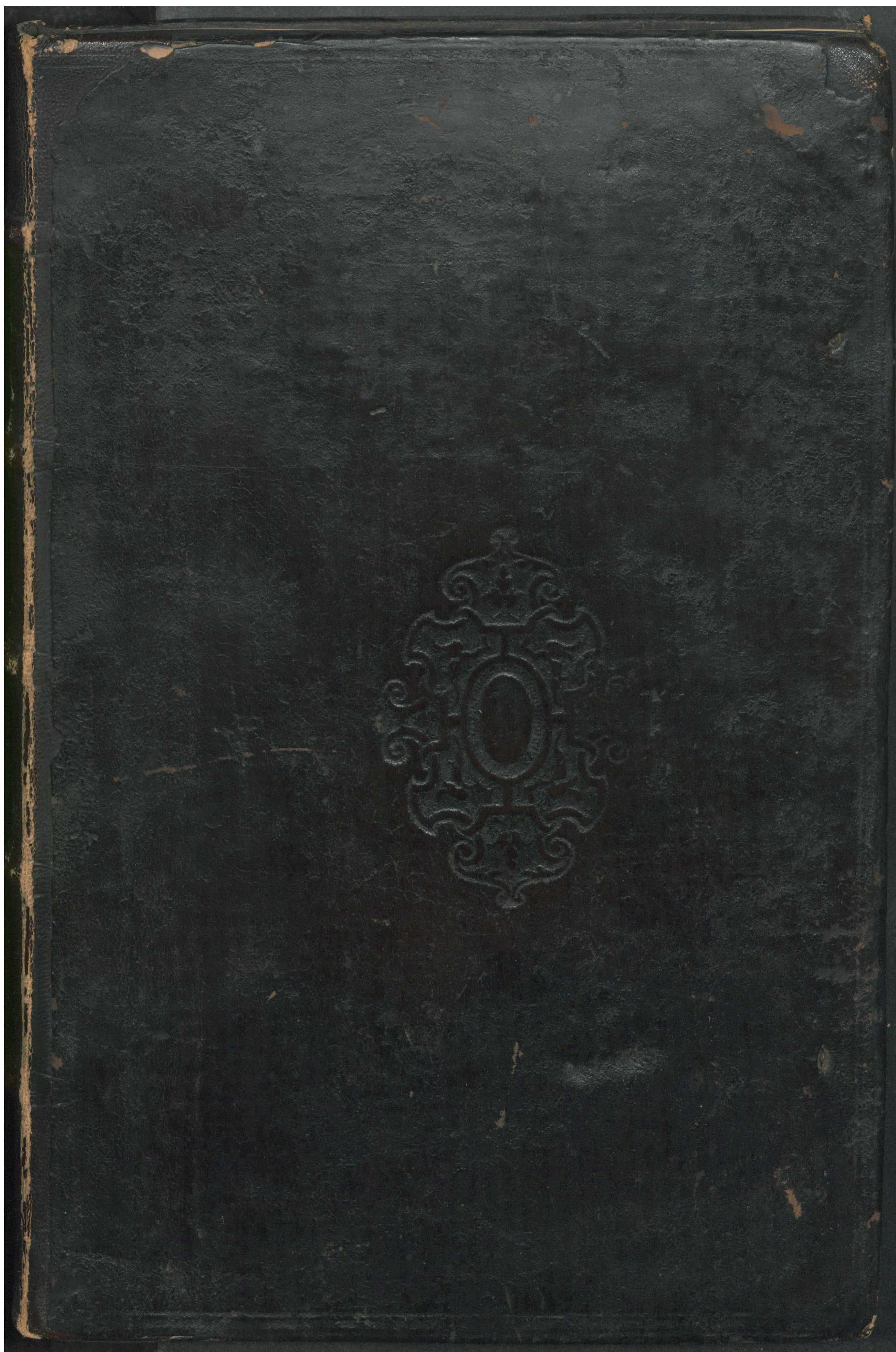
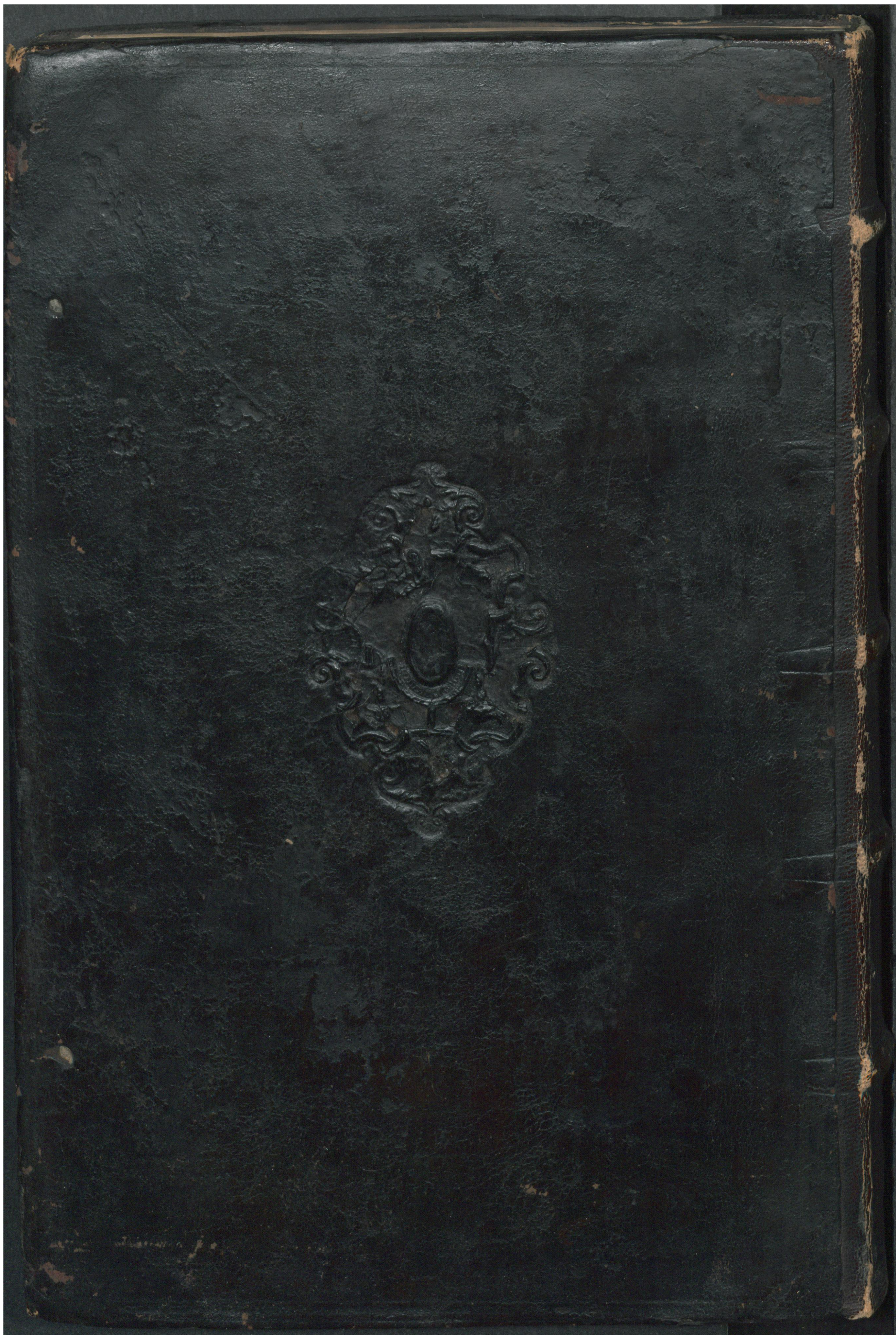

H
D
EX·LIBRIS
FRANK·PAYNE

Alexander cognomento medicus paulo post Iuliani tempora vixit. is arti medicae multa suo ipsius iudicio adiunxit, Galenumque ipsum saepius reprehendit. ex Graecia in Italiam, Galliam, Hispaniam, Africam venit cognitionis ergo. Amatus Lusitanus Centur. 5. curat. 6.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥ ΙΑΤΡΟΥ ΒΙΒΛΙΑ ΔΥΟΚΑΙΔΕΚΑ.

Ῥαζῆ λόγος περὶ λοιμικῆς ἀπὸ τῆς σύρων διαλέκτου ἐξελληνισθείς.

ALEXANDRI TRALLIANI MEDICI Lib. XII.

RHAZAE DE PESTILENTIA LIBELLVS ex Syrorum lingua in Græcam translatus.

Iacobi Goupyli in eosdem castigationes.

EX BIBLIOTHECA REGIA.

Βασιλεῖ τ' ἀγαθῷ, κρατερῷ τ' αἰχμητῇ.

LVTETIAE,
Ex officina Rob. Stephani, Typographi Regii, typis Regiis.
M. D. XLVIII.

Ex priuilegio Regis.

AMPLISSIMO APVD PARISIORVM LVTEtiam medicinæ profeſſorum collegio Iacobus Goupylus s.

ROGAVERAT me Robertus Stephanus typographus Regius, vt Alexandri Tralliani de re medica libros, & Razæ de peſtilentia commentarium, quos vir ſumma virtute & eruditione P. Caſtellanus Pótifex Matiſconenſis ex Regia bibliotheca prompſerat, recognoſcerem. Ego verò qui exiguitatem ingenii & doctrinæ meæ pulcherrimè noſſem, duriſſimum exiſtimabam ſuſcipere tantum negotium, quantum homines ingenio præſtanti, & ſingulari eruditione ſuſtinere vix poſſent. Attamen cum is aſſerret, ſe ex meo vnius conſilio exemplaria illa vt in vulgus darētur poſtulauiſſe, omnino faciēdum putaui vt onera meis viribus grauiora ſubirem potius, nulla ſuſtinendi ſpe, quàm eius volūtati repugnarem. Itaque ſuperiore Iunio tempus à veſtræ ſcholæ exercitationibus vacuum nactus, duos illos codices accuratius vt legerem in manus ſumpſi, quos cum multis in locis malè deſcriptos comperiſſem, me ipſe reuocaui. Sed And. Tiraquellus Regius conſiliarius iuris ciuilis intelligētia & omni ſcientiæ genere præſtans, cui, quòd naturæ ſuæ benignitate ſtudiorum meorum ſemper adiutor fuerit, ingenii mei quātulæcunque facultates notiores ſunt quàm mihi, tantam perficiendi alacritatem addidit vt ea cœperim emendare, quæ vitioſa mihi viſa ſunt, ita tamen vt nihil in antiquis exemplaribus neque inducendum, neque addendū duxerim. Malui enim ea non modò verbis omnibus, ſed etiam interpunctis à typographis exprimi, quàm veſtigia delere, quibus vel multum obſcuris docti & eruditi homines (quales vos eſtis) ſagaciter quid ab auctore ipſo ſcriptum ſit odorentur. Videbam enim me impudentiæ atque arrogantiæ condemnatum iri, ſi homunculus vnus ex multis doctiſſimis hominibus qui in Gallia, Italia, Hiſpania, Britannia, Germania, & tota denique Europa ſunt quid legendum eſſet conſtituerē. Seorſum igitur à legitimo verborum auctoris ordine caſtigationes noſtras excudendas putauimus, ne ſi fortè inueniamur παραδιορθωταὶ ἀντὶ τῶν ἐπανορθωτῶν, noua hac labe codices inficeremus. Quibus autē auxiliis vſi ſimus, & quo modo nos in hac re geſſerimus, exponemus. Galeni & Pauli AEginetæ libri multum nos in hac re adiuuerunt. Ex horū enim altero multa Alexander ſumpſit, alter verò tā libenter atque ambitioſè non pauca ex hoc auctore in ſua ſcripta tranſtulit, vt non modò ſenſus, ſed verba ipſa in codice eius fideliſſimè conſeruata inueniantur. Ex ſcholæ etiam Arabicæ principibus auxiliū nobis

fuit, & seorsum ex Raze illo Zachariæ filio, qui tum huius scriptoris verba & sensus videtur vsurpasse, quũ pauca adhuc à librariis deprauata essent. Omnino coactis ex omni auctorum genere auxiliis effecisse videmur, vt qui antè aut peruersè scriptis, aut planè deficientibus exemplarium locis offendebantur, nunc ex huius scriptoris tum Græco sermone compositi, tum in Latinum sermonem à nobis conuersi, & propediem in vulgus edendi lectione mirabilis vtilitatis fructum ferant. In quo tamen non committam vt mihi ipse assentiar, probémve aliquid, nisi planè vos idem probetis. Hæc enim vna causa castigationes meas ad vos mittendi mihi fuit: quanquam alia etiam laudabilis id vt facerem me impulit, grati nimirum erga vos animi mei vt testimonium aliquod darem, qui cum squalorem medicinæ, quem ei rude seculum obduxerat, primi (absit verbo inuidia) absterseritis, effeceritísque vt naturalem eius nitorem aliquando intueremur, hoc beneficio planè diuino sic nos vobis deuinxistis, vt hoc nomine tantum vobis quantum hominem homini debere vix fas est, debiturus sim. Valete.

Κεφάλαια τοῦ πρώτου βιβλίου.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥ ΒΙ-ΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ ἀλωπεκίας.

Ἡ Ἀλωπεκία πάθος ἐστὶ, τριχῶν μάδισις, οὐκ ἐκ α'
μιᾶς δὲ αἰτίας, ἀλλ' ἐκ διαφόρων καὶ ποικίλων ἔχει
τὴν γένεσιν. γίνεται γὰρ καὶ διὰ φλέγμα θερμανθὲν καὶ
τραπὲν εἰς ἁλμυρὰν ποιότητα, καὶ διὰ χολὴν, καὶ με-
λαγχολικὸν χυμόν. σκοπεῖν οὖν χρὴ καὶ διαγινώσκειν
τὸ ποιοῦν αἴτιον τὸ πάθος, καὶ οὕτως ἐπὶ τὴν θεραπείαν
ἔρχεσθαι. Διάγνωσις. Διαγινώσκειν οὖν χρὴ
τὴν ποιοῦσαν αἰτίαν ἐκ τῆς χροιᾶς τῶν τριχῶν. αἱ
μὲν γὰρ ξανθαὶ χολώδη πλεονάζειν ἐνδείκνυνται κα-
κοχυμίαν· αἱ δὲ μέλαιναι τὸν μελαγχολικὸν χυμόν· αἱ δὲ λευκαὶ τὸ φλέγμα. οὕτω μὲν
οὖν ἐστι διακρίνειν ποίου πλεονάσαντος περιττώματος, γέγονε τὸ πάθος περὶ τὴν
κεφαλήν. Θεραπεία. Θεραπεύειν οὖν χρὴ τῷδε τῷ τρόπῳ· εἰ μὲν ἡ πλεονά-
ζουσα κακοχυμία τύχῃ πολλὴ οὖσα, προδιαιτήσας καλῶς, κάθαιρε τὸν πλεονά-
ζοντα χυμόν· εἰ δὲ ὀλίγη τις εἴη, ἀρκέσουσι πρὸς θεραπείαν οἱ ἀποφλεγματισμοὶ,
καὶ τὰ μερικὰ μόνα βοηθήματα· ἐφ' ὧν γὰρ χρόνιόν ἐστι τὸ πάθος, τοῖς ἰσχυροτέροις κέ-
χρησο μᾶλλον βοηθήμασιν· ἐφ' ὧν δὲ μὴ πρὸ πολλοῦ τινος ἡ διάθεσις αὐτὴ συν-
έβη, τοῖς ἀσθενεστέροις τε καὶ μᾶλλον ἁπλουστέροις. ἐπεὶ οὖν τῶν βοηθημάτων τὰ μὲν
ἁπλᾶ, τὰ δὲ σύνθετα, τὴν ἀρχὴν πρῶτον ἀπὸ τῶν ἁπλουστέρων ποιησώμεθα,
ἐξ ὧν ἐστι τὸν εἰδότα τὰς δυνάμεις αὐτῶν, καὶ τὰ σύνθετα δύνασθαι ποιεῖν βοηθήμα-
τα. Περὶ ἁπλῶν βοηθημάτων. Ἀλκυόνιον τοίνυν καυθὲν καὶ μετὰ παλαιοῦ ἐλαίου ἀνα-
τριβὲν, καὶ περιχριόμενον τῷ τόπῳ καλῶς ἰᾶται τὰς ἀλωπεκίας. καὶ πεῖραν τούτου
πολλὴν ἔσχον ἐπὶ τῶν μὴ χρόνον ἐχόντων πολύν. ὁμοίως δὲ τούτῳ ποιεῖ καὶ ὁ φλοιὸς
τοῦ καλάμου, καὶ αἱ ῥίζαι καιόμεναι, καὶ τὰ πικρὰ τῶν ἀμυγδάλων ὅλα καιόμενα· χρη-
σιμωτάτη καὶ ἀσφοδέλου ῥίζα, καὶ τὸ ἀβρότονον· αἰγὸς γὰρ κόπρος, καὶ ὄνυχες αὐτῶν
καυθέντες καὶ ὄξει λειωθέντες, καὶ ὁ λιβανωτὸς γὰρ καλῶς λειωθεὶς ποιεῖ ἐπὶ πλείονας
ἡμέρας· ἔτι γὰρ ἰσχυρότερον δράσειεν, εἴπερ ἐν ἡλίῳ λειωθείη πάνυ καλῶς ἐπὶ πλείο-
νας ἡμέρας. ἢ τὴν περιστερεῶνα βοτάνην λειωθεῖσαν καλῶς ἐν ὄξει περίχριε, προ-
εκνιτρώσας καλῶς τὸν τόπον, καὶ ὀθονίῳ ἀποσμήξας· βέλτιον γὰρ οὕτω δράσει. καὶ ὁ λι-
βανωτὸς δὲ καὶ τῶν μυῶν ἡ κόπρος ἐξ ἴσου ὄξει λειούμενα ποιεῖ φύεσθαι ταχέως
τὰς τρίχας. κάλλιον γὰρ προφυλάξαι τὸν τόπον ῥαφανίσι καὶ κρομμύοις ἐγκαρσίοις
τμηθεῖσι, καὶ οὕτω χρήσασθαι τῷ βοηθήματι. Ἄλλο. Καὶ τοῦ ἐχίνου δὲ τοῦ
χερσαίου ἡ τέφρα ἀναληφθεῖσα πίσσῃ ὑγρᾷ * τριχοποιεῖ χριομένη, καὶ ταχέως

ἰᾶται τὸ τῆς ἀλωπεκίας πάθος. Ἄλλο. Ποιεῖ δὲ ὡσαύτως καὶ ἡ τῶν βατράχων τέφρα μετὰ ὑγρᾶς πίσσης ἀναληφθεῖσα καὶ περιχριομένη. Ἄλλο. Πύρεθρον λειώσας ἅμα χολῇ μοσχείᾳ κατάχριε, συνεχῶς τοῦτο ποιῶν καὶ πρὸς τὰς χρονίας διαθέσεις. Ἄλλο. Κόπρον αἰλούρου μετὰ ὄξους κατάχριε· καλόν ἐστι καὶ πάνυ φυσικὴν ἀντιπάθειαν ἔχει πρὸς τὸ πάθος. Περὶ συνθέτων βοηθημάτων. Χαλκοῦ κεκαυμένου < β', θείου ἀπύρου < β', ἀσφοδέλου < β' λειώσας σὺν κρόκῳ ᾠῶν, καὶ ἀνατρίψας, τὸν τόπον χρίε. Ἄλλο. Κάρυα βασιλικὰ καύσας ὁλόκληρα, λείου μετὰ ἐλαίου, καὶ κατάχριε, προξυρίσας τὸν τόπον. Ἄλλο. Στέατος ἀρκτείου Γο β', ἀδάρκης Γο γ', * μυοχόδων Γο γ', πίσσης ὑγρᾶς Γο γ', λυχνελαίου ἀπὸ καύματος < ς' ἀναλαμβάνων, τὸν τόπον προξυρῶν χρίε. Ἄλλο. Ὄξους δριμέος Γο α', σκορόδων, ῥοδίνου ἐλαίου ἀνὰ Γο α' τρίψας, τὸν τόπον ἐκεῖ ἐρίῳ κατάχριε. Ἄλλο. Βατράχων Γο γ', μυοχόδων, καλάμου φλοιοῦ τέφραν, πίσσης ὑγρᾶς, πράσου σπέρματος ἀνὰ Γο α', κεδρέᾳ ἀναλάμβανε, καὶ οὕτω περίχριε.

β' Περὶ ῥεουσῶν τριχῶν.

Ἡ ῥύσις τῶν τριχῶν γίνεται διὰ πολλὰς αἰτίας. καὶ γὰρ δι' ἔνδειαν τῆς τρέφειν αὐτὰς καὶ δυναμένης ὕλης, καὶ διὰ πύκνωσιν τῶν πόρων, καὶ δι' ἀραιότητα, καὶ διὰ κάθαρσιν, ἔσθ' ὅτε μοχθηρῶν περιττωμάτων. ἐπεὶ οὖν διάφορα τὰ ποιοῦντα τὴν ῥύσιν εἰσὶν αἴτια καὶ οὐχ ἕν, ἀνάγκη πρὸς ἑκάστην ἐνίστασθαι, καὶ οὕτω ποιεῖν τὴν ἀκόλουθον θεραπείαν. εἰ μὲν γὰρ διὰ ξηρότητα πολλὴν ἡ ῥύσις γίνεται, καὶ διὰ τὸ ἐκδαπανᾶσθαι τὰ τρέφειν δυνάμενα τὰς τρίχας περιττώματα, τηνικαῦτα λούειν χρὴ συνεχέστερον, καὶ τρέφεσθαι ὑγραινούσαις τε καὶ εὐχύμοις καὶ ἑτοίμως ἀναδίδοσθαι δυναμέναις τροφαῖς, καὶ μηδὲν ἐχούσαις ἁλμυρὸν ἢ δριμύ· ἀλλὰ μηδὲ οἶνον πολὺν ἐπιτρέπειν πίνειν, μάλιστα δὲ τὸν ἄκρατον· μηδὲ συγχωρεῖν ἀφροδίσια πολλά. Περὶ λουτροῦ εἰς τὸ αὐτό. Ἔστω δὲ καὶ τὸ λουτρὸν εὔκρατον, μηδὲ πάνυ θερμὸν ἔχον τὸν ἀέρα ἢ τὴν ἔμβασιν. λαμβανέσθωσαν δὲ σίπλας εὐκράτου θερμοῦ, καὶ ἀλειφέσθωσαν τὴν κεφαλὴν πολλῷ ὑδρελαίῳ, μηδὲ σάπωνι ἢ νίτρῳ σμηχέσθωσαν τὴν κεφαλήν. οὐ γὰρ δεῖ πράττειν, ἐὰν ἐπὶ ἐνδείᾳ ἡ ῥύσις συμβαίνῃ τῶν τριχῶν. εἰ δὲ δι' ἀραιότητα τῶν πόρων, καὶ διαφόρησιν τῶν ὑγρῶν, καὶ οἷον ἐκπύρωσιν τῶν τρεφόντων αὐτὰς περιττωμάτων ἡ ῥύσις γίνεται, ἀκόλουθόν ἐστι τηνικαῦτα τοῖς ἐμψύχειν τε καὶ στύφειν δυναμένοις ἐπὶ πλέον κεχρῆσθαι βοηθήμασι, καὶ διαίτῃ τοιαύτῃ μηδὲν ἐχούσῃ δριμύ, ἀνευρύνειν καὶ ἀναστομοῦν τοὺς πόρους δυναμένῃ, οἷαπέρ ἐστιν εὔζωμα καὶ κάρδαμα, καὶ πράσα, καὶ κρόμμυα, καὶ σκόροδα. ταῦτα γὰρ πάντα τοῖς μὲν διὰ πύκνωσιν καὶ σφήνωσιν τῶν πόρων εἰσὶν ἐπιτήδεια. θριδακίνη δὲ καὶ μαλάχη, καὶ ᾠά, καὶ ἄρτος σιλιγνίτης εἰς εὔκρατον, ἢ εἰς ψυχρὸν ὕδωρ ἐμβρεχόμενος, πέπονες καὶ σίκυα, καὶ ἰχθύες οἱ σκληρόσαρκοι, καὶ τῶν χοιρείων κρεῶν τὰ μὴ λιπαρά, καὶ μάλιστα βόλα, καὶ πόδες βοῶν, καὶ * ἴσυκος, καὶ κτένια, καὶ κηρύκια εἰσὶν ὠφέλιμα. οἴνου δὲ ἀπεχέσθωσαν, καὶ μάλιστα παλαιοῦ, ἐν δὲ τῷ λουτρῷ εἰσιόντες ὕδατι βρεχέσθωσαν τὴν κεφαλήν, καὶ πάλιν ἐν τῇ τοῦ ψυχροῦ εἰσιόντες δεξαμενῇ, ἐκ τοῦ ῥέοντος δεχέσθωσαν κατὰ τῆς κεφαλῆς πολύ, καὶ ῥοδίνῳ, ἢ ὀμφακίνῳ, ἢ μηλίνῳ, ἢ μυρσινίνῳ ἀλειφέσθωσαν. οὕτω γὰρ διαιτωμένων αὐτῶν, οὐ μόνον ἡ γινομένη κωλυθήσεται ῥύσις,

ἀλλὰ

ἀλλὰ καὶ ἄλλαι βλαστήσονται τρίχες. εἰ δὲ διὰ πύκνωσιν τῶν πόρων κωλύεται τῶν τριχῶν ἡ γένησις, τηνικαῦτα τοῖς ἀραιοῦν δυναμένοις καὶ μετρίως θερμαίνειν δεῖ μᾶλλον κεχρῆσθαι, καὶ τότε πλέον, ἡνίκα καὶ ὁ καιρὸς εἴη χειμών, καὶ ὁ κάμνων ἐπὶ πλέον ψυχροῖς ὁμιλήσας, ἢ καὶ τὴν κρᾶσιν ψυχροτέραν καὶ φλεγματικωτέραν ἔχει. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ τὰ ἀραιοῦντα περιτρέπεται μὲν τὴν ὕλην, οὐκ ἐᾷ δὲ αὐτὴν ἐμμένειν, καὶ τρέφειν, καὶ γεννᾶν τὰς τρίχας, μίγνυσθαι χρὴ τούτοις καὶ τῶν ῥωννύειν δυναμένων καὶ πυκνούντων ἠρέμα τὴν ἐπιφάνειαν, ὥστε μικτὴν εὑρίσκεσθαι δύναμιν οὖσαν ἐν τῷ βοηθήματι, ῥυπτικήν τε ἅμα, καὶ τρέφειν δυναμένην αὐτάς, καὶ καθεκτικήν, διὰ μὲν τῆς προσούσης θερμότητος, ῥυπτικήν, διὰ δὲ τῆς ψύξεως, καθεκτικήν. πολλὰ μὲν οὖν εἰσι φύσεων πολλῶν μικτὴν ἔχοντα δύναμιν, ἐξ ὧν ἐστι τὸ λάδανον, μήλινον ἔλαιον, ὀμφάκινον, καὶ τὸ τῶν μυρσίνων. εἰσὶ δὲ καὶ ἀραιωτικὰ πάμπολλα, οἷον ἥ τε τῶν βατράχων τέφρα, καὶ τὸ κρόμμυον, καὶ τὸ ἀλκυόνιον, καὶ ἡ θαψία, εὐφόρβιόν τε καὶ νάπυ, καὶ ὅσα τοιαῦτα. οἷς ἅπασι δυνήσῃ χρήσασθαι, τῶν μὲν ἰσχυροτέρων ἐκλύων τὴν δύναμιν, τῶν δὲ ἀσθενεστέρων ἐπιτείνων. εἰ δὲ διὰ κάθαρσιν τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ περιττωμάτων γίνεται ῥύσις, οὐδὲ ὅλως δεῖ πολυπραγμονεῖν, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἐκ νόσου ἀναλαμβανομένων. ἀρκεῖ γὰρ μόνη καὶ ἡ τοῦ χρηστοῦ λοιπὸν αἵματος γένησις, καὶ ἡ εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐκ τῆς νόσου ἐπάνοδος. Τὸ διὰ λαδάνου. Λάδανον ἀπόβρεξον ἐν μυρσινελαίῳ καὶ οἴνῳ, ὡς μέλιτος ἔχειν πάχος, καὶ χρίε τὴν κεφαλὴν πρὸ βαλανείου καὶ μετὰ βαλανεῖον. βέλτιον δέ ἐστι καὶ πολύτριχον ἐπεμβάλλειν, ὃ τινες ἀδίαντον καλοῦσι, πρὸς ἥμισυ μέρος τοῦ λαδάνου, καὶ χρίεσθαι μετὰ μυρσινελαίου ἀναλαμβανόμενον. εἰ δὲ χειμὼν εἴη, καὶ ψυχρὰν ἔχει τὴν κεφαλὴν ὁ κάμνων, καὶ τῶν μικρὰ θερμαινόντων καὶ ἀραιωτικῶν προσπλέκε τῷ βοηθήματι, οἷον, νάρδου ὀλίγου, καὶ κυπρίνου, ἢ ἄλλου τινὸς λεπτομεροῦς καὶ εὐώδους βοηθήματος.

Αλλο. Ανεμώνης τὸ ἄνθος τρίψας μετὰ ἐλαίου, κατάχριε. Αλλο. Περιστερεῶνα ὀρθὸν σὺν ταῖς ῥίζαις ξηράνας καὶ τρίψας, σῆθε λεπτοτάτῳ κοσκίνῳ, εἶτα μίξας ἐλαίῳ, ὥστε γλοιῶδες πάχος γενέσθαι, εἰς χαλκοῦν ἀγγεῖον ἀπόθου, καὶ ὅταν ᾖ χρεία, μετὰ ἐλαίου χρῶ.

Πρὸς μέλανσιν τριχῶν. γ′

Κηκίδων, ἀκακίας, λεπίδος σιδήρου, χαλκάνθου, στυπτηρίας ἐξ ἴσου λαβών, ἀπόβρεξον οὔρῳ παιδὸς ἀφθόρου ἡμέραν μίαν, εἶτα σμήξας τὰς τρίχας, χρῖσον, καὶ δῆσον τὴν κεφαλὴν ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς. πεπείραται. Αλλο. Καρύων χλωρῶν τοῦ φλοιοῦ ℥ γ′, πρίνου καρποῦ ℥ ϛ′, οἴνου μέλανος ξε γ′, ἕψε ἕως εἰς τρίτον ἔλθῃ, καὶ τὸ λοιπὸν ἐκθλίψας, ἀνακόπτε ἐλαίῳ μυρσίνῳ ξε α′. ἡ χρῆσις καθ᾽ ἡμέραν. Αλλο. Οἴνου μέλανος παλαιοτάτου ℥ γ′ ἔμβαλε εἰς μολύβδινον ἀγγεῖον, καὶ μολύβδου * ῥίνισμα, ℥ β′, καὶ ἔασον βρέχεσθαι ἡμέρας ιε′, εἶτα ἐπίχριε ἐλαίου πρωτείου, καὶ ἀνακόπτων, προστρίβε· μάλιστα ἀνδράσιν. Αλλο. Κηκίδας ἑφθὰς τρίψας, κατάπλαττε τὰς τρίχας νύκτα καὶ ἡμέραν, ἐκ τῆς κοίτης δὲ ἀναστάμενος, κλύζου ὕδατι ψυχρῷ.

Πυῤῥὰς τρίχας βάψαι καὶ ξανθὰς ποιῆσαι.

Λαβὼν ζιζιβέρεως μέρος ἕν, ἁλὸς ἄνθους μέρος ἕν, λείωσον ἐπιμελῶς, καὶ ποιήσας γλοιοῦ πάχος, προσσμήξας τὴν κεφαλήν, ἐπίχριε τῷ φαρμάκῳ, καὶ ἔα νύ-

κτα καὶ ἡμέραν, καὶ ἀπόνιπτε. Ἄλλο. Θέρμους ὠμοὺς ἐν ὕδατι κατάχριε, κυπέρου φύλλα βρέξον χυλῷ στρουθίου, καὶ χρῶ τῷ ἀποβρέγματι.

Ξανθὰς τρίχας ποιῆσαι.

Λιθαργύρου ℥ δ', * τος ℥ δ', ἀσβέστου ℥ δ', ὕδατος ὅσον δυνατὸν ποιῆσαι γλοιοῦ πάχος, κατάχριε, πρόσδησε σεύτλου φύλλα ἐπὶ ἡμέρας γ' ἢ δ', καὶ ἀπόλουε.

Τρίχας μελαίνας ξανθὰς ποιῆσαι.

Τρυγέαν οἴνου βάλε εἰς γλοιὸν βαλανείου, καὶ ποιήσας πάχος κηρωτῆς, χρίε, ὅταν θέλῃς καθεύδειν, καὶ εἰς τὸ πρωῒ γίνονται ξανθαί.

Βαφὴ χρυσοειδής.

Στυπτηρίας < ϛ', σανδαράχης < ϛ', κρόκου < β', θαψίας, ἥτινι οἱ βαφεῖς χρῶνται, ἣν οἱ ῥωμαῖοι ἐρβαρυβιακινοὺς καλοῦσι < β', κονίας * πηλοποιικῆς ξε δ', ἕψε τὴν κονίαν καὶ τὴν θαψίαν, ἕως οὗ λειφθῇ τὸ ἥμισυ, εἶτα ἐπίβαλε τὰ ξηρά, καὶ μετὰ τὴν χρῆσιν ἀπόνιπτε ὕδατι τηλίνῳ καὶ κριθίνῳ, καὶ κυμινίνῳ.

Τρίχας λευκὰς ποιῆσαι.

Φλώμου λευκοῦ τὸ ἄνθος καῦσον, καὶ σμῆχε αὐτὸ σμήγματι. Ἄλλο. Φλώμου καρπόν, στυπτηρίας στρογγύλης, ῥεφάνου φλοιοῦ, ἀνὰ ℥ α' κόψον, καὶ μίξον ταυροκόλλης < δ', καὶ χρῶ.

γ' Περὶ πιτυριάσεως.

Ἡ πιτυρίασίς ἐστι, συντόμως εἰπεῖν λεπτῶν καὶ πιτυροειδῶν σωμάτων, ἔκ τε τῆς ἐπιφανείας τῆς κεφαλῆς, ἢ καὶ ἐκ τοῦ ὅλου σώματος ἀπότηξις, χωρὶς ἑλκώσεως κατὰ τὸ πλεῖστον, διὰ τοῦτο καὶ πιτυρίασις ὠνόμασται. γίνεται δὲ τὸ πάθος τοῦτο διὰ τὸ κακοχυμίαν τινὰ ἀνενεχθῆναι ἐν τῇ κεφαλῇ, φλέγματος ἁλμυροῦ ἢ χολώδους καὶ μελαγχολικοῦ αἵματος. εἰ μὲν οὖν καθ' ὅλον εἴη τὸ σῶμα τοιαῦτα, περὶ τοῦ ὅλου δεῖ πρόνοιαν ποιεῖσθαι πρότερον, εἶτα οὕτως ἐπὶ τὰ κατὰ μέρος ἐλθεῖν βοηθήματα. εἰ δὲ μηδὲν ὁρᾶται καθ' ὅλον τὸ σῶμα περίττωμα, καὶ μόνα γε δύναται θεραπεῦσαι καλῶς καὶ τὰ τοῖς πάλαι καὶ ἡμῖν εὑρεθέντα βοηθήματα. Θεραπεία. Κιμωλίαν προβρέξας ὕδατι, μίξον χυλὸν τεύτλου, καὶ κατάχριε, καὶ ἔα ἕως ἂν ἀποξηρανθῇ. εἶτα ἀποπλύνας λεῖον λιβανωτὸν σὺν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ κατάχριε, καὶ ἔα ἕως ἂν ἀποξηρανθῇ, ἢ σταφίδα ἀγρίαν σὺν ἐλαίῳ κατάχριε. Ἄλλο. Πρὸς δὲ τὰς ὑγροτέρας πιτυριάσεις, ἅλμῃ ἀπόκλυζε, ἢ θέρμων ἀποβρέγματι. πεπείραται γάρ.

ε' Πρὸς ψυδράκια καὶ ἐξανθήματα γινόμενα ἐν τῇ κεφαλῇ.

Ψυδράκιά εἰσι μικραὶ ὑπεροχαὶ φλυκτίσιν ὅμοιαι ὑπερκείμεναι τῆς ἐπιφανείας. τὰ δὲ ἐξανθήματα κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν ἐπιπόλαιαι ἑλκώσεις ὑπέρυθροι καὶ τραχεῖαι. ἀμφότερα δὲ θεραπεύονται δυνάμεσι ταῖς ὑποτεταγμέναις. Θεραπεία. Λιθαργύρου, ψιμμιθίου, ἀνὰ ℥ δ', στυπτηρίας, πηγάνου φύλλα χλωρά, ἀνὰ ℥ β', ὄξους καὶ μυρσινελαίου κατάχριε, πλέον δὲ πρὸς τὰ ἐξυγρασμένα.

ϛ' Πρὸς τὰ ἐν τῇ κεφαλῇ ψωρώδη καὶ ἰχωρώδη.

Πήγανον καὶ στυπτηρίαν λεάνας μετὰ μέλιτος, χρῶ τὴν κεφαλὴν προξυρῶν. ἐὰν

δὲ

δὲ ἀφίσταται τῆς κεφαλῆς τὸ δέρμα, ἰτέας φύλλα ἑφθὰ μετὰ μέλιτος κατάπλαττε.

Πρὸς τὰ ἐν τῇ κεφαλῇ ἑλκύδρια πυκνὰ καὶ ἐρυθρά, παραπλήσια θήλαις, ὑφ' ὧν ἰχῶρες ἀποτήκονται. ζ'

Περιξυρήσας τὴν κεφαλὴν * καὶ μίξας θείῳ ἀπύρῳ, μετὰ οὔρου ἀνθρώπου λειῶν χρῶ. Ἄλλο πρὸς τὰ ἐν τῇ κεφαλῇ. Λιθαργύρου, ψιμμυθίου ἀνὰ < ιβ', θείου ἀπύρου Γο η', κηρωτῇ μυρσίνῃ ἀναλάμβανε καὶ χρῶ. Ἄλλο. Μελαντηρίαν μετὰ ὄξους κατάχριε.

Περὶ ἀχώρων. η'

Καὶ ὁ ἀχὼρ πάθος ἐστὶ περὶ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς κεφαλῆς γινόμενος, μικρὰς διατρήσεις ἔχων, ἐξ ὧν ἐξέρχεται ὑγρὸν ἰχῶρι παραπλήσιον, διὰ τοῦτο καὶ ἀχὼρ τὸ πάθος καλεῖται. ἔστι δὲ τὸ παραρρέον, ὁτὲ μὲν χολῶδες ἢ φλεγματῶδες, ὁτὲ δὲ καὶ μελαγχολικόν. διαγινώσκειν οὖν χρὴ τὸ κυρίως αἴτιον. οὐχ ἡ αὐτὴ γάρ ἐστιν ἐπὶ πάντων θεραπεία. χολώδους μὲν γὰρ ὄντος τοῦ πλεονάζοντος περιττώματος, λεπτόν ἐστι τῇ συστάσει καὶ ὕπωχρον τῇ χροιᾷ. εἰ δὲ μὴ λεπτὸν τῇ συστάσει καὶ ὕπωχρον τῇ χροιᾷ, ἀλλὰ παχὺ καὶ γλίσχρον, φλέγμα τὸ πλεονάζον καὶ ποιοῦν τὸν ἀχῶρα. εἰ δὲ μηδὲν τούτων εἴη, φαίνοιντο δὲ οἱ τόποι ἐξ ὧν ἀπορρεῖ τὸ ὑγρόν, σκληροὶ μᾶλλον καὶ ὑπερέχοντες τῆς ἐπιφανείας, καὶ στεγνότεροι, ὡς μηδὲν ἐξ αὐτῶν ἀπορρεῖν ἢ μόλις ὀλίγον, γίνωσκε μελαγχολικὸν εἶναι τὸ ποιοῦν τὸν ἀχῶρα. λοιπὸν δὲ καὶ τὰ προηγησάμενα αἴτια, ἥτε κρᾶσις καὶ ἡλικία, καὶ ἡ γεῦσις. πικρότητος μὲν γὰρ αἰσθάνονται οἷς χολῶδές ἐστι τὸ αἴτιον. ἁλμυρᾶς δὲ ποιότητος, οἷς ἐστι τὸ φλέγμα * ὀξώδους δέ, οἷς μελαγχολικός ἐστι χυμός. ἀπὸ τῆς ἁφῆς δὲ διαγινώσκειν ἐστί σοι δυνατόν. θερμότερα γάρ σοι φαίνεται ἐφ' ὧν ἐστι χολῶδες, ψυχρότερα δέ, ἐφ' ὧν φλεγματῶδες, ἧττον δὲ ψυχρά, ἐφ' ὧν μελαγχολῶδες. οὕτω μὲν διαγινώσκεις τοὺς τίκτοντας τὸν ἀχῶρα χυμούς. Θεραπεία. Θεραπεύειν δὲ χρὴ παραπλησίως τοῖς ἔχουσι τὸ τῆς ἀλωπεκίας πάθος, εἰ μὲν πληθωρικὸν εἴη καὶ κακόχυμον τὸ πᾶν σῶμα, καθαίρειν δεῖ πρότερον, καὶ ὅλου ποιεῖσθαι πρόνοιαν τοῦ σώματος, ἔπειτα ἐπὶ τὰς κατὰ μέρος ἔρχεσθαι βοηθείας.

Περὶ κηρίου. θ'

Εἰδέναι δὲ δεῖ καὶ τὸ κηρίον πάθος ὑπάρχον ἐοικὸς τοῖς ἀχῶρσι, μεγέθει μόνον διαφέρειν. αἱ γὰρ κατατρήσεις τῶν πόρων, ὅθεν ἐξέρχεται τὸ ὑγρόν, ἐοίκασι τοῖς κηρίοις τῶν μελισσῶν, ὅθεν καὶ κηρίον ὠνομάσθη παρὰ τοῖς παλαιοῖς. ἐπὶ δὲ τῶν καλουμένων ἀχώρων, οὐκ ἔστιν ἰδεῖν τὰς κατατρήσεις τῶν πόρων, ὅθεν ἐξ αὐτῶν ἐξέρχεται τὸ ὑγρόν. ὅσα οὖν πρὸς ἀχῶρας εἴρηται, ταῦτα καὶ ἐπὶ κηρίων ὀνομάζειν προσήκει. ἀλλ' ἐπειδὴ πολλὰ τυγχάνει τὰ ποιοῦντα πρὸς τοὺς ἀχῶρας, προσδιορίζειν δεῖ, τίνα τούτων ἐστὶν ἰσχυρότερα καὶ διαφορητικώτερα, καὶ πάλιν ποῖα ἀποκρουστικά, ποῖα δὲ τὴν μικτὴν ἔχοντα δύναμιν * εἴπωμεν οὖν ἐπὶ ποίων διαθέσεων ποίοις δεῖ μᾶλλον κεχρῆσθαι βοηθήμασιν.

Περὶ κεφαλαλγίας. ι'

Ἡ κεφαλαλγία σύμπτωμά ἐστιν. ἔχει δὲ πολλὰς αἰτίας τὰς ἐργαζομένας αὐτήν. ἢ γὰρ

ὑπὸ ποιότητος συμβαίνει πολλάκις καὶ μόνης, καὶ ὑπὸ πλήθους συναμφοτέρων, καὶ ἁπλῶς ὅ,τι ἂν τις εἴπῃ προκαταρκτικῶν αἰτιῶν, εἴτε συνεκτικῶν, εὑρήσει καὶ τοῦτο κεφαλαλγίας ποιητικόν. ἐπεὶ οὖν οὐκ ἔστιν ἓν αἴτιον, ἀλλὰ διάφορα τὰ παρασκευάζοντα γίνεσθαι κεφαλαλγίαν, διαφόρως ἐξ ἀνάγκης δεῖ ποιεῖσθαι καὶ τὴν θεραπείαν, πρὸς ἕκαστον τῶν τοιούτων αὐτῆς ἀποβλέποντας. καὶ διὰ τοῦτο ποιούμεθα ἀπὸ τῆς κατὰ ποιότητα κεφαλαλγίας τὴν θεραπείαν ἀρχόμενοι. εἰδέναι τοίνυν χρὴ ὅτι αἱ σφοδρόταται κεφαλαλγίαι γίνονται κατὰ τὰς δραστικὰς ποιότητας, καὶ μάλιστα τὴν θερμήν· αἱ δὲ κατὰ ξηρότητα γινόμεναι κεφαλαλγίαι τὸ σφοδρὸν οὐχ ὁμοίως κέκτηνται. αἱ γὰρ ὑγραὶ ποιότητες οὐδ᾽ ὅλως ἐπιφέρουσιν ὀδύνην ὅσον ἐφ᾽ ἑαυταῖς, εἰ μὴ δριμύτης τύχοι συμπεπλεγμένη, καὶ ὅτε μὴ μετὰ θερμότητος ἢ ψυχρότητος, ἀλλὰ μετὰ πλήθους οἱ χυμοὶ τύχοιεν ὄντες, λόγῳ τῆς διατάσεώς τε καὶ ἐμφράξεως ὀδύνας τίκτουσιν, ἐὰν ὦσι μάλιστα παχεῖς καὶ κολλώδεις. ἀρξώμεθα οὖν λέγειν τὰς θεραπείας ἀπὸ τῶν διὰ προκαταρκτικῶν αἰτιῶν συνισταμένων κεφαλαλγιῶν τὴν ἀρχὴν ποιούμενοι.

Διάγνωσις τῆς ἐπὶ ἐγκαύσει γινομένης κεφαλαλγίας.

Τὰ σημεῖα πᾶσι δῆλα καὶ ὁμολογούμενα τυγχάνει τῶν ἐπὶ ἐγκαύσει καὶ θερμῇ δυσκρασίᾳ παθόντων τὴν κεφαλήν. ἔστι γὰρ ἰδεῖν καὶ τούτων τὸ δέρμα θερμότερον τῇ ἁφῇ καὶ ξηρότερον, εὐθὺς κατὰ τὴν πρώτην ἐπιβολήν, ἀνθοῦ τοῦ χροίσαι, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐρυθρούς· χαίρουσι δὲ καὶ τῷ ψυχρῷ προσαντλούμενοι, καὶ οὐ μόνον παραμυθοῦνται τοῦτο ποιοῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα ὠφελοῦνται.

Θεραπεία τῆς ἐπὶ ἐγκαύσει γινομένης κεφαλαλγίας. Ὅτι τῶν ψυχόντων χρῄζουσιν οἱ τὴν κεφαλὴν ἐγκαυθέντες, ἅπασι πρόδηλον. ἀλλ᾽ ἐκείνων ὅσα καὶ λεπτομερῆ δύναμιν ἔχει * ἔξεστιν οὖν καὶ τὸ ῥόδινον συγχρισθέν, ὀλίγου προσβληθέντος ὄξους. ἔτι γὰρ μᾶλλον διικνεῖσθαι δύναται ῥόδινον μετὰ ὄξους συγχρισθέν. εἰ δὲ ἐπὶ πλέον ἡ θερμασία φαίνοιτο κρατοῦσα, καὶ τὴν τῶν ψυχόντων δύναμιν ἐπιτείνειν σε χρή, ἀειζώου προσπλέκοντα χυλόν, ἢ ἑρπύλλου, ἢ ἰξίνης, ἢ ἀνδράχνης, ἢ τῆς ἀγρίας θριδακίνης, ἢ σέρεως, ἢ ἰντύβων, ἢ κολοκύνθης, ἢ ῥόδων, ἢ ὄμφακος, ἢ χυλὸν πολυγόνου, ἢ χυλὸν ῥοιῶν, καὶ μάλιστα τῶν ὀξιζουσῶν, ἢ ἄλλων τῶν * ὅσων, εἴ γε νοήσας ἐμψυχόντων, ἐκτὸς τῶν πάνυ ναρκούντων, ἢ στυφόντων ὡς εἴρηται. φεύγειν οὖν χρὴ καὶ διὰ τοῦτο τὸ μανδραγόρειον ἔλαιον, καὶ τὰ διὰ κωνείου, καὶ ὀποῦ μήκωνος, εἰ μὴ πρότερον διὰ πολλὴν ἀγρυπνίαν ἀναγκασθείημεν αὐτοῖς χρήσασθαι, καὶ τότε μετὰ πολλῆς ἀσφαλείας κατὰ βραχὺ προσφέρειν. ἀνύσαντας δὲ τὸ δέον εὐθὺς ἀποφυγεῖν δεῖ καὶ τὴν τῶν ψυχόντων χρῆσιν, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν πληρωματικῶν σωμάτων, καὶ οἷς ἐστι βάρους συναίσθησις ἐν τῇ κεφαλῇ. συμβαίνει γὰρ πολλάκις ἐπὶ τῶν πλῆθος ἐχόντων πληροῦσθαι τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τῆς ἐγκαύσεως, δίκην σικύας ἐπισπωμένης εἰς αὐτὴν τὰ περιττά. ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἐπὶ ἐγκαύσει ἅμα καὶ σφήνωσιν ἐχόντων, φεύγειν τὰ πάνυ ψύχοντα, ἐλαίῳ δὲ κεχρῆσθαι χαμαιμηλίνῳ νεωστὶ μᾶλλον κατεσκευασμένῳ· εἰ δὲ παλαιότερον τύχοι, προσπλέκειν αὐτῷ καὶ * ῥοδίνῳ, δύο μὲν μέρη τοῦ χαμαιμηλίνου, ἓν δὲ τοῦ ῥοδίνου, ἢ τὸ ἀνάπαλιν, ἢ καὶ ἐπίσης. ἄλλως γὰρ ἄλλο τὸ ποσόν, καὶ οὐχ ὡρισμένως· καταμανθάνειν οὖν ἅπαντα δεῖ, καθὼς ὁ ἀληθὴς λόγος Ἱπποκράτους παρακελεύεται, καὶ οὕτω ποικίλλειν τὸ ποσόν, ἀποβλέποντα πρός τε τὴν ἡλικίαν, καὶ ὥραν, καὶ χώραν, καὶ ἕξιν σώματος, καὶ κρᾶσιν. τούτῳ τῷ κανόνι προσέ-

χων,

χων, ἐπιτεύξει τῆς ἀκριβείας τοῦ ποσοῦ. Περὶ κηρωτῆς τοῦ αὐτοῦ πάθους. Εἰ δὲ ἐπιμένει κατὰ τούτων γινομένη ἡ θερμὴ δυσκρασία, καὶ ταῖς ἐπὶ μᾶλλον ψύχειν δυναμέναις ἀναγκαίως χρησόμεθα κηρωταῖς, καὶ μάλιστα τῇ ῥοδίνῃ προσλαμβανούσῃ ὀλίγου ὄξους, ἢ χυλοῦ ἀνδράχνης, ἢ περδικιάδος, ἢ τινος ἄλλου τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων. δεῖ δὲ καὶ περιπλύνειν ἀεὶ τὴν κηρωτὴν ψυχρὸν ὕδωρ ἐμβάλλοντα, μετὰ τὸ καλῶς ἐν τῷ πυρὶ ἀνέτον διατακῆναι· καὶ τοῦτο ποιεῖν οὐ μόνον ἀλλάσσοντα τὸ πρότερον ὕδωρ, ἀλλὰ καὶ εἰς ὕστερον ἐμβάλλοντα καθαρόν. ἐπειδὰν δὲ τοῦτο ποιήσῃς, ἐπιμίγνυε κατὰ μικρὸν πάλιν * τῷ ῥοδίνῳ τῷ κηρῷ ἐπιρραίνων, ὡς εἰρήκαμεν, ὕδατος, καὶ ὄξους, ἢ χυλοῦ τινος, ἕως ἂν μιχθῶσιν ἀμφότερα καλῶς. οὕτω δὲ γινομένης τῆς κηρωτῆς, ἐπίπλαττε ἐν ψιλῷ ῥάκει, καὶ ἐπιτίθει τῇ κεφαλῇ πάσῃ, καὶ μάλιστα τοῖς κροτάφοις, ὥστε διαδίδοσθαι τὸ φάρμακον, τὰς δὲ τρίχας ἀφαιρεῖν δεῖ, καὶ συνεχέστερον ἀλλάσσειν. οὕτω γὰρ προϊόντων ἡμῶν, ἡ κρατοῦσα δυσκρασία μεταβληθήσεται ἐπὶ τὸ εὔκρατον ταχέως.

Περὶ τῆς ἐπὶ θερμῇ δυσκρασίᾳ χρονιζούσης κεφαλαλγίας.

Ἐπὶ δὲ τῶν ἐπιμόνως ἐχόντων τὴν θερμὴν δυσκρασίαν, δεῖ ποιεῖν καὶ τὰ εἰρημένα. μηδὲν δὲ ἀνυσάντων αὐτῶν, καὶ τοῖς ἀναγκαίοις καὶ ἰσχυροτέροις δεῖ χρῆσθαι βοηθήμασιν, ἐν οἷς ἐστι καὶ ὁ τροχίσκος ἔχων οὕτω. Τροχίσκος πρὸς χρονίαν κεφαλαλγίαν, καὶ θερμὴν δυσκρασίαν. Κρόκου Γο ιε', χαλκάνθης Γο ι', στυπτηρίας σχιστῆς < ιϛ', σμύρνης Γο γ', ὀμφάκου Γο γ', χαλκίτεως κόμμεως ἀνὰ Γο γ', οἴνου αὐστηροῦ τὸ ἀρκοῦν, τρῖβε καλῶς, καὶ ποίει τροχίσκον ἐπὶ τῆς χρείας ἀνιεὶς ὀξυκράτου, καὶ χρῶ ἐπὶ τῶν ἤδη χρονίων θερμῶν δυσκρασιῶν. εἰ δὲ καὶ ἀγρυπνία προσείη τῷ κάμνοντι, πρόσπλεκε μᾶλλον τὸν χυλόν. οὕτω γὰρ ἀμφότερα θεραπεύσεις καλῶς, καὶ τὴν δυσκρασίαν ἅμα, καὶ τὴν ἀγρυπνίαν τοῦ κάμνοντος.

Περὶ τῆς διὰ θερμὴν δυσκρασίαν τοῦ ἥπατος γινομένης κεφαλαλγίας.

Εἰ δὲ πολλάκις διὰ τὸ εἶναι θερμὸν τὸ ἧπαρ γένοιτο ἡ κεφαλαλγία, ἐγκαίοντος τοῦ ἥπατος καὶ ἀναθυμιῶντος ἀτμοὺς ἄνω περὶ τὴν κεφαλήν, ἀναγκαῖόν ἐστιν εἰς τὸ προηγησάμενον προσφέρειν σύμπασαν τὴν θεραπείαν, ἔξωθεν μὲν ἢ μήλινον ἔλαιον, ἢ ῥόδινον, ἢ ὑδρέλαιον, ἢ κηρωτήν· ἔσωθεν δὲ τροφῇ μάλιστα πλείονι, καὶ ἐμψύχειν δυναμένῃ, καὶ δυσκατεργάστῳ, ὥρας β', ἢ γ', ἄρτον λαμβάνειν εἰς εὔκρατον, ὥστε μὴ κινῆσαι τοὺς ἀτμοὺς ἐπὶ τὴν ἄνω φοράν, ἢ κίτρου, ἢ μήλου, ἢ ἄλλου τινὸς τῶν ἐμψυχόντων. ἐν ἀπορίᾳ δὲ τροφῆς καὶ ὕδατος ψυχροῦ πινέτωσαν, καὶ μάλιστα, ἐὰν ἔθος ἔχοιεν ὑδροποτεῖν οἱ κάμνοντες· εἰ δὲ μήγε, πάντως εἰς τὸ μέσον τῆς τροφῆς, ἢ μετὰ οἴνου, ἢ ἐκτὸς οἴνου προσφερέσθωσαν αὐτῷ, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, τὴν σύμπασαν δίαιταν τοιαύτην ποιεῖν. οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἐχόντων θερμότερον τὸν στόμαχον καὶ τὴν γαστέρα ἢ σπλῆνα, πρακτέον.

Περὶ τῆς ἐπὶ ψυχρᾷ δυσκρασίᾳ γινομένης κεφαλαλγίας.

Οἱ δὲ ἐπὶ ψυχρᾷ δυσκρασίᾳ γινομένην κεφαλαλγίαν ἐσχήκασιν, οὗτοι πάντα πάσχουσι τὰ ἐναντία τοῖς ἐπὶ ἐγκαύσει κεφαλαλγοῦσι. καὶ γὰρ οὔτε ἁπτομένοις ἐστὶ τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν θερμά, οὔτε ἐρυθρὰ τὰ περὶ τὸ πρόσωπον καὶ κατάξηρον, καὶ συμπεπτωκός, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον ἀσύμπτωτον καὶ ὠχρόν. οὕτω μέντοι διαγνώσῃ τοὺς ἐπὶ ψύξει καὶ πυκνώσει τῆς κεφαλῆς ὀδυνωμένους. λοιπὸν δὲ καὶ ἡ δίαιτα, καὶ τὰ προκαταρ-

κτικὰ αἴτια, καὶ τὰ προειρημένα πολυπραγμονοῦντί σοι σαφῶς παραστήσει τὴν διάγνωσιν. Περὶ θεραπείας. Θεραπεύειν οὖν χρὴ καθόλου μὲν τοῖς θερμαίνουσι· λοιπὸν δὲ πρὸς τὸ μέγεθος τῆς δυσκρασίας, ἀμείβειν χρὴ καὶ τὴν δύναμιν, ἄλλοτε πηγάνινον ἔλαιον ἐπιβάλλοντας τῇ κεφαλῇ, ἢ δάφνινον, ἢ ἴρινον, ἢ ὀπὸν βαλσάμου· ὅπερ καὶ μάλιστα ἐπιτυγχάνει ἐφ' ὧν ἡ ὀδύνη διὰ παχύτερα καὶ γλισχρότερα φλέγματα γίνεται. χρίειν δὲ αὐτοῖς κατὰ τοῦ μετώπου καὶ τῶν κροτάφων * ὥσπερ καὶ τὸ κυφώνιον, καὶ ὅσα διὰ πεπέρεως καὶ εὐφορβίου σύγκειται χρίσματα ἢ ἀλείμματα· καὶ πολλά εἰσιν ἀναγεγραμμένα, ἐξ ὧν ἐστιν, εἰ δέοιτο κατασκευάζειν, ἀναλέγεσθαι πρὸς ἕκαστον χρήσιμον. τούτοις τοίνυν τὸν οἶνον εἰ δοίης λεπτόν, οὐ βλάψεις, οὐδὲ ἄλλο τι τῶν λεπτυνόντων καὶ θερμαινόντων. πάντα γὰρ αὐτοὺς ὠφελεῖ τὰ μετρίως λεπτύνειν καὶ θερμαίνειν δυνάμενα, καὶ κίνησις ἵππου, καὶ λουτρὰ θερμότερα, καὶ ἀποφλεγματισμοί. εἰ δὲ χρονίζει ἡ διάθεσις, καὶ ὁ ἀπὸ ῥαφανίδων ἔμετος. ἐφ' ὧν δὲ ἡ ποιότης ἐστὶν ἄνευ πλήθους, οὐκ ἂν δεηθείης τῶν τοιούτων βοηθημάτων. ὥστε δέ σε δύνασθαι τὰς χρονίας διαθέσεις εὐχερῶς ἰάσασθαι, κέχρησο τῷ λαμβάνοντι τὴν περιστερῶν κόπρον. ἔχει δὲ αὐτοῦ ἡ σύνθεσις οὕτω, πεπέρεως λευκοῦ, κροκομάγματος ἀνὰ < β', εὐφορβίου προσφάτου < ϛ', ὄξους δριμυτάτου τὸ ἀρκοῦν. ἐπίχριε τὸν πάσχοντα τόπον ὡς θερμανθῆναι. τοῦ φαρμάκου δὲ μείζονος ὄντος τοῦ σώματος, ἐκλύειν δεῖ τὴν δύναμιν αὐτοῦ, προσπλέκοντας τῷ βοηθήματι, ἀντὶ ἀμώμου ἀλόης, καὶ γυναικὸς γάλακτος ἐν τῇ χρήσει αὐτοῦ. πάλιν δὲ ἐπιτείνειν βουλόμενος αὐτοῦ τὴν χρῆσιν, ἐπιμίγνυε ἀψινθίας ὀλίγου * ἄνωθεν μεθ' ὕδατος.

Περὶ τῆς διὰ κάκωσιν στομάχου γινομένης κεφαλαλγίας.

Οὐ πάντοτε γὰρ ἡ κεφαλαλγία, πρωτοπαθούσης τῆς κεφαλῆς, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ διὰ τὴν γαστέρα πολλάκις αὐτήν, ἢ διὰ τὸν στόμαχον, ἢ ἄλλο τι πάσχον μόριον ἐπιγίνεται, ἢ πνευμάτων ἀτμῶν τινων ἀναδιδομένων.

Περὶ τῆς ἐπὶ χολώδει χυμῷ κεφαλαλγίας.

Εἰ μὲν οὖν ἕνεκα τοῦ πλεονάζειν τὸν χολώδη χυμὸν γίνεται πολλάκις ἡ κεφαλαλγία, ποιεῖν ταύτης τὴν θεραπείαν διὰ τῶν καθαιρόντων καὶ ὑποκλέπτειν δυναμένων τὸν χολώδη χυμόν. ἀλλ' ἵνα τοῦτον δυνηθῇ κενῶσαι καλῶς, ὑγροτέρας δεῖται τροφῆς πρότερον, εὐκράτοις τε λουτροῖς καὶ ἀλείμμασι, καὶ ὑδαρῷ ποτῷ πλείονι. οὕτω γὰρ διαχυθεῖσα καὶ οἷον ἀσθενεστέρα γινομένη εὐχερέστερον ὑπὸ τοῦ ἕλκοντος αὐτὴν κενωθήσεται φαρμάκου. εἰ μὲν οὖν ἄγαν πολὺς εἴη καὶ θερμός, οὕτω δεῖ πράττειν, καὶ διδόναι τὸν ὀπὸν αὐτῆς μάλιστα τῆς σκαμμωνίας μετὰ ὀλίγης ἀλόης, ἢ μετὰ ἀψινθίας, ἢ χυλοῦ ῥόδου, ἢ ῥοδομήλων. εἰ δὲ μὴ πλεονάζειν σοι φαίνεται μᾶλλον ὁ πικρόχολος χυμός, ἀλλὰ ἀνασπασθείς, ὥσπερ ἐν ἀσιτίᾳ τινι, φεύγειν δεῖ τὰ διὰ τῆς σκαμμωνίας φάρμακα, καὶ ὅλως τὰ πάνυ θερμαίνειν δυνάμενα. διδόναι δὲ αὐτοῖς ἢ τὸ ἀπόβρεγμα τῆς ἀψινθίας, ἢ αὐτὴν τὴν ἀλόην τὴν πικράν, ἐάν τι καὶ πάχος ἀναμεμίχθαι τῆς χολῆς σοι φαίνηται. Θεραπεία, ἐὰν ὦσι γλίσχροι χυμοὶ κείμενοι ἐν τῷ στομάχῳ. Εἰ δὲ γλίσχροι χυμοὶ ἐν τῷ στομάχῳ πλεονάζοντες καὶ ἀναλυόμενοι εἰς πνεῦμα, γίνονται τῆς ὀδύνης αἴτιοι, ἐπὶ τὰ ἰσχυρῶς λεπτύνειν δυνάμενα ἔρχεσθαι δεῖ, καὶ ἐν τροφῇ, καὶ ἐν φαρμάκοις, οἷόν ἐστι καὶ τὸ ἀπόβρεγμα τῆς ῥίζης τοῦ σελίνου, ἢ ὑσσώπου, καὶ ἐπιβρέχειν δεῖ καὶ ἀλείφειν τοῖς ῥωννύειν καὶ θερμαίνειν δυναμένοις,

νοις, οἷον νάρδινον μύρον, ἢ γλεύκινον, ἢ τὸ μετακίατον καλούμενον. εἰ δὲ πολὺ πλῆθος κεῖται τῶν ἐγκειμένων χυμῶν, οὐ δεῖ μόνοις κεχρῆσθαι τοῖς μερικοῖς βοηθήμασιν, ἀλλὰ προεκπλύνοντα καλῶς τὴν ὕλην, ἐπιδιδόναι καὶ τῶν καθαίρειν τὸ φλέγμα δυναμένων, ἢ τῷ ὀξυμέλιτι τῷ καλουμένῳ διπλῷ ἰουλιανίῳ, ἰσχυρῷ ὄντι, κεφαλὴν καὶ στόμαχον καὶ τὸ πᾶν σῶμα καθαίρειν, ἢ τοῖς ἔχουσι κολοκυνθίδα καταποτίοις. καθαίρειν δὲ αὐτοὺς δεῖ οὐ μόνον ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ δίς, οὐδὲ ὑπείκεται ἀθρόαις κενώσεσιν ὁ γλίσχρος χυμός, ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς κατ' ὀλίγον καὶ συνεχέστερον ὑποκαθαίρειν αὐτὸν βοηθήμασι.

Περὶ τῆς ἐν πυρετοῖς γινομένης κεφαλαλγίας.

Γίνεται δὲ κεφαλαλγία καὶ ἐπὶ τῶν πυρεττόντων σφοδρῶς. ἀλλὰ κατανόει ἀκριβῶς εἴτε λόγῳ κρίσεως γίνεται, εἴτε μή. δῆλον γὰρ ὡς εἰ χάριν τούτου συμβαίνει ἡ τῆς κεφαλῆς ὀδύνη, καθάπερ ἐπὶ τῶν αἱμορραγούντων, ἢ ἐμούντων, οὐ χρὴ πολυπραγμονεῖν, ἢ θορυβεῖσθαι, ἢ προσάγειν θεραπείαν. μετὰ γὰρ τοῦ μηδὲν ὠφελεῖν τὰ προσφερόμενα καὶ παρεμποδεῖν τῇ φύσει πολλάκις ἐγγίνονται. διὰ γὰρ τὴν τοῦ πυρετοῦ σφοδρότητα καὶ κακοήθειαν εἰ τοῦτο συμβαίνει, καὶ πάντα δεῖ πράττειν ὥστε τὸ σφοδρὸν τοῦ πυρετοῦ πραΰνειν. λοιπὸν δὲ καὶ τὴν πρόνοιαν τῆς κεφαλῆς ποιεῖσθαι διὰ ῥοδίνου ἐμβρέχοντας, ποτὲ μὲν καθ' ἑαυτό, ποτὲ δὲ μετά τινων ψυχόντων, οἷον ἑρπύλλου, ἢ κισσοῦ, ἢ ῥόδων, ἢ ἀειζώου. εἰ δὲ ἀγρυπνία προσείη, καὶ τοῦ διὰ χαμαιμήλου ἀποζέματος, καὶ κωδιῶν, καὶ κισσοῦ καταβρεχέσθωσαν, καὶ τοῖς ὑπνωτικοῖς καταχριέσθωσαν τῷ μετώπῳ, ἢ τῷ χυλῷ τῆς θριδακίνης, ἢ τῷ τριγώνῳ, ἢ τῷ κροκώδει, καὶ ἁπλῶς ἡ σύμπασα παρηγορικὴ καὶ ἐμψύχουσα καὶ ὕπνον ἐμποιοῦσα γινέσθω προσφορά.

Περὶ τῆς ἐξ οἴνου κεφαλαλγίας.

Εὐίατος δὲ καὶ ἡ ἀπὸ οἴνου γινομένη κεφαλαλγία. χρὴ γὰρ εὐθὺς μανθάνοντας τὴν αἰτίαν, πρό γε πάντων αὐτῇ εἴργειν οἴνου, καὶ τοῖς ἐμψύχουσί τε καὶ ἀποκρούειν δυναμένοις τοὺς ἀτμοὺς κεχρῆσθαι. τοιοῦτον δέ ἐστι τὸ ἄριστον ῥόδινον, ἢ καθ' ἑαυτό, ἢ μετὰ ὄξους, ἢ χυλοῦ κισσοῦ, ἢ κράμβης. τὰ γὰρ τοιαῦτα οὐ μόνον ὑποξηραίνειν, ἀλλὰ καὶ ἀντιπάθειάν τινα πρὸς τὴν τοῦ οἴνου κέκτηνται δύναμιν. * ὅθεν καὶ αὐτὰ τὰ φύλλα τῆς κράμβης περιτιθέμενα τῇ κεφαλῇ καλῶς ποιεῖ. χρὴ δὲ αὐτὰ προβρέχειν θερμῷ, καὶ οὕτως ἐπιδεσμεῖν. δεῖ δὲ καὶ ἀεὶ ἐσθίειν αὐτὴν τὴν κράμβην ἀποζεσθεῖσαν, ἀλλὰ καὶ ἡ φακὴ δὲ τούτοις ὠφελεῖ, καὶ μάλιστα τοῖς ἔχουσιν ὑγροτέραν τὴν γαστέρα. καὶ τῶν ῥοιῶν δὲ οἱ κόκκοι ὠφελοῦσιν αὐτοὺς ἐπάνω τῆς τροφῆς ἐσθιόμενοι. καὶ τὰ μῆλα ὡσαύτως, καὶ τῶν ἀπίων λαμβάνειν καὶ ὑδροποτεῖν. τοῖς δὲ ἔχουσιν ἀσθενέστερον τὸν στόμαχον, καὶ ὀλίγον οἶνον παρέχειν, καὶ μάλιστα τὸν ὑδατώδη, οἷός ἐστιν ὁ κνίδιος, καὶ ὁ σάμιος, καὶ ὁ * σερεφθῖνος. μηδεὶς δὲ τῶν οἴνων ἔστω παλαιός. καὶ γὰρ μετὰ τοῦ πληκτικὸν ἔχειν τι, καὶ κινοῦσί τι ἀτμοῦ πρὸς τὴν ἄνω φοράν. ἄρτος δὲ ἐξ ὕδατος ἐπιτηδειότατός ἐστιν εἰς ἔδεσμα τούτοις, καὶ ἄλιξ ἑφθός, καὶ ὠὰ ἁπαλά, καὶ τῶν περιστερῶν καὶ τῶν ὀρνέων τὰ πλευρά, καὶ τῶν ἀλεκτρυόνων οἱ ὄρχεις, καὶ ἡ κίχλα, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἡ σύμπασα τροφὴ ἔστω εὔχυμος καὶ εὐστόμαχος, καὶ τῶν ἀτμῶν κωλυτική.

Περὶ τῆς ἀπὸ πληγῆς κεφαλαλγίας.

Γίνεται ἡ κεφαλαλγία καὶ ἀπὸ πληγῆς, ἢ πτώματος, φλεγμονὴν ὑπομεινάσης

τῆς κεφαλῆς, διὸ καὶ ἴασις ἔστω σοι ταύτης μετὰ πολλῆς σπουδῆς. κίνδυνον γὰρ ἐπιφέρει συῤῥεόντων αὐτῇ πλειόνων χυμῶν. εἰ μὲν οὖν ἡ γινομένη φλεγμονὴ μόνη περὶ τὸ δέρμα περιέχεται, καὶ μηκέτι περαιτέρω χωρήσει, δυσχερὲς οὐδὲν, ἀλλὰ καὶ εὐίατος ἔσται ἡ συμβαίνουσα περὶ τὴν κεφαλὴν ὀδύνη. εἰ δὲ τηλικαύτη τε καὶ οὕτως ἰσχυρὰ, ὥστε καὶ εἰς συμπάθειαν ἄγειν τὸν περικράνιον ὑμένα, πολλάκις δὲ καὶ τὰς μήνιγγας, κίνδυνος οὐ μικρὸς ἔσται. σπασμοὶ γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ παραφροσύναι παρακολουθοῦσιν, ὡς ὀξύτατον αὐτοῖς ἐπάγειν τὸν θάνατον. ὅπως οὖν μὴ ἐπιγίνεσθαι μεγάλας φλεγμονὰς κωλύσωμεν, ἀπὸ φλεβοτομίας ἀναγκαῖόν ἐστι τὴν ἀρχὴν τῆς θεραπείας ποιήσασθαι. οὕτω γὰρ ἀντίσπασις ἔσται τῆς ἐπιῤῥοῆς. γινομένης δὲ τῆς κενώσεως καὶ τοῦ ὅλου ἀπερίττου, δεῖ λοιπὸν ἄρχεσθαι καὶ τῶν μερικῶν βοηθημάτων, καὶ αὐτῆς τῆς κεφαλῆς ποιεῖσθαι πρόνοιαν, ἐλαίῳ τε γλυκεῖ διαβρέχοντας, ἐρίοις περισκέποντας, καὶ θάλποντας πανταχόθεν, ὥστε μὴ ῥιγῶσαι τὴν κεφαλὴν, τουτέστι τὴν τῶν νεύρων ἀρχήν. οἴνου δὲ κατ' ἀρχὰς αὐτοὺς ἀπείργειν καὶ κρεῶν, καὶ καθόλου ἡ πᾶσα δίαιτα καθαρὰ καὶ ἀπέριττος, καὶ μάλιστα εἰ καὶ πυρετὸς εἶναί σοι φαίνοιτο σφοδρός. τηνικαῦτα γὰρ ὡς πρὸς πυρετὸν ἁρμόζεσθαι δεῖ πτισάνης χυλὸν αὐτοῖς ἐπιδιδόναι, καὶ λεκύθους ᾠῶν, καὶ μαλάχας ἀποζεσθείσας, καὶ θριδακίνας, ἴντυβά τε καὶ κολοκύνθας. εἰ δὲ ἀγρυπνία προσείη, καὶ χαμαιμηλελαίῳ διαβρέχειν δεῖ καὶ ῥοδίνῳ. πολλάκις δὲ καὶ ἀμφότερα, τὸ πλέον καὶ τὸ ἔλαττον, ἀπὸ τῆς κατὰ τὸ μέγεθος φλεγμονῆς, καὶ τῆς τοῦ κάμνοντος κράσεως καὶ ἡλικίας ἐπιλογιζομένους. οὕτω μὲν ἐὰν χωρὶς ἕλκους ἐπιγίνηται φλεγμονὴ, προσήκει ποιεῖσθαι θεραπείαν. εἰ δὲ καὶ συνέλκοιτο, τηνικαῦτα τοῖς αὐτοῖς μὲν οὐκ ἀποτρεπτέον κεχρῆσθαι, προσέτι δὲ καὶ τῷ ῥοδίνῳ μετὰ μέλιτος, ἢ τῆς τετραφαρμάκου, καὶ ἡ ἀφλέγμαντος κηρωτὴ, καὶ φαρμάκων ἐπίθεσις ἁρμόδιός ἐστι, καὶ μάλιστα τῆς ἀνεμώνης. αὕτη γὰρ παντοίως ὠφελεῖ, καὶ ἔμμοτος γινομένη, καὶ ἐπιπλαττομένη. τοιαύτη μὲν γὰρ ὥστε καὶ ὑποφαίναι ἡ θεραπεία τῆς μεθ' ἑλκώσεως γινομένης. τελεώτερον δὲ λεχθήσεται ἡνίκα περὶ τῶν ἐν κεφαλῇ τραυμάτων, καὶ τῶν ἐν τοῖς ἄλλοις μορίοις συνισταμένων τὸν λόγον ποιούμεθα.

ια' Περὶ κεφαλαίας.

Δεινόν τι πάθος καὶ ἐπώδυνον ἰσχυρῶς, ὥστε καὶ τὰς ῥίζας αὐτὰς ὀδυνᾶσθαι τῶν ὀφθαλμῶν. ἔστι δὲ καὶ χρόνιον, καὶ ἐπὶ μικραῖς προφάσεσιν ἑτοίμως παροξυνόμενον. τῶν γὰρ ἐχόντων τοῦτο τὸ πάθος, οἱ μὲν ἀπὸ οἴνου πόσεως ὀλίγον ἀκρατεστέρου, οἱ δὲ ὑπό τινος ὀσμῆς, οἷον στύρακος, ἢ λιβάνου, τινὲς δὲ καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς αὐγῆς τοῦ φωτὸς πλήττονται, ὥστε ἐν σκότει μᾶλλον ἀρκεῖσθαι διάγειν, ἤπερ ἐν φωτί. γίνεται δὲ τοῦτο μάλιστα τὸ πάθος καὶ διὰ φλεγμονὴν χρονίαν τοῦ περικρανίου ὑμένος, ἢ τῶν μηνίγγων, καὶ δι' ἔμφραξιν δὲ, καὶ διὰ πλῆθος ὠμοτέρων καὶ παχυτέρων χυμῶν, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ διὰ * πολλῶν δριμυτάτων χυμῶν ἐγκειμένων ἐν τῷ βάθει. πολλάκις δὲ καὶ διὰ δυσκρασίαν θερμὴν ἐπιγίνεται τὸ πάθος, ἀσθενεστέρας γινομένης τῆς κεφαλῆς ὑπὸ τοῦ χρόνου, καὶ διὰ τοῦτο ἑτοίμως δεχομένης. ἔσθ' ὅτε δὲ ἑλκούσης * ἐπὶ τῶν κάτω δίκην σικύας, τὰ εὑρισκόμενα περιττά. προσέχειν οὖν ἀκριβῶς δεῖ ταῖς διαγνώσεσιν, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων παθῶν, ὑπὸ τίνος αἰτίας γίνεται καὶ τὴν ἀρχὴν λαμβάνει τῆς γενέσεως, οἷον, πότερον διὰ πλῆθος, ἢ διὰ φλεγμονήν τινα τῶν ἐν ἐγκεφά-

λῳ μο-

λῳ μορίων, ἢ ἔμφραξιν, ἢ διὰ χρόνιον δριμύτητα. οὕτω γὰρ ἔσται τὸ νόσημα, ἂν ἴδῃς τρόπον ἢ χρόνον ὑπὸ τῆς τέχνης εὐάλωτον. Σημεῖα αὐτῆς ἔστωσαν ταῦτα. Εἰ μὲν οὖν βάρους αἴσθησις γίνοιτο πολλὴ κατὰ τὸ μόριον, δῆλον ὡς οὐ κατὰ ποιότητα μόνον * ἢ ἀτμοί τινες, ἀλλὰ πλῆθος ὕλης τὸ τὴν ἔμφραξιν ἐργαζόμενον. γνωρισθήσεται δέ σοι σαφέστερον πρὸς τοῖς εἰρημένοις ἅπασιν, ἐπισκεπτομένῳ τὸ τοῦ πάσχοντος ὅλον σῶμα, εἰ φύσει πληθωρικόν ἐστιν, ἢ οὔ, καὶ τὰ προηγησάμενα πάντα. οὕτω γὰρ ἅπαντα περισκοποῦντί σοι βεβαιοτέρα γενήσεται ἡ διάγνωσις. Σημεῖα τῆς διὰ φλεγμονὴν ἐγκεφάλου γινομένης κεφαλαίας. Εἰ μὲν οὖν αἴσθησις γίνοιτο βάρους καὶ σφυγματώδης ὀδύνη, φανερόν ἐστιν ὡς διὰ φλεγμονὴν ἵνα συμβαίνει ἡ τῆς κεφαλαλγίας διάθεσις. Σημεῖα τῆς διὰ πνεύματος. Εἰ δὲ τάσεως αἰσθάνοιτο μόνης, χωρὶς βάρους καὶ σφυγμοῦ, δῆλον ὅτι φυσώδους ἐγκειμένου πνεύματος γέγονε πάλιν ἡ διάθεσις.

Περὶ τῆς διὰ δριμύτητα γινομένης ὀδύνης.

Εἰ δὲ οὐδὲν τούτων ἐστί, δῆξις δὲ μόνον ἐγγίνεται, γίνωσκε τὴν ὀδύνην * ὅτι δριμὺς καὶ χολώδης ἐργάζεται χυμός. Σημεῖα τοῦ εἶναι θερμὴν δυσκρασίαν. Εἰ δὲ τούτων οὐδὲν αἴτιόν ἐστι τὸ ἥκτον τὴν τῆς κεφαλῆς διάθεσιν, θέρμης δὲ συναίσθησις γίνοιτο περὶ τὴν κεφαλήν, καὶ φύσει δὲ φαίνοιτο θερμοτέρα τὴν κρᾶσιν οὖσα, καὶ τὰ προηγησάμενα αἴτια θερμότερα, λογίζεσθαι μᾶλλον ἐκ πάντων εἶναι καὶ τὴν δυσκρασίαν θερμήν, ἥτις ἐκ τῶν κάτω τὰ περιττά, καθάπερ σικύα τις, ἐπισπᾶται εἰς αὐτήν, καὶ εὐπλήρωτον ἐργάζεται τὴν κεφαλήν. Θεραπεία. Οὕτω μὲν ἂν οἱ εὐμεθόδως χρώμενοι ἰᾶσθαι δύναιντο τὰς πολυχρονίους διαθέσεις τῆς κεφαλαίας. εἰ γὰρ διὰ πλῆθος γίνοιτο ἡ διάθεσις, τοῦ ὅλου πρῶτον ποιεῖσθαι πρόνοιαν, κενοῦντας πρῶτον τὸ πλεονάζον προσφόρως, ἤτοι διὰ φλεβοτομίας, ἢ καθάρσεως· εἰ δὲ οὐκ ἔστιν ὅλον τὸ σῶμα πληθωρικόν, αὐτὴ δὲ μᾶλλον ἡ κεφαλὴ φαίνοιτό σοι τὴν αἰτίαν ἔχειν, διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν φύσει εὐπαθῆ καὶ εὐπλήρωτον, καὶ ἐπισπᾶσθαι αὐτὴν δυναμένην ὅ,τι ἂν εὕρῃ κείμενον ἐν τῇ γαστρί, τοῦ μὲν ὅλου φείδεσθαι σώματος, καὶ μήτε φλεβοτομεῖν ἁπλῶς, ἢ καθαίρειν, ἀλλὰ αὐτῆς προηγουμένως δεῖ ποιεῖσθαι πρόνοιαν, ὡς πρωτοπαθούσης. καὶ εἰ μὲν τοὺς ἐγκειμένους χυμοὺς ὑπολαμβάνεις ψυχροὺς εἶναι, εἴτε ὑπὸ θερμότητος ἠκυρωθέντας, εἴτε δι' ἀσθένειαν ἐκεῖσε τεχθέντας, ἐπιβρέχειν δεῖ καὶ καταιονεῖν ἐλαίῳ, ἢ βοτάναις ἀποζεσθείσαις εἰς οἶνον, μὴ πάνυ θερμαῖς, ἀλλὰ καὶ τόνον ἐχούσαις τινὰ πρὸς τὸ ῥώννυσθαι τὴν κεφαλήν· οἷόν ἐστι τὸ ὠμοτριβὲς ἔλαιον προσλαμβάνον κορύμβους κισσοῦ, ἢ ἑρπύλλου, ἢ ἡδυόσμου χλωροῦ. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, καὶ τῶν θερμοτέρων πρόσμιγνυε σισύμβριον, ἢ γλήχωνα, ἢ φύλλα δάφνης, ἢ καλαμίνθης. τούτοις οὖν δεῖ καὶ τοῖς ὁμοίοις τούτων κεχρῆσθαι, καὶ μάλιστα ἐν χειμῶνι, καὶ μάλιστα ὅπου φαίνεται ἡ κρατοῦσα δυσκρασία εἶναι ψυχρά, καὶ οἱ ἐγκείμενοι χυμοὶ γλίσχροι τύχοιεν ὄντες καὶ παχεῖς. πάνυ γὰρ διαφοροῦσι τὰ ἐγκείμενα, καὶ ῥωννύουσι τὴν κεφαλήν, ὥστε μὴ ἀσθενεῖν αὐτήν, μηδὲ ἑτοίμως δέχεσθαι τὰ ἐκ τῆς γαστρὸς ἀναδιδόμενα περιττά. πολλάκις γὰρ οὐ τοσοῦτόν ἐστι θερμή, ὡς δύνασθαι αὐτὴν ἕλκειν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀσθένειαν πληροῦται δεχομένη μᾶλλον, ἢ ἕλκουσα. οὕτω μέν, ἐὰν ὦσιν οἱ ἐγκείμενοι χυμοὶ ψυχρότεροι, δεῖ πράττειν.

Ἐὰν ὑπὸ χολῆς γίνηται ἡ ὀδύνη.

Εἰ δὲ θερμοί εἰσιν οἱ χυμοὶ καὶ χολώδεις, καὶ τῷ ὀξυρροδίνῳ ἐπίβρεχε χλιαρῷ, καὶ τῷ διὰ κωδιῶν, καὶ ῥόδων ἀποζέματι, προσεπεμβάλλων καὶ τῶν ἠρέμα διαφορητικῶν, οἷον, κισσοῦ, ἢ ἑρπύλλου, ἢ χαμαιμήλου βοτάνης, καὶ λουέσθωσαν εὐκράτῳ * χλιαρῷ χρώμενοι, καὶ σμηχέσθωσαν εὐκράτῳ χλιαρῷ πτισάνης χυλῷ, ἢ λεκύθοις ὠῶν, χλιαρὸν ἐπιχέοντες ὕδωρ. τὸ γὰρ θερμὸν πάνυ καὶ ζέον πρὸς τῷ μηδὲν ὠφελεῖν, ἐπιβλάπτειν αὐτοὺς καὶ παροξύνειν πέφυκεν. ἡνίκα δὲ παύεται τὸ ζέον τῆς θερμασίας, οὐδὲν ἄτοπόν ἐστι καὶ μέλι βραχὺ ἅμα προσπλέκειν τοῖς λεκύθοις τῶν ὠῶν, καὶ αἰτίαις συμμέτροις ἀπορρύπτειν καὶ σμήχειν δυναμέναις. τὰ γὰρ ἄγαν θερμὰ πάντα τούτοις ἐστὶ πολέμια, εἴτε σμήγματα εἶεν, εἴτε ἀποφλεγματισμοί. ἀπὸ γὰρ τῶν ὑγραινόντων μετρίως καὶ λουτρῶν καὶ βοηθημάτων μᾶλλον διαφορεῖται τὰ χολώδη περιττώματα, ἤπερ ἀπὸ τῶν ἄγαν ξηραινόντων καὶ θερμαινόντων. παχύνεται γὰρ μᾶλλον ἐπὶ τῶν τοιούτων, ἤπερ διαφορεῖται· ἐφ' ὧν δὲ παχεῖς εἰσι καὶ μὴ πάνυ θερμοί, καὶ ἐπὶ τούτων συμβουλεύω μὴ πάνυ ἀθρόως φέρεσθαι ἐπὶ τὰ διαφορεῖν δυνάμενα· κολακεύειν δὲ μᾶλλον τὴν ὕλην διὰ τῶν μετρίων σμηγμάτων καὶ λουτρῶν, καὶ οὕτως ἐπὶ τὰ πλέον δυνάμενα χωρεῖν ἅτινα λεπτύνουσί τε καὶ διαφοροῦσι βοηθήματα, οἷον ὅσα διὰ νίτρου καὶ νάπυος σύγκειται). παρακμάζοντος δὲ τοῦ πάθους, καὶ ἀνατρίψει κεχρῆσθαι τῆς κεφαλῆς, καὶ μάλιστα ἐν λουτρῷ διὰ σινδόνων, προαφαιρεθεισῶν δηλονότι τῶν τριχῶν, καὶ πταρμικοῖς * κατὰ μέρος. πρότερον μὲν τοῖς ἁπλουστέροις, ὕστερον δὲ τοῖς ἰσχυροτέροις· πρὸς δὲ τὸ εὐχερῶς ἐξευρίσκειν τὸν βουλόμενον κατασκευάσαι, ὑπέταξα καὶ τούτων τὰς ἐκθέσεις· ἔχει δὲ τούτων ἡ γραφὴ οὕτως.

Ἐρρίνον κεφαλῆς καθαρτήριον ποιοῦν πρὸς ὀφθαλμίαν καὶ ἐπιληψίαν. * Μελανθίου < η', ἀλὸς ἀμμωνιακοῦ < η', ἐλατηρίου < δ' τρίψας, ἀναλάμβανε σικυωνίῳ ἐλαίῳ, ἢ μυρσίνῳ, ἢ κρινίνῳ, ἢ κυπρίνῳ, ὥστε κηρωτῆς ἔχειν σύστασιν. ἀνελόμενος δὲ εἰς πυξίδα κεραμίνην χρῶ, ὑποχρίων τοὺς μυκτῆρας, κελεύων ἀνασπᾶν. τοῦτο δὲ ἐρρίνον οὐ μόνον ὠφελεῖ τοὺς ἔχοντας χρονίαν κεφαλαλγίαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπὸ ὀφθαλμίας ἐνοχλουμένους, καὶ τοὺς ἐπιληπτικούς. ἄγει γὰρ εὐχερῶς εἴ τι γλίσχρον ἐστὶν ἐν ἐγκεφάλῳ, καὶ παχυμερὲς ἐχόμενον. ἔτι δὲ καὶ τὸ διὰ τῆς κυκλαμίνου συγκείμενον οὐδὲν ἧττον. ἔχει δὲ καὶ τούτου ἡ γραφὴ οὕτως.

Τὸ διὰ κυκλαμίνου ἐρρίνον. Κυκλαμίνου ξηρᾶς < η', νίτρου ἐρυθροῦ < δ'. εἰ δὲ ἀντὶ νίτρου ἐλατήριον ἐμβάλλοις, κάλλιον ἂν γένοιτο. κέχρησο δὲ οὕτω, τρίψας αὐτὸ καλῶς, διὰ καλάμου ἐμφύσα, κελεύων ἀνασπᾶν ἄνω νεύοντα, εἶτα πάλιν κάτω νεύοντα, καὶ ἀποπτύειν τὸ συναγόμενον.

Ἐπίθεμα πρὸς τὰς χρονίους κεφαλαλγίας. Κέχρησο δὲ καὶ ἐπιθέμασι κατὰ τῆς κεφαλῆς, καὶ χρίσμασιν ἐπὶ τῶν χρονίων διαθέσεων διαφορεῖν δυναμένοις· ἐξ ὧν ἐστι καὶ τοῦτο πολλάκις πεῖραν δεδωκός· ἔχει δὲ ἡ γραφὴ οὕτως.

Περὶ κηρωτῆς. Ἰρίνου μύρου, πευκεδάνου, καστορίου ἀνὰ < α', δαφνίδων < β', πηγάνου ἀκρεμόνων, < δ', ἀναλάμβανε κηρωτῇ σκευασθείσῃ ῥοδίνῳ, καὶ ξυρήσας τὴν κεφαλήν, ἐπίθες καθ' ὅλης αὐτῆς. κἂν δὲ παροξυσμὸς γένηται μέγας, κέχρησο παρηγορικοῖς καὶ μετρίως συγκριτικοῖς, ἐξ ὧν ἐστι τοῦτο.

Σμῆγμα κεφαλῆς πρὸς κεφαλαλγίαν. Ὀποῦ πευκεδάνου < ιϛ', ὀποῦ μήκωνος, ἀνίσου, ἡδυόσμου, σμύρνης, σκαμμωνίας ἀνὰ < ϛ', ὄξει ἀναλάμβανε, καὶ ποίει χρῖσμα,

καὶ ἐν

καὶ ἐν ταῖς ἀμετρήταις ὀδύναις ἐπίχεε τῇ κεφαλῇ. τούτοις καὶ τοῖς ὁμοίοις κεχρῆσθαι, ἐφ' ὧν διὰ παχεῖς χυμοὺς, ἢ πνεῦμα φυσῶδες ἡ ὀδύνη γέγονε.

Ἐφ' ὧν ποιότης ἐστὶν αἴτιον.

Εἰ δὲ διὰ ποιότητα θερμὴν γίνεται ἡ ὀδύνη, δῆλον ὅτι τὰ αὐτὰ δεῖ προσφέρειν ὅσα καὶ ἐπὶ τῶν ὀδυνωμένων διὰ χολώδη χυμὸν ἁρμόζειν εἰρήκαμεν, χωρὶς τοῦ φλεβοτομεῖν, ἢ καθαίρειν, ἢ ὅλως οἱονδήποτε κενωτικὸν παραλαμβάνειν φάρμακον. εἰ δὲ διὰ γαστρὸς ἐποχὴν συμβαίνει γίνεσθαι τὴν διάθεσιν, παντοίως δεῖ σπουδάζειν ὑπάγειν διὰ τροφῆς, καὶ τῶν ἠρέμα καθαίρειν δυναμένων. εἰσὶ μὲν οὖν τὰ πολλὰ καὶ οἱ ἅλες. εἰ οὖν διὰ γλίσχρους χυμοὺς ἐπέχεται ἡ γαστήρ, δίδου τὴν σκευασίαν τὴν ἔχουσαν ταῦτα, ἁλῶν ἀμμωνιακῶν < β', πεπέρεως < α', εὐφορβίου < α'. δίδου εἰς ᾠὸν, ἢ εἰς πτισάνην < β', ἢ δ', ἢ γράμματα γ', ἢ δ'. εἰ δὲ οὐ διὰ γλίσχρους χυμοὺς ἐπέχεται ἡ γαστήρ, κέχρησο τοῖς ἔχουσι τὸ δακρύδιον. ἔχει δὲ καὶ τούτων ἡ σκευασία οὕτω, ἁλῶν κοινῶν πεφρυγμένων < γ', πεπέρεως < β', σκαμμωνίας < α'. δίδου καὶ εἰς ᾠὸν, καὶ ἄρτον, καὶ ὅπου βούλει, κοχλιάριον α'. πάνυ γὰρ ἀλύπως οἴδασι καθαίρειν καὶ μαλάττειν τὴν γαστέρα οἱ ἅλες οὗτοι, καὶ θαρρῶν κέχρησο τούτοις, καὶ τοῖς ἔχουσι τὸ εὐφόρβιον. εἰ δὲ φέρεται ἡ γαστήρ· καὶ πλέον διὰ τὴν ξηρότητα φέρεται ἡ κεφαλή, σπούδασον διὰ τροφῆς καὶ πομάτων αὐτὴν ἐπιχεῖν καὶ φαρμάκων. εἰ δὲ δι' ἀγρυπνίαν ἢ φροντίδα συμβαίνει τὸ πάθος, σπουδάζειν δεῖ πάλιν διὰ τῶν ὑπνοποιεῖν δυναμένων, καὶ παρηγορεῖν παντοίως τῶν καμνόντων, καὶ καθόλου εἰπεῖν ἀεὶ πρὸς τὴν ποιοῦσαν αἰτίαν, τὸ πάθος * ἁρμόζον. καὶ χρῶ τοῖς εἰρημένοις εὐμεθόδως. οὕτω γὰρ ἡ χρονία καὶ δύστροπος διάθεσις νικηθήσεται πάντως ὑπὸ τῆς ἀκριβείας τῆς τέχνης, καὶ τῆς εὐκαίρου τῶν βοηθημάτων προσαγωγῆς.

Περὶ ἡμικρανίας. ιβ'

Ὀδυνῶνται τὸ ἥμισυ μέρος τῆς κεφαλῆς, ἀρχομένης τῆς ὀδύνης περὶ τὸ ἡμίκρανον· καὶ γίγνεται τοῦτο, περιττώματος ἔκ τινος ἐμπεπηγότος, ἢ τεχθέντος, καὶ ἀναλυομένου εἰς πνεῦμα, καὶ παροξύνοντος τοὺς τόπους καθ' ἑκάστην, ἢ διὰ μιᾶς, ἢ δύο, πρὸς τὸ ὑποκείμενον εἶδος τὴν ἀρχὴν * λαμβάνουσα τῆς κινήσεως. εἰ μὲν οὖν ἀπέριττόν σοι φαίνεται τὸ πᾶν σῶμα, τῆς κεφαλῆς προνοοῦ, καὶ αὐτῇ πρόσφερε μερικὴν θεραπείαν. εἰ δὲ πλῆθος ἐνοχλεῖ τῷ παντὶ, τηνικαῦτα πολυειδῶς δεῖ προσέχειν, καὶ διαγινώσκειν τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πλεονάζων χυμός. δῆλον γὰρ ὅτι καὶ τὴν κένωσιν ἐξ αὐτοῦ δεῖ ποιεῖσθαι. καὶ εἰ μὲν αἷμα, διὰ φλεβοτομίας· εἰ δέ τις ἄλλος εἴη τῶν χυμῶν, διὰ καθάρσεως τοῦ λυποῦντος περιττώματος.

Περὶ τῆς κατὰ συμπάθειαν γινομένης ἡμικρανίας.

Εἰ δὲ κατὰ συμπάθειαν τοῦ στομάχου γένοιτο, ἢ ἀσθενοῦντος αὐτοῦ κατὰ τὴν πέψιν, ἢ περιέχοντος ὕλην ἐν ἑαυτῷ χολώδη, ἢ φλεγματώδη, καὶ μὴ πέττονται καλῶς, σκόπει πάλιν πότερον διὰ θερμὴν δυσκρασίαν ἢ ψυχράν. εἰ μὲν οὖν διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν, ἀναγκαῖόν ἐστι διὰ τῶν θερμαινόντων ποιεῖσθαι πρόνοιαν· εἰ δὲ διὰ θερμὴν, διὰ τῶν ψυχόντων καὶ ἐπικεραστούντων.

Περὶ τῆς διὰ ψυχρὰν αἰτίαν τοῦ στομάχου γινομένης ὀδύνης περὶ τὸ ἡμίκρανον.

Εἰ δὲ διὰ ψυχρὰν αἰτίαν τοῦ στομάχου φαίνεταί σοι γεγονυῖα, πρῶτον μὲν ἐπι-

βροχαῖς κέχρησο ταῖς διʼ οἰνελαίου, καὶ νάρδου, καὶ γλευκίνου, καὶ στύρακος, καὶ μαστίχης. ἔπειτα δὲ καὶ ἐπιθέμασι, πολυαρχίῳ, ἢ φιλαγρείῳ, καὶ τῷ μελικιάτῳ καλουμένῳ, γενναίως διαλύειν δυναμένῳ τὰ ἐν τῷ στομάχῳ γεννώμενα πνεύματα. ἔστω δὲ καὶ ἡ τροφὴ τοιαύτη, θερμαίνειν τε ἅμα καὶ λεπτύνειν δυναμένη, μετὰ καὶ τοῦ τόνον ἐντιθέναι. ὑδρόγαρον τοίνυν τούτοις ἐπιτήδειον ἀνίσου προσειληφὸς πλείονος. ὠφέλιμον δὲ καὶ τὸ ὀξύμελι πινόμενον μετὰ πρασῶν ἑφθῶν ἐσθιομένων, καὶ τὸ διὰ τῶν κυδωνίων μήλων σκευαζόμενον, ἔχον πεπέρεως καὶ ζιγγιβέρεως. ὠφελοῦσι δὲ αὐτοὺς καὶ τὰ διʼ εὐπατώπου, καὶ ἀνίσου, καὶ δαύκου, καὶ σελίνου πινόμενα, καὶ τῶν λαχάνων, σκάνδιξ καὶ γιγγίδιον, ἐλαῖαι, ἀσπάραγοι, καὶ σεῦτλα μετὰ σινάπεως, καὶ κάππαρις, καὶ σκόροδον δὲ πολλάκις χρονίας ἔλυσεν ὀδύνας. ὥσπερ καὶ τάριχος, καὶ * ἐν κατυρᾷ λεγομένη, καὶ κρεάξ. Κόκκοι οἱ διὰ κολοκυνθίδος. Ὠφελεῖ δὲ τούτοις καὶ ἔμετος μετὰ τροφὴν, καὶ ἡ κάθαρσις ἡ διὰ τῶν κόκκων τῶν ἐχόντων τὴν κολοκυνθίδα, καὶ τὸ εὐφόρβιον. ὧν ἡ σύνθεσις ἔχει οὕτως, ἀλόης ℥ α', εὐφορβίου ℥ S'', κολοκυνθίδος, σκαμμωνίας, * κόμμεως ἀνὰ ℥ α', νίτρου ἀλεξανδρίνου ℥ S'', ἐλλεβόρου μέλανος φλοιοῦ ℥ α'. ἐν ἄλλῳ χωρὶς βδελλίου, ἀναλάμβανε χυλῷ κράμβης, ἢ κιτρείου, ἢ ἐρυθροδάνου, καὶ δίδου γράμματα ϛ'. σὺ δὲ μὴ ἀθρόαν, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν ποίει τὴν δόσιν αὐτῶν, καὶ οὕτως ἔρχου ἐπὶ τὴν τελείαν δόσιν. εἰσὶ γὰρ καὶ συγκρίνειν δυνάμενοι οὐκ ἔλαττον τῆς ἱερᾶς. καὶ λοιπὸν δὲ καὶ οὐκ ἐπὶ πολλῆς ποιοῦνται τὴν κένωσιν, ἀλλʼ ἐκ βάθους καὶ οἷον αὐτῆς τῆς ῥίζης ἕλκουσι τὰ περιττώματα. καὶ εἴ τις ὀρθῶς χρήσαιτο, οὐ μόνον ἡμικρανίαν, ἀλλὰ καὶ χρονίαν ὀδύνην ἰᾶσθαι δύναιτο, καὶ στομαχικὰς διαθέσεις, καὶ ἐπιληψίας, καὶ ἀρθρῖτιν, καὶ ἰσχιάδας. οὕτω μὲν, εἰ διὰ γλίσχρους χυμοὺς γινομένους ἐν τῷ στομάχῳ ὀδύνη γένοιτο, ἰᾶσθαι δεῖ.

Περὶ τῆς διὰ χολώδη χυμὸν γινομένης ἡμικρανίας.

Εἰ δὲ διὰ χολώδη χυμὸν γένοιτο ἡ ὀδύνη, λαμβανέτωσαν πρὸ τῶν ἀπολύτων ἄρτον εἰς εὔκρατον. ὑπερβαλλόντως γὰρ αὐτοὺς ὠφελεῖ τοῦτο. καὶ μαλάχη δὲ λοιπὸν, καὶ θριδακίνη ἐσθιόμεναι, καὶ καθόλου ἔστω ὑγραίνουσα ἡ δίαιτα, καὶ λουτρὰ εὔκρατα, καὶ τελευταῖον κάθαρσις ἡ διὰ τῆς πικρᾶς καὶ τοῦ δακρυδίου, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα χολὴν οἶδε καθαίρειν, ἐκτὸς πάνυ θερμαίνειν. Ἐπιθέματα. Ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἔξωθεν ἐπιτιθέμενα χρίσματα μὴ ἔστωσαν πάνυ θερμά. καὶ καθόλου ἡ σύμπασα ἀγωγὴ τοιαύτη σοι γινέσθω οἵα καὶ ἐπὶ τῶν τὴν κεφαλὴν ἀλγούντων. αὐταὶ γὰρ τυγχάνουσιν αἱ κατὰ γένος αἰτίαι, πλὴν ὅτι αἱ χρονιώτεραί εἰσιν καὶ ἰσχυρότεραι τοῖς νοσοῦσι τὴν κεφαλήν. ἵνα δὲ καὶ ἑτοιμότερον εὑρίσκειν δύναιτό τις καθʼ ἑκάστην αἰτίαν ἁρμόζοντα βοηθήματα, καὶ τούτων ὑπέγραψά σοι τὰς ἐκθέσεις. Χρίσματα πρὸς τοὺς ὑπὸ παχέων καὶ γλίσχρων χυμῶν ὀδυνωμένους τὸ ἡμίκρανον. Εὐφορβίου μέρος ἓν, καστορίου τὸ ἴσον ἀναλαβὼν ὕδατι, ἐπίχει εἰς τὸ οὖς κατὰ τὸ ἀλγοῦν μέρος, καὶ εὐθὺς εἰς τὸ βαλανεῖον εἰσιέναι κέλευε, καὶ λούεσθαι συνήθως. πάνυ καλὸν βοήθημα τοῦτο, καὶ θαρρῶν αὐτῷ κέχρησο. μέγιστον δέ ἐστι καὶ τὸ λαμβάνον τοῦ μέλανος τοῦ γραφικοῦ. ἔχει δὲ τούτου ἡ γραφὴ οὕτω, * εὐφορβίου < α' S'', μέλανος γραφικοῦ < δ', σμύρνης τρωγλίτιδος < γ', κροκομάγματος < γ', πεπέρεως λευκοῦ < γ', ὄξος τὸ ἀρκοῦν, ὡς λειωθῆναι ταῦτα καλῶς, καὶ ὅμοιον γλοιοῦ γενέσθαι κατὰ τὸ πάχος. τοῦτο κατάχριε, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ μεσοφρύου, μέχρι τοῦ κροτά-

κροτάφου ὅλου, καὶ μάλιστα εἰ τύχῃ ψιλὸς ὁ τόπος ὑπάρχων τριχῶν. καὶ μετὰ τὸ ψυχθῆναι, πάλιν κατάχριε, καὶ τοῦτο κατὰ τοῦ αὐτοῦ τόπου μέχρι τρίτου. δεῖ δὲ χρίειν αὐτὸν ἕωθεν, ὥστε δυνηθῆναι τὸ βοήθημα καλῶς ἐνεργῆσαι, ἕως οὗ μέλλει λούεσθαι. φυλάσσου δὲ μή ποτε ἐν τῷ χρίεσθαι προσέλθῃ τοῦ φαρμάκου ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, σπόγγῳ χρώμενος, καὶ ἀπαλλάττων εὐφυῶς τὸ ἐπίχρισμα, καὶ μετὰ τὸ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ βαλανείου, πάλιν ὁμοίως κατάχριε πολλάκις, μέχρι τελείως ἀπαλλάξῃς τὸν πάσχοντα. καὶ μετὰ τὸ ἀπαλλαγῆναι, δεῖ πάλιν ἐκ διαλειμμάτων χρῆσθαι τῷ βοηθήματι, ὥστε μὴ τῷ αὐτῷ περιπεσεῖν νοσήματι. τούτων μείζονα βοηθήματα πρὸς τὰς χρονίας καὶ ἰσχυρὰς ὀδύνας οὐκ ἔστιν εὑρεῖν. πρὸς δὲ τὰς μετριωτέρας τῷ ἀλείμματι κέχρησο ἔχοντι τὸν κηρὸν καὶ τὸ εὐφόρβιον. ἔχει δὲ καὶ τούτου ἡ συμμετρία οὕτω, σαβίνου ἐλαίου ξέστας ε', κηροῦ οὐγγίας γ', εὐφορβίου οὐγγίαν α', τούτῳ χρῶ ἐπιχρίων τὸ ἥμισυ τοῦ μετώπου τοῦ κροτάφου τοῦ μυὸς πρὸ τοῦ λουτροῦ. ποιεῖ δὲ μάλιστα πρὸς τὰς ἀπὸ ψυχρῶν διαθέσεων ὀδύνας. καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ εὑρήσεις κείμενα τοῖς παλαιοῖς, ἀλλ' ἀρκεῖ μόνα ταῦτα πλείστην δεδωκότα πεῖραν.

Ἐφ' ὧν διὰ χολὴν γίνεται ἡ ὀδύνη.

Τοῖς δὲ διὰ χολὴν ὀδυνωμένοις ἀρκεῖ καὶ ὁ κροκώδης ἐπιχριόμενος, καὶ ὁ τρίγωνος ἤγουν ὁ τροχίσκος, καὶ ἡ αἰγυπτία γῆ, καὶ ἀλοιφαὶ πᾶσαι ὅσαι διὰ ῥοδίνου καὶ χαμαιμηλίνου ἐλαίου εἰσίν, ὀλίγου προσειληφυῖαι ὄξους, ἢ τινος τῶν προειρημένων χυλῶν. τούτοις καὶ τοῖς ὁμοίοις τούτων δεῖ κεχρῆσθαι τὸν εὐμέθοδον ἰατρόν.

Περὶ φρενίτιδος. ιγ'.

Ὅτι μὲν ἡ φρενῖτις τῶν ὀξυτάτων ἐστὶ, καὶ ἐπικινδυνοτάτων παθῶν, ἅπασιν ὡμολόγηται. ὅθεν δὲ συνίσταται καὶ τί πάσχοντος τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ ποίου μέρους αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς θεραπείας τοῦ πάθους, τοῦτο πᾶσιν ἀμφισβητεῖται. λέγωμεν οὖν καὶ ἡμεῖς τίς ἀκριβὴς ἡ φρενῖτις, καὶ τί τὸ αἴτιον αὐτῆς, ὅπη τε διαγινώσκειν χρή. πολλοὶ γὰρ αὐτῶν μάλιστα περὶ τὴν διάγνωσιν ἠπατήθησαν οὐ μικρῶς, ὥστε καὶ τοὺς παραφρονοῦντας ἡγεῖσθαι φρενιτικούς· πολὺ δὲ τὸ διάφορον.

Τίς ἡ αἰτία τῆς φρενίτιδος.

Γίνεται τοίνυν ἡ ἀκριβὴς φρενῖτις ἀπὸ τῆς ξανθῆς χολῆς, ὅταν αὐτὴ ἀναδοθεῖσα φλεγμονὴν ἐργάσηται περὶ τὸν ἐγκέφαλον, ἢ τὴν ἐν αὐτῷ μήνιγγα. πρὶν γὰρ ἀναδοθῆναι καὶ στηριχθῆναι, οὐ φρενῖτιν, ἀλλὰ παραφροσύνην ποιεῖ, καὶ τοῦτο συμβαίνειν εἴωθεν περὶ τὰς ἀκμὰς, μάλιστα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τῶν ὀξέων πυρετῶν, εἶτα πάλιν ἀποπαύεσθαι περὶ τὰς παρακμάς. καὶ τοῦτο τῆς παραφροσύνης ἴδιον, τὸ μὴ καθ' ὅλους τοὺς καιροὺς παραμένειν τοὺς πυρετοὺς, ἀλλὰ παύεσθαι. ἡ μέντοι φρενῖτις ἀεὶ παραμένει. ἔστι δὲ καὶ αὐτῆς τῆς φρενίτιδος οὐχ ἓν εἶδος μόνον, ἀλλὰ καὶ διάφορα. ἡ μὲν γὰρ ἐπὶ τῇ ὠχρᾷ χολῇ συνίσταται, ἥτις πραοτέρα τυγχάνει. εἰ δὲ ἐπὶ τῇ ξανθῇ χολῇ, ἥτις καὶ σφοδροτέρα μᾶλλον, καὶ τοὺς πυρετοὺς ἐπιφέρει μείζονας. γίνεται δὲ καὶ ἄλλη θηριώδης καλουμένη, ἀμεξότερον αὐτῆς τῆς ξανθῆς χολῆς ὑπερθερμανθείσης, καὶ ὑπεροπτηθείσης.

Σημεῖα μελλούσης γίνεσθαι φρενίτιδος.

Προηγεῖται μελλούσης γίνεσθαι φρενίτιδος μάλιστα συνεχὴς καὶ ἐπιτεταμένη ἀγρυπνία, ὕπνοι θορυβώδεις, καὶ ἀναπηδήσεις, καὶ ὀνείρων ἔσθ' ὅτε φαντασίαι, ὥστε καὶ τινας ὑπονοεῖν εἰδέναι τὰ μέλλοντα, καὶ προλέγειν ἐθέλειν. προσηγοῦνται δὲ καὶ ἐπιλησμοσύναι τῶν

λεγομένων. ἀρχόμενοι γὰρ ἐπιτρέπειν τοῖς οἰκείοις, εἰς ἑτέραν ἐπιτρέπονται ἐπιλανθανόμενοι ὧν ἐξ ἀρχῆς ἐπιτάττειν ἔμελλον. καὶ ἀποκρινόμενοι δὲ θρασύτεροι καὶ ὀργιλώτεροι φαίνονται τοῦ πρόσθεν, καὶ μέγα καὶ πυκνὸν ἀναπνέουσι, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς μικροὺς καὶ σκληροὺς ἔχουσι, καὶ τὸ ἰνίον ὀδυνῶνται πολλάκις. ἐὰν δὲ ἐπιταθῇ τὸ πάθος, ὡς ἐγγὺς αὐτοὺς εἶναι τοῦ φρενιτίζειν, καὶ ἀτενὲς ὁρῶσι, καὶ αὐχμηροὺς ἱκανῶς ἔχουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐρυθροὺς, καὶ λήμας ἔχουσι, καὶ δάκρυον ἐξ ἀμφοτέρων φέρεται. ἐπὶ πλέον δ' ἐπιτεινομένου τοῦ πάθους, ἄρχονται καὶ κροκιδίζειν καὶ καρφολογεῖν, καὶ οὐδὲ ἀπόκρισιν διδόναι σαφῆ δύνανται, καὶ τὴν γλῶτταν μᾶλλον ἴσχουσι * παχυτέραν, καὶ τοὺς πυρετοὺς ξηροτέρους, καί ποτε καὶ τρομώδεις γίνονται ὑποξηραινομένου τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ νεύρων, καὶ δυσαισθητοῦσιν, ὥστε καὶ ἐγειρομένους αὐτοὺς μόλις ἢ οὐδ' ὅλως ὑπακούειν. τοιαῦτα μὲν οὖν εἰσι, καὶ ταῦτα τῶν κυρίως φρενιτικῶν τὰ σημεῖα. ἐξ ἀρχῆς οὖν εὐθὺς ἔχει τὴν αἰτίαν ὁ ἐγκέφαλος. οὐ γὰρ ἄλλου τινὸς πάσχοντος ἡ κυρίως φρενῖτις γίνεται, ὥσπερ τινὲς ἐνόμισαν, ἐπὶ φλεγμονῇ τοῦ διαφράγματος γίνεσθαι τοὺς φρενιτικοὺς, ὅπερ οὐκ ἔστιν ἀληθές, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ἐγκέφαλος ἐπειδὰν φλεγμαίνῃ, ἰσχυρὰς ἐργάζεται τὰς παραφροσύνας, ὡς ἐοικέναι φρενίτισι.

Πῶς χρὴ διορίζειν τοὺς παραφρονοῦντας ἀπὸ τῶν φρενιτικῶν.

Διορίζονται δὲ οἱ κυρίως φρενιτικοὶ, τῶν παραφρονούντων κατὰ συμπάθειαν, ἔκ τε τοῦ συνεχῆ τὸν πυρετὸν αὐτοῖς παρεῖναι, καὶ τοῦ εἶναι τοὺς ὀφθαλμοὺς αἱματώδεις, καὶ ἐκ τῆς ῥινὸς αἷμα φέρειν, καὶ τὴν κεφαλὴν ἴσχειν θερμοτέραν. ἐπὶ γὰρ τῶν νοσούντων τὸ διάφραγμα, τοσοῦτον οὐκ ἔστιν ἡ κεφαλὴ θερμὴ, ὅσον τὰ ὑποχόνδρια καὶ αὐτὸ τὸ διάφραγμα, καὶ δυσπνοοῦσι μᾶλλον, καὶ ἀνώμαλον ἰσχυρῶς ἴσχουσι τὸ πνεῦμα. διορίσεις δὲ καὶ ἀπὸ τῶν μαινομένων τοὺς φρενιτικοὺς, ὅτι ἡ μὲν μανία ἄνευ πυρετοῦ θεωρεῖται, ἡ δὲ φρενῖτις, ὡς εἰρήκαμεν, ἀεὶ μετὰ πυρετοῦ. ταῦτα μέν ἐστι τὰ σημεῖα τῶν κυρίως φρενιτικῶν, ἐφ' ὧν καὶ ξανθὴ χολὴ μόνη στηριχθεῖσα ἄνευ ἄλλης ὕλης, τὴν διάθεσιν εἰργάσατο. ὥσπερ εἰ μιχθείη τῇ ξανθῇ χολῇ φλέγμα, νόθη φρενῖτις ἡ τοιαύτη καλεῖται, καὶ τὸ καλούμενον ἐργάζεται ἄγρυπνον κῶμα.

Σημεῖα φρενίτιδος νόθης.

Γνωρίσεις δὲ καὶ τὴν ἐξ ἐπιμιξίας γινομένην φρενῖτιν, ἔκ τε τοῦ τὰ ἐπιγινόμενα συμπτώματα μεμιγμένα εἶναι, τῶν ἐμποιούντων αὐτὴν αἰτίαν τὴν φύσιν αὐτὴν ἐμφαίνοντα. καὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσί τε ἅμα καὶ καταφέρονται, καὶ πάλιν κατ' ὀλίγον παραφρονοῦσι καὶ εἰς ὕπνον βαθὺν ἐλθόντες καὶ κωματώδη, μετὰ θορύβου διεγείρονται, καὶ ἀποκρίνονται πρὸς τοὺς λαλοῦντας ἄτακτα καὶ μανίας ἐχόμενα ῥήματα.

Περὶ τῶν ἤδη χρονισάντων φρενιτικῶν.

Εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι κατ' ἀρχὰς τοῦ νοσήματος καὶ ὀλιγοχρονίως ταῦτα συμβαίνειν εἴωθεν. ἐπειδὰν δὲ χρόνιον ὑπερβῇ τὸ νόσημα, καὶ ἀσθενὴς ἡ δύναμις γένηται, σημεῖα μικρὰ φαίνεται αὐτῆς, ὡς ἄλλο τι φρενίτιδος τινὰς νομίζειν εἶναι. οὐκ ἔστι δὲ εἶδος, ἀλλὰ κατ' ἀρχὰς μὲν ταραχώδεις γίνονται καὶ μανιώδεις, ἅτε δὴ τῆς χολῆς εὐθὺς ἀναδιδομένης, καὶ διεγειρούσης τὸν ἐγκέφαλον. ὕστερον δὲ παραπλησίως τοῖς ἑκτικοῖς πυρετοῖς, ὁμαλῆς δυσκρασίας γινομένης περὶ ὅλον τὸν ἐγκέφαλον, οὐκέτι διαταράττονται πολὺ, καὶ ἄτακτα καὶ μανιώδη φλυαροῦσιν, ἀλλὰ κεῖνται μὴ φθέγγεσθαι δυνάμενοι διὰ τὴν ἀτονίαν, μήτε τὸ τῆς κατακλίσεως σχῆμα μεταλλάττοντες, μήτε ἀναπηδῶντες ἰσχυρῶς. ἀτάκτως δὲ μόνον τὰς χεῖρας φέροντες, ὥστε τινὰς τῶν

ἀγνοούντων ὑπονοῆσαι τὸν κάμνοντα ζητεῖν * τί μὲν οὖν ἐθέλει κρατῆσαι. τινὲς δὲ αὐτῶν οὔτε τὰ βλέφαρα ἀνοίγειν δύνανται, διὰ τὸ παρεκεκμηκέναι τὴν δύναμιν. εἰ δὲ καὶ ἀνοίξωσί ποτε, ὑπὸ τοῦ διενοχλοῦντος χυμοῦ πάλιν, ὀλίγον ἀναβλέψαντες χρόνον, εὐθὺς μύουσιν. ἔτι δὲ ἀσθενούσης τῆς δυνάμεως αὐτῶν, ἐπιγίνονται τὰ σημεῖα ταῦτα, καὶ οὐκέτι φρενίτιδος ἕτερον εἶδος δηλοῖ, ὃ ἄρρωστον ἐστὶ τὸν σφυγμὸν, καὶ σκληρὸν, καὶ βραχὺν, καὶ στενὸν, καὶ ἄλλων ἁπάντων τῶν ἐπὶ πολὺ μάλιστα χρονισάντων φρενιτικῶν. ταῦτα μὲν οὖν τὰ σημεῖά εἰσι δι' ὧν γινώσκονται οἱ φρενιτικοί. λοιπὸν δὲ καὶ ὅπως ἄν τις αὐτῶν τὴν θεραπείαν ἄριστα ποιῇ, λέγωμεν ἤδη.

Θεραπεία φρενιτικῶν. Ἐπὶ πάντων τῶν κυρίως φρενιτικῶν, ἐὰν τὰ τῆς δυνάμεως ἔρρωται, καὶ μηδὲν ἄλλο κωλύει, σπουδάζειν παραλαμβάνειν τὴν φλεβοτομίαν, ὡς πρῶτον ὑπάρχον ἁπάντων καὶ μέγιστον ἐσόμενον βοήθημα. εἰ δὲ στασιάζει ὁ κάμνων, οἷα συμβαίνει πολλάκις, ὡς μὴ θέλειν ἐπιδιδόναι τὴν χεῖρα τῷ ἰατρῷ, παντοίως δεῖ ποτε σπουδάζειν ἀπὸ τῆς ὀρθίας φλεβὸς τῆς ἐν τῷ μετώπῳ, τὴν ἀφαίρεσιν ποιήσασθαι τοῦ αἵματος. ποιήσεις δὲ τοῦτο καλῶς, ἐὰν ὁ * ἐρίοις περισφίγξῃς τεχνικῶς τὸν τράχηλον, ὥστε κυρτωθῆναι τὸ ἀγγεῖον. οὕτω γὰρ σου πράξαντος, ἀκοντισθήσεται μετὰ τοῦ πνεύματος ἀνεμποδίστως ἅμα τῇ τομῇ τὸ αἷμα. ἐγὼ γοῦν ἰασάμην τὸν πάνυ φρενιτικόν. καὶ εἰ μὴ πολλοὶ καὶ ἰσχυροὶ κατεῖχον οἰκέται, περιέσφιγγον πανταχόθεν. οὐδαμῶς ἂν οὐδὲ τὴν ἐν μετώπῳ φλέβα ἠδυνήθην τεμεῖν. οὕτως ἀγρίως ἐκινεῖτο, καὶ τὰ τῶν μαινομένων ἔπραττεν ἅπαντα, καὶ εἴ γε ξίφος ἦν αὐτῷ, ἔσφαξεν ἂν οὐκ ὀλίγους τῶν συνόντων αὐτῷ. ἐπεὶ δὲ δὶς ἀφελεῖν ἐφάνη δυσχερὲς τοῦ αἵματος, διὰ τοῦτο τοσοῦτον ἐξ ἀρχῆς ἐκενώσαμεν, ὅσον ἂν ἔμελλεν ἀρκεῖν αὐτῷ, εἰ καὶ ἐκ δευτέρου πάλιν ἀφελόντες ἦμεν. ἦν δὲ θαυμάσαι τῆς κενώσεως γινομένης, ὅπως τοῦ καταρρέοντος ἐπιρροφᾶν ἐσπούδαζεν. ἅμα δὲ καὶ τοὺς παρεστῶτας ἀπερράντιζεν, ὥστε καὶ γέλωτα κινεῖσθαι δι' αὐτὸ τοῖς πολλοῖς. ἀλλ' οὗτος μὲν ἐθεραπεύθη ταχέως, μετὰ καὶ τῆς ἄλλης προνοίας ἀκολούθως γινομένης εἰς αὐτόν. οὕτω μὲν οὖν δεῖ πράττειν, εἰ μὴ δυνατὸν ἦν τέμνειν τὴν ἀπ' ἀγκῶνος φλέβα. μετὰ δὲ τὴν τοῦ αἵματος κένωσιν, καὶ τοπικῶς δεῖ βοηθεῖν, καὶ διαβρέχειν ὀξυρροδίνῳ τὴν κεφαλὴν, ὥστε μὴ θερμὴν αὐτὴν οὖσαν ἐπὶ πλέον ἥκειν, καὶ διὰ τοῦτο πληροῦσθαι. σπουδάζειν δὲ δεῖ τῷ ὀξεῖ, τῶν τε παρηγορικῶν, καὶ ὕπνον ἐμποιεῖν δυναμένων προσπλέκειν. ὅταν δὲ ἀκμάζῃ τὸ νόσημα, καὶ ἀγρυπνίας ἐπιφέρῃ καὶ παρακοπὰς, ἔτι μᾶλλον βοηθεῖν, καὶ ἐπὶ πλέον καταβρέχειν τῷ ὀξυρροδίνῳ, καὶ καταντλεῖν τῷ ἀποζέματι τῶν χαμαιμήλων, καὶ κωδίων, καὶ ἑρπύλλου, καὶ κισσοῦ, καὶ πάλιν τῷ ὀξυρροδίνῳ, καὶ ὀσφραντικοῖς, καὶ χρίσμασιν, ὥστε παντὶ τρόπῳ τὴν ἀγρυπνίαν ἐκκόψαι, ὕπνον τε ἐμποιῆσαι τῷ κάμνοντι, ὅπερ μόνον καὶ μέγιστόν ἐστι τῶν παραφρονούντων ἴαμα καὶ πάσης νόσου. εἰ δὲ καὶ τούτων γινομένων ἐπιμένει τὰ τῆς ἀγρυπνίας, καὶ τὰ τῆς παρακοπῆς συμπτώματα, ἐπίδος αὐτῷ ποιεῖν πρὸς ἅπαντα χρήσιμον γινόμενον τὸ διὰ κωδιῶν. οὐ μόνον γὰρ ἰάσεται τὴν ἀγρυπνίαν, ἀλλὰ καὶ τὸν πυρετὸν, ἔτι δὲ κεκαυμένην τὴν κεφαλὴν, ὥσπερ ἀπὸ πυρὸς, ἐκψύξαι δυνήσεται. εἰ δὲ μηδὲν πάνυ κατεπείγει, μὴ σπουδάσῃς δοῦναι τὴν διὰ τῶν κωδιῶν, καὶ μάλιστα, εἰ μήτε γνησία φαίνοιτό τις εἶναι ἡ φρενῖτις, ἀλλὰ καί τι φλέγματος μετέχουσα, ὥστε καὶ νόθην αὐτὴν ὀνομάζεσθαι, ἀπέχου τηνικαῦτα προσφέρειν αὐτῇ τοῦτον, ἢ ἄλλο τι

τῶν καρῶσαι καὶ ναρκῶσαι δυναμένων. εἰ δὲ καὶ ἀσθενὴς ἡ δύναμις ᾖ, παραιτοῦ τότε μάλιστα διδόναι τι τῶν ναρκωτικῶν, ἐπιφέρειν τε * φησιν ὕπνον ἐπαγγελλομένων. ἐπὶ γὰρ τῶν ἀσθενῆ τὴν δύναμιν ἐχόντων οὐχ ἡ τυχοῦσα βλάβη τῇ πόσει τῶν τοιούτων παρακολουθεῖ, ἀλλὰ θάνατος ἔσθ᾽ ὅτε. Περὶ οἰκημάτων. Κατανοεῖν δὲ δεῖ καὶ τὸ οἴκημα ἐν ᾧ διάγει ὁ κάμνων, ὥστε τὸν ἀέρα μήτε πάνυ παχὺν εἶναι, μήτε νοτιώδη, ψυχρὸν, ἢ πάνυ θερμὸν, ὥστε μήτε πύκνωσιν ἐπισυμβαίνειν τῇ κεφαλῇ, μήτε πλήρωσιν, ἀλλ᾽ εὔκρατον εἶναι, ὥστε διὰ τῆς εὐκρασίας ἀνακιρνᾶσθαι τὸ ψυχικὸν πνεῦμα καὶ ἀναχαλᾶσθαι. ἔστω δὲ μᾶλλον φωτεινὸν ἢ σκοτεινὸν, ὥστε διὰ τῆς αἰσθήσεως εἰς συναίσθησιν ἔρχεσθαι τῶν συνήθων τὸν κάμνοντα. διὸ καὶ φίλοι τινὲς οἱ πάνυ συνήθεις παραμενέτωσαν αὐτὸν, ὡς καὶ αἰδεσθήσεται προσεγκαλοῦντας ἐφ᾽ οἷς πράττει. μήτε δὲ οἰκέτης ἢ συγγενὴς εἰσιέτω πρὸς ὃν ἔχει ποτὲ λύπην, ἢ ὀργήν. ἐρεθιστικὸν γάρ ἐστι τοῦτο καὶ κινητικὸν, καὶ τοῦ πάνυ ταράττεσθαι φανερὸν αἴτιον γίνεται, μήτε δὲ αὐτὸ εἰσιέτω τὸ τῶν φίλων πλῆθος. οἱ γὰρ πολλοὶ θορύβου μόνον αἴτιοι αὐτῷ γίνονται, καὶ προσέτι καὶ τὸν ἀέρα παχύνουσιν, ἐκπνέοντες ὑγρὰ πνεύματα. φυλαττέσθωσαν δὲ μὴ κινεῖσθαι βιαίως, ἀλλὰ πράως, ὥστε μὴ δι᾽ ἀσθένειαν διασείεσθαι τὴν κλίνην. παροξυντικὸν γὰρ εἴπερ ἄλλο, καὶ τοῦτο, καὶ τοῦ ὕπνου ἐμποδιστικόν. διακρατείτωσαν δὲ τὰ μέλη ἅπαντα οἱ παρόντες ἀβιάστως, καὶ ἀνατειβέτωσαν ἠρέμα, καὶ μάλιστα τὰ κάτω, καὶ τότε πλέον ἡνίκα οἱ σπασμοὶ τῷ κάμνοντι γίνονται. περιβαλλέσθωσαν δὲ δεσμοὶ περὶ τὰ κῶλα. καὶ γὰρ προτρέπει τοῦτο τὴν ὕλην περὶ τὰ κάτω, καὶ προσέτι τῶν σπασμῶν γίνεται παρηγορικόν. κάλλιον δὲ καὶ προσαντλεῖν, μετὰ τὴν ἀνάτριψιν τῶν κάτω, καὶ οὕτως ἐπιδεσμεῖν, ὥστε δυνηθῆναι καταχεῖν εἰς τὰ κάτω μᾶλλον τὴν ὕλην προτραπεῖσαν διὰ τῆς προσαντλήσεως ἅμα καὶ ἀνατρίψεως. μηδὲν δὲ ποιεῖν εἰς τὴν παρακμὴν τῶν πυρετῶν, καὶ περὶ πολλοῦ τῆς εἰσβολῆς. δεῖ δὲ καὶ τὰς συκίας αὐτῷ προσφέρειν, καὶ μάλιστα περὶ τῶν εἰσβολῶν, ὥστε διὰ τῆς ἀντισπάσεως εἶρξαι τὴν τῆς ἄνω ὕλης ὁρμήν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ἐπιρροφήματα ἀεὶ προσφέρειν αὐτοῖς, ὡς μὴ πολὺ συνθετα, μήτε πάλιν θερμὰ εἶναι, χλιαρὰ δὲ μᾶλλον. ὅσοι γὰρ ἐπυρίασαν ἐπὶ πλέον τὰ σπλάγχνα, μεγίστων αἴτιοι κακῶν οὗτοι τοῖς κάμνουσιν ἐγένοντο, τὴν ὕλην ἀνακινήσαντες ἀθρόως, ὥστε πρὸς τὴν ἄνω φορὰν ὁρμήσασαν ἀποπληρῶσαι τὴν κεφαλὴν εἰς τοσοῦτον, ὥστε παρακόψαι γενναίως, ἔσθ᾽ ὅτε δὲ καὶ καρωθῆναι, καὶ πάλιν δεηθῆναι τὴν τέχνην τῶν δυναμένων διεγεῖραι, πταρμικῶν τε καὶ ἀνατρίψεων, διὸ πυριῶν σφοδροτέρων οὐ δεῖται τὰ σπλάγχνα, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἰσχυροτέρως πυρεσσόντων, καὶ ἐφ᾽ ὧν ἐστι πλῆθος καὶ ἡ κεφαλὴ πεπονθυῖα. ἀρκεῖ οὖν μόνον τὸ λινόσπερμον ὑδρελαίῳ συνεψηθῆναι, ἢ εἰς ζέμα χαμαιμήλων προσηνὲς καὶ εὔκρατον ἐπιπλασθὲν τοῖς σπλάγχνοις. οὕτω γὰρ τὸ ζέον πραϋνθήσεται, καὶ διατεταμένα τῶν σπλάγχνων ἔσται χαλαρὰ, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὰ τῶν πυρετῶν ἔσονται πραΰτερα.

Περὶ διαίτης. Δεῖ δὲ μετὰ τοῦ φαρμακεύειν * καθὼς ἐθέλειν προσέχειν καὶ τῇ διαίτῃ, ὡς ἀναγκαιοτάτῃ μάλιστα. πολλοὶ γὰρ ἀγνοοῦσι, καὶ οὐκ ἴσασιν ὅσα δύναται βλάψαι καὶ ὠφελῆσαι ἡ δίαιτα τὸν κάμνοντα, εἴτε δὲ κἂν τὸ φαρμακεύειν ὀρθῶς ἠπίσταντο, καὶ καιρὸν ἐζήτουν, ἢ τάξιν, ἢ ποιὸν, ἢ ποσόν. ἀλλ᾽ οὐδενὶ τούτων προσέχοντες καθ᾽ ἑκάστην εἴσοδον παρέχουσι πράγματα τοῖς σπλάγχνοις, ἢ διαβρέχοντες,

ἢ κατα-

ἢ καταπλάττοντες, ἢ σκευάζοντες ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ πλήθους ὄντος, ἔσθ' ὅτε καὶ ἀπεψίας, καὶ ταῦτα σαφῶς βοῶντος τοῦ σοφωτάτου γαληνοῦ, ὡς οὔτε καταπλάσμασιν, οὔτε καταιονήμασιν ἐν παντὶ καιρῷ δεῖ κεχρῆσθαι, εἰ μὴ ἐπὶ μόνων ἐκείνων οἷς οὐδὲν ἐν ὅλῳ τῷ σώματι, ἀλλὰ τὰ περιττά, τοῖς δὲ ἄλλοις ἅπασι κακὸν ἔσχατον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οἱ κακῶς ἔχοντες λόγου πράττουσιν. ἡμεῖς δὲ ὅσα μεμαθήκαμεν ἐκ τῶν παλαιῶν, ἅμα δὲ καὶ εἴ τι πράττειν ἡμᾶς ὀρθῶς ὑπαγορεύει ὁ λόγος, ἤδη λέγωμεν. πτισάνη μὲν οὖν πρῶτον ἁπάντων ὡς ἐν διαίτῃ τοῖς φρενιτικοῖς προσφερέσθω βοήθημα, καλῶς μάλιστα προεψομένη. διδόσθω δὲ ὁ χυλὸς αὐτῆς μόνος, εἰ δὲ μὴ ἡδέως ἔχοιεν, σὺν τοῖς κόκκοις αὐτὴν λαμβανέτωσαν ἄνευ τινὸς ἐδέσματος. εἰ δὲ ἡδέως ἔχοιέν τι, προσπλέκεσθαι ἁρμόζει μόνον ὑδρόμελι μικρόν, ἢ ὑδροῤῥοσάτον, ἢ ῥοδόμηλον, τὸ δὲ ὑδρόμηλον, μάλιστα τὸ * κυβυελατικόν, ὡς πολέμιον αὐτοῖς, φεύγειν δεῖ, καὶ τὸ ὀξύμελι. εἰ δὲ μὴ ἡδέως ἔχοιεν τῆς πτισάνης. πολλοὶ γὰρ οὐδὲ τοῦ ὀνόματος αὐτῆς ἡδέως ἀκούουσιν. ἐπιδιδόναι αὐτοῖς δεῖ τὸν τοῦ βρώμου χυλόν, εἰ εὑρίσκοιτο, ἢ κιτρίου. εἰ δὲ καθόλου τὰ ῥοφήματα ἀποστρέφονται, ἄρτον εἰς θερμὸν ὕδωρ βεβρεγμένον ἐπιδίδου. οὐκ ἔλαττον γὰρ αὐτοὺς ὠφελήσει τῶν ῥοφημάτων. Περὶ λαχάνων. Λαχάνων δὲ ἐσθιέτωσαν ἴντυβα, καὶ μαλάχην ἑψηθεῖσαν, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ἄνεφθα, ἐὰν ἄγαν ἡ θερμότης ὑπερβάλλουσα φαίνοιτο, καὶ διψώδης ὁ κάμνων ὑπάρχοι, καὶ πάνυ ἄγρυπνος. οὕτω γὰρ ὠφελήσεις. καὶ ἔτι μᾶλλον, ἐὰν τοὺς καρποὺς παρέχῃς τῆς θριδακίνης, καὶ τῶν σικύων τὴν ἐντεριώνην, καὶ τῶν πεπόνων, πέψεως δὲ φανείσης, καὶ ἰχθύων λαμβανέτωσαν, καὶ ἐχίνου, καὶ κτενίων.

Περὶ ὀπώρας καὶ πόματος. Τῆς ὀπώρας δὲ λαμβανέτωσαν * δωράκινα, περσικῶν δὲ καὶ κερασίων, καὶ μήλων, καὶ ῥοιῶν, τούτων ὀλιγάκις. πίνειν δὲ αὐτοὺς συνεχέστερον συμφέρει, καὶ κατ' ὀλίγον, εὔκρατον. οὔτε γὰρ ὀρέγονται πολλοῦ πόματος, οὔτε ὠφελοῦνται ἀθρόως πίνοντες, τὸ δὲ ψυχρὸν ὕδωρ παραιτεῖσθαι διὰ τὸ μὴ εἶναι ἀσφαλές. εἰ γὰρ εὑρεθείη ἡ φλεγμονὴ περὶ τὸ διάφραγμα, ἢ περί τι τῶν ἄλλων μορίων, οὐ σμικρὸς ὁ κίνδυνος. εἰ γὰρ καὶ παρ' αὐτὰ δοκεῖ παρηγορεῖν * τὸ ψυχροποτεῖν, ἀλλ' οὖν μείζονας ὕστερον καὶ κακοήθεις ἐργάζεται πυρετούς, ὥστε καὶ τὴν παρακοπὴν αὐξηθῆναι, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἅπαντα μεταβάλλειν ἐπὶ τὸ κακοηθέστερον. ἀσφαλέστερον οὖν εὐκράτῳ μᾶλλον κεχρῆσθαι ἢ ψυχρῷ ὕδατι. οἶδα δὲ καὶ ὑδρελαίῳ χρησάμενος, ἐφ' ὧν εἶδον ἄμετρον ξηρότητα, καὶ κρατουμένην τὴν χολὴν ἄνω, καὶ οὐδὲν ἀξιόλογον ἐκ τῶν ἐντέρων ἐκκρινόμενον, ἐπραΰνθη δὲ ἐκ τούτου τὰ τῆς θερμασίας, καὶ ἐχαλάσθη τὰ συντεταμένα καὶ φλεγμαίνοντα, καὶ διὰ γαστρὸς, καὶ δι' ἐμέτων ἔκκρισις ἐγένετο χολώδης, ὥστε μὴ πολλῶν ἡμερῶν ἔτι δεηθῆναι τελέως ἅπασαν ἀποῤῥίψαι τὴν νόσον τὸν κάμνοντα. καὶ γὰρ πάντα αὐτῷ τὰ προσαγόμενα βοηθήματα ἐπράττετο, τοῦ παντὸς ὄντος ἀπερίττου σώματος. Περὶ λουτροῦ. Λούειν δὲ χρή, καὶ ἀλοιφὴν παραλαμβάνειν, ἐφ' ὧν ἤδη κένωσις ἐγένετο, καὶ ποσότης οὐκ ἐνοχλεῖ τῷ παντὶ σώματι, ἀλλὰ ξηρότης, καὶ ἀγρυπνία πλείστη, καὶ οἱ πυρετοὶ ἔνδον. οὐδὲν βλάψεις τὸν οὕτω λουόμενον, μάλιστα εἰ καὶ εὔκρατον παραληφθείη τὸ λουτρόν. ὥστε μήτε τὸν ἀέρα πυρώδη, μήτε τὴν δεξαμενὴν ἄγαν εἶναι θερμήν. ὅσοι δὲ δεδοικότες τὸν πυρετὸν οὐ λούουσι, τὰ μέγιστα βλάπτουσιν. ἀγρυπνικώτεροι γὰρ ἐκ τῆς ἀλουσίας, ἔτι μᾶλλον καὶ ταραχώδεις γίνονται τὴν διάνοιαν. λούειν

οὖν χρή, ὡς εἴρηται. οὕτω γὰρ χρώμενοι εἰς εὐκρασίαν ἐπανέρχονται, καὶ τοῦ λοιποῦ τῆς παραφροσύνης καὶ τῆς ἀναπλούσης τὸν πυρετὸν ἀπαλλάττονται διαθέσεως.

Περὶ οἴνου. Τολμᾶν δὲ καὶ οἶνον διδόναι τοῖς φρενιτικοῖς ἄλυπον, ἐφ' ὧν ἡ ἀγρυπνία πολλὴ καὶ ἡ δύναμις ἀσθενής, οἵ τε πυρετοὶ τὸ σφοδρὸν οὐκέτι καὶ τὸ διακαὲς ἔχουσιν, ἀλλὰ καὶ πέψις τις ἐπιφαίνεται τοῖς οὔροις. ἔτι δὲ μᾶλλον ἐκείνοις δεῖ θαρρούντως διδόναι, οἷς καὶ συνήθες ἐστιν ἐν τῇ ὑγείᾳ φιλεῖν τὸν οἶνον, καὶ τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ἀσθενές, καὶ ψυχροτέρα φύσει. ἐπὶ γὰρ τούτων εὔκαιρός ἐστιν ἡ τοῦ οἴνου ἐπίδοσις ἅπασι τοῖς παραφρονοῦσι συμμέτρως παραληφθεῖσα. μεταβάλλει γὰρ αὐτῶν τὸν θυμόν, καὶ τὸ ἄγριον ἦθος εἰς εὐθυμίαν, ὕπνον τε φέρει, διά τε τὸ ταχέως τὴν τροφὴν πέττεσθαι, καὶ ἀναδίδοσθαι παρασκευάζει ἐν τῷ ὅλῳ σώματι. ἐφ' ὧν οὖν οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς ὑποχονδρίοις ἡ ζέουσα φλεγμονὴ θερμὴ πάνυ πολλά, καὶ ἡ δύναμις ἀσθενοῦσα, προτρέπου διδόναι θαρρῶν αὐτοῖς οἶνον. τί γὰρ ἐξ αὐτοῦ ὠφέλεια μείζων ἔσται τῆς νομιζομένης ἔσεσθαι βλάβης. ἐὰν γὰρ ἡ δύναμις ἐπανέλθῃ, καὶ μὴ συγχωρηθῇ καταπεσεῖν, ἅπαντα παρατείνειν δυνάμεθα, καὶ βοηθεῖν πολυτρόπως τῷ κάμνοντι. καταπεσούσης δὲ αὐτῆς ὑπὸ τῆς ἀγρυπνίας, ἄπορος ἡ θεραπεία πᾶσα τῶν ἰατρῶν γενήσεται. μετρεῖν οὖν τήν τε προσδοκωμένην βλάβην ἐκ τοῦ οἴνου, καὶ τὴν ὠφέλειαν, κἂν ἡ πλείονα τὰ ἐπιτρέποντα, διδόναι δεῖ καταφρονοῦντα τῆς ἐλάσσονος βλάβης. οὐκ ἐνδέχεται γὰρ τὸ ὠφελοῦν μὴ κατά τι καὶ βλάπτειν. ἰατροῦ δέ ἐστι τὸ μετρεῖν καὶ κρίνειν τὰ τοιαῦτα. ἐν ποσότητι γὰρ ἅπαντα συμμέτρως καὶ ποιότητι, καὶ τάξει, καὶ καιρῷ προσφερόμενα, πάντα κατορθοῦται τὰ τῆς τέχνης, καὶ τέλος ἐπιφέρει χρηστόν.

ιδ'

Περὶ ληθάργου.

Ο γνήσιος λήθαργος, ὥσπερ ἡ φρενῖτις, ἔχει μὲν τόπον ἐγκέφαλον, ὕλην δὲ ἐναντίαν τῇ φρενίτιδι. ἐπὶ φλέγματι γὰρ πλεονάζοντι γίνεται, ὑγραίνοντι αὐτὸν καὶ διαβρέχοντι ἰσχυρῶς, ὡς μὴ δύνασθαι μεμνῆσθαι τῶν λεγομένων, ἀλλὰ μύειν ἀεὶ ἐθέλειν τὰ βλέφαρα, καὶ ἡσυχάζειν, ἢ δι' ὅλου καρουμένους ὑπὸ τῆς καταπνιγούσης καὶ ναρκούσης τὸ ψυχικὸν πνεῦμα, ὑγρότητος ἅμα καὶ ψύξεως. ἐὰν οὖν φλεγματικὸς ἢ μόνος ὁ τὸν λήθαργον ἐργαζόμενος χυμός, ὁ γνήσιος λήθαργος γίνεται, καὶ πάντα ταῦτα ἐπιφέρει τὰ συμπτώματα. εἰ δὲ μὴ μόνον εἴη τὸ φλέγμα ἐν τῇ κεφαλῇ, ἀλλὰ καὶ χολή, ἀνάγκη καὶ τὰ συμπτώματα μικτὰ γίνεσθαι, ὡς ποτὲ μὲν ἀγρυπνεῖν, ποτὲ δὲ ὑπὸ βαθυτάτου ὕπνου ἔχεσθαι, ποτὲ δὲ παραφρονεῖν. ἀμφότερα γὰρ πράττουσι, μύουσί τε τὰ βλέφαρα, καὶ τὰς χεῖρας κινοῦσιν, ὥσπερ ψηλαφῶντές τινα, καὶ αὐτὰ ἔχειν οὐ δυνάμενοι. ὅσοι μὲν οὖν μετριώτερον διάγουσιν, ἐμβοώντων αὐτοῖς τινων, ἀνοίγουσιν ἔσθ' ὅτε τὰ βλέφαρα, καὶ πάλιν μύουσιν. εἰ δὲ πάνυ ἀσθενῶς ἔχοντες καὶ πάνυ κρατούμενοι, οὐδὲ ὅλως ὑπακούουσιν, οὐδὲ κινοῦσι τὰ βλέφαρα, καὶ τοὺς σφυγμοὺς ἀραιούς, καὶ μικρούς, καὶ ἀμυδροὺς ἴσχουσιν. οὕτω μὲν οὖν εὐχερές ἐστι διαγινώσκειν αὐτούς. λέγωμεν δὲ πῶς αὐτοὺς δεῖ θεραπεύειν. Θεραπεία. Πάντα περισκεψάμενος ἀκριβῶς ὅσα γε ἡμῖν οἱ παλαιοὶ παρακελεύονται, τήν τε δύναμιν φημὶ τοῦ κάμνοντος καὶ τὴν ἕξιν, τά τε ἄλλα, τήν τε ἡλικίαν, καὶ κατάστασιν ὅλου τοῦ σώματος, οὕτως ἐλθεῖν εἰς τὴν πρὸ πάντων ἀφαίρεσιν παραλαμβάνειν αἵματος, ἐὰν μή σοι τι τῶν

εἰρημένων

εἰρημένων ἀνυπεράτη, καὶ μάλιστα ἡ δύναμις. προνοησάμενος δὲ τοῦ πλυτός, καὶ τοπικῶς βοηθεῖν τῷ κάμνοντι, πᾶσαν ἐπιμέλειαν τῇ κεφαλῇ προσάγων, ὥστε καὶ τοὺς ἀτμοὺς κωλύεσθαι τοὺς ἄνω φερομένους, καὶ τοὺς ἤδη φθάσαντας ἐμπεσεῖν διαφορηθῆναι. μάλιστα δὲ τοῦτο ποιεῖ τὸ ὀξυρρόδινον, ἰσχυροποιοῦν τὴν κεφαλὴν, καὶ μάλιστα ἀρχομένου τοῦ πάθους, ὥστε μὴ εὐχερῶς δέχεσθαι τοῦ λοιποῦ πολλοὺς ἐπ' αὐτὴν ἀναφερομένους ἀτμούς. ἐπεὶ οὖν ἡ περιεχομένη περὶ τὸν ἐγκέφαλον ὕλη φλεγματική ἐστι, καὶ τὸ πλεονάζον αἴτιον ὑγρὸν ἀπεδείχθη καὶ ψυχρὸν, μιγνύειν χρὴ καὶ συνέψειν τῷ ὀξυρροδίνῳ καὶ τῶν λεπτύνειν ἅμα δυναμένων. οἷον, ἢ πευκεδάνου, ἢ καστορίου, ἢ γλήχωνος, ἢ καλαμίνθης, ἢ θύμου. καὶ ἐπιχρίειν τὸ μέτωπον, ἢ καστορίῳ, ἢ θριξὶ κεκαυμέναις ἀνθρωπείαις, καὶ λειωθείσαις μετὰ ὄξους. πάνυ γὰρ ὠφελεῖ καὶ διεγείρει τὰ τοιαῦτα, ἴσως δὲ καὶ ἀντιπαθείᾳ τινί. εἰ δὲ ἐπιμένει τὸ πάθος, καὶ δυσδιέγερτοι τυγχάνουσι, κεχρῆσθαι δεῖ πταρμικῷ τῷ στρουθίῳ καλουμένῳ, ἢ μετὰ καστορίου, ἢ πεπέρεως, ἢ εὐφορβίου, ἢ ἐπιθύμου, ποτὲ μὲν ἐμφυσῶντας, ἄλλοτε δὲ πτερῷ διαχρίοντας. οὐ δεῖ δὲ συνεχῶς τοῦτο ποιεῖν. ἀποκάμνει γὰρ ἡ δύναμις αὐτῶν, καὶ προσέτι μᾶλλον πληρωτικὰ γίνονται τῆς κεφαλῆς. ἀνατρίβειν δὲ καὶ τὰ σκέλη, καὶ τῷ σικυωνίῳ καταχρίειν ἐλαίῳ. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ αὐτῇ μόνῃ τῇ σκίλλῃ μετὰ ὄξους λειωθείσῃ καταπλάττειν τὰ σκέλη. τοῦτο γὰρ καὶ τοὺς πάνυ καταφερομένους ὕπνῳ βαθεῖ καὶ καρώδει οἶδε διεγείρειν. εἰ δὲ καὶ κακοήθες, καὶ χρονίζει τὸ πάθος, ἄφελε τῶν τριχῶν, καὶ χρίε τινὶ τῶν τοιούτων ἀμύττειν δυναμένων, ἅμα τῷ καστορίῳ. καὶ πίνειν δεῖ αὐτοὺς τὸ καστόριον ὑπὲρ πάντα. σπουδάζειν δὲ μάλιστα περὶ μιᾶς ὥρας τοῦ παροξυσμοῦ. καὶ γὰρ λεπτύνει καὶ ἀναθάλπει τὸ ψυχρανθὲν, καὶ ὅλον νεκρωθῆναι κινδυνεῦον τὸ σῶμα. ἐγὼ γοῦν οἶδα τῶν καταληφθέντων πολλοὺς ὑπὸ μόνου τούτου διαφυγόντας τὸν θάνατον. καὶ καθ' ἑαυτὸ διδόμενον ὠφελεῖ. ἔτι δὲ μᾶλλον καὶ μετὰ ὀξυμέλιτος. εἰ δὲ καὶ πληρωτικὸς εἴη ὁ κάμνων, καὶ μετά τινος τῶν ὑπάγειν τὴν γαστέρα δυναμένων, καὶ μάλιστα τοῦ δακρυδίου. ἀρκεῖ δὲ δυσὶ γράμμασι καστορίου προσπλέκειν ἓν γράμμα δακρυδίου, ἢ πλέον μικρὸν, ἢ ἔλασσον πρὸς τὴν δύναμιν ἀποβλέποντα. γινέσθω δὲ μὴ μόνον τὰ βοηθήματα τῶν λεπτυνόντων, ἀλλὰ καὶ ἡ τροφὴ τοιαύτη. διὸ καὶ τὸν χυλὸν αὐτοῖς τῶν ἀμυγδάλων ἑψηθέντων αὐτῶν μετὰ μέλιτος δεῖ παρέχειν. καὶ πτισάνη δὲ αὐτοῖς παρεχέσθω, ἔχουσα κόμην πρασίου, ἢ σελίνου, ἢ ὑσσώπου, εἰ μὴ σφόδρα πυρέττοιεν. εἰ γὰρ εἴη πυρετὸς σφοδρὸς, οὐ χρὴ συνέψειν τῷ ὑσσώπῳ, ἀλλ' ἀρκεῖ καὶ ἡ ῥίζα τοῦ σελίνου μόνου, καὶ τὸ ἁπλοῦν ὀξύμελι καὶ μετὰ τῆς πτισάνης, καὶ καθ' ἑαυτὸ μόνον. ἀγαθὸν δὲ καὶ αἱ ψύχες μετὰ ἀπομέλιτος ἢ ὑδρομήλου διδόμεναι, τὸ δὲ ὑδρόμηλον τὸ * κυδωνιατικὸν οὐ δεῖ διδόναι αὐτοῖς, ἀλλ' οὐδὲ κνιδείου ὅλως, ἀπέπτου τοῦ νοσήματος ἔτι ὄντος, ἀρξαμένου δὲ πέττεσθαι, οὐδὲν κωλύει καὶ λούειν αὐτοὺς, καὶ οἴνου ἐπιδιδόναι βραχέως, καὶ μάλιστα μετὰ φλεβοτομίαν, καὶ γαστρὸς ὑπαγωγὴν, καὶ κάθαρσιν μετρίαν ὅλου τοῦ σώματος. οὐ δεῖ δὲ φυλάττεσθαι τὸ λουτρὸν, εἴπερ μὴ ἔστι πλῆθος περιττωμάτων, καὶ τὰ ὄντα περιττὰ μᾶλλον διαφορηθήσεται διὰ τῆς τοῦ λουτροῦ μετρίας θέρμης. ἐγὼ γοῦν οἶδα μετὰ ἑπτὰ ἡμέρας εἰσαγαγὼν ἐν λουτρῷ τινας τῶν οὕτω νοσούντων, μηδὲ ἀναβλέπειν ὑπὸ τοῦ πολλοῦ κάρου δυναμένους, μηδὲ αὐτοῦ τούτου συναισθανομένους ὅτι λούονται, μᾶλλον εὗρον ἀπὸ τοῦ λουτροῦ διεγερθέντας, καὶ ἀναβλέψαι δυναμένους, καὶ λαλῆσαι, καί τινας ἐπιγνῶναι τῶν παρεστώτων. εἰ μὲν

οὕτω ἡ δύναμις ἐῤῥωμένη φαίνοιτο, χρὴ λούειν ἐν τῷ βαλανείῳ· εἰ δὲ ἀσθενεστέρα εἴη, ὡς μὴ δύνασθαι τὸν ἄῤῥωστον φέρειν ἢ τὸν κόπον, ἢ τὴν ἐκ τοῦ λουτροῦ θέρμην, ἐν τῷ οἴκῳ λοῦσον, πληρώσας ἓν ἀγγεῖον θερμοῦ ὕδατος, ὥστε χωρῆσαι τὸν κάμνοντα καθεζόμενον, ὑπερέχοντα τὴν κεφαλὴν ἐκ τοῦ ὕδατος, εὐχερὲς δὲ ἐστὶ κατασκευάσαι διὰ ξύλων τὸ τοιοῦτον ἀγγεῖον. μὴ βρεχέτω δὲ τὴν κεφαλὴν ὁ νοσῶν, ἐπεὶ πρὸς τῷ μηδὲν ὠφελεῖσθαι, ἔτι καὶ λειποθυμίαν ταχέως ὑπὸ τῆς καταχύσεως τοῦ θερμοῦ πάσχει. οὕτω μὲν οὖν ἄχρι ἑνὸς ἢ δύο λουτρῶν δεῖ πράττειν. ἔπειτα λοιπὸν ἄγειν αὐτὸν ἐπὶ βαλανεῖον, καὶ σμήχειν τοῖς συνήθεσι μηδὲν ὑφορώμενον. τοιαύτην δεῖ ποιεῖσθαι καὶ ἐπὶ τῶν ἐχόντων κάρον ἴασιν. οὐ γὰρ ἡ θεραπεία πολύ τι διήλλακται, οὐδὲ ἡ αἰτία. χρὴ δὲ γινώσκειν ὅτι ὁ κάρος κατὰ τὸ ἔμπροσθεν μᾶλλον συνίσταται μέρος τῆς κεφαλῆς, ὥστε καὶ τὰς αἰσθητικὰς αὐτῶν ἐπὶ πλέον ἀδικεῖσθαι δυνάμεις. γίνεται δὲ καὶ ἐπὶ σφοδραῖς ὀδύναις, ὡς ἂν διαφορουμένου καὶ καταπίπτοντος τοῦ ψυχικοῦ πνεύματος. καὶ ταῖς ἀνατρίψεσι δὲ συμβαίνει τὸ σύμπτωμα τοῦτο, ἐὰν ἀμελῶς τις κρατήσας ἐπιδήσῃ τὴν μήνιγγα τῇ μηνιγγοφύλακι. οὕτω δὲ κἂν ὀστέον συντρίβων σφοδρότερον, μᾶλλον τὴν μέσην τοῦ ἐγκεφάλου πιλήσει κοιλίαν. περὶ δὲ τῆς τούτων θεραπείας οὐ νῦν ἐστὶ καιρὸς γράφειν. ἰδίας γὰρ ταῦτα χρήζει θεραπείας, καὶ φυλάξομεν ἐκεῖσε περὶ τούτων εἰπεῖν, ἐν τῷ περὶ καταγμάτων. πρόκειται δὲ λεχθῆναι περὶ ἐπιληψίας.

ιε' Περὶ ἐπιληψίας.

Τὸ τῆς ἐπιληψίας πάθος ἕν τι καὶ αὐτὸ τῶν χρονίων παθῶν ἐστιν, ὑπερβαλλούσης ἀκριβείας καὶ σπουδῆς δεόμενον, καὶ εἴ γε ἀμεληθείη κατ' ἀρχάς, πολλάκις ἀποθνήσκειν φιλεῖ τοὺς ἔχοντας αὐτό. τῆς γὰρ κεφαλῆς ἐστὶ τὸ πάθος, ἔνθα ἡ ἀρχή ἐστιν αἰσθήσεως καὶ κινήσεως. ὅτι δὲ τῆς κεφαλῆς ἐστὶ τὸ πάθος δηλοῖ τὸ συμβαῖνον αὐτοῖς ἐν τοῖς παροξυσμοῖς. οὔτε γὰρ ἀκούειν, ἢ ὁρᾶν, ἢ νοεῖν ὅλως, ἢ μεμνῆσθαί τινος δύνανται, ἀλλὰ πάσης αἰσθήσεως ἔρημοι κεῖνται, καὶ νεκρῶν οὐδὲν ἀπέχοντες. διὰ τοῦτο καὶ ἐπιληψίαν τὸ πάθος ἐκάλεσαν, διὰ τὸ ἐπιλανθάνεσθαι καὶ κρατεῖσθαι αὐτῶν τὰς αἰσθήσεις. ἐκάλεσαν δὲ αὐτὸ τοῦτό τινες καὶ ἱερὰν νόσον, διὰ τὸ ἱερὸν καὶ τίμιον εἶναι τὸν ἐγκέφαλον, ἄλλοι δὲ ἡρακλείαν νόσον, διὰ τὸ ἰσχυρὸν καὶ δυσμετάθετον τῆς νόσου, καὶ ἄλλοι ἄλλως ὠνόμασαν. ἀλλ' οὐ δεῖ γράφειν ἅπαντα· ἐκεῖνα δὲ μᾶλλον ὅσα ἁρμόττει. ταῦτα γὰρ μᾶλλον εἰδέναι δεῖ καὶ σπουδάζειν. τοῦτο γὰρ καὶ ποιεῖν ὑπεσχόμεθα. γίνεται τοίνυν κατὰ τρεῖς τρόπους ἡ ἐπιληψία. ἢ γὰρ τῆς κεφαλῆς πρωτοπαθούσης, ἢ τοῦ στομάχου, ἢ ἄλλου τινὸς μορίου πάσχοντος, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀναπέμποντος τὴν οὖσαν ἐν αὐτῷ κακίαν. Σημεῖα τῆς ἐπὶ στομάχῳ γινομένης ἐπιληψίας. Σημεῖα δὲ τοῦ ἀπὸ στομάχου γίνεσθαι τὴν ἐπιληψίαν, τὸ συνεχῆ πλειστάκις ἐν αὐτῷ γίνεσθαι καὶ κλόνον τινὰ καὶ δῆξιν, καὶ παροξύνεσθαι μᾶλλον αὐτούς, καὶ ὑπομένειν τὸ τῆς ἐπιληψίας πάθος, ἡνίκα συμβῇ βραδυσιτεῖν αὐτούς, ἢ * ὀλιγοσιτεῖν. Σημεῖα τῆς ἐπὶ ἑτέρῳ μορίῳ ἐπιληψίας. Οἱ δὲ ἐπί τινι μορίῳ καταπίπτοντες αἰσθάνονται σαφῶς τὴν ἀνάδοσιν γινομένην ἐπὶ τὰ ἄνω, καὶ προλέγουσι τὸ μέλλον αὐτοῖς ἔσεσθαι τῆς ἀναδόσεως ἐπὶ τὸν ἐγκέφαλον ἀρχομένης γίνεσθαι. συμβαίνει δὲ τὸ πάθος καὶ παιδίοις, καὶ μάλιστα τοῖς ὑγροτέροις· διὸ καὶ παιδικὸν αὐτό τινες ἐκάλεσαν. Σημεῖα

τῆς ἐπὶ

τῆς ἐπὶ προπαθούσης κεφαλῆς ἐπιληψίας. Οἱ τῆς κεφαλῆς προπαθούσης πάσχοντες δῆλοι πᾶσίν εἰσι. καὶ γὰρ βαρύνονται περὶ τὴν κεφαλήν, καὶ σκοτοῦνται, καὶ ἀμβλυώττουσι, καὶ βραδέως αἰσθάνονται. παιδίοις δὲ μάλιστα τοῦτο συμβαίνει τὸ πάθος. ἀρχόμενοι οὖν ἡμεῖς ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἀρξώμεθα. εἰ μὲν οὖν ἔστι βρέφος, ἢ καὶ γάλακτος μεταλαμβάνει, οὐδὲν δεῖ πολυπραγμονεῖν, οὐδὲ πράττειν τῶν θεραπείας ἐχομένων. ἐπερχομένη γὰρ ἡ ἡλικία καὶ τὸ θερμὸν αὐξανόμενον διαφορεῖ τὴν περιττεύουσαν περὶ τὴν κεφαλὴν ὑγρότητα, καὶ πληροῦσαν αὐτοῦ τὰς κοιλίας· ὅμως συνεργεῖν δεῖ ἡμᾶς καὶ φροντίζειν, ὅπως τὸ γάλα τῆς τρεφούσης χρηστὸν καὶ ἀπέριττον εἴη. μοχθηρὸν γὰρ ὑπάρχον καὶ παχύ, μεγάλως οἶδεν ἐμποδίζειν τῇ φύσει. γένοιτο δ' ἂν χρηστὸν καὶ εὔχυμον, ἐὰν τῇ τροφῷ προσέχῃς καὶ τοῖς γυμνασίοις, ὥστε καὶ μέτρια γυμνάζεσθαι τὴν τροφόν, καὶ τροφαῖς εὐχύμοις κεχρῆσθαι. εἰ μὲν οὖν λεπτὸν εἴη τὸ γάλα, παχύνειν αὐτὸ μετρίως δεῖ· εἰ δὲ παχύ, λεπτύνειν, οἷον, μάραθρον, ἢ ἄνηθον, ἢ ἄνισον, ἢ εὔζωμον, ἢ πήγανον, ἢ πράσον. πάντων δὲ τούτων χλωρῶν ὄντων προσλαμβανέσθω. τὰ γὰρ ξηρὰ δριμύτερα μᾶλλον ὄντα, πλέον ἀνασπῶσι τὰ κατὰ τὴν μήτραν ἀγγεῖα, καὶ τὸ αἷμα τῶν καταμηνίων ἐπὶ κενώσεις προτρέπονται, οὗ περ οὐδέν ἐστι χεῖρον. ἔλαττον γὰρ ἀνάγκη διὰ τοῦτο καὶ τὸ γάλα γίνεσθαι, τοῦ αἵματος ἐλάττονος γινομένου διὰ τὴν κάθαρσιν. διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἀφροδίσια κάκιστα ταῖς θηλαζούσαις. λεπτὸν γὰρ καὶ δυσῶδες ἀνάγκη γίνεσθαι τὸ γάλα. εἰ δὲ συμβῇ καὶ συλλαβεῖν, ἔτι μᾶλλον ὀλεθριώτερον, καὶ φεύγειν δεῖ ἐκείνην τὴν τροφὸν ὅλως ἐπιδιδόναι τὸν μαζὸν τῷ παιδίῳ, ἄλλην δὲ μᾶλλον ζητεῖν ἔχουσαν γάλα χρηστόν.

Διάγνωσις γάλακτος.

Διαγινώσκεται δὲ τοῦτο χροιᾷ, συστάσει, καὶ ὀσφρήσει, ὥστε καὶ λευκότατον εἶναι, καὶ μηδὲν ἔχειν πελιδνόν, ἢ δυσῶδες· κατὰ δὲ τὴν σύστασιν, ὡς μηδὲν ἔχειν λεπτὸν πάνυ, ἢ παχύ, ἢ τυρῶδες. τὸ γὰρ τοιοῦτον σπασμοὺς γεννᾷν μάλιστα πέφυκε, καὶ ἐμφράττειν τὰ νεῦρα, διὸ καὶ οἴνου συμμέτρου διδόναι δεῖ ταῖς τρεφούσαις, ἀπερίττου καὶ εὐχύμου, κίνησίν τε καὶ κάματον πρὸ τῆς τροφῆς πάντοτε παραλαμβανούσης. οὕτω μὲν εἰ ἔτι θηλάζει ὁ παῖς προνοεῖσθαι δεῖ τῆς τρεφούσης, ὡς χρηστὸν αὐτῆς μηνύοιεν εἶναι τὸ γάλα. εἰ δὲ κινεῖσθαι λοιπὸν ἔχοιεν καιρόν, μετρίως αὐτὸν δεῖ ποιεῖν γυμνάζεσθαι καὶ παίζειν, καὶ οὕτως ἐσθίειν. μήτε δὲ λούειν συνεχῶς, ἀλλὰ φυλάττεσθαι τοῦτο μάλιστα μετὰ τὴν τροφήν, καὶ τὸ πίνειν εὐθὺς μετὰ λουτρόν, μάλιστα * τῶν εὐκράτων. οὐδὲν γὰρ αὐτοῖς οὕτω βλαβερόν. καὶ ἀλοιφῇ δὲ κεχρήσθωσαν καὶ ἀνατρίψει πρὸ τῶν σιτίων. ἀεὶ γὰρ τὸ μετὰ τὴν τροφὴν γυμνάσιον οὐ μόνον τοῖς οὕτω πάσχουσιν, ἀλλὰ καὶ πᾶσι πολέμιον. δεῖ δὲ ἐν τῇ ἀνατρίψει πρῶτον ἀπὸ τῶν βραχιόνων ἄρχεσθαι, ἔπειτα λοιπὸν ἔρχεσθαι ἐπὶ τὸ στέρνον καὶ τὴν γαστέρα, καὶ μετὰ ταῦτα ἔρχεσθαι ἐπὶ τὰ σκέλη, καὶ πλέον γε αὐτὰ καὶ ἰσχυρότερον ἀνατρίβειν, ὥστε καὶ διὰ τῆς τοιαύτης ἀνατρίψεως ἀντισπᾶν ἐπὶ τὰ κάτω τὰ ἄνω ῥέποντα περιττώματα. μετὰ δὲ τὴν τῶν ἄλλων μορίων ἀνάτριψιν, τότε λοιπὸν καὶ τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν ἀνατριβέσθω. πρότερον γὰρ οὐ δεῖ, ὥστε μὴ εἰς αὐτὴν ἕλκεσθαι πάντα. μετὰ δὲ τὰ γυμνάσια καὶ τὴν ἀνάτριψιν, εὐθὺς μὴ ὁμιλείτω ψυχρῷ ἀέρι, ἀλλὰ ἀναμείνας ὥστε διαπνεῦσαι τὸ θερμὸν ἠρέμα καὶ συνεχὲς τοῦ πνεύματος, οὕτως ἐρχέσθω ἐπὶ τὰ συνήθη, καὶ τροφὴν προσήκουσαν λαμβανέτω. ἄρτον μὲν οὖν συμφέρει ἐσθίειν τὸν κάλλιστα ὠπτημένον, ἄριστα δὲ ἐζυμωμένον, καὶ μάλιστα τὸν κλιβα-

νίτην, οἷον δέχεται. οὗτος γὰρ ἀπέριττος, καὶ ἧττόν ἐστι περιττωματικός. λαμβανέτω δὲ
ἐξ αὐτοῦ μίαν ἢ δύο γο. καὶ μάλιστα, εἰ μὴ ἄγαν χολικωτέρας εἴη κράσεως τὸ παιδίον. εἰ
δὲ πάνυ * ζεστὸν, θερμὸν ἔχειν κρειάνον. οὕτω γὰρ ἐσθιόμενον κωλύει τὰς ἐκ τούτων
χυμῶν ἀναθυμιάσεις ἐπὶ τὸν ἐγκέφαλον φέρεσθαι, ὅπερ ἐστὶ μέγιστον ἀγαθὸν, καὶ
προφυλακτικὸν τοῦ πάθους. τῶν δὲ λαχάνων ἐσθιέτω καὶ σεύτλου, καὶ μαλάχης,
μάλιστα καυναλίδος, καὶ κηγίδων, καὶ πράσων ἀποζεσθέντων, καὶ ἰντύβων δὲ καὶ
πράσων μιγνυμένων, * τούτοις ὠφελείσθω. ἔστω δὲ καὶ ἡ ἄρτυσις τοῦ λαχάνου ἐξ ὀλίγου
ἐλαίου, καὶ ἁλῶν πάνυ συμμέτρων, τῶν δὲ πτηνῶν ἐσθιέτωσαν, τήν τε κατοικίδιον
ὄρνιν, καὶ τῶν φασιανῶν τὰ μὴ λιπαρὰ, καὶ τῶν χηνῶν τὰ ἄκρα, καὶ ἀτταγήνας, καὶ
στρουθοὺς, καὶ κίχλας, καὶ τρυγόνας, ἀλλὰ καὶ τούτων τὰ μὴ λιπαρά. νήττας δὲ καὶ ὅσα
ἐν τοῖς ἕλεσι τρέφονται παραιτείσθωσαν, οἱ δὲ ζωμοὶ ἔστωσαν ἀπέριττοι. εἰ δὲ ἀπε-
ψία τις συμβῇ τῷ πάσχοντι, ἢ διάτασις ἀπὸ πνεύματος ἐν τῇ γαστρὶ, περιπλε-
κέσθωσαν κόκκοι πεπέρεως ς", ἢ ια', καὶ ἀνίσου βραχύ. τῶν δὲ κρεῶν παντελῶς
καλόν ἐστιν ἀπέχεσθαι τὸν παῖδα, καὶ μάλιστα τῶν χοιρείων τε καὶ βοείων. ἡδονῆς δὲ ἕ-
νεκεν ἢ καὶ ἄλλης χρείας ἐπειγούσης, καὶ ὀλίγον λαμβανέτω, καὶ ὀλιγάκις, καὶ ὅσα μὴ
λιπαρὰ, καὶ ἀποζέματος μᾶλλον ἢ ζωμοῦ, καὶ εἰς ὀλίγον ἀποβαπτέσθω πιπερό-
γαρον, ἢ σίνηπι. τὸ γὰρ σίνηπι κἂν τὸ τμητικὸν ἔχει, ἀλλ' ὅμως αὐτὸ παραιτεῖ-
σθαι δεῖ διὰ τὸ πληρωτικόν τι ἔχειν τῆς κεφαλῆς. διὸ καὶ κρομμύων καὶ δαύκων οὐ
συμβουλεύω ἐσθίειν, καὶ σμύρνιον, ὡς πληρωτικόν. τὸ δὲ σέλινον παραιτείσθωσαν, ὡς
φυσικῶς τοὺς ἐπιληπτικοὺς βλάπτον. τῶν δὲ ἰχθύων προσφερέσθωσαν τοὺς ἀπερίτ-
τους, οἷον ψῆτταν, ἢ κίχλαν, ἢ κόσσυφον, ἢ σκορπίον, ἢ σκάρον. τοὺς δὲ λιπαροὺς παραιτεί-
σθωσαν, καὶ κητώδεις, οἷον, σκόμβρον, πηλαμύδας. πάντες γὰρ οὗτοι παχὺν καὶ γεώδη,
καὶ πολέμιον χυμὸν ἀθροίζουσι. τῶν δὲ ποταμίων λαμβανέτωσαν μάλιστα τοὺς καλου-
μένους * ἀναδρόμους, καὶ τούτους μὴ πάνυ συνεχῶς. ἐχέτω δὲ καὶ τούτων ἡ ἕψησις
ὀλίγον πεπέρεως ἢ ὀξυμέλιτος. ἡ γὰρ τοιαύτη ἕψησις ἀφαιρεῖται αὐτῶν τὸν παχὺν
χυμὸν καὶ βλαβερόν. τῶν δὲ ὀστρακοδέρμων φεύγειν δεῖ τὴν ἐδωδὴν, διὰ τὸ ψυ-
χρὸν αὐτὰ καὶ παχὺν τίκτειν χυμόν. εἰ δὲ καὶ τοῦ ἐχίνου λαμβάνειν ἐθέλοιεν ἐκ δια-
στήματος, οὐδὲν ἄτοπον. ἔχει γάρτοι καὶ εὐκοίλιον, καὶ εὐστόμαχον, καὶ διουρητικόν.
λαμβάνειν δὲ δεῖ τούτων διὰ θερμοῦ τινος πόματος, ἢ ἀψινθάτου, ἢ κονδίτου.
οὗτος γὰρ ἀβλαβής ἐστι. τὰ δὲ κρέα παραιτεῖσθαι μέχρι τελείας ἀπαλλαγῆς, καὶ μά-
λιστα τὰ χοίρεια. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ὄσπρια, καὶ μάλιστα τὴν φακῆν. εἰ δὲ λαμβάνειν
ἐθέλοιεν, περιπλεκέσθω τι τῶν λεπτυνόντων, οἷον, γλήχωνος, ἢ πεπέρεως, ὥστε βοη-
θεῖσθαι τὸ παχύχυμον ἐκ τῆς τούτων περιπλοκῆς. τὴν δὲ ὀπώραν καλόν ἐστι
πάνυ φεύγειν. εἰ δὲ ἀναλαμβάνειν ἐθέλοιεν ἡδονῆς ἕνεκα, ὀλίγη προσφερέσθω, καὶ
μᾶλλον μετὰ τροφήν. οὕτω γὰρ ἀβλαβέστερον ἔσται. καὶ τραγημάτων τὰ πολλὰ φευγέ-
τωσαν, οἷον, κάρυα, φοινίκια. τῶν δὲ πιστακίων λαμβανέτωσαν, καὶ σταφίδας ἐπάνω
τῆς τροφῆς, καὶ μάλιστα τὰς ἐχούσας τὸ στῦφον ἠρέμα. τοὺς δὲ πλακοῦντας καθόλου
φευγέτωσαν, καὶ τὰς κοπτὰς τὰς ἐχούσας τὸν στρόβιλον, τὰς δὲ ἀπὸ ἀμυγδάλων ἢ
πιστακίων συγκειμένας οὐ δεῖ φεύγειν. ἔχουσι γὰρ αἱ τοιαῦται καθαρτικόν τι τοῦ φλέ-
γματος. τὸν δὲ οἶνον, ὅσον ἐπὶ τῷ πάθει, φεύγειν δεῖ. καὶ γὰρ πληρωτικός ἐστι τῆς κε-
φαλῆς, καὶ μάλιστα ὁ παλαιός. στομάχου δὲ χάριν τοῦ συνεργῆσαι τῇ πέψει, οὐδὲν ἄ-

τόπον συμμέτρως αὐτὸν λαμβάνειν. τὸ δὲ προπομάτων σπανίως προσφερέσθω,
μόνου ἀψινθάτου καλουμένου. τοῦτο γὰρ οἶδε καὶ ῥῶσαι τὸν στόμαχον, καὶ λεπτῦναι,
καὶ ἀπωθῆσαι τὸ περιττὸν ἐν αὐτῷ περιεχόμενον. οὕτω μὲν διαιτᾶν δεῖ τὸν παῖδα,
βοηθήμασι δὲ χρῆσθαι τοῖσδε. Βοηθήματα πρὸς ἐπιληπτικούς. Ἀναστὰς ἕω-
θεν καὶ ἀποπειραθεὶς τῆς γαστρός, οὕτω προσφερέσθω τι τῶν λεπτυνόντων. ἐν μὲν
τῷ χειμῶνι τὸ ζέμα τοῦ ὑσσώπου τὰ μεγάλα δυνάμενον ὠφελεῖν. καὶ πολλοὶ μό-
νῳ τῷ ζέματι τούτῳ χρησάμενοι ἐθεραπεύθησαν, ὡς μηκέτι δεύτερον ἢ τρίτον
περιπεσεῖν τῷ αὐτῷ νοσήματι. τέμνεται γὰρ ὅσα εἰσὶ γλίσχρα καὶ παχέα τῶν περιτ-
τωμάτων, καὶ οὐ συγχωρεῖ οὔτε ἐν τῷ στομάχῳ, οὔτε ἐν τῷ θώρακι συστῆναι περιττόν.
τὸ μὲν γὰρ δι' οὔρων, τὸ δὲ διὰ γαστρὸς οἶδεν ἀπορρίπτειν καλῶς. τοῦτο μὲν δὴ τὸ ζέ-
μα λαμβανέτω καθ' ἑαυτό, ἢ μετὰ ὀξυμέλιτος, ἐν τῷ χειμῶνι μᾶλλον, καὶ κατὰ τὸ φθι-
νόπωρον, ἐν δὲ τῷ θέρει σπανίως. τὸ δὲ τοῦ ἀνήθου μᾶλλον μετὰ ὀξυμέλιτος, ὡς εἴρηται.
εἰ δὲ μελαγχολικώτερος εἴη τὴν κρᾶσιν ὁ παῖς, λαμβανέτω καὶ τὸ ζέμα τοῦ ἐπιθύ-
μου, διὰ τὸ καὶ δύνασθαι τοῦτο καλῶς ὑποκλέπτειν τὸν χυμὸν τοῦτον. Περὶ κα-
θαρτηρίων. Εἰ δὲ καὶ ἡλικίαν ἔχει ὁ παῖς ὡς δύνασθαι φέρειν καθάρσιον, * προσ-
φερέσθω τοῖς τὸ φλέγμα καὶ τὸ μελαγχολικὸν καθαίρειν δυναμένοις περίττωμα. με-
μαρτύρηται μὲν καὶ ἱερὰ εἰς τὰ τοιαῦτα πάθη, τὸν τοιοῦτον ἀποκενοῦσα χυμόν, ἀλλὰ
τὸ δραστικὸν αὐτῆς οὐ πάνυ τῶν νέων ἡλικία φέρει. ὑπερβάλλει γὰρ τὴν ἐκείνων δύ-
ναμιν. τοῖς δὲ ἀκμάζουσι τὴν ἡλικίαν, καὶ ἰσχυρὰν ἔχουσι τὴν δύναμιν μελαγχολι-
κοῖς ὠφελίμως δίδοται. βέλτιον οὖν τοῖς νέοις τοῦ ἐπιθύμου μᾶλλον διδόναι ὀλίγον
μετὰ τῆς πικρᾶς. καὶ γὰρ ὑποκαθαίρει τοῦ χυμοῦ τι, καὶ προλεπτύνει, καὶ οὕτω καθαί-
ρειν τῇ θεοδωρήτῳ καλουμένῃ ἀντιδότῳ. ὅπως δὲ καὶ αὐτὴ δυνηθείη καλῶς καθαίρειν
τὸ ὅλον σῶμα, προσπλεκέσθω αὐτῇ τὸν σταθμὸν ἐχούσῃ * ʒ δ', Κε γ', κολοκυνθί-
δος ʒ δ', ἢ καὶ τὸ πολὺ ε', δακρυδίου Κε ε' ἢ ϛ', ἢ πλείω πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ
κάμνοντος. ὅπως ἔσται σύμμετρος ἡ κένωσις. καὶ πολλοὺς οἶδα ὅτι μόνον ἡ τοιαύτη κά-
θαρσις ἰάσατο. εἰ δὲ στασιάζει ἔτι τὸ τῆς κακοχυμίας, καὶ τὸ πάθος ἐπιμένει, καὶ τοῖς
ὑπ' ἐμοῦ κατασκευασθεῖσι καταποτίοις κεχρήσθωσαν, ὧν οὐδὲν εὗρον ἰσχυρό-
τερον. ἔχει δὲ αὐτῶν ἡ σκευασία οὕτως, ἀλόης, σκαμμωνίας ἀνὰ Γο S'', κόμμεως,
Γο ϛ', κολοκυνθίδος Γο ϛ', βδελλίου Γο S''. λαμβανέτω τούτων πρὸς τὴν δύναμιν
ὁ κάμνων ʒ γ' ἢ δ'. τοῖς δὲ τελείοις δίδου καὶ ϛ' γράμματα. καὶ εἰ πλείω δοίης, οὐ-
δὲν βλάψεις. οὕτως ἀλύπως καὶ ἀσφαλῶς καθαίρουσι, καὶ οὐ μόνον τοὺς ἐπιληπτικοὺς
ἴσασιν ὠφελεῖν, ἀλλὰ καὶ τοὺς σκοτωματικούς, καὶ ἀρθριτικούς, εἴπερ τι καὶ ἄλλο. χυ-
λοῦ δὲ κράμβης ἡ ἀνάληψις αὐτῶν γινέσθω. μετὰ δὲ τὴν κάθαρσιν καλόν ἐστι τοὺς πά-
σχοντας καὶ ἀποφλεγματικοῖς κεχρῆσθαι, ὥστε καὶ εἴ τι ἔτι παχὺ καὶ γλίσχρον περιέ-
χοιτο, καὶ τοῦτο διὰ τῆς ὑπερῴας ὑπεξάγειν. καλῶς μὲν οὖν κενοῦσι καὶ οἱ πά-
στιλλοι διαμασώμενοι, οἱ ἔχοντες ὑσσώπου καὶ γλήχωνος ἢ πεπέρεως. ἔτι δὲ μᾶλλον
καὶ τὸ ἀναγαργάρισμα μόνον σκευαζόμενον οὕτω. δεῖ λαβεῖν ὕσσωπον βοτάνην,
ἔτι δὲ γλήχωνα καὶ ὀρίγανον, καὶ ἰσχάδας ζ' ἢ θ', καὶ ταῦτα ἀποτριτώσας, καὶ οὕτως
ἐξ αὐτῶν μιγνύων κοχλιάρια δύο εἰς κρᾶσιν ἑψήματος, τότε ἀποφλεγμάτιζε
πρὸ τροφῆς. μετὰ δὲ τὸν ἀποφλεγματισμὸν παραιτεῖσθαι τὸ λούεσθαι κατ' ἐκεί-
νην τὴν ἡμέραν. βλαβερὸν γάρ. μετὰ δὲ τὴν κάθαρσιν, καὶ τοὺς ἀποφλεγματικούς, ἀρ-

μόνῃ περιφυλακῆς χάριν καὶ τοῖς ἐμέτοις κεχρῆσθαι. τὸ γὰρ καὶ αὐτοὶ κενοῦσι τὸν συναγόμενον ἑκάστης ἡμέρας χυμὸν, καὶ οὐ συγχωροῦσιν ὑφ' ἓν ἀθροίζεσθαι. καλοὶ μὲν οὖν καὶ οἱ πρὸ τῆς τροφῆς, ὠφελιμώτεροι δὲ μᾶλλον οἱ μετὰ τὴν τροφὴν, καὶ ἔτι μᾶλλον οἱ ἀπὸ ῥαφανίδων, καὶ λιπαρῶν ἐδεσμάτων, καὶ σιτίων πλησμονῆς, καὶ γλυκυφαγίας, καὶ μέθης. ἐκκαθαίρουσι γὰρ οἱ τοιοῦτοι ἔμετοι πάνυ, εἴ τι εὕρωσιν ἐν αὐτῷ παχὺ καὶ γλίσχρον περιεχόμενον. καὶ ταῦτα μὲν οὕτω δεῖ πράττειν ἐπὶ πάντων τῶν ἐπιληπτικῶν.

Θεραπεία τῶν ἐπὶ στομάχῳ ἐπιληπτιούντων.

Εἰ δὲ ὁ στόμαχος εἴη ὁ πάσχων, ἐπισκεπτέον ὁποῖος ὁ τικτόμενός ἐστιν ἐν αὐτῷ χυμός. καὶ εἰ μὲν χολώδης, ἅπαντα δεῖ πράττειν ὥστε μὴ συγχωρεῖν αὐτῷ τοῦ λοιποῦ τίκτειν χολὴν, διὰ τῆς τοῦ ἀψινθίου πόσεως, καὶ τῆς ὀνομαζομένης πικρᾶς. λαμβάνειν δὲ αὐτὸν καὶ ἄρτου βραχὺ εἰς εὔκρατον θερμὸν πάνυ περὶ ὥραν β' ἢ γ'. καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἐφ' ὧν ἐστι περὶ τὸν στόμαχον τικτομένη ἡ ξανθὴ χολὴ, καὶ πληροῦσα τὴν κεφαλὴν, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἐπὶ τούτων εὔκρατόν τε καὶ ἐπικεραστικὴν γίνεσθαι τὴν ὅλην δίαιταν, καὶ μηδὲν ἔχουσαν δριμὺ, ἢ λιπαρὸν, ἢ ἐλαιῶδες, ἢ ἁλμυρόν· οὕτω μὲν χολὴν τίκτει. εἰ δὲ ψυχρὸς ὢν φλεγματικὸν ἀθροίζει χυμὸν, καὶ διὰ τοῦτο συνδιατίθησι τὴν κεφαλὴν κακῶς, καὶ σπασμὸν ἐπιφέρει, συμβουλεύω διὰ τῶν ἠρέμα θερμαινόντων καὶ τονούντων, αὐτὸν ποιεῖσθαι προνοίας, ὥστε διαβρέχεσθαι τὸ στόμα τῆς γαστρὸς, δεύτερον ἢ τρίτον τοῦ μηνὸς, ἐλαίῳ τε μάλιστα χαμαιμηλίνῳ, καὶ γλευκίνῳ, καὶ ἀψινθίνῳ· προσπλεκέσθω δὲ τούτοις καὶ στύραξ, καὶ μαστίχη. τοῦτο γὰρ ἔτι μᾶλλον καὶ θερμαίνειν καὶ τονῶσαι τὸ ἀσθενὲς δυνήσεται, ὥστε καὶ πέττειν καλῶς· οὐ γὰρ οὐδέν ἐστι κάλλιον ἐπὶ πάντων μὲν παθῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἐπιληπτικῶν.

Θεραπεία τῶν ἐπὶ ἑτέρῳ μορίῳ ἐπιληπτιούντων.

Ἐὰν δὲ μὴ ὁ στόμαχος ἔχῃ τὴν ἀρχὴν τῆς νόσου, μηδὲ ἡ κεφαλὴ, σκόπει μὴ ἀπό τινος ἄλλου μορίου τὴν ἀρχὴν ἡ ἐπιληψία λαμβάνῃ. ὤφθησαν γὰρ οἱ μὲν ἀπὸ τοῦ ταρσοῦ, οἱ δὲ ἀπὸ τῆς κνήμης, οἱ δὲ καὶ ἐξ ἄλλου μορίου παροξυνόμενοι. καὶ εἴ γέ σοι τι τοιοῦτον ὤφθη, καὶ τοῦ μέρους ἐκείνου μάλιστα προνοοῦ, καὶ τὴν ὅλην ἐκείνῳ προσάγε θεραπείαν. ἐθεασάμην οὖν τινα τῶν ἀναγινωσκόντων καταπίπτοντα, ὃς ἔλεγεν, ἡνίκα αὐτῷ μέλλει συμβαίνειν, ἀπὸ τοῦ ταρσοῦ συναισθάνεσθαί τινας αὔρας ἀναδιδομένας αὐτῷ ψυχρὰς ἐπὶ τὸν ἐγκέφαλον. καθάρας οὖν ἐγὼ τοῦτον πρότερον τοῖς φλέγμα καὶ μελαγχολικὸν κενοῦσι χυμὸν καταποτίοις, ἐπέθηκα καὶ τῶν ἑλκῶσαι καὶ λεπτῦναι, καὶ θερμᾶναι τὸν τόπον δυναμένων, ὥστε καὶ ἱδρῶσαι, καὶ ὑγρά τινα φανερῶς διὰ τοῦ μορίου οὐκ ὀλίγα προχυθῆναι. καὶ δὴ τοῦτο πραξάντων ἡμῶν, ὑγιὴς ὁ νεανίσκος ἐγένετο. ἦν δὲ τὸ ἐπιτεθὲν αὐτῷ βοήθημα καὶ ἰασάμενον, τὸ λεπίδιον ἡ βοτάνη. ποιοῦσι μὲν γὰρ καὶ ἄλλα τινὰ τὸ αὐτὸ, ἀλλ' οὐδὲν οὕτως ὡς αὐτή γε ἡ βοτάνη. μετὰ δὲ τὴν τοιαύτην ἐπιμέλειαν, καὶ τοὺς ἐμέτους, καὶ τοὺς ἀποφλεγματισμοὺς καὶ ἐν παλαίστραις γυμνάζεσθαι κατὰ τὴν κίνησιν, παραλαμβανέτω ὁ πάσχων ὡς μέγιστον ἀγαθὸν, καὶ μάλιστα πρὸ τῶν σιτίων. κινείσθω δὲ μὴ μόνον διὰ ποδῶν, ἀλλὰ καὶ δι' ἵππων, τὸ μὲν πρῶτον, πραΰτερον, ὕστερον δὲ, καὶ σφοδρότερον. καὶ ἔστω μέτρον τοῦ γυμνασίου ἡ ἀναπνοὴ τοῦ γυμναζομένου πυκνοτέρα γινομένη. ὅτε γὰρ τοῦτο αἴσθηται, δεῖ μηκέτι γυμνάζειν τὸ σῶμα. μετὰ δὲ τὸ γυμνάσιον λουτροῖς ὁ κάμνων κεχρήσθω τοῖς ἀπὸ γλυκέων ὑδάτων, ὡς μηκέτι συνεχέσιν, ἀλλὰ ἅπαξ ἢ δὶς τῆς ἑβδομάδος, καὶ πρὸ τροφῆς μᾶλ-

λον,

λον ἢ μετὰ τὴν τροφήν. μὴ χρονιζέτω δὲ ἐν τῷ ἀέρι, ἀλλὰ καὶ τὰς σίτλας περιχεέσθω, θερμαῖς μὲν κατὰ τοῦ στομάχου καὶ τῶν σκελῶν· ὀλίγας δὲ κατὰ τῆς κεφαλῆς, καὶ ταύτας εὐκράτοις· καὶ σμηχέσθω τὸ ὅλον σῶμα μὴ πάνυ θερμῶς· καὶ ἀνατριβέσθω τὴν κεφαλὴν πάνυ συμμέτρως. κατιὼν δὲ εἰς τὴν ἔμβασιν, μὴ πάνυ βαπτιζέσθω τὴν κεφαλὴν, ἀλλὰ δύο ἢ τρεῖς. εἰς δὲ τὴν τοῦ ψυχροῦ δεξαμενὴν εἰσιὼν, πρότερον ἐπιβρεχέτω τὴν κεφαλὴν ὀλίγῳ ὕδατι, καὶ οὕτως εἰσιέτω, ὡς μήτε ἁρπάζειν αὐτὴν, μήτε δέχεσθαι τοὺς τοῦ ὅλου σώματος ἀναπεμπομένους ἀτμούς. καὶ περιβαλλόμενος τὰ σάβανα, πάλιν δεχέσθω ὕδωρ ὁ πάσχων ταῖς χερσὶ, καὶ περινοτιζέσθω τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. μετὰ δὲ τὸ λουτρὸν φευγέτω πίνειν εὐθὺς οἶνον τὸν ἄκρατον. οὐδὲν γὰρ οὕτως εἰς ὑπόμνησιν ἄγει τὸ πάθος. διὸ παραιτεῖσθαι δεῖ τὸν ἄκρατον ἐπιδιδόναι, μάλιστα ἐπὶ τῶν ἐπιληπτικῶν. ταῦτα μὲν οὕτω δεῖ πράττειν, καὶ οὕτω διαιτᾶν, οὐ μόνον παῖδα, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀκμάζοντα τὴν ἀκμαστικὴν ἡλικίαν. εἰ δὲ χρόνιον εἴη τὸ νόσημα καὶ δύστροπον, ὥστε προσφέρειν τῶν ἐπιεικεστέρων βοηθημάτων, τηνικαῦτα καὶ τοῖς ἐπὶ πλέον λεπτύνειν δυναμένοις καὶ ἀνασκευάζειν τὴν ὅλην διάθεσιν, κεχρῆσθαι, καὶ μάλιστα τῷ ἔχοντι τὸν λευκὸν ἐλλέβορον καθαρτηρίῳ, οὗ ἡ γραφὴ ἔχει οὕτως. Καθαρτήριον τὸ διὰ λευκοῦ ἐλλεβόρου. Δαφνοκόκκων κεκαθαρμένων, κεράτια η', ἀλυπιάδος, πεπέρεως λευκοῦ, εὐφορβίου, ἐλλεβόρου λευκοῦ ἀνὰ κεράτια η'. ταῦτα πάντα κόψας, καὶ σταθμίσας ἕκαστον αὐτῶν, ὥσπερ καὶ γέγραπται, δίδου τὰ πάντα μίαν δόσιν εἰς ἀπόβρεγμα κολοκυνθίδος. γινέσθω δὲ τὸ ἀπόβρεγμα οὕτω, λαβὼν κολοκυνθίδα, πλήρωσον ἑψήματος, καθάρας αὐτὴν πρότερον καλῶς, ὡς μηδὲν ἀπολειφθῆναι τοῦ ἐντὸς σπέρματος, μηδὲ τοῦ κναφαλώδους· καὶ ἔασον αὐτὴν ἐπὶ θερμοσποδιᾶς ἀπὸ ἑσπέρας ἄχρι τῆς ἕωθεν διανυκτερεύουσαν· καὶ οὕτω δίδου τὸ βοήθημα μέγιστον ὑπάρχον, καὶ δι' ἐμέτων πλεῖστα καθαῖρον πάνυ παχέα καὶ γλίσχρα τῶν περιττωμάτων· διὸ δεῖ καὶ συνεργεῖν τῷ ἐμέτῳ, ἵνα ναυτιῶσιν ἢ σπαράττωνται, παρέχειν ἐπιρροφᾶν ὀλίγον μελικράτου. καὶ εἰ μηδὲν ἀξιόλογον ναυτιῶντες ἀναφέροιεν, καὶ πτεροῖς κεχρῆσθαι σπαράττοντα τὸν στόμαχον, προσφέροντα ἔτι μᾶλλον τὸ μελίκρατον. οὕτω γὰρ ἀλυπώτερον ἀνενεχθήσονται τὰ ἐν τῷ στομάχῳ προσπεπλεγμένα περιττώματα. μετὰ δὲ τὴν κάθαρσιν, ἄρτον δίδου βραχὺν ἀποβρέχων εἰς οἰνόμελι. παραιτοῦ δὲ καὶ τὸ λουτρὸν διὰ μιᾶς ἢ δύο ἡμερῶν. εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι ἐπὶ τῶν τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ἐχόντων ἀσθενὲς, καὶ εὐαίσθητον, οὐ δεῖ τοῦ λευκοῦ ἐλλεβόρου ἐμβάλλειν ἐν τῷ καθαρσίῳ, ἀλλὰ μᾶλλον τοῦ μέλανος. ἔσται γὰρ αὐτῷ ἄλυπον καὶ ὠφέλιμον, μετὰ τοῦ μηδὲ τοὺς βιαίους ἐπιφέρειν σπαραγμούς. ἐγὼ καὶ τῇ ἱερᾷ καθῆρα καλῶς, καὶ τῷ ἀρμενιακῷ λίθῳ, δεδωκὼς αὐτοῦ ℥ γ', καὶ ὠφέλησα· ἀλλ' οὐδὲν οὕτως εὗρον ἐπὶ τῶν κεχρονικότων ἐπιληπτικῶν, ὡς τοῦτο μάλιστα τὸ καθάρσιον. καὶ πολλοὺς οἶδα θεραπευθέντας ὑπὸ τούτου καὶ μόνου τῶν ἀπογνωσθέντων παρὰ τῶν ἄλλων ἰατρῶν. μετὰ δὲ τὰ καθάρσια λοιπὸν καὶ τῶν ἀντιδότων τινὰς λαμβάνειν, ὅσαι μετασυγκρίνειν εἰσὶ δυναταὶ, καὶ ἀπολεπτύνειν, εἴ τι τοῖς πόροις ἐστὶ περιλαμβανόμενον. τοιαύτη δέ ἐστιν * ἥ τε τοῦ θερμοῦ κλίμαξ καλουμένη, καὶ ἡ θηριακή. καὶ ταῦτα μὲν πολυσύνθετα καὶ δυσευπόριστα. ἐν δὲ τοῖς ἁπλοῖς εὐπόριστόν τε καὶ ἰσχυρότατόν ἐστιν ἡ τοῦ πυρέθρου ῥίζα κοπτομένη καὶ ἀναλαμβανομένη μέλιτι, κοχλιάριον ἓν, ἐκ διαστήματος ἄχρις ἕνδεκα δόσεων. πεπείραται δὲ βοήθημα· καὶ μὴν τῆς εὐ-

τελείας αὐτοῦ καταφρονήσης. Φυσικὰ πρὸς ἐπιληπτικούς. Ταῦτα μὲν οὖν εἴρηται περὶ τῶν ἐπιληπτικῶν, ὅσα τε ἡμεῖς ἔγνωμεν, καὶ ἡ μακρὰ πεῖρα ἐδίδαξεν. ἀλλ' ἐπειδὴ τοῖς φυσικοῖς καὶ περιάπτοις χαίρουσί τινες, καὶ τούτοις κεχρῆσθαι ζητοῦσι, καὶ κατὰ τὸ ἀληθὲς αὐτῶν τυγχάνουσι τοῦ σκοποῦ, πρέπον ἐνόμισα τοῖς φιλομαθέσι καὶ περὶ τούτων ἐκθέσθαι τινά, ὥστε τὸν ἰατρὸν πανταχόθεν εὔπορον εἶναι εἰς τὸ βοηθεῖν δύνασθαι τοῖς κάμνουσιν. Ἀρχιγένης μὲν οὖν ἐν τοῖς κατὰ γένος πραγμ. οὕτω λέγων, κατὰ δὲ τοὺς παροξυσμοὺς διακρατεῖν δεῖ πάντα τὰ μέρη, ὥσπερ καὶ τοὺς περιοδικῶς ῥιγοῦντας, καὶ τῶν μηρῶν ἕκαστον λιπαραῖς χερσὶν ἀπευθύνειν μετὰ συμμέτρου συντονίας, μαλάσσοντας τά τε ὄμματα αὐτοῦ ἡσυχῇ καὶ καταψύχοντας. ἔτι τε φλεβοτομεῖν αὐτοὺς κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον. παυσαμένου δέ, συσφιγκτέον καὶ θαλπτέον ἱματίοις τὴν κεφαλήν, πολλῷ ἐλαίῳ καὶ θερμῷ συμβρέχοντας. εἰ δὲ μετὰ καταφορᾶς ἐπιληπτίζοιντο, βαλὼν εἰς σινδόνια, ἢ εἰς ἕτερον ἱμάτιον, κέλευε σείειν. καταξύσας δὲ ὃ θέλεις μέρος τοῦ σώματος αὐτοῦ τοῦ πάσχοντος, τῷ αἵματι στόμα χρίε, καὶ ἐγερθήσεται. μετὰ δὲ τοὺς παροξυσμοὺς τὴν μὲν ὅλην ἀνασκευὴν τοῦ πάθους τοῖς περὶ ταῦτα πεπονημένοις ἰατροῖς ἐπιτρεπτέον, τὰ δὲ δίχα περιττῆς περιεργίας ποιοῦντας, πειρᾶσθαι πράττειν. ἄξιον δὲ πρότερον ἀποδεῖξαι τὰ προγνωστικὰ καὶ ἐλεγκτικὰ τοῦ πάθους βοηθήματα. Σημεῖα διαγνωστικὰ ἐπιληπτικοῖς. Γνωριστέον δὲ τὸν ἐπιληπτικὸν οὕτω· αἰγὸς ἐπιδερματίδα ἐπιβαλὼν τῷ πάσχοντι, θαλάσσῃ βάπτισον. πίπτει γὰρ εὐθέως. ἢ λούσας αὐτὸν κατὰ κεφαλῆς, κέρας αἰγὸς ὑπὸ τοὺς μυκτῆρας αὐτοῦ ὑποθυμία, καὶ πεσεῖται. τὸ αὐτὸ δὲ ποιεῖ καὶ ὁ γαγάτης λίθος, προσαχθεὶς πρότερον πυρί, καὶ τοῖς μυκτῆρσι τεθείς. καταπίπτει γάρ. ἐξ ἄλλου ἀντιγράφου, ζιγγιβέρεως βραχὺ ἔνθες εἰς τοὺς μυκτῆρας, καὶ παρ' αὐτὰ πεσεῖται. Ἐκ τοῦ Ἀπολλωνίου εὐπόριστον, εἴπερ ἰάσιμός ἐστιν ὁ ἐπιληπτικός. Ἐπειδὰν καταπέσῃ, προσάθες αὐτῷ θύμον, καὶ εἰ μὲν ἀντιλήψεται, ἰάσιμός ἐστιν· εἰ δὲ μή, οὔ. εἰς δὲ πρόγνωσιν ἐπιληπτικῶν καὶ τοῦτό φασιν, ὡς χλωραὶ αἱ ὑπὸ τὴν γλῶτταν αὐτῶν εὑρίσκονται φλέβες. Περὶ θεραπείας, ἐκ τοῦ δευτέρου Θεοδώρου. Ἐπιληπτικοῦ δὲ καταπεσόντος, ἀπὸ τῶν μεγάλων δακτύλων τῶν ποδῶν αὐτοῦ αἷμα ἀποξύσας, χρίσον αὐτοῦ τὰ χείλη καὶ τὸ μέτωπον, καὶ παρ' αὐτά, ἀναστήσεται. Ἀπολλώνιος δέ φησι, διδάξω καλῶς, τὸ αἷμα αὐτῶν ἐν τῷ ποτῷ, οἴνου δὲ ἀπεχέσθωσαν. τοῦτο παρὰ Ξενοκράτει. Ἄλλο. Καὶ τοῦτο θαυμαστῶς ποιεῖ, ἐν τοῖς νεοσσοῖς τῶν χελιδόνων ἀνατμηθεῖσι εὑρίσκονται λιθάρια δύο, ὧν τὸ μὲν ἓν μέλαν, τὸ δὲ ἕτερον λευκόν. καταπεσόντος τοῦ ἐπιληπτικοῦ, ἐπιτίθει καὶ ἐγείρεις αὐτόν. τὸ μέλαν δὲ λαβών, περίαπτε δέρματι. τὰ δὲ λιθάρια ταῦτα λέγεται διδόναι τὰς χελιδόνας τῷ πρώτῳ νεοττῷ· ἅπερ οὐ καλῶς εὑρίσκονται, εἰ μὴ διὰ τῆς ἀνατομῆς τῶν νεοττῶν ἁπάντων. Ἄλλο. Χαμαιλέοντα λαβών, ἐν ἐλαίῳ ἕψε, ἕως οὗ τακῇ καὶ παχυνθῇ τὸ ἔλαιον. κηρωθέντος δὲ τοῦ ζωμοῦ, ἐκλέξας τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ, χῶσον εἰς ἀνήλιον τόπον, καὶ πεσόντα τὸν ἐπιληπτικὸν τρέψας ἐπὶ κοιλίαν, ἄλειφε τῷ ἐλαίῳ κατὰ νώτου, ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ὀστοῦ ἕως τοῦ πρώτου σπονδύλου, καὶ εὐθέως ἐγερθήσεται. τοῦτο ἑπτάκις ποιήσας, τελέως ἀπαλλάξεις. τὸ δὲ ἔλαιον ἀπόθου ἐν πυξίδι. Ἄλλο. Ἄλλοι δέ φασιν, ἐπιληπτικοὺς διαγνωσθέντας θεραπεύειν χρή, καθάπερ Ἀρχιγένης πραγμ. προηγουμένως οὖν τὸν κατὰ τὴν δίαιταν καταλλήλοις χρηστέον ὑδροποσίαις· κρεῶν ἀποχή, * καὶ συνουσία ἀφροδι-

ἀφροδισίων· ἀλειμμάτων δὲ παραλήψεις γινόμεναι παρὰ ἐμπείρων παρατετηρήσθω). τοῖς δὲ ἐπιληπτικοῖς ἁρμόδια καὶ αὐτά, γαλῆς ἢ περὶ χοεῖς τῆς χολῆς μετὰ ὕδατος ἡμικοτυλίου, πότιζε νῆστιν ἐπὶ ἡμέρας γ'. λέγουσι δέ τινες μέρος ἀπὸ * τοῦ ὀρνέου κεκαυμένον ἐν ποτῷ διδόμενον ἀνασκευάζειν τὴν νόσον. καὶ ταῦτα μὲν ἐκ τῶν ἀρχαίοις. Ἄλλο. Ἕτερον δὲ ὅπερ κεῖται ἐν τῷ τρίτῳ Στράτωνος, τοῦτο, κύνα ἐπὶ ἡμέρας ιδ' ἐγκλείσας, ὀστέα μόνον παράβαλλε αὐτῷ φαγεῖν. τῇ δὲ πεντεκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ ἐκ τῆς λευκῆς τοῦ κυνὸς ἀφόδου καύσας ἀνὰ κοχλιάρια δύο πότιζε ἡμέρας ε'. Ἄλλο. Ἔλαβον καὶ τοῦτο ἐν * Τουρκίᾳ, παρὰ ἀγροίκου τινὸς λέγοντος κατὰ τύχην ἀπηλλάχθαι. ἔτυχε γὰρ πήγανον ἄγριον κόπτων ἐν τῇ ἀρούρᾳ, καὶ συνήθως αὐτοῦ σεληνιακὸς ὢν ἔπεσεν. ὁ δὲ μεστὸς τῆς ἀποφορᾶς τοῦ πηγάνου ὑπάρχων, ἐκράτησεν αὐτοῦ τὰς ἀναπνοάς, καὶ ἐγερθείς, οὐκέτι ἐπελήφθη. ἐπείρασε δὲ καὶ ἐπὶ ἄλλων, καὶ ἀπήλλαξε. κἀγὼ δὲ πλειστάκις ἐθεράπευσα. θαυμαστὸν οὖν καὶ ἐξαίρετόν ἐστι. καὶ ἔστω σοι ἀμετάδοτον. Ἐκ τοῦ * νήου Θεοδώρου Μοσχίωνος, πρὸς ἐπιληπτικούς. Σταφίδος ἀγρίας < η', κασσορίου < δ', ὀποῦ πευκεδάνου, πυρέθρου ἀνὰ < β'. τὴν σταφίδα κόψον, καὶ εἰς κύστιν προβατείαν, ἢ αἰγείαν τοῦ οὔρου * ἔτι ὄντος καθείς, ποίησον ὑποξηρανθῆναι· εἶτα κόψας καὶ σήσας, τοῖς ἄλλοις πρόσμιγε, καὶ δίδου μετὰ μελικράτου πρὸς δύναμιν. Ἕτερον ὅπερ ἔλαβον ἐν Γαλλίᾳ. Ἀλεκτρυόνος ὄρχεις ξηροὺς πότιζε μετὰ ὕδατος ἢ γάλακτος, καὶ ὕδατος νῆστιν, καὶ τοῦτο ποίει δι' ἡμερῶν ε'. φυλακτέον δὲ ἀπὸ οἴνου. Ἕτερον ἐκ τοῦ Μυρσίνου τοῦ Θρακός. Μονομάχου σφαγέντος, ἢ ἑτέρου τινὸς καταδίκου ῥάκος ἡμαγμένον λαβὼν καῦσον, καὶ τῇ σποδῷ τοῦ ῥάκους μίσγε οἶνον, καὶ ἐν δόσεσιν ἑπτὰ ἀπαλλάξεις. δέδωκε δὲ πεῖραν πολλάκις ἐξαίρετον. Ἐκ τῶν παρακειμένων ἐν τοῖς Στράτωνος, λέγει δὲ Ὀρφέως εἶναι. Στρύχνου ῥίζαν ἀνελόμενος φθινούσης σελήνης κόψον, καὶ δίδου πίνειν ἐξ αὐτῆς, τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν, μίαν δόσιν, εἶτα β', εἶτα γ', εἶτα δ'. καὶ οὕτως ἐφεξῆς, μέχρις ἂν πεντεκαίδεκα ἀναλώσῃς δόσεις. μυστηριῶδες δέ ἐστι, καὶ ὑπὸ πολλῶν θαυμάζεται. Ἐν δὲ Ἰσπανίᾳ πρὸς ἐπιληπτικοὺς τοῦτο ἔμαθον. Κρανίου ὄνου ἐπιμελῶς καύσας, κόψον καὶ σῆσον, καὶ ἔχε ἐν πυξίδι. ἐπὶ δὲ τῆς χρείας δίδου < α', ἐν ἄλλῳ θέρον < ϛ', μεθ' ὕδατος ψυχροῦ κοτύλης α'. πρὶν δὲ δοῦναι τὸ φάρμακον, βρέξον τὴν βοτάνην λείωσον, καὶ δίδου πίνειν ἐξ αὐτῆς < γ', μετὰ ὕδατος κοτύλης α', ἐν ἄλλῳ, κοχλιάριον ἕν, νῆστιν ἐπὶ ἡμέρας β', ὁσάκις ὑπονεφελός ἐστιν ἡ ἡμέρα. καὶ ὀλίγας παραλιπὼν ἡμέρας, δίδου τὸ ἐκ τοῦ κρανίου τοῦ ὄνου. πρὶν δέ τι τῶν προειρημένων δοῦναι, προκάθαιρε τὴν κεφαλὴν τοῦ κάμνοντος ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς, ὡς ὑποτέτακται, σταφίδος ἀγρίας, νάπυος ἀνὰ Γο δ', πυρέθρου < α', ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ < α', κόψας, σήσας, ποίησον ξηρίον, καὶ δὸς μασᾶσθαι μετὰ μίαν, ἢ ἄφες χάσκειν αὐτὸν ἀποφλεγματίζοντα. ἔστι δὲ θαυμαστότατον. Περίαπτα ἢ ἀντιπαθῆ πρὸς ἐπιληπτικούς, ἐκ τῶν ἀρχαίοις. Περιάπτοις δὲ τούτοις χρηστέον πρὸς τὸ πάθος, ὡς Ἀσκληπιάδης ὁ φαρμακευτής, ἧλον ἐσταυρωμένου τῷ βραχίονι τοῦ πάσχοντος περίαπτε, ἢ ἀπαλλάξεις. Ζαλάχθης δὲ τάδε φησίν, ἴασπις λίθος ὁ προσαγορευόμενος * καπνιαθεὶς, εἰς πάντα τὰ περὶ κεφαλὴν καὶ διάνοιαν συνιστάμενα περιάπτεται, καὶ παρατελέντος δὲ τοῦ αὐτοῦ ἐὰν συγχρίσηται τῷ ὑγρῷ, ταῦτα δράσειεν ἐναργῶς καὶ θαυμασίως. Ὀστάνης δέ φησι κοράλλιον ἢ γλυκυσίδην, καὶ στρύ-

χου ῥίζαν ἀνελόμενος σελήνης μειούσης, ἐνδήσας εἰς ὀθόνιον ἱερὸν περίαπτε. Ἄλλο.
Ἴασπις δὲ ὁ προσεοικὼς καλλαΐνῳ, δακτυλίῳ ἐνδεθεὶς, φορεῖται, καὶ ἀπαλλάσσει. ἔστι δὲ
πολυτίμητος. Ἄλλο. Δημοκράτην δὲ τὸν Ἀθηναῖον λέγεται νεανίσκον ὄντα καὶ ἐ-
πιληπτιζόμενον παραγενέσθαι εἰς Δελφοὺς, καὶ δεῖσθαι τούτου τοῦ δαίμονος, πολλῶν αὐ-
τῷ προσφερόντων περιάμματα ἀντιπαθῆ τῆς νόσου, ποίῳ χρήσεται αὐτῶν, καὶ
„ τὴν Πυθίαν φάναι, * μόνον τὸ πρὶν ἐκ βοὸς κατὰ κρίσ. ζήτει δὲ χυμοὺς κευθμῶ-
„ νος ἐν ὑγρῷ ἕρπητα πολύπλακον, ἐκείνου ἀπὸ κόρσης, εἰ δὲ οὕτως μείζονα εἰρά-
„ μενος κεφαλῆς ποιμνήϊον αὐλὴν μηκάδος, ἀγρονόμιον δέρας περικάμβαλε μήλου
„ ἕρπητα πολύπλακον, ἐκείνου ἀπὸ κόρσης. ὁ Δημοκράτης ἀκούσας ταῦτα, ἐνόμι-
σεν ὅ, τι τότε ὁ δαίμων ηὔδα. ἐπεὶ δὲ αὐτὸς ἐλθὼν περιεγένετο πρὸς Θεόγνωστον τὸν * Δη-
μοκράτειον ἤδη ἐννενηκοστὸν ὄγδοον ἔτος ἐλαύνοντα, τούτῳ τὸν χρησμὸν καταλέγει. ὁ δὲ
σφόδρα θαυμάσας τοῦ δαίμονος τὴν σύνεσιν, καὶ τῆς σοφίας τὸ ἀσαφὲς καὶ σκολιὸν
ῥητὸν, εἶπε τὴν σαφήνειαν τοῦ χρησμοῦ, τῶν ἐν τοῖς ποιμνίοις αἰγῶν φυσικῶς, φησὶν,
ἔγκυος γὰρ ἡ κεφαλὴ κατὰ τοῦ ἐγκεφάλου βάσιν πολλῶν σκωλήκων. ἐπερχομένων τε πταρ-
μῶν τῷ ζώῳ, ἐπάλλονται πολλοὶ ἐκ τῶν ῥωθώνων τῆς αἰγὸς σκώληκες. χρὴ οὖν ὑ-
ποστορέσαντα ἱμάτιον, διὰ τὸ μὴ ἅψασθαι τῆς γῆς τοὺς σκώληκας λαβεῖν α' ἢ γ',
καὶ ἐνδύσαντα εἰς δέρμα μέλανος προβάτου, ἐξάψαι ἀπαλῆς ἀπὸ δέρης. καὶ φη-
σι τοῦτο ἀντιπαθὲς τῆς νόσου. Ἕτερον πρὸς τὸ αὐτὸ, ὅπερ κεῖται ἐν τῷ στρατῶ-
νος, λέγεται δὲ Μοσχίωνος. Ὄνου τὸ μετώπιον δέρματι περιαπτόμενον καὶ φορού-
μενον ἀπαλλάσσει. ἧλον ἐκ πλοίου ναυαγήσαντος ἄρας, ποίησον * βραχιόλιον πλα-
τὺ, ὥστε ἐνθεῖναι ὀστέον ἀπὸ καρδίας ἐλάφου, καὶ περίθες ἐν τῷ εὐωνύμῳ βρα-
χίονι. ἐκκαρδιώσας δὲ τὴν ἔλαφον ζῶσαν, καὶ ἀναπτύξας τὴν καρδίαν ἀνυπερθέτως
παραχρῆμα καλάμῳ εὑρήσεις ὡς σάρκιον πεπηγὸς ὀστέλιον, εἶτα ξήρανον, καὶ
βαλὼν, ποίει ὡς προείρηται, καὶ θαυμάσεις. Ἄλλο. Ὀθόνιον ἐκ ναυαγήσαντος
πλοίου ἤδη πεπλευκότος καὶ πεπαλαιωμένου δῆσον ἐπὶ τὸν δεξιὸν βραχίονα ἐπὶ
ἑπτὰ ἑβδομάδας, ἐν αἷς ἄλλου τε * καὶ ἀπαλλαγήσε-
ται ὁ κάμνων. πεσεῖται δὲ ἐὰν τρίχας ὄνου καὶ μούλης ὑποθυμιάσῃς. πύρεθρον δὲ
ἐὰν εἰς τοὺς μυκτῆρας αὐτοῦ ἐμφυσήσῃς, εἰ μὲν εἴη ἰάσιμος, πταρήσεται, εἰ δὲ μὴ, οὔ.
Ἄλλο. Κοράλλιον ἀπὸ ἐγκεφάλου τοῦ ὄνου περίαπτε, γλυκυσίδης ῥίζης, καὶ στρύχνου
φθινούσης σελήνης, δίδου κόκκον α', δίδου παρὰ α', εἶτα παρὰ β', εἶτα παρὰ δ', ἕως
ἀναλώσῃς ιε' πόσεις. καὶ χρυσόλιθος καλῶς ποιεῖ, καὶ ἴασπις ὁ ἀερίζων, ἢ ὁ πρόμιος
καλλαΐνῳ, δακτυλίῳ φορούμενος. Ταῦτα μὲν εἴρηται τοῖς παλαιοῖς ὡς φυσικῶς δρᾶν
δυνάμενα. ὅσα δὲ ἡμεῖς ἐξεθέμεθα, κατὰ μέθοδον εἴρηται. καὶ δεῖ πανταχόθεν βοη-
θεῖν τὸν ἐπιστήμονα, καὶ φυσικοῖς χρώμενον, ἐπιστημονικῷ λόγῳ καὶ μεθόδῳ τεχνικῇ.
καὶ τὸ λεγόμενον πᾶσι, κινεῖν τὰ καλῶς σπεύδοντα μακρᾶς νόσου καὶ μοχθηρᾶς ἀπαλ-
λάξαι τὸν κάμνοντα. ἐγὼ δὲ φιλῶ πᾶσι κεχρῆσθαι. διὰ δὲ τοὺς πολλοὺς τοὺς ἐν τῷ
νῦν χρόνῳ ἀμαθεῖς ὄντας καταμέμφεσθαι τοῖς χρωμένοις τοῖς φυσικοῖς, ἔφυγον
συνεχῶς χρῆσθαι τοῖς φύσει δρᾶν δυναμένοις, καὶ ἔσπευσα τεχνικῇ μεθόδῳ πε-
ριγενέσθαι τῶν νοσημάτων. καὶ οἶδα οὐ μόνον ἐπιληπτικὰς νόσους, ἀλλὰ καὶ ἄλλα νοσή-
ματα πολλὰ διὰ διαίτης καὶ φαρμακείας ἰαθέντα. διὸ καὶ νῦν βουλόμενος τὸν θέ-
λοντα περιγενέσθαι τῆς ἐπιληψίας, ταύτῃ μᾶλλον τῇ νῦν εἰρημένῃ κεχρῆσθαι διαίτῃ, καὶ

φαρμα-

φαρμακεία, καὶ οὐκ ἀποδέξεται. δραστηρίως δὲ ποιοῦσι τοῖς εἰρημένοις, καὶ τὸ ἡλιακὸν ὕδωρ κοῦφι πινόμενον, μάλιστα μετὰ κάθαρσιν. δεῖ δὲ καὶ ποτίζειν ἅπαξ, ληγούσης σελήνης, καὶ τοῦτο ποιεῖν ἄχρι τελείας ἀπαλλαγῆς. οὐδὲν δὲ ἧττον ὅτε καὶ θεραπευθῇ περιφυλακῆς χάριν ἐπιδιδόναι αὐτό, μέχρις ἂν ἀσφαλῆ καὶ βεβαίαν ἴδῃς ἀπαλλαγὴν τῆς νόσου, καὶ μηδὲν αὐτῆς λείψανον ὑπολειπόμενον φαίνεσθαι. οὐδὲν δὲ ἧττον περιφυλαττέσθω καθολικῶς, ὥστε μηδεμίαν ὑπόμνησιν παρέχειν τῷ πάθει. μάλιστα πάντων τὴν ἀπεψίαν ὡς μέγιστον κακόν, καὶ τὸ δειπνεῖν ἢ ἀριστᾶν, ὑπόνοιαν ἀπεψίας, καὶ τὴν βραδυσιτίαν, καὶ τὴν ἐκχόλωσιν ὑπονοείτωσαν. φυλαττέσθωσαν δὲ καὶ τὸ πίνειν εὐθέως μετὰ λουτρόν, ὡς εἰρήκαμεν, καὶ μάλιστα τὸν ἄκρατον, καὶ τοὺς πάνυ παλαιούς, καὶ τοὺς πάνυ νέους, καὶ τοὺς στύφοντας. γάλα δὲ πίνειν καὶ τυρὸν ἐσθίειν, καὶ εἴ τι διὰ γάλακτός ἐστι σκευαζόμενον. φευγέτωσαν δὲ καὶ δυσώδη πάντα, καὶ ὅλως ἐγχρονίζειν τόποις τοιούτοις, καὶ τῶν θυμιαμάτων τὴν ἐπὶ πολὺ ὄσφρησιν, καὶ ἀφ' ὑψηλοῦ ἀτενίζειν ἐπὶ πολύ, καὶ τὸ σκέπειν πάνυ καὶ θερμαίνειν τὴν κεφαλήν, καὶ τὸ ἐγχρονίζειν ἐν ἡλίῳ, ἢ ὅπου πῦρ ἐστιν ἐπὶ πολύ, καὶ τὸ ἐν λουτρῷ βραδύνειν, καὶ ἐν θερμῷ πάλιν ὕδατι ἀποσμήχειν τὴν κεφαλήν, καὶ ἄπεπτον αὖθις λούεσθαι. παραιτείσθω δὲ καὶ τὸ μετὰ τροφὴν γλυκέος τινὸς ἐδέσματος, ἢ πόματος λαμβάνειν. καὶ γὰρ καὶ τοῦτο παροξυντικὸν τοῦ πάθους, καὶ μάλιστα ἐφ' ὧν ἡ ξανθὴ χολὴ τίκτεται ἐν τῷ στομάχῳ. τούτοις γὰρ εὐκράτως συμφέρει διαιτᾶν, οὐχ ὥσπερ τοὺς ἀθροίζοντας τὸν φλεγματώδη χυμόν, ἀλλὰ τῶν παντοίως λεπτυνόντων τοὺς χυμοὺς καὶ θερμαινόντων. ταῦτά τις ἐὰν ἀκριβῶς μὲν ᾖ φυλάττων, οὐ μὴ δεηθείη ἑτέρου τινὸς βοηθήματος, καὶ μάλιστα τῶν ἐπῳδῶν καὶ κίνδυνον ἐπιφερόντων, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ἀρτηριοτομίας, καὶ * ἀναρτήσεως, καὶ καύσεως, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα τιμωρία μᾶλλον, ἢ θεραπεία πολλοῖς γίνεται.

Περὶ μελαγχολίας. ιϛ'.

Οὐ μία τίς ἐστι τῆς μελαγχολίας ἡ αἰτία, οὐδὲ εἷς χυμὸς ὁ τίκτων τὸ πάθος, ἀλλὰ πλείους, καὶ ἄλλοτε ἄλλως τρεπόμενοι, ὅθεν οὐδὲ τὰ αὐτὰ πάντες ὑπομένουσι συμπτώματα, οὐδὲ ὡσαύτως ἴσχουσι τὰ κινήματα τῆς φαντασίας, ἀλλ' οἱ μὲν αὐτῶν γελῶσιν ἀεί, καὶ μετὰ ἱλαρότητος ἡ φαντασία αὐτοῖς γίνεται· οἱ δὲ μετ' ὀργῆς καὶ συντονίας, ἐοικότες, ὅσον ἐπὶ τούτῳ, τοῖς φρενιτικοῖς ὀνομαζομένοις. τινὲς δὲ αὐτῶν μετὰ νωθρότητος πολλῆς, ὡς μὴ ἀποφθέγγεσθαι θέλειν αὐτούς, ὡς παραπλησίως τοῖς καλουμένοις μωροῖς. ἄλλοι δὲ δόξας ἔχουσι, καὶ προλέγειν τὰ μέλλοντα οἴονται. ἕτεροι δὲ φιλοῦσι τὸν θάνατον· ἄλλοι δὲ φιλοῦσι τὴν σφαγήν, ἄλλοι δὲ φοβοῦνται. καὶ οἱ μὲν αὐτῶν διαλείμματα κατά τινας καιροὺς ἔχουσιν, ὥστε καὶ τῶν συνήθων ἀντέχεσθαι, οἱ δὲ συνέχειαν φυλάττουσιν. οὐ μόνον δὲ διαφέρουσι κατά τινας πολυτρόπους κινήσεις τῶν ἐπιγινομένων αὐτοῖς συμπτωμάτων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς πεπονθότας τόπους. οἱ μὲν αὐτὸν μόνον ἔχουσι τὸν ἐγκέφαλον νοσοῦντα, οἱ δὲ καὶ τὸ ἄλλο πᾶν σῶμα, καὶ τὴν γαστέρα μόνην, καὶ τὰ ὑποχόνδρια. ἐπεὶ οὖν καὶ τὰ αἴτια τῆς μελαγχολίας εἰσὶ διάφορα, καὶ τὰ πάσχοντα μόρια, καὶ τὰ κινοῦντα, καὶ τὰ ἐνοχλοῦντα τούτοις συμπτώματα, διὰ τοῦτο προσήκειν ἡγοῦμαι τοῖς φιλομαθέσι σπουδάζειν εἰδέναι περὶ ἑκάστου, καὶ πόθεν γίνονται. τὰς γοῦν διαγνώσεις αὐτῶν ἀκριβῶς ἐκθέσθαι

δέον ἡμᾶς. οὕτω γὰρ καὶ θεραπεῦσαι καλῶς, καὶ περιγενέσθαι τοῦ πάθους, εἰ καὶ δυσ-
χερὲς εἴη, δυνηθείημεν. Σημεῖα τῆς διὰ πλῆθος αἵματος γινομένης μελαγχο-
λίας. Διαγνώσῃς δὲ τὴν διὰ πλῆθος αἵματος γίνεσθαι τὴν μελαγχολίαν, πρῶτον
μὲν εἰς αὐτὴν ἀποβλέπων τὴν κρᾶσιν τοῦ πάσχοντος. ἴσμεν γὰρ μᾶλλον ὅσοι δα-
σεῖς καὶ μέλανες τῇ χροιᾷ, καὶ λεπτοὶ τὴν ἕξιν ἁλίσκονται πλείω τῶν λευκῶν καὶ πα-
χυτέρων. καὶ οἱ μᾶλλον ἀκμάζοντες τῇ ἡλικίᾳ, καὶ οἱ λεπτῇ διαίτῃ χρώμενοι, καὶ ὀργί-
λοι, καὶ φροντιστικοί, καὶ ἐν λύπαις, καὶ δυσθυμίαις ἐπὶ πλεῖον βιώσαντες. ἐρωτᾶν δὲ
δεῖ πρὸς τούτοις, μὴ ἄρα τὶς ἐπίσχεσις γένοιτο συνήθους κενώσεως, ἐπὶ μὲν ἀνδρῶν,
αἱμορροΐας, ἐπὶ δὲ γυναικῶν, ἐμμηνίου καθάρσεως. καὶ εἰ περὶ τὸ σῶμα βάρους αἴ-
σθησις ἀληθὴς ὑπάρχει, ἐπιβλέπειν δεῖ καὶ τὸ πρόσωπον, εἰ μᾶλλον τοῦ πρόσθεν ἐ-
ρυθρότερον εἴη, καὶ αἱ φλέβες ἐν ὄγκῳ μείζονι, καὶ τεταμέναι. τούτων γὰρ ὄντων, πλῆ-
θος αἵματος ἀνάγκη εἶναι ὑποπτεύειν ἀναπέμπον τοὺς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀτμούς.
εἰ δὲ καὶ διαλείμματά τινα τῶν φαντασιῶν αὐτοῖς γίγνοιντο, ὥστε καὶ τῶν συνηθῶν
ἔργων ἐπί τινα χρόνον ἅπτεσθαι θέλειν. ἔτι καὶ μᾶλλον ὑπονοητέον ἐξ ἀναθυμιά-
σεως αἱματικοῦ χυμοῦ τὴν γένεσιν ἐχόντων, καὶ τὸν ἐγκέφαλον λυμαινομένων, τὸ τῆς
μελαγχολίας εἶδος προσγίνεσθαι, καὶ πάσχειν τι παραπλήσιον αὐτοῖς, ὁποῖον τοῖς ὑ-
ποχεομένοις συμβαίνει τὴν ὅρασιν. εἰ δὲ καὶ μετὰ γέλωτος τὰ τῆς φαντασίας γίνοιτο,
γίνωσκε μὴ πάνυ κακόχυμον καὶ δακνώδη τὸν λυποῦντα χυμόν, τῷ δὲ ποσῷ μόνῳ
βλάπτειν. Περὶ θεραπείας. Ἐὰν οὖν ἡ διάγνωσις ὑπαγορεύῃ σοι πλῆθος αἵ-
ματος εἶναι τὸ λυποῦν, καὶ διὰ τοῦτο τὴν τοιαύτην ἐπιγίνεσθαι μελαγχολίαν, ὡς εἰ-
ρήκαμεν, * μόνον ἐπιθολούντων τὸ ψυχικὸν πνεῦμα, καὶ τὰς τοιαύτας κινούντων φαν-
τασίας, πρὸ πάσης ἀνάγκης, ἤ τινος ἑτέρας θεραπείας, ἀφαίρεσιν αἵματος παρα-
λαβεῖν. ἐγχρονίζειν γὰρ ἐπὶ τούτων οὐ δεῖ, δέους ὄντος μὴ ἀναβαλλομένων ἡμῶν ἐπὶ
πλέον ἀλλοιώσῃ τὸ σῶμα τοῦ ἐγκεφάλου, ἢ καὶ χρονίσαντα ἔνδον ἐμφράξωσι τὰς κοι-
λίας αὐτοῦ. ὀλίγας οὖν ἡμέρας εὐχύμῳ τε καὶ εὐκράτῳ τροφῇ διαιτήσας τὸν κάμνον-
τα, μηδαμῶς συγχωρῶν κρεῶν τε καὶ τῶν αἱματικὸν χυμὸν τίκτειν δυναμένων ὅλως
προσίεσθαι, ἐπὶ τὴν κένωσιν ἐλθὲ τοῦ αἵματος, καὶ εἰ μὲν ἔρρωται ἡ δύναμις, * ὅ-
σον εἶναι νομίσῃς ἀρκεῖν αὐτόν, εὐθὺς ἄφελε. πολλάκις γὰρ ἡ ἀθρόα κένωσις συγκε-
νοῦσθαι καὶ διαπνεῖσθαί τι ποιεῖ, καὶ τοῦ ἀναπέμποντος τοὺς ἀτμοὺς πνεύματος. εἰ δὲ
μὴ φέρει πολλὴν ἐκ πρώτης ἡ δύναμις κένωσιν, ἀνάγκη τηνικαῦτα μὴ μόνον
ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ δίς, καὶ πολλάκις ὅσον ἐγχωρεῖ κατὰ μικρὸν ἀφαιρεῖν. εἰ δὲ μὴ ἀπὸ τῆς
χειρὸς δυνατόν ἐστι ποιεῖσθαι τὴν κένωσιν, ἀποπειρᾶσθαι δεῖ ἀπὸ τῆς ἰγνύος, καὶ ἀπὸ
τῶν περὶ τὸν ἀστράγαλον μερῶν τὴν κένωσιν ποιήσασθαι. καὶ μᾶλλον τοῦτο δεῖ πράτ-
τειν ἐπὶ γυναικείων σωμάτων. καὶ γὰρ προτρεπτικὸν τῆς ἐμμηνίου καθάρσεως. ὅταν
οὖν μὴ φανερὰς εὕρῃς τὰς ἐν ἀγκῶνι φλέβας, τὰς ὑποπιπτούσας ἐν τοῖς εἰρημένοις
τόποις, δεῖ τηνικαῦτα τέμνειν. κενώσεως γὰρ αἵματός ἐστι χρεία πρὸς τὴν εἰρημέ-
νην διάθεσιν. οὐδὲν οὖν ἧττον ὠφελήσῃς, ὅθεν ἂν τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ αἵματος ποιή-
" σῃς, ἐπειδὴ καὶ πάντα συγκενοῦνται, καθάπερ ὁ θεῖος Ἱπποκράτης φησί, ξύρροια μία,
" σύμπνοια μία, πάντα συμπαθέα. Θεραπεία τῆς διὰ σφήνωσιν αἵματος γι-
νομένης μελαγχολίας. Εἰ δὲ ὕλη αἱματικοῦ χυμοῦ σφηνωθείη περὶ τὸν ἐγκέφαλον,
τότε θαρρῶν τὴν ἐν τῷ μετώπῳ φλέβα τέμνε. μετὰ γὰρ τὴν ἐξ ὅλου τοῦ σώμα-
τος κένω-

τὸς κένωσιν, τὴν τοπικὴν ἤδη προσάγων θεραπείαν οὐδὲν βλάψεις. μόνον δὲ τοῦτο πάντων ἀπέριττον ἐργάσασθαι, εἰ περὶ τὴν κεφαλὴν ἐνεργεῖν τι βουληθείης, ἀδικήσεις μᾶλλον ἢ ὠφελήσεις, ἐπὶ τὸ πεπονθὸς ὕλην ἐπισπώμενος πλείονα. οὕτω μὲν ἰᾶσθαι δεῖ τοὺς ἐπὶ πλήθει μόνῳ τοῦ αἵματος ἀρξαμένους μελαγχολᾶν, μηδέπω σαφῶς ἀλλοιωθέντος ἐπὶ τὸ δακνῶδες καὶ δριμὺ, ἢ χολῶδες, ἢ ἐπὶ ἄλλην τινὰ χυμοῦ δυσκρασίαν. εἰ γὰρ φθάσει τι τούτων ὑπομεῖναι τὸ αἷμα, οὐκέτι μετὰ γέλωτος οὗτοι τὰς φαντασίας ἴσχουσιν, ἀλλὰ τοὐναντίον ἄγριοι καὶ μανιώδεις ἄγαν αὐτοῖς οἱ παροξυσμοὶ προσγίνονται. διὸ δεῖ σπουδάζειν ἐκτέμνειν ἀρχόμενον τὸ πάθος. χρονίσαν γὰρ καὶ οἷον φυσιωθὲν, ἀθεράπευτον ἐστὶ ἀποτελεῖται, καὶ οὐ μελαγχολᾶν μόνον, ἀλλὰ καὶ μαίνεσθαι τοὺς τοιούτους κικλήσκουσιν. οὐδὲν γάρ ἐστιν ἄλλο μανία ἢ ἐπίτασις τῆς μελαγχολίας ἐπὶ τὸ ἀγριώτερον. Σημεῖα τοῦ δριμύτερον καὶ χολωδέστερον γεγονέναι τὸ ποιοῦν αἷμα τὴν μελαγχολίαν. Γνωρίσεις δὲ μηκέτι ἀναφερομένους ἀτμοὺς αἱματικοὺς, ἀλλὰ μελαγχολικωτέρους, ἢ δριμυτέρους, ἐξ ὧν προειρήκαμεν. ὅτι δὲ καὶ ὀργιλώτεροι, καὶ θορυβώδεις, καὶ οὐκέτι προσηνεῖς. καὶ οὐκ ἐξ αἵματος· λοιπὸν δὲ τὴν κρᾶσιν τοῦ κάμνοντος εἶναι θερμοτέραν καὶ ξηρὰν, καὶ τὴν ἡλικίαν ἀκμαστικὴν, καὶ τὴν προλαβοῦσαν δίαιταν, θερμοτέραν τε καὶ δριμυτέραν· καὶ τὰ ἄλλα τούτοις σύστοιχα σαφέστερον ἐνδείξεταί σοι τὸ μᾶλλον ἐπὶ τὸ χολωδέστερον ἐκτετράφθαι τὸ αἷμα. κινοῦνται γὰρ διαφόρως οἱ χυμοὶ, καὶ ἄλλοτε ἄλλην ἀναδέχονται ποιότητα. ἐπὶ μὲν γὰρ τὴν χολὴν ἐκτρέπονται διὰ πολλὴν ἀσιτίαν, καὶ ἁλμυρῶν ἐδεσμάτων συνεχῆ προσφορὰν, ἢ εὐτόνους φροντίδας. ἐπὶ δὲ τὸν αἱματικὸν χυμὸν προβαίνουσιν ἐπὶ πλέον διὰ πλείονος οἴνου χρῆσιν, καὶ διά τινα πολυτρόφων ὄρεξιν ἐδεσμάτων, καὶ λουτρῶν πλειόνων. εἰ δὲ καὶ τοὺς δύο συμβῇ πλεονάζειν χυμοὺς, τούτων ἑκάτερον ἀποτελεῖται σύμπτωμα. ποτὲ μὲν γὰρ γελῶσι, ποτὲ δὲ θρασύτερον φθέγγονται, καὶ ἄλλοτε ἄλλας κινήσεις, καὶ διαλείμματα, καὶ παροξυσμοὺς ἔχουσιν, ὥσπερ ἐπὶ τῶν κατὰ περίοδον κινουμένων συμβαίνει πυρετῶν. καὶ ἐπὶ τούτων ποτὲ μὲν ὑπὸ τοῦδε τοῦ χυμοῦ πληροῦσθαι τὸν ἐγκέφαλον. ποτὲ δὲ ὑπὸ τοῦδε, πρὸς τοὺς διαφόρους αὐτῶν ἐκτροπὰς καὶ κινήσεις. Θεραπεία τῆς ὑπὸ χολώδους καὶ δριμυτέρου αἵματος γινομένης μελαγχολίας. Εἰ οὖν ἐκ τούτων ὧν εἰρήκαμεν σημείων ἐπιμεμῖχθαι χολὴν τῷ αἵματι ἐν τοῖς ἀγγείοις ὑπονοήσεις, ἐπὶ τὰ κενοῦντα τὸν τοιοῦτον χυμὸν ἔρχεσθαι κατὰ τὸ τηνικαῦτα. τοῦτο δὲ πράξεις καλῶς, καὶ τὰ τῆς καθάρσεώς σοι ἐπιτήδεια γενήσεται, ἐὰν ὀλίγας ἡμέρας εὐκράτῳ τροφῇ καὶ ὑγροτέρᾳ τὸν ἄνθρωπον προδιαιτήσας, δώσεις τὸ χολαγωγὸν φάρμακον. οὕτω γὰρ καὶ ὁ λυμαινόμενος χυμὸς ῥᾳδίως ἐπακολουθήσει τῷ καθαίροντι βοηθήματι, νικώμενος μᾶλλον ἢ νικῶν τοῦ φαρμάκου τὴν δύναμιν. ὥσπερ γὰρ τέμνει ἐπὶ τῶν παχυτέρων ὅσα λεπτύνει καὶ θερμαίνει προσφέρων, οὕτω καὶ οἱ τοιοῦτοι χυμοὶ ἐπιτηδειότεροι πρὸς κένωσιν γενήσονται. τοὺς δὲ ὑπὸ τοῦ χολώδους αἵματος ὀχλουμένους διαιτήσας, ὥσπερ εἰρήκαμεν, ὑγρᾷ καὶ εὐκράτῳ τροφῇ, τὸ φάρμακον ἐπιδίδου. ἔστω δὲ ἡ πικρὰ προσλαμβανομένη τὸν ὀπὸν τῆς σκαμμωνίας. ἀλλὰ τῆς μὲν πικρᾶς πρόσβαλλε γρ. ϛ΄, τοῦ δὲ τῆς σκαμμωνίας ὀποῦ κερ. η΄, ἢ μικρῷ πλέον, ἢ ἔλαττον. εἰ μὲν οὖν λυθὲν τὸ φάρμακον μὴ θέλει λαμβάνειν ὁ κάμνων, γινέσθω καταπότια. εἰ δὲ καὶ ταῦτα δυσχεραίνει καθ' αὑτὰ, σὺν οἴνῳ ἢ ᾠοῖς ἁπαλωτάτοις δεχέ-

σθω, διανοιχθέντος ἠρέμα τοῦ ὑμένος τῆς λεκύθου, καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἐμπλησθέντων. οὕτω γὰρ ἀλύπως καὶ προσηνῶς ὁ κάμνων πάντως αὐτὰ δέξεται. μετὰ δὲ τὴν τοιαύτην δόσιν τοῦ φαρμάκου, εἰ μὴ ἀρκοῦσαν εὕρῃς γινομένην τὴν κένωσιν, ἐπιδιαλιπὼν ὀλίγας ἡμέρας, καὶ διαιτήσας πάλιν τοῖς ὑγραίνειν δυναμένοις τὸν κάμνοντα, λουτρῷ κέχρησο καὶ ἡσυχίᾳ· καὶ αὖθις κάθαιρε, αὐξήσας μᾶλλον μικρῷ πλέον τοῦ καθαρσίου τὴν δόσιν. οὕτω γὰρ ἂν ἄριστα πράξῃς, ἐφ' ὧν μὴ μελαγχολία φαίνοιτο γεγενῆσθαι, τοῦ αἵματος ἐπὶ τὸ χολῶδες ἐκτραπέντος, καὶ ὑπερθερμαινομένου καὶ κινδυνεύοντος ἄρτι ὑπεροπτηθῆναι. ὅσοι γὰρ θερμοτέραις ἐπὶ τῶν τοιούτων ἀντιδότοις ἢ καθαρτηρίοις ἐχρήσαντο, καὶ μάλιστα τῇ καλουμένῃ ἱερᾷ, οὗτοι μανιωδεστέρους ἀπετέλεσαν τοὺς κάμνοντας, ἐπὶ τὸ ξηρότερον καὶ δριμύτερον παρατρέψαντες τὸ αἷμα. βέλτιον οὖν ἐπὶ τῶν τοιούτων ἁπλουστέροις ἔτι ὑποκαθάραντας φαρμάκοις, καὶ ἀντὶ τοῦ δύνασθαι θερμαίνειν τὸ πᾶν, ἐπιτρέπειν τῇ ὑγραινούσῃ τροφῇ. ἴστε δὲ καὶ ὑμεῖς, ὡς καὶ ἐγὼ τῶν οὕτω καμνόντων πολλοὺς ἰασάμην, διαίτῃ μᾶλλον ἢ φαρμακείᾳ χρησάμενος. ἔστω δὲ ἡ δίαιτα, συντόμως εἰπεῖν, πτισάνη μάλιστα, καὶ ἕωθεν παραλαμβανομένη μετὰ τῶν κόκκων, ἢ περὶ ὥραν δευτέραν. ἐν δὲ τῷ ἀρίστῳ, καὶ τῶν ἰχθύων οἱ πετραῖοι, ἥ τε κατοικίδιος ὄρνις, καὶ τὰ ἄλλα πτηνά, χωρὶς τῶν ἐν τοῖς ἕλεσι, καὶ τῶν ὀστρακοδέρμων τὰ κτένια, καὶ οἱ ἀστακοί, καὶ οἱ ἐχῖνοι, καὶ τῶν λαχάνων ἡ θριδακίνη καὶ ἴντυβον, παντοίως ἐσθιόμενα, καὶ ἡ μαλάχη. τὰ δὲ ἄλλα πάντα παραιτείσθωσαν, καὶ μάλιστα τὴν κράμβην, καὶ τὰ ἄγρια τῶν λαχάνων. ὀπωρῶν δὲ τῶν πεπόνων καὶ σικύων ἡ ἐντεριώνη· ὡσαύτως καὶ τῶν σταφυλῶν αἱ γλυκεῖαι καὶ σκληρόσαρκοι· καὶ τῶν μήλων ὅσα μὴ στύφα. τὰ δὲ σῦκα παραιτείσθωσαν, ἢ μετρίως προσφερέσθωσαν· καὶ πάντα ταῦτα· πεπείραται γὰρ τὰ τοιαῦτα· ἐγγὺς τοῦ μὴ δύνασθαι βλάπτειν. τῶν δὲ πλακούντων ἁπάντων παραιτείσθωσάν τι λαμβάνειν ὅλως, καὶ τὰ διὰ γάρου τε καὶ τυροῦ τὴν σκευασίαν ἔχοντα. πάντα γὰρ ὅσα τοιαύτην ἔχει τὴν σκευασίαν, ἔχοντα τὸν χολώδη μᾶλλον αὔξει καὶ ὑπεροπτᾷ χυμόν. οἴνου δὲ ἡ χρεία καλέσει * χρεσιατικόν, καὶ τοῦτον ὀλίγον· τούτου δὲ μὴ ὄντος, περιτμητέον τοὺς μηδὲν ἔχοντας στυπτικόν, διὰ τὸ μὴ περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοὺς ἀναδίδοσθαι, τοιαύτη μὲν αὐτοῖς καὶ ἡ δίαιτα ἔστω. καὶ γὰρ ἐ * τῶν κατὰ μέρος λέγεται, καὶ τοῦτο συνετῶς παραθήσει ἰατρὸς ἀκολουθῶν τοῖς εἰρημένοις, ἐξευρεῖν δυνήσεται ἑαυτῷ, καὶ εἰ κρεῶν καὶ λουτρῶν δεήσει, ἢ αὔξων, ἢ μειῶν τὸ ποσόν, μὴ ἄγαν ἀθρόως.

Περὶ λουτροῦ. Καὶ ἡ τῶν γλυκέων λουτρῶν χρῆσις, εἴπερ τι καὶ ἄλλο, τῶν βοηθούντων αὐτοῖς ἐστι. τὸ μὲν γὰρ δεῖ διαφορῆσαι τῆς χολῆς, τὸ δὲ καὶ ἐπικεράσαι διὰ τῆς τῶν ὑγρῶν ποιότητος. ὅλον μέντοι τὸ σῶμα καταχείσθωσαν θερμῷ ὕδατι· τὴν δὲ κεφαλὴν χλιαρῷ μᾶλλον, καὶ τοῖς λεκύθοις τῶν ᾠῶν αὐτοὺς σμηχέσθωσαν. ἀλειφέτωσαν δὲ τὸ μὲν ὅλον σῶμα ὑδρελαίῳ, καὶ τὴν κεφαλὴν ῥοδίνῳ· ἔστω δὲ καὶ ὁ ἀὴρ εὔκρατος. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ τοῦ θερμοῦ δεξαμενή, καὶ ἐγχρονιζέτωσαν ἐν αὐτῇ, καὶ εἰς τὸ θερμὸν ἀναγκαζέσθωσαν εἰσιέναι, πάντως καὶ εἰ θέρος εἴη, ἐγχρονιζέτωσαν ἐν αὐτῷ. μετὰ δὲ τὸ λουτρὸν εὐθὺς μὴ πινέτωσαν οἶνον, πλὴν εὔκρατον. καὶ οὕτως ἐσθιέτωσαν, ὡς προειρήκαμεν ἔμπροσθεν. καὶ καθεύδειν δὲ μέλλοντες προσφερέσθωσαν εὔκρατον πάλιν. οὕτω μὲν χρὴ διαιτᾶν τοὺς διὰ χολῶδες αἷμα καὶ θερμὸν πάνυ, καὶ τοὺς ἀρχομένους μελαγχολᾶν. εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι ἐπὶ τούτων οἱ παλαιότεροι

περι, σικύαις ἐχρήσαντο κατὰ τῆς κεφαλῆς, καὶ * ἀνατρίμμασι δὲ δριμυτέροις, ἀμύττειν τὴν κεφαλὴν βουλόμενοι, ἄλλοι δὲ καὶ βδέλλαις. ἡμεῖς δὲ φεύγομεν ἐπὶ τῶν τοιούτων ἁπάντων τὰ τοιαῦτα. πρὸς γὰρ τῷ μηδὲν αὐτοὺς ὠφελεῖν, ἔτι καὶ μᾶλλον δυσκράτους καὶ ξηροτέρους ἐργάζονται. τότε δὲ προσήκει ταῦτα ποιεῖν, ὁπηνίκα φθάσει βιαίως ἐπὶ τὸν ἐγκέφαλον παραγινομένη ὕλη, καὶ σφηνωθῇ παχυτέρα οὖσα, καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπείκειν βοηθήμασιν οὐκ ἀνεχομένη.

Περὶ τῆς ἀπὸ μελαγχολικοῦ αἵματος γινομένης μελαγχολίας.

Συμβαίνει μὲν οὖν μάλιστα μελαγχολᾶν τινας, ὑπεροπτημένου τοῦ αἵματος, καὶ ἀμετρότερον ἐπιπέμποντος τῇ κεφαλῇ τὰς ἀναθυμιάσεις, καὶ τρέποντος τὸ ἐν αὐτῇ ψυχικὸν πνεῦμα. γνωρίσεις δὲ τὸ μᾶλλον ἀπὸ τοῦ μελαγχολικοῦ γίνεσθαι τὰς ἀναθυμιάσεις, ἐκ τοῦ λύπας ἀλόγους, καὶ δυσθυμίας, καὶ φόβους ὑπομένειν τὸν κάμνοντα, ἐρᾶν τε θανάτου, καὶ ἀποστρέφεσθαι τοὺς μάλιστα δοκοῦντας εἶναι τῶν φίλων· ὑπονοίας τε ψευδεῖς ἔχειν, ὡς τινων θελόντων αὐτὸν ἀνελεῖν, ἢ ξίφει χρωσαμένων, ἢ φάρμακον παρεχόντων. ἴσμεν δὲ καὶ ἄλλας μυρίας εἰδότα τὸν τοιοῦτον χυμὸν ἐπιφέρειν ξένας τε καὶ πολυτρόπους φαντασίας. καὶ ὅτι οἱ μὲν ἐνόμιζον εἶναι κέραμον αὐτοὺς, ἄλλοι δὲ βύρσαν, ἕτεροι δὲ ἀλεκτρυόνα, καὶ μιμεῖσθαι θέλειν τὴν ἐκείνου φωνήν. καθάπερ ἄλλοι ἀηδόνα τὸ ὄρνεον ἐνόμισαν εἶναι, καὶ κλαίειν ὅτι τὸν ἴτυν ἀπώλεσαν. ἕτεροι δὲ ὅτι τὸν οὐρανὸν βαστάζουσιν, ὡς ἄτλας· καὶ δεδιέναι φασὶ μὴ καταπέσῃ, καὶ οὐ μόνον ἐκεῖνον, ἀλλὰ καὶ πάντας ὁμοῦ συντρίβειν. ἐγὼ δὲ γυναῖκα ἐθεασάμην οὕτω φανταζομένην καὶ περισφίγγουσαν ἑαυτῆς τὸν μέσον τῆς χειρὸς δάκτυλον, ὡς ἐν αὐτῷ τὸν ὅλον κόσμον βαστάζουσαν. ἔκλαιε δὲ κἀκείνη δεδοικυῖα μή πως ἐπικάμψῃ τὸν δάκτυλον αὐτῆς, καὶ ὅλον συμβῇ καταπεσεῖν τὸν κόσμον, καὶ πάντα ἀπολέσθαι παραυτίκα. καὶ ἄλλους δὲ πολλοὺς ἑωράκαμεν, ὧν περιττόν ἐστι, τάχα δὲ καὶ ἀδύνατον ἐθέλειν ἁπάντων μεμνῆσθαι. ἀλλ' ἀρκέσει ταῦτα παραστῆσαι, ποῖα μᾶλλον εἴωθε συμβαίνειν τοῖς ἀπὸ μελαγχολικοῦ χυμοῦ τὴν γένεσιν ἀρξαμένοις ἔχειν. εἰ μὲν οὖν ἀρξάμενον εἴη τὸ νόσημα διὰ λύπην ἢ φροντίδα τινὰ προηγησαμένην, ἢ ψυχικὸν ἄλλο πάθος, ὑπονοεῖν χρὴ τότε πρὸς τὸ τῆς φαντασίας εἶδος, ἢ λόγον, ἢ ἄλλο τι τῶν ἀρέσαι ἐργάζεσθαι τὴν μεταβολὴν δυναμένων. πλεῖστοι γὰρ οὕτως ἰάθησαν τινὰ λόγον, ἢ καὶ ἑωρακότες καὶ ἀκούσαντες ὧν ἐπεθύμουν τυχεῖν. οὕτως οὖν Φιλότιμος ἰατρὸς ἰάσατο τὸν ἀποτετμῆσθαι δοκοῦντα, διὰ τὸ τύραννον γενέσθαι, ὀδυρόμενόν τε τὸ συμβάν, κατὰ κεφαλῆς ἐπιθεὶς ἑαυτῷ μολύβδινον πῖλον ἀθρόως, ὥστε τοῦ βάρους αἰσθόμενον, οἰηθῆναι πάλιν ἀνειληφέναι τὴν κεφαλήν, ὑπερχαρέντα τε, καὶ διὰ τοῦτο ἀπαλλαγῆναι τῆς κενῆς φαντασίας. καὶ γυναῖκα δέ τις ἰάσατο οὕτω μελαγχολοῦσαν, οἰομένην ὄφιν καταπεπωκέναι, ἀποθέμενος εἰς τὸν ἔμετον μικρὸν θηρίον κατὰ πάντα ὅμοιον τῷ ἐκείνης φαντάσματι, καὶ τῷ ὑπογραφομένῳ ὑπὸ τῆς κενῆς φαντασίας θηρίῳ. ἔλυσεν οὖν καὶ ταύτης τὸ πάθος ἡ ἀθρόα δηλονότι προσγινομένη χαρά· δῆλον ὅτι διὰ τὴν ἐκ τοῦ δόξαντος λύπην. καὶ ἄλλην δέ τινα μελαγχολίᾳ περιπεσοῦσαν ἐπὶ μακρᾷ τοῦ ἀνδρὸς ἀποδημίᾳ, καὶ ὀργίλως πρὸς ἅπαντας ἀποκρινομένην. ἀλλὰ καὶ αὐτὴ τὸν αὐτὸν ἰάθη τρόπον. ὁ γὰρ ἀνὴρ ἐκείνης ἐπανελθὼν ἀπὸ τῆς ἀποδημίας, μηδενὶ προειπὼν, μηδέ τινα χρόνον ἀναβαλλόμενος, ἀλλ' αἰφνίδιον εἰσελθὼν, ἔδειξεν ἑαυτὸν ἐκείνῃ. παρ' ἐλπίδα οὖν αὐτὸν τὸ γύναιον θεασα-

μένον, καὶ οὕτω * περιπλακέν, πολλῆς τε εὐθυμίας ἔμπλεων γενόμενον, ταχέως ἀπηλλάγη τῶν φόβων ἀπάντων· ἐπανῆλθέ τε πάλιν εἰς τὸ κατὰ φύσιν, ὡς μηδεμιᾶς ἄλλης δεηθῆναι θεραπείας. οὕτως οὖν εἰ μὴ πολὺν τινα χρόνον εἴη λυμαινόμενον τὸ πάθος, ἰᾶσθαι δεῖ τὰς τοιαύτας φαντασίας, παντί τε τρόπῳ καὶ πάσῃ ἐπινοίᾳ χρώμενον, καὶ μάλιστα εἰ ἀπό τινος φανερᾶς, καὶ οἷον προκαταρκτικῆς αἰτίας εἴη τὴν ἀφορμὴν ἡ διάθεσις ἐσχηκυῖα.

Περὶ τῶν ἤδη χρονισάντων μελαγχολικῶν.

Εἰ δὲ φθάσῃ χρονίσαι τὸ νόσημα, καὶ ἐν ἕξει γενέσθαι τὰ τῆς φαντασίας, οὐδὲν ἐπὶ μέγα δυνήσεται ὁ λόγος, ἢ ἄλλη τις ἐπίνοια δρᾶσαι καὶ ὠφελῆσαι τὸν κάμνοντα. χρεία δὲ τηνικαῦτα καὶ τῇ τέχνῃ διδόναι τὸν νοῦν, καὶ σκοπεῖν πότερον ἀρκτέον ἀπὸ φλεβοτομίας, ἢ ἀπὸ καθάρσεως, ἢ καὶ τοῦ συναμφοτέρου. καὶ εἰ μὲν ἑκατέρων δέοιτο, τῇ φλεβοτομίᾳ χρηστέον πρότερον· εἶτα οὕτως ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν τῶν λυπούντων χυμῶν κένωσιν, ἀναλαβόντας τὴν τοῦ κάμνοντος δύναμιν, μετὰ τὴν τοῦ αἵματος κένωσιν, εὐχύμῳ τε καὶ εὐκράτῳ τροφῇ, καὶ λουτροῖς τοῖς ἀπὸ τῶν γλυκέων ὑδάτων. γινέσθω δὲ τούτοις ἡ κάθαρσις δι' ἐπιθύμου, καὶ ὀλίγου ὀῤῥοῦ γάλακτος. καὶ ἔστω τοῦ μὲν ἐπιθύμου ℥ ιβ', τοῦ δὲ ὀῤῥοῦ κοχλιάριον α'· εἰ δὲ μὴ ἔχει τὸν ὀῤῥὸν τοῦ γάλακτος ὁ καιρὸς, διὰ μελικράτου διδόσθω· καὶ διαλιπὼν ὀλίγας ἡμέρας, ἐπιδίδου πάλιν τὸ ἐπίθυμον, προσπλέκων αὐτῷ τὴν πικράν. ἔστω δὲ τοῦ μὲν ἐπιθύμου ℥ ς', καὶ τῆς πικρᾶς ὡσαύτως. εἰ δὲ φαίνοιτό σοι καὶ μετὰ τὸ καθάρσιον τοῦτο ἔτι παραμένοντα, καὶ οὐδὲν ἧττον διοχλοῦντα τῷ κάμνοντι τὰ ἰώδη καὶ μελαγχολικὰ συμπτώματα, διαλιπὼν θ' ἢ ι', τὸ μήκιστον, ἡμέρας, ἐπὶ τὰ καθαίρειν ἰσχυρότερον δυνάμενα εὐθὺς μέτελθε καθάρσια, καὶ μάλιστα τὴν ἱερὰν Γαληνοῦ. αὕτη γὰρ ἀμφότερα κέκτηται. * μετὰ γὰρ τὸ τοὺς ποικίλους ἐκκαθαίρειν χυμοὺς, καὶ τὸ ἄλυπον ἔχει καὶ τὸ ἀτάραχον. γενομένης δὲ τῆς καθάρσεως, ἐπισκοπεῖν χρὴ πάλιν τὴν τοῦ κάμνοντος διάνοιαν. καὶ εἰ μὲν ἐπὶ τὸ κάλλιον ὀφθείη τραπεῖσα· γνωρίσεις δὲ τοῦτο δηλονότι ἐκ τοῦ καὶ τοὺς φόβους καὶ τὰς λύπας τὰς ἀκαίρους ἤδη λωφῆσαι, καὶ μετριωτέρους γίνεσθαι, καὶ μᾶλλον ἐπὶ τὸ ἡμερώτερον τραπῆναι, κεχρῆσθαι πάλιν θαῤῥούντως τῇ αὐτῇ καθάρσει. τοῖς γὰρ αὐτοῖς ἐπιμένοντες, καὶ τὴν θεραπείαν οὕτω κατορθώσομεν. εἰ δὲ τῆς ἱερᾶς δοθείσης οὐδὲν ἧττον ἐνοχλοῦντα φαίνοιτο τὰ τῆς μελαγχολίας φαντάσματα, τηνικαῦτα μηδὲν ὑπερθέμενος, ἐπὶ τὴν διὰ τοῦ ἀρμενιακοῦ λίθου δόσιν ἐλθέ. οἶδα γὰρ ὅτι τῶν ἀρχαίων οἱ παλαιότεροι ἐπὶ τὸν λευκὸν ἐλλέβορον ἔτρεχον, ἡνίκα μηδὲν ἀξιόλογον ὑπὸ τῶν ἄλλων καθαρσίων ἐθεώρουν τὸ πάθος μειούμενον· ἀλλ' ἔγωγε τοῦ ἐλλεβόρου λευκοῦ προκρίνω τὴν τοῦ ἀρμενιακοῦ λίθου δόσιν. καὶ πάρεστι τῇ πείρᾳ γνῶναι τὸν χρώμενον αὐτῷ, πῶς μετὰ τοῦ δραστικοῦ, καὶ τὸ ἄλυπον καὶ ἀκίνδυνον ἔχει, ὧν οὐδὲν ἴσμεν τὸν λευκὸν ἐλλέβορον ἔχειν. Περὶ τῆς δόσεως τοῦ ἀρμενιακοῦ λίθου. Εἰ μὲν οὖν ἐστι χρεία μὴ μόνον κάτω διὰ γαστρὸς, ἀλλὰ καὶ δι' ἐμέτων γίνεσθαι τὴν κάθαρσιν, ἄπλυτον διδόναι χρὴ τὸν λίθον. ἔστω δὲ αὐτοῦ τὸ πλῆθος γ' ἢ δ' ℥, ἢ μικρῷ πλέον, ἢ ἔλασσον, πρὸς τὴν δύναμιν ἀποβλέποντι ἅμα καὶ πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ λυποῦντος χυμοῦ. εἰ δὲ μὴ πάνυ χρήζων ὁ κάμνων φαίνοιτο τῆς διὰ τῶν ἐμέτων καθάρσεως, ἀλλὰ διὰ τῆς κάτω γαστρὸς ὅλην * εἰ) τὴν κακοχυμίαν συμφέρει, τηνικαῦτα τὸν λίθον ἀποπλύνειν χρὴ, καὶ ἄχρι δύο καθόδων.

ῥόδων. οὕτω γὰρ ἡμῶν πραξάντων, οὐδὲ ταραχὴν ἢ θλῖψιν ἐμποιεῖν ὁ λίθος δύναται, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἀλύπως τὸν μέλανα καὶ γεώδη χυμὸν κενώσει, ὥστε παρελθουσῶν ὀλίγων ἡμερῶν, αἰσθητὴν ἡμῖν γίνεσθαι τὴν ἐξ αὐτοῦ ὠφέλειαν. δίδου δὲ καὶ τούτου * έ ἢ ς' τὸ μήκιστον εἰς εὔκρατον ὕδωρ, πανταχοῦ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐκ τῶν εἰρημένων συστοίχων στοχαζόμενος. εἰ δὲ καὶ δὶς ἔτι χρῄζειν ὑπολάβῃς τὸν κάμνοντα, θαῤῥῶν ἐπιδίδου πάλιν. οὐδὲ γὰρ ἔχει τὸ θερμὸν ἢ ξηραντικὸν πάνυ, ἢ ἄλλην τινὰ προσοῦσαν αὐτῷ πικρὰν ἢ ἰώδη ποιότητα, ὡς διὰ τοῦτο φεύγειν πίνειν τὸ φάρμακον τοὺς κάμνοντας. εἰ δέ τινες ἀποστρέφοιντο λαβεῖν ὑγρόν τι βοήθημα· πολλοὶ γὰρ οὐδὲ ὅλως ἀνέχονται λελυμένον προσφέρεσθαι βοήθημα· ὑποτεχνᾶσθαι δεῖ, καὶ καταπότια ποιεῖν τὸν λίθον. εἰ δὲ βούλοιο, καὶ τῆς πικρᾶς ἐπίμιξόν τι φανερὸν μέρος, ἢ καὶ ἄλλων τινῶν ὅσα συνεργεῖ μᾶλλον τῇ καθάρσει, καὶ οὐκ ἀντιπράττειν πέφυκεν. ὥστε δὲ μὴ κάμνειν τοὺς θέλοντας κατασκευάζειν ζητοῦντα τὴν τούτων σκευασίαν, ἔδοξέ μοι διὰ τοῦτο καὶ τῆς τούτων μνημονεῦσαι συνθέσεως. ἔχει δὲ οὕτως. Γραφὴ τῶν διὰ τοῦ ἀρμενιακοῦ λίθου καταποτίων. Τῆς πικρᾶς ℥ S', ἐπιθύμου ℥ S', ἀγαρικοῦ ʒ η', ἀρμενιακοῦ λίθου ʒ δ', σκαμμωνίας ℥ α', καρυοφύλλων κόκκους κ'. κόψας ἀναλαμβανέτω ῥοδομήλῳ, ἢ χυλῷ κιτρίου, ἢ ῥοδομέλιτι. ἡ δόσις γινέσθω ʒ β'. τὸ δὲ μήκιστον ʒ η'. εἰδέναι δὲ δεῖ εἰς ταῦτα, μετὰ τοῦ ῥωννύειν τὸν στόμαχον, ἅμα καὶ ποικίλους οἶδε καθαίρειν χυμούς, μάλιστα τὸν γεώδη καὶ μελαγχολικὸν χυμόν, ἀλύπως, ὡς εἰρήκαμεν, οἶδε καθαίρειν αὐτὸς ὁ λίθος, καὶ πινόμενος, καὶ καταπότια γινόμενος. καὶ οὐκέτι δεῖ ζητεῖν μὴ πνιγμός τις, ἢ συγκοπὴ παρακολουθήσει, ὥσπερ διὰ τοῦ λευκοῦ ἐλλεβόρου τοῦτο γίνεσθαι συμβέβηκεν. οὐδὲ ἀνάγκη προπαρασκευάζειν ἡμᾶς, ἅπερ ἐπὶ τοῖς προσδοκωμένοις πνιγμοῖς εἰώθασι παραλαμβάνειν· ὧν οὐκέτι ἀνάγκη μεμνῆσθαι νῦν. ἐκεῖνα δὲ γράφομεν ὑπομνήσεως χάριν, ἅτινα καὶ νῦν ποιεῖν εἰώθαμεν, ἐπὶ τῶν συνήθων ὡς ἐπὶ πολὺ καθάρσεων, ἐπειδὰν ἐπὶ πλέον ἢ ἔλαττον φαίνοιντο κινούμεναι αἱ καθάρσεις. εἰ τοίνυν ἔλαττον τοῦ συμμέτρου καθαιρόμεναι τύχοιεν, μελίκρατον αὐτοῖς διδόναι χρή, καὶ διαστήσαντας οὕτω τρέφειν, ἢ χυλὸν ἐπιδιδόναι πτισάνης, ἢ ἄρτον, ἢ περιστερᾶς, ἢ ὄρνιθος ζωμόν, οὐκ ἔχοντα ἔλαιον πολύ. εἰ δέ γε συμβῇ πλείονα γίνεσθαι τὴν κάθαρσιν, ὥστε καὶ σπασμοὺς ἐπιγενέσθαι· πολλοὶ γὰρ τοῦτο πάσχουσι· καὶ εἰ μὴ ἀξιόλογόν τι κενωθῶσι, διὰ τὸ φύσει ἔχειν ξηρότερα καὶ ἀσθενέστερα τὰ νεῦρα, ὕδατι πολλῷ προσαντλήσας, πολλῷ χρῶ τῷ ὑδρελαίῳ, καὶ ἄρτον ἐπιδίδου εἰς οἶνον κεκραμένον, ἢ ὀμφακόμελι εἰς ὕδωρ ψυχρόν. εἰ δὲ πίνειν θέλοιεν τὸ ψυχρὸν ὕδωρ, ἔτι καὶ μᾶλλον αὐτοὺς ὠφελήσει. καλὸν δὲ παρέχειν αὐτοῖς ἔτι καὶ ῥοιῶν, καὶ μήλων, καὶ ἀπίων πρὸ τῆς τροφῆς, καὶ ὀρνέων τὰς κοιλίας. ἐπειδὰν οὖν θρέψῃς, ἡσυχάζειν καὶ ὕπνον ἐμποιεῖν ἐπίτρεπε τῷ κάμνοντι. καὶ μετὰ τὸ δύναμιν ἀναλαβεῖν, ἐπὶ λουτρὸν αὐτὸν ποιεῖν ἔρχεσθαι ἀναγκαῖον ἔχον τὸν εὔκρατον ἀέρα, καὶ συγχωρεῖν ἐγχρονίζειν μὴ μόνον τῇ τοῦ θερμοῦ ἐμβάσει, ἀλλὰ καὶ τῇ τοῦ ψυχροῦ δεξαμενῇ. μετὰ τὸ λαβεῖν δὲ τὰ σάβανα, πάλιν αὐτοὺς τρέφειν εὐθὺς καλὸν ἄρτον εἰς οἶνον ἢ ὀμφακόμελι, ἀπελθόντα δὲ εἰς τὸν οἶκον ἐπιτρέπειν ἡσυχάζειν, ὑπνώσει τε πάντως. εἴωθε γὰρ ἀεὶ τοῦτο συμβαίνειν πᾶσι τοῖς καθαρθεῖσι. μάλιστα δὲ τοῖς ἐπὶ πλέον κενωθεῖσι, τό, τε ἡδύτερον καὶ βαθύτερον ἐθέλειν καθεύδειν. μετὰ δὲ τοὺς ὕπνους ἀναλαβεῖν τε τὴν δύναμιν αὐτῶν, ἐπιτρέπειν τε τοὺς συνήθεις τῶν φίλων προσδιαλέγεσθαι. καὶ ἐπειδὰν εὕρῃς

αὐτὸν ἀποκρινόμενον ἀκολούθως, καὶ τοὺς λογισμοὺς ἐρρωμένους ἔχοντα, καὶ τὸ βαρβαρικὸν ἦθος ἀποθέμενον, ἔτι τε καὶ μᾶλλον ἐπιδίδου πλείονα τῷ κάμνοντι τροφὴν, περδίκων τέ καὶ ὀρνίθων καὶ φασιανῶν τὰ μὴ λιπαρὰ, καὶ στρουθίων ὁμοίως. παραιτούμενος δὲ τὰ ἐν τοῖς ἕλεσι τρόφιμα πάντα, καὶ τῶν ἰχθύων τοὺς κητώδεις, πλὴν τῶν πετραίων. μετὰ δὲ τοῦτο χρήσασθαι τῇ εὐχύμῳ τροφῇ, καὶ οἶνον θερμαίνειν ἀποθέσθαι χρηστόν, οὕτω πάλιν μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας, λαχάνων λοιπὸν προσφερέσθωσαν, ἰντύβων τέ καὶ θριδακίνων, καὶ μαλάχης, καὶ τῶν ἡμέρων ἀσπαράγων συμμέτρως. ἀπεχέσθωσαν δὲ κράμβης, καὶ πάντων τῶν μελαγχολικὸν χυμὸν τίκτειν δυναμένων, οἷον, εὐζώμου τέ καὶ σινήπεως, καὶ σκορόδων, καὶ κρεῶν τὰ βόεια μάλιστα καὶ τὰ ἐλάφεια, καὶ πάντα καθόλου τὰ ἄγρια, καὶ ἄρτων τοὺς ῥυπαροὺς, καὶ τὸν γάρον, καὶ τοὺς παλαιοὺς καὶ αὐστηροὺς οἴνους, οὕτω δὴ ἀναλαβόντας αὐτοὺς διατελεῖν διαίτῃ καὶ τῆς τῶν λουτρῶν χρήσεως, καὶ μεταβαίνειν ἐπιτρέπε τοὺς τόπους, καὶ τοῖς γνησίοις ὁμιλεῖν τῶν φίλων, ποιεῖν τε ὅσα καὶ τὸ πρὶν ἦν αὐτοῖς ἡδέα, καὶ ταῖς θέαις συγχωρεῖν μεταβάλλειν. οὕτω γὰρ ἐκ τῆς καθάρσεως, καὶ τῆς εὐχύμου τέ καὶ χρηστῆς διαίτης, καὶ τῆς ἄλλης εὐθυμίας, ὅλης τῆς ἕξεως ἰσχυροποιηθείσης, καὶ μεταποιηθείσης, ἀποθέσθαι δυνήσεται τὴν μανιώδη καὶ πικρὰν νόσον. εἰ δέ τι καὶ λείψανον αὐτοῖς εἴη, καὶ μὴ πάνυ καθαρεύειν τὴν διάνοιαν ὁ κάμνων φαίνοιτο, πάλιν ἀναμείνας εὐκρασίαν ἀέρων, ἀνακυκλεῖν τὰ βοηθήματα, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν πρώτων ποιούμενος, ἀφ' ὧν καὶ ἔμπροσθεν εἴρηται· καὶ ἐπὶ ταῦτα κατ' ὀλίγον, θαρρῶν ὅτι κἂν δυσχερές ἐστι τὸ πάθος, καὶ ἐγγὺς ἀνιάτου, τοῖς αὐτοῖς ἐπιμένων ἐμπείρως καὶ ἀκολούθως, ἁπάσης ἐλευθερώσεις πικρᾶς καὶ ἀνιαρᾶς νόσου τὸν κάμνοντα.

Κεφάλαια τοῦ δευτέρου βιβλίου.

Αλλο ξηροκολλούειον τὸ διὰ κρόκου πρὸς ἀρχομένας ὀφθαλμίας.

Περὶ τῶν καθ' ἕτερον τρόπον καλουμένων μονοημέρων.

Τὸ δι' οἴνου καλούμενον, πρὸ αὐτῶν μονοήμερον. Αλλο κιῤῥὸν, ᾧ χρῶμαι.

Αλλο πρὸς τὰ αὐτά. Αλλο τὸ ξηροκολλούειον καλούμενον.

Αλλο κολλούειον ἀποκρουστικὸν, πάνυ καλὸν, μονοήμερον.

Αλλο κολλούειον, ὁ μέγας ἑρμόλαος. Αλλο κολλούειον, ἑρμόλαος, δι' ἠλαίου.

Αλλο κολλούειον τὸ νικάειον καλούμενον. Αλλο τὸ πλάειον καλούμενον.

Περὶ τῆς διὰ χολώδη καὶ δριμὺν χυμὸν γινομένης ὀδύνης. β'

Θεραπεία. Κολλούειον ποιοῦν πρὸς τὰ δριμέα ῥεύματα.

Περὶ ἐμφράξεως μόνης γινομένης ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς. γ'

Περὶ πυκνώσεως. δ'

Περὶ ἕλκων καὶ φλεγμονῆς. Κολλούειον ὁ κύκνος. ε'

Κολλούειον τὸ λιβιανόν. Κολλούειον τὸ διὰ λιβάνου, ποιοῦν πρὸς χημώσεις.

Κολλούειον τὸ οὐράνιον. Σμηκτικὰ οὐλῶν. Η διαθήκη πρὸς ἕλκη.

Κολλούειον τὸ χιόνιον. Κολλούειον τὸ νάρδινον, τοῦ ζωίλου.

Κολλούειον τὸ ὑδαρὲς καλόν. Κολλούειον τὸ ἡράκλειον, πρὸς τὰ κοῖλα ἕλκη.

Δακνηρὸν πρὸς ὀξυδορκίαν.

Υγροκολλούειον ποιοῦν πρὸς ἀμβλυωπίας καὶ ἄλλα πολλά.

Αλλο, ὡς δύνασθαι καὶ τὸν ἥλιον ἀβλαβῶς ὁρᾶν.

Ξηρίον τὸ σεβήειον καλούμενον, πρὸς ὀξυδορκίαν.

Ξηρίον τὸ φῶς λεγόμενον, πρὸς ἀμβλυωπίας, καὶ πρὸς ὀδόντων πόνους καὶ ῥεύματα.

Πρὸς ψωρώδεις διαθέσεις, καὶ κνησμοὺς ὀφθαλμῶν, ἀμβλυωπίας τε καὶ τραχέα βλέφαρα, καὶ ῥεύματα παλαιὰ, καὶ τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς οὐλὰς καὶ πτερύγια, ᾧ χρῶμαι.

Πρὸς ἀμβλυωπίαν καὶ ἀρχομένας ὑποχύσεις.

Περὶ νυκτάλωπος. ς'

Πρὸς τραχέα βλέφαρα. Ξηρίον πρὸς ἀρχομένας ὑποχύσεις.

Πρὸς τὸ βάψαι λευκώματα καλὸν λίαν.

Κολλούειον τὸ μέγα θεοδότιον πρὸς περιωδυνίας καὶ παλαιὰς διαθέσεις.

Κολλούειον ἡ ἑκατόμβη, ποιεῖ πρὸς οὐλὰς παχείας, καὶ πρὸς ἀρχομένας ὑποχύσεις, πλατυκορίας, ἐπινεφελίδας, πτερύγια, καὶ πρὸς λεπτὸν δάκρυον φερόμενον. λεπτύνει, σμήχει, καθαίρει τε καὶ ἀποκρούεται.

Ξηροκολλούειον, ποιεῖ πρὸς συκώσεις, καὶ σηπεδόνας, καὶ ὑπερσαρκώματα.

Υγροκολλούειον πρὸς ὑποπύους, θαυμασίως ποιεῖ πρὸς ῥυπαρὰ ἕλκη καὶ μυοκέφαλα. Περὶ μελικηρίου. Πρὸς τὰ σταφυλώματα.

Κολλούειον, κατὰ μαξιμιανόν.

Περὶ τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς συνισταμένων ἀνθράκων. ζ'

Κολλούειον τὸ μέγα ἀφρόδιον καλούμενον.

Πρὸς ῥεύματα παλαιὰ καὶ χρόνια, καὶ δυσαπαλλάκτους διαθέσεις.

Κολλούειον τὸ δι' ᾠῶν.

Κολλούριον τὸ διάρροδον, ποιοῦν πρὸς ὑποπύους ὀφθαλμοὺς καὶ σταφυλώματα, καὶ μυοκέφαλα, καὶ σφακελιζούσας ὀφθαλμίας.

Πρὸς πτερύγια, καὶ συκώσεις.

η' Πρὸς τὰς ἐν βλεφάροις τραχύτητας.

θ' Πρὸς ῥυάδας.

Ἄλλο πρὸς αἰγίλωπας. Ἄλλο καλῶς ποιοῦν πρὸς αἰγίλωπας.

Πρὸς ἀρχομένους αἰγίλωπας. Ἄλλο διὰ πείρας.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥ ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

α' Περὶ θεραπείας ὀφθαλμῶν.

Ἤδη μὲν οὖν ἐν ἄλλοις * τισὶ βιβλίοις διαγέγραπταί μοι περὶ τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς παθῶν, καὶ πῶς διαγινώσκειν χρὴ τὰ ἐν αὐτοῖς συνιστάμενα πάθη, καὶ τὰς αἰτίας τούτων, καὶ τὰς θεραπείας, καὶ περὶ διαφόρων κολλουρίων, καὶ τοῦ τρόπου τῆς χρήσεως αὐτῶν, καὶ τῆς σκευασίας. ἀλλ' οὖν ὁμοίως καὶ ἐνταῦθα καλὸν ἔδοξέ μοι κεφαλαιωδῶς καὶ συντόμως εἰπεῖν περὶ τῶν αὐτῶν, ὥστε τὸν ἐντυγχάνοντα τῷδε τῷ βιβλίῳ θεραπευτικῷ ὄντι, μὴ ζητεῖν ἐξ ἑτέρων διαλέγεσθαι περὶ τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς χρησίμων * ἀλλ' εἰ δύναιτό τις. ὡς γὰρ καὶ πολλῶν παθῶν, οὕτω καὶ περὶ τούτου πῶς δεῖ καὶ τὰ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἅπαντα διαγινώσκειν πάθη. ἀρξώμεθα οὖν ἤδη τοῦ λόγου ἀπὸ τῆς ἐν ὀφθαλμοῖς συμβαινούσης ὀδύνης. οὐδὲν γὰρ οὕτως ἀνιαρὸν καὶ κατεπεῖγον τὴν τέχνην εἰς θεραπείαν, ὡς ὀδύνης σφοδρᾶς συμβαινούσης τοῖς ὀφθαλμοῖς. εἰ οὖν ὀδύναι σφοδραὶ καὶ ἀκαρτέρητοι περιέχουσι τοὺς ὀφθαλμούς, ὡς μὴ δύνασθαι καρτερεῖν τὸν πάσχοντα, μὴ ὡς πολλοί, τοῖς ναρκωτικοῖς σκευαζομένοις θαῤῥήσεις κολλουρίοις. πολλοὶ γὰρ καὶ αὐτὸ τολμήσαντες ἐγχέειν τὸ ὄπιον, πρὸς τῷ μηδὲν ὅλως παρηγορῆσαι τὴν ὀδύνην, ἔτι καὶ μεγάλως ἔβλαψαν. ἐπισκέπτεσθαι οὖν δεῖ τὴν ποιοῦσαν αἰτίαν, καὶ πρὸς αὐτὴν ἀποβλέποντα, οὕτω καὶ τὸ τῆς θεραπείας ὁρίζειν εἶδος. οὐ γάρ ἐστιν ἓν τὸ ποιοῦν αἴτιον, ἀλλὰ πολλὰ καὶ ποικίλα. καὶ πλῆθος ὕλης ἐπιῤῥέον μόνον οἶδε ποιεῖν ὀδύνην, καὶ ποιότης, πολλάκις δὲ καὶ τὸ συναμφότερον καὶ ποιότης ἅμα καὶ ποσότης. θεωρεῖται δὲ πόθεν ὁρμᾶται τὸ ἐπιῤῥεῦσαν, ἆρά γε ἐξ ὅλου τοῦ σώματος, ἢ ἐκ μόνης τῆς κεφαλῆς, καὶ πότερον διὰ τῶν ἀρτηριῶν * ἐρχόμενον, ἢ ἀπὸ τῶν φλεβῶν, καὶ τί ἄρα τὸ ἐπιῤῥέον ἐστίν. ἤτοι γὰρ αἷμα μᾶλλον, ἢ χολή, ἢ φλέγμα, ἢ μελαγχολικὸς χυμός ἐστι τὸ ἐπιῤῥεῦσαν, ἢ πνεῦμα φυσῶδες· καὶ πότερον εἷς ἐστιν ὁ λυπῶν χυμός, ἢ δύο συμπεπλεγμένοι. ἐνδέχεται γὰρ καὶ ἕνα μόνον ἐπιῤῥεύσαντα ποιῆσαι φλεγμονὴν, καὶ ὀδύνην σφοδρὰν, καὶ δύο ἅμα, καὶ σύνθετον ἐργάσασθαι τὸν ὄγκον. ἐπεὶ οὖν διάφορά ἐστι τὰ αἴτια, πρὸς ἕκαστον αὐτῶν ἀνάγκη τὸν τεχνίτην ἐφαρμόζεσθαι. ἡγείσθω δὲ ἡ διάγνωσις ὁδηγοῦσα εἰς τὴν ὀρθὴν θεραπείαν. Περὶ διαγνώσεως τῶν ποιη-

τὸ ποιήσαντα τὴν φλεγμονὴν αἱματικὸν χυμόν. Εἰ μὲν οὖν αἱματικὸς εἴη χυμὸς ἐπιῤῥεύσας καὶ τὴν φλεγμονὴν ἐργασάμενος, ἔσται δῆλόν σοι ἐκ τοῦ εἴδους αὐτῆς τῆς φλεγμονῆς. ἐρυθρὰ γὰρ ἅπαντα καὶ αἱματώδη, καὶ τὸ πρόσωπον ἐρυθρόν, καὶ ἐν ὄγκῳ μείζονι, καὶ αἱ φλέβες εὐρύτεραι, καὶ βάρους συναίσθησις, καὶ ὄκνος περὶ τὰς συνήθεις ἐνεργείας. εἰ δὲ πρὸς τούτοις μηδὲ τὸ δάκρυον δακνῶδες καὶ δριμὺ φαίνοιτο, ἔτι καὶ μᾶλλον αἱματικὸν εἶναι νόμιζε τὸ ἐπιῤῥεῦσαν αἴτιον, καὶ ποιῆσαν τὴν φλεγμονήν. Περὶ θεραπείας. Εἰ μὲν οὖν αἱματικὸν σοι φανείη τὸ τὴν φλεγμονὴν ἐργασάμενον αἴτιον, τέμνειν χρὴ τὴν φλέβα τὴν ὠμιαίαν. εἰ δὲ καὶ χολώδεις καὶ δριμεῖς χυμοὶ σὺν τῷ αἵματι φαίνοιντο, καὶ κάθαρσιν μετ' ὀλίγον τῆς φλεβοτομίας παραλάμβανε, καὶ βοηθήμασι χρῶ, ἔνδοθεν μὲν, τοῖς ἀδήκτοις καὶ πραϋτάτοις, ἔξωθεν δὲ, τοῖς συμπέττειν δυναμένοις τὰς φλεγμονάς, ὧν καὶ τὰς σκευασίας ὑμῖν ἐκθησόμεθα. Περὶ τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων βοηθημάτων. Γάλα γυναικὸς μετὰ κρόκων ὠῶν καὶ ῥοδίνου διαλυθέμενον θαυμαστῶς πραΰνει καὶ συμπέττει τὰς πάνυ ζεούσας τῶν ὀφθαλμῶν φλεγμονάς, ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ ἴου τὰ φύλλα. πρὸς δὲ τὰς μεγίστας φλεγμονὰς καὶ ἐν ὄγκῳ μείζονι ποιεῖ καὶ ὁ κηρὸς μετὰ ψυχῶν, καὶ τῶν κροκῶν τῶν ὠῶν, καὶ ῥοδίνου. τὸ αὐτὸ δὲ ποιοῦσι καὶ οἱ φοίνικες, μετὰ τοῦ ἐπέχειν τὸν ἐπιφερόμενον ῥευματισμὸν μετὰ τῶν * καὶ κρόκου, καὶ γλαυκιῶν, καὶ πυῤῥῶν ὠῶν ἑπτὰ ἐκ ζεστῶν καὶ ῥοδίνου. Πρὸς περιωδυνίας καὶ μεγίστας ἐπιφοράς. Ῥόδων νεαρῶν < δ', κρόκου < α', ἀναλάμβανε μηλιλώτων ἀφεψήματι ἐν γλυκεῖ ἀφεψηθέντων. Περὶ κολλουρίων. Ἐπιπλάσμασι μὲν οὖν ἔξωθεν ἐπὶ φλεγμονηθέντων, κεχρῆσθαι, ἐπιχρίσμασι δὲ καὶ ἐγχυματισμοῖς τοῖσδε. εἰδέναι γὰρ δεῖ πρότερον, ὡς τὰ φλεγμαίνοντα διὰ τῶν παρηγορικῶν, καὶ πραϋτέρων, καὶ ἀστύφων κολλουρίων δεῖ κολακεύειν, εἶτα οὕτω καὶ τοῖς ἀποκρούειν δυναμένοις κεχρῆσθαι. τὸ μὲν πρῶτον παραπλέκοντες αὐτὰ τοῖς ἁπαλοῖς, ὕστερον δὲ καὶ πέψεως γινομένης, καὶ ἀμίκτοις. τοῦτο γὰρ ἐν τῇ φλεγμονῇ ζέοντος παυσαμένου, καὶ τῆς πολλῆς τραχύτητος, ἀλύπως * οἱ παραλαβόντες, καὶ τῶν στυφόντων ἀνέχεσθαι δύναιντο. Κολλούριον παρηγορικὸν τρυφερὸν πρὸς τοὺς μὴ δυναμένους φέρειν τὴν δῆξιν τῶν κολλουρίων, καὶ μάλιστα πρὸς τὰς προσφάτους διαθέσεις. Καδμίας κεκαυμένης καὶ ἐσβεσμένης γάλακτι γυναικός· ἔμοιγε δὲ κάλλιον ἐφάνη προαποπλυμένην καῦσαι, καὶ οὕτω σβέσαι τῷ γάλακτι, ψιμμυθίου πεπλυμένου, ἀνὰ < ιϛ', κρόκου < δ', ἐν ἀλόῃ < α', ὀπίου < δ', τραγακάνθης ℥ β', ὕδατι ὀμβρίῳ ἀναλάμβανε. ἡ χρῆσις δι' ὠοῦ. ποιεῖ καὶ πρὸς φλύκταιναν. Ἄλλο, καὶ αὐτὸ πάνυ ἁπαλώτατον. Καδμίας ℥ ε', ψιμμυθίου < δ', πομφόλυγος ℥ β', ὀπίου ℥ α', ἐν ἀλόῃ ℥ γ, τραγακάνθης ℥ γ', ὕδωρ ὄμβριον. τούτου πεῖραν πλείστην ἔχον, ἀδήκτως παρηγοροῦντος τὰς πάνυ διακαεῖς καὶ ἐπωδύνους φλεγμονάς. Ἄλλο καλὸν καὶ συντόμως σκευαζόμενον. Καδμίας κεκαυμένης καὶ ὀνείῳ γάλακτι ἐσβεσμένης ℥ δ', ἐν ἀλόῃ ℥ α', ψιμμυθίου ℥ ιβ', γῆς ἀστέρος, τραγακάνθης, μανδραγόρου, ἀμύλου κριθίνου, θριδακίνης καυλῶν, χυλοῦ κόμμεως ἀνὰ < β', ὀπίου < γ', ὠῶν δώδεκα τὰ λευκά. Κολλούριον τὸ ἀστεράκιον καλούμενον πρὸς μεγίστας περιωδυνίας· παρηγορεῖ γὰρ ταχέως· ἔχει δὲ οὕτως· Ἀμύλου, ψιμμυθίου ἀνὰ < δ', ὀπίου ὀβολὸν α', κόμμεως < β', ὕδωρ ὄμβριον. ἡ χρῆσις μετὰ γάλακτός ἐστι. Περὶ κολλουρίων ἀποκρουστι-

κῶν καὶ μονοημέρων καλουμένων. Τῶν ἀποκρουστικῶν κολλουρίων, καὶ μονοημέρων καλουμένων διττή τίς ἐστιν ἡ διαφορά. τὰ μεγάλα οὖν αὐτῶν ἔχει τὸ διαφορεῖν καὶ ἀποκρούειν μετρίως, ὥστε δύνασθαι αὐτὰ, καὶ πρὸς τὰς ἀρχομένας ὀφθαλμίας ἄνευ δήξεως ἁρμόζειν, καὶ ἐγχυματιζόμενα, καὶ ἐγχριόμενα, διὸ καὶ ἐπὶ τῶν ἀσθενεστέρων, καὶ γλαυκοφθάλμων μᾶλλον, καὶ ἁπαλοσάρκων, καὶ ἐπὶ γυναικείων προσώπων, ἢ γράφεσθαι, οἷά ἐστι τὰ διὰ λυκίου, καὶ κρόκου, ἢ γλαυκίου. πρὸς ταύτας οὖν τὰς γραφὰς ὑμῖν ἐκθήσομαι τάδε ἰσχυρότερον ἔχοντα τὸ στύφον, ὥστε καὶ ἐπὶ τῶν χρονιωτέρων ὄντων δυνατὸν εἶναι κεχρῆσθαι, καὶ ἐπὶ τῶν ἰσχυροτέρων ὀφθαλμιῶν καὶ σφοδροτέρων. τοιαῦτά ἐστι τὰ δι' οἴνου σκευαζόμενα, καὶ θαλοὺς ἐλαιῶν ἔβαλον, μετὰ λοιπῶν ἀρωμάτων θερμαίνειν τε ἢ ξηραίνειν δυναμένων. τοιαύτης οὖν οὔσης τῆς διαφορᾶς, περὶ τῶν προτέρων εἴπωμεν τῶν μετρίως ἀποκρουόντων, καὶ πρὸς τὰς ἀρχομένας ὀφθαλμίας ἁρμοζόντων, εἶτα οὕτω περὶ τῶν πλείω στυφόντων, ἢ δραστικώτερον ἀποκρούειν δυναμένων ἐροῦμεν. Κολλούριον ἀποκροῦον μετρίως μονοήμερον, ὅτι καὶ μηδικὸν καὶ ἀκεσώδυνον καλοῦσιν. Ἀποκρούει τοίνυν ἐν ἀρχαῖς, * ἐξιόντων καὶ ἐνσταζόντων ὡσὰν παχεῖ, πολλάκις δὲ ἢ λουόντων. ἁρμόζει δὲ ἢ πρὸς τὰς ἐπιφορὰς, καὶ τὰ δριμέα ῥεύματα, καὶ οὐλὰς ἀναρραγείσας παλαιάς. ἀνακαθαίρει γὰρ καὶ ἀπουλοῖ, καὶ λεπτὰς ὠτειλὰς, ὡς θαυμάσαι. τούτῳ ἐγὼ καὶ ξηρίῳ χρῶμαι, καὶ κολλουρίῳ σὺν ᾠῷ, σαρκοκόλλης, γλαυκίου, κρόκου ἀνὰ < α', τραγακάνθης < α', ὕδωρ ὄμβριον. Ἄλλο. Γλαυκίου, σαρκοκόλλης ἀνὰ < η' * κρόκου ιθ', τραγακάνθης < α', ὀπίου < ϛ'', ὕδατι ὀμβρίῳ ἀναλάμβανε. Ἄλλο πρὸς τὰ αὐτὰ κάλλιστον, ἢ διὰ πείρας. Ῥόδων ἁπαλῶν < ιε', κρόκου < η', ὀπίου ἀδόλου < β', ναρδοστάχυος < β', κόμμεως < η', ὕδατι ὀμβρίῳ ἀναλάμβανε, ἐξ αὐτῶν χριόμενον τὸ τοῦ νείλου διαρρόδον ποιεῖ πρὸς ἔγκαυσιν.

Ἄλλο τὸ μουσάριον καλούμενον, ἐκ τοῦ ἱερατικοῦ τόμου. Κάλλιστόν ἐστι καὶ τοῦτο τὸ κολλούριον τὴν αὐτὴν ἔχον δύναμιν τοῖς προειρημένοις, πλὴν ὅτι δραστικώτερον ἐκείνων εἰς τὸ μᾶλλον ἀποκρούειν τὰ ἐπιφερόμενα ῥεύματα. ἔχει δὲ οὕτως, ἀμύλου < ιε', γλαυκίου < η', σαρκοκόλλης < ϛ', κρόκου < ϭ', ζιγγιβέρεως < α', κόμμεως < ϭ'. ὕδατι χρῶ. Ἄλλο πολυδεύκους καλούμενον, πεπειραμένον ἡμῖν πολλάκις. Ῥόδων χλωρῶν χυλοῦ τὸ αὔταρκες, κρόκου Γο α', σαρκοκόλλης Γο ϭ', γλαυκόμμεως Γο α', ἐν ὀλίγῳ ϛ'. κόμμι κατάκοπτε, πρῶτον βρέχων τραγακάνθης Γο α', γλαύκιον, σαρκοκόλλαν, ὄπιον, λειώσας τῷ χυλῷ τῶν ῥόδων ἀναλάμβανε. Ἄλλο κολλούριον τὸ μηδικὸν καλούμενον, ἀποκροῦον πάνυ καλῶς εὐθὺς ἐν ἀρχῇ. Γλαυκίου < η', σαρκοκόλλης < δ'. ἐγὼ δὲ τούτου πεῖραν ἔχω πολλὴν, ὡς καὶ μετά τινος τῶν ὀλίγων παρηγορικῶν ἐγχυματιζόμενον. κρόκου < β', τραγακάνθης < α', ὀπίου < ε', ὕδωρ ὄμβριον. Ἄλλο ξηροκολλούριον τὸ διὰ κρόκου πρὸς ἀρχομένας ὀφθαλμίας. Γλαυκίου, σαρκοκόλλης, κρόκου, ἀλόης ἀνὰ < α', τούτῳ καὶ ὡς προφυλακτικῷ χρῆσθαι δεῖ. ἀποκρούει γὰρ πᾶσαν ταραχὴν ὑπαλειφόμενον. τούτοις μὲν οὖν τοῖς προειρημένοις οὕτω δεῖ χρῆσθαι. ἀποκρούουσι γὰρ πᾶσαν ταραχὴν τῷ ὑπαλείφεσθαι κατ' ἀρχὰς, καὶ μὴ μένειν ἐπὶ πολὺν χρόνον. ἡ γὰρ ἐπὶ πλέον χρῆσις αὐτῶν δασύνει τὰ βλέφαρα, καὶ εἰς διάθεσιν περιέλκει. Περὶ τῶν καθ' ἕτερον τρόπον καλουμένων μονοημέρων. Ἑξῆς δὲ εἴπωμεν ἢ περὶ τῶν καθ' ἕτερον τρόπον λεγομένων

μονομερῶν, ὧν ἡ δύναμίς ἐστιν ἰσχυροτέρα καὶ μᾶλλον ἔχουσα τὸ ἀποκρούειν καὶ στύφειν, διὸ καὶ ἐπὶ τῶν ἀνευ ἑλκώσεων ῥευματισμῶν, καὶ φλεγμονῶν, κεχρῆσθαι δεῖ. ἔχει δὲ τούτων ἡ γραφὴ οὕτως. Τὸ δι' οἴνου περιφέρον ἐν τοῖς μονομέρεσι καλουμένοις. Χαλκοῦ κεκαυμένου < κη', καδμίας < ιϛ', ὀποῦ μήκωνος < η, κρόκου < η', ζιγγιβέρεως < η', κόμμεως < η', ἐν ἄλλῳ μ', οἴνῳ μενδησίῳ ἀναλάμβανε. Ἄλλο κιῤῥόν, ᾧ χρῶμαι, κηρύκιον λεγόμενον. Καδμίας < κ', χαλκοῦ κεκαυμένου < ιϛ', ὀπίου < η', ἀκακίας < κη', κόμμεως < κδ'. Ἄλλο, καὶ τοῦτο πρὸς τὰ αὐτὰ καλούμενον θεοφίλιον· ἔχει δὲ οὕτω. Καδμίας < ιϛ', κρόκου < ιϛ', ζιγγιβέρεως, σμύρνης ἀνὰ < η', νάρδου ἰνδικῆς < δ', ἀκακίας < κδ', κόμμεως κδ', χαλκοῦ κεκαυμένου < ιϛ', ὀπίου < γ'. Ἄλλο τὸ ξηροκολλούριον καλούμενον σαλτικόν· ἔχει δὲ οὕτω. Καδμίας < ιϛ', ἀκακίας κόμμεως ἀνὰ < ιϛ', χαλκοῦ κεκαυμένου < η', ὀποῦ μήκωνος < δ', ὕδωρ ὄμβριον, ἐν ἄλλῳ ζιγγιβέρεως < η'. Ἄλλο κολλούριον ἀποκρουστικὸν πάνυ καλῶς μονομερῶν. Στίμμεως πεφρυγμένης < η', καδμίας < η', χαλκοῦ κεκαυμένου καὶ πεφρυγμένου < η', ἀλόης < β', ζιγγιβέρεως < ε', ἐν ἄλλῳ < ιβ', ἀκακίας κιῤῥᾶς < ιβ', ὀπίου < α'. χρῶ θαῤῥῶν πρὸς τὰς ἐπιφορὰς τῶν ῥευμάτων μετὰ τὴν τοῦ ὅλου σώματος πρόνοιαν. Κολλούριον, ὁ μέγας ἑρμόλαος. Χαλκοῦ κεκαυμένου Γο η', καδμίας Γο η', ναρδοστάχυος Γο α' S'', κρόκου, Γο η', ἐν ἄλλῳ α', ζιγγιβέρεως Γο δ', ἀλόης Γο η', λυκίου ἰνδικοῦ Γο η', ἀκακίας Γο κ', ὀπίου Γο η', ὕδωρ ὄμβριον. θαυμαστῶς ἀποκρούει καὶ λεπτύνει φλεγμονάς. Ἄλλο κολλούριον, ἑρμόλαος, δι' ἐλαίου. Καδμίας Γο ϛ', χαλκοῦ κεκαυμένου Γο ϛ', ζιγγιβέρεως Γο α' S'', κρόκου Γο α', ἐν ἄλλῳ Γο α' S'', κόμμεως Γο ϛ', ἐν ἄλλῳ Γο κ', ἀκακίας κόμμεως * Ӿ α', ἐλαίου παλαιοῦ εἰς τὴν ἀνάληψιν < η', ἐν ἄλλῳ Γο δ', ὕδωρ ὄμβριον. Κολλούριον τὸ νικάειον καλούμενον, πάνυ ποιοῦν πρὸς πᾶν ῥεῦμα καὶ χυμώσεις, καὶ νύγματα, καὶ ὑμένων ἐπαναστάσεις, καὶ πρὸς λήμας, καὶ σταφυλώματα, καὶ μυοκέφαλα, καὶ ἐσχάρας, καὶ πρὸς πᾶσαν διάθεσιν. ἐπειράθη. τῆς δὲ εὐτελείας τῶν εἰδῶν μὴ καταφρονήσῃς. χαλκοῦ κεκαυμένου < ιϛ', καδμίας < κ', κόμμεως < λβ', τοῦ φαρμάκου < λϛ', ὕδωρ ὄμβριον. ἔστι δὲ ἡ σκευασία τοῦ φαρμάκου ἥδε, τοῦ χυλοῦ τοῦ κενταυρείου < β', ἑψήματος κρητικοῦ μα', ἕψε ἐν ἀμπελίνοις ξύλοις, καὶ ἐν καινῇ χύτρᾳ, ἕως γλοιοῦ πάχος σχῇ, καὶ σχημάτιζε οὕτω, πρὸς τοὺς μὴ φέροντας τὸ στύφον, ἄλλοτε μετὰ ὕδατος ποίει. κατ' ἀρχὰς δὲ αὐτῷ ὑδαρεῖ κεχρῆσθαι δεῖ. Ἄλλο τὸ πιλάειον καλούμενον. Καδμίας κεκαυμένης, χαλκοῦ κεκαυμένου καὶ πεφρυγμένου ἀνὰ Γο β', ὀπίου, ἀκακίας κιῤῥᾶς ἀνὰ Γο γ', ἐν ἄλλῳ Γο ε', ψιμμιθίου < ϛ', ἐν ἄλλῳ Γο ϛ', ζιγγιβέρεως Γο γ', ἀμύλου, τραγακάνθης, κόμμεως ἀνὰ Γο ιβ', ὕδωρ ὄμβριον. πάνυ καλῶς ἀποκρούει καὶ παρηγορεῖ * ἑτέρα ἡ χρῆσις. εἰρηκότες ἤδη τίνες δέονται φλεβοτομίας, καὶ περὶ τῶν ἁρμοζόντων αὐτοῖς, εἰ χρεία γένοιτο κολλουρίων, γράψωμεν, καὶ τίνες αὐτῶν χρήζουσι καθάρσεως.

Περὶ τῆς διὰ χολώδη καὶ δριμὺν χυμὸν γινομένης ὀδύνης. β'

Εἰ μὲν οὖν ὀδύνη τις γένοιτο διὰ χολώδη καὶ δριμὺν χυμόν, ἔστω σοι δῆλον διὰ πολλῶν, πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ μὴ πληθωρικὸν φαίνεσθαι τὸ σῶμα ὅλον, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ κακόχυμον. λοιπὸν δὲ καὶ τὸ δάκνεσθαι μὴ μόνον τοὺς κανθούς, ἀλλὰ καὶ τὰ

μῆλα σφοδρῶς, ἐκ τοῦ ἐπιῤῥέοντος, καὶ καίεσθαι δοκεῖν καὶ ἀναπηδᾶν, μὴ φέροντας τὴν δῆξιν. ἐπειδὴ μὲν οὖν ἐκ τούτων διαγνῷς, προσέτι δὲ καὶ ἐκ τῶν προηγησαμένων· λῦπαι γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ φροντίδες, καὶ ἐγκαύσεις, καὶ θυμοὶ προηγοῦνται, καὶ δριμέων προσφορά· θαῤῥῶν προσέρχου τῇ θεραπείᾳ. δυνήσῃ γὰρ τάχιστα καὶ δίχα τῶν κολλουρίων ἰάσασθαι. Θεραπεία. Εἰ μὲν οὖν καθ᾽ ὅλου τοῦ σώματος φαίνοιτο χολώδης πλεονάζουσα κακοχυμία, τοῖς καθαίρειν τὸ ὅλον δυναμένοις καὶ ἀπέριττον ἐργάσασθαι βοηθήμασιν· εἰ δὲ μὴ καθ᾽ ὅλου περιττεύοι τοῦ σώματος τὰ δριμέα περιττώματα, ἀλλὰ ποιότητι μᾶλλον ἢ ποσότητι λυποῦντα φαίνοιτο, καὶ λουτροῖς μόνοις χρησάμενος ἀπὸ γλυκέων ὑδάτων καὶ εὐκράτοις, ἀνωδύνως ἀπαλλάξεις τὸν κάμνοντα. εἰ δὲ καὶ εὐπειθὴς εἴη ὁ κάμνων, καὶ τροφῇ πραϋτάτῃ, καὶ ἀδήκτῳ, καὶ παχυνούσῃ θελήσοι χρήσασθαι, οἷον ὀρφῷ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς σκληροτέροις ἰχθῦσι, γλαύκῳ, κηρυκίοις, * ἢ τοῖς ἐξ αὐτῶν, ἢ σικῷ, ἢ βυλβίῳ, ἢ στερνίῳ· καὶ λαχάνων, ἰντύβοις, ἢ μαλάχῃ· καὶ ὀπωρῶν, μήλοις καὶ πέποσι, καὶ σταφυλῇ γλυκείᾳ. τῶν δὲ σύκων οὐδὲ ὅλως συμβουλεύω τοὺς ὀφθαλμιῶντας λαμβάνειν· ἔχουσι γὰρ καὶ ὀπῶδές τι τῶν παροξυντικῶν. τῶν δὲ κιτρείων τὴν σάρκα ἐκτὸς τοῦ λέπους προσφερέσθωσαν, περὶ τροφῆς μᾶλλον καὶ ταχύτερον· καὶ πινέτωσαν εὐκράτου * ἢ τοῦ οἴνου. οἴνου δὲ εἰ βούλοιντο πίνειν, τὸν χρυσαττικὸν αὐτοῖς ἐπιδίδου, ἢ τὸν γλυκὺν βίθυνον, καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι παχύνειν καὶ ἀμβλύνειν δύνανται. εἰ δὲ ἀπειθεῖς τύχοιεν εἶναι τοὺς κάμνοντας μὴ δύνασθαι ἀνέχεσθαι διαίτης, ὥσπερ εἰσὶ πολλοὶ, καὶ μάλιστα τῶν βαρβάρων, ἀνάγκη τότε κολλουρίοις χρήσασθαι, καὶ τούτων τοῖς ἀδήκτοις καὶ ἀπαμβλύνειν δυναμένοις τὸ δριμὺ, ἐξ ὧν πρῶτόν ἐστι, τὸ διὰ πομφόλυγος σκευαζόμενον. ἔχει δὲ αὐτοῦ ἡ γραφὴ οὕτως. Κολλούριον ποιοῦν πρὸς τὰ δριμέα ῥεύματα. Πομφόλυγος, πεπέρεως ἀνὰ < κ', ψιμμυθίου πεπλυμένου < κε', μολύβδου κεκαυμένου καὶ πεπλυμένου < κε', κόμμεως λευκοῦ < η', ὕδατι ἀποίῳ ἀναλάμβανε. τούτων ἕκαστον μετὰ τὴν καῦσιν δεῖ πλύνειν ἄχριπερ ἐπιμιγνύμενον τῷ ὕδατι νεφελῶδες μηκέτι ἀναπέμπῃ. καὶ ἔπειτα ξηρανθέντα, καὶ σταθμηθέντα οὕτω μιγνύναι, καὶ λειώσαντα ὁμοῦ πλείοσιν ἡμέραις, οὕτω προσεμβάλλειν τὸ ἄμυλον, καὶ τὸ κόμμι πρὸς τὴν ἀνάληψιν. ἐὰν γὰρ σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ ἄμυλον ἐπιβληθῇ, ῥᾳδίως ὀξύνεται. τοῦτο τὸ κολλούριον κάλλιστόν ἐστι, καὶ δι᾽ ἄλλα μὲν πολλὰ, μάλιστα δὲ ὅτι τῶν ναρκωτικῶν οὐδὲν ἔχει προσπεπλεγμένον, ὥσπερ εἰσὶν ἄλλα πολλὰ, τὰ δι᾽ ὀπίου καὶ μανδραγόρου χυλοῦ, καὶ τῶν οὕτω ναρκωτικῶν μετέχοντα, ὧν ἡ πλείων χρῆσίς ἐστι βλαβερά. δυνατὸν δέ ἐστιν, εἴ γε χρεία φαίνοιτο, προσπλέκειν τῶν ἀποκρουστικῶν τι πολλάκις ἢ παρηγορικῶν τοσοῦτον, ὅσον ἄν τις ὑπονοήσειεν ἁρμόζειν τῇ ἐνοχλούσῃ διαθέσει. ἄλλοτε γὰρ ἄλλως πρόσφορον εὑρίσκεται μέτρον.

γ' Περὶ ἐμφράξεως μόνης γινομένης ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς.

Εἰ δὲ χωρὶς τοῦ πεπληρῶσθαι τὸ σῶμα, φλεγμονὴ φαίνοιτό σοι γεγενῆσθαι δι᾽ ἔμφραξιν παχυτέρου καὶ φλεγματικωτέρου αἵματος, οὐ δεῖ φλεβοτομίαν ἢ κάθαρσιν παραλαμβάνειν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπιδιδόναι πίνειν αὐτοῖς οἰνόν τινα τῶν εὐαναδότων. καὶ γάρ ἐστι δυνατὸς αἷμά τε διαφορῆσαι, καὶ ἐκφράξαι τὸν ἐσφηνωμένον χυμὸν, καὶ ἀναῤῥω-

ἀναῤῥῶσαι τε τὸ ἀσθενὲς τοῦ μορίου, ὡς μηκέτι ἐπιδέχεσθαι. κάλλιον δὲ ἐπὶ τοιούτων διαθέσεων, ἐφ' ὧν μή ἐστι πλῆθος, ὡς εἰρήκαμεν, ἐν ὅλῳ τῷ σώματι, καὶ λοῦσαι τὸν κάμνοντα πρότερον εὐκράτῳ λουτρῷ, διαθερμαίναι τε καὶ χαλάσαι τοὺς πόρους, καὶ τότε δοῦναι τὸν οἶνον. οὕτω γὰρ εὐκόλως εἰσπεσὸν τὸ σῶμα καὶ περὶ τοὺς ἀνωτέρους τόπους ἀναδοθήσεται τὸ πόμα, ὥστε μὴ μόνον τῇ θερμότητι αὐτοῦ, ἀλλὰ τῷ τάχει τῆς κινήσεως ἀπολεπτῦναί τε καὶ ἐξωθῆσαι ποιήσει τι τῶν ἐμποιησάντων τὴν ἔμφραξιν, ἅμα τε καὶ τὸ ἀσθενὲς, ὡς εἰρήκαμεν, ῥῶσαι τῶν μορίων, ὡς καὶ αὐτὰ δύνασθαι ἀπωθεῖν, μέρος τι τῶν ἐγκειμένων. οὗτος μὲν οὖν ὁ τρόπος διαγνωστικός ἐστι, καὶ χρῄζων ἀρίστου ἰατροῦ πρὸς τὴν διάγνωσιν. εἰ δὲ φοβῇ τῇ οἰνοποσίᾳ χρήσασθαι, τῇ πυρίᾳ μᾶλλον τοῦ θερμοῦ ἀσφαλεστάτῃ οὔσῃ, καὶ προσέτι καὶ εἰς διάγνωσιν συντελούσῃ. ὅταν μὲν γὰρ πυριῶντός σου μηδὲν ἐπιῤῥέῃ, δῆλον ὡς ἀπέριττόν ἐστι τὸ ὅλον, καὶ δεῖ ἐπιμεῖναι τῇ πυρίᾳ χρώμενον. πάντως γὰρ διαφορήσεις. εἰ δὲ ἐπιῤῥέει, καὶ τὰ τῆς ὀδύνης ὀλίγον ἐνδεδωκότα πάλιν ἐπιτείνοιτο, κενώσεως δεῖται, οἷον φλεβοτομίας, ἢ καθάρσεως· πληθωρικοῦ μὲν ὄντος μᾶλλον τοῦ σώματος, φλεβοτομίας· κακοχύμου δὲ καὶ περιττωματικοῦ, καθάρσεως. τούτοις καὶ τὸ ὑδαρὲς ἁρμόζει μελίκρατον ἐγχυματιζόμενον, καὶ τότε πολὺ μᾶλλον, ἡνίκα χήμαι θλίβουσι τὸ ὄμμα τικτόμεναι. οὐδὲν γὰρ οὕτως ἀπολεπτυνεῖ καὶ κωλύει τὸ τίκτεσθαι χήμας, ὡς τὸ μελίκρατον, καὶ τῶν κολλουρίων ὅσα τὸ διαφορητικὸν, καὶ πέττειν τὰς φλεγμονὰς κέκτηνται.

Περὶ πυκνώσεως. δʹ

Εἰ δὲ καὶ πύκνωσις εἴη τις ἐν τοῖς πόροις, καὶ ταύτην ἀνευρῦναι δύναται τὸ μελίκρατον, καὶ τοὺς πόρους ἐκφράξαι, ὥστε θαυμαστῶς καὶ ὀξέως ἀνώδυνον γενέσθαι τὸν κάμνοντα, διαφορηθέντος τοῦ ἐγκειμένου, εἴτε ὑγροῦ, εἴτε πνεύματος ὄντος. ἔσται δέ σοι δῆλον τοῦ εἶναι πνεῦμα διατεῖνον καὶ ποιοῦν τὴν ὀδύνην ἐκ τοῦ μήτε φλεγμονῆς, μήτε δήξεως, ἀφορήτως ὀδυνᾶσθαι καὶ διατείνεσθαι, καὶ ῥήγνυσθαι δοκεῖν τὰ ὄμματα. ἐγὼ γοῦν τινα τῶν οὕτω παθόντων ἰασάμην τῷ μελικράτῳ, μηδενὸς τῶν πραϋντικῶν καὶ ἀνωδύνων πραῦναι δυναμένων τὴν ὀδύνην, ἀλλὰ καὶ μείζονα τῆς πρὶν παρασκευασάντων γενέσθαι. εἰρηκότες οὖν τίνες μὲν τῆς φλεβοτομίας δέονται, τίνες δὲ τῆς καθάρσεως, καὶ ποῖαι ἀμφοτέρων, καὶ περὶ λουτρῶν, καὶ πυρίας, καὶ οἴνου πόσεως, ἐφεξῆς καὶ περὶ ἑλκῶν εἴπωμεν, τῶν τε σὺν φλεγμοναῖς, καὶ περὶ τῆς ῥῆξιν καὶ ἀνάβρωσιν ἐχόντων, μυοκέφαλά τε καὶ σταφυλώματα, καὶ περὶ τῶν χρονίας ἁπλῶς ἐχόντων διαθέσεις ἁπάντων, οὐλῶν τε καὶ λευκωμάτων, καὶ πτερυγίων, καὶ συκώσεων, καὶ ἀρχομένων ὑποχύσεων.

Περὶ ἑλκώσεως καὶ φλεγμονῆς. εʹ

Εἰ μὲν οὖν τύχῃ ἕλκος ἅμα καὶ φλεγμονὴν συνεῖναι, δῆλον ὅτι καὶ τὴν θεραπείαν ἐπίμικτον εἶναι δεῖ, διά τε τῶν τὴν φλεγμονὴν πραΰνειν δυναμένων, καὶ συμπέττειν. τοιαῦτα δέ ἐστι, τό, τε διὰ λιβάνου καλούμενον, καὶ ὁ κύκνος, καὶ τὸ δι' ἀμύλου, καὶ τὸ διὰ ψιμμυθίου, καὶ γῆς ἀστέρος συγκείμενον. πάντα ταῦτα θεραπεύει τάς τε ἀναβρώσεις καὶ ἑλκώσεις, ἀπὸ δριμέος χυμοῦ γινομένου ῥεύματος. ἔχει δὲ καὶ τούτων ἡ γραφὴ

οὕτως. Κολλούριον ὁ κύκνος, ἁπαλώτατον πρὸς περιωδυνίας καὶ ῥεύματα φερόμενα δριμέα. ἁρμόζει δὲ ἐν τοῖς μὴ φέρουσι τὰς δήξεις τῶν κολλουρίων, διὰ τὸ ἁπαλὸν καὶ ἀσθενὲς τοῦ σώματος. Καδμίας < ιϛ', ψιμμυθίου πεπλυμένου Γο μ', ἀμύλου Γο β', ἀκακίας, τραγακάνθης, ὀπίου ἀνὰ Γο β', ὕδωρ ὄμβριον, καὶ πρὸς τὴν ἀνάληψιν ᾠῶν λβ' τὰ λευκά. Κολλούριον τὸ λιβιανόν. Καδμίας κεκαυμένης καὶ πεπλυμένης < β', ἀμύλου < β', ἐν ἄλλῳ < ιβ', σποδοῦ πομφόλυγος < η', γῆς ἀστέρος < η', μολύβδου κεκαυμένου καὶ πεπλυμένου, τραγακάνθης ἀνὰ < η', ὕδατι λείου. καὶ πρὸς τὴν ἀνάληψιν ᾠῶν κ' τὰ λευκά, ἐν ἄλλῳ, ὀπίου < ιβ'. Τοῦτο τὸ κολλούριον, πολὺ χρηστόν ἐστι σφόδρα. ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς φλυκταίνας, καὶ ἐπικαύματα, ῥήξεις, ὑποπύους, χημώσεις, περιωδυνίας, καὶ πολλὰς διαθέσεις, καὶ οὐλὰς ἀποσμήχει, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, πολὺ χρηστόν ἐστι, καὶ εἰς τὰ εἰρημένα πάντα ποιοῦν, μάλιστα πρὸς τὰς μετὰ χημώσεως φλεγμονάς. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ διὰ λιβάνου πρὸς τὰ αὐτὰ ποιεῖ, καὶ μάλιστα πρὸς τὰς σφοδρὰς χημώσεις. Κολλούριον τὸ διὰ λιβάνου, ποιοῦν πρὸς χημώσεις. Καδμίας, λιβάνου ἀνὰ < κ', ψιμμυθίου < κ', ὀπίου < β', ὕδατι ὀμβρίῳ ἀναλάμβανε. ποιεῖ δὲ καὶ τὸ γλαύκιον μετὰ ὕδατος ἔξωθεν τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐπιχριόμενον, ἀλλ' οὐ κατ' ἀρχὰς εὐθὺς τῆς χημώσεως, ἀλλὰ μετὰ ε' ἢ ϛ' ἡμέρας, ὅταν καὶ σύμπεψις γένηται ταύτης. καὶ τοῦτο πεῖραν δέδωκε. Κολλούριον τὸ οὐράνιον. Ἐφ' ὧν μή ἐστι πολὺ θερμὸν ἐπιῤῥέον, ποιεῖ καλῶς, πρὸς φλυκτίδας, ῥήξεις, προπτώσεις, σταφυλώματα, ὑποπύους, διαβρώσεις, νομάς, ἄνθρακας. γῆς σαμίας ἀστέρος Γο γ', πομφόλυγος Γο α', καδμίας πεπλυμένης Γο α', στίμμεως Γο β', λεπίδος πεπλυμένης Γο δ', ἐν ἄλλῳ Γο α', ὀπίου Γο ϛ', κόμμεως Γο δ', ἐν ἄλλῳ Γο γ', ὕδωρ ὄμβριον. εἰ δὲ σὺν τῷ ἕλκει φλεγμονὴ καὶ δάκρυον ἐπιῤῥέον εἴη πολύ, μίγνυε τοῖς ἀδήκτοις, καὶ τῶν ἀποκρούειν δυναμένων ὀλίγον. εἰ δὲ δριμὺ εἴη, τῶν διαῤῥόδων. εἰ δὲ μή ἐστι πάνυ θερμόν, καὶ τοῦ ἑρμολάου ὀλίγον, ἢ τοῦ καλουμένου ὑδαείου, ἢ τῶν μονοημέρων, ἢ ἀχαρίστων λεγομένων, ὧν καὶ τὰς γραφὰς ἐξεθέμην ὑμῖν, καὶ εἴ τι δὲ παραλέλειπται, γράφομεν. καὶ ὁ κόκκος δὲ τῆς ἐρέας ἐκπιεζόμενος κατὰ τοῦ ἔχοντος ὀφθαλμοῦ τὸν ἄνθρακα, ὠφελεῖ μεγάλως, ὡς ὁ πειραθεὶς ἔλεγεν ὑπὸ θείας ἐπιφανείας ἐν ὀνείροις διδαχθῆναι. Σμηκτικὰ οὐλῶν. Ὅσα τῶν σμηκτικῶν πέφυκεν οὐλὰς ἀποσμήχειν, ταῦτα καὶ τύλους ἀποσμήχειν οἶδε, καὶ οὐλὰς παχείας. εἰσὶν οὖν πολλὰ τοῦτο ποιεῖν δυνάμενα. ἀνεμώνης ἁπάσης ὁ χυλὸς τὰς οὐλὰς ἀποσμήχει τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς, ὁμοίως καὶ τοῦ κενταυρείου τοῦ μικροῦ ὁ χυλός, μετὰ μέλιτος ἀποσμήχει. ἐπὶ δὲ τῶν χρονιωτέρων, καὶ τῇ κεδρίᾳ ἐχρησάμην. λεπτύνει δὲ ἐπὶ πλέον, καὶ τὰς σκιῤῥώδεις οὐλάς, ἃς καὶ λευκώματα καλοῦσι. νίτρον μετὰ ἐλαίου παλαιοῦ λειωθὲν ἐπιμελῶς καὶ ἐγχριόμενον, καλῶς ποιεῖ, καὶ τὸ σηπίας δὲ ὄστρακον καυθὲν μετὰ μέλιτος καὶ λειωθέν. ἐν δὲ κολλουρίοις, πάνυ καλῶς καὶ ταχέως ἀποσμήχει, καὶ τοῦτο λαμβάνον * καὶ ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος, σμύρνης, τρωγλίτιδος, κροκοδείλου χερσαίου κόπρου, πάντα ἴσα, ποίει κολλούριον, καὶ χρῶ πάνυ ὄντι διὰ πείρας.

Ἡ διαθήκη πρὸς ἕλκη. Θαυμάσιον ποιεῖ καὶ πρὸς παλαιά. μάλιστα δὲ ἕλκη κακοήθη καὶ οὐλὰς ἀποσμήχει, καὶ ἀπολεπτύνει, ὥστε καὶ πρὸς μυοκέφαλα ποιεῖ. καὶ ἄλλας δὲ πλείστας ἐνεργείας ἔχει ἐπαίνου ἀξίας. ἔχει δὲ ταῦτα, καδμίας κεκαυμένης καὶ πεπλυμένης < κε', στίμμεως < ε', ναρδοστάχυος < γ', κρόκου < γ', κασο-

είου,

είου, λεπίδος ἀνὰ < β', ἰοῦ < δ', χαλκοῦ κεκαυμένου < γ', πεπέρεως, ψιμμιθίου, λυκίου, ὀπίου λιβάνου, ὀποβαλσάμου ἀνὰ < η', λίθου σχιστοῦ, κασίας ἐρυθρᾶς ἀνὰ < β', * ἰοῦ σκώληκος < β', χαλκάνθης < β', σμύρνης < β', κόμμεως < κ', μαράθρου χυλοῦ Γο < α', χολῆς αἰγείας < η'· οἴνῳ ἀμιναίῳ λείου, καὶ χρῶ. Κολλούριον τὸ χιόνιον. Ψιμμιθίου < α', ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ Γο < α', ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος < γ', σηπίας ὄστρακον < α' S'', ἐν ἄλλῳ Γο α' S''. κάλλιστόν ἐστι βοήθημα καὶ πολλάκις πεπειραμένον. Κολλούριον τὸ νάρδινον τοῦ ζωΐλου. Στίμμεως κεκαυμένης καὶ πεπλυμένης < η', ἐν ἄλλῳ, χαλκοῦ κεκαυμένου < η', ψιμμιθίου κεκαυμένου καὶ πεπλυμένου < η', ναρδοστάχυος < γ', ἐν ἄλλῳ Γο γ', φύλλων Γο β', ἐν ἄλλῳ < ϛ', κρόκου < ϛ', ὀπίου < η', σμύρνης < β', καδμίας κεκαυμένης, καὶ πεπλυμένης < η', λυκίου ἰνδικοῦ < ιϛ', ζιγγιβέρεως < δ', ἀκακίας κιρρᾶς < κ', κασσίας < ϛ', ἀλόης < ϛ', κόμμεως < κ', ὕδωρ ὄμβριον. τοῦτο τὸ κολλούριον πρὸς τὰς πάνυ παλαιὰς διαθέσεις καλῶς ποιεῖ. καὶ γὰρ τὰ περὶ τῶν ἑλκῶν καὶ τὰς οὐλὰς ἀπολεπτύνει, καὶ τὸ ἐπιῤῥέον ἀποκρούεται. πρὸς δὲ τοὺς μὴ φέροντας αὐτοῦ τὴν δῆξιν, μιγνύειν αὐτῷ δεῖ καὶ τῶν ἁπαλῶν κολλουρίων. οὕτω γὰρ ἄλυπος καὶ ἀσφαλεστέρα αὐτοῦ ἡ χρῆσις γενήσεται. Κολλούριον τὸ ὑδαρὲς καλὸν, ποιοῦν πρὸς ὑποπύους, καὶ σηκώσεις, καὶ χυμώσεις, καὶ ῥεύματα, ἡ χρῆσις ὑδαρεστέρα. Καδμίας Γο < ιϛ', χαλκοῦ κεκαυμένου Γο < θ', λίθου σχιστοῦ Γο η'. οὐκ οἶδα εἰ τούτου κάλλιόν ἐστι πρὸς ὑποπύους κολλούριον, καὶ πρὸς τὰς χυμώσεις καὶ ἐπιφορὰς τῶν ῥευμάτων. δεῖ δὲ ὑδαρεῖ αὐτῷ κεχρῆσθαι, καὶ μετὰ τὸ παύσασθαι τὴν πολλὴν δυσκρασίαν καὶ δριμύτητα τοῦ ῥεύματος, εἴ τις ἐνοχλεῖ δυσκρασία καὶ δριμύτης ἐν τῷ ὄμματι, μετὰ τῶν ἁπαλῶν κολλουρίων ὀλίγον ἐξ αὐτοῦ κατ' ἀρχὰς ἐπιμίγνυε, εἶτα πλεῖον, καὶ τελευταῖον, θαῤῥῶν κέχρησο πρὸς τὰ εἰρημένα πάθη καθ' ἑαυτόν. Κολλούριον τὸ ἡρακλεῖον, ποιοῦν πρὸς τὰ πάνυ κοῖλα τῶν ἑλκῶν, καὶ μετὰ τὴν σάρκωσιν, λεπτὰς καὶ ἀφανεῖς τὰς οὐλὰς ἐργαζόμενον, μετὰ τοῦ καὶ ἐπιβάπτειν αὐτὰς δύνασθαι. Μολύβδου κεκαυμένου καὶ πεπλυμένου < η', κεράσου < δ', κόμμεως < γ', ἐν ἄλλῳ < δ', ἀμύλου < η', λεπίδος, στομώματος, πεπέρεως ἀνὰ < α', ὕδωρ ὄμβριον. Διακινναβάρεως πρὸς ὀξυδορκίαν. Ταῦτα μὲν οὖν τὰ προειρημένα πρὸς τὰς οὐλὰς καὶ τὰς χρονίας διαθέσεις ἁρμόζει σμηκτικὰ ὄντα. μνημονευτέον δὲ ἑξῆς ὁμοίως καὶ τῶν ὀξυδορκικῶν λεγομένων, ὅσα πρὸς τοὺς ἀχλυώδεις ὀφθαλμοὺς ἁρμόζει. ὅτι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν προβεβηκότων τῇ ἡλικίᾳ τὴν ἀτονίαν τοῦ ὁρατικοῦ πνεύματος ἀποκαθίστησι, καὶ νεωτέρους ποιεῖ τὴν ἐνέργειαν, καὶ τὰς ἀρχομένας ὑποχύσεις διαλύει. ἔστιν αὐτῶν τὸ πρῶτον τῆς κλήσεως κυνοπλικόν. χαλκοῦ κεκαυμένου < λβ', πεπέρεως < ϛ', καδμίας < η', ἐν ἄλλῳ εὗρον προσθήκην, < θ', ζιγγιβέρεως < η', κρόκου < δ', κόμμεως < κδ', ὕδατι ἀναλαβὼν χρῶ. Υγροκολλούριον πρὸς ἀμβλυωπίας καὶ ἄλλα πολλά. Πομφόλυγος ἀπλύτου κοχλιάριον ϛ', ὀποβαλσάμου κοχλιάριον α', μέλιτος κοχλιάριον β', οἴνου αἰγύπτου παλαιοῦ καὶ λευκοῦ τὸ ἀρκοῦν. δεῖ σε πρῶτον ἐμβαλεῖν τὴν πομφόλυγα λειωθέντα καλῶς πάνυ, εἶτα μίσγειν τὸ ὀποβάλσαμον, εἶτα τὸ μέλι, ὕστερον δὲ πάντων τὸν οἶνον. μετὰ οὖν τὴν μίξιν, λείωσον ἄχρι τριῶν ἡμερῶν ἐπιμελῶς, καὶ οὕτω βάλλε εἰς ὑέλινον ἀγγεῖον, καὶ * ὅτε κέχρησαι, τὰ ἄλλα τε τὸ * ἀγγεῖον, καὶ οὕτως ὑπόχριε τῇ μήλῃ, καὶ * ὡς πέντε ποίει, θερμῷ ἀποπλυνῶν τὰ ὄμματα.

Ἄλλο ὡς δύνασθαι καὶ τὸν ἥλιον ἀβλαβῶς ὁρᾶν. Ἴασπιν λευκόν, μάγνητα ζῶντα, χρυσοσάπφειρον, ἀχάτην, αἱματίτην, χαμαίμηλον * ἱερακιάδος, ὀποῦ κονίζης λεπτῆς. ἅπαντα ταῦτα ἐξ ἴσου λαβών, ποίει κολλούριον λεπτόν, καὶ ὑπάλειφε.

Ξηρίον τὸ σεβήριον καλούμενον, πρὸς ὀξυδορκίαν. Καδμίας Γο γ', ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ Γο α', φύλλου Γο γ', πεπέρεως Γο ϛ', ποιήσας ξηρίον ὑπάλειφε, καὶ ποιεῖ πρὸς ξηροφθαλμίας. Ξηρίον τὸ φῶς λεγόμενον πρὸς ἀμβλυωπίαν καὶ πρὸς ὀδόντων πόνους καὶ ῥεύματα. Καδμίας < η', ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ < δ', κρόκου < ε', πεπέρεως < γ', φύλλου ἀρσενικοῦ ἀνὰ < α'. καλὸν πάνυ. Ἄλλο πάνυ καλὸν πρὸς ψωρώδεις διαθέσεις καὶ κνησμοὺς ὀφθαλμῶν, ἀμβλυωπίας τε καὶ τραχέα βλέφαρα, καὶ ῥεύματα παλαιά, καὶ τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς οὐλάς, καὶ πτερύγια, ᾧ χρῶμαι.

Καδμίας, χαλκίτεως κεκαυμένης ἐν ἄρτῳ ἀνὰ < δ', κρόκου < α', πεπέρεως < α', ἀρσενικοῦ < δ', ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ < α', λειώσας ὑπάλειφε, τὴν παραγωγὴν ποιούμενος, διὰ τοῦ κερατοειδοῦς. Ἄλλο πρὸς ἀμβλυωπίαν καὶ τὰς ἀρχομένας ὑποχύσεις. Δαφνίδων λελεπισμένων < κ', λείωσον μετὰ οὔρου παιδὸς ἀφθόρου σὺν κόμμεως < β', ἔγχριε τοὺς μὲν ὑποκεχυμένους μετὰ οὔρου· τοὺς δὲ ἄλλους μετὰ ὕδατος. Ἄλλο. Χολὴν ὑαίνης μετὰ μέλιτος καὶ κονίζης ἔγχριε. Ἄλλο. Χολὴν πέρδικος μετὰ μέλιτος καὶ χυλοῦ μαράθρου ἔγχριε. πάνυ καλὸν καὶ πρὸς τὰς ἀρχομένας ὑποχύσεις, καὶ ὁ περιφλὰς τὸ κολλούριον, καὶ ὁ θαλασσερὸς καλούμενος, πρὸς ἀμβλυωπίας καὶ ἀρχομένας ὑποχύσεις, καὶ τύλους σμήχει. Ἄλλο. Χολὴ ἀετοῦ καλῶς ποιεῖ καθ' ἑαυτὴν καὶ μετὰ μέλιτος ἐγχριομένη. χρὴ γραφῆναι καὶ τὸ τοῦ περιφήκου ὑγροκολλούριον.

ϛ'

Περὶ νυκτάλωπος.

Πρὸς δὲ τοὺς κατανύκτα μὴ βλέποντας, οὓς νυκτάλωπας ὀνομάζουσι, νίτρον τρίψας μεθ' ὕδατος ποταμίου, χρῶ. Ἄλλο. Χολὴν τράγου μετὰ μέλιτος ἔγχριε, αἴρει ἐν ὀλίγαις ἡμέραις. Ἄλλο πρὸς τὸ αὐτό. Ἧπαρ τράγου ὀπτήσας, τὸν ἐκ τῆς ὀπτήσεως ἰχῶρα συνάγαγε, καὶ οὕτως ἔγχριε αὐτούς. αὐτὸ δὲ τὸ ἧπαρ ἐσθίειν δίδου, καὶ τὴν ἀτμὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὀπτουμένου κέλευε ἀνεῳγόσι δέχεσθαι. Πρὸς τραχέα βλέφαρα. Κολλούριον τραχωματικόν, λεπτῦνον τὰς ὑπερσαρκώσεις τῶν βλεφάρων πάνυ καλῶς. ἔχει δὲ ταῦτα, καδμίας < ιϛ', λίθου αἱματίτου, λίθου σχιστοῦ ἀνὰ < μ', χαλκοῦ κεκαυμένου < κ', ἰοῦ < η', ὀπίου < δ', ἐν ἄλλῳ < η', μήκωνος σπέρματος < ιϛ', κόμμεως < λβ'. τὸ σπέρμα τοῦ μήκωνος λειώσας χύλιζε. πρόσεχε πῶς κέχρησαι τοῖς τραχωματικοῖς κολλουρίοις. ἐὰν γὰρ ἕλκος εἶναι τύχῃ τῇ τραχύτητι τῶν βλεφάρων, βέλτιόν ἐστιν ἐκστρέφοντα μᾶλλον αὐτὰ οὕτως σμήχειν, ἢ τῷ κυάθῳ τοῦ μήλης, ἢ φύλλοις συκῆς. ἔνιοι δὲ καὶ σηπίας ὀστράκῳ, ἢ δέρματι τραχυτέρῳ χρῶνται, καὶ ἄλλοι πάλιν τοῖς διὰ κισσήρεως κολλουρίοις ὑπαλείφουσιν. ἐπειδὰν οὖν καταστῇ τὰ βλέφαρα καὶ λεπτυνθῶσι, τότε λοιπὸν καὶ τῶν ἑλκῶν προσνοοῦ, προσφέρων ἢ τὸ λιβιανόν, ἢ τὸ οὐράνιον, καὶ προσμιγνύων αὐτοῖς, ἐὰν ἐπιρρῇ τι, καὶ τῶν ἀποκρουστικῶν. εἰ δὲ μηδὲν κατεπείγει, τὸ θεοδότιον. οὕτω γὰρ εὐμεθόδως χρώμενοι, ἀρρευμάτιστα φυλάξομεν τὰ ἕλκη, καὶ εἰς οὐλὰς ταχέως ἀνενεχθήσεται. Ξηρίον πρὸς ἀρχομένας ὑποχύσεις. Ἐλλεβόρου λευκοῦ Γο α', πεπέρεως λευκοῦ < δ', ἀμμω-

νιακοῦ

κοῦ θυμιάματος < α', ἐραφαίου χυλῷ λειώσας, ἔασον ψυγῆναι, καὶ πάλιν λειώσας χρῶ ὡς θαυμαστῷ. Πρὸς τὸ βάψαι λευκώματα, λίαν καλόν. Χαλκάνθου < δ', ἀκάνθης αἰγυπτίας, κηκίδος ἀνὰ < η', ὕδατι ἀναλαβὼν, χρῶ. Κολλύριον τὸ μέγα θεοδότιον, ποιοῦν πρὸς περιωδυνίας, καὶ παλαιὰς διαθέσεις. Τοῦτο τὸ κολλύριον ἀποσμήχει οὐλὰς, καὶ πρὸς τύλους ποιεῖ, καὶ μυοκέφαλα, καὶ πρὸς ἄλλα πολλὰ θαυμαστῶς ἄξια. καδμίας, ὀπίου ἀνὰ < β', χαλκίτεως Γο β, κρόκου < β', ἀλόης ἡπατίτιδος Γο β', καστορίου, φύλλου ἀνὰ < β', ἐν ἄλλῳ τῶν ἑπτὰ εἰδῶν ἀνὰ < α', στίμμεως Γο ε', ἐν ἄλλῳ α', καὶ τῆς ἀκακίας ὡσαύτως, χαλκοῦ κεκαυμένου Γο η', σμύρνης τρωγλίτιδος < η', ναρδοστάχυος < α', ψιμμυθίου < η', κόμμεως < η', ὕδωρ ὄμβριον. τινὲς δὲ καὶ οἶνον προσβάλλουσι. Κολλύριον ἡ ἑκατόμβη, ποιοῦν πρὸς οὐλὰς παχείας καὶ πρὸς ἀρχομένας ὑποχύσεις, πλατυκορίας, ἐπινεφελίδας, πτερύγια, καὶ πρὸς λεπτὸν δάκρυον φερόμενον. λεπτύνει, σμήχει, καθαίρει τε καὶ προσαποκρούει). Καδμίας κεκαυμένης καὶ πεπλυμένης, χαλκοῦ κεκαυμένου καὶ πεπλυμένου ἀνὰ < η', στίμμεως κεκαυμένου < ιε', ἀκακίας κιρρᾶς < ιε', ἐν ἄλλῳ < κη', ἀλόης < η', καστορίου, λυκίου, ναρδοστάχυος, κρόκου, ὀπίου, ζιγγιβέρεως, ψιμμυθίου, * ἐβεννίνου ῥινίσματος, χαλκίτεως ἀνὰ < α', ῥόδων < ζ', ὕδωρ ὄμβριον. τοῦτο μέγιστόν ἐστι τὸ κολλούριον, καὶ πλείονα ὧν ἐπαγγέλλεται ποιεῖ. Ξηροκολλούριον, ποιεῖ πρὸς συκώσεις, καὶ σηπεδόνας, καὶ ὑπερσαρκώματα. Καδμίας < η', ἐν ἄλλῳ < γ', χαλκίτεως < η', ἐν ἄλλῳ < ι', πεπέρεως κόκκους ιε', νάρδου κελτικῆς < α'. τρίβε τὴν καδμίαν καὶ τὴν χαλκῖτιν μετὰ οἴνου, καὶ ξήρανον, καὶ τὴν νάρδον τότε ποιήσας χνοώδη, μίσγε πάντα, καὶ χρῶ ὡς καλλίστῳ. Ὑγροκολλούριον, ποιοῦν πρὸς ὑποπύους, θαυμαστῶς ποιεῖ καὶ πρὸς ῥυπαρὰ ἕλκη καὶ μυοκέφαλα. Χαλκάνθου, κρόκου, σμύρνης ἀνὰ Γο α', ἐν ἄλλῳ < η', μέλιτος Ӿ α', χυλοῦ ἠριγέροντος σκεύαζε. ἐγὼ δὲ μετὰ οἴνου ἀσκαλωνίτου οἶδα τοῦτο σκευαζόμενον. Περὶ μελικράτου. Ἀναγκαῖον ἡγησάμην καὶ περὶ μελικράτου μνημονεῦσαι. μεγάλα γὰρ ἐκ τοῦ χρόνου καὶ τῆς μακρᾶς πείρας εὗρον ἐξ αὐτοῦ κατορθώματα. καὶ γὰρ τὰ ἕλκη τὰ ῥυπαρὰ, καὶ μάλιστα τὰ κακοήθη καὶ ἀνθρακώδη οἶδα δι' αὐτοῦ καὶ μόνου ἀποθεραπευθέντα, καὶ τοὺς ἤδη πῦον ἀθροίσαντας ἐν βάθει καὶ ὀδυνωμένους ἀμέτρως, καὶ σφακελισθέντας, καὶ ὅπου στένωσίς ἐστιν, ἢ σφήνωσις γλίσχρων χυμῶν, ἢ παχυτέρων. οὐκ οἶδα δὲ εἰ τούτου κάλλιόν τις εὕρῃ, ἢ δραστικώτερον, ἢ προσηνέστερον βοήθημα. ποιεῖ δὲ μάλιστα καὶ ἐφ' ὧν τίκτονται λῆμαι πολλαί. πρὸς γὰρ τῷ καθαίρειν αὐτὰς καὶ ἀποπλύνειν ἀνωδύνως, οὐ συγχωρεῖ πάλιν τεχθῆναι ταύτας. βέλτιον δὲ * κεχρῆσθαι σπόγγῳ καὶ κινεῖν συνεχῶς τὸ βλέφαρον, καὶ τραχύνειν, καὶ πόνον ἐμποιεῖν, οἶδα ὅτι καὶ λημώδεις ὀφθαλμίαι ἐγένοντο, καὶ μηδὲν παραδεχόμεναι παντοίως κολλούριον. τοῦτο δὲ μόνον αὐταῖς προσφιλὲς ἐγένετο, καὶ ἤρκεσε τοῦ κολλυρίου ἀναπληρῶσαι τὴν χρείαν. εἰδέναι δὲ δεῖ ὡς ὁ τρόπος τῆς σκευασίας καὶ τῆς χρήσεως μάλιστα τούτου, καὶ πλείονα τούτων παρασκευάζει δρᾶν τὸ μελίκρατον. δεῖ γὰρ αὐτὸ μὴ ἄκρατον καὶ παχὺ παρασκευάζειν, ἀπογευόμενον ἢ, ὀλίγην καὶ ἀφανῆ πάνυ τῇ γλώττῃ παρέχειν αἴσθησιν γλυκύτητος, καὶ μάλιστα ἡνίκα μὴ μόνον ἕλκωσις, ἀλλὰ καὶ φλεγμονὴ μεμιγμένη φαίνοιτο. οὐ δεῖ δὲ τῇ μήλῃ μόνῃ κεχρημένον, ἐγχεῖν τὸ μελίκρατον, ἀλλ' ἔτι πολλῷ κάλλιον, εἰ καὶ διά τινος ὑελίνου καὶ στενοστόμου ἀγγείου τοῦτο παράπτειν ἐθέ-

λοιτε πληροῦντες αὐτὸ τοῦ μελικράτου. ὅσῳ γὰρ ἄν τις αὐτῷ πλείονι χρήσηται, τοσούτῳ μᾶλλον ὠφελήσει. ὅ,τι γὰρ ἂν εἴη περιεχόμενον ἐν τοῖς χιτῶσιν, εἴτε λῆμαι, εἴτε καὶ περίττωμα δριμὺ, ταῦτα μένειν ἔνδον οὐ δύνανται, ἀλλὰ διεξέρχονται καὶ ἀπορρίπτονται διὰ τοῦ μελικράτου. δεῖ οὖν αὐτῷ θαρροῦντας χρῆσθαι εἰς ὅ,τι δέον. οὔτε γὰρ στύψιν ἔχει, ὥστε πυκνῶσαι καὶ τραχῦναι τὸ ὄμμα, οὔτε ψύξιν, ὥστε ναρκῶσαι, καὶ πιλῆσαι τὴν ὕλην, ἢ ῥῆξιν, ἢ διάβρωσιν ἐργάσασθαι, οὐδὲ ἄλλην τινὰ σκληρείαν, ἢ δριμεῖαν ποιότητα. διὰ ταῦτα εἰ καὶ κολλουρίῳ τις ἐθέλει χρῆσθαι, καλόν ἐστι τούτῳ πρῶτον ἀποπλῦναι τὰ ὄμματα, καὶ οὕτω προσενεγκεῖν τὰ πρὸς ἑκάστην ἴασιν ἁρμόζοντα κολλούρια. οὐδὲν γὰρ ἔτι * τότε βοηθήσει τοῦ ὄμματος ἀπερίττου διὰ τοῦ μελικράτου γινομένου· κἂν δέῃ, καὶ ἄλλας πείρας πολλὰς, καὶ καλὰς ἀναγεγραμμένας εὕρῃς. ἀλλ' ἵνα μὴ μακρὸς ὁ λόγος γένηται, ἀρκεῖ καὶ ταῦτα, τοῖς γε κατανοοῦσι τὴν δύναμιν, εἰς τὸ ἐξευρίσκειν καὶ τὰς ἄλλας πάσας αὐτῷ προσούσας ἀρετὰς, οὐ μόνον αὐτὰς τῶν τοιούτων διαθέσεις, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἄλλας θεραπείας τοῦ βηχός. Πρὸς σταφυλώματα κάλλιστον. Χαλκίτεως, κρόκου ἀνὰ < α', μέλιτος < ε', ὕδατος τὸ ἀρκοῦν. Κολλούριον * τὸ μαξιμιανοῦ. Κύκνου τοῦ κολλουρίου μέρη β', ἑρμολάου τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ μικροῦ ἀνὰ μέρος ἕν, λαβὼν τὰ τρία ταῦτα, λειοτρίβησον πάνυ, καὶ λεπτῷ κοσκίνῳ καταπάσας, ἀναλάμβανε ὕδατι, καὶ πλάσας κολλούριον χρῶ, ἐπὶ πάσης περιωδυνίας οὐκ εὐθὺς ὅταν ἀρχὴν ἔχῃ ἡ ὀδύνη, ἀλλ' ὅταν σφοδροτέρα γένηται καὶ ἀκμάζῃ, καὶ ἀγρυπνίαν ἐπιφέρῃ. μετὰ γὰρ τοῦ παύειν τὴν ὀδύνην καὶ ὕπνον ἐπιφέρει. ποιεῖ καὶ πρὸς ὑποπύους, καὶ μυοκέφαλα, καὶ σταφυλώματα· ἡ χρῆσις δι' ᾠοῦ. κάλλιον δὲ ποιεῖ ὑπαλειφόμενον ἢ περιεγχυματιζόμενον. δεῖ δὲ καὶ ὑπὸ βλέφαρον χρῆσθαι, ἐάν τις εἴη τραχύτης. ἐπὶ δὲ τῶν μυοκεφάλων, * ὑποπύῳ μετὰ τὴν χρῆσιν ἐπιδεσμεῖν τὸ ὄμμα, ἢ ῥάκος λινοῦν εἰς ὕδωρ ἐμβρέχοντα ψυχρὸν, ἢ σπόγγον, καὶ αὐτὸν ὕδατι βεβρεγμένον, ἔχοντα πέριξ ῥάκος, ὥστε μὴ σύγκαυσιν ὑπομεῖναι τὸ ὄμμα.

ς' Περὶ τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς συνισταμένων ἀνθράκων.

Ἐπειδὴ καὶ ἄνθρακες ἐν ὀφθαλμοῖς ὡς ἐν τῷ ἄλλῳ σώματι συμβαίνουσιν, ἀναγκαῖον ἐκθέσθαι καὶ τὴν ἐμμεθόδως γινομένην περὶ τούτου θεραπείαν. οἷα δὲ ὑπερζέσεως τοῦ αἵματος ἔχοντος τὴν γένεσιν, εἰκότως ὀδύνας καὶ σφακέλους, καὶ φλεγμονὰς μεγάλας τοῖς ὄμμασιν ἐπιφέρουσιν, ὡς κινδυνεύειν καὶ τὸν ὅλον ἐκπεσεῖν ὀφθαλμόν· ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ σπασμοὺς ἐπιφέρουσιν, διὰ τὴν τοῦ ἐγκεφάλου τε καὶ τῶν μηνίγγων γειτνίασιν. διὸ πρὸ πάντων τὴν διὰ φλεβοτομίας παραληπτέον κένωσιν ἐπὶ τῶν τοιούτων, τέμνοντας τὴν ἐπ' ἀγκῶνι φλέβα τὴν καλουμένην ὠμιαίαν μᾶλλον, ἢ, εἰ δυνατὸν, τὴν κατ' εὐθὺ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἐκ διαλειμμάτων δὲ καὶ κατ' ὀλίγον. οὐκ ἄτοπον καὶ διὰ γαστρὸς ποιεῖσθαι κάθαρσιν, δακρυδίου παρέχοντες πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ κάμνοντος, εὐχύμου πιαινούσης λαμβάνοντος. οἶδα γάρ τινας πάσχοντας, οὐδὲ τὴν ὀσμὴν * αὐτῆς φέροντας. εὐθὺς γὰρ εἰς ἔμετον ὁρμῶσιν· ὅπερ ἐπὶ τῶν ὀφθαλμιώντων πάνυ κάκιστον, τῶν χιτώνων ἐκ τῆς διατάσεως κινδυνευόντων ῥαγῆναι. μετὰ δὲ τὰς κενώσεις ταύτας, εἴπερ σοι καὶ τὸ πᾶν σῶμα δριμύτερον εἶναι φαίνοιτο, λούειν αὐτίκα λουτροῖς εὐκράτοις τέ καὶ ἀπὸ

γλυκέων

γλυκέων ὑδάτων, οὐκ ἄτοπον ἠρέμα πάνυ τὴν κεφαλὴν σμήχειν εἰ δέῃ, τοῖς λεκύθοις τῶν ᾠῶν μετὰ πτισάνης χυλοῦ καὶ ὀλίγου ἑψήματος. τὸ γὰρ κινεῖν σφοδρῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, ῥευματίζειν ἐπίσταται, μὴ συγχωρεῖν δὲ ἐγχρονίζειν ἐν τῷ θερμῷ ἀέρι, μηδὲ πολλάκις βαπτίζειν τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν τοῦ θερμοῦ ἔμβασιν. ἀμφότερα γὰρ τοῖς ὀφθαλμοῖς βλαβερὰ καθέστηκε, τὸ μὲν ψυχρὸν, ὡς ἴστε, πυκνοῦν τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ ἐναποκλεῖον τὰ περιττώματα, πλειόνων ὀδυνῶν αἴτιον γίνεται. τὸ δὲ θερμὸν ἀραιωτικὸν ὑπάρχον, πάνυ ῥευματίζειν εἴωθε. τὰ οὖν ἄκρα σφόδρα φυλάττειν προσήκει ἐπὶ πάντων τῶν νοσημάτων, μάλιστα δὲ τῶν ὀφθαλμῶν. ὁμοίως δὲ παραιτητέον καὶ τὸ τὴν κεφαλὴν ἀλείφειν ἐλαίῳ. παρεμπλάττον γὰρ τοὺς πόρους, ἀδιαφόρητον αὐτὴν ποιεῖ. καὶ τοῦτο αἴτιον ῥευματισμοῦ γίνεται. πολλάκις δὲ καὶ κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰσιὸν, ἀνίαν ἐμποιεῖ δριμύσσον αὐτούς. ἐν δὲ τοῖς βαλανείοις ἐξελθόντι εὐκράτῳ κέλευε μεταλαμβάνειν, ἢ πτισάνην, καθ' αὐτὴν, ἢ μετά τινος τῶν ἡδύνειν αὐτὴν δυναμένων· λέγω δὴ ῥοδομήλιτος, ἢ ὑδρομήλου, ἢ χρυσαττικοῦ, καὶ μάλιστα κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας, ἐὰν καὶ ὁ κάμνων τὸν στόμαχον ἔχῃ πλαδαρὸν, ἢ καὶ καθ' ἑαυτὴν ἀηδίζοιτο προσφέρεσθαι αὐτήν. εἰς δὲ τὸν οἶκον παραγινόμενος, ἐν μὲν ταῖς ἀρχαῖς τῶν ἡμερῶν, ἀπέριττον ἐσθιέτω τροφὴν, οἷον ὡς καὶ * μαρούλια, καὶ θριδακίνας, καὶ ἴντυβα, ποτὲ μὲν ἑφθὰ, ποτὲ δὲ καὶ ἀποζέματα. ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ ὀπώραν προσφέρεσθαι πέπειρον οὖσαν καὶ γλυκεῖαν. ἁρμόζει γὰρ τοῖς οὕτω νεαροῖς, ἁπλῶς εἰπεῖν, ἐμψύχουσαν καὶ ὑγραίνουσαν εἶναι πᾶσαν τὴν δίαιταν. φανέντος δέ σοι καιροῦ, μετάβαλλε λοιπὸν τὴν τροφὴν, δὸς καὶ ἰχθὺν ὀπτὸν ἁπαλόσαρκον, καὶ ἑφθόν. ἔστω δὲ κίχλα, ψῆττα, βούγλωσσον, καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἐπιτήδειον ἐν ἰχθύσιν εὑρήσομεν. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, μεταβαίνειν ἐπὶ ὄρνιν κατοικιδίαν, προτέρου τῶν αὐτῆς νεοσσῶν, καὶ στῆθος φασιανοῦ χωρὶς τοῦ λίπους, καὶ χηνῶν ἄκρα, καὶ πάντων τῶν τοιούτων, τῆς ἑψήσεως ἀπερίττου γινομένης, χωρὶς ἀρτύματος δριμέος, ἢ ἁλμυροῦ. ῥεύματος δὲ λεπτοῦ φερομένου, πολλάκις * ἀνατραφῆναι δεομένου, περιπλέκεσθαι. ποιεῖ δὲ ἕνα τῶν σιτωδῶν ταῖς ὄρνισιν, οἷον, ἄλικος, ἢ χόνδρου, ἢ πτισάνης, ἢ ἰτρίου, ἢ σεμιδάλεως, ἢ ψιχῶν, ἢ καὶ ὀρύζης, εἰ δέοι καὶ τοῦτο, ὁπηνίκα καὶ τὰ τῆς γαστρὸς παρεμποδὼν γίνοιτο. παυσαμένων δὲ λοιπὸν τῶν ὀδυνῶν, καὶ τῆς ἐπιφορᾶς τοῦ ῥεύματος, εἰ συνείδῃς ὅτι καὶ τροφῆς πλείονος ὁ κάμνων δεῖται, καὶ κρεῶν χοιρείων προσένεγκε, καὶ μάλιστα ποδῶν. καὶ οἶνος δὲ λεπτὸς, καὶ ἄγαν λευκὸς, καὶ εὔοσμος, καὶ ὑδατώδης προσενεκτέος αὐτοῖς, παρακμῆς ἐπὶ τῆς διαθέσεως ἤδη φαινομένης, τῆς συμμετρίας ἐπί τε τροφῆς καὶ πόματος ἤδη φυλαττομένης. ταῦτα μὲν ὡς ἐν διαίτῃ παραληπτέον. βοηθήμασι δὲ χρηστέον τοῖσδε. γίνωσκε τοίνυν πρό γε πάντων, ὅτι τὴν τῶν κολλουρίων χρῆσιν μάλιστα αἱ τοιαῦται διαθέσεις κατ' ἀρχὰς οὐ φέρουσι. καὶ γὰρ ἀδικοῦνται μεγάλως ὑπ' αὐτῶν, ἀλλὰ δεῖ τῷ ὑδαρεστάτῳ μελικράτῳ χρῆσθαι, ἢ τῷ χυλῷ τῆς τήλεως, τρίτον, ἢ τέταρτον, ἢ καὶ πλεονάκις, εἰ δέῃ τοῦ ζέματος ἀποχυθέντος ὀλίγου παραπλακέντος. ἔξωθεν δὲ διὰ φοινίκων καὶ κρόκου, καὶ ψυχίων καταπλάσμασι χρηστέον. πυρώσεως δὲ ἀμέτρου παρούσης, καὶ ἐσχάρας οὔσης ὥστε καὶ νέμεσθαι τὰ βλέφαρα, καὶ τῷ ἀρνογλώσσῳ τῷ μικρῷ ἢ τῷ μεγάλῳ, μετὰ ψιχῶν καταπλάττε. καὶ γὰρ ἐμψύχει, καὶ τὸ σκληρὸν μαλάττει τοῦ ἄνθρακος. οὐδενὸς ἧττον καὶ ἡ περδικιὰς οἶδε ποιεῖν, μάλιστα εἰ καὶ πρόσπλω-

σις ἢ τοῦ ἐκπρόσθεν, καὶ ὅλου τοῦ ὀφθαλμοῦ διάτασις καὶ σφακελισμὸς, καὶ ὀδύνη πολλή. δεῖ δὲ ἀνατεθέντα τὴν βοτάνην, ἐπιδεσμεῖν. καὶ γὰρ οὕτω δρᾷ, ἐπεὶ καὶ τὸ ὄμμα τὴν ἰδίαν ἀπολήψεται θέσιν. ἐπειδὰν δὲ συμβαίνει καὶ μυοκέφαλα, καὶ σταφυλώματα γίνεσθαι. τοῦτο δὲ σπανίως· ἀπολλυμένου γὰρ τοῦ ἄνθρακος, καὶ τὸ πᾶν συναπόλλυται ὄμμα, τῶν χιτώνων ὅλων ἐκραγέντων, καὶ τῶν ὑγρῶν ἐκχυθέντων, ὅπερ ἐπὶ τῶν μεγάλων ἀνθράκων συμβαίνειν εἴωθεν. εἰ δὲ τοῦτο μὴ παρακολουθήσει, γίνονται δὲ σταφυλώματα ἢ μυοκέφαλα, καθάπερ εἴρηται, τηνικαῦτα καὶ κολλυρίοις χρηστέον τοῖς πρὸς τὰ τοιαῦτα ἐγγεγραμμένοις, καὶ μάλιστα τῷ μεγάλῳ διαρρόδῳ, οὗ ὑμῖν τὴν γραφὴν ἐθέμην οὕτως. Κολλούριον διάρροδον τὸ μέγα καλούμενον. Ῥόδων χλωρῶν ἐξωνυχισμένων < β', καδμίας κεκαυμένης, καὶ πεπλυμένης < δ', κρόκου < ϛ', ὀπίου, στίμμεως ἀνὰ < γ', ἰοῦ < δ', λεπίδος χαλκοῦ < β', νάρδου ἰνδικῆς < α', σμύρνης < γ', κόμμεως < κδ', ὕδωρ ὄμβριον. πεπείραται πολλάκις ἡμῖν, ποιοῦν πρὸς παρωδυνίας, φλυκταίνας, ἐπικαύματα, σταφυλώματα, περιπτώσεις, καὶ ὑποπύους ὀφθαλμοὺς, πρός τε ῥεύματα παλαιὰ καὶ χρόνια, καὶ δυσαπαλλάκτους διαθέσεις. Κολλούριον τὸ δι' ὠῶν, ποιοῦν πρὸς ἄνθρακας καὶ ἕλκη καὶ περιπτώσεις, * καὶ ὑποπύους ὀφθαλμοὺς, πρός τε ῥεύματα. Σποδίου, κρόκου, ἀμύλου, τραγακάνθης ἀνὰ < η', ἀναλάμβανε ὠῶν ὀκτὼ τοῖς λευκοῖς αὐθημερόν. τοῦτο καὶ πρὸς μίαν ἔγχρισιν τοῦ ὑμένος τῶν ὀφθαλμῶν εὔθετόν ἐστι. Κολλούριον τὸ διάρροδον ἄλλο ποιοῦν πρὸς ὑποπύους ὀφθαλμοὺς καὶ σταφυλώματα, καὶ μυοκέφαλα, καὶ σφακελιζούσας ὀφθαλμίας· ἐπὶ μὲν τῶν σταφυλωμάτων μετὰ γάλακτος, ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων, μετὰ ὠῶν. Καδμίας κεκαυμένης καὶ πεπλυμένης, < η', χαλκοῦ κεκαυμένου < δ', ῥόδων ξηρῶν < δ', ὀπίου θηβαίου < β', κρόκου κίλικος < δ', * ἐν ἄλλῳ < α', σμύρνης < α', λίθου σχιστοῦ < β', κόμμεως < ϛ', οἴνῳ ἀθαλάσσῳ ἢ ἀπαθίτῃ ἀναλάμβανε. ἱκανὰ μὲν καὶ ταῦτα πρὸς τὰς εἰρημένας διαθέσεις. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλων κολλουρίων γραφαὶ τοιαῦτα ποιεῖν δυνάμεναι, καὶ μάλιστα τῆς καλουμένης διαθήκης τοῦ κολλουρίου, καὶ τοῦ θεοδοτίου, καὶ ὅσα παραπλησίας εἰσὶ συνθέσεως. ἀλλ' ἵνα μὴ καὶ ἡμεῖς ταῦτα γράφοντες, πάντων τῶν κολλουρίων μεμνημένοι τὸν λόγον μηκύνωμεν, περί τε πτερυγίων καὶ αἰγιλώπων ὀλίγα προσθέντες, τὸν περὶ τῶν ὀφθαλμῶν διαλύσομεν λόγον.

ζ'

Πρὸς πτερύγια καὶ συκώσεις.

Χαλκάνθου, ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ, κόμμεως ἴσα ὄξει λειώσας, ποίει κολλούριον καὶ χρῶ.

Αλλο. Ὀπὸν αἰγείρου μετὰ διπλοῦ μέλιτος ἔγχριε. Αλλο. Σηπίας ὄστρακον καυθὲν καὶ λειωθὲν ἅμα ἁλσὶν ὀρυκτοῖς, ἀποτήκει τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς ὑπερσαρκώσεις καὶ πτερύγια. Αλλο πρὸς τὰς ἐν βλεφάροις τραχύτητας. Σηπίας ὄστρακον ἄκαυστον λαβὼν, διάγλυψον παραπλήσιον κολλυρίῳ, καὶ * ἀνατρίβε. οὕτω γὰρ καὶ τὰ καθαρτικὰ τῶν κολλουρίων τὴν οἰκείαν ἄμεινον ἐνδείκνυσιν ἐνέργειαν.

η'

Πρὸς ῥυάδας.

Η ῥύσις τῶν βλεφάρων μειωθέντος τοῦ κανθοῦ, ἔστι δὲ ὅτε καὶ τελείως ἀπολλυμένου. ἀλλ' εἰ συμβῇ τοῦτο γενέσθαι, ἀνίατος ἡ τοιαύτη ῥυὰς τῶν βλεφάρων. ἐπισκέπτεσθαι οὖν δεῖ καὶ κατανοεῖν τὰς

νοσεῖν τῷ ὅλῳ σώματι. καὶ εἰ κακόχυμον ὂν τύχῃ, καθαίρειν αὐτὸ δηλονότι, καὶ οὕτω προσφέρειν τὰ μετρίως στύφοντα, μετὰ τοῦ μιγνύειν μετὰ τὴν αὔξησιν τὴν σάρκα δυναμένων, οἷά πέρ ἐστι τὰ δι' οἴνου σκευαζόμενα κολλούρια, συμμιγνύμενα τοῖς διὰ γλαυκίου καὶ κρόκου συγκειμένοις. καὶ τὸ ξηρίον δὲ καλῶς ποιεῖ, τὸ διὰ κρόκου καλούμενον, καὶ ἡ ἀλόη μόνη μᾶλλον ἐπιπασσομένη. δεῖ δὲ πρὸ ἀποπλύνειν οἴνῳ, καὶ οὕτως ἐπιπάσσειν αὐτὴν χνοώδη, κατὰ μικρὸν ποιοῦντα τὴν προσθήκην. Ἄλλο καλῶς ποιοῦν πρὸς αἰγίλωπας. Τοῦ ὑοσκυάμου τὰ φύλλα χλωρὰ πάνυ καθεψήσας ἐν οἴνῳ, καὶ λεῖα ἐπιτιθεὶς κατὰ τοῦ μετώπου, καλῶς ποιεῖ. καὶ μόνος δὲ ὁ οἶνος ποιεῖ καθ' ἑαυτὸν καλῶς, εἴ τις ἀποβρέχων σπογγιὰν ἐν αὐτῷ συνεχῶς ἅπτοιτο τοῦ μετώπου. εἰ δὲ καὶ στυπτηρίαν ἐμβάλῃς τῷ οἴνῳ καὶ συνεψήσῃς, ἔτι δραστικώτερον καὶ ξηραίνειν δυνάμενον καὶ ἀποκρούειν ἐπὶ πλέον ἐργάσῃ τὸν οἶνον. Πρὸς αἰγίλωπας. Τοὺς αἰγίλωπας εὐθὺς κατ' ἀρχὰς συνισταμένους, ἀδήκτοις καὶ ξηραίνειν δυναμένοις ἰᾶσθαι δεῖ βοηθήμασιν. ὑπὸ γὰρ τῶν δακνόντων ἢ δριμυττόντων φαρμάκων κακῶς διατίθεται, καὶ εἰς ὄγκον ἔρχεται πλείονα. Πρὸς ἀρχομένους αἰγίλωπας. Πρὸς τοὺς ἀρχομένους αἰγίλωπας καλῶς ποιεῖ γλαύκιον καὶ κρόκος, ἅμα χυλῷ περδικιάδος ἐπιχριόμενα. ἀλλάσσειν δὲ δεῖ συνεχῶς τὸ βοήθημα. ἐγὼ γοῦν ἀρχομένους ἤδη πως, καὶ μὴ φθάσαντας εἰς πῦον τραπῆναι, τούτοις χρησάμενος, ἐκώλυσα μεταβληθῆναι. Ἄλλο. Ἅλιξ ἑψηθεὶς ἐν ὄξει οὐ μόνον ἀρχομένους αἰγίλωπας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἤδη χρονίσαντας, καὶ εἰς πῦον φθάσαντας μεταβληθῆναι, θαυμαστῶς ἰάσατο. δεῖ δὲ λειωθέντα καλῶς, ἐπιτιθέναι. εἰ δὲ καὶ πῦον εὑρεθῇ περιεχόμενον, ῥήγνυσιν αὐτό, καὶ ἄχρι τοῦ ὀστέου κάτεισιν. οὕτως ἰσχυρόν ἐστι βοήθημα. τούτῳ καὶ μόνῳ χρησάμενος, οὐ μόνον αἰγίλωπας, ἀλλὰ καὶ ἀγχίλωπας χρονίους οἶδα θεραπεύσας. Ἄλλο. Πήγανον ἥμερον ἅμα τῷ περφροσάκτῳ λειούμενον, καλῶς πάνυ διασκεδάζει τοὺς αἰγίλωπας, καὶ θεραπεύει. ὀλίγον δὲ τὸ βοήθημα παρ' αὐτὰ ἐπιτιθέμενον δάκνει. ὕστερον δὲ οὐκέτι, καὶ τὸ θαυμαστόν, καθάπερ ἕν τι τῶν καυστικῶν, οὕτω καὶ τοῦτο φάρμακον κάτεισιν ἄχρι τοῦ ὀστέου, καὶ οὐ ποιεῖ τὴν * Ἄλλο διὰ πείρας.

Τὸν ἔσωθεν ὑμένα τοῦ καλάμου, τὸν στρογγυλοειδὲς εἴωθεν εὑρίσκεσθαι περὶ τοὺς κονδύλους, λαβὼν ἔμβαλε εἰς μέλι καὶ ἐπιτίθει, ἀλλάσσων τετράκις τῆς ἡμέρας. καὶ ὅταν ἀποκαθάρῃς τὸν τόπον καλῶς, μηκέτι ἀπόπλυνε μετὰ περιέργου ὀφθαλμικοῦ, καὶ ἐπιτίθει τὸν εἰρημένον ὑμένα τοῦ καλάμου καθ' ἑαυτόν, καὶ θαυμάσεις.

Κεφάλαια τοῦ τρίτου τόμου.

α' Περὶ τῶν ἐν τοῖς ὠσὶ παθῶν.

Περὶ τῆς δι' ἔμφραξιν γινομένης ὀδύνης.

Διάγνωσις πότερον διὰ πνεῦμα, ἢ χυμοὺς γλίσχρους, ἢ φλεγμονὴν ἡ ὀδύνη γέγονε.

Θεραπεία τῆς δι' ἔμφραξιν χυμῶν ἢ πνεύματος γινομένης ὀδύνης.

Πρὸς τὰς ἄνευ ὀδύνης ἐμφράξεις.

β' Πρὸς βαρυηκοΐαν καὶ πόνον σύνθετον βοήθημα.

γ' Περὶ ὀδύνης διὰ ψυχρὰν αἰτίαν γινομένης.

δ' Περὶ τῆς διὰ θερμὴν δυσκρασίαν γινομένης ὀδύνης.

ε' Περὶ φλεγμονῆς ἔνδον συστάσης περὶ τὸν ἀκουστικὸν πόρον.

Πυρία πρὸς ὠταλγίαν, ἢ διὰ σπόγγων καὶ θερμοῦ ὕδατος.

Περὶ καταπλασμάτων.

Ὠτικὸν ἀνώδυνον, πάνυ καλόν, συνεχῶς ἐγχυματιζόμενον ἐφ' ὧν ἂν καὶ φλεγμονὴ ἢ τάσις παρῇ, κἂν σφοδραὶ πάνυ ὦσιν αἱ ὀδύναι.

Πρὸς τὰς μὴ πάνυ ζεούσας φλεγμονάς.

Πρὸς τὰς διὰ φλεγμονὴν γινομένας ὀδύνας, καὶ εἰς πῦον κινδυνευούσας μεταβάλλεσθαι.

Πρὸς τὰς ἀπὸ πληγῆς καὶ ῥεύματος φλεγμονάς.

Πρὸς ὤτων ἑλκώσεις.

Πρὸς ὤτων χρόνια ἕλκη.

Πρὸς τοὺς ἔχοντας πολὺ πῦον.

Πρὸς τὰ πάνυ ῥυπαρὰ καὶ νεμόμενα.

Πρὸς τὰ αὐτὰ πάνυ καλόν.

Πρὸς τὰ ῥυπαρὰ τῶν ἑλκῶν καὶ πυορροοῦντα ἢ ὑπερσαρκοῦντα.

Πρὸς τὰς πάνυ χρονίας ἑλκώσεις.

Πρὸς τὰ καταγνύμενα τῶν ὤτων καὶ θλώμενα ἐκ πληγῆς.

Πρὸς τὸ αὐτό.

ς' Περὶ ἤχων.

Ἄλλο πρὸς ἤχους πεποιημένον.

Πρὸς τοὺς ἐκ νόσου ἤχους.

Περὶ τῶν ἐχόντων ῥύπον τοῖς ὠσίν.

Πρὸς ἐμπίπτον ὕδωρ εἰς τὴν ἀκοήν.

Περὶ τῶν ἐμπιπτόντων εἰς τὴν ἀκοὴν λιθαριδίων, ἢ ἄλλων τινῶν.

Περὶ τῶν σκωλήκων τῶν ἐν τοῖς ὠσίν.

ζ' Περὶ τῶν ἀπὸ καταῤῥου γινομένων ὀδυνῶν.

η' Περὶ τῆς ἐκ τῶν ὤτων αἱμοῤῥαγίας.

Ἐφεκτικὸν αἱμοῤῥαγίας.

Ἄλλο πρὸς τὸ αὐτό.

Ὥστε μὴ θρομβοῦσθαι τὸ αἷμα ἐν τοῖς ὠσί.

θ' Περὶ κωφώσεως.

Ἀλάτιον.

Περὶ ἀποφλεγματισμῶν.

Περὶ πταρμικῶν πρὸς δυσηκοΐαν ἢ κώφωσιν.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῶν ἐν τοῖς ὠσὶ παθῶν. α'

Ἡ ἀκοὴ πολλοῖς πάνυ καὶ ποικίλοις ὑπόκειται παθήμασι. καὶ γὰρ διὰ ψυχρὰν πολλάκις καὶ θερμὴν δυσκρασίαν, ἔσθ' ὅτε καὶ δι' ἔμφραξιν γλίσχρων χυμῶν, καὶ διὰ φλέγμα φυσῶδες, καὶ φλεγμονὴν ἔξωθεν ἢ ἔνδοθεν συστᾶσαν τοῦ πόρου, καὶ δι' ἐπιρροὴν θερμοῦ αἵματος χολώδους, καὶ δι' ἄλλας αἰτίας πάνυ πολλάς, περὶ ὧν ἁπάντων λεχθήσεται μετὰ τῶν προσηκόντων διορισμῶν. ἀρξώμεθα τοίνυν ἀπὸ τῆς ὀδύνης πρότερον, ἐπειδὴ καὶ μάλιστα τὸ σύμπτωμα τοῦτο πρὸς θεραπείαν ἐγείρει τὴν τέχνην.

Περὶ τῆς δι' ἔμφραξιν γινομένης ὀδύνης.

Ἀλλ' ἐπειδὴ γὰρ καὶ δι' ἔμφραξιν παχυτέρου πνεύματος ἡ ὀδύνη, καὶ διὰ γλίσχρους καὶ παχεῖς χυμοὺς οὐκ ἔχοντας διέξοδον, ἀναγκαῖόν ἐστι διακρῖναι τὸ ποιοῦν αἴτιον τὴν ὀδύνην.

Διάγνωσις πότερον διὰ πνεῦμα, ἢ χυμοὺς γλίσχρους, ἢ φλεγμονὴν ἡ ὀδύνη γίνεται ἐν τοῖς ὠσί. Στοχάσαιτο δ' ἄν τις τεχνικῶς τοῦ μᾶλλον δι' ἔμφραξιν παχυτέρων καὶ γλίσχρων χυμῶν γίνεσθαι τὴν ὀδύνην, ἐκ τοῦ βάρους αἰσθάνεσθαι τὸν κάμνοντα τῆς κεφαλῆς, καὶ τὰ προηγησάμενα σιτία καὶ πόματα ψυχροτέρων καὶ ὑγροτέρων εἶναι γεννητικὰ χυμῶν. εἰ δὲ διάτασις μὲν γένοιτο, βάρους δὲ μηδὲ ὅλως αἰσθάνοιτο περὶ τὴν κεφαλὴν ἢ ἀκοήν, εὔδηλον * ὡς πνεῦμα φυσῶδες καὶ παχὺ μὴ εὑρίσκον διέξοδον, ὑπολαμβάνειν εἶναι μᾶλλον τὸ τῆς ὀδύνης αἴτιον. εἰ δὲ καὶ βάρους ἅμα καὶ διατάσεως, καὶ θέρμης, καὶ σφυγματώδους ὀδύνης συναίσθησις γένοιτο, φλεγμονὴν ἀκόλουθον ὑπονοεῖν εἶναι τὴν ποιοῦσαν αἰτίαν τὴν ὀδύνην, ἐξ ἐπιρροῆς αἵματος ἐκθερμανθέντος ἐσχηκυῖαν τὴν γένησιν. καὶ χρὴ τὴν ἐν ἀγκῶνι φλέβα πρότερον τέμνειν, εἶθ' οὕτως ἐπὶ τὰ τὰς φλεγμονὰς παύειν ἐπαγγελλόμενα χωρεῖν βοηθήματα. δῆλον δὲ ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων χυμῶν τὸ αὐτὸ δεῖ ποιεῖν, καὶ θεωρεῖν πότερον ποσότητι λυποῦσιν οἱ χυμοί, ἢ ποιότητι. καὶ εἰ μὲν τῷ πλήθει τὴν ὀδύνην ἐργάζονται, διαιτήσαντα πρότερον, τὰ μὲν εἶναι δοκοῦντα χολώδη κατακιρνᾶν, διά τε θριδακίνης καὶ σικύων, καὶ ἰντύβων, καὶ πεπόνων, καὶ μήλων, καὶ μαλάχης, καὶ ἰχθύων τοῖς σκληροσάρκοις, καὶ τοῖς τὸν χολώδη μεταβάλλουσι καὶ θερμὸν χυμόν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ φλεγματώδη λεπτύνοντα διά τε τροφῆς καὶ φαρμάκων. οὕτω γὰρ προαπλόντων ἡμῶν, οἱ πλεονάζοντες χυμοὶ διὰ τῶν καθαιρόντων φαρμάκων εὐχερῶς ἐκκλυθήσονται, καὶ τὰ προσφερόμενα ταχυτέραν ὠφέλειαν ἐπιδείξονται.

Θεραπεία τῆς δι' ἔμφραξιν χυμῶν, καὶ πνεύματος γινομένης ὀδύνης. Εἰ μὲν οὖν δι' ἔμφραξιν ἐκ τῆς φλεγμονῆς ἡ ὀδύνη γίνοιτο, δηλόν ἐστιν ὡς τούτοις ἁρμόζει προσφέρειν ὅσα ῥύπτειν καὶ τέμνειν τῶν βοηθημάτων εἰσὶν ἐπιτήδεια, οἷόν ἐστι τὸ ἀφόνιτρον, ὀλίγου μιχθέντος αὐτῷ μέλιτος καὶ ὄξους. καὶ χολὴ δὲ προβατεία τούτοις ἁρμόζει μετ' ἐλαίου προσφερομένη. καλὸν δὲ καὶ ἀμυγδάλινον εἴη τὸ ἔλαιον. Ἄλλο. Ὁ πράσου χυλὸς ἐνσταζόμενος καθ' ἑαυτὸν καλῶς ποιεῖ, καὶ μετ'

ὀλίγου μέλιτος. Αλλο. Κρομμύων χυλὸν μετὰ μέλιτος μίξας, ἔνσταζε. Αλλο. Ορίγανον τρίψας μετὰ μέλιτος καὶ γάλακτος γυναικείου, ἐγχυμάτιζε. Αλλο. Χολὴν αἰγείαν μετὰ πράσου χυλοῦ πρὸς τὰς σφοδροτέρας ἐμφράξεις πρόσφερε. πολλὰ δέ εἰσι καὶ ἄλλα τοῖς παλαιοῖς εἰρημένα καὶ ἁπλᾶ καὶ σύνθετα βοηθήματα, ταῖς γινομέναις ἐμφράξεσιν ἐκ χυμῶν, ἢ πνεύματος φυσώδους ἁρμόζειν δυνάμενα. ἐξ ὧν εὐχερές ἐστι λοιπὸν ἀναλέγεσθαι πάμπολλα, τῆς λυπούσης αἰτίας γνωρισθείσης ἡμῖν. ἐπιλέγεσθαι δὲ μᾶλλον, ὅσα ῥύπτειν καὶ τέμνειν, καὶ καθαίρειν ἄνευ σφοδρᾶς δήξεως πέφυκεν, ἀλλ' ἐπ' ἐκείνων ἁρμόζει φεύγειν τὰ τοιαῦτα, ἐφ' ὧν ἐστιν ἡ ὀδύνη μεγάλη, καὶ πλήθους ὑπόνοια. πολλάκις γὰρ τὰ τοιαῦτα, καὶ τοῦ ῥεύματος ἐπισπασθῆναι μᾶλλον αἴτια γίνεται, καὶ παροξυνθῆναι τὴν ὀδύνην ἐπὶ πλέον. ἐφ' ὧν δὲ ὁ πόνος οὐ πολὺς, ἀλλὰ καὶ χρονία τις διάθεσις φαίνοιτο, καὶ δυσχερῶς ἀκούει τῶν λεγομένων, ἐπὶ τῶν τοιούτων οὐδέν ἐστιν ἄτοπον καὶ τοῖς ἐπὶ πλέον δάκνειν τε καὶ ῥύπτειν δυναμένοις κεχρῆσθαι. ἐξ ὧν ἐστι καὶ τοῦ δρακοντίου ὁ χυλὸς, ἀγρίου τε καὶ βρυωνίας, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. Πρὸς τὰς ἄνευ ὀδύνης ἐμφράξεις. Ελλεβόρου λευκοῦ < β, νίτρου < ις', κρόκου < γ', ποίει τροχίσκους ἐν ὄξει λειώσας, καὶ χρῶ πρὸς τὰς ἄνευ ὀδύνης ἐμφράξεις, καὶ ἐπὶ τῶν βαρυηκοούντων. Αλλο. Ελλεβόρου μέλανος ῥίζας μετὰ ὄξους καὶ μέλιτος λειώσας, ἔνσταζε. δῆλον δὲ ὅτι οὐδὲν δεῖ ψυχρὸν προσφέρειν τῇ ἀκοῇ, ἀλλὰ προθερμανθέντα καὶ πολλὰ μᾶλλον πύκνωσιν καὶ ἔμφραξιν ὑπονοούμενα. Αλλο.
* Πευκεδάνου ὀπὸς σὺν ἰρίνῳ ἐλαίῳ ἢ ἀμυγδαλίνῳ, ἢ σεύτλου χυλὸς σὺν χολῇ ταυρείᾳ λειούμενος, ἐνσταζέσθω. Αλλο. Εἰς χολὴν βοὸς κροκίδα βρέξας καὶ λειώσας, ἐντίθει εἰς τὸ οὖς. Αλλο. Χολὴν βοείαν ἢ προβατείαν ἔνσταζε, ἢ αἰγὸς οὖρον ἐγχυμάτιζε συνεχῶς.

β' Πρὸς βαρυηκοΐαν καὶ πόνον σύνθετον βοήθημα.

Σμύρνης < α', λιβάνου < γ', ἀμυγδάλων πικρῶν κεκαθαρμένων κοκκία κ', ἀφρονίτρου < α', κρόκου < δ', ὀπίου < γ', χαλβάνης < β'· ἡ χαλβάνη μετὰ ἀμυγδάλων λειοῦται κατ' ἰδίαν, καὶ ἀναλαμβάνεται ὄξει σὺν τοῖς λοιποῖς. χρῶ ἐπὶ μὲν περιωδυνίας, σὺν ῥοδίνῳ, ἐπὶ δὲ δυσηκοΐας, σὺν ὄξει. Αλλο πρὸς πολλὰ ποιοῦν. Πεπιστευμένον βοήθημα, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν χρονίων ἤχων καὶ νεμομένων, καὶ τὴν διαπνεῦμα, καὶ γλίσχρους χυμοὺς πάνυ δυσηκοούντων, ὡς καὶ εἰς κώφωσιν μέλλειν περιπεσεῖν. ποιεῖ δὲ καλῶς καὶ πρὸς τοὺς χρονίους ἤχους καὶ συριγμοὺς κεδρία ἱερατικὴ λειωθεῖσα μετὰ ὄξους. χρῶ πρὸς τὰ εἰρημένα πάντα ἐγχέων διὰ μηλωτίδος, ἢ ῥάκους χειρίων, ἢ ςυπτίου, ἢ ἐρίου, ἢ ὡς βούλει ἐπινοῶν. ἔστι γὰρ τῶν πάνυ δραστικῶν βοηθημάτων.

γ' Περὶ ὀδύνης διὰ ψυχρὰν αἰτίαν γινομένης.

Εἰ μὲν οὖν ἡ ὀδύνη γένηται προηγησαμένων ψυχρῶν ἀνέμων καὶ ὑγροτέρων, καὶ λουτρῶν τοιουτοτρόπων, εὔδηλον ὡς καὶ ἡ θεραπεία τούτων εὐχερὴς, καὶ δεῖ τοῖς δυναμένοις θερμαίνειν βοηθήμασι κεχρῆσθαι. πολλὰ δέ εἰσι καὶ ἐν τοῖς ἁπλοῖς τοῦτο ποιεῖν δυνάμενα, καθάπερ καὶ ἡ καλλίστη νάρδος καθ' ἑαυτὴν θερμαινομένη, καὶ τὸ πήγανον ἑψόμενον ἐλαίῳ. πρὸς δὲ τὰς μεγίστας ψύξεις καὶ τὸ πέπερι μετὰ ἐλαίου καλῶς ποιεῖ, καὶ εὐφόρβιον ὁμοίως, καὶ τὸ σκόροδον, κρόμμυόν τε, καὶ δάφνης φύλλα, καὶ

στύραξ,

στύραξ, καὶ κασία, καὶ κάλαμος ἀρωματικὸς, καὶ τὸ ἴρινον, καὶ τὸ ἀμαράκινον ἔλαιον, καὶ τὸ ὀποβάλσαμον. οὕτω μὲν οὖν ἰᾶσθαι δεῖ τὰς διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν γινομένας ὀδύνας.

Περὶ τῆς διὰ θερμὴν δυσκρασίαν γινομένης ὀδύνης. δ'

Τὴν δὲ ὑπὸ θερμασίας γινομένην ὀδύνην ἢ δριμέος χυμοῦ, τοῖς ἐναντίοις καὶ αὐτὴν ἰᾶσθαι δεῖ, πρὸς τὸ μέγεθος τῆς ποιούσης αἰτίας τὸ κατάλληλον ἐφαρμόζοντα. πρὸς μὲν οὖν τὰς μετρίας δυσκρασίας ἄριστα ποιεῖ καὶ τὸ λευκὸν τοῦ ὠοῦ, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπιχεόμενον ἠρέμα χλιαρὸν μετὰ γάλακτος γυναικείου, ὡσαύτως μετά τινος τῶν ἀνωδύνων κολλουρίων, καὶ ὁ χυλὸς τῆς περδικιάδος καλῶς ποιεῖ, καὶ καθ' ἑαυτὸν, καὶ μετ' ὀλίγου ῥοδίνου μιγνύμενος. καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ῥόδον μετὰ βραχέος ὄξους, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ζεουσῶν πάνυ καὶ διαπύρων δυσκρασιῶν. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ χυλὸς τοῦ στρύχνου, καὶ τοῦ κοριάνου, καὶ τοῦ ἀσφοδέλου, μεγάλως ὠφελοῦσιν. Ἄλλο. Κηρύκια ἔχοντα τὴν σάρκα ζῶσαν τρία συνέψησον μετ' ἀμυγδαλίνου ἐλαίου, καὶ χρῶ. Φυσικῶς δὲ τοῦτο ποιεῖ καὶ * ὁ οἶνος. τὸ αὐτὸ τοῦτο ποιοῦσιν οἱ περὶ τὰς ὑδρίας εὑρισκόμενοι, καὶ τὰ τῆς γῆς ἔντερα παραπλησίως.

Περὶ φλεγμονῆς ἔνδον συστάσης περὶ τὸν ἀκουστικὸν πόρον. ε'

Εἴτε ὁ τῆς ἀκοῆς πόρος, εἴτε τι ἄλλο τῶν ἔνδον μερῶν αὐτῆς φλεγμαίνει πολλάκις, ὀξυτάτους κινδύνους τῇ γειτνιάσει τῆς χώρας καὶ τῷ γένει τῆς οὐσίας ἐπιφέρει. τὸ γὰρ νεῦρον τὸ ὑπαλεῖφον τὴν ἔνδον τῆς ἀκοῆς ἐπιφάνειαν, αἰσθητικὸν ὑπάρχον, ἰσχυρὰς ὀδύνας καὶ ὀξείας ἐργάζεται, ὥστε καὶ εἰς συμπάθειαν ἄγειν τὸν ἐγκέφαλον, ὡς πυρετοὶ καὶ παραφροσύναι τοῖς οὕτω πάσχουσιν ἐπιγίνονται, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ὀλέθριοι. καὶ οἱ μὲν νέοι ἀπόλλυνται ἀπὸ τῆς ὀξυτάτης αὐτοῖς συμβαινούσης ὀδύνης, ἢ ὑπὸ παραφροσύνης, ἢ ὑπὸ τῶν γινομένων πυρετῶν· οἱ δὲ πρεσβύται, πυρετοῖς μὲν οὐχ ἁλίσκονται πολλάκις, οὐδὲ σπασμώδει διαθέσει, οὐδὲ παραφροσύναις. ὁ γὰρ χυμὸς ὁ πλεονάζων αὐτοῖς ψυχρότερος ὢν ἅμα καὶ παχύτερος, αὐτὸς ἑαυτοῦ δεσμὸς γενόμενος, ἐν τῷ πεπονθότι τόπῳ μένει. καὶ αὐτὸς χρόνῳ μακρῷ ἄρχεται ἐκπυΐσκεσθαι, καὶ κατὰ βραχὺ ἡ δύναμις ἀσθενοῦσα περὶ τοῦ πεμφθῆναι ἐπάγει τὸν θάνατον. ἡ γὰρ ὕλη μὴ κρατουμένη λοιπὸν συρρεῖ πρὸς τὰ κυριώτερα μόρια. ἐπὶ δὲ τῶν νέων οὐ ταχέως ἐκπυΐσκεται. τὸ γὰρ ὀξὺ τῆς ὀδύνης τὴν γένεσιν τῆς ἐκπυήσεως προλαμβάνει. εἰ δὲ καί ποτε δόξει τὴν φλεγμονὴν εἰς πῦον μεταβάλλειν, ἀπαλλάττονται τῆς ὀδύνης, καὶ σωτηρίας τυγχάνουσιν. πρὸς μὲν τὰς μετρίας οὔσας φλεγμονὰς ἁρμόζει τό, τε ῥόδινον αὐτὸ καθ' αὑτὸ καταχεόμενον, καὶ μετ' ὀλίγου ὄξους· ὁμοίως δὲ καὶ γλαύκιον * ἐπακονησάμενα, τριβόμενον μετ' ὀλίγου ὄξους, καὶ χλιαρὸν ἐπιχεόμενον, καὶ τὰ διὰ γλαυκίου καὶ κρόκου σκευαζόμενα πάντα τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ αὐτὰ πρὸς μετρίας φλεγμονάς. ὁ δὲ ἐκ τῶν ξεσμάτων τῆς κολοκύνθης, καὶ πρὸς τὰς μεγίστας ἐρυσιπελατώδεις ποιεῖ διαθέσεις, καὶ καθ' ἑαυτό, καὶ σὺν ῥοδίνῳ, καὶ γλαύκιον δὲ μικρὸν ἴσον ὀπίῳ μετὰ γάλακτος γυναικείου ἐγχεόμενον, ὁμοίως τὰς ζεούσας φλεγμονὰς καὶ τὰς μεγίστας ὀδύνας οἶδε παρηγορεῖν. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ καστόρειον ἐπὶ τῶν μεγάλων πόνων ἴσον ὀπίῳ μιγνύμενον, καὶ λειούμενον σὺν ἑψήματι, καὶ ἐμβαλλόμε-

νον κατὰ τοῦ ὠτίου χλιαρὸν, παρηγορεῖ γενναίως. δῆλον δὲ ὅτι τὸ ὄπιον ἐκλέγεσθαι δεῖ
τὸ παλαιόν, διὰ τὸ φεύγειν ἡμᾶς τὸ πάνυ ναρκωτικὸν αὐτοῦ. ἐγὼ γὰρ οἶδά τινα μό-
νῳ τῷ ὀπίῳ χρησάμενον, καὶ ἄφωνον, καὶ ἀναίσθητον ποιήσαντα τὸν κάμνοντα, ὡς μη-
κέτι μηδὲ ὀποβαλσάμου, μηδὲ ἄλλων τινῶν ἐμβληθέντων θερμῶν, ἀναστῆσαι δυνη-
θῆναι τὸν ἄνθρωπον. διὰ τοῦτο γοῦν, εἰ καὶ διὰ πολλὴν ὀδύνην ἀναγκασθείη τις
τῷ ὀπίῳ χρήσασθαι, ἢ ἄλλῳ τινὶ τῶν ναρκωτικὴν ἐχόντων δύναμιν, δεῖ ἅπαξ αὐτὸ
προσφέρειν, ἢ δεύτερον· ὕστερον δὲ ἐμβάλλειν καστόρειον, σὺν ἐλαίῳ χλιαρῷ, καὶ ἔξω-
θεν ἔριον βεβρεγμένον θερμῷ ἐλαίῳ, ἢ ναρδίνῳ ἔχοντι στέαρ χήνειον, περιτιθέναι
πανταχόθεν, μηχανώμενον ἰᾶσθαι τὴν ἐκ τῶν ψυξάντων γινομένην νάρκωσιν. με-
τρίας δὲ τῆς φλεγμονῆς οὔσης, καὶ μὴ πάνυ ζεούσης, καὶ ὅπου μή ἐστι πυρετὸς
πάνυ θερμὸς, ἢ μὴ ἀκμάζων τὴν ἡλικίαν, καὶ βραχὺ τῆς τετραφαρμάκου λαμ-
βάνοντα, ἣν τινες καὶ βασιλικὸν καλοῦσι, μιγνύειν αὐτῷ δεῖ νάρδου μύρου, εἰ χει-
μὼν εἴη· εἰ δὲ θέρος, ῥοδίνου. καλῶς δὲ ποιεῖ καὶ τὸ στέαρ τῶν χηνῶν, ἢ τῶν φασιανῶν
αὐτῇ παραπλεκόμενον. γινέσθω δὲ οὕτως, ὥσπερ καὶ ὁ θειότατος γαληνός φησιν.
» ἔχει δὲ αὐτοῦ ἡ ῥῆσις οὕτως, * Ἐγὼ δὲ οὐκ ἐγχέω τοῖς περιωδυνωμένοις φάρμακον
» οὐδὲν, οὐδὲ ἐκ μάτην δι' ἐρίου, τῇ πείρᾳ διδαχθεὶς, ὡς ἄμεινόν ἐστι μηδὲ ψαύειν τοῦ
» πόρου τοῦ ἀκουστικοῦ, κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ὀδύνης. διὰ μηλωτίδος οὖν ἀμφιεσθεί-
» σης ἐρίῳ, πυριῶ τοὺς περιωδυνῶντας, ἐμβάλλων τόδε τὸ φάρμακον, ὧδέ πως κε-
» χλιασμένον, ἐν ὠτεγχύτῃ μετρίως οὕτως, ὡς πυνθανομένων ἡμῶν τοῦ κάμνον-
» τος, εἰ χλιαρὸν αὐτῷ φαίνοιτο, καὶ ἔτι δύναιτο φέρειν αὐτὸ θερμότερον, ἄχρι το-
» σούτου προσφέρειν τὴν θερμασίαν, ὡς μηδέπω λυπεῖν. βάπτων οὖν εἰς τὸ οὕ-
» τω παρεσκευασμένον φάρμακον τὴν μηλωτίδα κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ πόρου,
» μετρίως ἀποτιθεὶς εἰς τὸ βάθος, ἀπορρεῖν ἐπίτρεπε. καὶ μετὰ τοῦτο, πάλιν αὖθις καὶ
» βάπτων τὸ αὐτὸ, μηδὲ διαλιπὼν χρόνον. εὔδηλον δὲ ὅτι τούτου γινομένου πάντως
» τι καὶ ἀπορρυήσεται εἰς τοὐκτὸς, πληρωθέντος ὅλου τοῦ ἀκουστικοῦ πόρου. τοῦτο τοί-
» νυν δέχου μετρίως καθ' ὅσον οἷόν τε, μὴ ψαύων τοῦ πόρου. ἐπειδὰν δὲ ἱκανῶς πυ-
» ρώσῃς, ἐάσας τὸν πόρον πληρωθέντα τοῦ φαρμάκου, μαλακὸν ἐπιθεὶς ἔξωθεν ἔριον
» τῷ στόματι * καὶ παντὶ τῷ ὠτίῳ. καὶ ἐὰν δεήσῃ πυρῶσαι, πάλιν ἀτρέμα βαστάξας τὸ
» ἐπικείμενον ἔριον, ἔξωθεν αὖθις ὁμοίως φυλαττόμενος, ὡς οἷόν τε μηδὲ ἄλλου τινὸς
» μέρους τοῦ σώματος ἅψασθαι. καὶ τούτῳ γε πρόσεχες τὸν νοῦν ὡς μεγίστῳ παραγ-
» γέλματι, τῆς * τῶν ὤτων ἐπιμελείας. ταῦτα μὲν οὖν ἔγραψε γαληνὸς, παραγ-
γέλλων ἡμῖν ὡς ἐπὶ πάσης ὀδυνηρᾶς φλεγμονῆς δεῖ ταύτῃ κεχρῆσθαι μηδὲν
προσδιορισάμενος. ἐγὼ δὲ μᾶλλον ἡμῖν, ὥσπερ εἶπον, ἐπί τε νέων καὶ θερμῶν τὴν
κρᾶσιν, καὶ ἐφ' ὧν ἐστι ζέουσα σφοδρὰ φλεγμονὴ, πολλάκις δὲ καὶ μετὰ πυρετοῦ,
δέδωκα κεχρῆσθαι, καὶ μάλιστα εἰ θέρους ὥρα τυγχάνει, καὶ ἐν χωρίῳ θερμῷ νοσεῖν
τὸν κάμνοντα. βέλτιον δὲ εἰ καὶ ἀναγκασθείη τῇ πυρίᾳ κεχρῆσθαι, διὰ τὸ σφοδρὸν
τῶν ὀδυνῶν, παραλαμβάνειν ἐπὶ τούτων τὴν διὰ σπόγγων ἀποβεβρεγμένων εἰς
θερμὸν ὕδωρ πυρίαν.

Πυρία πρὸς ὠταλγίαν ἡ διὰ σπόγγων καὶ θερμοῦ ὕδατος.

Πυρίαις δὲ χρηστέον τῇ διὰ σπόγγων εἰς θερμὸν ὕδωρ ἀποβεβρεγμένων, καὶ ἱκα-
νῶς ἐκτεθλιμμένων, καὶ ταῖς διὰ τῆς σικύας, ἐμβληθέντος ἐν αὐτῇ πρότερον ὕδα-
τος θερμοῦ, εἶτα κενωθέντος, καὶ προστιθεμένης κατὰ τοῦ ἀλγοῦντος ὠτός. ἀτμὸς γάρ

τις ἐξ αὐτῆς πρᾶος εἰσδυόμενος, παρηγορεῖ τὴν ὀδύνην. ἔτι δὲ καὶ τῆς διὰ τῶν ἀτμῶν τῶν συντετριμμένων καλάμων. χρὴ δὲ τὸ μὲν ἕτερον τοῦ καλάμου μέρος συναρμόζειν τῇ κοιλότητι τοῦ ὠτός, τὸ δ' ἕτερον ἐν χύτρᾳ πῶμα ἐχούσῃ τετρημμένον καὶ πανταχόθεν ἐστεγανωμένον. ἔστω δὲ ἀψίνθιον ἐν ὕδατι ἀπεζεσμένον ἐν αὐτῇ, ὥστε τὸν ἀναφερόμενον ἀτμὸν προσπίπτειν τῷ τῆς ἀκοῆς πόρῳ. δεῖ δὲ τὸν κάμνοντα ὑποκλίνειν τὸν τράχηλον ὑπὲρ τὴν χύτραν. περὶ δὲ τὴν ἀκοὴν ἔξωθεν ἔριον ἐπιτιθέναι πανταχόθεν, καὶ ἐξασφαλίσασθαι καλῶς, ὡς μὴ περικαίεσθαι τοὺς κύκλῳ τόπους. Περὶ καταπλασμάτων. Εἰ δὲ καὶ τὰ ἔξωθεν φαίνοιτο φλεγμαίνοντα, οὐδὲν ἄτοπον καὶ κριθίνῳ ἀλεύρῳ καταπλάττειν, ἢ πυρίνῳ ἑψηθέντι εἰς ἕψημα, ἢ εἰς γλυκὺν οἶνον, καὶ ἄστυφον. μάλιστα δὲ τοῖς καταπλάσμασι καὶ τοῖς σπόγγοις χρηστέον, ἐφ' ὧν ἐκπυΐσκεσθαι τὴν ὕλην ὑπονοοῦμεν. εἰ γάρ τι τοιοῦτον συμβῇ, τότε καὶ τοῖς διὰ γύρεως κεχρῆσθαι δεῖ, καὶ τῇ τετραφαρμάκῳ, καὶ ἄλλων ἔσθ' ὅτε προσπλεκομένων αὐτῇ κηρωτῶν, διὰ στεάτων ἐχουσῶν τὴν σύνθεσιν. δεῖ δὲ μᾶλλον σπουδάζειν ἀνεκπυήτους φυλάττειν τὰς φλεγμονάς. τοῦτο δὲ δυνηθείημεν ποιῆσαι ταῖς ὑπογεγραμμέναις χρησάμενοι γραφαῖς. Ωτικὸν ἀνώδυνον.

• Πάνυ καλὸν συνεχῶς ἐγχυματιζόμενον, ἐφ' ὧν ἂν καὶ φλεγμονὴ, καὶ διάτασις παρῇ, καὶ σφοδραὶ πάνυ ὦσιν αἱ ὀδύναι. Ἄλλο. Στέατος χηνείου ἢ ὀρνιθίου < ις, ὀπίου, σμύρνης, κρόκου ἀνὰ < ιβ'. θαρρῶν χρῶ. πάνυ ἐστὶ καλόν. Ἄλλο πρὸς τὰς μὴ πάνυ ζεούσας φλεγμονάς. Βούτυρον, μέλι, ὕσσωπον, ἴσα ἐκ πάντων χλιάνας ἔνσταζε. ποιεῖ καὶ πρὸς τὰ ῥυπαρὰ ἕλκη καὶ φλεγμαίνοντα. Ἄλλο πρὸς τὰς διὰ φλεγμονὴν γινομένας ὀδύνας, καὶ εἰς πῦον κινδυνευούσας μεταβάλλεσθαι.

Λιθαργύρου, ψιμμυθίου ἀνὰ < δ', ἐν ἄλλῳ Γο α', λιβανίου, γύρεως, ῥητίνης ἀνὰ < γ', ἐν ἄλλῳ ἀνὰ < ι', κολοφωνίας, κηροῦ, ἐλαίου ἀνὰ ※ α', στέατος χηνείου νεαροῦ ※ β', χυλοῦ λινοσπέρματος. ποιεῖ καὶ ἐπὶ ὀδθιήνων, καὶ ἐπὶ ποδαγρικῶν διαθέσεων. Πρὸς τὰς ὑπὸ πληγῆς καὶ ῥεύματος φλεγμονάς. Βουτύρου προσφάτου διεὶς, ἔνσταζε. στέαρ χηνὸς καὶ γάλα γυναικὸς διεὶς ἔνσταζε. Ἄλλο. Γάλα γυναικεῖον κρόκῳ συλλειώσας, ἔξωθεν περίχριε, καὶ μάλιστα τῆς φλεγμονῆς ἐρυθρᾶς οὔσης. εἰ δὲ καὶ ἐπώδυνος εἴη, συμφέρει καὶ ὄπιον βραχὺ μίξαντα περιχρίειν. Ἄλλο.

Λιθάργυρον, καὶ γλαύκιον, καὶ κρόκον ὕδατι λειώσας καὶ ἑψήματι, περίχριε. Ἄλλο. Ψύλλιον τρίψας, μεθ' ὕδατος κατάπλαττε. Ἄλλο. Ψιμμύθιον, κορίου χυλὸν, ἢ στρύχνον μίξας περίχριε. Ἄλλο. Φακῆν ἑψήσας μετὰ ψιχῶν κατάπλαττε, ἐφ' ὧν καὶ ἕλκος ἐστὶ μετὰ φλεγμονῆς. Ἄλλο. Ῥοιὰς ἑψήσας μετὰ ψιχῶν, κατάπλασσε ἐπὶ τῶν αὐτῶν διαθέσεων. τὰ μὲν προειρημένα πάντα πρὸς τὰς χωρὶς ἕλκους εἰσὶ φλεγμονάς. καὶ δεῖ μᾶλλον διαφορεῖν αὐτὰς σπεύδειν. εἰ δὲ καὶ ἕλκος συμβῇ γενέσθαι, ἢ καὶ προγεγονὸς ὑπάρχον τύχῃ, ταῖς μελλούσαις εἰρῆσθαι δυνάμεσι χρηστέον. ἔχουσι δὲ οὕτω. Πρὸς ὤτων ἑλκώσεις. Γλαύκιον, λύκιον, καὶ μηκώνιον τρίψας μετὰ μέλιτος, ἐπίβαλλε τοῦτο. καὶ τὰς μετὰ φλεγμονῆς ἑλκώσεις παρηγορεῖ. Ἄλλο πρὸς ὤτων χρόνια ἕλκη. Κεδρία σὺν μέλιτι μιγεῖσα καὶ ἐγχεομένη, καλῶς ποιεῖ. Ἄλλο πρὸς τοὺς ἔχοντας πολὺ πῦον. Μίσυ καύσας ἐν χύτρᾳ καὶ λεάνας, ἐμφύσα. Ἄλλο.

Ψιμμυθίῳ μετὰ μέλιτος χρῶ. καθαίρει πάνυ τὰ ῥυπαρά. Ἄλλο. Ἀλόην καὶ κρόκον διεὶς ὕδατι χρῶ. Ἄλλο. Λιβανωτὸν διεὶς οἴνῳ χρῶ, τοῦτο καὶ σαρκοῖ. Ἄλλο.

Σπόδιον λειώσας, ἐμφύσα. μελικράτῳ δὲ προέκλυζε ἢ φακοῦ ἀφεψήματι, ἢ ῥόδα ἐν οἴνῳ ἔκλυζε σὺν μέλιτι, ἢ ἐλαίας φύλλα τρίψας καὶ χυλίσας, σὺν μέλιτι χρῶ.

Πρὸς τὰ πάνυ ῥυπαρὰ καὶ νεμόμενα. Οἶνον καὶ οὖρον ἀφθόρου παιδὸς μίξας, μέλιτι ἔνσταζε. Ἄλλο πρὸς τὰ αὐτὰ πάνυ καλόν. Σανδαράχην λειώσας, καὶ μέλιτι μίξας, ἔνσταζε, ἢ ἐλλύχνιον ποιήσας, καὶ χρίσας πάνυ καλῶς, ἔμβαλλε εἰς τὸν πόρον. ποιεῖ πάνυ καλῶς, καὶ καθαίρει καὶ ξηραίνει, ἀπουλοῖ τε καὶ ἀνωδυνίαν ποιεῖ. θαῤῥῶν χρῶ. Ἄλλο. Σκόροδα λεοτριβήσας μετὰ ὄξους καὶ ἑψήσας, ἠρέμα ἔνσταζε εἰς τὸ οὖς, τῆς χλωρᾶς τοῦ φαρμάκου μέρος α´, τοῦ δὲ διὰ κασσείου τροχίσκου μέρη β´, καὶ ῥοδίνου ἀρκετοῦ μίξας χρῶ, προκλύσας μελικράτῳ. Ἄλλο πρὸς τὰ ῥυπαρὰ τῶν ἑλκῶν καὶ πυοῤῥοοῦντα καὶ ὑπερσαρκοῦντα. ἔχει δὲ οὕτως. Ἰοῦ ξυστοῦ < β´, ἐν ἄλλῳ < δ´, λιβάνου < α´, μέλιτος κοτύλας β´, ὄξους κοτύλην α´, ἕψε ὡς μέλιτος ἔχῃ πάχος ὑγροῦ, καὶ χρῶ, ἐνστάζων, ἢ ἐλλυχνίῳ περιχρίων, καὶ προσβάλλων τῷ πόρῳ.

Ἄλλο πρὸς τὰ αὐτὰ λίαν καλόν. Στυπτηρίαν σχιστὴν σὺν ὄξει λεοτριβήσας ἕως ἂν ἔχῃ πάχος μέλιτος, ἀνάλαβε μετὰ ἐρίου τρυφεροῦ, καὶ ὅταν ψυγῇ, ἐντίθει ἔνδον τοῦ ἀκουστικοῦ πόρου. Ἄλλο. Κύφεως ℔ γ´, ἀφρονίτρου ℔ β´, ἐν ἄλλῳ ℔ γ´, * διαῤῥόδα κολλούρια ε´, λυκίου ἰνδικοῦ ℔ δ´, μετὰ οἴνου ἀναλαβὼν, ἔνσταζε, ἢ μετὰ χυλοῦ περδικιάδος. καλῶς ποιεῖ καὶ ἀποξηραίνει, καὶ ἀφλέγμαντα καὶ ἀνώδυνα τὰ ἕλκη διατίθησι. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ὁ χυλὸς τῆς περδικιάδος μετὰ μέλιτος, χλιανθεὶς καὶ παχυνθεὶς ἠρέμα, καὶ ἐλλυχνίου βραχέντος, καὶ ἐντεθέντος κατὰ τοῦ πόρου. εἰ δὲ καὶ ὑγρότερον ἐγχέεις αὐτὸ, καλῶς ποιεῖ καὶ ἐπὶ αἵματος ἐκφερομένου ἐκ τοῦ ὠτός. Ἄλλο πρὸς τὰς πάνυ χρονίας ἑλκώσεις. Σμύρνης < α´, λιβάνου < α´, πρασσίου χυλοῦ < δ´, νίτρου ἀλεξανδρινοῦ < ιθ´, ἐν ἄλλῳ < ιβ´, οὔρου συάγρου < κ´, καρύων ποντικῶν < κ´, καπνελαίου, κασσείου, κρόκου, ὀπίου ἀνὰ < δ´, ἀμύγδαλα ιη´. ταῦτα λειώσας μετὰ ῥοδίνου καὶ ἀμυγδαλίνου ἐλαίου καὶ ὄξους ὀλίγου, χρῶ. Πρὸς τὰ καταγνύμενα τῶν ὤτων, καὶ θλώμενα ἐκ πληγῆς. Ἄρτου θερμοῦ τὸ ἐντὸς μετὰ ὀλίγου μέλιτος τρίψας, ἐπιτίθει. Ἄλλο. Σμύρναν τρίψας μετὰ οἴνου λεπτομεροῦς, ἐπίχριε. Ἄλλο. Κοχλίων τοὺς τραχήλους τρίψας, καὶ σμύρναν τὸ ἥμισυ μέρος ἐπιτίθει. Ἄλλο. Μάνναν λείαν ἐπίπασσε. εἰ δὲ γένοιτο χρεία τοῦ ἐπιδῆσαι, φεύγειν δεῖ ἐπὶ τούτων τοὺς βιαίους δεσμοὺς, καὶ τὸ σπουδάζειν ἀναπλάσσειν τὰ ἐπιτιθέμενα. βλάπτει γὰρ καὶ τοῦτο, καὶ αἴτιον ῥευματισμοῦ γίνεται.

ϛ´

Περὶ ἤχων.

Τῶν ἤχων οἱ μὲν ἐπὶ φυσώδει καὶ παχεῖ πνεύματι γίνονται· οἱ δὲ καὶ διὰ χυμοῦ ἔμφραξιν· ἔσθ᾽ ὅτε δὲ καὶ διὰ τῶν τόπων ἀσθενές, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀνακομιζομένων ἐκ νόσου συμβαίνειν εἴωθε. γίνονται δὲ καὶ διὰ πολλὴν ἀκρίβειαν αἰσθήσεως, προσέτι δὲ καὶ λόγῳ χρήσεως, ἐφ᾽ ὧν οὐδὲν δεῖ προσφέρειν. εἰ μὲν οὖν οἱ ἦχοί ποτε μὲν γένοιντο, ποτὲ δὲ παύοιντο, καὶ διάλειμμα ποιησάμενοι, πάλιν ἄρχοιντο, γίνωσκε διὰ πνεῦμα μὴ ἔχον ἔξοδον εὐχερῆ, γίνεσθαι τοὺς ἤχους, καὶ μάλιστα εἰ προηγήσαιντο πνεύματα τίκτειν δυναμένων ἐδεσμάτων καταχρήσεις, καὶ ἀπεψίαι πολλαί. εἰ δὲ διά τινας γλίσχρους καὶ παχεῖς χυμοὺς συμβαίνει τὸ τοιοῦτον, γνωρίσεις ἐκ τοῦ μηδὲ ἀθρόως ἐπιγίνεσθαι τοὺς ἤχους, ἀλλὰ κατὰ βραχὺ τὴν αὔξησιν λαμβάνειν, καὶ προσέ-

τι καὶ βάρους αἰσθάνεσθαι, καὶ περιηγήσασθαι ἀπεψίας, καὶ λουτρῶν ἀκαίρων χρήσεις, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα χυμοὺς ἀπέπτους εἴωθε γεννᾶν. πρὸς οὖν ἤχους τοὺς ἐπιμόνους καὶ χρονίους, σὺν ὄξει καὶ μέλιτι, καὶ νίτρῳ κλύζε. Ἄλλο. Ἐλλεβόρου λευκοῦ, καστορίου ἀνὰ < β', κόκκου < γ', ποίει τροχίσκον, καὶ σὺν ὄξει λειώσας, χρῶ. Ἄλλο. Καστορίου, κωνείου σπέρματος ἴσα λειώσας σὺν ὄξει ἔνσταζε χλιαρά. ποιεῖ δὲ καὶ τοῦτο μάλιστα ἐφ' ὧν διὰ πολλὴν αἴσθησιν τῶν ἀναδιδομένων ἀτμῶν συναισθάνονται.

Ἄλλο. Εὐφόρβιον μετὰ κυπρινελαίου λειώσας καὶ θερμήνας, χρῶ. ποιεῖ μάλιστα πρὸς τοὺς χρονίους ἤχους καὶ συριγμούς. Πρὸς τοὺς ἐκ νόσου ἤχους. Ἐπὶ δὲ τῶν ἐκ νόσου πάλιν, ἀψινθίου ἀφεψήματι πυριάσας, ὄξος καὶ ῥόδινον ἔγχει, καὶ ῥαφάνου χυλὸν μετὰ ῥοδίνου, ἢ ἐλλεβόρου μέλανος, μετὰ ὄξους. Περὶ τῶν ἐχόντων ῥύπον ἐν τοῖς ὠσίν. Καρδάμωμον καὶ νίτρον βραχὺ μετὰ ἰσχάδων ἀναλαβών, χρῶ, χωρὶς τῶν κεγχραμίδων· καὶ κολλούρια ποιήσας, ἔνθες εἰς τὸν πόρον τῆς ἀκοῆς, καὶ κόμιζε διὰ τριῶν ἡμερῶν. ἄγει γὰρ ῥύπον πολὺν καὶ ἱκανῶς κουφίζει. ποιεῖ δὲ τοῦτο πρὸς τὰς ὑποσαρκώσεις. Ἄλλο. Νίτρον ὀπτὸν λειώσας, ἔμπλασον εἰς τὸ οὖς, καὶ οὕτω πάλιν εἰς τὸ ὄξος ἔνσταξον, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ κλύσον ὑδρελαίῳ θερμῷ.

Πρὸς ἐμπίπτον ὕδωρ εἰς τὴν ἀκοήν. Εἰ δὲ συμβῇ τὸ ὕδωρ ἐμπεσεῖν εἰς τὴν ἀκοήν, ποίει τῷ ἑνὶ ποδὶ τῷ κατὰ τὸ πάσχον οὖς ἅλλεσθαι παρεγκλίνοντα πρὸς αὐτό. ἐκκρίνεται γὰρ οὕτως εὐχερῶς· ἐπισπᾶται δὲ καὶ ὁ ἐκ τοῦ στόματος ἐκμυζηθμὸς πολὺ τὸ ἐγκείμενον. καὶ διὰ καλάμου δὲ τὸ αὐτὸ γίνεται. μετὰ δὲ τὴν ἐκμύζησιν, καὶ ἔλαιον θερμὸν ἴρινον ἢ ἀμυγδάλινον ἔνσταζε. Περὶ τῶν ἐμπιπτόντων εἰς τὴν ἀκοὴν λιθαριδίων, ἢ ἄλλων τινῶν. Λιθαριδίου, ἢ κυάμου, ἢ ἄλλου τινὸς ἐμπίπτοντος εἰς τὴν ἀκοήν, εἰλήσας περὶ τὴν μηλωτίδα ἔριον, βάψον ῥητίνῃ τερεβινθίνῃ, ἤ τινι τῶν ἐκκόλλων, καὶ καθεὶς πράως ἐπισπῶ· καὶ πταρμὸν δὲ κινῶν, ἔμφραττε τὸ στόμα καὶ τὰς ῥῖνας. κατὰ γὰρ τὴν γινομένην τοῦ πνεύματος ἔντασιν, ἐκρίπτεται τὸ ἔνδον σφηνωθέν. ποίει δὲ τοῦτο συνεχῶς, καὶ σπούδαζε ὡς ταχέως ἐκπεμφθῆναι. εἰ δὲ μή γε * ἐκπέσοι φλεγμονῆς ἐπιγινομένης, σπασμοὶ πολλάκις ἐπακολουθοῦσιν, ὡς καὶ κινδυνεύειν αὐτοὺς ἀπολέσθαι. δεῖ οὖν καὶ ἔλαιον πολλάκις ἐγχεῖν χλιαρόν. οὕτω γὰρ τῶν τόπων ἀφλεγμάντων γινομένων, τὸ ἐγκείμενον ῥᾳδίως ἐξελεύσεται. καὶ κλύζειν δὲ μελικράτῳ καλόν ἐστιν αὐτούς, ὅταν χαυνωθῶσιν αἱ φλεγμοναί. ἀναπλύεται γὰρ διὰ τοῦ ὑγροῦ πολλάκις τὸ ἐμπεσόν, καὶ διὰ τριχολαβίου εὐχερῶς ἕλκεται. καὶ αὐλίσκον τινες ἐμβάλλοντες τῇ ἀκοῇ, εἶτα τῷ στόματι ἐκμυζήσαντες, ἠδυνήθησαν τῷ τρόπῳ τούτῳ ἐπισπασάμενοι ἑλκῦσαι. δεῖ δὲ πρό γε πάντων, ἐλαίῳ χλιαρῷ κεχρῆσθαι, καὶ τοῖς πταρμοῖς, ὡς εἴρηται, καὶ μελικράτῳ. οὕτω γὰρ ἡμῶν πραξάντων, εὐχερῶς καὶ μετὰ μηλωτίδος καὶ μεθ' οἱουδήποτε βουληθείης τῶν εἰρημένων, ἐκ τοῦ βάθους ἀνενεχθήσεται. Περὶ τῶν σκωλήκων τῶν ἐν τοῖς ὠσί. Σκώληκας δὲ τοὺς ἐν τῇ ἀκοῇ φθείρει μὲν καὶ τὸ ὀξέλαιον ἐνσταζόμενον, καὶ τῆς καππάρεως ὁ χυλός. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ τῆς καλαμίνθης χυλὸς οἶδε παρηγορεῖν, εἴπερ τι καὶ ἄλλο. καὶ πᾶσαν δὲ τὴν ὀδύνην ἵστησιν ὁ χυλὸς ἐνσταζόμενος. καὶ ὁ ἐλλέβορος ὁ λευκὸς ἀναιρεῖ τοὺς ἐν τοῖς ὠσὶ σκώληκας, μετὰ οἴνου λειούμενος καὶ ἐνσταζόμενος. Ἄλλο. Ἀψινθίῳ ἀφεψηθέντι εἰς οἶνον κλύζε, καὶ πράσιον, καὶ κενταύρειον ὁμοίως καὶ σκαμμωνίαν διεὶς ὄξει, ἢ ἀψινθίου χυλόν, ἢ θεῖον καὶ νίτρον μετὰ χυλοῦ ῥαφάνου, ἔνσταζε.

ζ'

Περὶ τῶν ἀπὸ καταῤῥου γινομένων ὀδυνῶν.

Εἰδέναι δὲ δεῖ τοῦτο καθόλου, καὶ σπουδάζειν αὐτὸ φυλάττειν, τὸ μὴ ταχέως τῶν ἐπὶ καταῤῥῷ συμβαινουσῶν ὀδυνῶν τοπικὰ σπεύδειν προσφέρειν βοηθήματα. μετὰ γὰρ τοῦ μηδὲν ὠφελεῖν, ἔτι καὶ μᾶλλον ἐπισπῶνται, καὶ προτρέπονται τὴν ὕλην ἐπὶ πλέον εἰς τὰ πεπονθότα φέρεσθαι μετὰ πέψιν. διὸ καὶ λούειν ἐπὶ τῶν τοιούτων χρὴ, καὶ σικύαις χρῆσθαι κατὰ τοῦ ἰνίου· καὶ μάλιστα εἰ καὶ βάρους αἰσθάνοιντο περὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐρεύθους περὶ τὸ πρόσωπον, καὶ εἰ οἰνοπότης ὑπάρχει. εἰ δὲ μηδὲν τούτων εἴη, ξηρὸν δὲ καὶ λεπτὸν τὸ σῶμα, καὶ ἐπιῤῥέον δριμὺ, παχυνούσῃ καὶ εὐκράτῳ κεχρῆσθαι διαίτῃ, καὶ ἀναπαύσει, καὶ ἡσυχίᾳ, μᾶλλον δὲ καὶ λουτροῖς, καὶ τοῖς ὕπνον ποιεῖν δυναμένοις, ἐξ ὧν ἐστι καὶ ἡ διὰ κωδυῶν, πέψαι καὶ παχῦναι καὶ ἐπικεράσαι δυναμένη τὰ δριμέα, εἴπερ τι καὶ ἄλλο τῶν φαρμάκων.

η'

Περὶ τῆς ἐκ τῶν ὤτων αἱμοῤῥαγίας.

Ἐπειδὴ δὲ συμβαίνει ἐπὶ τῶν ὤτων αἱμοῤῥαγίας γίνεσθαι, καὶ κίνδυνοί τινες ἔσθ᾽ ὅτε ἐπακολουθοῦσιν, ἐπειδὰν μὴ λόγῳ κρίσεως τοῦτο γίνηται, καὶ τοῦτό ἐστιν εἰδέναι ἐπὶ τῶν πολλῶν πᾶσι νοσημάτων, καὶ μάλιστα τῆς κεφαλῆς ἐῤῥωμένης καὶ ἀπωθούσης τὴν ὕλην, καθάπερ καὶ διὰ ῥινῶν τοῦτο ποιεῖν εἴωθεν ἡ φύσις, καὶ διά τινων ἄλλων μορίων. εἰ οὖν τοῦτο θεωρηθείη μετὰ πέψιν, οὐ δεῖ σπουδάζειν κωλύειν τὴν ὁρμὴν τῆς φύσεως, ἐπεὶ σωτηρία τοῦ κάμνοντός ἐστιν, ὅτε τοῦτο πράττουσα ᾖ. εἰ δὲ συμβῇ τὴν δύναμιν ἔσθ᾽ ὅτε καταβάλλεσθαι τῆς κενώσεως πολλῆς γινομένης, ἢ ἄλλως πως κίνδυνον ἐπιφερούσης, τὸ τηνικαῦτα δέον ἐστὶ βοηθεῖν τῷ νοσοῦντι, καὶ στέλλειν τὴν ἄμετρον φορὰν τοῦ αἵματος. εἰσὶ δὲ τοῦτο πολλὰ ποιεῖν δυνάμενα, καὶ μάλιστα ταῦτα. Ἐφεκτικὸν αἱμοῤῥαγίας. Βάτου καὶ κηκίδων ὄξει ἑψηθέντων χυλὸν ἐγχυμάτιζε. Ἄλλο. Τὸν χυλὸν τῆς περδικιάδος χλιαίνας, ἔγχει. Ἄλλο, ὥστε μὴ θρομβοῦσθαι τὸ αἷμα ἐν τοῖς ὠσίν. Πράσου χυλὸν καὶ ὄξος σμίξας, ἐγχυμάτιζε πολλάκις.

θ'

Περὶ κωφώσεως.

Ἐὰν δὲ καὶ παντελὴς βλάβη τῆς ἀκοῆς γίνηται, ἣν κώφωσιν ὀνομάζουσι· καί τινες μὲν αὐτῶν ἄνευ πυρετοῦ. τινὲς δὲ καὶ μετὰ πυρετοῦ. ὅσαι μὲν διὰ χολώδη χυμὸν ἄνω ὁρμήσαντα συμβαίνουσι, αὗται μᾶλλον εὐίατοι γίνονται, ἢ τῆς γαστρὸς φυσικῶς κινηθείσης, ἢ φαρμάκου δοθέντος αὐτοῖς, ὅπερ τὸν χολώδη χυμὸν κενοῦν πέφυκεν. ὅσαι δὲ γίνονται διὰ γλίσχρους καὶ παχυτέρους χυμοὺς ἀποσκήψαντας, ὡς ἐπὶ ληθάργων καὶ καταφορῶν, καὶ κεφαλαίας χρονίας, καὶ ἄλλων παθῶν, αὗται πᾶσαι δύσλυτοί εἰσι, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συναποθνήσκειν φιλοῦσι τοῖς κάμνουσιν. ἰσχυρῶς οὖν ἀνθίστασθαι δεῖ τῷ πάθει, τὴν ἀρχὴν ἀποκαθάρσεως ποιουμένους τῆς κάτω κοιλίας, διά τε τοῦ ὀξυμέλιτος τοῦ καλουμένου ἰουλιανίου, καὶ διὰ τῆς ἱερᾶς· συνεχέστερον δὲ διὰ τῶν ἁλῶν τῶν ἐχόντων εὐφόρβιον, ἢ εἴπερ εἰσὶν οἱ παρ᾽ ἡμῖν συνήθως σκευαζόμενοι, δοκοῦντες μὲν εἶναι λιτοὶ καὶ ἁπλούστεροι, μεγάλην δὲ δύναμιν κεκτημένοι, καὶ πρὸς ἄλλα ποιεῖν δυνάμενοι πολλά. ἔχει δὲ αὐτῶν ἡ σύνθεσις οὕτως.

Ἁλάτιον. Ἀμμωνιακοῦ < β', πεπέρεως < α', εὐφορβίου < δ', ἐν ἄλλῳ < α', δίδου πρὸς δύναμιν ἀπὸ δ', ἢ ϛ' εἰς ᾠά, ἢ εἰς μελίκρατον, ἢ εἰς λάχανον, ἢ ὅπου βούλει παρέχειν αὐτά. χρήσιμοι δέ εἰσι καὶ σκοτωματικοῖς, καὶ αἷς ἐπέχονται ἔμμηνα. μετὰ δὲ τὸ παραλαβεῖν τὰς τῆς γαστρὸς κενώσεις, ἤδη λοιπὸν καὶ εἰς τοὺς ἀποφλεγματι-

σμοὺς

σμούς, καὶ εἰς τὰ ἔρρινα, ὅσα προτρέπειν ὑγρὰ, καὶ ἕλκειν δύναται), καὶ ὅσα πέφυκε πταρμοὺς κινεῖν. Περὶ ἀποφλεγματισμῶν. Ἀποφλεγματισμοὶ δὲ οὗτοί εἰσιν ἄριστοι, οἵ τε διὰ τῆς ἀγρίας σταφίδος συγκείμενοι καὶ σινήπεως, καὶ ἀναγαργαριζόμενοι.

Περὶ πταρμικῶν. Πταρμικὰ δὲ τά τε διὰ πεπέρεως ἔχοντα καὶ στρουθίου, καὶ ἐλλεβόρου λευκοῦ, καὶ βατραχίδος τῆς βοτάνης, ἐξ ἴσου. τὰ δὲ ἐγχεόμενα τῇ ῥινὶ ἔστωσαν διὰ κυκλαμίνου χυλοῦ καὶ μέλιτος συμμεμιγμένων. Ἄλλο. Καλῶς δὲ ποιεῖ καὶ τὸ ξηρίον τοῦτο ἐμφυσώμενον διὰ καλάμου. ἔχει δὲ ταῦτα, κυμίνου ξηροῦ < η', ἴρεως < δ', νίτρου ἐρυθροῦ < α', ἐλατηρίου < α'. τρίψας λεῖα, ἐμφύσα διὰ ῥινῶν. κουφίζει γὰρ καλῶς κεφαλὴν ὑπὸ πλήθους ὀχλουμένην. καὶ τὰ ὦτα δὲ καλῶς καθαίρει τὸ διὰ κενταυρείου, καὶ τῆς κολοκυνθίδος καὶ τοῦ ἐλλεβόρου ἐγχυματιζόμενα. Πρὸς δυσηκοΐαν καὶ κώφωσιν. Ἐλλεβόρου μέλανος, καστορίου ἀνὰ < α' μετὰ ὄξους ἀναλαβὼν, χρῶ. ἁρμόζει δὲ τούτοις καὶ τὰ πρόσθεν εἰρημένα πρὸς δυσηκοΐαν καὶ τὰς ἐμφράξεις. τοιαῦτα δέ εἰσι καὶ τὰ διὰ τῶν χυλῶν συγκείμενα, καὶ νίτρου, καὶ κεδρίας. πρόσεστι δὲ καὶ ὁ χυλὸς τῆς χαμαιλαίας ἐστὶ δραστικώτατος, καὶ πρὸς τὰς μεγίστας κωφώσεις μεμαρτυρημένος. ἐπιμένοντος δὲ τοῦ πάθους, καὶ τοῖς ἐμέτοις κεχρήσθωσαν τοῖς ἀπὸ ἐλλεβόρου. μετὰ δὲ τὰς κενώσεις καὶ τοὺς ἐμέτους, καὶ ἔρρινα, καὶ τοπικὰ βοηθήματα, καὶ ἱππασίαν παραλαμβανέτωσαν, καὶ μάλιστα τὴν διὰ τῶν ἁρμάτων, καὶ τόπων ἐναλλαγήν. αἱρεῖν δὲ τοὺς παραθαλασσίους μᾶλλον τῶν μεσογαίων. καὶ τὰ αὐτοφυῆ λουτρὰ πρότιμα τῶν γλυκέων. μὴ παρόντων δὲ τούτων, καὶ τὸ ἐν τοῖς θαλαττίοις ὕδασι σμήχεσθαι καλόν. καλὸν δὲ καὶ τὴν κεφαλὴν ξηραίνειν σπουδάζειν, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν βαρυνομένων καὶ πληρουμένων. προσέτι δὲ καὶ βδέλλαις, καὶ σιναπισμοῖς κεχρήσθωσαν, καὶ ἀνατρίψει τῶν περὶ τὸ δέρμα. τινὲς δὲ οὐ μόνον τούτοις, ἀλλὰ καὶ ἀρτηριοτομίας ὕστερον προσήνεγκαν, καὶ σάλπιγγα προσθέντες, εἰς τὸ ἄκρον τῆς σάλπιγγος τὸν πόρον τῆς ἀκοῆς θέντες, οὕτω κατηυλίσαντο. ἕτεροι δὲ μετὰ μεγάλων κωδώνων ἐκτύπησαν· καὶ ἄλλοι ἄλλως ἐχρήσαντο προσεπινοοῦντες. ἐπὶ γὰρ τῶν μεγάλων παθῶν εἰ καὶ μηδὲν ἄξιον λόγου δρᾶν φαίνεται τὰ πολλὰ βοηθήματα, ὅμως δεῖ ἐπινοεῖν καὶ μὴ κατοκνεῖν εἰς τὸ βοηθῆσαι, καὶ μηδὲν καταλιμπάνειν. πολλὰ γὰρ ἀσμένως ἐκβαίνει παρὰ τὰ προσδοκώμενα.

Κεφάλαια τοῦ τετάρτου βιβλίου.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

α' Περὶ συνάγχης.

Τὸ τῆς συνάγχης πάθος, εἴπερ τι καὶ ἄλλο, τῶν ὀξυτάτων ἐστὶ παθῶν. δίκην γὰρ ἀγχόνης καὶ βρόγχου ἀποπνίγειν οἶδε τοὺς κάμνοντας, ὅθεν καὶ συνάγχη τὸ πάθος εἰκότως ὠνομάσθη. ἐπεὶ οὖν ὀξύτατόν ἐστι, καὶ ἀθεὶς τὸν θάνατον ἐπιφέρει, ἀνάγκη καὶ ὀξέως ἐπὶ τὴν θεραπείαν ὁρμᾶν. ἀλλ' ἐπὶ πάσης ὀρθῆς θεραπείας ἐπειδήπερ ἀνάγκη προηγεῖσθαι τὴν διάγνωσιν, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἐπίστασθαι τήν τε οὐσίαν αὐτὴν τοῦ πάθους, καὶ τὰς αἰτίας αὐτοῦ, καὶ διαφορὰς, καὶ τὴν διάγνωσιν ἑκάστης αὐτοῦ. οἱ μὲν οὖν ἀρχαιότεροι τῶν πάλαι ἰατρῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πᾶν εἶδος φλεγμονῆς περὶ τὸν λαιμὸν, εἴτε ἔνδοθεν, εἴτε ἔξωθεν ἀπειλοῦν πνιγμὸν, συνάγχην ὠνόμαζον. οἱ ὕστερον δὲ διεῖλον τὴν φλεγμονὴν εἰς τέσσαρας διαφορὰς, καὶ τὴν μὲν ἔνδον φλεγμονὴν τῶν μυῶν τοῦ λάρυγγος, ἐκάλεσαν κυνάγχην, τὴν δὲ ἐκτὸς, παρακυνάγχην· ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ἔνδοθεν φλεγμονὴν τοῦ φάρυγγος, ἐκάλεσαν συνάγχην, τὴν δὲ ἐκτὸς, παρασυνάγχην. τούτων οὕτως ἐχόντων, λέγωμεν ἤδη καὶ τὴν πρὸς ἕκαστον εἶδος ἁρμόζουσαν θεραπείαν. εἰδέναι δεῖ τοίνυν καθόλου ὡς οὔτε ἡ ἀποκρουστικὴ μόνη ἀγωγὴ συμβάλλεται τοῖς πάθεσι τούτοις, οὔτε ἡ διαφορητικὴ, ἀλλὰ μικτῆς ἐστι χρεία, καὶ πρὸς τοὺς καιροὺς ἀποβλέποντας, ποτὲ μὲν τὴν ἀποκρουστικὴν, ἄλλοτε δὲ τὴν διαφορητικὴν ἐπιμιγνύειν χρή. καὶ εἰ μὲν ἀρχὴ τοῦ πάθους εἴη, καὶ ἔτι ῥευματιζόμενα φαίνοιτο, τότε δὴ τὴν ἀποκρουστικὴν πλέον δεῖ μιγνύειν, καὶ ἐν τῇ ἀκμῇ μᾶλλον τὴν ἀποκρουστικὴν, ἐν δὲ τῇ παρακμῇ, τὴν ἰσχυροτέρως διαφορεῖν δυναμένων. ὅσοι γὰρ ἐχρήσαντο χαλαστικῇ ἀγωγῇ μόνῃ, εἴτε ἔνδοθεν, εἴτε ἔξωθεν, οὗτοι μεγίστων αἴτιοι κακῶν ἐγένοντο. ἢ γὰρ εἰς πνιγμὸν ὀξύτατον ἐνέβαλον, ἢ τὴν φλεγμονὴν ηὔξησαν, ὥστε πολλοὺς γενομένων ὕστερον μόλις ἀναπνεῦ-

σαι καὶ σβεσθῆναι τὸν κάμνοντα. οὐ μόνον δὲ δεῖ προσέχειν τοῖς καιροῖς, ἀλλὰ καὶ τῇ δυνάμει τῶν βοηθημάτων. τὰ μὲν γὰρ ἀσθενέστερα καὶ μαλακώτερα τοῖς ἁπαλωτέραν ἔχουσι τὴν ἕξιν οἰκειότερα ἄν τις προσενέγκοι, οἷον, εὐνούχοις, παισί, γυναιξί, καὶ τοῖς ὁμοίοις τούτων. τὰ δὲ ἰσχυρότερα τοῖς σκληροτέροις, καὶ ἰσχυροτέροις σώμασι. καὶ γὰρ ὥσπερ ἐκ τῶν ἐν τῷ ὑγιαίνειν ψυχόντων πάσχοντα τὰ σκληρότερα σώματα νοσοῦσιν, οὕτω πάλιν ἵνα εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐπανέλθῃ, τῶν ἰσχυροτέρων ἐξ ἀνάγκης δεῖται πάλιν, τὰ δὲ μαλακωτέραν ἕξιν ἔχοντα, τοὐναντίον ὑπομένει. τῶν μὲν γὰρ ἀσθενεστέρων βοηθημάτων, ἀβλαβῶς ἀνέχεται, ὑπὸ δὲ τῶν ἰσχυροτέρων ἀδικεῖται τῷ μὴ φέρειν αὐτῶν τὴν δύναμιν. δεῖ οὖν προσέχειν ἀκριβῶς, ποῦ μὲν ἐκλῦσαι τὴν δύναμιν τῶν βοηθημάτων, ποῦ δὲ ἐπιτεῖναι χρή, ὅπως τὸ προσαγόμενον βοήθημα γένοιτο ἐναντίον μὲν τῇ κρατούσῃ διαθέσει, οἰκεῖον δὲ καὶ φίλον τῇ ἕξει τοῦ πάσχοντος. εἴπωμεν οὖν ἤδη ποῖα τῶν βοηθημάτων ἐστὶν ἁπλούστερα καὶ ἀσθενῆ, ποῖα δὲ ἰσχυρότερα. καὶ πότε μὲν αὐτοῖς μικτοῖς δεῖ κεχρῆσθαι, πότε δὲ * εὐκράτοις. Περὶ τοῦ διὰ μόρων. Τὸ μὲν οὖν ἁπλούστερον βοήθημα ὑπὸ τοῦ χυλοῦ τῶν μόρων καὶ τοῦ μέλιτος σκευάζεται, καὶ ποιεῖ πρὸς τὰς ἀρχομένας τῶν παρισθμίων, καὶ τῆς σταφυλῆς, καὶ φάρυγγος, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, πρὸς πᾶσαν φλεγμονὴν μετρίαν τῶν περὶ τὸν λαιμόν, καὶ μάλιστα τῶν μαλακοσάρκων, καὶ λευκοτέρων σωμάτων. τὸ δὲ σύνθετον οὐ μόνον ποιεῖ ἐν ταῖς ἀρχαῖς, ἀλλὰ καὶ ἀκμὴν ἐχούσης τῆς φλεγμονῆς. ἰσχυρότερον γὰρ καὶ διαφορητικώτερον γίνεται, ἐὰν καὶ σμύρναν προσλάβῃ. καὶ πολλοί γε ἐξ ἀρχῆς οὕτω σκευάζουσι μετὰ τῆς σμύρνης. βέλτιον δὲ περὶ τὴν ἀκμήν, ὅτε καὶ διαφορήσεως καὶ συμπέψεώς ἐστι χρεία, τότε εἰ καὶ διὰ τοῦ βησσᾶ τις προσπλέξει ὀλίγον, ἢ καὶ ἄλλης τινὸς ἀντιδότου διαφορητικῆς, ἔτι δραστικώτερον ἐργάσεται τὸ φάρμακον. εἰ δὲ παύσοιτο μὲν ἤδη τὸ ζέον τῆς φλεγμονῆς, εἴη δὲ σκληρία τις ἐπιμένουσα, τηνικαῦτα καὶ θείου προσπλέκειν ὀλίγον δεῖ, καὶ νίτρου τῇ τοιαύτῃ συμμετρίᾳ τοῦ φαρμάκου, πρὸς τὸ διαφορῆσαι, καὶ εἴ τι παχὺ καὶ γλίσχρον ἐστὶ πρὸς τὸ βάθος τύχῃ, ἀρκοῦσι νίτρου < ς', θείου < α'. εἰ δὲ μὴ φέροιεν τὴν δῆξιν οἱ κάμνοντες, ἀλλὰ καὶ τὸν στόμαχον ἀσθενῆ ἔχουσι, καὶ ἀνατρέπεσθαι νομίζουσιν ὑπὸ τοῦ διαχρίσματος, ἐπὶ τούτων φεύγειν δεῖ τὸ νίτρον, καὶ τὸ θεῖον, ἀρκεῖσθαι δὲ μόνῃ τῇ διὰ τοῦ βησσᾶ ἐπιμιξίᾳ, ἢ γλήχωνι καὶ ὀριγάνῳ, ἢ καλαμίνθῃ, ἢ ὑσσώπῳ, ἢ πεπέρεως. πρὸς δὲ τὸ μὴ τραχύνεσθαι ὑπὸ τούτων τὰ περὶ τὸν φάρυγγα, καλόν ἐστι τὸν τῆς γλυκείας ῥίζης χυλὸν ἐπιμιγνύειν. οὕτω γὰρ ἔσται βοήθημα πολύχρηστον καὶ ἀβλαβέστερον κατὰ πάντα. ἐπὶ γὰρ τῶν μὴ φερόντων τὰς φαρμακώδεις ποιότητας, ὠφελεῖ τὰ προσηνέστερα τῶν βοηθημάτων. σκευάζειν δὴ βουλομένοις εἰς τὸ μὴ δεῖσθαι πάλιν ἐν ἄλλῳ βιβλίῳ ζητεῖν τὰς γραφάς, ἀναγκαῖον ἐνόμισα καὶ ταύτας ἐκθέσθαι τὰς σκευασίας αὐτῶν ἐνταῦθα. Σκευασία τοῦ διὰ μόρων. Μόρων χυλοῦ κο ς', κρόκου, σμύρνης, ζωγλίτιδος, στυπτηρίας ἀνὰ ℥ ς', ὀμφακίου ℥ ς', μέλιτος ξε ε', ἔασον ψυχθῆναι τὸν τῶν μόρων χυλόν, ὥραν α', καὶ μικρὸν παχυνθῆναι. καὶ οὕτω πάλιν ἐπιβαλὼν τὸ μέλι, ἕψε ἕως ἀποτελειωθῇ, καὶ τότε πάλιν μίγνυε τὰ ξηρά. Ἄλλως τὸ διὰ μόρων ὁ θειότατος Γαληνὸς ἐσκεύασεν.

Μέλιτος λί α', τοῦ χυλοῦ τῶν μόρων κο ε', κρόκου < α', σμύρνης < α', ὀμφακίου < α', οἴνου αὐστηροῦ κο ε', ἐν ἄλλῳ < ιβ'. εἰ δὲ μὴ ἔχεις τὸ ὀμφάκιον,

αὐτὶ αὐτοῦ ῥοῦ χυλὸν ἔμβαλλε. προεψῆσαι δεῖ τὸν χυλὸν αὐτοῦ καθ' αὐτὸν ἄχρι γλοιοῦ πάχος ἔχῃ. εἶθ' οὕτως προσβάλλε τὸ μέλι· κἀπειδὰν ἑψηθῇ καὶ μηκέτ' ἔχῃς ἀφρὸν τὴν κάκαβον, τότε πάλιν ἐπίβαλλε τὰ ξηρά, καὶ ἕψε ἄχρις ἂν πάντα ἑνωθῇ καλῶς. τοιαύτη μὲν ἡ διὰ τοῦ χυλοῦ τῶν μόρων ἐστὶ σκευασία. καὶ τοῦ καρποῦ δὲ τῶν ἀγρίων μόρων ὁ χυλὸς σκευαζόμενος, ἄριστόν ἐστι φάρμακον, καὶ τῶν μήλων δὲ τῶν κυδωνίων ὁ χυλός. ἐν ἀπορίᾳ δὲ τούτων, καὶ ἀχράδων, καὶ μεσπίλων, καὶ βραβύλων, καὶ κρανίων, καὶ * προύνων. εὔδηλον δὲ ὅτι ἐπὶ τῶν στυφουσῶν ὀπωρῶν πλείονος δεῖ μιγνύειν τοῦ μέλιτος, ἐνίοτε μὲν διπλάσιον, ἐνίοτε δὲ καὶ τριπλάσιον. καὶ ταῦτα πάντα εὐστόμαχά εἰσι βοηθήματα καὶ ἀκίνδυνα· καὶ εἰ καταπίοι τις, καὶ μετρίαις ἁρμόζει φλεγμοναῖς. καὶ ἔξεστι τοῖς χυλοῖς τούτοις προσμιγνύειν ὅσαπερ καὶ ἐπὶ τοῦ χυλοῦ τῶν μόρων ἐγράψαμεν. καὶ τὸ διὰ τοῦ χυλοῦ δὲ τῶν καρύων ἰσχυρότερόν ἐστιν ὀλίγον, ἀλλὰ καὶ τὰ διὰ τῶν βατίνων, καὶ ῥοιῶν, καὶ μήλων σκευαζόμενα, καὶ τονωτικὴν καὶ εὐστόμαχον κέκτηται δύναμιν. ἔχει δὲ τούτων ἡ σκευασία οὕτως. Τοῦ διὰ καρύων σκευασία. Ἀκμάζοντος τοῦ καρποῦ τῶν καρύων, περιαιρεῖν δεῖ τὰ ἔξω λέπη, καὶ αὐτίκα κόπτειν ἐν ὅλμῳ, δι' ὀθονίου τε τὸν χυλὸν διηθεῖν, καὶ προσαφεψήσαντα, οὕτω μιγνύειν αὐτῷ συμμέτρως μέλιτος, ὡς γέγραπται ἐπὶ τῷ διὰ μόρων, μέχρι συστάσεως μελιτώδους. οὕτω γὰρ ἄν τις αὐτῷ καθ' αὐτὸ * δίχα τινὸς ἐπιμιξίας, ἔχει δεόντως κεχρῆσθαι, ἐπί τε παιδίων καὶ γυναικῶν, καὶ ἐν ἀρχῇ μᾶλλον. εἰ δὲ καὶ τὴν σμύρναν αὐτῷ ἐπιμίξειεν, ἔξεστι καὶ ἐν τῇ ἀκμῇ κεχρῆσθαι αὐτῷ, θεῖόν τε καὶ νίτρον προσπλέκοντα, καὶ ἐν παρακμῇ, καὶ ἐφ' ὧν εἰρήκαμεν, εἰς σκληρίαν, καὶ σφήνωσιν ἐν τοῖς περὶ φάρυγγα καὶ λάρυγγα τόποις. τοιαύτη μὲν καὶ ἡ διὰ τοῦ χυλοῦ τῶν καρύων σκευασία, καθάπερ καὶ τοῦ διὰ μόρων, καὶ τῶν ἄλλων καρπῶν. χρήζουσι δὲ καὶ τῶν ἄλλων βοηθημάτων, ἐν οἷς καὶ τὰς μεγίστας δυνατὸν ἰάσασθαι κυνάγχας, περὶ ὧν ἐφεξῆς ἐρῶ. καὶ πρῶτον μὲν ὑμῖν τὴν ἔκθεσιν ποιήσομαι καλλίστου βοηθήματος, καὶ ἰσχυροῦ πάνυ, καὶ πολλοὺς ἀπὸ πολλῶν κινδύνων ῥυσαμένου, οὗ κἀγὼ ἔσχον πεῖραν. ἔχει δὲ οὕτως. ἴρεως ℥ α', βαλαυστίων ℥ α', ἐν ἄλλῳ δὲ ℥ γ', πεπέρεως ℥ α', κρόκου ℥ γ', ἐν ἄλλῳ ℥ δ', ῥοῦ συριακοῦ ℥ β', οἴνου ξε γ', ἑψήματος ξε α', μέλιτος λι α', στυπτηρίας ℥ α'. τούτῳ τῷ βοηθήματι δυνατόν ἐστιν ἐν παντὶ καιρῷ χρήσασθαι, καὶ μάλιστα, ἐφ' ὧν καὶ διαθερμαίναι τι ἐστὶ χρεία, καὶ λεπτῦναι τὰ ἐσφηνωμένα σφόδρα. καὶ τούτου μὲν τοῦ βοηθήματος πολλὴν ἔσχον πεῖραν, καλλίστου ὄντος. καλὸν δὲ καὶ τὸ διὰ βηκασᾶ σκευαζόμενον βοήθημα. καλοῦσι δὲ αὐτὸ διὰ χελιδόνων, καὶ διὰ τοῦ ἁρμαλᾶ. Πρὸς τὰς κακοήθεις καὶ ἀπηλπισμένας ἀντίδοτος ἡ διὰ τοῦ βηκασᾶ διαγγελλομένη. Ἀνίσου, σελίνου σπέρματος, ἄμμεως, κρίνου ἄνθους, στυπτηρίας, ἴρεως ἰλλυρικῆς, βηκασᾶ, ὅ τινες ἁρμαλᾶ προσαγορεύουσιν, οἱ δὲ ἄγριον πήγανον, ἀνὰ ℥ α', κασσίας, κροκομάγματος, ῥόδων ξηρῶν ἀνὰ ℥ ϛ', κισσοῦ, νεοσσῶν χελιδόνων σποδοῦ προσφάτου ἀνὰ ℥ γ', ἐν ἄλλῳ ἀνὰ ℥ α', ναρδοστάχυος, κρόκου, ἀμμωνιακοῦ ἀνὰ ℥ δ', ἐν ἄλλῳ ἀνὰ ℥ α', κηκίδων ὀμφακιτίδων < η', λεώσας σὺν μέλιτι χρῶ, καὶ τούτῳ μόνῳ δυνατὸν χρῆσθαι ἐπὶ τῶν μέσων διαθέσεων, καὶ ἐκλύειν αὐτοῦ τὴν δύναμιν ἐπιμιγνύντας αὐτῷ ἢ ἀμύλου, ἢ ῥόδων ξηρῶν, ἢ γῆς κρητικῆς, ἢ λημνίας σφραγίδος, ἢ ἀλεύρων κριθίνων, ἢ ἄλλων τοιούτων συμμέτρων τινῶν, ὡς ἂν τις ἀρκεῖν πρὸς τὴν ἐνοῦσαν διάθεσιν ὑπονοήσῃ, καὶ

ἐπιτεῖναι

ἐπιτεῖναι δὲ δυνατόν, ἐφ' ὧν ἰσχυροτέρῳ δεῖ κεχρῆσθαι τῷ φαρμάκῳ, ἐπιμιγνύντας αὐτῷ νίτρου τε καὶ ἡπατηρίου· καλοῦσι δὲ οὕτω τὸν χυλὸν τοῦ ἀγρίου σικύου· κόπρου χελιδόνων ἀκαύστου καὶ κεκαυμένης, ἀλλὰ καὶ κυνείαν κόπρον λευκὴν εἰ μίξειας, ἐπειδὴ οἱ κύνες ὀστοφαγήσωσιν ἀποπατοῦσι, ἰσχυρὸν καὶ οὕτως ἐργάσῃ τὸ φάρμακον. εἰ δὲ καὶ ἀνθρωπείου μίξειας ἀκαύστου τε καὶ κεκαυμένης, ἔτι μᾶλλον ἰσχυρότερον ἐργάσῃ τὸ φάρμακον. τὸ διὰ τῆς κεκαυμένης ἐστὶν ἀσθενέστερον. δεῖ δὲ καὶ πρὸς τοὺς καιροὺς ἀποβλέποντας, ἐπιμιγνύναι τινὰ τῶν φαρμάκων, ὥσπερ καὶ ἅλας ἀμμωνιακόν, ἡνίκα μὴ μόνον ἀποκρουστικοῦ, ἀλλὰ καὶ διαφορητικοῦ ἐστὶ χρεία. εἰ δὲ καὶ βρυωνίας ῥίζαν παραπλέξεις, ἔτι μᾶλλον διαφορητικώτερον ἐργάσῃ τὸ φάρμακον. δῆλον δὲ ὅτι τοῖς πάνυ διαφοροῦσιν ἐπ' ἐκείνων κεχρῆσθαι δεῖ, ἐφ' ὧν μηδὲν ἐπιρρεῖ, ἀλλὰ καὶ σκληραὶ καὶ σκιρρώδεις εἰσὶν αἱ φλεγμοναί. πολλοὶ καὶ συνήθεως τοῦ σκευαστοῦ, ὅσπερ καὶ συνεχῶς ἐσθίουσιν, ἀποβάπτοντες τὰ ὄψα, ἔμιξαν ὀξυμέλιτι, εἶτα οὕτω χλιαρὸν ἀνακογχυλίζεσθαι παρεσκεύασαν τὸν κάμνοντα, καὶ τότε διαχρίσαντες τὸ διὰ βησασᾶ, θαυμαστῶς ὠφέλησαν τὴν σκιρρώδη φλεγμονήν. χρὴ γὰρ ἐπὶ πάντων τῶν ῥευματιζομένων, ἀναστέλλειν μὲν τὸ φερόμενον, διαφορεῖν δὲ τὸ ἐνσκῆψαν· ὅπως μὴ ἐμφραχθείσης τῆς ὁδοῦ τοῦ πνεύματος, ἀποπνιγῆναι συμβῇ τὸν κάμνοντα, ὡς ἐκ δίκης ἀγχόνης. ἰσχυρὸν δέ τις ποιεῖ διάχρισμα, ἐπιμιγνύων τῇ ἀντιδότῳ ταύτῃ τρία τινὰ τῇ διὰ τοῦ βησασᾶ. καὶ πολλοὺς ἔσωσεν, ὥστε μὴ φλεβοτομίας ἢ καθάρσεως δεηθῆναι τὸν κάμνοντα. ἦσαν δὲ τὰ τρία ταῦτα, κυνεία κόπρος καὶ ἀνθρωπεία, καὶ ἡπατήριον ἀνὰ < β', εἰς Γο α', τῆς ἀντιδότου τῆς διὰ τοῦ βησασᾶ. καὶ πλέον δὲ ἐξ αὐτῶν παραπλέκειν δεῖ, πρὸς τὴν τοῦ πάσχοντος δύναμιν καὶ τὴν ἕξιν ἀποβλέποντας. εἰ δέ τινες διὰ τὸ βδελυρὸν παραιτοῦνται χρῆσθαι τῇ ἀνθρωπείᾳ κόπρῳ, ἀρκοῦσι τὰ δύο μόνα, τὸ ἡπατήριον καὶ ἡ κυνεία κόπρος διαχριομένη. καλῶς γὰρ ποιεῖ μετὰ μέλιτος. καὶ ὅπου δὲ μὴ δυνατόν ἐστι διαχρίσαι, διὰ καλάμου ἐμφυσώμενον τὸ αὐτὸ ποιεῖ· ἵνα δὲ μὴ δυσώδης ἡ κόπρος ᾖ, πρὸ τριῶν ἡμερῶν ποίει τὸν κύνα ἐσθίειν ὀστᾶ. οὕτω γάρ ἐστι καὶ λευκή, καὶ οὐ δυσώδης. ποιήσεις δὲ καὶ τὴν ἀνθρωπείαν μὴ εἶναι δυσώδη, τὸ παιδίον, οὗ μέλλεις τὴν κόπρον λαμβάνειν, πρὸ τριῶν ἡμερῶν, ὡς μὴ ἄπεπτον ἀλλὰ σύστασιν εὑρίσκεσθαι ἔχον τὸ διαχώρημα, δεῖ ἐσθίειν θέρμους ἑψηθέντας, οὓς καὶ συνήθως ἐσθίομεν, ἅμα καὶ καλῶς ὀπτηθέντι ἄρτῳ κλιβανίτῃ, μὴ πολλούς. δεῖ δὲ καὶ τὸ ἐν τῇ πρώτῃ διαχωρηθὲν κόπριον ἀπορρίπτειν, καὶ τὸ ἐν τῇ δευτέρᾳ, τὸ δὲ ἐν τῇ τρίτῃ λαμβάνειν, καὶ τούτῳ κεχρῆσθαι μὴ ὑγρῷ, ἀλλὰ ξηρῷ μετὰ μέλιτος. ταῦτα καὶ ὁ σοφώτατος Γαληνός, καὶ Φιλάγριος, καὶ ἄλλοι πολλοὶ μαρτυροῦσι τῶν παλαιῶν. καὶ ἡ πεῖρα δὲ ἡμᾶς οὕτως ἐδίδαξεν. οἱ δὲ νῦν οὐκ ἐχρῶντο τῇ ἀνθρωπίνῃ, διὰ τὸ βδελυρὸν αὐτῆς, τῇ δὲ κυνείᾳ μᾶλλον, ὡς μηδὲν ἐχούσῃ δυσῶδες, καὶ δυναμένῃ τὸ αὐτὸ ἔργον ποιεῖν. εἰ δὲ μὴ ταύτῃ βούλοιντο κεχρῆσθαι, τοῖς εἰρημένοις ἡμῖν ἔμπροσθεν διαχρίσμασι καρτερήτωσαν. τῷ τε διὰ τῶν χελιδόνων, καὶ τῷ λαμβάνοντι τὸν ῥοῦν θαυμασίῳ ὄντι βοηθήματι. δεῖ * δὲ διὰ τῶν χελιδόνων ἀναμιγνύειν τῇ διὰ τοῦ χυλοῦ τῶν καρύων. τῷ γὰρ δι' αὐτοῦ σκευαζομένῳ, καθ' ἑαυτὸ δεῖ κεχρῆσθαι. εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι τὸ διὰ τοῦ βησασᾶ οὐ μόνον τὰ πρὸς τὸν λαιμὸν πάθη, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ὠφελεῖ. καὶ γὰρ καὶ στομαχικὰς καὶ κοιλιακὰς ἰᾶται διαθέσεις, καὶ μάλιστα τὰς στομαχικάς, καὶ δυσεντερικάς, καὶ ἐὰν προσ-

λάβῃ καὶ κυνείας κόπρου, ἥτις καὶ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἰᾶται δυσεντερίας, μιγνυμένη παρὰ διὰ τῶν κοχλάκων ἑψηθέντι γάλακτι. οὐδὲν δὲ ἧττον ἰᾶται τὰ παρίσθμια καὶ ἀντιάδας, καὶ γαργαρεῶνα φλεγμαίνοντα, μιγνυμένη τῷ χυλῷ τοῦ ὄμφακος, καὶ καρύων λεμμάτων, καὶ κεράνων, καὶ πρίνων, καὶ οὔων, καὶ τῇ αἰγυπτίᾳ, καὶ τῇ ἀνθηρᾷ. δῆλον δὲ ὅτι ἐν μὲν τῇ ἀρχῇ τῶν φλεγμονῶν, καὶ ἔτι ῥευματιζομένης τῆς φλεγμονῆς, μᾶλλον τῶν στυφόντων δεῖ προσπλέκειν. ἡνίκα δὲ ἡ ἀκμή, καὶ χρεία τοῦ διαφορεῖσθαι, τὰ διαφοροῦντα. πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας ἔχει ἀρετὰς καὶ ἡ κυνεία κόπρος. καὶ γὰρ καὶ ἄφθας, καὶ ἕλκη παλαιὰ καὶ δυσούλωτα ἰᾶται, ὧν ἁπάντων οὐ δεῖ μνημονεύειν. ἀπὸ γὰρ τῶν εἰρημένων εὑρήσει τις καὶ τὰς ἄλλας ἐνεργείας αὐτῆς. εἰ δὲ μὴ εὐποροίη τούτων, τοῖς ὑποτεταγμένοις πάνυ καλοῖς οὖσι καὶ εὐπορίστοις χρηστέον.

Πρὸς συνάγχας.

Ῥαφάνου σπέρμα λεῖον ὀξυμέλιτι ἀναγαργαριζόμενον ὠφελεῖ πάνυ. καταφέρει γὰρ ὑγρασίαν πολλήν. Ἄλλο ἀναγαργάρισμα συναγχικοῖς, ᾧ ἐχρήσατο Στέφανος ὁ πατήρ μου, κἀγώ, καλόν. Ἀκάνθης αἰγυπτίας < α', ἴρεως < ϛ'', γλυκυρρίζης < ϛ'', πιτύρου σίτου * φουκτὴν α', ῥόδα ξηρὰ ὀλίγα, νικολάου φοίνικας ε' ἢ ζ', ἑψήματι ἢ ὕδατι ἕψε, καὶ τῷ ζέματι μετ' ὀλίγου μέλιτος, ἀναγαργαριζέσθωσαν καθ' ὥραν. Ἄλλο. Σίνηπι διαχριόμενον καλῶς ποιεῖ. τούτου μέμνηται Διοσκορίδης. δῆλον δὲ ὅτι πρὸς τοὺς σκληροτέραν ἔχοντας τὴν ἕξιν, καὶ χρονιωτέρας, καὶ οὐ πάνυ ζεούσας φλεγμονάς. Ἄλλο πρὸς τὰς αὐτὰς διαθέσεις. Πίσσαν ὑγράν, νίτρον, μετὰ μέλιτος ἴσα, κέδρου ἐλαχίστου παράμιξον. καὶ πάνυ καλῶς ποιεῖ ἐπὶ τῶν χρονίων καὶ ἤδη σκληρυνομένων φλεγμονῶν. Ἄλλο ἀναγαργάρισμα. Ἰτέας φύλλα ἑψήσας μετὰ ὕδατος, ἕως οὗ μεταβάλῃ τὴν χροιάν, δίδου ἀναγαργαρίζεσθαι. τοῦτο ἀποσπᾷ παχέα, καὶ ὠφελεῖ. Ἄλλο. Πιτύρων καὶ ἰσχάδων ζέμα δίδου διακλύζεσθαι, καὶ μάλιστα ἐξ ὧν τὰ παρίσθμια ἔσχον ἐξ ἀρχῆς φλεγμονήν. Ἄλλο. Φακήν, ῥόδα, φοίνικας ἀφεψήσας, τὸ ζέμα ἀναγαργαριζέσθω. τοῦτο ἐν τῇ ἀρχῇ δεῖ μᾶλλον ποιεῖν. Ἄλλο. Χαλκοῦ κεκαυμένου καὶ πεπλυμένου < α', νίτρου ἐρυθροῦ < β', μέλιτι ἀναλάμβανε, καὶ μετρίως ἑψήσας ἐν χαλκῷ ἀγγείῳ, χρῶ. πάνυ καλῶς ποιεῖ ἐν τῇ ἀκμῇ. καὶ ἀψίνθιον δὲ μετὰ μέλιτος πάνυ καλῶς ποιεῖ.

Ἄλλο πρὸς τὰς χωρὶς ἕλκους καὶ χρονίας συνάγχας. Εὐφορβίου < β', μέλιτος ξε τὸ τέταρτον, προεψήσας καλῶς τὸ μέλι, ἐπίβαλλε τὸ εὐφόρβιον, καὶ διάχριε τῷ ᾠῷ, καὶ καταπινέτω ὁ πάσχων τὸ φάρμακον, καὶ εὔλυτος ἔσται ἡ κοιλία, καὶ τοῦ πνιγμοῦ ἀπαλλαγήσεται. πάνυ δραστικόν ἐστι τὸ βοήθημα, καὶ πρὸς τὰς ὑπὸ γλίσχρων καὶ παχέων χυμῶν συνισταμένας φλεγμονὰς ἄνευ ἑλκώσεως, ἀκριβῶς ποιεῖ. Περὶ φλεβοτομίας. Πρὸ πάντων μὲν τὴν φλεβοτομίαν παραλαμβάνειν ἐπὶ τῶν συναγχικῶν ἀναγκαῖον, ἀλλ' οὐκ ἀθρόαν. αἱ γὰρ κατὰ μέρος κενώσεις ὑποσυλλῶσι μᾶλλον ἐξ αὐτῶν τῶν πεπονθότων τόπων τὸ αἴτιον, διὸ καὶ τρίτον αὐτὴν καὶ τέταρτον ἀφαιρεῖν δεῖ, τὴν λειποθυμίαν μόνον φεύγοντα. βλάπτει γὰρ ὡς οὐδὲν ἄλλο, τούτοις ἡ λειποθυμία, πολλάκις ἀθρόως συῤῥεῖν τὴν ὕλην ἀνασκευάζουσα περὶ τὸ βάθος. καὶ μετὰ τὴν φλεβοτομίαν, ἐὰν μηδεμία τῆς χαυνώσεως αἴσθησις γένοιτο, ἀλλ' ἔτι κωλύοιτο ἡ κατάποσις, καὶ ἡ τοῦ ἀέρος πρόσοδος. καὶ τὰς ὑπὸ τὴν γλῶτταν μὴ κα-

τακνήσῃς

τολμήσῃς τεμεῖν φλέβας, καὶ μὴ ἀναβάλῃς εἰς τὴν αὔριον, ἀλλὰ κατ᾽ αὐτὴν πράξον τὴν ἡμέραν. ἐγὼ γοῦν οἶδα κατεπειγούσης πάνυ τῆς χρείας, φλεβοτομήσας ἕωθεν, δείλης δὲ, τὰς ὑπὸ τὴν γλῶτταν τεμὼν, καὶ ἑσπέρας δεδωκὼς εἰς τὸν χυλὸν τῆς πτισάνης δακρύδιον. καὶ οὕτω μόλις ἠδυνήθην λῦσαι τὸν ὑπὸ τῆς φλεγμονῆς γενόμενον βρόγχον. καὶ ἄλλον δέ τινα οἶδα ὑποκαθάρας μετὰ τὸ τμηθῆναι τὰς ἐν ἀγκῶνι τῶν δύο χειρῶν φλέβας, οὐ περιμείνας τὴν ὑστεραίαν. ἦν δὲ τὸ καθάρσιον, ὀπὸς σηπομήλου περὶ αὐτὰ ληφθεὶς ἀπὸ τῆς βοτάνης, ὑγρὸς ἔτι, καὶ μηδέ πως ξηρανθεὶς, εἶχε σταθμὸν, Κε γ᾽. ταῦτα δεῖ ποιεῖν ἐφ᾽ ὧν ἔρρωται ἡ δύναμις, καὶ ὁ κάμνων ἀκμάζει τὴν ἡλικίαν, καὶ ἰσχυρῶς ἐπικρατεῖ τὸ πάθος, ὡς μηδεμίαν ἀναμονὴν ἐπιδέχεσθαι. οἶδα δὲ καὶ τὰς σφαγίδας ποιήσας τμηθῆναι φλέβας, μὴ εὑρηκὼς τὰς ὑπὸ τὴν γλῶτταν, καὶ τὰ μέγιστα ὠφελήσας. καὶ ἐπὶ γυναικὸς δὲ τὰς ὑπὸ τὸν ἀστράγαλον, γνοὺς αὐτὴν μὴ καθαίρεσθαι, καὶ μᾶλλον ἐκεῖθεν αὐτῇ συμβαίνειν τὴν ἀφορμὴν τῆς νόσου, καὶ συνέβη διπλῆν παρακολουθῆσαι τὴν ὠφέλειαν τῇ παρούσῃ κατὰ τὸ αὐτὸ, καὶ τῶν συνήθων κενώσεων τὴν ὑπόμνησιν, καὶ τοῦ πάθους ἀπαλλαγήν. τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ ἀνθρώπου δεῖ ποιεῖν, ἐὰν μάθῃς αὐτὸν δι᾽ αἱμορροΐδων εἰωθότα αἷμα κενοῦν. Περὶ σικύας. Εἰδέναι δὲ δεῖ καὶ τοῦτο ὑμᾶς, ὅτι καὶ ταῖς σικύαις ἀναγκαῖον ἐπὶ τῶν παθῶν τούτων κεχρῆσθαι, ἀλλ᾽ ὅταν ἤδη παύσηται ἡ ἐπιρρέουσα ὕλη, καὶ μήτε πάθος ὑποπτεύσωμεν εἶναι περὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ ὅλον σῶμα. ἐπιρρεούσης γὰρ τῆς ὕλης καὶ τῶν τόπων ῥευματιζομένων, τῶν ἀποκρουστικῶν τι προσφέρειν δεῖ μᾶλλον καὶ τῶν ἀπωθούντων, ἢ τῶν ἐπισπωμένων. ἐπειδὰν δὲ παύσηται τὸ ἐπιρρέον, καὶ χρεία λοιπὸν τὴν φθάσασαν ὕλην ἐκπεσεῖν εἰς τὰ πεπονθότα, διαφορῆσαι, τότε δεῖ καὶ τὰς σικύας προσφέρειν, καὶ πυρίας. εἰ δὲ δεήσει, καὶ κατάπλασμα. οὐδεὶς γὰρ ἔσται φόβος ἀπείρου τοῦ ὅλου γινομένου, μή ἄλλη τις ἐξ ἑτέρου ἀπορρυήσεται πρὸς τὰ πεπονθότα. δῆλον δὲ καὶ ὅτι τὸ περιεχόμενον αὐτὸ καὶ μόνον τὸν κίνδυνον ἐπιφέρειν ἤκουσαι περὶ τὰ ἐκτὸς τοῦ πάθους αἱ σικύαι δυνήσονται.

Περὶ τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων. Ἔξωθεν δὲ ἐπιβάλλειν δεῖ τῷ τραχήλῳ ἔριον ἐλαίῳ βρεχὲν, ἢ κηρωτὰς ἁπαλὰς ἀπὸ κηροῦ καὶ βουτύρου καὶ στεάτων χηνείων συγκειμένας. Περὶ καταπλασμάτων. Καταπλάσμασι δὲ κεχρῆσθαι δεῖ τοῖς δυναμένοις διαφορεῖν καὶ συμπέττειν τὰ φλεγμαίνοντα, τῷ τε διὰ κριθίνου ἀλεύρου, καὶ λινοσπέρμου, καὶ φοινίκων ἑψηθέντων εἰς ἕψημα, καὶ κρόκου, καὶ ψιχῶν συνηψημένων. φεύγειν δὲ δεῖ τὰ χαλῶντα μόνον καταπλάσματα, καὶ τὰ πάνυ ἀποκρούοντα. εἰ δὲ χρονιωτέρα καὶ σκληροτέρα ἡ φλεγμονὴ φαίνοιτο, καὶ ἰσχάδων ἐστὶ τηνικαῦτα προσπλέκειν καλὸν, καὶ λαπάθου, καὶ στεάτων, καὶ νίτρου βραχέος. ἕλκειν γὰρ δεῖ τὴν ὕλην. ὅπερ καὶ ἡ φύσις σπεύδει ποιεῖν. Περὶ πυρίας. Καὶ πυριᾶν δὲ τὰς χρονίας καὶ σκιρρώδεις οὐδὲν ἄτοπον, χαμαιμήλων ἢ ἀλθαίας ἀποζεσθέντων θερμῷ ὕδατι, καὶ δάφνης εἰ προσπλέξεις, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἐπὶ ψυχρῶν χυμῶν καὶ δυσκινήτων ἐμπεπλωκότων εἰς τὸ βάθος, ἔτι μᾶλλον ὠφελήσεις. Περὶ διαίτης. Διαίτῃ δὲ κεχρήσθωσαν, πρῶτον ἁπλούστῃ, ὕδαρει μηλικράτῳ δυναμένῳ ἄπεπτα ποιῆσαι, καὶ λεπτῦναι, καὶ καθᾶραι, τὸ μέν τι δι᾽ οὔρων, τὸ δὲ καὶ διὰ γαστρός. διδόναι δὲ αὐτὸ δεῖ καὶ οἷς ὁ θώραξ ἢ ὁ πνεύμων ὑπεδέξατο, καὶ στενοχωρεῖται τὰ περὶ τὸν θώρακα, καὶ τὸν πνεύμονα, καὶ κινδυνεύει φλεγμονὴν γενέσθαι, καὶ πε-

ειπνευμονίαν, καὶ τρόπον τινὰ κυνάγχην ἄλλην, ἕως ὅτου αἱ φλεγμοναὶ μετεωρότεραι γένωνται, καὶ ἀναπνεύσῃ τὰ περὶ τὸν θώρακα, μὴ παύσῃ παρέχων τὸ μελίκρατον. μετὰ δὲ τρίτην ἡμέραν, καὶ χυλὸν πτισάνης ἐπιδοτέον, ἔχοντα καὶ αὐτὸν πᾶσαν ἀρετήν, καὶ τὸ ῥύπτον, καὶ τέμνον, καὶ τρέφον, καὶ τὸ ζέον ἐμψύχειν δύνασθαι τῶν φλεγμονῶν. ἤδη δὲ λεπτυνθείσης τῆς φλεγμονῆς καὶ μετεωροτέρας γενομένης, ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ τὰς λεκύθους τῶν ὠῶν ἐπιδιδόναι ἁπαλωτάτας, καὶ μὴ πολλάς. ὑπὸ γὰρ τῆς πολλῆς τροφῆς, εὐθὺς στενοχωροῦνται, καὶ πνίγεσθαι πάλιν κινδυνεύουσι. δεῖ οὖν τὴν φλεγμονὴν φεύγειν ὡς μέγα κακὸν ἐπὶ τούτων. οὐ τοσοῦτο γὰρ κινδυνεύουσιν ὑπὸ τῆς ἐλαχίστης τροφῆς, ὅσον ὑπὸ τῆς πλείονος. τοιαῦτα καὶ περὶ συνάγχης εἰρήσθω. οἶμαι δὲ μηδὲν παραλελεῖφθαι, ἄλλης ἕνεκα θεραπείας. εἰ δέ τι καὶ παραλέλειπται, καὶ τοῦτο ἐξευρεῖν δυνήσῃ, ἐκ τῶν καθόλου ποδηγούμενος.

β'

Περὶ παρωτίδων.

Διαλαβόντες ἤδη περὶ τῶν κατὰ τὰ ὦτα παθῶν, ἑξῆς ἀκόλουθόν ἐστι καὶ περὶ τῶν καλουμένων παρωτίδων διελθεῖν. δεῖ τοίνυν ἡμᾶς εἰδέναι πρό γε πάντων, ὡς πλεῖσται τῶν παρωτίδων εἰσὶν αἱ διαφοραί. αἱ μὲν γὰρ αὐτῶν εἰσι λόγῳ κρίσεως γινόμεναι, πέψεως ἤδη φανείσης· αἵτινες οὐδὲ φαῦλαι, ἀλλὰ μᾶλλον αἴτιαι τυγχάνουσι, καὶ πολλοὺς ἐκ μεγάλων κινδύνων ῥυσάμεναι· ἕτεραι δὲ πάλιν ὑπάρχουσιν, αἵτινες ὑπὸ πλήθους ἀπέπτου τυγχάνουσι, βαρύνουσαι ἅμα καὶ πρὸς καιρὸν τὴν φύσιν ἐρεθίζουσαι. διὸ καὶ κινδυνεύουσι τῷ χρόνῳ, καὶ πολλὰ ποιούντων τῶν ἰατρῶν, μόλις εἰς διαπύησιν ἢ εἰς πέψιν ἔρχονται. ἀκριβῶς οὖν ἐπισκεπτέον τό, τε ποιὸν, καὶ τὸ ποσὸν τῆς ἐπιρρεούσης ὕλης, καὶ τὰς παρωτίδας ἐργασαμένης. τινὲς μὲν γὰρ αὐτῶν ἐκ πολλοῦ καὶ θερμοτέρου καὶ χολώδους, ὥσπερ ἔνιαι πάλιν ἐκ παχυτέρου καὶ ψυχροῦ χυμοῦ. τούτων δὲ πάλιν αἱ μὲν ἀπὸ πλήθους γινόμεναι θερμοτέρου, μεγάλας εἰσὶ καὶ σφοδρὰς ὀδύνας ἐπιφέρουσιν· αἱ δὲ ἀπὸ λεπτοῦ, ἐρυσιπέλατα. μήτε βαρύνουσαι, μήτε στενοχωροῦσαι τοὺς πόρους, ὅσαι ὑπὸ τοῦ παχυτέρου αἵματος συνεστήκασι. βαρύνουσι μὲν γὰρ αἱ ὑπὸ μελαγχολικωτέρου τὴν γένεσιν ἐσχηκυῖαι. ἀλλ' οὔτε τὸ ἐρυθρόν, οὔτε τὸ ἐπώδυνον οὕτως ἔχουσιν αὗται, σκιρρώδη δὲ ὄγκον, καὶ ὥσπερ οἰδηματώδεις εἰσίν, ὑπὸ φλέγματος γεννηθεῖσαι. ἐπεὶ οὖν αὐτῶν τὸ ποιὸν καὶ τὸ ποσὸν ἐστι διάφορον, ἐπισκεπτομένους ἀκριβῶς, ἐπὶ τὴν ἁρμόζουσαν ἔρχεσθαι δεῖ θεραπείαν. Θεραπεία τῶν ὑπὸ πλήθους αἵματος συνισταμένων παρωτίδων.

Ἀρξώμεθα τοίνυν ἀπὸ τῶν ἀπὸ πλήθους αἱματικοῦ γινομένων παρωτίδων. ὅταν οὖν ἀπὸ τοῦ τοιούτου συστῶσι χυμοῦ, τοὺς ὄγκους ἀνάγκη μεγάλους καὶ ἐρυθροὺς φαίνεσθαι, καὶ συνεχεῖς ὀδύνας καὶ σφοδρὰς, καὶ κίνδυνον ἐπιφερούσας συμβαίνειν. δεῖ οὖν πρὸ πάσης ἄλλης θεραπείας τοπικῆς, ἐπὶ τὴν φλεβοτομίαν ἔρχεσθαι. ὅσοι γὰρ μὴ κενώσαντες εὐθέως, ἐπὶ τὸ καταπλάττειν ἦλθον, ἢ ἐπ' ἄλλο τι τῶν διαφορεῖν ἢ ἕλκειν τὰς παρωτίδας δυναμένων, οἷά ἐστι τὰ διὰ ζύμης καὶ ἰξοῦ σκευαζόμενα βοηθήματα, οὗτοι φανερῶς αἴτιοι τοῦ πνίγεσθαι τοὺς κάμνοντας ἐγένοντο. διόπερ εἰ μηδὲν ἄλλο κωλύει ἐπὶ τῶν ἐπὶ πλήθους αἵματος παχυτέρου συνισταμένων παρωτίδων, ἐπὶ τὴν φλεβοτομίαν ἔρχεσθαι, καὶ οὕτω θαρρούντως προσφέρειν, ὅπερ ἄν τις ὑπονοήσειεν ἁρμόζειν τῷ πάθει βοήθημα. Περὶ καταπλασμάτων. Καταπλάσματα

τὰ πλάσματα μὲν οὖν ἐπὶ τῶν μεγίστων καὶ ἐπωδύνων ἁρμόζει φλεγμονῶν, τά-
τε διὰ τοῦ κριθίνου ἀλεύρου, καὶ λινοσπέρμου συγκείμενα. εἰ δὲ καὶ σκληρεία τις εἴη,
ἰσχάδων τε καὶ στεάτων χοιρείων προσπλέκεσθαι, καὶ λαπάθων. δῆλον γὰρ ὅτι εἰς τὸ ζέμα
τῆς τήλεως, καὶ τῶν χαμαιμήλων, καὶ τῆς ἀλθαίας, καὶ τῶν ἰσχάδων, ἕψεσθαι δεῖ τὸ κατάπλασμα.
μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας τῆς χρήσεως τοῦ καταπλάσματος, κέχρησο καὶ τῇ μνασαίου
καλουμένῃ ἐμπλάστρῳ, παρηγορικῇ πάνυ οὔσῃ, καὶ διαφορεῖν τὰ ἐσκιρρωμένα, καὶ
μαλάττειν τὰς σκληρείας καλῶς δυναμένῃ. ἔχει δὲ οὕτω, κηροῦ ℔ α', ὀξυγγίου
χοιρείου ℔ α', κολοφωνίας Γο ϛ', λιθαργύρου ℔ β', οἴνου καλοῦ Κο ϛ', σκευά-
σας χρῶ. οὐκ ἔλαττον δὲ τῶν προειρημένων καὶ τοῦτο ποιεῖ τὸ φάρμακον. ἔχει δὲ
οὕτω, τερεβινθίνης ℔ α', μαστίχης κηροῦ ἀνὰ Γο γ', ἐλαίου, κενταυρείου, μύστρον
α', εἰς ὕδωρ θαλάσσιον ἐπίβαλλε τὸ φάρμακον. ἄριστα δὲ ποιεῖ καὶ ἡ διὰ μέλιτος
καθ' ἑαυτὴν καὶ μετὰ ψιττακίου. ὡσαύτως γὰρ καὶ ἡ παιωνία, ἐπὶ τῶν ἐπιπολαίων καὶ
ἐξ αἵματος ἐχουσῶν τὴν γένεσιν παρωτίδων. ἐπὶ δὲ τῶν ἐν βάθει, καὶ ἐφ' ὧν ἐστι τὸ
δέρμα πυκνόν, καὶ ὕλη παχυτέρα, καὶ νίτρου βραχύ, καὶ δρακοντίου ῥίζης τῷ εἰρη-
μένῳ καταπλάσματι συμμίξας, ἔτι κάλλιον καὶ διαφορητικώτερον ἐργάσῃ τὸ βοή-
θημα, ὥσπερ δὴ τὸ ἀμμωνιακόν. Θεραπεία ἐφ' ὧν σκιρρώδης ἐστὶν ὁ ὄγκος.

Ἐφ' ὧν σκληρεία τις εἶναι φαίνοιτο πολλή, χρὴ συνεχῶς ἢ πίσσαν ὑγρὰν, ἢ στέαρ
ταύρειον, ἢ τράγειον, ἢ μόσχειον, ἢ ἐλάφειον, ἢ βδέλλιον, ἢ στύρακα. ταῦτα γὰρ πάντα
διαφορεῖν καὶ μαλάττειν οἶδε τοὺς σκληροὺς καὶ σκιρρώδεις ὄγκους. δεῖ οὖν καὶ ἐκ τού-
των ἐπιλέγεσθαι τὸ ἑκάστῳ κατάλληλον, ἐπειδὰν διαφορῆσαι καὶ μαλάξαι τὸν ὄγκον
ἐλπίζωμεν. ἔστω δὲ τὸ ἐπιβαλλόμενον ἔλαιον ἐπὶ τῶν ἐπὶ ψυχρῷ συνισταμένων παρω-
τίδων, καὶ σκληροτέρων, ἢ ἴρινον, ἢ σικυώνιον, ὥσπερ πάλιν ἐπὶ τῶν θερμοτέρων, τὸ ῥό-
δινον ἢ χαμαιμήλινον. δῆλον δὲ ὅτι τὰ πάνυ θερμότερα τῶν φαρμάκων, ἐφ' ὧν οὐ
πάρεστι πυρετὸς, ἄμεινον προσφέρειν καὶ ἐπὶ τῶν χρονίων διαθέσεων, οἷά περ ἐστὶν, ἥτε
ἀριοβαρζάνιος, καὶ τὸ διὰ στρουθίου καλούμενον· ὧν καὶ τὰς γραφὰς ὑμῖν ὑπέταξα,
πρὸς τὸ μὴ δεῖσθαι ζητεῖν αὐτὰς ἐξ ἑτέρων εὑρίσκειν. Ἔμπλαστρος ἡ ἀριο-
βαρζάνιος, ποιοῦσα πρὸς τὰς σκιρρώδεις διαθέσεις. Λιθαργύρου ℔ γ', Γο α' S'',
ἀψινθίου ℔ α', ἐν ἄλλῳ Γο ιε', ὕδατος ℔ θ', ἐλαίου παλαιοῦ ℔ α' S'', κηρύκων κρεῶν
℔ ζ', ἐν ἄλλῳ Γο ζ' S'', κηροῦ πυῤῥοῦ Γο θ', τερεβινθίνης Γο ϛ', λιβάνου Γο γ', ʒ γ' S''.

Τὸ διὰ στρουθίου πρὸς τὰ αὐτά. Στρουθίου βοτάνης Γο α', ἀμμωνιακοῦ θυ-
μιάματος Γο α', ἐν ἄλλῳ Γο δ', λιθαργύρου Γο ε', πιτυΐνης ℔ α', κηροῦ ℔ α', ἀρι-
στολοχίας Γο δ', ἐν ἄλλῳ Γο α', χαλβάνης Γο δ', λεπίδος χαλκοῦ Γο δ', ἐν ἄλλῳ Γο α', μάν-
νης λιβάνου Γο δ', ὄξους σκιλλητικοῦ Κο γ', ἐλαίου παλαιοῦ ξε δ'. ἕψε τὸ ἔλαιον
καὶ τὴν λιθάργυρον, καὶ τὸ ὄξος, ἕως ἀμολύντου. εἶτα θὲς χαμαὶ τὴν κάκαβον, καὶ
πρόσβαλλε τὸ στρουθίον, καὶ τὸ ἀμμωνιακὸν, καὶ τὴν λεπίδα, καὶ τὴν χαλβάνην. εἶτα
κινῶν σπάθῃ, πρόσβαλλε τὴν μάνναν, καὶ τὴν ἀριστολοχίαν, καὶ ἕψε ἕως ἂν συ-
στραφῇ. ἄρας γὰρ τὴν κάκαβον, κίνει. τινὲς δὲ ὄξος ὕστερον ἐπιβάλλουσι. τοῦτο τὸ φάρμα-
κον ποιεῖ καὶ ἐπὶ παρωτίδων, καὶ μάλιστα ἐπὶ χοιράδων. βοηθεῖ δὲ καὶ ἐπὶ σκιρρωδῶν,
καὶ πρὸς σκληρὰ κονδυλώματα, νευροτρώτους, ἀρχομένας * πανούκλας, σκιρρω-
θέντα σπλάγχνα, πρὸς ἀποστήματα τοῦ στομάχου, πόρους διαλύει, καὶ ἁπλῶς ἐπι-
τετευγμένον ἐπὶ πολλῶν ἐστι τὸ φάρμακον. Διάγνωσις τῶν μελλόντων μεταβάλλε-

διὰ τὸν ὄγκον εἰς πῦον. Εἰ δὲ πρὸς τὰ διαφορεῖν δυνάμενα τῶν φαρμάκων καὶ τῶν καταπλασμάτων μηδὲν ὁ ὄγκος ἀξιόλογον μειούμενος φαίνοιτο, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς ὀδύνης ἐπιμένοι, μεταβαίνειν λοιπὸν ἀνάγκη ἡμᾶς ἐπὶ τὰ διαπυΐσκειν δυνάμενα, καὶ συμπέττειν τὴν ὕλην. τοῦτο δὲ δύναται τό, τε διὰ γύρεως ἐν ὑδρελαίῳ ἑψόμενον κατάπλασμα, καὶ λαπάθου, καὶ ὀξυγγίου χοιρείου. δῆλον δέ σοι ἔσται τὸ ἤδη μεταβάλλεσθαι τὴν ὕλην εἰς πῦον, ἐκ τοῦ καὶ ῥῖγος ἄλογον, καὶ πυρετὸν ἐπιγίνεσθαι νῦν πρότερον μὴ ὑπάρχοντα, καὶ τὴν ὀδύνην μείζονα. ἐπειδὰν μὲν οὖν εἰς πῦον ἔλθῃ, μεταβαλλομένης τῆς ὕλης, τότε καὶ μᾶλλον τοῖς πυοποιοῦσι δυναμένοις ἄγειν, οὐ μόνον καταπλάσμασιν, ἀλλὰ καὶ φαρμάκοις κεχρῆσθαι δεῖ. τῶν μὲν οὖν ἁπλῶν εἰσιν ἐπιτήδεια πρὸς τὰ τοιαῦτα, τό, τε εὔκρατον ὕδωρ συνεχῶς πυριώμενον, ποτὲ μὲν καθ' ἑαυτό, ποτὲ δὲ καὶ γλυκέως προσλαβὸν ἔτι μᾶλλον ἐνεργήσει. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ πύρινον σὺν τούτοις ἑψόμενον. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ τοῦ ἄλικος, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ὑγροτέρων μᾶλλον ὄγκων. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ καθαρὸς ἄρτος μᾶλλον τοῦ ῥυπαροῦ πλέον· καὶ ἡ πίττα δὲ λαμβανομένη μετὰ ἐλαίου, καὶ τὸ μόσχειον στέαρ, καὶ τὸ ὕφον ἐκτὸς ἁλῶν συγκείμενα. τὰ γὰρ μετέχοντα ἁλῶν, εἰς τὸ διαφορῆσαι μᾶλλον. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλα οὐκ ὀλίγα τῶν ἁπλῶν, συντελοῦντα πρὸς διαπύησιν. ἀλλὰ μεταβαίνειν ἄμεινον ἐπὶ τὰ σύνθετα. πολλὰ μὲν οὖν εἰσι καὶ ἄλλα τῶν καταπλασμάτων, ὅσα διὰ γύρεως σκευάζονται, ἑψήματος τέταρτον γ', γύρεως ξε α', ἐν ἄλλῳ λι α'. ταῦτα λειώσας καλῶς, καὶ εἰς ῥάκος ἐπιπλάσας, ἐπιτίθει συνεχῶς ἀλλάσσων. ἐγὼ δὲ ἑψήσας τὴν γύρειν μετὰ ἑψήματος καὶ ὀξυγγίου, τελευταῖον ἐπιβαλὼν τὰ ὠά, παρηγορικώτερον ἐποίησα τὸ βοήθημα. συνεργεῖ δὲ καλῶς καὶ τὸ φάρμακον τοῦτο πρὸς τὸ γενέσθαι ταχυτέραν τὴν διαπύησιν, καὶ τοὺς ὠμοὺς καὶ ἀπέπτους πέψαι χυμούς· οἶδε καλῶς καὶ τοὺς ἤδη μεταβληθέντας εἰς πῦον, ἐκρήσσειν. οἶδε καὶ διὰ λεπτῶν καὶ ἀοράτων πόρων τὸ ἐγκείμενον ὑγρὸν ἀοράτως ἕλκειν, ὥστε τὰς οὐλὰς ὕστερον λεπτὰς καὶ ἀδήλους τρόπον τινὰ φαίνεσθαι. ἔχει δὲ οὕτω, ζύμης λι α', κηροῦ Γο η', ἀποχύματος Γο δ', ἐν ἄλλῳ Γο α', ἁλῶν κοινῶν Γο ς', χαλβάνης Γο α', ἐν ἄλλῳ Γο δ', ἁλὸς ἄνθους, πεπέρεως ἀνὰ Γο α', στέατος ταυρείου Γο δ', σάπωνος Γο γ', πιτυΐνης Γο α'. ποιήσας τὸ φάρμακον, οὐ μόνον ἐπὶ παρωτίδων, ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἀποστημάτων, ὅπου γε νομίσεις ἀμφοτέρων χρήζειν τὴν διάθεσιν, ὥστε τοὺς μὲν ἤδη μεταβληθέντας, ἐκρηθῆναι, τοὺς δὲ ἀμεταβλήτους ὄντας, πεφθῆναι. Αλλο. Τὰ αὐτὰ δὲ τούτῳ δύναται ποιεῖν καὶ τὸ τοῦ κυμίνου λαμβανόμενον φάρμακον. ἔχει δὲ ἡ γραφὴ τούτου οὕτως, ἀλεύρου κριθίνου λεπτοῦ πάνυ Γο κζ', ἁλῶν κοινῶν Γο ε', πίσσης Γο α', κηροῦ καὶ νίτρου ἀνὰ Γο ε', κυμίνου Γο β', φρυκτῆς Γο ε', ἐλαίου Γο η', ἀλθαίας Γο ε', ἐν ἄλλῳ Γο ς', χυλοῦ πτισάνης λι α', ἐν ἄλλῳ Γο α', χυλοῦ λινοσπέρμου Γο α'. λείου τὰ ξηρὰ οἴνῳ, καὶ κατάχει τὰ τηκτὰ κατ' αὐτῶν. τοὺς δὲ χυλοὺς τοὺς ἀπὸ λινοσπέρμου καὶ πτισάνης ἐπιμελῶς ἑψήσας, ὥστε μὴ μετακαῆναι, χρῶ τῷ φαρμάκῳ τούτῳ θαρρῶν καθόλου ἐπὶ παρωτίδων, καὶ ἐπὶ ἄλλων ἀποστημάτων. καὶ γὰρ πεπαίνει, διαφορεῖ, ἀμύσσει, παρακολλᾷ ταχέως, καὶ τὰ ὀδυνώμενα παρηγορεῖ. Τὸ διὰ γύρεως. Ποιεῖ δὲ καλῶς καὶ τὸ διὰ γύρεως, ἔχον οὕτως, χοιρείου στέατος Γο ς', κηροῦ Γο β', ὠῶν δύο τὰ λευκά, μέλιτος ἴσον τῶν ὠῶν, γύρεως τὸ ἀρκοῦν. τὸν κηρὸν πρῶτον σὺν τῷ στέατι τῆκε, εἶτα ἐπίβαλλε μετρίως αὐτῷ μετὰ τὸ λυθῆναι χλιανθέντα τὰ λευκὰ τῶν ὠῶν, καὶ τὸ μέλι ἐμβαλὼν ἐν τῇ θυείᾳ, τρῖβε

καλῶς, καὶ οὕτω τὸ γύειν κατὰ μικρὸν, ἕως μετρίας συστάσεως. καὶ ἐπίβαλλε τὰ λυθέντα, καὶ πάλιν τρίψας καλῶς, οὕτω χρῶ θαῤῥῶν, ἐπιπλάττων. πάνυ γάρ ἐστι διαφορητικὸν καὶ παρηγορικὸν, ῥήσσει, καθαίρει, ἀποκαθίστησι τελείως. ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς τοὺς στομαχικούς. Ἄλλο τὸ διὰ σπέικος. Ποιεῖ καὶ τὸ διὰ τοῦ σπέικος σκευαζόμενον, πρὸς τὰς αὐτὰς διαθέσεις. ἔχει δὲ οὕτω, σπέικος ℥ α', ἐλαίου κο. δ', ὅ ἐστι ξε. τὸ S''. ἕψε ἕως ἀμολύντου. πρὸς πολλὰ ποιεῖ τὸ φάρμακον. μὴ καταφρονήσῃς τῆς εὐτελείας τῶν εἰδῶν. ποιεῖ δὲ καὶ τὸ ὑφ' ἡμῶν σκευαζόμενον φάρμακον τῆς διὰ μέλιτος, κατ' ἀρχὰς μὲν πέντε μέρη τοῦ φαρμάκου, δύο τῆς διὰ μέλιτος, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ καθ' ἑαυτὸ ἐπιθέμενον. ἔστι γὰρ ἐπὶ πολλῶν ἐπιτετευγμένον. ἔχει δὲ οὕτω, προστάκτου γο ϛ', λεπτοκαρύων γο β', σάπωνος γαλλικοῦ γο ϛ', ἐν ἄλλῳ γο δ', ἀφρονίτρου λευκοῦ γο ϛ', μέλιτος γο γ', ἐλαίου παλαιοῦ ℥ α', κηροῦ γο γ', τερεβινθίνης γο ζ', ἐν ἄλλῳ γο ιε', ἐν ἄλλῳ πάλιν εὗρον, ᾠῶν ἑπτὰ τὰ λευκά. τοῦτο διαλύει, καὶ λεπίδας ἀνάγει, καὶ ἐπὶ πολλῶν ὠφέλιμόν ἐστι. ταῦτα μὲν ἐπὶ τῶν μέσων φλεγμονῶν, ἐφ' ὧν οὐκ ὀδύνη σφοδρὰ πολλὴ, καὶ ἐργάσασθαι θέλομεν τοὺς ὄγκους, οὔτε θερμασίαν πολλὴν ποιεῖν χρή.

Περὶ τῶν ἐπὶ χολώδει ῥεύματι συνισταμένων παρωτίδων.

Εἰ δὲ συμβῇ γενέσθαι τὴν παρωτίδα ἐκ λεπτοῦ καὶ ζέοντος αἵματος, καὶ ἐπὶ τὸ χολῶδες ἐκτραπέντος, ἔνεστί σοι καὶ τοῦτο γνωρίσαι καὶ ἐκ πολλῶν μὲν ἄλλων, οὐδὲν δὲ ἧττον καὶ ἐκ τοῦ τὸν ὄγκον ἐρυθρότερον εἶναι καὶ πυρώδη, καὶ ἐρυσιπέλατι παραπλήσιον, καὶ οἱονεὶ φλέγεσθαι δοκεῖν τὸν κάμνοντα, καὶ τοὺς ἁπτομένους αἰσθάνεσθαι σαφοῦς θερμασίας. ἐπὶ τούτων οὖν ἁρμόζει προσφέρειν τὰ διὰ τῶν ᾠῶν, καὶ χαμαιμήλου, καὶ ἑψήματος, ἅπερ εἴωθα σκευάζειν ἐπὶ τῶν πυρεσσόντων, καὶ ἡ ληξιπύρετος κηρωτὴ σκευαζομένη ἀμβροσία, ἧς ἡ σύνθεσίς ἐστιν αὕτη, κρόκου ℈ δ', λιθαργύρου ℈ α', ἐν ἄλλῳ γο α', ῥοδίνου, κηροῦ ἀνὰ γο ε', στέατος χοιρείου γο β', μέλιτος γο α', χυλοῦ λινοσπέρμου τὸ ἀρκοῦν. καλῶς δὲ ποιεῖ καὶ τοῦτο τὸ φάρμακον ἐπὶ τῶν θερμῶν διαθέσεων. ἔχει δὲ καὶ τούτου ἡ γραφὴ οὕτω, κηροῦ γο ε', χαμαιμήλου γο β' S'', ῥοδίνου γο β' S'', ᾠῶν πυῤῥὰ ζ', φαβαΐνου ἀλεύρου γο α', ἐν ἄλλῳ γο δ', σκευάσας χρῶ. Ἄλλο κάλλιστον πρὸς τὸ αὐτό. Ὑοσκύαμον καὶ λάπαθον σὺν ὀξυκράτῳ λεώσας, κατάπλαττε, ἀλλάσσων δὶς τῆς ἡμέρας, ἢ τρίς. Ἄλλο. Κηροῦ γο β', ἐν ἄλλῳ γο ϛ', κολοφωνίας γο ϛ', ἐλαίας, τῶν φύλλων τῆς περδικιάδος γο ϛ', ἐλαίῳ σκευάσας χρῶ. ποιεῖ δὲ καὶ καθ' ἑαυτὸ τὸ φύλλιον ἑψόμενον καὶ καταπλαττόμενον, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ᾠῶν προσπλεκομένων, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ διὰ χυλοῦ σκευαζόμενον. ἔχει δὲ αὐτοῦ ἡ γραφὴ οὕτως, λιθαργύρου λειοτάτης γο δ', ἐν ἄλλῳ ℥ α', ἐλαίου, κηροῦ καθαροῦ ἀνὰ ℥ ζ', κηροῦ τυῤῥηνικοῦ ℥ α', πιτυΐνης γο δ', χυλοῦ ψυλλίου ℥ γ'. τὸν χυλὸν τοῦ ψυλλίου ποιήσεις οὕτως, βάλλε ψυλλίου γο γ', ὕδατος πηγαίου ℥ ϛ', καὶ πρὸ μιᾶς ἀπόβρεχε τῷ ὕδατι, καὶ τῇ ἐπιούσῃ ἕψε σφοδρῷ πυρὶ, ἕως οὗ ἐρείφου ζωμοῦ τὴν σύστασιν σχῇ ὁ χυλὸς, καὶ διαλαβὼν, διήθει ὅσον ἂν ὑπέλθῃ. ταχὺ γὰρ πήγνυται. εἶτα πάλιν ἀνάλαβε εἰς τὴν κάκαβον, καὶ πάλιν διήθησον, καὶ οὕτω ποίει θερμαίνων, ἕως οὗ ἀπολάβῃ τὴν συσταθμίαν τῶν τριῶν λιτρῶν. εἶτα οὕτως ἔχε λελειωμένην τὴν λιθάργυρον καθ' ἑαυτὴν, ἔπειτα μετὰ τοῦ ἐλαίου ἔμβαλλε εἰς τὸ χαλκεῖον καὶ τοὺς χυλοὺς, καὶ κίνει ἕψων τὴν μαλακῷ πυρὶ μέχρις ἀμολύντου. εἶτα κάτω χαλάσας, βάλλε τὸν κηρὸν καὶ τὴν πιτυΐνην, καὶ ἐπὰν μηκέτι μολύνῃ, βαστάσας, κατακένωσον εἰς θυείαν, καὶ τῇ σπάθῃ

μαλάξας, ἀνελόμενος, ἐπίθου εἰς δέρμα, καὶ χρῶ ἐφ' ὧν ἂν δόξῃ. ποιεῖ γὰρ ἐπὶ πολλῶν καὶ ἄλλων παραδόξως, ἕως οὗ ἐρεβίνθου ζωμοῦ τὴν σύστασιν λάβῃ ὁ χυλός. κάλλιστα δὲ καὶ τῶν καταπλασμάτων εἰσὶν, ὅσα διὰ φοινίκων, καὶ ψιχῶν, καὶ κρόκων ὠῶν, καὶ γλαυκίου, καὶ κρόκου, καὶ ἀλεύρου κριθίνου σύγκειται. καὶ γὰρ καὶ συμπέττουσιν, εἰ καί τις εὑρεθείη (συνοῦσα τῇ πυρώδει φλεγμονῇ σκληρία. κέχρηνται) μὲν οὖν τινες καὶ τοῖς ἔχουσι στρύχνον. ἐγὼ δὲ τὰ τοιαῦτα παραιτοῦμαι, καθάπερ καὶ τὰ στυπτηρίαν ἔχοντα, καὶ ἄλλο τι τῶν στυφόντων. παρακρούεται γὰρ τὴν ὕλην ἐν τῷ βάθει οὐκ ἀκινδύνως. Πρὸς τὰς οἰδηματώδεις παρωτίδας. Μεταβαίνειν ἤδη καιρὸς πρὸς τὰς ἀπὸ φλέγματος συνισταμένας παρωτίδας, αἵτινες οὐδὲν ἔχουσιν ὀδυνηρὸν, ἢ ἀντίτυπον. ἐπὶ τούτων τοίνυν ἁρμόζει ἡ κιμωλία γῆ καταπλαττομένη, καὶ τὸ λάπαθον ἐπιβαλλόμενον, ἐπιχριόμενον δηλονότι πρότερον βουτύρῳ, καὶ ἡ ἄσβεστος ἢ πλυτὴ ἐπιχριομένη. καλῶς τοὺς οἰδηματώδεις ὄγκους οἶδε διαφορεῖν. καὶ ὄροβοι μετὰ μέλιτος ἐπιπλαττόμενοι ἢ μελικράτου, πάνυ ξηραντικὴν καὶ διαφορητικὴν δύναμιν ἔχουσι. Περὶ διαίτης. Διαίτῃ δὲ κεχρήσθωσαν πρό γε πάντων ἀκολούθως μάλιστα, καὶ ἁρμοζούσῃ πρὸς τὴν ὑποκειμένην διάθεσιν καὶ τὴν ποιοῦσαν * ἐπὶ γὰρ τῶν ἀπὸ χολώδους χυμοῦ γινομένων παρωτίδων, εὐκράτῳ διαίτῃ καὶ ψυχούσῃ κεχρῆσθαι προσήκει. χυλὸς τοίνυν ἁρμόζει τούτοις, καὶ μάλιστα κατ' ἀρχὰς ἔτι τῆς φλεγμονῆς οὔσης ἐπωδύνου, ὅ, τε τῆς πτισάνης καὶ τοῦ ἄλικος, καὶ σεμιδάλεως εὖ μάλα κατεψηθείσης, ὁπότερον ἐκ τῶν εἰρημένων χυλῶν ὁ κάμνων προσφέροιτο παραπλησίως, καὶ οἱ τῶν ὠῶν λέκυθοι τούτοις ἐπιτήδειοι, καὶ τῆς μαλάχης οἱ καυλοί. τῆς δὲ φλεγμονῆς παρακμαζούσης, καὶ οἱ πετραῖοι τῶν ἰχθύων, καὶ περιστερᾶς οἱ νεοσσοὶ, καὶ τὰ ἄκρα τῶν κατοικιδίων ὀρνίθων. τοῖς αὐτοῖς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων διαφορῶν τῆς παρωτίδος κεχρῆσθαι δεῖ τοὺς κάμνοντας. οἱ δὲ χωρὶς πυρετῶν ὄντες κατ' ἀρχὰς, εἰ ἰχθύος, * ἢ ἀφράτου, ἢ περιστερᾶς προσενέγκωνται, οὐδὲν βλαβήσονται.

Κεφάλαια τοῦ πέμπτου βιβλίου.

Ἄλλο πρὸς πλείονα ποιοῦν. Ἄλλο βηχικὸν τὸ μυστήριον καλούμενον.

Πρὸς βῆχας, ἐφ' ὧν πολὺ καὶ δριμὺ τὸ ἐπιρρέον ῥεῦμα. ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς τὸ μὴ ἐκχολοῦσθαι. Ἡ διὰ κωδυῶν, ὡς ὁ θειότατος γαληνὸς ἐσκεύασεν αὐτήν.

Περὶ βηχὸς καὶ τῆς διὰ κωδυῶν.

Πῶς χρὴ διαιτᾶν τοὺς ἐπὶ λεπτῷ καὶ δριμεῖ ῥεύματι βήσσοντας.

Ὅσα τοῖς ὑπὸ παχυτέρων χυμῶν βήσσουσιν ἁρμόζει βοηθήματα.

Ἁπλῶν βοηθημάτων ἔκθεσις.

Σύνθετα βοηθήματα βῆχα λεπτύνειν δυνάμενα.

Ἀντίδοτος ἡ διὰ πρασίου, ποιοῦσα βηχικοῖς, φθισικοῖς, ἀγρυπνοῦσι, δυσπνοϊκοῖς, ἀνορεκτοῦσι· θαρρῶν ἐπὶ πᾶσι χρῶ. ἔστι γὰρ διὰ πολλῆς πείρας.

Βηχικὸν τὸ δι' ὀρόβων. Ἄλλο σφόδρα δυνάμενον θερμαίνειν, ἐκ τοῦ μάγνου.

Ὑποκάπνισμα βηχικὸν τὸ διὰ τῆς κόπρου τοῦ λαγωοῦ.

Ἄλλο βηχικὸν εὔχρηστον, εὐμετάδοτον, ποιοῦν πρὸς αἱμοπτοϊκοὺς καὶ δυσπνοϊκούς.

Ἄλλο ὑποκάπνισμα. Ἄλλο τῆς αὐτῆς δυνάμεως.

Τροχίσκος ὑποκαπνιστός, ᾧ χρώμεθα πρὸς τὰς παλαιὰς καὶ τὰς ψυχρὰς διαθέσεις, διὰ χώνης.

Βηχικὸν ἀντίδοτον, ποιοῦν πάνυ καλῶς πρὸς τὰς ψυχρὰς διαθέσεις.

Βηχικὸν πάνυ καλόν. Ἄλλο ποιοῦν καλῶς, καὶ μάλιστα πρὸς τὰς χρονίους βῆχας. Ἄλλο βηχικοῖς καὶ δυσπνοϊκοῖς. Ἄλλο καλὸν πάνυ.

Βηχικὰ κοκκία. Πρὸς βῆχα παλαιὰν καὶ φθίσιν.

Ἔμπλαστρος βηχικὴ καλή.

Ἄλλη καλὴ πάνυ· ποιεῖ καὶ δυσπνοϊκοῖς. Καταπότια βηχικά.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥ ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ βηχός. α'

Ἡ βὴξ, ὅτι σύμπτωμα ἐστὶν αὕτη, καθάπερ καὶ ἡ δύσπνοια. διαφόρους δὲ καὶ αὕτη ἔχει τὰς ποιούσας αἰτίας. ποτὲ μὲν γὰρ ἔρχεται ἀπὸ θερμῆς δυσκρασίας, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ἀπὸ ψυχρᾶς, ἢ ξηρᾶς, ἢ ὑγρᾶς. οὐ μόνον δὲ κατὰ ποιότητα ψιλήν, ἀλλὰ καὶ καθ' ὕλην ἐπιρρυτὸν ὡσαύτως συνίσταται, πλυτὸς τοῦ ἐπιρρέοντος χυμοῦ ἢ θερμοῦ, ἢ ψυχροῦ, ἢ ἄλλην τινὰ ποιότητα προσειληφότος. εἰδέναι δὲ δεῖ καὶ τοῦτο, ὡς οὐ διαφέρουσιν ἀλλήλων αἱ βῆχες κατὰ τὴν αἰτίαν μόνην, ἀλλὰ ἔστι κατὰ τοὺς τόπους· καὶ ὅτι αἱ μὲν αὐτῶν κατὰ πρωτοπάθειαν, αἱ δὲ κατὰ συμπάθειαν συνίστανται. ἐπεὶ οὖν οὐ μίαν αἰτίαν ἡ βὴξ, ἀλλὰ ποικίλην κέκτηται, δεῖ καὶ ἡμᾶς ζητεῖν μετὰ πάσης σπουδῆς ἐπὶ τὴν διάγνωσιν καὶ τὴν διάκρισιν τῆς ποιούσης αἰτίας. ὡμολόγηται γὰρ παρὰ πᾶσι τοῦτο, καὶ δῆλόν ἐστιν ὡς ἄνευ διαγνώσεως, οὐκ οἴονται θεραπεῦσαι καλῶς. Διάγνωσις τῆς διὰ θερμὴν δυσκρασίαν βηχός. Ψιλῆς τοίνυν οὔσης

τῆς θερμῆς δυσκρασίας, αἰσθάνονται μὲν ἴσως διά τινος ποιότητος τοιαύτης, οἱ δὲ δυσκρασίας θερμῆς, βήσσοντες, καὶ ἀναπνεῖν ἐπιθυμοῦσι ψυχρὸν ἀέρα, καὶ ὠφελοῦνται μᾶλλον ὑπὸ τῆς εἰσπνοῆς, ἤπερ ὑπὸ τῆς τοῦ ὕδατος πόσεως, καὶ τὰ περὶ τὸ πρόσωπον ἐρυθρὰ μᾶλλον ὁρᾶται, καὶ τὴν κεφαλήν. εἰ μὲν οὖν οὕτως εἴη μόνη ψιλὴ ποιότης, οὐδὲν ἀναπτύουσιν ἄξιον λόγου, ἢ οὐδὲ ὅλως. εἰ δὲ καὶ ἀναπτύουσιν, ἁλμυρὰν αὖθις ἔχον ποιότητα τὸ πτυόμενον φαίνεται, ἢ καπνῶδες τῇ χροιᾷ, ἢ ὑπόχολον, καὶ τοῦτο σφόδρα ὀλίγον καὶ λεπτόν. οὕτω γάρ ἐστι τὴν διὰ θερμὴν δυσκρασίαν βῆχα ἀπὸ τῶν παρόντων σημείων διαγινώσκειν. οὐδὲν δὲ ἧττον καὶ ἀπὸ τῶν προηγησαμένων ἐξ ἐγκαύσεως ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, καὶ θερμῶν βαλανείων, καὶ διαίτης θερμῆς, καὶ ἐπιθυμιῶν μᾶλλον ἢ φροντίδος τοῦτο γενέσθαι.

Περὶ βηχὸς διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν γινομένης.

Ὅσοι δὲ βήσσουσι διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν ἐν τῷ θώρακι διὰ ψυχρὰν ποιότητα, μᾶλλον ὠχρότεροί εἰσιν οὗτοι τὰ περὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὴν κεφαλήν, καὶ οὔτε διψώδεις εἰσίν, οὔτε ἁλμυρὸν ἀναπτύουσι, καὶ βλάπτονται μὲν ὑπὸ τῶν ψυχόντων, ὀνίνανται δὲ ὑπὸ τῶν θερμαινόντων, καὶ ὀξίδος μᾶλλον ἢ πικρίας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ αἰσθάνονται· καὶ προηγεῖται μᾶλλον τούτοις ψύξις ἢ ἔγκαυσις, καὶ λουτρῶν ἀκαίρων καὶ πομάτων, καὶ ἐδεσμάτων ψυχρῶν χρῆσις. οὕτω μὲν αἱ διὰ ψυχρὰν αἰτίαν ἢ θερμὴν διαγινώσκονται βῆχες.

Περὶ βηχὸς διὰ ξηρὰν ἢ ὑγρὰν δυσκρασίαν γινομένης.

Αἱ δὲ κατὰ ξηρότητα καὶ ὑγρότητα δυσκρασίαι, ταῖς δραστικαῖς ὡσαύτως διαγινώσκονται ποιότησι. διαφέρουσι δὲ τοῦ μᾶλλον τὰς δραστικὰς ἔχειν ἐναργέστατα σημεῖα, τὰς δὲ ὑλικὰς ἀμυδρότερα. καὶ οὐ χρὴ ταῦτα πάλιν λέγειν. αἱ δὲ κατὰ ἐπίρρυτον ὕλην ἐπιγινόμεναι βῆχες, αὐτῷ τῷ ἀναπτύεσθαι πλῆθος εὔδηλαι, εἰ καὶ φανεραὶ τυγχάνουσιν, ὅτι κατὰ ῥευματισμὸν ἐξ ἑτέρων ἐπιπεμπόντων τὴν γένεσιν ἔχουσιν, ὅθεν δὲ καὶ ἐξ ὁποίων ἐπιπέμπονται μορίων. κἀνταῦθα διορίζεσθαι δεῖ καὶ προσέχειν, εἴτε ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐπιρρεῖ τὸ κινοῦν τὴν βῆχα, εἴτε καὶ ἐξ ἑτέρων, καὶ ποῖα. καὶ γὰρ ὁ πνεύμων ἀδικεῖται πολλάκις· πρῶτος γάρ ἐστιν. εἶτα ὁ θώραξ, ἢ πλευρόν, ἢ τὸ διάφραγμα, ἢ ἄλλο τι μόριον. εἴπωμεν οὖν καὶ τούτων τὰς κατὰ μέρος διαγνώσεις, ἅμα δὲ καὶ τὰς θεραπείας, ὡς πανταχόθεν ἀπαράλειπτον εἶναι τὸν περὶ τῆς βηχὸς λόγον, καὶ μᾶλλον εὑρίσκειν ἅπαντα εὐχερῶς τὸν εἰς θεραπείαν ἐπειγόμενον ἰατρόν. Διάγνωσις ὅτι ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐπιρρεῖ. Εἰ μὲν οὖν ἐκ τῆς κεφαλῆς εἴη τὸ ἐπιρρέον, ἀνάγκη κατὰ τὴν σταφυλὴν ἢ τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν, ἐρεθισμόν τινα γίνεσθαι.

ϛʹ

Φλεγμονῆς ἐν τῷ πνεύμονι σημείωσις.

Δύσπνοιαι δὲ καὶ πυρετὸς ὀξὺς ἐπιφερόμενος, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ γλῶσσα τραχεῖα, καὶ μῆλα ἐρυθρά, καὶ βάρους συναίσθησις, καὶ πρὸς τούτοις, εἰ καὶ μηδὲν ἄξιον ἀναπτύεται δυσπνοούντων αὐτῶν, φλεγμονὴν ἐξ ἀνάγκης ἐκ πάντων τούτων ὑποπτεύειν ἡμᾶς περὶ τὸν πνεύμονα γεγενῆσθαι προσήκει. εἰ δὲ καὶ δίψῃ σφοδρᾷ συνέχοιτο, πρὸς τοῖς σημείοις τούτοις, καὶ θέρμης αἴσθησις αὐτῷ γένοιτο πολλὴ περὶ τὸν θώρακα, ὥστε ψυχρὸν ἐπιθυμεῖν ἀέρα ἀναπνεῖν, ἔτι καὶ μᾶλλον ὑπονοεῖν δεῖ ζέουσαν εἶναι τὴν φλεγμονὴν περὶ τὸν πνεύμονα. εἰ δὲ χολῶδες ἀναπτύοιτο, μὴ πάνυ δὲ βάρους ἢ στενοχωρίας συναίσθησις γίνοιτο, ἀλλὰ μᾶλλον θέρμης, ἐρυσίπελας εἶναι σα-

φῶς ἐν τῷ πνεύμονι γίνωσκε. δῆλον μὲν ἐστὶ τὸ πῦον καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς χροιᾶς μόνης, καὶ ἐξ ἄλλων δὲ σημείων, ἐξ ὧν ἐμάθομεν πῦον διαγινώσκειν, καὶ ἀπὸ τῆς ὀσμῆς τῆς ἀποκαύσεως γινομένης, καὶ τοῦ διαλύεσθαι βαλλόμενον ἐν ὕδατι, καὶ μὴ ὑφιζάνειν, ὥσπερ τὸ φλέγμα καὶ ὁ ὠμὸς χυμός. εἰ μὲν οὖν περὶ τὸν θώρακα, δῆλον ἐκ πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων, ἔτι δὲ καὶ ἐκ τοῦ βάρους συναίσθησιν γίνεσθαι περὶ τὸ τῶν στέρνων μέρος, καὶ περιρρέοντος αὐτοῦ ἐν ταῖς ἀθρόαις μεταστροφαῖς, ψοφοῦντος ἀκούειν πολλάκις. ταῦτα μὲν οὖν ἱκανὰ παραστῆσαι, τὸ περιέχεσθαι ἐν τῷ θώρακι πῦον. εἰ δὲ πρὸς τοῖς εἰρημένοις προηγήσαιτο μὲν πλευρῖτις, μηδὲν δὲ ἀξιόλογον ἀνεπτύσθη, τὸ δὲ πτυόμενον βιαίως γινόμενον, δῆλον ὅτι ὁμολογούμενον πῦον ἐστὶ τὸ περιεχόμενον ἐν τῷ θώρακι.

γʹ Περὶ φύματος ἐν τῷ πνεύμονι συστάντος.

Εἰ γὰρ εἴη φῦμα μετατεθὲν ἐν τῷ πνεύμονι, ἔσται μὲν πάντως στενοχωρία καὶ δύσπνοια, ποτὲ μὲν ἀθρόως συμβαίνουσα, ποτὲ δὲ κατὰ συνήθη προσάπτοντος αὐτοῦ δυναμένου, κατὰ μικρὸν αὐξανομένη, καὶ οὔτε ἀναπτύουσιν οὐδέν, οὐδὲ ψόφον τινά, οὐδὲ κέρχνον ὑπομένουσιν. οὔτε γὰρ συμβῆναι δυνήσεται, ἔτι ἀπέπτου καὶ μηδέπω ἀποβεβλημένου τοῦ φλέγματος.

δʹ Γλίσχρων χυμῶν περιεχομένων ἐν τῷ πνεύμονι σημεῖα.

Ὁπηνίκα δὲ ἀθρόως ὁ κάμνων αἴσθηται στενοχωρίας ἐκτὸς ὀχλήσεως πυρετοῦ, καὶ δίψης πολλῆς, ἔχῃ δέ τινα κέρχνον μετὰ βηχός, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ἀναγωγὴν ὑγροῦ, δῆλον ὡς παχὺ καὶ γλίσχρον ἐστὶ τὸ περιεχόμενον ἐν τῷ πνεύμονι, καὶ συρρεῦσαν ἐκ τῆς κεφαλῆς, ἢ ἐξ ἄλλου τινὸς μορίου. ἔσται δέ σοι φανερὸν εἰς διάγνωσιν καὶ ἐκ τοῦ περὶ τὴν σταφυλὴν ἐρεθισμὸν καὶ γαργαρισμὸν προηγήσασθαί τινα, τὴν κεφαλὴν αἰτίαν εἶναι τῆς ἐπιρρεούσης ὕλης τῷ θώρακι. ταῦτα ἀρκεῖ πρὸς τὸ διαγινώσκειν τὰς διαφόρους ἰδέας τῆς βηχός, καὶ ὅσα κατὰ θώρακα ἢ πνεύμονα πάθη συνίσταται. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλα περὶ ὧν ὕστερον λεχθήσεται, ἔνθα καὶ περὶ ἑλκώσεως, καὶ ῥήξεως, καὶ διαβρώσεως ἀναγκαζόμεθα γράφειν. ὃ δὲ ἐγὼ ἐθεασάμην, ἀναγκαῖον ἐνόμισα μὴ σιωπῆσαι, ἀλλὰ καὶ ὑμῖν ἐκθέσθαι. ἔδοξε γὰρ ἐμοὶ ξένον εἶναι καὶ θαυμαστόν. ἔπτυσέ τις ἀνὴρ λίθον τὴν ἰδέαν ἀκριβῶς, οὐχὶ παχὺν χυμὸν καὶ γλίσχρον, ἀλλ' ὄντως λίθον, οὐ τραχὺν, ἀλλὰ καὶ πάνυ λεῖον, καὶ σκληρόν, καὶ ἀντίτυπον, ὥστε καὶ κτύπον ποιεῖν ῥιπτόμενον τῇ γῇ. οὗτος ὁ ἀνὴρ πολὺν χρόνον ὀχληθεὶς ὑπὸ τῆς βηχός, οὐκ ἠδυνήθη τοῦ βήσσειν ἰσχυρῶς ἀπαλλαγῆναι, ἕως ὅτου τὸν λίθον ἀνέπτυσεν. ἐχρώμην δὲ καὶ διαίτῃ εὐκράτῳ καὶ ὑγραινούσῃ, καὶ μᾶλλον ψυχρούσῃ μετρίως. ἦν γὰρ καὶ φροντιστικός, καὶ λεπτὸς τὴν ἕξιν, ὥστε καὶ ἐοικέναι αὐτὸν τοῖς φθινώδεσι. καὶ εἰ μὴ τούτοις ἐχρησάμην, οἶμαι ὅτι ἂν ἀπώλετο παραπλησίως τοῖς φθόῃ νοσήσασι. μέμνηται δὲ καὶ ὁ θειότατος Γαληνός, οὐ λίθον ἀναπτύσαντός τινος, ἀλλὰ χαλαζίοις παραπλήσια, καὶ ἄλλων τινῶν ἀναπτυσάντων ἐοικότα χολῇ τὴν χροιάν. καὶ θαυμάζω πῶς αὐτὸς οὐδενὶ τῶν ἐμψυχόντων ἠδυνήθη χρήσασθαι, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔφυγεν. ἐχρήσατο δὲ μᾶλλον τῇ θερμαινούσῃ ἀγωγῇ. τήν τε γὰρ μιθριδάτειον αὐτοῖς προσῆγεν, ὡσαύτως, φησί, καὶ τὴν ἀθανασίαν, καὶ τὴν ἔτι μᾶλλον ξηραίνειν δυναμένην θηριακήν, καὶ πάσας τὰς

ἄλλαις ἀντιδότοις ταῖς πρὸς τοὺς ἀσθματικοὺς ἀναγεγραμμέναις, διὰ δριμέων τινῶν καὶ λεπτυνόντων συγκειμέναις φαρμάκων. οὐ μόνον ἐπὶ ἑνὸς ἀνδρὸς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πλειόνων ἑωρακέναι αὐτά φησιν. οὐδεὶς δὲ ἠδυνήθη τῶν τὰ τοιαῦτα πασχόντων ἐκφυγεῖν τὸν θάνατον, ἀλλὰ πάντας ἀπολέσθαι, ὀλίγῳ πλείονα χρόνον ἢ ἐλάττονα διαρκέσαι δυνηθέντας. ἀλλ' ὄντως ἀληθές ἐστιν ἐκεῖνο τὸ λεχθὲν ὑπ' αὐτοῦ περὶ ἀρχιγένους. χαλεπὸν γὰρ ἄνθρωπον ὄντα μὴ καὶ διαμαρτάνειν ἐν πολλοῖς, τὰ μὲν ὅλως ἀγνοήσαντα, τὰ δὲ καὶ ἀμελεστέρως γράψαντα. καὶ ταῦτα δὲ λέγειν οὐκ ἂν ἐτόλμησα περὶ τηλικούτου ἀνδρὸς εἰς σοφίαν, εἰ μὴ τό, τε ἀληθὲς αὐτὸ θαρρῆσαί με προετρέψατο, καὶ τὸ σιωπῆσαι πάλιν ἀσεβὲς νομίσαντα. καταλαμβάνων γὰρ ἰατρὸς τὸ δοκοῦν αὐτῷ, καὶ μὴ λέγων, ἀδικεῖ τὰ μεγάλα, καὶ ἀσεβεῖ, καὶ μεγάλῳ πλάσματι περιβάλλων ἑαυτὸν ἑκὼν λανθάνει. ἀλλ' ἐκεῖνο δεῖ πράττειν, ὅπερ, φησὶν, Ἀριστοτέλης εἴρη-
» κε, φίλος μὲν ὁ Πλάτων, φίλη δὲ καὶ ἡ ἀλήθεια· δυοῖν δὲ προκειμένων, προκριτέον
» τὴν ἀλήθειαν. πρὸς δὲ τὸ εὐχερῶς εὑρίσκειν τὰς κατὰ μέρος ὕλας τῶν βηχικῶν βοηθημάτων, καὶ ἁρμόζειν δύνασθαι πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς διαγνώσεως ὑπαγορευομένην διάθεσιν, ἀκόλουθον ἐνόμισα, μετὰ τὰς διαγνώσεις, καὶ τὴν καθόλου ἀγωγὴν, καὶ τὰς διαφορὰς, ὑμῖν ἐκθέσθαι τῶν βοηθημάτων καὶ μετὰ τῆς ἀκριβοῦς αὐτῶν συσταθμίας, ὥστε μὴ παρ' ἑτέρου δεῖσθαι μανθάνειν, ἀλλ' ἐντεῦθεν ἀναλέγεσθαι τὸ ζητούμενον.

Βηχικὰ οἷς δεῖ κεχρῆσθαι. Ἐφ' ὧν λεπτόν ἐστι καὶ δριμὺ τὸ ἐπιρρέον, καὶ ὁ θώραξ οὐκ ἔστιν ἔχων περιττώματος πλῆθος, στύρακα καὶ σμύρναν, * καὶ ζιγγιβέρεως μέλιτι ἀπηφρισμένῳ, καὶ οἴνῳ ἀναλαβὼν χρῶ. ποίει καὶ καταπότια ὀροβιαῖα, καὶ χρῶ, εἰς νύκτα διδοὺς * Κο β', ἢ γ', ἢ α', πρὸς τὴν δύναμιν ἀεὶ ἀποβλέπων. πάνυ γάρ ἐστι συμμέτρως διδόμενα κάλλιστα, καὶ ὠφελιμώτατα, καὶ παλαιὰς βῆχας ὑπὸ λεπτοῦ ῥεύματος γινομένας ἰώμενα. Ἄλλο. Ὀποῦ μήκωνος, ζιγγιβέρεως, χαλβάνης ἴσα, μέλιτι ἀναλαβὼν, χρῶ. Ἄλλο. Χαλβάνης, κασσίας, ὀπίου, πεπέρεως ἴσα, κόψας ταῦτα, ἀναλάμβανε, καὶ ποίει καταπότια, καὶ χρῶ ὡσαύτως, ἐφ' ὧν μὴ πάνυ λεπτόν ἐστι τὸ ἐπιρρέον, ἀλλὰ καὶ περιττώματα φαίνεται περιέχων ὁ θώραξ, καὶ οὐ πάνυ χρεία ἐστὶ τοῦ ναρκῶσαι. Ἄλλο. Στύρακος Γο α', ὀπίου Γο α', χαλβάνης Γο S'', τερεβινθίνης Γο S'', ποίει καταπότια, καὶ ὡσαύτως χρῶ. Ἄλλο βηχικόν. Ἐφ' ὧν ἐστι καὶ τὸ ἐπιρρέον δριμὺ, καὶ ὁ θώραξ δεῖται συμμέτρου ἀνακαθάρσεως, στροβίλων Γο α', φοινίκων τῆς σαρκὸς Γο β', ἴρεως Γο α' S'', ἀμυγδάλων γλυκέων Γο β', τραγακάνθης Γο α', μέλιτι ἀττικῷ ἀναλάμβανε, καὶ χρῶ, διδοὺς κοχλιάριον. Ἄλλο. Ῥόδων χλωρῶν < η', στροβίλων < α', τερεβινθίνης < α', σταφίδων γλυκέων < δ', μέλιτος τὸ ἀρκοῦν.

Ἄλλο πρὸς τὸ πάνυ λεπτὸν καὶ δριμὺ ῥεῦμα. Ὑοσκυάμου σπέρμα < ϛ', ἐν ἄλλῳ < ιϛ', στροβίλων < ιϛ', κρόκου < ε', ἑψήματι γλυκεῖ ἀναλάμβανε, καὶ ποίει ὀροβιαῖα, καὶ δίδου εἰς νύκτα. Ἄλλο ποιοῦν ἐπὶ μικτῆς διαθέσεως, καλεῖται δὲ ὑγιεία. Ἄμμεως Γο α', ἀνίσου Γο α' S'', ὀπίου < ε', τραγακάνθης, στροβίλων πεφρυγμένων ἀνὰ < δ', τὰ ξηρὰ λείου, καὶ μίσγε μετὰ τραγακάνθης. προβρέχειν δὲ τὴν τραγάκανθαν εἰς ὕδωρ καὶ τὸ ὄπιον, εἶτα λειώσαντα, καὶ μίξαντα ἀναπλάττειν τροχίσκους, ἄγοντας ἀνὰ < α', καὶ ξηράναντα ἐν σκιᾷ, οὕτω διδόναι μετὰ μελικράτου. Βηχικὸν ἄλλο. Στύρακος Γο α', κρόκου Γο α', χαλβάνης, ὀπίου ἀνὰ Γο α', στροβιλίων Γο β', ἐν ἄλλῳ Γο θ'. ποίει καταπότια κυάμου τὸ μέγεθος ἔχοντα αἰγυπτίου, καὶ δίδου κόκκον α', εἰς νύκτα, καὶ μετὰ μίαν

δὲ ἄλλο ἕν, εἰ ἄρα χρεία. οὕτω γὰρ ἰσχυρὸν καὶ ὠφελιμώτατον πρὸς τὰ δριμέα καὶ ῥυπαρὰ ῥεύματα, ὥστε πολλοὺς οἶδα ἀπὸ μιᾶς ἰαθέντας, καίτοι πολὺν χρόνον ῥευματισθέντας. καὶ οὐ δεῖ τὸ βοήθημα τοῦτο διδόναι, εἰ μὴ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ τὴν τέχνην ἀσκοῦσιν ἐμφρόνως. Ἄλλο πρὸς πλείονα ποιοῦν. Σμύρνης τρωγλίτιδος < ζ', ἐν ἄλλῳ < ι', ὑοσκυάμου < η', ὀπίου < δ', κυνογλώσσου τῆς βοτάνης τοῦ φλοιοῦ < δ' S''. τὸν φλοιὸν ξήρανον ἐν ἡλίῳ καλῶς, καὶ μίγνυε μετὰ τῶν λοιπῶν. τὸ δὲ ὄπιον ὕδατι ἀπόβρεχε, καὶ ποίει τροχίσκους, καὶ δίδου πρὸς δύναμιν. ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς αἱμοπτοϊκούς, καὶ ὀδόντας ῥευματιζομένους, καὶ πρὸς στραγγουρίαν, καὶ κύστιν ἀλγοῦντας, καὶ καθόλου ἐπὶ τῶν ῥευματιζομένων σφόδρα, καὶ κωλικῶν, καὶ σπληνικῶν. Ἄλλο βηχικὸν τὸ μυστήριον καλούμενον. Κρόκου, κασσίας, ὑοσκυάμου σπέρμα, ὀπίου, στύρακος ἀνὰ < η', μέλιτι ἀναλαβὼν χρῶ. κάλλιον δὲ γίνεται, ἀντὶ τῶν τεσσάρων ἐὰν δύο μίξῃς τοῦ ὑοσκυάμου. ποιεῖ δὲ καὶ κοιλιακοῖς. κωλύει γὰρ τοὺς συνεχεῖς ῥευματισμούς. Πρὸς βῆχας ἐφ' ὧν πολὺ καὶ δριμὺ τὸ ἐπιῤῥέον. ποιεῖ δὲ καὶ πρὸς τὸ μὴ ἐκχολοῦσθαι. Γλυκυῤῥίζης κεκαθαρμένης καλῶς καὶ πεπλυμένης Γο γ' S''. τραγακάνθης Γο γ', χυλοῦ γλυκυῤῥίζης Γο α', ἀμύλου Γο γ', χυλοῦ θρίδακος Γο β' S''. *βάλλε τὰ τρία ἥμισυ Γο α', τῆς γλυκυῤῥίζης εἰς χύτραν, καὶ ὕδατος καθαροῦ ξε. ζ', καὶ ἕψε ἕως ἂν ἀποτριτωθῇ, εἶτα ἐάσας ψυχθῆναι, ἐπίβαλλε ἀπὸ τοῦ ὕδατος εἰς μέγα καθαρὸν πατέλλιν, καὶ οὕτω τὰς Γο γ' τῆς τραγακάνθης, καὶ ποίει αὐτὰς ἑψηθῆναι, ἕως τριφθῇ, καὶ βαλὼν εἰς θυείαν καθαράν, καὶ προσθεὶς τὸν χυλὸν τῆς γλυκυῤῥίζης, καὶ τῆς θρίδακος, κόψας καὶ σινιάσας, ἔωθεν τὰ ἀμφότερα μίσγε, εἶτα εἰ γένοιτο παχύτερον, πρόσθες χρυσαττικόν, καὶ μάλαττε, ἕως οὗ γένηται μέλιτος πάχος, καὶ δίδου νήστει κοχλιάρια γ' θαῤῥῶν, εἴτε ἀπὸ ξηρότητος, εἴτε ἀπὸ ἄλλου τινός ἐστι τὸ αἴτιον. τοῦτο τὸ φάρμακον Ἰακώβου τοῦ ψυχρέστου ὀνομάζουσι, μεγάλου ἀνδρὸς καὶ θεοφιλεστάτου περὶ τὴν τέχνην γενομένου. ἐκαλεῖτο δὲ ψυχρέστος, ὅτι ὑγραινούσῃ τροφῇ ἐκέχρητο. καὶ τοῦτο ποιεῖν ἐφαίνετο, ἐπειδὴ τοὺς πολλοὺς ἑώρα τῶν ἀνθρώπων φιλοπράγμονας ὄντας καὶ φιλαργύρους, καὶ ἀεὶ ἐν λύπαις καὶ φροντίσιν ὅλον αὐτῶν ζῶντας τὸν βίον, τούτων περὶ τῶν ὑπὸ λεπτοῦ ῥεύματος καὶ δριμέος ὀχλουμένων, καὶ διὰ τοῦτο βησσόντων. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ τῷ θειοτάτῳ γαληνῷ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀναγεγραμμένα. ἀλλ' ἀρκεῖν ἐνομίσαμεν, μὴ πλῆθος ἐκτιθέναι, ἀλλ' ὅσα δόκιμα διὰ πολλῆς πείρας εἰσὶν ἡμῖν εὑρημένα. ἐπεὶ οὖν διὰ κωδυῶν ἀντίδοτος καλουμένη οὐδενὸς ἧττον ὠφελεῖν οἶδε τοὺς ὑπὸ δριμέων καὶ λεπτῶν ὀχλουμένους ῥευμάτων. ἀναγκαῖον οὖν ἐνόμισα καὶ ταύτης ἐκθέσθαι τὴν γραφήν.

Η διὰ κωδυῶν, ὡς ὁ θειότατος γαληνὸς ἐσκεύασεν αὐτήν. Ἐμβαλὼν εἰς τὸν ἕνα ξε. τοῦ ὕδατος κωδύας ι', ἐν ἄλλῳ ιε', πρόβρεχε αὐτάς, ἐὰν μὴ ὦσι μαλακώτεραι, ἄχρι τρίτης ἡμέρας καὶ νυκτός. εἰ δὲ σκληρότεραι καὶ ξηραὶ τυγχάνουσιν οὖσαι, πλείονα χρόνον τῆς τρίτης ἡμέρας. ἄμεινον δέ ἐστι, τὰς μή πω σκληρὰς λαμβάνειν. εὔδηλον δὲ ὅτι καὶ τὰς μὴ πάνυ ὑγρὰς ἀποβάλλειν δεῖ. αἱ μὲν γὰρ ξηρότεραι τὸν χυλὸν ὀλίγον ἔχουσιν. αἱ δὲ ὑγρότεραι, πολὺν μέν, ἀλλὰ ἄπεπτον, καὶ ὑδατώδη, καὶ ἄτονον, διὸ καὶ τὰς ἐξ ὑγρῶν λίαν χωρίων παραιτεῖσθαι δεῖ. τῆς δὲ ἑψήσεως ὅρος ἔστω σοι, τὸ τρίτον, ἢ τὸ τέταρτον, ἢ ὅλως τοιοῦτόν τι μόριον ἀπολειφθῆναι τοῦ ὕδατος. ἀλλ' ὅταν ὅλαι πρὸ τούτου τακεραὶ γένωνται, δεῖ τὸν χυλὸν ἐκθλίβειν, καὶ μὴ ἐπὶ πλέον ἕψειν, καὶ οὕτω

μιγνύναι αὐτῷ μέλιτος μέρος ἥμισυ, καὶ ἕψεσθαι ἐπὶ ἀκάπνου πυρὸς ἄχρι συστάσεως ἀττικοῦ μέλιτος. ποιεῖσθαι δὲ τὴν ἕψησιν ἐν ὀμβρίῳ ὕδατι, ἢ πηγαίῳ. ἡ χρῆσις δὲ αὐτοῦ τοῖς ὕπνου δεομένοις ἐστὶν ἐπιτήδειος· οἷς καὶ τὰ δι' ὀπίου σκευαζόμενα πολλάκις ἀναγκαζόμεθα διδόναι. χρήζουσι δὲ τοιούτων μάλιστα φαρμάκων, οἷς ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἐπὶ τὴν τραχεῖαν καταρρεῖ ῥεῦμα λεπτὸν, οὐκ ἐπιτρέπον κοιμᾶσθαι, διὰ τὰς ἑπομένας βῆχας. ἐπὶ τούτων ἐγὼ τὴν σκευασίαν τοῦ φαρμάκου δι' ἑψήματος εἴωθα ποιεῖν. αὐτάρκης δὲ ἕψησις εἰς τὰ τοιαῦτά ἐστιν, ὅταν εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ ὕδατος ἑψηθῶσιν αἱ κωδεῖαι· καὶ διὰ τοῦ γλυκέος θηβαίου τε καὶ κρητικοῦ κάλλιον, ἤπερ διὰ μέλιτος ἕψειν, ὅταν ᾖ ῥεῦμα. λεπτυντικῆς γὰρ δυνάμεως τὸ μέλι ἐστί. καὶ ἔστι φυγεῖν αὐτὸ τηνικαῦτα τοῖς λεπτοῖς ἐπιτεῖνον καταρρόοις. μιγνύναι δὲ ἑψομένῳ τῷ φαρμάκῳ καὶ γλυκυρρίζης ῥίζαν, ὥστε συνέψεσθαι· μὴ παρούσης δὲ ἐκείνης τὸν ἀπὸ τῆς κρήτης κομιζόμενον χυλόν. ἐὰν δὲ περιέχηται πλῆθος ἐν τῷ θώρακι ἐκ τῆς κεφαλῆς συρρεῦσαν, ἡ διὰ τοῦ μέλιτος σκευασία βελτίων. ὡς γὰρ ὕπνου χρήζουσιν, οὕτω καὶ τοῦ ἀναπτύειν, ὅπερ διὰ τοῦ μέλιτος γίνεται. πρὸς τὸ κατεπεῖγον οὖν ἐνιστάμενος, εἰς ὕπνον τρεπομένου τοῦ κάμνοντος, ἤτοι τοῦ διὰ μέλιτος χωρὶς σκευασθέντος δώσεις τοῦ φαρμάκου, ὥστε μιγνύειν ἄμφω, σκοπὸν ἔχων κατὰ τὴν μίξιν ἐμβαλεῖν πλέον θατέρου, πρὸς τὸ κατεπεῖγον. ἡ δὲ σύμμετρος δόσις ἔστω σοι δυοῖν κοχλιαρίοιν ἀξιόλογον τὸ μέτρον. αὐξήσεις τε αὐτὴν ὡς πρὸς τὸ τοῦ νοσήματος μέγεθος, ᾧ προσφέρεις, καὶ τὴν ἡλικίαν, καὶ τὴν ὥραν τοῦ ἔτους, καὶ τὸ χωρίον ἀφορῶν. εἰ μὲν γὰρ ἐπὶ τὸ ψυχρότερον ῥέπουσι, δώσεις ἐλάχιστον· εἰ δὲ ἐπὶ τὸ θερμότερον, πρὸς τὸ τοῦ καταρρόου ποσόν τε καὶ ποιὸν ἀποβλέπων, ἢ πλέον, ἢ ἔλαττον δώσεις. εὔδηλον δὴ ὑπάρχει. κοινὸν γὰρ τοῦτο ἐπὶ πάντων.

Περὶ βηχὸς καὶ τῆς διὰ κωδειῶν.

Τοσαῦτα καὶ περὶ τῆς διὰ κωδειῶν ἡμῖν εἰρήσθω. ποιεῖ δὲ καὶ εἰς ἄλλα πολλά. ἐπὶ γὰρ καυσουμένοις ἐμπυρετοῖς, καὶ διψῶσιν ἀμέτρως, καὶ ἀγρυπνοῦσι, καὶ ἱδροῦσι ἐπί τε λεπτοῖς καὶ δριμέσι χυμοῖς, ὡς κινδυνεύειν συγκοπῆναι, καὶ ἐρυσίπελας ἔχουσιν ἐν τῷ θώρακι, καὶ σκοτουμένοις δὲ ἐπὶ θερμοῖς ἀτμοῖς ἀναδιδομένοις ἐκ τῆς γαστρὸς, ἢ ἐκ τῆς καρδίας, ἢ ἐξ ἥπατος, καὶ ῥευματιζομένοις τὰ οὖλα ἐκ δριμέων χυμῶν, καὶ φάρυγγα, καὶ παρίσθμια κάλλιστον βοήθημα, καὶ ὀδοῦσιν ἀλγοῦσι. προσέτι δὲ καὶ ὀφθαλμιῶσι σφοδρῶς, καὶ σφακελιζομένοις, καὶ ὀδυνωμένοις, καὶ ἀγρυπνοῦσι, καὶ ῥευματιζομένοις. καὶ λεπτοῦ καὶ δριμέως φερομένου τοῦ ῥεύματος, ἀγαθόν σοι βοήθημα, παρεχόμενον πρὸς τὴν δύναμιν. ἱκανῶς γὰρ ἀναγαργαριζόμενον ποιεῖ πρὸς πολλά, ὧν τὸν ἀριθμὸν μεμνῆσθαι δυσχερές· ἀλλ' ἀρκεῖ τό γε τοσοῦτον γινώσκειν, ὅτι ἐπὶ πάσης δυσκρασίας θερμῆς, συμμέτρως καὶ δεόντως διδομένη, ὥσπερ καὶ ἄλλο τι βοηθεῖν ὀξύτατα δύναται, ὥσπερ καὶ ἀναιρεῖν πολλάκις ἀσθενεῖ πάνυ δυνάμει ἐπιδοθεῖσα, καὶ ἐφ' ὧν πλῆθος περιττωμάτων ἐν τῷ θώρακι περιέχεται. διὸ δεῖ μετὰ πολλῆς ἀκριβείας καὶ διαγνώσεως αὐτὴν ἐκδιδόναι. κάλλιον δέ ἐστι ἐφ' ὧν ὑπόνοια τοιαύτη εἴη, οἷον, πλήθους ἕνεκεν, ἢ ἀσθενείας, μήτε πολλὴν ἐπιδιδόναι τὴν δόσιν, μήτε καθ' ἑαυτήν. καὶ γὰρ εἰ παραυτὰ δόξειε τὴν βῆχα παρηγορεῖν, καὶ ὕπνον ἐπιφέρειν, ἀλλ' οὖν ἐπιτείνει τὴν στενοχωρίαν τοῦ θώρακος, ὡς πολλοὺς ἀγχόνης δίκην ἀπολέσθαι. διὸ κάλλιόν ἐστιν ἔλαττον ἀεὶ σπουδάζειν διδόναι, καὶ προσέτι μιγνύειν τῶν λεπτυνόντων ἢ ῥυπτόντων, οἷον, ὀξυμέλιτος, ἢ τοῦ διὰ πρασίου· καὶ τότε μάλιστα,

ἐφ' ὧν

ἐφ' ὧν οὐ λεπτόν ἐστιν, ὡς εἴρηται, καὶ δριμὺ τὸ ἐπιρρέον. εἰ γάρ τι τοιοῦτον εἴη, οὐδὲν βλάψεις κατ' αὐτήν, εἴπερ δώσεις τὴν ἀνώδυνον, παχ * τὰ γὰρ μετρίως λεπτά, καὶ ἐπικιρνᾷ, καὶ παύει τὴν ἐξ αὐτῶν γινομένην ὀδύνην.

Πῶς χρὴ διαιτᾶν τοὺς ἐπὶ λεπτῷ καὶ δριμεῖ ῥεύματι βήσσοντας.

Δεῖ δὲ τοῖς ἐπὶ λεπτῷ καὶ δριμεῖ ῥευματιζομένοις τὸν θώρακα πτισάνην ἐπιδιδόναι, καὶ τοὺς λεκίθους τῶν ὠῶν, καὶ τῶν ὀρνέων τὰ ἄκρα, καὶ τοὺς διδύμους τῶν ἀλεκτρυόνων, καὶ τῶν ἰχθύων τοὺς σκληροσάρκους, καὶ μάλιστα τὸν ἐξ αὐτῶν ἰσικόν, ὅσον ὄρφου, γλαύκου τε καὶ σηπίας, καὶ κήρυκος. εἰ δὲ καὶ κτένια παρείη, καὶ ταῦτα. εὑρήσεις γὰρ τὸ εὔχυμον, καὶ ἐπικεραστικὸν καὶ μετρίως παχυνόν, μετὰ καὶ τοῦ ἡδέος, ἔχουσαν τὴν τροφὴν ταύτην. καὶ λαχάνων δὲ τούτοις ἡ μαλάχη καὶ ἑφθὴ καὶ εὔεφθος ἐστὶν ἐπιτηδειοτάτη, καὶ οἱ καυλοὶ τῶν θριδάκων ὁμοίως, καὶ ἴντυβα. ταῦτα δὲ πλείονα διδόναι δεῖ. ἔχουσι γάρ τι καὶ ὑπόπικρον, ὅθεν μετὰ τοῦ ψύχειν καὶ ἐμφράττειν δύνανται. οὐδὲν δὲ ἄτοπον καὶ κρεῶν αὐτοὺς λαμβάνειν οἷα βούλονται, καὶ στέρνα βοῶν τε, καὶ προβάτων τὰς κοιλίας, καὶ πόδας, καὶ ῥύγχη, καὶ τῶν χοίρων τὰ ἄκρα, καὶ τὰς κοιλίας. τῶν δὲ ὀσπρίων προτιμᾶν τὸν ἄλικα μετά τινος τῶν ὀρνέων, ἢ κρεῶν, καὶ τοὺς κυάμους ἑφθούς. εἰ δὲ καὶ ὁ καιρὸς ἔχει, καὶ τῶν χλωρῶν οὐδὲν ἄτοπον. καὶ γὰρ τὸ παχῦναι, καὶ ἐπικεράσαι μετρίως οὗτοι δύνανται. τῶν δὲ ὀπωρῶν τὰ γλυκέα τῶν μήλων ἐπιδιδόναι, καὶ μᾶλλον ἀπὸ λουτροῦ. πλέον γὰρ οὕτως ὠφελοῦσι λαμβανόμενα. τὰ δὲ ὀπτὰ κάλλιόν ἐστιν ἐπάνω τῆς τροφῆς ἐσθίειν. ἐν δὲ τοῖς τραγήμασι τὰ κάστανα τῶν ἄλλων προτιμᾶν. καὶ γὰρ ὡς ἂν βούλοιτό τις ἐσθίειν, τὰς διαθέσεις ταύτας ὠφελοῦσι, καὶ πλέον ἑφθά. φοινίκων δὲ καὶ σταφίδων, εἴπερ ἡδέως ἔχοιεν, μήτε πολλάς, μήτε πολλάκις ἐπιδιδόναι. τοὺς δὲ βλαστοὺς τῆς τήλεως, εἰ καὶ συνεχέστερον αὐτοῖς δοίης, οὐ βλάψεις μᾶλλον. τῆς γὰρ περὶ τὸν θώρακα δυσχερείας ἔχουσί τι ἀνακαθαίρειν δυνάμενον. πόματι δὲ τῷ εὐκράτῳ χρηστέον. εἰ δὲ καὶ θερμὸς εἴη ὁ κάμνων, εἰ καὶ ψυχρὸς τὴν κρᾶσιν, καὶ ψυχρὸν πίνειν αὐτοὺς ἐπιτρέπειν θαρρούντως. πρὸς δὲ τὸν οἶνον εἴπερ ἡδέως ἔχουσιν, ἐπιδίδου καὶ χρυσαττικὸν ὀλίγον, καὶ βιθυνόν, καὶ μᾶλλόν τινα τῶν γλυκέων οἴνων. λουτροῖς δὲ κεχρήσθωσαν ὡς δέχονται χλιαρωτάτοις. καὶ κατὰ τῆς κεφαλῆς δεχέσθωσαν σίτλας ἐκ τοῦ χλιαροῦ πλείονας, καὶ ἀλειφέσθωσαν τὸ μὲν πᾶν σῶμα ὑδρελαίῳ, τὴν δὲ κεφαλὴν ῥοδίνῳ, καὶ εἰς τὴν τοῦ ψυχροῦ ὕδατος δεξαμενὴν χρονιζέσθωσαν. οὕτω γὰρ ἡμῶν πραττόντων καὶ τὸ φθάσαν ἐμπεσεῖν εἰς τὸν θώρακα, ταχέως ἀναπτυσθήσεται, καὶ οὐδὲν ἄλλο τοῦ λοιποῦ ἐπιρρυήσεται, τῆς κεφαλῆς ἀποθεμένης τὸ παρὰ φύσιν θερμόν, ὥστε μηκέτι τοῦ ἐπιρρέοντος ὑγροῦ καὶ ἐρεθίζοντος τὴν βῆχα ἐπιρρεῖν μετρίως παχυνθέντος.

Ὅσα τοῖς ὑπὸ παχυτέρων χυμῶν βήσσουσιν ἁρμόζει βοηθήματα.

Εἰρηκότες ἤδη περὶ τῶν ὑπὸ λεπτῶν χυμῶν ῥευματιζομένων τὸν θώρακα καὶ τὸν πνεύμονα, διαλάβωμεν καὶ περὶ τῶν ὑπὸ γλίσχρων, καὶ παχέων χυμῶν ὀχλουμένων, τὰ ἀναπνευστικὰ μέρη. διττὴν δὲ βοηθημάτων ἔκθεσιν ὑμῖν κατὰ τὸ πρότερον ἐποιησάμεθα σύγγραμμα· μίαν μέν, ἁπλῶν τε καὶ εὐπορίστων, ἵνα τὴν φύσιν καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν ἀκριβῶς ἐπιστάμενοι καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ δυνηθῶμεν συντιθέναι βοηθήματα, πρὸς τὸ μέγεθος καὶ τὸ ποιὸν τῆς ὀχλούσης δυνάμεως ἁρμόζειν δυνάμενα, καὶ ἑτέραν σύνθεσιν τὴν ἐκ πολλῆς ἡμῖν δεδοκιμασμένην πείρας.

Ἁπλῶν βοηθημάτων ἔκθεσις.

Στρόβιλος χλωρὸς ἑψόμενος ἐν μελικρά-

τῷ πιτυΐδος, χρυσοκόλλης ἡ ῥίζα, καὶ ταῦτα ἑψόμενα ὁμοίως. κασσίου ἐπ' ἀνθράκων θυμιωμένου καὶ ἑλκομένου διὰ τῆς εἰσπνοῆς. ὠφελεῖ γὰρ μάλιστα τὰ κατὰ τὸν πνεύμονα καὶ θώρακα πάθη, καὶ ἐγκέφαλον, καὶ ὅσα ὑγρὰ, καὶ ψυχρὰ νοσήματα, καὶ ναρδόσταχυς, τῷ ξηραίνειν δύνασθαι, κατὰ τὴν κεφαλὴν καὶ θώρακα ἀδίαντον, ἢ ἀμύγδαλα πικρὰ, γλήχων, θύμβρα, ἰσχάδες λιπαραί. τούτοις ἅπασι χρηστέον ἐπὶ τῶν ἐχόντων ἔμφραξιν εἰς τὸν θώρακα, καὶ τὰ ἀναπνευστικὰ * μόρια γλίσχρων χυμῶν καὶ παχέων ἐνοχλούντων. παραιτητέον δὲ ὅσα τούτων ἰσχυροτέραν ἔχει τὴν δύναμιν. οὐ γὰρ δεῖται τὰ μόρια ταῦτα τῶν δραστικὴν ἐχόντων τὴν ἐνέργειαν. καὶ μάλιστα πῦον ἐφ' ὧν ἀναπτύεται. τοὐναντίον γὰρ ξηραίνουσι τὰ τοιαῦτα. διὸ καὶ πάντα πολέμια τὰ διουρητικὰ ταῖς ἐκ θώρακος ἀναπτύσεσιν ἐμποδίζοντα. τοῦ γὰρ ὀρρώδους ἑλκομένου διὰ τοῦ οὔρου, τὰ ἐγκείμενα περιττώματα τοῖς ἀναπνευστικοῖς μορίοις δυσανάγωγα γίνεται, μᾶλλον ὑπεροπτώμενα καὶ καταξηραινόμενα. διὸ συμβουλεύω ἐφ' ὧν ἐστὶ σφήνωσις, ἢ πῦον περιεχόμενον ἐν τῷ θώρακι, τμητικὸν μὲν ἐπιδιδόναι φάρμακον, ἐκκόψαι δὲ αὐτοῦ τὴν δύναμιν, ὥστε μὴ πάνυ θερμαίνειν καὶ ξηραίνειν, ἐπιμιγνύντας * αὐτῷ τισι χυλοῖς, ἢ ὑγροῖς ἄλλοις συνέψοντας, ἢ κεραννύντας. καὶ μᾶλλον εἰ ὁ κάμνων ξηροτέραν τὴν κρᾶσιν καὶ τὴν ἕξιν λεπτοτέραν ἔχων φαίνοιτο, προσέτι δὲ καὶ πυρετὸς εἴη, τηνικαῦτα ὑγρότερα χρὴ καὶ μετρίως θερμαίνοντα. τοιούτου δὲ γινομένου τοῦ συνδιδομένου βοηθήματος, τὰ ἐν τοῖς ἀναπνευστικοῖς ἐγκείμενα περιττὰ, πρὸς τὴν ἀναγωγὴν εὔκολα καὶ ἀνεμπόδιστα γενήσεται. διαίταις τε δι' ὑσσώπου καὶ γλήχωνος, ἢ θύμου κορύμβοις ξηροῖς ἢ καταποτίοις οὐ δεῖ κεχρῆσθαι, εἰ μὴ μόνον ἐπ' ἐκείνων, ἐφ' ὧν ψυχροὶ χυμοὶ καὶ γλίσχροι, καὶ παχεῖς περιέχονται, καὶ προσέτι τὴν κρᾶσιν ὑγροτέραν καὶ ψυχροτέραν ὁ κάμνων φαίνοιτο ἔχων, καὶ ἀδηφαγίᾳ, καὶ λουτροῖς ἀκαίροις ἔμπροσθεν χρησάμενος εἴη. ἐπὶ γὰρ τῶν τοιούτων, καὶ τοῖς διὰ σινήπεως καὶ ἀφρονίτρου καὶ θείου συγκειμένοις ἐχρήσαντο, καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν ἅπαντες ἰατροὶ, ὧν καὶ τὰς συνθέσεις πρὸς τὴν προκειμένην διάθεσιν ἀποβλέποντας ἀκριβῶς, καὶ μάλιστα τῇ κράσει, καὶ τῷ ἔθει, καὶ τῇ δυνάμει τοῦ κάμνοντος δυνατὸν ἡμᾶς ἐπιτείνειν τε καὶ ἀνιέναι τοῦ βοηθήματος τὴν δύναμιν. Σύνθετα βοηθήματα πρὸς βῆχα λεπτύνειν δυνάμενα. Πρασίου χυλοῦ ξε α', μέλιτος ἀττικοῦ ξε α', ἕψε ἐν διπλώματι ἄχρι γένηται ξε α', καὶ σκευάσας φύλαττε εἰς ὑέλινον ἀγγεῖον, καὶ δίδου κοχλιάρια δύο πρωῒ καὶ ὀψέ. θεραπεύει, κἂν εἴη χρονία ἡ βὴξ, καὶ πῦον εἴη τὸ περιεχόμενον.

Ἄλλο. Ναρδοστάχυος, κρόκου, πεπέρεως, πρασίου ἀνὰ Γο α', ζιγγιβέρεως Γο α' S'', μέλιτος, οἴνου ἀνὰ ξε α'. ἕψε τὸ πράσιον μετὰ οἴνου, ἕως οὗ τὸ ἥμισυ καταλειφθῇ, εἶτα τὰ λοιπὰ μίξας, ἕψε, ἕως μελιτῶδες γένηται, καὶ χρῶ πρωῒ καὶ ὀψέ. Ἀντίδοτος ἡ διὰ πρασίου, ποιοῦσα βηχικοῖς, φθισικοῖς, ἐμπυϊκοῖς, ἀνορεκτοῦσι. θαρρῶν ἐπὶ πάντων χρῶ. ἔστι γὰρ διὰ πολλῆς πείρας. ἔχει δὲ ἡ γραφὴ οὕτως. Ὑσσώπου κρητικοῦ ℔ ς', σελίνου Γο ς', κίτρου τοῦ ἐντὸς Γο ς', καλαμίνθης Γο ς', ἴρεως ἰλλυρικῆς Γο η', ῥόδων ξηρῶν ℥ α' S'', γλυκυρρίζης χυλοῦ ℥ α' S'', γλήχωνος ℥ α', κωδυῶν ἀγρίων Γο ι', πρασίου χλωροῦ Γο ς', φοίνικας νικολάου ν', ἰσχάδας λιπαρὰς κε', ἐν ἄλλῳ ν', καὶ στροβίλους χλωροὺς ε', ἑψήματος [illegible] ξε α', μέλιτος [illegible] ξε γ', ὕδατος πηγαίου ξε ις', ἕψε ἕως ἀποτελεσθῇ τὸ ὕδωρ. εἶθ' οὕτω ῥίψας τὰ βοηθήματα,

τα, προσέμβαλλε τὸ μέλι καὶ τὸ ἕψημα, καὶ ἕψε ἕως μέλιτος πάχος σχῇ, καὶ ἀνελόμενος χρῶ θαρρῶν ἐπὶ τὰ εἰρημένα. πάνυ γάρ ἐστι δόκιμον, καὶ δέδωκε πολλοῖς πεῖραν τὸ βοήθημα. Βηχικὸν τὸ διʼ ὀρόβων. Φοινικοβαλάνων λιπαρῶν < α΄ S″, ἴρεως < α΄, κρόκου < α΄, πεπέρεως < α΄, ὀρόβου < α΄ S″, μέλιτος ἀπηφρισμένου τὸ ἀρκοῦν. κόψας, σήσας, ἀναλάμβανε τῷ μέλιτι, καὶ δίδου νήστει κοχλιάριον α΄. εἰ δὲ πλέον ἐνοχλεῖται, δίδου καὶ ἕτερον ἕν. Ἄλλο. Σινήπεως πεφωγμένου καὶ πεπλυμένου ἴσα μέλιτι ἀπηφρισμένῳ ἀναλάμβανε, καὶ χρῶ πρὸς τὰς χρονίως κατεψυγμένας βῆχας.

Ἄλλο τῆς αὐτῆς ὑπάρχον δυνάμεως. Σινήπεως, πεπέρεως κοινοῦ ἀνὰ ℔ ζ΄, μέλιτος ξε(στῶν) τὸ δ΄, κόπτε ταῦτα. εἶτα τὸ μέλι * παρελώσας ἕνωσον, καὶ ποιήσας κοκκία, δίδου πρωῒ καὶ ὀψέ. ἰσχυρὸν ἐστὶ τὸ βοήθημα καὶ κάλλιστον, ὡς Θεόδοτον αὐτὸ φημισθῆναι διὰ τοῦτο. Ἄλλο. Κόστου Γο α΄, καρδαμώμου, κασσείου, ὀποπάνακος ἀνὰ < β΄, κρόκου, χαλβάνης, πεπέρεως λευκοῦ ἀνὰ < α΄, μέλιτος τὸ ἀρκοῦν. ἡ δόσις κυάμου αἰγυπτίου τὸ μέγεθος μεθʼ ὕδατος. ποιεῖ τοῦτο καὶ τοῖς ἤδη πῦον ἄγειν μελετῶσιν. Ἄλλο σφόδρα δυνάμενον θερμαίνειν, ἐκ τῶν Μάγνου. Ὀρόβων ἀλεύρου Γο S″, λινοσπέρμου πεφωγμένου Γο α΄, γλήχωνος Γο β΄, στροβίλων, ἀλθαίας ῥίζης, ὑσσώπου ἀνὰ Γο α΄, σταφίδων ἐκπεπυρηνισμένων Γο β΄ S″, ἀναλάμβανε γλυκυρρίζης ἀφεψήματι, καὶ χρῶ θαρρῶν καὶ ἐπὶ πυρεσσόντων. Ἄλλο καὶ αὐτὸ ὁμοίως μέγα. Στροβίλων Γο α΄, τραγακάνθης Γο α΄, φοινίκων τῆς σαρκὸς καὶ ἴρεως ἀνὰ Γο α΄, * Γο β΄, ἀμυγδάλων γλυκέων Γο β΄, μέλιτος ἀττικοῦ ἀναλάμβανε καὶ δίδου κύαθον α΄. Ὑποκάπνισμα βηχικὸν τὸ διὰ τῆς τοῦ λαγωοῦ κόπρου. Ῥητίνης τερεβινθίνης, ἀρσενικοῦ, λαγωοῦ κόπρου ἴσα λαβὼν, ποίει κολλύριον, καὶ ὑποκάπνιζε ἐπʼ ἄνθραξιν ἐλαΐνοις καὶ τερεβινθίνοις ἐπὶ ἡμέρας γ΄, ἐὰν ἡ δύναμις ἐπιτρέπῃ, καὶ ἡ διάθεσις ἐκ πάντων φανείη σοι ψυχροτάτη, καὶ τὸ ἐπιρρέον ἀκριβῶς ὑπάρχον τοιοῦτον. ἐπισφαλὲς γὰρ ἐφʼ ὧν ἐστι θερμὴ διάθεσις κεχρῆσθαι τοιούτοις. Ἄλλο βηχικὸν, εὔχρηστον, εὐμετάδοτον, ποιοῦν πρὸς αἱμοπτοϊκοὺς καὶ δυσπνοϊκούς. Ἴρεως ἰλλυρικῆς < ιδ΄, ζιγγιβέρεως τρωγλίτιδος < β΄, στύρακος καλαμίτου Γο α΄, σταφίδων ἐκπεπυρηνισμένων < η΄, θαρρῶν χρῶ. δίδου κυάμου αἰγυπτίου τὸ μέγεθος. Ἄλλο ὑποκάπνισμα. Λιβάνου, σανδαράχης, μυελοῦ ἐλαφείου, ἅπαντα λειώσας, ποίει τροχίσκους, καὶ ὑποκάπνιζε διὰ χώνης, ἡμέρας γ΄. φύλαττε ἐκτὸς οἴνου τὸν πάσχοντα, διαιτῶν τοῖς εὐώδεσι. καλῶς δὲ ποιήσεις εἰ ἐν τῇ πρώτῃ τρίτον ὑποκαπνίσεις, τῇ δευτέρᾳ δὶς, καὶ τῇ τρίτῃ α΄. εἰς ὄστρακον ἐὰν ἐμβάλλων τὸν τροχίσκον ὑποκαπνίσῃς, ἔτι κάλλιον ἐργάσῃ. τὸ βοήθημα τοῦτο πολλὴν δέδωκε πεῖραν. Ἄλλο τῆς αὐτῆς δυνάμεως. Λιβάνου ἄρρενος, μαστίχης, μυελοῦ ἐλαφείου, σανδαράχης, στύρακος, πάντα ἴσα βαλὼν, ὑποκάπνιζε, πρότερον ἄκρατον ποιήσας πίειν. Τροχίσκος ὑποκαπνιστὸς, ᾧ χρώμεθα πρὸς τὰς παλαιὰς καὶ ψυχρὰς διαθέσεις. Δαύκου, καρδαμώμου, νάπυος, ἀβροτόνου, σανδαράχης, ἴσα πάντα βαλὼν, χρῶ θαρρῶν διὰ χώνης. Βηχικὸν ἀντίδοτον, ποιοῦν πάνυ καλῶς πρὸς τὰς ψυχρὰς διαθέσεις. Πεπέρεως, δαφνίδων, θύμου ἀνὰ Γο α΄, μέλιτος τὸ ἀρκοῦν, δίδου κοχλιάρια δύο ἕωθεν. Βηχικὸν πάνυ καλόν. Γλήχωνος, μαστίχης ἀνὰ > δ΄, πεπέρεως < β΄, μέλιτος ἀπηφρισμένου τὸ ἀρκοῦν. Ἄλλο ποιοῦν καλῶς καὶ μάλιστα πρὸς τὰς χρονίους βῆχας. Πράσου χυλοῦ ξε. α, ἐλαίου ὀμφακίνου ξε. α΄, μίξας δίδου πρὸς τὴν δύναμιν. ποιεῖ πάνυ καλῶς καὶ ἐπὶ αἱμο-

περιοικοῖς. Αλλο. Προσμίξας τῷ χυλῷ τῶν προειρημένων μέλιτος ἀπηφρισμένου λίτραν α', γλυκυρρίζης χυλοῦ, ὑσσώπου ἀνὰ Γο β', ἀμυγδάλων κεκαθαρμένων Γο β' S'', πιστακίων καθαρῶν καὶ πεφρυγμένων Γο β', στροβίλων καθαρῶν καὶ πεφρυγμένων Γο β', κνιδοσπέρμου Γο α', λινοσπέρμου πεφρυγμένου Γο S''. ποίει πρὸς βήσσοντας, καὶ μάλιστα πρὸς ἀναφορικούς. Αλλο βηχικοῖς καὶ δυσπνοϊκοῖς. Νάρδου κελτικῆς κόψας προσέμβαλλε μέλιτι, καὶ δίδου νήστει καρύου ποντικοῦ τὸ μέγεθος. Αλλο πάνυ καλόν. Σταφίδος ἡμέρου Γο β', σταφίδος ἀγρίας γρ. β', πεπέρεως γρ. δ'· ποίει καταπότια, καὶ χρῶ πρὸς τὰς τῆς μήτρας ψύξεις. Βηχικὰ κοκκία. Οπίου, στύρακος, κασορείου, τερεβινθίνης, θείου ἀπύρου ἀνὰ Γο α'· ἡ δόσις κόκκος α', ἢ β', ἢ γ' πρὸς τὴν δύναμιν. τούτοις ἀεὶ δεῖ κεχρῆσθαι, ἐφ' ὧν χρονία ἐστὶν ἡ βὴξ, καὶ ἀγρυπνίαν ἐπάγουσα πολλήν. Πρὸς βῆχα παλαιὰν καὶ φθίσιν. Πρασίου ἁπαλοῦ χυλοῦ ξε. η', ἕψε ἕως ἀναλωθῇ τὸ ἥμισυ. εἶτα ἐπίχεε πίσσης ὑγρᾶς ξε. α'. καὶ ὅταν ἑνωθῇ, λειώσας νάρδου συριακῆς Γο α', πρόσβαλλε καὶ κρόκου ὀβολὸν α', πομφόλυγος κυπρίου ὀβολὸν α', λιβάνου Γο α', πεπέρεως * μακροῦ, λίθου αἱματίτου ἀνὰ < β', καὶ ποιήσας ἔκλειγμα, δίδου πρὸς δύναμιν ἐκλείχειν. ἱκανῶς ὠφελεῖ τοὺς ἐν τῷ πνεύμονι ἕλκος ἔχοντας, καὶ ἐπὶ πάσης βηχὸς πῦον ἀναπτύοντας, καὶ περὶ τὸν στόμαχον καὶ τὰς ἐν βάθει διαθέσεις. οὐκ ἄτοπον δὲ καὶ ἐπιβροχαῖς, καὶ ἐμπλάστροις κεχρῆσθαι πρὸς τὰ τοιαῦτα πάθη, πρότερον ἀπὸ ἁπλουστέρων ἀρχομένους. ἱκανῶς βοηθεῖν οἶδε χαμαιμηλέλαιον διαφορούμενον περὶ τὸν θώρακα, ὅτε μὲν καθ' αὐτὸ, ὅτε δὲ καὶ ἀνήθινον μιγνύμενον αὐτῷ, καὶ στέαρ χηνὸς, καὶ βούτυρον, ὕσσωπον ὑγρὸν, πηγάνου κλῶνας. εἰ δὲ χρεία τις εἴη, καὶ ῥυπαρὰ ἔρια βραχέντα ἐν αὐτοῖς ἀποτίθεσθαι κατὰ τοῦ στέρνου. καὶ ταῦτα ἱκανὰ βοηθεῖν τοὺς παχεῖς καὶ γλίσχρους χυμοὺς τοὺς ἐγκειμένους εἰς τὸν θώρακα τῶν βησσόντων. εἰ δὲ καὶ ἐμπλάστρων δέοιντο, καὶ τούτων ἐκτίθεμαι γραφὰς, ὧν καὶ αὐτὸς ἔσχον πεῖραν διαφόρως ἐπὶ τῶν τοιούτων διαθέσεων. Εμπλαστρος βηχικὴ καλή. Τερεβινθίνης Γο ς', ὑσσώπου ὑγροῦ Γο ε', κηροῦ Γο β', ἐν ἐλαίῳ Γο γ', ἴρεως κεκομμένης Γο γ', κυπρίνου ἐλαίου Γο γ'. Αλλη καλὴ πάνυ, ποιεῖ καὶ δυσπνοϊκοῖς. Βουτύρου Γο ς', χηνείου στέατος Γο α', ταυρείου στέατος Γο ς', ὑσσώπου Γο δ', χαλβάνης Γο δ', ὀποπάνακος Γο ε', κασορείου Γο γ', κηροῦ Γο ς', εὐφορβίου Γο ε', ὀξυγγίου χοιρείου παλαιοῦ Γο β'. ποιήσας ἔμπλαστρον ἐπιτίθει κατὰ τοῦ θώρακος. καλῶς ποιεῖ καὶ ἡ πηγανηρὰ, καὶ ἡ αἰγυπτίνη, καὶ ἡ διὰ δαφνίδων.

Καταπότια βηχικά. Στύρακος, ὀπίου, σμύρνης ἀνὰ Γο S'', ὀποβαλσάμου, κρόκου ἀνὰ < β', * ἀνάπλαττε ὀροβιαῖα, καὶ χρῶ εἰς κοίτην, ζιγγιβέρεως Γο α', πεπέρεως λευκοῦ Γο α', χαλβάνης, κασορείου, κρόκου, ὀπίου ἀνὰ Γο α', στύρακος Γο S'', δίδου εἰς κοίτην πλάσας ὀροβιαῖα.

Κεφάλαια τοῦ ἕκτου βιβλίου.

Αλεξαν-

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥ ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Περὶ πλευρίτιδος. α'

Πλευρῖτις, ἡ κυρίως πλευρῖτις. οὐ γὰρ πᾶσα ὀδύνη πλευροῦ, πλευρῖτις ὀνομάζεται. ἔστι γὰρ κυρίως πλευρῖτις, φλεγμονὴ ἐπὶ τὰς πλευρὰς ὑπεζωκότος ὑμένος· ὅθεν καὶ πυρετὸν ἐπιφέρει ὀξὺν, ὡς ἐγγὺς οὔσης τῆς καρδίας, καὶ συμπάσχειν ἑτοίμως δυναμένης. εἰ οὖν εὕρῃς ὀξὺν πυρετὸν καὶ δύσπνοιαν, καὶ νυγματῶδες ἄλγημα, καὶ βῆχα, τότε λέγε ἀκριβῶς εἶναι πλευριτικὸν ἐκεῖνον, ᾧ ταῦτα πάντα συμβέβηκε. πυρέττουσι γὰρ καὶ δυσπνοοῦσι καὶ οἷς τὸ ἧπαρ φλεγμαίνει, καὶ διατείνονται τὸ πλευρὸν, καὶ ὀδυνῶνται, καὶ βήσσουσι κατὰ συμπάθειαν, ἀλλὰ τὸ νυγματῶδες οὐκ ἔχουσιν οὕτως, οὐδὲ τὸν σκληρὸν τοῦ σφυγμοῦ. διακρίνεις δὲ αὐτοὺς καὶ ἀπὸ τῆς ἰδιαζούσης ὀδύνης, καὶ ἀπὸ τῶν σφυγμῶν μάλιστα. ἐμφαίνονται μὲν γὰρ καὶ σκληρὸν ἔχουσιν οἱ πλευριτικοί, οἱ δὲ τὸ ἧπαρ πάσχοντες, οὐδαμῶς· ὥσπερ οὐδὲ οἱ τὸν πνεύμονα, διὰ τὸ μαλθακὸν τῶν μορίων οὐδὲν ἔχουσι τοιοῦτον. ἀλλ' οὐδὲ αἱ βῆχες ὅμοιαι τοῖς πλευριτικοῖς καὶ τοῖς ἡπατικοῖς. τοῖς μὲν γὰρ πλευριτικοῖς καὶ ἡ βὴξ σφοδροτέρα, καὶ αὐτίκα πτύει. ὕστερον δὲ προϊόντος τοῦ χρόνου, πάντα ἀναπτύει κεχρωσμένα, ὅπερ καὶ σημαίνει τὸν ἐργασάμενον τὴν φλεγμονὴν χυμόν. καὶ ἐρυθρὸν μὲν γὰρ ὂν αἱματικὸν σημαίνει χυμὸν, ὥσπερ καὶ πτύσμα τὸ ὑπόξανθον, χολῶδες, καὶ τὸ λευκὸν καὶ γλίσχρον, φλεγματικὸν, ἢ μελαγχολικόν· οἱ δὲ ἡπατικοὶ ἐρεθίζονται μὲν εἰς βῆχα, οὐδὲν δὲ ἀναπτύουσι. γινώσκειν δέ σε βούλομαι ὅτι πλευριτικοί τινες βήσσουσι, καὶ οὐδὲν ἀναπτύουσιν. οὐ δεῖ δὲ ἐκ τούτου τοὺς βήσσοντας μὲν, μὴ πτύοντας δὲ, πάντως νομίζειν ἡπατικὸν εἶναι. ἐγχωρεῖ γὰρ καὶ δύσπεπτον εἶναι πλευρῖτιν, ἥτις δὴ μάλιστα καὶ ἐπικίνδυνος. ἐγχωρεῖ δὲ καὶ κατὰ τὰς νόθους εἶναι πλευρὰς κάτω τὴν φλεγμονὴν, ὥστε μηδὲν φθάνειν δείκνυσθαι ἐν τῷ θώρακι, ὥσπερ καὶ ἡ φλεγμονὴ ἔξωθεν. οὐδὲν γὰρ ἐπὶ τούτων ἀναπτύεται τὸ πάθος, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, εἰ μὴ διαφορηθῶσιν, εἰς ἀπόστημα γίνονται, καὶ σπάνιόν ἐστι. πρόσεχε οὖν ἅμα πᾶσι, καὶ τῇ χροιᾷ τοῦ προσώπου. ὠχροὶ γάρ εἰσιν, ὡς ἐπίπαν οἱ τὸ ἧπαρ· ὅπερ τοῖς πλευριτικοῖς οὐ πάνυ συμβαίνειν εἴωθεν. οὕτω μὲν διαγινώσκειν χρὴ τοὺς πλευριτικούς. θεραπεύειν δὲ αὐτοὺς πρὸς τὴν δύναμιν ἀφορῶντας, καὶ τὴν φύσιν αὐτὴν τοῦ πάθους. εἰ μὲν γὰρ αἱματικὸν εἶναι τὸν χυμὸν ἡ διάγνωσις ὑπαγορεύσει σοι τὸν ποιήσαντα τὴν φλεγμονὴν, ἐπὶ τὴν φλεβοτομίαν ἴθι, μάλιστα ἐὰν καὶ ἐπὶ τὰ ἄνω μέρη συνῇ, ὥστε καὶ τὴν κλεῖν κατασπᾶσθαι σφόδρα. εἰ δὲ μηδὲν τούτων εἴη, ἀλλὰ καὶ ὀδύνη περὶ τὰ κάτω τοῦ διαφράγματος, καθαίρειν δεῖ τὴν κοιλίαν, ὡς ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὁ θειότατος Ἱπποκράτης. μήτε οὖν φλεβοτομήσῃς, μήτε καθάρῃς προπετῶς, ὡς οἱ πολλοὶ ποιοῦσιν, ἐὰν μὴ μάθῃς ἀκριβῶς ὅτι ὁ τὴν φλεγμονὴν ἐργασάμενος χυμὸς πολύς ἐστι, καὶ ἐν ὅλῳ τῷ σώματι πλεονάζει. πολλὰ μὲν γὰρ καὶ ἄλλα ἐνδείξεταί σοι τὸ πλῆθος, μάλιστα δὲ ἡ πυρεία ἡ κατὰ τὸν τόπον προσφερομένη. εἰ μὲν οὖν πυρειοῦντί σοι καὶ κεχρημένῳ τοῖς μυρσίπποις, ἡ ὀδύνη με-

πραοτέρα γίνεται, ὥστε τὸν κάμνοντα σαφῶς εὐφορίας αἰσθάνεσθαι, γίνωσκε μὴ εἶναι πλῆθος, ἀλλὰ θαρρῶν τῇ πυρίᾳ καὶ τοῖς τοπικοῖς χρῆσαι βοηθήμασιν. διαφορήσεις γὰρ τὸ λυποῦν, καὶ τὸ τὴν φλεγμονὴν ἐργασάμενον. εἰ δὲ μηδὲν τούτων γένοιτο, ἀλλὰ μᾶλλον ἡ ὀδύνη μετὰ τοῦ μηδὲν εἴκειν, ἔτι καὶ ἰσχυροτέρα φαίνεται, δῆλον ὅτι πλῆθός ἐστιν, ὅπερ θερμαινόμενα τὰ μόρια εἰς ἑαυτὰ ἐπισπᾶται. τούτου οὖν φανέντος, μὴ ἀναβάλλου, ἀλλὰ μᾶλλον κένωσιν παραλάμβανε, μηδὲν ὑπερτιθέμενος, ὁποίαν ἂν ὑπονοήσῃς ἐξ ὧν εἰρήκαμεν ἔμπροσθεν. οἱ δὲ πολλοὶ τῶν νῦν ἰατρῶν φεύγουσι τὸ καθαίρειν ποτὲ πλευριτικόν, εἰς δὲ τὴν φλεβοτομίαν, ὡς ἄμεμπτον καὶ ἀσφαλεστέραν, ἐπιτρέχουσιν. εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι πολλούς, μάλιστα ἐφ᾽ ὧν μήτε πάνυ πλῆθος ἐν ταῖς φλεψὶ φαίνοιτο πλεονάζον αἵματος, ὠφέλησε τὸ κατασχάσαι καλῶς ὀξυτάτῃ σμίλῃ τὸν τόπον. δεῖ δὲ καὶ σικύᾳ χρήσασθαι μετὰ τὴν τομήν, ὥστε ἐκ βάθους ἑλκυσθῆναι τὸ περιεχόμενον. καὶ τούτου γινομένου θαυμάσαι ἐστὶ πῶς παρ᾽ αὐτὰ καὶ ἡ ὀδύνη ὁποία ἂν εἴη, εἰ καὶ σφοδροτάτη, παύεται, ὡς μὴ δεηθῆναι μήτε πυρίας, μήτε ἄλλου βοηθήματος. τούτῳ οἱ ἐν Ἀρμενίᾳ ἰατροὶ καὶ ἰδιῶται πάντες κέχρηνται, ἐκ τῆς πολλῆς πείρας τοῦτο μεμαθηκότες, καὶ ὠφελοῦσι. κάλλιον δέ ἐστι καὶ ἀσφαλέστερον ἐφ᾽ ὧν τὸ πλῆθός ἐστι, μικρὸν ἀποκενοῦν, ταύτῃ κεχρῆσθαι τῇ θεραπείᾳ, ἰσχυροτάτῃ οὔσῃ. καὶ ἐπὶ πᾶσι δὲ τοῖς βοηθήμασιν οὕτω πράττειν κάλλιον. χρῆσαι δὲ πυρίαις ταῖς οἰκείαις πρὸς τὸν πλεονάζοντα χυμόν. εἰ μὲν γὰρ αἱματικὸς εἴη, ταῖς διαφορεῖν δυναμέναις, καὶ ξηραίνειν, ἀλλ᾽ οὐ τοῦ θερμαίνειν πάνυ, οἷα ἐστὶν ἡ ἐκ κέγχρων πυρία. εἰ δὲ χολώδης, τοῖς σπόγγοις τοῖς ἀπὸ τοῦ θερμοῦ ὕδατος μόνοις μετὰ τῆς χαμαιμήλου βοτάνης. εἰ δὲ φλεγματικώτερος εἴη, τοῖς τε ἁλσί, καὶ φύλλοις δάφνης, ἢ ὀρόβοις πεφρυγμένοις, καὶ ἐρίῳ βεβρεγμένῳ εἰς ἀνήθινον ἔλαιον. μελαγχολικοῦ δὲ ὄντος, μᾶλλον τῇ πυρίᾳ τῇ ἀπὸ τῶν πιτύρων τῶν ἑψηθέντων εἰς τὸ ζέμα τῆς χαμαιμήλου. αὕτη ἡ πυρία καλλίστη, καὶ σχεδὸν πρὸς πᾶσαν ὀδύνην ἁρμόζουσα. δυνατὸν γὰρ αὐτὴν καὶ θερμοτέραν ποιῆσαι, προσπλέκοντας, εἴ που χρεία, πλέον, ἢ ἀλθαίαν, ἢ ἀνήθινον ἔλαιον ἀντὶ χαμαιμήλου, καὶ ἐπιτεῖναι τὴν αὐτήν, καὶ πραῦναι, ὡς ἂν βούλοιτο πρὸς τὴν προκειμένην διάθεσιν. τὰς δὲ δι᾽ ὀξυκράτου πυρίας, καὶ μάλιστα τὰς ἐχούσας δηκτικόν τι, σφόδρα παραιτοῦ. αἱ μὲν γὰρ ἀποκρούονται τὴν ὕλην, τὰ δὲ πάνυ δριμέα ἐρεθίζει τὰ φλεγμαίνοντα. καὶ κηρωταῖς διὰ στεάτων χρῆσαι, καὶ πυρίαις ἀδήκτοις πάνυ ὡς ἐνδέχεται, καὶ μάλιστα ἐν ταῖς ἀρχαῖς. πέψεως δὲ φανείσης, οὐδὲν βλάψεις, εἰ καὶ θερμαινούσῃ χρήσῃ ἐμπλάστρῳ, οἷα ἐστὶν ἡ διὰ μέλιτος καθ᾽ ἑαυτὴν καὶ μετὰ τῆς χοιρός. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ πηγανηρὰ καλουμένη πάνυ τὰ ἐν τῷ βάθει διαφορεῖν δύναται καθ᾽ ἑαυτήν, καὶ προσπλεκομένη τινὶ τούτων. πινέτωσαν δὲ πλέον πάντων τὸ ὑδαρὲς πάνυ μελίκρατον. οὐδὲν γὰρ εὕρῃς οὕτως ἄλλο κατάλληλον πλευριτικοῖς βοήθημα. εἰ δὲ πάνυ σφοδρὸς πυρετὸς εἴη, οὐδὲ οὕτω μέν, ἐὰν ᾖ πάνυ ὑδαρές, βλάψει τι. ὅμως δὲ ἀντὶ μελικράτου, χρῆσαι ἀπομέλιτι, ὥσπερ καὶ τῷ μελικράτῳ ὀλίγον, ὁσάκις ἂν δυσχεραίνῃ ἐπὶ τὴν ἀνάπλυσιν, ἐπιρροφεῖν ἐξ αὐτοῦ κελεύων χλιαρόν. εἰ δὲ ἐπὶ πλέον πάλιν κάμνῃ ἐπὶ τὴν ἀναγωγὴν τοῦ πτυέλου, χρῆσαι καὶ τῷ ὀξυμέλιτι, μάλιστα τῷ ἔχοντι τὸ πράσιον συνεψημένον. φεῦγε δὲ τὴν διὰ κωδυῶν καὶ τὴν φιλώνειον, καὶ ἄλλο τι τῶν παρηγορικῶν φαρμάκων. κινδύνους γὰρ μεγίστους ἐπιφέρουσι, δυσανάγωγα πάντα τὰ ὑγρὰ ἐργαζόμενα,

ζόμενα, μετὰ τοῦ * μεταβάλλεσθαι καὶ νεκροῦν καὶ τὴν δύναμιν. εἰ δὲ ἡ ὀδύνη σφοδρὰ
καὶ ἀκαρτέρητος, ἢ καὶ ἀγρυπνία πολλὴ τῆς δυνάμεως ἐρρωμένης, τοῖς προειρημένοις
χρήσασθαι οὐδὲν ἄτοπον, ὥστε τὴν δύναμιν ἀνακαλέσασθαι ἀπὸ τῆς ἄγαν ἀ-
γρυπνίας κινδυνευούσης. εἰ δὲ ἀσθένεια δυνάμεως εἴη, φεῦγε παντελῶς τὰ ναρ-
κωτικὴν ἔχοντα δύναμιν. Περὶ τροφῆς. Τροφῇ δὲ κεχρήσθω, χυλῷ τῆς πτισ-
σάνης ἐπὶ πολὺ ἑψηθέντι καὶ ἀποτεθειμένῳ τὸ φυσῶδες. ἐὰν γὰρ μὴ καλῶς ἑψηθῇ, φυσᾷ
τὰ ὑποχόνδρια καὶ αὐτή, καθάπερ καὶ τὰ ἄλλα τῶν ὀσπρίων. εἰ δὲ δυσανάγωγον
εἴη τὸ ὑγρόν, ἀμύγδαλα καθαρὰς καὶ λειώσας προσέπλεκε τῇ πτισάνῃ συνέ-
ψεσθαι. τότε γάρ ἐστιν εὐανάγωγον μᾶλλον τὸ ἐν τῷ θώρακι φερόμενον ὑγρόν. εἰ δὲ
πάνυ πυρέττοι σφοδρῶς, καὶ τῆς φλεγμονῆς τὸ ζέον φαίνοιτο παυσάμενον, θαρρῶν καὶ
τοῦ τῆς ἀκαλήφης σπέρματος προσέπλεκε τῇ πτισάνῃ, μετὰ ὑσσώπου συνεψῆσθαι
ποιῶν. τὰ γὰρ παχύτερα καὶ γλισχρότερα τῶν περιττωμάτων ἐπὶ πλέον λεπτύνειν δύναται.
τὸν χυλὸν δὲ καθ᾽ αὑτὸν τῶν ἀμυγδάλων παρέχε, μικρὸν αὐτῷ προσπλέκων μέλιτος.
ἔστι δὲ κάλλιον, πρωῒ μὲν τὸν χυλὸν τῆς πτισάνης, ἑσπέρας δὲ τὸν χυλὸν τῶν ἀμυγδάλων.
εἰ δὲ ἡ δύναμις ἀσθενεστέρα σοι φαίνοιτο, καὶ ἄρτου καθαροῦ ψίχας παρέχε εἰς τὸ
ἀπόμελι, ἢ ὑδρόμηλον, ἢ ὑδροροσάτον. τὸ γὰρ καλούμενον κιβυριακὸν φεῦγε. καὶ
γὰρ τοὺς πυρετοὺς παροξύνει, καὶ τῆς κεφαλῆς ἅπτεται, ὥστε καὶ παραφροσύνας ἐρ-
γάζεσθαι. καὶ πολλῷ βέλτιον εἴη, εἰ πάνυ ἀσθενὴς ἡ δύναμις φαίνοιτο, διδόναι βρα-
χὺ κνιδείου, ἢ τὸ ἀπὸ * τοῦ κυβέρεως ὑδρόμηλον. εἰ δὲ μὴ ἔχει ἡδέως πρὸς τὰς ψί-
χας ὁ κάμνων, δεῖ τῶν γλυκέων πομάτων λαμβάνειν, εἰς ζωμὸν ἐκτὸς ἐλαίου γινόμε-
νον ἀπὸ μόνης ὄρνιθος, καὶ μικρῶν ψιχῶν, ἐφ᾽ ὧν ἡ δύναμις ἀσθενής ἐστι, καὶ ἀνόρε-
κτος εἴη ὁ κάμνων, παραλάμβανε, ὥσπερ καὶ ἰχθύος, μάλιστα κίχλης, ἀποβλέποντα εἰς
τὴν δύναμιν. ἔστι δὲ καὶ ὁ ἰχθὺς καὶ ἁπαλὸς, καὶ ὑγρὸς, καὶ εὔπεπτος, καὶ ἴσως πλεισ-
σάκιν αὐτὴν ὀνομάζων θαλασσίαν οὐκ ἂν ἁμάρτοις. οὕτως ἐστὶν ἄπεπτος ἡ ἐξ
αὐτῆς τροφή. τὰ δὲ κτένια καλούμενα καὶ πάντα τὰ ὀστρακόδερμα φεῦγε, ὡς πα-
χύχυμα καὶ σφόδρα παρεμποδίζοντα τῇ ἀναγωγῇ τοῦ πτυέλου. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ
λάχανα παραιτοῦ, εἰ μὴ ἡ γλῶσσα τραχεῖα φαίνοιτο καὶ διψώδης, καὶ πυρετὸς ἄ-
γαν. τηνικαῦτα γὰρ οὐδὲν ἄτοπον, ἢ μαλάχης ἀπεζέματος διδόναι, ἢ ἰντύβων. ὁ-
μοίως δὲ καὶ μῆλον γλυκὺ δοτέον. ἐριὰς δὲ καὶ πᾶν ὅ, τι ἂν εἴη στῦφον, ὡς πολέμια τῷ
θώρακι παραιτοῦ, καὶ ψυχρὸν εἴ τι κατ᾽ ἐνέργειαν ὑπάρχον, εἴτε ὀπώραν παραιτοῦ.
εὔκρατον δὲ παρέχε, καὶ μή, ὡς οἱ πολλοί, νομίσῃς αὐτὸ χολῶδες εἶναι. καταγνῶσι γὰρ
» τοῦτο· καὶ καταμέμφονται σαφῶς Ἱπποκράτους, μὴ εἰδότες πῶς εἴρηται, * τοῖς οὖν θερ-
» μὴν ἔχουσι, καὶ σφόδρα καταξήροις, καὶ πυρετῷ κάμνουσι, τίς ἂν τούτου εὕροι κα-
λὸν τῇ χολῇ, καὶ μάχεσθαι, καὶ νικᾶν αὐτῇ δυνάμενον; εἰ καὶ τροφὰς τὶς ἐπιδώσει τὰς
τρέφειν δυναμένας, ἐπεὶ καὶ καθ᾽ ἑαυτὸ τὸ εὔκρατον, ἅτε δὴ ἁπλοῦν ὄν, οὔτε θρέ-
ψαι, οὔτε ὑγρᾶναι τὸν κάμνοντα κυρίως δύναται, ἀλλὰ καὶ ξηρὸν καὶ πικρὸν ἀποτελέσει
μᾶλλον αὐτόν, τῷ λόγῳ τῆς ἀτροφίας. συγκρίνων οὖν αὐτὸ πρὸς οἶνον καὶ μελίκρατον καὶ
τὰς ἄλλας τροφάς, τοῦτο εἶπεν, ὥστε τὸ εὔκρατον οὐ δεῖ μέμφεσθαι. αὐτὸ γάρ ἐστι τὸ
καὶ τὰς ἄλλας τροφὰς καὶ πέττεσθαι, καὶ ἀναδίδοσθαι ταχύτερον παρασκευάζον. καὶ τοῦτό
» ἐστιν ὃ λέγει, ὑγρασίη τροφῆς ὄχημα. ὥστε μὴ παύσῃ διδοὺς εὔκρατον, μεταξὺ τρο-
» φῆς καὶ τῶν ἄλλων πομάτων. καὶ τοῦτο γὰρ αὐτὸς ἐδίδαξεν εἰπών, μίσγοντος μὲν μελι-

κεράτου ἢ ἀπομελίτος ἐπιδιδόναι κάλλιον· ἐπεὶ καθ' ἑαυτὸ μόνον οὐ τρέφει, οὔτε φάρμακον εἶναι δύναται. πάντα δὲ γὰρ σὺν ταῖς ἄλλαις τροφαῖς, καὶ πασῶν τῶν τροφῶν ὄχημα. οὐδὲν γὰρ ξηρὸν, οὔτε φάρμακον ἄνευ ὑγροῦ εἰς τὸ βάθος ἀφικνεῖσθαι δύναται, ἀλλὰ μένει περὶ τὴν ἐπιφάνειαν, μηδεμίαν ἐνέργειαν ἐπιδεικνύμενον· ὅταν δὲ συμπλακῇ τινι τῶν ὑγροτέρων, τότε καὶ δύναμιν ἔχει, καὶ σημείωσιν, ἢ ψύξιν, ἢ θερμότητα ἐν τῷ βάθει ἐργάζεται, * ὥστε τὸ ὕδωρ εἰ καὶ ὡς τροφήν τινες ἐδόξασαν, τῷ ἁπλοῦν αὐτὸ εἶναι, ἀλλ' οὖν πάντα τρέφει. αὐτὸ καὶ μόνον ποιεῖ, ὁδοποιεῖ, καὶ καλέχει καὶ ἑνοποιεῖ τὰ διῃρημένα. εἰ γὰρ καὶ τὴν γῆν ξηρὰν οὖσαν καὶ διεσκορπισμένην ἑνοῖ, καὶ συνεχῆ ταύτην ἀπεργάζεται, ὡς διάφορα ἀποτελεῖσθαι σκεύη, καὶ τὸν αὐτὸν ἄρτον ἐσθιόμενον καὶ ἄλευρον ὑπάρχοντα, μεγίστην δύναμιν ἔχει. καὶ μηδὲν αὐτῷ συμβάλλεσθω τις, ἢ ζώοις, ἢ φυτοῖς, ὡς τὸ ὑγρόν· ἐξ ὑγροῦ δὲ καὶ ἡ γένεσις. καὶ τοῦτο δεῖ φυλάττειν ἀεί. διότι καὶ τὰ ἄλλα αὐτὸ μάλιστα ἑνοῖ καὶ κατέχει. οὕτως οὖν διαιτᾶν δεῖ τοὺς πλευριτικούς, εἰ μηδὲν ἄλλο τι παρείη σύμπτωμα. καὶ τοῦτο δεῖ καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐπίστασθαι, ὅτι εἰ συμβῇ μετὰ τῆς ὀδύνης εἶναι καὶ φλεγμονὴν περὶ τὸ πλευρὸν, μὴ κατὰ φύσιν ἐκκρίνειν τὴν γαστέρα, ἀλλ' ἀτάκτως, ὥστε καὶ τὴν δύναμιν καταβάλλεσθαι, ἀνάγκη τότε καὶ τῆς γαστρὸς πρόνοιαν ποιήσασθαι, καὶ μήτε φλεβοτομῆσαι προπετῶς, μήτε ἄλλῳ τινὶ χρήσασθαι βοηθήματι, εἰ μή τι κατὰ τῆς γαστρὸς διὰ τῶν ῥωννύειν αὐτὴν καὶ ἐπέχειν δυναμένων ἐπιβροχῶν τε καὶ ἐπιθεμάτων. εἰ δὲ καὶ ἡ ὀδύνη τοῦ πλευροῦ κατεπείγει, οὐδὲ αὐτοῦ ἀμελεῖν χρὴ, ἀλλ' ἀμφοτέρων προνοεῖσθαι. κατὰ μὲν οὖν τοῦ στομάχου καὶ τῆς γαστρὸς τὰ τονοῦντα, κατὰ δὲ τοῦ πλευροῦ, τὰ θερμαίνειν καὶ χαλᾷν δυνάμενα. οὕτω δὲ δεῖ πράττειν ὡς μηδὲν ὅλως ἅπτεσθαι τῶν χαλώντων, ἢ τοῦ ἥπατος, ἢ τῆς γαστρός.

Περὶ ὀδύνης καὶ φαρμάκων.

Ὀδύνης μὲν οὖν ἀμέτρου οὔσης, καὶ πυρετοῦ, τὰς ἐπιβροχὰς καὶ πυρίας τὰς προειρημένας καὶ ἀδήκτους ἔξωθεν παραλαμβάνειν ἀεί· μὴ οὔσης δὲ σφοδρᾶς τῆς ὀδύνης, τὰς κηρωτὰς καὶ ἐπιθέματα. καλὰ δέ εἰσιν εἰς τὰ τοιαῦτα φάρμακα, τὸ διὰ στεάτων καλούμενον, καὶ ἡ χεὶρ καθ' ἑαυτήν, καὶ μιγνυμένη μετὰ τῆς διὰ μέλιτος. παρακμῆς δὲ γινομένης, καὶ * τὸ ξέον πολὺ μηκέτι τῆς φλεγμονῆς, ποιεῖ καλῶς καὶ ἡ πηγανερὰ καλουμένη, καὶ ὅσα γε διαφορεῖν ἐπὶ πᾶσι καὶ ἕλκειν τὰ ἐκ βάθους ἐστὶ δυνατά. καὶ μάλιστα ἐφ' ὧν οὐκ ἔστι πυρετὸς, κεχρῆσθαι δεῖ τοῖς θερμοτέροις ἅπασι, καὶ ἑρφήμασιν. οἱ οὖν τῆς κράμβης καυλοὶ καέντες, ἄριστα ποιοῦσι πρὸς τὰς τῶν πλευρῶν ὀδύνας. δεῖ οὖν αὐτοὺς μετὰ τὸ τεφρωθῆναι, ἀναλαμβάνειν στέατι παλαιῷ χοιρείῳ, καὶ οὕτως ἐπιτιθέναι πεπονθόσι. φαρμάκοις μὲν οὖν ἐφ' οἷς οὐκ ἔστι πυρετὸς, τούτοις δεῖ κεχρῆσθαι, καὶ πόμασι, τῷ τε κόστῳ, καὶ τῷ βδελλίῳ τῷ ἀραβικῷ. Περὶ ἀποζεμάτων. Ἐπειδὴ καὶ ἀποζέμασιν ἅπαντες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κέχρηνται, καὶ ταῦτα τοῦ θειοτάτου Ἱπποκράτους μὲν τῷ περὶ πτισάνης ἀρκουμένου, οὗτοι δὲ μελικράτῳ καὶ ὀξυμέλιτι, καὶ πτισάνης χυλῷ πρὸς τὴν ἀναγωγὴν τοῦ πτυέλου, ἀναγκαῖον εἰδέναι καὶ προσδιορίζεσθαι καὶ περὶ τούτων. εἰ μὲν οὖν χολώδεις εἰσί, καλόν ἐστι καὶ μόνῳ τῷ τῆς πτισάνης χυλῷ ἀρκεῖσθαι, καὶ συνεχέστερον αὐτὸν ἐπιδιδόναι καὶ πλείονα· εἰ δὲ ἀποδιώκοιτο, καὶ μὴ δέχοιτο τὸν τῆς πτισάνης χυλὸν ἡδέως, καὶ ἄλλῳ χρῆσθαι δεῖ, καὶ μάλιστα τῷ ἀπὸ τοῦ βρώμου. οὐ γὰρ ἔ-

λαττον

λαττον τῆς πτισάνης. εἰ μή τι γε καὶ πλέον ἔχει, ὃ δύναται καθαίρειν καὶ εὐανάγωγα ποιεῖν τά τε ἀπὸ τοῦ θώρακος καὶ πνεύμονος ὑγρά· καὶ τὸ οἰνόκρατον δὲ τούτοις ἐπιτήδειόν ἐστι, τῷ ὑγραίνειν τὸ ξηρὸν τοῦ χυμοῦ, καὶ τὸ ἀπόμελι, μᾶλλον δὲ * τὸ μελίκρατον, καὶ καθόλου γε πάντα τὰ διυγραίνειν, μετὰ τοῦ μήτε ψύχειν ἢ θερμαίνειν σφοδρῶς, ἀλλ' ἔχειν τι ῥυπτικόν. οὐδὲν γάρ ἐστι κάλλιον ἐπὶ πλευριτικῶν, τοῦ ὑγραίνειν ἅμα καὶ ῥύπτειν δυναμένου φαρμάκου. εἰ δὲ φλεγματῶδες εἴη τὸ διαπτυόμενον γλίσχρον, ὥστε διὰ τοῦτο δυσανάγωγον εἶναι, καὶ μετὰ πολλῆς ἀνάγκης βηχός, ἐπὶ τούτων ἀναγκαῖόν ἐστι κεχρῆσθαι καὶ τῷ διὰ τῆς ἴρεως καὶ γλυκυρρίζης ζέματι, καὶ τῷ διὰ πρασίου δὲ ὀξυμέλιτος, καὶ τῷ μελικράτῳ, πρός γε τὴν δύναμιν ἀποβλέποντα δὲ τὴν ποσότητα, καὶ δύναμιν τοῦ πτυομένου καὶ ἀναγομένου. Περὶ καθαρσίου. Καὶ ὑπάγειν δὲ τὴν γαστέρα δεῖ μὴ μόνον κλύσμασιν, ἀλλὰ καὶ ὑπηλάτοις χρωμένους, εἰ δὲ τὸ σῶμα φαίνοιτο κακόχυμον ὑπάρχον καὶ πληρωματικόν· ὥστε διὰ τούτου καὶ παρὰ τῶν βοηθημάτων παροξύνεσθαι μᾶλλον, ἢ ἐλάττονα γίνεσθαι τὴν ὀδύνην, καὶ περὶ τὰ κάτω μόρια τὸ ἄλγημα γίνεσθαι. δεῖ δὲ καὶ τὴν κάθαρσιν ποιεῖσθαι, εἰ μὲν χολῶδες εἴη, τὸν ὀπὸν παρέχων τῆς σκαμμωνίας. οὐδὲ γὰρ ἔχει πάνυ τὸ θερμόν, ὥσπερ τὰ ἄλλα καθάρσια· διδόναι δὲ δεῖ συμμέτρως αὐτοῦ, καὶ κατὰ μέρος ἀποβλέποντα πρὸς τὴν δύναμιν, καὶ τὴν ποσότητα τῆς πλεοναζούσης ὕλης. εἰ δὲ μὴ ὑπάρχει χολῶδες, ἀλλὰ μᾶλλον φλεγματικόν, τότε δεῖ κεχρῆσθαι ἐκείνοις, οἷς ἐκέλευσεν ὁ θειότατος Ἱπποκράτης, ἢ πεπλίῳ, ἢ τῷ μέλανι ἐλλεβόρῳ, ποτὲ μὲν εἰς πτισάνης χυλὸν ξηρίον ποιοῦντα, ὡς καὶ ἡμεῖς ἐποιήσαμεν πολλάκις. ἔχει δὲ αὐτοῦ ἡ σύνθεσις οὕτως, ἐλλεβόρου μέλανος, χωρὶς τῆς ἐντεριώνης < δ', σκαμμωνίας < α', κόμμεως < α'. ἀναλάμβανε χυλῷ κράμβης, καὶ ποίει καταπότια μέγεθος ἔχοντα ἐρεβίνθου· καὶ δίδου παιδίοις κόκκους ε', τοῖς δὲ ἔχουσι δύναμιν κόκκους ζ', τοῖς δὲ ἀκμάζουσι κόκκους ιε', γυναιξὶ δὲ κόκκους ια'. εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι καὶ ὀφθαλμιῶσιν ἐπιδίδονται ταῦτα, καὶ ἰκτερικοῖς, μετὰ τοῦ μηδεμίαν ἀνατροπὴν στομάχου ποιεῖν. διδόναι δὲ αὐτὰ μᾶλλον δεῖ μετὰ τροφήν. οὕτω γὰρ ἀβλαβῆ καὶ ἄλυπον ποιοῦσι τὴν κάθαρσιν.

Κεφάλαια τοῦ ἑβδόμου βιβλίου.

β' Περὶ ἐμπυηματικῶν.

Σημεῖα τοῦ μεταβάλλεσθαι τὴν φλεγμονὴν εἰς πῦον.

Περὶ διαίτης. Ἐὰν ἀσθενὴς ἡ δύναμις εἴη, τί δεῖ ποιεῖν.

Ποῖον γάλα δεῖ προσφέρειν, καὶ πότε. Περὶ ἄρτων. Περὶ λαχάνων.

Περὶ ὀρνέων. Περὶ ἰχθύων. Περὶ ὀστρακοδέρμων.

Περὶ ὀσπρίων. Περὶ ὀπώρας. Περὶ τραγημάτων.

Πρὸς ἐμπυϊκοὺς, καὶ πάντα τὰ περὶ τὸν θώρακα, καὶ τοὺς φθόῃ κατεχομένους, καὶ οἷς ἡ ἀρτηρία πέπονθε, πάνυ κάλλιστον τὸ ἡδὺ φάρμακον.

γ' Πρὸς τὰ ἐν τῷ θώρακι, τὸ πάντα περιττά.

δ' Πρὸς ἐμπυϊκοὺς, καὶ φθισικοὺς, καὶ τοὺς ἐκ πνεύμονος καὶ θώρακος ἢ τοῦ ὑμένος τοῦ διαφράγματος ἀναπτύοντας ξυγώδη καὶ ῥυπαρά, καὶ τοὺς ἤδη φθόῃ μελετῶντας, ἄριστον βοήθημα.

Ἀντίδοτος πάνυ καλὴ πρὸς στομάχου ῥευματισμὸν, ἀναφορικοὺς, βηχικοὺς, περιπνευμονικούς. καθαίρει γὰρ καλῶς, καὶ πληροῖ διὰ τάχους τὸ ἀλύπως.

Ἀντίδοτος ἡ διὰ πρασίου, καλῶς πάνυ ἀνακαθαίρουσα τὰ ἐν τῷ θώρακι, καὶ πάντα ὡς τὰς προτέρας.

ε' Περὶ τῶν ἐν τῷ στόματι τῆς γαστρὸς παθῶν.

Περὶ ψυχρᾶς δυσκρασίας.

Θεραπεία τῆς διὰ ψῦξιν γινομένης κυνώδους ὀρέξεως.

Θεραπεία τῆς διὰ θέρμην γινομένης κυνώδους ὀρέξεως.

Πῶς δεῖ θεραπεύειν τὴν κυνώδη ὄρεξιν τὴν γινομένην δι' ἀσθένειαν τῆς καθεκτικῆς δυνάμεως.

Θεραπεία τῆς διὰ ψῦξιν ἀσθενούσης καθεκτικῆς δυνάμεως.

Θεραπεία τῆς διὰ θέρμην ἀσθενούσης καθεκτικῆς δυνάμεως.

ϛ' Περὶ βουλίμου.

ζ' Περὶ ἀνορεξίας.

Πῶς δεῖ ποιεῖν ἔμετον τοῖς ἔχουσι λεπτὸν καὶ χολώδη ἐν τῷ στομάχῳ περιεχόμενον χυμόν.

Καθαρσίου τοῦ διὰ μήλων ἡ σκευή.

Καθαρτικὸν ἄλλο τὸ διὰ τῶν κυδωνίων μήλων, πεπειραμένον.

Καθαρσίου τοῦ διὰ ῥοδομήλιτος ἡ γραφή.

Περὶ τῆς διὰ γλίσχρους χυμοὺς γινομένης ἀνορεξίας.

Στομαχικὸν τὸ λεγόμενον βαΐον. Τὸ ὀξῶδες.

Περὶ ἀνορεξίας διὰ θερμὴν δυσκρασίαν.

Περὶ τῶν δι' ἄμετρον ψῦξιν ἀνορεκτούντων.

η' Περὶ δίψης.

Πρὸς τὸν ἔχοντα τὸν στόμαχον διακαιόμενον καὶ σφόδρα διψῶντα.

Ἄδιψα καταπότια.

Ἄλλο πρὸς πυρέττοντας, οἷς ὀλιγοποτεῖν συμφέρει, καὶ εἰς τὰς ἐγκαύσεις, καὶ τὰς ἀνύδρους ὁδοιπορίας.

Περὶ τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων τοῖς διακαιομένοις τὸν στόμαχον.

Περὶ

ιε' Περὶ λυγμοῦ. Οξυμέλιτος σκευασία.

ις' Περὶ χολέρας.

Θεραπεία τῆς διὰ πλῆθος σιτίων ἀναπλυσθέντων, καὶ ἐμπεσόντων εἰς τὸ τῆς χολέρας πάθος. Θεραπεία τῆς διὰ κάκωσιν στομάχου συμβαινούσης χολέρας.

Περὶ διαίτης. Περὶ ἀλείμματος. Περὶ ἐμπιπλασμάτων.

Περὶ ἐπιθεμάτων. Ἐπίθεμα τὸ δι' οἰνάνθης. Ἐπίθεμα τὸ διὰ τῶν μήλων.

ιζ' Περὶ τῶν διὰ χολῆς πλῆθος ὑπομεινάντων τὸ τῆς χολέρας πάθος.

Θεραπεία. Περὶ ὀπωρῶν. Περὶ τραγημάτων. Περὶ πόματος.

Περὶ τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων.

ιη' Περὶ τῆς ἀλύπως, κινουμένης χολέρας.

ιθ' Περὶ ἥπατος φλεγμονῆς.

Διάγνωσις τοῦ εἶναι εἰς τὰ κυρτὰ τὴν φλεγμονήν.

Περὶ τοῦ εἶναι εἰς τὰ σιμὰ τὴν φλεγμονήν.

κ' Περὶ ἐμφράξεως ἥπατος.

Περὶ θεραπείας φλεγμονῆς ἥπατος.

Ἄλλο πρὸς τὰς μὴ πάνυ ζεούσας φλεγμονάς.

Ἀπολλοφάνους μάλαγμα, πρὸς ἡπατικούς.

Ἐπίθεμα πρὸς φλεγμονὴν ἥπατος. Πρὸς σκιρρώδεις φλεγμονάς.

Ἡπατικὸν κάλλιστον· ποιεῖ καὶ σπληνικοῖς, καὶ τοῖς τὸν στόμαχον διατεταμένον ἔχουσιν. Ἄριστόν ἐστι φάρμακον, καὶ προσηνῶς μαλάττον, ὡς μὴ ἔχειν σύγκρισιν.

Ἐπίθεμα τὸ ἰῶδες, ποιοῦν καὶ πρὸς ἥπατος φλεγμονὰς καὶ στομάχου, καλόν.

Κοπτὸν πρὸς σκληρίαν καλὸν καὶ διαλύσεων στομάχου καὶ ἥπατος.

Περὶ ἀντιδότων ἡπατικῶν.

Ἡπατικὴ ἀθανασία καλουμένη, ἥτις πρὸς νεφριτικοὺς καὶ ἰκτερικοὺς ποιεῖ, κινεῖ δὲ καὶ ἱδρῶτας.

Τροχίσκος ἡπατικὸς ποιῶν ἅμα καὶ ἰκτερικοῖς.

Ἀντίδοτος ἡπατικὴ πρὸς τὰς μεγάλας ἐμφράξεις τοῦ ἥπατος, καὶ σκιρρώδεις διαθέσεις, διὰ πείρας.

Πρὸς ἥπατος ἔμφραξιν, ξηρίον δόκιμον, ὅπερ πολλάκις δέδωκα.

Πρὸς ἥπατος καὶ σπληνὸς μεγάλην ἔμφραξιν, ὥστε καὶ σκληρίας μαλαχθῆναι μεγάλας.

Πρὸς ἥπατος ἔμφραξιν. Ἄλλο διὰ πείρας, τὸ διὰ λαγωοῦ.

Ἄλλο τὸ διὰ τῆς βαλάνου. Ὅσα πρὸς ἧπαρ ἁπλᾶ βοηθήματα.

κα' Περὶ ἀτονίας ἡπατικῆς καὶ δυσεντερίας.

Διάγνωσις. Περὶ θερμῆς δυσκρασίας. Περὶ ψυχρᾶς δυσκρασίας.

Περὶ ξηρᾶς δυσκρασίας. Περὶ ὑγρᾶς δυσκρασίας.

Περὶ θεραπείας θερμῆς δυσκρασίας ἥπατος.

κβ' Περὶ ἡπατικῆς δυσεντερίας, ἀπὸ ψυχρᾶς δυσκρασίας.

Ὅσα συμφέρει τῇ ἀπὸ θερμῆς δυσκρασίας ἡπατικῇ δυσεντερίᾳ.

Ἀντίδοτος κυφοειδὴς ποιοῦσα πρὸς ψυχρὰν δυσκρασίαν ἥπατος.

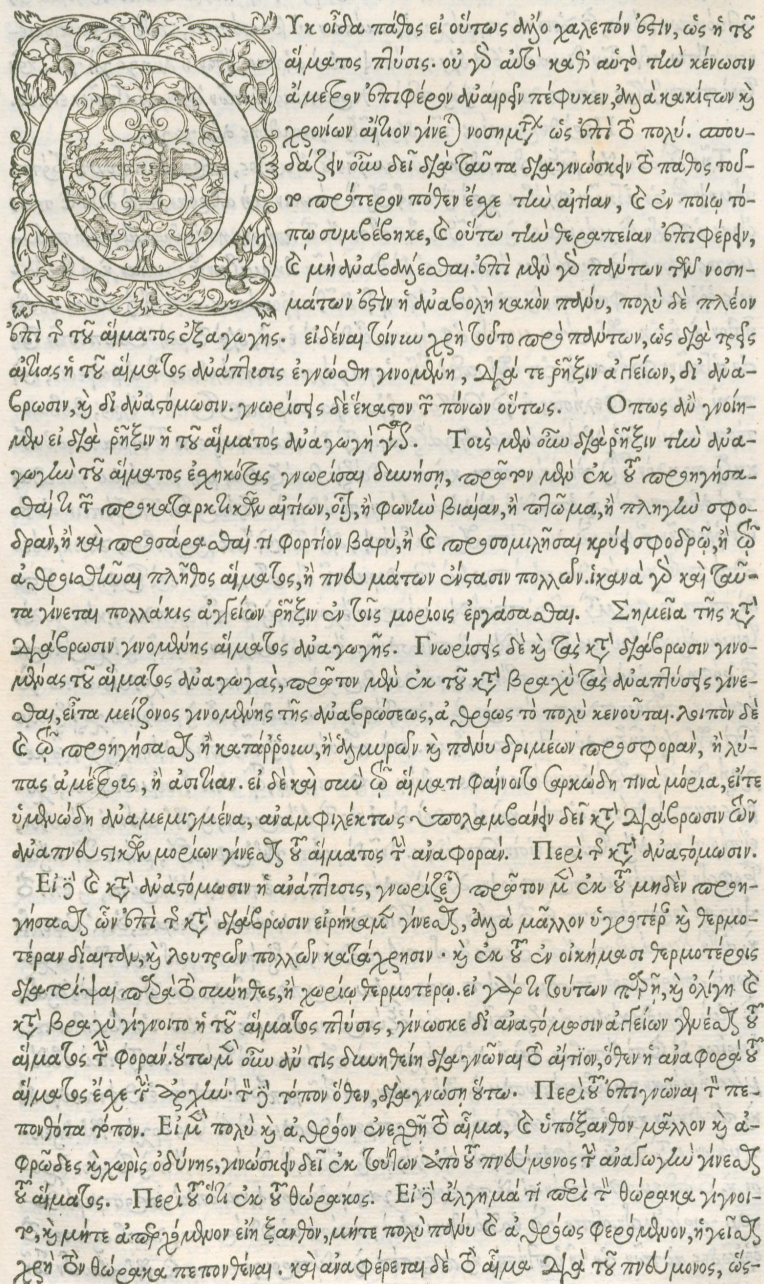
Ἐπίθεμα τονωτικὸν ἥπατος συμπέττον φλεγμονάς.

Ποτὸν ἐφ' ὧν ἀσθενῆ ἐστι μετὰ ἐμφράξεως.

Ἀλεξαι-

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥ ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Περὶ αἵματος ἀναγωγῆς. α'

Οὐκ οἶδα πάθος εἰ οὕτως ἄλλο χαλεπόν ἐστιν, ὡς ἡ τοῦ αἵματος πτύσις. οὐ γὰρ αὐτὸ καθ' αὑτὸ τὴν κένωσιν ἄμετρον ἐπιφέρον ἀναιρεῖν πέφυκεν, ἀλλὰ κακίστων καὶ χρονίων αἴτιον γίνεται νοσημάτων ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. σπουδάζειν οὖν δεῖ διὰ ταῦτα διαγινώσκειν τὸ πάθος τοῦτο πρότερον πόθεν ἔχει τὴν αἰτίαν, καὶ ἐν ποίῳ τόπῳ συμβέβηκε, καὶ οὕτω τὴν θεραπείαν ἐπιφέρειν, καὶ μὴ ἀναβάλλεσθαι. ἐπὶ μὲν γὰρ πάντων τῶν νοσημάτων ἐστὶν ἡ ἀναβολὴ κακὸν πολύ, πολὺ δὲ πλέον ἐπὶ τῆς τοῦ αἵματος ἐξαγωγῆς. εἰδέναι τοίνυν χρὴ τοῦτο πρὸ πάντων, ὡς διὰ τρεῖς αἰτίας ἡ τοῦ αἵματος ἀνάπτυσις ἐγνώσθη γινομένη, διά τε ῥῆξιν ἀγγείων, δι' ἀνάβρωσιν, καὶ δι' ἀναστόμωσιν. γνωρίσεις δὲ ἕκαστον τῶν τρόπων οὕτως. Ὅπως ἂν γνοίης εἰ διὰ ῥῆξιν ἡ τοῦ αἵματος ἀναγωγὴ γέγονε. Τοὺς μὲν οὖν διὰ ῥῆξιν τὴν ἀναγωγὴν τοῦ αἵματος ἐσχηκότας γνωρίσαι δυνήσῃ, πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ προηγήσασθαί τι τῶν προκαταρκτικῶν αἰτιῶν, οἷον, ἢ φωνὴν βιαίαν, ἢ πτῶμα, ἢ πληγὴν σφοδράν, ἢ καὶ προσάρασθαί τι φορτίον βαρύ, ἢ καὶ προσομιλῆσαι κρύει σφοδρῷ, ἢ τῷ ἀθροισθῆναι πλῆθος αἵματος, ἢ πνευμάτων ἔντασιν πολλῶν. ἱκανὰ γὰρ καὶ ταῦτα γίνεται πολλάκις ἀγγείων ῥῆξιν ἐν τοῖς μορίοις ἐργάσασθαι. Σημεῖα τῆς κατὰ διάβρωσιν γινομένης αἵματος ἀναγωγῆς. Γνωρίσεις δὲ καὶ τὰς κατὰ διάβρωσιν γινομένας τοῦ αἵματος ἀναγωγάς, πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ κατὰ βραχὺ τὰς ἀναπτύσεις γίνεσθαι, εἶτα μείζονος γινομένης τῆς ἀναβρώσεως, ἀθρόως τὸ πολὺ κενοῦται. λοιπὸν δὲ καὶ τῷ προηγήσασθαι ἢ κατάρρουν, ἢ ἁλμυρῶν καὶ πάνυ δριμέων προσφοράν, ἢ λύπας ἀμέτρους, ἢ ἀσιτίαν. εἰ δὲ καὶ σὺν τῷ αἵματι φαίνοιτο σαρκώδη τινὰ μόρια, εἴτε ὑμενώδη ἀναμεμιγμένα, ἀναμφιλέκτως ὑπολαμβάνειν δεῖ κατὰ διάβρωσιν τῶν ἀναπνευστικῶν μορίων γίνεσθαι τοῦ αἵματος τὰς ἀναφοράς. Περὶ τῆς κατὰ ἀναστόμωσιν.

Εἰ δὲ καὶ κατὰ ἀναστόμωσιν ἡ ἀνάπτυσις, γνωρίζεται πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ μηδὲν προηγήσασθαι ὧν ἐπὶ τῆς κατὰ διάβρωσιν εἰρήκαμεν γίνεσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον ὑγροτέραν καὶ θερμοτέραν δίαιταν, καὶ λουτρῶν πολλῶν κατάχρησιν· καὶ ἐκ τοῦ ἐν οἰκήμασι θερμοτέροις διατρίψαι παρὰ τὸ σύνηθες, ἢ χωρίῳ θερμοτέρῳ. εἰ γάρ τι τούτων προῆ, καὶ ὀλίγη καὶ κατὰ βραχὺ γίγνοιτο ἡ τοῦ αἵματος πτύσις, γίνωσκε δι' ἀναστόμωσιν ἀγγείων γίνεσθαι τοῦ αἵματος τὰς φοράς. οὕτω μὲν οὖν ἄν τις δυνηθείη διαγνῶναι τὸ αἴτιον, ὅθεν ἡ ἀναφορὰ τοῦ αἵματος ἔσχε τὴν ἀρχήν· τὸν δὲ τόπον ὅθεν, διαγνώσῃ οὕτω. Περὶ τοῦ ἐπιγνῶναι τὸν πεπονθότα τόπον. Εἰ μὲν πολὺ καὶ ἀθρόον ἐνεχθῇ τὸ αἷμα, καὶ ὑπόξανθον μᾶλλον καὶ ἀφρῶδες καὶ χωρὶς ὀδύνης, γινώσκειν δεῖ ἐκ τούτων ἀπὸ τοῦ πνεύμονος τὴν ἀναγωγὴν γίνεσθαι τοῦ αἵματος. Περὶ τοῦ ὅτι ἐκ τοῦ θώρακος. Εἰ δὲ ἄλγημά τι περὶ τὸν θώρακα γίγνοιτο, καὶ μήτε ἀπερχόμενον εἴη ξανθόν, μήτε πολὺ πάνυ καὶ ἀθρόως φερόμενον, ἡγεῖσθαι χρὴ τὸν θώρακα πεπονθέναι. καὶ ἀναφέρεται δὲ τὸ αἷμα διὰ τοῦ πνεύμονος, ὥσ-

περ ἐπὶ τῶν ἐμπυϊκῶν, ἐφ' ὧν μεταξὺ θώρακός τε καὶ πνεύμονος ἐμπεριέχεται.

Περὶ τοῦ ὅτι ἐκ τῶν περὶ τὸν φάρυγγα. Γνωρίσεις δὲ ὅτι οὐκ ἐκ τῶν κάτωθεν μερῶν, ἀλλ' ἐκ τοῦ περὶ τὸν φάρυγγα καὶ τὴν ἀρτηρίαν, ἐκ τοῦ μόνον ἀναχρεμπτομένοις αὐτοῖς καὶ βήσσουσι πάνυ ἀναπτύεσθαι, ὥσπερ πάλιν τὸ ἀπὸ τοῦ στόματος πτυόντων μόνον, καὶ ἀπὸ τοῦ στομάχου, ἐμούντων οὐ βησσόντων, οὐδὲ χρεμπτομένων. οὕτω μὲν οὖν δυνατόν ἐστι διαγινώσκειν τὴν αἰτίαν, ὅθεν ἡ ἀναγωγὴ γίνεται, καὶ τοὺς πεπονθότας τόπους. λοιπὸν δὲ καὶ περὶ τῆς θεραπείας αὐτῶν ἐστιν ἀναγκαῖον εἰπεῖν.

Περὶ θεραπείας τῆς διὰ ῥῆξιν γινομένης ἀναγωγῆς.

Τῆς μὲν οὖν διὰ ῥῆξιν γινομένης ἀναγωγῆς τοῦ αἵματος, προσήκει παντὶ τρόπῳ τέμνειν τὴν ἐν ἀγκῶνι φλέβα. χρὴ δὲ ποιεῖσθαι τὴν κένωσιν μὴ ἀθρόαν, ἀλλὰ δύο καὶ τρεῖς ὥρας ἀφελεῖν, καὶ μάλιστα εἰ καὶ πλῆθος αἵματος εἴη τὸ προηγησάμενον αἴτιον, ἢ πνεύματος πολλοῦ καὶ φυσώδους ἔντασις. εἰ δὲ καὶ ὁ νοσῶν ἀκμάζων τὴν ἡλικίαν, καὶ ἡ δύναμις ἐρρωμένη φαίνοιτο, καὶ πλείονος ἀφαιρεῖν δεῖ θαρρούντως. ὠφελεῖ δὲ αὐτοὺς οὐδὲν ἧττον καὶ ἡ ἐκ τῶν κάτω μερῶν ἀφαίρεσις. οἶδα δὲ ἐγώ, διὰ τὸ μὴ ὑποπεσεῖν τὰς ἐν ἀγκῶνι φλέβας, καὶ ἐκ τῶν περὶ τῶν ἀστραγάλων ποιησάμενος τὴν ἀφαίρεσιν, καὶ πολὺ μᾶλλον ὠφελήσας. ἡ γὰρ ἐπὶ τὰ πορρωτέρω μέρη περιτροπὴ τῆς ὕλης, βεβαιοτέραν πολὺ τὴν ἀντίσπασιν ἀπεργάζεται. μετὰ δὲ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ αἵματος, ἀνάγκαζε σιγηλὸν εἶναι τὸν κάμνοντα, καὶ σπουδάζειν βιάζεσθαι μὴ μεγάλην γίνεσθαι τὴν ἀναπνοήν, καὶ ἐπειδὰν δὲ ἀναπνεύσῃ, τὸ ὑδαρὲς ὀξύκρατον ἐπιτρέπειν αὐτὸν ἐπιρροφᾶν. ἅμα γὰρ ἀνατρέπεσθαι συμβαίνει, διὰ τὸ καὶ τοὺς θρόμβους ἀποκρούεσθαί τε καὶ κωλύεσθαι τὴν πολλὴν ἐπιφορὰν τοῦ αἵματος. Περὶ τροφῆς. Ἔστω δὲ πᾶσα τροφή, μετὰ τοῦ ὑποστύφειν, μέτριον ἔχουσα, καὶ τὸ περιεμπλαστικόν. χυλὸς τοίνυν ἄλικος τούτοις ἐπιτήδειος, ἢ πτισάνης. ἔσται δὲ κάλλιον πολλῷ καὶ ἰσχυρότερον τὸ ῥόφημα, ἐὰν ἀμύλου σιτίνου, καὶ μήλου βραχὺ συνεψήσῃς τοῖς χυλοῖς. οὕτω γὰρ ἔσται καὶ περιεμπλαστικώτερον, καὶ ὑποστρέφειν δυνάμενον, οὗ καὶ μάλιστα χρῄζομεν ἐπὶ τῶν διὰ ῥῆξιν ἀναπτυόντων αἷμα. μὴ παρούσης δὲ τῆς πτισάνης, καὶ χυλῷ κεχρήσθω τῷ παρὰ Ῥωμαίοις καλουμένῳ * φασικλίῳ, τῷ ἀπὸ τῆς σεμιδάλεως, ἰσχυρῶς κατεψηθείσης αὐτῆς. καὶ οἱ χυλοὶ δὲ οἱ εἰς τὸ εὔκρατον, καὶ τῶν ᾠῶν οἱ λέκυθοι, εἴπερ τι καὶ ἄλλο, τούτοις εἰσὶν ἐπιτήδειοι. δεῖ δὲ μήτε τῶν ῥοφημάτων, μήτε τῶν ἄλλων τροφῶν θερμόν τι προσφέρειν. ἀλλὰ πάντα μᾶλλον ἔστωσαν εὔκρατα, καὶ ἐπὶ τὸ ψυχρότερον ῥέποντα. καὶ τὸ ἴτριον δὲ αὐτοῖς οὐκ ἔστιν ἀνοίκειον ἔδεσμα, ἀλλ' ὠφελεῖν καὶ αὐτὸ δυνάμενον, εἴπερ ἐκτὸς ἁλῶν σκευασθείη, καὶ ἐλαίου πολλοῦ. καὶ τῶν λαχάνων δὲ προσφερέσθωσαν, τήν τε μαλάχην περιπλυθεῖσαν καλῶς ἐκτὸς ἁλῶν, καὶ τὴν θριδακίνην ἐκζεσθεῖσαν, εἰς ὀξύκρατον ὑδαρὲς αὐτὴν ἀποβάπτοντες. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἴντυβον, καὶ ἡ ἀνδράχνη. μὴ παρόντων δὲ τούτων, μετὰ τὴν ἑβδόμην ἡμέραν λαμβανέτωσαν καὶ τῶν ὀρνίων μὴ τῶν λιπαρῶν πάνυ. ἐσθιέτωσαν δὲ καὶ περδίκων καὶ ἀτταγήνων τὰ στήθη. προσφερέσθωσαν δὲ καὶ τοὺς ὄρχεις τῶν ἀλεκτρυόνων. μετὰ γὰρ τοῦ τρέφειν ἰσχυρῶς ἐν ὀλίγῳ καὶ αὔξειν τὴν δύναμιν, ἔτι καὶ τὸ λεῖον ἔχουσι, καὶ τὸ περιεμπλαστικόν. εἰ δὲ πλείονα ἡ γαστὴρ ἐκκρίνει, καὶ ὀπτοὶ προσφερέσθωσαν χωρὶς ἁλῶν. οὕτω γὰρ ἐσθιόμενοι τὴν γαστέρα οὐ φθείρουσιν, ἀποβάλλοντες τὸ ὀρρῶδες αὐτῶν ἐν τῇ ὀπτήσει, καὶ προσέτι καὶ ἡδύτεροι γίνονται. καὶ τῶν χηνῶν τῶν

μὴ

μὴ πάνυ παλαιῶν προσφερέσθωσαν τὰ ἄκρα, καὶ τὰς κοιλίας, καὶ τὰ ὠτὰ αὐτῶν χωρὶς τῶν λευκῶν. καὶ γὰρ μετὰ τοῦ καλῶς τρέφειν, καὶ τὸ περιεμπλαστικὸν ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ τὸ δυσπεπτον, ὥς τινες διαβάλλουσι. παυσαμένης δὲ τῆς ἀναγωγῆς τοῦ αἵματος, καὶ πόδας ὑῶν προσφερέσθωσαν, καὶ τῶν πετραίων ἰχθύων, προσεπιβαλλομένου ὄξους ἐν τῇ ἑψήσει. τῶν δὲ ὀστρακίων προσφερέσθωσαν γλυκέα καὶ χύδην, πάνυ κατεψηθέντων, καὶ τούτων αὐτῶν ἐκ διαλειμμάτων πλειόνων, καὶ ὅτε μὴ πυρέσσοιεν σφοδρῶς. ἀπυρέτοις γὰρ αὐτοῖς οὖσιν, εἰ καὶ γάλα αὐτοῖς συνεχῶν δοίης, οὐδὲν βλάψεις, καὶ μάλιστα τοὺς ἔχοντας αὐτῶν ἔθος καὶ ἐν τῇ ὑγείᾳ προσφέρεσθαι γάλα. τῶν δὲ ὀπωρῶν προσφερέσθωσαν ὅσα ὑποστύφουσι μετρίως, οἷον, μήλων, καὶ μάλιστα τῶν κυδωνίων ἀποζεσθέντων, καὶ ἀπίων, καὶ οὔων, καὶ μεσπίλων, καὶ εἰ πάνυ διψώδεις εἴησαν, καὶ τῶν πεπόνων, καὶ τῶν σικύων τὴν ἐντεριώνην, καὶ κρεμαστῆς αὐτοῖς ἐπιδιδόναι σταφυλῆς. τῶν δὲ σύκων ἀπεχέσθωσαν, καὶ τραγημάτων, πιστακίων μάλιστα, καὶ ἀμυγδάλων, καὶ ἐριᾶς. σπανίως δὲ προσφερέσθωσαν στροβιλίων καὶ σταφίδων, ἅμα καὶ τούτων αὐτῶν μετὰ τὴν τοῦ αἵματος ἀναγωγήν. Περὶ πόματος.

Πόμα δὲ διὰ πάσης τῆς νόσου προσφερέσθωσαν τὸ εὔκρατον, καὶ τοῦτο μὴ θερμόν, ἀλλ' εὔκρατον, ὥσπερ καὶ λέγεται. εἰ δὲ μὴ ἐπὶ πολὺ ἔχονται προσκαρτερεῖν τῇ εὐκρατοποσίᾳ, φάσκοντες ἀσθενῶς ἔχειν καὶ τὸ στόμα τῆς γαστρός, συγχωρητέον αὐτοῖς καὶ ὀλίγου λαμβάνειν ὀμφακομέλιτος, ἢ ὑδροροσάτου, ἢ τοῦ διὰ κυδωνίων ὑδρομήλου προσάπαξ ἢ δίς. ἐν ταῖς ἄλλαις ὥραις δὲ πάλιν τὸ εὔκρατον, ἢ τὸ ὑδαρὲς ὀξύκρατον. Περὶ βοηθημάτων. Τοιαύτη μὲν ἐστιν ἡ δίαιτα. προσφερέσθωσαν δὲ αὐτοῖς τὰ βοηθήματα, καὶ μάλιστα τοῖς γε μὴ τὸ ἀκριβὲς δυναμένοις φυλάττειν, καὶ πρῶτόν γε τοῖς ἁπλουστέροις χρηστέον, εἶθ' οὕτω καὶ τοῖς ἰσχυροῖς, εἰ δεήσει, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, μετροῦντας τὰ βοηθήματα καὶ πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ πάθους, καὶ πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ κάμνοντος, καὶ οὕτως αὐτῷ ἐπιδιδόντας. ἔστι δὲ τὰ βοηθήματα τοιαῦτα, ἃ καὶ ὁ λόγος καὶ ἡ πεῖρα ἐμαρτύρησεν. ἔχει δὲ οὕτω, συμφύτου τὸ ἀπὸ τῶν ῥιζῶν ζέμα ἐπέχει τὰς ἐκ ῥήξεως ἀναγωγὰς τοῦ αἵματος. ἀνδράχνης ὁ χυλὸς πινόμενος ἄριστόν ἐστι καὶ δραστικὸν βοήθημα. εἰ δὲ ἀνέχοιντο καὶ αὐτὴν προσφέρεσθαι τὴν πόαν, καὶ οὕτως ὠφελοῦνται. καὶ βάτου ὁ καρπός, καὶ τὸ ἄνθος τοῦ δρυός, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ φλοιοῦ ἀπόζεμα τὸ ὑμενῶδες, καὶ τὸ κέλυφον τῆς βαλάνου. διὰ δὲ τὸ τραχὺ τῆς πόσεως αὐτοῦ, κάλλιόν ἐστι μήτε τὴν οὐσίαν αὐτὴν λαμβάνειν, ἀλλὰ ἀφέψοντα μᾶλλον ὕδατι, τὸ ζέμα αὐτῆς ἐπιδιδόναι πίνειν. ῥέον καὶ αὐτὸ πάνυ συμφέρει. γλίνου τῶν ἁπαλῶν φύλλων πάνυ πεποίηται ὁ χυλός. ἰσχυρῶς δὲ πεποίηται καὶ ὁ τοῦ πολυγόνου χυλός, οὐ μόνον πρὸς τὰς ἐκ ῥήξεως αἱμοῤῥαγίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς πάσας σχεδόν, καὶ καθ' ἑαυτόν, καὶ μετὰ λημνίας σφραγῖδος. σάμιος ἀστὴρ καὶ οὗτος πρὸς πάσας ποιεῖ τὰς αἱμοῤῥαγίας μεθ' ὕδατος, ἢ μετά τινος τῶν εἰρημένων ἀποζεμάτων πινόμενος. πράσου χυλὸς μετὰ ἀνδράχνης χυλοῦ ἐξ ἴσου καὶ ὀλίγου ὄξους πινόμενος, ἐπέχει καλῶς τὰς ἀπὸ ῥήξεως αἱμοῤῥαγίας. τούτοις μὲν οὖν καὶ τοῖς ὁμοίοις τούτων δεῖ κεχρῆσθαι πρὸς τὴν τοῦ αἵματος ἀναφορὰν ἐπιτηδείοις. ἔστι δὲ κάλλιστον, παρὰ τῆς ἀναγωγῆς τοῦ αἵματος, καὶ μετὰ τὴν ἀναγωγήν, ἐπιδίδοσθαι αὐτῷ μὴ μόνον ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις, καὶ τότε μάλιστα, ἐφ' ὧν κατεπείγει συνεχῶς ἐνοχλοῦσα ἡ τοῦ αἵματος ἀναγωγή. Περὶ τῶν ἔξωθεν προσφερομένων. Ἐπιβαλλέσθωσαν δὲ καὶ ἔξωθεν πρὸς τὸν θώρακα καὶ ἐπιβροχαὶ δι' ἐρείων, ἢ ῥοδίνου, ἢ μη-

λίνου, ἢ μυρσινίνου, μετ' ὄξους ὀλίγου, ἢ οἴνου αὐστηροῦ, μὴ πάνυ παλαιοῦ. διαλλαττέσθωσαν δὲ συνεχέστερον. ἐπικείμεναι γὰρ ἐπιμόνως, οὐ δύνανται μὴ ἀναθερμαίνεσθαι, καὶ πάλιν διὰ τούτου κίνησιν, καὶ ἐρεθισμόν τινα τοῦ αἵματος ἐπιγίνεσθαι, διὸ τοῦτο διαλλάττεσθαι δεῖ. Περὶ φαρμάκων. Παυσαμένης δὲ τῆς τοῦ αἵματος ἀναγωγῆς, ὀδύνης δὲ προσούσης ἐπὶ τὸν θώρακα, οὐδὲν ἄτοπον τῶν παρηγορεῖν ἅμα καὶ ὑποξηραίνειν δυναμένων φαρμάκων προσφέρειν, μάλιστα δὲ εἰς τὰς τοιαύτας διαθέσεις, ὅσα διὰ τῶν μεταλλικῶν καὶ ὄξους ἔχει τὴν σκευασίαν, οἷά ἐστιν ἥ τε ἀμβροσία, ἣν καὶ συνεχῶς κατασκευάζειν εἰώθαμεν, καὶ ἡ διὰ ἰτεῶν, καὶ ἡ βαρβάρα. πρὸς δὲ τὰ ἁπαλώτερα τῶν σωμάτων, καὶ μὴ δυνάμενα φέρειν τὰ σκληρὰ τῶν φαρμάκων, καὶ ἡ φοινικίνη μετὰ κηροῦ ὀλίγου, καὶ ῥοδίνου, καὶ ὄξους ἀναλυομένη, καὶ ἡ μνασαίου. καὶ αὐτὰ δὲ τὰ προειρημένα φάρμακα, ἥ τε βαρβάρα καὶ ἡ διὰ τῶν ἰτεῶν, εἴπερ ἀναλυθείεν καλῶς καὶ γένοιντο κηρωταί, προσηνῆ γε ἂν οὕτω καὶ ἐπιτήδεια πάνυ πρὸς τὰ ἁπαλώτερα καὶ ἀσθενέστερα τῶν σωμάτων ἔσονται βοηθήματα. Περὶ συνθέτων βοηθημάτων διὰ στόματος, πρὸς τὰς ἀπὸ ῥήξεως αἱμορραγίας. Εἰ δὲ συμβῇ καὶ ὀδύνην εἶναι, καὶ τὴν τοῦ αἵματος ἀναγωγὴν μὴ παύσασθαι, κέχρησο καὶ συνθέτοις βοηθήμασι τοῖς δυναμένοις καὶ πρὸς αἱμορραγίαν ἁρμόσαι, καὶ τὴν ὀδύνην πραΰναι, ἀγρυπνίαν τε παῦσαι, καὶ γαστέρα φερομένην ἐπὶ πλέον ἐπισχεῖν. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τὰ πολυσύνθετα τῶν βοηθημάτων εὕρηται τοῖς παλαιοῖς, ὥστε μὴ δύνασθαι πρὸς τὰ ἐπιγινόμενα διάφορα συμπτώματα ἄλλοτε ἄλλο ἐφαρμόζειν καὶ ἡμᾶς βοήθημα. ἔχει δὲ αὐτοῦ ἡ σύνθεσις οὕτω, λιβάνου Γο α΄, κόψας, σήσας, καὶ χνοώδη ποιήσας, δίδου κοχλιάριον α΄ μετὰ ὀξυκράτου, ἢ εἰς ἀφέψημα χίνου, ἢ μύρτου, ἢ φακοῦ, ἢ χυλοῦ ῥοιᾶς. Ἄλλο. Τῆς σαμίας < ιϛ΄, τραγακάνθης < ιδ΄, ἀμύλου < ιϛ΄, κόμμεως < ιβ΄, ὀπίου < α΄, χυλοῦ ἀρνογλώσσου ἢ πολυγόνου, ἀπυρέτοις δι' ὀξυκράτου. ἔστι δὲ ὁ τροχίσκος οὐ μόνον πρὸς αἵματος ἀναγωγήν, ἀλλὰ καὶ ἐφ' ὧν ἡ ὀδύνη σφοδρά ἐστι περὶ τὸν θώρακα, καὶ ἡ γαστὴρ ἐπὶ πλέον φέρεται. καὶ εἰς ἄλλα δὲ πολλὰ ποιεῖ καλῶς. Ἄλλος τροχίσκος πρὸς αἵματος ἀναγωγήν. Λημνίας σφραγῖδος, λιβάνου, ἀμύλου, γῆς ἀστέρος, κοραλλίου, κόμμεως, στυπτηρίας σχιστῆς ἀνὰ < δ΄, συμφύτου, ἀκακίας πυῤῥᾶς ἀνὰ < γ΄, ἐν ἄλλῳ Γο γ΄, χυλῷ πράσου ἀναλάμβανε, ποιῶν τροχίσκους ἀνὰ γρ. γ΄, καὶ δίδου τοῖς κάμνουσιν, ἀποβλέπων μὴ μόνον πρὸς τὸ πάθος, ἀλλὰ καὶ τὴν δύναμιν. ἀνάλυε δὲ τὸν τροχίσκον, ἢ εἰς φοῦσκαν, ἢ εἰς ἀπόζεμα συμφύτου, ἢ βάτου. αἱμοστατικὸν πάνυ διὰ πείρας ἐστί, καὶ δεῖ θαῤῥοῦντας κεχρῆσθαι αὐτῷ πρὸς τὰς ἐπιπεπλεγμένας διαθέσεις. Ἄλλο πάνυ καλόν. Κόμμεως, ἀκακίας ἀνὰ Γο α΄, στυπτηρίας Γο ϛ΄, ἀποζέματι κυδωνίων ἀναλάμβανε. ποίει καταπότια, καὶ δίδου κρατεῖν ὑπὸ τὴν γλῶτταν. τοῦτο μάλιστα ποιεῖ πρὸς τοὺς ἐκ φάρυγγος καὶ τῆς τραχείας ἀρτηρίας ἀνάγοντας. εἰ δὲ δοίης τοῦτο λειωθέν, καὶ πρὸς τοὺς ἐκ θώρακος καὶ πνεύμονος, οὐδὲν ἧττον ὠφελεῖν δύναται. Περὶ τῆς κατὰ διάβρωσιν ἀναγωγῆς. Εἰ δὲ συμβῇ κατὰ διάβρωσιν γενέσθαι τὴν τοῦ αἵματος ἀναγωγὴν ἀφ' οἵων δήποτε μορίων, ἢ τῶν περὶ τὸν πνεύμονα, ἢ τὸν θώρακα, ἢ τὸν φάρυγγα, οὐκέτι δεῖ τοῖς στύφουσι πάνυ ἢ ὀξώδεσι φαρμάκοις ἢ ἐδέσμασιν ἰᾶσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς ἐπικιρνᾶν καὶ μεταβάλλειν, καὶ ἀλλοιοῦν τὸ δριμὺ δυναμένοις τοῦ τὴν διάβρωσιν ἐργαζομένου χυμοῦ. φεύγειν δὲ δεῖ τὴν φλεβοτομίαν. ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γὰρ εὑ-

ρήσεις τῶν οὕτω κατὰ διάβρωσιν ἀναδιδόντων τὸ σῶμα λεπτὸν καὶ κατάξηρον, καὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ σώματος σανιδώδη καὶ ἐπιτηδείαν ἔχει εἶναι πρὸς τὸ παθεῖν τοῦτο, καὶ εἰς φθισικὴν μεταπεσεῖν διάθεσιν. Περὶ τροφῆς. Τρέφειν δὲ δεῖ τούτους μᾶλλον τῇ πτισάνῃ, ὥστε καὶ τοὺς κόκκους ἔχειν, ὁμοίως δὲ καὶ τὸν χυλὸν μηδὲν ἔχοντα ἢ ἁλμυρὸν, ἢ ὀξῶδες, ἀλλὰ μηδεμιᾶς ἄλλης λεπτομεροῦς ποιότητος, ἀλλὰ τοὐναντίον ἐχέτω ὅσαπερ ἐμπλαστικώτερον αὐτὸν ποιεῖν δύνανται, οἷον, ἀμύλου σιτίνου, ἢ μαλάχης. εἰ δὲ μὴ πυρέττοιεν, καὶ γάλακτος, καὶ τραγακάνθης. καὶ τῶν λαχάνων ἐσθιέτωσαν ὅσα ἐμψύχειν καὶ ὑγραίνειν πέφυκεν, οἷον, τὸ ἴντυβον, τὸ τρώξιμον, τὴν θριδακίνην, καὶ τὴν μαλάχην. μετὰ δὲ τὴν ἑβδόμην ἡμέραν ἐπὶ τῶν ἐχόντων ἀσθενῆ τὴν δύναμιν, καὶ τῶν ὀρνέων προσφέρειν ἐκτὸς ἁλῶν, καὶ μάλιστα τῶν κατοικιδίων τὰ στήθη. σπάνιον γὰρ μὴ καὶ θερμασίαν ἐπιγίνεσθαι τοῖς κατὰ διάβρωσιν ἀναπτύουσιν αἷμα, καὶ μάλιστα τοῖς διὰ λύπην, ἢ φροντίδας τινὰς, ἢ ἀσιτίαν, καὶ κόπον πλείονα, ἢ ἀγρυπνίαν, ἢ καὶ κατάρρουν, ἀπὸ λεπτοῦ καὶ δριμέως τὴν ἀρχὴν ἐσχηκόσι τοῦ ῥεύματος. εἰ γὰρ εἴη τι τούτων προηγησάμενον, οὐ μόνον ὄρνιθες, ἀλλὰ καὶ βούλβιον καὶ στέρνιον τούτοις ἐπιτήδειον, καὶ οἱ σκληρόσαρκοι ἰχθύες καὶ ὁ ἐξ αὐτῶν ἰσικός· ὁμοίως καὶ οἱ ἀστακοὶ δὶς ἑψηθέντες ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ ὕδατι, καὶ χοίρειοι πόδες ἑψηθέντες, καὶ πάντα ἁπλῶς παχύνειν καὶ ἀμβλύνειν τὸ δριμὺ δυνάμενα τοῦ ἐπιρρέοντος εἰς τὸν θώρακα καὶ πνεύμονα χυμοῦ. διὰ τοῦτο οὖν τούτοις καὶ ὀπώρας δοτέον τὰς ἐμψύχειν καὶ ὑγραίνειν δυναμένας, οἷον, πεπόνων τὴν σάρκα, καὶ σταφυλῆς τῆς κρεμαστῆς, καὶ μήλων τῶν ἀστύφων. τῶν δὲ σικύων παντελῶς ἀπεχέσθωσαν.

Τί δεῖ ποιεῖν ἐπὶ τῶν διὰ κατάρρουν δριμέος χυμοῦ αἷμα ἀναπτυσάντων.

Προνοητέον δὲ καὶ τῆς κεφαλῆς, μάλιστα ἐφ᾽ ὧν τὸ ἐπιρρέον δριμὺ αἴτιον γέγονε τῆς τοῦ αἵματος ἀναγωγῆς. ἀμήχανον γὰρ τὴν βῆχα παύσασθαι, ἢ τοῦ μὴ διαβιβρώσκεσθαι τὰ πεπονθότα μόρια, εἰ μή γε τὸ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐπιρρέον δριμὺ καὶ λεπτὸν παύσεται. γενήσεται δὲ τοῦτο καλῶς, ἐὰν τῇ κεφαλῇ τὰ ψύχειν καὶ ὑγραίνειν δυνάμενα προσενέγκωμεν. οὕτω γὰρ παύεται τὸ θερμὸν αὐτῆς * τὸ δύνασθαι καὶ τὰ δριμέα περιττώματα, μὴ ῥευματίζειν τὰ ὑποκείμενα. οὕτω γὰρ ἂν αὐτῆς ἐχούσης ψυχρὰν δυσκρασίαν, ἀδύνατον οὕτω δριμὺ καὶ θερμὸν ἐπιρρεῦσαι, καὶ βλάψαι τι τῶν ἀναπνευστικῶν ἀγγείων ἢ μορίων. ἐπιβαλλέσθω τοίνυν τούτοις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τό, τε ῥόδινον καθ᾽ ἑαυτό, καὶ μετὰ ψυχροῦ ὕδατος ὀλίγου, πρὸς τὸ διαβιβάσαι τὸ ῥόδινον εἰς τὸ βάθος. παύσεται δὲ τὴν θερμασίαν τὴν ἐνοχλοῦσαν ἐκ τῶν κάτωθεν, καὶ ἐπισπωμένην καὶ ἐπιπέμπουσαν τῷ γαργαρεῶνι, καὶ τῷ θώρακι, καὶ πνεύμονι. χρὴ δὲ καὶ ἐπὶ λουτρῶν ἄγειν αὐτούς, ὅτε δεῖ οὕτω πράττειν, * ἐπιχέειν τε καὶ τοῦ ῥοδίνου ἢ ὀξυροδίνου ψυχρόν. καὶ ἐν τῇ δεξαμενῇ δὲ, κἂν μάλιστα τύχῃ αὐτὴν εἶναι θερμοτέραν, ψυχρὸν ὕδωρ πρὸς ὀλίγον τῆς κρατούσης δυσκρασίας ἐπιβάλλειν τῇ κεφαλῇ συμμέτρως. ἀλλὰ τοῦτό γε δεῖ πράττειν ἐφ᾽ ὧν ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐπινοήσομεν τὸ αἷμα καταφέρεσθαι, καὶ ἐφ᾽ ὧν διὰ δριμὺν χυμὸν ἀναβιβρώσκοντα γέγονεν ἐκ τῶν οὐλῶν ἡ τοῦ αἵματος ἔκπτυσις. δεῖ δὲ τούτοις αὐτοὺς ἐπιτρέπειν διακρατεῖν ῥόδινον, ἢ μήλινον, ἢ ὀξύκρατον, καὶ τοῖς διακλύσμασι κεχρῆσθαι τοῖς ἀπὸ τοῦ ὑοσκυάμου, ῥίζης τε στρύχνου, ἢ ἀειζώου, ἢ καὶ ῥόδων, ἢ ὑδροροσάτου, καὶ τοῖς ὁμοίοις τούτων. ἐγὼ μὲν οὖν οὕτως οἶμαι ἰᾶσθαι σπουδάζειν τοὺς ἐσχηκότας κατάρρουν ἐπὶ θερμῇ δυσκρασίᾳ, καὶ

ἀναπτύσσειν τὸ αἷμα, διὰ τὸ εἶναι δριμὺ καὶ ἀναβρωτικὸν τὸ ἐκ τοῦ θώρακος ὑγρόν. θαυμάζω δὲ πῶς ὁ θειότατος Γαληνὸς, οὐδενὶ τῶν ὑγραίνειν καὶ ψύχειν δυναμένων ἐχρήσατο, ἀλλὰ τοὐναντίον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, τοῖς ξηραίνειν τε καὶ θερμαίνειν δυναμένοις· καίτοιγε τὴν αἰτίαν τῆς κατὰ διάβρωσιν ἀναγωγῆς ἀκριβῶς ἐπιστάμενος. εἰ οὖν ταῦτα οὕτως ἔχει, ἆρά γε οὐκ ἦν κάλλιον, πρὸς τὴν ποιοῦσαν αἰτίαν ἐνστῆναι; καὶ μᾶλλον τοῖς ὑγραίνειν τε καὶ ψύχειν δυναμένοις εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς χρήσασθαι; εἶτα οὕτως, εἰ καὶ πλῆθος ὑπονοήσει κακοχυμίας εἶναι, κενῶσαι διὰ τῶν τὰ δριμέα καὶ χολώδη περιττώματα καθαίρειν δυναμένων; καὶ μὴ δύσκρατον ἔτι καὶ δριμυτέραν ἀποτελέσαι τὴν κεφαλὴν, καὶ τὰ περὶ τὸν θώρακα, τῇ τε θηριακῇ, καὶ τῇ θαψίᾳ, καὶ τῇ τῶν περιστερῶν κεχρημένον τῇ κόπρῳ, καὶ ξηροῖς λουτροῖς, ὡς μήτε τὸ βραχύτατον ἔλαιον συγχωρεῖν ἐπιβαλέσθαι ἐν τῇ κεφαλῇ, μήτε μὴν ἐν τῷ σώματι; πάντα γὰρ ταῦτα τὴν δριμεῖαν ἐπαύξει ποιότητα, καὶ ἐπιτείνουσι μᾶλλον τὴν διάβρωσιν, οὐ θεραπεύουσι. τά τε γὰρ ἐπικιρνᾶν καὶ πραΰνειν δυνάμενα, καὶ τὸ ἄπειρον κωλῦσαι τοῦ δάκνειν καὶ διαβιβρώσκειν τὰ μόρια, καὶ τὴν βῆχα πραΰνειν δυνήσεται, καὶ τὸ πᾶν εὔκρατον διαφυλάξαι. σώματι δὲ τί τούτου κάλλιον; εὐκράτου γὰρ γινομένου τοῦ ὅλου, καὶ τοῦ ἐπιρρέοντος ἀποβαλόντος τὸ δριμὺ, καὶ τοῖς τάχιστα φθάσασι συμβαίνει διάβρωσιν, τοῖς ὑποξηραίνουσι, καὶ εἰς οὐλὴν ἄγουσι δυνατόν ἐστι χρήσασθαι. ἐγὼ γοῦν οἶδα πολλάκις ἀντὶ τῆς θηριακῆς καὶ τῶν ἄλλων τῶν πολυτελῶν ἀντιδότων ἰασάμενος πολλοὺς, τοῖς ἀδήκτοις χρησάμενος φαρμάκοις, καὶ μάλιστα τῷ λίθῳ τῷ αἱματίτῃ. ἐχρησάμην δὲ αὐτῷ ἐπὶ τῶν πλέον αἷμα ἀναγόντων, μετὰ χυλοῦ * ἐρόος καὶ κοκκίων, ἢ μετὰ χυλοῦ πολυγόνου· ἐφ' ὧν δὲ μὴ πολὺ τὸ κενούμενον ἦν, καὶ μεθ' ὕδατος μόνου χλιαροῦ. λεοῦσθαι γὰρ αὐτὸν πάνυ δεῖ, ὥστε χνοώδη γίνεσθαι καὶ ἀερώδη, καὶ πνεύματι παραπλήσιον εἶναι. ἐδίδουν δὲ ἐξ αὐτοῦ ʒ ς΄, καὶ μικρῷ πλέον, ἢ ἔλασσον. ἐχρησάμην δὲ αὐτῷ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρξαμένων ἀναπτύειν πῦον, καὶ θαυμαστόν που πῶς ἀνεξήραινε τὸ ἕλκος, καὶ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἔτι μὴ πτύεσθαι τὸ πῦον, μήτε ὑπὸ βηχὸς ὀχλεῖσθαι τὸν κάμνοντα. ἐθεασάμην γὰρ καὶ ἄλλον τινὰ τῶν ὑπομεινάντων διάβρωσιν, οὐ μόνον μόριά τινα ἐκ τῶν περὶ τὸν φάρυγγα, ἀλλὰ καὶ τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν ἀναπτύοντα, καὶ θαυμαστόν τι πῶς καὶ ἐπὶ τούτου μεγίστην ἐνέργειαν ἔδειξεν ὁ λίθος οὗτος. ἐθεραπεύθη γὰρ καὶ οὗτος, μὴ πάνυ καὶ προσδοκησάντων ἡμῶν. παρέχον δὲ αὐτῷ πίνειν τὸ βοήθημα συνεχέστερον, διὰ τὸ κάλλιον ἀναδίδοσθαι· ὥστε πολλάκις πεπωκὼς αὐτὸ, ἀπεστρέφετο λοιπὸν τὴν δόσιν αὐτοῦ. ἐπενόησα γὰρ τρόπον τοιοῦτον, ποιήσας πάνυ χνοῶδες τὸ ξηρίον γενέσθαι, εἰς ῥάκος λινοῦν ἐνέβαλον αὐτὸ, καὶ περισφίγξας αὐτὸ πάντοθεν ἀκριβῶς, ἀφῆκα κρεμασθῆναι ἐν ποτηρίῳ μικρὸν ἔχοντι οἶνον εὐώδη. ἐποίουν δὲ τοῦτο ἀπὸ ἑσπέρας διὰ πάσης τῆς νυκτός. διεδίδου γὰρ τὸ λεπτομερές τε καὶ ἀερῶδες σῶμα, ὡς μόνης αἰσθάνεσθαι τὸν πίνοντα τῆς τοῦ οἴνου ποιότητος, ἐκ τούτου πίνειν αὐτὸν ἐπέτρεπον, ὅσον ἂν ἡδέως εἶχεν ἕωθεν. καὶ δὴ οὕτω ἔπραττε, καὶ συνεχῶς πίνων ὑγίανεν. ἀπαλλαγεὶς δὲ τούτου, προφυλακῆς χάριν ἔμενεν αὐτὸ πράττων καὶ πίνων, ἕως οὗ καὶ τοῦ σώματος ἀνατραφέντος καλῶς, τὰ συνήθη πράττων, ἤσθετο δυνατὸς εἶναι. τοσαῦτα περὶ τοῦ λίθου τοῦ αἱματίτου θεωρηθέντα μοι καὶ πειρασθέντα, ἀνεγραψάμην, καὶ ὅτι οὐ δεῖ τὰ θερμαίνειν ἢ ξηραίνειν δυνάμενα, καὶ δριμύτερα τῶν βοηθημάτων προσφέρειν τοῖς ἀπὸ κα-

τάρρου

ταῤῥου διὰ θερμὴν δυσκρασίαν ἀναπτύουσιν αἷμα ἢ πῦον, ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς ἀδήλως δυναμένοις ἰᾶσθαι φαρμάκοις κεχρῆσθαι. εἰ δὲ μὴ εὐποροίη τις τοῦ λίθου τοῦ αἱματίτου, κεχρήσθω τῇ ἀρμενίᾳ βώλῳ, καλλίστῃ οὔσῃ, ἢ τῇ σαμίᾳ, ἢ τῇ λημνίᾳ σφραγῖδι, ἐὰν ᾖ γνησία. οἱ γὰρ νῦν πηλὸν φυρῶντες, εἶτα τράγοις ἀναπλάττοντες, ὡς λημνίαν σφραγῖδα, παρέχουσι τοῖς ἰατροῖς. οἱ δὲ ἀποτυγχάνοντες, ὡς ψευσαμένων περὶ αὐτὴν καταμέμφονται τῶν ἀρχαίων. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλα βοηθήματα ἁπλᾶ καὶ σύνθετα, οἷς ἂν δεῖ σπουδάζειν κεχρῆσθαι τοῖς ξηρὰν καὶ δριμεῖαν ἔχουσι τὴν ποιότητα. εἰ γὰρ καὶ μὴ τοσοῦτον ἰσχύουσι βοηθεῖν ὅσον ὁ αἱματίτης, ὅμως οὐ συγχωροῦσι τὴν διάβρωσιν ἔτι νέμεσθαι. παρέχεις δὲ καὶ τῷ κάμνοντι πλείονα δυνηθῆναι βιῶσαι χρόνον, μὴ πάνυ καταπονουμένῳ ὑπὸ τοῦ πάθους. οὐ μικρὸν δὲ καὶ τοῦτό ἐστιν ἀγαθόν, τὸ εὐτονίαν τινὰ περιποιῆσαι τῷ κάμνοντι, καὶ τὸ μηδὲν χεῖρον παθεῖν. εἰ δ' οὖν ἄν τις εἴποι, πότε δεῖ κεχρῆσθαι τῇ διὰ τῶν ἐχιδνῶν φαρμάκῳ; φαμὲν οὖν ὅτι δῆλόν ἐστιν ἐφ' ὧν διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν ὁ κατάῤῥους ἐστὶ, καὶ τὸ ἐπιῤῥέον ψυχρόν τε καὶ φλεγματῶδες, καὶ μηδὲν ἁλμυρὸν φαίνεται, ἀλλὰ μηδὲ διὰ γλυκὴν ποιότητα ἐπικρατοῦσαν. ἐπὶ γὰρ τούτων οὐδὲν ἄτοπόν ἐστι καὶ τῇ θηριακῇ κεχρῆσθαι, προφυλακῆς χάριν, καὶ ἔξωθεν τοῖς ἀμύσσειν καὶ ξηραίνειν τὴν ἐπιφάνειαν δυναμένοις, ὥστε μὴ ῥευματιζόμενα τὰ μόρια, καὶ βῆχας ἰσχυρὰς φέροντα, ἔσθ' ὅτε καὶ ῥῆξιν ἐργάσασθαι. ἐγὼ γοῦν οἶδά τινα τῶν τοιούτων ῥευματιζομένων τὸν θώρακα, καὶ διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν ἐπιτρέψας, καὶ διὰ πυρῷ καυστῆρι χρήσασθαι κατὰ κεφαλῆς. καὶ δὴ τοῦτο πράξαντος ἑτοίμως τοῦ κάμνοντος, θαυμαστὸν ὅπως πάντα ἅμα ἐπαύσατο, καὶ τὸ πλῆθος τὸ ἐπιῤῥέον τὸ ὑγρὸν, καὶ ἡ βήξ. τοῦ λοιποῦ δὲ ἔμεινεν ἀρρευμάτιστον ἔχων τὸν θώρακα. τούτοις εἰσὶ τὰ αὐτοφυῆ τῶν θερμῶν ὑδάτων ὠφελιμώτατα, ὥσπερ τοῖς διὰ θερμὴν δυσκρασίαν ὑπομείνασι τὸν κατάῤῥουν, πολέμια, καὶ πάντα, ὡς προείρηται, τὰ θερμαίνειν δυνάμενα καὶ ξηραίνειν. προφυλαττέσθωσαν δὲ πάντες οἱ ἀναπτύσαντες αἷμα, ὥστε μὴ πάλιν τοῖς αὐτοῖς περιπεσεῖν, τὸ βαδίζειν ἐπὶ πλέον, καὶ γυμνάζειν τὸ σῶμα, τό, τε ἀναβοᾶν, καὶ τὸ ἐκχολοῦσθαι, καὶ τὸ ἀφροδισίοις πλείοσι κεχρῆσθαι, καὶ τὸ ἐσθίειν ἐχῖνον, καὶ τὸν καλούμενον * μακεδόνιον, ἢ τάριχον, ἢ παλαιὸν τυρόν. ταῦτα γὰρ μάλιστα τοῖς κατὰ διάβρωσιν ἀναπτύσασιν αἷμα, πολέμια. ὥσπερ γε πάλιν ἡ πλησμονὴ καὶ ἡ ἀπεψία, καὶ ὁ ἄκρατος οἶνος, καὶ ὅσα φυσώδη τῶν ἐδεσμάτων εἰσί, καὶ τὸ θυμοῦσθαι, καὶ βάρη ταῖς χερσὶν αἴρειν, καὶ τὸ ἐπέχεσθαι τὴν γαστέρα, ἢ τὰς συνήθεις τοῦ αἵματος κενώσεις ἅπασι τοῖς διὰ ῥῆξιν ἐσχηκόσι τὴν ἀναγωγὴν τοῦ αἵματος, πολέμια. τὴν δὲ ἡλίωσιν, καὶ τὸ θερμῷ οἰκήματι προσομιλεῖν, ἢ θερμῷ ὕδατι βαπτίζειν ἐπὶ πλέον τὴν κεφαλὴν, ἢ ἀλείφεσθαι, ἢ σκέπειν αὐτὴν, ἐκεῖνοι μάλιστα φυλαττέσθωσαν, οἷς ἂν ἐκ τῶν ῥινῶν ἢ διὰ τῆς ὑπερῴας αἷμα πολὺ εἴωθε φέρεσθαι. ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ διὰ ἀναστόμωσιν, φυλαττέσθωσαν τὸ βαλανεῖον μᾶλλον τὸ συνεχὲς, καὶ μέθην, καὶ τὰ θερμότερα τῶν ἐδεσμάτων. πάντες δὲ τῷ γάλακτι κατακεχρήσθωσαν, καὶ τῷ ἁπαλῷ, καὶ νέῳ τυρῷ, καὶ μάλιστα τῷ αἰγείῳ ἢ βοείῳ. οὔτε γὰρ φάρμακον, ἢ ἔδεσμα, ἢ ἄλλο τι οὕτω χρήσιμόν ἐστιν αὐτοῖς ἢ ὠφέλιμον, ὡς γάλα. καὶ ὅσοι ἐξ ἀρχῆς ἔμειναν αὐτῷ μόνῳ κεχρημένοι ἐπὶ πλείονα χρόνον, πάντες τελείως ὑγίαναν. οἶδα δέ τινα ὅστις ὅλον ἐνιαυτὸν διετέ-

λεσε πίνων αὐτὸ καὶ ἐσθίων, ποτὲ μὲν συνεψῶν μετά τινος τῶν σιτωδῶν, ἢ σεμιδάλεως, ἢ ἰτρίου, ἢ ἄλικος, ἢ φακῆς, ἢ ζύμου. καὶ οὕτω ποιῶν, ἀποσχόμενός τε οἴνου, ἀπηλλάγη τοῦ καὶ πῦον ἀναπτύσαι, καὶ περιπεσεῖν μετὰ τοῦτο καὶ φθίσει. τοσοῦτον καὶ περὶ τῆς τοῦ αἵματος ἀναγωγῆς εἰρήσθω ἡμῖν, καὶ ἀρκούντως ἔχειν οἶμαι.

β' Περὶ ἐμπυηματικῶν.

Ἐπειδὴ δὲ μετὰ τὴν τοῦ αἵματος ἀναφορὰν εἴωθεν ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, κατὰ τὸν Ἱπποκράτειον λόγον, ἡ τοῦ πύου ἀπόλυσις ἐπακολουθεῖν, διὰ μέσης συστάσεως φλεγμονῆς, ἀναγκαῖον ἡμᾶς ἑπομένους τῇ συνεχείᾳ τοῦ λόγου, διαλαβεῖν περί τε τῆς ἐν τῷ πνεύμονι καὶ τοῖς ἀναπνευστικοῖς μορίοις συνισταμένης φλεγμονῆς. Σημεῖα τοῦ μεταβάλλεσθαι τὴν φλεγμονὴν εἰς πῦον. Ἅπαντα καθολικῶς τὰ σημεῖα τῆς ἐκπυήσεως ὑπάρχει τοιαῦτα, πυρετὸς σφοδρότερος τοῦ πρόσθεν, ῥῖγος ἄλογον, καὶ βάρους συναίσθησις μᾶλλον, ἤπερ ὀδύνης πολλῆς ὅταν μέν σοι ταῦτα φανῇ, γίνωσκε τὴν φύσιν μεταβάλλειν τὴν ὑποκειμένην ὕλην εἰς πύου γένεσιν. καὶ εἰ μὲν ἐρρωμένη τετύχηκεν οὖσα ἡ ποιοῦσα δύναμις, καὶ τὸ πῦον εὑρεθήσεται * μὴ πάνυ γλίσχρον, τὸ τηνικαῦτα τὴν ῥῆξιν ἔσω τοῦ θώρακος γίνεσθαι περὶ τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην ἡμέραν. εἰ δὲ καὶ παχύτερον εὑρεθείη τὸ πῦον προσωτέρω τῶν εἰρημένων ἡμερῶν, καὶ ἡ τοῦ κάμνοντος δύναμις ἀσθενεστέρα τετύχηκε, καὶ περὶ τὴν μ' ἢ ξ', καὶ μακροτέρω δεῖ προσδοκᾶσθαι τὴν ῥῆξιν γενέσθαι. καὶ ἁπλῶς πρός τε τὸ ποσὸν καὶ ποιὸν τῆς ὕλης, καὶ τὴν δύναμιν τοῦ κάμνοντος, προσδέχου τὴν προθεσμίαν τῆς ῥήξεως τοῦ ἀποστήματος γινομένην. καὶ εἰ μὲν τὸ ἐμπεσὸν ἔνδον τοῦ θώρακος πῦον ἐγχρονίσει μένον ἔνδον, καὶ μὴ ἀνακαθαρθείη ἄχρι τῶν μ' ἡμερῶν, ὥς φησιν ὁ θειότατος Ἱπποκράτης, εἰς φθίσιν ἔρχεται τοῦ πνεύμονος αὖθις προτέρου τῇ τοῦ πύου δριμύτητι ἑλκωμένου καὶ διασηπομένου. διαγνωστέον δὲ καὶ τὸν πεπονθότα τόπον, καὶ ἐρωτώμενον τὸν κάμνοντα λέγειν, εἰ τύχοι καὶ τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ θώρακος ἐστὶ θερμότερον, μᾶλλον καὶ βάρους συναίσθησιν ἔχειν, ὡς κρεμαμένου τινὸς ἐξ αὐτοῦ, ὁπηνίκα περὶ τὸ ἕτερον μέρος ἀνακλιθείη. Περὶ διαίτης. Δίαιτα τοίνυν ἁρμόζει πᾶσι τοῖς ἀναπτύουσι πῦον, ποικίλη πρὸς τὸ διάφορον πῦον τοῦ ἀναπτυομένου, καὶ πρὸς τὴν παχύτητα, καὶ λεπτότητα αὐτοῦ, καὶ τὸν τρόπον τῆς ῥήξεως, καὶ πρὸς τὴν φύσιν τοῦ περιέχοντος αὐτὴν μορίου, καὶ τὴν δύναμιν τοῦ κάμνοντος, ἄλλην ἄλλως μετασχηματιζομένην, * ἐὰν χολῶδες εἴη τὸ ἀναπτυόμενον. τοῖς μὲν οὖν χολῶδες πῦον ἀναπτύουσι, ἐπιτήδειός ἐστι καὶ ὁ χυλὸς τῆς πτισάνης ἐπιρροφούμενος, καὶ ὁ χυλὸς τοῦ βρώμου. εἰ δὲ καὶ ἀσθενής, καὶ ὁ χυλὸς τοῦ ἄλικος, ἢ τίφης, ἢ ζέας. εἰ δὲ καὶ μηδὲν εἴη τοιοῦτον, μηδὲ ἡ γαστὴρ φέροιτο, καὶ ὁ χυλὸς τῶν ἀμυγδάλων, ἢ καθ' ἑαυτόν, ἢ μετά τινος τῶν εἰρημένων χυλῶν μιγνύμενος. τῆς δὲ γαστρὸς φερομένης, μηδὲν ὅλως ἐπιδιδόσθω τῶν ἐπὶ πλέον αὐτὴν προτρέπειν δυναμένων, μηδὲ ποτὸν ἢ ἔδεσμα τοιοῦτον. ἐπὶ γὰρ τῶν τοιούτων διαθέσεων χαλεπὸν τὴν γαστέρα ῥευματίζεσθαι. διὸ καὶ ὁ χυλὸς τῆς πτισάνης, πλέον τῶν ἀμυγδάλων, καὶ τὸ μελίκρατον, καὶ τὸ ζέμα τῆς γλυκυρρίζης, καὶ τῆς ἴρεως, καὶ τῆς τήλεως, καὶ τὸ ὀξύμελι πλέον πάντων ῥευματίζει. ἔχει γάρ τι καὶ ξυστικὸν τοῦ ἐντέρου. ἐπιδιδόναι δὲ δεῖ μᾶλλον τοὺς ζωμοὺς εἰς

μοις εἰς εὔκρατον, ἢ τοῦ γλυκέος, ἢ σεμιδάλεως, ἐὰν μὴ πάνυ πυρέττοιεν. αἰσθόμενος δὲ ὅτι παχύτερον ἐγένετο τὸ ἀναπτυόμενον, καὶ τὸ χλωῶδες ἀπέθετο, καὶ δυσανάγωγον ἤρξατο γίνεσθαι, τότε πάλιν συμφέρει μεταβαίνειν ἐπὶ τὸ ὑδαρὲς μελίκρατον, ἢ ἀπόμελι, παρέχων αὐτὸ κατ' ὀλίγον καὶ μὴ ἀθρόως. οὕτω γὰρ ἀβλαβὴς ἔσται ἡ χρῆσις αὐτοῦ, καὶ ὠφελεῖν δυναμένη τὰ μέγιστα, καὶ πλέον, εἰ καὶ δυσῶδες εἴη καὶ ῥυπαρὸν ἀναπτυόμενον πύον. εἰ δὲ τοιοῦτον εἶναι φαίνεται, τὸν τῆς τήλεως χυλὸν ἀφεψηθέντα μετὰ φοινίκων λιπαρῶν. μὴ παρόντων δὲ τούτων, καὶ ἰσχάδας ὀλίγας συνεψεῖν. καὶ συναποῤῥύπτουσι καλῶς, καὶ εὐανάγωγον ποιοῦσι τὸ ὑγρὸν, ἅμα τῷ καὶ πραΰνειν τὰ φλεγμαίνοντα τὸ ἕλκος. δῆλον δὲ ὅτι εἰς τὸ τρίτον τῆς τήλεως ζέμα συνεψεῖν δεῖ τοὺς φοίνικας, ἢ ἰσχάδας. κάλλιον δὲ εἰ καὶ μέλι βραχὺ προσπλέξεις. μέλλων δὲ ἐπιδιδόναι τὸν χυλὸν, δίδου μᾶλλον αὐτὸν πρὸ τροφῆς. τὸ δὲ μελίκρατον ἐν παντὶ καιρῷ παρεχόμενον οὐδὲν βλάπτει τὸν πάσχοντα. Ἐὰν ἀσθενὴς ἡ δύναμις εἴη, τί δεῖ ποιεῖν. Πρόσεχε δὲ καὶ τῇ δυνάμει μάλιστα. συμβαίνει γὰρ διὰ τὴν ἀσθένειαν αὐτῆς, δυσανάγωγον τὸ ὑγρὸν γίνεσθαι, ἀτονούσης ἐκθλίψαι τὰ ἐν τῷ θώρακι. φροντιστέον αὐτοῖς οὖν πλέον ἐμβαλόντας εἰς τὸν χυλὸν τῆς πτισάνης ἢ περιστερὰν, ἢ πῶλον. παρέχε δὲ αὐτοῖς καὶ τοὺς διδύμους τῶν ἀλεκτρυόνων, ὡς μὴ συγχωρῆσαι καταβληθῆναι τὴν δύναμιν. ἀσθενοῦσα γὰρ καὶ τὰ πάνυ εὔπεπτα κάμνει διοικῆσαι καὶ κατεργάσασθαι καλῶς. διὰ δὲ τὸ εὔπεπτον, καὶ φθαρτικοὺς αὐτοὺς εἶναι γαστρὸς, ἔχειν δέ τι καὶ κακοστόμαχον, ὀπτοὺς δεῖ παρέχειν, ὥστε τὸ ὀῤῥῶδες αὐτῶν ἀποῤῥυῆναι. γίνεται δὲ τοῦτο καλῶς, ἐὰν τὶς αὐτοὺς ὀπτουμένους βελόνῃ ἐκκεντήσῃ. οὕτω δὲ καὶ τοὺς ἐγκεφάλους τῶν μικρῶν χοίρων ὀπτοὺς παρέχειν ἐστὶ κάλλιον, ἁλῶν ὀλίγων προσπασσομένων αὐτοῖς, ὅτι καὶ αὐτοὶ κακοστόμαχοί τε καὶ φθαρτικοὶ γαστρός. διὸ τοῖς ἠσθενηκόσι τὴν δύναμιν μόνοις αὐτοὺς παρέχειν δεῖ. καὶ ἔτι δὲ τὰ τῶν χηνῶν ἄκρα, καὶ τῶν ὑῶν τοὺς πόδας, καὶ ἄλικα ἑφθὸν μετὰ ἀμυγδάλων, καὶ πιστακίων, καὶ σταφίδων, καὶ ὅσα ἄλλα καλῶς τρέφειν οἶδε τοὺς κάμνοντας. αὐξηθείσης δὲ τῆς δυνάμεως, αὖτις μεταβαίνειν δεῖ ἐπὶ τὸ πρόσφορον. εἰ δὲ χρονιώτερον εἴη τὸ πάθος καὶ ἄτροφον, ἄρξεται φανερῶς συντήκεσθαι τὸ πᾶν σῶμα, καὶ μηδὲ πολὺ πύον ὁ θώραξ ἔχει, καὶ τὸ γάλα δοτέον αὐτοῖς μόνον, εἰ μὴ πυρέττοιεν σφοδρῶς. εἰ γὰρ ἐπιδοθείη πολλῆς οὔσης τῆς θερμασίας, οὐκέτι τρέφειν ἢ ὑγραίνειν δυνήσεται. νικᾶται γὰρ ὑπὸ τοῦ παρὰ φύσιν, καὶ εἰς ἀλλόκοτον καὶ φθαρτικὴν τρέπεται ποιότητα. μετριωτέρας οὖν γενομένης τῆς πυρώδους θερμασίας, οὕτως ἐπιδοτέον αὐτοῖς τὸ γάλα. Ποῖον γάλα δεῖ προσφέρειν, καὶ πότε. Εἰ μετὰ ἀνακαθάρσεως ἔτι χρῆζον φαίνοιτό σοι τὸ ἀναφερόμενον, καὶ οὐ μόνον ῥυπαρὸν καὶ δυσῶδες ὑπάρχον, πάντων τῶν ἄλλων προτιμᾶται τὸ ὄνειον. καὶ γὰρ εἰς ἅπαντα πλεονεκτεῖ καὶ τῷ καθαίρειν καλῶς. καὶ τὸ ἵππειον αὐτοῖς ἐπιδοτέον, τῆς ὄνου παραπλήσιον ὑπάρχον εἰς ἅπαντα. διὸ καὶ δυσπνοϊκοὺς ὠφεληθέντας ἐθεασάμην πολλάκις, αὐτοῦ δοθέντος εὐκαίρως. εὐανάγωγα γὰρ πάντα τὰ προσπεπλεγμένα τοῖς βρόγχοις τοῦ πνεύμονος ἐργάζεται. προσέσκεπται δὲ τὸ εὐκαίρως, ἵνα ἐπὶ τούτοις πυρετὸς μὴ παρενοχλῇ, μηδὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ παροξυσμοῦ δοθείη. εἰ δὲ μὴ βούλοιντο τῶν ζώων τούτων λαμβάνειν τὸ γάλα οἱ κάμνοντες, δοτέον αὐτοῖς κατὰ δευτέραν τάξιν τὸ βόειον, ἢ αἴγειον. εἰ γὰρ μὴ οὕτως τὸ καθαρτικὸν ἔχει τὸ γάλα τούτων, ἀλλ' οὖν ἐν τῇ δυνάμει τρέφειν ἔχει τι πλέον τῶν ἄλλων.

ὅπως δὲ μὴ φθείρῃ τὴν τῶν καμνόντων γαστέρα τὸ γάλα πινόμενον, κάλλιόν ἐστιν αὐτὸ ἕψειν ἐπ᾽ ἀνθράκων. οὕτω γὰρ ἀφέλοιτο πολὺ τοῦ ὀῤῥώδους ἡ ἕψησις, ὥστε καὶ ἐφεκτικὸν αὐτὸ μᾶλλον τῶν ἄλλων γενέσθαι γαστρός. εἰ δὲ καὶ κόχλακας ἐπεμβάλλῃς ποταμίους, πυρώσας τε καὶ ἀποτινάξας, ὥστε μὴ κατέχειν κονίας, ἢ σιδήρεια τὸν αὐτὸν τρόπον, ἔτι κάλλιον καὶ ὠφέλιμον τοῦτο ποιήσεις. ἐσθιέτωσαν δὲ ποικίλως αὐτό, ποτὲ μὲν μετὰ σεμιδάλεως, ἄλλοτε δὲ σὺν ἰτρίῳ, ἢ ὀρύζῃ, ἢ ἄλικι μετὰ πυῤῥῶν ὠῶν. οὕτω γὰρ ἂν καὶ ἡ ὄρεξις φυλαχθήσεται. καὶ οὐ προσκορὴς ἔσται ἡ τοῦ γάλακτος χρῆσις πάντα δυναμένη. καὶ γὰρ καθᾶραι καὶ σαρκῶσαι τὸ ἕλκος, καὶ θρέψαι τὸ πᾶν σῶμα πλεῖον τῶν ἀπάντων δυνήσεται. Περὶ ἄρτων. Τὸν δὲ ἄρτον προσφερέσθωσαν τὸν κλιβανίτην θερμόν, εἴ ἐστιν ὑγρὸν πάνυ καὶ ὑδατῶδες τὸ ἀναπτυόμενον· εἰ δὲ δυσανάγωγον εἴη, καὶ εἰς γλυκὺν οἶνον, ἢ οἰνόμελι βρέχοντας· πυρετοῦ δὲ σφοδροῦ παρενοχλοῦντος, εἰς ὑδρόμηλον, ἢ οἰνόμελι. εἰ δὲ πρὸς τὸ γλυκὺ ἀνορέκτως ἔχοιεν οἱ κάμνοντες, καί τινα τῶν λεπτῶν οἴνων, ἢ σαρεφθῖνον, ἢ κνίδιον, ἢ σαβῖνον γνήσιον, ἢ ἀδριανὸν εἰς εὔκρατον, εἰ καὶ μάλιστα διψώδεις εἰσὶ καὶ καταξηροί.

Περὶ λαχάνων. Τῶν δὲ λαχάνων αἱ μὲν ῥίζαι βληθεῖσαι καθᾶραι καὶ παχῦναι δυνήσονται τὸ πῦον. λαμβανέτωσαν δὲ τῶν πράσων εἰς οἶνον, εἶτα εἰς οἰνόμελι διέφθων γενομένων. λαμβανέτωσαν δὲ καὶ τὸ καλούμενον σιναπίδιον παρὰ τροφῆς. εἰ δὲ παχὺ φαίνοιτο καὶ πολύ, καλὸν μὲν ἀπέχεσθαι τῆς λαχανώδους τροφῆς πάσης, διὰ τὸ ὑγρὸν αὐτῆς καὶ περιττωματικόν. εἰ δὲ ἄρα ἡδέως προσφέροιντο, καὶ τὴν κράμβην διέφθον γενομένην, καὶ τὸν ἔλφον, ἀσπάραγον, καὶ μάλιστα τὸν ἄγριον· πλέον γάρ ἐστιν ὠφέλιμος. εἰ δὲ μηδὲν εἴη τοιοῦτον, σφοδρότερον δὲ ὁ κάμνων φαίνοιτο, καὶ ξηρόν, ἢ χολῶδες, ἢ ἁλμυρὸν ἀναπτύων, ἀναγκαῖόν ἐστιν ὑγροτέρᾳ κεχρῆσθαι τροφῇ, καὶ πλέον ἐν λαχάνοις τὸ ἴντυβον ἢ τὴν μαλάχην. καὶ γὰρ ἔχουσα τὸ ὀλισθηρόν, τὴν ἀρτηρίαν λεαίνει, καὶ τῇ γλισχρότητι τὸ προσηνὲς καὶ μετρίως λεπτῦνον, εὐανάγωγον ἐργάζεται τὸ ἀναπτυόμενον, μετὰ τοῦ καὶ εὐκρασίαν παρέχειν τῷ σώματι. παυσαμένου δὲ τοῦ πυρετοῦ, ἢ καὶ μειωθέντος, οὐ δεῖ κατακεχρῆσθαι τοῖς ψύχουσιν. ἐγχρονίζειν γὰρ ἐπὶ τὸ ἀναπτύειν τὸ πῦον ἐν τῇ τοιαύτῃ διαίτῃ οὐκ ἐπιτήδειον. Περὶ ὀρνέων.

Ὀρνέων δὲ ἐσθιέτωσαν τήν τε κατοικίδιον ὄρνιν, καὶ τῶν φασιανῶν τὰ μὴ λιπαρά, καὶ περδίκων ὁμοίως καὶ ἀτταγήνων καὶ κιχλῶν, καὶ τῶν ἄλλων ἀγρίων στρουθῶν, ἀπὸ ζέματος. οἱ γὰρ ζωμοὶ ῥύπτουσι μᾶλλον τὰ ἕλκη, ὑγροτέραν τε τὴν γαστέρα ποιοῦσι, καὶ τοὺς πυρετοὺς ἐπιτείνουσι. πλὴν ἐπειδὴ πάντες οὐκ ἐπὶ πολὺ τῆς τοιαύτης τροφῆς ἀνέχονται, σπουδάζειν δέον ὡς ἐνδέχεται, μήτε ἐλαίου πολλοῦ, μήτε ἄλλων ἐμβάλλειν, τὰ δὲ ἁρμόζοντα πρὸς τὴν ὑποκειμένην χρείαν μιγνύειν τοῖς ζωμοῖς. εἰ μὲν γὰρ ῥυπαρὸν εἴη τὸ αἷμα πτυόμενον, καὶ μέλιτος προσεμπλέκειν δεῖ, καὶ πράσου· εἰ δὲ καθαρόν σοι φαίνοιτο, τηνικαῦτα, καὶ * βολβοκαστάνων, καὶ ἰτρίου, ἢ ἄλικος, ἢ σεμιδάλεως. ὥσπερ εἰ καὶ παραθέσεως, ἢ καὶ ἐπιθέσεως χρείαν ἔχοιτο ἕλκος, μιγνύσθω τῇ τροφῇ, οἷον, * κὴ αἰγυπτία λελεπισμένη, ἢ κράμβη διέφθος, ἢ τὸ ἀπὸ τῆς ἀλεξανδρείας μικρὸν φασίολον, ἢ τὸ λεγόμενον ζιζουλᾶν, ἢ ἔλυμον. Περὶ ἰχθύων. Ἐν δὲ τοῖς ἰχθύσι παραλαμβανέσθωσαν, εἰ μὲν συνεργῆσαι τῇ ῥήξει βουληθείημεν τοῦ γινομένου ἀποστήματος, δυσώδους ὄντος καὶ ῥυπαροῦ τοῦ ἀναπτυομένου, καὶ ἀνακαθάρσεως δεομένου, ἰχθύων τῶν εἰς ἅλμην ταριχευθέντων, καὶ μάλιστα τῆς καλουμένης * ἐγκατη-

ρᾶς, προσάπαξ ἢ δὶς δοτέον, ὡς ἐν τάξει φαρμάκου. τὸ γὰρ ἀμετρότερον αὐτοῖς χρῆσθαι, πλέον ἀναστομοῖ καὶ ὑγρότερα διατίθησιν. εἰ δὲ μηδὲν εἴη τοιοῦτον, χολῶδες δὲ φαίνοιτο, φείδεσθαι μὲν χρὴ τῶν ἁλμυρῶν πάντων ἐδεσμάτων, ἐσθιέτωσαν δὲ πλέον ἁπάντων πετραῖον ἰχθὺν ἀπὸ ζέματος, ἀνήθου μόνον προσειληφότα. εἰ δὲ παχὺ καὶ γλίσχρον φαίνοιτο τὸ φερόμενον, προσέτι δὲ καὶ ἀνορεξία τις πάρεστι, δι' ὀξυμέλιτος ἡ ἕψησις. Περὶ ὀστρακοδέρμων. Τροφὴ τῶν ὀστρακοδέρμων οὐ πάνυ τι χρήσιμός ἐστι τοῖς περὶ θώρακα μορίοις ἕλκος ἔχουσι καὶ πῦον ἀναπτύουσιν, ὅμως ἁλμυροῦ τοῦ ὑγροῦ τυγχάνοντος καὶ χολώδους, οὐδὲν ἄτοπον τηνικαῦτα διδόναι κτενίων, ἢ κηρυκίων, ἢ ἀστακοῦ, * ἢ λυκούστας, ἢ τῶν λεγομένων καραβίδων. εἰ δὲ ῥυπαρὸν εἴη, καὶ κατ' ὀλίγον φερόμενον, διὰ τὸ μὴ γενέσθαι τελείαν τὴν ῥῆξιν, καὶ * τοῦ περιχυθέντος ἐχίνου, μὴ κώλυε λαμβάνειν ὀλίγον. ἔχει γάρ τι καὶ ἀναστομοῦν καὶ ἀνακαθαίρειν δυνάμενον. Περὶ ὀστρείων. Ὀστρείων δὲ πυρέττουσι μὲν εὔδηλον ὡς τὴν πτισάνην διδόναι προσήκει, τὸ ῥυπτικὸν ἔχουσαν, ὁμοίως δὲ καὶ τὸν βρῶμον. εἰ δὲ τὰ τῆς θερμασίας οὐ πάνυ ἐνοχλεῖ, καὶ ἄλυκος ἔχοντος, ἢ πιστακίων, ἢ ἀμυγδάλων, ἢ σταφίδων, ἢ στροβιλίων. εἰ δὲ ῥυπαρὸν καὶ ῥευματιζόμενον φαίνοιτο τὸ ἕλκος, καὶ κυάμων, ἢ φασιούλων, ἢ φακῆς, ποτὲ μὲν καθ' αὑτήν, ἄλλοτε δὲ μετὰ πτισάνης κατεψηθείσης, εὖ μάλα, παρέχει δηλονότι, καθὰ προείρηται, τοῦ πυρετοῦ τελείως σχεδὸν ἀποπαυσαμένου. Περὶ ὀπώρας. Οἷς δὲ ταῖς τοιαύταις διαθέσεσιν οὐ πάνυ τοι χρήσιμος ἡ ὀπώρα, πρόδηλον οὐ μόνον ἰατροῖς, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἰδιώταις ὑπάρχει. πλὴν ἐπειδὴ καὶ ἀνορεξία παρέπεται τοῖς κάμνουσιν, ἀναγκαζόμεθα ταῖς μικρῷ χείρονας ἐν ὀπώραις ἐπιλέγεσθαι. διὸ καὶ μήλων ἐπιδιδόναι καὶ ἀπίων πάνυ πεπείρων, καλόν, σικύων τῆς ἐντεριώνης, ἢ πέπονος, εἰ μάλιστα πυρετὸς ἐνοχλεῖ, ἢ δίψα, καὶ χολωδέστερον τὸ ἀναπτυόμενον εὑρεθείη. ἡ γὰρ ἐντεριώνη τοῦ πέπονος ἔχει τι ῥυπτικόν. Περὶ τραγημάτων. Ἡ δὲ τῶν τραγημάτων τροφὴ χρήσιμός ἐστι. ἔχει γάρ τι καὶ ῥυπτικὸν τῶν κατὰ τὸν θώρακα παθῶν. ἀμυγδάλων οὖν λαμβανέτωσαν, ἢ πιστακίων, ἢ σταφίδων, ἢ στροβίλων, καὶ τὰς ἐκ τούτων συγκειμένας κοπτάς. δεῖ δὲ μὴ πολλὴν τροφὴν ἐκ τούτων ἐπιδιδόναι. καὶ γὰρ εἰ τὸ ῥύπτειν ἔχει, ἀλλ' οὖν δύσπεπτός ἐστι καὶ φθαρτικὴ τροφῶν τῶν ἐν τῇ γαστρί, διὰ τὸ ἐλαιῶδες αὐτῶν. τοσαῦτα καὶ περὶ τῆς ὠφελούσης αὐτοῖς εἰρήσθω διαίτης. λοιπὸν δὲ ὅσα καὶ ἐν φαρμάκοις σύγκειται καλῶς ἁρμόζειν δυνάμενα τοῖς ἔχουσι πῦον ἐν τῷ θώρακι, ἀναγκαῖόν ἐστι γράφειν. εἴρηται μὲν οὖν ἅπαντα σχεδὸν ἐν τῷ περὶ βηχὸς λόγῳ, καὶ τὰς πλείστας τῶν ἐκεῖ γεγραμμένων ἀντιδότων εὑρήσεις καὶ πρὸς ἐμπυϊκοὺς ποιεῖν δυναμένας. ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα μνημονεύσομεν τῶν κυρίως πρὸς ἐμπυϊκοὺς ἁρμοζόντων βοηθημάτων, πρότερον τὰς ἁπλουστέρας ἐκτιθέμενοι δυνάμεις, εἶθ' οὕτω καὶ τῶν συνθέτων μνημονεύσομεν. ὕσσωπον λεῖον μετὰ μέλιτος καλῶς ποιεῖ. ὁμοίως δὲ καὶ θύμος, ἢ ἶρις κεκομμένη, ἢ ὄροβοι φρυγέντες εἰς βούτυρον, ἢ γλήχων, καὶ πάντα ταῦτα κατ' ἰδίαν κοπέντα, ἢ μετὰ μέλιτος μιγέντα, καλῶς ποιεῖ παρεχόμενα. γενναίως γὰρ ἀνακαθαίρει.

Πρὸς ἐμπυϊκούς.

Καὶ πάντα τὰ περὶ τὸν θώρακα καὶ τοὺς φθόῃ κατεχομένους, καὶ οἷς ἀρτηρία πέπονθε, πάνυ καλὸν καὶ ἡδὺ φάρμακον, κινναμώμου < δ', λιβάνου < α', γλυκυρ-

ῥίζης ℥ α' S'', ἐν ἄλλῳ ℥ α', σμύρνης < δ', τραγακάνθης ℥ ς', νάρδου ἰνδικῆς < α', ἀμμωνιακοῦ < δ', κρόκου < α', ἐν ἄλλῳ < β', μέλιτι ἀναλάμβανε.

γ' Πρὸς τὰ ἐν τῷ θώρακι καὶ περιττὰ πάντα.

Στρόβιλον λαβὼν πολλὴν ἔχοντα ἰδίαν περικειμένην ῥητίνην, ἕψησον μετὰ πρασίου προσφάτου, εἶτα τῷ ἀφεψήματι μίγνυε μέλι σύμμετρον, καὶ ἕψησον πάλιν τοῦτο μέχρι μελιτώδους συστάσεως, καὶ χρῶ πρὸς τὰς τοῦ θώρακος καὶ πνεύμονος διαθέσεις.

δ' Πρὸς ἐμπυϊκοὺς καὶ φθισικούς, καὶ τοὺς ἐκ τοῦ πνεύμονος ἢ θώρακος, ἢ τοῦ ὑμένος τοῦ διαφράγματος ἀναπτύοντας τρυγώδη καὶ ῥυπαρά, καὶ τοὺς ἤδη φθίσιν μέλλοντας, ἄριστον βοήθημα. ἔχει δὲ οὕτως.

Ἀειζώου χυλοῦ, γλυκέος κρητικοῦ, μέλιτος ἀττικοῦ ἀνὰ < β', ἐν ἄλλῳ ἀνὰ < δ', κνιδοσπέρματος κεκομμένου κο α', σικύου ἡμέρου σπέρματος κο α', κυπαρίσσου σπέρματος ℥ α'. ἕψε πάντα ὁμοῦ, ἕως καταλειφθῇ τὸ ἥμισυ, καὶ τὸ πιτυρῶδες ῥίψον. εἰς δὲ τὸ ὑγρὸν πρόσθες πίσσης ὑγρᾶς κο α', καὶ ἕψε ἕως συστάσεως μελιτώδους, καὶ πρόσβαλλε νάρδου συριακῆς < α', λιβάνου < γ', κρόκου < β', πεπέρεως λευκοῦ < β'. ἡ δόσις, κυάμου τὸ μέγεθος ἐκλεκτόν. ἐὰν δὲ σφοδραὶ ὦσιν αἱ ἐπιτάσεις τῶν προειρημένων παθῶν, στροβίλινον ὀπτὸν ἔτι γενναίως θλάσας, καὶ βαλὼν εἰς χύτραν καινήν, ἐπιχέων ὕδωρ τὸ ἀρκοῦν, ἕψε ἕως οὗ καταλειφθῇ τὸ τρίτον, καὶ διηθήσας, χρῶ τῷ ὑγρῷ ἀντὶ τοῦ λοιποῦ ὕδατος. Ἀντίδοτος καλὴ πάνυ, πρὸς στομάχου ῥευματισμόν, ἀναφορικούς, βηχικούς, καὶ περιπνευμονικούς. πληροῖ διὰ τάχους, καὶ ἀλύπως. Κρόκου, φύλλου ἀνὰ < α', πρασίου, ἴρεως, πεπέρεως λευκοῦ, γλήχωνος, ὑσσώπου ἀνὰ < β', ἐν ἄλλῳ < γ', ὀροβίνου ἀλεύρου ξε α', ἀμυγδάλων πικρῶν ξε α', μέλιτος καλοῦ ξε α'. χρῶ ὡς πάνυ καλλίστῳ βοηθήματι. Ἀντίδοτος, ἡ διὰ πρασίου καλῶς πάνυ ἀνακαθαίρουσα τὰ ἐν τῷ θώρακι καὶ πάντα, ὡς * τὰς προτέρας. Ὑσσώπου ℥ β', πρασίου, γλήχωνος, καλαμίνθης ἀνὰ ℥ β', γλυκυρρίζης ℥ γ', ἴρεως, σκίλλης, ἑλενίου ἀνὰ ℥ β', στροβιλίων, ἀπόβρεχε ὕδατι ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς, καὶ ἕψε ἕως ἀποτριτωθῇ, καὶ ἐπιβαλὼν μέλιτος, ἕψε ἕως συστάσεως. τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ἀνακαθαιρόντων τὰς χρονίας διαθέσεις τοῦ θώρακος, καὶ πνεύμονος. εἰδέναι γὰρ δεῖ ὅτι μετὰ τὴν ἀνακάθαρσιν ξηραίνειν δεῖ σπουδάζειν τὰ ἑλκοῦντα. τῶν γὰρ ἀπερίττων αὐτῶν γινομένων, παραιθενται καὶ σαρκοῦνται. ἁρμόζουσι δὲ τούτοις λοιπὸν καὶ ἀέρων μεταβολαί, καὶ πλοῖς, καὶ τῶν αὐτοφυῶν ὑδάτων αἱ χρήσεις, εἴπερ εἰσὶν εὔσαρκοι, καὶ μὴ φθάσαντες ἀμέσως ὑπὸ τοῦ νοσήματος λεπτυνθῆναι. τηνικαῦτα γὰρ μετὰ τοῦ μηδαμῶς ὠφελεῖσθαι, καὶ μᾶλλον ὑπὸ τοῦ ξηραίνοντος βλάπτονται. βέλτιον οὖν τοῖς γλυκέσι κεχρῆσθαι λουτροῖς, καὶ τῇ ἀλοιφῇ, τῷ τε σαβίνῳ ἐλαίῳ, καὶ στεάτῳ. οὕτω γὰρ ἐκ τῶν τοιούτων ἁπάντων τὰ ἠσθενηκότα καὶ λεπτυνθέντα μόρια, καὶ μάλιστα εἰ τῇ τοῦ γάλακτος πόσει καταχρήσονται, ἀναλαμβάνουσιν.

ε' Περὶ τῶν ἐν τῷ στόματι τῆς γαστρὸς παθῶν.

Τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ὃ δὴ καὶ στόμαχον, οἱ δὲ καρδίαν τῶν παλαιῶν ὠνόμασαν, ἐπειδὰν ὑπομένῃ βλάβην, ἄπειρά τε καὶ ποικίλα τοῖς ἀνθρώποις ἐπιφέρειν οἶδε συμπτώματα.

πτώματα. ἐπιληψίας γάρ, καὶ σπασμούς, καὶ κάρους, καὶ λύπας ἀκαίρους, καὶ φόβους, καὶ μελαγχολίας, καὶ ἀλλοκότους ὀρέξεις, καὶ ἀνορεξίας, καὶ ναυτίας, καὶ ἐμέτους, καὶ φθοράς, καὶ ὀδύνας ἐντέρων, καὶ μήτρας, καὶ κύστεως· ἔστιν ὅτε καὶ ἀγρυπνίας ἐπιφέρει, καὶ ὀδύνας, καὶ παραφροσύνας, καὶ φρενίτιδας ἀκαίρους, καὶ ἄκρων ψύξεις. οὕτως ἐστὶν αἰσθητικὸν καὶ καλοῦν εἰς συμπάθειαν, τῇ μὲν γειτνιάσει, τὴν καρδίαν, τῇ δὲ συγγενείᾳ, τὸν ἐγκέφαλον. ἐπεὶ οὖν τοιούτων καὶ τοσούτων παθῶν ὁ στόμαχος αἴτιος γίνεται, προσέχειν δεῖ ποῖα μὲν αὐτοῦ τοῦ στομάχου κυρίως εἰσὶ πάθη, ποῖα δὲ κατὰ συμβεβηκός, καὶ διορίσαντα ἀκριβῶς, οὕτω ποιεῖσθαι τὴν θεραπείαν.

Περὶ ψυχρᾶς δυσκρασίας.

Τὴν ψυχρὰν τοῦ στόματος τῆς γαστρὸς δυσκρασίαν ἐστὶ διαγνῶναι σαφῶς ἐκ τοῦ ἄδιψον εἶναι τὸν κάμνοντα, καὶ ὀρέγεσθαι μᾶλλον σιτίων, ἢ ποτῶν. εἰ δὲ μὴ μόνον ἡ ποιότης ἡ λυποῦσα, ἀλλὰ καὶ χυμῶν τινων ψυχροτέρων ἐστὶ δυσκρασία, ἔσται μὲν ταῦτα πάντα τοῖς ἐν τῇ ψυχρᾷ ποιότητι συμβαίνουσι, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἕτερα. καὶ γὰρ ἐμοῦσι φλέγμα, καὶ τὴν τροφὴν προσφερόμενοι, κατέχειν οὐ δύνανται, καὶ μετὰ τὸν ἔμετον εὐθὺς ἑτέρας ἐφίενται τροφῆς, ὥσπερ οἱ κύνες. διόπερ καὶ κυνώδη ὄρεξιν ἔχειν τοὺς τοιούτους ὠνόμασαν. οὕτω μὲν οὖν εἴτε ψυχρά τις εἴη δυσκρασία μόνη λυποῦσα τὸ στόμα τῆς γαστρός, εἴτε καὶ ποσότης ὕλης, συντόμως ἐστὶν εἰπεῖν διαγινώσκειν, ὅτι καὶ κυνώδης ὄρεξις. ἐπειδὴ οὐ μία τις αἰτία τὴν κυνώδη ὄρεξιν ἐργάζεται, ἀλλ' εὑρίσκομεν ὅτι διαφόρως, καὶ διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν, ὡς εἰρήκαμεν, καὶ ἐπὶ φλεγματώδη χυμὸν ἐμπεριεχόμενον ἐν τῷ στομάχῳ, καὶ διὰ θερμότητα πάνυ πολλήν, καὶ διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς ἐν ὅλῳ τῷ σώματι καθεκτικῆς δυνάμεως, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἡμᾶς πρότερον διαγινώσκειν, τίς προτέρα ἐστὶν ἡ τῶν σιτίων νῦν ἐργαζομένη ἄμετρον ὄρεξιν. ἀδύνατον γάρ ἐστιν εὑρεῖν τὴν θεραπείαν, τὴν αἰτίαν μὴ διεγνωκότας πρότερον τοῦ νοσοποιοῦ. εἰ μὲν οὖν διὰ θερμότητα πολλὴν ἡ ἄμετρος τῶν σιτίων ἔφεσις γένοιτο, τὰ ἐναντία φαίνεται μᾶλλον συμβαίνοντα τοῖς ἐπὶ ψύξει. οὔτε γὰρ ἄδιψοι γίνονται, οὔτε ἐμοῦσι τὸν ὀξώδη χυμόν. ἡ γὰρ ἄμετρος θερμότης οὐ συγχωρεῖ τοιοῦτόν τι συμβῆναι, πάντα ῥᾳδίως ἐξαιμίζουσα καὶ ἀπολεπτύνουσα διὰ τῆς ἀδήλου διαπνοῆς. ὅθεν καὶ ἡ γαστὴρ ἐπέχεται τούτοις μᾶλλον, ἢ φθείρεται. τοῖς δὲ δι' ἀσθένειαν τῆς ἐν ὅλῳ τῷ σώματι καθεκτικῆς δυνάμεως, ἄπεπτα καὶ πολλὰ καὶ ἀναλλοίωτα πολλάκις ἐκκρίνεται τὰ σιτία. διὸ καὶ φθοραῖς συνεχέσιν ἁλίσκονται μᾶλλον οἱ τοιοῦτοι.

Θεραπεία τῆς διὰ ψύξιν γινομένης κυνώδους ὀρέξεως. Τοὺς μὲν οὖν διὰ ψύξιν ἢ φλέγματος περιουσίαν ἀμετρότερον ὀρεγομένους, θεραπεύσεις δηλονότι τοῖς ἐναντίοις χρώμενος τῶν θερμοτέρων. καὶ μάλιστα τῷ ἀκράτῳ οἴνῳ, καὶ τοῖς λιπαροῖς τῶν ἐδεσμάτων, καὶ πᾶσι τοῖς ἐλαιώδεσι, φασιανῶν μὲν τοὺς μηροὺς καὶ κρεῶν χοιρείων. ταῦτα γὰρ ἐσθιόμενα πρότερα, κορεννύουσιν αὐτούς, καὶ ἀμβλύνουσι τὴν ἄμετρον αὐτῶν ὄρεξιν, ὡς τοῦ λοιποῦ μὴ δύνασθαι πλείονα θέλειν λαμβάνειν τροφήν.

Θεραπεία τῆς διὰ θέρμην γινομένης κυνώδους ὀρέξεως. Εἰ δὲ διὰ θερμότητα πολλὴν γένοιτο κυνώδης ὄρεξις, οἶνον μὲν αὐτοῖς οὐ χρὴ διδόναι, τροφὰς δὲ δυσκατεργάστους. τούτοις γὰρ τὰ πάνυ θερμὰ πολέμια, οἷον, πέπερι, καὶ ὅσα διὰ πεπέρεως σκευάζεται, ὑδρόγαρόν τε καὶ κονδῖτον. ὅσα δὲ ἄλλα ἔχει μετὰ τοῦ ψύχειν καὶ τὸ δυσκατέργαστον, οἷον, * στέρναν, καὶ βούλβιον, καὶ δαμαλῶν πόδας.

Πῶς δεῖ θεραπεύειν τὴν κυνώδη ὄρεξιν τὴν γινομένην δι' ἀσθένειαν τῆς καθεκτικῆς δυνάμεως. Εἰ δὲ δι' ἀσθένειαν τῆς καθεκτικῆς δυνάμεως γίνεται, καὶ ἅπασαν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, δυσκρασίαν, διαγνοὺς πρότερον τίς ἐστιν ἡ λυποῦσα αἰτία, ἔρχου λοιπὸν ἐπὶ τὴν ἀκόλουθον θεραπείαν. τὸ γὰρ θέλειν ἀεὶ τὰ στύφοντα προσφέρειν, ἀμαθῶν ἐστιν ἰατρῶν. μάλιστα μὲν οὖν ἐπὶ ψυχρᾷ δυσκρασίᾳ, καὶ καταλύεσθαι πέφυκεν ἡ καθεκτικὴ δύναμις. καὶ διὰ τοῦτο δεῖ μᾶλλον ἐργάζεσθαι πρὸς ταύτην. ἔστι δὲ ὅτε καὶ διὰ ξηρότητα * καταλαμβάνεται ἡ καθεκτικὴ δύναμις, καί ἐστιν αὐτὴ δυσθεράπευτος.

Θεραπεία τῆς διὰ ψύξιν ἀσθενούσης καθεκτικῆς δυνάμεως.

Εἰ τοίνυν φανῇ σοι ψυχρὰ δυσκρασία ἡ παρενοχλοῦσα, ἐξ ὧν εἴπομεν ὀφείλεις διαγινώσκειν, εὔδηλον ὅτι τοῖς θερμαίνουσι δεῖ κεχρῆσθαι παντὶ τρόπῳ, οὐ μόνον ἐδέσμασι τοιούτοις χρώμενον, ἀλλὰ καὶ φαρμάκοις. ἁρμόζει γοῦν αὐτοῖς ἐν μὲν λαχάνοις, ἡ κράμβη τρίσεφθος ἐσθιομένη μετὰ οἴνου, καὶ ἀρτυτικά, καὶ καυλὸς ὁμοίως, καὶ ἡ γογγυλίς, καὶ σιτωδῶν ἄλφιτα, πολτός, ἄλιξ μετὰ οἴνου, τίφη, ὄλυρα, ζειά· τῶν δὲ ὀρνέων, πέρδικες, ἀτταγῆνες, νῆσσαι, καὶ τῶν κρεῶν ὀλίγα, οἷον, αἴγεια, καὶ ἐλάφεια. τῶν δὲ ὀπωρῶν τὰ πλείονα φευγέτωσαν· τραγημάτων δὲ, τὰς σταφίδας, ὡς τὰ μέγιστα ὠφελούσας προσφερέσθωσαν, τὰ δὲ ἄλλα πάντα παραιτείσθωσαν. ἡ μὲν οὖν δίαιτα, συντόμως εἰπεῖν, ἔστω τοιαύτη· χρίσματα δὲ καὶ ἐπιθέματα γινέσθωσαν τὰ διὰ λαδάνου καὶ * μαστιχῆς, σμύρνης τε καὶ ἀλόης, καὶ ἀψινθίας· καὶ πόματα δὲ τὰ διὰ τοῦ ναρδοστάχυος καὶ ῥέου, καὶ τὸ διὰ μήλων τὸ ἔχον ζιγγιβέρεως· καὶ ἀντίδοτος, ἡ ἔσδρα, καὶ ἡ θηριακὴ μάλιστα. πλέον γὰρ ἁπάντων οἶδεν αὐτὴ συμπέττειν, καὶ ἰᾶσθαι τὰς τοιαύτας διαθέσεις. τῶν δὲ λουτρῶν, τὰ θερμότερον ἔχοντα τὸν ἀέρα, καὶ τὴν ἔμβασιν. λοιπὸν δὲ τοῦ χρόνου προϊόντος, καὶ τοῦ νοσήματος ἤδη μείωσιν εἰληφότος, καὶ τὰ αὐτοφυῆ τῶν θερμῶν ὑδάτων πρὸς τελείαν ἀπαλλαγὴν μεταλαμβάνειν, καὶ μάλιστα ὅσα μετέχει μετρίας στύψεως. καὶ τὰ γυμνάσια τούτοις ὠφελιμώτατα, καὶ αἰῶραι, καὶ πλοῖς, καὶ ἀποδημία μακρά. ταῦτα γὰρ πάντα * μετασυγκρίνει, καὶ ἀναρρωννύουσιν εἰς τὸ ἀρχαῖον τὴν ὅλην ἕξιν τοῦ σώματος, ὥστε κατέχειν καλῶς καὶ πέττειν δύνασθαι τὴν τροφήν, καὶ συμμέτρων ἐδεσμάτων ἐφίεσθαι. Θεραπεία τῆς θερμῇ ἀσθενούσης καθεκτικῆς δυνάμεως. Ἄρτος μὲν οὖν τούτοις ὠφελιμώτατος εἰς ἄκρατον παραλαμβανόμενος, καὶ ὠὰ σκληρὰ περὶ ὥραν τρίτην προσφερόμενα, καὶ λαχάνων ἴντυβα καὶ θριδακίναι, καὶ μαλάχαι· καὶ τῶν ὀρνίθων ἥτε κατοικίδιος ὄρνις, καὶ μὴ πάνυ ἑφθή, καὶ τῶν χηνῶν μάλιστα τὰ ἄκρα καὶ τὰ στήθη, καὶ τῶν φασιανῶν. τὰ δὲ ἄλλα πάντα παραιτείσθωσαν. τῶν δὲ ἰχθύων ἐσθιέτωσαν τοὺς σκληροσάρκους, οἷον, ὀρφόν, γλαῦκα, κηρίδα, κόκκυγα, καὶ ὀκτάποδα, καὶ σηπίας· καὶ τῶν ὀστρακοδέρμων, ἀστακούς, καὶ κηρύκια, καὶ κτένια, καὶ κοχλίας. τῶν δὲ ὀσπρίων, φασίουλον, κύαμον, ὄρυζαν· τῶν δὲ ὀπωρῶν, μῆλα γλυκέα, κίτρια, σταφυλὴν σκληρόσαρκον, καὶ τῶν πεπόνων τὴν σάρκα, καὶ τῶν σικύων τὴν ἐντεριώνην, καὶ συκάμινα, καὶ ῥοδάκινα, καὶ περσικά, καὶ λουτρὰ γλυκέων ὑδάτων. τὰ γὰρ αὐτοφυῆ τούτοις πολέμια. τοσαῦτα καὶ περὶ τῆς καθεκτικῆς δυνάμεως, διὰ θερμὴν δυσκρασίαν παθούσης.

ς' Περὶ βουλίμου.

Ὁ βούλιμος καλούμενος, ὡς καὶ τοὔνομα δηλοῖ, μέγας ἐστὶ λιμός. γίνεται δὲ ὡς ὁ λόγος ἀποδείκνυσι

δείκνυσιν ἀπὸ ἀμέτρου θερμότητος καὶ ἀσθενείας τοῦ στόματος τῆς γαστρός, ὅθεν εἰ μὴ προσφέροιντο τροφὴν ἀμέτρως, λειποθυμοῦσι, καὶ πίπτουσι. τοῦτο τοίνυν εἰδότες καὶ οἱ πλείους τῶν ἰδιωτῶν, εὐθὺς ὀσφραντικοῖς κέχρηνται, πρὸς τὸ ἀνακαλέσασθαι καὶ ἀναλαβεῖν διαφορουμένην τὴν ζωτικὴν δύναμιν. τῶν δὲ ὀσφραντῶν, μάλιστα προσφέρουσι τόν τε ἄρτον εἰς οἶνον βεβρεγμένον, καὶ κρέα χοίρεια ὀπτηθέντα, καὶ ἐρίφεια, καὶ καθόλου τοῖς ὀσμὴν ἔχουσι κνισσώδη καὶ εὐάρτυτον. διαχρίουσι δὲ αὐτῶν τὰ ἄκρα, καὶ νύττουσι πανταχόθεν, καὶ ἀνατρίβουσι τὰ ὦτα, καὶ τὰς σιαγόνας, καὶ ἐκ τῶν τριχῶν ἀνασπῶσιν. ἀνακτησαμένοις δὲ αὐτοῖς, καὶ παυσαμένης τῆς λειποθυμίας, ἄρτον εἰς οἶνον βραχέντα διδόναι τροφὴν πρό γε πάντων, εἶτα οὕτω καὶ τῶν ἄλλων τροφῶν. δεῖ δὲ τοῦ λοιποῦ ταχύτερον αὐτοὺς τρέφειν, καὶ πᾶν ὅπερ ἂν ᾖ δυσμετάβλητον, ἐκεῖνο παρέχειν αὐτοῖς, ἅμα δὲ καὶ τὸ ἐμψύχειν καὶ ῥωννύειν δυνάμενον. ὑπὸ γὰρ τῶν τοιούτων ὠφελοῦνται, καὶ τῷ χρόνῳ εἰς εὐκρασίαν ἀνέρχονται, καί τινες ὁπίου τοῖς βουλιμιῶσιν ἐπιδεδώκασι μετὰ ὕδατος ψυχροῦ, ἐπὶ τὸ κατασβέσαι τὸ ὑπερβάλλον θερμόν. ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα φεύγειν ὑμᾶς παραινῶ. ταῖς δὲ δυσμεταβλήτοις μᾶλλον κεχρήσθωσαν τροφαῖς. ἔγνων δέ τινα γυναῖκα πολλὰ καὶ ἄμετρα προσφερομένην, καὶ πέττουσαν ἅπαντα, καὶ μηδέποτε κορεσθεῖσαν φάσκουσαν αὐτήν. διὰ δὲ τὸ δῆξιν ὑπομένειν, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀλγεῖν, ἐπίπλασον ἐδέξατο καθάρσιον. ἦν δὲ τὸ καθάρσιον, ἡ ἱερά. γινομένης δὲ τῆς κενώσεως, ἀπέρριψεν ἕλμινθα, ὡς τὸ διάστημα νομίζειν πηχῶν δώδεκα ἔχειν, καὶ πλείω, καὶ τότε τῆς ἀμέτρου καὶ μανιώδους ὀρέξεως ἐπαύσατο. ἐγνώσθη οὖν ὡς οὐκ ἦν βούλιμος, ἀλλὰ τὸ ἀναγκάζον καὶ ἀναλίσκειν ἅπαντα τὸ θηρίον ἦν.

Περὶ ἀνορεξίας. ζ'

Εἰδέναι δὲ δεῖ ὡς καὶ ἡ ἀνορεξία γίνεται ἢ διὰ δυσκρασίαν τινά, ἢ διὰ τὸ περιέχεσθαι χυμὸν ἐν τῷ στομάχῳ. ἀναγκαῖον οὖν ἐστιν ἕν τι τῶν τριῶν διαπράξασθαι, ἢ κενῶσαι τοὺς χυμούς, ἢ περικενῶσαι, ἢ μετασυγκρῖναι καὶ λεπτῦναι, παχυτέρων αὐτῶν ὄντων. κενώσεις μὲν οὖν αὐτούς, ἢ δι' ἐμέτων, ἢ διὰ γαστρός. εἰ μὲν οὖν εὐεμὴς ὁ κάμνων εἴη, διὰ τῶν ἄνω· μάλιστα δὲ πρὸς τὸ τοιοῦτον ὁρμᾶν δεῖ, ἐὰν ὦσι καὶ οἱ χυμοὶ λεπτοί, καὶ μὴ πάνυ παχεῖς, καὶ προσαπεπλασμένοι φαινόμενοι. Πῶς δεῖ ποιεῖν ἔμετον τοῖς ἔχουσι λεπτὸν καὶ χολώδη ἐν τῷ στομάχῳ περιεχόμενον χυμόν. Εἴπερ οὖν φαίνοιτό σοι δι' ἐμέτων κενῶσαι τοὺς λυποῦντας χυμούς, φεῦγε τίσι χρήσασθαι φαρμάκοις ἔμετον δυναμένοις κινῆσαι, ἀλλὰ τοῖς ὑγραίνουσι μᾶλλον σιτίοις, καὶ πόμασιν, οἷον, εὐκράτῳ πολλῷ, καὶ πολλάκις. οὕτω γὰρ εὐχερῶς ἐπιπλεύσει καὶ ἀνενεχθήσεται τὸ περιττόν. τὸ γὰρ μελίκρατον εἰ καὶ ἔμετον κινεῖ, ἀλλ' οὖν φεύγειν ἐπὶ τῶν τοιούτων αὐτὸ δεῖ. δυσκρασίαν γάρ τινα λανθάνουσαν ἐπιτίθησι τῷ σώματι. βέλτιον οὖν πράξεις, εἰ τῷ εὐκράτῳ μόνῳ χρήσῃ. εἰ δὲ καὶ θρέψεις αὐτὸν λεκύθοις ὠῶν, ἢ χυλῷ πτισάνης, πρὶν ἢ ἐπιδοίης τὸ εὔκρατον, εἶτα μικρὸν διαστήσας, οὕτως ἐρεθίσεις τὸν ἔμετον μᾶλλον. ἐπὶ τούτοις ὁ ἔμετος ἄλυπος ἔσται καὶ ὠφελιμώτατος. οὕτω μὲν εἴπερ ἐπιτήδειος ὁ κάμνων εἴη πρὸς ἔμετον, ἁρμόζεσθαι δεῖ. εἰ δὲ δυσεμὴς εἴη, φείδεσθαι δεῖ τοῦ ἐπὶ πολὺ σπαραγμοῦ, ἢ ἀναγκάζειν τὸν στόμαχον. τὸ γὰρ ἐπὶ πλέον σπαράττειν, καὶ διατείνειν, μᾶλλον ἀνατρέπειν οἶδε τὴν ὄρεξιν. βέλτιον οὖν ἐπὶ τῶν τοιούτων ἐπὶ γαστέρα προπέμ-

πειν τὴν ὕλην, ὑγραίνοντα πρότερον πλείονι καὶ εὐκράτῳ τροφῇ. οὕτω γὰρ ἑτοίμως τοῖς καθαίρουσιν ὑπακοῦσαι ἡ ὕλη δυνήσεται. δεῖ δὲ ἠρέμα καὶ τῶν ῥωννύειν δυναμένων τὸ καθαῖρόν τι προσφέρειν φάρμακον, οἱονεὶ τὴν πικράν, ἢ μίαν τῶν ἀντιδότων τούτων, ἢ τὸ διὰ μήλων, ἢ τὸ διὰ ῥοδομέλιτος, ἄλυπα καὶ εὐστόμαχα ὄντα φάρμακα. ὅπως δὲ μὴ δυσχεραίνητε ζητοῦντες αὐτὰς παρὰ ἄλλοις, καὶ τὰς γραφὰς αὐτῶν ἐξεθέμην. ἔχουσι δὲ οὕτω. Καθαρσίου τοῦ διὰ μήλων ἡ σκευή. Μήλων κυδωνίων λί α', κιτρίου φλοιοῦ Γο ς', μέλιτος λί α' S'', σκαμμωνίας Γο β', πεπέρεως Γο δ', ὕδατος ὀμβρίου ξε ς'. πεπείραται. ἕψε δίκην ὀξυμέλιτος, καὶ πρόσβαλε τελευταῖον τὴν σκαμμωνίαν, καὶ τὸ πέπερι πλάσσων, καὶ δίδου κόκκον α' ἢ β'. Ἄλλο καθαρτικὸν τὸ διὰ τῶν κυδωνίων μήλων, πεπειραμένον. Λαβὼν μῆλα κυδώνια η', βάλε σκαμμωνίας Γο α', καὶ περίπλασσε ἔξωθεν ζύμῃ, ὡς μὴ διὰ τῶν πόρων τὴν σκαμμωνίαν διελθεῖν δυνηθῆναι, καὶ μετὰ τὸ ὀπτηθῆναι καλῶς, τὴν μὲν σκαμμωνίαν σὺν τοῖς μήλοις δίχα τῆς ζύμης λείου, καὶ πρόσβαλε μέλιτος, καὶ πάλιν λειώσας, βάλε εἰς πυξίον, καὶ δίδου κόκκον α', ἢ β', πρὸς ὃ θέλεις καθᾶραι. Καθαρσίου τοῦ διὰ ῥοδομέλιτος ἡ γραφή. Ῥόδων χυλοῦ λί α', σκαμμωνίας Γο α', ἀγαρικοῦ < α' S'', πεπέρεως γρ β', μέλιτος Γο ς'. ἕψε μαλθακῷ πυρί, καὶ ὅταν συστραφῇ, τότε ἐπίβαλε τὴν σκαμμωνίαν, καὶ τὸ πέπερι, καὶ τὸ ἀγαρικόν, καὶ χρῶ. ἡ δόσις πρὸς τὴν δύναμιν, κόκκοι ε', ἢ ς'. Περὶ τῆς διὰ γλίσχρους χυμοὺς γινομένης ἀνορεξίας. Εἰ δὲ διὰ γλίσχρους χυμοὺς γίνηται ἡ ἀνορεξία, ἀνάγκη λοιπὸν ἀφορᾶν εἰς τὰ ἐναντία, ὅσα λεπτύνειν οἶδε καὶ τέμνειν, ἔτι δὲ καὶ σμήχειν, καὶ τούτων αὐτοὺς προτρέπειν λαμβάνειν. κάππαρις οὖν ἀγαθὸν ἐστὶ φάρμακον εἰς τὰ τοιαῦτα, πλυθεῖσα καλῶς, καὶ εἰς ὀξύμελι συντεθεῖσα. καλὸν δὲ καὶ αἱ ἐλαῖαι πᾶσαι ὅσαι δι' ἅλμης ἢ ὀξυμέλιτος σύγκεινται. καὶ τὸ σίνηπι δὲ σφοδρότερον τούτων ἀπολεπτύνει, μετὰ ὀξυμέλιτος καὶ ὄξους ἐσθιόμενον, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ὅσα δι' ὀξυμέλιτος, ἢ ἅλμης, ἢ γάρου, καλῶς προσφέρεται. τοῖς δὲ ἐπὶ πλέον ἔχουσι κατεψυγμένα τὸν στόμαχον καὶ τὰ διὰ πεπέρεως καὶ ζιγγιβέρεως συγκείμενα προσφέρειν ἐστὶν ἀναγκαῖον. ἐξ ὧν ἐστὶ καὶ τὸ διὰ τῶν κυδωνίων μήλων σκευαζόμενον, ἔχον καὶ πέπερι, καὶ σμύρνης, ἢ λιβυστικοῦ, ἢ κόστου, ἢ γλήχωνος. ἄλλοι γὰρ ἄλλως τὸ αὐτὸ σκευάζουσι. καλλίων δὲ πασῶν ἐστίν, ἣ κέχρηται καὶ ὁ θειότατος Γαληνός, ἣν εὑρήσεις ἐν τῷ περὶ τῆς διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν γινομένης ἀνορεξίας κεφαλαίῳ. εἰ δὲ ἐπὶ πλέον ἀποσμῆξαι βουληθείης, καὶ τῷ ὀξυμέλιτι κέχρησο τῷ ἰουλιανίῳ καλουμένῳ. τινὲς δὲ αὐτὸ καλοῦσι, * λόγχου φιλοσόφου. τοῦτο τὸ ὀξύμελι θαυμασιώτατόν ἐστιν, ὥστε μὴ μόνον τὰ ἐν τῷ στομάχῳ δύνασθαι σμήχειν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν ἥπατι καὶ σπληνί, καὶ θώρακι, καὶ κεφαλῇ· ὥστε καὶ ἐπιληψίας δύνασθαι ἰᾶσθαι, καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν χρονίων παθῶν. ἀλλὰ καὶ τὴν σκευασίαν, καὶ τὰς συνούσας ἀρετὰς αὐτῷ τὰ νῦν παρέντες, τῶν ἑξῆς ἐχόμεθα. καὶ γὰρ ἐν ἑτέροις κεφαλαίοις, καὶ τὴν γραφὴν καὶ τὰς ἐπαγγελίας τοῦ ὀξυμέλιτος εἰρήκαμεν. τούτοις μὲν οὖν δεῖ διὰ στόματος κεχρῆσθαι βοηθήμασιν· ἔξωθεν δέ, τοῖς θάλπειν δυναμένοις ἀλείμμασι καὶ ῥωννύειν, οἷόν ἐστι καὶ τὸ μαρκιάτον καλούμενον. λοιπὸν δὲ καὶ ἐπιθέμασι, τῷ τε βαΐῳ καὶ τῷ εὐώδει καλουμένῳ. καλλίστων δὲ σφόδρα ὄντων καὶ δυσπορίστων, τὴν σκευασίαν αὐτῶν καὶ τὴν ὕλην ἐξεθέμην ὧδε. Στομαχικὸν τὸ λεγόμενον βαΐον. Κασσίας Γο S'', ἴρεως γρ δ', σχίνου ἄνθους γρ ιη', βδελλίου γρ λβ', μαστίχης Γο β', κηροῦ Γο ι', τερεβινθίνης Γο δ', πιτυΐνης πεφρυγμένης λί α' S'', ἐν ἄλλῳ < β' S'',

< β' S'', ἀμώμου λί λβ', νάρδου Γο ϛ', οἰνανθαρίου Γο η', ἀλόης Γο α', καρδαμώμου Γο β', καρυοφύλλου Γο α', βαλσάμου Γο β', λειώσας τὰ ὀπηρὰ, ἐπίβαλλε τὰ τηκτὰ, εἶτα τὰ ξηρὰ, ὑγρῶν ἔτι ὄντων, καὶ ἀναλάμβανε. Τὸ εὐῶδες. Καὶ τοῦτο κάλλιστον καὶ διὰ πείρας πολλῆς· κρόκου Γο α' S'', βδελλίου λί θ', ἀλόης Γο β', σμύρνης Γο β', φύλλου Γο α', περιπόλεως Γο γ', τερεβινθίνης Γο γ', λιβάνου Γο β', στύρακος Γο α', μαστίχης Γο β' S'', ναρδοστάχυος Γο α', καρδαμώμου Γο β', ἡδυχρόου μάγματος Γο α' S'', ἀμμωνιακοῦ Γο ϛ', κηροῦ Ж α', κολοφωνίας Ж β', ὀποβαλσάμου Γο ϛ', φοινίκων Γο ϛ', σκευάσας χρῶ.

Περὶ ἀνορεξίας διὰ θερμὴν δυσκρασίαν.

Τὰς δὲ διὰ θερμὴν δυσκρασίαν ἀνορεξίας δῆλον ὅτι ἡ δίαιτα ἡ διὰ τῶν ψυχόντων ὠφελήσει, καὶ μάλιστά γε ἐκεῖνα ὅσα δι' ὄξους ἔχει τὴν σκευασίαν, ἢ φοινικᾶ, καὶ ὀξύγαλα * τὰ παρὰ ῥωμαίοις καλούμενα μῆλα, θρίδακές τε καὶ ἴντυβα, καὶ ὕδωρ καθ' αὑτὸ ψυχρὸν πινόμενον συμμέτρως, καὶ ἐξ ἐναντίας τῆς κρατούσης δυσκρασίας θερμῆς. αἱ γὰρ ἄμετροι ψύξεις νεκροῦσι καὶ καταβάλλουσι τὴν ἐν τῷ σώματι δύναμιν, ὅθεν καὶ ἀνορεξίας αἴτιαι γίνονται.

Περὶ τῶν δι' ἄμετρον ψύξιν ἀνορεκτούντων.

Τούτοις οὖν τοῖς ἀνορεκτοῦσι διὰ ψύξιν, ὑδρόγαρον διδόναι, καὶ οἶνον παλαιὸν ἢ κονδῖτον, καὶ ζέματα, διὰ πηγάνου ἢ ἀνίσου, καὶ πολλάκις σκόρδα φαγεῖν, καὶ πίνειν ἀντιδότους ὅσαι πολὺ τὸ θερμαίνειν ἔχουσιν, ἐξ ὧν ἐστι μάλιστα καὶ ἡ θηριακὴ τὸ εὐστόμαχον ἔχουσα, καὶ τὸ ἐπικεραστικὸν τῶν κακοήθων, ὅθεν καὶ τοῖς ἔχουσιν ὑγρὰ περιττώματα καὶ κακοήθη, καὶ μοχθηρὰ, καλῶς αὕτη δίδοται ἡ ἀντίδοτος, ὥστε καὶ ἐν μιᾷ δόσει πολλάκις ἀπολλυμένην ἀνεκαλέσατο ὄρεξιν. καὶ δὴ καὶ τὸν ζωμὸν τῆς περιστερᾶς καὶ τῶν σταφίδων. ἔχουσαι γὰρ καὶ αὗται τὸ εὐστόμαχον καὶ τὸ ἐπικρατητικὸν τῶν κακοήθων, καὶ πεπτικὸν ἀπέπτων, καὶ πρὸς τὸ μὴ διαφθείρεσθαι ταχέως, καὶ τρέφουσιν. οὐδὲν δὲ τούτου κάλλιον, ὥστε καὶ τρέφειν δύνασθαι τὸ αὐτὸ, καὶ τὰς οὔσας ἅμα ἰᾶσθαι δυσκρασίας.

Περὶ δίψης. η'

E Εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ πίνειν συμβαίνει. ἀμετρότερον γὰρ ὀρέγονται, καὶ διψῶσι σφόδρα, ἢ διὰ ξηρότητα τοῦ στομάχου, ἢ διὰ θερμότητα πολλήν. ἔσθ' ὅτε δὲ οὐ διὰ τὸ στόμα μόνον τῆς γαστρὸς ἡ δίψα συμβαίνει τισὶν, ἀλλὰ καὶ διὰ θέρμην ἥπατος, καὶ πνεύματος, καὶ νήστεως. οἱ μὲν γὰρ διὰ πνεύμονα δίψα οὐ τοσοῦτον ὑπὸ τῶν ψυχόντων ὠφελοῦνται, ὅσον ὑπὸ τῆς τοῦ περιέχοντος εἰσπνοῆς. καὶ οἱ καυσώδεις δὲ τῶν πυρετῶν ἐπιφέρουσι πλείονα πόματος ὄρεξιν, διὰ τὴν ἄμετρον θερμασίαν. ὥσπερ οὖν διὰ δυσκρασίαν τινὰ γίνεται πολλάκις ἄμετρος δίψα, οὕτως εἰδέναι δεῖ ὅτι καὶ διά τινα γίνεται κακοχυμίαν ἀναπεμπομένην ἐν τῷ στόματι τῆς γαστρὸς σηπομένην. δεῖ οὖν οὐ μόνον τοῖς ἐμψύχειν δυναμένοις ἀποσμήχειν καὶ ἀποκαθαίρειν τὸν ἐν τῇ γαστρὶ περιεχόμενον χυμὸν, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις τοῖς πρὸς τὸν πλεονάζοντα χυμὸν ἐπιτηδείοις φαρμάκοις. εἰ μὲν οὖν χολώδης εἴη ὁ περιεχόμενος χυμὸς, πρόσφερέ τι τῶν δυναμένων ἐμψύξαι τε καὶ ὑγρᾶναι, ὥσπερ καὶ εἰ φλεγματώδης εἴη, καὶ ἁλμυρὸν τὸ πλεονάζον, καὶ ποιοῦν τὴν δίψαν, διὰ τῶν κα-

θαίρειν καὶ σμήχειν δυναμένων τὸν τοιοῦτον χυμόν. ἐγὼ γοῦν οἶδα τοιαύτην δίψαν ὑπὸ ἁλμυροῦ φλέγματος γινομένην, ὑπὸ τῶν ἁλμυρῶν παυσαμένην ἐδεσμάτων, οἷον, ταρίχου, καὶ * κρειαξοῦ, καὶ ἐγκατηρᾶς, καὶ καππάρεως. δεῖ οὖν μὴ πάντοτε τοῖς ἐμψύχουσι καὶ ὑγραίνουσι κεχρῆσθαι, ἀλλὰ διορίσαντας ἀκριβῶς καὶ διεγνωκότας, οὕτω κεχρῆσθαι τῇ καταλλήλῳ θεραπείᾳ. τοῖς μὲν οὖν διὰ ξηρότητα ἐνυγραίνοντα, τοῖς δὲ διὰ θερμότητα τὰ ἐμψύχοντα, τοῖς δὲ δι᾽ ἁλμυρὸν φλέγμα τὰ σμήχοντα.

Πρὸς τὸν ἔχοντα τὸν στόμαχον διακαιόμενον, καὶ σφόδρα διψῶντα.

Ἀρχιγένης μὲν οὖν ὁ θειότατος, εἴπερ τις ἄλλος, ἐκμαθεῖν ὄντως τὰ κατὰ τὴν ἰατρικὴν θεωρίαν σπεύσας, ἐπὶ τῶν διακαιομένων τὸν στόμαχον, ψυχρὸν ὕδωρ ἐπιῤῥοφεῖν παρακελεύεται μάλιστα, καὶ τοῖς δακνομένοις αὐτόν, καὶ λειποθυμοῦσι μετὰ θερμῆς ἄγαν ἀνορεξίας, ὄμφακος χυλόν, ἢ μήλων κυδωνίων, ἢ σικύου ἡμέρου σπέρμα μετὰ ψιχῶν, ἢ ῥοιᾶς γλυκείας ἢ ὀξείας χυλόν, ἢ μεθ᾽ ὕδατος ἐξ ἴσου, ἢ κλώνιον, ἢ ἡδυόσμου λεάνας ἐν ὕδατι ψυχρῷ, ἢ ῥόδινον ἔλαιον ὁμοίως μετὰ ψυχροῦ, ἢ μετὰ περσικῶν, ἢ ῥόδων ξηρῶν ἀφέψημα, ἢ θρίδακος λευκῆς σπέρμα μεθ᾽ ὕδατος Κχ δ΄. ἡμεῖς δὲ καὶ συνθέτοις ἐχρησάμεθα, καὶ πεῖραν αὐτῶν οὐ μετρίαν εἰλήφαμεν· ὧν καὶ τὰς γραφὰς ἀφθόνως ὑμῖν ἐκθήσομεν, συνέχειαν ἐχούσας οὕτως. Ἄδιψα καταπότια. Σικύου ἡμέρου σπέρματος < η΄, τραγακάνθης < ς΄, διάλυε τὴν τραγάκανθαν ὠῶν προσφάτων τῷ λευκῷ, καὶ τρίψας, ἐπίβαλλε τὸ σπέρμα τοῦ σικύου, καὶ ψύξας, ἀνάπλαττε καταπότια, καὶ ξηραίνων εἰς σκιάν, δίδου ὑπὸ τὴν γλῶτταν κατέχειν, καὶ τὸ διαλυόμενον ὑγρὸν καταπινέτω. Ἄλλο. Γλυκυῤῥίζης, σικύου ἡμέρου σπέρματος, ἀνδράχνης ἀνὰ < β΄, ὠῶν τὰ λευκὰ ἀναλάμβανε, καὶ ποίει ὀροβιαῖα μεγέθη, καὶ τίθει κάτωθεν ὑπὸ τὴν γλῶτταν. Ἄλλο πρὸς πυρέττοντας, οἷς ὀλιγοποτεῖν συμφέρει, καὶ εἰς τὰς ἐγκαύσεις, καὶ τὰς ἀνύδρους ὁδοιπορίας·

Γλυκυῤῥίζης χυλοῦ < α΄, ἐν ἄλλῳ < ς΄, σικύου ἡμέρου σπέρματος < δ΄, τραγακάνθης < β΄, λεάνας καθ᾽ ἓν μίσγε, καὶ παραχέων τὰ λευκὰ τῶν ὠῶν φύρα, καὶ ἀνάπλαττε καταπότια, καὶ χρῶ, ὑποβάλλων τῇ γλώττῃ, καὶ ποίει διακατέχειν.

Ἄλλο. Ἀνδράχνης σπέρματος, σικύου ἡμέρου σπέρματος, ἀνδράχνης ῥίζης φλοιοῦ ἀνὰ < δ΄, γλυκυῤῥίζης χυλοῦ < β΄, τραγακάνθης < δ΄, ὠῶν τοῖς λευκοῖς ἀναλάμβανε, καὶ ποίει τροχίσκους ἀνὰ < α΄, καὶ δίδου ἕνα ὑπὸ τὴν γλῶτταν διακρατεῖν.

Περὶ τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων τοῖς διακαιομένοις τὸν στόμαχον. Ἐπιτιθέναι δὲ δεῖ ἔξωθεν, πληρώσας φῦσαν ὕδατος ψυχροῦ, ἢ χιόνος, ἐπιβάλλων κολοκύνθης ξέσματα, ἢ σήσαμον ὕδατι βρέξας καὶ λειώσας, ἕνωσον μετὰ ἐλαίου ῥοδίνου, καὶ κατάπλαττε πυρέττουσιν, ἢ μήλου φύλλα χλωρά, ἢ μῆλα κυδώνια, ἢ φοινικοβαλάνους, ἢ μέσπιλον μετὰ κηρωτῆς, ἢ τυρὸν ἁπαλὸν μετὰ ἀλφίτων κατάπλαττε, καὶ καθόλου πᾶσιν, ὡς ἐπὶ τῶν καρδιακῶν κέχρησο.

Περὶ τῶν χολὴν γεννώντων μέλαιναν, καὶ φυσωμένων τὸν στόμαχον.

Τοῖς φυσωμένοις τὰ ὑποχόνδρια καὶ τὸν στόμαχον, ἀναλυομένων τῶν μελαγχολικῶν περιττωμάτων, σπόγγους ἐν ὄξει δριμυτάτῳ βεβρεγμένους, εἴγε ἐπιμένοιεν, συμπλεῖ ὑγρὰν μετὰ χαλκάνθου λείου, καὶ μετὰ τὴν ὀλίγῳ ἀναλαβὼν ἐπιτίθει, ἢ κισσοῦ φύλλοις ἑφθοῖς ἐν οἴνῳ κατάπλαττε, ἢ βόλβιτον αἰγείας ξηρὸν ἑψημένον ἐν οἴνῳ. τῶν δὲ ἐμπνευματωμένῳ μάλιστα τὸν στόμαχον, καλαμίνθης ἀφέψημα ἐξαφρισμένου

τοῦ ὕδατος, μίξας ὀλίγου μέλιτος καὶ πεπέρεως, δίδου ποτόν. πνεῦμα μὲν διαλύει, οὐ ποιεῖ δὲ πρὸς θερμὰς δυσκρασίας, καὶ τὰς ἐξ ὑποπλήσεως γινομένας, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς τοὺς τὸν μελαγχολικὸν γεννῶντας χυμόν. Ἡ διὰ τῆς ὀπώρας, ποιοῦσα πρὸς ἀνατροπὴν στομάχου, καὶ κοιλιακοῖς, καὶ δυσεντερικοῖς. Μῆλα κυδώνια, ῥοῦ ἐρυθροῦ ἀνὰ < α', ὕδατος ℔ ζ', οὐα ν', μέσπιλα ν'. τὰς ὀπώρας θλάσας, καὶ βαλὼν εἰς τὸ ὕδωρ, ἕψε φιλοπόνως, καὶ ὅταν διαλυθῇ, ἔκθλιβε τὸ ὑγρὸν, καὶ πάλιν ἕψε, ἐκβαλὼν τὸ ἀχυρῶδες τῆς ὀπώρας, καὶ ὅταν τὸ τρίτον ὑπολειφθῇ, ἐπίβαλε μέλιτος ἀττικοῦ ℔ δ', καὶ ἕψε ἐπ' ἀνθράκων, κινῶν συνεχῶς. καὶ ὅταν συστραφῇ, ἄρας ἀπόθου. ἡ χρῆσις, πρὸ τροφῆς < α' ἢ β'. Ἐπίθεμα πρὸς στόμαχον ῥευματιζόμενον, καὶ ἐμπυρετοῖς, καὶ κωλικοῖς, οἷς τὰ τοῦ στομάχου συμπάσχει, καὶ ἀποῤῥίπτουσι τὴν τροφήν. Σμύρνης, κρόκου, ἀλόης, μαστίχης, ἀψινθίου χυλοῦ, στύρακος ἀνὰ Γο α', κηροῦ, νάρδου, φοινίκων πατητῶν ἀνὰ ℔ α' S'', οἴνου ἀδριανοῦ τὸ αὔταρκες εἰς τὴν τῶν φοινίκων ἀποβροχήν. τινὲς δὲ τοῦ κηροῦ καὶ τοῦ νάρδου ἀνὰ Γο γ' βάλλουσι, καὶ τοῖς ξηροῖς λελειωμένοις ἅμα τῷ στύρακι τήξαντες, μίσγουσι, καὶ ἐκλειώσαντες χρῶνται. ἡμεῖς δὲ ἀνὰ ℔ α' βαλλόμεν, καὶ γίνεται κάλλιον. Ἄλλο ποιοῦν πρὸς τοὺς ἀτονοῦντας τὸν στόμαχον, καὶ τοὺς μὴ δυναμένους κατέχειν τὴν τροφήν. Φοινίκων πατητῶν Γο γ', οἰνάνθης κηροῦ ℔ α', μαστίχης, λιβάνου ἀτόμου ἀνὰ Γο α', οἴνου τὸ ἀρκοῦν. τὸν οἶνον μετὰ τῶν φοινίκων ἐκλειώσας, τὰ ξηρὰ συνεκλείου, ἔπειτα τήξας τὸν κηρὸν μετὰ νάρδου Γο γ', ποιήσας κηρωτὴν, ἀναλάμβανε τὰ ξηρὰ λεῖα καὶ ἕνου.

Ἄλλο ἐπίθεμα στομάχου ὁμοίως τονωτικόν. Οἰνάνθης, ὀμφακίου, ῥόδων ἀνθοῦς, ἀλόης ἡπατίτιδος, ἀκακίας, κηκίδος, βαλαυστίων, ῥοιᾶς, φοινικοβαλάνου, κηροῦ τάκτου, ἐλαίου μηλίνου ἀνὰ Γο ς', οἴνου ἀσαθίτου τὸ ἀρκοῦν, μήλων κυδωνίων πεπλασμένων στέατι, καὶ ὠπτημένης τῆς σαρκὸς Γο γ', κρόκου, ἀψινθίου ἀνὰ Γο α' S'', μυρομηλίνου Γο η', οἴνῳ εὐώδει φυράσας, χρῶ. Ἄλλο πρὸς στόμαχον ῥευματιζόμενον, καὶ κοιλιακόν. Κηκίδος ὀμφακίτιδος < δ', νίτρου < ς', ἀλκυονίου < δ', ἐν ἄλλῳ < α', σέρεως Γο γ'. Ἄλλο. Σταφίδων ἀφέψημα δὸς πίνειν, καὶ τὰς σταφίδας δὸς φαγεῖν. Περὶ ἀντιδότων, πρὸς τοὺς διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν ἀπεπτοῦντας τὴν τροφήν. Ἄριστόν ἐστι βοήθημα καὶ διὰ στόματος διδόμενον τοῦτο, καὶ πλείστην δεδωκὸς πεῖραν. ἐλενίου Γο δ', μαράθου σπέρματος Γο ς', πεπέρεως Γο β', πετροσελίνου σπέρματος Γο α', μέλιτος ἀττικοῦ ὠμοῦ καλλίστου ℔ β'. ἐὰν δὲ μὴ παρῇ, ἑτέρου ἀπηφρισμένου. ἐγὼ δὲ προσέθηκα καὶ εὐζώμου σπέρμα. Γο β', καὶ κατὰ πάντα μοι ἀπέβη κάλλιστα. ἔμιξα δὲ καὶ σίνωνος συριακοῦ < β', σεσέλεως < β', καὶ τοῦ μέλιτος Γο ς', ἢ * περισσοτέρας. μέγιστόν ἐστι ποῦ τὸ βοήθημα, καὶ εἰς πολλὰ χρήσιμον. οὐ μόνον γὰρ τοῖς φυσωμένοις τὸν στόμαχον καὶ ἀπεψίας ὑπομένουσι πεποίηται, ἀλλὰ καὶ τῶν γυναικῶν ἄγει τὰ καταμήνια. ἐχρησάμην δὲ ἐγὼ καὶ ἐπὶ δυσπνοϊκῶν, καὶ παραδόξως ἐποίησε. ἡ δόσις κχ β' ὄρθρῳ, καὶ εἰς κοίτην δίδοται, καὶ διὰ κράματος. ποιεῖ δὲ τὸ κρᾶμα ὡσπερεὶ νέκταρ. προσφέρει δὲ δι' ὕδατος. ποιεῖ γὰρ τὰς ἐρυγὰς ἡδίστας, καὶ ἐπὶ πάσης βηχὸς, καὶ τοῖς ἀπὸ κεφαλῆς τὸν θώρακα ῥευματιζομένοις, καὶ καθόλου ἐπὶ πασῶν τῶν ἐντὸς διαθέσεων. ποιεῖ καὶ ὄρεξιν ἐπιτεταμένην οἷς τὰ τῆς ὀρέξεως ἀπώλετο, καὶ τοῖς τὰ ἀφροδίσια παραβεβλαμμένοις, διεγείρει τὰς ὀρέξεις τοῖς ἐπιμόνως αὐτῇ χρωμένοις. Ἄλλο πρὸς τὰς αὐτὰς διαθέσεις, τὸ διὰ μήλων. Μήλων κυδω-

νίων καθαρθέντων καὶ ἐκπεπιεσμένων, μετὰ τὸ κοπῆναι λι γ΄, ζιγγιβέρεως ℥ γ΄, μέλιτος λι α΄ S΄΄, δεῖ ἑψῆσαι τὸν χυλὸν μετὰ τοῦ μέλιτος ἄχρι συστάσεως μελιτώδους. εἶτα οὕτως ἐπιβάλλειν τὰ ξηρὰ κεκομμένα, καὶ κεκοσκινισμένα λεπτῷ κοσκίνῳ. καὶ γὰρ χρησιμώτατόν ἐστι τοῦτο βοήθημα, καὶ τοῖς ἧπαρ πάσχουσι, καὶ ποτὲ μὲν οὕτω, ποτὲ δὲ ἄνευ τῶν ξηρῶν. ἐπὶ τῶν θερμῶν δυσκρασιῶν ἀντὶ ἑφθομέλιτος αὐτῷ χρώμεθα, καὶ μάλιστα ἐφ' ὧν εὐλαβούμεθα τὸν οἶνον ἐπιδιδόναι.

θ΄ Πρὸς στόμαχον ἀφεμοιοῦντα τὴν τροφήν.

Ἀλόης κο ι΄, λεάνας δίδου κο γ΄ ἢ δ΄. εἰ δὲ ἀποκαθᾶραι θέλεις τὸν ἐν τῷ στομάχῳ χυμόν, προσέμπλεξον μαστίχης ℥ S΄΄. ἀποκαθαίρει γὰρ πάνυ καλῶς καὶ ἀλύπως.

ι΄ Πρὸς ἐμπνευματώσεις τοῦ στομάχου καὶ ἐντέρων ποιοῦν, πρὸς ἀπεπτοῦντας, ἡπατικούς, βηχικούς, καὶ μάλιστα ἐφ' ὧν ψυχρὸν τὸ αἴτιον.

Πεπέρεως ℥ γ΄, λιβυστικοῦ, ἄμμεως ἀνὰ ℥ α΄ S΄΄, ἐν ἄλλῳ ἀνὰ ℥ β΄, ἐπιθύμου καθαροῦ σπέρματος, γλήχωνος ξηροῦ ἀνὰ ℥ α΄, μέλιτος ἀπηφρισμένου τὸ ἀρκοῦν. τινὲς δὲ αὐτῷ καὶ σελίνου σπέρματος ℥ α΄ προσέπλεξαν, καὶ πηγάνου σπέρματος ℥ S΄΄. ἡ δόσις * κο α΄. Ἄλλο ποιοῦν πρὸς ἐμπνευματώσεις, καὶ πόνον, καὶ πᾶσαν ὀδύνην στομάχου. Ὀποῦ μήκωνος < β΄, πεπέρεως, καστορίου ἀνὰ < α΄, πετροσελίνου < δ΄, νάρδου συριακῆς < α΄, χνοώδη ποιήσας, ἐπίπλασσε ὅσον κο α΄, ὕδατος θερμοῦ κο α΄ S΄΄, μέλιτος τὸ ἀρκοῦν. εὔκρατον ποιήσας, πότιζε περὶ κοίτης, καὶ εἰς κοίτην. τοῖς εὐεκτοῦσι δὲ πλέον δίδου. ἀνώδυνός τε γάρ ἐστι καὶ πεπτική, καὶ μάλιστα πρὸς τὰς κοιλιακὰς γυναῖκας, καὶ ἄνδρας κοιλιακούς, ἐμπνευματώσεις τε καὶ ὠμότητας, καὶ πρὸς τὰς τῶν πυρετῶν καὶ ὑποχονδρίων ἀλγηδόνας, καὶ πρὸς τοὺς ἐξ ὠμοτήτων πυρετούς, καὶ βῆχας. πλευρῶν ἀλγήματα, καὶ σπάσματα, καὶ ὅπου χρὴ οὖρα κινῆσαι.

Ἄλλη ἀντίδοτος καλλίστη. Ναρδοστάχυος, πεπέρεως ἀνὰ ℥ α΄, κασίας σύριγγος, κόστου ἀνὰ ℥ β΄, δίδου δι' ὕδατος, νυκτός. καὶ ποιεῖ οὐ μόνον στομαχικοῖς, ἀλλὰ καὶ ἡπατικοῖς καὶ νεφριτικοῖς, καὶ χρῶ θαρρῶν τῷ βοηθήματι. Ἄλλο πρὸς τὸ αὐτό. Πεπέρεως, πετροσελίνου ἀνὰ ℥ α΄, κυμίνου ℥ S΄΄, δίδου μετὰ βαλανεῖον. Στομαχικὸν ποιοῦν καὶ πρὸς κῶλον. Ἶριν ἰλλυρικὴν κόψας, καὶ σήσας, δὸς πιεῖν νήστει μετὰ ὕδατος θερμοῦ, δειπνήσαντι δέ, μετὰ οἴνου κεκραμένου. ἔστω δὲ ἡ δόσις γρ γ΄. μὴ αὐτοῦ καταφρονήσῃς· καλῶς γὰρ ποιεῖ. Ἄλλο ποιοῦν καὶ πρὸς τὰ ἄλλα πάθη. Λιβυστικοῦ, ἄμμεως, σελίνου σπέρματος, ῥέου ἀνὰ < γ΄, πεπέρεως κόκκοι λ΄, μέλιτος τὸ ἀρκοῦν. δίδου νήστει καὶ εἰς ὕπνον τρεπομένῳ. Ἀντίδοτος στομαχικὴ ἡ πικρά. Σχίνου ἄνθους, ξυλοβαλσάμου, μαστίχης, ναρδοστάχυος, ἀσάρου, κρόκου ἀνὰ < α΄ S΄΄, κινναμώμου ἀληθινοῦ < ς΄, κασίας < γ΄, ἀλόης ἡπατίτιδος * < ρ΄. Ἄλλο στομαχικόν, ποιοῦν καὶ πρὸς ἐμπνευματώσεις. Πετροσελίνου, μακεδονικοῦ σπέρματος, κυμίνου ἀνὰ ℥ ϛ΄, λαμβανέτω νῆστις, καὶ ἑσπέρας μετὰ ὀλίγου εὐκράτου.

ια΄ Περὶ καρδιακῆς διαθέσεως.

Καὶ ἡ καρδιακὴ διάθεσις, τοῦ στομάχου πάθος ἐστί. συμβαίνει δὲ τοῦτο, εἰ μοχθηροὶ καὶ δακνώδεις καὶ ἰώδεις ἀθροισθῶσιν ἢ συρρεύσωσιν ἐν τῷ στόματι τῆς γαστρὸς χυμοί. ἐὰν

οὖν

οὕτως εὑρεθῶσί τινες ἔχοντες τοῦ γαστρὸς αἰσθητικὸν τὸ στόμα, παραυτίκα ἀπόλλυνται, μὴ δυνηθέντες ὑπενεγκεῖν τὴν ἄμετρον δῆξιν τῶν χυμῶν. πολλάκις δὲ καὶ ἕλμινθες ἐκ τῶν κάτω μερῶν ἀναδραμόντες ἐπὶ τὸ στόμα τῆς γαστρὸς, ἐργάζονται καρδιακὰς διαθέσεις, καὶ λειποθυμίας ἀμέτρους, καὶ συγκοπάς· ὥστε τινὰς παραυτίκα ὑπὸ ἑλμίνθων δακνομένους ἀπόλλυσθαι. διὰ τοῦτο οὖν χρὴ μὴ πάντοτε νομίζειν ὑπὸ μοχθηρῶν χυμῶν γίνεσθαι αἰφνιδίους συγκοπὰς τοῦ στόματος τῆς γαστρὸς, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν ἑλμίνθων σημεῖα ζητεῖν. οὕτω γὰρ καὶ τὰ θηρία ταῦτα θανάτους αἰφνιδίους ἐργάζονται, καὶ συγκοπὰς οὐδὲν ἧττον τῶν ὀλεθρίων χυμῶν.

Περὶ καρδιαλγίας. ιβ'

Τοῖς οὖν ἔχουσι μοχθηροὺς καὶ δακνώδεις ἐν τῷ στόματι τῆς γαστρὸς χυμοὺς, καὶ διὰ τοῦτο συγκοπῆναι κινδυνεύουσιν, ἁρμόζει πρῶτον αὐτοῖς ἁπάντων ἐκεῖνα τῶν ἐδεσμάτων προσφέρειν, ὅσα μετὰ τοῦ ψύχειν, ἔτι τε καὶ τὸ ῥωννύειν δύναται τὸ μόριον ἐκλυόμενον. ἐμψύχουσι τοίνυν καλῶς καὶ ῥωννύουσιν οἵ τε τῆς ῥοᾶς κόκκοι ἐσθιόμενοι, καὶ ὁ χυλὸς αὐτῶν, καὶ μῆλα δὲ τὰ μὴ πάνυ γλυκέα, ἀλλὰ μετρίως στύφοντα, καὶ οἱ ἄπιοι, καὶ περσικὰ, καὶ ῥοδάκινα, καὶ ἡ αὐστηρὰ καὶ ψυχρὸν ἔχουσα σταφυλὴ, καὶ ἄρτος εἰς ὕδωρ ψυχρὸν καὶ εἰς εὔκρατον, εἴπερ οἱ πάσχοντες ὦσιν τῇ κράσει θερμοὶ πάνυ. καὶ οἱ περιεχόμενοι χυμοὶ δακνώδεις καὶ δριμεῖς ἄγαν. τούτοις μὲν οὖν κατ' ἀρχὰς δεῖ κεχρῆσθαι πρὸς τὴν καρδιαλγίαν. λοιπὸν δὲ δεῖ προστιθέναι κατὰ μέρος αὐτοῖς, ὅσα δυσμετάβλητά εἰσι, καὶ δύνανται πρὸς τὰ δακνώδη ἀντέχειν καὶ δριμέα τῶν λυπούντων χυμῶν, οἷόν ἐστιν ἥ τε βούλβα * καλουμένη, καὶ τὸ στέρνιον, καὶ ἀστακοὶ, καὶ ἰσικοὶ, καὶ κτένια, καὶ κηρύκια, καὶ κοιλίαι χηνῶν, καὶ πόδες συῶν, καὶ ἁπλῶς ὅσα δύνανται μὴ διαφθείρεσθαι ταχέως, ἀλλὰ καὶ μάχεσθαι καὶ νικᾶν τὴν κρατοῦσαν κακοχυμίαν. δεῖ δὲ τούτοις καὶ μετὰ τὸ παύσασθαι τῆς ἐπικρατούσης διαθέσεως, ἀεὶ ταχύτερον συμβουλεύειν ἐσθίειν. οὐδὲν γὰρ αὐτοῖς οὕτω συμβάλλεται, ὡς τὸ μὴ βραδυσιτεῖν, ἀλλὰ περὶ ὥραν τρίτην ἢ τετάρτην ἄρτον εἰς εὔκρατον λαμβάνειν, ἢ εἰς ὕδωρ ψυχρὸν, ἢ μῆλον, ἢ κίτριον, ἐκτὸς τοῦ λέπους αὐτοῦ. ταῦτα μὲν ἁρμόζει τοῖς τὴν καρδίαν ὑπομείνασι. τῶν δὲ βοηθημάτων ἐστὶν αὐτοῖς ἐπιτήδειον τὸ γλυκὺ λεγόμενον φάρμακον, οὗπερ ἡ σκευασία ἔχει οὕτως· ὄξους ξε α' S'', μζ α', θύμου Γο α', ἀλόης Γο γ', μέλιτος ἀττικοῦ λί α' S'', ἡ δόσις κο β' ἢ γ'. μαλάττει καὶ τονοῖ τὴν γαστέρα. τοῦτο τὸ βοήθημα κάλλιστόν ἐστιν. οὐ μόνον γὰρ ἰᾶται καρδιαλγίαν, ἀλλὰ καὶ ἀρχομένας ἐπιληψίας, καὶ ὑποχονδριακὰς διαθέσεις, καὶ ἄλλα πλεῖστα, ὧν οὐκ ἔστι καιρὸς μνημονεύειν νῦν. οἶδα δὲ ὅτι καὶ ἡ διὰ ἀνακαρδίων πρὸς τὰ τοιαῦτα ποιεῖ, καὶ ἡ πικρά. ἀλλ' οὐδὲν οὕτως ὡς τὸ βοήθημα τοῦτο. τοσαῦτα περὶ τῆς καρδιακῆς διαθέσεως εἰρήσθω τῆς γινομένης ἐπὶ δήξει τῶν δακνόντων καὶ μοχθηρῶν χυμῶν. λοιπὸν δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων εἴπωμεν τῶν συμβαινόντων ἐν τῷ στόματι τοῦ γαστρὸς συμπτωμάτων, ἢ διὰ ποιότητα, ἢ διὰ ποσότητα πλεοναζόντων χυμῶν.

Περὶ ναυτίας καὶ ἐμέτου. ιγ'

Ἐν μέντοι σύμπτωμα καὶ ὁ ἔμετος εἶναι δοκεῖ, καὶ ἡ ναυτία. γίνεται δὲ ὑπὸ διαφόρου αἰτίας

ἕκαστον αὐτῶν. καὶ γὰρ ὑπὸ πλήθους, καὶ ὑπὸ μοχθηρᾶς καὶ δακνώδους ποιότητος· ἀλλὰ τὸ μὲν πλῆθος κινεῖ τὴν φύσιν εἰς ἔμετον, τῷ βαρύνειν· οἱ δὲ μοχθηροὶ χυμοί, τῷ δάκνειν καὶ ἀνιᾶν. γινέσθω οὖν σοι σκοπός, τοὺς μὲν πολλοὺς κενῶσαι, τοὺς δὲ μοχθηροὺς καὶ κακοχύμους ἐπικεράσαι καὶ πραΰναι, καὶ ἀσθενεῖς αὐτοὺς ποιῆσαι τῆς ἑαυτῶν κακίας· καὶ μάλιστα, ἐὰν ὦσι χολώδεις καὶ μελαγχολικοί· τοὺς δὲ φλεγματικοὺς λεπτῦναι, ἐὰν σοι παχεῖς καὶ γλίσχροι φαίνωνται. εἰ μὲν οὖν ἐν τῇ γαστρὶ μόνῃ πλεονάζουσιν ὠμοὶ χυμοί, καὶ μὴ καθ' ὅλου τοῦ σώματος ἐπιρρέουσι, οὐ δεῖ τούτους φαρμακεύειν. ἀρκεῖ γὰρ αὐτοῖς καὶ μόνη δίαιτα τελείαν παρέχειν θεραπείαν, καὶ μεταβάλλειν τοὺς ἐν αὐτῇ περιεχομένους χυμούς. εἰ δὲ ἐξ ὅλου τοῦ σώματος ἐπιρρεῖ τῇ γαστρί, τηνικαῦτα χρὴ βοηθημάτων μειζόνων. ἔσθ' ὅτε γὰρ καὶ φλεβοτομίας χρεία, εἰ φαίνοιτό σοι πλεονάζειν αἷμα, καὶ καθάρσεως, ἐὰν ὑπάρχῃ κακοχυμία πολλή. εἰ δὲ ἀμφότερα φαίνοιτο πλεονάζοντα, καὶ φλεβοτομεῖν καὶ καθαίρειν. εἴπωμεν οὖν πρότερον περὶ τῶν ἐν τῇ γαστρὶ περιεχομένων, εἶθ' οὕτω περὶ τῶν ἐξ ὅλου τοῦ σώματος ἐπιρρεόντων ἐν αὐτῇ.

Θεραπεία ἐμέτου καὶ ναυτίας.

Διαγινώσκειν οὖν δεῖ πρότερον, εἴτε * προσαπεπλεγμένοι εἰσὶν οἱ χυμοί, εἴτε περὶ τοὺς πόρους ἀναπεμπόμενοι, εἴτε περὶ τὸ κύτος * ἐμπλέκοντες· εἰ μὲν ὀξώδους ὁ κάμνων αἴσθησιν ἔχει ποιότητος, γινώσκειν δεῖ μᾶλλον ψυχρὸν εἶναι τὸν λυποῦντα χυμόν. πότερον δὲ ἐν τοῖς πόροις ἀναπεμφθέντα, ἢ ἐν τοῖς χιτῶσι προσαπεπλάσθαι, ἢ ἐπιπολάζειν καὶ νήχεσθαι περὶ τὸ κύτος τῆς γαστρός, πολυπραγμονεῖν δεῖ, καὶ γινώσκειν τὸν τρόπον τῆς ἐκκρίσεως. εἰ μὲν γὰρ φαίνοιτό σοι μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν ναυτίαν, τὸν ἔμετον ἐπακολουθοῦντα εὐθέως καὶ ἀβιάστως, ἀναμφιβόλως γίνωσκε περὶ τὴν εὐρυχωρίαν εἶναι τῆς γαστρὸς τὸν λυποῦντα χυμόν. εἰ δὲ ναυτία μὲν γένοιτο, μηδὲν δὲ ἀναφέροιτο δι' ἐμέτων ἄξιον λόγου, γίνωσκε τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ἀναπεπῶσθαι τοὺς λυποῦντας χυμούς, ἢ χολώδεις ὄντας, ἢ ὀρρώδεις, ἢ προσαπεπλάσθαι γλίσχρους ὄντας, ἐν αὐτῷ τῷ στόματι τῆς γαστρός, ἐπεὶ πολλάκις συμβαίνει τὴν μὲν γαστέρα μηδὲν ἔχειν περιττόν, εἰς αὐτὴν δὲ ἐπιδέχεσθαι ἐξ ἑτέρων μορίων, ἢ ἥπατος, ἢ σπληνός, ἢ τινος ἄλλου, εἶτα βαρυνομένην ἢ δακνομένην, ἐπιχειρεῖσθαι πρὸς ἔμετον. ἀναγκαῖον δέ ἐστι καὶ τοῦτο διακρίνειν.

Διάγνωσις πότερον ἐν τῇ γαστρὶ τίκτεται ὁ ἐμούμενος χυμός, ἢ ἑτέρωθεν ἐπιρρεῖ.

Εἰδέναι δὲ δεῖ ὡς εἰ μὲν ἐμεῖται συνεχέστερον καὶ μετὰ ἐπιτάσεως, μηδὲν ἀξιόλογον διάλειμμα ἔχων, τὸν ἐμούμενον χυμὸν μᾶλλον ἐν τῇ γαστρὶ λαμβάνειν τὴν γένεσιν. εἰ δὲ διάλειμμα φαίνοιτο ἀξιόλογον, καὶ οὐδὲ πυκνότερον ἐνοχλῶν, δεῖ μᾶλλον ἐξ ἑτέρων ὑπονοεῖν τὸν ἐμούμενον ἐπιρρεῖν. σκόπει οὖν τὴν ὅλην ἕξιν τοῦ σώματος, καὶ τὰ ἄλλα σημεῖα, καὶ οὕτω πρὸς τὴν θεραπείαν ἔρχου, εἴτε φλεβοτομίαν, εἴτε κάθαρσιν παραλαμβάνων. ἀμήχανον γὰρ ἢ τὸν ἐπιγινόμενον χυμόν, ἢ ἔμετον, ἢ τὴν ἐνοχλοῦσαν παύσασθαι ναυτίαν, εἰ μὴ τὸ πᾶν ἀπέριττον ἐργάσῃ τὸ σῶμα πρότερον, εἴπερ αὐτὸ τὴν αἰτίαν ἔχει τῆς ἐπιρροῆς.

Θεραπεία τοῦ χολώδους ἢ μελαγχολικοῦ αἰτίου ποιοῦντος τὸν ἔμετον ἢ τὴν ναυτίαν.

Ἐπειδὰν οὖν ἀκριβῶς θεωρήσας εὕρῃς εἶναι χολῶδες τὸ τικτόμενον ἐν τῷ στομάχῳ, καὶ τὴν ναυτίαν, ἢ τὸν ἔμετον ποιοῦν, ἐπικεραστικῇ κεχρῆσθαι ἀγωγῇ πρῶτον. εἶτα μετὰ τὸ ἐπικεράσαι, δεῖ πραΰνειν τὸ δριμὺ τοῦ μοχθηροῦ χυμοῦ, καὶ οὕτως ἔρχεσθαι ἐπὶ τὸ ἀπορρίπτειν αὐτόν, ἢ διὰ γαστρός,

ρός, ἢ δι' ἐμέτων κενοῦντα. δίδου τοίνυν αὐτοῖς τὸν τῆς πτισάνης χυλόν, ἀμφότερα ποιεῖν δυνάμενον, καὶ πραῦναι τὸ δριμὺ, καὶ ἀποκαθᾶραι καὶ ῥύψαι. κενοῖ μὲν γὰρ καὶ ὑδαρὲς μελίκρατον, καὶ ἀπορρίπτει τὰ ἐν τῷ στομάχῳ, ἀλλ' ἔχει τι θερμόν. εἰ μὲν οὖν ἡ κακοχυμία φαίνεται εἶναι μᾶλλον ζέουσα καὶ δριμυτέρα, ὥστε καὶ πυρετὸν ἐπιφέρειν, φεῦγε μὲν τὸ μελίκρατον, καὶ εἴ τι ἄλλο θερμόν ἐστι καὶ ῥύπτειν δυνάμενον. κέχρησο δὲ τῷ τῆς πτισάνης χυλῷ, ἢ τῷ εὐκράτῳ. καὶ γὰρ εἰ μὴ τὸ ῥυπτικὸν ἔχει, ἀλλ' οὖν ὑγραίνει καὶ χαλᾷ τοὺς πόρους, καὶ εἰς εὐκρασίαν ἄγει, καὶ ἀμβλύνει αὐτῶν τὸ δριμύ. κατὰ τοῦτο οὖν μεγάλως ὠφελεῖ. λοιπὸν δὲ οὐ καθ' ἑαυτὸ ἐμεῖται, ἀλλὰ πάντως, ἢ τῆς ποιότητος αὐτῶν, ἢ τῆς οὐσίας μετειληφὸς ἀναφέρεται. καὶ τοῦτο δὲ ὁρῶμεν ἐπὶ τῇ ῥυπτικωτάτῃ σπογγιᾷ γινόμενον. καὶ γὰρ καὶ * αὐτὴ οὐ καλῶς ἀποκαθαίρει τὸ ὕδωρ, καὶ συνεφέλκεται αὐτό, εἰ μὴ τὸ ὑγραίνειν καὶ τὸ διαλύειν τὸ ξηρὸν τοῦ περιττώματος εἶχεν, ἅμα τῷ χαλᾶν καὶ ἀνευρύνειν μεμυκότας τοὺς πόρους. ὥστε ἐφ' ὧν χολώδες εἴη καὶ μελαγχολικὸν τὸ ὀχλοῦν, ὑπὲρ ἅπαντα δύναται ἡ τοῦ εὐκράτου δόσις. εἰ γὰρ γλίσχρον καὶ ἰσχυρῶς προσπεπλασμένον, μικρᾶς προσδεῖται προσθήκης ἔξωθεν, εἰς τὸ παχύτερον ἀποδοθῆναι καὶ μόνον, ἀλλὰ λύειν. εἰ δὲ τὸ εὔκρατον τὸ προσπεπλασμένον, καὶ ἰσχυρῶς ἐνισχόμενον φλέγμα, καὶ μάλιστα, εἰ ἁλμυρὸν ᾖ καὶ χρόνιον, καὶ ἀπὸ ἀκαίρου δόσεως ξηρῶν φαρμάκων καὶ θερμῶν, ὡς ποιοῦσιν οἱ πολλοί, κατοπτώμενον καὶ σκληρὸν γινόμενον. εἰ δὲ μὴ ὦσιν ἄγαν οἱ χυμοὶ χολώδεις, πυρετὸς δὲ ἐνοχλῶν φαίνοιτο, τηνικαῦτα τῷ μελικράτῳ χρῶ, καὶ τοῖς ἐπὶ πλέον ἀποσμήχειν δυναμένοις. εἰ δὲ καταφρονῶν τῆς διαίτης ὁ χυμὸς φαίνοιτο, λοιπὸν καὶ βοηθήμασι κέχρησο, ἢ τῇ πικρᾷ λεγομένῃ ἀντιδότῳ. ἰσχυροτέρως γὰρ αὕτη καθαίρειν δύναται τὰ ἐπὶ πλέον ἐσφηνωμένα χολώδη καὶ μελαγχολικὰ περιττώματα. ἀκριβῶς δὲ κατανοεῖν δεῖ τὸν μέλλοντα παρέχειν τι φάρμακον, μή ποτε ἄρα θερμὴ δυσκρασία ἐπικρατεῖ ἐν τοῖς στερεοῖς μορίοις. εἰ γάρ τι τοιοῦτον εἴη, καὶ θερμῶν ὄντων καὶ ξηρῶν τῶν μορίων, ἐπιδώσει τις αὐτήν, ἑκτικῶν διαθέσεων καὶ μαρασμῶν αἴτιος γίνεται. δεῖ οὖν αὐτὴν διδόναι τοῖς ἔχουσι μοχθηρὰν ἀναπεμπομένην ὕλην, ἐκτὸς τοῦ εἶναι τὰ στερεὰ φύσει ξηρά.

Θεραπεία φλέγματος προσπεπλασμένου ἐν τῷ στομάχῳ καὶ ποιοῦντος ναυτίαν.

Οὕτω μὲν εἰ χολῶδες εἴη καὶ μελαγχολικόν, δεῖ ποιεῖσθαι τὴν θεραπείαν. εἰ δὲ ὀξῶδες καὶ γλυκὺ φλέγμα προσπεπλασμένον φαίνοιτο, τηνικαῦτα δηλονότι τοῖς λεπτύνουσι δεῖ κεχρῆσθαι φαρμάκοις, καὶ μάλιστα τῷ ὀξυμέλιτι, καὶ ῥαφανίσι, καὶ καππάρει, καὶ σινήπει, καὶ κοριαξῷ, καὶ διὰ τῶν κυδωνίων μήλων ἔχοντι τὸ ζιγγίβερι, καὶ μακεδονικὸν πετροσέλινον. ὑπὸ γὰρ τῶν τοιούτων συμπέττεται πᾶς ὁ φλεγματώδης καὶ ὠμὸς χυμός. τούτοις καὶ ἡ σύμμετρος ἀσιτία συμμεταβάλλεται, καὶ ὕπνος, καὶ ἡσυχία. πολλάκις γὰρ διαιτωμένων αὐτῶν, οὐ μόνον ἀλλοιοῦται καὶ λεπτύνεται, ἀλλὰ καὶ εἰς αἷμα εὔχρηστον συμμεταβάλλεται, ὥστε καὶ τρέφειν ἐν ἀπορίᾳ τῶν τοιοῦτον δύνασθαι χυμόν, εἰ ὀξώδης εἴη καὶ * γλυκὺς προσφέρεσθαι. εἰ δὲ ἁλμυρὸν εἴη τὸ προσπεπλασμένον φλέγμα, σκόπει πάλιν πόθεν ἐστὶν ἁλμυρόν. φαίνεται γὰρ ἔσθ' ὅτε καὶ διὰ ἐπιμιξίαν ὀρρώδους οὐσίας ἁλμυρόν. ἔστι δὲ ὅτε οὐ διὰ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ θερμὴν δυσκρασίαν ὀπτῶσαν αὐτό. πάντοτε γὰρ τὸ φλέγμα θερμαινόμενον, καὶ ἁλμυρὸν καὶ παχύτερον γίνεται. εἰ μὲν οὖν ἁλμυρόν σοι φαίνοιτο διὰ θερμὴν δυσκρασίαν γεγονός, ὑγραινούσῃ καὶ εὐκράτῳ μᾶλλον ἀγωγῇ κέχρησο. ὑπὸ γὰρ τῶν θερ-

μαινόντων, οὐ διαλύεται, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ὑγραινόντων, καὶ ψυχόντων, ὥσπερ καὶ ἅλες, καὶ νίτρον. ταῦτα γὰρ ὡς ὑπὸ θερμότητος ἐσχηκότα τὴν πῆξιν, οὐχ ὑπὸ τοῦ πυρός, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὕδατος ἀναλύεσθαι δύνανται. οὕτω μὲν εἰ φλέγμα πεπλασμένον εἴη, θεραπεύεσθαι δεῖ. Θεραπεία ὀῤῥώδους καὶ λεπτοῦ χυμοῦ ἐμπλασθέντος ἐν τῷ στομάχῳ. Εἰ δὲ ὀῤῥῶδες εἴη καὶ λεπτὸν, καὶ μὴ ἄγαν ἐμπεπηγὸς ἐν τῇ γαστρὶ, οὐ χρὴ πολυπραγμονεῖν, ἀλλ' ἀρκεῖ καὶ μόνῳ χρήσασθαι ἐμέτῳ διὰ πλείονος εὐκράτου πόσεως, ἢ χυλῷ πτισάνης ἀπέριττον ἐργάσασθαι τὴν γαστέρα. εἰ δὲ ὑπὸ τῆς πολλῆς ὑγρότητος ἀσθενέστερόν σοι φανείη καὶ ἔκλυτον, καὶ οἱονεὶ παρὰ τὸ στόμα γεγονὸς τῆς κοιλίας, καὶ διὰ τοῦτο ἀσθενεῖν καὶ πλεῖον ἐθέλειν ἐμεῖν τὴν τροφὴν, τηνικαῦτα τοῖς ἠρέμα ὑποξηραίνουσι κέχρησο, καὶ στύφειν ἠρέμα δυναμένοις. οἷόνπερ ἐστὶ καὶ τὸ κυδώνιον μῆλον αὐτὸ καθ' αὑτὸ ἐσθιόμενον ὀπτὸν, περιπλασθὲν ζύμῃ, καὶ τὸ στρούθειον ἐξ αὐτοῦ σκευαζόμενον, ᾧπερ ἀντὶ πλακοῦντος ἅπαντες κέχρηνται, καὶ διαφόρως αὐτοῦ σκευασίας ποιοῦσιν. οἱ μὲν γὰρ μόνον ἐπιβάλλουσι πέπερι, οἱ δὲ καὶ ζιγγίβερι καὶ πετροσέλινον καὶ κόστον, ἄλλοι δὲ καρυόφυλλον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν πλέον τοῦ δέοντος φαρμακώδη. χρήσιμον δὲ τὸ λαμβάνον πέπερι, καὶ ζιγγίβερι. ἀρκεῖ γὰρ καὶ ταῦτα ῥῶσαι καὶ θερμᾶναι τὸ μόριον, ὧνπερ ἀμφοτέρων τὸ θερμόν ἐστι καὶ δριμὺ τὸ ἐπισημαινόμενον ἐν τῷ στομάχῳ καὶ ἐν τῇ γαστρὶ περίττωμα. εἰ δὲ λεπτὸν ἄγαν καὶ δριμὺ φαίνοιτό σοι τὸ πλεονάζον εἶναι, φείδου μὲν τῶν θερμῶν, πειρῶ δὲ προσφέρειν ὅσα ῥωννύειν καὶ στύφειν οἶδε, μηδὲν ἔχοντα σαφῶς θερμαίνειν δυνάμενον. οἷόν ἐστι τὸ διὰ κυδωνίων μήλων τὸ ἁπλοῦν, ὅπερ ἀπὸ τοῦ χυλοῦ μόνου τοῦ κυδωνίου μήλου, καὶ μέλιτος σκευάζεται. πάνυ γὰρ οἶδε τοῦτο καὶ ῥωννύειν καὶ ἐπικιρνᾷν ἅπαντα τὰ χολώδη καὶ δριμέα περιττώματα. καὶ διὰ τοῦτο κατάλληλον ἀτονοῦντι, καὶ θερμῷ, καὶ εἰς χολὴν μεταβάλλοντι. τούτοις καὶ τὰ κάστανά ἐστιν ἐπιτήδεια, καὶ μέσπιλα, καὶ οὖα πάνυ πέπειρα, καὶ κύαμοι ἑψηθέντες ἐν ὀξυκράτῳ, καὶ ἄλιξ, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ φασίου πιστάκιον, καὶ ἁπλῶς, τὰ ῥωννύειν ἠρέμα καὶ ὑποστύφειν σὺν τῷ ὑποξηραίνειν δυνάμενα, οὐ μόνον ἐν τροφῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν φαρμάκοις.

ιδʹ

Πρὸς φλεγμονὴν στομάχου.

Περὶ μὲν οὖν διαγνώσεως καὶ θεραπείας τῶν τε κατὰ ψιλὴν δυσκρασίαν ἐμπεριεχομένων ἐν τῇ γαστρὶ χυμῶν, ἢ ἐπιῤῥεόντων, ἱκανὰ ταῦτα. λοιπὸν δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὄγκων ἐφεξῆς ἀναγκαῖον εἰπεῖν. ἐπειδὰν ὁ στόμαχος ὑπομείνῃ φλεγμονὴν, ἀκριβείας χρήζει πολλῆς· ὅτι πλείστην νόσον καὶ μεγίστην χρείαν παρέχει τῷ σώματι. μεκτὴν οὖν τὴν θεραπείαν ἐπ' αὐτοῦ μάλιστα δεῖ ποιεῖσθαι, καὶ οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀκυρωτέρων, ἐκλύτῳ καὶ χαλαστικῇ δεῖ κεχρῆσθαι ἀγωγῇ. κίνδυνος γὰρ οὐ μικρὸς ἀκολουθῆσαι, καὶ ἀτροφία, μηκέτι ὀρέγεσθαι δυναμένου τοῦ κάμνοντος. προσπλεκέσθω τοίνυν ἅμα τοῖς χαλῶσι καὶ τῶν τοιούτων τι, οἷον, ἀψινθίου μικρὸν, ἢ μαστίχης. δεῖ δὲ προσέχειν τίνος ἐστὶ χρεία, καὶ αὐτοῦ μᾶλλον ἐπιτείνειν τὴν ποσότητα. εἰ οὖν τῶν χαλώντων χρεία, πρόσπλεκε τῇ ἐπιβροχῇ καὶ χαμαίμηλον. εἰ δὲ πυρέττοιεν σφοδρῶς, καὶ γλεύκιον, καὶ στέαρ χήνειον, καὶ ἕψημα. εἰ δὲ καὶ ἀτονία τις εἴη καὶ ἔκλυσις, μὴ πάνυ τι τῶν * χαλώντων προσπλέκειν τῇ ἐπιβροχῇ, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ μηλίνου καὶ οἴνου τὴν ἐπιμέλειαν ποιοῦ, εἰς τὸν οἶνον ἀποβρέχων τὸ ἀψίνθιον, καὶ τὰ ῥόδα, καὶ τὴν

οἰνάνθην,

οἰνάνθην, καὶ μῆλα, καὶ φοίνικας, καὶ ἁπλῶς πρὸς τὸ κατεπεῖγον τὴν ἐπίτασιν τῶν τοιούτων καὶ χαλώντων, ἄλλοτε ἄλλην ποιούμεθα. οὐ μόνον δὲ ἐπιβρεχῶν, ἀλλὰ καὶ καταπλασμάτων καὶ φαρμάκων, οὕτως ἐπινοεῖν δεῖ. Περὶ ἐπιθεμάτων φαρμάκων, τὸ γαληνῶδον. Μετρίας μὲν οὔσης τῆς φλεγμονῆς, ἀρκεῖ καὶ ἡ γαληνοῦ κηρωτή, λαμβάνουσα ταῦτα, κηροῦ Γο γ', μαστίχης Γο α', ἀλόης Γο S''. εἰ δὲ χρεία ἐστὶ τῶν τονούντων ἐπὶ πλέον, καὶ σὺ τὴν ἀλόην ἐπίτεινον, ἢ χυλὸν ἀψινθίου πρόσπλεκε, ἢ οἰνάνθης, ἢ χυλὸν ἑλίκων ἀμπέλων. εἰ δὲ μὴ πάνυ φαίνοιτο καταβεβλημένος ὁ στόμαχος, ἢ ἀτονῶν τὸ * νείλωνος, ἢ τὸ φιλάγριον καθ' ἑαυτό, ἢ μετὰ τοῦ διὰ ψιχῶν ἐπίβαλλε. εἰ δὲ σκληροτέρα φαίνοιτό σοι ἡ φλεγμονή, καὶ τῶν ἔτι μαλαττόντων χρῄζουσα, καὶ τὸ διὰ μελιλώτων. τονοῦντι δὲ ἅμα καὶ μαλάσσοντι κέχρησο τῷ ὑπ' ἐμοῦ συνήθως σκευαζομένῳ φαρμάκῳ. ἔχει δὲ οὕτως ἡ γραφὴ αὐτοῦ, λιβάνου, ἀψινθίου ἀνὰ Γο δ', ἐν ἄλλῳ < δ', ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος Γο S'', στύρακος Γο ϛ', κηροῦ λί α', ναρδοστάχυος λί α', οἴνου φαλερίνου ὅσον ἂν * ἐπιδέχηται. τὰ ξηρὰ πρὸ μιᾶς εἰς τὸν οἶνον ἀπόβρεχε. εἶτα τρίψας εὐτόνως, μετὰ ταῦτα ἐπίβαλλε τῇ νάρδῳ τὴν κηρωτήν, καὶ χρῶ ὡς θαυμαστῷ φαρμάκῳ, καὶ μαλάττειν ἅμα καὶ τόνον ἐντιθέναι τῷ στομάχῳ δυναμένῳ. Ἄλλο τὰ αὐτὰ ποιεῖν δυνάμενον. Μαστίχης Γο δ', ἐν ἄλλῳ Γο α', νάρδου λί α', ἀλόης, κρόκου ἀνὰ Γο α', ζιγγιβέρεως, κηροῦ ἀνὰ Γο ϛ', ἀψινθίου χυλοῦ Γο β', στύρακος Γο δ', ἐν ἄλλῳ Γο S''. εἰ δὲ συμβῇ χρονιωτέραν εἶναι τὴν ἐν τῷ στομάχῳ φλεγμονήν, κέχρησο τοῖς καλουμένοις κόπτοις. ταῦτα γὰρ εὐδοκιμεῖ μᾶλλον πρὸς τὰς χρονιωτέρας φλεγμονάς. Κοπτὸν πρὸς σκληρίαν στομάχου. Περιπόλεως Γο ϛ', στύρακος Γο β', ἐν ἄλλῳ Γο ϛ', μαστίχης Γο α', τερεβινθίνης Γο α' S'', ἐν ἄλλῳ Γο S'', τρυγὸς νάρδου τὸ ἀρκοῦν. Ἄλλο μάλαγμα καλόν, ποιοῦν πρὸς σκληρίαν στομάχου, καὶ ῥευματισμόν, καὶ ὀδύνην, ὥστε εἰς τρεῖς ὥρας ἀνώδυνον γενέσθαι τὸν κάμνοντα, καὶ σαφῶς αἰσθάνεσθαι ὠφελείας. ἔχει δὲ καὶ τούτου ἡ γραφὴ οὕτω. Κηροῦ ποντικοῦ Γο ϛ', τερεβινθίνης Γο γ', ζιγγιβέρεως, ὀποπάνακος ἀνὰ Γο β', * ἐν ἄλλῳ τοῦ ζιγγιβέρεως Γο α', ἀλόης Γο γ', σμύρνης Γο α', χαλβάνης Γο α'. τὴν σμύρναν οἴνῳ λείωσον, καὶ τοῖς τηκτοῖς πρόσπλασσε τὰ ξηρά. τὸ δὲ σπλήνιον ἔστω τετραδακτυλιαῖον.

Περὶ τῶν ἐχόντων ἀπὸ ψυχροῦ χυμοῦ φλεγμονήν.

Πρὸς τὰς ἐν τῷ στομάχῳ ψύξεις ἅμα καὶ φλεγμονὰς κάλλιστόν ἐστι βοήθημα τὸ εὐῶδες καλούμενον, οὗπερ αἱ σκευασίαι εἰσὶ πολλαί. ἀλλ' ἧς ἐγὼ ἔσχον πεῖραν, ἔστιν αὕτη, κρόκου Γο * κολοφωνίας λί β', ἐν ἄλλῳ λί β' S'', ὀποβαλσάμου, φοινίκων ἀνὰ Γο ϛ', ἀλόης, σμύρνης ἀνὰ Γο β', φύλλων Γο δ', περιπόλεως, τερεβινθίνης, λιβάνου ἀνὰ Γο γ', ἐν ἄλλῳ λιβάνου Γο β', ναρδοστάχυος Γο α', καρδαμώμου Γο β', ἡδυχρόου μάγματος Γο α' S'', ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος Γο ϛ'. τούτου δὲ μηδὲν περιλιμήσης, ἐφ' ὧν ἐστι ψυχρὰ δυσκρασία πολλή, καὶ σκληρία τις ἐνοχλοῦσα, καὶ φλέγμα, καὶ ὀδύναι, καὶ διατάσεις γίνονται. οὐ μόνον δὲ κατὰ τοῦ στομάχου, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ ἥπατος καὶ ἐντέρων φυσωμένων καὶ κοιλιακὰς ὀδύνας ὑπομενόντων ἐστὶν ἐπιτήδειον. Περὶ τοῦ διὰ μηλιλώτων καὶ ἱερατικοῦ φαρμάκου. Καὶ τούτου τὴν γραφὴν ἐξεθέμην ἐνταῦθα, διὰ τὸ εὐχερῶς εὑρίσκειν τοὺς ζητοῦντας, ἅμα δὲ καὶ παρὰ τῆς τῶν πλειόνων παραθέσεως ἀναλέγεσθαι τὸ οἰκειότερον πρὸς τὴν κρατοῦσαν χρείαν. ἔχει δὲ καὶ τούτου ἡ γραφὴ οὕτω * νάρδου κελτικῆς, κυπέρου ἀνὰ < ι', καρδαμώμου < η', κρό-

κου < η', ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος < η', * κυφίου ἱερατικοῦ < ιβ', ζιγγιβέρεως < ι', τερεβινθίνης < η', κηροῦ μν. α', * ἐλαίου εὐώδους κο. λ'. ποιεῖ καὶ τοῦτο οὐ μόνον στομαχικοῖς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς τοῦ ἥπατος ὀδύνας, καὶ πρὸς ἄλλα πολλά. Αλλο μάλαγμα πολυάρχιον. ποιεῖ περιπνευμονικοῖς, ἡπατικοῖς, ὑδρωπικοῖς, σπληνικοῖς, νεφριτικοῖς, πρὸς τὰς περὶ κύστιν καὶ μήτραν διαθέσεις, καὶ πρὸς πᾶσαν νευρικὴν συμπάθειαν. κηροῦ μν. α', κυπέρου, ζιγγιβέρεως ἀνὰ < κε', ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος < κδ', ἐν ἄλλῳ < κθ', λιβάνου < κε', ἐλαίου κυπρίνου ξε. α', οἴνου ἰταλικοῦ ὅσον ἐξαρκεῖ. χρῶ ποτὲ μὲν ἀκράτῳ, ποτὲ δὲ ἀναλυομένῃ κηρωτῇ διὰ κυπρίνου. Αλλο. Αψινθίου χυλοῦ, οἰνάνθης, νάρδου ἀνὰ Γο γ', μαστίχης Γο δ', κηροῦ Γο ϛ', τῆκε κηρὸν, νάρδον, καὶ τὰ ἄλλα λεαίνων, ἀναλάμβανε κηρωτῇ ξεομένῃ. Αλλο ἐπίθεμα ὀδύνης στομάχου. Θείου ἀπύρου, μαστίχης ἀνὰ Γο β', κηροῦ λί. α' S". τὸ θεῖον καὶ τὴν μαστίχην λειοτριβήσας, τὰ τηκτὰ τήξας, καταῤῥαινε τῇ θυίᾳ, καὶ ἀναμαλάξας, χρῶ. Πρὸς πᾶσαν φλεγμονὴν στομάχου, καὶ πᾶσαν σκληρίαν, καὶ μάλιστα ἐφ' ὧν κατάψυξις, καὶ ὑδερικὴ γίνεται διάθεσις, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἐφ' ὧν ἐμπνευμάτωσις γίνεται ἐν τοῖς ὑποχονδρίοις. Στύρακος ἰσαυρικοῦ, ἀλόης ἡπατίτιδος ἀνὰ Γο γ', τερεβινθίνης Γο α', λαδάνου Γο δ', βδελλίου διαυγοῦς Γο γ', εὐφορβίου νεαροῦ Γο α', ὀξυπίου νεαροῦ, χηνείου καθαροῦ Γο γ', ἀφροῦ Γο γ', νάρδου λιβύου Γο β', κηροῦ ποντικοῦ Γο ιβ', σκόρδων καθαρῶν Γο γ', εὐώδους οἴνου τὸ ἀρκοῦν. Περίχρισμα στομάχου, καὶ ἄλειμμα πρὸς ψυχρὰν δυσκρασίαν, τὸ μαρκιάτον. Πολλὰ μὲν οὖν εἰσι καὶ ἄλλα πρὸς ψυχρὰν δυσκρασίαν εὐδοκιμοῦντα βοηθήματα, καὶ ἐν τοῖς ἁπλοῖς, καὶ ἐν τοῖς συνθέτοις, ἀλλ' ἔχει τι πλέον καὶ τὸ καλούμενον μαρκιάτον, καὶ ὑπὲρ τὸ δεκάμυρον, καὶ πεντάμυρον, εὐωδέστερόν ἐστι, μετὰ τοῦ μαλάττειν, εἴπου τις εἴη σκληρία, καὶ τονοῦν τὸν στόμαχον. ἔχει δὲ αὐτοῦ ἡ σκευασία οὕτω, στύρακος καλαμίτου Γο δ', κηροῦ Γο γ', μυελοῦ ἐλαφείου Γο S", τερεβινθίνης Γο α', ἐν ἄλλῳ δ', ὑσσώπου ὑγροῦ Γο α', ὀποβαλσάμου Γο α' S", ἐὰν ᾖ νέον, εἰ δὲ μή γε, καὶ δύο. δεῖ δὲ μιγνύειν καὶ νάρδου Γο γ'.

Σκευασία μαρκιάτου καλοῦ. Στύρακος καλαμίτου Γο γ', μυελοῦ ἐλαφείου Γο γ', ἀλόης ἡπατίτιδος Γο β', μαστίχης Γο β', νάρδου Γο η', ἐν ἄλλῳ τῆς νάρδου Γο ιβ', ἢ ιη', ὀποβαλσάμου Γο γ', κηροῦ Γο ε', σκεύαζε καὶ χρῶ καλλίστῳ πάνυ βοηθήματι, καὶ ὀλίγοις ἐγνωσμένῳ. Αλειμμα μυρόκοπον. Εστι μὲν οὖν ταὐτὸ τούτοις ποιεῖν δυνάμενον τὸ μυρόκοπον τοῦτο. πλέον δὲ τὸ δύνασθαι θερμαίνειν ἔχει, ὥστε ὅπου μᾶλλον ἐπικρατεῖ ψυχρὰ δυσκρασία, τούτῳ μᾶλλον ἁρμόζει κεχρῆσθαι. δεῖ δὲ σκευάζειν καὶ αὐτὸ οὕτως, κρόκου, μύρου συριακοῦ, ὀποβαλσάμου ἀνὰ Γο α', μέλιτος Γο γ', ζιγγιβέρεως Γο γ', ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος, τερεβινθίνης ἀνὰ Γο α' S", εὐφορβίου Γο α'. Πρὸς κατεψυγμένον στόμαχον ἔμβαμμα. Αρκευθίδων, πεπέρεως ἀνὰ Γο β', ζιγγιβέρεως < δ', πετροσελίνου < α', μέλιτος τὸ ἀρκοῦν. χρῶ ὡς καλλίστῳ.

Περὶ ἀντιδότων στομαχικῶν. Τροχίσκος ὁ τῶν ἀμαζόνων.

Οὗτος ὁ τροχίσκος πολλὴν πεῖραν δέδωκεν, ἐφ' ὧν ὀδύναι περὶ τὸν στόμαχον ἰσχυραὶ γίνονται καὶ πόνοι). παραμυθεῖται γὰρ αὐτὰς ἱκανῶς πινόμενος, μετὰ καὶ τοῦ ὠφελεῖν. ἔχει δὲ οὕτω, σελίνου σπέρματος < β', ἀνίσου < α', ἀψινθίου < δ', σμύρνης < β', * ζιγγιβέρεως < β', κινναμώμου, πεπέρεως μακροῦ ἀνὰ < β', κασσίας < β', ὀπίου < β', ἀνάπλαττε δι' ὕδατος, καὶ ποίει τροχίσκους ἄγοντας ἀνὰ < α', καὶ δίδου στομαχικοῖς,

χικοῖς, μετὰ περιπόματος κυ. γʹ, χολερικοῖς, καὶ τοῖς ἔμοδοσι τροφὴν, μετὰ ψυχροῦ· κοιλιακοῖς, καὶ δυσεντερικοῖς, μετὰ μύρτων ἀφεψήματος· τοῖς δὲ σπληνικοῖς, μετὰ ὀξυμέλιτος. καὶ πρὸς ἄλλα πολλὰ ποιεῖ οὗτος ὁ τροχίσκος, καὶ μάλιστα τοῖς ἔμοδοσι, καὶ δακνομένοις ὑπὸ μοχθηρῶν τὸν στόμαχον καὶ τὴν κοιλίαν παθῶν ἀρκεῖ. καὶ ταῦτα κάλλιστα πολλὴν δεδωκότα πεῖραν. λοιπὸν δὲ καὶ τοῦτο χρὴ γινώσκειν εἰς πᾶσαν σκληρίαν, εἴτε στομάχου, ἢ ἥπατος, ἢ σπληνὸς, ἢ ἄλλου τινὸς μορίου, ὑπὸ διαφόρων, καὶ οὐχ ὑπὸ μιᾶς αἰτίας γινομένην * καὶ γὰρ ξηρότης, ἢ θερμότης προηγησαμένη καὶ παχύνουσα τοὺς χυμοὺς, σκληρότερον τὸν ὄγκον ἐργάζονται, καὶ ψύξις ὡσαύτως. δεῖ οὖν ἀκριβῶς περιεργαζομένους, εἶτα διαγνόντας ἐκ τῶν προηγησαμένων καὶ τῶν συνεδρευόντων σημείων, καὶ μάλιστα τῆς κράσεως, οὕτω προσφέρειν τὰ βοηθήματα. εἰ μὲν γὰρ λῦπαι καὶ φροντίδες προηγήσαντο, καὶ κόποι, καὶ δυσθυμίαι, καὶ ὀλιγοσιτίαι, καὶ θερμότεραι τροφαὶ, καὶ πόματα, γινώσκειν δεῖ τοιαύτην σκληρίαν, ὅτι μᾶλλον ἐξ ὑποπλήσεως χυμῶν γέγονεν. ἀνάγκη γοῦν τοῖς χλιαρὰν τὴν διάθεσιν, ἢ εὔκρατον ἔχουσι ποιότητα, σπουδάζειν ἰᾶσθαι βοηθήμασι, καὶ μὴ τοῖς θερμαίνουσι, καὶ ἰσχυρὰν ἔχουσιν ἐπαγγελίαν εἰς τὸ μαλάττειν δύνασθαι. ταῦτα γὰρ τοῖς ἀπὸ ψύξεως ἐσκιρρωμένον ἔχουσι τὸν ὄγκον πεποίηται. καὶ οὐ δεῖ τὸ τοιοῦτον ἀμφιβάλλειν. εἴρηται γὰρ παρὰ Ἀριστοτέλους καὶ ἄλλων ἀρίστων ἀνδρῶν παλαιῶν, * ὡς ἕκαστον τῶν παγέντων καὶ σκιρρωθέντων, ἀπὸ τοῦ ἐναντίου τὴν πῆξιν ἐργασαμένου διαλύεται, οἷον, ἀπὸ θερμότητος πολλῆς καὶ ξηρότητος, ἀνάγκη ὑπὸ τῶν ὑγραινόντων αὐτὰ, καὶ ψυχόντων διαλυθῆναι, καθάπερ ἐστὶν ἰδεῖν ἐπί τε νίτρου καὶ ἁλῶν γινομένων. ἅπαντα γὰρ ταῦτα μᾶλλον ὑπὸ θερμότητος ὀπτῶνται, καὶ σκληρύνονται, ὑπὸ δὲ ὕδατος διαλύονται· ὥσπερ πάλιν ὅσα τὴν πῆξιν ὑπὸ ψύξεως ἔχει, ὑπὸ πυρὸς διαλύεται. ἔνεστι δὲ τοῦτο θεάσασθαι γινόμενον ἐπί τε κρυστάλλου καὶ χιόνος, ἀπό τε ἡλίου καὶ πυρὸς διαλύεσθαι. διόπερ παραινῶ προσέχειν, καὶ μὴ ὡς πολλοὶ τῶν ἰατρῶν, ἀκρίτως προσφέρειν τὰ βοηθήματα, ταῖς ἐπαγγελίαις αὐτῶν μόναις προσέχοντες. ἐγὼ γοῦν οἶδα σκληρίαν σπλάγχνων τοῖς ὑγραίνουσι καὶ εὐκράτοις ἰασάμενος, οἷον λουτροῖς καὶ ἐλαίῳ χρησάμενος. ὁμοίως δὲ καὶ λουτροῖς εὐκράτοις, ὥσπερ ἐπὶ ἄλλων, ταῖς διὰ νάρδου καὶ γλευκίνου καὶ ἀνηθίνου ἐλαίου ἐπιβροχαῖς, καὶ μετὰ κιάτου, καὶ τοῖς ὁμοίοις τούτων, καὶ διαίτῃ θερμαινούσῃ, οἷον, πέπερι ταῖς τροφαῖς ἐμβαλών, καὶ ἄνισον, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τῆς αὐτῆς εἰσι δυνάμεως, καὶ πόματος διὰ ναρδοστάχυος, καὶ ἀσάρου, καὶ τῶν ἄλλων ἀντιδότων ὅσαι τὸ λεπτύνειν καὶ θερμαίνειν ἔχουσιν. ἐπεὶ οὖν οὐκ ὀλίγα ὑπὸ τῶν ἐναντίων συμβαίνειν εἴωθε, προσέχειν ἀκριβῶς δεῖ. καὶ γὰρ ὀξίδες ἐν τῷ στομάχῳ πολλάκις γίνονται, οὐ μόνον διὰ ψύξιν, ἀλλὰ καὶ διὰ θερμότητα. ἴσμεν δὲ ὅτι πολλοὶ τῶν ἰατρῶν ὑπὸ ψύξεως ἅπασαν ὀξίδα δοξάζουσι γίνεσθαι μόνον, ὅθεν ἀεὶ τὰ θερμαίνοντα τούτοις προσφέρουσιν. ὁρῶ δὲ πολλοὺς ὅτι καὶ ὑπὸ τῶν ἐμψυχόντων ἐδεσμάτων ὠφελήθησαν, ὑπὸ τῶν θερμαινόντων ἰσχυρῶς βλαπτόμενοι πρότερον. ὁ γὰρ οἶνος ὠξύνετο μᾶλλον αὐτοῖς ἐπὶ πλέον, ἢ τὰ θερμότερα τῶν περιπομάτων, ὅσα διὰ πεπέρεως ἢ ἀνίσου, ἢ ἄλλης τινὸς τοιουτοτρόπου δυνάμεως τὴν σκευασίαν ἔχοντα. διὸ παραιτησάμενοι τὰ τοιαῦτα, τοῖς ἐναντίοις χρησάμενοι, εὐκράτῳ πλείονι, καὶ τροφαῖς εὐχύμοις, καὶ δυσμεταβλήτοις, οἷον, βούλβῃ καὶ στερνίῳ, ἢ χοιρῶν κοιλίαις, καὶ * μαλοποδίοις σὺν ὀξυκράτῳ, καὶ ὀρ-

φίῳ ἰσικῷ, καὶ κτενίοις, καὶ ὀστρέοις ἀνέφθοις, τάχιστα τῆς τοιαύτης διαθέσεως ἀπηλλάγησαν, ὡς μηδὲ ὀξυρεγμίαν, μηδὲ ἄλλην ἀπεψίαν ὑπομεῖναι τοῦ λοιποῦ. ἐκ τῶν τοιούτων οὖν ἁπάντων ἔστι στοχάσασθαι ὡς τὸ αὐτὸ σύμπτωμα πολλάκις ὑπὸ τῶν ἐναντίων αἰτίων γίνεται, καθάπερ ὑπὸ τῆς ὀξώδους ἐρυγῆς, οὕτω πάλιν δεῖ πολυπραγμονεῖν καὶ ἐφ' ὧν πικρίαν ὁ κάμνων αἰτιᾶται, καὶ μὴ πάντως εὐθὺς τοῖς ὑγραίνουσι καὶ ἐμψύχουσι χρήσῃ. καὶ γὰρ ἐνδέχεται γλίσχρους πλεονάζειν χυμούς, ἐφ' ὧν ἡ χολὴ βασταζομένη περὶ τὰ ἄνω μέρη, τοιαύτην συναίσθησιν, εἰ καὶ μὴ πολλή τις εἴη, πάνυ παρέχει τῷ κάμνοντι. πάντας οὖν τοὺς ἰκτεριῶντας ἔστι θεάσασθαι πικρίας αἰσθανομένους, ἀλλ' ὅμως οὐχ οἱ πάντες ὑπὸ τῶν ἐμψυχόντων ὠφελοῦνται. πολλοὶ γὰρ καὶ σκόρδοις χρησάμενοι πλείοσιν, ἀπηλλάγησαν τοῦ ἰκτέρου, καὶ τοῦ πικρίας ἔχειν τοῦ λοιποῦ συναίσθησιν. εἰκότως δὲ τοῦτο συμβαίνει. οὐδὲ γὰρ ὑπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας γίνονται, ἀλλ' οἱ μὲν διὰ φλεγμονὴν τοῦ ἥπατος, οἱ δὲ ὑπὸ τῆς δυσκρασίας τῆς γαστρός, ἕτεροι δὲ ὑπὸ γλίσχρων χυμῶν. οὓς ἀδύνατον ἰάσασθαι, εἰ μὴ τοῖς λεπτύνουσι καὶ θερμαίνουσιν, ὥσπερ πάλιν δεῖ λογίζεσθαι καὶ ἐπὶ τῶν ἀποπτυόντων πλείονα, καὶ ψυχρὸν οἰομένων ἔχειν τὸν στόμαχον. οὐ γὰρ πάντως ὑπὸ πολλῆς ὑγρότητος γίνεται τὸ τοιοῦτον. ἐνδέχεται γὰρ καὶ διὰ θερμότητα συμβαίνειν. νηστεύοντες γὰρ καὶ ὀλιγοσιτοῦντες πάσχουσι τοῦτο πολλάκις, καὶ οὐ παύονται σιελίζοντες καὶ ἀποπτύοντες πολλά, ἕως οὗ τροφὴν προσενέγκωνται. δῆλον δὲ ὅτι τῆς θερμασίας ἀναλυούσης τὰ ἐν τῷ βάθει ὑγρά, συνέβαινε τοῦτο. ἐπειδὴ γὰρ ἡ φύσις ἡ πέττουσα τὴν τροφὴν ἀναλώσῃ τὴν προσενεχθεῖσαν, ἀναγκάζεται τηνικαῦτα πάλιν ἀναλύειν ἃ προσέθηκε. καὶ διὰ τοῦτο πλείονα πτύουσι, τηκομένης αὐτῆς τῆς ἐν τῷ βάθει ὑγρότητος. ὅτι δὲ διὰ θερμότητα γίνεται τὸ πτυαλίζειν αὐτοὺς πλέον, ἔνεστιν ἰδεῖν κἀπὶ τῶν καιομένων ξύλων. ἀποστάζουσι γὰρ καὶ αὐτὰ ὑγρόν, δηλονότι τοῦ πυρὸς ἐκκενοῦντος τὸ ἐν τῷ ξύλῳ περιεχόμενον ὑδατῶδες. τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ὀπτωμένων κρεῶν μάλιστά ἐστι συμβαῖνον θεάσασθαι. Περὶ θεραπείας. Θεραπεύειν οὖν χρὴ τοὺς διὰ θέρμην πολλὰ πτύοντας, διά τε τῶν ἐμψυχόντων καὶ δυσκατεργάστων τροφῶν, ὥσπερ πάλιν τοὺς δι' ὑγρότητα, τοῖς θερμαίνουσιν. ἀνδρὸς οὖν τετριμμένου κατὰ τὴν τέχνην χρεία πανταχοῦ, τοῦ δυναμένου τὴν ἀκριβῆ κρῖναι αἰτίαν. καὶ γὰρ ὑπὸ τῶν ἐναντίων αἰτιῶν, ὡς εἰρήκαμεν, τὸ αὐτὸ γίνεται σύμπτωμα. ῥιγοῦσιν οὖν οἱ πολλοὶ καὶ ψύχονται τὸ σῶμα, τινὲς μὲν ὑπὸ τῶν πλεοναζόντων ὠμῶν χυμῶν, ἕτεροι δὲ διὰ ξηρότητα καὶ ἀσιτίαν, καὶ ἄλλοι διὰ χολήν. καθάπερ ἄλλοι πάλιν ψύχονται τὰ ἐκτὸς διὰ φλεγμονὴν μεγάλην, εἰς ἑαυτὴν ἐπισπωμένην πᾶν τὸ θερμὸν αἷμα. πολλὰ γοῦν καὶ ἄλλα παραδείγματα παρέχειν ἐστίν, ὅτι τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ὑπὸ τῶν ἐναντίων, ὡς εἴρηται, πολλάκις αἰτιῶν ἀποτελεῖται, ἀλλ' ἀρκεῖ καὶ ταῦτα. ἐπὶ πλέον γὰρ ἐν ταῖς τῶν πυρετῶν θεραπείαις ῥηθήσεται. καὶ γὰρ ὑπ' αὐτῶν ἡ μεγίστη γίνεται πλάνη τοῖς ἰατροῖς.

ιε'

Περὶ λυγμοῦ.

Καὶ τὸν λυγμὸν στομαχικὸν ὑπάρχοντα πάθος, ἐνταῦθα προσήκει συνάπτειν, ἵνα πᾶς ὁ περὶ τῶν στομαχικῶν συνειλεγμένος πρὸς αὐτὸν εἴη λόγος. φαίνεται γὰρ σπασμωδῶς ὅλος ὁ στόμαχος κινουμένων τινῶν σπώμενος, ὡς ἔοικε, τῆς ἐκεῖσε ἀποκριτικῆς αὐτοῦ δυνάμεως ἐπὶ πλέον ἐπεγειρομένης, εἰς τὸ ἀπώσασθαι τὰ ἐγκείμενα καὶ βαροῦντα, καὶ

τα, καὶ δάκνοντα περιττώματα. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ κενώσεως ἑπομένη αὕτη δη-
λονότι ὑπὸ ξηρότητος· καθάπερ ἐπὶ τῶν δυσεντερικῶν, ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως ἐπὶ πλέον
κενωθέντων, καὶ τῶν ἀμέτρως πυρεξάντων ἐστὶ θεάσασθαι τὸ τοιοῦτον γινόμενον. συμβαίνει
δὲ ὑπό τινος δριμείας ποιότητος λύζειν τὸν ἄνθρωπον, ὡς ἐπὶ τῶν προσφερομένων
ὑδρόγαρον, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον δῆξιν φέρον, καὶ μᾶλλον ἐφ' ὧν ἐστὶ καὶ ὁ στόμαχος αἰσθη-
τικώτερος. καὶ αὗται μὲν αἱ αἰτίαι τοσαῦται καὶ τοιαῦται τοῦ λυγμοῦ. θεραπευτέον
δὲ αὐτὸν οἰκείως πρὸς τὴν ποιοῦσαν διάθεσιν. εἰ μὲν γὰρ γλίσχρα καὶ παχέα τυγχάνου-
σιν ὄντα τὰ αἴτια, δῆλον ὅτι τοῖς λεπτύνουσι καὶ τέμνουσι χρηστέον. τέμνει δὲ καλῶς
καὶ μόνον ὄξος ὀλίγον ἐπιρροφούμενον, καὶ μάλιστα τὸ σκιλλητικὸν καλούμενον, καὶ τὸ ἐξ
αὐτοῦ κιρνώμενον ὀξύμελι. παρεθέμην δὲ καὶ τούτου τὴν σύνθεσιν καλλίστην, διὰ τὸ ἀ-
γουσαν πρὸς πᾶσαν, καὶ πολλὰ ποιεῖν δυναμένην διάθεσιν, καὶ μάλιστα τοῖς περὶ
τὸν στόμαχον παθήμασι, καὶ πρὸς ἐμπνευματώσεις, καὶ ὀξυρεγμίας. ἔστι δὲ αὕτη.

Ὀξυμέλιτος σκευασία. Σκίλλης τῶν ἐντὸς τῶν ἁπαλῶν λίτρας β', ὄξους δριμέος
λευκοῦ ξέστας ιε', πεπέρεως οὐγγίας β', δαύκου κρητικοῦ σπέρματος < δ', μαράθρου σπέρ-
ματος < δ', κυμίνου < δ', σελίνου σπέρματος < η', πετροσελίνου οὐγγίας β', σιλφίου οὐγγίας β',
ζιγγιβέρεως οὐγγίαν α', πυρέθρου οὐγγίαν α', νάρδου κελτικῆς < δ', λιβυστικοῦ < δ', ὑσσώπου < α',
γλήχωνος * οὐγγίας β', ἡδυόσμου χλωροῦ * δέσμην α', σελίνου χλωροῦ, καρδαμώμου ἀνὰ <
β', πηγάνου χλωροῦ κλῶνας ε', μέλιτος ξέστας β', φύλλου < δ', κόστου οὐγγίαν α', ἐψήματος ξέστας β',
ἀγαρικοῦ οὐγγίαν α', ναρδοστάχυος, ἀμώμου ἀνὰ οὐγγίαν α'. πάντα ταῦτα κόψας, ἐπιμελῶς
ἔχε κατ' ἰδίαν. καὶ βαλὼν εἰς τὸ ὄξος τὴν σκίλλαν, ἔασον ἐμβραχῆναι ἡμέρας ε-
πτά, ἔπειτα λαβὼν τὴν σκίλλαν, ῥίπτε. τὰ ἄλλα δὲ πάντα τὰ κοπέντα συλλειώσας
ἰσχυρῶς, καὶ βαλὼν εἰς τὸ ὄξος, ἔασον ἄλλας ἡμέρας ζ'. ἔπειτα δι' ὀθονίου πυκνοῦ ἐκ-
θλίψας χρῶ, καὶ πρὸς τὴν εἰρημένην διάθεσιν, λοιπὸν καὶ ῥαφανίδας ἐμβάπτειν
εἰς αὐτό. προσήκει καὶ ἔμετον ποιεῖν. καὶ τὸ μελίκρατον δέ, καὶ τὸ ζέμα τοῦ ναρδοστάχυος
καὶ τοῦ πηγάνου πινόμενον ὠφελεῖ, καὶ ἄρτος εἰς κονδῖτον ἐσθιόμενος. πάντα γὰρ ἐποίησα
ταῦτα καὶ ἐπὶ μεγάλου λυγμοῦ τοσοῦτον, ὡς ὑπονοεῖν ἐκτὸς κλίνης ἐξάλλεσθαι τὸν κά-
μνοντα. ἐχρώμην δὲ καὶ κατὰ τοῦ στομάχου πρὸς τούτοις ἔξωθεν κασσορίῳ, καὶ στύρα-
κι, καὶ μαστίχῃ, συνεψῶν ἐλαίῳ, καὶ πυριῶν αὐτοῦ τὸν στόμαχον σφόδρα. ἐκίνουν δὲ ἐν
τῷ ἐψεῖσθαι τὸ ἔλαιον πηγάνῳ. τὸ δὲ κασσόρειον καὶ πινόμενον, καὶ ὀσφραινόμενον ἐπὶ
τούτων καλῶς ποιεῖ, καὶ νάρδος κελτικὴ, καὶ ἄσαρον, καὶ ναρδόσταχυ, καὶ ἄνισον, καὶ κύ-
μινον, καὶ λιβυστικόν. εἰ δὲ δακνώδη καὶ διεφθαρμένα εἴη τὰ περιττώματα, δῆλον ὅτι
τοῖς ἐπικιρνῶσι καὶ ἅμα ἀπορρίπτειν τὸ δακνῶδες δυναμένοις ἀναγκαῖον κεχρῆ-
σθαι. ἓν δὲ οἶνον ἐπὶ τούτων ἀνακουφίζειν δεῖ, καὶ πάντα τὰ δριμέα ἀποζέματα. τῷ
δὲ εὐκράτῳ κατὰ χρηστέον, καὶ ἄρτῳ ἀποβεβρεγμένῳ ἐν αὐτῷ, καὶ περιστερῶν πολ-
λῇ, καὶ ἰχθύι ὀλίγον ὄξους ἔχουσι, καὶ νεοσσοῖς περιστερῶν, καὶ μὴ καθαίρειν τούτους οὐδὲν ἄ-
τοπον. εἰ δὲ καὶ διὰ κένωσιν ἢ πυρετὸν ὁ λυγμός ἐστι, δηλονότι καὶ ἐπιμόνως εἴη γεγενη-
μένος· τηνικαῦτα γὰρ ἐπὶ ξηρότητι συμβαίνει τὸ πάθος ἀμέτρῳ. κινδυνώδης μὲν
εἰκότως ὁ τοιοῦτος. δεῖ οὖν τοῖς ὑγραίνουσι καὶ ψύχουσιν ἐπὶ τῶν τοιούτων κεχρῆ-
σθαι βοηθήμασι, καὶ μάλιστα συνεχέστατα εὐκράτῳ καὶ ἀλοιφῇ, καὶ πᾶσι τοῖς ἐπὶ κε-
νώσει. οἶδα δέ τινα τῶν ἐπὶ ταύτῃ τῇ δυσκρασίᾳ λυζόντων, ψυχρὸν ἐπιρροφήσαντα
καὶ παυθέντα. ἀλλ' ἐπὶ φλεγμονῆς φεύγειν δεῖ τὰ ἐνεργείᾳ ψυχρά. μᾶλλον δὲ τὸ συνε-

χεῖ κεχρῆσθαι χλιαρῷ, κατ' ὀλίγον ἐπιῤῥοφοῦντα. βρέχειν δὲ δεῖ θερμοτάτων χειρῶν ἄκρα συνεχέστερον, καὶ τοὺς πόδας ἐπιδεσμεῖν καὶ διακατέχειν οὐδὲν ἄτοπον, καὶ πταρμοὺς ἐπιτηδεύειν, ἐφ' ὧν μάλιστα τῷ στομάχῳ ἐμπέπλασται ὑγρά. οὕτω γὰρ ἀπωθεῖται τὸ πνεῦμα στενοχωρούμενον, καὶ βίᾳ προσπαῖον, περιεχόμενον κατὰ τὸν στόμαχον, * καὶ καταιονήσεσιν. ἐφ' ὧν μάλιστα καὶ φλεγμονὴν ἐν ἥπατι ἢ στομάχῳ κατειλημμένους εἶναι, προφλεβοτομήσας, εἰ μὴ παντελῶς τὰ τῆς δυνάμεως ἀντιπράττει. τοῖς τοιούτοις οὖν χρηστέον ἐμμεθόδως καὶ τεχνικῶς προσέχοντα καιρῷ, καὶ τάξει, καὶ ποιότητι, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν οἷς οἱ δοκιμώτατοι τῶν ἰατρῶν προσεῖχον. εἰ δὲ πολλῶν καὶ πολλῶν γινομένων, ἀπαραμύθητος ὁ κάμνων εἴη, μηδενὸς τῶν ἀπὸ τῆς τέχνης ἰσχυόντων βοηθῆσαι τῇ δυστροπίᾳ τοῦ νοσήματος, καὶ τοῖς φυσικοῖς περιάπτοις οὐδὲν ἄτοπον κεχρῆσθαι, χάριν τοῦ σῶσαι τὸν κάμνοντα. καὶ γὰρ ἀσεβές ἐστι τοιοῦτον παραλιπεῖν, καὶ γενέσθαι κώλυσιν τῶν εἰς σωτηρίαν συντελούντων τῷ κάμνοντι, ὁπότε καὶ ὁ θειότατος γαληνός, καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ τούτοις ἐχρήσαντο. ὁ μὲν οὖν σοφώτατος δίδυμος εἶπεν ἐν τῇ ὀκτατόμῳ αὐτοῦ βίβλῳ οὕτω καλουμένῃ. Ἄλλο. Κάρφος, ἢ λιθάριον, ἢ κόπριον ἐκ τῆς γῆς ἄρας, ἔνθες ἐν τῇ κεφαλῇ τοῦ λύζοντος, λαθὼν αὐτόν, καὶ εὐθέως παύεται. ἐν δὲ κυρανίδῃ καὶ τοῦτο ἔμαθον. Ἄλλο. Λύζων κρατείτω ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ * μ', καὶ κατὰ τῆς κεφαλῆς ἐπιτιθέτω· καὶ εὐθέως παύσεται. καστόρειον δὲ περιαπτόμενον παύει ταχέως. πρὸς τούτοις δὲ καὶ κύμινον δήσας ῥάκει λινῷ, περίαψον ἐπὶ τὸν καρπὸν τῆς ἀριστερᾶς χειρός. οὕτω λέγουσι ποιεῖν τοὺς περὶ νότον αἰθίοπας. κρήτας κρατεῖν ψῆφον ταῖς χερσὶ ͺρζγ', καὶ προσφέρειν τοῖς μυκτῆρσι. τινὲς δὲ καὶ κλάσαντες ἄρτον, καὶ ψιχίον λαβόμενοι εἰς τὸ οὖς ἐπιτιθέασι τοῦ λύζοντος σιγῇ, καὶ ὀσφραίνονται τοῦ ἀποκλάσματος, καὶ ἀπαλλάσσονται. ἄλλοι δὲ πήγανον μετὰ οἴνου ἑψήσαντες ἢ μελικράτου, πίνειν διδόασιν. ἕτεροι σέλινον, ἢ καστόρειον, ἢ δαῦκον κρητικὸν, ἢ ἄσαρ, ἢ νάρδον κελτικὴν, ἕκαστον ἰδίᾳ ἢ ὁμοῦ παρακελεύονται σὺν μελικράτῳ, ἢ ἀποζέσαντας διδόναι πίνειν, ἢ σίλφιον ὀσφραίνεσθαι. ἐξαιρέτως δὲ ποιεῖ καὶ ἀναγαργαρισμὸς, καὶ κατοχὴ τῶν ὤτων, καὶ τοῦ στόματος. πολλὰ δὲ μὴ καταφρονεῖν, ἀλλὰ πάντα προσάγειν μετὰ καὶ τῆς ἄλλης θεραπείας, ὡς ἡ τέχνη παρακελεύεται πράττειν.

ιϛ' Περὶ χολέρας.

Ὅτι μὲν ἡ χολέρα τῶν ὀξυτάτων ἐστὶ παθῶν, καὶ συγκοπὴν ἀξίαν ἐπιφέρουσα, καὶ κατάλυσιν ἄμετρον τῆς δυνάμεως, ἅπασιν ὡμολόγηται. διὰ τοῦτο οὖν εἰκότως ἀκριβοῦς τε διαγνώσεως καὶ ταχίστης θεραπείας χρεία. ἀναβολὴ μὲν γὰρ ἐπὶ πάντων τῶν ὀξέων νοσημάτων κακόν. ἐπὶ δὲ τοῦ πάθους τούτου καὶ ἡ τυχοῦσα τῆς θεραπείας ὑπέρθεσις * ἀβλαβὴς, ἀλλὰ καὶ παντελῆ φθίσιν ἐπιφέρει πολλάκις. χρὴ οὖν γινώσκειν ὅτι χολέρα ἐστὶν ἡ ἄμετρος ἐκταραξις ἡ διὰ γαστρὸς καὶ ἐμέτων γινομένη, ἐπ' ἀνατροπῇ καὶ κακώσει τοῦ στομάχου. μὴ ὑπολάβῃ δέ τις χολέραν καλεῖσθαι τὸ πάθος, ὅτι ὑπὸ χολῆς εἴωθε γίνεσθαι πάντως, ἀλλ' ἐπειδὴ διὰ τῶν ἐντέρων ἐθεώρουν ἐκκρινομένην τὴν διὰ γαστρὸς προσφερομένην ὕλην. τὰ δὲ ἔντερα, χολάδας ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ, ὡς φησι „ καὶ ὅμηρος, λέγων, Κέχυντο χαμαὶ χολάδες. τούτου χάριν καὶ τὸ πάθος χολέραν ἐκάλεσαν. τάχα δὲ οὐ μόνον μιᾶς χάριν αἰτίας, ἀλλὰ πολλῶν ἕνεκα. καὶ γὰρ διὰ πλείονα τροφὴν προσ-

προσενεχθεῖσαι, καὶ τῷ μὴ δυνηθῆναι πεφθῆναι διαφθαρεῖσαι, καὶ διὰ ποιότητα δὲ μοχθηρῶν χυμῶν ἢ ἐδεσμάτων, ἢ πομάτων, καὶ μάλιστα τῶν κακούντων τὸν στόμαχον, οἷός τέ ἐστιν ὁ πέπων, καὶ τὰ λιπαρὰ, καὶ γλυκέα, καὶ κνισώδη τῶν ἐδεσμάτων. γίνεται δὲ καὶ διὰ πλῆθος χολῆς ἄνω ἢ κάτω πρὸς ἔκκρισιν ἐρεθιζούσης τὴν φύσιν, καὶ διὰ τινας ψυχούσας προσφορὰς, οἷον ἐπιθεμάτων τινῶν, ἢ ψυχρῶν ὑδάτων κατάχρησιν, πιόντων, ἢ νηξαμένων ἐπὶ πολύ. τούτων οὕτως ἐχόντων, ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ περὶ τῆς θεραπείας εἰπεῖν πρὸς ἑκάστην αἰτίαν τῶν τοιούτων ἁρμοζομένης. Θεραπεία τῶν διὰ πλῆθος σιτίων * ἀπεπλησμένων, καὶ ἐμπεπτωκότων εἰς τὸ τῆς χολέρας πάθος. Εἰ μὲν οὖν ἐν ἀρχῇ φαίνοιτό σοι τὰ τῆς φθορᾶς, καὶ μηδὲν ἀξιόλογον ὁ κάμνων ἐκκρίνων διὰ γαστρὸς, ἢ δι' ἐμέτων, ἀλλὰ ναυτιῶν τε καὶ σπαραττόμενος, σπουδάζειν δεῖ τηνικαῦτα παράγειν αὐτοῖς ὅσα μᾶλλον προτρέψαι τὸν ἔμετον ἐπὶ πλέον δύναται, οἷόν ἐστι τὸ μελίκρατον ἀμφότερα ποιεῖν δυνάμενον ἀλύπως, καὶ τὴν γαστέρα, καὶ τὸν ἔμετον παρορμᾶν. εἰ δὲ μὴ ἔχοιεν ἡδέως τὸ μελίκρατον, εὔκρατον αὐτοῖς ἐπιδοτέον πλεῖον. καὶ ἀναγκάζειν δεῖ αὐτοὺς ἐμεῖν, ἢ τοὺς δακτύλους, ἢ πτερὰ χριομένους εἰς ὑδρέλαιον καθιέντας, ἕως ἂν τῶν διαφθαρέντων ἱκανὴ δόξῃ σοι γεγονέναι κένωσις. καὶ εἰ μὲν οὕτω σοι φανῇ, ὡς μηδὲν ἐπὶ πολὺ διαλιμπάνεσθαι περιττὸν ἐκ τῶν ἤδη φθασάντων ἐν τῇ γαστρὶ διαφθαρῆναι, ὕπνου τούτοις ἐπιτρέπειν ἐστὶν ἀναγκαῖον, ἡσυχίαν τε καὶ θάλψιν τῶν καθ' ὑποχόνδρια μορίων. ἀσθενούντων οὖν τούτων, γλυκὺ ἔλαιον θερμὸν ἐπιβαλλόμενον ὠφελήσει, εἴ γε χαμαιμήλινον εἴη, καὶ νάρδινον, ἢ γλεύκινον, ἢ μ[illegible]κιάτον. παυσαμένης δὲ τῆς κενώσεως μετὰ τὸν ὕπνον, μηδὲ πυρετοῦ παρόντος, ἐπὶ τὸ λουτρὸν ἄγειν σπουδάζειν αὐτοὺς, ἀνατρέφειν τε αὐτοὺς κατ' ὀλίγον, φυλαττομένους ἀπεψίαν μόνον. εἰ γάρ τι μὴ συμβῇ γενέσθαι παρεμποδὼν, τάχιστα πάλιν εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐπανέρχονται, οἷα μηδὲ τοῦ στομάχου πεπονθότος, ἀλλὰ διὰ πλῆθος σιτίων φθορᾶς ἐπιγινομένης, ὅθεν οὐδὲ κυρίως ὀνομάζουσι τὸ τοιοῦτον εἶδος χολέραν.

Θεραπεία τῆς διὰ κάκωσιν στομάχου συμβαινούσης χολέρας.

Εἰ δὲ μὴ διὰ πλῆθος σιτίων, ἀλλὰ διὰ κένωσιν, ἢ δι' ἀτονίαν γένοιτο τοῦ στομάχου προηγησαμένην, ἥτις καὶ κυρίως χολέρα καλεῖται, κένωσις ἄμετρος οὖσα διὰ γαστρὸς καὶ ἐμέτων, ὡς εἰρήκαμεν, κακωθέντα καὶ ἀσθενῶς ἔχοντα τὸν στόμαχον τοῖς ῥωννύουσι καὶ ἀνακαλεῖσθαι δυναμένοις, εἰ δύνασαι, καταπεπωκότα προσανακτήσασθαι, διὰ τῆς διαίτης καὶ φαρμακείας τοῦτο πράττοντα. εἴπωμεν οὖν πρότερον περὶ διαίτης ἥτις τοῦτο ποιεῖν πέφυκε· καὶ οὕτω περὶ τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων ἀλειμμάτων.

Περὶ διαίτης. Ἄρτος μὲν οὖν ἐπιτήδειος τούτοις πρό γε πάντων εἰς οἶνον διδόμενος, ἢ μυρτίτην, ἢ ὄμφακα, ἢ τὸν * παλμαθίαν, χωρὶς σαρεφθίνου, καὶ μάλιστα εἰ μὴ πυρέττοι ὁ κάμνων, ἀλλὰ καὶ κατεψυγμένος εἶναι φαίνοιτο, καὶ ἀσθενὴς τὴν δύναμιν, καὶ βεβρωκὼς πλείονας πέπονας. οὗτοι γὰρ ἔχοντες ἐπὶ πλέον τὸ κακοστόμαχον, καὶ ἐμετικὸν, ἀμέτρως βρωθέντες, τὸ τῆς χολέρας ἐργάζονται πάθος. ὅτι δὲ τὸ ἐμετικὸν ἔχουσι καὶ κακοστόμαχον, ἔνεστι τῇ πείρᾳ τοῦτο γνῶναι. εἰ γὰρ ξηροῦ σπέρματος ἐπιδώσεις δύο ἢ τρεῖς πίνειν τῷ γε χρείαν ἔχοντι ἐμέτου, θεάσῃ παραυτὰ αὐτὰ τὰ πεπωκότα, ναυτιῶντα καὶ σπαραττόμενον, καὶ εἰς ἔμετον εὐθὺς τρεπόμενον. εἰ δὲ πυρέττει μὲν ὁ κάμνων, ἀκμαστικὸς δὲ τὴν ἡλικίαν, καὶ μήτε ἀπὸ ψυχρῶν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ λιπαρῶν, ἢ γλυκέων, ἢ κνισωδῶν ἀνατραπεὶς τὸν στόμαχον, καὶ ἐρυγαὶ κνισώδεις ἐπιγί-

νονται, οὐ δεῖ τὸν ἄρτον αὖθις εἰς οἶνον παρέχειν, ἀλλ' εἰς ὀμφακόμελι, ἢ εἰς τὸ κυδω-
νιακὸν ὑδρόμηλον, ἢ εἰς ὀξύκρατον, ἢ εἰς ὑδροροσάτον, ἐπιτρέπειν τε ἐπιρροφᾶν κατ'
ὀλίγον ἐκ τούτων. εἰ δὲ ἐπιμείνῃ τὰ τῶν ἐμέτων ἐπὶ πλέον γινόμενα, καὶ τοῦ ἡδυό-
σμου ζέμα δοτέον αὖθις, ὡς μέγιστον βοήθημα. καὶ γὰρ * τὸ εὐστόμαχον, καὶ φυσικὴν
ἐπιτηδειότητα πρὸς τὸ πάθος τοῦτο κέκτηται. εἰ δὲ κατεπείγει τὰ τῆς δυνάμεως, καὶ
τῶν ἄκρων καταψύξεις τε καὶ σπασμοὶ καὶ συστολὴ γίνοιτο, καλὸν ἐστὶ καὶ οἴνου προσ-
πλέκειν τῷ ζέματι. πλέον γὰρ ἁπάντων ὀξέως τε καὶ ταχέως ἀνακαλέσαι οἶνος οἶ-
δε καταπεπτωκυῖαν δύναμιν· καὶ πολλοὺς εἶδον ἐκ μόνης τῆς τοῦ οἴνου πόσεως ὑ-
πὲρ ἐλπίδα τὸν τοῦ θανάτου κίνδυνον ἐκφυγόντας. Περὶ ἀλείμματος. Χρὴ δὲ
καὶ ἀνατρίβειν τὰ κατεψυγμένα μόρια, ἰρίνῳ μύρῳ, ἢ γλευκίνῳ, ἢ ναρδίνῳ, ἢ αἰ-
γλείνῳ, ἢ σικυωνίῳ, ἢ τινι τῶν ἐχόντων μάλιστα τὸ καστόριον, καὶ τὸν ἐλάφειον μυελόν.
ταῦτα γὰρ ἅπαντα τοῖς τε σπωμένοις καὶ καταψύχεσθαι κινδυνεύουσιν, εἰσὶ πάνυ κα-
τάλληλα. Περὶ ἐπιπλασμάτων. Δεῖ δὲ καὶ ἐπιπλάσμασι κεχρῆσθαι. εἰσὶ μὲν
οὖν ἐπιτήδεια καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς μὴ κατέχοντας τὴν τροφήν, ὅ, τε ἄρτος ὁ σι-
λιγνίτης εἰς οἶνον ἑψόμενος, εἰσβαλλομένου ἐλαίου μηλίνου. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἄλφιτα εἰς
τὸν μυρτίτην οἶνον ἑψόμενα. εἰ δὲ μὴ παρῇ μυρτίτης, εἰς ἕνα τῶν εἰρημένων, ἢ παλ-
ματιανὸν, ἢ τύριον, ἢ σαρεφθῖνον. προαποζεννύσθω δὲ τὸ ποντικὸν ἀψίνθιον, καὶ ῥό-
δα, καὶ μῆλα, καὶ κυδώνια, καὶ φοίνικες, καὶ σχοίνανθα ξηρὰ, καὶ οἰνάνθη. εἰ δὲ ἔχει ὁ και-
ρὸς, καὶ οἱ ἕλικες τῶν ἀμπέλων, εἶθ' οὕτως ἑψείσθωσαν τὰ ἄλφιτα. ἐπιβαλλέσθω δὲ ἐν
τῇ ἑψήσει καὶ μαστίχη καὶ μήλινον ἔλαιον. ταῦτα γάρ εἰσιν ἅπαντα ἐπιτήδεια καὶ
ῥῶσαι, καὶ μὴ συγχωρεῖν ἕτερον εἰς αὐτὴν ἐπιρρεῖν. Περὶ τῶν ἐπιθεμάτων. Πολλὰ
μὲν εἰσιν εἰρημένα πρὸς τὰς τοιαύτας διαθέσεις. ὧν δὲ ἡμεῖς ἔχομεν πεῖραν, εἰσὶ
ταῦτα. Ἐπίθεμα τὸ δι' οἰνάνθης κάλλιστον. Οἰνάνθης < β', ὀμφακίου < δ', στύ-
ρακος < δ', ἀκακίας < η', ῥόδων ξηρῶν < η', κηκίδος ὀμφακίτιδος < δ', φοινί-
κων < ιϛ', οἴνου αὐστηροῦ, ἐλαίου μυρσινάτου, πίσσης ἀνὰ < ιϛ'. τοῦτο καὶ πρὸς τὰς ἡ-
πατικὰς δυσεντερίας ἄριστον, καὶ πρὸς τοὺς ἐμοῦντας, καὶ τὴν τροφὴν μὴ δυναμέ-
νους κατέχειν. Ἐπίθεμα τὸ διὰ τῶν μήλων. Εἰ δὲ στρόφοι καὶ διατάσεις ἐπιγί-
νονται πολλῶν ἀθροισθέντων ἐν τῇ γαστρὶ πνευμάτων, εὔλογόν ἐστι καὶ σικύας ἐπι-
βάλλειν. αὗται γὰρ οὐ παραμυθοῦνται μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα ὠφελοῦσι. συμ-
βάλλονται δὲ καὶ τοῖς μὴ κατέχουσι τὴν τροφὴν, εὐθὺς μετὰ τὸ τραφῆναι τὸν κάμνον-
τα τιθέμεναι κατὰ τοῦ στομάχου. βιαίως γὰρ ἀνθέλκουσαι κωλύουσιν ἐπιγίνεσθαι ἔμε-
τον. ἔτι δὲ καὶ χρονίζουσαι καὶ πέττεσθαι ποιοῦσι, καὶ τὴν γαστέρα δὲ πλέον φερομέ-
νην ἐπέχουσι. καλὸν δὲ θερμοτέραις κεχρῆσθαι, ἐκ τοῦ κατασχασμοῦ. εἰ δὲ φλε-
γμονή τις εἴη χρονία καὶ σκιρρώδης περὶ τὰ ὑποχόνδρια γινομένη, τότε μετὰ κατα-
σχασμοῦ κεχρῆσθαι οὐδὲν ἄτοπον.

ιζ' Περὶ τῶν διὰ χολῆς πλῆθος ὑπομεινάντων τὸ τῆς χολέρας πάθος.

Εἰ δὲ πλεονάσασα ἡ χολὴ, καὶ φερομένη ποτὲ μὲν ἄνω, ποτὲ δὲ κάτω, τὸ τῆς χολέρας
ἐργάζοιτο πάθος, ἔσται σοι δῆλον ἔκ τε τῆς δήξεως καὶ θερμότητος περί τε τὴν γα-
στέρα καὶ τὰ ὑποχόνδρια πολλῆς αἰσθάνεσθαι· ἔτι δὲ καὶ τὰ διὰ γαστρὸς φερόμε-
να καὶ διὰ τῶν ἐμέτων ἅπαντα χολώδη, καὶ διψᾶν σφοδρῶς, καὶ τὴν γλῶτταν ἔ-

χειν τρα-

χὴν τραχεῖαν. εἰ δὲ θέρος εἶναι τύχοι, καὶ τὸν νοσοῦντα νέον, τῇ θερμοτέρᾳ διαίτῃ προσ-
τὸν χρησάμενον, πολὺ πλέον ἐκ τούτων ἡ διάγνωσις ἀληθεστέρα καὶ φανερά, ὡς
διὰ τὸ πλεονάζειν τὸν χολώδη χυμόν, τεθλῖφθαι συνέβη τὸ προκείμενον πάθος.

Θεραπεία. Θεραπεύειν οὖν χρὴ πρὸς τὴν ποιοῦσαν αἰτίαν ἀποβλέποντα, τοῖς
ἐναντίοις ἀεὶ χρώμενον, τοῖς ἐμψύχειν καὶ ὑγραίνειν δυναμένοις, καὶ σιτίοις καὶ πόμα-
σι, καὶ ἐπιθέμασι τῆς αὐτῆς οὖσι δυνάμεως. [illegible] τοίνυν χυλὸς ψυχρισθεὶς,
ἐπιτήδειός ἐστι τούτοις, καὶ θριδακίνη ὡσαύτως ψυχρισθεῖσα, καὶ προσλαβοῦσα
ὄξους βραχέος. ὁμοίως δὲ καὶ ἴντυβον, καὶ τὸ ἕψιμον, καὶ ἄρτος ἐξ ὕδατος, καὶ τῶν
ὀστρακοδέρμων τὰ κτένια, καὶ τὰ κηρύκια πλυθέντα πολλάκις, καὶ βύλβα, καὶ στέρνιον,
καὶ ἀστακὸς διεφθὸς, καὶ τῶν ἰχθύων οἱ σκληροὶ, καὶ ὁ ἐξ αὐτῶν ἰσικὸς, χηνῶν τε καὶ τῶν
κατοικιδίων ὀρνέων αἱ κοιλίαι. Περὶ ὀπωρῶν. Καὶ τῶν ὀπωρῶν ἡ μὴ πάνυ πέ-
πειρος, καὶ μετρίαν ἔχουσα στῦψιν, καὶ μάλιστα μῆλα καὶ ἄπιοι, καὶ ῥοιαὶ, καὶ κρεμαστὴ στα-
φυλή. Περὶ τραγημάτων. Τῶν δὲ τραγημάτων τὰ κάστανα, καὶ ἡ σταφίς. Περὶ
πόματος. Πόμα δὲ τούτοις ἁρμόζει πλέον ἁπάντων, τὸ ψυχρὸν ὕδωρ, πινόμενον
μὴ ἀθρόως, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν, καὶ ἐν μέσῳ τῆς τροφῆς. εἰ δὲ ἐκ τῶν ὀχλησάντων ἐπὶ
πολὺ συμπτωμάτων, ἀσθενεστέραν συμβῇ γενέσθαι τὴν δύναμιν, οὐδὲν ἄτοπον,
καὶ ὑδρόμηλον, καὶ ὀμφακόμελι τούτοις ἐπιδιδόναι, ἢ βραχέος οἴνου, ἢ σαβίνου, ἢ
κνιδίου. εἰ δὲ καὶ ἀγρυπνία πολλὴ παρενοχλεῖν διὰ τὴν ἐκ τῆς κενώσεως συμβαί-
νουσαν ξηρότητα, δέον ἐστὶ καὶ τῆς διὰ κωδειῶν αὐτοῖς διδόναι, τῆς διὰ τοῦ κριτικοῦ
σκευαζομένης, εἰς δὲ ὕπνον τρεπομένοις, ἐπιμιγνύντας ὀλίγον ἐξ αὐτῆς, τοῖς εἰρη-
μένοις πόμασι. Περὶ τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων. Ἐπιτιθέσθωσαν δὲ κατὰ τοῦ στο-
μάχου καὶ τῶν ὑποχονδρίων, ἀείζωόν τε καὶ θριδακίνη, μετὰ ψιχῶν καὶ ῥοδίνου ἀ-
ναληφθέντα. καὶ κηρωτὴ δὲ καλῶς σκευασθεῖσα τὰ μέγιστα ὠφελεῖ. εἰ δὲ ὁ καιρὸς ἐ-
χοι, ἐπιμιγνύειν αὐτῇ χυλὸν ἐκ τῶν ἑλίκων τῶν ἀμπέλων, ἢ ὄμφακος, ἢ πολυγόνου.
κάλλιον γὰρ ἔσται καὶ ἰσχυρότερον πρὸς ἅπερ βουλόμεθα. καὶ γὰρ ἐμψύξαι καὶ τό-
νῶσαι καὶ ἀποκροῦσαι τὸ συῤῥέον ἐν τῷ στομάχῳ, ἐπισχεῖν τε τὴν κάτω γαστέρα, καὶ
εἰς εὐκρασίαν μεταβάλλειν τὸ πᾶν, καὶ τὴν ὄρεξιν ἐπεγεῖραι, ταῦτα πάντα, καὶ ἄλλα
πλείονα ποιῆσαι δύναται. οὕτω μὲν οὖν αὐτοὺς θεραπεύειν δεῖ, ἐφ' ὧν οἵτε ἔμετοι
πλείονές τε καὶ συνεχέστεροι γίνονται, καὶ ἡ γαστὴρ ἀμετρότερα ἐκκρίνουσα φαίνεται,
σπασμούς τε καὶ συγκοπὰς ἐπιφέρουσα, ὥστε κινδυνεύειν ἀπολέσθαι τὸν κάμνον-
τα, τῆς τε διὰ τῶν ἐμέτων καὶ διὰ γαστρὸς ἐκκρίσεως ἀμετροτέρας γινομένης.

Περὶ τῆς ἀλύπως κινουμένης χολέρας. ιη'

Εἰ δὲ ὀργῶσα μὲν ἡ χολὴ φαίνοιτο, καὶ ἐρεθίζουσα τὴν φύσιν, μηδὲν δὲ ἄξιον λόγου
ὑποχωρῇ, μήτε διὰ τῆς κάτω γαστρὸς, μήτε διὰ τῶν ἐμέτων, οὐδὲν ἐστιν ἄτοπον
τηνικαῦτα καὶ καθαρσίῳ κεχρῆσθαι τῷ δυναμένῳ καθαίρειν τὸν χολώδη χυμὸν, καὶ
μάλιστα εἰ καὶ νέον εἶναι συμβῇ τὸν κάμνοντα, καὶ εἰωθότα κατὰ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον
καθαίρεσθαι. νῦν δὲ παυσάμενος εἴη. μάλιστα οὖν τοῦτο ποιεῖν δύναται ἀλύπως ὁ τῆς
σκαμμωνίας ὀπὸς εἰς φοῦσκαν ἐπιδιδόμενος, μετὰ ὀλίγου πάνυ ἡδυόσμου, ἢ ὑδροῤῥοσά-
του, ἢ ὑδρομήλιτος. εἰ δὲ καὶ δόξει δυσαπεπτῶσθαι ἐν τοῖς γαστρὸς χιτῶσι τὴν χολὴν,
καὶ τὴν πικρὰν αὐτοῖς ἐπιδοτέον, προσπλέκοντας αὐτῇ τὸ δακρύδιον, πρὸς τὴν

δύναμιν ἀφορῶντας τοῦ κάμνοντος. τούτοις δεῖ κεχρῆσθαι πρὸς τὴν κάθαρσιν. κενώσεως οὖν γινομένης, καὶ τοῦ ὅλου λοιπὸν ἀπερίττου ὄντος, καὶ μηδενὸς ἐπιῤῥεῖν δυναμένου περὶ τὴν γαστέρα, ταχέως αἵ τε ναυτίαι παύσονται, καὶ ἡ προσφερομένη τροφὴ ἀδιάφθορος ἔσται, τῆς κακοχυμίας ἤδη νικηθείσης, καὶ ἐλάττονος γινομένης, καὶ πρὸς τὸ πλέον ἀναδοθήσεται σῶμα, καὶ θρέψει χρηστῶς αὐτό, ὥστε τοῦ λοιποῦ ἄνοσόν τε καὶ ὑγιεινὸν φυλαχθῆναι τὸν κάμνοντα. εἰδέναι δὲ δεῖ ὡς πλέον ἁπάντων τοῖς τὴν χολέραν ὑπομένουσιν ἡ διὰ τῶν χειρῶν τρῖψις συμβάλλεται, ἡσυχῇ καὶ θερμὴ καὶ πραεῖα. προσέτι καὶ ἡ ἐπίδεσις τῶν ἄκρων. καὶ εἰ μετὰ τῆς γαστρὸς κατεπείγει, πλείονες ἐπὶ τοὺς βραχίονας καὶ καρποὺς ἐπιβαλλέσθωσαν οἱ δεσμοί. εἰ δὲ τὰ τῶν ἐμέτων, οἵ τε μηροὶ καὶ τὰ σφυρὰ ἀποσφιγγέσθωσαν, καὶ πρὸς βραχὺ λύοντα αὐτούς, πάλιν ἐπιδεσμεῖν δεῖ. εἰ δὲ θεάσῃ ψυχομένους τοὺς πόδας ἢ σπωμένους, καὶ εἰς θερμὸν αὐτοὺς καὶ ὕδωρ ἐπιτρέπειν ἐμβάλλειν, καὶ ἀντλεῖν μέχρις οὗ θερμανθῇ τὰ μόρια, καὶ σφόδρα ἐρυθρὰ γένηται. μετὰ δὲ τὴν προσάντλησιν, καὶ ἐρίοις ἐπιβαλλέσθωσαν, ὡς μὴ ἀποψύχεσθαι. μᾶλλον δὲ ταῦτα ποιητέον ἐστὶ μᾶλλον, ὅταν καὶ τὰ τῶν ἐμέτων κατεπείγῃ, καὶ ἡ ὕλη πρὸς τὰ ἄνω ὁρμῶσα φαίνοιτο, ὥσπερ εἴπομεν, τοὺς βραχίονας σφοδρῶς δεῖ πάλιν ἐπιδεῖν καὶ καταντλεῖν, ἐὰν καὶ τὰ τῆς γαστρὸς κατεπείγῃ. ἵνα ἀεὶ πρὸς τὸ ἐναντίον ἀντισπῶμεν τὴν ὕλην. καὶ τὰ ἄλλα δεῖ πράττειν ἐπιμελῶς ἅπερ εἴρηται. καὶ οὕτω μὲν οὐκ ἀπολείξῃ τοῦ τὴν χολέραν θεραπεύειν. ὀξυτάτη γὰρ εἰ τυγχάνει, ἀθρόως ἐπιφέρει κίνδυνον.

ιθ' Περὶ τῆς ἥπατος φλεγμονῆς.

Ὅτι μὲν ὥσπερ ἅπασα φλεγμονὴ ἐκ ζέοντος αἵματος ἔχει τὴν γένεσιν, οὕτω καὶ ἡ ἐν τῷ ἥπατι, ἅπασιν ὡμολόγηται. ὅπως δὲ χρὴ διαγινώσκειν αὐτήν, σπουδάζειν δεῖ, καὶ διακρίνειν αὐτήν, εἴτε κυρίως αὐτῷ συνέβη γενέσθαι τὴν φλεγμονὴν τῷ ἥπατι, εἴτε ἐν τοῖς χιτῶσιν, εἴτε ἐν τοῖς ἔξωθεν περικειμένοις μυσί. εἰ δὲ καὶ φλεγμαίνει τὸ ἧπαρ, ἐπισκέπτεσθαι δεῖ πάλιν, καὶ ζητεῖν ἆρά γε τὰ κυρτὰ πεπόνθασι μᾶλλον, ἢ τὰ σιμά, ἢ καὶ τὸ συναμφότερον. ἐὰν γὰρ γνωσθῇ καὶ διακριθῇ καλῶς, καὶ ἡ θεραπεία ταχεῖα καὶ ἀνεμπόδιστος γενήσεται. Διάγνωσις τοῦ εἶναι εἰς τὰ κυρτὰ τὴν φλεγμονήν. Εἰ μὲν οὖν ἡ φλεγμονὴ περὶ τὰ κυρτὰ συστῇ, ῥᾳδίαν ἔχει τὴν διάγνωσιν, καὶ μάλιστα ἐὰν ᾖ μεγάλη. κατὰ περιγραφὴν γὰρ ὁρᾶται τοιαῦτα τὸ τῆς * περιγραφῆς εἶδος φερόμενον, καὶ πυρετὸν ἐπιφέρει καυσώδη, καὶ ἔμετον χολώδη, καὶ ἰώδη πολλάκις, καὶ κατασπᾷ τὴν κλεῖν, καὶ βηχία κινεῖ, καὶ στενοχωρεῖ τὸ διάφραγμα, καὶ μᾶλλον βάρους * ἢ ὀδύνης συναίσθησιν ποιεῖ. εἰ γὰρ ἐν τοῖς χιτῶσιν, ἢ τοῖς πέριξ ἀγγείοις συστῇ, ὀξυτέραν τὴν ὀδύνην ἐργάζεται. εἰ μὲν οὖν μεγάλη σύμπασα περὶ τὸ ἧπαρ φλεγμονή, οὕτως αὐτὴν διαγινώσκειν δεῖ, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῖς, καὶ τῇ ἁφῇ, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς εἰρημένοις σημείοις. εἰ δὲ μὴ μεγάλην τύχῃ εἶναι τὴν φλεγμονήν, ἀλλὰ μικράν, δυσδιάγνωστος ἐστί. οὔτε γὰρ πάντα εὐθὺς ἐπιφέρει, εἰ μή τι ἀξιόλογον ἐπικτήσηται μέγεθος, οὔτε τοῖς ὀφθαλμοῖς ταῦτα θεάσασθαι, οὔτε τῇ ἁφῇ σαφῶς ἐπιστῆναι δυνατόν, ἀλλ' ἔστιν αὐτὴν γνωρίζειν ἐξ ἄλλων. ἐὰν γὰρ ἐπιτρεψάντων ἡμῶν ἀναπνεῦσαι μεγάλως τῷ κάμνοντι, φαίη τινὸς αἰσθάνεσθαι βάρους καὶ ὀδύνης, γινώσκειν δεῖ φλεγμονὴν μικρὰν ἔνδοθεν εἶναι περὶ τὰ σπλάγχνα τοῦ ἥπατος. Περὶ τοῦ εἶναι εἰς τὰ σιμὰ τὴν

φλεγμο-

φλεγμονήν. Εἰ δὲ περὶ τὰ σιμὰ τοῦ ἥπατος συσταίη φλεγμονή, διαγνώσεις ἐκ τοῦ πρῶτον περὶ τὰ κάτω μᾶλλον ὁρᾶσθαι τὸν ὄγκον, ἢ ἐν τοῖς ἄνω μέρεσι, καὶ ἐκ τούτου λειποθυμίας ἐπιγίνεσθαι, ἅμα δὲ καὶ ἀτροφεῖν τὸ σῶμα, καὶ ἄχροον καὶ λεπτὸν φαίνεσθαι, ὥστε τῷ χρόνῳ καταψυχομένου αὐτοῦ, καὶ ὑδερικὴν λοιπὸν παρέχουσιν ὑφίστασθαι. οὕτω μὲν καὶ τὴν ἐν τοῖς σιμοῖς φλεγμονὴν διακρίνειν δεῖ τῆς ἀπὸ τῶν κυρτῶν. τὴν δὲ ἐν τοῖς μυσὶν εὐκαίρως γνωρίζειν ἐστίν. οὐδὲν γὰρ ὑποφέρουσι τῶν εἰρημένων συμπτωμάτων, καὶ πρόσεστι κατ' εὐθεῖαν ὁρᾶται σχηματιζομένη τοῖς μυσὶν ἡ φλεγμονή, καὶ ἔξωθεν φανερῶς ὑποπίπτει, οὐχ ὥσπερ ἐν τοῖς σιμοῖς ἔνδον ἐγκειμένη. θεραπεύειν δὲ δεῖ τοῦ ὅλου σώματος προνοουμένους. εἰ γὰρ αἷμα πλεονάζει ἐν παντὶ τῷ σώματι, χρὴ συντόμως ποιεῖσθαι τὴν θεραπείαν, καὶ μὴ ἀναβάλλεσθαι· χαλεπὸν γάρ. ἀλλὰ τέμνειν δεῖ τὴν φλέβα τὴν ἐν ἀγκῶνι, τὴν ὑπὸ μασχάλην. εἰ δὲ μὴ δυνατόν ἐστί σοι ταύτην τέμνειν, ἐκ τῶν ἄνω ποίει τὴν κένωσιν πάντως. ὅσοι γὰρ ἠμέλησαν τοῦ ποιήσασθαι κένωσιν, καὶ τὸ ὅλον ἀπέριττον ἐργάσασθαι, οὗτοι μεγίστων αἴτιοι κακῶν ἐγένοντο τοῖς κάμνουσιν. ἢ γὰρ εἰς πῦον συνέβη μεταβληθῆναι τὴν ὕλην ἐκ τῶν ἀκαίρως προσφερομένων βοηθημάτων, ἢ σκιρρώδη καὶ δυσδιαφόρητον γενέσθαι, χρονίσασαν. διὰ ταῦτα οὖν πάντα φεύγειν δεῖ, καὶ καταπλάττειν καὶ καταιονεῖν, πρὶν τὸ ὅλον σῶμα ἀπέριττον ἐργάσασθαι. φλεβοτομεῖν οὖν δεῖ, καὶ μετὰ τὴν φλεβοτομίαν, τὴν δίαιταν ἐργάσασθαι ἀπέριττον καὶ πραεῖαν, μηδὲν ἔχουσαν δριμύ, καὶ μάλιστα ἐν ἀρχαῖς. ζέουσα γὰρ ἡ φλεγμονὴ οὐδενὸς ἀνέχεται τοιούτου. διὸ κάλλιον ἀπέχεσθαι καὶ ζεμάτων τοιούτων, καὶ μὴ θέλοντα χρήσασθαι τοῖς δοκοῦσιν ἐκφράττειν * ῥευματίζειν καὶ ἐπαύξειν μᾶλλον τὰ φλεγμαίνοντα. χυλὸς τοίνυν πτισάνης τούτοις ἐστὶν ἐπιτήδειος, ἔχων καὶ τὸ ἐκφράττον, καὶ τὸ ῥύπτον, μετὰ τοῦ μηδὲν ἀνιᾶν, ἢ θερμαίνειν τὰ πάσχοντα. ὁμοίως δὲ ὁ τοῦ βρώμου ἐπιτήδειος. τοῖς δὲ ἀνορέκτως ἔχουσι πρὸς ταῦτα, καὶ τοῦ χόνδρου, καὶ τῶν ἀμυγδάλων. τὰ δὲ ὠὰ παραιτεῖσθαι δεῖ, διὰ τὸ παχύχυμον αὐτῶν καὶ φυσῶδες. τοὺς δὲ * ἢ ἑψηθέντας, ἢ πλυθέντας λαμβάνειν, ἀλλὰ μὴ πολλούς. τὰ δὲ ἄλλα πάντα σιτώδη παραιτεῖσθαι δεῖ, οἷον, σεμίδαλιν, ἴτριον, καὶ τὸν καλούμενον πολτόν, καὶ τοὺς πλακοῦντας, καὶ τὰ λιπαρά, καὶ τὰ ὀστρακόδερμα, πλὴν ἐχίνου, καὶ ὀλιγάκις πλὴν κτενίων, καὶ τότε διδόναι ἡνίκα χολώδης εἶναι φαίνοιτο καὶ διψώδης, καὶ ἀγρυπνητικός, καὶ ἡ φλεγμονὴ ζέουσα, καὶ ἐρυσιπελατώδης. τούτοις καὶ τὰ ἴντυβα καὶ τὰ τρώξιμα ἐπιτήδεια, καὶ κιχώρεια, καὶ σόγχοι, καὶ ἁπαλὰ σεῦτλα, καὶ περιστερά, καὶ ἰχθῦς ἀπὸ ζέματος. τὰ δὲ γλυκέα πάντα καὶ τὰ περιττὰ παραιτοῦ. αὐξανόμενα γὰρ ἐπὶ πλέον ἐκ τούτων, αἰρόμενα εἰς ὄγκον ἔστι θεάσασθαι τὰ σπλάγχνα, οὐ μόνον ἐπὶ ὀρνέων καὶ συῶν, καὶ πάντων τῶν ἀλόγων ζώων. ὥστε διὰ τοῦτο φεύγειν τὰ γλυκέα καὶ τὰ στύφοντα ὁμοίως δεῖ. καὶ γὰρ τὸ πιλεῖν καὶ συνάγειν τοὺς ὄγκους δυσφορήτους ἐργάζεται, ὥστε οὐδὲ ῥοιάς, οὐδὲ ἄλλην ὀπώραν, ἀλλ' οὐδὲ οἶνον μάλιστα, διὰ τὸ παντοίως πάσῃ ζεούσῃ φλεγμονῇ ἐναντιώτατον εἶναι. ὁ δὲ ἄστυφος ὠφελιμώτατός ἐστιν ἐφ' ὧν ἐμφράξις μόνη ἄνευ φλεγμονῆς ὑπάρχει. τοσαῦτα περὶ διαίτης βοηθήματα. δεῖ οὖν προσφέρεσθαι πρότερον τινα τῶν ἁπλουστέρων, ἐξ ὧν ἐστι τὸ ἀπόβρεγμα τῆς ῥίζης τοῦ σελίνου, καὶ τὸ ὀξύμελι δέ, ἀρχομένης πέττεσθαι τῆς φλεγμονῆς. καὶ γὰρ δι' οὔρων ὑποκλέπτεται, καὶ σμικρύνεται ὁ ὄγκος. ἐὰν οὖν φαίνηταί σοι καὶ τὰ τῶν πυρετῶν παραύ-

τερα γινόμενα, καὶ τὰ τῆς πέψεως σημεῖα ἀσφαλέστερα, θαῤῥῶν πρόσεχε καὶ τὰ ἐπὶ πλέον τέμνειν καὶ ἐκφράττειν δυνάμενα, ἐξ ὧν ἐστὶ καὶ τὸ ἄσαρον, καὶ τὸ μῆον, καὶ ἡ νάρδος ἡ κελτική. σύνθετα δέ εἰσι πεποιημένα καλῶς ταῦτα, λύειν τε ἅμα τὰς φλεγμονὰς, καὶ τὰ σκληρὰ διαμαλάττειν δυνάμενα, καὶ τὰς μεγάλας ἐμφράξεις τὰς ἄνευ πυρετοῦ διαλύειν· ὧν καὶ τὴν σκευασίαν ἀναγκαῖον ἐκθέσθαι.

κʹ Περὶ ἐμφράξεως ἥπατος.

Αἱ δὲ ἐμφράξεις τοῦ ἥπατος ἅπασαι δῆλαι γίνονται, ἐκ τοῦ μήτε πυρετὸν παρεῖναι, μήτε ζέσιν ἐν τοῖς τόποις· βάρους δὲ συναίσθησιν γίνεσθαι καὶ διατάσεως μόνης ἐν τοῖς περὶ τὰ σιμὰ μέρεσι τοῦ ἥπατος. διαγνοὺς οὖν ἔμφραξιν εἶναι, θαῤῥῶν τοῖς τέμνειν καὶ λεπτύνειν δυναμένοις κέχρησο βοηθήμασιν, οἷς καὶ ἐπὶ τῶν ἀρχομένων σκιῤῥοῦσθαι μορίων, συμβουλεύω κεχρῆσθαι. καὶ οἱ σκίῤῥοι μετὰ τὸ προμαλαχθῆναι καλῶς, καὶ διαλυθῆναι τὴν ἐσφηνωμένην ἐν αὐτοῖς ὕλην, δέονται τῶν ἐκφράττειν δυναμένων τηνικαῦτα φαρμάκων. ὅσοι γὰρ ἦλθον ἐπὶ τὰ ἐκφράττειν δυνάμενα πρὶν μαλάξαι τὸν ὄγκον, οὗτοι πρὸς αὐτὰ μὲν ἔδοξαν ὠφελεῖν, εἴ τι λεπτὸν ἦν, διαφορήσαντες μόνον, ὕστερον δὲ ἔβλαψαν. ἀποξηρανθέντες γὰρ οἱ χυμοὶ καὶ ὑπεροπτηθέντες, ἐνέμειναν ὥσπερ λίθοι, καὶ εἰς τὸ μηκέτι δύνασθαι διαφορηθῆναι κατέστησαν. λέγωμεν οὖν περὶ ἑνὸς ἑκάστου, ποῖα μὲν ἁρμόζει πρὸς φλεγμονὴν μόνον, ποῖα δὲ πρὸς ἔμφραξιν, τίνα δὲ τὰ σκληρυνθῆναι ἀρχόμενα διαλύειν καὶ μαλάττειν δύναται. Περὶ θεραπείας φλεγμονῆς ἥπατος. Κατάπλασσον δὲ τοὺς ἔχοντας φλεγμονὴν ἐν τῷ ἥπατι, μήλοις κυδωνίοις μετὰ ἀλεύρου κριθίνου καὶ τήλεως ἑψημένοις. καὶ γὰρ μετὰ τοῦ τόνον ἐντιθέναι, καὶ διαφορεῖ, καὶ μαλάττει σκληρείας. πρὸς δὲ τὰς μεγίστας φλεγμονὰς, ἐφ᾽ ὧν καὶ ὁ στόμαχος πέπονθε, καὶ αἱ πλευραὶ διατεταμέναι εἰσὶ, φοίνικας δίχα τῆς ἐντεριώνης κοπέντας ἐπιμελῶς μετὰ ἴσης κηρωτῆς ῥοδίνης, ἐν ὅλμῳ γνησίως ἑνώσας, μικρὸν προσστάξας ῥόδινον, ἐπιτίθει. καὶ ἡ κηρωτὴ δὲ καλῶς ποιεῖ, λαμβάνουσα ταῦτα· ἀμμωνιακοῦ καὶ κηροῦ ἀνὰ < ηʹ, κρόκου < δʹ, κυπρίνου < δʹ, ὄξους Κυ, τὴν κηρωτὴν ἀναλύσας, προσάπλεκε τοῖς ἄλλοις. Ἄλλο πρὸς τὰς μὴ πάνυ ζεούσας φλεγμονάς. Σαμψύχου χλωρᾶς, κηροῦ, πιτυΐνης ἀνὰ < ηʹ, κυπρίνου < ϛʹ, ἐν ἄλλῳ < ηʹ, μέλιτος Κυ δʹ, τὰ τηκτὰ κατὰ τῶν ξηρῶν λειωθέντων καλῶς ἐν τῇ θυίᾳ. πρὸς δὲ τὰς ζεούσας φλεγμονὰς οὐ μόνον τῶν μυῶν, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἥπατος αὐτοῦ. πάνυ διὰ πολλῆς πείρας ἐστὶν, ἀψινθίου, κόμμεως, νάρδου κελτικῆς, ἀσάρου, κρόκου ἀνὰ Γο αʹ, ἴρεως, μυρσίνης, στύρακος, βδελλίου, ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος ἀνὰ Γο βʹ, μυελοῦ μοσχείου Γο δʹ, κηρωτῆς σχινίνης λί δʹ. καὶ τὸ Ἀπολλοφάνους δὲ ἐπίθεμα καλῶς πάνυ ποιεῖ, εἴ τις αὐτὸ δεόντως κατασκευάσειεν. ἔχει δὲ οὕτως. Ἀπολλοφάνους μάλαγμα, πρὸς ἡπατικούς. Κηροῦ, ἴρεως ἰλλυρικῆς, βδελλίου ἀνὰ < ηʹ, ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος < ηʹ, ῥητίνης τερεβινθίνης < μʹ, μάννης λιβάνου < μʹ, ἰδίως ἀνάκοπτε, καὶ ὕπαλειφε * τὸν ὀμφαλόν. Ἐπίθεμα πρὸς φλεγμονὴν ἥπατος. Ἀλόης Γο γʹ, μαστίχης Γο αʹ. εἰ δὲ μᾶλλον τονωτικώτερον βουληθείης εἶναι, μίγνυε τὴν ἀλόην ἐξ ἴσου τῇ μαστίχῃ. οὕτω καὶ στομάχῳ καὶ ἥπατι μετρίαν ἔχοντι φλεγμονὴν ἐστὶ κατάλληλον βοήθημα, ὥσπερ καὶ ἡ διὰ ψιχῶν, καὶ ἡ ἀνηθίνη, καὶ ἡ ἀμβροσία, καὶ ἡ διὰ μηλιλώτων, μιγνυμένη τούτοις καὶ ἡ διὰ χαμαιμήλων.

Πρὸς

Πρὸς τὰς σκιρρώδεις φλεγμονάς. Πρὸς δὲ τοὺς ἄνευ πυρετῶν ὄγκους, καὶ μάλιστα χρονίους καὶ σκιρρώδεις, καλῶς ποιεῖ καὶ ἡ ἀνεμώνη τὸ φάρμακον, καὶ ἡ διὰ ἰοβαρζάνεως, καὶ τὸ καλούμενον ἰταλικόν, καὶ τὰ κοπτὰ πάντα. καὶ τούτων τὰς γραφὰς ἔστιν εὑρεῖν ἐν πολλοῖς κείμενα. διὰ δὲ τὸ εὐεπίσκεπτον ἑτοίμως τὸν ἀναγινώσκοντα, καὶ μὴ εἰς ὑπέρθεσιν ἔρχεσθαι, καὶ ὧδε τὰς γραφὰς ὑμῖν ἐξεθέμην, καὶ μάλιστα ἐκείνων ὧν πεῖραν εἰλήφαμεν. Ηπατικὸν κάλλιστον. ποιεῖ καὶ σπληνικοῖς, καὶ τοῖς τὸν στόμαχον διατεταμένον ἔχουσιν. ἄριστόν ἐστι φάρμακον, καὶ προσηνῶς μαλάττον, ὡς μὴ ἔχειν σύγκρισιν. Κηροῦ < οε´, σαμψύχου < ν´, τήλεως πεφωγμένης < ν´, πεπέρεως λευκοῦ Γο α´, τερεβινθίνης < οε´, κυπρίνου Κξ α´, κόψας, σήσας τὰ ξηρὰ καὶ φυράσας ἐν οἴνῳ ἕνωσον ἄχρι τελείου. εἶτα τήξας τὰ τηκτὰ, κατάχεε κατὰ τῶν ἐν τῇ θυΐᾳ, καὶ μαλάξας ἐπιμελῶς, ἀπόθου. ἐπὶ δὲ τῆς χρείας μίγνυε τοῦ φαρμάκου μέρος ἓν, καὶ οὕτως ἐπιτίθει. Επίθεμα τὸ εὐῶδες, ποιοῦν πρὸς ἥπατος φλεγμονὰς καὶ στομάχου, καλόν. Κρόκου Γο α´ S″, βδελλίου Γο θ´, ἐν οἴνῳ η´, ἀλόης, ζιγγιβέρεως ἀνὰ Γο β´, φύλλου Γο α´, προπόλεως Γο γ´, ἐν οἴνῳ Γο β´ S″, λιβάνου Γο β´, στύρακος Γο γ´, μαστίχης Γο β´ S″, νάρδου, καρδαμώμου ἀνὰ Γο β´, ἡδυχρόου μάγματος Γο ς´, φοινίκων Γο ς´. οὐκ οἶδα εἰ τούτου κάλλιόν ἐστιν ἐπὶ σκληρῶν καὶ ψυχροτέρων διαθέσεων. Κοπλὸν πρὸς σκληρίαν καλὸν, καὶ διαλύσεων στομάχου καὶ ἥπατος. Προπόλεως Γο ς´, στύρακος Γο β´, μαστίχης Γο α´, τερεβινθίνης Γο S″, ἐν οἴνῳ τρυγὸς νάρδου τὸ ἀρκοῦν.

Περὶ ἀντιδότων ἡπατικῶν. Τοιαῦτα περὶ φαρμάκων. λοιπὸν δὲ καὶ ὧν πεῖραν ἔσχομεν ἀντιδότων καὶ ξηρίων μνημονεύσωμεν. Ηπατικὴ ἀθανασία καλουμένη, ἥτις πρὸς νεφριτικοὺς καὶ ἰκτερικοὺς ποιεῖ, κινεῖ δὲ καὶ ἱδρῶτας. Κινναμώμου, νάρδου, σμύρνης, σχοίνου ἄνθους ἀνὰ < α´, μέλιτι ἀναλάμβανε ἀττικῷ. ἡ δόσις κυάμου αἰγυπτιακοῦ τὸ μέγεθος, πυρέσσουσι μεθ' ὑδρομήλου. οὐχ ἁρμόττει ταῖς θερμαῖς δυσκρασίαις, ἀλλὰ μᾶλλον ταῖς ψυχραῖς ἅμα καὶ ὑγραῖς. Τροχίσκος ἡπατικὸς ποιῶν ἅμα καὶ ἰκτερικοῖς. Ανίσου, σελίνου σπέρματος, ἀσάρου, ἀμυγδάλων πικρῶν κεκαθαρμένων, ἀψινθίου ἀνὰ < α´, σκεύαζε δι' ὕδατος καὶ ἀνάπλαττε, καὶ δίδου < α´ μεθ' ὕδατος. Αντίδοτος ἡπατικὴ πρὸς τὰς μεγάλας ἐμφράξεις τοῦ ἥπατος, καὶ σκιρρώδεις διαθέσεις, διὰ πείρας. Πεπέρεως Γο α´ S″, ναρδοστάχυος ℈ γ´, ἐν ἄλλῳ ℈ ς´, τήλεως ℈ ς´, εὐπατορίου Γο α´ S″, μαστίχης ℈ ς´, μέλιτος ℔ α´ S″. ἡ δόσις Κξ α´, μετὰ κονδίτου. τοῦτο ποιεῖ ἐφ' ὧν μὴ ἐστι θερμὴ δυσκρασία, ἀλλὰ καὶ γλίσχροι χυμοὶ μᾶλλον τὴν ἔμφραξιν εἰργάσαντο. Πρὸς ἥπατος ἔμφραξιν ξηρίον δόκιμον, ὅπερ πολλάκις δέδωκα. Κόστου, εὐπατορίου ἀνὰ μέρη β´, πεπέρεως μέρος α´, δίδοθι ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς, καὶ εἰς οἴνου ἀσκαλωνίτου τὸ * S″. ὁ δὲ λαμβάνων ἀνακείσθω εἰς τὸ δεξιὸν πλευρὸν, ὅσον ὥρας τὸ S″. καὶ ἑσπέρας ὁμοίως λαμβανέτω. ἀπεχέσθω ὁ λαμβάνων τὸ βοήθημα, ὄξους, * βαλάνων, ὀσπρίων, λαχάνων, γογγύλης, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα πνεύματα τίκτειν δύνανται.

Πρὸς ἥπατος καὶ σπληνὸς μεγάλην ἔμφραξιν, ὥστε καὶ σκληρίας μαλαχθῆναι μεγάλας.

Αμμωνιακοῦ θυμιάματος Γο α´, λιβάνου ℈ α´. δίδοται εἰς κονδῖτον ἐπὶ ἡμέρας γ´, καὶ ποιεῖ καλῶς. ἀλλὰ γὰρ αἴτια διὰ τῆς γαστρὸς κινήσεως, καὶ ὑδερικὰς μέλλοντας ἐκφεύγειν ἁλῶναι τῇ νόσῳ. τούτου πεῖραν ἔχον ἐγὼ πολλάκις.

Πρὸς ἥπατος ἔμφραξιν.

Καππάρεως μέρη β', κόστου μέρος α', ἐν ἄλλῳ μέρη ϛ', δίδου ἀπυρέτοις μετὰ οἴνου, πυρέττουσι δὲ, μετὰ εὐκράτου. Ἄλλο διὰ πείρας τὸ διὰ λαγωοῦ. Κόστου, τήλεως, πεπέρεως, λαγωοῦ κόπρου, πάντα διακόψας, σήσας τε καὶ λειώσας καλῶς, δίδου κοχλιάριον α', δίδου ἀπυρέτοις μετ' οἴνου, πυρέττουσι δὲ, εἰς εὔκρατον· κέλευε δὲ εἰς τὸ δεξιὸν ἀνακεῖσθαι πλευρόν. Ἄλλο τὸ διὰ βακάνου. * Βάκανόν ἐστιν ἡ πυρίνη τοῦ ῥεφανοῦ· κόστου, βακάνου ἀνὰ γο α', φύλλου 𐅻 η', πεπέρεως 𐅻 ϛ', μέλιτος τὸ ἀρκοῦν. δίδου κοχλιάριον μετὰ κράσεως κονδίτου ἐν λουτρῷ. καὶ τοῦτο διὰ πείρας, μάλιστα πρὸς τὰς ὑπὸ γλίσχρων καὶ παχέων γινομένας ἐμφράξεις. ὅπως δὲ ἔστι καὶ δυνατὸν συντιθέναι φάρμακον, ὃ βούλεται ἁρμόζειν δυνάμενον πρὸς τὴν ὑποκειμένην διάθεσιν, καὶ πρὸς τὴν τοῦ κάμνοντος δύναμιν, καὶ κρᾶσιν, καὶ ἡλικίαν, καὶ πρὸς ἕκαστον τῶν ἄλλων ἀποβλέπων, εἰς ὅσα καὶ ὁ σοφὸς γέρων ἐδίδαξεν ἀποβλέπειν, ἐξεθέμην ἁπλᾶ βοηθήματα, ὡς καὶ αὐτῶν εὐπορεῖν συντόμως, καὶ ἄλλα δὲ συντιθέναι ἐξ αὐτῶν, ὡς ἂν ἕλοιτό τις εὐχερῶς δύνασθαι.

Ὅσα πρὸς ἧπαρ ἁπλᾶ βοηθήματα.

Ἄγνου σπέρμα ἧπαρ ἐσκιρρωμένον ὠφελεῖ, καὶ ἐμπεφραγμένον, κενταυρίου τοῦ μικροῦ χυλὸς πινόμενος, καὶ ἔξωθεν ἐπιτιθέμενος, ἀρνογλώσσου ξηροῦ ῥίζαι καὶ τὰ φύλλα, καὶ πολὺ μᾶλλον ὁ καρπός, ἀσπάραγος μὴ ἀκάνθινος, καὶ μάλιστα αἱ ῥίζαι, καὶ τὸ σπέρμα γλυκυσίδης ἡ ῥίζα ὁμοίως, δάφνης τῆς ῥίζης ὁ φλοιὸς ἐν οἴνῳ εὐώδει πινόμενος, στρόβιλος, ἐρέβινθοι, ἐρυθροδανοῦ ἡ ῥίζα, εὐπατορίου, μετὰ τοῦ καὶ τόνον ἐντιθέναι αὐτῷ μορίῳ· θέρμων πικρῶν τὸ ἀφέψημα μετὰ πηγάνου καὶ πεπέρεως πινόμενον, καὶ ἔξωθεν ἐπιτιθέμενον. ἶρις, πιστακίου ὁ καρπός, πράσιον, ἀμύγδαλα, δρακοντίου ἡ ῥίζα καθαίρει τὰ σπλάγχνα τούς τε παχεῖς καὶ γλίσχρους λεπτύνει χυμούς, καρπήσιον, πόλιον, χαμαίδρυς ἐκφράττει καὶ πάχος ἐκτέμνει, ἀμπελόπρασον ὁμοίως ἀνθεμίσιον, καὶ χαμαίμηλον, ὑποχονδρίοις ὠφελιμώτατον, εἴπερ τι καὶ ἄλλο.

κά Περὶ ἀτονίας ἡπατικῆς καὶ δυσεντερίας.

Εἰρηκότες ὅπως δεῖ θεραπεύειν φλεγμονὴν καὶ ἔμφραξιν, ἢ σκίρρον, εἴπωμεν καὶ ὅταν τούτων μηδὲν ἔχει, ἀσθενὲς δὲ μόνον εἴη διὰ δυσκρασίαν, ὅπως δεῖ θεραπεύειν αὐτὸ καὶ διαγινώσκειν. Διάγνωσις. Εἰ μὲν οὖν ἡ ἑλκτικὴ δύναμίς ἐστιν ἀσθενής, τὰ διαχωρηθέντα εὑρίσκεται χυλοποιηθέντα μὲν καλῶς, διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν πάθος τὴν γαστέρα, ὑγρότερα δὲ, διὰ τὸ τὴν ἀνάδοσιν ἐλλιπεστέραν εἰς τὸ ἧπαρ γενέσθαι. εἰ δὲ καὶ ἡ ἀλλοιωτικὴ δύναμις ἀσθενήσει, ὅμοια ἀποπλύματι κρεῶν νεοσφαγῶν ὄψει τὰ διαχωρούμενα. καὶ καλεῖται τὸ πάθος τοῦτο, ἡ ἡπατικὴ δυσεντερία. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ τῶν ἰατρῶν ἐπειδὰν θεάσωνταί τι τοιοῦτον, μηδὲν πολυπραγμονοῦντες, * μὴ διαγινώσκειν δυνάμενοι ὅθεν ἡ ἀσθένεια γέγονεν, εὐθὺς ὅσα πρὸς ἧπαρ εἰσὶν ἀναγεγραμμένα βοηθήματα προσφέρουσι, καὶ μάλιστα τόνον ἐντιθέναι καὶ ῥωννύειν δυνάμενα, ἔξω μὲν ὅσα δι' ἀλόης, καὶ βαλαυστίων, καὶ σιδίων, καὶ σμύρνης, καὶ οἰνάνθης καταπλάσματα, ἔσωθεν δὲ, τὸ ῥέον τὸ βαρβαρικὸν, καὶ τὸ ξυλομάκερ λεγόμενον, τήν τε θηριακὴν, καὶ ἄλλας τινὰς τῶν ἀντιδότων. τινὲς δὲ αὐτῶν θεραπεύειν τὴν γαστέρα οὐκ

ὀκνοῦσι,

ὀκνοῦσι, στύμμασι καὶ τοῖς ἰσχίοις ἔξωθεν τὰ μέγιστα βλάπτοντες. διαφθείρουσι γὰρ μᾶλλον διὰ τῶν τοιούτων, καὶ ἀσθενέστερον ἀποτελοῦσι καὶ δύσκρατον τὸ σπλάγχνον. οὐχ οὕτω δὲ δεῖ, ἀλλὰ πρότερον χρὴ ζητεῖν καὶ ἐρευνᾶν, τίς ἐστιν ἡ ποιοῦσα τὴν αἰτίαν δυσκρασία· καὶ ταύτην ἀκριβῶς διεγνωκότα, οὕτω ποιεῖσθαι τὴν δίαιταν πρὸς τὴν ὑπαγορευομένην ὑπὸ τῆς διαγνώσεως διάθεσιν. καὶ γὰρ οὐ διὰ θερμὴν δυσκρασίαν μόνον ἄτονον γίγνεται τὸ ἧπαρ, ἀλλὰ καὶ διὰ ψυχρὰν καὶ ὑγρὰν ποιότητα, καὶ διὰ τὸ συναμφότερον. πολλάκις δὲ καὶ διὰ μοχθηρὰν ὕλην βαρυνόμενον κακοῦται, καὶ δι' ἔμφραξιν, ἔσθ' ὅτε καὶ φλεγμονὴ συναναμίγνυται τῇ ψυχρᾷ δυσκρασίᾳ, καὶ γίνεται μικτὴ διάθεσις καὶ ποικίλη. λέγω μὲν οὖν οὕτως, ὅπως ἕκαστον αὐτῶν χρὴ διαγινώσκειν τὸν ἄριστον ἰατρόν.

Περὶ θερμῆς δυσκρασίας.

Τοὺς διὰ θερμὴν δυσκρασίαν νοσοῦντας τὴν ἡπατικὴν διάθεσιν ἔστι διαγινώσκειν διὰ πολλῶν, μάλιστα δὲ ἔκ τε τοῦ διψᾶν πολὺ τὸν κάμνοντα, καὶ ἐμεῖν χολήν. πολλάκις δὲ καὶ ἰώδη καὶ τὰ διαχωρήματα τοιαῦτα φαίνεσθαι, καὶ γλῶτταν τραχεῖαν ἔχειν, καὶ τὸ σῶμα ξηρὸν, καὶ λεπτότερον ὁρᾶσθαι, ὡς συντηκομένου τοῦ ἥπατος καὶ συμφθειρομένου εἰς ἰχῶρας αἱματώδεις. χρονίζουσι δὲ αὖθις, καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς οὐσίας τελευταῖον ὁρᾶται καὶ μόρια καταφερόμενα δυσωδέστατα πολύ. οὕτω μὲν οὖν διαγινώσκειν δεῖ τοὺς διὰ θερμὴν δυσκρασίαν. δεῖ δὲ λοιπὸν καὶ ἐκ τῆς κράσεως τοῦ κάμνοντος, καὶ τῆς ἡλικίας, καὶ τῆς ὥρας, καὶ τῆς προηγησαμένης διαίτης. ἔνεστι λοιπὸν πρὸς ἀσφάλειαν λαμβάνειν, καὶ ἐκ τούτου διαγινώσκειν. θερμοὶ γὰρ τὴν κρᾶσιν εἰσὶ, καὶ λεπτοὶ τὴν ἕξιν, καὶ τὰς τρίχας ἔχουσι δασείας, καὶ φροντιστικοὶ, καὶ ὀργίλοι τὴν ψυχήν.

Περὶ ψυχρᾶς δυσκρασίας.

Εἰ δὲ διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν, οὔτε διψῶσι σφοδρῶς, οὔτε χολὴν ἐμοῦσιν, οὐδὲ πικρίας αἰσθάνονται, ἀλλὰ μᾶλλον ὀξύδους, καὶ τὰ διαχωρούμενα οὔτε χολώδεις, οὔτε δυσώδεις ἔχουσί τι πολύ, οὔτε συντήξεώς τι, ἀλλ' οἷον αἷμα παχύτερον καὶ μέλανι ἐοικός. τούτοις καὶ ἡ ὄψις ἀσύμπτωτος, καὶ τὸ ἄλλο σῶμα μᾶλλον ὁρᾶται, καὶ ἡ κρᾶσις ἐπὶ τὸ ψυχρότερον ῥέπουσα. καὶ ἡ προλαβοῦσα δίαιτα διασκοποῦσί σοι, εὑρίσκεται τοιαύτη, καὶ ἀργότερος ὁ βίος, καὶ λουτρὰ πλείονα, καὶ ἄκαιρα, καὶ μετὰ τροφήν. ἐκ τούτων καὶ τῶν ἄλλων τῶν συστοίχων τούτοις τὴν ψυχρὰν διαγινώσκειν δυνήσῃ δυσκρασίαν τοῦ ἥπατος.

Περὶ ξηρᾶς δυσκρασίας.

Ἡ δὲ ξηρὰ δυσκρασία ξηρότερον τὸ σῶμα δείκνυσι καὶ λεπτότερον, καὶ δίψαν ἐργάζεται μᾶλλον, καὶ τὰ διαχωρήματα ὀλίγα, καὶ παχύτερα φαίνεται.

Περὶ ὑγρᾶς δυσκρασίας.

Ἡ δὲ ὑγρὰ δυσκρασία οὔτε δίψαν ἐργάζεται, οὔτε ξηρότητα, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ὑγρότητα τῆς γλώττης. ἄδιψοι γάρ εἰσι καὶ ἀσύμπτωτοι ἄχρι πολλοῦ τὸ πρόσωπον καὶ τὸ πᾶν σῶμα. ὑγρότερον δὲ τούτοις διαχωρήματα πλεῖστα φαίνεται. εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι μετὰ τῶν δραστικῶν ποιοτήτων ἀναμιγνύμεναι αἱ ὑλικαὶ ποιότητες ταῦτα τὰ σημεῖα ἐπιδείκνυνται.

Περὶ θεραπείας θερμῆς δυσκρασίας ἥπατος.

Τὴν οὖν θερμὴν δυσκρασίαν ἰᾶσθαι δεῖ διὰ τῶν ἐμψυχόντων. ἐπιλέγεσθαι

δὲ πάντως ἐκεῖνα τὰ ψύχοντα, ὅσα μετὰ τοῦ ψύχειν καὶ τοῦ ῥύπτειν, ἔτι καὶ ἐκφράττειν καὶ ῥωννύειν τὸ ἧπαρ δύνανται, καὶ τὴν ἀνάδοσιν ταχεῖαν ἐργάζονται. χυλὸς τοίνυν πτισάνης ἐπιτήδειος τοῖς τοιούτοις, καὶ ἄρτος ἔχων ῥίζαν σελίνου ἐν τῇ ἑψήσει, ἴντυβόν τε, καὶ χώριον, καὶ σόγχος, καὶ ἔτι μᾶλλον τούτων τὸ τρώξιμον, ἐπειδὴ καὶ τὸ πικρὸν καὶ τὸ ἐκφρακτικόν ἐστιν ἐν τοῖς λαχάνοις, τούτοις κεχρῆσθαι δεῖ. τοῦτο γὰρ καὶ τὰς θερμὰς δυσκρασίας ὠφελεῖ πάνυ, καὶ τὰς ψυχρὰς οὐ βλάπτει. οὐ γὰρ ἐπιτεταμένην ἔχει τὴν ψύξιν, ἀλλὰ πραεῖαν καὶ ἀπολελυμένην ἤδη τοῦ μέσου, ὥστε ἀβλαβῶς αὐτῷ καὶ θαῤῥούντως δύνασθαί τινα χρῆσθαι. πάντα γὰρ ἔχει ὧν μάλιστα χρεία ἐπὶ τῶν ἐχόντων τὸ ἧπαρ ἀσθενὲς οὕτως, ὡς μηδὲ κατέχειν, μηδὲ ἀλλοιοῦν ἀκριβῶς, ἢ καὶ ἀναδίδοσθαι τὴν ἀναδιδομένην τροφήν. ἐγὼ γοῦν οἶδα πολλοὺς ἡπατικὰς διαφυγόντας δυσεντερίας, τούτῳ πάνυ χρησαμένους τῷ λαχάνῳ. οὐ γὰρ μόνον ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις ἐσθίειν ἐξ αὐτοῦ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν δεῖ, καὶ πρωῒ, καὶ δείλης, καὶ ἀπὸ ζέματος, καὶ ἀρτυτὸν γινόμενον. δεῖ δὲ καὶ κορίανον αὐτοῦ ἐν τῇ ἑψήσει μιγνύειν. εἰ δὲ καὶ ἐμφράξεώς τις ὑπόνοια εἴη περὶ τὰ κυρτὰ ἢ τὰ σιμὰ, συνεψεῖν τότε κάλλιόν ἐστι καὶ σέλινον. μετὰ γὰρ τοῦ ἡδέος, πέττεται, καὶ ἀναδίδοται μᾶλλον εἰς τὸ ἧπαρ. τὰ δὲ ὠὰ φεύγειν δεῖ ἐπὶ πασῶν τῶν τοιούτων διαθέσεων, καὶ μάλιστα τὰ σκληρὰ, καὶ τὸ γλυκύ. εἰ μή τις διὰ * κατάπλωμα, ἢ δι' ἀνορεξίαν, ἀνάγκη παρασκευάσει κεχρῆσθαι. καὶ τοῦτο δὲ τηνικαῦτα καλὸν συνεψεῖν ῥίζαν τοῦ σελίνου. βέλτιον μὲν οὖν ἐὰν μή τις ἀνάγκη παρείη, μηδέποτε διδόναι τὸν γλυκὺν, μηδὲ χίτρον, ἢ τύφον, ἀλλὰ πάντων ἐδεσμάτων προτιμᾶν τὴν πτισάνην, καὶ τὸν ἄρτον, καὶ τὰ προειρημένα λάχανα. εἰ δὲ μὴ παρείη τι τῶν προλεχθέντων λαχάνων, καὶ τὴν θριδακίνην διδόναι χρὴ καὶ ἀπὸ ζέματος, καὶ ἀρτυτὴν, μετὰ ῥίζης σελίνου καὶ σεύτλου, δίεφθον γινομένην. χρήσιμον γάρ ἐστι καθ' αὑτὸ, καὶ μετὰ μαλάχης ἡδύτερον γὰρ καὶ ὠφελιμώτερον, προσλαμβάνον καὶ ὄξους ἐν τῇ ἑψήσει. τῶν δὲ πτηνῶν ἡ ὄρνις ἡ κατοικιδία μᾶλλόν ἐστιν αἱρετωτέρα, καὶ ἀπὸ ζέματος ἐσθιομένη, καὶ σὺν τοῖς λαχάνοις ἑψομένη. τοὺς δὲ πολλοὺς ζωμοὺς ἀεὶ φεύγειν, μάλιστα τοὺς λιπαροὺς καὶ ἔχοντας, ἢ κυμίνου, ἢ ὀρύζης, ἢ ἄλλης τινὸς καρυκείας. ἐμποδίζουσι γὰρ αἱ τοιαῦται σκευασίαι, καὶ τῇ ἑψήσει καὶ τῇ ἀναδόσει, καὶ ἔτι χολώδους χυμοῦ πλεονάζοντος. καὶ ἡ τοῦ πέρδικος τροφὴ τούτοις ἐπιτηδεία, καὶ τῶν φασιανῶν τὰ μὴ λιπαρὰ, καὶ χηνῶν αἱ κοιλίαι, καὶ τῶν ἀγρίων τινὰ, οἷον ἀτταγῆναι, καὶ ὀλιγάκις κίχλαι ἢ τρυγόνες, καὶ τῶν μικρῶν στρουθίων τινά. τὰς δὲ νύττας φεύγειν δεῖ καθόλου, καὶ πάντα τὰ ἐν τοῖς ἕλεσι διαιτώμενα, καὶ ὅσα ξηρὰν καὶ μελαγχολικὴν ἔχει τὴν σάρκα, πανδημίως, ἢ οὐδὲ ὅλως δεῖ προσφέρεσθαι. τὰς δὲ θερμὰς δυσκρασίας, οὐδὲν τούτων ἐσθιόμενον ὠφελεῖ. τῶν δὲ ἰχθύων μάλιστα τῶν θαλαττίων προσφέρεσθαι δεῖ τοὺς πετραίους, ἐν καθαρᾷ θαλάσσῃ διαιτωμένους, οἷον κίχλαν, σκάρον, ψῆτταν, βύγλαν, χρύσοφρυν. τοῖς δὲ ἔχουσι καὶ ἐλαφροτέραν τὴν θερμασίαν, καὶ ἰσχυρὰν δύναμιν, καὶ λάβρακα, καὶ ὀρφὸν, καὶ κνείδα, καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς ἰσικὸν προσφέρεσθαι δεῖ, μὴ μέντοι γάρου, ἢ κνίσσης, ἢ ἄλλων τινῶν. ὁ γὰρ ἰσικὸς οὕτως μετὰ τοῦ μηδὲν ὠφελεῖν, ἔτι μᾶλλον βλάπτει τὰ μέγιστα τοὺς ἐσθίοντας. τῶν δὲ τετραπόδων προσφέρεσθαι δεῖ τοὺς πνεύμονας * καὶ χόρδας. οὕτω γὰρ αὐτὰ καλοῦσιν οἱ πιπράσκοντες κάπηλοι. ἀλλ' ἔνιοι καὶ σπλῆνα, καὶ καρδίας αὐτοῖς προσμιγνύουσιν, ὡς δύσφθαρτα καὶ ἀπομάχεσθαι δυνάμενα πρὸς θερμὴν δυσκρασίαν, ὅπου οὐκ ἔστι πολλὴ δυσκρασία πάνυ καὶ χολώδης, καὶ κακο-

χυμία δίχα τινὸς ἐμφράξεως μεγάλης ἢ φλεγμονῆς. ἐπὶ τούτων δεῖ προσφέρειν τὰς δυσμεταβλήτους καὶ ἰσχυρὰς τροφὰς πάνυ. διδόναι δὲ δεῖ τούτοις, εἴπερ εἴη καιρὸς ὀπώρας, καὶ τῶν πεπόνων τῶν γλυκέων τὴν σάρκα, καὶ τὰ πάνυ γλυκέα τῶν μήλων, καὶ τῶν κυδωνίων τῶν πάνυ πεπείρων. δεῖ δὲ καὶ ὀπτηθέντα καλῶς, ἢ ἑψηθέντα μετὰ ὀρνιθίου παρέχειν. ὅπως δὲ τὰ ὀπτώμενα μῆλα μήτε καίεσθαι μέλλῃ, ἀλλὰ πλείονα χρόνον ἐξαρκεῖν τῇ ὀπτήσει, ζύμην ἔξωθεν αὐτοῖς περιπλάττειν πανταχόθεν, καὶ οὕτω βάλλειν ἐν τῷ φούρνῳ. καὶ τῶν ῥοιῶν δὲ τοὺς κόκκους διδόναι δεῖ, καὶ πρὸ τροφῆς ὀλίγης, καὶ μετὰ ἄρτου. πάνυ γὰρ ἀσθενὲς ἧπαρ, καὶ καταπεπτωκότα στόμαχον ῥωννύειν εἰσὶν ἱκανοί, εἰ καὶ μάλιστα διψώδης ὁ κάμνων εἴη. τηνικαῦτα γὰρ καὶ σταφυλὴν τὴν σκληρόσαρκον, καὶ κίτριον ἁπαλὸν αὐτοῖς διδόναι, καὶ κερασίων συμφέρει, καὶ ἀπιδίων, ἢ μεσπίλων, ἢ ἅπαξ ἢ δίς. ἡ γὰρ συνεχὴς χρῆσις τῶν στυφόντων ἀπλύτων καὶ ξηραίνειν πέφυκε, καὶ τὴν κάτω κοιλίαν ἐμφράττειν. κωλύειν τε τὸ κόπριον εὐκόλως φέρεσθαι. φεύγειν οὖν τὰ στύφοντα λόγῳ τροφῆς προσφέρειν συνεχῶς, καὶ ἔξωθεν καταπλάττειν. ἐπὶ πολὺ δὲ τῶν τραγημάτων πρόσφερε τὰς σταφίδας, μάλιστα τὰς λεγομένας * λαεισηνάς. οὐδὲν γὰρ οὕτως ταῖς ἡπατικαῖς δυσεντερίαις ἐπωφελές, ὡς ἡ σταφὶς ἔχουσα ἅπαντα τὰ ἀγαθά, τὸ ἄσηπτον, καὶ τὸ ῥωστικόν, καὶ πρὸς τῷ εἶναι φάρμακον ἀγαθόν, καὶ τρέφειν δύναται, καὶ μεταβάλλειν εἰς χρηστόν, ὅπερ ἂν εὕρῃ μοχθηρὸν καὶ κακόηθες. τὰ δὲ ἄλλα πάντα, κάρυα, καὶ πιστάκια, καὶ στροβίλους φεύγειν δεῖ, ὡς πολέμια. καὶ κάστανα δὲ προσφέρεσθαι δεῖ οὐδὲν ὑφορώμενον. καὶ γὰρ * ἐντέρων εὔχυμά εἰσι, καὶ οὐ διαφθείρονται ταχέως ὑπὸ τῶν θερμῶν δυσκρασιῶν. τοσαῦτα καὶ περὶ ἡπατικῆς δυσεντερίας εἰρήσθω διὰ θερμὴν δυσκρασίαν γινομένης. καθόλου δὲ μᾶλλον ἐπιλέγεσθαι δεῖ τῶν ἐδεσμάτων ἐκεῖνα ὅσα ἀναδίδοται καλῶς, καὶ τόνον οἶδεν ἐνθεῖναι καὶ εὐκρασίαν, καὶ τῶν σπλάγχνων ἔχει τὸ ῥυπτικὸν ἐκφρακτικὸν ἐν ἑαυτῷ. εἰ δὲ μὴ ἔχει τοιοῦτον, ἄλλως δὲ εὔκρατόν ἐστι, προσπλέκειν αὐτῷ δεῖ τοῦτο, ὥστε διεξέρχεσθαι καλῶς τῶν ἐν τῷ ἥπατι. εἴπομεν δὲ τὸν χυλὸν τῆς πτισάνης ἐπιτήδειον εἶναι. πολλάκις δὲ καὶ τοὺς κόκκους αὐτοῦ, καὶ τὰ λάχανα. μάλιστα δὲ καὶ ἴντυβα, καὶ ἔτι μᾶλλον τούτων τὰ πρώξιμα, διὸ καὶ καθ' ἑαυτά, καὶ μετὰ ὄρνιθος, ἢ πέρδικος, ἢ κοιλίας χηνός. εἰ δὲ καὶ μετὰ κρέατός τινος δεήσει συνεψεῖν αὐτοῖς, δεῖ τὰ λάχανα ταῦτα καὶ προσφέρειν ἑψηθέντα, ἢ ἄνεφθα, πρὸς ὃ καὶ ὁ πάσχων ἡδέως ἔχει, καὶ ἡ χρεία καλή.

Περὶ ἡπατικῆς δυσεντερίας ἀπὸ ψυχρᾶς δυσκρασίας. κβ

Ὅτι ἡ καθόλου ἴασίς ἐστι διὰ τῶν θερμαινόντων, ἅπασι τοῦτο δῆλον. ἀλλὰ καὶ ποῖα ἐπιλέγεσθαι δεῖ μᾶλλον τῶν κατὰ μέρος, ἐπίστασθαι δεῖ ταῦτα τὸν ἰατρόν. καὶ δὴ ποιοῦμεν τοῦτο ἀπὸ τῶν κατὰ δίαιταν ἀρξάμενοι. ψυχρᾶς τοίνυν τῆς δυσκρασίας οὔσης, ἁρμόζει καὶ ἄρτον θερμὸν διδόναι καθ' ἑαυτόν, * καὶ προσεσθίειν, ἢ τυρείου, ἢ * βηρυτίου, ἢ σαρεφθίνου, ἢ κνιδείου. πολλάκις δὲ καὶ μετὰ ἀρουσίνου, τηνίκα καὶ πυρέττει ὁ κάμνων, καὶ ψυχρὰ δυσκρασία πολλὴ φαίνοιτο, ἥπατός τε καὶ στομάχου κατακρατήσασα. ἐγὼ γοῦν οἶδα ἐπί τινος στοχασάμενος καταψυχθέντος τὰ σπλάγχνα, καὶ τὸν στόμαχον, κονδῖτον δεδωκὼς μετὰ ἄρτου, ἢ τίφης, καὶ τὰ μέγιστα ὠφελήσας. δεῖ οὖν τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον τῶν θερμαινόντων πρὸς τὸ μέγεθος τῆς ἐπικρατούσης ψύξεως ὁρίζειν. τῶν δὲ λαχάνων ἁρμόζει μᾶλλον ἐσθίειν τὴν κράμβην τρίσεφθον γινομένην, ποτὲ εἰς οἶνον ἀποβρέχοντα, ἄλλοτε ἀρτυτὴν ἐσθίοντα, ἢ καθ' αὐτήν, ἢ μετὰ τοῦ ἰντύβου,

ἢ τρωξίμου. ἐσθιέτω δὲ καὶ μετὰ ὄρνιθος, ἢ πέρδικος, ἢ ἀτταγήνων, ἢ κιχλῶν. ἐσθίειν δὲ δεῖ καὶ τὰς κοιλίας τῶν χηνῶν, καὶ ἰσικὸν, καὶ κρέας ὀπτὸν, ἀλλὰ ἀσθμίως, ὅταν ἀνορέκτως ἔχοιεν πρὸς τὰ ἄλλα τῶν ἐδεσμάτων οἱ κάμνοντες. φεύγειν γὰρ δεῖ τὰ πάνυ δυσμετάβλητα τῶν ἐδεσμάτων προσφέρειν ἐπὶ τῶν ἐχόντων ψυχρὰν δυσκρασίαν. κατὰ δεύτερον δὲ λόγον καὶ ἡ κέγχρος πολὺ ἑψηθεῖσα, καὶ πολτὸς ὁμοίως ἐπιτήδειος. τὰ δὲ ὀστρακόδερμα τούτοις οὐ δεῖ προσάγειν· ταῖς γὰρ θερμαῖς κράσεσι τὰ τοιαῦτά εἰσιν ἐπιτήδεια. τῶν δὲ ἰχθύων συμφέρει διδόναι κίχλαν, κόσσυφον, κνείδα, χρύσοφρυν, καὶ πλέον πάντων τρίγλαν. αὗται γὰρ καὶ ὀπταὶ προσφερόμεναι, πᾶσιν ἐπιτήδειαι, καὶ μᾶλλον ἐπὶ * βισάλων ὀπτηθεῖσαι. καὶ τὰ κάστανα δὲ ὀπτὰ συμμέτρως ἐσθιόμενα, καὶ μὴ πάνυ συνεχῶς, ὠφελοῦσιν. οὐδὲν γὰρ ἔχουσι ψυχρὸν, οὕτως ἐσθιόμενα. καὶ προσέτι τοὺς ῥευματισμοὺς ἀμβλύνουσιν, ἔχοντα τὸ μέτριον παχύχυμον καὶ ἄδηκτον. δίδου δὲ καὶ τὰς σταφίδας· ἐπειδὴ καθόλου παντὶ ἀσθενοῦντι καθ' οἱανδήποτε δυσκρασίαν, ἐκτὸς φλεγμονῆς, οἰκεῖόν ἐστιν ἔδεσμα· ῥωννυούσας τὸ ἧπαρ, καὶ εἴ τι κακόηθες τι περιεχόμενον ἐν αὐτῷ εἴη, εἰς χρηστὸν μεταβαλούσας. τὰ δὲ πιστάκια, καὶ τὰ ἀμύγδαλα φεύγειν δεῖ ἐπὶ τῶν ἡπατικῶν δυσεντεριῶν. εὔφθαρτα γὰρ καὶ ἐλαιώδη εἰσὶ, καὶ ἑτοίμως εἰς χολὴν τρέπεται, καὶ τὸ περίττωμα ταχύτερον ἐργάζεται, ὥστε διὰ τοῦτο καὶ τοὺς ἐρεθισμοὺς τοὺς εἰς τὴν γαστέρα, πλείονας καὶ συνεχεστέρους γίνεσθαι. τοιαῦτα καὶ περὶ ἡπατικῆς δυσεντερίας εἰρήσθω διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν γινομένης. τὰς δὲ ὑλικὰς ποιότητας, οἷον ξηρότητας καὶ ὑγρότητας, διὰ τῶν αὐτῶν ἰᾶσθαι δυνατὸν ἐδεσμάτων, ἐὰν ἐκεῖνα ζητῶμεν προσφέρειν ὅσα μήτε θερμαίνειν σαφῶς, μήτε ψύχειν πέφυκεν, ἀλλὰ μέσα πως ὄντα, καὶ κατὰ τὰς δραστικὰς ποιότητας ὑγραίνειν ἢ ξηραίνειν. εἴπωμεν δὲ καὶ ὅσα ἐν φαρμάκοις ἢ ἐν ἀντιδότοις τοῦτο ποιεῖν δύνανται.

Ὅσα συμφέρει τῇ διὰ θερμὴν δυσκρασίαν ἡπατικῇ δυσεντερίᾳ. Κιτρίου χυλὸν δίδου κοχλιάριον α', μετὰ τοῦ μελικράτου, ἢ σέρεως χυλὸν ὁμοίως, ἢ κιχωρείου. εἰ δὲ μὴ ἐστὶ θερμὴ δυσκρασία πάνυ, καὶ μετ' οἴνου λεπτοτέρου δίδου πίνειν τοὺς χυλοὺς τῶν λαχάνων. ἔχουσι γὰρ καὶ τὸ ῥυπτικὸν, καὶ ἐκφράττουσι γενναίως. διὸ εἰ μὴ παρείη χυλὸς ὑγρὸς, ξηρὸν ἐπιπάττων. καταπότια δὲ ἐξ αὐτῶν δεῖ ποιεῖν πρὸς τὰς τοιαύτας διαθέσεις. ἔχουσι δὲ οὕτω, κιχωρείου < δ', ἐν ἄλλῳ < α', χαμαιπίτυος τῆς ῥίζης < δ'. κόπτε καὶ ἀναλάμβανε μέλιτι ἑφθῷ, καὶ δίδου καρύου ποντικοῦ τὸ μέγεθος μεθ' ὕδατος θερμοῦ πίνειν κοχλιάρια γ'. τοῖς δὲ πάνυ ἔχουσι θερμὴν δυσκρασίαν ἐν τῷ σπλάγχνῳ, καὶ ῥόδινον, ἢ μήλινον δίδου πίνειν, ἢ ὑδρορόσατον, ἢ σέρεως χυλὸν ποτιζέσθω ὅσον κοχλιάρια β', καθ' ἡμέραν. Ἀντίδοτος κυφοειδής, ποιοῦσα πρὸς ψυχρὰν δυσκρασίαν ἥπατος.

Κρόκου κινναμώμου ἀνὰ < β', ζιγγιβέρεως < β', βδελλίου < δ', ἀσφάλτου < γ', σχοίνου ἄνθους < γ', καλάμου < β', κασίας < α', νάρδου < α', τερεβινθίνης < ις', μέλιτος κοχλιάριον ἥμισυ, σταφίδος σαρκὸς < ρξς'. οἴνῳ χρῶ εἰς τὸ βρέξαι τὴν σταφίδα καὶ τὸ βδέλλιον, καὶ τὴν σμύρναν, καὶ τὴν ῥητίνην τήξας, μίξον μέλιτι, εἶτα συμμίξας πάντα καὶ λεάνας, ἀπόθου. κάλλιστόν ἐστι βοήθημα τοῦτο, καὶ πλείστην αὐτοῦ ἔχον πεῖραν ἐπὶ τῶν ἡπατικῶν δυσεντεριῶν. καὶ γὰρ ξηραίνει, καὶ ῥωννύει, καὶ διαφορεῖ, καὶ τῶν ἐπανορθουμένων ἐστὶ τοὺς μοχθηροὺς ἰχῶρας καὶ σηπώδεις. σύγκειται γὰρ ἐξ ἀρωμάτων, καὶ σταφίδος, ἥτις καὶ τρέφει, καὶ τὴν φυσικὴν ἔχει πρὸς τὸ ἧπαρ ἐπιτηδειότητα. Ἐπίθεμα τονωτικὸν ἥπατος, συμπέπτον φλεγμονάς. Ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος, μελιλώτου ἀνὰ Γο γ', οἰνάνθης, κασίας, σμύρνης, κρόκου, ἀλόης, ἀψινθίου χυλοῦ, νάρδου φύλλου ἀνὰ Γο α',

χίας ℥ β', στύρακος ℥ β', ἀμώμου ℥ β', κηροῦ λίτρας β', νάρδου τὸ ἀρκοῦν. Ποτὸν ἐφ' ὧν ἀσθενῆ τά ἐστι μετὰ ἐμφράξεως. Κράμβης ἀπόζεμα, καὶ ῥοῦ συριακὸν λειοτριβήσας εἰς λεπτὸν, καὶ μίξας, δὸς πιεῖν, καὶ θαυμάσεις.

Κεφάλαια τοῦ ὀγδόου βιβλίου.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥ ΒΙΒΛΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

α' Περὶ ὑδέρου.

Ὕδερος, ἕν τι ἐστὶ καὶ αὐτὸς τῶν χρονίων παθῶν, ἐπὶ καταψύξει τοῦ ἥπατος γινόμενος, ὡς μηκέτι δύνασθαι αὐτὸ μεταβάλλειν τοῦ λοιποῦ εἰς αἵματος γένεσιν, ἀλλ' εἰς ἀλλόκοτον ποιότητα, ἢ εἰς ὕδωρ, ἢ εἰς φλέγμα, ἢ εἰς πνεῦμα. καὶ διὰ τοῦτο τριττὸν εἰρήκαμεν ὕδερον συνίστασθαι· καὶ καλοῦσι τὸν μὲν ὑπὸ λεπτοῦ καὶ ὀρρώδους γινόμενον, ἀσκίτην· τὸν δὲ ὑπὸ πνεύματος ἐν ὅλῳ τῷ σώματι συνιστάμενον, τυμπανίαν. καὶ τὸν ὑπὸ φλεγματικοῦ χυμοῦ ἐν ὅλῳ τῷ σώματι συνιστάμενον, ἀνὰ σάρκα· οἱ δὲ λευκοφλεγματίαν ὠνόμασαν. δῆλον δὲ ὅτι καὶ τούτους θεραπεύειν δεῖ, διαγινώσκοντας πρότερον, εἴπερ ἄρα ὀρθῆς θεραπείας πηδάλιόν ἐστιν ἡ διάγνωσις.

β' Περὶ ἀσκίτου.

Τὸν μὲν οὖν ἀσκίτην διαγινώσκειν χρὴ ἐκ τοῦ κλύδωνας γίνεσθαι, διὰ τὸ ὡς ἐν ἀσκῷ τινι περικυκλεῖσθαι τὸ περιεχόμενον ὑγρόν· τὸν δὲ τυμπανίαν, διὰ τὸ πληττόντων ἡμῶν, κτύπον τινὰ δοκεῖν ἀποτελεῖσθαι, ὥσπερ ἐπὶ τῶν τυμπάνων· τὸν δὲ ἀνὰ σάρκα, διὰ τὸ παραπλησίας ἔχειν τὰς σάρκας νεκρῷ σώματι, ὡς ὅλον τὸ σῶμα οἰδαίνειν, καὶ πιεζόντων ἡμῶν τῷ δακτύλῳ, κοιλότητα ἐπιγίνεσθαι, καὶ παυσαμένων αὖθις ἐπανέρχεσθαι. γίνεται τούτων ἕκαστος τῶν ὑδέρων, ἢ κατὰ πρωτοπάθειαν, ἢ κατὰ συμπάθειαν. καὶ γὰρ ἐπὶ σπληνὶ κακοχύμῳ ὄντι, καὶ κακοπραγοῦντι, καὶ κώλῳ, καὶ μεσεντερίῳ, ὑστέρᾳ τε καὶ νεφροῖς, καὶ κύστει, καὶ γυναικείῳ ῥῷ, καὶ ἐπισχέσει καταμηνίων, καὶ καταψύξει τοῦ πνεύμονος, καὶ διαφράγματι, καὶ ἐπὶ πολλοῖς ἄλλοις μορίοις· ὧν ἕκαστον διαγινώσκειν χρὴ πρότερον· εἶτα οὕτως ἐπιχειρεῖν ἐθέλειν θεραπεύειν. τοῖς μὲν οὖν ἐπὶ καταψύξει τοῦ ἥπατος ἢ πνεύμονος γινομένοις ὑδέροις, ὡς ἐπίπαν συμβάλλουσι βῆχες, καὶ ἀναπτύουσιν οὐδὲν ἄξιον λόγου, ἀλλὰ προθυμοῦνται μόνον. συμβαίνει δὲ καὶ ἐπίσχεσις τῆς γαστρὸς, διὰ τὸ τὴν φλεγμονὴν τοῦ σπλάγχνου ἀνικμᾶσθαι τὴν τῆς γαστρὸς ὑγρότητα * κύστεώς τε καὶ μεσεντερίου. κατά γε τῶν ἰδίων ἔσται σημείων, τὸ τὴν γαστέρα μᾶλλον διαῤῥοίαις ἁλίσκεσθαι καὶ φθοραῖς συνεχέσι, καὶ δήξεσι τῶν ἐντέρων. καὶ γὰρ ἕπονται δήξεις, χολῆς ἐκκρινομένης. τίκτεται δὲ αὐτοῖς εἰκότως καὶ χολῆς περιττώματα, ἐκκενουμένων τῶν σιτίων ὑπὸ τῆς ἐν ἐντέροις φλεγμονῆς οὔσης. τῶν δὲ ἐπὶ πνεύμονι παθόντων ἐστὶ τεκμήρια, τὸ μάλιστα βῆχας γίνεσθαι καὶ καταψύχεσθαι τὴν καρδίαν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα, καὶ τοὺς πόδας οἰδαίνειν πλέον ἁπάντων. γίνονται δὲ οὗτοι οἱ ὕδεροι μάλιστα τοῖς φθινώδεσι. διαγνώσῃ δὲ τοὺς ἐπὶ σπληνὶ κακοπραγοῦντι, ἑτοίμως δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἐπὶ φθίσει γινομένους εὑρήσεις, ἀκολουθῶν ἑκάστοτε ταῖς διαγνωστικαῖς μεθόδοις.

Περὶ θεραπείας.

Θεραπεύειν δὲ χρὴ πάντας, ἀπὸ κενώσεως ἀρχομένους, ἀλλὰ καὶ τὸν μὲν ἀσκίτην

τὴν καλούμενον, ἢ τὸν τυμπανίαν, διὰ μόνης καθάρσεως· τὸν δὲ ἀνὰ σάρκα, διὰ φλεβοτομίας, ἔσθ' ὅτε χρήζει. διὰ πλῆθος γὰρ αἵματος ψυχροῦ γίνεται. καὶ ὅσον μὲν ἐπὶ τῇ ψύξει, οὐ χρήζει φλεβοτομίας· ἀλλ' ἐπεὶ ἀφαιρούμενον τὸ πλῆθος ἐπικουφίζει τὴν φύσιν, ὥστε τοῦ ἐλάττονος αὐτὴν ἑτοίμως περιγενέσθαι, οὐκ ἄτοπον, ἀλλ' εὔλογον ἐνταῦθα καὶ φλεβοτομίᾳ χρῆσθαι. ὁρῶμεν γὰρ ὅτι καὶ τὸ ἐκτὸς πῦρ ἀπὸ χλωρῶν ἀποσβεσθῆναι κινδυνεῦον ξύλων, ἀναλάμπει πάλιν, ἀφαιρουμένων ἐκείνων τῶν καταπνιγόντων αὐτό. τὸν μὲν οὖν ἀνὰ σάρκα, καὶ φλεβοτομεῖν ἔσθ' ὅτε δεῖ καὶ καθαίρειν· λέγωμεν οὖν αὐτῶν καὶ τὴν κατὰ μέρος ἐπιμέλειαν, καὶ πότε ἀνατρίβειν δεῖ, καὶ καταβρέχειν, καὶ ἐπιπλάττειν, καὶ πότε δεῖ κεχρῆσθαι φαρμάκοις, καὶ ὁποίοις. μετὰ φλεβοτομίαν οὖν· πρὸ πάσης γὰρ τῆς ἄλλης θεραπείας αὐτὴν, ὡς εἶπον, παραλαμβάνειν δεῖ, ἐὰν τὰ τῆς δυνάμεως ἐπιτρέπῃ· εἰ γὰρ ἀσθενὴς εἴη, φεύγειν δεῖ τὴν τοιαύτην τὴν τοῦ αἵματος ἀφαίρεσιν, εἰ καὶ ἄλλως φαίνοιτο χρήζων. δυνατὸν γάρ ἐστιν ὕστερον εὐκαίρως ἀφαιρεῖν, ἀναῤῥωσθείσης τῆς δυνάμεως, καὶ τοῦ μοχθηροῦ πλήθους ἐπικουφισθέντος ἐξ ὀλίγου δι' ἑτέρων τινῶν, καὶ μάλιστα διὰ τῆς πικρᾶς καλουμένης. τὸ γὰρ φάρμακον τοῦτο ἅμα τε τὸ ἐκφράττειν ἔχει, καὶ τὸ ῥωννύειν τὰ σπλάγχνα δυνάμενον, οὗ καὶ μάλιστα χρήζομεν. μετὰ δὲ τὴν χρῆσιν τῶν ἐκφράττειν δυναμένων, καὶ ἀναπετεῖς ἐργάζεσθαι τοὺς πόρους, καὶ εὔρουν ποιῆσαι τὴν ὕλην, ἐλθὲ λοιπὸν ἐπὶ τὰ κατὰ μικρὸν ἰσχυρότερον καθαίρειν δυνάμενα. δεῖ δὲ μὴ ὑφ' ἓν τοῦτο ποιεῖν, ὥστε μὴ καταβληθῆναι τὴν δύναμιν. καὶ γὰρ εἰ καὶ περιττόν ἐστι τὸ κενούμενον, ἀλλ' εἰς τὴν ἀθρόαν μεταβολὴν, μᾶλλον βλάπτει. βέλτιον οὖν ἐστι κατὰ μικρὸν καὶ ἀσφαλῶς κενῶσαι, ἢ σπουδάζοντα καὶ θορυβούμενον, ἅμα τῇ νόσῳ συνανελεῖν καὶ τὸν κάμνοντα. καλῶς μὲν οὖν καθαίρουσιν ὅ, τε τῆς ἀκταίας χυλὸς μετὰ κονδίτου πινόμενος, καὶ λαθυρίδες, καὶ ἡ τοῦ χαλκοῦ λεπίς. ἀλλ' οὐδὲν οὕτως ὡς τὸ λαμβάνειν καὶ τῆς χαμελαίας φύλλα, χαλκοῦ καὶ ἀνίσου ἀνὰ < έ. δίδου σὺν ὕδατι, κατὰ μὲν τὰς ἀρχὰς < ά, μετὰ δὲ τὸ ἀναλαβεῖν τὴν δύναμιν, καὶ δύο δίδου <, καὶ πλέον, καὶ ἔλασσον κατὰ μικρὸν, καὶ ὅλην τὴν δόσιν, καὶ ἁπλῶς πρὸς τὴν δύναμιν ἀποβλέπων στάθμιζε καὶ τὴν δόσιν τοῦ βοηθήματος. καὶ πάλιν μετὰ τὴν κάθαρσιν, παρέχε τὰ ἐκφράττειν δυνάμενα, καὶ μάλιστα τὸν διὰ τῶν ἀμυγδάλων τροχίσκον. οὕτω γὰρ ἀλύπως ἐκφράττειν ἐρχομένους οἶδα, ὅτι πολλάκις, συνεχῶς διέλυσε σκίῤῥους ἥπατος. ἡ δὲ σκευασία ἐστὶ τοιαύτη. Σκευασία τοῦ διὰ τῶν πικρῶν ἀμυγδάλων. Ἀνίσου, σελίνου σπέρματος, ἀμυγδάλων πικρῶν, ἀψινθίου, κόμμεως ἀνὰ < δ', ὕδατος αὐτάρκους. τούτῳ μὲν τῷ τροχίσκῳ κέχρησο πρὸς τὰς τῶν παχέων χυμῶν καὶ γλίσχρων ἐμφράξεις, καὶ ἐφ' ὧν οὐ σφοδρά τις ὀδύνη γίνεται περὶ τὸ σπλάγχνον. εἰ δέ τινες ὀδύναι εἶεν περὶ τὰ ἔντερα, καὶ τὴν γαστέρα, καὶ τὰ ὑποχόνδρια, καὶ τῷ τῶν ἀμαζόνων καλουμένῳ· καὶ γὰρ ἀνώδυνός τέ ἐστι, καὶ τὸ ἐκφράττειν ἔχει καὶ τὸ παρηγορικόν. συνεχέστερον δὲ ἐπὶ τῶν τοιούτων, καὶ τῷ ζέματι κέχρησο τῆς σεσέλεως, ἢ τῆς κασίας, ἢ τοῦ ναρδοστάχυος, ἢ ἀσάρου. καὶ καταπλάσμασι τοῖς ἔχουσι τὸ τήλινον ἄλευρον καὶ κρίθινον, καὶ ἀψινθίαν πλείστην κεκομμένην. ὑπὲρ πάντα γὰρ αὕτη ὠφελεῖ. καὶ γὰρ τόνον ἐντίθησι τῷ σπλάγχνῳ, καὶ ἀδήκτως ὑποξηραίνει τὰ ἐν τῷ βάθει ὑγρά. ἐχέτω δὲ καὶ κύμινον κεκομμένον, καὶ ἄνισον, καὶ μαστίχην, καὶ νάρδον κελτικὴν, καὶ τὸ τοῦ πηγάνου σπέρμα, καὶ μέλι. ἐν οἴνῳ δὲ ἑψήσθω τὰ σπέρματα. οὕτω γὰρ ἔσται πολλῷ κάλλιον. περὶ μαλα-

χθέντων ἢ τῶν σπλάγχνων, καὶ ἀραιωθέντων ἐπὶ ἡμέρας ε' ἢ ζ', κέχρησο καὶ ἐπιθέματι μικτὴν ἔχοντι δύναμιν, ὡς καὶ ῥωννύειν καὶ μαλάττειν δύνασθαι τὸ σπλάγχνον· ἐξ ὧν ἐστὶ καὶ τοῦτο λαμβάνον οὕτω, κρόκου < ι', ἐν ἄλλῳ < η', ἀλόης, μαστίχης, ἀμμωνιακοῦ, βδελλίου ἀνὰ < η', στύρακος < δ', ἐν ἄλλῳ < ϛ', κηροῦ < λγ', στέατος χηνείου < ιϛ', ὑσσώπου ὑγροῦ < λβ', κυπρίνου τὸ ἀρκοῦν. εἰ δὲ θέρος εἴη, καὶ πυρέττοι ὁ ἔχων τὸν ὕδερον, καὶ ῥοδίνου καὶ οἴνου προσβαλλέσθω πρὸς τὴν τῶν ξηρῶν ἕνωσιν. εἰ δὲ μὴ μόνον τὸ ἧπαρ, ἀλλὰ καὶ ὁ σπλὴν καὶ ὁ στόμαχος ὄγκον σοι φαίνοιτο καὶ σκληρίαν ἔχειν, ἄφελε θαρρῶν ὀλίγου αἵματος, καὶ μάλιστα εἰ καὶ πλῆθος ὑπάρχοι ἐν ταῖς φλεψὶ μοχθηρόν, καὶ μηδὲν ἡ δύναμις ἀντιπράττοι, ἀλλὰ καὶ ὁ πάσχων ἀκμάζων φαίνοιτο τὴν ἡλικίαν, καὶ ὁ καιρὸς εἴη μὴ σφόδρα ψυχρός. οὕτω δεῖ ποιεῖν τὴν κένωσιν, καὶ οὕτω κατὰ βραχύ, ἵνα ἀνανεύσῃ ἡ φύσις βαρυνομένη ὑπὸ πλήθους. αἱ γὰρ λειποθυμίαι, μετὰ τοῦ καταβάλλειν τὴν δύναμιν, ἔτι καὶ ψύξιν ἄλλην ἐναποτίθενται τῷ σπλάγχνῳ. διὸ πολλὰ δεῖ καὶ ἀκριβῶς ἐπισκεψάμενον, οὕτω τολμᾶν εἰς τὸ ὠφελεῖν ὑδεριῶντος αἷμα. φέρει μὲν γὰρ κίνδυνον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἡ ἄκαιρος φλεβοτομία· ἐπὶ δὲ ὑδεριῶντος ἐσθ' ὅτε καὶ θάνατον. ἐφ' ὧν οὖν καὶ ἔμφραξίς ἐστι μεγίστη, καὶ φλεγμονὴ σκιρρώδης, καὶ ἡ δύναμις ἔρρωται, ἐπὶ τούτων παράλαμβανε κένωσιν αἵματος, πρό γε πάντων τῶν ἄλλων βοηθημάτων, καὶ μάλιστα τῶν ἰσχυρῶν, ὧν ἐστὶ καὶ τοῦτο. Πρὸς σπληνὸς καὶ ἥπατος σκληρίαν ἰσχυρὸν φάρμακον. Αμμωνιακοῦ θυμιάματος, βδελλίου, ἴρεως ἰλλυρικῆς ἀνὰ < ιϛ', στύρακος < η', στέατος μοσχείου < ιβ', ὀποπάνακος < η', πεπέρεως κόκκους ρξ', κηροῦ < μη', ἰρίνου ὑποστάθμης ὅσον ἐξαρκεῖ, καὶ οἴνου τὸ ἀρκοῦν. οὐ δεῖ δὲ μόνον τοῖς μαλακτικοῖς κεχρῆσθαι φαρμάκοις, οὐδὲ τοῖς διαφορητικοῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς τὸν ὄγκον προστέλλειν δυναμένοις. ἔχει δὲ καὶ τούτων ἡ γραφὴ οὕτω, κηροῦ < ρϟε', πίσσης ξηρᾶς < ρϟϛ', στυπτηρίας ὑγρᾶς < ϟϛ', ἀλόης < μϛ', νίτρου, μάννης ἀνὰ < ϟϛ', πυρέθρου, < κη', ἀριστολοχίας < κδ', ἀμμωνιακοῦ < κδ', καρδαμώμου < κη', ἰξοῦ < κδ', ἐλαίου < κδ', ὄξους τὸ ἀρκοῦν. τὰ μὲν οὖν καταπλάσματα καὶ ἐπιθέματα τοιαῦτα ἔστωσαν ἐπὶ τῶν ἐχόντων τὸν ἀνὰ σάρκα ὕδερον, ἅμα τῷ διατετάσθαι, καὶ ἔμφραξιν καὶ σκληρίαν ἔχειν μεγίστην τὰ σπλάγχνα. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν μετρίαν ἐχόντων ἔμφραξιν, καλῶς εἰρήκαμεν, τῷ διὰ τῶν ἀμυγδάλων τροχίσκῳ· ἐπὶ δὲ τῶν μεγίστων, καὶ ταῖς ἰσχυροτέραις ἀντιδότοις κεχρῆσθαι.

Πρὸς τὰς σκιρρώδεις τοῦ ἥπατος διαθέσεις.

Κρόκου, ναρδοστάχυος, κόστου, σχίνου ἄνθους, κινναμώμου ἀνὰ < β', ζιγγιβέρεως < α', μέλιτος ἀττικοῦ ἀπηφρισμένου < κε', σιδίου < α', μετὰ οἰνομέλιτος. κάλλιστόν ἐστι βοήθημα τοῦτο, καὶ διακαθαῖρον ἰσχυρῶς τὰ σπλάγχνα.

Περὶ ἀσκίτου καὶ τυμπανίτου.

Αρμόζουσι μὲν γὰρ πάντα τὰ εἰρημένα βοηθήματα καὶ τοῖς ἄλλοις ὑδέροις, τῷ τε ἀσκίτῃ καὶ τῷ τυμπανίᾳ, χωρὶς φλεβοτομίας. τούτοις γὰρ μᾶλλον αἱ καθάρσεις ἁρμόζουσι, καὶ πάντα ὅσα διὰ γαστρὸς οἶδε καθαίρειν ὕδωρ. οὐδὲν δὲ ἧττον καὶ ἀνατρίψεις αἱ διὰ τῶν ἁλῶν, καὶ τοῦ ὠμοτριβοῦς ἐλαίου, καὶ σικυωνίου, καὶ κυπρίνου. τὴν δὲ ἀνάτριψιν δεῖ μετρίαν ποιεῖσθαι, ὥστε μὴ βίᾳ ἐκ τοῦ βάθους ἑτέραν ἐπισπᾶσθαι ὕλην, ἀλλὰ μόνας τὰς ἐπιπολαίους ἐν τῷ σώματι διαφορῆσαι περιεχομένας. δεῖ δὲ καὶ τοῖς

φαρμάκοις ἐπὶ τούτων κεχρῆσθαι, μὴ μόνον τοῖς διαφορεῖν, ἀλλὰ καὶ περιστέλλειν τὸν ὄγκον δυναμένοις. καλοῦσι δὲ ταῦτα ἡπατικά. εἴρηται μὲν οὖν τοῖς παλαιοῖς πολλά, καὶ ἔστι ταῦτα εὑρεῖν ἐν πολλοῖς κείμενα. κάλλιστον δέ ἐστιν αὐτῶν καὶ ἰσχυρότατον καὶ τοῦτο. ἔχει δὲ αὐτοῦ ἡ σκευασία οὕτω, ῥητίνης φρυκτῆς <τπδ', κηροῦ <ρϟβ', πίσσης ξηρᾶς <ρϟβ', στυπτηρίας ὑγρᾶς <ϟϛ', νίτρου <ϟϛ', θείου <ϟϛ', μάννης <ϟϛ', πυρέθρου <κη', βδελλίου <κδ', ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος <κδ', καρδαμώμου <κη', ἰξοῦ <κη', ἐλαίου <κδ', ἀλόης <μϛ', ἀριστολοχίας <κδ'. ὄξους τὸ ἀρκοῦν. οὐδὲν δὲ ἧττόν ἐστιν εἰς τὸ διαφορεῖν δύνασθαι καὶ περιστέλλειν καὶ τοῦτο. Αλλο. Χαλκάνθου, νίτρου, ἀφροῦ, ἀλόης ἀνὰ ℥ γ', ψιμμυθίου, ἐλαίου ἀνὰ ℥ ι', ὄξους δριμυτάτου τὸ ἀρκοῦν. λαβὼν τὰ ξηρά, λείου ἕως μελιτώδη γένηται. τὸ δὲ ψιμμύθιον μετὰ τοῦ ἐλαίου ἕψε, ἕως οὗ συσταθῇ καὶ ἀμόλυντον γένηται. τότε ἐπίβαλλε τὸν κηρόν, καὶ οὕτω κατὰ μέρος ἐν τῇ θυίᾳ μαλάξας, χρῶ. ἔστι διὰ πείρας πολλῆς τοῦτο τὸ φάρμακον, οὐ μόνον πρὸς ὑδεριῶντας, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα πάθη πολλὰ χρήσιμόν ἐστι. καὶ γὰρ τὸν σπλῆνα ὑπεκτήκει, καὶ ἀποστήματα ἐκπυεῖ, δοθιῆνάς τε καὶ τὰ ἐν ἄρθροις ὑγρά. καὶ ὑγροκεφάλοις δὲ καὶ ἀθερώμασι, καὶ σκίρροις, καὶ παρωτίσιν ἁρμόζει, καὶ πρὸς ἄλλα πλείονα θαυμαστῶς ἄξια. μὴ οὖν τῆς εὐτελείας τῶν εἰδῶν καταφρονήσῃς εἰς τὴν ἀσκίτην, καὶ ἐφ' ὧν μή ἐστι πολλὴ σκληρία περὶ τὰ σπλάγχνα καὶ τὸ ἧπαρ. εἰ δὲ εἴη σκληρία, κέχρησο καταπλάσμασι δυναμένοις τὰ σπλάγχνα διαφορεῖν, καὶ μαλάττειν ἅπαντα τὰ ἐν βάθει τοῦ τε ἐπίπλου καὶ περιτοναίου κείμενα ὑγρά. κέχρησο δὲ αὐτῷ καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ συμβάλλεσθαι δυναμένῳ. ἔχει δὲ αὐτοῦ ἡ σκευασία οὕτω, κηροῦ, πιτυΐνης, πίσσης * βρυτίας, νίτρου ἐρυθροῦ, δαφνίδων ξηρῶν, στέατος ταυρείου, ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος, μάννης λιβάνου ἀνὰ ℔ α', τὰ τηκτὰ τήξας, ἔμπλασσε τὰ ξηρὰ τοῖς ὑγροῖς, καὶ ἑκάτερα μίξας, ἐπίβαλλε, καὶ τρίψας ἐπιμελῶς χρῶ.

Πρὸς τυμπανικοὺς καὶ σκιρρῶδες ἔχοντας τὸ ἧπαρ.

Πρὸς δὲ τοὺς τυμπανικοὺς καὶ σκιρρῶδες ἔχοντας τὸ ἧπαρ, ποιεῖ μὲν καὶ τὸ προγεγραμμένον βοήθημα. πολὺ δὲ μᾶλλον ἐκεῖνα δεῖ σκευάζειν, ὅσα δύναται καλῶς καὶ πνεῦμα διαφορεῖν καὶ μαλάσσειν τὰς σκληρὰς διαθέσεις. ἔχει δὲ τούτου ἡ γραφὴ οὕτω, φρυκτῆς ℔ α', πίσσης, κηροῦ ἀνὰ <ιβ', στυπτηρίας ὑγρᾶς, θείου, νίτρου, ἀνὰ ℔ α', μάννης ℥ γ', ἐλαίου παλαιοῦ ℥ β', μετὰ ὄξους λείου, ἕως γλοιώδη σύστασιν ἔχῃ, καὶ οὕτω τήξας τὰ τηκτά, καὶ ἑκάτερα ἐν τῇ θυίᾳ ὑποκινήσας ὀλίγον, ἐπίπασσε τὴν μάνναν, καὶ ἐκλεάνας ἐπὶ πολύ, χρῶ. τοσαῦτα περὶ φαρμάκων καὶ τῆς ἄλλης εἰρήσθω θεραπείας. λοιπὸν δὲ καὶ περὶ διαίτης ὑπογράψομεν, ἥτις καὶ πρώτην καὶ κυριωτάτην ἔχει τὴν θεραπείαν ἐπὶ πάντων μάλιστα τῶν παθῶν, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ ἐπὶ τῶν κινδυνωτάτων, ὧν εἰσι καὶ οἱ ὕδεροι. εἴτε γὰρ κατὰ πρωτοπάθειαν, εἴτε κατὰ συμπάθειαν εἴη γεγονὼς ὕδερος, οὐκ ἄνευ τοῦ πεπονθέναι τὸ ἧπαρ, δύναται συστῆναί ποτε. ἐπεὶ οὖν τὸ ἧπαρ ἐστὶ τὸ ἐξαιματοῦν τὴν τροφήν, καὶ ὅλῳ τῷ σώματι πέμπον, διὰ τοῦτο ἅμα δεῖ προνοεῖσθαι παντοίως, ὥστε καὶ τὴν εἰς αὐτὸ μέλλουσαν ἔρχεσθαι τροφήν, εὐανάδοτον εἶναι, καὶ μηδαμῶς ἐμποδίζεσθαι πρὸς τὴν ἀνάδοσιν. ἀρίστη οὖν αὐτοῖς ἔσται τροφή, ἄρτος ὁ κλιβανίτης, ἔχων τῶν ἀφύσων σπέρματα, οἷον, ἀνίσου, ἢ κυμίνου, ἢ μαράθρου, ἢ σίνωνος ὁμοίως. παραιτητέος δὲ αὐτοῖς καὶ ὁ πολὺς ἄρτος. ὅπως γὰρ

ἂν εἴη ἐζυμωμένος καλῶς, οὐ δύναται τὸ παχὺ καὶ ἐμφρᾶττον μὴ ἔχειν. λαχάνων δὲ δεῖ λαμβάνειν, εἰ μὲν ἀπύρετος εἴη, τὰ θερμαίνειν καὶ λεπτύνειν δυνάμενα, οἷον ἐστί, σέλινον, πετροσέλινον, δαῦκος, εὔζωμον, γλήχων, γιγγὶς, καυκαλὶς, καὶ ὅσα τούτων λεπτομερῆ καὶ θερμὰ τετύχηκεν ὄντα, τὰ μὲν μᾶλλον, τὰ δὲ ἧττον τοῦτο ποιεῖν δυνάμενα. τῶν δὲ ὀρνέων προτιμᾶν δεῖ τὰ ἄγρια τῶν ἡμέρων, οἷον, φασιανὸν, τρυγόνα, κίχλαν· καὶ τῶν μικρῶν στρουθίων, ὅσα μὴ λιπαρά· ἰχθύων δὲ τοὺς πετραίους. ἔστω δὲ καὶ τούτων ὁ ζωμὸς ἀπέριττος, ἄνισον ἐν τῇ ἑψήσει, ἢ πεπέρεως ὀλίγον προσλαμβάνων. τῶν δὲ κρεῶν ἐσθιέτωσαν συμμέτρως, καὶ τούτων μᾶλλον ὅσα μὴ λιπαρά, καὶ μάλιστα τὰ ἄγρια, οἷον, ἐλάφεια, συάγρεια, αἴγεια, δορκάδεια· τὰ δὲ λαγῷα παραιτείσθωσαν. γινέσθω δὲ αὐτῷ ὁ ζωμὸς μετά τινος τῶν λεπτυνόντων ἐδεσμάτων. καὶ ὀπτῶν δὲ μάλιστα εἰ ἡδέως ἔχοιεν, οὐδὲν ἐστὶν ἄτοπον αὐτοὺς λαμβάνειν. τῶν δε ὀστρακοδέρμων, οἷον, ἀστακοὺς, ἢ κηρύκια, ἢ κτένια. σπανίως τὲ καὶ ἐξ ὀλίγου δεῖ προσφέρειν ἡδονῆς ἕνεκα μόνης. ὅσον γὰρ πρὸς τὴν διάθεσιν· καὶ μάλιστα ἐφ' ὧν οὐκ ἔστι θερμὴ δυσκρασία, ἢ πυρετὸς, παραιτεῖσθαι δεῖ αὐτῶν τὴν συνεχῆ χρῆσιν. τῶν δὲ ὀσπρίων ἀπέχεσθαι δεῖ αὐτοὺς δὴ μάλιστα τοὺς τυμπανικούς. ὁμοίως δὲ καὶ πλακούντων ἁπλῶς ὅσα διὰ γάλακτος ἔχει τὴν σκευασίαν, καὶ ἀπὸ σεμιδάλεως. τῶν δὲ τραγημάτων οὐδὲν ἄτοπον λαμβάνειν, ἀμυγδάλων, ἢ πιστακίων, σταφίδων δὲ καὶ φοινίκων, σπανίως· κασάνων δὲ ἢ καρύων, εἰς τὸ παντελές. οἶνον δὲ προσφερέσθωσαν τὸν τύριον, ἢ ἀσκάλωνα, καὶ μάλιστα τὸν παλαιὸν καὶ * ἱερουλίζοντα. οὗτος δὲ καὶ τὰ οὖρα προτρέπει. τί δὲ ἂν τις εὕρῃ τούτου τοῖς ὑδεριῶσι κάλλιον βοήθημα; τῶν δὲ προπομάτων λαμβανέτωσαν, ἀψινθιάτου, καὶ μάλιστα τοῦ ἔχοντος καὶ ναρδοστάχυος πλείονος, ἢ τοῦ * ἀπίου· τῶν δὲ ἄλλων ἀπεχέσθωσαν. κίνησις δὲ, εἴπερ τι ἄλλο, τοῖς ὑδεριῶσι συμβάλλεται, καὶ μάλιστα ἡ διὰ θαλάσσης, καὶ ἵππου, καὶ λεκτικίου. τοῖς δὲ δυναμένοις καὶ ἡ διὰ τῶν ποδῶν ἐστὶ χρησιμωτάτη. τὴν δὲ ἀνάτριψιν λαμβάνειν δεῖ μάλιστα ἐπὶ τῶν ὑδεριώντων, ὡς τοὺς πόρους ἀραιοῦσαν, καὶ ἀπολεπτύνουσαν τὰ ὑγρὰ, καὶ διαφοροῦσαν. οὐδὲν γὰρ οὕτω βλάπτει τοὺς ὑδεριῶντας, ὡς ἡ τῶν πόρων πύκνωσις οὐ συγχωροῦσα διαφορεῖσθαι τὰ συναγόμενα πνεύματα καὶ ὑγρὰ, ἀλλὰ παλινδρομοῦσιν εἰς τὴν γαστέρα καὶ τὸ περιτόναιον. ἀνατρίβειν οὖν τούτους δεῖ, ποτὲ μὲν ξηραῖς ταῖς χερσὶν, ἄλλοτε δὲ μετὰ ἁλῶν καὶ ἐλαίου, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ μετὰ σικύνου, ἢ κυπρίνου. δεῖ δὲ τὰς τῶν λουτρῶν εἰδέναι χρήσεις βλαβερὰς τοῖς ὑδεριῶσι, καὶ μάλιστα τοῖς ψυχρὰν ἔχουσι δυσκρασίαν. ἐπειδὴ καὶ αὗται, ὡς μεμαθήκαμεν, τῶν ψύχειν μᾶλλον καὶ θερμαίνειν δυναμένων εἰσίν. ἡνίκα οὖν λούονται, συμφέρει κατὰ τῶν σπλάγχνων ἐπιβάλλειν ὅσα διαφορεῖν δύνανται, καὶ λεπτύνειν, οἷόν ἐστι τὸ ὀρόβινον ἄλευρον, καὶ οἱ ἅλες, ἢ νίτρον, ἢ ἄλλο τι τῶν διαφορεῖν δυναμένων. πολλὰ δέ εἰσι καὶ ἄλλα τοῖς παλαιοῖς κείμενα, διαφορεῖν δυνάμενα. καὶ δεῖ ἐπινοεῖν τοιαῦτα, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀναλέγεσθαι τὰ χρησιμώτατα. οὕτω μὲν δεῖ τοὺς ἄνευ πυρετῶν ὑδεριῶντας σπουδάζειν διαιτᾶσθαι.

Περὶ τῶν μετὰ πυρετοῦ ὑδεριώντων.

Εἰ δὲ καὶ πυρέττουσιν οἱ ἔχοντες τὸν ὕδερον, οὐ δεῖ πάνυ τοῖς θερμαίνουσι κεχρῆσθαι, οὔτε ἐπὶ τῶν σπλάγχνων, οὔτε ἐπὶ τῶν ἐδεσμάτων, ἢ πομάτων, ἢ ἀντιδότων, ἢ καθαρτηρίων, ἀλλ' ἀρκεῖ τῶν μὲν λαχάνων λαμβάνειν τό, τε ἴντυβον καὶ τὸ τρώξιμον, ἢ καυ-

ἢ καυκαλίδα, ἢ γηθίδα μιγνυμένην τούτοις, καὶ κιχώριον δὲ μάλιστα, ἢ σελίνων κεφαλάς. δίδου δὲ αὐτοῖς καὶ πρασῶν ἀποζεσθέντων πολλάκις, καὶ τῶν ἀγρίων ἀσπαράγων. οὕτω δὲ καὶ τῶν ἀψινθάτων φεύγειν δεῖ τὴν συνεχῆ χρῆσιν, καὶ μάλιστα τῶν ξηροτέρων, καὶ δριμυτέρων, καὶ καθαρτηρίων ὁμοίως τὰ πάνυ θερμὰ παραιτεῖσθαι. οὐδὲν γὰρ τῶν πάνυ θερμαινόντων αὐτοὺς ὠφελεῖν δύναται. τήν τε γὰρ δίψαν αὐτῶν ἐπιτείνουσι τὰ τοιαῦτα, καὶ τὸν πυρετὸν ἐξάπτουσι, καὶ τὰ φλεγμαίνοντα τῶν μορίων ἔτι μᾶλλον ἐκκαίουσι, καὶ ἐπαύξουσι τὰ κακά, ὥστε ἀπὸ τῶν ὀξέων νοσημάτων ὑδέρῳ οὐ δύνανται μὴ τὰς φλεγμονὰς ἔχειν παραμενούσας αὐτοῖς. οὐδὲν γὰρ οὕτως ἀδιάληπτον, ὡς ὁ πυρετός. καὶ θαυμαστὸν ὅτι οὐδὲ ὁ ὕδερος αὐτοῖς ὁ τικτόμενος ἀποσβεννύει αὐτῶν τὴν θερμασίαν. οὐδὲ ὁ πυρετὸς ἐξαλείφει πάντα τὸν ὕδερον, ἀλλ' ὑπό τε ὕδατος ἅμα καὶ πυρὸς συνέχονται, ὥστε πανταχόθεν ἄπορον γίνεσθαι τὴν θεραπείαν, εἴτε θερμαίνειν, εἴτε ψύχειν βούλοιτό τις. ἀνάγκη γάρ ἐστι τὰ ψύχοντα πάντως ἐπιτείνειν τὸν ὕδερον, τὰ θερμαίνοντα πάλιν τὸν πυρετόν. βέλτιον οὖν ἐπὶ τῶν τοιούτων μικτὴν ποιεῖσθαι τὴν θεραπείαν, καὶ πρὸς τὸ κατεπεῖγον μᾶλλον ἐνίστασθαι, ὡς οἷόν τε. καὶ ὅπου γε σφοδρότεροι φαίνοιντο οἱ πυρετοί, τηνικαῦτα δεῖ κεχρῆσθαι τοῖς ψύχουσι μᾶλλον, καὶ μὴ φοβεῖσθαι τὰ ψύχοντα τότε διδόναι. πῶς γὰρ ἂν παύσηται ὁ πυρετός, εἰ μὴ ὑπὸ τῶν ἐναντίων; ἀλλ' οὐδὲ ὁ ὕδερος ἂν παύσαιτό ποτε, εἰ μὴ παύσαιτο πρότερον ἡ παρὰ φύσιν θερμασία. καὶ γὰρ αὕτη χρονίζουσα δύναται τίκτειν ὕδερον. πᾶσα γὰρ εἴτε θερμὴ δυσκρασία, εἴτε ψυχρὰ χρονίζουσα καὶ ἐπικρατοῦσα, καταβάλλει τὴν δύναμιν καὶ τὴν τροφήν. ἀνάγκη τοίνυν αὐτῶν μηκέτι μεταβαλλόντων εἰς αἱματώδη τὴν ἀναδιδομένην τροφήν, εἰς ἀτμώδη τινὰ καὶ ὑδατώδη καὶ μοχθηρὰν οὐσίαν τρέπεσθαι. ὅτι δὲ καὶ διὰ τὴν σύντηξιν ὕδερος γίνεται, καὶ τῷ θειοτάτῳ Γαληνῷ ὡμολόγηται. ὁρῶμεν δὲ καὶ τὰς τῆς συντήξεως γενέσεις ὑπὸ θερμασίας, ἤπερ ὑπὸ ψύξεως μᾶλλον γινομένην. δεῖ οὖν θεωρεῖν καὶ τὰ προηγησάμενα πάντα, καὶ τὰ παρόντα νῦν, καὶ τὴν προοῦσαν δυσκρασίαν διεγνωκότα, οὕτω τολμᾶν ἔρχεσθαι πρὸς τὴν θεραπείαν, καὶ μὴ τῇ τῶν πολλῶν ἕπεσθαι δόξῃ, ὡς δεῖ τοὺς ὑδεριῶντας παντὶ τρόπῳ θερμαίνειν. οὐδὲ γάρ ἐστι τοῦτο ἀληθές. ἐγὼ μὲν γὰρ πολλοὺς καὶ ὑπὸ τῶν ἐμψυχόντων ὠφεληθέντας ἔσθ' ὅτε βοηθημάτων ἑώρακα, καὶ τοῦτο δῆλον ὅτι δυνατόν ἐστι συμβαίνειν. εἰς εὐκρασίαν γὰρ ἐπανερχομένων ἁπάντων τῶν μορίων, ἀπὸ τῆς παρὰ φύσιν γινομένης θερμασίας, ἀνάγκη ὡς καὶ τὸ ἧπαρ αἷμα χρηστὸν γεννᾶν, μηδαμόθεν ἐμποδιζόμενον. ὥσπερ οὖν εἶπον, δεῖ σπουδάζειν ἀεί, τὸ εἶδος ἀνιχνεύειν, ἀκριβῶς καταλαμβάνειν τὴν αἰτίαν τὴν τὸν ὕδερον ἐργαζομένην. αἱ γὰρ καλούμεναι μέθοδοι τῆς ἱπποκράτους τέχνης, αὗταί εἰσιν, ὡς ἀεὶ τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων εἰσὶν ἰάματα. πάντας οὖν τοὺς ὑδέρους διαιτήσας καταλλήλως ἑκάστῃ καὶ πρεπούσῃ διαίτῃ, οὕτως ἔρχου ἐπὶ τὰ καθαίρειν αὐτοὺς δυνάμενα, μὴ ἀθρόως, ἀλλὰ κατ' ὀλίγον ὡς εἰρήκαμεν. τοὺς μὲν διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν συνισταμένους ὑδέρους, διὰ τῶν θερμαινόντων. ἀλλὰ μηδὲ τούτους διὰ τῶν ἄγαν ξηραινόντων ἐδεσμάτων, ἢ φαρμάκων δριμυτέρων εὐθὺς θεραπεύειν, ἀλλὰ κατὰ μέρος, καὶ διὰ τῶν μετρίων ἔρχεσθαι πρότερον. εἶτα οὕτως ἐπὶ τὰ ἰσχυρότερα, καὶ μᾶλλον θερμαίνειν δυνάμενα, καὶ λεπτύνειν. αἱ γὰρ ἀθρόαι διὰ τῶν ἄγαν θερμαινόντων προσφοραὶ συντήκουσι μᾶλλον ὅλην τὴν ἕξιν, ἤπερ ἀποκενοῦσι τὸ ἄγαν πλέον ὑγρόν. οὕτω δὲ καὶ εἰ δεήσει χρῆσθαι τοῖς ἐμψύ-

χουσι, πειρῶ διὰ τῶν κατὰ μέρος προστεθῆναι τῇ φύσει, καὶ οὕτως ἔρχου ἐπὶ τὰ μᾶλλον ἐμψύχοντα. καθάρας οὖν αὐτοὺς ὡς δεῖ, οὕτως ἔρχου καὶ ἐπὶ λουτρὰ, καὶ κινήσεις συμμέτρους, ἀλλὰ τοὺς φλεγματικοὺς καὶ ψυχροτέρους τὴν κρᾶσιν, ἄμεινόν ἐστιν ἀπάγειν ἐπὶ λουτρῶν αὐτοφυές. τοὺς δὲ λεπτοὺς καὶ ξηροὺς, καὶ πυρέττοντας, διὰ τῶν ποτίμων καὶ γλυκέων ὑδάτων, καὶ ἀλοιφῆς, καὶ μεταβολῆς ἀέρων, καὶ εὐθυμίας ἁπάσης ἄγειν· οὕτω γὰρ αὐτοὺς συμβήσεται προσφόρως διαιτωμένους, εἰς τὴν ἀρχαίαν πάλιν ἐπανελθεῖν εὐκρασίαν, ὥστε καὶ τὸ ἧπαρ μηκέτι ὕδωρ, ἀλλὰ χρηστὸν αἷμα τοῦ λοιποῦ δύνασθαι γεννᾶν.

δ' Περὶ τῶν ἐν τοῖς νεφροῖς συνισταμένων παθῶν.

Οἱ τικτόμενοι περὶ τοὺς νεφροὺς λίθοι, ἀπὸ γλίσχρων χυμῶν καὶ παχέων ὀπτωμένων τὴν γένεσιν ἔχουσι, τῆς ἐν τοῖς νεφροῖς θερμασίας πυρώδους ὑπαρχούσης. ἔστιν οὖν ὑλικὸν αἴτιον ἡ παχυτέρα ὕλη, ποιητικὸν δὲ, ἡ πυρώδης θερμασία. ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἐκτὸς ὁρωμένων. ἐκ πυρὸς γὰρ καὶ τοιᾶσδε ὕλης ἐπιτηδείας οὔσης, οἱ τοὺς κεράμους ἐργαζόμενοι, οὕτως ἄλυτα ποιοῦσιν, ὡς μηδὲ ὑπὸ ὕδατος δύνασθαι διαλυθῆναί ποτε. τούτων οὕτως ἐχόντων, φροντιστέον ἐστὶ μήτε ὕλην παχυτέραν γεννᾶσθαι περὶ τοὺς νεφροὺς, μήτε πυρώδεις αὐτοὺς καὶ δυσκράτους γίνεσθαι. εἰ γὰρ τι τούτων εἴη, οὐ μὴ συσταίη λίθος ποτέ. Περὶ διαγνώσεως. Διαγίνωσκε δὲ ἀκριβῶς οὕτως, εἰ τῷ ὄντι λίθος ἐστὶν ὁ ποιῶν τὴν ὀδύνην. καὶ γὰρ τὰ αὐτὰ συμβαίνει σημεῖα καὶ τοῖς κωλικευομένοις, καὶ τοῖς ἔχουσι λίθον ἐν νεφροῖς. καὶ μάλιστα περὶ τὰς ἀρχὰς διακρίνεται δυσχερῶς. καὶ γὰρ ἐπὶ ἀμφοτέρων τῶν παθῶν ἔμετοι γίνονται, καὶ ἐποχὴ γαστρὸς, καὶ πνευματώσεις καὶ διατάσεις, ἄχρι τοῦ στομάχου καὶ τοῦ ἥπατος. εἰ δὲ καὶ συμβαίνει τὰ αὐτὰ ἀμφοτέροις, ἀλλὰ τὸν τεχνίτην ἰατρὸν οὐκ ἂν λάθοι. μᾶλλον γὰρ καὶ πλείονες οἱ ἔμετοι ἐπὶ τῶν κωλικῶν, καὶ ἄπεπτοι, καὶ φλεγματώδεις, ἐν ἐποχῇ τῆς γαστρὸς καὶ πνευμάτων. ἐπὶ δὲ τῶν νεφριτικῶν, οὐ τοσοῦτον. ἀλλὰ καὶ θεραπευόμενοι πολλάκις ἐκκρίνουσιν. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ χωρὶς τοῦ θεραπευθῆναι, πνευμάτων ἔκκρισις γίνεται, καὶ τῆς γαστρὸς ὑποχώρησις. ὅπερ οὐδὲ ὅλως τοῖς κῶλον ἀλγοῦσι συμβαίνει. δεῖ δὲ καὶ τὰ οὖρα κατανοεῖν ἐπιμελῶς. τὴν γὰρ μεγίστην διάγνωσιν ἐν τούτοις ἀκριβῶς ἐστιν εὑρεῖν, φλεγματικωτέρα γὰρ καὶ πλείων ἡ ὑπόστασις γίνεται τοῖς κωλικοῖς, ἐλάττων δὲ τοῖς νεφριτικοῖς. καὶ εἰ κατανοήσεις ἀκριβῶς, ψαμμώδη τινὰ εὑρήσεις ἐν τοῖς οὔροις, ἅπερ τοῖς κωλικευομένοις οὐ συμβαίνουσι, καὶ μᾶλλον ὀδύνη βαρεῖα καὶ ἐρείδουσα καθ' ἕνα τόπον τοῖς νεφριτικοῖς, ὅπερ τοῖς κωλικοῖς οὐ συμβαίνει. οὕτω μὲν οὖν διαγινώσκειν δεῖ καὶ διακρῖναι ἀπ' ἀλλήλων νεφριτικούς τε λίθον ἔχοντας καὶ κωλικούς.

Θεραπεία λιθιώντων. Θεραπεύειν δὲ δεῖ τοὺς ἔχοντας λίθον, ἐν μὲν τοῖς παροξυσμοῖς, διὰ τῶν χαλᾶν καὶ παρηγορεῖν δυναμένων, καὶ προσέτι θρύπτειν, καὶ ὑπεξάγειν τὸν λίθον. ἄριστον οὖν ἁπάντων τὸ λουτρόν. οὐ γὰρ μόνον παρηγορεῖ, ἀλλὰ καὶ θεραπεύειν δύναται. τοὺς μὲν γὰρ κωλικοὺς μόνον παρηγορεῖ πολλάκις· τοὺς δὲ νεφριτικοὺς κατ' ἀμφότερα ὠφελεῖ. ἀλοιφῇ δὲ κατὰ τὸν τόπον, τῷ χαμαιμήλῳ κεχρήσθωσαν ἐν τῷ λουτρῷ, καὶ ἐν θερμῷ πλείονι, καὶ ἐν τῇ ἐμβάσει ἐπὶ πλείονα χρόνον διατριβέτωσαν. δεῖ δὲ οὐ μόνον ἅπαξ λούειν τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ καὶ δεύτερον καὶ τρίτον. πολλάκις καὶ εἰς τὸ ψυχρὸν, εἰ θέρος εἴη, ἀναβιβαζέσθωσαν. μετὰ δὲ τὸ λαβεῖν τὰ σάβανα, πινέτωσαν

τὸ ζέμα

τὸ ζέμα τῶν κολυμβάδων, μετὰ σελίνου, ἢ βραχέος ἀνίσου. εἰ δ' ἐπιμένοι τὰ τῆς ὀδύνης, καὶ μηδ' ὅλως ἔκκρισις τοῦ λίθου γένοιτο, πινέτω καὶ τὸ ζέμα τῆς ῥίζης τῆς πενταφύλλου βοτάνης, ἔτι περιβεβλημένοι τὰ σάβανα. πάνυ γὰρ μετὰ τοῦ ἡδέος καὶ τὸ δραστικὸν ἔχει. ἐκτὸς δὲ τοῦ λουτροῦ δεῖ λαμβάνειν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ καὶ μετ' ὀξυμέλιτος. εἰ δὲ μὴ εὐπορήσεις τῆς πενταφύλλου τὴν ῥίζαν εὑρεῖν, καὶ τοῦ ἠρυγγίου ἢ ἐρεσίμου καὶ τριονίτιδος, πάνυ μεγάλως τὸ ζέμα ποιεῖ πινόμενον. ἔξωθεν δὲ κεχρήσθωσαν μαρσίποις, διὰ τῶν πιτύρων τῶν σιτίνων, μάλιστα καὶ τοῦ ζέματος τῆς χαμαιμήλου καὶ ἀλθαίας, καὶ μελιλώτων, καὶ ἐλαίου χαμαιμηλίνου. συνεχέστερον δὲ ἀμειβέσθωσαν. εἰ δὲ μὴ παρῶσι πίτυρα, τοῖς ῥάκεσι τοῖς ἐρινοῖς χρηστέον, ἀποβρέχοντας αὐτά ποτε εἰς ἔλαιον γλυκὺ, ἄλλοτε εἰς χαμαιμήλινον, καὶ οὕτω θερμαίνοντας, ἀλλάσσειν συνεχέστερον. ὑπάγειν δὲ δεῖ καὶ τὴν γαστέρα κλύσμασι, μὴ τοῖς πάνυ δριμέσιν, ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς ἔχουσιν ἐλαίου πλείονος, καὶ τοῖς δυναμένοις χαλᾶν καὶ θρύπτειν, ἐκτὸς τοῦ δριμύσσειν. τοιοῦτον δέ ἐστι τὸ τῆς ἀλθαίας ζέμα, τήλεως τε καὶ ἰσχάδων, καὶ πιτύρων, καὶ χαμαιμήλων, καὶ τὸ ἔλαιον τὸ χαμαιμήλινον. ἐπὶ δὲ τῶν θερμοτέρων πάνυ, καὶ οἱ τῆς πτισάνης χυλοὶ μετὰ ῥοδίνου, καὶ χαμαιμήλου, καὶ κρόκων ὠῶν συγκείμενοι. παρηγοροῦσι γὰρ καὶ εὐκρασίαν περιποιοῦσι τοῖς τόποις, καὶ πρὸς τὸ παθεῖν φοβούμενοι, κωλύουσιν ἁλίσκεσθαι τῇ διαθέσει τοὺς λιθιῶντας συνεχῶς. εἰ δὲ ἐπιμένει τὰ τῆς ὀδύνης, καὶ ὁ λίθος δυσέκκριτος, ἔρχου ἐπὶ τὰ ἰσχυρότερα τῶν βοηθημάτων. τοιοῦτον δέ ἐστι τὸ τράγου αἷμα. δεῖ δὲ αὐτὸ ψύχειν καλῶς, καὶ μετὰ τὸ ψυγῆναι, κόπτειν καὶ σήθειν, καὶ οὕτω διδόναι τοῖς ἔχουσι λίθον. καὶ τοὺς * τέττιγας δὲ ὁμοίως ψύξαντα καὶ κόψαντα, διδόναι. δεῖ δὲ * αὐτὸν λαμβάνειν τὰ σκέλη καὶ τοὺς πόδας, καὶ οὕτω παρέχειν τῷ πάσχοντι, κάτω ἐν λουτρῷ ἐν τῇ τοῦ ψυχροῦ δεξαμενῇ. κάλλιον δὲ ἂν εἰς οἰνόμελι ἢ κονδῖτον λειώσῃς τὸ βοήθημα. μὴ οὖν καταφρονήσῃς· ἔστι γὰρ ἰσχυρόν. ταῦτα μὲν οὖν ἁπλᾶ. τῶν δὲ συνθέτων ἄριστόν ἐστι τόδε, ναρδοστάχυος, πεπέρεως ἀνὰ οὐγ. α', κασίας, σύριγγος, κόστου ἀνὰ οὐγ. β', δι' ὕδατος δίδου νυκτὸς καὶ πρωΐ. δραστικώτατον δὲ καὶ σφόδρα ἰσχυρότατόν ἐστι βοήθημα τὸ διὰ τοῦ τραγείου αἵματος οὕτω διδόμενον, ὅταν ἄρξηται περκάζειν ἡ σταφυλὴ, λαβὼν λοπάδα καινὴν, βάλε εἰς αὐτὴν ὕδωρ, καὶ ἀπόζεσον, ὥστε τὸ γεῶδες ἀποβάλλειν, καὶ σφάξας τὸν τράγον, βάλε τοῦ αἵματος αὐτοῦ τὸ μέσον, ὥστε μήτε τὸ πρῶτον μήτε τὸ ὕστερον λαβεῖν, καὶ ἐάσας παγῆναι, κατάτεμε εἰς λεπτὰ, μόνον ἐν τῇ λοπάδι. σκεπάσας δὲ δικτύῳ λεπτῷ, ἢ ὀθόνῃ ἀραιᾷ, εἰς ὑπαίθριον τόπον τίθει, ὥστε ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης καταλάμπεσθαι, καὶ ξηρανθῆναι, καλῶς φυλαττόμενος μὴ βραχῇ. καὶ λειώσας ἐπιμελῶς ἔχε ἐν πυξίδι. καὶ ἐπὶ τῆς χρήσεως δίδου κοχλιάριον ἓν πλῆρες μετὰ γλυκέος κρητικοῦ. τοῦτο μὲν οὖν τοιοῦτόν ἐστι. καὶ ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τὴν τούτου πεῖραν εἰλήφαμεν. προσήκει δὲ ἀκμαῖον εἶναι τῇ ἡλικίᾳ τὸν σφαζόμενον τράγον. εἴη δ' ἂν ὁ τοιοῦτος περὶ τὸ τέταρτον ἔτος. φύλλα δὲ τοῦ μαράθρου δεῖ προπαραβάλλειν τῷ τράγῳ, εὐωδίας χάριν, ἀμώμου τε καὶ τῶν τοιούτων. ἐγὼ δὲ μίξας ζιγγιβέρεως * τρωγλῖτιν κεκαυμένην, εἰς τὰς μεγάλας ὀδύνας, οἶδα ἐξουρήσαντα παμμεγέθη λίθον ὃν διαθρύψας ἐξέωσε. ἐδείκνυε δὲ τὸ πλῆθος τῶν τμημάτων, τὸ συνεστὸς ἐξουρηθὲν αὐτοῦ μόριον. τοῦτο τὸ φάρμακον μετὰ τοῦ θρύπτειν, καὶ ἀνώδυνόν ἐστι, καὶ ἄλλους οὐκ ἐᾷ συνίστασθαι λίθους, ὅθεν καὶ θεοῦ χεὶρ καλεῖται. εἰ δὲ μὴ ἔχεις τὸ αἷμα τοῦ τράγου, κέχρησο τῷ διὰ τοῦ κονδίτου. ἔχει δὲ οὕτω. Κονδί-

τον νεφριτικόν. Ναρδοστάχυος, φοῦ, σαξιφράγου, βετονίκης, ἀσάρου, λινοσπέρμου, πετροσελίνου ἀνὰ γο α΄, κόστου, φύλλου ἀνὰ γο ϛ΄. κοχλιάριον βάλλε τοῦ ξηρίου εἰς κονδῖτον, καὶ πινέτω πρὸ ὥρας ἀρίστου. θρύπτει λίθους, καὶ ἀπουρεῖσθαι ποιεῖ, ὡς μηκέτι συγχωρεῖν συνίστασθαι λίθους. Περὶ ἀνωδύνων. Τούτοις καὶ τοῖς ὁμοίοις τούτων ἐν ταῖς παραστάσεσι κεχρῆσθαι, καὶ τῶν λίθων ἐσφηνωμένων, οὐ κατὰ τὸν τῆς ὑγείας χρόνον, διὰ τὸ μὴ δυσκράτους γίνεσθαι τοὺς νεφρούς. εἰ δὲ ἐπιμένει ἡ ὀδύνη, καὶ μέγας κίνδυνος καταβληθῆναι τὴν δύναμιν ὑπό τε τῶν ἀγρυπνιῶν, καὶ τῆς ἐπιμόνου ὀδύνης, ἔρχου καὶ ἐπὶ τὰς ἀντιδότους, ὅσαι μετὰ τοῦ παρηγορεῖν, καὶ ὕπνον ἐμποιεῖν ἔχουσι, καὶ τὰ λεπτύνοντα, καὶ θρύπτειν δυνάμενα λίθους, οἷα ἐστιν, ἥ τε Φίλωνος, καὶ ἡ πανάκεια καλουμένη, καὶ ἡ θηριακὴ μὴ παλαιὰ οὖσα καθ' ἑαυτήν, ἢ μετὰ τῆς Φίλωνος μιγνυμένη. βέλτιον γάρ ἐστι παρηγορῆσαί τε, καὶ ἀνακαλεσάμενον τὴν δύναμιν, οὕτως ἐπὶ τὰ ἰσχυρότερα καὶ λίθους θρύπτειν δυνάμενα πάλιν ἔρχεσθαι.

Περὶ Φλεβοτομίας.

Εἰ δὲ καὶ πλῆθος ὑπολάβῃς εἶναι, ἢ φλεγμονὴν ἅμα τῇ τοῦ λίθου ἐμφράξει, τὴν φλεβοτομίαν πάντως παραλάμβανε πρότερον. οὕτω γὰρ οὐκ ἂν ἁμάρτῃς προσφέρων βοήθημα. χαλάσεως γὰρ γινομένης, καὶ τῶν πόρων ἀραιωθέντων, ἔτι μᾶλλον τὰ προσφερόμενα βοηθήματα τὸ ἴδιον ἐπιδείξονται ἔργον. οἶδα μὲν οὖν καὶ ἓν μόνον τῶν γεγραμμένων βοηθημάτων ἀρκεῖν πρὸς τελείαν θεραπείαν τοῦ πάθους. ἐμνημόνευσα δὲ διαφόρων, διὰ τὸ ἀπορήσαντα ἑνός, ἑτέρῳ δυνηθῆναι χρήσασθαι. λοιπὸν δὲ καὶ πρὸς τὸ μέγεθος τῆς νόσου, καὶ τὴν δύναμιν, καὶ τὴν ἕξιν τοῦ κάμνοντος, ἐξευρίσκειν ἐκ τῶν διαφόρων ἐστὶ δυνατὸν τὸ κατάλληλον. ἐν δὲ τῷ τῶν βοηθημάτων πλήθει, ἵνα μὴ θραύειν τοὺς ἤδη τεχθέντας λίθους, ἄλλους δὲ γίνεσθαι πλείονας παρασκευάζουσι. τὴν γὰρ ποιητικὴν αἰτίαν αὔξουσι τῶν λίθων, δυσκράτους αὐτοὺς καὶ πυρώδεις διὰ τῶν θερμαινόντων ἀπεργαζόμενοι, ὡς εὐχερῶς ἑτέρους ὀπτᾶν δύνασθαι λίθους. ὅπως οὖν μὴ τοῦτο γένοιτο, σπουδάζειν χρὴ φεύγειν τὰ πάνυ θερμὰ καὶ δριμέα τῶν βοηθημάτων. εἰ δὲ ἀνάγκη τις συμβῇ, ἅπαξ ἢ δὶς τούτοις χρησάμενον, καὶ ἐπιτυχόντα τοῦ σκοποῦ, δεῖ πάλιν ἀφίστασθαι αὐτῶν, καὶ μή, ὡς οἱ πολλοὶ ποιοῦσι, κεχρῆσθαι θέλειν αὐτοῖς, ἐν τῷ τῆς ὑγείας χρόνῳ, προφυλακῆς χάριν, ἐπὶ τὸ μὴ συνάγεσθαι παχυτέραν ἢ ψυχροτέραν ὕλην, ἐπιτηδείαν οὖσαν πρὸς τὴν τῶν λίθων γένεσιν, ἀλλὰ τοὐναντίον δεῖ σπουδάζειν, καὶ εὐκρασίαν ἐμποιεῖν, καὶ τοῖς λεπτύνουσιν ἄνευ τοῦ πάνυ θερμαίνειν, κεχρῆσθαι, ὥσπερ τὸ ὀξύμελι, καὶ τὸ ἀδίαντον, καὶ τὸ ζέμα τοῦ ἀγρίου ἀσπαράγου, καὶ ἀγρώστου, καὶ ἡ ῥίζα τοῦ σελίνου, καὶ ἠρυγγίου, καὶ τῆς πενταφύλλου ῥίζης, καὶ τοῦ ἀρνογλώσσου τῆς ῥίζης, καὶ τῶν φύλλων. καὶ ἔτι μᾶλλον τοῦ καρποῦ καὶ τῶν ἐρεβίνθων ὁ ζωμός, γλυκυσίδης ὁ καρπός, ἀμύγδαλα. ἀλλὰ μηδὲ τούτοις συνεχῶς, ἀλλὰ τότε μόνον ὅτε τις ὑπόνοια συνάγεσθαι παρείη παχυτέραν ὕλην ἐν τοῖς νεφροῖς. πίνειν δὲ δεῖ πρὸ πάσης τροφῆς εὔκρατον. οὐδὲν γὰρ οὕτως ἀπερίττους ἐργάζεται καὶ εὐκράτους τοὺς νεφρούς, ὡς μὴ δύνασθαι ἔτι τίκτειν λίθους. τῷ γὰρ χρόνῳ τὸ πυρῶδες αὐτῶν ὑπὸ τῆς εὐκρασίας ἀποσβέννυται. διὸ καλῶς ποιοῦσιν οἱ πίνοντες καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς τροφῆς, ὕδατος ἢ οἴνου ψυχθέντος, ἢ ῥοσάτου ἢ ἰάτου. τὸ γὰρ κονδῖτον παντὶ τρόπῳ παραιτεῖσθαι δεῖ, ὥσπερ καὶ τὸ ὑδρόγαρον, καὶ πάντα τὰ διὰ πεπέρεως. καὶ οὐ μόνον δὲ τὰ δριμέα, ἀλλὰ καὶ παχύματα τῶν ἐδεσμάτων φεύ-

γειν δεῖ

γειν δεῖ, οἷον, ἄζυμα, ἴτριον, σεμίδαλιν, ᾠὰ σκληρά, πλακοῦντας, καὶ ὅσα διὰ γάλακτος ἔχει τὴν σκευασίαν, καὶ αὐτὸ τὸ γάλα, καὶ τὸν τυρόν. παραιτείσθωσαν δὲ καὶ τοὺς παλαιοὺς μέλανας καὶ αὐστηροὺς τῶν οἴνων, καὶ τὸ ἐπὶ στρωμνῆς καθεύδειν ἐχούσης πτερὰ τῶν χηνῶν. πολὺ γὰρ ἐκθερμαίνει ταῦτα τοὺς νεφρούς, καὶ τὸ ἵστασθαι ἐπὶ πολὺ φυλάττεσθαι δεῖ· σπουδάζειν δὲ μᾶλλον, ἢ κινεῖσθαι, ἢ καθέζεσθαι. φεύγειν δὲ δεῖ καὶ τὴν βραδυπεψίαν, καὶ τὸ μὴ πέττοντα ἐσθίειν, καὶ τὸν πολὺν οἰσικόν, καὶ τῶν ἰχθύων τὰ κητώδη, οἷον, θύννους, πηλαμύδας, σκόμβρους, κεφάλους, καὶ τὰ ὀστρακόδερμα, πλὴν κτενὸς καὶ ἐχίνου. τῶν δὲ ἐχίνων καὶ συνεχῶς δεῖ λαμβάνειν, ἐὰν ᾖ δυνατόν. μετὰ γὰρ τοῦ εὐκρασίαν περιποιεῖν, καὶ τὸ διουρητικὸν ἔχει. ἀστακοῦ δὲ καὶ κηρυκίου σπανίως δεῖ λαμβάνειν. τὰ δὲ ὄστρεα καθόλου παραιτεῖσθαι, καὶ τῶν κρεῶν τὰ λιπαρὰ καὶ τῶν ὀρνέων. ὁμοίως καὶ τῶν ἐν λίμνῃ διαιτωμένων συνεχῶς ἐσθίειν. προσφερέσθωσαν δὲ καὶ χηνῶν τὰ ἄκρα, καὶ τῶν στρουθίων τὰ λιπαρά, χλωροὺς πυργίτας, καὶ τὰ ὅμοια. τῶν δὲ ὀπωρῶν ἐσθιέτωσαν καὶ τῶν σικύων, τὴν ἐντεριώνην περιφτὴν μάλιστα, καὶ πεπόνων. σῦκα δὲ ξηρὰ καὶ χλωρὰ προσφερέσθωσαν, καὶ σταφυλήν, καὶ μῆλα, καὶ ῥοδάκινα, καὶ ἀπίδια, μήτε πολλά, μήτε συνεχῶς. Τοσαῦτα καθόλου καὶ κατὰ μέρος εἰρήσθω σοι κατὰ μέθοδον ἐπιστημονικὴν ἐκτεθέντα. ἐπεὶ δὲ καί τινες τῶν ἀρχαιοτέρων, καὶ τῶν τὰ φυσικὰ περὶ ἀντιπαθείας γραψάντων, ἐξέθεντό τινα καὶ τοὺς ἤδη τεχθέντας ἐπαγγελλόμενα ῥύπτειν παραδόξως λίθους, καὶ τοῦ λοιποῦ μηκέτι τίκτεσθαι συγχωρεῖν, ἀναγκαῖον ἐνόμισα καὶ τούτων ἐκθέσθαι τινά, καὶ μάλιστα διὰ τοὺς φιλαρέτους, ἕνεκα τοῦ σῶσαι ἄνθρωπον, καὶ δυνηθῆναι νικῆσαι πάθος. καλὸν γὰρ νικᾶν, καὶ πάσῃ μηχανῇ βοηθεῖν. ἔτι δὲ καὶ ὁ θειότατος Γαληνὸς μηδὲν νομίσας εἶναι τὰς ἐπῳδάς, ἐκ τοῦ πολλοῦ χρόνου καὶ τῆς μακρᾶς πείρας εὗρε μεγάλως δύνασθαι αὐτάς. ἄκουσον οὖν αὐτοῦ λέγοντος, ἐν ᾗ περὶ τῆς καθ' Ὅμηρον ἰατρικῆς ἐξέθετο πραγματείας. ἔχει δὲ οὕτως, » Ἔνιοι γοῦν οἴονται τοῖς τῶν γραῶν μύθοις ἐοικέναι τὰς ἐπῳδάς, ὥσπερ κἀγὼ μέχρι πολλοῦ. τῷ χρόνῳ δὲ ὑπὸ τῶν ἐναργῶς φαινομένων ἐπείσθην εἶναι δύναμιν ἐν αὐταῖς. ἐπί τε γὰρ τῶν ὑπὸ σκορπίου πληγέντων ἐπειράθην ὠφελείας. οὐδὲν δ' ἧττον, κἀπὶ τῶν ἐμπαγέντων ὀστῶν ἐν τῇ φάρυγγι, δι' ἐπῳδῆς εὐθὺς ἀναπτυομένων, καὶ πολλὰ γενναῖα καθ' ἕκαστόν εἰσι, καὶ ἐπῳδαὶ τυγχάνουσαι τοῦ σκοποῦ. εἰ οὖν καὶ ὁ θειότατος Γαληνὸς μαρτυρεῖ, καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν παλαιῶν, τί κωλύει καὶ ἡμᾶς ἅπερ ἔγνωμεν ἐκ πείρας, καὶ ὅσα ὑπὸ φίλων γνησίων, ταῦτα ἐκθέσθαι ὑμῖν; πολλὰ μὲν οὖν εἰσι καὶ ἄλλα, οὐδὲν δὲ οὕτως, ὡς ὁ ἐκ τοῦ κυπρίου χαλκοῦ δακτύλιος. ἔχει δὲ οὕτω. Φυσικά. Λαβὼν χαλκὸν * νικώμενον ἢ κύπρινον, πυρὶ τὸ σύνολον μὴ συνομιλήσαντα, τὸ ἐν αὐτῷ τῷ μετάλλῳ τοῦ χαλκοῦ εὑρισκόμενον ποίησον γενέσθαι ὡς ψηφίδα, ὥστε φανῆναι ἐν δακτυλίῳ· καὶ γλύψας ἐπ' αὐτῆς λέοντα, καὶ ☾, καὶ ἀστέρα, κύκλῳ τούτου γράψον τὸ ὄνομα τοῦ θείου, καὶ ἐγκλείσας χρυσῷ δακτυλιδίῳ, φόρει παρὰ τῷ μικρῷ ἰατρικῷ δακτύλῳ.

Περὶ φλεγμονῆς τῶν ἐν νεφροῖς. ε'

Ὅτι μὲν ἡ φλεγμονὴ συνίσταται καθόλου πλῆθος ὕλης ἐπιρρευσάσης ἐν τοῖς μορίοις, καὶ μάλιστα τοῖς σαρκώδεσιν, ἅπασιν ὡμολόγηται, καὶ χρὴ τοῦτο ἐπιστημόνως σκοπεῖν,

ἄρα τὴν ἐπιρρέουσαν, τῷ πλήθει μόνῳ λυπεῖ, ἢ ποιότητι μόνῃ, ἢ τῷ συναμφοτέρῳ· πλήθει μὲν, ὡς ὅταν αὐτὸ χρηστὸν ὑπάρχον τὸ αἷμα, διὰ μηδὲν ἄλλο, ἢ διὰ πλῆθος αὐτὸ μόνον τὴν ἔμφραξιν ἐργάσηται, καὶ διατείνῃ τε καὶ εἰς ὕψος ἐπαίρῃ τὸ μόριον· ποιότητι δὲ μόνῃ, ὡς ὅταν μὲν ὀλίγον ὑπάρχῃ χολῶδες καὶ ἄγαν δριμὺ, ἢ παχὺ καὶ γλίσχρον, ἢ γεῶδες καὶ μελαγχολικόν. ἐὰν δὲ καὶ πολὺ ὑπάρχῃ τὴν ἐπιρρέουσαν καὶ κακόχυμον, συμβαίνει τηνικαῦτα κατ' ἀμφότερα λυπεῖσθαι τὸ μόριον, καὶ διατεινόμενον ὑπὸ τοῦ πλήθους, καὶ ἀνιώμενον ὑπὸ τῆς ὀχλούσης αὐτῷ ποιότητος. σκοπεῖν οὖν δεῖ, πότερον ἐξ ὅλου τοῦ σώματος ἐπιρρεῖ, ἢ ἀπό τινος ὑπερκειμένου μορίου, οἷον σπληνὸς, ἢ ἥπατος, ἢ ἄλλου μορίου. μεγίστη γὰρ ἐκ τούτου γίνεται διαφορὰ τῆς θεραπείας. εἰ γὰρ ὅλον τὸ σῶμα φαίνοιτο πληθωρικὸν, ὅλου δεῖ προνοεῖσθαι πρότερον, εἶτα τοῦ μέρους· εἰ μὲν αἷμα πλεονάζον φανείη, διὰ φλεβοτομίας· εἰ δὲ κακοχυμία τις, διὰ καθάρσεως τῆς τὸν κρατοῦντα χυμὸν καθαίρειν δυναμένης. ποιοῦ δὲ τὴν κάθαρσιν, προδιαιτήσας αὐτὸν ἀσφαλῶς, καὶ εὔλυτον προκατασκευάσας τῇ τε πτισάνῃ, καὶ ἰχθύσι, καὶ ἰντύβοις, καὶ πᾶσι τοῖς ὑγραίνειν καὶ ἐπικιρνᾶν δυναμένοις. εἰ δὲ παχὺ εἴη, καὶ μηδὲν ἔχον δριμὺ, ταῖς δι' ὀξυμέλιτος τροφαῖς, καὶ ἀποζέμασι τοῖς λεπτύνειν καὶ τέμνειν δυναμένοις. ἀλλ' ἐπειδὴ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ τέμνοντα καὶ δακνώδη ὑπάρχει, καὶ προξύνει τὰ φλεγμαίνοντα μόρια, σπουδάζειν δεῖ πάντως ἐπιλέγεσθαι ὅσα τὸ ἄδηκτον ἔχει. εἰσὶ μὲν οὖν καὶ ἄλλα λεπτύνειν δυνάμενα, μηδὲν δριμὺ μηδὲ ἀνιαρὸν κεκτημένα, ἀλλ' οὐδὲν οὕτως, ὡς τὸ ὑδαρὲς μελίκρατον. οὕτως οὖν προλεπτύνας τὰ παχέα, ἢ ἐπικεράσας τὰ δριμέα, τότε τῶν λυπούντων ποίει τὴν κάθαρσιν, εἰ φαίνοιτό σοι κατὰ τὸ συναμφότερον λυποῦν, * καὶ μὴ δύνασθαι μόνην τὴν δύναμιν εἰς τὸ περιγενέσθαι τῆς κακοχυμίας. φεύγειν γὰρ δεῖ ταῦτα πάντα φλεγμαίνειν δυνάμενα καὶ καθαίρειν, καὶ μάλιστα ἐν τῇ ἀρχῇ, ἔτι ἀπέπτων ὄντων τῶν χυμῶν, καὶ τῆς φλεγμονῆς τὸ ζέον ἐχούσης, ἀλλ' οὐδὲν οὕτως ὡς τὰ περὶ νεφροὺς καὶ κύστιν. δέχονται γὰρ τὰ περιττώματα ἑτοίμως εἰς αὐτὰ μᾶλλον, ἢ διαφορεῖταί τι ἐξ αὐτῶν, ἐὰν μὴ πέψις αὐτοῦ τοῦ φλεγμαίνοντος καὶ πάσης τῆς ὕλης εὑρεθῇ γινομένη. οὕτω μὲν ἐὰν πολλὴ καὶ κακόχυμός σοι ἡ ὕλη φαίνοιτο, πράττειν δεῖ· εἰ δὲ μὴ φαίνοιτό σοι πολλή τις οὖσα ἡ ὕλη καθ' ὅλον τὸ σῶμα, ἀλλὰ μᾶλλον ὀλίγη καὶ δριμεῖα, καὶ ζέουσα, φεύγειν δεῖ * τὰ διουρητικὰ, κἂν ἄδιψα ᾖ, καὶ τὸ μελίκρατον, κεχρῆσθαι δὲ μᾶλλον εὐκράτῳ πλείονι. καὶ γὰρ τὸ δριμὺ ἀμβλύνει, καὶ τὸ δακνῶδες ἀποπλύνει. ὅπερ ἐπιμένον τήν τε θερμότητα ἐπισπᾶται, καὶ τὸ δάκνειν καὶ ὀδύνην ἐμποιεῖ· ἡ γὰρ ὀδύνη οἶδε πλέον τὰ πεπονθότα ῥευματίζειν μόρια. ὥστε ἐὰν ᾖ δριμύτης ἡ λυποῦσα, οὐ δεῖ φοβεῖσθαι τὴν πλείονα προσφορὰν τοῦ πόματος. καὶ γὰρ τοῦτο πλέον ὠφελεῖ τὰς ἐκ δριμύτητος γινομένας φλεγμονάς. τὰς γὰρ διὰ πλῆθος ὕλης γινομένας τὰ διουρητικὰ πάνυ οὐκ ὠφελεῖ. συνεφέλκονται γὰρ καὶ ἄλλην ὕλην παχυτέραν ἅμα τοῖς οὔροις εἰς τὰ πεπονθότα, ἥτις οὐχ εὑρίσκουσα διέξοδον, ἐν αὐτοῖς ἐμμένει τοῖς πάσχουσι. Περὶ βοηθημάτων τοπικῶν. Ἔξωθεν μὲν δεῖ προσφέρειν, εἰ μὲν χολῶδες εἴη τὸ τὴν φλεγμονὴν ἐργαζόμενον, τὰ ψύχειν δυνάμενα, καὶ μάλιστα ἐν ταῖς ἀρχαῖς, καὶ ζεούσης ἔτι τῆς φλεγμονῆς. πολλὰ οὖν εἰσιν τοῦτο ποιεῖν δυνάμενα, ἀλλ' οὐδὲν οὕτως ὡς ἡ κηρωτὴ ἡ λαμβάνουσα ῥοδίνου, καὶ βραχέος ὄξους, καὶ πολυγόνου χυλοῦ, ἢ ἀνδράχνης. ἐν δὲ ταῖς ἀναβάσεσι, καὶ τῶν διαφορητικῶν τι δεῖ προσφέρειν, οἷον, χαμαιμήλου, ἢ τῶν νεαρῶν στεάτων, ἢ τῆς διὰ χυ-

λου βραχὺ, παρακμῆς γινομένης, καὶ τὴν ἔτι πλέον διαφορεῖν δυναμένων. εἰ δὲ παχυτέρα φαίνοιτό σοι ἡ τὴν φλεγμονὴν ἐργασαμένη ὕλη, δεῖ βοηθεῖν τοῖς ἀδήκτως λεπτύνουσι, καὶ ἔξωθεν τῷ τε χαμαιμήλῳ, καὶ καταπλάσμασι, διὰ κριθίνου καὶ λινοσπέρμου ἑψηθέντων εἰς τὸ ζέμα τοῦ χαμαιμήλου, καὶ μελιλώτων, ἀψινθίου, καὶ ἀλθαίας, καὶ ὀλίγου ἑψήματος. τὸ δὲ ἐπὶ πολὺ πυριᾶν παραιτοῦ, ἀλλὰ περαιτέρω τῇ θερμασίᾳ κέχρησο. ὥσπερ οὖν τὸ ἐπὶ πολὺ θερμαίνειν δεῖ παραιτεῖσθαι, διὰ τὸ μὴ εἰς πῦον μεταβληθῆναι τὴν ἐν τῇ φλεγμονῇ περιεχομένην ὕλην, οὕτω καὶ τοῖς ψύχουσιν ἐπὶ πολὺ καὶ πολλάκις τάχιστα σκληροῦνται τῶν νεφρῶν αἱ φλεγμοναί. πάντα οὖν τὰ ἄκρα φεύγειν δεῖ ἐπὶ πάντων, μάλιστα δὲ ἐπὶ νεφρῶν ἐχόντων φλεγμονήν. λουτροῖς μὲν πρὶν κενῶσαι τὸ πλῆθος, οὐ δεῖ σπουδάζειν· κεχρῆσθαι δὲ μετὰ τὴν τοῦ ὅλου πρόνοιαν καὶ λουτροῖς ἐκθερμαίνουσιν, ἀσφαλῶς ἄν τις χρήσαιτο.

Περὶ φλεγμονῆς νεφρῶν εἰς πῦον μεταβαλλούσης. Τὴν δὲ φλεγμονὴν μέλλουσαν εἰς πῦον μεταβάλλεσθαι, διαγίνωσκε πρότερον ἐκ τοῦ μηδεμιᾶς προφάσεως γινομένης, πυρετοὺς ἢ περιψύξεις τινὰς ἀλόγους ἐπιγίνεσθαι, καὶ ἀτάκτους. περὶ γὰρ τὰς γενέσεις τοῦ πύου, οἱ πόνοι καὶ οἱ πυρετοὶ συμβαίνουσι μᾶλλον, ἢ γινομένου. ἔπειτα δὲ πρὸς τοῦτο, ἀνακλινόμενον αὐτὸν εἰς τὸ ὑγιαῖνον μέρος ἐκ τοῦ πεπονθότος, βάρους πολλοῦ μᾶλλον αὐτὸν αἰσθάνεσθαι λέγειν, ἢ πρὸ τοῦ εἰς ἀπόστασιν ἔρχεσθαι τὴν φλεγμονήν. λοιπὸν δὲ καὶ εἰ πῦον φανείη, μὴ ἀλλαχόθεν αὐτὸ ἐκκρίνεσθαι ὑπολάβῃς, εἰ μὴ ἐκ τῶν νεφρῶν. καὶ γὰρ ἡ προλαβοῦσα ὀδύνη, καὶ ἡ τοῦ βάρους συναίσθησις, ἀκριβῆ τὴν διάγνωσιν καὶ ἀναμφίβολον ἔχειν ἀποδείκνυσιν ὁμοίως. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐξ ἄλλων τόπων πλειόνων ἐκκρίνεται πῦον, ἅπαντά σοι σαφῶς ἐκτίθημι τὰ σημεῖα, δι' ὧν δυνήσεταί τις αὐτὸ καταλαβεῖν, ἐξ ὧν ἐκκρίνεται τόπων τὸ πῦον, εἴτε ἀπὸ νεφρῶν, εἴτε ἀπὸ κύστεως, ἢ οὐρητικῶν πόρων, ἢ καὶ ἀπὸ τοῦ πνεύμονος, ἢ ἄλλου τινὸς μορίου, εἴτε ἀναπνευστικῶν, ἢ θρεπτικῶν. καὶ γὰρ εἰ σπανίως, ἀλλ' ὅμως ἐξ αὐτῶν ἐκκρίνεται πῦον. ἄνωθεν μὲν οὖν τὸ πῦον φερόμενον, εὑρίσκεται πάντως σὺν τῷ αἵματι τοῦ οὔρου ἀναμεμιγμένον ἀκριβῶς. εἰ δὲ ἐκ τῶν κάτωθεν ἐκκρίνοιτο, καὶ τὴν ὑπόστασιν ὑφισάνουσαν εὑρήσεις ἐν τῷ πυθμένι * τῆς ἀμίδος μᾶλλον. εἰ δὲ ἐκ τῶν μέσων μερῶν φέροιτο, μέση καὶ ἡ μίξις τοῦ πύου εὑρίσκεται, καὶ οὐκ ἀκριβῶς ἀναμεμιγμένη. πρόσεχε δὲ καὶ τοῖς ἀναμεμιγμένοις καὶ ἐμφερομένοις ἐν οὔροις. πάντως γὰρ μηνύουσί σοι τὸν πεπονθότα τόπον. εἰ μὲν γὰρ ἐκ τῆς κύστεως, εὑρήσεις ἐμφερόμενα μόρια πεταλώδη· εἰ δὲ σαρκώδη, ἀπὸ τῶν νεφρῶν. λοιπὸν δὲ καὶ ἡ ἰδιάζουσα ὀδύνη, καὶ τὰ προηγησάμενα, καὶ πάντα τὰ συνεδρεύοντα, καὶ τὸν τόπον τὸν πεπονθότα καὶ τὴν διάθεσιν δηλώσει, καὶ φανερὰν ποιήσει πάνυ. Νεφριτικὸν ξηρίον πρὸς δυσουρίαν καὶ λιθίασιν. Ἀλθαίας σπέρμα, λινόσπερμα ἀνὰ Γο S'', κνίδης σπέρμα ʒ ϛ', ναρδοστάχυος, καρποβαλσάμου ἀνὰ ʒ ϛ', παλιούρου σπέρμα Γο S'', ὑέλου Γο α'. Ἄλλο ᾧ καὶ αὐτὸς κέχρημαι. Ἀγαρικοῦ Γο α', ἀλθαίας σπέρμα Γο S'', λινοσπέρμου Γο S'', κνίδης σπέρμα, καρποβαλσάμου, παλιούρου σπέρμα, ὑέλου ἀνὰ ʒ ϛ'. δίδου ἐκ τοῦ ξηρίου ʒ α', μετὰ χρυσαττικοῦ ζέματος, ἢ ἠρυγγίου, καὶ ἀγρώστεως, καὶ σικύου σπέρμα, καὶ ἀτρακτυλίδος βοτάνης. Περὶ θεραπείας. Θεραπεύειν δὲ δεῖ τοὺς ἐκκρίνοντας πῦον, τοῖς ἀδήκτοις καὶ ἀπορρύπτειν δυναμένοις. ὧν ἐστι καὶ τὸ ὑδαρὲς μελίκρατον, καὶ ὁ χυλὸς τῆς πτισάνης μετὰ ὀλίγου μέλιτος, τό, τε ἀδίαν-

τον, καὶ σπέρμα τοῦ σικύου μετὰ χρυσαττικοῦ, καὶ ὁ διὰ φυσαλίδων τροχίσκος, καὶ τὸ γάλα τὸ ὄνειον πινόμενον, καὶ μάλιστα τοῖς ἔχουσι τὸ ἕλκος περὶ τὴν κύστιν, καὶ ἡ ἀρμενία βῶλος πινομένη, καὶ ἵππουρις, καὶ ἄγχωσις ἔτι μάλα. τὰ δὲ περὶ τὸν οὐρητικὸν πόρον, διὰ κοκκίων, ἢ τροχίσκων ἀδήκτως ξηραινόντων μᾶλλον ἢ περ διὰ τῶν λεπτυνόντων θεραπεῦσαι. προσέχειν δὲ δεῖ πάντως καὶ τῇ διαίτῃ, καὶ μὴ, ὡς οἱ πολλοὶ, τοῖς φαρμάκοις μόνοις καταπιστεύειν. ἐπιτήδειος οὖν ὁ χυλὸς τῆς πτισάνης, καὶ τοῦ βρόμου μόνος μετὰ χρυσαττικοῦ, ἢ ῥοσάτου, ἢ οἰνομέλιτος, ἢ τοῦ γλυκέος τοῦ κρητικοῦ, ἢ λαδηνοῦ, ἢ σκυθοπολίτου. εἰ δὲ μὴ ἔχει ἡδέως γλυκὺν πίνειν ὁ πάσχων οἶνον, ἢ ὑδρόμηλον, ἢ κνίδιον, ἢ σαρεφθῖνον, ἢ τύριον λαμβανέτω, ὀλίγον μέντοι. οὐ γὰρ πολὺς καὶ ῥευματίζεσθαι παρασκευάζει τὰ ἕλκη καὶ φλεγμαίνειν. κάλλισται δὲ τούτοις εἰσὶ σταφίδες ἐσθιόμεναι, καὶ ἀμύγδαλα, καὶ στρόβιλοι μετὰ γλυκέος, εἰ μὴ λίθους ἔχουσιν. ἔθος γὰρ τίκτειν εἰς τοὺς νεφρούς. καὶ τὰ ὠὰ δὲ τῶν κατοικιδίων ὀρνίθων ἐσθιόμενα χλιαρὰ καὶ ἁπαλώτατα πάνυ ὠφελεῖ. ἐγὼ γοῦν οἶδά τινα, ὃς ἅμα τῷ τεχθῆναι τὰ ὠὰ, κατερρόφα αὐτὰ ἄνευ ἑψήσεως, καὶ ἔφασκε τὰ μέγιστα ὠφελεῖσθαι, καὶ τὰς δήξεις, καὶ τὰς ὀδύνας τὰς γινομένας περὶ τὴν κύστιν ἐκ τοῦ τρόπου τούτου φέρειν δύνασθαι ῥᾳδίως ἔφασκε. καὶ ὁ ἐχῖνος δὲ ὁ πεπλυμένος ἐσθιόμενος, καθ' ἑαυτὸν ἢ μετὰ χρυσαττικοῦ, ἢ ὑδρομήλου γλυκέος, καὶ κτένια πεπλυμένα, καὶ ἀστακὸς δίεφθος ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ ὕδατι, μετὰ τὸ καθαρθῆναι ἑψηθεὶς, ὠφελιμώτατός ἐστι. τῶν δὲ λαχάνων, τὸ ἴντυβον, καὶ ἡ κράμβη, τρίσεφθος ἐσθιομένη εἰς οἶνον. εἰ μὴ τὸ φερόμενον πῦον δριμύτερον καὶ δακνῶδες εἴη. καὶ οἱ θέρμοι ἄναλοι χρήσιμοι, τὸ θρυπτικὸν ἔχοντες, καὶ τὸ σμηκτικὸν τῶν ἑλκῶν, καὶ οἱ βλαστοὶ τῆς τήλεως ἐσθιόμενοι, καὶ τὸ * εὔνοσον κύμινον συμμέτρως. καὶ τὰ κάστανα δὲ ἑψόμενα, ἢ ὀπτὰ συμβάλλονται πάνυ, καὶ μάλιστα ὅταν λεπτὸν καὶ χολῶδες εἴη τὸ φερόμενον. ὅτι δὲ παχὺ καὶ ἐσφηνωμένον ὑπάρχει, ὡς μόλις ἐκκρίνεσθαι, τῶν παχυχύμων ἐδεσμάτων φείδεσθαι.

ϛʹ Περὶ στραγγουρίας διαγνώσεως καὶ θεραπείας.

Εἰ μὲν δριμύτης τις εἴη ἐν τοῖς οὔροις, καὶ ἡ ὄρεξις ἐπὶ τὸ δριμύτερον καὶ χολωδέστερον εἴη τετραμμένη, δεῖ στοχάζεσθαι πάντως, διὰ τὴν δῆξιν τὴν ἐκ τῆς δριμύτητος γίνεσθαι τὴν στραγγουρίαν. εἰ δὲ μηδὲν εἴη τοιοῦτον, ἀλλὰ τοὐναντίον, καὶ τὸ οὖρον λευκὸν φαίνοιτο μᾶλλον, καὶ τὰ προηγησάμενα ψυχρότερα μᾶλλον, καὶ δίαιτα, καὶ λουτρὰ ψυχρότερα, δεῖ μᾶλλον ψυχρὰν δυσκρασίαν αἰτιᾶσθαι τῆς κύστεως, ἥτις οὐκ ἐᾷ κρατεῖσθαι τὸ οὖρον. αὗται μὲν αἱ αἰτίαι τῆς στραγγουρίας. ἡ θεραπεία δὲ συμφώνως γινέσθω τῇ ποιούσῃ αἰτίᾳ. τοῖς μὲν γὰρ ὑγραίνουσι καὶ ἐπικιρνῶσι δεῖ κεχρῆσθαι, εἰ δριμύτης εἴη, καὶ μηδενὶ θερμῷ ἢ ἁλμυρῷ. παντάπασιν οὖν πτισάνη τούτοις χρησίμη καθ' ἑαυτήν, καὶ μετ' ὀλίγου ὑδρομήλου, ἢ χρυσαττικοῦ. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ μετὰ γάλακτος, μετὰ τὸ παύσασθαι τὸ πολὺ τῆς δριμύτητος· ἐπεὶ διαφθείρεται ἐὰν πάνυ ἐπικρατούσης τῆς ξηρᾶς καὶ δριμείας ποιότητος, ἐπιδοθείη τὸ γάλα. τούτοις καὶ τὰ συνεχῆ λουτρὰ ἐπιτήδεια, καὶ τὸ εὔκρατον περὶ τροφῆς, καὶ σικύων ἡ ἐντεριώνη, καὶ πέπων, καὶ οἱ βλαστοὶ τῆς τήλεως, καὶ γλυκεῖα σταφυλή, καὶ οἶνος γλυκὺς, οἷός ἐστιν ὁ βιθυνὸς, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ὅσα ἐπικιρνᾶν δύναται, καὶ παύειν δριμύτητα.

Περὶ

Περὶ τῆς διὰ ψύξιν στραγγουρίας.

Εἰ δὲ διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν συμβῇ γενέσθαι τὸ τῆς στραγγουρίας πάθος, ἀναγκαῖόν ἐστι τοῖς θερμαίνειν δυναμένοις κατά τε δίαιταν καὶ φαρμακείαν κεχρῆσθαι. οἶνος τοίνυν θερμότερος τούτοις ἐστὶν ἐπιτήδειος, καὶ οἰνόμελι, καὶ ἀψινθάτον, καὶ ἀνίσατον πινόμενον, καὶ ἐσθιόμενον. καὶ ἐν λαχάνοις, σέλινον καὶ πράσον δίεφθον, καὶ δαῦκος, καὶ πᾶν τὸ θερμαίνειν οἶδε χωρὶς τοῦ δάκνειν. ἀλοιφῇ δὲ κεχρήσθω, τῷ ἀνηθίνῳ, ἢ γλευκίνῳ, ἢ μυρκιάτῳ, καὶ τοῖς αὐτοφυέσιν ὕδασιν. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ σκορδίου, καὶ ἀρτεμισίας ἀπόζεμα πινόμενον ποιεῖ καλῶς πρὸς δυσουρίαν, ὅπου μή ἐστι πολλὴ δριμύτης, ἢ φλεγμονή.

Περὶ δυσουρίας διαγνώσεως καὶ θεραπείας.

Τῆς δυσουρίας ἡ μέν ἐστι μετ' ὀδύνης, ἡ δὲ ἄνευ ὀδύνης. εἰ μὲν οὖν μόλις ἐκκρίνοιτο τὸ οὖρον καὶ μετὰ ὀδύνης, εἰδέναι δεῖ τὴν κύστιν ἔχειν τὸ πάθος. εἰ δὲ καὶ χωρὶς βάρους, ἕλκος εἶναι περὶ τὴν κύστιν ὑπονοεῖν χρή, εἰ μετὰ δήξεως σφοδρᾶς, καὶ πύου ἔκκρισις γένοιτο. εἰ δὲ βάρους συναίσθησίς τις εἴη γεγενημένη, δεῖ μᾶλλον ὑπονοεῖν ἢ φλεγμονὴν αὐτὴν ἔχειν, ἢ ἀπόστημα. εἰ δὲ ἄνευ βάρους ἢ ὀδύνης, ἢ διατάσεως μόνης αἰσθάνοιτο περὶ τὴν κύστιν, γίνωσκε φυσῶδες πολὺ πνεῦμα εἶναι τὸ αἴτιον τῆς ἐπισχέσεως. εἰ δὲ μηδεμιᾶς αἰσθάνοιτο περὶ τὴν κύστιν ὁ κάμνων ὀδύνης, ἢ ὄγκου, ἢ διατάσεως, γίνωσκε περὶ τοὺς νεφροὺς, ἢ τοὺς οὐρητῆρας εἶναι τὴν ἔμφραξιν, ἢ φλεγμονὴν, ἢ λίθον. ὅπως δὲ καὶ διαγινώσκειν ἅπαντα δεῖ καὶ ἰᾶσθαι, εἴρηται πρόσθεν, ὅτε περὶ τῆς τῶν νεφρῶν φλεγμονῆς καὶ ἀποστήματος, καὶ τῶν ἄλλων γινομένων ἐν αὐτοῖς διαθέσεων διελεγόμεθα. καὶ ταῦτα νῦν γράφειν περιττόν. ὅμως πρὸς τὸ εὐχερῶς εὑρίσκειν, καὶ ἐνταῦθα τινῶν μνημονεύσωμεν. πρὸς μὲν γὰρ τὴν διὰ γλίσχρους χυμοὺς γινομένην ἔμφραξιν τῶν οὔρων, καλῶς ποιεῖ καὶ τὸ σύνθετον ὀξύμελι, καὶ τὸ μελίκρατον, καὶ τὸ ἀπόζεμα τῆς ῥάμνου, τὸ ἀπὸ τῆς ῥίζης, καὶ τοῦ ὀριγάνου τὸ ζέμα θαυμασίως. καὶ ἔτι μᾶλλον εἴπερ ἡ ἔμφραξις εἴη μεγάλη, ὥστε τὰ οὖρα ἐπέχεσθαι. ποιεῖ καλῶς καὶ τέμνει, καὶ ἐκφράττει τὸ ζέμα τοῦ φλοιοῦ τοῦ τιθυμάλου. ὅπου δέ ἐστι φλεγμονή, τούτων ἀπέχεσθαι δεῖ. τοῖς δὲ ἀδήκτοις κεχρῆσθαι καὶ συμπεπτικοῖς, οἷόν ἐστι καὶ τὸ ὑδαρὲς μελίκρατον, καὶ ὅσα συμπέττειν οἶδε τὰς φλεγμονὰς, ἔξωθεν προσφερόμενα. πρὸς δὲ τοὺς ἐν νεφροῖς λίθους, ἐὰν ὦσι μεγάλοι, ὥστε δι' αὐτῶν γενέσθαι τὴν τῶν οὔρων ἐπίσχεσιν, καλῶς ποιεῖ ἥ τε πριονῖτις βοτάνη πινομένη μετὰ οἰνομέλιτος. διδόναι δὲ ὅσον β' ἢ γ' [illegible] ἐξ αὐτῆς τῆς ῥίζης. καὶ τῆς πενταφύλλου τὸ ζέμα μᾶλλον ποιεῖ, καὶ τοῦ ἐρεσίμου, καὶ ἑρπύλλου ξηροῦ, καὶ τὸ διὰ τοῦ τραγείου αἵματος, καὶ τῶν τεττίγων. πάντα δὲ ταῦτα καὶ τοὺς ἐν κύστει κατὰ μέρος πεπίστευται θρύπτειν λίθους. καὶ συνθέτων δὲ ἐμνημονεύσαμεν βοηθημάτων.

Περὶ τῶν ἐν τῇ κύστει τικτομένων λίθων. ζ'

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐν τῇ κύστει τικτόμενοι λίθοι, ὥσπερ καὶ οἱ ἐν τοῖς νεφροῖς περιοδεύονται. πλὴν ὅτι οἱ ἐν τῇ κύστει λίθοι, παιδίοις μᾶλλον τίκτονται, ἤπερ ἀνδράσι, καὶ οὔτε ὑπὸ τοσαύτης θερμότητος, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπὸ παχυτέρας ὕλης, καὶ ἐπιτηδείας εἰς τὸ τίκτειν λίθους, καὶ πήγνυσθαι ἑτοίμως ὑπὸ τῆς ἐμφύτου θερμότητος. πρὸς μὲν τὴν παχύτητα οὖν δεῖ ἐνίστασθαι μᾶλλον διὰ τῶν λεπτυνόντων· ὥστε μὴ πολλὴν ἀθροί-

ζεσθαι ὕλην παχεῖαν, ἣν τίκτουσιν εἰκότως καὶ ἀθροίζουσιν ἀδδηφαγίαι τε ἄτακτοι, καὶ μετὰ τροφὴν ἀκινησίαι. Σημεῖα λιθιάσεως ἐκ τῶν οὔρων. Μάλιστα μὲν ἄπεπτα καὶ ὑπόλευκα τούτοις ὁρᾶται τὰ οὖρα κατὰ τὴν χροιάν, καὶ ὑπόστασις ψαμμώδης καὶ ψωρώδης· καὶ προσέτι φιλοῦσι κνᾶσθαι τὸ αἰδοῖον, ἢ διατείνειν αὐτὸ βιαίως καὶ πολλάκις, καὶ τότε πλέον ἡνίκα πρὸς τὴν τῶν οὔρων ἔκκρισιν ἐπείγονται. Θεραπεία. Εἴρηται μὲν οὖν καὶ ἔμπροσθεν ἰσχυρὰ βοηθήματα πρὸς τοὺς ἐν κύστει λίθους· εἰρήσεται δὲ καὶ νῦν ἔτι δραστικώτερα, καὶ χρόνῳ πολλῷ καὶ πείρᾳ προσεξευρηθέντα, καὶ μεμαρτυρημένα, τό, τε αἴγειον αἷμα ἐπιχριόμενον ἔξωθεν θερμὸν μάλιστα ποιεῖ· κάλλιον δὲ εἰ καὶ ἐπάνω τῆς κύστεως θήσῃς τὸν τράγον· καὶ ἔτι κάλλιστον, εἰ ἐν τῷ θερμῷ ἀέρι τοῦ βαλανείου χρίσῃς, καὶ οὕτως ἐπιδήσῃς. ποίει δὲ αὐτὸ οὐ μόνον ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις καὶ ἐκ διαλείμματος. Ψωριώσης κύστεως διάγνωσις. Διαγίνωσκε τὴν ψωρίασιν τῆς κύστεως ἐκ τοῦ πιτυρώδη τινὰ μόρια κατὰ τὸ χῦμα τῶν οὔρων φαίνεσθαι. διακρινεῖς δὲ αὐτὰ ἀπὸ τῶν φερομένων ἀπὸ τῶν φλεβῶν. καὶ γὰρ καὶ αἱ φλέβες ἐστὶν ὅτε καὶ ὅλον τὸ σῶμα πολλάκις, ὥσπερ τινὰ ψωρίασιν ὑπομένουσιν ἐν ταῖς ἀμέτροις καύσεσι, καὶ φέρεται ἐξ αὐτῶν πιτυρώδη. εἰ μὲν οὖν τὸ οὖρον λεπτὸν εἴη κατὰ τὴν σύστασιν, καὶ μᾶλλον δριμύ, γίνωσκε πιτυρώδη ἐκ τῶν φλεβῶν εἶναι. εἰ δὲ τὸ οὖρον παχὺ κατὰ τὴν σύστασιν εἴη, γίνωσκε τὴν ψωρίασιν τῆς κύστεως εἶναι. θεραπεύειν δὲ δεῖ τοῖς δυναμένοις καθαίρειν, καὶ τελευταῖον τοῖς ξηραίνουσι, καὶ εἰς οὐλὴν ἄγουσι τὸ ἕλκος. ἔστι μὲν οὖν δυσχερὲς καὶ ἐγγὺς ἀνίατον, ὡς μηδὲν ἰσχύειν πρὸς τὸ πάθος βοήθημα. ὅμως δὲ δεῖ βοηθεῖν καὶ μὴ ἀποκάμνειν, ἀλλὰ διαίτῃ καὶ φαρμακείᾳ, καὶ παντὶ τρόπῳ βοηθεῖν. τὸ γάλα τοίνυν τὸ ὄνειον πάνυ συνεχῶς διδόμενον τούτοις ὠφέλιμον. εἰ δὲ μὴ παρῇ, καὶ τὸ αἴγειον διδόμενον, καὶ πίνειν καὶ ἐσθίειν μὴ μόνον, ἀλλὰ καὶ μετά τινος τῶν σιτωδῶν, ἢ μετὰ ἄρτου, ἢ μετὰ σεμιδάλεως, ἢ ἰτρίου, ἢ ἄλικος, ἢ χόνδρου. ὠφελεῖ τούτοις καὶ ὠὰ ἁπαλώτατα, καὶ πεπόνων καὶ σικύων τὰ ἐντός. ἐν τροφῇ δὲ στρόβιλοι νεαροὶ καὶ σταφίδες, καὶ σπέρμα τοῦ σικύου πινόμενον, καὶ ὅσα διὰ τῶν τοιούτων σκευάζεται, μετέχοντα καὶ τῶν ἀνωδύνων, ἢ κωνείου, ἢ ὀπίου, διὰ τὴν ἀμέτρον ὀδύνην. οὐ δεῖ δὲ συνεχῶς τοῖς ἀνωδύνοις πάνυ κεχρῆσθαι, εἰ μὴ πρὸς δύναμιν. Βοήθημα ποιοῦν πρὸς τὰς ψωρώδεις διαθέσεις καὶ δυσουρίας καὶ φλεγμονάς. Στροβίλια κ΄, σικύου ἡμέρου σπέρματος κόκκοι μ΄, ἀμύλου, ναρδοστάχυος ἀνὰ < α΄, σελίνου σπέρματος < ι΄, εἰς ὕδατος ξε α΄ ἕψεται ἡ νάρδος καὶ τὸ σέλινον, εἶτα τοῦ ἀφεψήματος μίγνυται τοῖς προγεγραμμένοις. ἡ δόσις κοχ β΄.

η΄

Περὶ διαβήτου.

Ὁ διαβήτης καλούμενος ἐστὶν ὅταν ἀμετρότερον ἐκκρίνεται τὸ οὖρον αὐτοῖς, πολλάκις ἅμα τῷ πίνειν. οἷόν τι καὶ τοῖς λειεντεριώδεσι συμβαίνει τὸ τὰ σιτία ἐκκρίνεσθαι μηδὲ βραχὺ δυνάμενα κρατεῖσθαι ἐν τῇ γαστρί, καὶ ἀλλοιοῦσθαι καὶ τρέφειν τὸ σῶμα. διό τινες οὐ διαβήτην μόνον καλοῦσι τὸ πάθος, ἀλλὰ καὶ εἰς οὖρα διάρροιαν διὰ τὸ διαρρεῖν εὐθὺς τὸ πόμα. ἐπειδὴ δὲ ἀμέτρως διψῶσι τοῦ ὑγροῦ παντὸς ἐκκρινομένου, καὶ διψακὸν τὸ πάθος ὠνόμασαν. τοιοῦτον μὲν οὖν ἐστὶ καὶ διαφόρου τετύχηκεν ὀνόματος. γίνεται δὲ δι' ἀσθένειαν τῆς ἐν τοῖς νεφροῖς καθεκτικῆς δυνάμεως, καὶ διὰ ῥώμην τῆς ἑλκτικῆς, ἥτις διὰ θερμασίαν, ἀμετρότερον ἕλκειν ἀναγκάζεται οὐ μόνον τὰ ἐν φλεψίν, ἀλλὰ

καὶ τὰ τοῦ ὅλου σώματος ὑγρά. διὸ καὶ πρὸς ταύτην ἐνίστασθαι δεῖ τὴν δυσκρασίαν. καὶ οὕτω ποιεῖσθαι τὴν πᾶσαν θεραπείαν, ψύχοντας μὲν τὸ σῶμα καὶ ῥωννύοντας. ἐπικιρνῶντας δὲ τὸ ὅλον σῶμα καὶ ὑγραίνοντας. ἐπειδήπερ ἐξ ἀνάγκης ξηρὸν εὑρίσκεται γινόμενον τὸ σῶμα, διὰ τὴν πολλὴν τῶν οὔρων ἔκκρισιν. δεῖ οὖν καὶ πόματα τούτοις πλέον διδόναι τοῦ συνήθους, ὥστε μηδὲ ὅλως δίψαν συγχωρεῖν γίνεσθαι, καὶ τροφὰς δυσμεταβλήτους, ὥστε μὴ εὐχερῶς ἐξουρεῖσθαι, καὶ λεπτοποιεῖσθαι τὴν τροφήν. τὸ γὰρ ἧπαρ θερμότερον γινόμενον καὶ δριμύτερον, τὴν γαστέρα ξηροτέραν ἐργάζεται, ἑλκομένων καὶ ἐκβοσκομένων τῶν σιτίων τὴν ὑγρότητα. δεῖ οὖν διδόναι τούτοις ἐξ ἀνάγκης πλείονα τροφὴν καὶ παχύνουσαν, ὥστε δύνασθαι ἐπαρκεῖν. ἄλυξ τοίνυν τούτοις ἐπιτηδειότατος μετὰ ῥοσάτου ἢ χρυσαττικοῦ λαμβανόμενος, ἢ ῥοδομήλου, ἢ ὑδρομήλου, ἢ ὀλίγου σαρεφθίνου, ἢ τυρείου, ἢ κνιδίου· καὶ λαχάνων ἴντυβα, ἢ τρώξιμα, ἢ θριδακίνη· καὶ τῶν κρεῶν, βούλβιον, καὶ στέρνιον, καὶ πόδες μάλιστα τῶν βοῶν, ἢ ῥέγχη, καὶ τῶν ἰχθύων, ἴσικος, ὀρφὸς, ἢ ἄλλος τις τῶν σκληροσάρκων· καὶ τῶν πεπόνων ἡ σὰρξ ἐκτὸς τοῦ σπέρματος, καὶ μῆλα τὰ πάνυ γλυκέα. φεύγειν δὲ δεῖ τὰ ἁλμυρὰ πάντα καὶ δριμέα. καὶ μηδεὶς εἰς τοὺς ζωμοὺς ἐμβαλλέτω ἢ ἀνίσου, ἢ κυμίνου, ἢ ὅλως τι τῶν τοιούτων σπερμάτων, ἢ τῶν οὖρα προτρεπόντων. φευγέτω δὲ καὶ ἐχίνου μεταλαμβάνειν, ἢ ἀμυγδάλων, ἢ πιστακίων, ἢ ἰσχάδων, ἢ φοινίκων. τῶν δὲ κασάνων λαμβάνειν οὐδὲν ἄτοπον.

Περὶ γονορροίας. θ'

Γονόρροια γίνεται ποτὲ μὲν ὑπὸ πλήθους σπέρματος βαρύνοντος τὴν δύναμιν τὴν καθεκτικὴν, τὴν οὖσαν ἐν τοῖς σπερματικοῖς ἀγγείοις, ὡς μὴ κατέχειν ἐπὶ πλέον ἔτι δύνασθαι τὸ τεχθὲν σπέρμα. ἔστιν ὅτε καὶ διὰ δριμύτητα καὶ λεπτότητα τοῦ σπέρματος. ἐρωτᾶν οὖν χρὴ καὶ περὶ τῆς χρόας τοῦ σπέρματος καὶ τῆς συστάσεως αὐτοῦ, καὶ τὰ προηγησάμενα αἴτια, τήν τε δίαιταν, καὶ τὸν προλαβόντα βίον. εἰ μὲν γὰρ ἦν εἰωθὼς ἀφροδισιάζειν, καὶ πλείοσι κεχρῆσθαι μίξεσι, νῦν δὲ μετέβαλεν ἐπὶ τὸ σωφρονέστερον * καὶ καθάριον, ὁμολογουμένως ὑπὸ πλήθους τοῦτο ὑπομένει, τῶν μορίων μὴ δυναμένων φέρειν τὸ πλῆθος. εἰ δὲ μηδὲν εἴη τοιοῦτον, χολωδέστερον δὲ καὶ δριμύτερον μᾶλλον φαίνοιτο εἶναι τὸ ἐκκρινόμενον σπέρμα, γίνωσκε μᾶλλον ἐρεθίζεσθαι τὴν γονὴν, καὶ φέρεσθαι διὰ λεπτότητα. ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ, καὶ δι' ἀσθένειαν αὐτοῖς ἕπεται τῆς καθεκτικῆς δυνάμεως. Θεραπεία. Ἐπὶ μὲν οὖν τῆς ὑπὸ πλήθους γινομένης γονορροίας, πάντων ἀπέχεσθαι σπουδάζειν τῶν πολλῶν τροφῶν, καὶ μάλιστα τῶν γεννώντων χολὴν, καὶ πλείονα πνεύματα, καὶ ἐρεθιζόντων τὴν ὕλην προπετέστερον φέρεσθαι πρὸς τὰ ἐκτός. πολλὰ δέ ἐστι τοιαῦτα καὶ ἐν τροφαῖς, καὶ ἐν φαρμάκοις. ἐν μὲν τροφαῖς, κῶνοι, κύαμοι, ἐρέβινθοι, βολβοὶ, εὔζωμα, γογγύλη, καὶ μάλιστα τὸ σπέρμα αὐτῆς πινόμενον. ὥσπερ καὶ τοῦ δαύκου τοῦ μεγάλου ἢ μέρου τὸ σπέρμα, καὶ τὸ ἡδύοσμον.

Ὅσα ἐν φαρμάκοις γεννᾷ σπέρματα καὶ παρορμᾷ. Ἐν δὲ φαρμάκοις, ἀκαλύφης τὸ σπέρμα πινόμενον, καὶ κόστος παρορμᾷ μετ' οἰνομέλιτος, ὄρχεως ἡ ῥίζα, ἣν τινες κυνὸς ὄρχιν λέγουσιν, ἡ μείζων παρορμᾷ πινομένη, * σατύριον, σκίγκων τὰ περὶ τοὺς νεφροὺς, ὡς ἐντατικὰ τῶν αἰδοίων πίνεται. Ὅσα ξηραίνει τὴν γονήν. Ταῦτα οὖν καὶ ὅσα τούτοις ὅμοια φεύγειν δεῖ ἢ ἐν ἐδέσμασι βάλλειν, ἢ πίνειν ὅλως. ἐσθίειν δὲ

τὰ ἀντιπαθῶς ἔχοντα πρὸς τὸ τὴν γονὴν τίκτεσθαι πλείονα, καὶ σβεννύοντα μᾶλλον τὸ σπέρμα· ἐξ ὧν ἐστιν ὅ, τε τοῦ ἄγνου καρπὸς πεφρυγμένος καὶ ἄφρυκτος· καὶ τὰ φύλλα δὲ καὶ τὰ ἄνθη ὑποστρωννύμενα, τὰ αὐτὰ ποιεῖν δύναται, θρίδακος σπέρμα μεθ' ὕδατος πινόμενον τὰ αὐτὰ ποιεῖν εἴωθε, καὶ ἐπέχειν γονόρροιαν. ὅθεν καὶ τοῖς ὀνειρώττουσι δίδοται. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ τῆς ἀγρίας καννάβεως καρπὸς, εἰ πλείων ποθεὶς εἴη, ξηραίνει τὴν γονήν, ὄρχις ὃν τινες * ὄρχιν λέγουσιν, ἢ ἡ σάτλων ῥίζα πινομένη ἐπέχει τὸ σπέρμα, μόλυβδος ταῖς ψόαις ἐπιτιθέμενος, τοὺς ὀνειρώττοντας ὀνίνησι. νυμφαίας ἡ ῥίζα καὶ τὸ σπέρμα τοῖς ὀνειρωγμοῖς καλῶς ποιεῖ. ἀμεθύστερον δὲ φερομένοις, ἐν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῷ πινομένη, καὶ περικλυμένου τὰ φύλλα, καὶ ὁ καρπὸς ξηραίνει τὸ σπέρμα, καί τινας φασὶν ἀγόνους γενέσθαι τοὺς ἐπὶ πολὺ πίνοντας. καθόλου οὖν τὰ ψύχοντα καὶ ξηραίνοντα, ἐφ' ὧν καὶ πλῆθός ἐστι σπέρματος, καὶ ἀσθενὴς ἡ καθεκτικὴ δύναμις, ἐπιλέγεσθαι δεῖ καὶ ἐν τροφαῖς, καὶ ἐν φαρμάκοις. παραιτεῖσθαι δὲ τὰ φυσώδη, μετὰ τοῦ θερμαίνειν, τὰ δὲ ἄφυσα ἐπιλέγεσθαι, μετὰ τοῦ μὴ πολὺ θερμαίνειν. εἰ δὲ λεπτὸν καὶ δριμὺ τὸ σπέρμα τύχῃ εἶναι, διδόναι μὲν δεῖ καὶ τῶν εἰρημένων ὅσα ψύχειν καὶ ξηραίνειν δύνανται βοηθήματα, μάλιστα δὲ τῇ τροφῇ προσέχειν. δέονται γὰρ οὗτοι τῶν ἐπικιρνώντων καὶ ἐμψυχόντων πολύ, καὶ λουτρῶν εὐκράτων· ὥστε παχυνθεῖσαν ἠρέμα τὴν γονήν, καὶ εὔκρατον γενομένην, μηκέτι φέρεσθαι. τὸ πήγανον καὶ θερμὸν ὑπάρχον, παχύνειν τὴν γονὴν μεμαρτύρηται. διὸ καὶ ὠφελεῖ πρὸς τὸ μὴ συνεχῶς ὀνειρώττειν τε, καὶ ἐκτήκειν τὴν γονήν· καὶ τὴν ὅλην δὲ αὐτοῦ οὐσίαν οὐ μόνον τὴν κρᾶσιν, οἰκείως πρὸς τοῦτο ἔχειν.

Περὶ πριαπισμοῦ.

Τὰ αὐτὰ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἐχόντων πριαπισμὸν δεῖ ποιεῖν, καὶ ἀπέχεσθαι μὲν τῶν θερμοτέρων ἐδεσμάτων, καὶ ἀναλύειν δυναμένων τὴν ὕλην εἰς πνεύματα, καὶ ἀνασομεῖν τὰς ἀρτηρίας τὰς εἰσβαλλούσας εἰς τὸ αἰδοῖον σηραγγῶδές τε ὄν, καὶ ἐπιτηδείως ἔχον πρὸς τὸ ὑποδέχεσθαι τὰ διατείνειν αὐτὸ καὶ φυσᾶν δυνάμενα πνεύματα, ὥστε οὐ μόνον τῶν θερμαινόντων, ἀλλὰ καὶ τῶν γλίσχρον χυμὸν τίκτειν δυναμένων, ἢ καὶ * τοιούτων φείδεσθαι δεῖ τὸν πάσχοντα, πάσης τε θέας αἰσχρᾶς, καὶ ὁμιλίας, καὶ φαντασίας πάσης. ὥστε πανταχόθεν ἐκκόπτεσθαι πᾶσαν κίνησιν ὑπομιμνήσκειν δυναμένην τὴν φύσιν ἐπεγείρεσθαι. πολλοὶ οὖν τοῦτο φυλαξάμενοι, τελείως ἀπηλλάγησαν τοῦ πάθους. ὅσοι δὲ μετὰ τοῦ τὴν δίαιταν ἔχειν θερμὴν καὶ ὑγρὰν, ὥστε τίκτεσθαι πάλιν τὸ σπέρμα, καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν αἰσχρῶν οὐκ ἐπαύσαντο, οὗτοι καὶ μετὰ θάνατον, ὀρθὸν εὑρέθησαν ἔχοντες καὶ ἐντεταμένον τὸ μόριον. κηρωτὴ οὖν ῥοδίνη καλῶς τούτοις ποιεῖ μετὰ ψυχροῦ ὕδατος ἀνακοπτομένη, καὶ ὀλίγου ὄξους. τὰ δὲ πολὺ ψύχοντα παραιτεῖσθαι, καὶ μάλιστα τὰ στύφοντα καὶ ναρκωτικά, διὰ τὸ μὴ τὸ πάθος δυσδιαφόρητον γενέσθαι. πινέτωσαν δὲ πολύ τὰ δυνάμενα μετειάζειν τὴν γονήν, καὶ μάλιστα τῆς νυμφαίας τὸ σπέρμα καὶ τὴν ῥίζαν. πολὺ γὰρ ἀντιπαθῶς ἔχειν πρὸς ταῦτα τετήρηται. καὶ οὐ μόνον κράσει τινὶ δρᾷ, ἀλλὰ καὶ ὅλῃ τῇ οὐσίᾳ αὐτῆς. κινήσει δὲ κεχρήσθωσαν, καὶ ἀνατρίψει τῶν ἄνω μερῶν, καὶ * εἰς ἁλτῆρας γυμναζέσθωσαν καὶ σφαῖραν, ἀντισπᾶσθαι τὴν ὕλην, καὶ τὸ φυσῶδες πνεῦμα διαφορεῖσθαι.

Κεφάλαια τοῦ ἐννάτου βιβλίου.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥ ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ.

α' Περὶ κωλικῆς διαθέσεως.

Εινόν τι πάθος καὶ ὀδυνηρόν, ἡ κωλικὴ διάθεσις, πρὸς τούτοις καὶ τὸ δυσδιάγνωστον ἔχουσα· καὶ τὸ μὲν ἐπιφέρειν τὰς ὀδύνας σφοδράς, εἰκότως τῷ κώλῳ προσγίνεται, διὰ τὸ πυκνὸν εἶναι καὶ παχύ, καὶ νευρῶδες τὸ κῶλον, καὶ μηδὲν τῶν ἐκεῖσε συῤῥεόντων εὐχερῶς διαφορεῖσθαι δυνατόν, καθάπερ ἐπὶ τῶν λεπτῶν ἐντέρων. τὸ δὲ διαγνωστικὸν ἔχει πάλιν, ἐκ τοῦ καὶ ἄλλοις μορίοις τοιαῦτα συμπτώματα συμβαίνειν, οἷα τοῖς τὸ κῶλον ἀλγοῦσιν. ὅπως οὖν μὴ πλανᾶσθαί τις μέλλων τυφλώττῃ περὶ τὴν θεραπείαν, ἀναγκαῖόν ἐστιν εἰδέναι καὶ διακρίνειν ἡμᾶς πρότερον, εἰ τὸ κῶλόν ἐστι τὸ πάσχον, ἢ ἄλλο τι μόριον, καὶ τίνες εἰσὶν ἐν αὐτῷ συμβαίνουσαι διαθέσεις, καὶ ὅπως ἑκάστην αὐτῶν διάθεσιν κατ' ἰδίαν δεῖ διαγινώσκειν. οὐδὲ γὰρ μία τίς ἐστιν ἐν αὐτῷ συνισταμένη διάθεσις, ἀλλὰ πολλαὶ καὶ ποικίλαι. καὶ γὰρ διὰ ψυχροὺς χυμοὺς καὶ χολώδεις, ἤτοι φλέγματος περὶ οὐσίαν τικτομένου ἐν αὐτῷ, ἢ ἑτέρωθεν ἐπιῤῥέοντος, καὶ διὰ φλεγμονήν, καὶ διὰ ξηρὰν κόπρον ἰσχομένην, καὶ πνευμάτων πλειόνων, καὶ παχυτέρων ἔνστασιν, καὶ δι' ἄλλα μυρία, οὐ μόνον διὰ * πρωτοπάθειαν τὸ τοιοῦτον γίνεται πάθος, ἀλλὰ καὶ κατὰ συμπάθειαν τῶν γειτνιώντων αὐτῷ μορίων. καὶ γὰρ καὶ κύστεως φλεγμαινούσης, καὶ νεφρῶν, καὶ ἥπατος, καὶ σπληνός, καὶ διαφράγματος, καὶ κοιλίας, καὶ λαγόνος. ἀλλὰ τὰς μὲν κατὰ συμπάθειαν συμβαινούσας ἐπισχέσεις τῆς γαστρὸς καὶ τῶν ἐντέρων, οὐδὲ κωλικὰς δεῖ καλεῖν διαθέσεις, περὶ ὧν ἐν τῷ περὶ εἰλεῶν, ὅπερ τινὲς καὶ χορδαψὸν εἰώθασι καλεῖν, ἐκεῖσε διαλεχθήσεται. νῦν γὰρ περὶ τῆς κατὰ πρωτοπάθειαν ἐν αὐτῷ μόνῳ συνισταμένων πρόκειται διαλαβεῖν. ἐπεὶ δὲ τὰ συμβαίνοντα πάθη τοῖς τὸ κῶλον ἀλγοῦσι, καὶ τοὺς νεφρούς, πολλὴν ἔχουσιν ὁμοιότητα, ὥστε πρὸς τὴν διάκρισιν αὐτῶν κάμνειν ἔσθ' ὅτε καὶ τοὺς ἐπισήμονας ἰατρούς, ἐστὶν ἀναγκαῖον περὶ τούτου διαλαβεῖν πρῶτον, ὅπως μὲν ἐοίκασιν ἀλλήλοις, κατὰ τί δὲ διαφέρονται, ὥστε διαγνωσθέντος ἑκατέρου πάθους, μηδεμίαν περὶ τὴν θεραπείαν πλάνην ἡμᾶς ὑπομένειν.

Πῶς διακρινοῦμεν τοὺς κωλικοὺς ἀπὸ τῶν νεφριτικῶν.

Πρῶτον μὲν αἱ ὀδύναι τοῖς κωλικοῖς συνεχέστεραι, καὶ ἰσχυρότεραι τῶν νεφριτικῶν εἰσιν. ἔπειτα δὲ καὶ οἱ συμβαίνοντες ἔμετοι πλείονές εἰσι καὶ συνεχέστεροι, καὶ φλεγματώδεις, ἥ τε γαστὴρ ἐπέχεται τούτοις πολὺ πλέον, ἢ τοῖς νεφριτικοῖς, ὥστε μήτε φῦσαν ὅλως διεξιέναι δύνασθαι. οὐ γὰρ μόνον ἐπὶ τῶν κωλικευομένων γίνεται ἡ ὀδύνη περὶ αὐτὸ τὸ κῶλον, ἀλλὰ περιλαμβάνει καὶ ἕτερα περικείμενα μέρη, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ τὴν γαστέρα πᾶσαν, ὅπερ ἐπὶ τῶν νεφριτικῶν οὐ συμβαίνει. ἐρηρεισμένη γὰρ ἐν αὐτοῖς ἡ ὀδύνη, οὐ μεταβαίνουσα τόποις ἄλλοις καὶ ἄλλοις ὁρᾶται. ὥστε σαφὴς καὶ ἐκ τούτων ἔστω σοι ἡ διαφορὰ πρὸς νεφριτικούς. λοιπὸν δὲ καὶ τὰ οὖρα παχύτερα μὲν ἐπὶ τῶν κωλικῶν, ἐπὶ δὲ τῶν νεφριτικῶν, ὑδατώδη μὲν ἐν ταῖς ἀρχαῖς, προϊόντος

δὲ τοῦ χρόνου ψαμμώδη, ὅπερ ἐπὶ τῶν κωλικῶν οὐ συμβαίνει. καὶ ἐπὶ μὲν τῶν κωλικῶν, εὐθὺς μετὰ τὸ συμβῆναι τὴν γαστέρα ἐκκρίνεσθαι, παραυτίκα καὶ ἡ ὀδύνη παύεται, ὅπερ ἐπὶ τῶν νεφριτικῶν οὐκ ἀκολουθεῖ, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἔκκρισιν οὐδὲν ἧττον ἐπιμένουσα φαίνεται. καὶ αὕτη μὲν αὐτῶν ἡ διάκρισις. καὶ δεῖ προσέχοντας, καὶ διεγνωκότας ἀκριβῶς, οὕτως ἐπὶ τὴν θεραπείαν ἔρχεσθαι. τὸ γὰρ ὡς ἔτυχεν ἐπὶ τηλικούτων παθῶν κατατολμᾶν προσφέρειν βοηθήματα, μεγίστων κακῶν ἔσθ' ὅτε καὶ θανάτων αἴτιον γίνεται. γνωρίσεις δὲ καὶ τὰς διαφόρως συμβαινούσας περὶ τὸ κῶλον διαθέσεις οὕτως.

Περὶ κωλικῆς ὀδύνης διὰ ψυχρὸν χυμὸν γινομένης.

Ψυχροῦ τοίνυν τοῦ νοσήματος ὄντος, ἢ φλέγματος ἐγκειμένου περὶ τὸ ἔντερον, βάρους συναίσθησις ἐπιγίνεται περὶ αὐτό, ἀπύρετοί τε διατελοῦσι, τό, τε κόπριον αὐτοῖς ἐπειδὰν ἐκκριθῇ, βολβίτῳ παραπλήσιον ὁρᾶται, οὐχ ὑφιζάνον ἐν τῇ ἀμίδι, ἀλλ' ὥσπερ ὑπὸ πνεύματος βασταζόμενον. καὶ οἱ πλεῖστοι δὲ αὐτῶν τὸν φλεγματώδη καὶ τὸν ὑαλώδη μᾶλλον ἐκκρίνουσι χυμόν. ταῦτα μέν εἰσιν αὐτῶν τὰ γνωρίσματα. λοιπὸν δὲ καὶ τὰ προηγησάμενα πρὸς τούτοις αἴτια βεβαιοτέραν παραστήσει σοι τὴν διάγνωσιν. ὡς ἐπίπαν γὰρ προηγεῖται αὐτῶν ψυχρῶν ἐδεσμάτων καὶ πομάτων συνεχὴς προσφορά, καὶ λουτρῶν ἀκαίρων χρῆσις, καὶ ἀργίαι, καὶ πλησμοναί. αὕτη μὲν ἡ διάγνωσις τῶν ἐπὶ ψυχρᾷ δυσκρασίᾳ κωλικευομένων. λοιπὸν δὲ περὶ τῆς διαίτης αὐτῶν καὶ τῆς πάσης θεραπείας ἀναγκαῖον διαλαβεῖν. ἄρτος μὲν οὖν τούτοις ἐπιτηδειότατος ὁ σιλιγνίτης ἑψόμενος εἰς ζέμα ῥίζης σελίνου, ἢ ἀνήθου, ἢ κυμίνου, ἢ ἀνίσου, καὶ προσλαμβάνων ὀλίγον οἴνου, ἢ τῶν λεπτομερῶν τινος. οἵ τε γὰρ γλυκεῖς ἅπαντες, καὶ οἱ στρυφνοὶ πολλοὶ ἐναντιώτατοι καὶ βλαβερώτατοι αὐτοῖς εἰσιν. οἶδα δὲ εἰς κονδῖτον ἔχον * πλεῖον τοῦ πεπέρεως ἐπιδοθῆναι τὸν ἄρτον κελεύσας, καὶ τὰ μέγιστα ὠφελήσας. Περὶ λαχάνων. Τῶν δὲ λαχάνων ἐσθίειν αὐτοὺς συμφέρει, τῶν τε σελίνων, καὶ τῶν πράσων ἑφθῶν τὰς κεφαλάς. καλὴ δέ ἐστιν ἐπὶ τούτων καὶ ἡ καυκαλίς, καὶ ὁ ἔλειος ἀσπάραγος, καὶ τὰ σκόρδα πλείονα πάντων. ἴσασι δὲ τοῦτο πάντες ἐξ αὐτῆς μεμαθηκότες τῆς πείρας, ὅ, τιπερ οὐ μικρὸν τὸ ἐξ αὐτῶν ὄφελός ἐστι, καὶ διὰ τοῦτο ἐπειδὰν αἴσθωνται τινος ὀδύνης οἱ πολλοὶ περὶ τὴν γαστέρα, μηδὲ ἐρωτῶντες ἰατρούς, εὐθὺς ταῦτα προσφέρονται, καὶ μάλιστα οἱ γεωργοὶ ἀντὶ μεγίστου τινὸς φαρμάκου ταύτῃ κέχρηνται τῇ τροφῇ. Περὶ ὀρνέων.

Τῶν δὲ ὀρνέων ἡ περιστερὰ καὶ ἡ πέρδιξ, ἥ τε κατοικίδιος ὄρνις, καὶ ἁπλῶς ὅσα ἐστὶν ἀπέριττα καὶ μὴ λιπαρά, ταῦτα ἐσθίειν συμμέτρως ἀκόλουθόν ἐστιν. ἐχέτω δὲ καὶ τούτων ὁ ζωμὸς ἄνισον, ἢ κύμινον βραχύ, ἢ πράσον, ἢ σέλινον καθεψηθέν, ἢ πέπερι.

Περὶ ἰχθύων. Καὶ τῶν ἰχθύων οἱ πετραῖοι, ἔχοντές τι καὶ αὐτοὶ τῶν ἀφύσων σπερμάτων. εἰ δὲ καὶ μετὰ σκόρδων ἡδέως ἔχοιεν προσφέρεσθαι, ἐπιτρεπτέον αὐτοῖς. ἔσται γὰρ οὕτως ἄφυσός τε καὶ μᾶλλον ἀβλαβὴς ἡ ἐξ αὐτῶν τροφή. Περὶ κρεῶν.

Τῶν δὲ κρεῶν, εἰ ἐνδέχεται, ἕως παντελοῦς θεραπείας ἀπεχέσθωσαν, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ὀσπρίων. τὴν μέντοι πτισάνην αὐτοὺς λαμβάνειν οὐδὲν ἄτοπον, ἐπειδάν τι συνεψηθῇ τῶν ἀφύσων σπερμάτων, οἷον, ῥίζης, σελίνου, ἢ κόμης πράσου, ἢ γλήχωνος, ἢ ὀριγάνου ἢ ἀνίσου, ἢ πεπέρεως, ἢ ἀμυγδάλων. οὕτω γὰρ ἑψομένη, καὶ τὸ δύνασθαι ψύχειν ἀπόλλυσι, καὶ τὸ ἄφυσον προσλαμβάνει, καὶ τὸ ῥύπτειν καὶ λεπτύνειν ἐπὶ

πλέον τὰ περιττώματα. Περὶ τραγημάτων. Τῶν δὲ τραγημάτων ἁρμόζει τούτοις τὰ ἀμύγδαλα προσφέρειν, καὶ μάλιστα τὸν χυλὸν αὐτῶν προσλαμβάνοντα ὀλίγου μέλιτος καὶ πεπέρεως. οὕτω γὰρ τὰ παχέα καὶ γλίσχρα τῶν περιττωμάτων ἔτι μᾶλλον λεπτύνειν δυνήσεται. Περὶ οἴνου. Ὁ δὲ οἶνος ἔστω λευκὸς καὶ εὐανάδοτος, ἄσυφος. καὶ διδόσθω μάλιστα ἐφ' ὧν καὶ πλῆθος πνευμάτων αἴτιον εἶναι τῆς σφοδρᾶς ὀδύνης ἐπινοήσομεν. ἐπὶ γὰρ τούτων, εἰ καὶ ἀκρατέστερον ἐπιδοίη τις αὐτόν, ἐπὶ πλέον ὠφελήσει.

Περὶ προπομάτων.

Τῶν δὲ προπομάτων ἄριστόν ἐστι τὸ κονδῖτον, καὶ τὸ ἀπιάτον, ἢ ἀνισάτον, ἢ λιβυστικάτον, ἢ ἀψινθάτον, ἢ κιτράτον, ἢ μαστιχάτον. ἅπαντα γὰρ ταῦτα τοὺς ἀπὸ ψυχρῶν χυμῶν ὀδυνωμένους ἰᾶσθαι δύνανται.

Περὶ λουτρῶν.

Λουτρὰ δὲ συνεχῆ τὰ διὰ τῶν γλυκέων ὑδάτων οὐδέν τι χρήσιμα τοῖς διὰ ψύξιν ἢ παχεῖς χυμοὺς ὀδυνωμένοις. παραμυθοῦνται γὰρ μόνον ὑπὸ τῶν τοιούτων ὑδάτων, οὐ θεραπεύονται. ἐμάθομεν δὲ ὡς ἡ δύναμις τῶν γλυκέων ὑδάτων, ψύχουσάν τε καὶ ὑγραίνουσαν μᾶλλον ἔχει ποιότητα, διὸ καὶ τὸν ἀέρα πειρᾶσθαι θερμότερον παρασκευάζειν, καὶ τὴν τοῦ θερμοῦ δεξαμενήν. καὶ τοὺς πάσχοντας ἀλείφειν τοῖς θερμοτέροις ἀλείμμασι, ἢ ἀνηθίνῳ, ἢ γλευκίνῳ, ἢ μυρκιάτῳ. ἐπὶ πᾶσί τε καὶ νίτρον, ἢ νάπυ, καὶ ἀνατρίβειν ἠρέμα τὰ πεπονθότα, καὶ τὸ ἄλλο σῶμα. εἰ δὲ καὶ ἡδέως ἔχοιεν, συγχωρεῖν αὐτοὺς πυριᾶν ἐν τοῖς διαπύροις μετὰ μάρσις. ὠφελοῦνται γὰρ ἅμα καὶ παραμυθοῦνται τοῦτο ποιοῦντες. εἰ δὲ δύναιντο καὶ ἐν τοῖς αὐτοφυέσιν ὕδασι λούεσθαι, ἔτι μᾶλλον θεραπεύονται, καὶ τελείως ὑγιαίνουσι. καὶ μάλιστα εἰ τύχοι εἶναι θειώδη, καὶ ἀσφαλτώδη. καὶ πίνειν ἐπιτρεπτέον αὐτοῖς τῶν τοιούτων ὑδάτων. ἔχουσι γὰρ τὸ ῥύπτειν καὶ ἐκκαθαίρειν, εἴτε γλίσχρον ἔν τε τῇ γαστρὶ καὶ τοῖς ἐντέροις εὑρεθῇ προσαναπεπλασμένον. ἀνασκευάζει τε πολλάκις, καὶ ὅλην τὴν νόσον ἀποθεραπεύει εἰς τὸ παντελές. ταῦτα περὶ διαίτης εἰρήσθω. καὶ οἶμαί γε ἀρκεῖν αὐτὰ πᾶσι τοῖς εὖ φρονοῦσιν. εἰ γάρ τι καὶ παραλέλειπται παρ' ἡμῶν ἐκ τῶν εἰρημένων, ἐπὶ τὰς παραπλησίους δυνάμεις μεταβαίνειν εὐχερῶς τις δυνήσεται. εἴπωμεν δὲ λοιπὸν καὶ ὅσα τῶν βοηθημάτων ἴσμεν ἐκ τῆς μακρᾶς πείρας, ὠφελεῖν τε καὶ παρηγορεῖν δυνάμενα, καὶ θεραπεύειν τελέως τὸ πάθος. πυρίαι μὲν οὖν μᾶλλον ἐπὶ τῶν ψυχροτέρων εἰσὶν ἐπιτηδειότεραι, διά τε ἁλῶν καὶ κέγχρων, καὶ κριθῶν σκευαζόμεναι. ἐφ' ὧν δὲ μὴ πάνυ διαφορῆσαι καὶ ξηρᾶναι χρῄζομεν, ἐπὶ τούτων εἰσὶ καὶ οἱ διὰ τῶν πιτύρων σάκκοι χρήσιμοι. χρὴ μέντοι ἐν τῷ ὕδατι ἐν ᾧ μέλλουσιν ἕψεσθαι τὰ πίτυρα, προαποζεννύειν ἄνηθα πλείονα, καὶ χαμαίμηλα, καὶ ἀλθαίαν, καὶ γλήχωνα, καὶ δάφνης τόν τε καρπὸν καὶ τὰ φύλλα, καὶ ἀρτεμισίαν, καὶ σάμψυχον, καὶ εἴ τι ἄλλο τούτοις ὅμοιον εὑρίσκεται. χρὴ οὖν καὶ χαμαιμήλου, ἢ ἀνήθου, ἢ κυπρίνου ἐλαίου προσεμβάλλειν τῇ ἑψήσει, καὶ τούτοις αὐτοῖς δεῖ ὑπαλείφειν τοὺς ἀλγοῦντας τόπους. ἀγαθὸν γάρ ἐστιν. ὀνίνησι δὲ αὐτοὺς καὶ ἡ διὰ τοῦ πενταμύρου, ἢ μυρκιάτου ἀλοιφὴ τὰ μέγιστα, καὶ ἔτι μᾶλλον τὸ καλούμενον πιπέλαιον, ᾧτινι καὶ οἱ παρ' ἡμῖν ἄγροικοι χρῶνται, καὶ μεγάλως ὠφελοῦνται. δεῖ δὲ μὴ μόνον τὸ ἦτρον, καὶ τὰς ψόας ἀλείφειν, ἀλλὰ καὶ κροκίδα πληροῦντας, διὰ τοῦ δακτυλίου παραπέμπειν. καὶ πολλοὺς θεραπεύεσθαι τῇ ἀγωγῇ ταύτῃ χρησαμένους οἶδα διὰ ταχέων, οὐ μόνον ἄνδρας, ἀλλὰ καὶ

γυναῖκας

γυναῖκας καὶ παῖδας, οἶδα ἀλεξανδρείας τῷ ῥαφανίνῳ ἐλαίῳ χρωμένους, καὶ μεγάλως ὠφελουμένους. εἰδέναι δὲ χρὴ ὡς εἴ γε μὴ λυθεῖεν ὑπὸ τῶν προσφερομένων πυριῶν αἱ ὀδύναι, οὐ δεῖ πλείονα χρόνον θερμαίνειν, οὐδὲ σφοδροτέραις κεχρῆσθαι ταῖς πυρίαις. ξηραίνονται γὰρ ἐπὶ πλέον οἱ χυμοί, καὶ κατάγλισχροι γίνονται, καὶ φυσώδη τίκτουσι πνεύματα, καὶ διατάσεις, καὶ ὀδύνας σφοδροτέρας ἔτι μᾶλλον ἐργάζονται. ὅτι δὲ τὰ ἐπὶ πλέον θερμαινόμενα παχύνεται, δηλοῦσιν οἵ τε ἅλες καὶ νίτρα, καὶ στυπτηρία, καὶ ἄλλα πολλά. εἰ οὖν αἱ ὀδύναι μὴ λύονται διὰ τῶν θερμαινόντων, ἀλλὰ καὶ ἰσχυραὶ γίνονται, συμφέρει τηνικαῦτα φείδεσθαι μὲν τῶν σφοδροτέρων πυριῶν, κεχρῆσθαι δὲ τοῖς λεπτύνειν καὶ ὑποκαθαίρειν τὰ γλίσχρα καὶ παχέα τῶν περιττωμάτων δυναμένοις. εὐδοκιμοῦσι δὲ ἐπὶ τούτων ὅσα τὰ δι' εὐφορβίου σκευάζεται. καὶ γὰρ εἰ μή τι τῶν ὀξέως δυναμένων διικνεῖσθαι δύναται, κίνδυνος μὴ δυνηθείη τι δρᾶσαι τὸ διδόμενον. πολλὰ μὲν οὖν εἰσι τοῦτο ποιεῖν δυνάμενα, ἀλλ' οὐδὲν οὕτως, ὡς τὰ ὑφ' ἡμῶν ἐπὶ τούτων σκευαζόμενα συνήθως καταπότια· καὶ ἐπὶ εἰλεῶν οἶδα χρησάμενος, καὶ εὐδοκιμήσας. ἔχει δὲ αὐτῶν ἡ γραφὴ οὕτως, ἀλόης, εὐφορβίου, κνιδοκόκκων τῆς σαρκός, σκαμμωνίας ἀνὰ οὐγγ. α'· ἐγὼ μὲν οὕτω χρησάμενος ἐπέτυχον. ἔστω δὲ αὐτῶν ἡ δόσις κερ. β', καὶ πλείω. τινὲς δὲ προσέθηκαν καὶ ἀγαρικοῦ, καὶ οὕτως ἐπέδωκαν. ἔχει δὲ καὶ τούτων ἡ σύνθεσις οὕτως, ἀλόης οὐγγ. ς'', δακρυδίου οὐγγ. ς'', ἀγαρικοῦ κερ. δ', κνιδοκόκκων τῆς σαρκὸς κερ. γ', εὐφορβίου κερ. η', ἀψινθίας χυλῷ ἀναλάμβανε. τούτοις καὶ τοῖς ὁμοίοις τούτων κεχρῆσθαι δεῖ, καὶ ἐπὶ ψυχροτέρων κράσεων, καὶ ἐφ' ὧν φλέγμα πολὺ περιεχόμενον ἐν τοῖς ἐντέροις, τήν τε ὀδύνην καὶ τὴν ἐποχὴν τῆς γαστρὸς ἐργάζεται. χρὴ δὲ μηδὲ ἐν ταῖς ἀρχαῖς σπουδάζειν εὐθὺς καθαίρειν, ἀλλ' ἐπειδὰν αἴσθῃ προλεπτυνθέντας καὶ διαλυθέντας τοὺς χυμούς, καὶ μηδεμίαν ἔτι φλεγμονὴν οὖσαν ἐν τοῖς ἐντέροις. οὕτω γὰρ χρησάμενος, οὐκ ἂν ἁμάρτοις, οὐδὲ φοβηθείς τινα κίνδυνον ἐσόμενον, ἤδη τῆς ὕλης πεφθείσης, καὶ ἐπιτηδείως ἐχούσης πρὸς κένωσιν. ὅσοι γὰρ ἐτόλμησαν καθᾶραι ὠμῶν ὄντων τῶν χυμῶν, ἢ φλεγμονῆς οὔσης ἐν τῷ κώλῳ, ἢ δραστηρίοις χρήσασθαι, οὗτοι οὐ συνίασιν αἴτιοι καὶ κινδύνων καὶ θανάτου τοῖς κάμνουσι γινόμενοι.

Περὶ ἐγκαθισμάτων. Καὶ τὸ ἐγκαθίζεσθαι λουτροῖς ἐν τῷ θερμῷ, κάλλιστόν ἐστι βοήθημα. καὶ γὰρ παρηγορεῖ καὶ θεραπεύει τὰ πεπονθότα, καὶ μάλιστα ἐὰν συνεψηθῇ τῶν ἀφύσων τι σπερμάτων, ἢ βοτανῶν, οἷον, σελίνου, ἀνίσου, κυμίνου, ἀλθαίας, δάφνης φύλλων, πηγάνου, σαμψύχου, ἀρτεμισίας. οὕτω γὰρ εἰ παρασκευασθείη τὸ ὕδωρ, χρήσιμον ἔσται πρὸς ἅπαντα, εἴτε προσαντλεῖσθαι βούλοιντο ἐγκαθήμενοι εἰς τὴν σκάφην, εἴτε ἐμβιβάζεσθαι εἰς τὰς καλουμένας πυτίδας, δύνανται.

Περὶ ἐπιθεμάτων. Μετὰ δὲ τὰς πυρίας, καὶ διαβροχὰς καὶ ἀλείμματα, ὠφελεῖ τούτοις λοιπὸν καὶ ἡ τῶν ἐπιθεμάτων χρῆσις, ἐξ ὧν ἐστι, καὶ τὸ διὰ μηλιλώτων, καὶ τὸ διὰ σπερμάτων, καὶ τὸ διὰ σαμψύχου, καὶ ἐπὶ πλέον τούτων τὸ πολυάρχιον καλούμενον. χρὴ δὲ ἰστέον ἐπὶ τῶν θερμοτέρων τῶν κράσεων, μὴ ἀκράτῳ, ἀλλὰ μᾶλλον ἀνειμένῳ κεχρῆσθαι τῷ βοηθήματι * καὶ κηρωτῆς ὀλίγον ἐχούσης καὶ χαμαιμήλου, μιγνύντας αὐτῇ. οὕτω γὰρ ἀνεκτῶς τὸ δριμύτητα, καὶ προσηνέστερον, καὶ εὐκρατότερον ἔσται, καὶ κατὰ πολὺ χρησιμώτερον εὑρεθήσεται πολλῷ τὸ φάρμακον.

Περὶ ἐνεμάτων. Καὶ τοῖς ἐνέμασιν, εἰ ἐπιμένει τὰ τῆς ὀδύνης, ἀνάγκη κεχρῆσθαι, μετρίας μὲν οὔσης, τοῖς ἁπλουστέροις· ἰσχυροτέρας δέ, τοῖς ἔτι μᾶλλον παρηγορεῖν καὶ ἀπολεπτύνειν τὸν ἐγκείμενον χυμὸν δυναμένοις. ἁπλούστερον μὲν οὖν ἐστι τὸ ἔλαιον αὐτὸ καθ' αὑτὸ θερμαινόμενον, καὶ

προσλαμβάνον δέ τι τῶν ἀφύσσων σπερμάτων, καὶ στεάτων χηνείων, προσηνέστερον ἔσται. δεῖ δὲ αὐτὸ σκευάζειν οὕτω· λαβὼν ἔλαιον λεπτομερές, ἕψησον ἐν αὐτῷ τῶν ἀφύσσων τινὰ σπέρματα, οἷον, ἀνίσου, σελίνου, κυμίνου, ἢ μαράθρου, καὶ τῶν ὁμοίων τούτοις, εἶτα διηθήσας τὸ ἔλαιον δι' ὀθόνης, τῆξον ἐν αὐτῷ στέαρ χήνειον ἀνάλατον. εἰ δὲ μὴ παρείη, οὐδὲν ἄτοπον καὶ ὄρνιθος, μίξας οὕτως αὐτῷ κεχρῆσθαι τῷ ἐνέματι. κινείσθω δὲ τὸ ἔλαιον μετὰ πηγάνου κλωνίων, οὐ μόνον ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ δεύτερον, καὶ τρίτον. εἰ δὲ ἐπιμένῃ ἡ ὀδύνη, προσφέρειν καὶ ἰσχυρότερον βοήθημα, ἐξ ὧν ἐστι καὶ τὸ διὰ τῶν χυλῶν βοτανῶν συγκείμενον. ἔχει δὲ οὕτω, τήλεως, μελιλώτου, ἀνήθου, ἀλθαίας, * σελινοσπέρμου, * κριωπλημμένων, χαμαιμήλου ξηροῦ, γλήχωνος ἀνὰ λί α'. ἐμβαλὼν τὰς βοτάνας εἰς χύτραν καινήν, ἢ εἰς κάκαβον, βάλλε ὕδατος ξε ιβ', καὶ ἐάσας ἡμέρας ιε' ἐμβρέχεσθαι, οὕτως ἑψηθῆναι ποίησον αὐτά. εἶτα διηθήσας τοὺς χυλούς, καὶ ῥίψας τὰς βοτάνας, βάλλε τοῦ χυλοῦ λί β', στέατος χηνείου, μυελοῦ ἐλαφείου, στύρακος, μανδραγόρου χυλοῦ, βουτύρου, τερεβινθίνης ἀνὰ Γο ς', λιβάνου ἄρρενος, ὑοσκυάμου σπέρματος, ἀλόης, κυκλαμίνου χυλοῦ ἀνὰ Γο α'. σκεύαζε κατὰ τὸν τρόπον καὶ ἔχε. ἐπὶ δὲ τῆς χρήσεως, ἐν ἐλαίῳ ἀνηθίνῳ βαλὼν ἐκ τοῦ βοηθήματος κοχλιάρια β' ἢ γ', ἔνιε. εἴτε γὰρ φλεγμονή τις εἴη, εἴτε χυμὸς οἱοσδήποτε, ὠφελεῖ καὶ ὑπεξάγει τοῦτον, καὶ τὰς ὀδύνας ἐκκόπτει. Ἄλλο σφόδρα γενναῖον. Ἀλόης, καστορίου ἀνὰ Γο η', ἐν ἄλλῳ ἀνὰ Γο α', κυκλαμίνου χυλοῦ προσφάτου Γο S'', ὀπίου Γο S'', σκεύαζε κατὰ τὸν τρόπον. ἐπὶ δὲ τῆς χρήσεως, ἔνιε μετὰ ἐλαίου ἀνηθίνου, καὶ στέατος χηνείου ὀλίγου. ἰσχυρὸν ἐστι τὸ βοήθημα· καὶ μὴ καταφρονήσῃς διὰ τὸ εὐτελὲς τῶν εἰδῶν.

Ἄλλο πρὸς τοὺς ὑλώδεις καὶ ψυχροὺς χυμοὺς ἄριστα ποιεῖν δυνάμενον. Τερεβινθίνης τῆς διὰ χυλοῦ, βουτύρου, καστορίου, πλατυκυμίνου ἀνὰ Γο ς', τοῦ βασιλικοῦ Γο β', ἐν ἄλλῳ Γο ς', δαφνόκοκκα ρ', σκόρδων σκελίδας γ', τριβείσας καὶ λεπτωθείσας, πηγάνου χλωροπληθὲς δέσμιον α', ἐλαίου κυπρίνου λί ε'. τὰ μὲν εἴδη ταῦτα· ἡ δὲ σκευασία ἔχει τοῦτον τὸν τρόπον, βάλλε εἰς τὸν κάκαβον τὸ κύπρινον ἔλαιον, καὶ τὸ σάβινον, καὶ προσπλέξας αὐτοῖς ξε α' οἴνου εἰς τοῦτο ἀπόβρεχε τὸ καστόριον, καὶ τὸ πλατυκύμινον, καὶ τὰ δαφνόκοκκα, καὶ τὰ σκόρδα, καὶ τὸ πήγανον, ἄχρι τριῶν ἡμερῶν, καὶ μετὰ ταῦτα ἕψησον μαλακῷ πυρί, ἕως ἂν ἀναλωθῇ ὁ οἶνος. καὶ ἐξελὼν ἀπὸ τοῦ πυρός, διήθησον τὸ ἔλαιον, εἶτα λαβὼν τὴν τερεβινθίνην, καὶ τὸ βασιλικόν, καὶ τὸ βούτυρον, καὶ τὴν διὰ χυλοῦ, καὶ ἠρέμα θερμάνας, ἕως οὗ μιγῶσιν, ἀπόθου ἐν βυκίῳ, καὶ χρῶ, λαμβάνων ἐξ αὐτοῦ κοχλιάρια β' ἢ γ', καὶ στέατος βραχύ. θαυμαστὸν ἐστι βοήθημα. πάνυ γὰρ τὰς σφοδρὰς ὀδύνας καὶ παρηγορεῖ, μετὰ τοῦ μηδὲν ἔχειν ναρκωτικόν.

Ἄλλο κάλλιον ἔνεμα καθαῖρον τοὺς παχεῖς καὶ γλίσχρους χυμούς. Ἀριστολοχίας κεκομμένης, ἁλῶν πεφρυγμένων καὶ λελεπτωμένων, μυούρου βοτάνης καὶ αὐτῆς κεκομμένης, ἐλαίου τηλίνου, ἐλαίου πηγανίνου, ἐλαίου ἀνηθίνου, εἰς τὸ ἔλαιον ἔμβαλε πρὸς ἓν κοχλιάριον τῶν βοτανῶν, καὶ τῶν ἁλῶν κοχλιάριον ἕν. τοῦτο πάνυ λύει φλέγμα, καὶ οὐ μόνον κωλικούς, ἀλλὰ καὶ ἰσχιαδικοὺς ὠφελεῖ γενναίως. Ἄλλο ποιοῦν καὶ ἐπὶ εἰλεῶν.

Λαβὼν νίτρου ἀλεξανδρινοῦ ὅσον Γο S'', ἢ καὶ πλέον, πρόσμιξον ἔλαιον καὶ ὕδωρ θερμόν, καὶ πάντα ἀναμίξας ὅσον κοτύλης πλῆθος, ἔνιε, καὶ θαυμάσεις ὅπως ἐκκρίνεσθαι παρασκευάζει ὅσον εὕρῃ, εἴτε κόπρον σκληράν, εἴτε γλίσχρον καὶ παχὺν χυμὸν φλεγματώδη περιεχόμενον. ἐγὼ καὶ ἐπὶ τῶν ὑπὸ εἰλεοῦ κατεχομένων ἐχρησάμην αὐτῷ, καὶ ἐπέτυχον, ὥστε θαυμάσαι πάντας τὸ ἁπλοῦν καὶ τὸ δραστικὸν τοῦ βοηθήματος. Ἄλλο ποιοῦν λίαν καλῶς. Στύρακος, καστορίου, σμύρνης, ὀπίου

ἀνὰ γο α΄, τὰ πάντα μίξας, ἐπὶ τῆς χρείας, λαβὼν ὅσον κυάμου αἰγυπτίου τὸ μέγεθος, ἔνιε μετὰ πηγανίνου ἐλαίου, καὶ ὀλίγων στεάτων. οὗτο καὶ ὕπνον ἐμποιεῖ, καὶ τὰς σφοδρὰς ὀδύνας, εἴπερ τι ἄλλο, παρηγορεῖν δύναται. καὶ πλείστην αὐτοῦ πεῖραν εἴληφα.

Περὶ τῶν διὰ στόματος διδομένων καὶ τοῖς διὰ ψυχρὸν καὶ φλεγματώδη χυμὸν ὀδυνωμένοις.

Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ τὴν γαστέρα θεραπεύεσθαι οὐκ ἀνέχονται, τὰ μὲν δεδιότες, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ὑπὸ πολλῆς αἰδοῦς ἐρυθριῶντες, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἐπὶ τούτων ἐπιδιδόναι αὐτοῖς πίνειν ὅσα πρὸς τὰς κωλικὰς ὀδύνας ποιεῖν πεπίστευται. πολλὰ μὲν οὖν ἅπασιν εἴρηται τοῖς παλαιοῖς· ὧν δὲ καὶ ἡμεῖς ἔσχομεν πεῖραν ἄριστα ποιεῖν δυναμένων, τούτων ἁπάντων ἐκθήσομαι τὰς γραφάς, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν ἁπλουστέρων, καὶ πρὸς μετρίας ὀδύνας ποιεῖν δυναμένων τὴν ἀναγραφὴν ποιούμενος.

Ἁπλοῦν βοήθημα πεπειραμένον.

Γεράσιον βοτάνην ἀποζέσας, δίδου μετὰ οἰνομέλιτος πίνειν, ἢ δαφνίδας λελειωμένας θ΄ ἢ ιδ΄, καὶ λεπίσας καλῶς, δίδου πίνειν μετ' οἴνου κυάθοις τρισί. δεδοκίμασται.

Ἄλλο ποιοῦν καὶ ἐπὶ νεφριτικῶν. Λαβὼν φύλλα τῆς ῥάμνου χύλισον, καὶ εἰς μίαν κρᾶσιν τοῦ χυλοῦ ἀναμίγνυε κόκκους πεπέρεως ζ΄ ἢ θ΄, καὶ μέλιτος ὅσον κοχλιάρια β΄, καὶ χλιάνας, δὸς πίνειν τῷ κάμνοντι ἐν τῇ ἐμβάσει τοῦ λουτροῦ. καὶ θαυμάσεις, ὅπως μετὰ βραχὺν χρόνον ὁ πάσχων ἀνώδυνος γίνεται. τοῦτο καὶ πρὸς νεφριτικοὺς ποιεῖ, ἔχοντας ἔμφραξιν ἢ λίθον, ἢ παχύτερον χυμόν. πολίου τὸ ζέμα δίδου μετ' οἴνου πίνειν, ὁμοίως καὶ ὑσσώπου, καὶ δικτάμνου καλῶς ποιεῖ, καὶ πετροσελίνου, καὶ ἀνίσου. Ἄλλο σφόδρα γενναῖον. Ὀριγάνου ℥ α΄, δίδου ἐμβάλλειν εἰς μίαν κρᾶσιν ἀσκαλωνίτου, ἢ ἄλλου λεπτοῦ οἴνου. πεπείραται τὸ βοήθημα, πολλοὺς ἐκ μεγάλων ὀδυνῶν ῥυσάμενον.

Ἄλλο, καὶ αὐτὸ λίαν καλόν. Καστορίου μέρη β΄, ὀριγάνου μέρος α΄, δίδου ἀπυρέτοις μετ' οἰνομέλιτος, πυρέττουσι δέ, μετὰ μελικράτου. Ἄλλο πρὸς τὸ αὐτό. Μαράθρου σπέρμα, ἀνίσου, ναρδοστάχυος ἀνὰ γο α΄, σελίνου σπέρματος, ἄμμεως, κασίας ἀνὰ γο ς΄. τοῦτο καὶ νεφριτικοῖς καὶ κωλικοῖς, καὶ ὑδερικοῖς καλῶς δίδοται. Ἄλλο κάλλιστον καὶ πρὸς ἄλλα ποιεῖν δυνάμενον. Καρδαμώμου ἐξεντερισμένου γο δ΄, ἐν ἄλλῳ γο α΄, ἀμώμου βοτρύου γο α΄, ναρδοστάχυος, μαράθρου φλοιοῦ ἢ φύλλων, μήκωνος λευκῆς, κόστου λευκοῦ, νάρδου κελτικῆς, πεπέρεως λευκοῦ, κυμίνου αἰθιοπικοῦ, ἡδυόσμου ξηροῦ, τοῦ καρποῦ ἄγνου ἀνὰ γο α΄, σμύρνης τρωγλίτιδος < δ΄, σκαμμωνίας < δ΄, μέλιτος ἀπηφρισμένου τὸ ἀρκοῦν. προσμίξας ἀνάλαμβανε, καὶ δίδου καταπίνειν καρύου ποντικοῦ τὸ μέγεθος ἐπὶ τῶν ἰκτεριώντων· ἐπὶ δὲ τῶν κωλικῶν, μετὰ ὑδρομέλιτος ψυχροῦ κοχλιάρια β΄. εἰδέναι δὲ δεῖ τὸ ποσὸν τῆς δόσεως, καὶ διδόναι μὴ μόνον καρύου ποντικοῦ τὸ μέγεθος, ἀλλὰ καὶ βασιλικοῦ, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν εἰλεῶν, καὶ ῥιπτούντων ἑαυτοὺς δι' ἀμέτρους ὀδύνας, ὡς ἔστιν εἰπεῖν, ἐφ' ὧν ἔρρωται ἡ δύναμις, καὶ ἡ ὀδύνη σφοδρὰ οὖσα κατεπείγει, μηδὲν ὑφορώμενος, καὶ μεῖζον τὸ μέγεθος τοῦ βασιλικοῦ καρύου δίδου. οὐ γὰρ ἔχει τι ναρκωτικόν, ὡς ἡ Φίλωνος, καὶ ἄλλαι τινὲς τῶν ἀντιδότων, ἀλλὰ τὸ καθαίρειν καὶ ὑποκλέπτειν τὸν λυποῦντα χυμόν, τὴν ἀνωδυνίαν χαρίζεται. καὶ ἡ θηριακὴ δὲ ἀντίδοτος μεγάλως ποιεῖ πρὸς τὰς ἀπὸ φλέγματος καὶ ὑαλώδους χυμοῦ γινομένας ὀδύνας. ἡ δόσις καρύου ποντικοῦ τὸ μέγεθος μετὰ μελικράτου. ἐγὼ πολλάκις ἐπὶ τούτων δεδωκὼς ἐπέτυχον. εἰ δέ τις αὐτὴν καὶ ἐν τοῖς

διαλείμμασι πίνει ἅπαξ τοῦ μηνός, εἰς τέλεον ὑγιής ἐστι καὶ ἀπαρόξυντος τοῦ λοιποῦ. ἡ δὲ Φίλωνος ἀντίδοτος παρηγορεῖ μὲν τοὺς διὰ ψυχρὰν αἰτίαν ὀδυνωμένους, οὐκ ἰᾶται· τοὺς δὲ ἐπὶ χολώδει καὶ κακοχυμίᾳ πάσχοντας, οὐ μόνον παρηγορεῖ, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα ὠφελεῖ, συμμέτρως ἐπιδιδομένη, καὶ πρὸς τὴν δύναμιν. ἔτι δὲ καὶ ἡ μαρκελία ἀντίδοτος παρηγορεῖ, μετὰ τοῦ πάνυ ἔχειν τὸ ναρκωτικόν. ἔχει δὲ αὐτῆς ἡ γραφὴ οὕτω, κρόκου < η', θείου ἀπύρου < β', ἐν ἄλλῳ < ϛ', ὀπίου < ϛ', κινναμώμου < α', πεπέρεως λευκοῦ < κ', μέλιτος ἀττικοῦ τὸ ἀρκοῦν, δίδου καρύου ποντικοῦ τὸ μέγεθος, μετὰ θερμοῦ ὕδατος. ταῦτα περὶ ἐνεμάτων καὶ ἀντιδότων εἰρηκότας, ἐπειδὴ πολλὰ τούτων εἰσὶ διὰ ὀπίου, καὶ τῶν ἄλλων ναρκωτικῶν, ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ περὶ τούτων διαλαβεῖν, πότε, καὶ πῶς καὶ ἐπὶ ποίοις αὐτοῖς κεχρῆσθαι χρή.

Περὶ ἀνωδύνων ἐνεμάτων καὶ τροχίσκων, καὶ ἀντιδότων.

Τὰ ναρκωτικὰ τῶν φαρμάκων ὅσα καὶ δι' ὀπίου καὶ ὑοσκυάμου τὴν σύνθεσιν ἔχει, οὐ δεῖ σπουδάζειν ὡς ἔτυχε προσφέρειν, ἀλλ' εἰ μὲν λεπτοὶ καὶ δριμεῖς εἶεν οἱ τὴν ὀδύνην ἐργαζόμενοι χυμοί, θαῤῥοῦντα δεῖ προσφέρειν, μηδεμίαν ὑποπτεύοντα ἔσεσθαι βλάβην. εἰ δὲ παχεῖς εἶεν καὶ γλίσχροι, φεύγειν δεῖ τὴν τῶν ναρκωτικῶν χρῆσιν. εἰ γὰρ καὶ παραυτὰ δόξωσιν ἀνωδυνίαν προσφέρειν, ἀλλ' οὖν γε τὴν ὀδύνην ἐς ὕστερον ἐπὶ πλείονα χρόνον παραμένειν παρέχουσι. καὶ οἶμαί γε εἰκότως αὐτὰ μὴ συμφέρειν. πυκνουμένων γὰρ τῶν πόρων διὰ τὴν ἐκ τῶν ναρκωτικῶν φαρμάκων ψύξιν, καὶ παχυνομένων τῶν περιττωμάτων, ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ τὴν ὅλην διάθεσιν ἐπαύξεσθαι μᾶλλον, καὶ δυσδιαφόρητον γενέσθαι. πολλοὶ γοῦν ἐκ δευτέρου καὶ τρίτου δεδωκότες ἐπὶ τῶν τοιούτων διαθέσεων, νέκρωσιν καὶ παράλυσιν εἰργάσαντο, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ θάνατον ἐπήγαγον παντελῆ. διὰ ταῦτα πάντα οὐ δεῖ σπουδάζειν ἡμᾶς, ὡς εἴρηται, τὰ ναρκωτικὰ τῶν φαρμάκων ὡς ἔτυχεν ἐπὶ τῶν κωλικευομένων διὰ ψυχρὰν διάθεσιν, εἰ μὴ μεγάλη τις ὀδύνη, καὶ σφοδρά, καὶ κίνδυνον ἀπειλοῦσα συγκοπῆς, εἴη τὸ ἀναγκάζον ἡμᾶς τοῦτο πρᾶξαι. ἐὰν οὖν ἡ δύναμις ἐῤῥωμένη σοι φανῇ, καὶ ἡ ὀδύνη μεγάλη πάνυ καὶ κατεπείγουσα, τηνικαῦτα χρὴ μόνον ἐπιδιδόναι, καὶ τοῦτο προσάπαξ. ἐπὶ γὰρ τῶν ἐχόντων θερμοτέραν τὴν κρᾶσιν, καὶ διὰ λεπτὸν καὶ δριμὺν ὀδυνωμένων χυμόν, πρὸς τὸ μηδὲν βλάπτειν τὰ ναρκωτικὰ τῶν φαρμάκων, ἔτι καὶ μᾶλλον ὠφελεῖ παχύνοντα, καὶ εἰς πέψιν ἄγοντα, καὶ εἰς εὐκρασίαν μεταβάλλοντα τὸν λεπτὸν καὶ δριμὺν καὶ χολώδη χυμόν. Περὶ ἐμέτου. Ο δὲ ἔμετος ὠφελιμώτατός ἐστι τοῖς διὰ ψυχρὸν χυμὸν ὀδυνωμένοις, καὶ μάλιστα ὁ ἀπὸ ῥαφανίδων, καὶ ἁλμυρῶν, καὶ γλυκέων, καὶ πλειόνων ἐδεσμάτων παραλαμβανόμενος. ἅμα γὰρ τῷ ἐμέτῳ, καὶ εἴ τι γλίσχρον ἐστὶ, καὶ παχὺ, καὶ φλεγματῶδες, συναναφέρεται, καὶ οὐ συγχωρεῖται πολὺ συναγόμενον αὖθις τοῖς ἐντέροις ἐπιῤῥεῖν· καὶ ἑτέρων πάλιν ὀδυνῶν αἴτιοι γίνονται. χρὴ δὲ μὴ μόνον ἐν τῇ νόσῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς διαλείμμασι τοῦτο πράττειν. Περὶ σιναπισμοῦ καὶ δρώπακος. Ομοίως δὲ καὶ τοὺς διὰ νάπυος φοινιγμούς, καὶ δρωπακισμοὺς ἁρμόζειν ἡγοῦμαι, μάλιστα ἐπὶ τῶν ἤδη χρονισάντων ἐν τῇ τοιαύτῃ νόσῳ. ἀναθάλποντα γὰρ ἐκ διαλειμμάτων, εἴ τις αὐτοῖς χρήσαιτο, τὰ πεπονθότα, περὶ τὴν ἐπιφάνειαν ἀνθέλκεται τὰ περιττά. εἰ δὲ καὶ φλυκταίνας συμβῇ γενέσθαι μικράς, καὶ ψυδράκια, οὐ δεῖ ταράττεσθαι. τὰ δὲ χρόνια τῶν παθῶν καὶ ἐπίμονα ὑπὸ τῶν δοκούντων εἶναι βιαιοτέρων βοηθημάτων, φιλεῖ μᾶλλον τὴν λύσιν ἐπιδέ-

ἐπιδέχεσθαι. ταῦτα δὲ οὐκ ἔδει παραλαμβάνειν ἐν τοῖς παροξυσμοῖς, ἀλλὰ μᾶλλον ἐν τοῖς διαλείμμασι, προφυλακῆς χάριν, ὥστε μὴ συγχωρεῖν ἔτι τοῦ πάθους πρὸς ὑπόμνησιν ἐλθεῖν τὸν πάσχοντα.

Περὶ κινήσεως.

Καὶ ἡ κίνησις δὲ καὶ πᾶσα γυμνασία τὰ μεγάλα συμβάλλονται τοῖς κεχρονικόσιν ἐν τῇ τοιαύτῃ νόσῳ, καὶ συνεχέστερον αἰωρουμένοις, εἴτε διὰ ποδῶν, εἴτε διὰ ἵππου, εἴτε καὶ διὰ πλοῦ κινεῖν τὸ σῶμα βούλοιντο· καὶ παλαίστρα, καὶ ἀνάτριψις ὅλου τοῦ σώματος, καὶ τόπων μεταβολὴ, καὶ ἀποδημία μικρά. ταῦτα γὰρ πάντα λεπτύνει καὶ διαφορεῖ, καὶ τὸ πᾶν ἀπερίττον διατίθησιν, ἀναρρωννύντα τὴν ὅλην ἕξιν, ὡς τοῦ λοιποῦ μηκέτι τὰ πεπονθότα δύνασθαι ψυχρὸν ἀθροίζειν χυμόν. ἀλλὰ μηδὲ τὸν ἐξ ἑτέρου ἐπιῤῥέοντα, ἑτοίμως ἐπιδέχεσθαι πρὸς ἑαυτά.

Περὶ τῶν ἐπὶ πνεύμασι κωλικευομένων.

Ἁρμόζουσι μὲν οὖν καὶ τοῖς διὰ πλῆθος πνευμάτων ὀδυνωμένοις αἵ τε διὰ κέγχρων καὶ πιτύρων συμμέτρως πυρίαι προσφερόμεναι, καὶ τὰ συγκείμενα διὰ τῶν λεπτομερῶν καὶ θερμοτέρων ἐλαιῶν, ἐχόντων τι τῶν ἀφύσων φαρμάκων, ἤτοι σπερμάτων. ἐνεθέντος γάρ τινος τούτων, εὐθὺς ἐκκρίνουσι πλῆθος πνευμάτων, καὶ παραυτὰ παύονται τῆς ὀδύνης. ὀνίνησι δὲ αὐτοὺς μάλιστα καὶ σικύα περὶ τὸν ὀμφαλὸν εὐμεγέθης τεθεῖσα, ὥστε θαυμάσαι τινὰς τὸ τάχος τῆς θεραπείας, μαγείᾳ τινὶ, καὶ οὐ λόγῳ τέχνης ἐπινοῆσαι τὴν ἀνωδυνίαν αὐτοῖς ἐπιγίνεσθαι. δῆλον δὲ ὅτι καὶ ἐπὶ τούτου τὴν θερμοτέραν προσήκει ἔτι μᾶλλον προτιμᾶν δίαιταν.

Περὶ τῶν δι' ἔμφραξιν σκληρᾶς κόπρου ὀδυνωμένων τὸ κῶλον.

Τοὺς δὲ δι' ἔμφραξιν σκληρᾶς κόπρου ὀδυνωμένους τὸ κῶλον, σπουδάζειν χρὴ μάλιστα πολλῷ τῷ ὑδρελαίῳ καὶ μελικράτῳ θεραπεύειν, καὶ ποτίζειν δὲ τοῖς αὐτοῖς. οὕτω γὰρ ὑγραινόμενον τὸ φθάσαν ξηρανθῆναι, καὶ σκληρωθῆναι σκύβαλον ὑπὸ τῆς συνεχοῦς τῶν ἐνεμάτων χρήσεως, ὀλισθαίνειν τε περὶ τὰ κάτω, καὶ ἐκκριθῆναι δυνήσεται. καὶ πᾶσα ὑγρὰ δίαιτα εὔδηλον ὅτι τούτοις συμφέρει, καὶ μάλιστα ἡ ὑπάγειν τὴν γαστέρα πεπιστευμένη. ἀλυπία τοίνυν βοτάνη συνεψομένη τοῖς λαχάνοις, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ παρθένιον, θαυμαστῶς ὑπαχθῆναι τὴν γαστέρα παρασκευάζει, καὶ ὁ τοῦ παλαιοῦ ἀλεκτρυόνος ζωμός. χρὴ δὲ ἀναπτύξαντας αὐτοῦ τὴν γαστέρα, καὶ πληρώσαντας ἁλῶν, καὶ ἀνήθου κόμης ἕψειν, ἐμβάλλοντας ὕδατος πολλοῦ, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἕψοντας, ἄχρις οὗ πάνυ διαλυθῇ καὶ καθεψηθῇ. εἰ δὲ καὶ ἐψήσεις αὐτῷ πολυπόδιον ὅσον Γο α', ἔτι μᾶλλον ὑπακτικώτερος ὁ ζωμὸς γενήσεται. εἰ δὲ καὶ οἴνου αὐτῷ προσπλέξεις ἢ οἰνομέλιτος, ἡδύτερον αὐτὸν ἐργάσῃ πολλῷ καὶ ὑπακτικώτερον. ἐπεὶ δέ τινες ἐχρήσαντο καὶ τῇ χαλκευτικῇ φύσῃ, καὶ καταποτίοις ἀπὸ μολύβδου γινομένοις· οὐδὲν γὰρ δυνηθέντες δρᾶσαι τι μέγα διὰ τῶν προσενεχθέντων ἀντιδότων καὶ ἐνεμάτων, ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ περὶ τούτου ἡμᾶς εἰδέναι,* ὡς εἴ γε χωρὶς φλεγμονῆς προηγησαμένης, εἰ) ψυχρὰν τὴν κωλικὴν καὶ εἰλεώδη διάθεσιν, συμφέρει τηνικαῦτα κεχρῆσθαι τῇ διὰ τοῦ ἀσκοῦ θεραπείᾳ. εἰ δὲ φλεγμονῆς προηγησαμένης ἐπίτασις ἐγένετο, πρὸς τῷ μηδὲν ὠφελῆσαι, καὶ βλάψει τὰ μέγιστα. ἔστω δὲ ὁ τρόπος τῆς χρήσεως οὕτως, λαβὼν αὐλίσκον ἰατρικὸν, ἐφάρμοσον αὐτὸν τῇ χαλκευτικῇ φύσῃ, καὶ ὅταν οὕτω ποιήσῃς, διάστελλον αὐτὴν ἕως οὗ θεάσῃ πᾶσαν πληρωθεῖσαν πνεύματος. καὶ τότε λοιπὸν ὡς ἐπὶ ἐνετῆρος πέμπε τὸ πνεῦμα, συστείλας τὸν ἀσκόν. εἶτα μετὰ τοῦτο κλυ-

σον πρὸς αὐτὰ δι' ὀλίγου νίτρου καὶ ὑδρελαίου. κενωθήσεται γὰρ ἅμα τῷ κλύσματι τὰ ἐν τῇ γαστρὶ καὶ τοῖς ἐντέροις περιεχόμενα πάντα, ὥστε θαυμάσαι, εἴτε κόπρος, εἴτε ὑγρὸν, εἴτε πνεῦμα φυσῶδες ἦν τὸ περιεχόμενον. ὡσαύτως καὶ τοῖς καταποτίοις τοῖς διὰ τοῦ μολύβδου κεχρῆσθαι. δεῖ δὲ μηδεμιᾶς οὔσης φλεγμονῆς, καὶ μάλιστα ἐν ἀρχῇ· παρελθουσῶν γὰρ ἤδη τινῶν ἡμερῶν, καὶ χαυνώσεώς τινος φανείσης, καὶ πέψεως, οἶμαι, καὶ τὰ διὰ τοῦ μολύβδου καταπότια, καὶ τὰ διὰ τοῦ εὐφορβίου τηνικαῦτα δυνήσεται διαμεῖναι, καὶ τὴν ἔμφραξιν διαλῦσαι καλῶς.

Περὶ τῆς διὰ θερμοὺς καὶ χολώδεις χυμοὺς γινομένης κωλικῆς διαθέσεως.

Τοσαῦτα περὶ τῶν ἐπὶ πλήθει πνευμάτων διαλαβόντες, καὶ περὶ τῶν ἐπὶ ψυχροῖς καὶ παχέσι χυμοῖς ὀδυνωμένων τὸ κῶλον, ἤδη λοιπὸν ἀναγράψομεν καὶ περὶ τῶν ἐπὶ χολώδεσι καὶ δριμέσι χυμοῖς ἁλισκομένων τῷ πάθει τούτῳ, τὴν ἀρχὴν κἀνταῦθα τὸ πῶς χρὴ διαγινώσκειν αὐτοὺς, ποιησάμενοι. Διάγνωσις τῶν ἐπὶ θερμοῖς καὶ χολώδεσι χυμοῖς κωλικευομένων. Γνωρίσεις δὲ πάλιν τοὺς διὰ θερμοὺς καὶ χολώδεις καὶ δριμεῖς χυμοὺς κωλικευομένους, ἔκ τε τοῦ δάκνεσθαι δοκεῖν καὶ ἐκκαίεσθαι, καὶ πυρῶσθαι τὰ ἔνδον, καὶ τὴν γλῶσσαν ξηρὰν ἴσχειν, καὶ δίψαν, καὶ ἀγρυπνίαν. καὶ διὰ μιᾶς δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παροξύνεσθαι, καὶ τὸ οὖρον εἶναι δριμὺ, καὶ τὰ διὰ γαστρὸς ἐκκρινόμενα χολώδη, καὶ πολλὰ ὑπὸ τῶν ἐδεσμάτων τῶν θερμοτέρων, καὶ πομάτων, καὶ βοηθημάτων παροξύνεσθαι μᾶλλον, καὶ οὐκ ἄνευ πυρετοῦ διατελεῖν τοὺς πλείους αὐτῶν. τοιαῦτα μὲν οὖν τὰ γνωρίσματα τῆς ἐπὶ χολώδεσι καὶ θερμοῖς χυμοῖς γινομένης κωλικῆς διαθέσεως. θεραπεύειν οὖν χρὴ δηλονότι τοῖς ἐναντίοις τοῖς ψύχειν καὶ ὑγραίνειν δυναμένοις. Θεραπεία κωλικῆς διαθέσεως διὰ θερμοὺς καὶ χολώδεις χυμοὺς γινομένης. Πτισάνης τοίνυν χυλὸς αὐτοῖς ὠφελιμώτατος, καθ' ἑαυτὸν προσφερόμενος, μηδεμίαν ἔχων ἐπιμιξίαν ἢ πράσου, ἢ ἄλλων πλειόνων. ἐκεῖνος γὰρ ἄλλων, ἐμψῦξαι τε τὸ θερμὸν, καὶ ἀπορρίψαι τὸ χολῶδες, εἴπερ τι καὶ ἄλλο δύναται, καὶ μάλιστα πλείων τε καὶ πολλάκις διδόμενος, καὶ τῶν ὠῶν τῶν προσφάτως τεχθέντων αἱ λέκυθοι προσφερόμεναι. Περὶ λαχάνων. Τῶν δὲ λαχάνων τούτοις ὠφελιμώτατα καὶ ἄνεφθα, καὶ ἑφθὰ προσφερόμενα, καὶ ἔτι πλέον αἱ μεγάλαι καὶ εὐθαλεῖς θριδακίναι * ψυχριασθεῖσαι καλῶς διδόμεναι. δεῖ δὲ διδόναι μάλιστα ταῦτα τοῖς ἀγρυπνοῦσι, καὶ θερμοτέραν ἔχουσι τὴν κρᾶσιν, καὶ ἀκμάζουσι τὴν ἡλικίαν. καὶ πᾶσαν δὲ ὀπώραν ψύχειν καὶ ὑγραίνειν δυναμένην προσφέρειν δεῖ τούτοις, μηδεμίαν ὑπονοοῦντας αὐτοῖς ἔσεσθαι βλάβην. τὴν μέντοι κολοκύνθην μόνην φοβεῖσθαι, διὰ τὸ φυσικὴν ἀντιπάθειαν αὐτὴν πρὸς τὸ κῶλον ἔχειν, ὡς ὑπὸ πάντων μαρτυρεῖται. ἐγὼ γοῦν οἶδα οὐ μόνον νεωτέρους, ἀλλὰ καὶ τοὺς τὴν πρεσβυτικὴν ἔχοντας ἡλικίαν, ἰαθέντας ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ὑπὸ τῆς τοιαύτης διαίτης. καὶ ψυχρῷ δὲ ὕδατι χρησαμένους οἶδα, ἐφ' ὧν εὗρον ἐρρωμένην τὴν δύναμιν, ἀβλαβῆ τε τὰ κύρια μόρια, καὶ τελέως ἀποπαύσας τὴν ὀδύνην, καὶ τὴν ὅλην ἔτι συμβῆναι διάθεσιν κωλύσας, καὶ ταῦτα συνεχέσι παροξυσμοῖς ἁλισκομένου τοῦ πάσχοντος. ἐκεῖνοι δὲ μάλιστα τῶν καμνόντων ἔμειναν τοῦ λοιποῦ μηκέτι παροξυνόμενοι, ὅσοι πρὸς τὸ τοῦ οἴνου ἀπέχεσθαι, καὶ τῶν δριμέων ἁπάντων ἠνέσχοντο τοῦ λοιποῦ, καὶ ἐπέμειναν τῇ ὑδροποσίᾳ, καὶ τῇ ἐμψυχούσῃ διαίτῃ χρώμενοι. ἐφ' ὧν δὲ τὸ ψυχρὸν ἐφοβήθην δοῦναι, ἢ φλεγμονὴν ὑποπτεύσας εἶναι κυρίου μορίου, ἢ διὰ τὸ τὴν δύναμιν ἀσθενεῖν, ἐπὶ

τούτων

τούτων καὶ ῥόδινον οἶδα δεδωκὼς ψυχρισθὲν δαψιλὲς, διὰ τῶν κάτωθεν ἐνέσας, καὶ τὰ μέγιστα ὠφελήσας. προσέπλεξα δὲ καὶ στέαρ χλιαρὸν πολλάκις, καὶ εἶδον ὅτι ὠφέλησα. εἰ δὲ διὰ τὸ δριμὺ καὶ δακνῶδες ἀμέτρως τῆς χολῆς, καὶ ξυσματώδη διὰ τῆς γαστρὸς ἐκκρινόμενα καλῶς ποιεῖ, καὶ ὁ χυλὸς τῆς πτισάνης ἅμα χαμαιμήλῳ ἐνεθεὶς, καὶ τὰ πυρρὰ τῶν ᾠῶν, ἅμα ῥοδίνῳ ἐνιέμενα ἐπὶ τούτων. Περὶ ἰχθύων.

Τῶν δὲ ἰχθύων αὐτοὺς συμφέρει λαμβάνειν τοὺς σκληροτέραν ἔχοντας τὴν σάρκα, οἷον, κνείδα, ὀρφὸν, γλαῦκον, σκορπίον, καρίδα, * κόσκισα, σηπίας, τευθίδα. Περὶ ὀστρακοδέρμων. Τῶν δὲ ὀστρακοδέρμων κτένια, καὶ τὰ ὄστρεα, καὶ κοχλίας θαλασσίους. καλῶς δὲ καὶ ὁ ἐχῖνος αὐτοῖς ἐστι· πρὸς τῷ παρέχειν τὸ ἐπικεραστικὸν καὶ ἔμψυχον, ἔτι καὶ τὸ εὐστόμαχον κέκτηται, καὶ τὸ εὐκοίλιον, καὶ διουρητικὸν, ὧν οὐδὲν ἐστι κάλλιον. Περὶ κρεῶν. Τῶν δὲ κρεῶν μάλιστα διδόναι συμφέρει τὰ δυσκατέργαστα, οἷον, τῶν τε βοῶν τοὺς πόδας καὶ τὴν κοιλίαν, καὶ τῶν συῶν τὴν μήτραν, καὶ τοὺς ὄνυχας καλῶς ἑψηθέντας, καὶ ψυχρισθέντας. Περὶ ὀπωρῶν. Καὶ τῶν ὀπωρῶν δὲ τοὺς μηλοπέπονας δεῖ προτιμᾶν τῆς ἄλλης ἁπάσης ὀπώρας. πρὸς δὲ τὸ μὴ ἀναστρέπεσθαι τὸ στόμα τῆς γαστρὸς, μιγνύειν αὐτοῖς χρὴ ὀλίγου ὄξους ἐν τῷ μέλλειν προσφέρεσθαι. καὶ τὴν ἄλλην δὲ πᾶσαν ὀπώραν τὴν ἄφυσον καὶ γλυκεῖαν, οὐδὲν ἄτοπον ἡδονῆς χάριν αὐτοὺς λαμβάνειν συμμέτρως. τῶν δὲ πλακούντων, ἢ τραγημάτων οὐδὲν ὅλως προσφέρεσθαι δεῖ, τοῖς ὑπὸ χολῆς δακνομένοις, καὶ ὀδυνωμένοις τὸ κῶλον.

Περὶ λουτρῶν. Λουτρὰ δὲ τὰ ἀπὸ γλυκέων ὑδάτων παραλαμβανέσθωσαν, ἐπὶ τούτων, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἀκμαζόντων τὴν ἡλικίαν, καὶ θερμοτέραν ἐχόντων τὴν κρᾶσιν. ἔστω δὲ καὶ ὁ ἀὴρ εὔκρατος, καὶ ἡ τοῦ θερμοῦ δεξαμενή. καὶ ἀλοιφῇ δὲ χρήσθωσαν, κατὰ μὲν τῶν πεπονθότων τόπων, χαμαιμήλῳ, ἐν δὲ τῷ ὅλῳ σώματι, τῷ ὑδρελαίῳ. φευγέτωσαν δὲ καὶ τὸ ἐπιπλάττειν νίτρῳ, ἢ σαμψύχῳ, ἢ ὅλως τινὶ τῶν δριμέων, ἢ θερμῶν, καὶ τὸ ἀνατρίβεσθαι τὰ πεπονθότα, καὶ πυριᾶν παραιτείσθωσαν, καὶ τὰ ἁλμυρὰ ὕδατα ἢ νιτρώδη, καὶ τὸ ὅλως προσπελάζειν τοῖς αὐτοφυέσι καλουμένοις ὕδασιν. ἀνιόντες δὲ ἀπὸ τοῦ βαλανείου, μὴ πινέτωσαν οἴνου παραχρῆμα. λαμβανέτωσαν δὲ χυλὸν πτισάνης ἢ εὐκράτου. ἐν δὲ τῷ μέσῳ τῆς τροφῆς εἰ βούλοιντο, καὶ τὸ καλούμενον ῥεκεντάτον πίνειν, ἐπιτρέπειν αὐτοῖς δεῖ, καὶ τὸ ψυχρὸν ὕδωρ αὐτὸ, καὶ ὠφελοῦνται πίνοντες. οἴνου δὲ εἰ καὶ παντελῶς ἀπέχεσθαι δυνατὸν, καλὸν ἂν εἴη. εἰ δὲ μὴ βούλοιντο, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι φέρειν τὴν παντελῆ τοῦ οἴνου ἀποχὴν, συγχωρητέον αὐτοῖς τὸν λεπτὸν καὶ ὑδατώδη πίνειν οἶνον. Περὶ κινήσεως. Γυμνασίοις δὲ καὶ αἰώραις καὶ πάσῃ κινήσει κεχρήσθωσαν ἐν τοῖς διαλείμμασι μήτε πολλοῖς, μήτε συντόνοις. οὔτε γὰρ φέρουσιν, ἀλλ' εὐθὺς δύσκρατοί τε καὶ δριμύτεροι γίνονται, ἐπειδὰν ἐπὶ πλέον τοῖς γυμνασίοις χρήσωνται. ἀπεχέσθωσαν δὲ καὶ θυμοῦ, καὶ φροντίδος ἁπάσης, ὡς ἐνδέχεται, καὶ παντοίων κόπων. οὕτω γὰρ εὐκράτως διαιτώμενοι, καὶ ἐν εὐθυμίᾳ ἁπάσῃ διατελοῦντες, δυνήσονται διαφεύγειν τὴν ἀνιαρὰν καὶ ἐπώδυνον τοῦ κώλου ὀδύνην. Περὶ καθαρσίου. Εἰ δὲ καὶ δεήσει ποτὲ καθαρσίῳ ἡμᾶς χρήσασθαι ἐπὶ τῶν διὰ χολώδη, καὶ δριμεῖαν χυμὸν ὀδυνωμένων τὸ κῶλον, προσέχειν δεῖ, καὶ μηδὲν ἐπὶ τούτων προσφέρειν φάρμακον δριμύ τι ἔχον, οἷον εὐφορβίου, ἢ κνιδίου κόκκου, ἢ λαθυρίδων, ἢ ἐλλεβόρου. ταῦτα γὰρ ἅπαντα πρὸς τῷ μηδὲν ὠφελεῖν τούτοις, ἔτι καὶ στρόφων καὶ δήξεως αἴτια γίνεται, καὶ χολῆς ἄλλης προσ-

θήκη. χρήσιμος οὖν ἐστὶν ἐπὶ τούτων ἡ πικρὰ λεγομένη ἀντίδοτος. εἰ μὲν γὰρ ἡ τὴν ὀδύνην ἐπιφέρουσα καὶ δῆξιν χολὴ ἐμφαίνοιτό σοι προσαπεπλασμένη περὶ τοὺς χιτῶνας αὐτῶν τῶν ἐντέρων, αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν ἐπιδιδόναι χρὴ τὴν πικρὰν αὖθις. εἰ δὲ μὴ μόνον ἀναπέπωται, ἀλλὰ καὶ περιέχεται, καὶ ἐξ ἑτέρων ἐπιρρεῖ πολλάκις, οὐ δεῖ καθ' ἑαυτὴν ἐπιδιδόναι τότε τὴν ἀντίδοτον, ἀλλὰ προσαναπλέκοντας αὐτῇ δακρυδίου γρ. β', ἢ μικροῦ πλέον, ἢ ἔλαττον, οὕτως αὖθις καθαίρειν, καὶ τῇ θεοδορήτῳ, προσμιγνύντας αὐτῇ τὸ δακρύδιον. εἰ δὲ θέρος εἴη, καὶ ῥοδομέλιτι, ἢ ῥοδομήλῳ προσαναπλέκοντας, ἢ ὑδροροσάτῳ οὕτω καθαίρειν αὖθις χρή. πολὺ γὰρ ὠφελοῦνται, οὐ μόνον κουφιζόμενοι τῆς ὀχλούσης ὀδύνης, ἀλλὰ καὶ τελέως φυγόντες τὴν ὅλην διάθεσιν.

Περὶ τῶν ἐπὶ φλεγμονῇ τῶν ἐντέρων κωλικευομένων.

Εἰ δὲ συμβῇ γενέσθαι τὴν κωλικὴν διάθεσιν ἐπὶ φλεγμονῇ τοῦ ἐντέρου, μηδὲ ὅλως ἐπιδοῦναι τολμήσῃς τὸ καθάρσιον ἐπὶ τούτων, καὶ μάλιστα ἐν ἀρχῇ, καὶ μηδέπω εἰς πέψιν ἡκούσης τῆς φλεγμονῆς. ὅσοι γὰρ ἐτόλμησαν ἐπιδοῦναι τῶν ὑπηλάτων, κινδύνων αἴτιοι καὶ θανάτων ἐγένοντο τοῖς κάμνουσι. συμβαίνει γὰρ τὸ δοθὲν φάρμακον ἐκ τῶν ἀπαθῶν ἑλκύσαι, καὶ τοῖς πάσχουσιν ἐπιπέμψαι μορίοις. τούτων δὲ μὴ δυναμένων ἀπωθῆσαι τὸ ἐνεχθὲν, τήν τε ὀδύνην ἐπιταθῆναι, καὶ τὰς ἀγρυπνίας, καὶ τοὺς στρόφους· ὧν ἁπάντων ἐπιτιθεμένων, εἰς τὸ εἰλεῶδες ἀνάγκη πεσεῖν. οὐδὲ γὰρ ἄλλο τί ἐστιν ὁ εἰλεὸς, ἢ ἐπίτασις τῆς κωλικῆς διαθέσεως. διὰ τοῦτο γὰρ οὖν οὐ δεῖ καθάρσιον ἐπιδιδόναι τοῖς ἔχουσι φλεγμονήν. φλεβοτομίαν δὲ παραλαμβάνειν ἐξ ὅλου τοῦ σώματος, καὶ κατὰ μικρὸν ποιεῖσθαι τὴν κένωσιν. οὐδὲ γὰρ ἡ ἀθρόα κένωσις τοσοῦτον ὠφελεῖν οἶδεν, ὅσον ἡ κατὰ μικρὸν γινομένη. εἰ δὲ ἐπισχεθῆναι συμβῇ διὰ τὸ μέγεθος τῆς φλεγμονῆς, καὶ τὰ οὖρα, καὶ τὴν ἐν τῷ σφυρῷ καὶ περὶ τὸν ταρσὸν, οὐδὲν ἄτοπον τέμνειν φλέβα. πολλάκις γὰρ οὕτως ἡμῶν πραξάντων, καὶ ἡ τῆς γαστρὸς ἔκκρισις, καὶ ἡ τῶν οὔρων ἐγένετο. τροφῇ δὲ ἐπὶ τούτων δεῖ κεχρῆσθαι, χυλῷ πτισάνης ἢ βρόμῳ, τούτοις συμμέτρως, εὔδηλόν ἐστι. καὶ ἔνεμα δὲ τούτοις ἀπὸ χυλοῦ πτισάνης, καὶ χαμαιμήλου, καὶ χυλοῦ λινοσπέρμου, καὶ ὑδρελαίου μάλιστα, εἰ καὶ σφοδρὸς εἴη ὁ πυρετός· ἀδύνατον γὰρ φλεγμαίνοντος τοῦ κώλου, μὴ πυρετὸν ἐπιγίνεσθαι· καὶ τὰ ἔξωθεν ἐπιτιθέμενα ἔστωσαν εὔκρατα, μηδὲν ἔχοντα δριμὺ, ἐξ ὧν ἐστι καὶ τὸ χαμαιμήλινον ἔλαιον, καὶ τὰ διὰ τοῦ κριθίνου καὶ λινοσπέρμου ἐπιρρίμματα, καὶ κηρωταὶ ὁμοίως αἱ διὰ χαμαιμηλίνου, καὶ κηροῦ, καὶ ῥοδίνου, καὶ κρόκων ὠῶν ἔχουσαι τὴν σύνθεσιν. γινέσθω δὲ ἡ σταθμία τοιάδε, κηροῦ Γο ε', χαμαιμήλου Γο β' S'', φαβαΐνου ἀλεύρου Γο γ' S'', ῥοδίνου Γο β' S'', κρόκους ὠῶν ε', ἢ ς', χυλοῦ λινοσπέρμου τὸ ἀρκοῦν, λειούσθω τὰ ὠὰ καὶ τὸ ἄλευρον, καὶ τότε ψυχρανθεῖσα ἡ κηρωτὴ ἐπιβαλλέσθω, καὶ λειούσθωσαν ἅπαντα, ἕως οὗ συμπλακῶσιν ἀλλήλοις, καὶ ἓν εἶδος δόξωσι. τοῦτο καὶ νεφροῖς καὶ κύστει φλεγμαινούσῃ βοηθεῖν δύναται καλῶς. Περὶ λουτροῦ. Λουτρὰ μὲν οὖν συνεχῆ πρὶν ἢ ἀπέριττον γενέσθαι τὸ ὅλον σῶμα, παραλαμβάνειν οὐ δεῖ. μετὰ δὲ τὴν τῆς φλεβοτομίας κένωσιν, εἰ καὶ τὰ τῆς ὀδύνης ἐπάγει, οὐδὲν ἄτοπόν ἐστι τῷ βαλανείῳ κεχρῆσθαι. εἰ δὲ τὰ τῆς δυνάμεως ἀντιπράττει, καὶ εἰς τὴν καλουμένην αὐτοὺς ἐμβιβαστέον σκάφην, ὑπαλείφοντας ἐλαίῳ χαμαιμηλίνῳ. οὔσης δὲ τῆς μὲν φλεγμονῆς ζεούσης ἔτι, καὶ τῶν πυρετῶν ἐπικρατούντων, ἀπεχέσθωσαν. πέψεως δὲ σημείων

μείων

μείων φανέντων, ἐὰν καὶ τὰ τῆς δυνάμεως ἀσθενῆ σοι φανείη, οὐδὲν ἄτοπον αὖθις τὸν
λεπτὸν καὶ ὑδατώδη οἶνον προσφέρεσθαι. οἶδα μὲν οὖν ὅτι ταῖς εἰρημέναις μεθόδοις
χρώμενός τις οὐ μὴ δεηθῇ τινος ἔξωθεν ἄλλης ἐπικουρείας. ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν περιοδευο-
μένων πολλοὶ, καὶ μάλιστα τῶν πλουσίων, οὔτε πίνειν ὅλως θέλουσι φάρμακον, οὔτε
κλύσμασι θεραπεύειν τὴν γαστέρα, διὰ δὲ περιάπτων φυσικῶν ἀναγκάζουσιν ἡμᾶς
ἀποπαύειν αὐτῶν τὴν ὀδύνην, ἐσπούδασα καὶ περὶ τούτων ἐκθέσθαι ὑμῖν, ὧν τε αὐ-
τὸς ἔσχον πεῖραν, καὶ ὅσα παρὰ φίλων ἀληθινῶν ἔγνων ὠφελεῖν δυνάμενα. καὶ τοὺς ἀρί-
στους δὲ τῶν παλαιῶν εὕρομεν μαρτυρήσαντας, ὅπως μηδὲ ἡ τέχνη ἄπειρος εἶναι νομι-
σθείη καὶ ἀσυμπαθὴς, μήτε οἱ περιοδεύοντες, ἀφιλόκαλοί τε καὶ ἀσυμπαθεῖς εἶναι δό-
ξωσιν, ὡς ἀγνοοῦντες τὰ τῆς φύσεως ἀσυμπαθῆ τε καὶ συμπαθῆ. Περίαπτα φυ-
σικὰ πρὸς τοὺς κωλικὴν ἔχοντας διάθεσιν. Περίαπτον ἀδιάπτωτον, οὗ καὶ ἡ-
μεῖς ἔσχομεν πεῖραν, καὶ πάντες δὲ ὀλίγου δεῖν ἄριστοι τῶν ἰατρῶν εὐδοκίμησαν. λα-
βὼν ἀφόδευμα λύκου, εἰ δυνατὸν, ἔχον ὀστάρια, κατάκλεισον εἰς σωληνάριον. καὶ δὸς
φορεῖν περὶ τὸν δεξιὸν βραχίονα, ἢ μηρὸν, ἢ ὀσφὺν ἐν τῷ παροξυσμῷ, κατὰ τοῦ ἀλ-
γοῦντος μέρους φυλασσομένου, ὡς μήτε τῆς γῆς, μήτε λουτροῦ θιγεῖν. Ἄλλο καὶ αὐτὸ
διὰ πείρας. Κορυδαλὸς ἐσθιόμενος, τὸ αὐτὸ ποιεῖ καλῶς. οἱ δὲ Θρᾶκες ἔτι ζῶντος
τοῦ κορυδαλοῦ, ἐξαιροῦντες τὴν καρδίαν, περίαπτον ποιοῦσιν, ἐν τῷ μηρῷ τῷ
ἀριστερῷ περιθέντες αὐτό. Ἄλλο φυσικὸν δεδοκιμασμένον. Χοίρου λαβὼν ἐκ
τοῦ τυφλοῦ ἐντέρου τὸ μαλθακῶδες * σμυρνιάσας καὶ ἐνδύσας δέρματι λυκίῳ,
ἢ κυνίῳ, δίδου φορεῖν ἐν ἀποκρούσει σελήνης, καὶ θαυμάσεις. Ἄλλο περίαπτον. Εἰς λίθον
μηδικὸν γλύψον Ἡρακλέα ὀρθὸν πνίγοντα λέοντα, καὶ ἐγκλείσας εἰς δακτυλίδιον χρυ-
σοῦν, δίδου φορεῖν. Τὸ αὐτὸ πάλιν. Κορυδαλὸς καιόμενος καὶ λειούμενος, καὶ διδό-
μενος ὅσον κοχλιάριον β΄ ἢ γ΄, περιποτιζόμενος ἐπὶ ἡμέρας ϛ΄ ἢ ζ΄, ποιεῖ πάνυ
πρὸς κωλικὰς διαθέσεις. Ἄλλο λίαν δραστικόν. Παιδίου ὀλίγον ἐκτμηθέντος
ὀμφαλοῦ, εἰς ἀργυροῦν ἢ χρυσοῦν ἔγκλεισον μετὰ ἁλὸς ὀλίγου. ὁ φορῶν τὸ περίαπτον
τοῦτο, ἄπονος ἔσται εἰς τὸ παντελές. Ἄλλο. Αἴγλον ἢ πῦρ καύσας λείωσον, καὶ δὸς
πίνειν μετ' οἴνου· πάνυ βοηθεῖ αὐτοῖς. Δακτύλιος πρὸς τὸ αὐτό. Λαβὼν δακτύ-
λιον σιδηροῦν, ποίησον γενέσθαι τὸ κρικέλλιον αὐτοῦ ὀκτάγωνον, καὶ οὕτως ἐπίγραφε εἰς
τὸ ὀκτάγωνον * φεῦγε φεῦγε ἰοῦ χολὴ, ἡ κορυδαλὸς ἐζήτει. τὸν δὲ χαρακτῆρα τὸν ὑ-
ποκείμενον γράφε εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ δακτυλίου, [character]. τούτου πολλὴν ἔσχον πεῖ-
ραν, καὶ ἄτοπον ἐνόμισα μὴ παραδοῦναι τηλικαύτην ἀντιπαθῶς ἔχουσαν πρὸς
τὸ πάθος δύναμιν. ἀλλὰ παρακαλῶ ὑμᾶς μὴ πρὸς τοὺς τυχόντας ἐμφαίνειν τὰ τοι-
αῦτα, πρὸς δὲ τοὺς φιλαρέτους, καὶ τὰ τοιαῦτα δυναμένους φυλάττειν, ὅθεν καὶ ὁ θειό-
„ τατος ἰδὼν Ἱπποκράτης, παρακελεύεται λέγων, τὰ δὲ ἱερὰ ἐόντα πρήγματα, ἱε-
„ ροῖσιν ἀνθρώποισι δείκνυται· βεβήλοισι δὲ οὐ θέμις. γινέσθω δὲ ὁ προϋποτυπωθεὶς
δάκτυλος ιζ΄ τῆς σελήνης ἢ κα΄. Ἄλλο φυσικὸν ποιοῦν πρὸς κῶλον, διὰ πείρας. Λα-
βὼν λύκου ἀφόδευμα, τρίψας χνοωδέστατον πάνυ καὶ σήσας, δίδου τῷ κάμνοντι εἰς
ὕδωρ θερμὸν κοχλιαρίου τὸ ϛ΄.

Κεφάλαια τοῦ δεκάτου βιβλίου.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥ ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ.

Περὶ δυσεντερίας. α'

Δυσεντερικοὺς ἐκείνους εἰώθασιν οἱ παλαιοὶ καλεῖν, ἐφ' ὧν οὐδὲ ἡ γαστήρ ἐστι τὸ πεπονθὸς, οὐδὲ ἄλλο τι μόριον, ὅπερ τὴν διάθεσιν ταύτην ἐργάζεται, ἀλλ' αὐτῶν μόνων ἐστὶ τῶν ἐντέρων ἕλκωσις, ἥτις ἀμελουμένη, καὶ νομὴν, ἔσθ' ὅτε καὶ σῆψιν ἀποτελεῖν πέφυκε, καὶ κίνδυνον ἀπωλείας ἐπιφέρειν τῷ κάμνοντι. περὶ ποῖα δὲ μέρη τούτων τὸ νόσημα γέγονε πρότερον ἀκριβῶς διαγνόντας, οὕτως ἐπὶ τὴν κατάλληλον τοῦ πάθους θεραπείαν ἰέναι προσήκει. οὐ μικρὰ γάρ τις διαφορὰ, τὸ τὰ λεπτὰ τῶν ἐντέρων τὴν ἕλκωσιν ἔχειν, ἢ τὰ παχέα. τῶν γὰρ ὑψηλοτέρων πασχόντων, ἡ διὰ στόματος ἐπιτηδειοτέρα μᾶλλον θεραπεία· καθάπερ πάλιν τῶν ταπεινοτέρων, ἢ εἰ περὶ τὸ ἀπευθυσμένον συμβῇ γενέσθαι τὴν βλάβην, ἡ διὰ τῶν ἐνιεμένων καὶ ὑποτιθεμένων φαρμάκων ἁρμόδιος ὑπάρχει θεραπεία. προτέρας οὖν ἀρξόμεθα τῆς διαγνώσεως. ὁ γὰρ ἄριστα διαγνοὺς ἄριστα θεραπεύσει.

Διάγνωσις τοῦ εἶναι ἐν τοῖς παχέσιν ἐντέροις τὴν ἕλκωσιν. Ταῖς ἕλκωσιν τῶν παχέων ἐντέρων ἐχόντων σημεῖα γίνονται τάδε, δήξεις περὶ τοὺς κάτω τόπους καὶ τεινεσμοί. ἅμα δὲ τούτοις παρακολουθεῖ ἔκκρισις. οὐδαμῶς γὰρ ἐν τοῖς διαχωρήμασιν ἐπὶ τούτων ἀναμέμικται ξύσματά τε καὶ αἷμα. ἐπιπλέον δὲ τῆς κόπρου οἱ σταγόνες μᾶλλον τοῦ αἵματος, καὶ τῶν ἐντέρων ἐπιφέρεται ἡ φυσικὴ πιμελή. προσέτι δὲ καὶ σαρκώδη τὰ ἐκκρινόμενα φαίνεται, διότι καὶ ἡ κατασκευὴ τῶν ἐντέρων οὐ λεπτὴ καὶ ὑμενώδης, ἀλλὰ σαρκωδεστέρα μᾶλλον ὑπὸ τῆς φύσεως γέγονε. κατανόει δὲ καὶ τὸ μέγεθος τῆς ὀδύνης. καὶ αὐτὸ γὰρ μέγα σοι συμβάλλεται πρὸς τὴν διάγνωσιν. ἀμβλυτέρα γὰρ καὶ οὐκ ὀξεῖα τοῖς τὰ παχέα πάσχουσι τῶν ἐντέρων ὑπάρχει. Διάγνωσις τῶν ὑψηλῶν πασχόντων ἐντέρων. Ἐπὶ δὲ τῶν λεπτῶν, τὰ ἐναντία τούτων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συμβαίνει γίνεσθαι. τῆς γὰρ δήξεως γινομένης, οὐκ εὐθέως, ἀλλὰ μετά τινας ὥρας ἐπὶ τὴν ἔκκρισιν ὁ κάμνων ἐπείγεται. προσέτι δὲ καὶ τὸ τοῦ τραύματος αἷμα ἀναμεμίχθαι τοῖς διαχωρήμασι, καὶ τὸ τὴν ὀδύνην μᾶλλον ὀξυτέραν ὑπάρχειν, καὶ τὸ μήτε πιμελώδη μήτε σαρκώδη τὰ προχωρούμενα φαίνεσθαι, ἀλλὰ λεπτὰ καὶ ὑμενώδη τοῖς κατανοοῦσιν ἀκριβῶς ὁρᾶσθαι.

Περὶ τοῦ εἶναι ἐν τοῖς μέσοις τῶν ἐντέρων τὴν ἕλκωσιν. Ὅταν δὲ μηδὲ ἀναμεμιγμένα πάνυ φαίνηται τὰ διαχωρήματα τοῖς ἀπὸ ἕλκους φερομένοις, μήτε πάνυ τι διακεκριμένα, στοχάζεσθαι μᾶλλον ἐν τοῖς μέσοις ἐντέροις εἶναι τὴν διάθεσιν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ τοῦ χρόνου τῆς ἐκκρίσεως, πόνου, ἐὰν μὴ μετὰ τὴν δῆξιν εὐθέως, μήτε διὰ πλήθους ὡρῶν ἐπὶ τὴν διαχώρησιν ὁ νοσῶν ἐξανίσταται· μήτε τὴν ὀδύνην σφοδρὰν ἄγαν, ἢ πάλιν ἀνεπαίσθητον εἶναι, διαγνωστέον οὖσαν μέσων μᾶλλον τῶν ἐντέρων τὴν ἕλκωσιν. τούτων οὕτως ἐχόντων, λοιπὸν ὅπως δεῖ ποιεῖσθαι τὴν θεραπείαν γράφομεν. ἀλλὰ δεῖ σκοπεῖν ἄρά γε κατὰ πρωτοπάθειαν αὐτοῦ τοῦ ἐντέρου

ὑπομείναντος τὴν ἕλκωσιν ἡ δὲ διάθεσις γέγονεν, ἢ διὰ συμπάθειαν ἑτέρου μορίου πεπονθότος. συμβαίνει γὰρ καὶ ἐκ τοῦ ἥπατος φέρεσθαι πολλάκις, ἢ διὰ σύντηξιν, ἢ διὰ πλεονασμὸν κακοχυμίας ἀπωθουμένης τῆς φύσεως. ἐφ' ὧν οὐ δεῖ πράγματα παρέχειν τοῖς κάμνουσι, σπεύδοντας κωλύειν τὰ παρὰ τῆς διοικούσης ἡμᾶς δυνάμεως καλῶς γινόμενα. σημεῖον δὲ τούτου, τὸ καὶ τῆς ἐκκρίσεως γινομένης, ἑαυτοῦ ῥωμαλεωτέρου * τοῦ κάμνοντος αἰσθάνεσθαι, καὶ τοῦ βουλομένου ἰατροῦ ἐπέχειν τὰ διαχωρούμενα, σπουδάζοντος μὲν πρὸς ὀλίγον λῦσαι, πάλιν δὲ οὐ μετὰ πολὺ διπλασιώτερα μᾶλλον καταῤῥεῖ τὰ ἐκκρινόμενα. διὸ δεῖ πλέον ἐπαμύνειν τῇ φύσει ἐπὶ τῶν τοιούτων διαθέσεων. ἐὰν γὰρ διὰ πλῆθος τὸ τοιοῦτον γένηται, τηνικαῦτα καὶ φλεβοτομίαν παραλαμβάνειν οὐκ ἄτοπον, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ κάθαρσιν. καὶ ἡ μὲν τοῦ αἵματος κένωσις κατὰ βραχὺ παραλαμβανέσθω, καὶ μήτε ἀθρόως μήτε πολὺ τὸ κενούμενον ἔστω, ἵνα μὴ ἐκ τούτου τὴν τοῦ κάμνοντος δύναμιν ἀσθενεστέραν ἀποτελέσωμεν. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν κάθαρσιν μὴ ἀθρόαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν κατ' ὀλίγον ποιησόμεθα. πρὸς οὖν τὸ τοιοῦτον ἐπιτήδειος ἡ θεοδώρητος, ἱκανὴ καὶ ἰᾶσαι, καὶ ἐκφράξαι τὸν κάμνοντα, ἔχουσα γρ. δ΄ ἢ ς΄, πλέον ἢ ἔλαττον, πρὸς τὴν τοῦ κάμνοντος δύναμιν, τὸ πλῆθος θεωροῦντας, καί ποτε μὲν καθ' ἑαυτήν, ἄλλοτε δὲ μετὰ δακρυδίου κερατίων ς΄ ἢ ζ΄, κἀνταῦθα πάλιν πρὸς τὴν ἰσχὺν ἀποβλέποντας τοῦ νοσοῦντος, οὕτω καὶ τὴν μίξιν τοῦ καθαρσίου δεῖ ποιεῖσθαι. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἡ ἀλόη καλῶς πλυθεῖσα, καλῶς ποιεῖν πάνυ πεπίστευται, καὶ μάλιστα ἐφ' ὧν ῥῶσαι τὸ ἧπαρ βουλόμεθα. συμβαίνει γὰρ ἀσθενοῦντος καὶ τοῦ μορίου τούτου, ἢ φλεγμαίνοντος, τὴν διάθεσιν ταύτην γίνεσθαι, καθάπερ καὶ σπληνός, καὶ κοιλίας, καὶ μεσαραϊκῶν φλεβῶν τοιαῦτα παθόντων τὴν δυσεντερίαν ἀπεργάζεσθαι. δεῖ οὖν, ὡς εἰρήκαμεν, διαγνόντας ἀκριβῶς πρότερον, εἰ κατὰ συμπάθειαν ἡ διάθεσις γέγονεν, εἶθ' οὕτω τὴν κατάλληλον ἴασιν ἐργάζεσθαι.

Ἐὰν περὶ τὸ ἀπευθυσμένον εἴη τὸ ἕλκος γεγονός, τί ποιητέον. Ἕλκους συστάντος περὶ τὸ ἀπευθυσμένον ἔντερον ἐκ δριμέων καὶ χολωδῶν περιττωμάτων, ἢ πεμφθέντων ἐξ ἑτέρων μορίων, ἢ περὶ αὐτὸ τὸ ἔντερον ἀναπεμπομένων, ἀνάγκη πάντως τεινεσμοὺς ἐπακολουθεῖν, καὶ συνεχεῖς ἐξαναστάσεις, χωρὶς κόπρου, ξυσματωδῶν ἢ αἱματωδῶν τῶν διαχωρημάτων ὑπαρχόντων. θεραπεύειν οὖν προσήκει τὸν τοιοῦτον ὑγραινούσῃ μᾶλλον διαίτῃ, τουτέστιν ἐν μὲν λαχάνοις, ἴντυβον ἔστω τε καὶ μαλάχη. δεῖ γὰρ εὔλυτον ἔχειν τὴν γαστέρα τούτων, ἵνα τὸ κόπριον ἀκωλύτως διεξιόν, ὥσπερ τι φάρμακον ἀγαθόν, ἀποξηραίναι καὶ καθᾶραι τὰ ἕλκη δυνήσηται. σπουδάζειν οὖν δεῖ, μήτε πάνυ δριμὺ μήτε σκληρὸν εἶναι τὸ διαχώρημα, καὶ πόματα τοιαῦτα προσάγειν δεῖ καὶ χυλίσματα ἐπὶ τῶν τοιούτων διαθέσεων, ὡς πανταχόθεν εὔλυτον εἶναι τὴν γαστέρα. οἶδα γάρ τινας δαμάσκηνα βαφέντας πλείονα, καὶ τελείως ἀποθεραπευθέντας, ἀβιάστως αὖθις τῆς κόπρου διαχωρηθείσης. καὶ ἄλλους δὲ σταφυλαῖς παμπόλλαις χρησαμένους. ἀλλὰ χρὴ προσέχειν ἀσφαλῶς. οὐ γὰρ δεῖ τῆς γαστρὸς παραχωρούσης δεόντως, τὰ φθείροντα παρέχειν, ἀλλὰ μέσῃ κεχρῆσθαι διαίτῃ. τοιοῦτον δέ ἐστι τὸ ἴντυβον, καὶ ἄνεφθον καὶ ἑφθὸν ἐσθιόμενον, εἰ καὶ μάλιστα πυρέττοιεν, καὶ ἄρτος εἰς εὔκρατον ἢ ὑδαρέστερον ἄγαν οἶνον, ἐὰν τὰ τῆς δυνάμεως ἀσθενέστατα δόξῃ φαίνεσθαι. λεκύθοις δὲ μήτε πάνυ ἁπαλαῖς ἢ σκληραῖς, καὶ ἀποζέματος. μετὰ δὲ τὰς πρώτας ἡμέρας, καὶ χοίρειοι πόδες ἐπιτήδειοι, μετὰ τρωξίμων ἢ ἰντύβων,

βων, ἢ κράμβης διέφθου, ἢ ἰτρίου λεπτοῦ, ἢ ἀλίκος καλῶς ἑψηθέντος. ὁπηνίκα δὲ καὶ τῶν διαχωρουμένων ὑγροτέρων αἰσθανόμεθα, ἢ σικύου λαβεῖν αὐτοὺς ἐπιτρέπου, ἢ ἀπὸ τῆς ὄρνιθος ἐκτὸς ἀλλῶν πλειόνων, ἢ γάρου. εἰ δέ τις εἴη πολλὴ θερμασία, καὶ ἀκμάζων τὴν κρᾶσιν, τηνικαῦτα καὶ τὸν ἀπὸ ἰχθύος ἰσικὸν αὐτῷ δοτέον. ὠφελήσει γὰρ πλέον. ἔστω δὲ μᾶλλον ἀπὸ σκληροσάρκων ἰχθύων τὸ ἔντερον, οἷον, ὄρφου, ἢ γλαύκου, ἢ κηείδος. δεῖ δὲ τὰ διαχωρήματα πᾶσιν ἐπιτήδεια φυλάττειν, παχύνοντα τὸ ἐπιῤῥέον, καὶ ἀμβλύτερον ἀπεργαζόμενα. ἔξωθεν δὲ κεχρῆσθαι δεῖ τῷ σχινίνῳ, καὶ μάλιστα διατάσεως περὶ τὸ ὑπογάστριον οὔσης πνευμάτων, καὶ ῥευματισμοῦ τινος τῶν διαχωρημάτων μὴ πάνυ χολωδῶν ἢ δριμέων ὑπαρχόντων. εἶναι δὲ δεῖ τὸ ἔλαιον τοῦτο μὴ πάνυ παλαιόν. εἰ δὲ εἴη, προσπλεκέσθω τούτῳ * ἢ οἶνος εὐώδης λεπτός. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν στόμαχον οἴνῳ μηλίνῳ καταβρεκτέον. κεχρῆσθω δὲ μάλιστα κατ' ἀρχὰς συνεχεστέρῳ λουτρῷ, καὶ τῇ ἐμβάσει θερμοτέρᾳ μᾶλλον εἰ ψυχροποσία τις εἴη προηγησαμένη, καὶ ψυχρῶν ἐδεσμάτων προσφορὰ, καὶ φλέγματος ὑπόνοια εἶναι. τούτου γὰρ συμβάντος, μικρὰ δεῖ ῥέπειν ἐπὶ τὸ θερμότερον, καὶ οἴνου παρέχειν σαρεφθίνου, ἢ τυρίου, ἢ τῶν ἐν καμπανίᾳ γινομένων οἴνων, σελιανοῦ, ἢ παλματιανοῦ. μὴ ἐξαπατάτω δέ σε καθάπερ τοὺς πολλοὺς οἰομένους εἶναι τὰ διαχωρούμενα φλέγματα. πολλάκις γὰρ τὰ τοιαῦτα προχωρεῖ, ποτὲ μὲν ὑπὸ ξύσεως, ἄλλοτε δὲ ὑπὸ δριμύτητος ἀναξυούσης τὸ γάνωμα τῶν ἐντέρων. καὶ καλοῦσι τὸ τοιοῦτον ἀγνοοῦντες, φλέγμα καὶ ψυχρὸν χυμὸν, οἵτινες εἰκότως ἀπατώμενοι περὶ τὴν διάγνωσιν, καὶ θερμοτέροις ἀναγκάζουσι κεχρῆσθαι μᾶλλον ἐδέσμασι τοὺς κάμνοντας, καὶ συμβαίνει μᾶλλον διὰ τὴν κακὴν τῶν ἰατρευόντων ἀγωγὴν ἐπὶ πλέον ἀναξύεσθαί τε καὶ ἑλκοῦσθαι τὸ ἔντερον. διὰ τοῦτο χρὴ μὴ μόνον ἀπὸ τῶν ἐκκρινομένων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς προηγησαμένης διαίτης καὶ φύσεως τοῦ κάμνοντος, ἀκριβῶς διαγνῶσαι, ὅ τι πιμελῶδες ἐκκρίνεται ταῖς ἀληθείαις, ἢ ὑπὸ ξύσεως, οὕτω καὶ αὐτὸς τὴν ὅλην ποιοῦ δίαιταν, ποτὲ μὲν ἐπὶ τὸ θερμότερον, ἄλλοτε δὲ ἐπὶ τὸ ψυχρότερον μεταβάλλων τὰ προσαγόμενα. ταῦτα περὶ διαίτης εἰρήσθω μόνον ἁρμόζειν δυναμένης ἐπὶ τῶν ἐχόντων ἕλκωσιν, οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ ἀπευθυσμένου ἐντέρου, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάσης δυσεντερίας.

Ποίοις ἐνέμασι χρηστέον ἐπὶ τῶν τὸ ἀπευθυσμένον πασχόντων. Εἰ μὲν νεαρὸν εἴη τὸ ἕλκος καὶ καθάρσεως δεόμενον, κλύζειν δεῖ μελικράτῳ μόνῳ. εἰ δέ τις εἴη ὑπόνοια ῥευματισμοῦ, προσπλεκέσθω τῷ ὕδατι φακὴ καὶ ῥόδα, καὶ βάτου ῥίζα, καὶ οὕτω κλυζέσθω. καθαροῦ δὲ τοῦ ἕλκους γενομένου, τοῖς ἁπλουστέροις κέχρησο, πρῶτον, οἷον, ἀμύλῳ καὶ τῇ λημνίᾳ σφραγῖδι, καὶ τῷ χυλῷ τῆς ὀρύζης. εἰ δὲ τὸ ἕλκος ἐπιῤῥεόμενον φαίνοιτο, ἐπιμιγνύσθω τῷ ἀμύλῳ καὶ ἀκακία μετὰ οἴνου βραχεῖσα, καὶ τοῦ χυλοῦ τοῦ ἀρνογλώσσου. καλῶς δὲ ποιεῖ καὶ ὁ σάμιος ἀστὴρ ἐπὶ τῶν τοιούτων. εἰ δὲ χρεία σαρκώσεως, προσβαλλέσθω καὶ ὁ λιβανωτός. ἔστι γὰρ κάλλιστον βοήθημα, σαρκῶσαι καὶ εἰς ὕλην τὰ ἕλκη παραγαγεῖν δυνάμενον. ἔχει δὲ τὴν σύνθεσιν οὕτω, λημνίας σφραγῖδος, γῆς σαμίας, πομφόλυγος, ἀκακίας, λιβανωτοῦ, κόμμεως ἀνὰ γο α', λειώσας οἴνῳ διάπεμπε κρᾶσιν μίαν. ποιεῖ γὰρ καλῶς.

Ὑποθετὰ κάλλιστα πολλὴν ἡμῖν πεῖραν δεδωκότα. Ἐφ' ὧν δὲ συνεχεῖς ἐξαναστάσεις, καὶ ἀγρυπνία πολλὴ, ὡς καὶ διὰ τοῦτο τὴν δύναμιν ἀποκάμνειν, καλῶς ποιοῦσι καὶ τὰ ὑποθετὰ καλούμενα, ὧν εἰσι καὶ ταῦτα πολλὴν πάνυ δεδωκότα πεῖραν. ἔχει δὲ τούτων ἡ γραφὴ οὕτω,

κρόκου, λιβάνου, σμύρνης, γλαυκίου ἀνὰ Γο α', ἀκακίας Γο β', οἴνου δὲ ἀρκοῦν εἰς τὴν λείωσιν, ποιήσας κολλούρια στροβιλίοις παραπλήσια, μικρὸν ὑπομηκέστερα, εὐφυῶς παράτιθει. Ἄλλο ὑποθετὸν, ὃ καὶ κλειδίον ὀνομάζεται, ποιοῦν πρὸς τεινεσμοὺς, καὶ ῥευματισμοὺς κοιλίας. ἀνωδύνους γὰρ ποιεῖ ἅμα τῷ προστεθῆναι, ὕπνον ἡδὺν ἐπάγον. Σμύρνης τρωγλίτιδος < β', γλαυκίου < β', ὀπίου < β'. οἴνῳ βραχεῖ εὐώδει ἀναλάμβανε. καὶ ποίει πυρήνων ἢ στροβιλίων μεγέθη, καὶ ὑποτίθει. ποιεῖ ἐξαιρέτως τοῖς ὑπὸ τεινεσμοῦ ὀχλουμένοις. Κατάπλασμα ἐπὶ τῶν ἐχόντων φλεγμονὴν εἰς τὸ ἀπευθυσμένον. Ψιχῶν σιλιγνίτου βραχέντων εἰς ὕδωρ, κρόκου, ῥοδίνου, ᾠοῦ ὀπτηθέντος, φοινίκων νικολάου εἰς ἕψημα βραχέντων καὶ καθαρθέντων πάντων ἴσως, καλῶς λειώσας ἐπίπασσε εἰς ῥάκος διπλοῦν, καὶ θερμήνας, χλιαρὸν ὑποτίθεσο. ποιεῖ καὶ τὸ ῥόδινον καθ' ἑαυτὸ εἰς στυπεῖον ἐμβαλλόμενον καὶ ἐπιτιθέμενον, καὶ ἐν λουτρῷ χριόμενον. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ζέμα τῶν ῥόδων καὶ τῆς φακῆς χλιαρὸν ἀποσπογγιζόμενον, καὶ ὅσα τούτοις παραπλήσια. καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τῶν τὸ ἀπευθυσμένον ἐχόντων εἱλκωμένον καὶ φλεγμαῖνον, καὶ συνεχεῖς ἐξαναστάσεις. Περὶ τῶν ἐν τοῖς παχέσιν ἢ μέσοις ἐντέροις ἕλκος ἐχόντων. Εἰ δὲ συμβῇ τὴν ἕλκωσιν ἀνωτέρω τοῦ ἀπευθυσμένου γίνεσθαι, καὶ συνεχεῖς ἐξαναστάσεις, καὶ ἰχῶρας σηπεδονώδεις φαίνεσθαι, τηνικαῦτα καὶ τοῖς δραστικοῖς χρηστέον, καὶ ἐνέμασι, καὶ ὑποθετοῖς, καὶ ἔξωθεν ἐπιπλάσμασιν, ἀλλ' ἔσωθεν ἐν μὲν ὑποθετοῖς καὶ τὰ προειρημένα, καὶ ταῦτα διὰ πεῖραν ἱκανὴν δεδωκότα. Ὑποθετὸν ἐπὶ δυσεντερικῶν. Προκλύσας δὲ ἔντερον τῷ προειρημένῳ ζέματι τῆς τε φακῆς, καὶ τῶν ῥόδων, καὶ τῶν ἄλλων στυμμάτων, καὶ εἶτα ἀποσπογγίσαντας, ὑποτιθέναι ὑποθετὸν τόδε, τὴν σκευασίαν ἔχον ταύτην, κρόκου, σμύρνης, ὀπίου μήκωνος, λιβάνου ἄρρενος, ἐξ ἴσου βαλόντες, καὶ ὁμοίως τοῖς προτέροις σκευάσαντες ὑποτίθετε). ἔτι καὶ πρὸς κωλικοὺς ποιεῖν πεπίστευται. Τροχίσκος δυσεντερικός. Ἐφ' ὧν ἕλκος ἐν τοῖς ἐντέροις, καὶ νομὴ μεγάλη τις ἐστὶν, ἀνάγκη τοῖς διὰ ἀρσενικοῦ καὶ σανδαράχης καὶ τιτάνου κεχρῆσθαι τροχίσκοις. εἰσὶ δὲ πολλοὶ πρὸς τοιαύτας διαθέσεις ἀναγεγραμμένοι, ὧν ἐστιν ὅ, τε Φαυστῖνος λεγόμενος, καὶ ὁ διὰ ἀρνογλώσσου. ἀλλ' οὐδεὶς οὕτως ἰσχυρῶς οἶδε παύειν νομὰς, ὡς ὁ ὑπ' ἐμοῦ σκευαζόμενος τροχίσκος, οὗ τὴν δύναμιν ἐθαύμασαν ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων οἱ πολλοὶ τῶν ἀρίστων ἰατρῶν. ἔχει δὲ αὐτοῦ ἡ γραφὴ οὕτως, ἀρσενικοῦ, σανδαράχης, λεπίδος, χαλκοῦ ἀνὰ < η'. λειοτριβήσας αὐτὰ δίκην κολλουρίων ἐν τοῖς κυνοκαύμασιν, οὕτως ἐπίβαλε, ὀπίου < α', ἀσβέστου ζώσης < ιβ', βαλαυστίου < ι', ὑποκυστίδος χυλὸν < ι', χάρτου κεκαυμένου < ι, καὶ λείου πάλιν σὺν οἴνῳ μερτίτῃ ἢ σαθίτῃ, ἢ ἀμιναίῳ, ἐπὶ ἡμέρας κ. καὶ ἀναλαβὼν ποίει τροχίσκους, ἀνδρείους μὲν < γ', γυναικείους < β', παιδικοὺς δὲ < α'. καὶ ψῦχε ἐν σκιᾷ, καὶ χρῶ. καλλίων γὰρ γίνεται ὁ τροχίσκος ἐγχρονίζων. ποίει δὲ αὐτοῦ τὴν χρῆσιν οὕτω, προκλύσας τὸν πάσχοντα τῷ ζέματι τῆς φακῆς, καὶ διαστήσας, οὕτω παράπεμπε μετὰ χυλοῦ ὀρύζης. καὶ ὀλίγου στέατος τραγείου τὸν τροχίσκον, προλειώσας μετὰ οἴνου καλοῦ. τὸ γὰρ μέτρον ἔσω τοῦ παραπεμπομένου, κεράσεως ἥμισυ. προέτρεπε δὲ τὸν κάμνοντα, καὶ οὕτως ἐνίει τὸ βοήθημα· καὶ συγχώρει κρατεῖν. μετὰ τοῦτον τὸν τροχίσκον περιττόν ἐστιν ἄλλου μεμνῆσθαι. τοσαῦτα περὶ τῆς διὰ ἕλκωσιν ἐν τοῖς παχέσιν ἢ μέσοις ἐντέροις γινομένης δυσεντερίας εἰρήσθω.

Περὶ τῆς

Περὶ τῆς ἐν τοῖς λεπτοῖς ἐντέροις συνισταμένης δυσεντερίας.

Εἰ δὲ συμβῇ γενέσθαι τὴν διάβρωσιν περὶ τὰ λεπτὰ τῶν ἐντέρων, τὰ διὰ στόματος ἁρμόζει μᾶλλον διδόναι βοηθήματα. τοιαῦτα δέ εἰσιν ἐν μὲν ἁπλοῖς, ἥ τε λημνία σφραγὶς ἐν ὀξυκράτῳ πινομένη, καὶ τὸ τυρῶδες γάλα κάλλιστόν ἐστιν ἐπὶ πάντων τῶν κατὰ γαστέρα δριμέων ῥευμάτων. χρὴ δὲ προαφεψημένῳ διαπύρους κόχλακας ἐμβάλλειν, καὶ πάλιν ἕψειν ἠρέμα, μέχρις ἂν ἐκδαπανηθῇ τὸ πολὺ τὸ ὀρρῶδες αὐτοῦ περίττωμα. τινὲς δὲ καὶ σιδήρια προπυρώσαντες μᾶλλον ἀντὶ τῶν κοχλάκων, ἐνέβαλον τῷ γάλακτι. στυπτικὸν γὰρ ἔχων ὁ σίδηρός τι, μεταδίδωσιν αὐτῷ, καὶ πλέον ἐφεκτικώτερον ἀπεργάζεται. τινὲς δὲ καὶ κυνείαν κόπρον αὐτῷ λεπτοτάτην προσέμιξαν. ἀλλ' οὐκ εὔλογον τοῦτο ποιεῖν, ἀφθόνως ἡμῖν δεδομένων ὑπὸ τῆς φύσεως ἐδεσμάτων τε καὶ βοηθημάτων, καὶ βοτανῶν, ἅτινα σὺν ὄξει ἑψηθέντα καὶ ποθέντα, ξηραίνει τὰ κατὰ γαστέρα ῥεύματα. κάλλιον δὲ ἂν γένοιτο, προσμιχθέντος αὐτῷ τινος τῶν πρὸς δυσεντερίαν καὶ κοιλιακὰς διαθέσεις ἁρμοζόντων, καὶ ἐπὶ ἀκάπνου πυρὸς τηγανισθέντων. τὰ δὲ βαλλόμενα, ῥοῦς ἐστὶν ὁ ἐρυθρός, ὅ, τε χυλὸς αὐτοῦ, καὶ ὀμφάκιον, καὶ σίδια, καὶ κηκὶς, καὶ ἡ τέφρα τῶν ὀπτηθέντων κοχλιῶν. ἐπιτήδεια δὲ καὶ γίγαρτα σταφυλῶν, καὶ μύρτα, καὶ μέσπιλα, καὶ κεράνια, καὶ κυδώνια. ἀνδράχνη δὲ δυσεντερικοῖς ἀγαθὸν ἔδεσμα. δραστικώτερος δὲ αὐτῆς ὁ χυλὸς πινόμενος. ἀρνόγλωσσον ὁμοίως ἁρμόζει μάλιστα ταῖς θερμαῖς, βάτου καρπὸς καὶ τὰ ἄνθη, φακὴ δὶς ἢ τρὶς ἀποζεσθεῖσα καὶ προσφερομένη, δρυὸς τὸ ὑπὸ τὸν φλοιὸν τοῦ πρέμνου τὸ ὑμενῶδες, ἢ τὸ κέλυφος τῆς βαλάνου, ἀποζεννύμενα, καὶ τὸ ζέμα πινόμενον. μορέας ὁ καρπὸς ἀθρόως ξηρανθεὶς, στεγνωτικὸν ἱκανῶς γίγνεται φάρμακον, ὥστε καὶ πρὸς δυσεντερίαν ἁρμόζειν καὶ κοιλιακὰς διαθέσεις. κόπτεται δέ, καὶ τοῖς ὄψοις μίγνυται, καθάπερ ὁ τοῦ ῥοῦ καρπός, εἰ δι' ὕδατός τις αὐτὸν θέλει πίνειν, ἢ οἴνου, ἢ οὕτως ὡς ἀπόβρεγμα. κοιλιακοὺς γὰρ καὶ δυσεντερικοὺς ὀνίνησι. πολλῶν δὲ καὶ ἄλλων ἐστὶ μεμνῆσθαι ἁπλῶν βοηθημάτων, ἀλλ' ἀρκεῖ καὶ ταῦτα πρὸς τὴν ὑποκειμένην ὕλην ἀναλέγεσθαι τῷ βουλομένῳ, καὶ συντιθέναι πρὸς τὴν ὑποκειμένην διάθεσιν. οὐκ ἄτοπον δὲ καὶ ἡμᾶς τῶν ἐκ πείρας πολλάκις ἀνυσάντων μνημονεῦσαι γραφῶν.

Πρὸς δυσεντερικοὺς καὶ κοιλιακοὺς σύνθετα βοηθήματα.

Τὸ διὰ τῶν ὀπώρων σύνθετον βοήθημα χρησιμώτατον πρὸς τὴν ὑποκειμένην διάθεσιν, ἐφ' ὧν καὶ μάλιστα δυσκρασία γαστρὸς καὶ ἥπατος, ἢ στομάχου πάρεστι, ῥευματίζεσθαι μᾶλλον τὰ ἔντερα παρασκευάζουσα. ῥοιαὶ ὁλόκληροι, καὶ μῆλα κυδώνια ἀνὰ κ', ῥόδων ξηρῶν ξε α', προύμνων ἀγρίων ξε β', οὔων ἐφεκτικῶν ξε β', ἀπίους καὶ μῆλα λ', ῥοῦ συριακοῦ ξε γ', ξυλοκέρατα μ', μύρτων μελάνων ξε α', γλυκέος ἀμιναίου ἀφεψημένου εἰς ὄστρακον, ἢ εἰς κάκαβον, ἕως οὗ γένηται μέλιτος πάχος, καὶ βάλε εἰς κέραμον, καὶ παρέχε.

Καταπότια κοιλιακοῖς καὶ δυσεντερικοῖς πεποιημένα. Κηκῖδος ὀμφακίτιδος ἀτρήτου, ὀπίου ἀνὰ Γο β', πετροσελίνου Γο α', ἀναλάμβανε ὕδατι, καὶ ποίει καταπότια, καὶ δίδου ἐρεβίνθου μέγεθος πρὸς τὴν δύναμιν ἀποβλέπων, καὶ τὸ ποσὸν στοχάζου. τοῦτο τὸ βοήθημα ἐπὶ τὰς πάνυ θερμὰς δυσκρασίας καλῶς ποιεῖ. πρὸς δὲ τὰς ἐπὶ πλέον θερμὰς καὶ ὁ χυλὸς τῆς πλιωάνης μετὰ ἀλφίτων καὶ οἴνου ποτιζόμενος. ἐφ' ὧν δὲ τὸ ἧπαρ πάνυ ἄτονον καὶ ῥευμα-

ὕζῃ τὴν γαστέρα, ἢ ἔμφραξιν ἔχον, ἐμποδίζῃ τῇ ἀναδόσει, καλῶς ποιεῖ καὶ ἡ πικρά, πλέον πάντων ἡ ἁλὸς πλυνομένη, καὶ λυομένη κατάποτια. πρὸς δὲ τὴν διὰ ψύξιν δυσεντερίαν, οἱ ὄλυνθοι τῆς συκῆς πινόμενοι, καὶ θαυμασίως πως ὠφελοῦσι. δεῖ δὲ καίειν αὐτοὺς ἐν ἀγγείῳ χαλκῷ, καὶ οὕτω παρέχειν ἐξ αὐτοῦ ὅσον τοῖς τρισὶ δακτύλοις δυνατόν ἐστι λαβεῖν, καὶ τοῦτο ποιεῖν ἐκ τρίτου. διδόσθω δὲ μετὰ οἴνου καλοῦ, μάλιστα ἐπὶ τῶν χρονίων διαθέσεων, καὶ ἰσχυροτέρων, καὶ γεωργικῶν σωμάτων. Δυσεντερικὸς τροχίσκος διὰ στόματος διδόμενος, ποιεῖ πρὸς πάντα τὰ ἐντός, καὶ πᾶν ῥεῦμα. Ἀνίσου < β', ὑοσκυάμου < δ', σελίνου σπέρματος < δ', ὀπίου < β', ἀπυρέτοις μετὰ οἴνου, πυρέττουσι δὲ καὶ τὰ ἄνω πεπονθόσιν ἔντερα, καὶ ἀγρυπνοῦσι πολλά, μετὰ ὕδατος. προπινόμενος δὲ τῶν κατωτερικῶν, οὐκ ἐᾷ τὸν στόμαχον ὑπὸ τῶν ἐνεμάτων ἀνατρέπεσθαι. Περὶ ἐπιθεμάτων καὶ χρισμάτων. Ἐπὶ δὲ τῶν δυσεντερικῶν διαθέσεων ὅθεν ἂν εἴη γεγονὸς τὸ νόσημα, διὰ πάσης προσήκει θεραπείας ἔρχεσθαι, καὶ σπουδάζειν βοηθεῖν τῷ κάμνοντι. κίνδυνος γὰρ ἐπακολουθεῖν εἴωθε θανάτου, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐκκρινομένων, καὶ τὴν πυκνότητα τῶν ἐξαναστάσεων, καὶ τὴν ἐκ τούτων ἑπομένην τῆς δυνάμεως ἀσθένειάν τε καὶ ἀνορεξίαν, ὅθεν οὐ μόνοις ἀρκεῖσθαι δεῖ τοῖς διὰ στόματος παρεχομένοις, καὶ δι' ἐνεμάτων ἐνιεμένοις, ἀλλὰ διὰ τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων πειρᾶσθαι βοηθεῖν. εἰσὶν οὖν ἐπιτήδεια τά τε πόματα καὶ ἐπιθέματα, ὧν τὰς συνθέσεις ἀναγκαῖον ὑμῖν ἡγησάμην ἐκθέσθαι.

Ἐπίθεμα δυσεντερικοῖς καὶ κοιλιακοῖς. Ὑοσκυάμου λευκοῦ σπέρματος ℥ δ', ἀνίσου, ῥόδων ἄνθους, ῥοῦ συριακοῦ, ὑποκυστίδος χυλοῦ, βαλαυστίων ἀνὰ ℥ β', ὀπίου, κρόκου ἀνὰ ℥ α'. τούτων ἕκαστον λειώσας μετὰ οἴνου μυρτίτου, καὶ μίξας ὁμοῦ, ἀνάπλασον τροχίσκους καὶ ψύχε ἐν σκιᾷ. ἐν δὲ τῇ χρήσει κόπτων καὶ σήθων ὅσον ἐξαρκεῖ, ἀναλάμβανε φοίνιξι πατητοῖς, καὶ ἐπιπλάσας εἰς ὀθόνιον, ἐπίθες. Κηρωτὴ καλλίστη. Ἐφ' ὧν δὲ μάλιστα ὁ στόμαχος ἀσθενῶν ῥευματίζει τὰ ἔντερα, κέχρησο καὶ τῇ κηρωτῇ ταύτῃ ἐχούσῃ ταῦτα, φοινίκων λιπαρῶν χ α', μαστίχης ℥ α', στυπτηρίας ὑγρᾶς ℥ ς', ἀλόης ℥ α', οἴνου καὶ ῥοδίνου τὸ ἀρκοῦν. σκευάσας ἐπιμελῶς ἐπίθες. Τὸ δι' οἰνάνθης ἐπίθεμα. Καλῶς ποιεῖ καὶ τοῦτο τὸ φάρμακον πρὸς δυσεντερίαν, ἐφ' οἷς καὶ τὸ στόμα τῆς γαστρὸς πέπονθε, καὶ ῥευματίζει τὰ ἔντερα. οἰνάνθης < β', ὀμφακίου < δ', στύρακος < δ', ἀκακίας < η', ῥόδων ξηρῶν < η', κηκῖδος ὀμφακίτιδος < δ', φοινίκων < ς', οἴνου αὐστηροῦ, καὶ μυρσίνου ἐλαίου τὸ ἀρκοῦν, πίσσης < ς', κηροῦ < ις'. ποιεῖ θαυμασίως. Ἐπίθεμα πρὸς τεινεσμοὺς μάλιστα, καὶ αἱματώδεις ἐκκρίσεις μετὰ ψύξεως. Κηροῦ ℥ ς', πίσσης, κρόκου, ἀλόης, ἀκακίας, ἀμώμου, ἀνίσου ἀνὰ ℥ α', στύρακος ℥ α' S'', στέατος ℥ δ', καρποβαλσάμου ℥ δ', γλευκίνου ℥ ιβ'. Χρίσμα δυσεντερικόν. Ῥέου < δ', ὀμφακίου < β', ὑποκυστίδος, κηκίδων, μύρτων ἀνὰ ℥ δ'. οἴνῳ μυρτίτῃ ἀναλάμβανε. καλῶς ποιεῖ ἐπιχριόμενον, καὶ * τὸ ἧπατι τόνον ἐντιθέναι. καὶ ὄρυζαν δὲ τρίψας μετ' οἴνου, ἐπίπασσε καὶ ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. ἴσθι πρὸς τοὺς ὑπὸ ψύξεως τεινεσμοὺς καλῶς ποιεῖ παντὸς πλέον, καὶ ὁ μασσούχας σὺν σιδίοις καὶ κηκῖσι, καὶ ἀκακίᾳ, καὶ σμύρνῃ, λαδάνῳ, ἀλόῃ, σχοινάνθοις, ῥόδοις, ναρδοστάχυϊ, καὶ τοῖς ὁμοίοις τούτων, ἁρμόζειν πεπίστευται πάνυ πρὸς τὰς τοιαύτας διαθέσεις. δεῖ δὲ τὸν τεχνίτην πρὸς τὸ τῆς δυσεντερίας εἶδος, καὶ τὴν μίξιν τοῦ βοηθήματος ποιεῖσθαι.

ἵνα εἰ

ἵνα εἰ μὲν ἐκ θερμῆς δυσκρασίας εἴη τὸ πάθος γεγονός, ἡ τῶν ψυχροτέρων ἐπικρατῇ δύναμις· εἰ δὲ διὰ ψυχρὰν αἰτίαν, ἡ τῶν θερμαινόντων καὶ τονούντων ἐπιτείνηται κρᾶσις. τοιαύτη δέ ἐστιν ἡ τῶν ἀρωματιζόντων πάντων ὕλη, τουτέστι, κάλαμος ἀρωματικός, οἴνου ἄνθος, ναρδόσταχυ, καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια καταπλάσματα. ἐφ' ὧν ἐστι τῶν ἐντέρων μάλιστα ῥευματισμός, κρίθινον ἄλευρον, ἕψημα, ὄξος, ἕψε πάνυ καὶ κατάπλαττε. τοῦτο καὶ πρὸς αἱμόρροιαν θαυμασίως, καὶ τὸ ἀπὸ τῶν ἀλφίτων, καὶ τῶν εἰρημένων ἀρωματικῶν καταπλασμάτων, ὁμοίως ποιεῖν πεπίστευται. δεῖ δὲ σὺν οἴνῳ στύφοντι, οἷον, σχινίνῳ, ἢ μηλίνῳ ἑψήσαντας, ἐπιθεῖναι χλιαρόν. εἰδέναι δὲ δεῖ ὡς οὐκ ἐνδέχεταί ποτε τὴν τῶν ἐντέρων ἕλκωσιν ἰαθῆναι, εἰ μὴ πρότερον κωλύσει τις τὴν ἐπιρρέουσαν ὕλην ἐξ ἑτέρων μορίων. συμβαίνει γάρ, ὡς εἴρηται, καὶ σπλάγχνων ἐκκαθαιρομένων, ἢ φλεγμαινόντων, ἢ ἀτονούντων, ῥευματίζεσθαι τὰ ἔντερα καὶ ἑλκοῦσθαι. καὶ δι' ὅλον δὲ τὸ σῶμα συντηκόμενον, ἔσθ' ὅτε καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπιπέμπουσαν, καὶ τὸν στόμαχον ῥευματιζόμενον. ἐπὶ γὰρ τῶν κατὰ συμπάθειαν δυσεντεριώντων κατὰ παντὸς σώματος συντηκομένου, φεύγειν προσήκει τοὺς ἀπὸ σανδαράχης καὶ * λιτλύεως, καὶ τῶν τοιούτων κατασκευαζομένους τροχίσκους, δύσκρατον μᾶλλον ἀποτελοῦντας τὸ σῶμα, καὶ μᾶλλον αὐτὸ συντήκοντας. ἐπ' ἐκείνων δὲ χρηστέον αὐτοῖς μόνον, ἐφ' ὧν ἐκνεμομένου καὶ σηπεδονώδους ἕλκους τὰ διαχωρήματα φαίνεται φερόμενα. ἐγὼ γοῦν τινα θεασάμενος τῶν σύντηξιν ἐσχηκότων, καὶ ὑπὸ τῶν προσφερομένων αὐτῷ τροχίσκων ἐπὶ πλέον παροξυνόμενον, ἐκέλευσα ταῦτα μὲν ἀπορρίψαι, λουτροῖς δὲ μᾶλλον καταχρήσασθαι, καὶ ἐμψύχουσιν ἐδέσμασιν, οἷον, πέπονι χωρὶς τῆς ἐντεριώνης, καὶ ἰντύβοις, καὶ βολβῷ, καὶ ἰσικῷ· καὶ οὕτω διαιτηθέντα χωρὶς φαρμακείας ἀπήλλαξα τὸν κάμνοντα τοῦ προσδοκηθέντος αὐτῷ θανάτου. καὶ ἄλλους δὲ πολλοὺς ἐκ διαίτης καὶ μόνης οἶδα θεραπευθέντας, ἐσχηκότας ἕλκη δυσίατα καὶ μεγάλα, πρὸς τὴν κρατοῦσαν ἁρμοσάμενος δυσκρασίαν. οὐ δεῖ οὖν, ὡς εἴρηται, σπουδάζειν, εἰ μὴ νεμόμενον εἴη τὸ ἕλκος ἔξωθεν, ἀλλὰ καὶ ἔσωθεν καταφαρμακεύειν, ἀντιδότοις τε καὶ τροχίσκοις τὸ σῶμα.

* Περὶ παρέσεως. β'

Τὸ τῆς παρέσεως πάθος, ὃ καὶ παράλυσιν ὀνομάζειν εἰώθασιν, οὐδὲν ἄλλο, ἢ ἀναισθησία καὶ ἀκινησία τῶν πεπονθότων τόπων ἐστί. διαφέρει δὲ τῆς ἀποπληξίας, ὅτι αὕτη μὲν τοῦ παντός σώματός ἐστιν ἀναισθησία, καὶ ἀκινησία, μετὰ βλάβης τῶν ἡγεμονικῶν ἐνεργειῶν, καὶ τρόπον τινὰ θάνατος· ἡ δὲ πάρεσις τοῦ ἡμίσεος σώματος ἢ ἑνός ἐστι μέρους νέκρωσις, ἢ καί τινων μορίων νευρωδῶν ἐσχηκότων ἔμφραξιν, χωρὶς τοῦ παθεῖν ἢ τὸν ἐγκέφαλον, ἢ τὸν νωτιαῖον. διαγνοὺς οὖν πρότερον πόθεν ἤρξατο καὶ πόθεν * ἡ αἰτία συνέβη, οὕτως ἔρχου ἐπὶ τὴν θεραπείαν. ἀμήχανον γὰρ ἀγνοοῦντα τὸ αἴτιον, ἢ τί τὸ πάθος, ἐκκόψαι δυνηθῆναι τὴν ἐνοχλοῦσαν διάθεσιν. Διάγνωσις. Εἰ μὲν οὖν εἴη τι τὸ πεπονθὸς τῶν ἄνω μορίων, οἷον, ὀφθαλμός, ἢ ῥίς, ἢ γλῶσσα, ἢ τι τῶν περὶ τὸ πρόσωπον, εὔδηλον ὡς αὐτὸς ὁ ἐγκέφαλος ἔχει τὴν νόσον, καὶ αὐτῷ δεῖ βοηθεῖν προηγουμένως. εἰ μὲν οὖν μηδὲν εἴη βλαβὲν τὴν αἴσθησιν, ἢ τὴν κίνησιν, ἢ τὸ συναμφότερον τῶν εἰρημένων τόπων, ἀνάγκη τὸν νωτιαῖον νοσεῖν, καὶ αὐτῶν τῶν νεύρων ἀρχὴν ὑποτίθεσθαι πεπονθέναι, ἢ τι τῶν ἐξ αὐτοῦ νεύρων. πρόσεχε οὖν

ἀκριβῶς, ποῖον μέν ἐστι τὸ πάσχον, ἢ πόθεν ἔσχε τὴν ἀρχήν, ἢ ἀπὸ ποίου δέχεται σπονδύλου, ἢ νεύρου, κἀκείνῳ τὴν θεραπείαν προσφέρειν, καὶ μὴ ὡς οἱ πολλοί, τοῖς συμπτώμασιν ἐθέλειν ἀπομάχεσθαι μόνον. τὰ μὲν οὖν προειρημένα μόρια οὕτω δεῖ διαγινώσκειν προσέχοντα τῇ ἀνατομικῇ θεωρίᾳ. Περὶ αἰτίας παρέσεως. Τὴν δὲ ποιοῦσαν τὴν παρέσιν αἰτίαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διαγινώσκειν χρὴ ἐκ πάχεος καὶ γλίσχρου, καὶ ψυχροῦ, ἔσθ' ὅτε καὶ γεώδους, καὶ μελαγχολικοῦ χυμοῦ συνισταμένην. εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι καὶ διὰ ποιότητα θερμὴν ἢ ξηρὰν γίνεται τὸ πάθος τοῦτο, τῆς θερμῆς δυσκρασίας ὑπεροπτώσης τὸ αἷμα καὶ τοὺς χυμούς· ὁμοίως δὲ καὶ διὰ ψυχρὰν ποιότητα μόνην. ἐπεὶ οὖν ἡ αἰτία διάφορος, ἥτις τὴν τῆς παρέσεως ἐργάζεται διάθεσιν, ἐπισκέπτεσθαι δεῖ καὶ διαγινώσκειν ἀκριβῶς, εἴτε πλῆθός ἐστιν, εἴτε ποιότης μόνη· οὐ μικρὰ γὰρ ἡ διαφορά. εἰ μὲν γὰρ πλῆθος καὶ παχύτης, ἀνάγκη παραλαμβάνειν ὅσα λεπτύνειν οἶδε καὶ κένωσιν ἐργάζεσθαι τοῦ τὴν παρέσιν ἐργασαμένου χυμοῦ· εἰ δὲ ποιότης εἴη μόνη θερμὴ καὶ ξηρά, τότε τὰ λεπτύνοντα καὶ θερμαίνοντα. πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα δαπανῶντα τὸ ἔμφυτον ὑγρόν, ἔτι μᾶλλον ὑπεροπτᾷ, καὶ παχυτέραν ἐργάζεται τὴν ὕλην. δῆλον οὖν ὅτι τἀναντία τῇ ποιότητι ἀντεισάγειν δεῖ βοηθήματα, τουτέστι, τὰ ψύχοντα καὶ ὑγραίνοντα πάντα· πρὸς δὲ τὴν ψυχράν, ἐξ ἀνάγκης τὰ θερμαίνοντα. Τούτων οὕτως ἐχόντων, εἴπωμεν ὅπως δεῖ καὶ τῇ θεραπείᾳ κεχρῆσθαι, πρότερον ἀπὸ τῆς διὰ πλῆθος γινομένης διαθέσεως ἀρξάμενοι. Περὶ θεραπείας. Εἰ μὲν οὖν εἴη πλῆθος αἵματος ἐκ τῆς διαγνώσεως ὑπαγορευθέν σοι, δῆλον ὅτι πρὸ τῆς ἄλλης ἁπάσης θεραπείας, συμμέτρως δεῖ ποιεῖσθαι κένωσιν αἵματος. οὐ δεῖ γὰρ ἐπὶ τούτων, εἰ καὶ πλεονάζει, πολλὴν αἵματος ποιεῖσθαι κένωσιν, ἀλλ' ἐπὶ τὰ τοπικὰ ἔρχεσθαι μᾶλλον βοηθήματα. εἰ γὰρ εἴη περὶ τὸ πρόσωπον ἡ διάθεσις, ὑπὲρ ἅπαντα τῆς κεφαλῆς προνοητέον. εὔδηλον γὰρ ὅτι τῆς ἀρχῆς παθούσης, εἰκότως καὶ τὰ κατὰ πρόσωπον ἐβλάβη μέρη. ἐξ ἀνάγκης οὖν ἅπαντα τὰ κενοῦντα τὴν κεφαλήν, καὶ ἀπέριττον αὐτὴν ἐργαζόμενα, σπουδάζειν προσφέρειν, ὥσπερ καὶ ἀποφλεγματισμοῖς ἐθέλειν κεχρῆσθαι, ἀνατρίψει τε καὶ δρώπαξι, καὶ πᾶσι τοῖς λεπτύνειν δυναμένοις, καὶ ἐκφράττειν. εἰ δὲ φλεγματικώτερον εἴη τὸ αἷμα, τοῖς ἀποφλεγματίζειν δυναμένοις, ὥσπερ καὶ εἰ μελαγχολικώτερον, τοῖς τούτων τὸν χυμὸν ἐκμοχλεύουσιν. ἄριστα δὲ πρὸς ἀμφότερα ποιεῖν δύναται καὶ τὰ διὰ κολοκυνθίδος σκευαζόμενα καταπότια, ὧν ἡ γραφή ἐστιν αὕτη. Τὰ διὰ κολοκυνθίδος καταπότια. Ἀλόης ἡπατίτιδος, κολοκυνθίδος ἀνὰ ℥ α´, εὐφορβίου ℥ S'', ἐλλεβόρου μέλανος ℥ α´, βδελλίου ἀνὰ ℥ α´, νίτρου ἀλεξανδρινοῦ ℥ τὸ S''. τούτοις ἀεὶ κέχρησο ἡνίκα καθᾶραι βουληθείης ἢ μελαγχολικὸν χυμόν, ἢ φλέγμα. οὐδὲν γὰρ οὕτω μετασυγκρῖναί τε καὶ καθᾶραι νεῦρα νοσοῦντα καὶ κεφαλήν, ὡς ἡ τῶν καταποτίων τούτων σύνθεσις. ἀρκεῖ δὲ αὐτὰ ἄγειν κόκκους δ´ ἢ ς´, πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ κάμνοντος. ἔρχεσθαι δὲ ἐπὶ τὴν τελείαν δόσιν οὐ δεῖ, ἀλλὰ κατὰ μέρος ἀπὸ δύο ἢ τεσσάρων ἀρξάμενοι κόκκων. εἰ μὲν οὖν εἴη ἡ διάθεσις νεαρά, πολλάκις δὲ ὁ κάμνων εὐεμής, καὶ ἀποστρεφόμενος τὴν τῶν φαρμάκων πόσιν, οὐδὲν ἄλλο τι δεῖ περιτιμᾶν, ἀλλὰ τούτοις κεχρῆσθαι· πρὸς γὰρ τῷ μὴ δυσχερῶς ἐμεῖσθαι, ἔχουσι καὶ τὸ ἀλύπως καθαίρειν τὴν ὕλην, καὶ εὐστρόφως μετασυγκρίνειν. οἶμαι δὲ μή τι δεηθῆναί τινα ταχέως ἑτέρου βοηθήματος, ἐὰν εὕρῃ τις αὐτοῖς καλῶς χρῆσθαι. εἰ δὲ πολὺν ἔχουσα χρόνον ἡ διάθεσις ἐνοχλοίη τῷ κάμνοντι, καὶ τοῖς μετεωροτέροις

οὐ πεί-

οὐ πείθεται βοηθήμασιν, ἀλλὰ δυσμετακινήτως ἔχει τούτοις, καὶ μᾶλλον ἅπασι τοῖς ἐκφράττειν τε καὶ λεπτύνειν δυναμένοις χρήσασθαι δέον. μετὰ δὲ τὸ λεπτῦναι καὶ εὔροον ἐργάσασθαι τὴν ὕλην, οὕτω τὴν ἱερὰν παραλαμβάνειν τὴν ὑπ' ἐμοῦ σκευαζομένην, καλλίστην οὖσαν καὶ ἀκίνδυνον. ἔχει δὲ ἡ γραφὴ αὐτῆς οὕτως. Η ἱερὰ ἀκίνδυνος. Αλόης 𐅻 ϛ', ἐν ἄλλῳ 𐅻 η', φύλλου 𐅻 ι', ἀγαρικοῦ 𐅻 η', ἐν ἄλλῳ 𐅻 ι', πολυποδίου 𐅻 η', πεπέρεως λευκοῦ 𐅻 ε', πεπέρεως μακροῦ 𐅻 η', πεπέρεως μέλανος 𐅻 ε', κασίας 𐅻 η', ὀποπάνακος, ἀμώμου, κρόκου, σαγαπηνοῦ, καστορείου ἀνὰ 𐅻 ε', δακρυδίου 𐅻 ι, ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος 𐅻 ι', πετροσελίνου μακεδονικοῦ, ἀριστολοχίας, ἑλλεβόρου ἀνὰ 𐅻 ε', πρασίου ξηροῦ 𐅻 η, χαμαιπίτυος, βδελλίου, κολοκυνθίδος ἀνὰ 𐅻 η'. τὴν τελείαν δόσιν τῆς ἀντιδότου, εἰ μὲν ἄνευ μέλιτος ἔχεις, δίδου 𐅻 ζ', εἰ δὲ μετὰ τοῦ μέλιτος 𐅻 ιβ', ἢ μικροῦ πλέον, ἢ ἔλασσον. οὐ δεῖ δὲ παραπλέκειν ἔξωθεν ἑτέρας σκαμμωνίας τῇ δόσει. πολλοὶ γὰρ νομίσαντες ὠφελεῖν εἰς τὸ κενωτικὸν ἐργάσασθαι τὸ φάρμακον, οὕτως ποιοῦσιν, οὐκ εἰδότες ὅτι μᾶλλον ἄχρηστον αὐτὸ ἀπεργάζονται. οὐ βουλόμεθα γὰρ αὐτὸ ταχέως ἐπὶ τὴν γαστέρα φέρεσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον ἀναδίδοσθαι καὶ χρονίζειν ἐν τῷ σώματι καὶ ἀπολεπτύνειν, καὶ μετασυγκρίνειν τὸ περίττωμα, καὶ ἀνευρύνειν τοὺς πόρους, ὥστε τὰς ἐμφράξεις τῶν νευρωδῶν διανοίγεσθαι, καὶ ἀνεμπόδιστον καὶ καθαρὸν χορηγεῖσθαι τὸ πεμπόμενον πνεῦμα εἰς αὐτά. οὐ δεῖ οὖν κενωτικὸν ἐργάζεσθαι τὸ φάρμακον, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν φλεγματικῶν, ἀλλὰ τοὐναντίον σπουδάζειν ἀφαιρεῖν ἐκ τῆς σκαμμωνίας. αὔξειν δὲ μᾶλλον τὸν σταθμὸν τῆς κολοκυνθίδος. ὅλην δὲ τὴν δόσιν οὐ δεῖ διδόναι πίνειν εὐθύς, ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας, ἀλλὰ μερίζειν αὐτὴν εἰς τρία, καὶ παρέχειν πρῶτον < α', ἔπειτα διαστήσαντας ἡμέρας γ', διδόναι < β', παραπλέκοντας ἁλῶν τῇ ἀντιδότῳ Κ° α', πεπέρεως δὲ ἧττον. ἔστω δὲ τὸ πέπερι πάνυ χνοῶδες. ἀναδοθῆναι γὰρ ἡμῖν ἐστι σκοπός, ὡς εἰρήκαμεν, τὸ φάρμακον, οὐ παχυνθῆναι. διαστῆναι δὲ κελεύσας ἄλλας ὀλίγας ἡμέρας τὸν κάμνοντα, δίδου πάλιν αὐτῷ τὰς γ' <, εἶτα πάλιν ἄλλας ὀλίγας ἡμέρας διαστήσας, δὸς αὐτῷ < ϛ'. οὕτω γὰρ ὠφελήσεις τὸν κάμνοντα, καὶ ἅμα τὴν τοῦ φαρμάκου θαυμάσεις δύναμιν, ὅσα τε καὶ οἷα δρᾶν πέφυκεν. ἀφανίζουσι δὲ αὐτὸ οἱ πολλοί, μὴ εἰδότες αὐτοῦ τὴν χρῆσιν. εἰδέναι δὲ δεῖ ὡς εἰ ἔρρωται τοῦ πάσχοντος ἡ δύναμις, οὐ δεῖ δεδοικέναι πέντε παρέχειν <, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ἕξ, καὶ μᾶλλον εἰ πληθωρικὸς εἴη καὶ ἀκμάζων τὴν ἡλικίαν, καὶ ὑγρὸς τὴν κρᾶσιν. οὕτως ἰᾶσθαι δεῖ, τοὺς διὰ πλῆθος ὑγρῶν τε καὶ γλίσχρων χυμῶν καὶ παχέων ὑπομείναντας τὴν πάρεσιν.

Περὶ τῆς κατὰ ποιότητα μόνην γινομένης παρέσεως. Εἰ δὲ μὴ πλῆθος εἴη, ἀλλὰ ποιότης μᾶλλον ἡ ποιήσασα τὸ πάθος αἰτία, εἰ μὲν ξηρότης ἅμα θερμότητι, τοῖς ψύχουσιν ἠρέμα καὶ ὑγραίνουσι πόμασι καὶ σιτίοις συμβουλεύω κεχρῆσθαι μᾶλλον, οἷον, χυλῷ πτισάνης, ἢ βρώμῳ, ἢ χόνδρῳ, ἐν δὲ λαχάνοις, ἰντύβοις, ἢ καυλοῖς θριδάκων. ἐπιμιγνύσθω δὲ τούτοις ὅ, τε ἕλειος ἀσπάραγος, καὶ ἡ ῥίζα τοῦ σελίνου. ὄρνεις δὲ ἐσθιέτωσαν ὀλίγου δεῖν ἅπαντας, πλὴν τῶν πάνυ λιπαρῶν, ἢ ἐν ἕλεσι τρεφομένων· καὶ ἰχθύων δηλονότι τοὺς πετραίους μᾶλλον. τὰ δὲ ὀστρακόδερμα παραιτείσθωσαν, ἄνευ τῶν καλουμένων κτενίων, καὶ ἐχίνων. φευγέτωσαν δὲ καὶ τὰ ὄσπρεια πάντα, καὶ μάλιστα τὴν ἄλικα. τῶν δὲ ὀπωρῶν ἐσθιέτωσαν ἁπάντων, πλέον τὰ σῦκα, καὶ σταφυλάς, καὶ τὸ σπέρμα τῶν πεπόνων, καὶ μῆλα. ῥοιὰς δὲ καὶ περσικά, καὶ ῥοδάκινα, καὶ τῆς συκομο-

ρέας τὸν καρπόν, καὶ τὰ καλούμενα χρυσόμηλα προσαιτείσθωσαν, καὶ ἁπλῶς τὴν σύμπασαν δίαιταν, ψύχειν καὶ ἐπικιρνᾶν δυναμένην, μετὰ τοῦ μηδὲν ἔχειν σφόδρα περιττωματικόν, ἢ παχύχυμον. οἶνον δὲ πινέτωσαν ὑδατώδη, καὶ μὴ πάνυ παλαιόν. ὁ γὰρ τοιοῦτος μᾶλλον ἐπιξηραίνει, καὶ κακοῖ τὰ νεῦρα. διὸ καὶ τὰ προπόματα προσαιτείσθωσαν, πλὴν ῥοσάτου καὶ ἰάτου. εἰ δὲ δυνατὸν εἴη καὶ χωρὶς οἴνου διάγειν τὸν κάμνοντα, μόνον εὐκράτῳ κεχρημένον, ἔτι πολλῷ τοῦτο κάλλιον. πινέτωσαν δὲ καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς τροφῆς οἱ ἔθος ἔχοντες, ὕδωρ ψυχρὸν μετὰ οἴνου. τοῖς τοιούτοις οὖν ἐπιδιδόναι τι τῶν καθαίρειν δυναμένων, οὐ καλόν. ἅπαντα γὰρ αὐτοῖς ἐστι πολέμια, καὶ μάλιστα ἡ ἱερὰ καλουμένη, καὶ ὅσα δι' εὐφορβίου σύγκειται. μετὰ γὰρ τοῦ μηδὲν ὠφελεῖν, ἔτι μᾶλλον ἐπαύξουσι τὴν τῶν νεύρων ξηρότητα. οἶδα γοῦν ἐγώ τινα παθόντα παρέσιν ἐπὶ λύπῃ καὶ φροντίδι μεγάλῃ, καὶ ἀσιτίᾳ, εἶτα εἰληφότα τὴν ἱεράν, εἰς τοσαύτην τε βλάβην ἥκοντα, ὡς ὅλον αὐτὸν ἀκίνητον γενέσθαι, καὶ μικροῦ δεῖν ἀπολέσθαι τὸν ἄνθρωπον, εἰ μὴ πρὸς τοὐναντίον ἐτράπη, καὶ τοῖς ὑγραίνουσιν ἅπασι καὶ πόμασι καὶ σιτίοις ἐχρήσατο, καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσα δυνατὰ ἦν εὔκρατον ἀποτελέσαι τὸν κάμνοντα. μάλιστα δὲ λουτροῖς πλείοσι, καὶ τῇ δι' ὑδρελαίου ἀλοιφῇ, καὶ μεταβολῇ εὐκράτων ἀέρων, εὐθυμίᾳ τε πάσῃ. καὶ γὰρ ἦν δύσθυμος καὶ ἐκτρεπόμενος πρὸς ὀργήν, ὑπὸ τοῦ φαρμάκου δηλονότι καταξηρανθείς, καὶ ξανθοχολικὸν ἀθροίσας χυμόν. οὕτω μὲν εἰ ποιότης εἴη μάλιστα δυσκρασία θερμή, φεύγειν δεῖ τὰ δριμύτερα τῶν ἐδεσμάτων, ἔτι δὲ μᾶλλον ὅσα φαρμακώδη δύναμιν ἔχει καὶ καθαρτικήν. πρὸς γὰρ τὸ μηδὲν εὑρίσκειν τι κενῶσαι τοῦ σώματος, ἔτι μᾶλλον ἑτέραν γεννῶσι δυσκρασίαν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἐχόντων ψυχρὰν δυσκρασίαν, οὐ δεῖ κεχρῆσθαι φαρμάκοις καθαρτικοῖς. ἀρκεῖ γὰρ μόνη δίαιτα τοὺς τοιούτους ἰάσασθαι. τούτοις οὖν καὶ οἶνος σύμμετρος ὁ παλαιότερος, καὶ σκόρδα, καὶ πράσα, καθ' ἑαυτά τε καὶ μετὰ ἄλλων ἐσθιόμενα, καὶ τῶν σελίνων, καὶ πετροσελίνου, καὶ δαύκου, καὶ ὅσα ἔχει πέπερι, καὶ ἀλοιφαὶ θερμαίνουσαι, καὶ μάλιστα τὰ περὶ τὸν στόμαχον, οἷόν ἐστι καὶ τὸ μυρκιάτον. ἔχει γὰρ τὸν ἐλάφειον μυελόν, καὶ τὸν στέαρα· καὶ τὰ νεῦρα μεγάλως ὠφελεῖν δύναται), ὥσπερ καὶ τὸ πηγανέλαιον, καὶ σὺν αὐτῷ, καὶ μεθ' ἑτέρου, κατεψυγμένα τὰ νεῦρα ἀναθερμαίνει καλῶς. εἰ δὲ χρονίζει τὸ πάθος, καὶ τὰ αὐτοφυῆ τῶν ὑδάτων, ὅσον διὰ τὴν ψύξιν, εἰσὶν αὐτοῖς ἐπιτήδεια. δεῖ δὲ μὴ χρονίζειν αὐτοῖς, μηδὲ δὶς τῆς ἡμέρας λούεσθαι, ἀλλὰ καὶ συγχωρεῖν ἐν τῇ ψυχρᾷ κατέρχεσθαι δεξαμενῇ, ὥστε μὴ ὑπεράγαν αὐτοὺς ὑποξηραίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ μετρίως ἀπολαύειν τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας. οὕτω μὲν ἰᾶσθαι προσήκει κατὰ δυνατὸν τὴν παρέσιν τὴν διὰ δυσκρασίαν. λοιπὸν δὲ λέξωμεν ποίοις βοηθήμασιν ἐπὶ τίνων ἐστὶν οἰκειότερον κεχρῆσθαι.

Περὶ ὀφθαλμῶν παρέσεως.

Εἰ μὲν οὖν ὀφθαλμὸς εἴη ὁ πεπονθώς, ὑπὲρ ἅπαντα τῆς κεφαλῆς, ὡς εἰρήκαμεν, δεῖ ποιεῖσθαι τὴν πρόνοιαν, διά τε ἀποφλεγματισμῶν καὶ ἀνατρίψεων, καὶ ἀντισπάσεων, εἰς τὸ ὄπισθεν τῆς κεφαλῆς ἀποτιθεμένους σικύας, καὶ ἕλκοντας, καὶ κατασχάζοντας εἰ δέοι πλήθους ὑποκειμένου. εἰ δὲ ἐπιμένει τὸ πάθος, καὶ δρώπακες κατὰ τῶν ὀφρύων ἐπιτιθέσθωσαν. ἕλκουσι γὰρ ἐκ τοῦ βάθους, θάλπουσί τε τὰ πεπονθότα, καὶ μετασυγκρίνουσι, καὶ ἀνεγείρουσι τὰ ἐσκιρρωμένα, ὥστε τοὺς μῦς ἀναρρωσθέντας εἰς ὑπόμνησιν ἔρχεσθαι τῆς κατὰ φύσιν ἐνεργείας. κεχρήσθωσαν δὲ καὶ χυλῷ τοῦ σεύ-

τλου

τλου μετὰ μέλιτος ἐγχέοντες κατὰ τῆς ῥινός. καὶ ὁ χυλὸς δὲ τῆς ἀναγαλλίδος καλῶς ποιεῖ, ἀλλὰ καὶ τοῖς πταρμικοῖς δεῖ κεχρῆσθαι, τῷ στρουθίῳ μάλιστα, ἢ τῷ εὐφορβίῳ μετὰ καστορίου, ἢ τοῖς τρισὶν ἅμα.

Περὶ χείλους παρεθέντος, ἢ γένυος.

Εἰ δὲ χεῖλος εἴη τὸ πεπονθός, ἢ γένυς, ἢ γνάθος, ἀποφλεγματισμοῖς μάλιστα δεῖ κεχρῆσθαι τοῖς ἀπὸ ἀγριοσταφίδος, καὶ μαστίχης, καὶ πεπέρεως, καὶ διαχρίειν τοῖς διὰ νάπυος, καὶ πασίλλοις τοῖς ἔχουσι τὸ ὑσσωπον, ἢ γλήχωνα, ἢ πέπερι. ταῦτα ποιεῖ ὡς δριμύτερα, καὶ νενεκρωμένην τὴν αἴσθησιν ἀνακαλεῖται. ὠφελεῖ δὲ αὖθις καὶ ὁ ἀτμὸς τῶν καιομένων στροβίλων. δεῖ δὲ συγχωρεῖν, ὥστε τοὺς πάσχοντας ἐμφυσᾶν ἀνακαιομένου τοῦ στροβίλου. πολὺ γὰρ ὠφελοῦνται τοῦτο ποιοῦντες. εἰ δὲ πλῆθος παραφαίνοιτο παρενοχλοῦν τὸ νόσημα χρονίζον, καὶ τὰς ὑπὸ τὴν γλῶτταν τέμνειν φλέβας. ἄριστον γάρ ἐστι τοῦτο βοήθημα τοῖς ἔχουσιν ἐν τοῖς περὶ τὸ πρόσωπον μορίοις τὴν πάρεσιν. ἀλείμμασι δὲ χρήσῃ τοῖς διὰ καστορίου, καὶ μυελοῦ ἐλαφείου, καὶ στύρακος. πάντας ὠφελεῖ τοῦτο, καὶ μάλιστα δὲ τοὺς ἔχοντας τὴν πάρεσιν, εἰς τοὺς σιαγονίτας μῦς. ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων χωρίων, οἷον χειρός, στομάχου, ἢ κύστεως, οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὸ λυσιπόνιον καλούμενον, σφόδρα ἐστὶν ἰσχυρὸν βοήθημα, οὗ ἡ γραφή ἐστιν αὕτη.

Ἡ γραφὴ τοῦ λυσιπονίου. Καστορίου, εὐφορβίου, πεπέρεως ἀνὰ Γο α', ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος Γο β', ὀποπάνακος, χαλβάνης ἀνὰ Γο β', μυελοῦ ἐλαφείου Γο γ', τερεβινθίνης Γο ς', κηροῦ < α', ἐλαίου παλαιοῦ < α', δαφνίνου Γο γ', ἰρίνου, γλευκίνου, κυπρίνου ἀνὰ Γο γ'. τοῦτο τὸ βοήθημα χρησιμώτατόν ἐστι πρὸς πᾶσαν πάρεσιν, καὶ καθ' αὑτό, καὶ μετὰ πηγανίνου ἐλαίου. κεχρήσθωσαν δὲ τοῖς ἐπιθέμασι, τῷ τε διὰ δαφνίδων, τῷ Ἀπολλοφάνους, ἢ τῷ διὰ κασίας, ἢ σαμψύχου, ἢ κάχρυος, καὶ καθόλου τοῖς μετασυγκρίνειν δυναμένοις, καὶ ἀμύττειν τὴν ἐπιφάνειαν, τούτοις καὶ ἐπὶ τῶν τὰ ἰσχία πεπονθότων, καὶ νεύρων δυσαισθήτων, καὶ μὴ κατέχειν τὴν κόπρον δυναμένων. συμφέρει τούτοις καὶ τὰ δι' εὐφορβίου, καὶ καστορίου, καὶ νίτρου ἐνέματα, καὶ ὅσα σκόρδων καὶ πηγάνου ἔχει καὶ κυμίνου, συνεψηθέντων ἅμα ἐλαίῳ. εἰ δὲ οἱ περὶ τὴν ἕδραν μύες τὴν πάρεσιν ὑπέμειναν, διὰ τῶν ἐγκαθισμάτων αὐτοῖς βοηθεῖν χρή, καὶ τοῖς * ὑποτμισμοῖς. ἄριστος δέ ἐστιν ὁ μυλίτης λίθος. χρὴ δὲ ὑποτιθέντα τὴν χώνην αὐτῷ, δέχεσθαι τὸν φερόμενον ἀτμόν, περικαλυφθέντα ἱματίοις. οἴνῳ δὲ περιρραινέσθω μετὰ τὴν πύρωσιν ὁ λίθος. τούτοις καὶ τοῖς ὁμοίοις τούτων δεῖ κεχρῆσθαι, μόνον ἀμείβοντα τὸν τρόπον τῆς χρήσεως ἐπὶ τῶν πεπονθότων μορίων.

Κεφάλαια τοῦ ἑνδεκάτου βιβλίου.

Ἄλλο ποδῶν καὶ χειρῶν προφυλακτικόν. Πρὸς ποδάγραν.
Φυλακτικὸν ποδαγρικῶν.
Πρὸς ποδάγραν μηδέπω κονδύλους ἐχουσῶν, θαυμάσιον, καὶ διὰ πείρας.
Ποδαγρικὸν φυσικόν. Ἄλλο πρὸς ποδάγραν, καὶ πολὺ ῥεῦμα.
Βοήθημα ποδαγρικὸν πάνυ καλόν.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥ ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ.

Περὶ ποδάγρας. α'

Τὸ τῆς ποδάγρας πάθος εἰδέναι χρὴ περί γε πάντων ὡς ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων αἰτιῶν ἔχει τὴν σύστασιν· ὅθεν, οἶμαι, διὰ τὸ ποικίλον τῆς γενέσεως οὔτε διαγνωσθῆναι καλῶς, οὔτε θεραπείας τελείας ἠδυνήθη ἐπιτυχεῖν. ὑπόληψιν δὲ ἐκ τούτου τὸ πάθος ἀνίατον ἐκτήσατο καὶ μηδὲ ὅλως ὑπὸ τέχνης ἰατρικῆς ἰαθῆναί ποτε δύνασθαι. ἐγὼ δέ φημι, ὡς εἰ διαγνωσθείεν καλῶς αἵ τε διαφοραὶ καὶ τὰ εἴδη αὐτῆς, ὅσα τέ καὶ οἷα τυγχάνει, εὐθεράπευτος ῥαδίως ὑπὸ τῶν ἰατρῶν γενήσεται. εἴπωμεν οὖν ἤδη τὰς διαγνώσεις αὐτῶν, εἶτα οὕτω καὶ τὰς θεραπείας. ἐλπιζέτω γὰρ ὅτι τοῖς γεγραμμένοις ἄν τις ἀκριβῶς προσέχοι, ὠφελήσει πολλούς, οὐ μόνον τοὺς ἀρχὴν ἔχοντας εἰς τὸ πάθος, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἤδη κεχρονικότας ἐν αὐτῷ. πολλὰ μὲν οὖν εἰσιν αἴτια, τὰ τὴν ἀνίατον τίκτοντα ποδάγραν. καὶ γὰρ αἷμα συῤῥυὲν ἐν τῇ τῶν ἄρθρων κοιλότητι θερμόν, καὶ διατεῖνον αὐτά τε καὶ τοὺς συνδέσμους, ὀδύνην ἐργάζεσθαι πέφυκε σφοδράν. ὁμοίως καὶ χολὴ πολλάκις ἐπιῤῥυεῖσα μεταξὺ τῶν νεύρων καὶ συνδέσμων, καὶ τὸ φλέγειν ἅμα καὶ διατείνειν, ἐπιφέρειν οἶδε μεγάλας ὀδύνας. ἔτι δὲ φλέγμα χωρῆσαν εἰς τοὺς εἰρημένους τόπους, ὀδύνης ἰσχυροτέρας αἴτιος γίνεται, ἅμα τε τῷ ψύχειν, καὶ τῷ στενοχωρεῖν, καὶ διατείνειν αὐτούς. οὕτω δὲ καὶ ὁ μελαγχολικὸς χυμὸς οὐ μόνον τὸ ψύχειν καὶ θλίβειν, ἀλλὰ καὶ τὸ βάρους ἐπιτελεῖν αἴσθησιν, οὐ μετρίους ἐργάζεται τοὺς παροξυσμούς. οὐ μόνον δὲ διὰ ἐπιῤῥοιαν ὕλης οἱ ῥευματισμοὶ τοῖς ἄρθροις ἐπιγίνεσθαι πεφύκασιν, ἀλλὰ καὶ διὰ ψυχρὰν ποιότητα μόνην, καὶ θερμήν, καὶ ψυχράν. ἔτι τε ξηρότης τε καὶ ὑγρότης, αἴτια γίνονται πολλάκις ῥευματισμῶν. δεῖ οὖν ἀκριβῶς, ὡς ἔφημεν, ὑποβάλλειν, ἥτις ἀκριβῶς ἐστὶν ἡ ποιητικὴ τοῦ πάθους αἰτία, καὶ τὴν ἁρμόττουσαν ἐπιφέρειν βοήθειαν.

Περὶ τῆς ὑπὸ χολώδους χυμοῦ γινομένης ποδάγρας.

Ἀρξώμεθα οὖν ἀπὸ τῆς ἐπὶ χολώδει χυμῷ γινομένης ὀδύνης λέγειν. καὶ γὰρ τὰ πολλὰ τοῦ τοιούτου πλεονάζοντος χυμοῦ, οἱ ῥευματισμοὶ τοῖς ἄρθροις εἰώθασι γίνεσθαι. γνωρίσεις δὲ τὸ ἐπιῤῥέον ὑγρὸν εἰ χολῶδες εἴη, ἐκ τοῦ μηδένα φανερὸν ὄγκον ἐπιφέρεσθαι τοῖς ἄρθροις· ἔπειτα δὲ καὶ ἐκ τοῦ θερμασίας πυρώδους αἰσθάνεσθαι τὸν κάμνοντα μᾶλλον, ἢ περὶ διατάσεως, ἢ βάρους ἐγκειμένου τινός. ἔτι δὲ καὶ τὸ ἐρυ-

θρὸν ὁρᾶσθαι τῇ χροιᾷ τὸ ὀδυνώμενον μόριον. καὶ χαίρειν μὲν τοῖς ἐμψύχουσι, καὶ ὠφελεῖσθαι μᾶλλον ὑπ' αὐτῶν, ἢ ὑπὸ τῶν θερμαινόντων. λοιπὸν δὲ καὶ τὰ προηγησάμενα τῶν αἰτίων, ἔτι δὲ καὶ ἡ τοῦ κάμνοντος ἡλικία, καὶ κρᾶσις, ὥρα τε καὶ χώρα, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα μεμαθήκαμεν, ἐνδείξεταί σοι τὸν πλεονάσαντα χυμόν, ὅτι χολώδης ἐστὶ καὶ θερμός. εἰ μὲν οὖν σοι φανείη τὸ ἐπιρρέον ἐν τοῖς ἄρθροις ὑγρὸν εἶναι, δριμύ τε καὶ χολῶδες ἐξ ὧν εἰρήκαμεν σημείων, εὔδηλον ὡς οὐ δεῖ ποιεῖσθαι κένωσιν αἵματος, ἀλλὰ χολαγωγῷ κεχρῆσθαι μᾶλλον φαρμάκῳ, πρότερον ὑγραίνοντα καὶ ἐπικεράσαντα τὸ δριμὺ τοῦ χυμοῦ, ἢ δακνῶδες. οὐ δεῖ δὲ μόνον ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις, εἰ δεήσει, καθαίρειν τὸν κάμνοντα. οὕτω γὰρ ἀπείρατα καὶ ἀρρευμάτιστα φυλάξαι τὰ ἄρθρα δυνηθείης, οὐκ ἀθρόως, ἀλλὰ κατὰ μέρος ὑποκλέπτειν ἀεὶ σπουδάζων τὴν πλεονάζουσαν ὕλην.

Περὶ καθαρσίου χολώδη κενοῦντος χυμόν.

Ἔστω δὲ τὸ καθάρσιον ἁπλούστερον, οὐ πάνυ τι τῶν θερμαινόντων ὄφελος ἔχειν, οἷόν ἐστι καὶ τὸ διὰ τοῦ χυλοῦ τῶν ῥόδων σκευαζόμενον, ἡδὺ τῇ ὀσφρήσει καὶ τῇ καταπόσει φαινόμενον, οὐκ ἀνατρέπον δὲ τὸν στόμαχον. δεῖ γὰρ καὶ τούτου φροντίζειν ἐπὶ τῶν ῥευματικῶν διαθέσεων, ὥστε μὴ κεκακῶσθαι τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ὑπὸ τῶν προσφερομένων. ἀσθενοῦντι γὰρ αὐτῷ πάντα συμπάσχει τὰ νεῦρα καὶ ῥευματίζεται. ἔχει δὲ ἡ γραφὴ τοῦτον τὸν τρόπον, ῥόδων χυλοῦ ℥ β′, μέλιτος ℥ δ′, σκαμμωνίας ὀπτῆς Γο δ′. ἕψε ὁμοῦ πάντα. ἡ τελεία δόσις * κοχ ε′, ἡ ἐλάττω κοχ β′, ἡμέρας γ′. τὸ δὲ πλέον ἢ ἔλαττον, ἐκ τοῦ ποσοῦ ἢ ἐκ τοῦ πλεονάζοντος ὁριζέσθω χυμοῦ. Ἄλλο τὸ αὐτό. Πρὸς δὲ τοὺς ἔχοντας ἠρέμα τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ψυχρότερον, οὐδέν ἐστιν ἄτοπον καὶ πεπέρεως αὐτῷ προσπλέκειν. ἔχει δὲ καὶ τούτου ἡ γραφὴ οὕτω, ῥόδων χυλοῦ ℥ α′, σκαμμωνίας Γο α′, ἀγαρικοῦ < δ′, πεπέρεως 𐅻 β′, μέλιτος Γο ϛ′. ἕψε μαλακῷ πυρί, καὶ ὅταν συστραφῇ, τότε ἐπίβαλλε τὴν σκαμμωνίαν, καὶ τὸ ἀγαρικόν, καὶ τὸ πέπερι, καὶ οὕτω χρῶ. ἡ δόσις * κοχ ε′ ἢ ϛ′, πρὸς τὴν δύναμιν. Ἄλλο τὸ διὰ τῶν κυδωνίων μήλων καθάρσιον. Λαβὼν μῆλα κυδώνια η′, ἐπίβαλλε σκαμμωνίας Γο α′, καὶ περίπλασσε ἔξωθεν αὐτῶν ζύμῃ, καὶ δίδου ὀπτᾶσθαι. μετὰ δὲ τὸ ὀπτηθῆναι αὐτὰ καλῶς, ἐπίβαλλε αὐτοῖς μέλιτος τὸ ἀρκοῦν, ὥστε μήτε παχὺ γενέσθαι, μήτε λίαν ὑγρόν. καὶ δίδου * κοχ β′ ἢ γ′, πρὸς τὴν δύναμιν. τοιαῦτα μὲν εἰσὶ τὰ καθάρσια τοῖς πίνειν αὐτὰ ἡδέως ἔχουσιν. εἰ δὲ μὴ προσφέρεσθαι πόμα βούλοιντο, καὶ καταπότια, αὐτοῖς τὸν ὀπὸν τῆς σκαμμωνίας ποιητέον. ἔχει δὲ οὕτως, ἀψινθίου < γ′, σκαμμωνίας 𐅻 α′, μίξας ὀλίγου ῥοσάτου, καὶ ποιήσας κόκκους, δίδου ἁπλῆν τὴν σκευασίαν, ποτὲ δὲ διπλῆν, πρὸς δύναμιν καὶ τὴν ποσότητα τοῦ χυμοῦ. οὕτω μὲν δὴ τοὺς ἐπὶ χολώδει χυμῷ ῥευματιζομένους τὰ ἄρθρα καθαίρειν δεῖ. οὐ δεῖ δὲ δι' αὐτοῦ μόνου πρόνοιαν ποιεῖσθαι τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ τὰ πάσχοντα μόρια ἐμψύχειν καὶ παρηγορεῖν σπουδάζειν, ὥστε μὴ διὰ τὴν ἄπειρον πύρωσιν, ἢ τὴν πολλὴν ὀδύνην τῶν ἄρθρων, ἐπὶ πλέον ῥευματίζεσθαι τὰ μόρια. καὶ γὰρ ἡ θερμασία τῶν πεπονθότων μορίων, ἕλκειν εἰς ἑαυτὰ πέφυκε τὴν ὕλην, καὶ ὀδύνην πάλιν ἐπισπᾶσθαι. διὰ τοῦτο οὖν ἀμφοτέρων προνοεῖσθαι σπουδάζειν χρή, ἐμψύχειν τε καὶ παρηγορεῖν, ὥστε εὔκρατα καὶ ἀνώδυνα γίνεσθαι τὰ μόρια. κάλλιστον οὖν ἐστιν ἐπὶ τούτων, τό τε ῥόδινον ἐπιβαλλόμενον ἑκάστης ἡμέρας τοῖς πεπονθόσι, καὶ ἀνατριβόμενον ἠρέμα. βέλτιον οὖν ποιήσεις προσμίξας λέκυθον ὠοῦ, καὶ οὕτω χρῖσμα ποιήσας,

οὕτως

οὕτως ἀνατρίβειν ἐθελήσῃ τὰ πεπονθότα, πρός τε τῷ ὕπνῳ ἐν ἑσπέρᾳ, καὶ πάλιν ἕωθεν. τὸ δὲ αὐτὸ τοῦτο καὶ προφυλακτικὸν εἶναι δύναται κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ὑγείας, εἴ τις καθεύδειν μέλλων, καὶ προϊέναι, χρώμενος εἴη καθ' ἑκάστην ἡμέραν. χρὴ δὲ μὴ μόνον τοῦτο ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἐμψύχουσι καὶ ῥωννύειν τὰ ἄρθρα δυναμένοις κεχρῆσθαι, περὶ ὧν μετ' ὀλίγον ῥηθήσεται. τὰ νῦν δὴ ἀπὸ τῆς διαίτης ἀρξώμεθα, διδάσκοντες ὡς δεῖ καὶ αὐτὴν μηδὲν ἔχειν θερμόν, ἤτοι χολὴν ὅλως τίκτειν δυνάμενον. οὕτω μὲν οὖν προνοεῖσθαι δεῖ τοῦ τε ὅλου καὶ τῶν πεπονθότων μορίων. λοιπὸν δὲ καὶ τῇ διαίτῃ προσέχειν, ὥστε καὶ αὐτὴν ἐμψύχουσαν εἶναι καὶ ὑγραίνουσαν εἶναι· παραιτεῖσθαι δὲ πᾶν ὅ,τι ἂν θερμαῖνον, πάνυ τι χολῶδες τίκτειν δύναται. Ἄλλο πρὸς τοὺς βραδύτερον καθαιρομένους. Ῥόδων χυλοῦ γο γ', σκαμμωνίας γο α', μέλιτος γο α', τιθυμάλλου ὀποῦ ℈ γ', δίδου κοχλιάριον α', ἢ β', πρὸς δύναμιν. ποιεῖ πρὸς πολλὰ τὸ καθάρσιον τοῦτο, καὶ πρὸς τριταΐζοντας, καὶ ἰκτερικοὺς, καὶ ὀφθαλμιῶντας. καί ἐστιν ἄλυπον σφόδρα καὶ ὀξύ. καὶ θαῤῥῶν αὐτὸ δίδου, ὡς ἂν βούλει, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν πυρεσσόντων, μετὰ χυλοῦ πτισάνης. Περὶ λαχάνων. Λαχάνων δὲ προσφερέσθωσαν ἴντυβόν τε καὶ θριδακίνην, καὶ μαλάχην. εἰ δὲ ἡδέως ἔχοιεν, καὶ βλῆτον, καὶ χρυσολάχανον, καὶ σόγχον, καὶ πᾶν ὁποῖον ψύχειν τε καὶ ὑγραίνειν δυνάμενον. κράμβην δὲ καὶ κάρδαμον, καὶ εὔζωμον, καὶ πράσον, καὶ σκόροδον, ὡς πολέμια φεύγειν δεῖ. Περὶ ὀρνίθων. Τῶν δὲ ὀρνίθων προσφερέσθωσαν, τῶν τε φασιανῶν, καὶ τῶν κατοικιδίων ὀρνίθων τὰ μὴ λιπαρά, καὶ ἀτταγῆνας, καὶ πέρδικας, καὶ κοσσύφους, καὶ κίχλας.

Περὶ ἰχθύων. Καὶ τῶν ἰχθύων τοὺς πετραίους μάλιστα, καὶ τῶν ἄλλων οἷς ἡ οὐσία λευκὴ καὶ ψαφαρὰ κατὰ φύσιν, καὶ οὐδὲν ἔχουσα πιμελῶδες. τὰ μέντοι ἐκ λίμνης παραιτείσθωσαν. ἔστωσαν δὲ πάντων αἱ ἀρτύσεις ἀπέριττοι, μήτε ἐλαίου πολύ, μήτε τῶν δριμέων σπερμάτων προσλαμβάνουσαι. Περὶ ἰσικοῦ. Καὶ ὁ ἰσικὸς δὲ ὁ ἐκ τούτων ὠφέλιμός ἐστι, καὶ μάλιστα ὁ ἐκ τῶν σκληροτέρων, οἷον, ὄρφου, κηρίδος, τευθίδος, σηπίας, κτενίων. καὶ τῶν ὀστρακοδέρμων δὲ μὴ φοβεῖσθαι ἐπιδιδόναι. Περὶ κρεῶν. Καὶ τῶν προβατείων δὲ κρεῶν προσφερέσθωσαν τὸ ἀπόζεμα, καὶ μάλιστα τῆς κοιλίας τῶν βοῶν. ὁμοίως γὰρ οἶδά τινας τῶν οὕτω ῥευματιζομένων ἐπὶ πλεῖστον καὶ δριμεῖ ῥεύματι, μέγιστα ὠφελουμένους ὑπὸ τῶν βοείων κρεῶν. οὐκέτι γὰρ οὔτε συνεχῶς, οὔτε σφοδρῶς ἔλεγον ἀλγεῖν τοὺς πόδας, * ὥσπερ ἐν τῇ λεπτυνούσῃ διαίτῃ κεχρημένος ἦν. ἐσθίειν δὲ τοὺς πόδας αὐτῶν μᾶλλον καὶ τὰς κοιλίας, ἀποζέματος. ἦν δὲ οὗτος ἀκμάζων τὴν ἡλικίαν, καὶ θερμὸς τὴν κρᾶσιν. Περὶ ὀσπρίων. Τῶν δὲ ὀσπρίων προσφερέσθωσαν αὐτούς τε τοὺς κυάμους χλωρούς, καὶ τῶν ξηρῶν τοὺς ἀκροζέσους, καὶ τοῦ φασιόλου τοῦ ἀλεξανδρινοῦ, μάλιστα τοῦ ἀποβραχέντος, καὶ τοῦ τέλεως τοὺς βλαστούς, * καὶ ἄλλης καὶ πτισάνης, οὐδὲν ἄτοπον αὐτοὺς προσφέρεσθαι· τὰ δ' ἄλλα τῶν ὀσπρίων κάλλιόν ἐστιν αὐτοὺς παραιτεῖσθαι. Περὶ ὀπωρῶν.

Καὶ τῶν ὀπωρῶν τὴν πάνυ γλυκεῖαν καὶ πέπειρον συμβουλεύω προσφέρεσθαι, περὶ ὥραν δευτέραν ἢ τρίτην, μάλιστα τῶν περσικῶν ἢ ῥοδακίνων, καὶ σταφυλῆς τῆς σκληρᾶς, καὶ ἀστύφους ἐχούσης τὰς ῥάγας, καὶ δαμασκηνῶν, καὶ μήλων τῶν γλυκέων, καὶ κιτρίων καθαρθέντων, καὶ λελεπισμένων, καλῶς ποιεῖ. ἀπίων δὲ καὶ ῥοιῶν καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων σπανίως ἢ μηδὲ ὅλως προσφέρεσθαι δεῖ. Περὶ τραγημάτων. Τῶν δὲ τραγημάτων συμφέρει μάλιστα τὰ κάστανα λαμβάνειν, μήτε καρύων,

ἢ στροβίλων, ἢ ἀμυγδάλων ἐσθίειν, ἀλλὰ μηδὲ πλακούντων, ἢ κοπτῶν. ἅπαντα γὰρ ταῦτα βλαβερὰ τοῖς διὰ χολῶδες περίττωμα ῥευματιζομένοις τὰ ἄρθρα.

Περὶ κινήσεως. Κινείσθωσαν δὲ μετρίως δίχα κόπου πολλοῦ, καὶ πρὸ τροφῆς μᾶλλον, ἢ μετὰ τροφήν. ὁ γὰρ κόπος, ἐναντιώτατός ἐστι τούτοις ἐκθερμαίνων ἐπὶ πλέον καὶ ἐκπυρῶν τὰ ἄρθρα, ἕλκειν τε παρασκευάζων εἰς αὐτὰ, καὶ ἐπισπᾶσθαι πάλιν ἑτέραν ἐκ τῶν πορρωτέρω μορίων ὕλην, αἴτιός τε διὰ τοῦτο γινόμενος ῥευματισμῶν. Περὶ βαλανείων. Βαλανεῖα δὲ τούτοις τὰ ἀπὸ τῶν γλυκέων ὑδάτων συμφέρει, καὶ τὰ ἐν ἑσπέρᾳ δὲ μᾶλλον τῶν ἑωθινῶν. τὰ γὰρ μετὰ τὸ τραφῆναι, μεγίστην κέκτηται δύναμιν, εἰς τὴν τῶν θερμῶν δυσκρασίαν καὶ ἐπανόρθωσιν, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἰσχνῶν καὶ ξηροτέρων καὶ δριμυτέρων σωμάτων. ἐπὶ γὰρ τῶν τοιούτων καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν εἰ παραβάλῃς λουτρὰ, οὐ βλάψεις, ἀλλὰ καὶ ὠφελήσεις τὰ μέγιστα. πρὸ δὲ τοῦ μέλλειν εἰς τὸν ἀέρα τὸν θερμὸν εἰσιέναι, συμφέρει τούτοις ὕδατι ψυχρῷ προρραίνειν τοὺς πόδας. εἰσελθόντας δὲ κατὰ τὸν μέσον οἶκον, εἶτα μετρίως ἱδρώσαντας, περιχυθῆναι σίτλας χλιαράς, καὶ οὕτως ἀλείφεσθαι τὸ ὅλον σῶμα ὑδρελαίῳ. εἶτα δὲ χρὴ καὶ τὸν ἀέρα τοῦ λουτροῦ εὔκρατον, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν τοῦ λουτροῦ δεξαμενήν. χρὴ δὲ μετὰ τὸ ἀλείφεσθαι, προόδῳ χρησάμενον, εὐθέως ἐν τῇ τοῦ θερμοῦ εἰσιέναι δεξαμενῇ. εἰ δὲ τύχῃ καὶ ψυχρὸν ὕδωρ ἐπιρρεῖν, ὑποτιθέτω κατὰ τοῦ κρουνοῦ τοὺς πόδας, πρὶν εἰς αὐτὴν εἰσιέναι. ἐξελθὼν δὲ πάλιν ἐκ τοῦ θερμοῦ, κατερχέσθω πάντως εἰς τὴν τοῦ ψυχροῦ δεξαμενὴν, καὶ εἰ θέρος εἴη, καὶ ἡδέως ἔχοιεν, νηχέσθωσαν ἐν αὐτῇ. μετὰ δὲ τὸ περιβάλλεσθαι τὰ σάβανα, πάλιν ἐπιβαλλέσθω ψυχρὸν ὕδωρ τοῖς ποσίν. ἀνελθὼν δὲ εἰς τὸν οἶκον ἀπὸ τοῦ λουτροῦ, μὴ εὐθὺς πινέτω οἶνον, καὶ μάλιστα τὸν ἄκρατον, ἀλλὰ πτισάνης χυλὸν, ἢ εὔκρατον προσφερέσθωσαν πρότερον. ἐν δὲ τῷ μέσῳ τοῦ ἀρίστου, εἰ μὲν θέρος εἴη, ψυχρὸν ὕδωρ, εἰ δὲ χειμὼν, εὔκρατον πινέτωσαν.

Περὶ προπομάτων. Τῶν δὲ προπομάτων ἀπεχέσθωσαν. εἰ δὲ ἄρα ἡδέως ἔχοιεν, λαμβανέτωσαν ἢ ῥοσάτου, ἢ ἀψινθάτου, ψυχρίζοντες ὡσαύτως, καθάπερ εἰώθασι ποιεῖν οἱ Ῥωμαῖοι τὸ καλούμενον * ῥαγκεντάτον. οὕτω μὲν προφυλάττεσθαι χρὴ τοὺς ἐπὶ χολώδει χυμῷ ῥευματιζομένους τὰ ἄρθρα. εἰ δέ ποτε συμβῇ πάλιν ἐπίρρευμα γενηθῆναί τινα, διὰ τὸ ἀφυλακτότερον αὐτὸν, οἷα εἰκὸς, διαιτηθῆναι, τοιαύτῃ ἀγωγῇ κεχρῆσθαι δεῖ, καὶ μηδὲν τῶν θερμαινόντων προσφέρειν, ἀλλ᾽ ὅσα μᾶλλον τῆς ψυχούσης ἐστὶ δυνάμεως, ἐξ ὧν ἐστι ψύλλιόν τε, καὶ στρύχνος, καὶ ἀνδράχνη, ὑοσκύαμος, ἀείζωον, θριδακίνη, καὶ ὁ ἐκ τῶν τελμάτων φακός. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἅπαντα καθ᾽ ἑαυτὰ λεούμενα, καὶ μάλιστα χλωρὰ, παρηγορεῖν εἰσιν ἱκανὰ τὰς ἐν τοῖς παροξυσμοῖς γινομένας ὀδύνας. ἔτι δὲ μᾶλλον εἰ καὶ ἐν βραχέσιν ἀλεύροις ἐκ κριθῶν πεποιημένοις ἐπιμίξειέ τις, ἢ μίαν, ἢ δύο ἐκ τῶν εἰρημένων. πρὸς δὲ τὸ μὴ ξηραίνεσθαι καλόν ἐστι καὶ ῥόδινον ἐπιβάλλειν τῷ καταπλάσματι. ψυχρά τε προσφερέσθω τούτοις ἅπαντα, καὶ συνεχέστερον ἀμειβέσθω, χάριν τοῦ τὴν ψυχρότητα παραμένειν. εἰδέναι δὲ δεῖ ὡς τὸ σπέρμα τοῦ ψυλλίου βρεχόμενον δι᾽ ὕδατος, ἀνακοπτόμενόν τε φιλοπόνως καὶ γλοιῶδες γινόμενον, ἀναμιγνύμενόν τε τοῖς κριθίνοις ἀλεύροις, θαυμαστῶς τὰς ὀδύνας οἶδε παρηγορεῖν, καὶ τὸ ζέον καὶ πυρῶδες ἀποσβεννύειν τῆς ὀδύνης, καὶ εἰς εὐκρασίαν φέρειν τὰ πεπονθότα. εἰ μὲν οὖν εὐπορίης τῶν βοτανῶν, ἀγαθόν ἐστι κεχρῆσθαι ταύταις. εἰ δὲ μὴ ἔχει ὁ καιρὸς, ἀντὶ τούτων τῇ ῥοδί-

νῃ κη-

νῃ κηρωτῇ παρηγορεῖν, ἀπομάχεσθαι δυναμένῃ καλῶς πρὸς τὰς θερμὰς δυσκρασίας, ἀλλασσομένῃ μάλιστα συνεχέστερον. δεῖ δὲ ψυχραίνειν τὸν κηρὸν ἅπαξ καὶ δίς, ἀλλάσσοντας τὸ πρότερον ὕδωρ. ἰσχυρότερον δὲ αὐτὸ ποιήσεις, εἰ ὄμφακος χυλόν, ἢ ἀνδράχνης, ἢ τὰ λευκὰ τῶν ὠῶν, καὶ πλιασμένης χυλὸν προσαπλέξεις. πρὸς δὲ τὰς μὴ πάνυ πυρώδεις δυσκρασίας ἄριστα ποιεῖ καὶ ἡ διὰ τοῦ κυαμίνου ἀλεύρου κηρωτή. ἔχει δὲ οὕτω, κηροῦ Γο ε', χαμαιμήλου Γο β' S'', ῥοδίνου Γο β' S'', κυαμίνου ἀλεύρου Γο S'', ὠῶν πέντε τὰς λεκύθους. λεάνας πρότερον τὰ πυρρὰ τῶν ὠῶν, εἶτα ποιήσας κηρωτὴν καὶ ἀναμίξας ἐν τῇ θυίᾳ, καὶ ἀναλαβών, χρῶ συνεχέστερον. εἰ δὲ ὀδύνη τις εἴη πολλή, καὶ τὰ διὰ κρόκου καὶ χυλοῦ * κοείου, καὶ γλαυκίου, καὶ ὀπίου βραχέος σκευαζόμενα προσφέρειν δεῖ. δεῖ δὲ οὕτω ποιεῖσθαι τὴν δόσιν μετὰ ὀξυκράτου. εἰδέναι δὲ δεῖ ὡς φυλάττεσθαι χρὴ τῶν ναρκωτικῶν ἐπιθεμάτων τε καὶ χρισμάτων τὴν πλείονα χρῆσιν, μειζόνως βλαπτόντων αὐτοὺς μᾶλλον ἢ ὠφελούντων. εἰ δὲ ἄρα διὰ σφοδρὰν ὀδύνην καὶ πύρωσιν ἀναγκασθῶμεν αὐτοῖς κεχρῆσθαι, προσέχειν ἀκριβῶς δεῖ, καὶ μὴ ἐπὶ πολὺ συγχωρεῖν ἐπικεῖσθαι τὰ τοιαῦτα τῶν βοηθημάτων, ἀλλ' εἴτε χρίσματα, εἴτε φάρμακα τύχῃ εἶναι τὰ προσφερόμενα, δεῖ σπουδάζειν εὐθὺς ἅμα τῷ παύσασθαι τὸ ζέον τῆς ὀδύνης, ἀφαιρεῖν αὐτὰ πάντως. ἅπαντα γὰρ ταῦτα χρονίζοντα νάρκην καὶ δυσκινησίαν ἐν τοῖς ἄρθροις πέφυκεν ἀποτίθεσθαι. εἰ οὖν συμβῇ τινα γενέσθαι τῶν τοιούτων, ἀμετρότερον ἡμῶν αὐτοῖς χρησαμένων, δυσκινησίαν, ἢ νάρκην, καλόν ἐστι τηνικαῦτα καὶ τῇ διὰ χυλῶν ἀναλυθείσῃ μετὰ χαμαιμηλίνου χρήσασθαι, ἢ τῇ δι' ἀλθαίας. ταῦτα γὰρ ἅπαντα πέττειν οἶδε, καὶ ἀνακαλεῖσθαι τὰς ἀπὸ τῆς τῶν ψυχόντων ἀκαίρου προσφορᾶς ἐπιγινομένας νόσους. ἡ δὲ γραφὴ τοῦ δι' ἀλθαίας φαρμάκου ἐστὶν ἥδε.

Φάρμακον τὸ δι' ἀλθαίας. Τήλεως, λινοσπέρμου, ἀλθαίας ἀνὰ Γο η', ἑψηθέντων ὁμοῦ, κηροῦ, κολοφωνίας ἀνὰ Ж α', ἐλαίου Ж β', χαλβάνης χρηστῆς Γο η', ἑψήσας τὸν χυλὸν μετὰ τοῦ ἐλαίου ἄχρις οὗ δαπανηθῇ ὁ χυλὸς ὅλος, βάλλε τὴν κολοφωνίαν, καὶ ἄρας ἀπὸ τοῦ πυρὸς τὴν κηρωτήν, βάλλε εἰς ἀγγεῖον, καὶ χρῶ. ποιεῖ καὶ ἡ ὑπὸ πολλῶν σκευαζομένη, ἀλλὰ ταύτης πολλὴν ἐσχήκαμεν πεῖραν, οὐ μόνον ἐπὶ ποδαγρικῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ σπλάγχνων σκληρίαν ἐχόντων, καὶ ἄλλων ὁμοίων πολλῶν. μετὰ δὲ τὸ ἀναθάλψαι τὰ κατεψυγμένα, καὶ πάλιν ἄρξασθαι τὰ ἄρθρα τὴν ἰδίαν ἀναλαμβάνειν κίνησιν, ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ τοῦ ῥώμην ἐντιθέναι φροντίζειν τοῖς μορίοις, ὥστε μὴ ῥευματίζεσθαι ταχέως τοῦ λοιποῦ. ἔσται δὲ τοῦτο κάλλιον, ἐὰν τῇ φοινίκῃ χρησώμεθα τακείσῃ σὺν ὄξει ῥοδίνῳ. μὴ παρόντος δὲ ῥοδίνου, τὸ ὠμοτριβὲς ἔλαιον, ἔσται σοι χρήσιμον. δεῖ δὲ πρότερον αὐτὴν ἁπαλωτέραν ἐπιτιθέναι, καὶ προσηνῆ τὴν σύστασιν ἔχουσαν. ὕστερον δὲ λοιπὸν τῶν ἄρθρων κινουμένων, καὶ τὰ σκληρὰ ἐχεκόλλων ἔχοντα σύστασιν εὔλογόν ἐστι προσφέρειν. εἰ δὲ μὴ ὀκάμνων φάρμακα δυνηθεῖεν φέρειν. πολλοὶ γάρ εἰσι βαρυνόμενοι τὴν τῶν φαρμάκων ἐπίθεσιν· οὐδὲν ἄτοπόν ἐστιν ἐπὶ τούτων κεχρῆσθαι καὶ ἄλλοις τισὶν ἐπιρρωννύειν τὰ πεπονθότα δυναμένοις. εἰσὶ μὲν οὖν πάμπολλα. μάλιστα δὲ καὶ ὁ χυλὸς ἐπιχριόμενος τῆς ἀκακίας, ἅμα ὀξυκράτῳ, τό, τε λύκιον ἅμα κρόκῳ, καὶ γλαύκιον, καὶ ὁ χυλὸς τῆς περδικιάδος ἐπιχριόμενος ἰσχυρὰν ἔχει τὴν δύναμιν, ἅμα ὀξυκράτῳ. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλα τὴν αὐτὴν δύναμιν ἔχοντα τούτοις, ἀλλ' ἀρκείτω καὶ ταῦτα, βραχέα μὲν εἶναι δοκοῦντα τοῖς εἰρημένοις, ἰσχυρὰν δὲ τὴν δύναμιν κεκτημένα.

καὶ εἴτις αὐτοῖς ἐθέλει καὶ ἐν τῷ τῆς ὑγείας χρόνῳ κεχρῆσθαι, θαῤῥῶν ἔστω ὅτι ὑγιῆ καὶ ἀῤῥευμάτιστα διαφυλάξει τὰ πρὶν εἰωθότα μόρια πάσχειν τε καὶ ῥευματίζεσθαι συνεχῶς.

Περὶ τῆς ἀπὸ φλέγματος γινομένης ποδάγρας.

Οὕτω μὲν οὖν ἰᾶσθαι χρὴ τοὺς ἐπὶ χολώδει χυμῷ καὶ θερμῷ καὶ δριμεῖ ῥευματιζομένους. εἰ δὲ τύχοι τὸ ἐπιῤῥέον εἶναι φλεγματῶδες, καὶ ψυχροῦ ἐπιῤῥέοντος αἰσθάνεσθαι περὶ τὰ πεπονθότα, μήτε δὲ ἐξέρυθρα, μήτε ζέοντα εἶναι τὰ μόρια, ἀλλὰ μᾶλλον ἀποτεταμένα, ὑπὸ τῶν θερμαινόντων μὲν ὠφελεῖσθαι, ἀνιᾶσθαι δὲ καὶ βλάπτεσθαι ὑπὸ τῶν ψυχόντων· πρὸς τούτοις δ' ἔτι καὶ εἰ ὁ προηγησάμενος αὐτοῦ βίος εἴη ψυχρὸς, μᾶλλον φλεγματώδη εἶναι τὸν ἐν τοῖς ἄρθροις ἐπιῤῥέοντα χυμὸν ἐνδείκνυται. ἀργίαι γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ προηγοῦνται μᾶλλον, ἢ γυμνασία, καὶ πλειόνων ἐδεσμάτων, καὶ κακοχύμων συνεχὴς προσφορὰ, οἷον, ἰσικίων, ἀστακῶν, ἢ κηρυκίων, ἢ κτενίων, ἢ πολυπόδων, ἢ ὀστρείων, ἢ πλειόνων ὀπωρῶν, καὶ λουτρῶν ἀκαίρων χρήσεις. εἰ οὖν καὶ ταῦτα πρὸς τοῖς ἄλλοις σημείοις ἐνδείξεταί σοι μᾶλλον εἶναι τὸ ἐπιῤῥέον ψυχρόν τε καὶ φλεγματῶδες, θαῤῥῶν τότε λοιπὸν ἔρχου ἐπὶ τὴν θεραπείαν αὐτῆς. Περὶ θεραπείας. Λέγωμεν οὖν ἤδη πῶς χρὴ καὶ τὸ ψυχρὸν εἶδος ἰᾶσθαι τῆς ποδάγρας. ὅτι μὲν οὖν ἡ διὰ ψυχρὸν χυμὸν γινομένη τοῖς ποσὶν ἐπιῤῥοια τῶν θερμαινόντων ἀεὶ δεῖται βοηθημάτων, ἅπασι πρόδηλον, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ φερόμενον ὅμοιον οὐκ ἔστιν ἀεὶ, οὔτε κατὰ ποσότητα, ἢ ποιότητα, ἢ σύστασιν, ἀλλὰ τοῖς μὲν πολὺ τὸ ἐπιῤῥέον, τοῖς δὲ ὀλίγον· καὶ τοῖς μὲν παχὺ, τοῖς δὲ λεπτόν· καὶ τοῖς μὲν ἐπιπολῆς, τοῖς δὲ περὶ τοὺς ἔνδον ὑμένας, ἀνάγκη πρός τε τὸ ποιὸν καὶ τὸ ποσὸν τῆς παρὰ φύσιν διαθέσεως προσέχοντας, οὕτω καὶ ἡμᾶς ὁμοίως ἐφαρμόζειν τό, τε ποσὸν καὶ τὸ ποιὸν, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, τὸν τρόπον ἅπαντα τῆς θεραπείας ποιεῖσθαι πρὸς τὴν ὑπαγορευομένην διάθεσιν. εἰ μὲν οὖν σοι φανείη τὸ λυποῦν εἶναι φλέγμα, ἀναγκαῖον τοῦτο κενῶσαι πρό γε πάντων * εἰς ἡμᾶς. ἀμήχανον γάρ ἐστι τοῖς μερικοῖς χρώμενον βοηθήμασιν ὠφελῆσαί τι, μὴ τὸ ὅλον σῶμα πρότερον ἀπέριττον ἐργασάμενον. εἰ δὲ μὴ μόνον εἴη φλεγματικὸν τὸ λυποῦν, ἀλλὰ καὶ σὺν αὐτῷ φαίνοιτό σοι καὶ αἱματικὸς ἅμα πλεονάζειν χυμὸς, ἀμφότερα δεῖ πράττειν· ἀλλὰ τὴν μὲν φλεβοτομίαν πρότερον, εἶτα οὕτως ἀναλαμβάνοντας τὴν δύναμιν, ἐπὶ τὸ καθάρσιον ἔρχεσθαι τὸ δυνάμενον ἑλκῦσαι παχὺ φλέγμα, καὶ μὴ ὀῤῥῶδες, ὥσπερ ποιοῦσι πολλοὶ, λαθυρίδας τε καὶ ὀπὸν τιθυμάλλου καὶ κνίδειον κόκκον παρέχοντες αὐτοῖς, οἱ τὰ λεπτὰ κενοῦντες ῥεύματα, αἴτιοι μᾶλλον βλάβης ἢ ὠφελείας γίνονται, παχυτέρους ἔτι καὶ ξηροτέρους καὶ δυσδιαφορήτους ἐργαζόμενοι τοὺς χυμούς. δεῖ οὖν ἀεὶ φεύγειν τὰ τοιαῦτα. εἰ δ' ἄρα καὶ δώσει τις, ἐπιμιγνύειν αὐτοῖς ἐχρῆν τινα τῶν λεπτυνόντων. οὕτω γὰρ ἡ ἐπιμιξία τῶν τοιούτων ἀβλαβῆ τὴν ἐξ αὐτῶν ἐργάσεται κένωσιν. τὸ γοῦν ἰουλιανὸν ὀξύμελι τοιοῦτόν ἐστι, συγκείμενον ἔκ τε τῶν λεπτύνειν δυναμένων, ὑποκαθαῖρόν τε οὐ μόνον εἴ τι λεπτὸν, ἀλλὰ καὶ παχὺ προσπεπλασμένον ἐν τοῖς ἄρθροις καὶ ἐμφωλεῦον ὑπάρχει. ἔστι δ' αὐτοῦ ἡ σύνθεσις ἥδε. Τὸ ἰουλιανὸν ὀξύμελι. Πηγάνου, ὀριγάνου, λαθυρίδων, δαδῶν, ἀλυπιάδος, σκίλλης, ἀκτῆς ἀκρεμόνων, γλήχωνος ἀνὰ Γο γ', θύμου κόμης Γο δ', ἀνήθου, μανδραγόρου ῥίζης ἀνὰ Γο S'', ἴρεως, φύλλου, κόστου, ναρδοστάχυος, ἀσάρου, ἐλλεβόρου λευκοῦ, * λεσβίου, ἀμώμου, ὑπερικοῦ, κυμίνου

μίνου ἀνὰ Γο α', ἀγαρικοῦ, πολυποδίου, ἐπιθύμου, ἀνίσου ἀνὰ Γο β', ῥέου ποντικοῦ Γο α' S''. τὰς λαθυρίδας καὶ τὸν κόστον, καὶ κνίδειον κόκκον, καὶ τὸ ναρδόσταχυ ἐπίπασσε εἰς τὸ ἑψηθὲν ὀξύμελι. ἔστω δὲ τοῦ μὲν ὄξους ξέσται ι' ἢ ιγ'. τοῦ δὲ μέλιτος ξέσται ε'. εἰς τὸ ὄξος ἀποβρέχων τὰς βοτάνας, ἔασον ἄχρι τριῶν ἡμερῶν, εἶτα οὕτως ἕψησον ἄχρις οὗ τὸ πλέον τοῦ ἡμίσεος ἀναλωθῇ, εἶτα σύμπλεξον τὸ μέλι, οὕτω τε ἐπίπασσε τὰ ὀφείλοντα ἐπιπασθῆναι, καὶ συλλειώσας τὸν κνίδειον κόκκον καὶ τὰς λαθυρίδας, ἀνάλαμβανε, καὶ χρῶ πρὸς δύναμιν. ἡ δόσις ἡ τελεία Γο τὸ S'', ἐν ὕδατι Γο α', ἢ ἑξάπλων ℥ η. οὕτω μὲν σκευάζουσιν οἱ πολλοί. ἐγὼ δὲ μόνον ἐν τῷ ὀξυμέλιτι ἀγαρικὸν λεπτὸν καὶ χνοῶδες γινόμενον ἐπιπάσσων, ἡδύτερον καὶ ἀλυπότερον ἀπετέλεσα. πολλάκις δὲ αὐτῷ σκαμμωνίαν παραπλέκομεν, ἰσχυρότερον καθᾶραι βουλόμενοι. εἰ δὲ μὴ ἔχοιεν ἡδέως ὀξυμέλιτος λαμβάνειν, τούτοις δίδου τὰ καλούμενα καταπότια, ἐμβαλὼν ἐν τοῖς ᾠοῖς. ἔστωσαν δὲ τοιαῦτα, ὥστε δύνασθαι καὶ αὐτὰ τῶν ἄρθρων ἐκκαθᾶραι τά τε γλίσχρα καὶ παχύχυμα τῶν περιττωμάτων. πολλὰ μὲν οὖν εἰσι τοιαῦτα. πλείω δὲ πάντων οἱ ὑφ' ἡμῶν σκευαζόμενοι κόκκοι. ἔστω δὲ αὐτῶν ἡ σύνθεσις τοιαύτη, ἀλόης ἡπατίτιδος, κολοκυνθίδος, ἑλλεβόρου μέλανος φλοιοῦ ἀνὰ Γο α', εὐφορβίου, νίτρου ἀνὰ Γο τὸ S''. χυλῷ κράμβης ἀναλάμβανε, ἢ μήλων, ἢ κιτρίου. χρῶ πρὸς δύναμιν. βέλτιον δὲ μὴ μόνον ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις αὐτὰ διδόναι. οὔτε γὰρ ἀθρόως ἐκκενῶσαι δυνατόν ἐστι τὰ παχύτερα τῶν περιττωμάτων, ἀλλὰ κατὰ μικρόν. ἀπολεπτύνεται γὰρ οὕτως ἐκ τῆς συνεχοῦς αὐτῶν δόσεως, εἴ τι παχὺ καὶ γλίσχρον ἔνδον ἐστὶ, καὶ ἐπιτηδειότερον πρὸς κένωσιν τοῖς ἕλκουσι γίνεται. γινώσκειν δὲ δεῖ ὡς οὐ μόνον προφυλακῆς ἕνεκα ἐν τοῖς διαλείμμασιν αὐτὰ χρὴ διδόναι, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς περιόδοις. τὸν παροξυσμὸν γὰρ παραμυθοῦνται ἱκανῶς ἐξ αὐτῶν ἕλκοντα τῶν πεπονθότων τὴν ὕλην, καὶ οὐκ ἐῶντα τοῦ λοιποῦ ῥευματίζεσθαι. τούτοις ἁρμόζει μετὰ τὰς καθάρσεις, καὶ τῶν ἀντιδότων ἐπιδιδόναι τινὰς, ὅσαι λεπτύνειν εἶεν μεμαρτυρημέναι, τά τε γλίσχρα καὶ παχέα τῶν περιττωμάτων. ὠφελοῦνται δὲ πλέον ἁπάντων ὅσοι φύσει φλεγματώδεις εἰσίν, ὑγραί τε καὶ ψυχραὶ ἔχουσι τὴν κρᾶσιν, ὥσπερ γε πάλιν ἀδικοῦνται μεγάλως οἱ τὰς θερμασίας κεκτημένοι, καὶ φροντιστικοὶ, καὶ ἐν ἀγρυπνίαις τὸν πάντα βίον διατελοῦντες. πολλαὶ μὲν οὖν εἰσι τῶν ἀντιδότων ἔχουσαι δραστικὴν τὴν δύναμιν, ἐπιδειξάμεναί τε πολλάκις μεγίστην ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν φλεγματικὴν ἐχόντων καὶ ὑγρὰν τὴν κρᾶσιν. ἀλλὰ τῆς γε διὰ κοραλλίων καλουμένης ἐγὼ κάλλιον οὐχ εὗρον. μετὰ γὰρ τοῦ μηδὲν ἔχειν ἀηδὲς ἐν τῇ πόσει, προσέτι καὶ τὸ δραστικὸν καὶ ἀκίνδυνον κέκτηται. οὐ γὰρ ἀμέτρως ἔχει τὸ ξηραίνειν, ἀλλὰ τὸ διικνεῖσθαι περὶ τὸ βάθος, λεπτύνουσα τὰ γλίσχρα καὶ παραπεπλασμένα ἐν τοῖς ἄρθροις, ἐνδείκνυται τὴν ὠφέλειαν. ἔχει δὲ τῆς ἀντιδότου ἡ γραφὴ οὕτως, κοραλλίου ℥ ς', σμύρνης τρωγλίτιδος Γο δ', καρυοφύλλου ℥ ιβ', ῥέου ποντικοῦ Γο α', φύλλου ἀδόλου ℥ ιβ', παιωνείας ῥίζης Γο α', ἀριστολοχίας μακρᾶς Γο β', ἀριστολοχίας στρογγύλης Γο β', ναρδοστάχυος Γο δ'. ταῦτα κάλλιστα καὶ ἄδολα ἐπιλεξάμενος, ἵνα μὴ ἀποτύχῃ τὸ βοήθημα, κόψον καὶ σῆσον πάνυ λεπτῷ κοσκίνῳ, καὶ δίδου τῷ πάσχοντι ℥ α', ἕωθεν εἰς εὔκρατον, καὶ μενέτω ἕως ὡρῶν ς'. ἀρχὴν δὲ ποίει τοῦ διδόναι τὴν ἀντίδοτον ταύτην, ἰανουαρίῳ α'. λαμβανέτω δὲ ὁ πάσχων πρῶτον ἡμέραν μίαν παρὰ μίαν, καὶ παραλιμπανέτω ἡμέρας ιε', καὶ μετὰ τὸ πληρωθῆναι τὰς * σ' δόσεις, μίαν παρὰ μίαν, ἢ παρὰ δύο λαμ-

βανέτω, ἕως ἂν πληρωθῶσι τξε΄ δόσεις. παραφυλαττέσθω δὲ ὁ παραλαμβάνων, μὴ σχολᾶν, μηδὲ ἀφροδισιάζειν, μηδὲ πίνειν οἴνους στύφοντας, ἢ πάνυ γλυκεῖς, καὶ πάντα τὰ δριμέα λάχανα, καὶ τῶν ἰχθύων τὰς κεφαλὰς, καὶ καρκίνους, ἀστακοὺς, σηπίας, *σμύλας, σεῦτλα, καὶ τὸ κρέας τῶν λαγωῶν, ὀστρείων ἁπάντων, μάλιστα τοῦ ἀμύλου. διότι μὲν ἡ ἀντίδοτός ἐστι, καὶ δεῖ θαῤῥούντως αὐτῇ κεχρῆσθαι τὸν θέλοντα τελείως ἀπαλλαγῆναι τοῦ πάθους. ἐπεὶ δὲ, καθάπερ εἰρήκαμεν, οὐ πᾶσιν ὁμοίως ὁ φλεγματώδης χυμὸς πλεονάζει, οὔτε ἡ αὐτὴ κρᾶσις πάντων, εὔδηλον ὡς οὐ δυνατόν ἐστιν ἅπαντας ὑπὸ μιᾶς ἀντιδότου θεραπευθῆναι, ἀλλὰ τοὺς μὲν ὑπὸ τῶν ἀσθενεστέραν ἐχόντων δύναμιν, ἑτέρους δὲ ὑπὸ τῶν δραστικωτέραν, ἀναγκαῖον ἐφάνη μοι καὶ χρήσιμον, μὴ μόνον μιᾶς, ἀλλὰ καὶ διαφόρων μνημονεῦσαι, ὥστε τὸν βουλόμενον ἁρμόζεσθαι πρὸς τὴν πλεονάζουσαν κακοχυμίαν, ἐντεῦθεν ἐπιλέγεσθαι τὸ φαινόμενον αὐτῷ χρήσιμον. Ἀντίδοτος ἡ ἡρακλείδου τοῦ φιλοσόφου, ἥτις πολλὴν ἔδωκε πεῖραν ἐπὶ πολλῶν. Ναρδοστάχυος, φύλλου ἀνὰ ℥ β΄, γεντιανῆς κρητικῆς, ἀριστολοχίας μακρᾶς, ἀριστολοχίας στρογγύλης, σμύρνης τρωγλίτιδος ἀνὰ < δ΄, δαφνοκόκκων λελεπισμένων < δ΄, ῥέου ποντικοῦ < η΄. ἡ τελεία δόσις τῆς ἀντιδότου ἐστὶ < α΄. δεῖ δὲ πλείω διδόναι, ὡς ἂν συνίδῃ ὁ παρέχων ἰατρὸς, ἀποβλέπων καὶ εἰς ἅπαντα. δεῖ δὲ καὶ ταύτης τῆς ἀντιδότου μὴ ἁπλῶς ἄρχεσθαι τῆς δόσεως, ἀλλ᾽ ἐν καιρῷ δέοντι. κάλλιστος δὲ καὶ πρῶτος ἔστω σοι καιρὸς τῆς ἀντιδότου, ἀρχομένου ἔαρος, καὶ ἡλίου διαπορευομένου τὸν κριόν. εἰ δέ τι κωλύσειεν ἄρχεσθαι τῆς δόσεως ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, δευτέραν ἀρχὴν ποιοῦ τὰ τελευταῖα τοῦ φθινοπώρου. βέλτιον δέ ἐστι σπουδάζειν, ἐπὶ μὲν τῶν ἐχόντων ψυχροτέραν τὴν κρᾶσιν, ἀρχομένου μᾶλλον ἔαρος· ἐπὶ δὲ τῶν θερμοτέρων, ἤδη τοῦ φθινοπώρου μέλλοντος λήγειν. ὁ δὲ καθημερινὸς τῆς δόσεως τρόπος, ἑωθινὸς ἔστω, εἴ γε πέψας εὑρεθείη καλῶς. εἰ δὲ μὴ, ὑπερτιθέσθω. κατ᾽ ἐκείνην δὲ λαμβανέτω τὴν ἡμέραν, περὶ ὥραν δευτέραν ἢ τρίτην, ὅτε τῆς ἐρυγῆς αἰσθάνεται καθαρωτέρας καὶ ἀπερίττου γινομένης. μετὰ δὲ τὸ φάρμακον, ὥραν περί που δὴ πέμπτην, περιμενέτω ἄσιτός τε καὶ ἀκίνητος ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἐν εὐθυμίᾳ, ὀργῆς ἁπάσης φυλάττων ἑαυτὸν χωρὶς, ὥστε μηδὲ παρεμποδὼν γίνεσθαι πρὸς τὴν ἀνάδοσιν τοῦ φαρμάκου. δεῖ μὲν γὰρ ἀκριβῶς τοῦτο φροντίζειν, ἐπὶ δὲ τούτων ἔτι μᾶλλον. ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τῶν πολλῶν ἡ ἐπιτυχία μεγάλην ἐργάζεται τὴν ὠφέλειαν, οὕτω καὶ ἡ ἀποτυχία μεγίστην τε καὶ ἀνιαρὰν οἶδεν ἐπιφέρειν τὴν βλάβην. ἔστω δὲ τὸ ποσὸν τῆς καθημερινῆς δόσεως < α΄, καὶ μὴ παραλιμπανέτω ἄχρι μηνῶν ἓξ πίνων τὴν ἀντίδοτον. εἰ δέ τις γένοιτο τοῦ λαβεῖν ὑπέρθεσις, ἀνταποδοῦναι δεῖ τὴν παραλειφθεῖσαν ἡμέραν. ἐγὼ δέ φημι ἐπὶ τῶν φλεγματικὴν καὶ ὑγρὰν ἐχόντων τὴν κρᾶσιν, καὶ ἄχρις ἐνιαυτοῦ καλόν ἐστι προσκαρτερεῖν τῇ δόσει τοῦ φαρμάκου. ὅσῳ γὰρ ἄν τις ἐμβραδύνῃ περὶ τὸ λαμβάνειν, τοσούτῳ μᾶλλον ἐκνικῆσαι τὸ πάθος δυνήσεται. μετὰ δὲ τὴν δόσιν τούτων τῶν ἀντιδότων, συμβουλεύω πάντως ἐκ διαλειμμάτων μηνῶν δύο ἢ τριῶν καθαίρεσθαι, διὰ τὸ τὴν κακοχυμίαν ὑπόμνησίν τε καὶ παλιγγενεσίαν τοῦ πάθους ἐργάζεσθαι. εἰ δὲ φεύγει τὴν συνεχῆ κάθαρσιν ὁ κάμνων, ἀλλ᾽ οὖν γε καὶ τῆς ἀντιδότου ἧς τὸ πρότερον ἐλάμβανεν ἐκ διαστημάτων, λαμβανέτω, καὶ μάλιστα περὶ τὸ ἔαρ καὶ τὸ φθινόπωρον. οὕτω γὰρ ποιῶν τὶς ἀπέριττος τοῦ λοιποῦ καὶ ἀρευμάτιστος γενήσεται, οὐκέτι νυγμόν τινα, οὐδ᾽ ἄλλον κίνδυνον ὑφορώμενος.

ἰστέον δὲ

ἰστέον δὲ ὅτι ἐκεῖνοι μάλιστα κινδυνεύουσιν ὅσοι μετὰ ε΄ ἔτος ἢ ζ΄, τὰς τοιαύτας ἀντιδότους ἠθέλησαν προσφέρεσθαι. ὅσοι δ᾽ ἀρχομένου τοῦ πάθους εἰλήφασιν, εἶτα καὶ καθαρσίοις ἐχρήσαντο μετὰ τὴν ἀπαλλαγήν, οὐδένα κίνδυνον ἐφωράθησαν.

Ἀντίδοτος ποδαγρικὴ ἀγαπητοῦ, καὶ αὐτὴ δόκιμος, καὶ πολλοὺς ἰασαμένη. Ναρδοστάχυος, ἴρεως, σμύρνης τρωγλίτιδος, ἀναγαλλίδος τῆς τὸ κυανοῦν ἄνθος ἐχούσης, παιωνείας ῥίζης ἀνὰ Γο β΄, κασίας, κρόκου, μήου, φύλλου, μαστίχης, ἀσάρου, ἐρυθεδανοῦ ἀνὰ Γο α΄, δαμασονίου, ἀριστολοχίας μακρᾶς καὶ στρογγύλης ἀνὰ Γο δ΄, καρυοφύλλου Γο S΄΄, φοῦ Γο α΄ S΄΄, ἀλόης ἡπατίτιδος Γο ϛ΄. ἡ δόσις < α΄. λαμβανέτω ὁ πάσχων ἐπὶ ἐνιαυτόν. Ταῦτα περὶ τῶν καθόλου βοηθημάτων εἰρηκότες, μετέλθωμεν λοιπὸν ἐπὶ τὰ μερικὰ βοηθήματα, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν ἐπὶ τῆς ψυχρᾶς δυσκρασίας ἁρμοζόντων ποιούμενοι. Καταπλάσματα τοπικὰ τοῖς διὰ ψυχρὸν χυμὸν ὀδυνωμένοις. Μετρίας μὲν οὔσης τῆς ὀδύνης, ἐπὶ τούτων ἁρμόζει καὶ ἡ κράμβη καταπλαττομένη κοπανισθεῖσα, καὶ τῶν σελίνων τὰ φύλλα, ὁμοίως δὲ καὶ τῆς κονύζης. εἰ δὲ ἡ ὀδύνη σφοδρὰ γένοιτο, ὥστε μὴ δύνασθαι φέρειν, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἐπὶ τούτων κεχρῆσθαι τοῖς καταπλάσμασι· μάλιστα δὲ τοῖς παρηγοροῦσιν, οἷά εἰσι τὰ διὰ τοῦ τηλίνου ἀλεύρου, καὶ αἴρας, καὶ μέλιτος ὀλίγου. ἔστω δὲ τοῦ μὲν τηλίνου ἀλεύρου μέρη γ΄, ἐκ δὲ τῆς αἴρας μέρος α΄. οὐκ ἀποτρέπω δὲ οὐδὲ τῶν ἐρεβίνθων αὐτοῖς προσπλέκειν ἅμα. ἑψεῖσθαι δ᾽ αὐτὰ ἐν οἴνῳ λεπτομερεῖ, καὶ θερμοτέρῳ ναρδίνῳ τε καὶ μύρῳ, ἢ κυπρίνῳ συνεψομένῳ ὀλίγον, καὶ μάλιστα χειμῶνος ὄντος. τότε γὰρ εἰ καὶ θερμότερόν τι αὐτοῖς προσπλέξεις, οὐδὲν ἂν βλάψοις, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ὠφελήσεις. ἀνώδυνόν τε γὰρ καὶ διαφορητικώτερον ἔσται τὸ προσφερόμενον. μιγνύσθω οὖν αὐτοῖς, εἴγε δεήσει καὶ μικρὸν ἔτι θερμότερον ἐργάσασθαι, τὸ κατάπλασμα, καὶ τῶν φύλλων τῆς δάφνης, ὅσα τε ἄλλα ἁπαλώτατα τυγχάνει, καὶ τῆς κονύζης ὁμοίως, ἢ σέλινον, ἢ σμύρνιον, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα γε τῆς αὐτῆς ὄντα τυγχάνει δυνάμεως. ἔστω δὲ ἔλαττον τὸ κατάπλασμα. πολὺ δὲ ἔλαττον τὸ ἐκ τούτων προσπλεκόμενον τῷ καταπλάσματι ζέμα. εἰ γὰρ πλέον ἐπιβληθῇ τῶν βοτανῶν, καὶ μάλιστα ἐν ἀρχῇ τῶν παροξυσμῶν, οἶδε βλάπτειν μεγάλως. ἄμεινον οὖν ἐστιν ἐν ταῖς παρακμαῖς, τοῖς ἐπὶ πλέον διαφορεῖν δυναμένοις κεχρῆσθαι * πρότερον. εἰ δὲ καὶ τῶν ἐπιπλασμάτων ἐπιτιθεμένων ἄμεσόν τε καὶ οὐ φορτικὴν εἶναι φάσκει τὴν ὀδύνην ὁ κάμνων, ἀναγκαῖόν ἐστι καταντλήμασι κεχρῆσθαι τηνικαῦτα, διαφορεῖν τε ἅμα καὶ ἀποκρούειν δυναμένοις, ὧν ἐστιν ἓν καὶ τοῦτο πολλάκις εὐδοκιμῆσαν ἐπὶ πολλῶν. ἔχει δὲ οὕτω, λαβὼν ὄξος δριμύτατον, ἀφέψησον ἐν αὐτῷ θύμον τε καὶ ὀρίγανον, θύμβραν τε καὶ καλαμίνθην ἐκ τῶν ὀρεινῶν μᾶλλον ληφθεῖσαν τόπων. ἐπειδὰν οὖν καλῶς ἑψηθῶσιν αἱ βοτάναι, καὶ πᾶσαν αὐτῶν ἀπολύσωσι τὴν δύναμιν, τότε λαβὼν τὸ ἀποληφθὲν ὄξος ἔτι θερμὸν ὑπάρχον, ἀπάντλησον ἐξ αὐτοῦ τὰ πάσχοντα μόρια. οὐ μόνον γὰρ ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις δέδωκε πεῖραν, καὶ τὸ θαυμαστόν, ὅτι καὶ ἐπὶ θερμῶν ῥευμάτων ὠφέλησε προσενεχθέν, καὶ ἐκώλυσε πάλιν γενέσθαι ῥευματισμὸν δεύτερον. μετρίας δὲ τῆς ὀδύνης γενομένης μετὰ τὴν κατάντλησιν, καὶ κηρωταῖς εἰ δεήσει χρῆσθαι φαρμάκοις, οὐ μόνον θάλπειν καὶ διαφορεῖν τὰ ἐπιπολῆς δυναμένοις, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν βάθει. καὶ πρῶτον μὲν προσφέρεσθαι καλὸν τὴν διὰ τοῦ στρουθίου σκευαζομένην κηρωτήν, καὶ τὸ παρηγορικὸν ἔχουσαν, καὶ τὸ διαφορητικόν. ἔχει δὲ καὶ ταύτης

ἡ σκευὴ οὕτω. Ἡ διὰ στρουθίου κηρωτή. Ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος, γάλακτος βοὸς μιγαίνης ἀνὰ Γο γʹ, λινοσπέρμου Γο ηʹ, ᾠὰ δʹ. ταῦτα ἀποτειβήσας, προσβρέχε τὸ ἀμμωνιακὸν εἰς τὸ γάλα, καὶ λείου, εἶτα κολοφωνίας Γο γʹ, στέατος στρουθίου Γο βʹ Sʹ, ἐλαίου παλαιοῦ Γο γʹ, κηροῦ Γο ϛʹ, σκευάσας χρῶ. Ἄλλο σφόδρα καλὸν τὸ διὰ τοῦ εὐφορβίου. Πρὸς δὲ τὰς ἐπὶ πλέον καταψύξεις, καὶ ἀφορήτους ἐκ ταύτης ὀδύνας, καὶ σφηνώσεις τῶν ἄρθρων, ἰσχυρόν ἐστι τὸ διὰ τοῦ εὐφορβίου σκευαζόμενον ἐπίθεμα. ἔχει δὲ τούτου ἡ σκευασία οὕτω, ἐλαίου παλαιοῦ ℔ αʹ Sʹ, κηροῦ, νίτρου ἀλεξανδρινοῦ, τερεβινθίνης καλῆς, ἀνὰ ℔ αʹ, εὐφορβίου Γο αʹ, ἴρεως ἰλλυρικῆς Γο βʹ, τήλεως ἀλεύρου ξε αʹ Sʹ. δόκιμόν ἐστι τὸ φάρμακον, καὶ ἐπὶ πολλῶν πολλάκις εὐδοκιμηθὲν ἐπὶ τῶν τοιούτων διαθέσεων. καὶ γὰρ διαφορεῖ καὶ ἀμύσσει τὴν ἐπιφάνειαν, ἕλκει τε ἐκ τοῦ βάθους τὰ ἐσφηνωμένα, καὶ διαλύει, καὶ τὴν ὀδύνην ἐκκόπτει, καὶ τὸ πάντων κάλλιον, ἀμόλυντόν ἐστι καὶ ἀνεπαχθῶς ἀφαιρούμενον. οἶδα δὲ καὶ αὐτὸ τὸ εὐφόρβιον ἅμα ἐλαίῳ καὶ κηρῷ συνεψηθὲν, καὶ μεγάλας ὀδύνας ὑπὸ ψυχροῦ χυμοῦ γινομένας παραμυθησάμενον. οὐ δεῖ δὲ θαυμάζειν ἡμᾶς ὅτι τὸ εὐφόρβιον οὕτω θερμὸν ὑπάρχον καὶ δακνῶδες ἐπαινούμενον, ὡς παρηγορεῖν ὀδύνας δύνασθαι. εἰσὶ γάρ τινες ἀλγηδόνες ἀλλοιωθῆναι μὴ δυνάμεναι, εἰ μή τι τῶν δριμυτέρων αὐταῖς προσενέγκοις. ὁ γοῦν λόγος οὔτε θαυμάζει τούτων οὐδὲν, οὔτε καταγινώσκει τῶν χρωμένων, ὥσπερ οὐδὲ ὅτε ὁρᾷ τινα τὰ ἐναντία προσφέρειν τὰ ἐκ γλυκέων ὑδάτων ἐπὶ τῶν ῥευματιζομένων σφόδρα, ἀλλὰ λογίζεται δηλονότι καὶ διακρίνει καλῶς, καὶ θαυμάζει τὴν μέθοδον. ὡς γὰρ τῶν ὀδυνωμένων ὑπὸ λεπτοῦ καὶ δακνώδους καὶ δριμέος χυμοῦ δικαίως ὠφέλησε τὰ λουτρά· τὸ μὲν γὰρ διεφόρησε, τὸ δὲ καὶ εἰς εὐκρασίαν μετέβαλεν· οὕτω πάλιν τοὺς ὑπὸ ψυχρῶν ῥευματισθέντας χυμῶν, ὀδυνᾶσθαί τε καὶ διατείνεσθαι φάσκοντας τοὺς ἐν τοῖς ἄρθροις ὑμένας, εἰκότως ἡ τῶν θερμαίνειν καὶ δάκνειν καὶ ἀμύττειν τὴν ἐπιφάνειαν δυναμένων ὠφέλησε χρῆσις. ἐγὼ γοῦν οἶδά τινα τῷ νάπυϊ μόνῳ χρώμενον ἐπὶ τῶν τοιούτων ἐν τοῖς μεγίστοις παροξυσμοῖς, καὶ ἀνώδυνον γινόμενον, ἐπεμίγνυέ τε αὐτῷ πολλάκις ἰσχάδων καὶ ὄξους, καὶ ἀνακόπτων αὐτὰ, καὶ ἐμπλαστρῶδες ποιῶν, οὕτως ἐπετίθει τὸ φάρμακον. καὶ ἄλλον ὁμοίως ἐθεασάμην κεχρημένον τῷ διὰ κανθαρίδων φαρμάκῳ, καὶ ὀνηθέντα τὰ μέγιστα. ῥηγνυμένης γὰρ τῆς γινομένης ὑπὸ τοῦ φαρμάκου φλυκταίνης, ὑγρὸν ἐξεκρίνετο πολὺ, καὶ τούτου συμβαίνοντος, ἔφασκεν ὠφελεῖσθαι τὰ μέγιστα. καὶ τὸ διὰ σκόρδων τε ἄλλους ὠφέλησεν, ἐπιπλασθέντα καὶ αὐτὰ μόνα τὰ σκόρδα, καὶ ἄλλως δὲ αἱ παρὰ τοῖς βαρβάροις * ἴσκαι καλούμεναι. ἐγὼ δὲ οὐκ ἐπαινῶ τὰ τοιαῦτα τῶν φαρμάκων, ἐπειδὰν καθ᾽ ἑαυτὰ προσφέρωνται. βλάπτουσι γὰρ τὰ μέγιστα, εἰ καὶ παρηγορεῖν δοκοῦσι, μηδὲν ἔχοντα τῶν μαλάττειν τε καὶ καθαιρεῖν τὰ κατεψυγμένα καὶ πεπηγότα πάνυ δυναμένων. ἐξατμίζουσι γὰρ τὸ λεπτὸν μόνον. τὸ δὲ παχὺ καὶ γεῶδες καταλιμπάνουσι, καὶ μένειν καὶ προσανεπλάσθαι τοῖς ἄρθροις ἀναγκάζουσιν αὐτό. ἔτι δὲ μᾶλλον ὑποξηραίνουσι καὶ ὑποπωρῶσι διὰ τῆς ξηραντικῆς καὶ θερμαντικῆς αὐτῶν δυνάμεως, τῆς προσούσης τῷ νάπυϊ καὶ τοῖς δριμέσι πᾶσιν. ὅτι δὲ τοῦτο συμβαίνει δῆλον. πάντες γὰρ οἱ τοσοῦτον δριμέσι μόνοις κεχρημένοι φαρμάκοις, καὶ μηδὲν ἔχουσι μαλακτικὸν, καὶ μάλιστα ἐν ἀρχῇ, καὶ πλήθους ὄντος, δυσκίνητά τε καὶ μετὰ πολὺν ἐπανερχόμενα χρόνον εἰς τὸ δύνασθαι βαδίζειν ἔχουσι τὰ ἄρθρα. βέλτιον οὖν ἐστι μὴ κεχρῆσθαι τούτοις μόνοις, ἢ χρώμενον εὐθὺς

μετα-

μεταβαίνειν εἰς ὅσα τε διαχεῖ, καὶ μαλάττει, καὶ τέμνει, καὶ διικνεῖται εἰς τὸ βάθος, ὥστε διὰ τούτων ἀναλαβεῖν δυνηθῆναι τὰ ἄρθρα πάλιν τὴν ἀρχαίαν κίνησιν. εἰ μὲν οὖν εὐποροίη τις ἑνὸς βοηθήματος ἀμφότερα ποιεῖν δυναμένου, εὖ ἂν ἔχοι· εἰ δὲ μή γε, δυνατόν ἐστι καὶ παρὰ μέρος αὐτοῖς κεχρῆσθαι, ποτὲ μὲν τοῖς χαλαστικοῖς, καὶ διαφορητικοῖς· οὕτω γὰρ ἄν τις δυνηθείη ποτὲ διαχέειν τὴν ὕλην· ἄλλοτε δὲ λεπτομερῶν καὶ ἀμύκτων τὰ πεπονθότα, πᾶσαν ὑποκλέψαι τὴν ἐν βάθει τοῖς ἄρθροις ἐναποκειμένην ὕλην. ἵνα δὲ μὴ ζητοίη τις ἀναλέγεσθαι τὰ σύνθετα τῶν βοηθημάτων ἐξ ἑτέρων ἀρχαίων, ἀναγκαῖον ἐνόμισα παραθέσθαι καὶ τούτων τὰς σκευασίας. ὁ γὰρ ἐν τοῖς ἔργοις ἀσχολούμενος ἰατρὸς, οὐδὲ τοῖς τῶν παλαιῶν ἐντυγχάνειν εὐκαιρεῖ πολλοῖς συγγράμμασιν. Ἄλειμμα ἁπλοῦν διαφορεῖν καὶ διαλύον τὰ σκληρωθέντα τῶν ἄρθρων. Αἰγειρίνου ἐλαίου, κηροῦ, στέατος χηνείου ἀνὰ Γο α', εὐφορβίου ʒ ε'. τὸν κηρὸν μετὰ τοῦ αἰγειρίνου ἐλαίου, καὶ τότε τὸ στέαρ ἐπίβαλλε, καὶ ἑψήσας καὶ ψύξας, εἰς τὴν θυίαν κατακένωσον, καὶ τὸ εὐφόρβιον λειοτριβήσας, ἐπίπασσε κατὰ μικρὸν, καὶ πάλιν λείου, ἐπιχέων τὸ αἰγειρινὸν ἔλαιον, ἕως συστάσεως μήτε παχείας πάνυ, μήτε ὑγρᾶς. Ἄλειμμα τὸ διὰ κισσοῦ καλούμενον, πρὸς τὰ αὐτά.

Ἐλαίου παλαιοῦ λί ι', ἐν ἄλλῳ λί γ' ἢ ε', κυπαρίσσου σφαιρία κε', βράθυος χλωρᾶς λί α', λιβανωτίδος χλωρᾶς λί α', δαφνίδων χλωρῶν κόκκους ρ', τήλεως * Γο α', ἀλθαίας χλωρᾶς λί α', φλοιοῦ στροβιλίνου λί α', ταῦτα συνθλάσας, βρέξον εἰς ὕδατος ξε γ', ἐπὶ ἡμέρας γ'. καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας, ἐπίβαλλε τὸ ἔλαιον, καὶ ἕψε ἕως ἀναλωθῇ τὸ ὕδωρ, εἶτα διηθήσας τὸ ἔλαιον, ἐπίβαλλε εἰς αὐτὸ κηροῦ λί α', κολοφωνίας λί α', κισσοῦ Γο δ', τὸν ὀπὸν λείου μετὰ οἴνου ἀσκαλωνίου καλοῦ πάνυ, καὶ οὕτω πάντα ἀναλαβὼν, χρῶ καλλίστῳ πάνυ καὶ παρηγορικῷ φαρμάκῳ. ἰσχυρότερον δὲ τούτου καὶ πρὸς τὰς χρονίας διαθέσεις ἁρμόζειν δυνάμενον ἔστω τὸ καλούμενον λυσιπόνιον. ἔχει δὲ καὶ τούτου ἡ γραφὴ οὕτω, καστορείου Γο α', ἐν ἄλλῳ Γο β', εὐφορβίου Γο α', πεπέρεως, ἀμμωνιακοῦ ἀνὰ Γο β', ὀποπάνακος, χαλβάνης, μυελοῦ ἐλαφείου ἀνὰ Γο β', τερεβινθίνης ῥητίνης Γο ϛ', ἐν ἄλλῳ Γο γ', κηροῦ λί α', ἰρίνου Γο γ', γλευκίνου, κυπρίνου, δαφνίνου ἀνὰ Γο ϛ', ἐλαίου παλαιοῦ λί α'. Ἄλλο ποιοῦν καὶ ἐπὶ τῶν σκληρῶν σωμάτων, καὶ πάνυ χρονίων διαθέσεων, ὥστε καὶ τὰς καλουμένας ἀγκυλώσεις διαλύειν.

Ἀδάρκης, ὀποπάνακος, καστορείου, χαλβάνης, τερεβινθίνης, πεπέρεως ἀνὰ Γο δ', ὑσσώπου, κηροῦ ἀνὰ Γο β', εὐφορβίου Γο α', στύρακος, θαψίας ἀνὰ Γο δ', πυρέθρου Γο γ', κηροῦ πυρροῦ λί α', ἐλαίου κυπρίνου Γο γ', δαδίνου Γο ϛ', δαφνίνου ἐλαίου Γο η', ἐλαίου παλαιοῦ Γο α', ναρδίνου λί α', ἐλαίου ἀμαρακίνου λί α', βαλσάμου Γο γ'. αὕτη ἡ γραφὴ καὶ πρὸς τὰ παραλελυμένα ποιεῖ γενναίως μόρια. χρὴ δὲ προσέχειν, καὶ μὴ ἐπὶ ξηροτέρων καὶ θερμοτέρων σωμάτων κεχρῆσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τῶν δυσπαθῆ καὶ σκληροτέραν ἐχόντων τὴν σάρκα, καὶ ἐκ χρόνου πολλοῦ κακοπαθούντων ἐπὶ παχέσι καὶ γλίσχροις χυμοῖς, ὡς μὴ δύνασθαι διαστέλλειν καὶ κινεῖν διὰ τοῦτο τὰ ῥευματισθέντα μόρια.

Πρὸς τοὺς οἰδηματώδεις ἔχοντας ὄγκους εἰς τοὺς πόδας.

Πρὸς τοὺς οἰδηματώδεις δὲ ὄγκους, ἐφ' ὧν οὐκ ἔστιν ὁ ἐπιρρέων χυμὸς οὔτε παχὺς, οὔτε γεώδης, ἀλλὰ χαῦνός τε καὶ μαλακὸς ὑπείκων ταχέως ἁπτομένων ἡμῶν τοῖς δακτύλοις, ὑπονοοῦμεν φυσῶδες πνεῦμα ἐπιρρεῖν, καὶ ὑγρὸν καὶ ὑδατῶδες φλέγμα. ἐπὶ τούτων οὖν ἁρμόζουσι μάλιστα ἥ τε δι' ἁλῶν σκευαζομένη κηρωτὴ, καὶ τὰ χρίσματα.

ἐφ' ὧν δὲ μηδὲν ἀνύουσι τὰ ἐπιπλάσματα ἢ χρίσματα, τούτοις ἐπιτήδειαι καὶ αἱ διὰ τῶν ἁλῶν πεφρυγμένων πυρίαι, πυκνότερον ἀλλασσόμεναι. καὶ γὰρ ὑπ' αὐτῶν οὐ μόνον αὐτοὺς συμβαίνει παρηγορεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ ὠφελεῖσθαι τὰ μέγιστα. ἐγὼ γοῦν οἶδα τῶν πάνυ διαφανεστάτων ἀνδρῶν τινα ἐν τῇ ῥώμῃ τῇ διὰ τῶν ἁλῶν ἀεὶ χρώμενον πυρίᾳ, καὶ διὰ ταύτης παρηγορούμενον μεγάλως. ὅτι δὲ ὠφελεῖ τοῦτο, πρόδηλον. οὐδέποτε γὰρ βλάβην τινὰ τῶν ἄρθρων, οὐδὲ πώποτε εὑρέθη ποιήσας. ὠφελεῖ δὲ τούτοις καὶ θερμοτέρῳ κεχρῆσθαι λουτρῷ, καὶ ξηροτέρῳ, καὶ νίτρῳ λεπτῷ, καὶ ἁλσί, καὶ ὅσα τοῖς παλαιοῖς εὕρηται δάκνειν τε καὶ ἀμύττειν καὶ λεπτύνειν τὴν ἐπιφάνειαν δυνάμενα, ἐπισπᾶσθαί τε τὴν ἔνδον ἐμπεριεχομένην ὑγρότητα. εἰσὶ δὲ τοῖς παλαιοῖς εὑρημένα πολλά. ἡμεῖς δὲ πολλὴν ἔχομεν πεῖραν καὶ τοῦδε τοῦ σπάσματος. ἔχει δὲ αὐτοῦ ἡ γραφὴ οὕτως. Σμῆγμα, ἤτοι πάσμα καλόν. καλοῦσι δὲ αὐτό τινες ἰνδόν, ἄλλοι δὲ ἀσκληπιόν. Ξηρίον μετασυγκριτικὸν πώρων, καὶ πρὸς τοὺς οἰδηματώδεις ὄγκους μετ' ὄξους ἐπιπλασσόμενον, καλῶς ποιεῖ. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ * ὑῶν τὸ στέαρ μετὰ ἀσβέστου ὁλμοκοπηθέν, ὥστε μαλαγματῶδες γενέσθαι πάνυ, καλῶς διαφορεῖ τὰς οἰδηματώδεις πάσας φλεγμονάς, καὶ μάλιστα τὰς ἐν τοῖς γόνασι. καὶ τῶν ἐρίων αἱ ὀξεῖαι συνεψόμεναι καὶ συλλειούμεναι, καὶ μετὰ τὴν ἕψησιν καταπλασσόμεναι. καλῶς καὶ αὕτη διαφορεῖν μεμαρτύρηται ἡ θηριακὴ χριομένη μετά τινος τῶν λεπτομερῶν οἴνων. τοσαῦτα περὶ τῆς ἐπὶ φλεγματικῷ χυμῷ γινομένης ποδάγρας εἰρηκότες, εἴπωμεν καὶ ὅπως τὴν ἐπὶ αἵματι γινομένην ὀδύνην ἐν τοῖς ἄρθροις ἰᾶσθαι δυνατόν.

Περὶ τῆς ἐπὶ αἱματικῷ χυμῷ συνισταμένης ποδάγρας.

Εἰ μὲν αἱματικὸν ὑπολάβοις εἶναι τὸν συρρέοντα χυμὸν εἰς τὰ ἄρθρα, εἰ μὲν μηδὲν εἴη τὸ κωλῦον, εἰς τὴν τῆς φλεβοτομίας ἥκειν κένωσιν. οὕτω γὰρ οἶδα πολλοὺς ἢ τέλεον ἀπαλλαγέντας, ἢ σπανίως ῥευματισθέντας, ἐκ τοῦ μὴ ἀμελεῖν, ἀλλὰ τοῦ ἔαρος ἀρχομένου παρέχοντας ἑαυτοὺς πρὸς τὴν τοῦ αἵματος ἀφαίρεσιν * μόνον δὲ κενοῦσθαι φυλαττομένους ὅσα τῶν ἐδεσμάτων πέφυκε τρόφιμά τε καὶ τὸν αἱματικὸν χυμὸν ἐπὶ πλέον αὔξειν. ἴσασιν οὖν ταῦτα, κἂν ἐγὼ μὴ γράφω, πάντες ἰατροί, ὡς τὰ κρέα πάντα, καὶ τούτων ἔτι μάλιστα τὰ ὕεια τοῦτο ποιεῖν πέφυκε, καὶ οἱ γλυκεῖς τῶν οἴνων, καὶ καθόλου πᾶσα τροφὴ πολλή, καὶ εὐθυμία, καὶ κίνησις σύμμετρος. εἰ οὖν ἀμφότερα φυλάττοιτο, ἔτι, ἔαρος ἀρχομένου παραλαμβάνειν αἵματος κένωσιν. καὶ τὸ αἷμα πολὺ τικτόντων ἐδεσμάτων ἀπέχοιτο. γυμνάζοιτο δὲ καὶ τὸ σῶμα συνεχῶς, ἄοκνός τε γένοιτο πρὸς πᾶσαν κίνησιν, πῶς οὐκ ἂν οὕτως ἀπείρατός ἐστιν; ἀπείρατος δὲ γινόμενος, πῶς οὐκ ἂν ἀρρευμάτιστος διαμένῃ, μηδενὸς ὄντος τοῦ ἐν τοῖς ἄρθροις ἐπιρρεῖν ἔτι δυναμένου; κεχρήσθωσαν δὲ καὶ εὐκρατοποσίᾳ οἱ τοιοῦτοι μᾶλλον, καὶ πάσῃ τῇ ψυχούσῃ ἀγωγῇ, καὶ ἐναντιοῦσθαι πρὸς τὴν τοῦ αἵματος γένεσιν δυναμένῃ. καὶ πολλοὺς οἶδα τούτων οἴνου μόνον ἀπεχομένους, καὶ οὐκέτι πειραθέντας τοῦ πάθους. οὕτως ὁ πολὺς οἶνος τοῖς πολυαίμοις πολέμιός ἐστι. καλὸν μὲν οὖν ἐστι τὰ τοιαῦτα αὐτοὺς παραιτεῖσθαι. ὅμως εἰ καὶ μὴ καθόλου δύνανται, ἀλλ' οὖν ἐν τῷ ἔαρι καὶ τῷ θέρει πειράσθωσαν ταῦτα φυλάττεσθαι. ταῦτα μὲν οὖν ἁρμόζει καθόλου ποιεῖν ἐφ' ὧν ὁ ῥευματισμὸς ὑπὸ πλήθους αἱματικοῦ χυμοῦ εἴωθε γίνεσθαι. ἐπεὶ δὲ συνέβη τινὰς καὶ τῶν ἀφυλάκτως διαιτωμένων ἁλίσκεσθαι ῥευματισμῷ, ἀναγκαῖόν ἐστι διὰ

τοῦτο

τοῦτο μερικὰς ἐκτίθεσθαι θεραπείας, αἷς δεῖ βοηθεῖν τοῖς φλεγμαίνουσι, καὶ τοῖς κεφαλὰς ὑγρὰς ἔχουσι, καὶ * θώραξι, καὶ λέπραις, καὶ ἀλφοῖς, καὶ δυσπνοίαις, καὶ ὅσα ἄλλα πάθη ἐκ τῆς κεφαλῆς ἢ ἐκ τοῦ θώρακος ἔχει τὴν αἰτίαν. ἀποκρουστικὸν ὑπάρχον βοήθημα πάσης ὕλης κακῆς, καὶ πληθωρικῆς, φοινίσσον σφόδρα, καὶ διαφορεῖ τοὺς καχεκτικούς, καὶ ἐμπεπηγότας χυμούς, καὶ τοὺς θηριώδεις, ἀρθριτικοῖς καὶ στομαχικοῖς ἁρμόζον, καὶ τὸν διὰ παντὸς αὐτῷ χρώμενον οὐ συγχωρεῖ ποδάγρας ἢ ἰσχιάδος πεῖραν ὀδύνης λαβεῖν. καὶ πρὸς κνησμονὴν δὲ καὶ λειχηνώδη σώματα πεποίηται, καὶ λεπτύνει τρίχας, καὶ ποιεῖ τὸ ἰσόθεον ἐπάγγελμα αὐτοῦ, ὅτι καὶ πρὸς * εἰληφότας πεποίηται. ἔχει δὲ αὐτοῦ ἡ σκευασία οὕτω. Γραφὴ τῆς ἰνδοῦ. Ἁλῶν καππαδοκικῶν, ἁλῶν κοινῶν, ἁλῶν πικρῶν, * ἁλῶν νιτρωπηγικῶν, ἁλῶν τραγασαίων, νίτρου ἀλεξανδρινοῦ, καὶ ἀφρονίτρου μακεδονικοῦ, κισσήρεως, ἀδάρκης ἀνὰ ℔ α', λίθου ἀσσίου ἄνθους, στυπτηρίας ὑγρᾶς, νάρδου κελτικῆς, ἐλλεβόρου λευκοῦ καὶ μέλανος, στρουθίου, σφέκλης, τουτέστι τρυγίας οἴνου κεκαυμένης, χαμαιλέοντος ῥίζης, θείου ἀπύρου, ἀγρίας σταφίδος, νάπυος, στυπτηρίας, κυπέρου, πεπέρεως, κιμωλίας γῆς, ἄγνου σπέρματος, δαφνίδων ξηρῶν, κοκκίδος ὀμφακίτιδος, δίσκου βοτάνης, τουτέστι θερμοῦ ἀλεύρου κυαμίνου, τῶν πάντων ἀνὰ ℥ γ', πυρέθρου, σχοίνου ἄνθους, λιβάνου ἄρρενος, κόμμεως, ἴρεως ἰλλυρικῆς, σικύου ἀγρίου, ῥίζης ξηρᾶς, πρασίου ξηροῦ, σηπίας ὀστράκου, τήλεως, κνίκου, κόκκου κνιδείου, κόστου, γλήχωνος. ἀγρώστεως, ἐν ἄλλῳ ἰτέας ξηρᾶς, καὶ βρυωνίας ἀνὰ ℥ γ', σαμψύχου ℥ α', ψυλλίου ℥ β'. τοὺς ἅλας καὶ τὸ νίτρον φρύξον ἐπὶ πυρὸς ἐν χύτρᾳ καινῇ· τὰ δὲ λοιπὰ ξηράνας, κόψον καὶ σῆσον. κεχρήσθωσαν δέ, διηνεκῶς λουόμενοι. ὅτε δὲ ἄρξονται ἱδροῦν, τότε ποιεῖ σμήχεσθαι τὴν κεφαλὴν μετὰ ἀφεψήματος ῥίζης ἰτέας φλοιοῦ. τοῦτο τὸ πάσμα κάλλιστόν ἐστι καὶ ἰσχυρὸν πάνυ, χωρὶς τῶν θερμῶν δυσκρασιῶν, καὶ ἐπὶ χολώδει καὶ δριμεῖ χυμῷ ῥευματιζομένῳ, καὶ ἐπὶ αἵματι θερμῷ. πάσαις δὲ ταῖς ἄλλαις ῥευματικαῖς διαθέσεσιν ἁρμόζειν δύναται. τούτοις καὶ ψίλωθρα ποιεῖν ἐν τοῖς λουτροῖς ἁρμόζει πάνυ. Ψίλωθρον ποδαγρικὸν δόκιμον. Λιβάνου, μαστίχης, * λίθου ἀσσίου ἄνθους, κισσήρεως ὀπτῆς, ἀλκυονίου, σταφίδος ἀγρίας, κιμωλίας, ἐλλεβόρου, σαμψύχου, λιθαργύρου, ἀμύλου ἀνὰ ℥ γ', ναρδοστάχυος ℥ α', καρυοφύλλου ℥ β'. χρῶ τῷ ξηρίῳ, ἢ χυλῷ πτισάνης, καὶ ὀρύζης, κατ' ἰδίαν ἑκάστου ἑψηθέντος. ἔστω δὲ τὸ μέτρον ἐξ ἴσου, καὶ γαλλικοῦ σάπωνος ἀναλύσας ἐν τῷ χυλῷ, καὶ προθερμάνας, οὕτως ἐπίπασσε τοῦ ξηρίου κοχλιάρια ε', καὶ ἀσβέστου ζώσης, καὶ σεσησμένης ℔ α', καὶ ἀρσενικοῦ, καὶ σανδαράχης ἀνὰ ℥ α' S'', καὶ δοκιμάσας ὑστέρῳ χρῶ. ταῦτα μὲν ἰσχυρά, καὶ ἐπὶ μεγίστων ὄγκων ποιεῖν δεῖ. πρὸς δὲ τὰ μέτρια τῶν οἰδημάτων καὶ τὸ ἄμεινον ἄλευρον μετὰ ὄξους καταπλασσόμενον καλῶς ποιεῖ. ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ ὑὸς στέαρ μετὰ ἀσβέστου ὁλμοκοπηθέν, ὥστε μαλαγματῶδες γενέσθαι πάνυ. καλῶς διαφορεῖ τὰς οἰδηματώδεις πάσας φλεγμονάς, καὶ μάλιστα τὰς ἐν τοῖς γόνασι, καὶ τῶν ἐριῶν αἱ ὀξέαι συνεψόμεναι καὶ μετὰ τὴν ἕψησιν καταπλασσόμεναι. καὶ αὐτὴ δὲ διαφορεῖν μεμαρτύρηται ἡ θηριακὴ λειομένη μετά τινος τῶν λεπτομερῶν οἴνων. εἰδέναι τοίνυν χρὴ ἀμφότερα προστάττειν ἐπὶ τῶν ἤδη ῥευματισθέντων μορίων, ἐμψύχειν τε καὶ διαφορεῖν τὸ περιεχόμενον ἐν τῇ φλεγμονῇ. κάλλιστον οὖν ἐστιν ἐπὶ τούτων κατάπλασμα τὸ διὰ τοῦ ἀρζώου, ἢ τὰ λέμματα τῶν ἐριῶν, καὶ ἐρις, καὶ ἄλφιτα ἐν οἴνῳ ἑψόμενα, καὶ καταπλασσόμενα. καὶ γὰρ ἀπο-

κρούσαι τὸ ἐπιρρέον ἱκανά εἰσι, καὶ διαφορῆσαι, καὶ ὑποξηραίναι τὸ περιεχόμενον εὐ-
θέως, καὶ ἐνθεῖναι ῥῶσιν ἀσθενοῦσι τοῖς μορίοις, ὡς μεταπεμπόμενα πάλιν ἐπ' αὐτὰ
δέχεσθαι. δεῖ δὲ καλῶς ἕψειν τὰ τῶν ῥοιῶν λέπη, καὶ τὸν ῥοῦν, καὶ τὸ ἀείζωον. ἀκριβῶς
τε λεανθέντα, οὕτως ἅμα τοῖς ἀλφίτοις ἐπιμιγνύειν. ὑγρὸν δὲ αὐτὸ μετρίως καὶ λεῖον
παρασκευάσαντα, οὕτως ἐπιτιθέναι τοῖς πάσχουσι, καὶ ἐν μὲν τῷ θέρει ψυχρόν, ἐν
δὲ τῷ χειμῶνι χλιαρόν. ἐν μὲν οὖν ἀρχῇ τοῦ παροξυσμοῦ καλόν ἐστι ταῦτα προσ-
φέρειν, καὶ μετρίας οὔσης τῆς ὀδύνης ἔτι. εἰ δὲ αὐξηθείη τὰ τῆς ὀδύνης, καὶ τῇ κα-
λουμένῃ χρῆσθαι κηρεμβροχῇ οὕτως ἐχούσῃ, ἑψήματος μέρη ε', ῥοδίνου μέρος α',
κηροῦ βραχυτάτου, ὡς μόνον παχυτέραν ἐργάσασθαι τὴν ἐμβροχήν. ἀναλαμ-
βανέσθω δὲ πάντα δι' ἐρίων ὑσσωπηρῶν. καὶ ἐπιτιθέσθωσαν ἐν μὲν τῷ χειμῶνι,
χλιαρά, ἐν δὲ τῷ θέρει ψυχρά. εἰ δὲ ἐν βάθει τύχῃ τῆς φλεγμονῆς εἶναι, νίτρου τε βρα-
χὺ καὶ γλυκέος ἐλαίου ἀντὶ τοῦ ῥοδίνου προσμίγνυε τῷ ἑψήματι, καὶ μᾶλλον ὠφελήσεις.
ἐπιμενούσης δὲ τῆς ὀδύνης, καὶ τῷ διὰ τῶν φύλλων τῆς κράμβης χρῆσθαι. ἔχει
δὲ οὕτω, φύλλα κράμβης ἑψήσας, καὶ λειώσας ἐπιμελῶς, ἐπίβαλλε τρύγα ὄξους, καὶ
ὠῶν ἀνέφθων λεκύθους β', καὶ ῥοδίνου βραχύ, καὶ μίξας ἅμα πάντα, καὶ λειώσας, ἐπί-
πλαττε συνεχῶς, ἀλλάσσων τὸ βοήθημα, καὶ πάνυ γε τὰς σφοδρὰς ὀδύνας παρη-
γορήσεις. καλῶς δὲ ποιήσεις, εἰ καὶ ἐπάνω τῶν πεπονθότων ἐπιτίθεσθαι κελεύσειας
σπογγιὰν οἴνου ἀποβεβρεγμένην μετρίας ἔχοντος στύψεως. εἰ δὲ μὴ παρείη τοιοῦτος
οἶνος, εἰς ὀξύκρατον. μὴ προσαντλείσθωσαν δὲ τοῖς διὰ γύρεως, ἢ κριθίνου ἀλεύ-
ροις. πάντα γάρ ἐστι ταῦτα πολέμια τούτοις, καὶ μάλιστα ἐφ' ὧν πλῆθός ἐστι τὸ λυ-
ποῦν τὰ ἄρθρα, καὶ τὴν ὀδύνην ἐργαζόμενον. ἐφ' ὧν γὰρ τὸ ὅλον ἀπέριττον, οὐδὲν
ἄτοπον ὀδύνης μεγάλης οὔσης, καὶ τοῖς διὰ τοῦ κριθίνου ἀλεύρου χρήσασθαι κατα-
πλάσμασιν. ἔστω δὲ τοῦ μὲν κριθίνου ἀλεύρου μέρη β', τοῦ δὲ λινοσπέρματος μέρος
α', καὶ ἀλλασσέσθω συνεχέστερον. ὑγροτέροις δὲ καὶ μὴ πάνυ ζέουσι * προσφέρεσθαι,
καθὼς ἰατροὶ ποιοῦσιν. οὐ μόνον γὰρ τὰ ἄρθρα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα μόρια πάνυ δια-
πύροις καταπλάττοντες ἀλεύροις, οὐκ εἰδότες ὅτι μᾶλλον ἐπικαίουσι, καὶ ξηραί-
νουσι τὴν ἐπιφάνειαν, ἤπερ διαφοροῦσί τι τοῦ ὑποκειμένου χυμοῦ. ὅτι δὲ ξηραί-
νουσι μᾶλλον τὰ ἐπιπλέον ἑψόμενα τῶν καταπλασμάτων, καὶ μάλιστα ὅσα ἐλαίου
ἐν τῇ ἑψήσει προσλαμβάνουσι, δῆλόν ἐστιν, ἐκ τῶν ἐλαίῳ τηγανιζομένων ἰχθύων τε
καὶ κρεῶν, ὡς ἀποξηραίνονταί τε καὶ ἐκφρίττονται. οὐ δεῖ οὖν ὡς ἔτυχε καταπλάτ-
τειν, ἐὰν μὴ τὸ ὅλον ᾖ ἀπέριττον, οὐδὲ προσφέροντα, καταπλάσμασι διαπύροις
καὶ ζέουσι χρῆσθαι. ἐγὼ δέ φημι μηδὲ τοῖς στύφουσι καὶ ἀποκρούεσθαι δυναμέ-
νοις ἐπὶ τῶν πεπονθότων ἐθέλειν χρῆσθαι, μὴ πρότερον ὅλον ἀπέριττον ἐργασάμενον
τὸ σῶμα. τὸ γὰρ ἐπιρρέον ἐν τοῖς ἄρθροις, δέος ἐστὶ μὴ πρὸς τὰ κύρια μόρια πα-
λινδρομῆσαν, αἴτιον γενήσεται τοῦ καταπνιγῆναι, καὶ κινδυνεῦσαι θανάτῳ τὸν πάσχον-
τα. εἴτε οὖν διαφορητικοῖς, εἴτε ἀποκρουστικοῖς ἐθέλει τις χρῆσθαι, σπουδαζέτω τὸ
ὅλον σῶμα ἀπέριττον ποιεῖν. Περὶ πώρων. Ἐπειδὴ δὲ καὶ πῶροι τοῖς πολλοῖς
τῶν ῥευματιζομένων τὰ ἄρθρα γίνονται, εἴτε δι' ἀταξίας τινὰς ἐδεσμάτων τινῶν
ἄπεπτόν τε καὶ ὠμὸν ἀθροιζόντων χυμόν, εἴτε διὰ συνεχῆ ναρκωτικῶν τε καὶ ἀνω-
δύνων φαρμάκων χρῆσιν, ἀκόλουθόν ἐστι καὶ περὶ τούτων εἰδέναι ἡμᾶς, ποίοις
τέ καὶ πότε δεῖ χρῆσθαι τοῖς τοὺς πώρους διαλύειν ἐπαγγελλομένοις φαρμά-

κοις

κοις. εἰ μὲν οὖν θερμὴ δυσκρασία ὑπερβάλλουσα τὴν ὕλην καὶ ἐπικρατοῦσα φαίνοιτο γεννᾶν τοὺς πώρους, οὐ χρὴ θερμαίνουσιν ἐπὶ τούτων καὶ δριμέσι κεχρῆσθαι φαρμάκοις. εἰ γὰρ καὶ διαλύειν ταῦτα δόξουσι τοὺς ἤδη φθάσαντας τεχθῆναι λίθους, ἀλλ' οὖν ταῦτά γε καὶ ἄλλους ἐπιτρέφεσθαι λίθους παρασκευάζουσιν. εἰ οὖν κέχρηταί τις τούτοις ἐφ' ᾧ τοὺς ἤδη γεγονότας λίθους διαφορῆσαι, εὐθὺς μεταβαινέτω πάλιν ἐπὶ τὰ μέσως θερμαίνοντα, καὶ διαχεῖν μετρίως καὶ διαλύειν δυνάμενα φάρμακα, καὶ ἀπεχέσθω τοῦ λοιποῦ τῶν ξηραινόντων ἐδεσμάτων, καὶ τῶν ἀντιδότων, ὅσαι θερμαίνειν καὶ ξηραίνειν ἀμετρότερον τὸ σῶμα πεφύκασιν. ἅπαντα γὰρ ταῦτα τούτοις γεννῶσι πώρους μᾶλλον ἢ διαλύουσιν. ὅσοις δὲ μὴ πάρεστι θερμὴ δυσκρασία, ἀλλὰ ψυχρότεροι καὶ παχύτεροι καὶ ὠμότεροι μᾶλλον ἐν τοῖς ἄρθροις ἀποστρέφονται χυμοί, τούτοις ὠφέλιμα πάντα ταῦτα, ἃ καὶ λεπτύνειν καὶ θερμαίνειν ἐστὶ δυνατά, καὶ εἴ τις αὐτοῖς ἐθέλει κεχρῆσθαι, οὗτος καὶ τοὺς ἤδη τεχθέντας ἀναλῶσαι δυνήσεται, καὶ ἑτέρους κωλῦσαι τεχθῆναι. ἐγὼ γοῦν οἶδά τινα μεγάλους ἔχοντα πώρους ἐν τοῖς ἄρθροις, καὶ ὑγιῆ γενόμενον, ὥστε καὶ βαδίζειν ἀνεμποδίστως, ἐκ τοῦ λαμβάνειν συνεχῶς τὴν ἀντίδοτον. ἡ δὲ ἀντίδοτος ἣν ἔπινεν ὅλον τὸν ἐνιαυτόν, ἐστὶν ἥδε. Ἀντίδοτος πρὸς πώρους. Κενταυρείου ℥ ε', χαμαίδρυος ℥ θ', ὑπερεικοῦ ℥ β' ἢ θ', ἀριστολοχίας, γεντιανῆς, πετροσελίνου, ἀγαρικοῦ, φοῦ ἡδέος, μαίου ἀνὰ ℥ γ', ναρδοστάχυος ℥ α'. ἀναλάμβανε μέλιτι, καὶ δίδου εἰς εὔκρατον. καὶ ἄλλον δέ τινα πώρους ἀρξάμενον ἔχειν οἶδα μηκέτι συγχωρήσαντα τραφῆναι ἄλλους, ἐκ τοῦ πίνειν αὐτὸν ἀπόζεμα λεπτύνειν τὰ ὠμὰ καὶ παχέα τῶν περιττωμάτων δυνάμενον. ἦν δὲ τὸ πινόμενον ἀπόζεμα ἐκ τούτων συγκείμενον βοτανῶν, ὀριγάνου καὶ χαμαιπίτυος, ὧν οὐδὲν ἁρμόζει τοῖς θερμὴν καὶ χολώδη κεκτημένοις τὴν κρᾶσιν. ἀλλ' ἐπεὶ πολλή ἐστιν ἡ διαφορὰ τῶν βοηθημάτων τῶν διαλύειν πεφυκότων τοὺς πώρους· τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐκ πάνυ δριμέων ἔχει τὴν σύνθεσιν· τὰ δὲ διὰ τὸ μαλάττειν μᾶλλον, καὶ διαχέειν ἐπὶ πλέον· καλόν ἐστιν ὑμῖν καὶ τούτων ἐκθέσθαι τὰς διαφοράς, ἵνα πρὸς τὰς διαφόρους κράσεις τῶν πασχόντων, καὶ πρὸς τὸ μέγεθος καὶ τὴν κακοήθειαν τῶν κρατούντων τὰ ἄρθρα πώρων ἐπιλέγεσθαι τῶν ἁρμοζόντων ἑκάστῳ φαρμάκων ᾖ ὑμῖν ἐκ τῶν ἐνταῦθά μοι γεγραμμένων. Κηρωτὴ καλλίστη διαλύουσα τοὺς ἐν τοῖς ἄρθροις πώρους, ὡς μηδὲ ὅτι ἐπετράφησαν πῶροι ἔτι φαίνεσθαι. Ἀφρονίτρου ℥ η', τερεβινθίνης ℥ ιβ', κηροῦ ℥ ιε', ἐλαίου παλαιοῦ ℥ κα', κονίας πηλοποιικῆς, ἣν καὶ πρόστακτον τινὲς καλοῦσιν, ℥ ς'. χρῶ καλλίστῳ καὶ διὰ πείρας. Ἄλλη διὰ πείρας.

Ἀφρονίτρου, τερεβινθίνης, προστάκτου, περιπόλεως ἀνὰ ℥ δ', κηροῦ ℥ θ', κολοφωνίας λί. α', ἐλαίου παλαιοῦ ℥ ις', μίξας χρῶ, καὶ ἐπὶ πώρων, καὶ ἀποστημάτων πάνυ ὀξέως ποιοῦσι. καλὰ μὲν οὖν ἐστι ταῦτα καὶ τὴν πλείστην δεδωκότων πεῖραν, ἀλλὰ καὶ τούτων ἔτι πολλῷ πλείω δραστικώτερόν ἐστι τὸ διὰ κινναβάρεως, καὶ ἄλλους λίθους, καὶ ἄλλων πλείστων μεταλλικῶν σκευαζόμενον. ἔχει δὲ τούτου ἡ γραφὴ οὕτως.

Τὸ διὰ κινναβάρεως. Λιθαργύρου λί. α', ἐλαίου παλαιοῦ λί. α', λεπίδος χαλκοῦ κεκαυμένης ℥ α', κινναβάρεως κερ. ιη', μαγνήτου ζῶντος ℥ α', λίθου φρυγίου < ς', λίθου πυρίτου ℥ α', λιβάνου ℥ α', ἀλόης ℥ β' S'', χαλβάνης ℥ α S'', καδμίας ℥ α', διφρυγοῦς ℥ β', ἰοῦ ξυστοῦ ℥ α', ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος ℥ S'', λίθου * ὀνίτου. σκυθικοῦ ℥ η', λίθου αἱματίτου ℥ α', περιπόλεως λί. α' ℥ α' S'', λίθου πυρίτου ℥ α',

βετονίκης ℥ α΄ ἢ η΄, γεντιανῆς ℥ α΄, ἀριστολοχίας μακρᾶς ℥ S΄΄, χαμαιλέοντος ℥ α΄, δικτάμνου ℥ α΄ S΄΄, ῥητίνης ξηρᾶς λι α΄ S΄΄, στέατος * στρουθοκαμήλου ℥ α΄. τοὺς λίθους μετὰ τοῦ λιθαργύρου τρίβε, προεπιβαλὼν ἅλας αὐτοῖς λι β΄, κατὰ μέρος, ἕως οὗ ἀναλωθῇ. τοῦτο δὲ φάρμακον πλείστην ἔδωκε πεῖραν οὐ μόνον ἐπὶ κονδυλωμάτων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ χοιράδων, καὶ ὑδρομήλων, καὶ ὑδερικῶν, καὶ σπληνικῶν, καὶ ἄλλων πλείστων καὶ μεγίστων παθῶν, ὧν ἐνταῦθα περιττόν ἐστι μνημονεύειν. τοσοῦτον δὲ χρὴ γινώσκειν, ὅτι πρὸς πᾶν πάθος οἰκεῖον προσαγορεύεται, διότι πολύχρηστον ὑπὸ πάντων τῶν ἰατρῶν ὡμολόγηται εἶναι καὶ θαυμαστόν, ὅτι μετὰ τοῦ μηδὲν θερμαίνειν, οὐδὲ ἐκπυροῖ πάνυ τὰ ἄρθρα, ἀλλὰ καὶ διαλύειν τοὺς ἐν αὐτοῖς πώρους πέφυκεν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐστι δραστικόν, οὐκ εὐπόριστον δέ. τὸ δὲ διὰ λεπτοκαρύων καλούμενον φάρμακον, ἀμφοτέρων εὐτυχεῖ. καὶ γὰρ καὶ τὸ εὐπόριστον ἅμα καὶ τὸ δραστικὸν κέκτηται. ἡ δὲ σύνθεσις τούτου τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. Φάρμακον τὸ διὰ λεπτοκαρύων. Πρωτοσάκτου ℥ ς΄, λεπτοκαρύων ℥ θ΄, ἐν ἄλλῳ ℥ ς΄, ἀφρονίτρου, σάπωνος γαλλικοῦ ἀνὰ ℥ δ΄, μέλιτος ℥ γ΄, ὠῶν τὰ λευκὰ ς΄, ἐλαίου παλαιοῦ λι α΄, κηροῦ ℥ ι΄, τερεβινθίνης ℥ ζ΄. ἔνεστι δέ σοι πολύχρηστον τὸ φάρμακον ποιεῖν, ποτὲ μὲν ἐκλύοντι αὐτοῦ τὴν δύναμιν, ποτὲ δ᾽ ἐπιτείνοντι. μετριώτερον γὰρ ἔσται, καὶ ἐπὶ τῶν μαλακωτέρων σωμάτων ἁρμόζειν δυνάμενον, εἰ προσπλέκεις τοῦ διὰ μέλιτος μέρη β΄, ἓν δὲ τοῦ φαρμάκου. καὶ τῆς δι᾽ ἀνεμώνης δὲ εἰ προσπλέκεις, μὴ παρούσης τῆς διὰ μέλιτος, ἔσται σοι καὶ οὕτω προσηνὲς καὶ ἀδήκτως ἐνεργεῖν δυνάμενον, πρὸς τὰς μεγίστας διαθέσεις τῶν πώρων, καὶ πρὸς τὰς διαφόρους ἕξεις τῶν σωμάτων, ὥστε μὴ πολλῶν καὶ διαφόρων χρήζειν βοηθημάτων. τούτων οὕτως ἐχόντων, περὶ * ἐθέλειν μνημονεῦσαι βοηθημάτων. οἶδα δὲ ἐγὼ πολλάκις καὶ τὸ διὰ ψιμμυθίου προσπλέξας τῷ φαρμάκῳ, διὰ τὸ μηδ᾽ ὅλως δύνασθαι δῆξιν φαρμάκου φέρειν, καί μοι καλῶς ἀπέβη τὸ ἔργον. ἀμφοτέροις γὰρ ὁ κάμνων ηὐχαρίστει, τῷ τε ἀδήκτῳ καὶ τῷ τε δραστικῷ τοῦ φαρμάκου. εἴ τις οὖν οὕτως ἐπινοεῖν ἐθέλει, δυνατόν ἐστιν αὐτῷ καὶ πρὸς τὰ αἰσθητὰ τῶν σωμάτων, καὶ πρὸς διαφόρους ἕξεις καὶ διαθέσεις ἀβλαβῶς προσφέρειν. αὐτὸς δὲ ὁ θειότατος γαληνὸς μέμνηται, καὶ διὰ τυροῦ παλαιοῦ διαλύσας πώρους. ἔχει δὲ ἡ χρῆσις οὕτω, τυροῦ δριμυτάτου καὶ χρονιωτάτου ἐπὶ ἀρθριτικοῦ πώρους ἔχοντος ἐν αὐτοῖς τοῖς ἄρθροις, ἐχρησάμην, ὑὸς ταριχευτοῦ κρέατος ἀφεψήματι δεύσας, καὶ ἐν θυίᾳ ἑνώσας, ἐπέθηκα κατὰ τῶν πώρων, καὶ μεγάλως ὠφελήθη. διαρρηγνυμένου γὰρ αὐτομάτως τοῦ δέρματος ἄνευ τομῆς, ἀνέπλεον ἑτοίμως καὶ ἀλύπως ἑκάστης ἡμέρας μόρια τῶν πώρων.

Περὶ ἀνωδύνων ἀντιδότων καὶ φαρμάκων.

Ἐπειδὴ δέ τινες εἴτε διὰ μεγίστην ἀνάγκην πραγμάτων, εἴτε διὰ τὸ μὴ δύνασθαι φέρειν ὀδύνην, ὅλως αἰτοῦσιν ἡμᾶς ἐπιδιδόναι τῶν ἀνωδύνων αὐτοῖς τι φαρμάκων, καλὸν ἂν εἴη καὶ περὶ τούτων διαλαβεῖν, ὁπότε καὶ ὅπως ἀναγκαῖον αὐτοῖς κεχρῆσθαι, καὶ τὰς ἐκτεθείσας ὑπ᾽ αὐτῶν ἀντιδότους, ὅσαι τε ἁπλαῖ καὶ ὅσαι σύνθετοι τυγχάνουσι. κηρωτὰς μὲν οὖν ἔξωθεν τὰς δι᾽ ὀπίου σκευαζομένας, ἃς οἱ παλαιοὶ καὶ χιλιοχρύσους καλεῖν ἀξιοῦσιν. ἀλλ᾽ ἔγωγε εἰ καὶ τὸ παρηγορικὸν ἔχουσιν, οὐ συμβουλεύω αὐταῖς πάνυ κεχρῆσθαι, δίχα πολλῆς ἀνάγκης, καὶ ἐπὶ θερμῆς πάνυ δυσκρασίας. πίνουσι δέ τινες καὶ τὸ δι᾽ ἑρμοδακτύλου καλούμενον, καὶ ἀνώδυνον φα-

σχουσι

σκουσι γίνεσθαι περὶ αὐτά, τῆς γαστρὸς ἐκκενούσης ἰχωροειδῆ τινα, ὥστε καὶ βαδίζειν εὐθὺς θέλειν. καὶ ἔστι γε ἀληθὲς τοῦτο, καὶ οὐδαμῶς ἀπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας. ἀλλ' ἔχει τι καὶ βλαπτικόν, ὅτι συνεχέστερον ὑπομιμνήσκεσθαι τοῦ ῥευματισμοῦ τοὺς πίνοντας ποιεῖ. διὰ δὲ τὸ μὴ γίνεσθαι τοῦτο, προσέμιξαν τινές, κυμίνου, μαστίχης, καὶ ζιγγιβέρεως, ἕτεροι δὲ καὶ εὐφορβίου, νομίζοντες αὐτὸ ἔχειν τι ψυκτικόν, καὶ ναρκωτικόν. ἄλλοι δὲ μὴ πάνυ τοῦτο εἶναι ἀληθές. οὐδὲν γὰρ ἂν εἶχεν οὕτω τὸ δύνασθαι καθαίρειν, εἴ γε τὸ ψυκτικὸν ἐτύγχανε τοσοῦτον ἔχον, ὥστε δύνασθαι διὰ τοῦτο * ναρκεῖν καὶ ἐπιφέρειν, ἀλλὰ τοῦτο οὐκ οἶμαι εἶναι ἀληθές. ἅπαντες γὰρ οἱ πεπωκότες αἰτιῶνται κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν τὸν στόμαχον ἀηδῶς ἔχειν πρὸς τὰ προσφερόμενα σιτία. καλὰ μὲν οὖν εἰσι τά τε διὰ κυμίνου καὶ ζιγγιβέρεως, καὶ πεπέρεως μετέχοντα, καὶ ἀντιβαίνοντα πρὸς τὸ κακοστόμαχον αὐτοῦ, ἀλλ' οὐδὲν οὕτως ὡς ἡ ἀλόη αὐτῷ προσπλεκομένη βοηθεῖν δύναται. ἐγὼ δὲ τούτου τὴν σύνθεσιν, καὶ τῶν ἐξευρημένων τοῖς παλαιοῖς ἐκθήσομαι ἡμῖν, ὥστε μὴ ἀγνοεῖν ἡμᾶς, μηδὲ ἀπ' ἄλλων αὐτὰ σπουδάζειν μανθάνειν, ἀλλὰ τὸν βουλόμενον, ὅπως ἐθέλει χρῆσθαι ῥᾳδίως ἔχειν ἐντεῦθεν ἐπιλέγεσθαι. Γραφὴ καθαρσίου τοῦ δι' ἑρμοδακτύλου ἁπλουστάτη. Ερμοδακτύλου λ α', σμύρνης Κε θ', πεπέρεως Κε β', ἀνίσου Κε ϛ'. ταῦτα πάντα μία δόσις. εἰ δὲ θέλεις ὑπάγειν τὴν γαστέρα, πρόσμιγνυε σκαμμωνίας Κε ɗ', καὶ ἀλύπως καθαίρει, καὶ ἀνωδύνους ποιεῖ τοὺς πάσχοντας. Αλλο τὸ δι' ἑρμοδακτύλου. Ερμοδακτύλου ℥ γ', κυμίνου ℥ γ', ἐν ἄλλῳ ʒ ιγ', ζιγγιβέρεως ℥ β', πεπέρεως Κε ιη'. ἡ δόσις ʒ ɗ'.

Αλλο ὡς τὸ αὐτό. Ερμοδακτύλου ʒ α', ζιγγιβέρεως ʒ ς', κυμίνου ʒ ɗ', πεπέρεως Κε ɗ', ἀνίσου Κε δ', δακρυδίου Κε η'. ἡ δόσις ʒ ɗ'. τοῦτο εὐθέως βαδίζειν αὐτοὺς ποιεῖ. διδόναι δὲ αὐτοῖς κάλλιόν ἐστιν ἀρχομένου τοῦ πάθους, ἢ ἀκμάζοντος. Αλλο πάνυ καλόν, καὶ διὰ πείρας ἡμῖν ὑπάρχον. Ανίσου, κυμίνου ἀνὰ ʒ ιϛ', ζιγγιβέρεως ʒ δ', πεπέρεως λευκοῦ καὶ μέλανος ἀνὰ ʒ ϛ', εὐφορβίου ʒ ɗ', ἐν ἄλλῳ ʒ α', ἑρμοδακτύλου Κε ιδ'. ταῦτα πάντα μία δόσις εἰς εὐκρατον. Αλλο ὅπερ ἰάκωβος ὁ ψυχρειστος παρεῖχεν. Ερμοδακτύλου ʒ ɗ', ἐν ἄλλῳ Κε δ', δακρυδίου ʒ ϛ'. δίδου προδιαιτήσας εὐκράτῳ. Καλὴ ἀντίδοτος, ἣν ὁ φιλόσοφος θεοδότιος παρεῖχεν.

Ερμοδακτύλου Κε ɗ', ἐν ἄλλῳ ʒ α', κυμίνου αἰθιοπικοῦ ʒ ϛ', ἀνίσου ʒ ς', * ἰσίου ʒ γ', μαστίχης ʒ β', κνίκου ʒ ς'. ἡ δόσις ʒ δ', μεθ' ὑδρομέλιτος. κάλλιστόν ἐστι βοήθημα τοῦτο, καὶ πλείστην πολλοῖς ἄλλοις ἰατροῖς δέδωκε πεῖραν. χρὴ δὲ καὶ πρότερον διαιτᾶν τὸν πάσχοντα, καὶ οὕτω διδόναι δύο ἢ τρεῖς λεκύθους ᾠῶν, καὶ ἄρτου βραχύ, καὶ ὄρνιθος στῆθος, εἶτα μίαν ὥραν διαλιπόντα, ἢ τὸ πολὺ δύο, ἀπελθεῖν ἐπὶ τὸ λουτρὸν ἐπιτρέψον τῷ πάσχοντι, καὶ λουσαμένῳ καὶ ἀπελθόντι εἰς τὸν οἶκον, οὕτω πίνειν τὴν ἀντίδοτον, ὡς προείρηται, σταθμίζων τὴν δόσιν. οὗτος ὁ τρόπος τῆς διαίτης ἐπὶ πάσης δόσεως χρήσιμος ἐφάνη τῇ πείρᾳ. οὐδὲ γὰρ ὁμοίως ἅπτεται τοῦ στομάχου τὸ φάρμακον, ἀλλὰ καὶ τὴν γαστέρα μᾶλλον εὐχερέστερον ὑπάγειν δύναται. τοσοῦτον περὶ ἑρμοδακτύλου ἡμεῖς ἐπειράθημεν, καὶ τοὺς ἐφ' ἡμῶν γε προέχοντας ἐθεασάμεθα, καὶ τέως πολλοῦ τούτοις ἐχρώμην ἐγώ. τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος, ἐπειράθην ὠφελείας τοῦ τὴν ἀλόην ἐπιμιγνύειν αὐτῷ, καὶ ποιεῖν μᾶλλον καταπότια, ἀλλὰ μὴ πόμα διδόναι. καὶ γὰρ μετὰ τοῦ τὴν ὀδύνην παύειν τοῖς πάσχουσι, καὶ τὸ συνεχῶς αὐτοὺς ῥευματίζεσθαι κωλύει. ἔχει δὲ αὐτῶν ἡ γραφὴ οὕτως. Τὰ δι' ἑρμοδακτύλου καὶ ἀλόης.

Ἀλόης ʒ β', σκαμμωνίας ʒ δ', σικύου ἀγρίου σπέρμα ℥ α' S", ἑρμοδακτύλου ℥ S". ἡ δόσις ʒ ε' ἢ ϛ', πρὸς τὴν δύναμιν. Ἄλλο τὰ αὐτὰ ποιοῦν καὶ ἐπὶ ἀρθριτικῶν καὶ φλεγματικωτέρων τὴν ἕξιν. Ἀλόης, κολοκυνθίδος, σκαμμωνίας ἀνὰ ℥ τὸ S", ἑρμοδακτύλου ℥ α'. ἡ δόσις ʒ ε'. καταπότια ποιῶν, δίδου πρὸς δύναμιν. μαλακτικὰ δὲ βουλόμενος ποιῆσαι τὰ καταπότια, ποίει οὕτω. Μαλακτικὰ καταπότια.

Ἀλόης κε ε', δακρυδίου κε ζ', ἐν ἄλλῳ θ', ἑρμοδακτύλου κε γ', σικύου ἀγρίου σπέρμα, κε γ'. πάντα τρίψας, ἀναλάμβανε ὑδάτῳ ἢ ὑδρομήλῳ, καὶ ποιήσας καταπότια δίδου μὴ μόνον ποδαγρικοῖς, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις, ὧν ὑπάγειν ἐθέλεις τὴν γαστέρα. πάνυ γάρ εἰσιν ἄλυπα, καὶ οὐδὲν ἀηδὲς ἔχουσι πρὸς τὴν κατάποσιν. γινώσκειν δὲ δεῖ ὡς οὐ μόνον ἐκ τῆς ἑρμοδακτύλου σκευάζεται πρὸς τὰς ποδαγρικὰς ἀνωδυνίας ποτά, ἀλλὰ καὶ ἄλλα εἰσὶ πολλά, ὧν ἐστι καὶ τὸ διὰ τοῦ κορωνοποδίου, καὶ αὐτό, ὡς οἶμαι, τῆς ἑρμοδακτύλου τὸ κακοστόμαχον οὐκ ἔχον. τὸ δὲ παρηγορικὸν ὁμοίως αὐτῇ, εἰ δὲ μὴ πλέον, οὐκ ἔλαττον κέκτηται. ἔστι δὲ ἡ δόσις αὐτοῦ ʒ δ'. δίδοται δέ ποτε μὲν αὐτὸ καθ' ἑαυτό· ἔστι δὲ ὅτε καὶ μετὰ πεπέρεως, κόκκοι μ'. πολλοὶ μὲν οὕτω συνέθηκαν. οἱ δὲ καὶ χρησιμώτερον εἰργάσαντο τὸ βοήθημα. ἔχει δὲ καὶ τούτου ἡ γραφὴ οὕτως.

Ἀντίδοτος ἡ διὰ τοῦ κορωνοποδίου. Ζιγγιβέρεως ʒ β', πεπέρεως ℥ α', ἀγαρικοῦ ʒ γ', κνίκου τῆς ἐντεριώνης ʒ δ', κορωνοποδίου ῥίζης ʒ ϛ', κόψας, σήσας παρέχε. δεῖ δὲ εἰδέναι τὴν δόσιν εἶναι < α'. τοῖς δὲ δυσχερέστερον καθαιρομένοις κε κγ', ἢ πλέον, ἢ ἔλαττον. ὑπάγει δὲ πάντως ζ', γαστέρας ἢ πλέον. καὶ μετὰ τὴν κένωσιν ἐν τῷ λουτρῷ δεῖ ἀπιέναι, καὶ μετὰ τὸ λουτρόν, τρέφειν ὠὰ καὶ ἄρτον. εἰδέναι δὲ δεῖ καὶ τοῦτο, ὅτι τὸ βοήθημα τοῦτο καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις παροξυσμοῖς διδόμενον παρηγορεῖ. παρέχε δὲ αὐτῷ παρ' ἡμέρας εὐπέπτῳ ὄντι, ἢ εἰς ὑδάτον, ἢ εἰς φοῦσκαν. οὐδὲν δὲ ἧττον παρηγορεῖν ὀδύνας πέφυκε καὶ τὸ διὰ τῆς μυουροῦ βοτάνης, μετὰ τοῦ μηδὲν ἔχειν κακοστόμαχον ἢ βλαπτικὸν τῶν ἄρθρων. ἔχει δὲ καὶ τούτου ἡ γραφὴ οὕτως. Τὸ διὰ τῆς μυουροῦ βοτάνης. Ἰσίου, ἀγαρικοῦ, μυουροῦ ἀνὰ ℥ α'. ἡ δόσις ʒ δ'. κατὰ δόσιν μιγνύσθω ʒ α' εὐφορβίου, καὶ δίδου μετ' οἰνομέλιτος, ἢ χρυσαττικοῦ καλοῦ.

Ἄλλο καλὸν διὰ πείρας. Ἀνίσου, προπόλεως ἀνὰ κε β', ζιγγιβέρεως ʒ δ', εὐφορβίου ʒ δ', μαστίχης ʒ ϛ', κασίας ʒ α', ἑρμοδακτύλου κε δ'. ταῦτα πάντα δίδου ποτὸν εἰς μίαν δόσιν ἐν εὐκράτῳ. Ἄλλο, ὥσπερ Ἰάκωβος ὁ ψυχρεῖστος. Ἑρμοδακτύλου ʒ α', δακρυδίου ʒ α'. δίδου ἐν εὐκράτῳ, προδιαιτήσας ὑγροτέρᾳ τροφῇ τὸν κάμνοντα. Ἀντίδοτος ποδαγρικὴ ἡ καλουμένη κλίμαξ. Ἀγαρικοῦ ℥ α', φοῦ ℥ β', πετροσελίνου ℥ γ', μήου ℥ δ', ὑπερικοῦ ℥ ε', γεντιανῆς ℥ ϛ', ἀριστολοχίας ℥ ζ', κενταυρείου ℥ η', χαμαίδρυος ℥ θ'. μέλιτος δὲ ἀρκοῦν. δίδοται αὕτη ἐπὶ ἐνιαυτόν. Ἄλλη ἀντίδοτος διδομένη οὕτως ἐπὶ ἐνιαυτὸν τοῖς ποδαγρικοῖς.

Ποδαγρικὴ ἰωμένη πόνον ποδῶν καὶ ἄρθρων, καὶ κεφαλῆς, καὶ στομάχου, καὶ ὀφθαλμῶν, καὶ ἥπατος, καὶ σπληνός, καὶ νεφρῶν. ἰᾶται δὲ καὶ δυσουρίαν, καὶ τύλους ἐμπαγέντας ἐν ἄρθροις ἄκρως λύει. ἔστι δὲ ἡ σύσταθμία τοῦ βοηθήματος ἥδε, ῥέου ποντικοῦ, ἀγαρικοῦ ἀνὰ ℥ β', φοῦ ℥ γ', πετροσελίνου μακεδονικοῦ ℥ δ', μήου ℥ δ', ὑπερικοῦ ℥ β', γεντιανῆς ℥ ϛ', ἀριστολοχίας ℥ ζ', κενταυρείου ℥ η', χαμαίδρυος ℥ θ'. ἡ δόσις ἀνδράσι ʒ β', γυναιξὶ ʒ α'. σκεύαζε δὲ οὕτω, ταῦτα εἰς ὅλμον βαλών, καὶ κόψας ἕκαστον ἰδίᾳ, μίξον πάντα, καὶ πάλιν βαλὼν εἰς ὅλμον, ὁλμοκόπησον, καὶ οὕτω σῆθε καλῶς, καὶ

λαδος, καὶ χρῶ ὡς ὑποτέτακται κατὰ μῆνα. μηνὶ ἰανουαρίῳ δὸς ἡμέρας ε΄ παρὰ μίαν, μηνὶ μαρτίῳ δὸς ἡμέρας ε΄ παρὰ μίαν, μηνὶ ἀπριλλίῳ δὸς ἡμέρας ε΄ παρὰ μίαν, μηνὶ μαΐῳ δὸς ἡμέρας γ΄ παρὰ μίαν, μηνὶ ἰουνίῳ δὸς ἡμέρας β΄ παρὰ μίαν, μηνὶ ἰουλίῳ δὸς ἡμέραν α΄ παρὰ μίαν, μηνὶ αὐγούστῳ δὸς ἡμέραν α΄ παρὰ μίαν, μηνὶ σεπτεμβρίῳ δὸς ἡμέραν α΄ παρὰ μίαν, μηνὶ ὀκτωβρίῳ δὸς ἡμέρας β΄ παρὰ μίαν, μηνὶ νοεμβρίῳ δὸς ἡμέρας β΄ παρὰ μίαν, μηνὶ δεκεμβρίῳ δὸς ἡμέρας δ΄ παρὰ μίαν. δεῖ δὲ ἀπέχεσθαι τούτων, ἀκράτου, χοιρείου, βοείου, λαγωῶν, κράμβης, σιναπίων, ὡρίμων λαχάνων πολυτρόφων, ὑδρογάρου, αὐτοπύρου. λουέσθω τοὺς πόδας ἐν θερμῷ ὕδατι, καὶ ἀλειφέσθω ἐλαίῳ. γαλακτοποσίας δὲ κατὰ καιρὸν οὔσης ἀπεχέσθω.

Περὶ τῶν ἐπικειμένων βοηθημάτων παρηγορεῖν δυναμένων.

Ταῦτα μὲν οὖν παρηγορεῖν οἶδε διδόμενα διὰ στόματος. πρὸς δὲ τοὺς μὴ ἀνεχομένους, εἴτε διὰ τὸ τὸν στόμαχον πεπονθέναι, καὶ μὴ δύνασθαι κρατεῖν τι τῶν προσφερομένων, ἀλλ' εὐθὺς εἰς ἔμετον ὁρμᾶν, εἴτε διὰ φόβον καὶ ὑποψίαν τινὰ φαρμακείας ἄλλης, ἐσπουδάσαμεν ἐκθέσθαι ὑμῖν ἃ καὶ τῷ λόγῳ καὶ τῇ πείρᾳ χρήσιμα ἡμῖν ἀπεδείχθη ὄντα. ἔχουσι δὲ οὕτως. Κηρωτὴ ἐν τῇ ἀκμῇ τῶν παροξυσμῶν ἐπιτιθεμένη, ἀνωδύνους ποιοῦσα. Κρόκου, ὀποῦ μήκωνος ἀνὰ Γο δ΄, ἄρτου, κηροῦ ἀνὰ X α΄, ἐλαίου ξε α΄, τὸν κρόκον καὶ τὸν ὀπὸν ἀπόβρεχε ἐν οἴνῳ. τὸν δὲ ἄρτον ὕδατι, καὶ ἐκπιέσας ἐπιμελῶς, μίσγε τῷ ὀπῷ καὶ τῷ κρόκῳ προλελειωμένοις, εἶτα τὸν κηρὸν μετὰ τοῦ ἐλαίου τήξας, μίσγε τοῖς λοιποῖς. Ἑτέρα κηρωτὴ ὁμοίως ἐν τῇ ἀκμῇ ἐπιτίθεσθαι δυναμένη. Κηροῦ Γο α΄, λιθαργύρου Γο β΄, ψιμμυθίου Γο β΄, ῥοδίνου, στρύχνου χυλοῦ ἀνὰ X α΄. ἀναλάμβανε τῷ χυλῷ, ἕως ἂν λυθῇ.

Ἄλλη κηρωτὴ καὶ αὐτὴ παρηγορική, καὶ ποιοῦσα πρὸς πᾶσαν φλεγμονὴν ζέουσαν. Ὀπίου < δ΄, ἐν ἄλλῳ η΄, κηρωτῆς ῥοδίνου X α΄. λείου γυναικείῳ γάλακτι τὸ ὄπιον, καὶ οὕτω μίσγε τὴν κηρωτὴν ἐν τῇ θυΐᾳ, καὶ χρῶ ὡς πάνυ καλλίστῃ. Κηρωτὴ θαυμαστὴ καὶ διὰ πείρας, ᾗ καὶ ἄλλοι πολλοὶ προσεμαρτύρησαν. Βαλὼν εἰς κάκαβον ἐλαίου κοινοῦ ξε β΄, ἕψε ξύλοις ἀμπελίνοις, ἕως οὗ βράσῃ σφοδρῶς, καὶ ἐπίβαλε τουρπαίνης θαλασσίας ζώσης X α΄, καὶ ἕψε ἕως οὗ τὸ μέτρον τοῦ προειρημένου ἐλαίου βράσῃ δεύτερον, ἢ τρίτον, εἶτα ἐπίβαλε * ἀσφάλακος τοῦ ζώου, ὅ τινες παλαμίδα καλοῦσι, τοῦ αἵματος Γο δ΄, καὶ σὺν ἕψε τῇ τουρπαίνῃ, ἕως ἂν ἀναλωθῶσιν αἱ σάρκες αὐτῆς, καὶ ἐπάρας μετὰ ταῦτα, ψύξον καὶ διήθησον εἰς ὑέλινον ἀγγεῖον. ἐπὶ δὲ τῆς χρήσεως λαβὼν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὅσον ἐξαρκεῖ πρὸς τὴν χρῆσιν, μίσγε μικρόν, καὶ λύσας ποίει κηρωτὴν ἁπαλωτάτην, καὶ εἰς ὀθόνιον ἐπιπλάσας ἐπίθες. ἕψε δὲ τὸ ἔλαιον ὡς προγέγραπται, ἐν οἰκήματι καθωγαίῳ, μηνὶ μαρτίῳ πέμπτῃ, μηδαμῶς ὑπερτιθέμενος τὴν ἡμέραν. οὕτω γὰρ ποιῶν ἐπιτεύξῃ. Τοσαῦτα περὶ τῶν ἀνωδύνων καὶ παρηγορικῶν ἐπιπλασμάτων μοι λελέχθω. Ἁλάτια πεπτικά. Ἁλῶν κοινῶν X α΄, πεπέρεως Γο ς΄, ζιγγιβέρεως Γο β΄, ὀριγάνου Γο β΄, ὑσσώπου Γο α΄ S΄΄, θύμου Γο α΄ S΄΄, πετροσελίνου σπέρμα Γο α΄ S΄΄, φύλλου, εὐζώμου σπέρμα, σιλφίου, ναρδοστάχυος, πετροσελίνου ἀνὰ Γο α΄ S΄΄, μαράθρου Γο α΄, ἁλῶν ἀμμωνιακῶν X β΄. ποίησον ξηρίον, καὶ χρῶ.

Ἄλλο. Μαράθρου, δαύκου, ὑσσώπου, πετροσελίνου, κασίας, λιβυστικοῦ, ῥέου ποντικοῦ, σμύρνης, σιλφίου ἀνὰ Γο α΄, πεπέρεως Γο β΄, ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ ξε α΄. Ἄλλο τὸ βυφάτου. Πεπέρεως Γο γ΄, ζιγγιβέρεως Γο α΄, λασάρου Γο S΄΄, ἀνίσου Γο α΄, κόστου Γο α΄, ἁλὸς

κηκίνου ℥ β´, ἄρτου τοῦ ἀρκουίου. Ἄλλο. Ἁλῶν κοινῶν ℥ α´, ἁλῶν ἀμμωνιακῶν ℥ β´, πεπέρεως λευκοῦ γο γ´, πεπέρεως μέλανος γο γ´, * σμύρνης γο β´, κνίκου γο α´, ἄμμεως γο α´ S´´, σιλφίου γο β´, φύλλου γο β´, ἀνίσου γο α´ S´´, ὀριγάνου γο β´ S´´, ὑσσώπου γο α´, θύμου γο α´, καὶ γο S´´, πετροσελίνου σπέρματος ὁμοίως, εὐζώμου ὁμοίως, πεπέρεως μακροῦ γο ϛ´, ναρδοστάχυος γο β´, κυμίνου, σεσέλεως ἀνὰ γο α´.

Φυσικὰ διάφορα πρὸς ῥεῦμα ποδῶν.

Ἐπειδή τινες οὔτε διαίτῃ προσκαρτερεῖν δυνάμενοι, οὔτε φαρμακείαν ἀνέχεσθαι, φυσικοῖς τε καὶ περιάπτοις ἀναγκάζουσιν ἡμᾶς ἐπὶ ποδάγρας κεχρῆσθαι, ὥστε τὸν ἄριστον ἰατρὸν πανταχόθεν εὔπορον εἶναι καὶ πολυτρόπως βοηθεῖν ἅπασι τοῖς κάμνουσιν, ἦλθον εἰς τοῦτο. πολλῶν δὲ ὄντων τούτων ἡμῖν δρᾶν πεφυκότων, τὰ πειραθέντα διὰ τῆς μακρᾶς πείρας γράφομεν. Φυσικὸν πρὸς σύειτα ποδῶν πάνυ περιβόητον, καὶ ἐπὶ πολλῶν πεῖραν δέδωκε. Λαβὼν ὀνάγρου νεῦρα, καὶ συάγρου, καὶ πελαργοῦ, πλέξας χορδὰς ἐν ἀκμῇ, περίαπτε τὰ μὲν δεξιὰ νεῦρα τοῖς δεξιοῖς τῶν πασχόντων ποδῶν, τὰ δὲ ἀριστερὰ τοῖς ἀριστεροῖς· καὶ εὐθέως ἄπονον φυλάξεις. μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὴν ὀδύνην, μηκέτι περιάψῃς, ἀλλ᾽ ὁπηνίκα πάλιν ὀδύνης αἴσθησις γένηται), καὶ θαυμάσεις ὡς οὔτε πόνος, οὔτε ἄλλο κινδυνῶδες οὐδὲν παρακολουθήσει, καθάπερ ἐπὶ πολλῶν ὁρῶμεν πλημμελῶς ἐπακολουθοῦντας, τῶν ποδῶν παυσαμένων τοῦ ῥευματίζεσθαι. τινὲς δὲ τὰ τοῦ πελαργοῦ νεῦρα οὐ συμπλέκουσι τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ φυλάττουσι καὶ βάλλουσιν εἰς δέρμα φώκης, καὶ δεσμοῦσι ταῖς χορδαῖς ταῖς χωρὶς τῶν νεύρων τοῦ πελαργοῦ πλακείσαις, καὶ τοῖς ποσὶ τοῦ πάσχοντος περιάπτουσιν ὡσαύτως, τὰ δεξιὰ τοῖς δεξιοῖς, καὶ τὰ ἀριστερὰ τοῖς ἀριστεροῖς, σελήνης οὔσης ἐν ἀποκρούσει, ἢ ἐν ἀσπόρῳ ζῳδίῳ, καὶ κρόνου ἐνδύσει. Φυλακτικὸν ποδάγρας καὶ ἀρθρίτιδος. Νάρκαν ζῶσαν βάλε εἰς χαλκοῦν ἀγγεῖον, καὶ ἕψε κακκάβιον μετὰ ἐλαίου καὶ ὕδατος, ἵνα μὴ τὸ ἔλαιον καυθὲν κνισωθῇ, καὶ νάρκισσον τὴν βοτάνην, συνάγων αὐτὴν, λῃγούσης σελήνης ἔμβαλε, καὶ αὐτὴν συνεψῶν τῷ ζώῳ μέχρις ἂν διαλυθῇ ὅλη, καὶ τὰ ὀστᾶ γυμνὰ γένηται), καὶ τότε λοιπὸν τὸ ἔλαιον χωρίσεις ἠρέμα ἐκ τοῦ ὕδατος. πάντα ποίει λῃγούσης σελήνης, καὶ χρίε τὸν κάμνοντα τρίτον τῆς ἡμέρας. καὶ εἰ μὲν πάσχει τὰ ἄρθρα, θεραπεύεται· εἰ δὲ μὴ πάσχει, προφυλάττει αὐτὰ τοῦ μηδέποτε παθεῖν. ποίει δὲ τοῦτο, καὶ ἄλειφε ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, λῃγούσης πάντως σελήνης. ἐν ἄλλῳ γὰρ ποίῳ καιρῷ, οὐκ ἐπιτεύξῃ. Ἄλλο διὰ πείρας. Κόρης παρθένου τὸ πρῶτον ἐκ τῶν καταμηνίων ῥάκος μολυνθὲν ἐπίχριε, καὶ οὐ ποδαγριώσεις, ποιήσας οὕτως ποτέ. Ἄλλο ποδῶν καὶ χειρῶν προφυλακτικόν. Νεῦρα γυπὸς ἐκ τῶν σκελῶν καὶ τῶν ἄκρων τῶν ποδῶν εἰς τοὺς ἀστραγάλους τοῦ πάσχοντος ἐπίδησον, φυλάττων ὥστε τὰ τοῦ δεξιοῦ ποδὸς τοῦ γυπὸς, τῷ δεξιῷ ποδὶ τοῦ πάσχοντος περιάψαι, καὶ τὰ τοῦ ἀριστεροῦ τῷ ἀριστερῷ· ὁμοίως καὶ τὰ τῶν ἀγκώνων, καὶ τῶν χειρῶν, καὶ τὰ τῶν ὤμων νεῦρα, καὶ τὰ πτερύγια. Ἄλλο. Λαγωοῦ ἀστράγαλοι περιαπτόμενοι πάνυ τὰ ἀρθριτικὰ πάθη ἐλαφρύνουσι. δεῖ δὲ ζῶντα καταλιμπάνειν τὸν λαγωόν· κάλλιον δὲ ποιεῖ καὶ τὸ τῆς φώκης δέρμα ὑποστρωννύμενον τοῖς ὑποδήμασι. λέγουσι δὲ καὶ τὸν ὁμηρικὸν στίχον,

Τετρήχει δ᾽ ἀγορή, ὑπὸ δ᾽ ἐστοναχίζετο γαῖα,

χρυσῷ πετάλῳ γράφειν αὐτὸν, οὔσης σελήνης ἐν ζυγῷ. κάλλιον δὲ πολὺ, ἐὰν ἐν

λέοντι

λέοντι εὑρεθῇ. καὶ ἡ μαγνῆτις δὲ λίθος φορουμένη τῶν ἀρθριτικῶν θεραπεύει τὰς ὀδύνας. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀετίτης φορούμενος. ἔτι δὲ καὶ τῆς κοτυληδόνος ἡ ῥίζα. τὸ δὲ αἷμα τῆς χελιδόνος περιχριόμενον, θαυμαστῶς παρηγορεῖ ποδαγρικὰς ὀδύνας. Πρὸς ποδάγραν. Ὅταν ἄρχῃ ἴδῃς ὅτι οἱ πόδες φλεγμαίνουσι, λαβὼν σκόρδα, λείωσον καὶ κατάπλασσε ἐπὶ ἡμέραν, μὴ λύσας ὡς ἐγκαθῆναι, καὶ μετέπειτα εἰς οὖρον παίδων ἀφθόρων πυρώσας κόχλακας, ἔμβαλε ἅπαντα τῷ οὔρῳ, καὶ χλιαρῷ. μετὰ τοῦτο εἰ τὸ δι' ἀψινθίου ἀναπλάσῃς τοὺς πόδας, ἐναργές ἐστιν οὕτως ὡς μηκέτι ποδαγριάσαι. Πρὸς φυλακτικὸν ποδάγρας. Λαβὼν πέταλον χρυσοῦν σελήνης ληγούσης, γράφε ἐν αὐτῷ τὰ ὑποκείμενα, καὶ ἐνδύσας εἰς νεῦρα γεράνου, εἶτα ὅμοιον τῷ πετάλῳ σωληνάριον ποιήσας, κατάκλεισον καὶ φόρει περὶ τοὺς ἀστραγάλους, μεῖ, θρεῦ, μόρ, φόρ, τεύξ, ζά, ζών, θέ, λοῦ, χρῖ, γέ, ζέ, ὤν. ὡς στερεοῦται ὁ ἥλιος ἐν τοῖς ὀνόμασι τούτοις, καὶ ἀνακαινίζεται καθ' ἑκάστην ἡμέραν, οὕτω στερεώσατε τοῦτο τὸ πλάσμα καθὼς ἦν τὸ πρίν, ἤδη ἤδη, ταχὺ ταχύ. ἰδοὺ γὰρ λέγω τὸ μέγα ὄνομα ἐν ᾧ ἀναπαυόμενα στερεοῦνται, ἰάζ, ἀζύφ, ζυών, θρένξ, βαίν, χωώκ, στερεώσατε τὸ πλάσμα τοῦτο καθὼς ἦν τὸ πρότερον, ἤδη ἤδη, ταχὺ ταχύ. Πρὸς ποδάγραν μηδέπω κονδύλους ἔχουσαν, θαυμαστόν, καὶ διὰ πείρας. Λαβὼν χαμαιλέοντα, κόψας αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν, ἢ γονάτων, τὰ τῶν δεξιῶν ποδῶν φύλαξον ἰδίᾳ, καὶ πάλιν ἀπόκοψον ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν ποδῶν ὁμοίως τὰ ἄκρα, καὶ φύλαξον καὶ αὐτὰ ἰδίως, καὶ χαράξας τῆς δεξιᾶς χειρὸς τοὺς δύο δακτύλους, τὸν ἀντίχειρα καὶ τὸν παράμικρον τῷ ὄνυχι τοῦ χαμαιλέοντος· ὁμοίως δὲ καὶ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τοῦ δευτέρου δακτύλου χαράξας τῷ ὄνυχι τοῦ * | μολύνων τῷ αἵματι τῶν δακτύλων τῆς δεξιᾶς χειρὸς τὰ ἄκρα τὰ δεξιὰ τοῦ χαμαιλέοντος, τὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς αἵματα τὰ ἀριστερὰ τοῦ ζώου ἄκρα. καὶ ποιήσας σωληνάρια κατάκλειε, καὶ φόρει τὰ μὲν δεξιὰ τοῦ ζώου ἄκρα, τῷ δεξιῷ ποδί, τὰ δὲ ἀριστερά, τῷ ἀριστερῷ, ἕως οὗ θεραπευθῇ. τὸν δὲ χαμαιλέοντα ἀποτμηθέντων τῶν ἄκρων ἔτι ζῶντα, εἰλήσας ῥάκει λινῷ καθαρῷ, κατάθαπτε πρὸς τὰς τοῦ ἡλίου ἀνατολάς. εἰ δὲ συμβῇ καὶ τὰς χεῖρας ἀλγῆσαι ὑπὸ τοῦ προειρημένου πάθους, καθάπτου καὶ τῶν χειρῶν, καὶ ἔνθες εἰς σωληνάρια, καὶ θεραπεύσῃς αὐτάς. ποίει δὲ τοῦτο σελήνης ληγούσης. Ποδαγρικὸν φυσικόν.

Κέρατα προβάτων καύσας, καὶ λειώσας μετ' οἴνου εἰς θύαν, τῷ δεξιῷ κέρατι χρῖε τὸν δεξιὸν πόδα, καὶ τῷ ἀριστερῷ τὸν ἀριστερόν, καὶ παρηγορήσεις ὀδύνας ποδαγρικάς. Ἄλλο πρὸς ποδάγραν καὶ πᾶν ῥεῦμα. Ἱερὰν βοτάνην ἥτις ἐστὶν ὑοσκύαμος, σελήνης οὔσης ἐν ὑδροχόῳ ἢ ἰχθύσι, περιορύξας τὴν βοτάνην πρινὴ δῦναι τὸν ἥλιον, μὴ ἁψάμενος τῆς ῥίζης, ὀρύξας αὐτοῖς τοῖς δύο δακτύλοις τῆς ἀριστερᾶς χειρός, τῷ ἀντίχειρι, καὶ τῷ ἰατρικῷ δακτύλῳ, λέγε, λέγω σοι, λέγω σοι ἱερὰ βοτάνη, αὔριον καλῶ σε εἰς τὸν οἶκον τοῦ φιλεᾶ, ἵνα στήσῃς τὸ ῥεῦμα τῶν ποδῶν καὶ τῶν χειρῶν τοῦδε, ἢ τῆσδε. ἀλλ' ὁρκίζω σε τὸ ὄνομα τὸ μέγα ἰαώθ, σαβαώθ, ὁ θεὸς ὁ στηρίξας τὴν γῆν, καὶ στήσας τὴν θάλασσαν, ῥεόντων ποταμῶν πλεονάζων, ὁ ξηράνας τὴν τοῦ λὼτ γυναῖκα, καὶ ποιήσας αὐτὴν ἁλατίνην, λάβε τὸ πνεῦμα τῆς μητρός σου γῆς, καὶ τὴν δύναμιν αὐτῆς, καὶ ξήρανον τὸ ῥεῦμα τῶν ποδῶν ἢ τῶν χειρῶν τοῦδε ἢ τῆσδε. καὶ τῇ αὔριον πρὸ ἀνατολῆς λαβὼν ὀστέον οἱουδήποτε ζώου ἀποθανόντος, ὀρύξας αὐτὴν τούτῳ τῷ ὀστέῳ, καὶ λαβὼν τὴν ῥίζαν, λέγε, ὁρκίζω σε κατὰ τῶν ἁγίων ὀνομάτων, ἰαώ, σα-

σαβαώθ, ἀδωναί, ἠλωί. καὶ λαβὼν αὐτὴν, βάλε ἐν τῇ ῥίζῃ μίαν δραχμὴν ἁλῶν, λέγων, ὡς οἱ ἅλες οὗτοι οὐκ αὔξονται, μηδὲ τὸ πάθος τοῦδε ἢ τῆσδε. καὶ λαβὼν τὸ ἄκρον τῆς ῥίζης, περίαπτε τῷ πάσχοντι, φυλάττων ἄβροχον, τὸ δὲ λοιπὸν κρέμα ἐπάνω τῆς χάρας ἡμέρας τξ΄. καὶ περὶ τῶν ποδαγρικῶν τὰ προσήκοντα γράψαντες ἐν βοηθήμασί τε καὶ μεθόδοις, καὶ τοῦ τρόπου τῆς χρήσεως αὐτῶν, ἔτι τε καὶ τὰ διὰ τῆς πείρας γνωσθέντα φυσικὰ, τέλος εὐτυχῶς τῇ βίβλῳ προσοίσομεν. Βοήθημα ποδαγρικὸν πάνυ καλόν. Ξηροσμύρνης ἐξαγίου α΄, ἑρμοδακτύλου ἐξαγίου β΄, τρίψας καὶ σήσας, δὸς πιεῖν ἐν βαλανείῳ μετὰ οἴνου παλαιοῦ.

Κεφάλαια τοῦ δωδεκάτου βιβλίου.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΡΑΛΛΙΑΝΟΥ ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ.

α' Περὶ πυρετῶν.

Ἰτησαμένῃ σοι, Κοσμᾶ φίλτατε, τὰς ἐκ πείρας ἡμῖν πολλάκις ἀληθευθείσας ἐπὶ διαφόρων νοσημάτων ἐκθέσθαι θεραπείας, ἑτοίμως ὑπήκουσα, χάριτας ἀμφοτέροις εἰκότως ὁμολογῶν σοί τε καὶ τῷ σῷ πατρί, τῆς εἰς ἐμὲ παρ' ὑμῶν φιλοφρόνως ἑκάστοτε γινομένης εὐνοίας. ὁ μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς οὐ μόνον ἐν τοῖς ἔργοις τῆς τέχνης, ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ βίον πραγμάτων ἁπάντων δεξιὸς ὑπουργὸς ἐγένετο. σὺ δὲ μετὰ βαρβάρων τὴν ἀναστροφὴν μὲν ποιούμενος, διὰ τὴν τῶν βιασαμένων ἡμᾶς πραγμάτων περίστασιν, παρειδεῖν οὐ κεκαρτέρησας. διὸ καὶ γηρῶν λοιπὸν πειθαρχῶ, καὶ κάμνειν οὐκέτι δυνάμενος, τοῦτο τὸ βιβλίον ἔγραψα, συντάξας τὰς μετὰ πολλῆς τριβῆς ἐν ταῖς τῶν ἀνθρώπων νόσοις καταληφθείσας μοι πείρας. τέρψει δὲ πολλούς, εὖ οἶδα, τῶν εἰς φθόνον μὴ θελόντων βλέπειν, τὸ δὲ εὐμέθοδον τῶν θεωρημάτων, καὶ τὸ σύντομον ἅμα, καὶ σαφὲς τῆς λέξεως. ἐσπού-

δασα

δοῦσα γὰρ ὡς ἐνδέχεται κοιναῖς καὶ μᾶλλον εὐδήλοις χρήσασθαι λέξεσιν, ἵνα καὶ τοῖς τυχοῦσιν ἐκ τῆς φράσεως εὔλυτον εἴη τὸ σύνταγμα. τὴν οὖν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν ἐφημέρων πυρετῶν ποιησόμεθα, τὴν τοῦ θειοτάτου Γαληνοῦ διδασκαλίαν ὡς οἷόν τε ἐστὶ κἀνταῦθα μιμούμενοι. ὅτι μὲν οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἡ οὐσία τοῦ πυρετοῦ καὶ ἡ ὕπαρξις καὶ ἡ φύσις, εἰ μὴ θερμασία τις παρὰ φύσιν τῆς καρδίας τε καὶ τῶν ἀρτηριῶν, τοῖς ἀρίστοις τῶν ἰατρῶν ἀποδέδεκται, Γαληνῷ τε μάλιστα καὶ Ἱπποκράτει. φέρειν οὖν ἐνταῦθα τὴν Ἐρασιστράτου δόξαν καὶ Ἀσκληπιάδου, καὶ τὸν τῶν ἄλλων ἰατρῶν χορόν, ἐστὶ περιττόν. ὅτι δὲ εὔλογόν ἐστιν ἀπὸ καρδίας μᾶλλον ὁρμᾶσθαι τὸν πυρετόν, ἤπερ ἐξ ἄλλου τινὸς τῶν ἐν ἡμῖν μορίων, ἔνεστιν ἐκ πολλῶν συλλογίσασθαι· εἴπερ ὁ πυρετὸς τροπή ἐστι τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ, τὸ δὲ ἔμφυτον θερμὸν ὑπάρχει ἐν τῇ καρδίᾳ, δῆλον ὅτι καὶ ὁ πυρετὸς ἐν τῇ καρδίᾳ ἐστίν. ἐπειδὴ δὲ οὐχ ἁπλῶς μόνη θερμασία παρὰ φύσιν ἐστὶν ὁ πυρετός, ἀλλ' ἐν ὕλῃ τινὶ ὑφέστηκεν, ἡ δὲ ὕλη τριττὴ κατὰ γένος ἐστὶν ἐν ἡμῖν, δῆλον ὅτι καὶ ὁ πυρετὸς ἐν ταῖς τρισὶν ὕλαις συνιστάμενος θεωρηθήσεται, ἐν πνεύμασιν, ἐν ὑγροῖς, καὶ ἐν στερεοῖς. ἐὰν μὲν οὖν τὸ πνεῦμα βλαπῇ, ποιεῖ τὸν ἐπὶ πνεύματι πυρετὸν συνιστάμενον, ὃν ἐφημερινὸν ὠνόμασεν· εἰ δὲ τὰ ὑγρά, ποιεῖ τὸν ἐπὶ σήψει· εἰ δὲ τὰ στερεά, ποιεῖ τὸν ἑκτικόν. εἴπωμεν οὖν περὶ ἑνὸς ἑκάστου, τί ἐστι, καὶ πῶς ἐστι διαγνῶναι τὸ εἶδος αὐτοῦ, καὶ θεραπεύειν ἄριστα. πρῶτον οὖν ἁπλούστων εἴπωμεν περὶ ἐφημέρου ἁπλουστέρου ὄντος, ἅμα γε συνήθως ἐπιγινομένου ἅπασιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῖς ἀνθρώποις.

Ἐφημέρων διάγνωσις.

Οἱ ἐφήμεροι πυρετοὶ ἅτε ἐπὶ πνεύμασιν ἔχοντες τὸ εἶναι, σταθερόν τι οὐκ ἔχουσιν οὐδὲ βέβαιον, ἀλλ' ὥσπερ ἔχουσι ταχεῖαν τὴν γένεσιν, οὕτω καὶ τὴν λύσιν· ὅθεν καὶ ἐφήμεροι κέκληνται, ἄχρι μιᾶς ἡμέρας ἔχοντες τὸ εἶναι, ἢ σμικρῷ πλέον ἐσθ' ὅτε. διαγινώσκειν δὲ αὐτοὺς οὕτω δεῖ, ἀπό τε τῆς ἁφῆς, καὶ τῶν οὔρων, ἔτι τε καὶ τῶν σφυγμῶν. ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς ἁφῆς τὸ ποσὸν τῆς θερμασίας ἡμῖν καταφαίνεται, κατὰ ποσότητα μόνης ηὐξημένης τῆς θερμασίας, ὡς ἔνεστι θεάσασθαι καὶ τὴν ἐν τῷ βαλανείῳ θερμασίαν. ἀπὸ δὲ τῶν οὔρων, ἐπειδὴ τούτοις τὸ οὖρον φαίνεται κατ' ἀρχὰς ἔχον πέψιν σαφῆ, ὅπερ οὐδενὶ τῶν ἄλλων ὑπάρχει πυρετῶν. καὶ οἱ σφυγμοὶ δὲ τούτων τὴν διαστολὴν ταχεῖαν ἔχουσι καὶ ἐπηρμένην, τὴν δὲ συστολὴν βραχυτέραν. ἐμψύξεως γὰρ μᾶλλον, οὐ καθάρσεως περιττωμάτων χρῄζουσιν. ἔχουσι δὲ καὶ οἱ τοιοῦτοι τὴν ἀκμὴν ὁμαλωτέραν, καὶ τὴν παρακμὴν εἰς καθαρὸν ἐρχομένην διάλειμμα, καὶ παντελῆ ἀπυρεξίαν. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα σημεῖα τῶν ἐπὶ πνεύμασι συνισταμένων πυρετῶν, ἀλλ' ἀρκεῖ καὶ ταῦτα σαφηνίσαι ὑμῖν τὸ εἶδος τοῦ πυρετοῦ, καὶ χωρίσαι ἀπὸ τῶν ἄλλων πυρετῶν. Ἐφημέρου θεραπεία. Οἱ ἐφήμεροι καλούμενοι πυρετοὶ κοινὴν ἔχοντες τὴν γένεσιν, ὅσον ἐπὶ τούτων, κοινὴν ἐπιδέχονται καὶ τὴν θεραπείαν. ἀλλ' ἐπειδὴ οὐ μία τις αἰτία πέφυκεν, ἀλλὰ πλείους καὶ ποικίλαι· καὶ γὰρ κόπος, ἐμψύξεις, πλησμονή, ἔνδεια, ἀγρυπνία, φθορὰ γαστρός, ἕλκη, καὶ πάντα, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τὰ προκαταρκτικὰ καλούμενα αἴτια, τούτων ἐστὶ γεννητικὰ τῶν πυρετῶν. ἐπεὶ οὖν οὐκ ἔστιν ἓν αἴτιον τὸ ποιοῦν τὸν ἐφήμερον πυρετόν, ἀλλὰ πλείονα, δεῖ καὶ ἡμᾶς οὐκ ὀλίγας τινὰς θεραπείας, ἀλλὰ πλείονας ἐκθέσθαι πρὸς ἑκάστην ἰδέαν ἁρμοζούσας.

Περὶ τῶν ἐπὶ κόπῳ πυρεξάντων.

Οἱ ἐπὶ κόπῳ πυρέξαντες οὐ περιμένουσι τὰ πολλὰ τοὺς ἰατρούς, ἀλλ' εὐθὺς ὁρμῶσιν, ἐπειδὰν αἰσθάνωνται παρακμάζοντα τὸν πυρετόν, ἐπὶ λουτρόν, ὥσπερ ἔκ τινος φύσεως δεδιδαγμένοι, ὅτι κάλλιστον καὶ πρῶτον ἴαμά ἐστι τὸ λουτρὸν τοῖς κοπωθεῖσιν. οὕτω δὲ καὶ οἱ πλείους πράττουσι τῶν ἰατρῶν ἀσκόπως, καὶ οὐδὲν περιεργαζόμενοι, περὶ τὰ λουτρὰ πέμπουσιν· ὅθεν ἔσθ' ὅτε καὶ πολλοὺς τὰ μεγάλα βλάπτουσιν. εἰ μὲν γὰρ ἀπέριττον εὑρεθῇ τὸ σῶμα, καὶ μήτε πληθωρικὸν ὂν ἢ κακόχυμον, μάλιστα ὠφελοῦνται, καὶ οὐδὲν ἄλλης χρῄζουσι θεραπείας· ὅσοις δὲ πληθωρικὸν εὑρεθῇ καὶ κακόχυμον, καὶ ἐπιτήδειον πρὸς σῆψιν, ὥστε ἐκ τούτου μὴ μόνον τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑγρὰ πρότερον προθερμανθῆναι, τοὐναντίον τὰ μεγάλα βλάπτονται, καὶ εἰς τοὺς ἐπὶ σήψει πυρετοὺς ἑτοίμως ἐμπίπτουσι, καὶ μάλιστα ἐάνπερ καὶ ἀφυλακτότερον διαιτηθῶσιν. ὅπως οὖν μὴ ταὐτὸ πάθωμεν ἐκείνοις, ἐπὶ τὴν διάγνωσιν αὐτῶν ἔρχεσθαι δεῖ πρῶτον. τινὲς μὲν οὖν αὐτῶν εἰσιν ἀκριβεῖς, τινὲς δὲ οὐκ ἀκριβεῖς ὄντες, μεταπίπτουσιν εἰς τοὺς ἐπὶ σήψει. οὕτω γὰρ καὶ λοῦσαι καὶ θρέψαι καλῶς, καὶ μὴ λοῦσαι πάλιν ὅτε μὴ ὀρθῶς δυνηθείημεν. Θεραπεία τῶν ἐπὶ κόπῳ πυρεξάντων. Τοὺς ἐπὶ κόπῳ πυρέξαντας * ἐπειδὰν ἀκριβῶς, ὑγραίνειν ἐξ ἀνάγκης καὶ ἐμψύχειν δεῖ. γενήσεται οὖν ταῦτα, διά τε λουτρῶν εὐκράτων, καὶ διαίτης, καὶ ἐδεσμάτων μηδὲν ἐχόντων διαφορητικόν. ἐπὶ γὰρ τούτων δεῖ πράττειν ἅπαντα ὅσα προσθεῖναι μᾶλλον ὑγρότητα δύνανται, ἤπερ ἀφελεῖν ἐκ τοῦ σώματος, ὥστε οὐδὲ ἀνατρίβειν δεῖ ἐπὶ πολὺ τὸ σῶμα, οὐδὲ ἀλοιφῇ κεχρῆσθαι χλιαρᾷ δι' ἐλαίου μόνου, ἀλλὰ δι' ὑδρελαίου μᾶλλον. καὶ γὰρ ὑγραίνει τοῦτο πλέον τοῦ καθ' αὑτὸ ἐλαίου, καὶ ποδηγεῖται μᾶλλον εἰς βάθος ὑπὸ τοῦ ὕδατος, καὶ ἐμψύχει τὰ ἄρθρα διαθερμανθέντα, καὶ διάπυρα ἐκ τοῦ κόπου γενόμενα. διὸ οὐδὲ ἀλείφειν ἐν τῷ θερμῷ χρὴ ἀέρι, οὐδὲ ἀνατρίβειν. ἱδρώτων γὰρ κινουμένων, οὐδὲ ὑγραίνειν ὅλως ἡ ἀλοιφὴ δυνήσεται διεκπίπτουσα σὺν αὐτοῖς. βέλτιον δ' οἶμαι ἀποπλῦναι τὸν ἱδρῶτα χλιαρῷ πολλῷ εἰς τὸν ἐκτὸς οἶκον ἐξελθόντα, ἐναπομάσσειν τῷ μάκτρῳ, καὶ οὕτως ἀλείφεσθαι τῷ ὑδρελαίῳ, εἶτα περιμείναντα μικρὸν, εἰσιέναι εἰς τὴν τοῦ ὕδατος θερμοῦ δεξαμενὴν, μηδὲ ὅλως ἐν τῷ ἀέρι διαμείναντα πολλὴν ὥραν, ἀλλὰ παρόδῳ μόνον χρώμενον. οὕτω γὰρ ὑγρανθήσεται, καὶ οὐ δέος ἔσται μὴ διακαὴς καὶ ἐκπυρωθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀέρος, ἕτερον πάλιν ἐπικτήσεται πυρετόν. αὕτη μὲν ἡ ἀγωγὴ πᾶσι τοῖς ἐπὶ κόπῳ συμβάλλεται, καὶ μάλιστα τοῖς ἔχουσι θερμοτέραν τὴν κρᾶσιν. οὐκ οἶδα οὖν διὰ τί ὁ θειότατος γαληνὸς ἐλαίῳ μὲν ἐχρήσατο μόνον χλιαρῷ, τὴν δὲ διὰ τοῦ ὕδατος μίξιν ἔφυγεν. ἐξὸν γάρ ἐστι καὶ ψυχρὸν αὐτῷ ὕδωρ μίξαι, ἔτι δὲ καὶ χλιαρὸν, καὶ ἁπλῶς πρὸς τὴν κρᾶσιν ἑκάστου καὶ πρὸς τὴν ἐκτροπὴν τῆς θερμασίας, καὶ τῆς ξηρότητος τῆς ἐκ τοῦ κόπου τεχθείσης, οὕτω χρησάσθω καὶ τῇ ἀλοιφῇ. εἰ δὲ καὶ θελήσειας αὖθις ἐκ δευτέρου πάλιν λοῦσαι, καὶ οὕτω πάλιν ἀλεῖψαι, καὶ εἰς τὴν τοῦ θερμοῦ δεξαμενὴν ἐμβιβάσαι, καὶ ποιῆσαι ἐγχρονίσαι, μεγάλως γε οὕτως αὐτοὺς ὀνήσεις, ὡς ὑποστρέψαντας αὐτοὺς ἀπὸ λουτροῦ, παντελῶς ἐπιλαθέσθαι τοῦ κόπου, καὶ πάσης δυσκρασίας, καὶ ταύτῃ τῇ ἀγωγῇ κεχρῆσθαι καὶ ἐπὶ τῶν δι' ἀγρυπνίαν πυρεξάντων καὶ ἐπὶ λύπῃ, καὶ ἐπὶ τῶν ἀνακομιζομένων ἐκ νόσου. λοιπὸν δὲ καὶ περὶ τῶν διὰ συμβᾶσαν ἀπεψίαν πυρεξάντων ἐφημέρων πυρετῶν διαλάβωμεν.

Galenum reprehendit leniter.

Περὶ

Περὶ τῶν ἐπὶ ἀπεψίᾳ πυρεξάντων.

Ἡ ἀπεψία γίνεται διὰ θερμότητα, καὶ διὰ ψυχρὰν δὲ μᾶλλον δυσκρασίαν· καὶ γινώσκεται ῥαδίως ἐκ τῆς ἐρυγῆς, κνισώδης μὲν, ἐπὶ τῇ διὰ θερμότητα· ὀξώδης δὲ, ἐπὶ τῶν διὰ ψυχρότητα ἀπεπτούντων. δεῖ δὲ οὐ μόνον ταῖς ἐρυγαῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι προσέχειν σημείοις, ἡλικίᾳ λέγω, καὶ κράσει, καὶ ἐπιτηδεύματι, καὶ βίῳ, καὶ τῇ ἄλλῃ πάσῃ διαίτῃ τοῦ κάμνοντος. οὔτε γὰρ * ἡ κνισώδης ἐστὶν ἐρυγὴ, πάντως ἤδη καὶ θερμὴν ὑπονοεῖν δεῖ τὴν ἀπεψίαν εἶναι. ἔσθ᾽ ὅτε γὰρ ἐγίνετο καὶ διὰ τὴν τῶν ἐδηδεσμένων ποιότητα, ἢ κνισῶδες, ἢ μελιτῶδες αὐτῶν φαγόντων. οὐ μὴν οὐδὲ ἡ ὀξώδης ἐρυγὴ πάντως ὑπονοεῖν δίδωσι ψυχρὰν λέγειν τὴν δυσκρασίαν. πολλάκις γὰρ καὶ ὀξώδης τροφὴ καὶ στρυφνὴ τὴν ὀξώδη παρεσκεύασεν ἐρυγὴν φανῆναι. ἔσθ᾽ ὅτε δὲ καὶ θερμότης. γίνεται γὰρ καὶ ὀξώδης ἐρυγὴ οὐ μόνον διὰ ψύξιν, ἀλλὰ καὶ διὰ θερμὴν δυσκρασίαν, καὶ ἀμήχανον τοιαύτην ἐρυγὴν παύσασθαι, εἰ μὴ ψυχούσῃ καὶ ὑγραινούσῃ διαίτῃ χρήσαιτό τις. δεῖ οὖν ἐκ πάντων, ὡς εἰρήκαμεν, διαγινώσκειν, καὶ οὕτω διακρίναντα, βεβαίαν αὐτῶν ποιεῖσθαι θεραπείαν.

Περὶ τῆς διὰ θερμότητα γινομένης φθορᾶς καὶ κνισώδους ἐρυγῆς.

Τοῖς μὲν οὖν διὰ θερμότητα φθορὰν ὑπομείνασι, καὶ ἀπεψίαν κνισώδη, καὶ διὰ τοῦτο πυρέξασι τὸν ἐφήμερον πυρετὸν, οὐ δεῖ τὰ θερμαίνοντα προσφέρειν ἐδέσματα, ἢ ποτά. καὶ γὰρ εἰ πρὸς ὀλίγον δόξουσι παρηγορεῖσθαι, τῶν ἐνοχλούντων πνευμάτων εἰς διαφόρησιν ἰόντων, ἀλλ᾽ εἰς ὕστερον αἰτία γίνεται τοῦ μᾶλλον ἐκπυρωθῆναι τὸν ἐφήμερον πυρετόν. ἔσθ᾽ ὅτε δὲ καὶ τοὺς ἐπὶ σήψει πάλιν ἐπακολουθῆσαι. ὅπως οὖν μὴ ταῦτα γίνηται, καταλλήλως χρὴ διαιτᾶν, καὶ πρὸς τὴν ποιοῦσαν ὀξ ἐναντίας ἵστασθαι θεραπείαν. ἀμήχανον γὰρ τελείως ἀποπαῦσαι τὴν ἐνοχλοῦσαν διάθεσιν, καὶ οἷον ἐκ ῥιζῶν ἐκκόψαι, μὴ τῆς ποιούσης αὐτὴν αἰτίας ἀναιρεθείσης. εἰ μὲν οὖν ἔτι μετέωρος ἡ φθάσασα κνισωθῆναι τροφὴ φαίνοιτό σοι, τηνικαῦτα κεχρῆσθαι πόματι, τῷ θερμῷ μάλιστα ὕδατι. δυνατὸν γάρ ἐστι τοῦτο τὸ πόμα, τὸ μὲν, ἀποπλῦναι καὶ ἀπορρίψαι, καὶ ὠθῆσαι περὶ τὴν κάτω γαστέρα· τὸ δέ τι, καὶ ἀναδοθῆναι παρασκευάσαι, καὶ προσέτι τὸ ξηρὸν καὶ ἐκπυρωθὲν ἤδη ἐπικεράσαι πνεῦμα, καὶ πραῦναι, καὶ χαυνῶσαι τοὺς πόρους. οὐκ οἶδα εἰ τούτου κάλλιον ἄν τις ἐπινοήσει τοῖς ἀπεπτήσασι διὰ θερμὴν δυσκρασίαν, καὶ διὰ τοῦτο πυρέξασι τὸν ἐφήμερον πυρετόν. εἰ δέ σοι τὰ διεφθαρμένα μὴ βασταζόμενα φαίνοιτο περὶ τὸν στόμαχον, ἀλλὰ φέροιτο διὰ γαστρὸς, οὐ χρὴ κωλύειν, ἀλλὰ καὶ συνεργεῖν, ὥστε δυνάσθαι κενωθῆναι τὰ διεφθαρμένα μᾶλλον διὰ γαστρός. εἰ δὲ συμβῇ διὰ γαστρὸς φέρεσθαι ἀμετρότερον, καὶ δάκνεσθαι τὸ ἔντερον, καὶ ἐπὶ λουτρὸν ἄγειν αὐτοὺς δεῖ, καὶ ἀλείφειν οἴνῳ μηλίνῳ τὰ περὶ τὴν γαστέρα καὶ τὸ ἧπαρ μάλιστα, καὶ τρέφειν ἄρτῳ διὰ ὕδατος θερμοῦ. ἐμβαλλέσθω δὲ καὶ ῥίζα τοῦ σελίνου, καὶ κοριάνου· μὴ ἀποζεννύσθω γὰρ τὸ σέλινον πάνυ, ἀλλ᾽ εὐθέως ἀφαιρείσθω πρὸ τοῦ βρέξαι πολλάκις ἐν τῷ θερμῷ. εἰ δὲ θερμότης εἴη ἐπὶ τὸν στόμαχον, ἢ φλεγμονή τις, οὐδὲ τὴν ῥίζαν ἐπιβάλλειν δεῖ τοῦ σελίνου, ἀλλ᾽ ἄρα τοῦ κοριάνου, ἢ καθ᾽ ἑαυτοὺς ἐσθίειν δεῖ τοὺς ψωμοὺς μετὰ τοῦ θερμοῦ, δεύτερον ἢ τρίτον ἀποζεννύοντα. εἰ δὲ τὰ τῆς γαστρὸς ἐπὶ πλέον φερόμενα εἴη, ὡς λοιπὸν ἀποκάμνειν τὴν δύναμιν, καὶ τὸ ὀμφακόμελι δοτέον, ἢ τὸ ὑδρόμηλον, ἢ τὸ ὑδροροσάτον· εἰ δὲ μὴ φλεγμονὴ φαινομένη εἴη περὶ τὸ στόμα τῆς γαστρός, καὶ βρα-

χοῦ δοτέον αὐτοῖς κνιδίου, ἢ σαβίνου, βραχεῖαν ἔχοντος στύψιν. εἰ δὲ ἡ δύναμις ἀβλαβὴς εἴη, φυλαττέσθω ἐπιδιδόναι τὸν οἶνον, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἐχόντων θερμοτέραν τὴν κρᾶσιν. εἰ γὰρ ὑπὸ θερμότητος ἡ κνισσώδης ἀπεψία συνέβη, δῆλον ὅτι μᾶλλον αὐξηθήσεται ἐν τοῖς θερμοτέροις, εἰ βουληθείημεν χρήσασθαι. καὶ θαυμάζειν ἐπέρχεταί μοι πῶς ὁ θειότατος Γαληνὸς ἐν τῇ θεραπευτικῇ πραγματείᾳ τοῖς θερμαίνουσι κεχρημένος φαίνεται. ἀντίδοτον γὰρ αὐτοῖς ἐπιτρέπει διδόναι τὴν διὰ τριῶν πεπέρεων, καὶ τὴν διὰ τῶν κυδωνίων μήλων· ἔξωθεν δὲ πάλιν ἐπιτίθεσθαι κατὰ τοῦ στομάχου πορφύραν ἔχουσαν νάρδου καὶ ἀψινθίας, καὶ μαστίχης. καὶ ταῦτα θερμὰ ἐπιτίθη, διὰ τὸ μὴ ἐκλύεσθαι, φησί, τὸν τόνον τοῦ στομάχου. ἐγὼ δὲ ταῦτα οὐδαμῶς ἁρμόζειν ἡγοῦμαι τοῖς ἔχουσι θερμοτέραν διάθεσιν. καὶ ταῦτα λέγω, οὐδαμῶς εἰς ἀντιλογίαν ἀφορῶν, ἀλλ' ὅτι μοι τὸ ἀληθὲς οὕτως ἐφάνη ἔχειν. δεῖ δὲ τὸ ἀληθὲς παντὸς προτιμᾶν ἀεί. εἰ γὰρ ἀπὸ θερμότητος ἡ κνισσώδης ἐρυγὴ καὶ ἀπεψία συνέβη, ἐχρῆν, οἶμαι, τοῖς ἐναντίοις χρώμενον, * ἐμμέτρῳ χρήσει ταύτην οὕτως ἰᾶσθαι. εἰ δὲ ὑπὸ θερμοτέρων καὶ λιπαρῶν ἐδεσμάτων ἐγένετο, ἀναγκαῖον ἦν καὶ οὕτως ἀμεῖψαι τὴν δίαιταν ἐπὶ τὸ ἐναντίον, ψύχειν μετρίως δυναμένην. καὶ καθόλου μεμαθήκαμεν ὡς πάντα διὰ τῶν ἐναντίων τὰ παρὰ φύσιν ἰᾶσθαι δεῖ. καὶ τὸ πηγάνινον ἔλαιον προσφέρεσθαι παραιτοῦμαι, καὶ εἴ τι ἄλλο ἐστὶ θερμὸν ἔνεμα, καὶ τοῦτο διαφυλάττειν, ἐφ' ὧν ἡ φθορὰ καὶ ὁ πυρετὸς διὰ θερμὴν δυσκρασίαν ἠκολούθησε.

Galenum iterum exagitat.

Περὶ τῶν ἐπὶ ἀπεψίᾳ πυρεξάντων ὀξωδεστέρου γινομένου χυμοῦ.

Τοσαῦτα περὶ τῶν ἐπὶ κνισσώδει ἐρυγῇ πυρεξάντων. εἴπωμεν δὲ καὶ περὶ τῶν ἐκ ψυχρᾶς ἀπεπτησάντων. ἡ ὀξώδης ἀπεψία οὐ πάνυ πέφυκε ταχέως ἀνάπτειν πυρετόν. εἰ δὲ ἄρα καὶ συμβῇ γίνεσθαι πυρετόν, ὑπονόει, καὶ ζήτει μή ποτε ἄρα καὶ διὰ θερμὴν ἐγένετο δυσκρασίαν ἡ ὀξώδης ἐρυγή. συμβαίνει γὰρ ἔσθ' ὅτε μὴ μόνον διὰ ψῦξιν, ἀλλὰ καὶ διὰ θερμότητα πολλάκις ἐπιγίνεσθαι. τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν ἐκτὸς ὁρῶμεν. συμβαίνει γὰρ ἐν τοῖς θερμοῖς πάνυ οἰκήμασιν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν τοῖς ψυχροῖς πάνυ, τὸν οἶνον ἔσθ' ὅτε εἰς ὀξῶδες μεταβάλλεσθαι. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ζύμης τὸ αὐτὸ θεάσασθαί ἐστι. καὶ γὰρ αὕτη ἐν θερμοτέροις οἰκήμασιν ἐγχρονίσασα, τρέπεται εἰς τὸ ὀξῶδες. τὸ δ' αὐτὸ ὑφίσταται καὶ ψυχθεῖσα ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ ἀέρος, ὥστε ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἓν καὶ τὸ αὐτὸ γίνεται σύμπτωμα. προσέχειν οὖν ἀνάγκη καὶ τοῖς παροῦσι σημείοις, καὶ τοῖς προηγησαμένοις, ὥστε ἐκ πάντων δυνηθῆναι γνωρίσαι τί ποτ' ἐστὶ τὸ αἴτιον, εἴτε θερμόν, εἴτε ψυχρόν, καὶ οὕτως ἐπὶ τὴν θεραπείαν ἔρχεσθαι. εἰ οὖν ἡ ὀξώδης ἐρυγὴ διὰ θερμότητα συνέβη, τοῖς ἐμψύχουσι καὶ πόμασι καὶ σιτίοις κεχρῆσθαι δεῖ, καὶ μάλιστα τοῖς ἀντέχειν δυναμένοις, καὶ μὴ εὐχερῶς διαφθείρεσθαι. διὰ τοῦτο οὖν οὐδὲ τὸν χυλὸν τῆς πτισάνης ἐπιδιδόναι τούτοις δεῖ, οὐδὲ ἄλικος. εὔφθαρτοι γάρ εἰσι, καὶ ἐπιπολάζουσι, καὶ μετεωρίζονται περὶ τὸν στόμαχον, ὅθεν καὶ μᾶλλον αὐτοῖς συμβαίνει τὸ ὀξοῦσθαι. ἰχθύων οὖν οἱ σκληρόσαρκοι τούτοις ἐπιτήδειοι, καὶ ὄρνις ἀπὸ ζέματος, ἢ ἁπλουστέρῳ ἠρτυμένη ζωμῷ, καὶ ἰσικὸς ὁμοίως σκληρός, οἷός ἐστιν ὁ ἀπὸ τῆς κηρίδος, καὶ ἀπὸ τοῦ γλαύκου, καὶ ὀρφοῦ μάλιστα. καὶ μὴ θαυμάσῃς ὅτι ταῦτα λέγω. τοῖς γὰρ ὑπομένουσι διὰ θερμὴν δυσκρασίαν ὀξύδας, καὶ πόσα βόθον ἐπιδοὺς οὐ βλάψεις, ἀλλὰ καὶ ὠφελήσεις. ἐγὼ γοῦν οἶδα ἐπὶ πολὺν χρόνον ὀξύδα ὑπομένοντά τινα, διὰ τούτων ἰασάμενος. καὶ προσέτι καὶ ὄστρεα μὴ ἑψη-

non intelligo. nam si ulicam voluisset, χονδρον dixisset.

θέντα

persica mala que et duracina

θέντα ἐπιδεδωκώς, καὶ ῥοδάκινα, καὶ πάσῃ τῇ ἐμψυχούσῃ, καὶ δυσφθάρτῳ, καὶ δυσμεταβλήτῳ ἐχρησάμην τροφῇ.

Περὶ τῆς διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν γινομένης ὀξώδους ἐρυγῆς.

Εἰ δὲ μὴ γένοιτο ὑπὸ θερμοτέρας ἡ ὀξώδης ἐρυγή, ἀλλ' ὑπὸ ψυχροτέρας δυσκρασίας, ἁρμόζει τότε μᾶλλον ἡ θερμαίνουσα δίαιτα, καὶ ἀντίδοτοι, οἷαπέρ ἐστι καὶ ἡ διὰ μήλων, καὶ ἡ διὰ τριῶν πεπέρεων καλουμένη, καὶ ἡ διὰ τοῦ νάρδου ἐμβροχή. ὅσα οὖν ὁ θειότατος Γαληνὸς ἐπὶ τῆς κνισώδους ἐρυγῆς ἐπέτρεψε γίνεσθαι, ἅπαντα μᾶλλον ἐγὼ ταῦτα τοῖς ἀπεπτήσασι διὰ ψυχρὰν δυσκρασίαν, ἁρμόζειν νομίζω, καὶ μὴ ἄλλως ἔχειν δύνασθαι.

Περὶ ἐφημέρων πυρετῶν ἐπὶ ἐμφράξει γινομένων.

Γίνεται δὲ καὶ διὰ γλίσχρους χυμοὺς καὶ παχεῖς ὁ ἐφήμερος πυρετός, ἀδιαπνευσούντων, καὶ δριμυτέρων γινομένων δηλονότι διὰ τὴν ἀδιαπνευσίαν τῶν περιττωμάτων. προσέχειν οὖν ἀκριβῶς ἐνταῦθα χρὴ τὸν νοῦν, καὶ διαγινώσκειν εἴτε πλῆθος μόνον ἐστὶ τὸ ποιῆσαν τὴν ἔμφραξιν, εἴτε παχύτης μόνη καὶ γλισχρότης χυμῶν. εἰ μὲν γὰρ πλῆθος εἴη, κενῶσαι δεῖ πρό γε πάντων, διὰ φλεβοτομίας· εἶθ' οὕτω τοῖς κατὰ μέρος χρήσασθαι βοηθήμασιν, ὅσα τε χαλᾶν καὶ διαφορεῖν ἢ λεπτύνειν δύναται. εἰ γὰρ μὴ κενώσας τοῖς χαλαστικοῖς ἢ διαφοροῦσι βουληθείη τις χρήσασθαι, μεγάλων κακῶν αἴτιος γίνεται. τὴν γὰρ ἔμφραξιν ἔτι μᾶλλον ἐπιτείνουσι, τοῖς διαφορητικοῖς πρὸ τῆς πέψεως ἢ κενώσεως κεχρημένοι βοηθήμασιν. εἰ δὲ μὴ πλῆθος εἴη τὸ τὴν ἔμφραξιν ἐργασάμενον, ἀλλὰ γλίσχροι καὶ παχεῖς χυμοί, οὐ δεῖ φλεβοτομεῖν, ἀλλὰ κεχρῆσθαί τισι μᾶλλον ἀποζέμασι τοῖς λεπτύνειν ἄνευ τοῦ θερμαίνειν δυναμένοις, καὶ μὴ ἐπιτάττειν ἅπερ ἀποτολμῶσιν οἱ πολλοὶ τῶν ἰατρῶν, ἕρπυλλον, ἢ καλαμίνθην, ἢ ὕσσωπον, ἢ ὀρίγανον, ἢ πήγανον προσφέρειν τούτοις· οὐκ εἰδότες ὅτι μειζόνως ἀδικοῦσιν, ἤπερ μᾶλλον ὠφελοῦσι τοὺς κάμνοντας. εἰ γάρ τι καὶ λεπτύνειν δοκοῦσι τὴν ὕλην, ἀλλ' οὖν ἄλλως βλάπτουσι, δριμυτέρους ἐργαζόμενοι τοὺς πυρετούς. σπουδάζειν οὖν μᾶλλον ἐκεῖνα ζητεῖν, ὅσα ῥύπτειν καὶ λεπτύνειν οἶδεν, ἄνευ τοῦ θερμαίνειν. ἔστι δ' ἐν τούτοις τὸ ὀξύμελι καὶ ῥύπτον γενναίως, καὶ τοὺς πυρετοὺς μὴ παροξῦνον. οὐκ ἔστι δὲ οὐδὲ τοῦτο ἀληθὲς ἐπὶ πάντων. ἐφ' ὧν γάρ εἰσι τὰ παχέα τῶν περιττωμάτων αἴτια, ἅτινα καὶ τὴν ἔμφραξιν εἰργάσαντο, καὶ τὸν ἐφήμερον ἀνῆψαν πυρετόν, ὑπὸ θερμότητος ἢ ξηρότητος ὑπομείναντα τὴν παχύτητα καὶ τὴν γλισχρότητα, καθάπερ ἐστὶν ἰδεῖν ἐπὶ τῶν πλέον ἑψομένων ἢ ὑπεροπτημένων τοῦτο γινόμενον· ἐπὶ τούτων οὐδὲ τὸ ὀξύμελι δεῖ παρέχειν, οὐδὲ μὴν ἐφ' ὧν ἐστι ξηροτέρα ἡ κρᾶσις, ἢ λῦπαι τινές, ἢ κόποι προηγήσαντο, ἢ θυμός, ἢ φροντίς, ἢ ἀγρυπνία. εἰ γὰρ καὶ μὴ πάνυ θερμαίνει τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ τὸ ξηραίνειν ἔτι μᾶλλον ἐπιπαχύνει τὴν ὕλην, ἤπερ ὡς νομίζουσι λεπτύνειν. ὅσα γὰρ ὑπὸ ξηρότητος ἐπάγη, καὶ παχύτερα γέγονεν ἑαυτῶν, οὐδέποτε τὰ τοιαῦτα λεπτύνειν δύναταί τι τῶν ξηραινόντων. ἐγὼ γοῦν ἐθεασάμην πολλάκις ἐπὶ τῶν τοιούτων κράσεων, ὅτι δοθὲν ὀξύμελί τινι, ἀντὶ τοῦ προτρέψασθαι τὰ οὖρα, ἐπόχλησιν καὶ ἔμφραξιν τῆς ὕλης εἰργάσατο μᾶλλον, ὥστε καὶ τοὺς πυρετοὺς ἐπὶ πλέον αὐξηθῆναι διὰ τοῦτο. ἀλλὰ τὸ αἴτιον οὐκ εἰδότες, ἐπ' ἄλλα τὴν αἰτίαν ἀναφέρουσιν. ἐπ' ἐκείνων οὖν ἁρμόζει μόνων ἐπιδιδόναι τὸ ὀξύμελι, ἐφ' ὧν ἵδρυται ὠμά τε καὶ παχέα καὶ ψυχρὰ περιττώματα, καὶ τοῖς φλεγματώδη καὶ ὑ-

ξηρὰν ἔχουσι τὴν κρᾶσιν, ἐφ' ὧν καὶ ἀπεψίαι καὶ πλησμοναὶ, καὶ ἐν ἀργίαις μᾶλλον ὁ βίος ἐγένετο. ἐπὶ τούτων γὰρ αὐτῶν καὶ ἐπιτήδειόν ἐστι, καὶ εἴ τι γλίσχρον ἐστὶ, καὶ παχὺ, ὑπὸ ψυχρῶν ἐδεσμάτων ἢ πομάτων ἀθροισθὲν, ἀπολύτων τῶν ἄλλων, ὅσαπερ ἐπιτάττουσιν αὐτοῖς ἐν τῷ λουτρῷ ἀποσμήχεσθαι οἱ ἰατροὶ, σάπωνα καὶ νίτρον, καὶ ἀφρόνιτρον· ταῦτα λεπτῦναι μᾶλλον καὶ ἐκφράξαι δύναται. πλὴν μέντοι καλόν ἐστιν ἐπὶ τῶν θερμοτέρων κράσεων, οὐ μόνον ὀξυμέλιτος, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἀποζεμάτων ἀφίστασθαι τῶν ξηραίνειν ἢ θερμαίνειν δυναμένων, ὑγραινούσῃ δὲ μᾶλλον καὶ εὐκράτῳ χρῆσθαι διαίτῃ, μηδὲν ἐχούσῃ τι ξηρὸν ἢ δριμύ. πτισάνη γοῦν αὐτοῖς ἐπιτηδειοτάτη, καὶ ἔξωθεν καὶ ἔσωθεν. καὶ γὰρ μετὰ τοῦ ὑγραίνειν, ἔχει τι καὶ ῥυπτικὸν, καὶ λεπτυντικόν. προσαπλεκέσθω δὲ αὐτῇ μικρὸν ἀπομέλιτος. ἔχει γὰρ καὶ αὐτὸ ῥυπτικόν τι, μετὰ τοῦ μηδὲν ἔχειν θερμόν. καὶ ἰχθῦς δὲ τούτοις ἐπιτήδειος. καὶ γὰρ ἡ ἐξ αὐτοῦ τροφὴ καὶ πέττεται καλῶς, καὶ οὐδαμῶς ἐνίσχεται. καὶ τῶν κατοικιδίων ὀρνέων τὰ πτερὰ, καὶ οἱ καυλοὶ τῶν θριδάκων, καὶ τὰ ἴντυβα, καὶ τὰ τρώξιμα. οὕτω μὲν οὖν χρὴ διαιτᾶν ἐκείνους, ὑφ' ὧν ὑπὸ θερμότητος ἔδοξέ σοι τὰ περιττώματα γεωδέστερα καὶ παχύτερα ἑαυτῶν γεγονέναι. εἰ δὲ μηδὲν εἴη τοιοῦτον, φλεγματικώτερα δέ σοι φαίνοιτο τὰ τὴν ἔμφραξιν ἐργασάμενα, τηνικαῦτα θαρρῶν δίδου καὶ ζέμα σελίνου καὶ ἀνίσου, καὶ ἀδιάντου, καὶ ὀξυμέλιτος, μὴ μόνον τοῦ ἁπλουστέρου, ἀλλὰ καὶ τοῦ συνθέτου. ἐπὶ γὰρ τῶν ψυχροτέρων κράσεων, καὶ ἐφ' ὧν ἐστι φλεγματικωτέρα καὶ ὑγροτέρα ὕλη, ἐπὶ τούτων ἐστὶν ἀληθέστατον τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ θειοτάτου Γαληνοῦ, ὅτι τὸ ὀξύμελι καὶ ῥύπτει γενναίως, καὶ τοὺς πυρετοὺς οὐ παροξύνει. ἐπὶ δὲ τῶν χολωδεστέρων καὶ μελαγχολικωτέρων ἀσυμφορώτατα. ὅτι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀσθενεστέρων ἤδη δυνάμεων οὐκ ἄν τις αὐτῷ χρήσαιτο, καὶ τοῦτ' οἶμαι δῆλον εἶναι τοῖς μεμαθηκόσι τὰ Ἱπποκράτους, καὶ προσομιλήσασι καὶ τῇ πείρᾳ μάλιστα, καὶ ὅτι ξυστικὸν ἔχει τῶν ἐντέρων. πολλὰς γὰρ βλάβας καὶ ὠφελείας ἔχει, καὶ ἀκριβῶς δεῖ ἐπίστασθαι τὸν ἐθέλοντα δοῦναι ἢ ὀξύμελι, ἢ βοτάνης ἀπόβρεγμα, ἢ ἄλλο τι τῶν τεμνόντων, θεραπείας χάριν, καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ τοῦ διδομένου, καὶ τὸ ποσὸν, καὶ τὸ ποιὸν, καὶ τὴν τάξιν, καὶ μὴ ὡς ἔτυχεν ἀπροσδιορίστως ἐπὶ πάντων κεχρῆσθαι τοῖς βοηθήμασι. τοῦτο γάρ ἐστι καὶ ἀρίστου ἰατροῦ, τὸ ζητεῖν ἅπαντα καὶ πολυπραγμονεῖν, καὶ μετὰ προσδιορισμοῦ προσφέρειν τὰ βοηθήματα.

β' Περὶ τῶν ἐπὶ σήψει πυρετῶν.

Ὅτι πάντες οἱ συνεχεῖς πυρετοὶ τὴν γένεσιν ἔχουσι τῆς ὕλης τῆς ἐξαπτούσης αὐτοὺς ἐντὸς τῶν ἀγγείων ὑπερζεούσης καὶ σηπομένης, ἅπασιν ὡμολόγηται, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸ συνεχὲς ἔχουσι, καὶ οὐδὲ κινοῦσι ῥῖγος, ὅτι μὴ φέρεται περὶ τὰ ἐκτὸς, καὶ δάκνει τὰ
" αἰσθητικὰ μόρια, ὡς ἐπὶ τῶν διαλειπόντων. ὅθεν ἐπὶ τῶν συνεχῶν, ἐὰν, φησὶ, ῥῖγος ἐπι-
" γένηται, σημεῖον ἀγαθὸν εἶναι. καί ἐστιν ἰδεῖν τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν καύσων. ἐδίδαξε δὲ ἡ-
" μᾶς τοῦτο καὶ ὁ θειότατος Ἱπποκράτης, ἔνθα φησὶν, ὑπὸ καύσου ἐχομένῳ, ῥίγεος ἐπι-
" γινομένου, λῦσις. ἐδόξασαν δέ τινες καὶ τοὺς διαλείποντας ἐντὸς τῶν ἀγγείων εἶναι, ὥσπερ καὶ τοὺς συνεχεῖς, καὶ μηδὲν ὅλως διαφέρειν κατὰ τὸν τόπον, ἀλλὰ κατὰ τὸ ποσὸν καὶ ποιόν. ἐπὶ μὲν γὰρ συνεχῶν καὶ πολλὴν εἶναι καὶ παχεῖαν τὴν ὕλην ὑποχηπλέον, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ ἐκτὸς τῶν ἀγγείων ἐκπέμπειν δύνασθαι. τὴν δὲ τῶν διαλειπόντων, λεπτοτέραν, καὶ ἐπιτηδειοτέραν εἰς τὸ ἐκτὸς φέρεσθαι. ὅτι δὲ τοιοῦτόν ἐστι καὶ ἐπὶ τῶν διαλειπόντων, καὶ ἐκτὸς τῶν ἀγγείων σήπεται ἡ ὕλη, δηλοῦσι

καὶ

καὶ τὰ οὖρα. τὴν γὰρ ὕλην αὐτὴν ἐπιδεικνύουσιν ἡμῖν, τὴν φθάσασαν ἤδη σαπῆ-
ναι. καὶ δὴ ἐκ τούτου τοὺς ὅλους καιροὺς τῆς νόσου τεκμαιρόμεθα· καὶ πότε πέττεσθαι
τὴν ἀρχὴν ἔχει, πότε δὲ ἀνάβασιν, καὶ ἀκμήν. ἕτεροι δὲ οὐ περὶ τοῦ τόπου μόνον
ἐν ᾧ συνίστανται, καὶ τῆς γενέσεως, ἣν ἔχουσιν οἱ πυρετοὶ, διαφέρονται, ἀλλὰ καὶ
περὶ τῆς ὕλης αὐτῆς ἐξ ἧς συνίστανται. οἱ μὲν γὰρ εἰρήκασιν ἀνάπτεσθαι καθόλου
τοὺς πυρετοὺς ἐκ τῆς χολῆς· θερμὸν γάρ τι πρᾶγμα καὶ ξηρὸν ὁ πυρετός. τοιαύτη δὲ
καὶ ἡ χολὴ πρὸς τὸ γεννῆσαι ταύτην ἔχουσα τὴν ἐπιτηδειότητα. οἱ δέ γε αὐτῶν οὐ
χολὴν, ἀλλὰ τὸ φλέγμα αἰτιῶνται. διότι πάλιν τοῦτο πρὸς τὸ σήπεσθαι καὶ σφη-
νοῦσθαι, πολλὴν ἔχει τὴν ἐπιτηδειότητα, διὰ τὸ ὑγρόν τε καὶ παχύ. δηλοῖ δὲ τοῦτο
ἡμῖν καὶ αὐτὸ τὸ τοῦ φλέγματος ὄνομα. διὰ γὰρ τὸ φλέγειν αὐτὸ καὶ θερμαίνειν, εἴρη-
ται φλέγμα. καὶ τοῦτο μέν ἐστι φανερῶς ἄτοπον. περὶ δὲ τοῦ μελαγχολικοῦ χυμοῦ
ἔδοξαν τινες, μηδέποτε αὐτὸν δύνασθαι ἐξάπτειν πυρετὸν, διὰ τὸ ψυχρὸν αὐτὸν
εἶναι φύσει, καὶ ξηρὸν, καὶ μηδὲν ὑγρὸν ἔχειν ἢ θερμὸν, ἐξ ὧν αἱ σήψεις γίνονται. οὐδὲν
οὖν θαυμαστόν ἐστι δόξαι τινὰς, ὅτι μηδὲ ὅλως ὁ μελαγχολικὸς χυμὸς ἐπιδέχεται σῆ-
ψιν. εἰσὶ δέ τινες οἵπερ ἀπεφήναντο, καθόλου μηδέποτε πυρετὸν γίνεσθαι ὑπὸ σή-
ψεως. ἐκκαίεσθαι γὰρ τοὺς χυμοὺς ἐν ταῖς φλεψὶν, οὐ σήπεσθαι λέγουσιν. εἰ γὰρ ἦν τοῦ-
το, φασί, τί δή ποτε μὴ καὶ ἐν τοῖς ἀγγείοις, εἴ γε ἡ σῆψίς ἐστιν, ἕλμινθες ἢ ἄλλα τινὰ
τῶν θηρίων ὁρᾶται τικτόμενα, ὥσπερ ἐν τῇ γαστρὶ, καὶ ἐν ἄλλοις μορίοις; οὐχ ἥκιστα δὲ
καὶ ἐπὶ τῶν ἐκτὸς ἁπάντων ἐστὶ τοῦτο θεάσασθαι, ὡς τὰ σηπόμενα γεννᾶν πέφυκε
ποικίλων θηρίων ἰδέας, ὧν οὐδὲν ὤφθη ποτὲ δι' οὔρων ἐκκριθέν. δεῖ οὖν λέγειν σήπε-
σθαι καὶ ἐξάπτεσθαι, καθάπερ ἐστὶν ἰδεῖν τοῦτο ἐπί τε πίσσης καὶ ἀσφάλτου γινό-
μενον, ἢ καλάμων, ἢ θρυαλλίδων (ellychniorum), καὶ ἐπὶ ἄλλων δὲ πολλῶν, ὅσα ἑτοίμως ὑπὸ τοῦ
πυρὸς ἔχει τὸ πάσχειν, καὶ ἐξάπτεσθαι. οὕτως οὖν τινα καὶ συνήθως ὀλίγου τυχόν-
τα, εἰς πολλὴν καὶ ἄμετρον ἐξήφθη φλόγα, ὥστε μὴ μόνον τὰ πλησίον, ἀλλὰ καὶ τὰ
πορρωτέρω πάντα ἐμπυρισθῆναι. τοιοῦτόν τι καὶ ἐπὶ ἡμῶν γίνεται, φασίν. ἄρχεται μὲν
γὰρ ἐκπυροῦσθαι τὸ πνεῦμα καὶ ἐκκαίεσθαι. οὐ γὰρ δὴ σήπεσθαι. καὶ αὐτὸ λέγειν. ὅπερ
ἐὰν μὴ τύχῃ τῶν ὑγραινόντων καὶ ἐμψυχόντων, ἐπικιρνᾶν αὐτὸ καὶ πραΰνειν δυνα-
μένων, ἐπινέμεται καὶ τὰ πλησίον, καὶ τούτων αὐτῶν ἐκεῖνο δηλονότι πρότερον, ὅπερ
ἂν εὑρεθῇ τούτων ἐπιτηδειότερον εἰς τοῦτο. οὐ μόνον δὲ τὸ σήπεσθαι ἐν τοῖς ἀγγείοις
τὴν ὕλην, οἶμαι, διαφέρονται, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς σήψεως. οἱ μὲν γὰρ ταύ-
την εἰρήκασιν ἐκ θερμοῦ καὶ ὑγροῦ, δηλονότι τῆς ὑγρότητος, εἰς τὰ παλαιὰ καὶ σε-
σηπότα τῶν ξύλων ἀποβλέποντες· ὁρᾶται γὰρ οὕτως ἔχον. καὶ οἶμαι ἀμφοτέρους ἀλη-
θεῖς εἶναι τοὺς λόγους, καὶ γίνεσθαί ποτε καὶ διὰ ξηρότητα σῆψιν, μᾶλλον δὲ ἔγκαυσιν.
τινὲς δὲ τῶν ἰατρῶν οὐδὲ ὅλως ἐν ταῖς φλεψὶν ἔδοξαν γίνεσθαι τὴν σῆψιν, ἀλλὰ μᾶλλον
ἐν τῇ γαστρί. πιστοῦνται δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ τικτομένων ἑλμίνθων, καὶ ἐκ τῆς
τῶν διαχωρημάτων ἐκκρίσεως ἐχούσης τὸ δυσῶδες, καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα τῆς σή-
ψεως ἐμφαινούσης οὐδὲν ἧττον. δηλοῦσι τοῦτο καὶ ἔμετοι, φασί, πολλάκις οὕτω τε-
λείως ἐκκόψαντες τοὺς πυρετοὺς, ὡς μηκέτι δεῖν προσεξωθῆναι τὸν κάμνοντα. καὶ
ἄλλους δὲ πάλιν ἀπυρέτους γινομένους ἐξ ἑνὸς καὶ μόνου ἐπιῤῥήματος ἑωρᾶσθαι, ἢ ἐνέ-
ματος. οὐ μόνον δὲ ἐκ τούτων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν ἐστιν ἰδεῖν ἀκριβῶς, ὡς ἡ γα-
στὴρ αἰτία καὶ τῶν κατὰ σηπεδόνα πυρετῶν, τάχα δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀρχὴ καὶ πηγὴ κυ-

Guinterius charta mali.

ρίως αὐτὴ καθέστηκεν. Διάγνωσις τοῦ εἶναι τὸν πυρετὸν ἐπὶ σήψει. Εἰδέναι χρὴ πρό γε πάντων, ὡς οὐ μόνον ἀπὸ * καταρκτικῆς αἰτίας ἔχουσιν οἱ ἐπὶ σήψει πυρετοὶ τὴν γένεσιν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ μεταπτώσεως τῶν ἐφημέρων πυρετῶν. γνωρίσεις δὲ τὴν μετάπτωσιν τῶν πυρετῶν ἐκ τριῶν τούτων μάλιστα σημείων· πρῶτον μὲν, ἐκ τοῦ τὸν προηγησάμενον ἐφήμερον πυρετὸν μὴ εἰς καθαρὸν τελευτᾶν διάλειμμα· δεύτερον, καὶ τὸ μὴ γίνεσθαι τὴν ἀκμὴν εὔφορον· καὶ τρίτον, τὸ μὴ παύεσθαι μετὰ νοτίδος τῆς ἀκμῆς, ἢ μετὰ ἱδρῶτος. ταῦτα τὰ σημεῖα σαφέστατά εἰσι τοῦ μεταπίπτειν τὸν ἐφήμερον πυρετὸν εἰς τοὺς ἐπὶ σήψει. εἰς ποῖον δὲ εἶδος πυρετοῦ μεταπίπτειν μέλλει, στοχάζεσθαι δεῖ καὶ διαγινώσκειν οὕτως. εἰ μὲν γὰρ ὠχρὸς εἴη καὶ ἄγρυπνος, καὶ φροντιστικὸς, καὶ ἀκμάζων τὴν ἡλικίαν, γίνωσκε ὡς χολὴ πᾶσα τὸν τριταῖον ἀνῆψε πυρετόν· εἰ δὲ λευκὸς, καὶ ἀργὸς τὸν βίον, γίνωσκε ὅτι ἀμφημερινός ἐστιν· ὥσπερ καὶ εἰ μολιβδόχροος, τεταρταῖος. καὶ ταῦτα μὲν τὰ σημεῖα τῶν ἐκ μεταπτώσεως ἐφημέρων πυρετῶν ἐστιν εἰς τοὺς ἐπὶ σήψει. λοιπὸν δὲ καὶ καθόλου παρέπεται αὖθις ἃ μηδενὶ τῶν ἄλλων ὑπάρχει πυρετῶν, οἷον, ῥῖγος, ἢ φρίκην, ἢ περίψυξιν ἐπιγίνεσθαι, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν διαλειπόντων. ἐπὶ γὰρ τῶν συνεχῶν, τούτων οὐδέν τι συμβαίνει, ἀλλὰ καὶ εἰ συμβῇ ἢ φρίκη, ἢ ῥῖγος, ἐπὶ τῶν ἡμιτριταίων τὸ τοιοῦτον συμβαίνει. καὶ ἡ ἀνώμαλος τῶν σφυγμῶν κίνησις. καὶ ἡ θερμασία δὲ τούτοις μάλιστα παρέπεται, καὶ τὸ πολλὰς ἀναδιπλώσεις μάλιστα ποιεῖσθαι, καὶ μιμεῖσθαι τὴν τῶν περιστερῶν κόπρον, τὴν κατὰ διαδοχὴν τῆς σήψεως ἀναπτουσῶν πῦρ, καὶ πάλιν παυομένην. καὶ ἡ δακνώδης δὲ ποιότης, καὶ αὐτὸ μέγιστον σημεῖον τῶν ἐπὶ σήψει πυρετῶν. ἔστι μὲν γὰρ καὶ ἐν τοῖς ἑκτικοῖς, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ βάθει μᾶλλον ἀποσμήχεται. ἐπὶ δὲ τῶν ἐπὶ σήψει ἐπιπολῆς * ἡ συναίρεσις τῆς δακνούσης ποιότητος. μέγιστον δὲ καὶ βεβαιότατον σημεῖον, καὶ τὸ τάχος τῶν σφυγμῶν μετὰ συστολῆς, καὶ ἀπεψία τῶν οὔρων. ἐπὶ γὰρ τῶν ἐφημέρων ἀεὶ πεπεμμένα φαίνεται. τοσαῦτα καὶ περὶ τῆς διαγνώσεως τῶν ἐπὶ σήψει.

Περὶ θεραπείας συνεχῶν.

Τοὺς συνεχεῖς τῶν πυρετῶν ἰᾶσθαι δεῖ μετὰ πολλῆς ἀκριβείας, ὀξέως τε πράττειν ὅσαπερ ἂν ἡ διάγνωσις ὑπαγορεύσοι, εἴτε φλεβοτομίαν, ἢ κάθαρσιν δεήσει. μέγιστον γὰρ κακόν ἐστιν ἐν πᾶσι τοῖς νοσήμασιν ἡ ἀναβολή. οὔτε γὰρ πυρετοὶ σφοδρότεροι γίνονται, τῆς σήψεως ἐπιτεινομένης, ἥ τε δύναμις ἀσθενεστέρα γίνεται, οὐκ ἔτι δυναμένη φέρειν τὸ μέγεθος τῶν πυρετῶν, οὔτε ἔτι δύνασθαί τι τῶν μεγάλων βοηθημάτων εἰς θεραπείαν παραλαμβάνειν. Διάγνωσις. Τοὺς μὲν οὖν φλεβοτομίας δεομένους ἔνεστί σοι διαγινώσκειν οὕτως. ἐρυθρὰ ἔχουσι καὶ ταραχώδη τὰ οὖρα, καὶ σηπεδονώδη, καὶ δριμὺ πλέον φαίνεται. καὶ τὰ ὄμματα θολώδη, καὶ ἐρυθρὰ ἴσχουσι, καὶ τὸ ὅλον σῶμα βαρύνεται, καὶ τὰς φλέβας εὐρυτέρας, καὶ ἐν ὄγκῳ μείζονι τοῦ πρόσθεν ἔχουσι. λοιπὸν δὲ καὶ τὰ προηγησάμενα κατάδηλόν σοι ποιήσει τὸν πλεονάζοντα χυμόν· καὶ μάλιστα ἡ δίαιτα. θερμοτέροις γὰρ ὡς ἐπιτοπολὺ εὑρίσκονται καταχρησάμενοι βρώμασί τε καὶ πόμασι, καὶ οἴνοις πλείοσι, καὶ παλαιοτέροις, καὶ λιπαροῖς κρέασι. πολλοὶ δὲ καὶ ἀσιτήσαντες ἢ θυμωθέντες, ἐνέπεσον εἰς τοὺς ἐπὶ σήψει συνεχεῖς πυρετούς. οἱ δὲ, δι' αἱμορροΐδας ἐποχήν· οἱ δὲ, διὰ πλῆθος αἵματος, ταῦτα μᾶλλον ἴσχουσι τὰ σημεῖα· οἱ δὲ διὰ χολὴν περιττεύουσαν, ἔξωχροί εἰσι μᾶλλον καὶ μελάντεροι. ὅτε δὲ καὶ πλέον ὑπερπληθῶσιν οἱ χυμοὶ, τότε αὖθις ἔστιν ἔτι μᾶλ-

μᾶλλον τὰ οὖρα ὠχρότερα, καὶ πολλάκις μελάντερα φαίνεται. καὶ τὰ διαχωρήματα ὡσαύτως δριμέα τε καὶ χολώδη. οὕτως οὖν χρὴ τοὺς πλεονάζοντας χυμούς, ὁποῖοί τε εἰσὶ γνωρίζειν. Θεραπεία. Θεραπεύειν οὖν χρὴ τοὺς διὰ σῆψιν καὶ πλεονασμὸν αἵματος, διὰ φλεβοτομίας· οὐ μὴν ἧττον καὶ τοὺς ὑπὸ χολῆς ὀχλουμένους φλεβοτομήσεις, εἴπερ ὀργῶσα φαίνοιτό σοι καὶ ἐπιτηδεία πρὸς κάθαρσιν, καὶ παχυτέρα, καὶ τῷ πλήθει λυποῦσα. διαπνεῦσαι γὰρ χρεία τὴν ἔνδον ἐμφωλεύουσαν ὕλην, καὶ σηπομένην· ἐλάττων γὰρ γίνεται καὶ μὴ συγχωρεῖν σφηνοῦσθαι καὶ σήπεσθαι διὰ τὸ πλῆθος, καὶ τὴν παχύτητα. εἰ δὲ μὴ δύνῃ φλεβοτομίαν παραλαβεῖν, διὰ τὸ τὴν δύναμιν ἀσθενεστέραν εἶναι, ἢ διὰ τὸ δεδοικέναι φλεβοτομηθῆναι τὸν κάμνοντα, τότε πλέον ἀπόβλεπε πρὸς τὴν ψύχειν τε καὶ ὑγραίνειν δυναμένην δίαιταν, ἀπολεπτῦναί τε καὶ διαχέειν ἐπὶ τοσοῦτον ἐκτὸς τοῦ θερμαίνειν. ἐπειδὰν δὲ τοῦτο πράττων τις ἐλάττων φανῇ, καὶ πολὺ μειωθεῖσα ἡ ὕλη, καὶ τὰ τῆς πέψεως ἔχουσα σημεῖα, θαρρῶν ἐπιδίδου ψυχρὸν ὕδωρ. Περὶ ψυχρᾶς πόσεως. Καὶ μάλιστα εἰ καὶ ὁ κάμνων ἔθος ἔχει τοῦ πίνειν ὕδωρ, καὶ προσέτι εἰ καὶ μὴ φλεγμονὴ ἢ σκιῤῥώδης ὄγκος ἢ οἰδηματώδης ὑπάρχει περί τι τῶν μορίων. εἰ γάρ τι φανείη τούτων, φυλάττεσθαι τὴν τοῦ ψυχροῦ πόσιν.

Περὶ φλεγμονῆς ἐρυσιπελατώδους.

Εἰ δὲ καὶ φλεγμονὴ ζέουσα καὶ ἐρυσιπελατώδης οὖσα τύχῃ τότε, μὴ ὀκνηθῇς δοῦναι τὴν τοῦ ψυχροῦ πόσιν· προέλεγε μέντοι τὸ μηδὲν ἔσεσθαι, ὡς σβεσθῆναι μὲν τὸ ζέον τῶν πυρετῶν ἀνάγκη, ἀπύρετον μέντοι μὴ παντάπασι γίνεσθαι, ἀλλ' ἐν χρόνῳ τινὶ ἀκινδύνως καὶ κατὰ μέρος ἀποπαύσασθαι τὸ περιλειφθὲν ἔτι, καὶ οἷον λείψανον ὑπάρχον τοῦ πυρετοῦ. ἐγὼ γοῦν ἐπί τινος ἐρυσίπελας ἔχοντος, καὶ νοσοῦντος καυσώδη καὶ συνεχῆ πυρετόν, οἶδα δεδωκὼς τὸ ψυχρὸν ὕδωρ, καὶ παρ' αὐτὰ σβέσας τὸ σφοδρὸν τοῦ πυρετοῦ, ἐκτός τε κινδύνων ποιήσας τὸν κάμνοντα, κινδυνεύοντα διαφθαρῆναι ὑπὸ τῶν ἀκαίρων καταπλασμάτων καὶ ἐνεμάτων, ὡς εἰώθασι πάντοτε προσφέρειν ἐπὶ πάντων οἱ ἰατροί. Σημεῖα περὶ τῶν ἐχόντων ἐρυσιπελατώδη φλεγμονήν. Εἰδέναι δὲ δεῖ ὡς οἱ πυρέττοντες καύσωνα πυρετὸν ἐπὶ ἐρυσιπελατώδει φλεγμονῇ, διψῶσι μᾶλλον τῶν ἄλλων, καὶ ἀποῤῥίπτουσι τὴν ἐσθῆτα τοῦ σώματος. ἰσχυρότερον δὲ μᾶλλον καὶ διὰ τρίτης ἐπιπαροξύνονται, καὶ διὰ τῆς γαστρὸς ἐκκρίνουσι χολώδη καὶ ἰχωροειδῆ περιττώματα, καὶ οἱ ἐν τῷ πνεύμονι φλεγμονὴν ἔχοντες ἐρυσιπελατώδη, ἀλλ' οὐ διψῶσιν οὕτω σφοδρῶς. ἀναπνέουσι δὲ πυκνὸν καὶ μέγα, καὶ τὰ μῆλα ἔχουσιν ἐρυθρά, καὶ τὴν γλῶτταν τραχεῖαν, καὶ παραφρονοῦσι, καὶ τοῦ ψυχροῦ ἀέρος μᾶλλον ἐπιθυμοῦσι, καὶ μᾶλλον ὠφελοῦνται ὑπ' αὐτοῦ, ἢ τοῦ ψυχροῦ πόματος, ὅπερ μᾶλλον τοῖς ἔχουσιν ἐν ἄλλῳ μέρει φλεγμονὴν ἐρυσιπελατώδη διδόναι δεῖ. τοῖς δ' ἔχουσι περὶ τὸν πνεύμονα, ψυχρὸν ἀέρα παρασκευάζειν ἀναπνεῖν μᾶλλον. ὑπ' αὐτοῦ γὰρ καὶ ὠφελοῦνται.

Περὶ νόθου καύσου. γ'

Εἰδέναι δὲ δεῖ καὶ τοῦτο, ὡς δύο εἰσὶν εἴδη καύσου. ὁ μὲν γάρ ἐστι γνήσιος καὶ ἀκριβής, πάντα τὰ προειρημένα ἔχων, δίψαν σφοδράν, διαχωρήματα χολώδη, καὶ γλῶτταν τραχεῖαν, καὶ μέλαιναν. οἱ δὲ νόθοι φέρουσι μὲν καὶ αὐτοὶ δίψαν, ἀλλ' οὐ πάνυ σφοδρὰν καὶ ἐπιτεταμένην, οὐδὲ τὸ μέλαν τῆς γλώττης, οὐδὲ τὸ διὰ γαστρὸς ἐκκρίνειν

χολώδη, ἀλλὰ μᾶλλον διεφθαρμένα. οὐδὲ πικρὰ περὶ τὴν γεῦσιν ἡ αἴσθησις, ἐκ τοῦ φλεγματώδους καὶ ἁλμυροῦ χυμοῦ πλεονάζοντος μᾶλλον, ὅθεν καὶ τὸ ἐπικίνδυνον ἔχει μᾶλλον τοῦ γνησίου πυρετοῦ. τοῖς μὲν οὖν γνησίοις καύσοις καὶ ἀκριβέσιν, ἅτε δὴ ὑπὸ ξανθῆς χολῆς κινουμένοις, ἁρμόζει μᾶλλον ἡ τοῦ ψυχροῦ ὕδατος πόσις, καὶ τἆλλα πάντα ὅσα ψύχειν καὶ ἔξωθεν δύναται δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ. τοῖς δ' ὑπὸ τοῦ φλέγματος κινουμένοις φείδεσθαι δεῖ ψυχρὸν πόμα προσφέρειν, καὶ πάντα τὰ ἐνεργείᾳ ψυχρά· ἀλλὰ μᾶλλον ὅσα προσηνῆ θερμότητα καὶ χλιαρὰν κέκτηται, οἷά ἐστι τὰ διὰ τοῦ λινοσπέρμου ἐπιρρύματα καὶ μόνα. πολλάκις δὲ καὶ διὰ κριθίνου ἀλεύρου εἰς ὕδωρ ἑψηθέντος, ἐν ᾧ χαμαίμηλα καὶ μελίλωτα ἀπεζέσθησαν. καὶ τὰ ῥάκη δὲ τούτοις ἁρμόζει τὰ ἐκ τῶν ἐρίων ὑφανθέντα, μᾶλλον εἰς τὸ ζέμα τῶν προειρημένων βοτανῶν ἀποβρεχόμενα. δῆλον δὲ ὅτι καὶ ἐλαίων τινῶν προσειληφότος τοῦ ζέματος, οἷόν ἐστι χαμαίμηλον, ῥόδινον, καὶ τὸ ὀμφάκινον. γινώσκειν δὲ δεῖ ὅτι οὐ μόνον τοῖς νόθοις συμφέρει τὰ τοιαῦτα ἐπιρρύματα, ἀλλὰ καὶ τοῖς γνησίοις. τοῖς μέντοι νόθοις πλέον. ὅσα γὰρ καὶ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ ψυχρά, τὰ τοιαῦτα τοῖς γνησίοις μᾶλλον ἁρμόζειν, οἷάπερ ἐστὶ καὶ τὰ διὰ τοῦ ῥοδίνου σκευαζόμενα ληξιπύρετα, καὶ προσειληφότα χυλὸν ψυχουσῶν βοτανῶν, κοτυληδόνος τε καὶ ὀξαλίδος, καὶ θριδακίνης, καὶ ἀτραφάξυος, καὶ ἀνδράχνης, καὶ ἀρνογλώσσου, καὶ ἄλλων μυρίων. διαγνοὺς οὖν τὰς διαφορὰς αὐτῶν, καὶ τὴν ὕλην ὅθεν ἐξάπτονται, οὕτω καὶ τὸ ποσὸν τῆς ἐμψύξεως, καὶ τὸν τρόπον παραλάμβανε τῆς τοῦ διαφορουμένου κενώσεως.

Πρὸς στόμαχον ἔχοντα πύρωσιν.

Τοῖς δὲ καυσουμένοις τὸν στόμαχον, καλῶς ποιήσει καὶ ψυχρὸν ὕδωρ μετὰ ῥοδίνου ἀνακοπέν, καὶ ἔξωθεν ἐπιβληθέν, ἢ σήσαμον ὕδατι βραχέν, εἶτα ἐπιμελῶς λειωθὲν μετὰ ῥοδίνου. καὶ ῥοδίνη κηρωτὴ ποιεῖ καλῶς, προσλαβοῦσα χυλὸν ἀνδράχνης, καὶ ὄμφακος ἴσον. εἰ δὲ καὶ ὅλον τὸ σῶμα ὑγρὸν ποιήσας τὴν κηρωτὴν ἀλείψεις, μεγάλως ὠφελήσεις.

Διάγνωσις τῶν ἐπὶ αἱματικῷ χυμῷ κινουμένων πυρετῶν.

Γνωριεῖς δὲ τοὺς ἀπὸ σήψεως αἱματικοῦ χυμοῦ ἀναπτομένους πυρετούς, ἔκ τε τοῦ πραεῖαν εὐθὺς κατὰ τὴν πρώτην ἐπιβολὴν τὴν θερμασίαν φαίνεσθαι, καὶ μηδὲν ἔχουσαν δακνῶδές τε καὶ δριμύ, οἷόν ἐστιν ἐπὶ τῶν ἐξ ὑπεροπτήσεως τῆς ξανθῆς χολῆς ἀναπτομένων πυρετῶν. φαίνεται μὲν γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν ἐπὶ φλέγματι σηπομένων πυρετῶν εὐθὺς κατ' ἀρχὰς θερμασία πραεῖά τε καὶ ἀτμώδης. ἀλλ' εἰ χρονίσει τις, ὀλίγον ὕστερον προσγίνεται τῇ ἁφῇ δακνώδης θερμασία, ὡς δι' ἠθμοῦ τινος ἢ κοσκίνου ἀναφερομένη. διαγνοὺς οὖν τοὺς ὑπὸ αἵματος κινουμένους πυρετοὺς εὐθὺς κατ' ἀρχάς, ὡς προείρηται, φλεβοτόμησον. τοὺς δὲ ὑπὸ χολῆς, κάθαιρε μᾶλλον, ἐὰν ὀργῶσά σοι φαίνοιτο ἡ ὕλη, καὶ μήτε ὁ πυρετὸς εἰσβάλλων εἴη σφοδρός. οἶδα δὲ καὶ πυρέττοντα ὀξέως καθάρας. ἀλλὰ χρῄζει τὰ τοιαῦτα πολλῆς καὶ ἀκριβοῦς διαγνώσεως, καὶ θαρρῆσαι δυναμένου ἰατροῦ. ἀρκεῖ δὲ καὶ μόνον φλεβοτομῆσαι τὸν κάμνοντα, διὰ τὸ ἀσφαλέστερον καὶ δυνατώτερον, ἐμψυχούσῃ τε καὶ ὑγραινούσῃ λοιπὸν χρῆσθαι διαίτῃ, καὶ τοιούτοις ἀλείμμασι.

Περὶ διαίτης.

Ἐπὶ πάντων μὲν ὁ τῆς πτισάνης χυλὸς ἐπιτήδειος, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν γνησίων καὶ διακαῶν καύσων, καὶ δίψος ἐχόντων σφοδρόν, καὶ ψυχρανθέντα ἐπιδιδόναι τὸν χυλόν. καὶ τὰς κηρωτὰς δὲ ὁμοίως σκευάζειν δεῖ, διὰ τοῦ ψυχροῦ ὕδατος καὶ ῥοδίνου, καὶ τῶν ἐμψυχόντων. ἐπὶ δὲ τῶν νόθων οὐδαμῶς,

ἀλλ' ἀρ-

κεῖ χλιαρὰ πάντα καὶ εὔκρατα, καὶ μηδὲν ἔχοντα τῆς σφοδρᾶς ψύχειν δυναμένων.
καὶ θριδακίνης δὲ * χλιανθέντας καυλούς, καὶ ὠά, ὁμοίως δὲ ἴντυβα, καὶ τρώξιμα, καὶ
κολοκύνθας, ἐπιδιδόναι πάντα συμφέρει τοῖς διακαῶς πυρέττουσι. τὸ γὰρ ὀξύμελι φεῦ-
γε παντελῶς τούτοις ἐπιδιδόναι, καὶ πάντων ὅλως ἀποζεμάτων. εἰσὶ γὰρ πάντα ταῦ-
τα τοῖς πάνυ πυρέττουσι πολέμια. εἰ δ' ἄρα συμβῇ γίνεσθαι πολλὴν ἀγρυπνίαν
τῷ κάμνοντι, τηνικαῦτα τὴν διὰ κωδειῶν αὐτοῖς ἀντίδοτον ἐπιδιδόναι δεῖ. καὶ γὰρ
μετὰ τὸ ποθῆναι, ὕπνον ἐμποιεῖ, καὶ τὸ σφοδρὸν δὲ τὸ διακαὲς ἀμβλύνει τῶν πυρε-
τῶν. εἰ δ' ἄρα καὶ τοῖς νόθοις ἐπιδοῦναι δεηθείης αὐτήν, δι' ἀγρυπνίαν ἢ παραφρο-
σύνην ὀχλοῦσαν τῷ κάμνοντι, ὀλίγον αὐτῇ προσπλέξας ἀπομέλιτος, οὕτως ἐπι-
δίδου. οὕτω γὰρ οὐ φοβηθῇς μὴ τῇ ψύξει παχυτέραν ἐργάσηται τὴν ὕλην τὸ φάρ-
μακον. καὶ ἑψόμενον δὲ καὶ ὑδροῤῥοσάτον οἶδα δεδωκώς, ὕδατι μίξας, τοῖς καιομένοις
μάλιστα τὸ ἧπαρ, καὶ ῥόδινον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ψυχρανθέν. Περὶ λουτρῶν. Λούειν
δὲ χρὴ τοὺς καυσώδη καὶ διακαῆ νοσοῦντας πυρετόν, ἐν τῷ οἴκῳ μᾶλλον, ἐν σκάφῃ
χλιαρὸν ἐχούσῃ ὕδωρ πολύ, ὥστε πανταχόθεν ὑπὸ τοῦ ὕδατος περιέχεσθαι ὅλον τὸ
σῶμα τοῦ κάμνοντος. μὴ προσαντλείτω δέ τις αὐτῷ μήτε κινείτω τι ὅλως τὸ ὕδωρ.
διαφορητικὸν γάρ ἐστι τῆς δυνάμεως καὶ καταβλητικόν. διόπερ οὐδὲ τοὺς ἔχοντας ἀ-
σθενῆ πάνυ τὴν δύναμιν δεῖ σκαφολουτρεῖν, ὅ ἐστι παρὰ ῥωμαίοις, * κιτάδα ἐμβα-
λεῖν, ἀλλ' ἐκείνους ἐμβιβάζειν δεῖ, ὅσοις ἡ δύναμις ἀντέχειν τε καὶ φέρειν δύναται τὴν
ἀπὸ τοῦ χλιαροῦ γινομένην ἔκλυσίν τε καὶ διαφόρησιν. τοσαῦτα περὶ τῶν καύσων καὶ συνε-
χῶν εἰρήσθω πυρετῶν. καὶ ἀρκούντως ἔχειν ἡγοῦμαι καὶ ταῦτα. εἰ γάρ τι παραλέ-
λειπται τῶν κατὰ μέρος, ἐκ τῶν καθόλου καὶ μερικῶς εἰρημένων δυνήσεταί τις ἑαυτῷ
τὸ λοιπὸν ἐξευρίσκειν.

Περὶ συγκοπῆς τῆς ἐν πυρετοῖς γινομένης.

Γίνονται δὲ συγκοπαὶ δυνάμεων ἐπὶ τῶν καμνόντων αἰφνιδίως, ἢ διὰ πλῆθος
χυμῶν ὠμοτέρων, καὶ μάλιστα βαρυνόντων τὸ στόμα τῆς γαστρός· ἢ διὰ χολώδεις καὶ
ὑπερλέπτους χυμούς, καὶ διαφθειρομένους ἑτοίμως, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ συῤῥέοντας εἰς τὸ
στόμα τῆς γαστρός, ὥστε καὶ διὰ τοῦτο συμβαίνειν ἐπὶ πλέον συγκόπτεσθαι τὴν δύ-
ναμιν. ἐπειδὴ οὖν οὐ διὰ μίαν αἰτίαν, ἀλλὰ καὶ δι' ὠμοὺς χυμοὺς ἐπιγίνονται συγ-
κοπαί, καὶ διὰ λεπτούς, καὶ χολώδεις, εἰδέναι δεῖ καὶ διακρίνειν ὅπως χρὴ γινώσκειν τὰς
τούτων διαφοράς. ἄνευ γὰρ διαγνώσεως οὐχ οἷόν τε ἁρμόσασθαι καλῶς πρὸς
ἑκάστην αἰτίαν. Διάγνωσις τῶν ἐπὶ πλήθει συγκοπτομένων πυρετῶν. Οἱ μὲν ἐπὶ
πλήθει ὠμῶν χυμῶν συγκοπτόμενοι, πρῶτον μὲν ἔχουσι τὸ πρόσωπον οἰδαλεώτε-
ρόν τε καὶ ὠχρότερον, καὶ τὸ στόμα τῆς γαστρός, καὶ ὅλην τὴν γαστέρα πνεύματος μεστήν,
καὶ τοὺς σφυγμοὺς ἔχουσι μικρούς, καὶ ἀραιούς, καὶ βραδεῖς, καὶ ὀξώδεις ἐρυγὰς ἀπο-
λύουσι, καὶ φλεγματικωτέραν δὲ τὴν ἕξιν. καὶ τὰ προηγησάμενα δὲ σαφέστερον ἔτι
σοι δηλώσει τὸν πλεονάζοντα χυμόν. ἀπεψίαι γὰρ τέως ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ προηγοῦν-
ται συνεχεῖς, καὶ ἀργίαι, καὶ ἀκαίρων λουτρῶν χρήσεις, καὶ ὀσπρίων, καὶ ὀπωρῶν, καὶ
κρεῶν πλησμονή, οἴνου τε παχυτέρου κατάχρησις. οὕτω μὲν οὖν τοὺς ἐπὶ πλήθει
χυμῶν ὠμῶν συγκοπτομένους διαγινώσκειν χρή. Σημεῖα τῶν ἐπὶ χολώδεσι καὶ
λεπτοῖς χυμοῖς συγκοπτομένων. Τοὺς δὲ ἐπὶ χολώδεσι καὶ λεπτοῖς χυμοῖς συγκο-
πτομένους ἔνεστί σοι διαγινώσκειν οὕτω· πρῶτον μὲν τὸ πρόσωπον αὐτῶν ἀτμῶ-

δές ἐστι καὶ ξηρόν, καὶ οἱ σφυγμοὶ μικροί, καὶ ἀνώμαλοι, καὶ ἄτακτοι φαίνονται. καὶ τὸ διαχώρημα δὲ χολῶδές ἐστι· καὶ ἀγρυπνικώτεροι μᾶλλον τῶν ἄλλων, καὶ διψώδεις. καὶ ἐξ ἄλλων δὲ πολλῶν ἐστι διακρίνειν· μάλιστα δὲ καὶ ἀπὸ τῶν προηγησαμένων. φροντίδες γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ προηγοῦνται τούτοις, καὶ δυσθυμίαι, καὶ ὀλιγοτροφίαι, κακοχύμων τε καὶ δριμέων προσφοραί. οὕτω μὲν οὖν αὐτοὺς διαγινώσκειν χρή.

Θεραπεία τῶν ἐπὶ συγκοπῇ κινδυνευόντων.

Θεραπεύειν μὲν τοὺς διὰ πλῆθος ὠμῶν χυμῶν συγκοπτομένους, διαίτῃ λεπτῇ χρωμένους καὶ τοῖς λεπτύνειν ἅπασι δυναμένοις. καλὸν μὲν οὖν ἐστιν ὅσον ἐπὶ τῷ πλήθει, κένωσιν διὰ φλεβοτομίας παραλαβεῖν, καὶ ἀποκένωσιν τοῦ πλήθους· ἀλλὰ τὸ εἶναι πάλιν τοὺς πλεονάζοντας χυμοὺς ὠμοὺς ἀποτρέπει. δέος γάρ ἐστι μὴ φθάσασα ἡ δύναμις καταβληθῆναι, ἀποκάμῃ πέψαι καὶ διοικῆσαι τὸν ὠμὸν χυμόν. βέλτιον οὖν οἶμαι φυλάττειν μᾶλλον τὴν κένωσιν. εἰ δ' ἄρα τοσοῦτον εἴη τὸ πλεονάζον, ὡς καταπνιγῆναι κινδυνεύειν τὴν δύναμιν, οὐδὲν ἄτοπον τηνικαῦτα μικρὸν ὑποκενῶσαι τοῦ πλήθους, καὶ κουφίσαι βαρυνομένην αὐτήν. ὁρῶμεν γὰρ ὡς ἐπίπαν καὶ ἐπὶ τοῦ πυρὸς τοῦτο γινόμενον. καὶ γὰρ αὐτὸ κινδυνεῦον ὑπὸ χλωρῶν ἀποσβεσθῆναι ξύλων, πολλάκις ὀλίγων ἀφαιρεθέντων ἔλαμψε πάλιν, καὶ περιεγένετο τῶν καταπνιγόντων αὐτό. εἰ μὲν οὖν ἡ δύναμις ἔρρωται, καὶ πλῆθος εἴη πάνυ πολὺ τὸ λυποῦν, οὕτω δεῖ πράττειν. εἰ δ' ἀσθενὴς εἴη, καὶ ὠμότης ὑπόκειται πολλή, ταῖς ἀνατρίψεσιν ἀνάγκη προσκαρτερεῖν, καὶ τοῖς ἠρέμα λεπτύνειν καὶ διαφορεῖν δυναμένοις, καὶ συμπέττειν τοὺς ὠμοὺς χυμοὺς καὶ ἀπέπτους. τοιοῦτον δέ ἐστι τὸ χαμαίμηλον· καὶ γὰρ ἀραιοῖ, καὶ διαφορεῖ, καὶ συμπέττει τὰ αἴτια. ἀποτρίβειν δὲ χρὴ ἀπὸ τῶν σκελῶν ἀρχομένους ἐπὶ τὰ κάτω. ἔπειτα καὶ τὴν ῥάχιν ὅλην, καὶ τὰς χεῖρας, εἶτα πάλιν ἀπὸ τῶν χειρῶν ἐπὶ τὰ κάτω, καὶ τοὺς πόδας. καὶ τοῦτο ποιεῖν συνεχέστερον, ἀποβλέποντα πρὸς τὴν δύναμιν. πολλάκις γὰρ ἀνατριψάντων ἀμετρότερον τινῶν, ἀθρόως διεφορήθη ἡ δύναμις. ἐγὼ δὲ ἐθεασάμην οὕτω συγκοπέντα τινὰ ὑπὸ ἀμαθίας. ἀνατρίβεσθαι γὰρ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἐκ διαδοχῆς ἅπασαν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα, ἀσιτίαν τε παντελῆ φυλάξαι μέχρι τῆς πέμπτης ἡμέρας. εἶτα τοῦτο πράττοντος αὐτοῦ ἀσεβῶς, μὴ δυνηθεὶς ἐνεγκεῖν ἀμφότερα, μήτε τὸν κόπον, μήτε τὴν ἀσιτίαν, εἰς ἄλλας πέντε ἡμέρας ἀπώλετο συγκοπῇ. ἐχρῆν δέ, οἶμαι, κεχρημένον αὐτὸν τῇ τοσαύτῃ ἀνατρίψει καὶ ἀμέτρῳ, καὶ τοῖς δριμέσιν ἐλαίοις οἷς ἐχρήσατο, καὶ ἐνόμιζε διαφορεῖν τὴν τοσαύτην ὠμότητα, μὴ οὕτως ἄσιτον φυλάξαι τὸν κάμνοντα, μήτε τρέφοντα πάλιν, παύσασθαι τῆς ἀμέτρου ἀνατρίψεως. ὅπου γὰρ λιμός, οὐ δεῖ πονεῖν· ὥσπερ ἅπαντα καὶ τοῦτο ὁ σοφὸς πρεσβύτης ἀπεφήνατο. οὐκ οἶδα τί παθὼν καὶ ὁ θειότατος γαληνὸς οὕτως ἐπιτάττει ποιεῖν. ἀνατρίψεσι δὲ ἀμέτροις κεχρῆσθαι, καὶ τὸ σικυώνιον ἔλαιον ἀλείφεσθαι, καὶ ἀσιτίαν παρακελεύεται. ὕσσωπον γὰρ αὐτοῖς ἐπιτάττει πίνειν ἅμα καὶ ὀλίγῳ μέλιτι, καὶ μηδὲν ἄλλο μέχρι τῆς ἑβδόμης ἡμέρας προσφέρεσθαι. ποῖος δὲ ἄν τις ἐπινοήσειεν οὕτως ἰσχυρὰν εἶναι δύναμιν, ὦ πρὸς θεῶν, ὅστις ἅμα πάντα φέρειν δυνήσεται, καὶ ἀσιτίαν ἅμα καὶ ἀνάτριψιν. ἐμοὶ γοῦν φαίνεται κάλλιον, καὶ ἀνατρίβειν συμμέτρως, καὶ πάλιν τρέφειν, πρὸς τὴν δύναμιν ἀφορῶντα, χυλῷ πτισάνης, ἢ ἄλικος, μετὰ ὀξυμέλιτος, κεχρῆσθαι καὶ ἄρτῳ εἰς οἶνον κεκραμένῳ, ἐπειδὰν ἡ δύναμις ἰσχυρῶς κάμνουσα φαίνηται. ὁ γὰρ ἀμφότερα πράττων, τῶν ποτὲ μὲν διαφορούντων ἐκ τοῦ πλήθους διὰ

θοις διὰ τῆς ἀνατρίψεως, εἶτα πάλιν χρηστὴν ἀντεισαγόντων ἡμῶν τροφὴν πεφθῆναι καὶ ἀναδοθῆναι δυναμένην, ἥ τε δύναμις φυλαχθῆναι δυνήσεται, καὶ οἱ ὠμοὶ χυμοὶ πεφθῆναι καλῶς. Περὶ οἴνου. Οἶνον δὲ διδόναι τοῖς μὲν πυρετοῦ χάριν οὐ δεῖ. διὰ δὲ τὴν πλεονάζουσαν ὕλην ὠμοτέραν, χρήζομεν τῶν ἠρέμα λεπτύνειν καὶ θερμαίνειν δυναμένων. οὐδὲν οὖν ἄτοπον ἐπιδιδόναι λεπτοῦ καὶ εὐαναδότου, καὶ μηδεμίαν ἔχοντος φανερὰν στύψιν ἢ γλυκύτητα. τῷ δὲ χρόνῳ μὴ πάνυ νέος, μήτε παλαιὸς ἔστω, μηδὲ τῇ χρόᾳ μέλας, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπόκιρρος καὶ λευκός, καὶ τῇ συστάσει λεπτός. ἀναδοθῆναι γὰρ αὐτὸν εἴς τε τὰς φλέβας ταχέως, καὶ ὅλον τὸ σῶμα βουλόμεθα· καὶ μάλιστα ἡνίκα καὶ τὴν δύναμιν καταπεσοῦσαν, καὶ ἀπολέσθαι κινδυνεύουσαν ἀνακαλέσασθαι σπεύδομεν. Περὶ λουτροῦ. Οὐ δεῖ δὲ τοὺς ἐπὶ ὠμότητι χυμῶν κάμνοντας συγκοπήν, ταχέως, οἶμαι, ἐπὶ τὸ λουτρὸν ἄγειν. ἥ τε γὰρ ὕλη παχυτέρα οὖσα καὶ πολλή, καὶ οὕτω λεπτυνθεῖσα, μὴ δυναμένη δὲ διὰ τοῦ δέρματος διαφορηθῆναι, σφηνωθήσεται μᾶλλον ἐνδόθεν, καὶ τούτοις ἐπαυξήσει. λεπτυνθέντων οὖν τῶν χυμῶν, καὶ πέψεως ἤδη φανείσης, οὕτω λούειν καὶ τρέφειν, καὶ ἠρέμα θερμαινούσῃ τροφῇ κεχρῆσθαι, οἷον, περιστερᾷ τε ἀποζεσθέντι καλῶς μετὰ ἀπομέλιτος, καὶ ἰχθύων, εἰ ἐνδέχεται, πετραίων· εἰ δὲ μή γε, ποταμίων τῶν καλουμένων * ἀναδρομῶν, μετὰ ὀξυμέλιτος, καὶ τῶν κατοικιδίων ὀρνέων τὰ πτερά. τῆς δυνάμεως δὲ ὑπὸ τούτων αὐξηθείσης, λοιπόν ἐστιν ἔτι τὰς ἐπὶ πλέον τρεφούσας προσφέρειν τροφὰς ἀβλαβῶς. Θεραπεία τῶν ἐπὶ σήψει λεπτῶν χυμῶν συγκοπτομένων. Τοὺς δὲ ἐπὶ σήψει τῶν λεπτῶν χυμῶν συγκοπτομένους εὔδηλον ὡς ὑπεναντίως ἄγειν χρή, διαίτῃ τε παχυνούσῃ καὶ δυσδιαφορήτῳ κεχρημένους. χυλὸς τοίνυν ἄλικος συμφέρει τούτοις, καὶ ἄρτος εἰς ὑδρόροσάτον λαμβανόμενος, ἢ εἰς ὀμφακόμελι, καὶ ὄρχεις τῶν ἀλεκτρυόνων, καὶ χίδρον, καὶ ἴντυβα, καὶ θρίδακες, καὶ ἀστακοί, καὶ κτένια, καὶ κηρύκια, καὶ ἐχῖνος, καὶ * ἀφράτον, καὶ μῆλα, καὶ ῥοιαί, καὶ ἀπίδια. καὶ ταῦτα προσφέρειν δεῖ μὴ ἀθρόως, ἀλλὰ κατὰ μέρος, καὶ ἐκ διαλειμμάτων, ὥστε καὶ τὸ διδόμενον λόγῳ τροφῆς, μὴ βαρύνειν κατὰ τὴν συγκοπήν, ἀλλὰ μᾶλλον αὔξειν τὴν δύναμιν. Περὶ οἴνου. Οἶνον δὲ τούτοις τὸν ὑδατώδη χρὴ διδόναι, οἷός ἐστιν ὁ κνίδιος, ἢ ὁ σαρεφθῖνος, ἢ ὁ εὐγενὴς σαβῖνος· μὴ παλαιὸς πάνυ τῷ χρόνῳ, καὶ ὑδαρὴς πάλιν γινέσθω, καὶ μὴ ἄκρατος. κεχρήσθωσαν δὲ καὶ ἀλοιφῇ μηδὲν ἐχούσῃ χαλαστικὸν ἢ ἀραιωτικὸν τῆς ἐπιφανείας, ἀλλὰ τοὐναντίον πυκνωτικὴν καὶ ῥῶσαι δυναμένην, οἷόν ἐστι καὶ τὸ μήλινον ἔλαιον. ἐπιπλάσμασι δὲ τοιούτοις κεχρήσθωσαν, οἷόν ἐστι τῶν ῥόδων τὸ ἄνθος, καὶ αὐτὰ τὰ ῥόδα ἐπιπασσόμενα, καὶ μάλιστα ἡνίκα καὶ ἱδρῶτες πλείονες γίνονται, καὶ συγκόπτεται ὁ κάμνων, καὶ εἰς ἄκραν ἀσθένειαν ἥκει τὰ τῆς δυνάμεως.

Περὶ λειποθυμίας.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ λειποθυμίαι συμβαίνουσι τοῖς κάμνουσιν, ἐπιφέρουσαι συγκοπάς, καὶ καταβάλλουσι τὴν δύναμιν αἰφνιδίως, ἀκόλουθόν ἐστι καὶ περὶ τούτων διαλαβεῖν καθολικώτερον, εἶθ' οὕτως ὅσα καὶ ἡμῖν δέδωκεν ὁ χρόνος εἰδέναι προσθήσομεν, ῥήσεις τοῦ θειοτάτου Γαληνοῦ. αὐτὸ μὲν οὖν τὸ πρᾶγμα τῆς λειποθυμίας ἕν ἐστιν· αἰτίαι δὲ αὐτοῦ πολλαί, καὶ καθ' ἕκαστον εἶδος αὐτῆς ἐστιν ἰδία. γράψαι δὲ νῦν ὑπὲρ ἁπασῶν οὐκ ἐγχωρεῖ. τὰς διαθέσεις δὲ τὰς συνεδρευούσας οὐχ οἷόν τε χωρὶς ἰάσασθαι. τοσοῦτον οὖν ἐν τῷ παρόντι λόγῳ περὶ αὐτῶν ἐροῦμεν, ὡς ἄν τις μαθών,

ἱκανὸς εἴη τοῖς ἐξαίφνης ἐμπίπτουσιν ἐνίστασθαι παροξυσμοῖς.

Περὶ τῶν ἐπὶ ταῖς ἀθρόαις κενώσεσιν ἐκλυομένων.

Τοὺς μὲν οὖν ἐπὶ χολέρᾳ καὶ διαῤῥοίᾳ, καὶ ταῖς ἄλλαις ἀθρόαις κενώσεσιν ἐκλυομένους ὕδωρ ψυχρὸν δεῖ * προσρεῖν, καὶ τοὺς μυκτῆρας ἐπιλαμβάνειν, καὶ ἀνατείνειν τὸ στόμα τῆς γαστρός, καὶ κελεύειν παρατρίβειν τὸν στόμαχον, ἢ τοῖς δακτύλοις, ἢ πτερῶν καταθέσεσιν, ἀλλὰ καὶ χεῖρας καὶ σκέλη δεσμεῖν. εἶναι δὲ χρὴ πλείονας * μὲν καὶ σφοδροτέρους, ἄνω μὲν ἐπὶ τοῖς κάτω, κάτω δὲ ἐπὶ τοῖς ἄνω. ἴαται δὲ καὶ οἶνος ἐν ὕδατι ψυχρῷ κεκραμένος ἐπὶ ταῖς ἀθρόαις κενώσεσι καὶ ἐκλύσεσι συγκοπάς, μάλιστα τῶν εἰς τὴν γαστέρα ῥυέντων ῥευμάτων. ἐπισκοπεῖσθαι δὲ δεῖ μὴ κωλύει τι τῶν τοιούτων. λουτρὰ δὲ τοῖς μὲν εἰς τὴν γαστέρα ῥεύμασιν ἐπιτήδεια. τὰς δὲ αἱμοῤῥαγίας ἱκανῶς παροξύνει, καὶ ὅσοι διὰ πλῆθος ἱδρώτων λειποθυμοῦσι, καὶ τούτοις ἐναντιώτατα ἰατρευτέον. δεῖ γὰρ ψύχειν καὶ στύφειν, οὐ χαλᾷν τὸ δέρμα, καὶ τὸν οἶνον μάλιστα τούτοις ψυχρὸν διδόναι, καὶ μηδὲν ὅλως προσφέρειν θερμόν, ἀλλὰ μηδὲ διαδεῖν τὰ κάτω κῶλα, μηδ' ἀναγκάζειν ἐμεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰσόδους πνευμάτων ἐπιτεχνᾶσθαι· καὶ χρὴ τὸν ἀέρα τοῦ οἴκου τρέπειν εἰς ψύχουσάν τε καὶ στρυφνὴν ποιότητα· μυρσίνης τε καὶ ἀμπέλων ἕλιξι καὶ ῥόδοις καταστρωννύειν τὸ ἔδαφος. τούτων οὐδενὶ χρήσῃ τῶν εἰς τὴν γαστέρα ῥευμάτων. αὔξεται γὰρ τὸ ῥεῦμα, εἰς ὅσον ἂν πυκνωθῇ τὸ δέρμα. τοῖς μὲν οὖν ἐπὶ ταῖς κενώσεσιν ἐκλυομένοις οὕτω χρὴ βοηθεῖν παραχρῆμα.

Περὶ τῶν διὰ πλῆθος λειποθυμούντων.

Τοῖς δ' ἐπὶ πλήθει λειποθυμοῦσιν, οὐκ ἔτι ὁμοίως· ἀλλὰ καὶ τρίβειν ἐπὶ πλεῖστον τὰ κῶλα, καὶ θερμαίνειν, καὶ διαδεῖν. οἴνου δὲ καὶ τροφῆς ἀπέχεσθαι, καὶ λουτρῶν, εἰ πυρέττοιεν. ἀρκεῖ δ' αὐτοῖς καὶ μελικράτου διδόναι πόμα, θύμον, ἢ ὀρίγανον, ἢ γλήχωνα, ἢ ὕσσωπον ἔχοντος ἀφεψημένον. ἐπιτήδειον δὲ καὶ ὀξύμελι.

Περὶ τῶν ἐφ' ὑστέρᾳ λειποθυμούντων.

Καὶ τὰς ὑφ' ὑστέρας ἐκλυομένας ὡσαύτως ἐξιᾶσθαι, πλὴν ὀξυμέλιτος· καὶ διαδεῖν, καὶ τρίβειν σκέλη μᾶλλον ἢ χεῖρας. ὥσπερ γὰρ ταῖς ἀμέτρως αἱμοῤῥαγούσαις ἐξ ὑστέρας εἴωθε τοῖς τιτθοῖς ἐπιβάλλειν σικύας, οὕτως αἷς ἀνέσπασται καὶ παρέσπασται ἡ μήτρα, βουβῶσί τε καὶ μηροῖς προσάξομεν· καὶ τοῖς μὲν ῥισὶν ὀσφραντὰ δυσωδέστατα, ταῖς δ' ὑστέραις εὐώδη, καὶ χαλᾷν καὶ θερμαίνειν δυνάμενα φάρμακα προσοίσομεν.

Περὶ τῶν ἐπὶ στομάχῳ ἀτονοῦντι λειποθυμούντων.

Εἰ δ' ἄῤῥωστος ὁ στόμαχος εἴη, καὶ διὰ τοῦτο λειποθυμοῦσι, καταπλάττειν μὲν τοῖς τονοῦν δυναμένοις, οἷα τὰ διὰ φοινίκων ἐστί, καὶ οἴνου, καὶ ἀλφίτων, καὶ κρόκου, καὶ ἀλόης, καὶ μαστίχης. ἐπιβρέχειν δὲ διὰ τοῦ ἀψινθίου, καὶ μηλίνου, καὶ μαστιχίνου, καὶ νάρδου.

Περὶ τῶν ἐκκαιομένων τὸν στόμαχον.

Καὶ εἰ ἐκκαίοιντο δὲ τὸν στόμαχον, μιγνύειν τι τῶν ἐμψυχόντων, οἷον, τῆς κολοκύνθης τὸν χυλόν, καὶ τῆς θριδακίνης, καὶ τῆς ἀνδράχνης, καὶ τοῦ στρύχνου, καὶ τῆς σέρεως, καὶ τοῦ ὄμφακος. ἕκαστον μέν γε οὐ στύφει μόνον, ἀλλὰ καὶ τονοῖ. καὶ ψυχρὸν δὲ ὕδωρ τοὺς διακαιομένους τὸν στόμαχον ὤνησε πολλάκις ἐν καιρῷ δοθέν. μεγάλως δὲ βλάπτει παρὰ καιρὸν διδόμενον· καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον χρὴ ἀκριβῶς διαγινώσκειν. οἴνου δὲ διδόναι θερμοῦ τοῖς ἀῤῥώστοις τὸν στόμαχον, εἰ μηδὲν ἄλλο κωλύσει. ὀνίνησι δὲ μεγάλως τοὺς

τοιούτους

τοιούτοις καὶ ἡ τῶν ἄκρων τρίψις. εἰ δὲ ἐπὶ τούτοις βέλτιον γίνοιντο, τοὺς μὲν καιομένους ἐπὶ λουτρὸν ἄγειν τὸ τάχιστον· ὅσοι δὲ ψύξεώς τινος αἴσθησιν ἔχουσι, οὗτοι διὰ τριῶν πεπέρεων φαρμάκου, καὶ αὐτοῦ δὴ τοῦ πεπέρεως μόνου, καὶ ἀψινθίου πινέτωσαν. ὅσοι δὲ διὰ μοχθηροὺς χυμοὺς δάκνοντας τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ἐκλύονται, διδοὺς ὕδωρ θερμὸν καὶ ὑδρέλαιον, ἐμεῖν κέλευε. εἰ δὲ δυσεμὴς εἴη, θάλπειν χρὴ πρότερον αὐτά τε τὰ περὶ τὸ στόμαχον χωρία, καὶ πόδας καὶ χεῖρας· εἰ δὲ μὴ δύναιντο, τοὺς δακτύλους ἢ πτερὰ καθιέντες, ἐρεθίζειν. εἰ δὲ μηδ᾽ οὕτως, αὖθις αὐτοῖς * ἔλαιον θερμὸν ὡς ὅτι κάλλιστον διδόναι. εἴωθε δὲ πολλάκις τὸ ὑδρέλαιον οὐκ εἰς ἔμετον ὁρμᾶν, ἀλλὰ τὴν γαστέρα μαλάττειν, καὶ τοῦτο οὐ σμικρὸν ἀγαθὸν τοῖς πάσχουσιν· ὥστε εἰ μὴ γίνοιτο αὐτομάτως, ἐπιτεχνᾶσθαι χρή, μάλιστα δὲ καὶ τοῖς προσθετοῖς αὐτὸ πειρᾶσθαι δρᾶν. εἰ δ᾽ ἐπὶ τούτοις γίνοιτο τὰ τῆς κενώσεως, καὶ ἀψινθίου κόμην ἀφεψεῖν, καὶ μελίκρατον αὐτὸ ποιοῦντα, διδόναι πίνειν, καὶ οἶνον ἐφεξῆς, καὶ παντοίως ῥωννύειν τὰ μόρια διά τε τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων, καὶ ἀψινθίου ταῖς πόσεσιν. οὐ μὴν κατ᾽ ἀρχὰς κελεύω σε ποιεῖν τοῦτο, ἀλλ᾽ ὕστερον ἡνίκα καθαρὰ τὰ περὶ τὴν κοιλίαν ᾖ. περιεχομένων δὲ τῶν χυμῶν ἐν αὐτῇ, μηδόλως στύφειν, ἀλλὰ θάλπειν μόνον, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται.

Περὶ τῶν ἐπὶ φλέγματι λειποθυμούντων.

Φλέγματος δὲ πολλοῦ ψυχροῦ κατὰ τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ἠθροισμένου, καταπλάττειν μὲν ἐπὶ πλεῖστον ἐλαίῳ συνεψοῦντα ἀψινθίου κόμην· ἐφεξῆς δὲ μέλιτός τε καὶ πεπέρεως. καὶ τὸ διοσπολίτου, καὶ τὸ σύμπαν σοι τῆς διαίτης τμητικὸν ἔστω.

Περὶ τῶν ἐπὶ ψύξει λειποθυμούντων.

Τοὺς δὲ ἐπὶ ταῖς ἰσχυραῖς ψύξεσι λειποθυμοῦντας ὁμοίως τοῖς βουλίμοις ἰᾶσθαι, παντὶ τρόπῳ θερμαίνοντα, τόν τε οἶνον αὐτοῖς διδόναι θερμῷ κεκραμένον, καὶ τροφὰς θερμαίνειν πεπιστευμένας, ἀνατρίβειν τε καὶ θάλπειν παρὰ πυρί.

Περὶ τῶν ἐπὶ θερμασίᾳ λειποθυμούντων.

Τὰς δ᾽ ἐπὶ θερμασίᾳ πλείονι γιγνομένας ἐκλύσεις τοῖς ἐμψύχουσί τε καὶ τονοῦσι δυναμένοις ἰᾶσθαι· ἐμπίπτουσι δὲ ταῦτα μάλιστα τοῖς ἐν ἀέρι πνιγώδει καὶ βαλανείοις χρονίσασι. ῥώσεις οὖν αὐτούς, ἐν μὲν τῷ παραχρῆμα ποτὸν ψυχρὸν ὕδωρ προσφέρων, καὶ ῥιπίζων, καὶ πρὸς ἄνεμον τρέπων, καὶ τρίβων τὸ στόμα τῆς γαστρός, καὶ παραστέλλων· ἐφεξῆς δὲ καὶ οἶνον διδούς, καὶ τροφάς.

Περὶ τῶν ἐπὶ φλεγμοναῖς πυρετώδεσι λειποθυμούντων.

Τοὺς δὲ διὰ μέγεθος φλεγμονῆς καὶ κακοήθειαν πυρετῶν λειποψυχοῦντας, ἐν ταῖς καταβολαῖς καταψυχομένους, τὰ κῶλα τρίβειν ἰσχυρῶς, καὶ θάλπειν, καὶ διαδεῖν σκέλη τε καὶ χεῖρας, καὶ ἐγρηγορέναι κελεύειν, καὶ σιτίου παντὸς ἀπέχεσθαι καὶ πόματος. ἄριστον δὲ ἐπὶ τούτων, προγνῶναι μέλλοντα ἔσεσθαι τὸν παροξυσμόν, φθάσαι αὐτὸ τοῦτο πρᾶξαι πρὸ τῆς εἰσβολῆς αὐτοῦ. τοὺς δὲ διὰ ξηρότητα καὶ ἔνδειαν συγκοπτομένους ἐν ταῖς τῶν παροξυσμῶν ἀρχαῖς, ἄριστον προγινώσκειν. εἰ γὰρ ὥραις δυσὶν ἢ τρισὶν ἔμπροσθεν τοῦ παροξυσμοῦ θρέψας, διακρατεῖσθαι πόδας καὶ χεῖρας κελεύσεις, οὐκ ἂν ἀπόλοιντο. δεῖ δὲ τὰς τροφὰς εὐπέπτους τε καὶ εὐαναδότους. εἰ δὲ καὶ σφοδρόν τινα κίνδυνον ὑπονοεῖσθαι φθάνειν, οἴνου διδόναι, μάλιστα δὲ εἰς χόνδρον ἑφθὸν οἶνον ἐπιχέοντα προσφέρειν. εἰ δὲ καὶ ἄρτον ἀντὶ τοῦ χόνδρου ἐπιδιδοίης, τὸ αὐτὸ δύναται. μετρίας δὲ τῆς συγκοπῆς προσδοκωμένης, οὐδὲ οἴνου διδόναι, ἀλλ᾽

ἀρκεῖ τηνικαῦτα ῥοιῶν, ἢ ἀπίων, ἢ μήλων, ἢ ἄλλης τινὸς ὀπώρας στυφούσης τῇ τροφῇ μιγνύειν. καὶ ἐὰν ἐπὶ τοῖσδε τὸν παροξυσμὸν μετρίως ἐνέγκοιεν, αὖθις τρέφοντας, οὐκ ἀναγκαῖον ὀπώραις κεχρῆσθαι. ταῦτα μὲν πρακτέον, εἴπερ προεγνωκὼς τὸ μέλλον ἔσεσθαι· τοῖς δ' ἐξαίφνης εἰς τὸν κίνδυνον ἐμπίπτουσιν οἴνου τε διδόναι, καὶ ἄρτου θερμοῦ, καὶ χόνδρου σὺν αὐτῷ ὀλίγου παντελῶς. εἰ γὰρ τι πλέον δόξει σοι διδόναι καὶ δυσπεπτότερα σιτία τοῖς οὕτως ἔχουσιν, οὐ συγκοπήσονται μόνον, ἀλλὰ καὶ πνιγήσονται.

Περὶ τῶν δι' ἔμφραξιν ἐπικαίρου μορίου λειποθυμούντων.

Τοῖς δὲ δι' ἔμφραξιν ἐπικαίρου μορίου λειποθυμοῦσιν, ὀξύμελί τε διδόναι, καὶ τὰ δι' ὑσσώπου, καὶ ὀριγάνου, καὶ γλήχωνος, καὶ μέλιτος καὶ πόματα, καὶ τροφὰς τμητικάς. ἀλλὰ καὶ τὰ κῶλα τρίβειν τε καὶ διαδεῖν οὐδὲν χεῖρον. ἀγαθὸν δὲ καὶ τοῖς τὰ οὖρα κινοῦσι χρῆσθαι, οἷά ἐστι τά τε δι' ἀνήθου, καὶ μαράθρου, καὶ σελίνου, καὶ ναρδοστάχυος, καὶ δαύκου, καὶ ἄμεως· ἐφ' οἷς ἤδη φανερᾶς τῆς ὠφελείας οὔσης, καὶ οἴνῳ χρήσασθαι λευκῷ καὶ λεπτῷ, καὶ μὴ πάνυ παλαιῷ. Σημεῖα ἐμφράξεως. Γνωριεῖς δὲ τὰς τοιαύτας ἐμφράξεις ταῖς τε ἄλλαις ἀνωμαλίαις τῶν σφυγμῶν, καὶ μάλιστα δὲ ταῖς κατὰ μέγεθος σμικρότησι καὶ σφοδρότησι γιγνομέναις, μὴ ποιούσης τῆς καλουμένης πληθωρικῆς συνδρομῆς. εἰσὶ δὲ καὶ οἷς γίγνονται διαλείποντες ἐπὶ ταῖς μεγάλαις τῶν τοιούτων διαθέσεων οἱ σφυγμοί.

Περὶ τῶν ἐπὶ τομῇ ἀποστήματος, ἢ ῥήξει λειποθυμούντων.

Ὅσοις δὲ διὰ ῥῆξιν ἀποστήματος ἢ τομὴν γένοιτο λειποθυμία, καὶ διὰ κένωσιν ἀθρόαν, χρὴ τούτους ἐν μὲν τῷ παραχρῆμα τοῖς ὀσφραντοῖς ἀνακτήσασθαι, μικρὸν δ' ὕστερον ῥοφήμασιν εὐπέπτοις τρέφειν.

Περὶ τῶν ἐπὶ χαρᾷ, ἢ λύπῃ, καὶ τοῖς ὁμοίοις, καὶ περὶ τῶν ἐπὶ ὀδύνῃ λειποθυμούντων.

Τοὺς δὲ διὰ λύπην, ἢ χαρὰν, ἢ φόβον, ἢ ἔκπληξιν ἐκλυθέντας, ἐν ὀσφραντοῖς τε καὶ ταῖς τῶν ῥινῶν καταλήψεσιν ἀνακτησαμένων, ἐμεῖν ἀναγκάζειν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τραύμασι, καὶ ἀλγήμασι. τοῖς δὲ καὶ τὰ ἄρθρα, καὶ νεῦρα, καὶ τῶν μυῶν τοὺς τένοντας ἐν τῷ παραχρῆμα ἀνακτήσασθαι δεῖ· μετὰ δὲ ταῦτα ποιεῖσθαι τοῦ παθήματος ἐπιμέλειαν.

Περὶ τῶν ἐπὶ εἰλεῷ, ἢ κώλῳ λειποθυμούντων.

Ἐν δὲ τοῖς κωλικοῖς πάθεσιν, ἢ εἰλεοῖς, ἢ τινι τῶν οὕτω μεγάλας ἐπιφερόντων ὀδύνας, ἐπὶ μὲν λειποθυμίας τῶν πεπονθότων μορίων ἀ * ες καθίσανται.

Περὶ τῶν ἐπὶ ἀρρωστίᾳ δυνάμεως λειποθυμούντων.

Τὴν δὲ δι' ἀρρωστίαν οἰκείαν τῆς διοικούσης τὸ σῶμα δυνάμεως ἔκλυσιν ἐπὶ δυσκρασίᾳ τῶν μορίων ἐκείνων γιγνομένην, ὅθεν αἱ δυνάμεις ὁρμῶνται, τοῖς ἐναντίοις ἰᾶσθαι προσήκει, θερμαίνοντας μὲν τὰς ψυχρὰς, ψύχοντας δὲ τὰς θερμάς· καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. ἡ μὲν οὖν ζωτικὴ καλουμένη δύναμις ἐκ καρδίας ὁρμᾶται, ἥτις ἐδείχθη ἐκ τῶν ἀμυδρῶν σφυγμῶν γνωριζομένη· ἡ δὲ ἐξ ἥπατος ὁρμωμένη, ταῖς αἱματώδεσι διαχωρήσεσι· κατ' ἀρχὰς μὲν ὑδατώδεις τε καὶ λεπταὶ γινόμεναι, ὕστερον δὲ παχεῖαι, οἵαπέρ ἐστιν ἡ ἀμόργη. τὴν δ' ἐξ ἐγκεφάλου ὁρμωμένην, ἐξαιρέτως δὲ ὀνομαζομένην ὑπό τινων ψυχικὴν, ἐκ τῆς περὶ τὰς προαιρετικὰς κινήσεις ἀρρωστίας γνωριεῖς.

Περὶ

Περὶ ἑκτικοῦ πυρετοῦ. δ'

Ὅταν ἄμετρος ζέσις ἐπιγένηται τῇ ἐνούσῃ οὐσιώδει ὑγρότητι ἐν τοῖς στερεοῖς σώμασι, μὴ μέντοι γε διαφορηθῇ, ἀλλ' ἔτι μένῃ ἐν αὐτοῖς σωζομένη καὶ ἀεὶ ζέουσα, καὶ μηδὲ παρακμὴν ἔχουσα, τηνικαῦτα τὸ εἶδος τούτου τοῦ πυρετοῦ, ἑκτικὸν ὀνομάζουσιν.

Περὶ μαρασμώδους καὶ ἑκτικοῦ.

Εἰ δ' ἀναλίσκεσθαι μέλλει ἡ οὐσιώδης ὑγρότης ἐν ἡμῖν, μαρασμώδης ὁ τοιοῦτος πυρετὸς προσαγορεύεται ἁπλῶς. εἰ δ' ἀναλωθῇ τελείως, * ἡ περιφρυγή, τηνικαῦτα συνίσταται μαρασμός. ὅθεν ὁ μὲν ἑκτικὸς οὐ πάνυ δυσίατος, ὁ δὲ περιφρυγὴς ἀνίατος. ἵνα οὖν μήτε ἐπιχειρῶμεν κατ' ἄγνοιαν τοῖς δυσθεραπεύτοις, ὡς εὐιάτοις * ἀποτυγχάνωμεν, μηδὲ πάλιν τὰ εὐίατα φεύγωμεν, ὡς ἀνίατα, ὀφείλομεν αὐτῶν ἓν ἕκαστον εἶδος ἀπὸ τοῦ ἑτέρου ἀκριβῶς διακρίνειν, διὰ τὸ ὡς ἐκ τούτου ἀρίστην ἡμῖν γίνεσθαι καὶ τὴν διάγνωσιν ἑκάστου τούτων. Πῶς ἐστι διακρίνειν, καὶ γινώσκειν ἐφήμερον ἀπὸ ἑκτικοῦ. Οἱ ἑκτικοὶ πυρετοί, καθάπερ οἱ ἐφήμεροι, πολλάκις καὶ αὐτοὶ ἀπὸ προκαταρκτικῆς αἰτίας συνίστανται, καὶ οὐκ ἂν εἴη ἀπὸ τῶν ἐκ μεταπτώσεως τῶν ἐπὶ σήψει πυρετῶν. εἰδέναι τοίνυν δεῖ τὸ ποιὸν τῆς θερμασίας, ὅτι ἐπὶ μὲν τῶν ἑκτικῶν, δριμὺ καὶ ξηρόν ἐστιν· ἐπὶ δὲ τῶν ἐφημέρων, πρᾳότατον, καὶ ταχέως προσπίπτον τῇ ἁφῇ, καὶ τρόπον τινὰ * περιπλάμενον· ἔστι δὲ καὶ ἀπὸ τῶν οὔρων διακρίνειν τούτους εὐχερῶς. εἰ γὰρ τελεία πέψις ἐν ἀρχῇ φαίνοιτό σοι, τηνικαῦτα τὸν πυρετὸν ἐφήμερον εἶναι νόμιζε. τροφῆς δέ τινος γινομένης, καὶ μή τινος πέψεως φαινομένης, ἑκτικὸν ὑποπτεύειν δεῖ. καὶ ἀπὸ τῶν σφυγμῶν δὲ διακρίνεις αὐτούς· μεγάλοι μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν ἐφημέρων, καὶ ταχεῖς, μικροὶ δὲ καὶ ἀμυδροὶ ἐπὶ τῶν ἑκτικῶν ὄντες * σημαίνουσι καὶ διακρίνονται ἀπ' ἀλλήλων οἱ ἀριθμοὶ ὡρῶν. παρελθουσῶν γὰρ δέκα ὡρῶν, καὶ μὴ ἀπολωφήσαντος τοῦ πυρετοῦ, ἑκτικὸν ὑπολαμβάνειν μᾶλλον ἔσεσθαι τὸν πυρετόν. Πῶς χρὴ διακρίνειν ἑκτικὸν ἀπὸ τῶν ἐπὶ σήψει. Εἰ δὲ μηδόλως ἔχει διάλειμμα ὁ πυρετός, πρὸς δὲ τούτῳ μήτε ἀμυδρότερος ἢ σφοδρότερος γίνοιτο, ἀλλ' ὡσαύτως βεβαίως, ἑκτικὸν εἶναι νόμιζε τοῦτον. ἐπὶ γὰρ τῶν ἐπὶ σήψει καὶ αὔξησις γίνεται, καὶ μείωσις· αὔξησις μὲν ἐν ταῖς ἀκμαῖς, μείωσις δὲ ἐν ταῖς παρακμαῖς.

Πῶς διακρίνομεν ἀπὸ τῶν ἑκτικῶν τὸν συνεχῆ. Εἰ δὲ καὶ οἱ συνεχεῖς τῶν πυρετῶν κατὰ τοῦτο δοκοῦσιν ἐοικέναι τοῖς ἑκτικοῖς, διότι καὶ αὐτοὶ οὐδὲ αὔξησιν ἢ μείωσιν ἐπιδέχονται, ἀλλ' οὖν γε διακρίνονται ἀπό τε τοῦ ποιοῦ τῆς θερμασίας, καὶ τῶν σφυγμῶν. ἡ μὲν γὰρ τῶν συνεχῶν θερμασία οὐκ ἔστι ξηρὰ καὶ δριμεῖα, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἑκτικῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπιπολῆς μᾶλλον φαινομένη. καὶ μεγάλοι μὲν καὶ ταχεῖς ἐπὶ τῶν συνεχῶν οἱ σφυγμοί· ἐπὶ δὲ τῶν ἑκτικῶν, καὶ μικροὶ καὶ ἀμυδροί. οὕτω μὲν καὶ ἀπὸ τῶν ἐπὶ σήψει πάντων διακρίνειν δυνήσῃ τοὺς ἑκτικούς. Σημεῖα ἑκτικῶν μέγιστα. Μέγιστον δὲ σημεῖον ἑκτικῶν ἐστι, τὸ μετὰ τροφὴν αὔξησιν τῆς θερμασίας δοκεῖν ἐπιφαίνεσθαι. ἔστι δὲ οὐκ αὔξησις, ἀλλ' ἔλεγχος τῆς ἐν τῷ βάθει κεκρυμμένης θερμασίας. συμβαίνει γὰρ ἐπὶ τούτων γίνεσθαι τὸ τοιοῦτον, οἷον ἐπὶ τῆς τιτάνου. καὶ γὰρ ὡς ἐπὶ ταύτης τὸ κεκρυμμένον πῦρ ὑπὸ τοῦ ἐνεχθέντος ὕδατος ἐλέγχεται, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἑκτικῶν ἡ προσφορὰ τῆς τροφῆς προσκαλεῖται τὴν ἐν τῷ βάθει κεκρυμμένην θερμασίαν. Σημεῖα ἑκτικοῦ μεταπίπτοντος εἰς τὸν μαρασμώδη πυρετόν.

Τὰ τοῦ μαρασμώδους ἀπὸ ἑκτικοῦ σημεῖα καὶ ἐξ αὐτοῦ μόνου τοῦ προσώπου

πᾶσι φανερώτατα καθέστηκε. πρῶτον μὲν γὰρ αὐτῶν τὸ τῆς χροιᾶς ἄνθος οὐκέτι σώζεται, ἀλλὰ μελάντερόν πως, καὶ κατάξηρον, καὶ αὐχμῶδες ὑπὸ τῆς ἀμέτρου θερμασίας τῶν πυρετῶν καταφαίνεται. καὶ τὸ δέρμα δὲ διατείνεται τοῦ μετώπου ἰσχυρῶς, καὶ τὰ βλέφαρα βαρυώονται, ὥσπερ οἱ εἰς ὕπνον ἐρχόμενοι. ἔστι δὲ οὐχ ὕπνος, ἀλλὰ μᾶλλον ἀδυναμία τῶν ἀνασπᾶν τὰ βλέφαρα πεφυκότων μυῶν, ὅθεν καὶ λήμας ἔχουσι ξηράς, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν φυσικῶν δυνάμεων. καὶ τὰ ὑποχόνδρια δὲ τεταμένα. οὐκ αὐτῶν δὲ τεταμένων κατὰ ἀλήθειαν, ἀλλὰ τῶν ὑμένων καὶ τῶν νεύρων τάσιν τινὰ ὑπομεινάντων διὰ τὴν ξηρότητα. διὰ γὰρ τὴν τοιαύτην αἰτίαν φαντασία τις ἡμῖν γίνεται τοῦ φλεγμαίνειν καὶ διατετάσθαι τὰ ὑποχόνδρια. καὶ οἱ σφυγμοὶ δὲ ἐπὶ τῶν τοιούτων σκληροὶ καὶ μικροί, διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν, καὶ πυκνοί, διὰ τὴν χρείαν, καὶ ἀμυδροί, διὰ τὴν ἀσθένειαν, καὶ ἰσχνοί, διότι οὐδὲ εἰς πλάτος ἐπεκτείνεσθαι δύνανται. καὶ τί χρὴ λέγειν ἄλλα σημεῖα, τούτων οὕτως ἐναργῶς δυναμένων ἡμῖν παραστῆσαι τὸν μαρασμώδη πυρετόν; * μετεωροτέρων μὲν οὖν ὄντων τῶν ἀρχομένων, ἰσχνοτέρων δὲ ἤδη συνισταμένων, καὶ ὅσον οὔπω καὶ τῷ ὄντι μαρασμὸν σημαῖνον γίνεσθαι. εἰπόντες οὖν ἤδη τῶν ἑκτικῶν ἁπάντων τὰ σημεῖα, ἐπὶ τὴν θεραπείαν ἤδη μετέλθωμεν.

Θεραπεία ἑκτικοῦ πυρετοῦ. Τὸν ἑκτικὸν εἰ βούλοιτό τις θεραπεῦσαι καλῶς, ὑγραινούσῃ τε καὶ ἐμψυχούσῃ κεχρήσθω διαίτῃ, διότι καὶ τὴν αἰτίαν οὐκ ἄλλοθεν ἔχει, ἢ ἐξ ἐνδείας πρώτως τρέφειν αὐτὰ τὰ στερεὰ δυναμένης ὑγρότητος. ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ ψύχοντα διαφόρου τυγχάνει δυνάμεως. καὶ γὰρ πέφυκε, τὰ μὲν πλέον, τὰ δὲ ἔλαττον ἐνεργεῖν. ἀκόλουθόν ἐστιν εἰδέναι τίσι μὲν χρὴ ὕδωρ διδόναι, ἢ ἄλλο τι τῶν ψυχόντων. καὶ τίσι μὲν πλεῖον, τίσι δὲ ἔλαττον. ποίοις δὲ οὐδόλως χρὴ διδόναι. καὶ τὸν καιρὸν τῆς δόσεως. καὶ τίνας μὲν καὶ ἔσωθεν, καὶ ἔξωθεν δεῖ ψύχειν, τίνας δὲ μόνον ἔξωθεν. οὕτω γὰρ ἡμῶν προσδιοριζομένων, καὶ ἡ θεραπεία τῶν ἑκτικῶν, καίπερ οὖσα δύσκολος, ῥᾳδία τε καὶ εὐχερὴς γίνεται.

Ποίοις αὐτῶν χρὴ διδόναι ψυχρὸν ὕδωρ. Εἰ μὲν οὖν ὁ κάμνων εἴη πρώτως ἐμπεσὼν εἰς τὸν ἑκτικὸν πυρετόν, καὶ οὐχὶ τὴν γένεσιν ἔχων ἐκ μεταπτώσεως τῶν ὀξέων νοσημάτων, θαῤῥῶν βρέχε χυλῷ πτισάνης, καὶ ἄρτον βεβρεγμένον εἰς ὕδωρ, καὶ θριδακίνας, καὶ πάσῃ τροφῇ κέχρησο, καὶ μετὰ τὴν τροφὴν ἐπιδίδου πίνειν ψυχροῦ ὕδατος ὅ,τι βούλει. φυλάξασθαι γὰρ ἐνταῦθα καὶ δεδιέναι τὰς εἰσβολὰς τοῦ πυρετοῦ οὐ δεῖ. οὐδὲ γὰρ συστολὰς ἢ παροξυσμούς ἐστιν εὑρεῖν ἐπὶ τούτων, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἐπὶ σήψει πυρετῶν. οὕτω μὲν χρὴ πράττειν, εἴποτε αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν εἴη ἑκτικὸς πυρετός, καὶ ὁ κάμνων εἴη τὴν δύναμιν ἐῤῥωμένος, καὶ μὴ εἴη ἄλλος παραπεπλασμένος ἐπὶ σήψει πυρετός.

Ἐπὶ ποίου χρὴ διδόναι τὸ ψυχρόν. Ἐπισκέπτου πάλιν μήποτε ἄρα φλεγμονῆς οὔσης ἐν τοῖς ὑποχονδρίοις, μεγάλης σήψεώς τινος ἐμφαινομένης ἐν ταῖς φλεψὶν, ἢ ὠμοτέρων χυμῶν, ὁ ἑκτικὸς συνέστη πυρετός. ἐνδέχεται γὰρ ἑκτικὸν εἶναι, καί τινα τῶν ἐπὶ σήψει νοθεύειν αὐτόν. εἰ οὖν εἴη τι τοιοῦτον, ἐπισχεῖν χρὴ τὴν δόσιν, καὶ μάλιστα ἂν μηδὲ πέψεως ἐν τοῖς οὔροις ἐμφαίνηταί τι, μηδὲ φλεγμονὴ ζέουσα καὶ ἀξιόλογος τῷ μεγέθει ἐμφαίνοιτο, καὶ προσέτι καὶ ἡ δύναμις ἄῤῥωστος.

Πότε δεῖ καὶ φλεγμονῆς οὔσης ἐπιδιδόναι ψυχρὸν ὕδωρ. Εἰ δὲ ζέουσα πάνυ τύχῃ ἡ φλεγμονή, καὶ χολώδης, καὶ ἐρεσιπελατώδης, ἐπιδιδόναι δεῖ ψυχρὸν ὕδωρ. ἐγὼ γοῦν οἶδα δεδωκὼς ἐπί τινος τὴν τοιαύτην ἔχοντος διάθεσιν, καὶ διακαιομένου, ψυχρὸν ὕδωρ, καὶ τὰ μέγιστα ὠφελήσας. προειρηκὼς μέντοι χρονίσαι τὸν κάμνοντα μικρόν. ὅπερ καὶ ἀπέβη. ἐθερα-

δύναται γὰρ εἰς τὴν ἀνάληψιν. ἐξέφυγε δὲ τοῦ μεταπεσεῖν, αὐξηθέντος τοῦ πυρετοῦ εἰς τὸν μαρασμώδη ἑκτικόν. οὕτω δὲ καὶ εἰ τῷ ἐπὶ σήψει εἴη τις προσπεπλεγμένος, καὶ μάλιστα τῶν καυσωδῶν, ἐπιδιδόναι χρὴ τὸ ψυχρὸν ὕδωρ, οὐχ ἁπλῶς οὐδ᾽ ἐπὶ τούτων, ἀλλ᾽ ἡνίκα πέψεως χρηστῆς ἤδη ἐν τοῖς οὔροις φανῇ σημεῖα, τηνικαῦτα ἐπιδιδόναι συμφέρει.

Περὶ τῶν ἐκ μεταπλώσεως ἑκτικῶν πυρετῶν.

Εἰ δ᾽ ἐκ μεταπλώσεως τῶν ὀξέων νοσημάτων ἑκτικὸς ἐπιγένοιτο· ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γὰρ μὴ θεραπευομένων καλῶς τῶν καυσωδῶν πυρετῶν, οἱ μαρασμώδεις ἐπιγίνονται ἑκτικοί· ἐὰν οὖν τὸ τοιοῦτον συμβῇ, ἐπισχεῖν δεῖ τὴν πόσιν τοῦ ψυχροῦ, καὶ μάλιστα τὴν ἄμετρον. προλελεπτυνθέντος γὰρ ἤδη τοῦ σώματος, καὶ ἀσθενοῦς τε ἅμα καὶ ἀσάρκου γενομένου, καὶ * διὰ τὸν χρόνον τὸν προειληφότα, καὶ τὴν δυσκρασίαν τῶν καυσωδῶν πυρετῶν, ἀνάγκη διπλῆν παρακολουθῆσαι τὴν βλάβην, ἢ καταβληθῆναι τὴν δύναμιν ἰσχυρῶς, καὶ ἀπόλλεσθαι, ἢ καταψυχθεῖσαν τὴν καρδίαν, καὶ φθάσασαν ἀπολέσθαι τὴν ἔμφυτον θερμότητα, τὸν τῷ γήρᾳ παρακολουθήσαντα παραπλήσιον μαρασμόν. εἰκότως ἐκ νόσου γῆρας ἐκάλουν. ψυχρὸς γὰρ ἔστιν ὁ τοιοῦτος καὶ ξηρός ἐστιν, οὐδαμῶς ἐπιφέρων πυρετόν. * ὅταν οὐδὲ τῶν ψυχόντων ἐστὶ χρήζει ὁ μαρασμός, ἀλλὰ μᾶλλον τῶν ὑγραινόντων τε ἅμα καὶ θερμαινόντων. Πῶς χρὴ βοηθεῖν διὰ τῶν ἐκτός, ἐφ᾽ ὧν μὴ δυνάμεθα ψυχρὸν ὕδωρ ἐπιδιδόναι. Καταπλάσμασι μὲν οὖν, καὶ ἐμβροχαῖς καὶ κηρωταῖς ἐμψυχούσαις μὲν ἐπὶ πάντων πυρετῶν, ἔστι καλὸν κεχρῆσθαι, ἐφ᾽ ὧν ἀδυνατοῦμεν τῇ τοῦ ὕδατος πόσει κεχρῆσθαι, ἢ διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς δυνάμεως, ἢ διὰ τὴν ἄμετρον λεπτότητα, καὶ τὴν τῶν σαρκῶν ἀπώλειαν. ἐπισκέπτου δὲ μὴ ἄρα καὶ ὁ γινόμενος μαρασμώδης ἑκτικὸς ἐπὶ πεπονθότι μορίῳ τὴν γένεσιν ἔσχεν ἐξ ἀρχῆς. καὶ ἐπὶ φλεγμονῇ γὰρ τοῦ ἥπατος, καὶ γαστρός, καὶ μεσαραίου, καὶ νεφρῶν, καὶ κώλου, καὶ χρονικαῖς φλεγμοναῖς μήτρας καὶ θώρακος, καὶ πνεύμονος, καὶ διαφράγματος, καὶ ἐπὶ ἄλλων μορίων ἐχόντων φλεγμονάς. δεῖ οὖν ἐπιβλέπειν καὶ διαγινώσκειν ἐπὶ ποίῳ μορίῳ συνέβη παρακολουθῆσαι τὸν μαρασμώδη πυρετόν, καὶ ἐν αὐτῷ μᾶλλον προσφέρειν τὰ ἐμψύχοντα καὶ ὑγραίνειν δυνάμενα βοηθήματα, καὶ οἷς αὐτὴν ἐθέλεις κατασβεννύειν τὴν ἑστίαν τοῦ πυρός. πολλὰ μὲν οὖν ἐστι τὰ τοῦτο ποιεῖν δυνάμενα, ἀλλ᾽ οὐδὲν οὕτως ὡς ἡ ῥοδίνη κηρωτή. καὶ γὰρ ἐμψύξαι καὶ ὑγρᾶναι τὰ στερεὰ τῶν μορίων δύναται, καὶ φυλάξαι μὴ ἀπόλλεσθαι παντελῶς τὴν ὀλίγην αὖθις ἔτι περιλαμπομένην ὑγρότητα. ἔχει δὲ ἡ σκευασία οὕτω, κηροῦ ℥ γ´, ῥοδίνου ℥ ς´. τὸν κηρὸν πλῦνον ἅπαξ, ἢ δίς· εἶτα μετὰ τὸ πλυθῆναι ἐν ὕδατι, χρῶ. οὕτως ἐπίβαλλε ῥοδίνῳ· ἀλλὰ φύλαξον ὅσον ℥ α´, μικρῷ πλέον ἢ ἔλαττον. καὶ ὅτε λυθῇ μαλακῷ πυρὶ καλῶς ἡ κηρωτή, ἔασον αὐτὴν ψυγῆναι· εἶτα λαμβάνων ἐξ αὐτῆς, εἰς τὴν θυείαν τρῖβε, ποτὲ μὲν ἐκ τοῦ ὑπολειφθέντος ῥοδίνου βάλλων ἐν τῇ θυείᾳ βραχύ· ποτὲ δὲ ψυχροῦ ὕδατος, ἕως οὗ τὸ πᾶν ἀναλωθῇ ῥόδινον. καὶ θεάσῃ ὅτι καλῶς ἐνεμίχθη τῇ κηρωτῇ. εἰ δὲ καὶ λευκὰ ᾠῶν ἐθέλεις βάλλειν, ἔτι κάλλιον ἂν εἴη τὸ βοήθημα. ὁμοίως δὲ εἰ καὶ χυλὸν πλιαντλύης προσεμπλέξεις, ἔτι κάλλιον ποιήσεις. δεῖ δὲ καὶ συνεχέστερον ἀλλάττειν τὰ ῥάκη, καὶ μὴ συγχωρεῖν χρονίζειν ἐν τῷ σώματι, μηδὲ ἐπὶ πολὺ θερμαίνεσθαι. ἀσθενέστερον γὰρ χρονίζον γίνεται. πρὸς πολλὰ χρησιμωτάτη ἐστὶν ἡ κηρωτή, καὶ δεῖ μὴ ὡς ἔτυχεν αὐτῇ χρῆσθαι. ἐγὼ γοῦν ταύτῃ πολλάκις χρησάμενος, ἀρχομένους ἑκτικοὺς ἀπέλυσα ταχέως, μὴ δυναμένους αὐξηθέντας ἐνεγκεῖν τὸν μα-

ερασμώδη πυρετόν. ἐπιμένειν δὲ καὶ ἐπὶ τούτων, χρωμένων αὐτῇ, καὶ μὴ ὀκνεῖν, ἀλλὰ καὶ συνεχέστερον αὐτῇ κεχρῆσθαι, ποτὲ μὲν ὡς κηρωτὴν ἐπιβάλλοντας, ἄλλοτε δὲ ὑγροτέραν ποιοῦντας, ἀναλύοντας ἐπὶ πολὺ ὑδροροδίνῳ. οὕτω γὰρ ἔξεστί σοι καὶ ὡς ἀλείμματι κεχρῆσθαι τῷ βοηθήματι, καὶ κατὰ παντὸς τοῦ σώματος, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἐκτετηκότων καὶ καταλελεπτυσμένων σωμάτων. δεῖ δὲ μὴ μόνον ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ δὶς τῆς ἡμέρας οὕτω κεχρῆσθαι, καὶ μάλιστα κατὰ τῶν σπλάγχνων. ἐπιχειρεῖν δὲ μέλλοντας δεύτερον, ἀκόλουθόν ἐστι καὶ ἐπὶ δευτέρου χρισθὲν ἀπομάττειν. Περὶ ἐμβροχῆς. Ἐμβροχαῖς δὲ κεχρῆσθαι ταῖς διὰ χυλοῦ θριδακίνης, καὶ ὄμφακος, καὶ ἀνδράχνης, καὶ στρύχνου, καὶ κοτυληδόνος. κάλλιον δὲ εἰ καὶ ψυχρανθέντας ἐπιρρίπτειν βουληθείης τοὺς χυλούς, καὶ μάλιστα ἐπὶ χιόνος. εἰ δέ τι φλεγμαῖνον εἴη κύριον μόριον, οὐδὲ καθ᾽ ἑαυτοὺς ἐπιβάλλειν τοὺς χυλούς, ἀλλ᾽ ὀμφάκινον ἔλαιον συναναπλέκειν, ἢ χαμαίμηλον, ἢ καὶ ῥόδινον, ἢ καὶ πάντα ὁμοῦ σπουδάζειν. δεῖ δὲ μὴ περὶ τὸν θώρακα προσφέρειν τὰ πάνυ ψύχοντα βοηθήματα, εἰ μή τι πολλὴν πύρωσιν ἢ φλεγμονὴν ἐν αὐτοῖς θεάσῃ. καὶ οὕτω δὲ δεῖ χρονίζειν τὰ ῥάκη, διότι πολλοὺς οἶδα μὲν οὐ μετρίως βλαβέντας, οὐ μόνον τὴν ἀναπνοήν, ἀλλὰ καὶ τὴν φωνὴν ὑπὸ τῆς ἀμέτρου ψύξεως αὐτῶν. Περὶ οἰκήματος. Οὐ μόνον δὲ διὰ τῶν ἔξωθεν προσφερομένων πειρᾶσθαι δεῖ βοηθεῖν τοῖς ἐμψύχουσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ μηχανᾶσθαι τὸν ἀέρα μεταβάλλειν ἐπὶ τὸ ψυχρότερον. εἰ οὖν θέρος εἴη, ἐν οἰκήματι καταγαίῳ κατακείσθω, καὶ ῥαντιζέσθω τὸ ἔδαφος ὕδατι πολλῷ ψυχρῷ, ὥστε διὰ τούτου ψυχρότερον ἀποτελέσαι τὸν ἀέρα. ἐπιρρείτω δὲ καὶ ὕδωρ ἐξ ἑτέρων ἀγγείων εἰς ἕτερα. ὁ γὰρ μέτριος τοῦ ὕδατος ψόφος καὶ ὕπνον προσκαλεῖται. ἔτι δὲ κάλλιον ἂν μεταβάλλῃς τὸν ἀέρα, ὥστε μὴ μόνον ἐμψύχειν, ἀλλὰ καὶ ῥωννύειν δύνασθαι τὸ σῶμα, ἐὰν εἰς τὸ ἔδαφος ἐπιρρίψῃς τινὰ τῶν ἐμψυχόντων, ἢ ῥόδα, ἢ ἀείζωα, ἢ βάτον, ἢ ἀγνοῦ κλῶνας, ἢ ἕλικας ἀμπέλων, ἢ τι τοιοῦτον, ὅπερ καὶ ἐμψύχειν, καὶ τόνον δύναται ἐπιτιθέναι. συμβάλλεται μὲν πᾶσι τοῖς ἑκτικοῖς ὁ τοιοῦτος ἀήρ, μάλιστα δὲ οἷς ὁ πνεύμων καὶ ἡ καρδία τὴν ἐκπύρωσιν ἔχει προφανῶς. καὶ γὰρ οὐ τοσοῦτον ὑπὸ τροφῆς καὶ πόματος ἐμψύχοντος ὀνίνανται, ὅσον ὑπὸ τῆς τοῦ ψυχροῦ ἀέρος εἰσπνοῆς, καὶ τοὐναντίον μᾶλλον ὑπὸ τροφῆς ὠφελοῦνται, ἢ ὑπὸ τοῦ ἀέρος, εἰς ὃ ἧπαρ· καὶ ἡ γαστὴρ ἄλλο τι πέπονθεν. οὕτω μὲν εἰ θέρος εἴη, μεταβάλλειν τὸν ἀέρα ἐπὶ τὸ ψυχρόν. εἰ δὲ χειμὼν εἴη, ἐπὶ τὸ θερμότερον μὲν οὐ δεῖ τὸν ἀέρα παρασκευάζειν. ὅπως γὰρ ἂν ᾖ ψυχρός, οὐδὲν αὐτοὺς ἀδικεῖ. μόνον μέντοι τὸ ἄλλο σῶμα ἐπισκέπειν δεῖ, μετρίως τε μόνον ἐκ τῆς πλείονος σκέπης θερμαίνεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἔκλυσιν ὑπομένειν τινὰ τὸν κάμνοντα. Περὶ βαλανείου. Καὶ τὸ βαλανεῖον δὲ συμφέρει τοῖς ἔχουσιν ἑκτικὸν πυρετὸν ὄντα καθ᾽ ἑαυτόν, καὶ * μὴ μετά τινος εὑρεθῇ συμπεπλεγμένος τῶν ἐπὶ σήψει χυμῶν. βλάπτονται γὰρ τηνικαῦτα, καὶ οὐδαμῶς ὠφελοῦνται, καὶ μάλιστα ἐὰν ἔτι καὶ ἀπέπτων ὄντων, ἐθελήσειέ τις αὐτοὺς λοῦσαι. οὐδὲ γὰρ ἧττον ἀδικοῦνται, ἐὰν καὶ φλεγμονῆς οὔσης ἐν τοῖς κυρίοις μορίοις, ἐξ ὀλίγου τοῦτο ποιεῖν βούλοιντο. εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι οὐ μόνον τοῖς ἔχουσιν ἑκτικὸν πυρετὸν συμβάλλεται, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔχουσι ψυχρὰς καὶ ξηρὰς δυσκρασίας, καὶ τὸ ἐκ νόσου γῆρας. ἔχει γὰρ καὶ τοῦτο θαυμαστὸν τὰ βαλανεῖα, ὅτι καὶ τὰς θερμὰς καὶ τὰς ψυχρὰς δυσκρασίας ὠφελεῖν δύνανται· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, εἴ τις ἐγνωκὼς εἴη τοὺς διαφόρους τρόπους τοῦ λουτροῦ, δυνήσεται καὶ πᾶσαν, οἶμαι, δυσκρασίαν ἄγειν εἰς τὸ ἐναν-

τίον με-

τίον μεταβάλλειν. ἔστω οὖν καὶ ὁ ἀὴρ εὔκρατος, καὶ ἡ ἄλειψις, καὶ ἡ δεξαμενή. ἀποπλύ-
ναι γὰρ δεῖ ἔλαιον, καὶ εὐθέως ἅμα τῷ εἰσελθεῖν ἐπὶ τὸν ἔξω θόλον, συγχρίεσθαι τὸ
σῶμα. καὶ μηδ᾽ εἰς τὸν ἀέρα χρονιζέτω ὁ κάμνων. εἰς δὲ τὰ σπλάγχνα περιχρί-
εσθω τὸ ἔλαιον μᾶλλον. ἐξελθὼν δὲ περιχρίεσθω εἰς τὴν τοῦ ψυχροῦ δεξαμενήν, μὴ
ἔχουσαν τὸ ὕδωρ ψυχρόν, ἀλλὰ γαλακτῶδες. περιβαλλόμενος δὲ τὰ σάβανα, μὴ
πάνυ χρονιζέτω ἐν αὐτοῖς. μέλλων δὲ λαμβάνειν τὴν ἐσθῆτα, πάλιν ὅλον ἀλειφέσθω
τὸ σῶμα. πάνυ γὰρ καὶ τοῦτο δύναται αὐτοὺς ὠφελεῖν. ἐπὶ πολὺ γὰρ τὴν ἀπὸ τοῦ λου-
τροῦ φυλάττειν δέον ὑγρότητα, καὶ μὴ συγχωρεῖν ἑτοίμως ἀπορρεῖν ἐκ τοῦ σώματος.
ἀνελθὼν δὲ ἀπὸ τοῦ λουτροῦ, ἢ χυλὸν πτισάνης, ἢ γλύκος λαμβανέτω, ἢ γάλακτος.
εἰ δὲ διψώδης εἴη ὁ κάμνων, καὶ ἐν τοῖς σαβάνοις ἔτι μένοντος αὐτοῦ, μὴ παραιτοῦ
διδόναι ἢ γάλακτος, ἢ τινος τῶν εἰρημένων τροφῶν. καὶ γὰρ ἀναδίδοται μᾶλλον, ἡνί-
κα ἕλκεται, τηνικαῦτα εἰς τὸ ὅλον σῶμα. Περὶ γάλακτος. Γάλα μὲν οὖν ἅπα-
σι τοῖς ἑκτικοῖς ἐπιτήδειον, εἴπερ τι καὶ ἄλλο, καὶ μάλιστα τοῖς μαρασμώδεσι. διὸ καὶ τοῖς
ἔχουσιν ἀσθενεστέραν δύναμιν, καὶ μηδὲ τὴν τροφὴν ἕλκειν δυναμένοις, αὐτοῖς καὶ
μόνον τοῦτο ἀναδοθῆναι, καὶ ἐξικμασθῆναι ῥᾳδίως πολλὴν ἔχει τὴν ἐπιτηδειότητα.
τὸ μὲν οὖν γυναικεῖον γάλα προτετίμηται, καὶ δεύτερον πάλιν τὸ ὄνειον. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ
δυσχερῶς ἂν ἐκ τούτων ἀνέχοιντο λαμβάνειν, τὸ ὄνειον αὐτοῖς δοτέον γάλα, μέσον πως
ὄν, καὶ πλέον τρέφειν δυνάμενον. δῆλον δὲ ὅτι καὶ φροντίζειν δεῖ τοῦ ζώου, τρέφοντα αὐ-
τὸ ἐν οἴκῳ διὰ κριθῶν, καὶ μυρσίνης, καὶ σχίνου, καὶ δρυὸς φύλλων. οὕτω γὰρ οὐκέτι
φθαρτικὸν τὸ γάλα. τούτου γὰρ δεῖ φροντίζειν, ὥστε μὴ ὑπάγεσθαι τὴν γαστέρα τῶν
ἑκτικῶν, καὶ μάλιστα ὧν ἐπὶ συγκοπῇ πολλῇ καὶ χρονίᾳ κενώσει γαστρὸς ἐμπεσόντων
εἰς τὸν μαρασμώδη πυρετόν. διὸ ἐφ᾽ ὧν ἐστιν ἡ γαστὴρ ἀσθενής, καὶ ἑτοίμως ὑπαγο-
μένη, ἐπὶ τούτων καὶ ἕψειν δεῖ τὸ γάλα, ἢ καὶ ποταμίους ἐμβάλλειν κόχλακας. γινέ-
σθωσαν δὲ διάπυροι, ὥστε τὸ ὀῤῥῶδες τοῦ γάλακτος διὰ τούτων ἀναλυθῆναι. τοῖς
δὲ μὴ θέλουσι λαμβάνειν καθ᾽ ἑαυτὸ τὸ γάλα, καὶ μετὰ πτισάνης, ἢ γλύκος, ἢ χίδρας
ἑψῶν αὐτὸ δίδου, καὶ μετὰ ἰτρίου δίς, καὶ τῆς σεμιδάλεως ὡσαύτως. ἔτι δὲ μᾶλλον ἐ-
κείνοις αὐτὸ παρέχειν δεῖ, οἷς καὶ ἡ γαστὴρ πλείονα καὶ χολωδέστερα φανῇ διαχωροῦ-
σα. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, καὶ τῶν πυρετῶν πραϋνθέντων, καὶ τῆς δυνάμεως προσ-
θήκην τινὰ λαβούσης, καὶ τῶν ἁπαλωτάτων καὶ νεωτέρων παρ᾽ αὐτὰ [illegible] οὐδὲν
ἄτοπον αὐτοῖς ἐπιδιδόναι. πρὸς ὃ γὰρ ἐπιδιδοῦσαν ὁρῶμεν τὴν δύναμιν, οὕτω δεῖ
καὶ ἡμᾶς τὸ ποσὸν ἐπαύξειν τῆς τροφῆς. Περὶ οἴνου. Οἶνον δὲ τοῖς μὲν ἔχουσι ψυ-
χρὰν καὶ ξηρὰν δυσκρασίαν ἐν τοῖς στερεοῖς, καὶ τὸν ἐκ νόσου καλούμενον μαρασμόν,
ἀναγκαῖόν ἐστι διδόναι. θάλπεσθαι γὰρ ἅμα καὶ ὑγραίνεσθαι τοὺς οὕτω πάσχοντας δεῖ. ”
πάντα δὲ ταῦτα παρέχειν αὐτοῖς οἶδεν ὁ σύμμετρος οἶνος. ἐν δὲ τοῖς μετὰ πυρετοῦ ”
μαραινομένοις, καὶ μάλιστα τοῖς περιφρυγέσι, φεύγειν δεῖ διδόναι. πολέμιος γάρ, εἴπερ ”
τι καὶ ἄλλο, τούτοις ἐστὶν ὁ οἶνος.

Περὶ τῶν ἐπὶ συγκοπῇ μαραινομένων. ε΄

Τοῖς δὲ ἐπὶ συγκοπῇ μαραινομένοις, ὅσον μὲν ἐπὶ τῇ καταπτώσει τῆς δυνάμεως, καὶ
τῇ πολλάκις ἑπομένῃ καταψύξει, προσφέρειν χρὴ τὸν οἶνον. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ καὶ παρὰ φύ-
σιν αὐτοῖς θερμασία, καὶ πυρετὸς ἔτι σύνεστι, καὶ παύεται μὲν ἡ κατάψυξις ἐᾶν ὅτε

γενέσθαι, πάλιν δὲ τὰ τῶν πυρετῶν ἐπιγίνεται, καὶ ἁπλῶς ἄλλοτε ἄλλως ἀπο-
λέσαι τὸν κάμνοντα κίνδυνος, ποτὲ μὲν ὑπὸ τῆς καταψύξεως, ἄλλοτε δὲ ὑπὸ τοῦ
πυρέσσειν, ἀνάγκη τότε λοιπὸν ἀποβλέπειν πρὸς τὴν ἐπείγουσαν χρείαν, καὶ ποτὲ μὲν
εὐκαίρως ἐπιτάττειν τὸν οἶνον, ἄλλοτε δὲ πάλιν ἀποτρέπειν.

Περὶ διδύμων, οὓς καὶ ὄρχεις καὶ παραστάτας καλοῦμεν.

Τοὺς δὲ ὄρχεις τῶν ἀλεκτρυόνων διδόναι χρή. κατὰ πάντα γὰρ τοῖς ἐκτικευομένοις
ἅπασιν ἀγαθόν. καὶ γὰρ τρέφειν εἰσὶν ἱκανοί, καὶ αὔξειν τὴν δύναμιν, ἐπειδὰν πεφθῶσι
καλῶς. ὥστε χρὴ διὰ τοῦτο σπουδάζειν ἀεὶ διδόναι τὴν αὐτὴν τροφὴν, μηδέπω τῆς
δυνάμεως ἐσχάτως καταπεσούσης. τί γὰρ ὠφελεῖν ἐστὶ λοιπὸν, εἰ μὴ πέττει, καὶ περι-
γίνεται τῆς τροφῆς ἡ δύναμις; οὐ γὰρ ἁπλῶς τροφὴ τὴν δύναμιν αὔξει, ἀλλ᾽ ἡ φύσις ἥτις
πᾶσαν τροφὴν καὶ πέττειν καὶ μεταβάλλειν καὶ προστιθέναι τῷ σώματι πέφυκεν.

Περὶ ὀπώρας.

Η ὀπώρα διότι μὲν ὑγραίνει, κατὰ τοῦτο τοῖς ἐκτικοῖς ἐστὶ πρόσφορον ἔδεσμα, διό-
τι οὐ μόνον ὑγραίνειν πέφυκεν, ἀλλὰ καὶ ψύχειν ὀλίγου δεῖν ἅπαντα. διὰ τοῦτο πά-
λιν πᾶσαν ὀπώραν οὐ δεῖ λέγειν, ὅτι πάντη ἐκτικῷ συμφέρει. τοῖς μὲν γὰρ ἔχουσι θερ-
μὴν καὶ ξηρὰν δυσκρασίαν, καὶ πᾶσι τοῖς μαρασμώδεσι καὶ περιφρυγέσι, καταλλή-
λως ἅπασιν ἡ ψύχουσα καὶ ὑγραίνουσα, καὶ μάλιστα ἡ τῶν πεπόνων ἐν τε μηλοπέπονι καὶ σι-
κύων. καὶ μῆλα δὲ καὶ ῥοδάκινα τούτοις ἐπιτήδεια, καὶ κεράσια. τοῖς δὲ νοσοῦσι ψυ-
χρὰν δυσκρασίαν, καὶ εἰς τὸ ἐκ νόσου γῆρας ἐμπεσοῦσιν, ἀνοίκεια. τῆς μέντοι ἄλλης
ὀπώρας ἥτις οὐ πάνυ ψύχει, ἀλλὰ μᾶλλον θερμαίνει καὶ ὑγραίνει, μετρίως ἐπιδιδό-
ναι οὐδὲν ἄτοπον, οἷον, σταφυλῆς πεπείρου πάνυ γλυκείας, καὶ μάλιστα τῆς διὰ σταφίδος,
καὶ μήλου τοῦ πάνυ γλυκέος, καὶ συκῆς τῆς πάνυ πεπείρου. τὸ γὰρ πάνυ πεφθὲν σῦκον
ἐγγὺς τοῦ μηδόλως βλάπτειν ἥκει. ἐὰν οὖν ἡ γαστὴρ οὐδὲν ἡμᾶς κωλύῃ, πλεῖον ἐκ-
κρίνουσα τοῦ δέοντος, θαῤῥῶν παρέχε τὰς εἰρημένας τροφάς. εἰ γὰρ εἴη τι τοιοῦτον, καὶ φαί-
νοιτο κατὰ λόγον ἡ γαστὴρ μᾶλλον φερομένη, τούτων μὲν ἀπέχεσθαι πρὸς τὸ παρόν,
ἐπιδιδόναι δὲ ἀεὶ ἢ ῥοιᾶς μετρίως στυφούσης, ἢ ἀπίων, ἢ μήλων· τὰς δὲ ποιότητας
ταύτας, καὶ μάλιστα περὶ τῆς ἄλλης τροφῆς. μετὰ γὰρ τροφὴν ἐσθιόμενα, γαστρὸς ὑπα-
κτικὰ γίνονται. καὶ αὖθις δὲ καὶ τοῖς ἐπὶ συγκοπῇ πᾶσιν ἐκτικοῖς τὰς εὐστομάχους καὶ
εὐκαρδίους δεῖ παρέχειν τροφὰς μᾶλλον. εἰ δὲ διψώδεις ὄντες καὶ οὗτοι, καὶ σφόδρα πυ-
ρέττοντες φαίνοιντο, καὶ τούτοις τὰς ἐμψυχούσας ὀπώρας εὐκαίρως ἐπιδιδόναι, καὶ ἁ-
πλῶς πρὸς τὸ μᾶλλον κατεπεῖγον ἅπαντα πράττειν. οὕτω γὰρ ἐπιβλέπων καὶ
προσδιοριζόμενος, οὐδέποτ᾽ ἂν βλάψῃς τινὰ, οὐδ᾽ εἰ ὀπώραν ἢ ἄλλην τροφὴν
τινὰ παρέχων. ποσότητι γὰρ καὶ ποιότητι, καὶ καιρῷ, καὶ τάξει, καὶ τρόπῳ χρήσεως, ἅπαν-
τα ἢ κατορθοῦνται, ἢ σφάλλονται.

Περὶ μαρασμοῦ.

Εἰ τῷ ὄντι μαρασμός, ἀπώλειά τις παντελὴς τῆς ἐν τοῖς στερεοῖς ὑγρότητος ὑπάρχων αἴτιος
τὸς ἐστὶν, εἰκότως οὖν διὰ τοῦτο τινὲς τῶν ἰατρῶν πλανηθέντες πρὸς τὴν διάγνω-
σιν, ἔδοξαν τεθεραπευκέναι τὸν τῷ ὄντι μαρασμόν. λεπτότητα μὲν γὰρ καὶ ἀτροφίαν
τῶν σαρκῶν, καὶ οἷον σύντηξιν αὐτῶν, δυνατὸν ἀνακαλέσασθαι· τὴν μέντοι πρώτην
καὶ αὐτὰ τὰ στερεὰ τρέφειν δυναμένην ὑγρότητα πᾶσαν ἀπολεσθεῖσαν, ἀδύνα-
τον προσθεῖναι. οὕτω γὰρ ἂν ἀδύνατον καὶ τὸ γῆρας ἰᾶσθαι. καὶ γὰρ τὸ γῆρας, μαρα-
σμός ἐστιν

σμός ἐστιν ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν. ὥσπερ οὖν οὐ δυνατὸν ἰᾶσθαι τὸ γῆρας, οὐδὲ τὸν τῷ ὄντι μαρασμόν, ὅμως δεῖ φιλονεικεῖν διὰ φιλάνθρωπον τῆς τέχνης βοήθειαν, καὶ μὴ ἐγκαταλιμπάνειν. ἔσθ᾽ ὅτε γὰρ φύσεως εὐφόρου εὐπορῶν τις, καὶ ἀρχόμενος τοῦ μαρασμοῦ, καὶ μηδέπω καταφρύξαντος τὰ στερεά, ἐπιτύχοι ἂν τοῦ σκοποῦ· εἰ δὲ μή, ὅσπερ μᾶλλον μὲν πάσχει ὁ νοσῶν, τοῦτο μὴ ποιεῖν. τοῖσι γὰρ κεκρατημένοισιν οὐ δεῖ ἐγχειρεῖν.

Περὶ τριταίου. ς'

Ο τριταῖος μὲν ἐστὶ δυσθεράπευτος, κακῶς δὲ ἰατρευόμενος ὑπὸ τῶν ἀμεθοδεύτων ἰατρῶν, οὐ δυσθεράπευτος μᾶλλον, ἀλλὰ καὶ ἀνίατος ἔσθ᾽ ὅτε γίνεται. ὑγραινούσης οὖν ἐπὶ πάντων καὶ ἐμψυχούσης εὔδηλον ὡς δεῖται τροφῆς, ὅτε κρίσει γε καθαρὸς καὶ γνήσιος ὁ τριταῖος ὑπάρχει, καὶ ὑπὸ μόνης χολῆς κινούμενος. ὁ μὲν οὖν τῆς πτισάνης χυλὸς ὑπὲρ πάντα χρησιμώτατος αὐτοῖς ὑπάρχει, καὶ τούτῳ χρησάμενοί τινες ἄχρι κρίσεως, ἄριστα διεγένοντο. εἰ δὲ μὴ χαίροιεν τῇ πτισάνῃ, καὶ τὸν χυλὸν τοῦ βρόμου δοτέον αὐτοῖς. καὶ καυλοῖς δὲ θριδάκων ἢ ἰντύβων ἀναγκαῖον χρήσασθαι. εἰ δὲ μὴ σφοδρὸς ὁ πυρετός, καί τινα πέψεως φανῇ σημεῖα, καὶ τῶν ὀρνέων ἐπιδίδου τὰ πτερά, καὶ τῶν ἰχθύων τοὺς ἁπαλοσάρκους. οὐ χρὴ δὲ παραβλέπειν ἐπὶ τῶν τοιούτων ἀναγκαῖον, ἀποβρέχοντα μάλιστα τὴν ῥίζαν τοῦ σελίνου καὶ τοῦ ἀδιάντου. τὸ γὰρ τοῦ ἀνήθου ζέμα εἰ καὶ τὸ παραβλέπειν οὐ χρὴ καλῶς οἶδε, φεύγειν αὐτὸ δεῖ μᾶλλον ἐπὶ τῶν γνησίων, καὶ ἐφ᾽ ὧν ἐστι θερμοτέρα καὶ ξηροτέρα ἡ κρᾶσις. ἔτι δὲ εἰ καὶ φροντιστικοὶ καὶ ἄγρυπνοι τυγχάνουσιν οἱ κάμνοντες. ἐπὶ γὰρ τῶν τοιούτων ἁπάντων ἡ βλάβη μείζων τῆς ὠφελείας γίνεται. καὶ μάλιστα τοῦ ἀψινθίου φευκτέον τῷ ἀποζέματι τοῦ θερμοῦ καὶ ξηροῦ τὴν κρᾶσιν ὄντος. * οἶδα δὴ ἐγὼ καὶ ἐκτικὰ θέντας τινὰς κατὰ μέρος, ἀμετρότερον δεξαμένους, καὶ μὴ φυλάξαντας. ἔτυχε γὰρ οὗ εὑρεθῆναι τινῶν μὲν τὰ στερεὰ ξηρότερα, τινῶν δὲ ζέουσαν τὴν χολήν, καὶ οὐ ποσότητι λυποῦσαν, ἀλλὰ ποιότητι μᾶλλον. ἄλλων δὴ ἐν τῷ στόματι γαστρὸς ἔχειν πυρώδη δυσκρασίαν, ἢ φλεγμονήν. ἐπὶ πάντων οὖν τούτων φεύγειν δεῖ τὰ τοιαῦτα, καὶ εὐκράτῳ περὶ τροφῆς κεχρῆσθαι πλείονι μᾶλλον. οὐδὲν δὴ ἧττον καὶ ἐν τῷ ἄλλῳ καιρῷ διδόναι πόμα. καὶ γὰρ ὑγραίνει τοῦτο, καὶ τὸ ζέον ἀναψύχει, καὶ χαλᾷ τοὺς πόρους. συμβαίνει οὖν ἐκ τούτων πάντων τὸ μέν τι τῆς χολῆς διὰ γαστρὸς ἐκκρίναι, ἄλλο δὲ δι᾽ οὔρων, περὶ τούτου κατεχομένης, καὶ διὰ τὸ ζέον τῆς θερμασίας, ἔτι τε καὶ τὴν τῶν ἀποζεμάτων ὑπορρόπησιν οὐ δυναμένης ἐκκρίνεσθαι. θαυμάζω οὖν πῶς ὁ νόμῳ τὴν τέχνην ἀσκήσας, εἴπερ τις καὶ ἄλλων ἰατρῶν, Γαληνὸς οὕτως ἀπροσδιορίστως ἀφῆκεν, ὥστε φησὶ τοῖς ἀκριβῆ νοσοῦσι τριταῖον, ἐπιδίδοσθαι τὸ ἀπόβρεγμα τοῦ ἀψινθίου, μετὰ τὴν ἑβδόμην ἡμέραν. ἐγὼ δὲ μᾶλλον ἔδωκα τοῖς νόθοις, μίξας αὐτῷ βραχέος ὀξυμέλιτος. οὕτω γὰρ καὶ ἀπολεπτύνει μᾶλλον τὴν ἐπιμιξίαν τοῦ φλέγματος ἀλύπως, καὶ ὑποκαθαίρει, ὥστε μὴ γίνεσθαι χρείαν ὀριγάνου, ἢ ὑσσώπου, ἢ καλαμίνθης, ἢ γλήχωνος. ἁπάντων τούτων δριμυτέρων ὄντων, καὶ ἐπισφαλεστάτων, καὶ πολλάκις ἐξαπτόντων ἤδη πλέον τὸν πυρετόν. ἅπαντα οὖν τὰ τοιαῦτα μᾶλλον φεύγειν δεῖ, καὶ τηνικαῦτα ἐπιδιδόναι τολμᾶν, ἡνίκα τὸ φλέγμα τῆς χολῆς ἐπικρατέστερόν ἐστι πολλῷ, καὶ ἡ κρᾶσις τοῦ παντὸς * θερμοτέρα, καὶ βίος ἀργός, τά τε ἄλλα πάντα ὅσα τὸν ψυχρότερον ἐπικρατεῖν ποιεῖ χυμόν. εἰ δὲ τούτων ἐναντίος εἴη ὁ πλεονάζων χυμός.

ἀφίστασθαι δεῖ τὸν τηνικαῦτα τούτων. κεχρῆσθαι δὲ μᾶλλον ἐκείνοις ὅσα λεπτυνθῇ, καὶ τοὺς παροξυσμοὺς σφοδροτέρους * οὐκ ἀναγκάζει γίνεσθαι. Περὶ ὀπωρῶν. Ὀπώραν δὲ τοῖς ἀκριβέσι τριταίοις ἐπιδιδόναι μάλιστα ψιλῶς, οἷον, τῆς γλυκείας σταφυλῆς, καὶ περσικῶν ἑφθῶν καὶ ἀνέφθων, καὶ τῶν πεπόνων τὴν ἐντεριώνην. μάλιστα δὲ εἰ καὶ διψώδεις εἶεν οἱ κάμνοντες. ἐγὼ γοῦν οἶδα πολλάκις οὐ συγχωρήσας ἔτι παροξυνθῆναι τοὺς νοσοῦντας, πέπονας ψυχρανθέντας καλῶς πρὸ μιᾶς ὥρας τῆς εἰσβολῆς προσενέγκασθαι κελεύσας, καὶ πάλιν εὔκρατον ἐπάνω τοῦ πέπονος ἐπιπίνειν πολὺ ἐπιτρέψας, καὶ ὅσον ἦν δυνατόν. ἠκολούθησεν οὖν οὐ μετὰ τοῦ πολὺ τὸ πίνειν, ἐνίοις μὲν ἱδρὼς, ἄλλοις δὲ χολῆς πλῆθος διὰ γαστρός. εὗρον δὲ ἐγὼ πολλοὺς τῶν ἐν ῥώμῃ ἰατρῶν οὐδὲ ὄνομα τολμῶντας ὀνομάσαι τῶν πεπόνων, ὡς χολὴν τικτόντων αὐτῶν. ἐμοὶ γοῦν ἐπιτάξαντί ποτε τινὶ καὶ διψῶντι σφοδρῶς καὶ καυσουμένῳ, καὶ * κεκοπωμένῳ ὄντι, προσενέγκασθαι πέπονος, ἐπεβόησέ τις τῶν ἰατρῶν, ἄνθρωπε, τί θέλεις ἀποκτεῖναι τὸν κάμνοντα μᾶλλον; οὐ μεμάθηκας ὅτι ὁ πέπων χολὴν τίκτει; ἀνάγνωθι τὸ περὶ τροφῶν γαληνοῦ, καὶ εὑρήσεις ἔνθα λέγει φανερῶς ὅτι χολερικοὺς ἀποτελεῖ βρωθεὶς ὁ πέπων. ἔκαμον οὖν ἐγὼ οὐ μικρῶς ἵνα δυνηθῶ πεῖσαι τοὺς παρακολουθεῖν δυναμένους, ὅτι οὐ χολὴν ἐνταῦθα λέγει τίκτειν αὐτοὺς, ἀλλὰ χολέραν ποιεῖν. χολέραν δὲ ἐκάλουν τὴν ἀνατροπὴν τοῦ στομάχου, μετὰ ἐμέτου καὶ ἐκταράξεως γαστρός· καὶ χολερικοὺς, τοὺς ταῦτα πάσχοντας. ἔχει γάρ τι κατὰ ἀλήθειαν ὁ πέπων τὸ κακοστόμαχον, διὸ καὶ πλείων βρωθεὶς ἔμετον καὶ ἐκτάραξιν γαστρὸς, ἔτι δὲ καὶ κατάψυξιν καὶ σπασμοὺς ἐργάζεται τοῦ παντὸς σώματος. ὁ δὲ μηλοπέπων οὐδὲν τούτων οἶδε ποιεῖν. οὐκ ἔχει γὰρ οὕτω τὸ κακοστόμαχον, ἀλλ᾽ οὐδὲ ὁ πέπων συμμέτρως βρωθείς. θαρρούντως οὖν χρὴ διδόναι τοῖς τὸν τριταῖον νοσοῦσι πυρετὸν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔχουσι καῦσον, καὶ τοῖς θερμὴν δυσκρασίαν νοσοῦσιν, εἴτε ἐν νεφροῖς, εἴτε ἐν ἥπατι, ἢ περὶ στόμαχον, ἢ κεφαλήν. οὐδὲν γὰρ οὕτως ἐναντιοῦσθαι δύναται, καὶ ἀπομάχεσθαι, καὶ νικᾶν τὰς τοιαύτας δυσκρασίας, ὡς ὁ πέπων, ἢ ὁ καλούμενος μηλοπέπων. τὰ γὰρ ψύχοντα καὶ ὑγραίνοντα πῶς δύναται τίκτειν χολὴν, οὐκ οἶδα. ἀποροῦντι δέ σοι πεπόνων, καὶ καυλοὶ θριδάκων ψυχρανθέντες, καὶ κολοκύνθαι, καὶ σικύων ἐντεριώνη, καὶ περσικὰ ἄνεφθα, καὶ εἰς ἀτμὸν κρεμασθέντα, καὶ ὑπὸ ἀτμοῦ μόνου ἑψηθέντα, καὶ ὥσπερ * γινόμενα. τούτοις καὶ τοῖς ὁμοίοις τούτων ἀεὶ κεχρῆσθαι, καὶ ἐν τοῖς λαχάνοις καὶ ἐν ὀπώραις. καὶ ἀπὸ πάντων ἐπιλέγεσθαι τὰ ἐμψύχειν καὶ ὑγραίνειν δυνάμενα, καταλλήλως πρὸς τὴν ἑκάστου κρᾶσιν καὶ μέγεθος τοῦ νοσήματος ἐφαρμόζοντα.

Περὶ λουτρῶν. Τὸ δὲ λουτρὸν ἐπιτρέπειν αὐτοῖς χρὴ, ὡς μέγιστον βοήθημα, καὶ μάλιστα τοῖς ἔχουσι θερμὴν καὶ ξηρὰν τὴν κρᾶσιν, καὶ ἔθος ἔχουσι κεχρῆσθαι συνεχέσι λουτροῖς, καὶ μὴ περιμένειν πέψιν πάντως, ἀλλ᾽ ἐὰν κατεπείγῃ τὰ τῆς ξηρότητος, καὶ πρὸ πέψεως δεῖ λούειν. γινέσθω δὲ ὁ τρόπος τοῦ λουτροῦ τοιόσδε. μετὰ τὸ εἰσελθεῖν ἐν τῷ εὐκράτῳ ἀέρι, καὶ μετρίως ἱδρῶσαι, καὶ λαβεῖν τὰς χλιαρὰς, οὕτως ἀλειφέσθω, μὴ ἐλαίῳ ψιλῷ. τί γὰρ δύναται καθ᾽ ἑαυτὸ ὑγρᾶναι, ἐκτὸς ὕδατος, ἢ ἐμψύξαι καλῶς ὑπὸ χολῆς ἐκπυρούμενον σῶμα; βέλτιον οὖν ἐστι προσμιγνύειν ὕδατος χλιαροῦ. καὶ γὰρ ἐμψύξαι καὶ ὑγρᾶναι πλέον οὕτω δύναται, καὶ διελθεῖν εἰς τὸ βάθος. ἡ δὲ ἀλοιφὴ παραλαμβανέσθω μὴ ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἔχοντι τὸν θερμὸν ἀέρα, ἀλλ᾽ εἰς τὸν ἐξώτερον οἶκον ὑποστρέψαντι, ὃν καὶ μαλακτικὸν καλοῦσιν.

εἶτα

εἶτα μετὰ τὴν ἀλοιφὴν τοῦ ὑδρελαίου, ἢ ὑδροχαμαιμήλου· εἰ γὰρ εἴη πολλὴ καὶ μάλιστα παχυτέρα ἡ χολή, οὐδὲν ἄτοπον καὶ χαμαιμήλῳ κεχρῆσθαι ἀντὶ τοῦ κοινοῦ ἐλαίου, μᾶλλον ἔχοντι τὸ διαφορητικὸν πλέον. οὐ δεῖ δὲ χρονίζειν ἐν τῷ ἀέρι, ἀλλὰ τάχιστα παρόδῳ μόνον χρησάμενον, εἰς τὴν τοῦ θερμοῦ δεξαμενὴν εἰσιέναι χλιαρὰν οὖσαν, καὶ ἐν ταύτῃ χρονίζειν. ἐξελθόντα δ' αὐτὸν ἐκ τῶν θερμῶν οἴκων, ἐπιτρέπειν ἐγχρονίζειν ἐν τῷ ψυχρῷ ὕδατι, καὶ εἴπερ ἡδέως ἔχοιεν, καὶ νήχεσθαι κελεύειν. μετὰ δὲ τὸ λαβεῖν τὰ σάβανα, πίνειν ἐπιτρέπειν εὐκράτου ὅσον ἂν θέλῃ, μικρὸν ἀναμείναντα. μετὰ γὰρ τὴν πόσιν, ἔστιν ἰδέσθαι δαψιλεῖς ἱδρῶτας ἐκχεομένους, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ἐμοῦντας χολήν, ὥστε ἐκ τῶν ἐπιγιγνομένων ἀπαλλαγῆναι τῆς νόσου τὸν κάμνοντα ταχέως. ἀνελθὼν δὲ ἐν τῷ οἴκῳ, εἰ μὴ παρείη πέπων, ἢ τῶν ἄλλων ὧν εἰρήκαμεν τροφῶν, λαμβανέτω ἢ θριδάκων καυλούς, ἢ κολοκύνθην, ἢ σικύα, ἢ πτισσάνην. τὸ δ' εὔκρατον οὐχ ἅπαξ μόνον χρὴ διδόναι, ἀλλὰ καὶ δίς, καὶ πολλάκις, καὶ μηδὲν δεδιέναι. ἐπὶ γὰρ τοῦ νοσήματος τούτου τὸ μέγιστον βοήθημα, τὸ εὔκρατόν ἐστι· σπουδάζειν δ' ἐν παρακμῇ μᾶλλον ἐπιδιδόναι, καὶ πρὸ τοῦ παροξυσμοῦ· ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ἐν τῷ παροξυσμῷ. οἶδα μὲν γὰρ ὅτι τοὺς παροξυσμοὺς ὑποστέλλεσθαι δεῖ, ὡς ὁ θειότατος Ἱπποκράτης φησί, καὶ ἔστιν ἀληθὲς ὅσον ἐπὶ τούτῳ, καὶ ὅταν μηδὲν κατεπείγῃ. πολλάκις γὰρ ἀναγκαζόμεθα διὰ τὸ κατεπεῖγον, οὐκ εὔκρατον μόνον ἐπιδιδόναι, ἀλλὰ καὶ τροφὴν ἐν αὐτῷ τῷ παροξυσμῷ. ἐπ' ἐκείνων δὲ δεῖ τοῦτο πράττειν ἐφ' ὧν ἡ ἕξις ἄμετρος τοῦ στομάχου, καὶ ἀσθένεια δυνάμεως, ὡς μὴ δύνασθαι φέρειν τὸ μέγεθος τῆς εἰσβολῆς, ἀλλὰ συγκοπὴν ἀπειλεῖν. οἶδα οὖν ἐγὼ ἐπὶ τῶν ἀμέτρως δακνομένων ἐπιδοὺς εὔκρατον, εἶτα ἐμέτου γινομένου, χολῆς ἐκκριθείσης πλείστης, παρ' αὐτὰ τὸν παροξυσμὸν ἀποπαυσάμενον· ποία ἐγίνετο πρόσθεσις, οὐχὶ δὲ καὶ ἄλλων ἀφαιρέσεις, καὶ τοῦ εὐκράτου καὶ τῆς χολῆς κενωθείσης.

Πῶς διακρίνειν δεῖ εἰ γνήσιος ἢ νόθος ἐστὶν ὁ τεταρταῖος.

Δεῖ δὲ γνησίους εἶναι τεταρταίους ἐκείνους νομίζειν, οἷς ἅπαντα συνδεδράμηκε τὰ λεγόμενα σύστοιχα, ἡλικία, φημί, καὶ χώρα, καὶ τὸ ἔθος, καὶ κρᾶσις, καὶ ἐπιτηδεύματά τε καὶ δίαιτα. ἐνδέχεται δ' εἶναι καὶ γέροντα, καὶ νοσεῖν τεταρταῖον, ἅπαν τὸ εἶδος τοῦ γνησίου τεταρταίου καὶ πᾶσαν τὴν κίνησιν διαφυλάττοντα. ἐγὼ γοῦν αὐτόπτης ἐγενόμην τούτων ἐπί τινος γέροντος, ὃς ἔμει ξανθὴν χολήν, ἐξέκρινε δὲ καὶ διὰ γαστρὸς ὡσαύτως, ἐπύρεσσέ τε σφοδρῶς, καὶ διὰ τοῦτο ὁ παροξυσμὸς εἰσέβαλλε μετὰ ῥίγους σφοδροῦ· καὶ ἡ παρακμὴ μεθ' ἱδρώτων ἐγίνετο πολλῶν. κατεῖχε δὲ τὸ μῆκος ὥρας που δέκα ἢ δώδεκα τοῦ παροξυσμοῦ. τούτων οἱ μὲν ἄλλοι τῶν ἑταίρων ὅτι γέρων τε ἦν τῇ ἡλικίᾳ, ἐκέλευον αὐτῷ ἀπόζεμα πίνειν, ἅπαντά τε πράττειν ἐκεῖνα ὅσα τοῖς νόθοις ἐστί, φασίν, ἐπιτήδεια· καὶ ὀλίγου δεῖν ἀπώλετο, εἰ ἔπινε τὰ διὰ τοῦ ὑσσώπου, καὶ ὀριγάνου, καὶ γλήχωνος ἀποζέματα, εἰ μή τις αὐτὸν ἥρπασε ταχέως κινδυνεύοντα, κελεύσας αὐτὸν καὶ πεπόνων προσενέγκασθαι, καὶ θριδάκων, καὶ πτισάνης, μηδὲν ἐχούσης περίεργον, καὶ πᾶσαν τὴν ἄλλην δίαιταν, ὑγραίνουσαν καὶ ψύχουσαν, ὡς ἐπὶ γνησίου τεταρταίου· μὴ ἀπατηθεὶς ἐκ τῆς ἡλικίας ὅτι γέρων ἦν, ἀλλὰ μᾶλλον τῇ ὅλῃ κράσει, τὴν ἐξ ἀρχῆς πυρώδη δυσκρασίαν ἣν ἐσχηκώς, ἣν ἄλλοι ὀλίγου δεῖν ἔμειναν ἀκριβῶς αὐτὴν διαφυλάττοντες. δεῖ οὖν μάλιστα τῇ φύσει προσέχειν τοῦ νοσοῦντος, καὶ τοῖς προηγησαμένοις· οὐδὲν δ' ἧττον, ἀλλὰ καὶ πάντων πλέον τῷ εἴδει τοῦ πυρετοῦ. ἐγὼ δὲ οὐδὲ τῶν νόθων τεταρταίων ἐπαι-

ναι δίαιταν ἐπὶ πάντων οὖσαν ἀληθῆ καὶ συμφέρουσαν, ἣν ὁ φιλόσοφος Γαληνὸς ἐν τοῖς πρὸς Γλαύκωνα προστάττων φαίνεται, ἐμβάλλειν πάντως ἐν τῇ πτισάνῃ πεπέρεως, ἢ ὀριγάνου, ἢ ὑσσώπου. καὶ γὰρ ἐπισφαλῆ τὰ τοιαῦτα ὡς ἐπὶ πολὺ, καὶ πυρετοὺς ἐξάπτοντα σφοδροτέρους. ἔτι δὲ μᾶλλον, εἴπερ καὶ ἡ κρᾶσις εὑρεθῇ τοῦ σώματος θερμοτέρα, καὶ φλέγμα ἔλαττον τῆς χολῆς, καὶ μὴ πάνυ χρῆζον τῶν θερμαινόντων. ἤρκει γὰρ ἐπὶ τούτων καὶ τὸ μὴ πάνυ πολλοῖς ψύχουσι χρήσασθαι, καὶ τοῖς λεπτύνειν ἠρέμα δυναμένοις ἄνευ τοῦ θερμαίνειν, οἷά ἐστιν ἥτε ῥίζα τοῦ σελίνου καθαρθεῖσα, ὡς μὴ μετέχειν τῶν ῥιζῶν, καὶ πτισάνη ὁμοίως ἔχουσά ποτε σέλινον, ἢ ἄνισον, ἢ κόμην πρασοῦ, ἢ μέλιτος ὀλίγου καὶ ὄξους. εἰ δὲ μὴ πάνυ νόθος ὑπάρχει, οὐδὲν τούτων ἐστὶ χρεία, ἀλλ' ἀρκεῖ καθ' ἑαυτὴν μόνῃ χρήσασθαι τῇ πτισάνῃ, καὶ ἐπικεράσαι τὸ χολῶδες, καὶ ἀναλῦσαι τὸ φλεγματῶδες. καὶ οὐχὶ πῆξαι διὰ τῶν ξηραινόντων, ὥσπερ οἱ τὸ πέπερι καὶ τὸ ὕσσωπον ἐπιτάττοντες ποιοῦσι διὰ τὸ δοκεῖν λεπτύνειν. δεῖ δὲ προσέχειν ἀκριβῶς τὸν τῇ διαίτῃ τῇ ὑγραινούσῃ κεχρημένον, ἵνα ὅταν ἴδῃ τοὺς χυμοὺς ἀναλυθέντας ὑπὸ τῆς ὑγραινούσης διαίτης, εὐθὺς ἐπὶ τὸ κενῶσαι καὶ ἐκκῦσαι αὐτοὺς ὁρμήσῃ, ἐπιδοὺς φάρμακον μηδὲν ἔχον θερμὸν πάνυ. ἔστι δὲ πολλὰ τοιαῦτα, καὶ τὰ δι' ὀξυμέλιτος ἁπλουστέρως σκευαζόμενα, καὶ διὰ τοῦ χυλοῦ τῶν ῥόδων, καὶ ὀλίγου ἀγαρικοῦ, καὶ δακρυδίου. * πῶς οὖν δεῖ συντόμως ὑποκαθαίρειν ὅτε μάλιστα θεάσῃ τοὺς χυμοὺς ἤδη διακεχυμένους, καὶ ἤδη λοιπὸν ὀργῶντας, ὡς φησιν ὁ θειότατος Ἱπποκράτης.

Πῶς δεῖ γνωρίζειν τοὺς χεομένους, καὶ ἀναλυομένους, καὶ ἤδη ὀργῶντας χυμούς.

Γνωρίζεις δὲ τὴν ὑποκειμένην ὕλην ἀναλυομένην ὑπὸ τῆς εὐκράτου ἢ ὑγραινούσης διαίτης, ἐκ τοῦ πρότερον ἀκίνητον οὖσαν τρόπον τινὰ, νῦν ἄρχεσθαι κινεῖσθαι, καὶ ἄλλοτε εἰς ἄλλον μεταβαίνειν τόπον· ὅτε μὲν εἰς τὸ στόμα τῆς γαστρὸς, καὶ τὰ ἔντερα, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ εἰς τὰ ἄρθρα, ἢ περὶ τὸ δέρμα. τὸν ἐπιστήμονα οὖν ἐπισκέπτεσθαι ὀξέως δεῖ τῇ κινήσει ταύτῃ τῶν χυμῶν, καὶ διδόναι τι τῶν εἰρημένων ὑπηλάτων, πρὸ τοῦ φθάσαι τοὺς χυμοὺς βλάβην πλανωμένους ἐργάσασθαι, εἰς ἕν τι κατασκήψαντας τῶν ἐπικαίρων μορίων. ἀλλὰ τούτων οὐδὲν ἴσασιν οἱ πολλοὶ τῶν ἰατρῶν, ἅτε μὴ διαγινώσκειν σπουδάζοντες τὰς κινήσεις τῶν χυμῶν, ὅθεν τὰ ἐναντία πράττουσιν. ἐπειδὰν οὖν θεάσωνται ταῦτα, εὐθὺς ὁρμῶνται ἐπὶ τὰ ξηραίνειν καὶ παχύνειν τοὺς χυμοὺς δυνάμενα· καὶ στεγνὰ μὲν φάρμακα τοιαῦτα, οἱ δὲ δίαιταν ἐπιτάττουσι. συμβαίνει οὖν ἐκ τούτου παχυνθέντας τοὺς χυμοὺς, μηδὲ τοῖς καθαίρουσιν εὐχερῶς ὑπείκειν φαρμάκοις. δεῖ οὖν ἐγνωκότας τοὺς χυμοὺς ἀναλυθέντας, μὴ μόνον ἅπαξ διδόναι τὰ ὑπάγειν δυνάμενα, ἀλλὰ καὶ πάλιν τῇ ὑγραινούσῃ διαίτῃ χρησάμενον, καὶ ἀναλύσαντα εἴ τι ξηρὸν καὶ παχὺ ὑπολέλειπται, αὖθις ὑποκαθαίρειν χρή. οὕτω γὰρ τῶν χυμῶν ὑποκλεπτομένων, ἐξαρκέσει καὶ ἡ δίαιτα μόνη τελέως ἐκνικῆσαι τὸ νόσημα, καὶ μεταβάλλειν καὶ μετακομίζειν ἐπὶ τὸ χρηστὸν, ὡς μὴ δεηθῆναι φαρμακείας τινὸς ἄλλης· εἰ δὲ καὶ δεήσει, ἐπιθέμασι κεχρῆσθαι τοῖς ἁπλουστέροις. καὶ ἐπιρρήμασι δὲ κεχρῆσθαι, καὶ πέψεως ἀρχομένης φαίνεσθαι, καὶ πρὸ πολλοῦ τοῦ προσδοκωμένου παροξυσμοῦ. οὕτω γὰρ ἔσται καὶ δραστικωτέρα, καὶ ὡς ἐπίπαν λύουσα τοὺς προσδοκωμένους παροξυσμούς. τοῖς δὲ καθαρτηρίοις κεχρῆσθαι δεῖ. καὶ διὰ τὸ εὐχερῶς εὑρίσκειν καὶ συντόμως, καλὸν ἐνόμισα καὶ τὴν σύνθεσιν αὐτῶν ὧδε παραθέσθαι.

θέσθαι. ἔχει δὲ οὕτω. Ῥοδόμελι καθαρτικόν. Ῥόδων χυλοῦ ξε β', μέλιτος ξε α', σκαμμωνίας ὀπτῆς Γο α', ἕψε ὁμοῦ τὰ πάντα. ἡ δόσις ἡ τελεία κοχλιάρια δ', ἡ μέση γ', ἡ ἐλάττων β'. τοῦτο οὐ μόνον τοῖς τριταΐζουσιν ἐπιδιδόναι δεῖ, ἀλλὰ καὶ ὀφθαλμιῶσι, καὶ ἄλλως πως ἀσθενοῦσι διὰ χολὴν, καὶ θερμὴν δυσκρασίαν. Ἄλλο ῥοδόμελι καθαρτικόν. Ῥόδων χυλοῦ ξε α', σκαμμωνίας Γο α', ἀγαρικοῦ < α', πεπέρεως < β', μέλιτος Γο ς'. ἕψε ἐπὶ μαλθακῷ πυρὶ, καὶ ὅταν συστραφῇ, ἐπίβαλε τὴν σκαμμωνίαν, τό, τε ἀγαρικὸν καὶ πέπερι, καὶ χρῶ. ἡ δόσις, κοχλιάρια ε' ἢ ς'. μόνοις τοῦτο ἁρμόζει τοῖς νόθον ἔχουσι τριταῖον. ἔχει γάρ τι καὶ φλέγματος ἐπακτικόν, ἐπειδὴ προσείληφε τὸ ἀγαρικὸν καὶ τὸ πέπερι. οἶδα δὲ καθάρας καὶ τοὺς ἔχοντας τὸν φλοιὸν τοῦ κιτρίου, καὶ τοὺς διὰ τῶν κυδωνίων μήλων· καὶ τούτων μὴ παρόντων, αὐτῇ μόνῃ χρησάμενος τῇ σκαμμωνίᾳ. ὅτι γὰρ καὶ αὐτὴ οὐ μόνον χολὴν, ἀλλὰ καὶ φλέγμα μᾶλλον κενοῖ, δῆλον εἴ τις εὐκράτῳ καὶ ὑγροτέρᾳ διαίτῃ χρησάμενος διαχέει τὸ φλέγμα, κενώσει καὶ τοῦτο διὰ τῆς σκαμμωνίας, καὶ οὐ μὴ δεηθήσεται τῶν ἐχόντων ἀγαρικοῦ ἢ κολοκυνθίδος. ὥστε καὶ τὸν νόθον εἴ τις ὀρθῶς διαιτήσας ἐθελήσει καθαίρειν τῇ σκαμμωνίᾳ, οὐχ ἁμάρτοι. Τοσαῦτα καὶ περὶ τριταίου ἡμῖν εἰρήσθω συντόμως. οἶδα μὲν γὰρ ὅτι καὶ τοῖς παλαιοῖς εἴρηται περὶ τούτων, καὶ μηδεὶς διὰ τοῦτο μέμφεται. καὶ γὰρ ὅσα καὶ ἡμῖν δέδωκεν ὁ χρόνος καὶ ἡ μακρὰ πεῖρα γνῶναι, ταῦτα δίκαιον ἐνόμισα τοῖς αἰτήσασιν ἡμᾶς φίλοις καὶ ἰατροῖς ἐκθέσθαι, ὀλίγα μὲν ὄντα, μεγάλην δὲ δύναμιν περιέχοντα. αἱ γὰρ εἰρημέναι μέθοδοι οὐκ ἐπὶ τριταίων μόνων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἄλλων πολλῶν νοσημάτων ἁρμόσαι δύνανται.

Περὶ ἀμφημερινοῦ. ζ'

Ὅτι τῇ φύσει ὁ ἀμφημερινὸς πυρετὸς ἀπὸ φλέγματος ἔχει, πᾶσιν ὡμολόγηται. καὶ γὰρ οὔτε οἱ πυρετοὶ φαίνονται τούτοις ὄντες ὀξεῖς, οὔτε διψώδεις σφόδρα, οὔτε διακαεῖς τι καὶ ξηρὸν ἔχουσι κατὰ τὴν ἁφὴν εὐθὺς ἀπτομένοις, ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς χρονίζουσιν ἀναδιδομένη φαίνεται ἐκ τοῦ βάθους καπνώδης θερμασία. καὶ οἱ σφυγμοὶ δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μικροὶ καὶ ἀραιοί, καὶ ἡ ἀνάβασις οὐ ταχεῖα, πολὺν δὲ χρόνον μᾶλλον κατέχουσα. καὶ οἱ ἱδρῶτες δὲ οἱ γινόμενοι αὐτοῖς καθαρὸν οὐδέποτε φανεροῦσι διάλειμμα, οἷον ἔστι πολλάκις ἰδεῖν ἐπὶ τριταίου φαινόμενον, ἢ τεταρταίου. σαφέστερον δέ σοι καὶ κατάδηλον ἔσται τὸ εἶδος τοῦ πυρετοῦ καὶ ἐκ τῶν προηγησαμένων ἔτι μᾶλλον, εἰ μὴ παρέργως, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς ἀκριβείας ἐπιζητῆσαι καὶ ἐξετάσαι σπουδάσεις ἅπαντα. καὶ γὰρ ἀπεψίαι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ ἀδηφαγίαι, καὶ λουτρῶν ἀμέτρων χρήσεις, καὶ ἥπατος δὲ ἔσθ' ὅτε καὶ στομάχου προηγεῖται κατάψυξις. τούτοις οὖν προσέχειν καὶ καταμανθάνειν ἀκριβῶς δεῖ τὸν τὸ εἶδος τοῦ πυρετοῦ γνώσκειν ἐθέλοντα. ποτὲ μὲν γὰρ πάντα τὰ σημεῖα ἅμα πάρεισι, ποτὲ δὲ οὔ. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν γνησίων ἅπαντα σχεδὸν εὑρίσκεται· ἐπὶ δὲ τῶν νόθων, οὐ πάντα· ἀλλά τινα μὲν αὐτῶν πάρεισι, τινὰ δὲ οὐκ ἀεὶ διὰ τὰς * τότε. καὶ πλείστη τις ἐν αὐτοῖς εὑρίσκεται ἡ διαφορὰ καὶ κατὰ τὴν θεραπείαν, καὶ κατὰ τὸ εἶδος. ἡ μὲν οὖν διάγνωσις οὕτω γινέσθω. εἴρηται δὲ καὶ τῷ θειοτάτῳ Γαληνῷ ἐπὶ πλέον, καὶ Ῥούφῳ, καὶ πολλοῖς τῶν ἄλλων παλαιῶν. λοιπὸν δὲ καὶ περὶ τῆς θεραπείας σκοπήσωμεν. ἔχει γάρ τινα ζήτησιν ὁ εἰρημένος περὶ τῆς θεραπείας τρόπος, μήποτε ἄρα οὐκ ἐπὶ πάντων ἐστὶν ἀληθής.

Περὶ θεραπείας. Ὅτι μὲν ὁ ἀμφημερινὸς πυρετὸς ἅτε δὴ ὑπὸ φλέγματος ἔχων

τὸ εἶναι), τῶν λεπτυνόντων καὶ τεμνόντων ἔχει χρείαν, ἀληθές ἐστιν. εἰ γὰρ παχὺ καὶ γλίσχρον, δεηθήσεται τῶν λεπτυνόντων. διττὴ δέ τις οὖσα θεωρεῖται ἡ διαφορά. τὰ μὲν γὰρ ἔχει τὸ τέμνειν, μετὰ τοῦ δύνασθαι πάνυ θερμαίνειν· τινὰ δὲ τέμνειν μέν, οὐ θερμαίνειν δὲ πάνυ· τινὰ δὴ οὐ θερμαίνειν ὅλως. ποίοις οὖν ἐπὶ τοῦ νοσήματος τούτου κεχρῆσθαι δεῖ, ἆρά γε τοῖς θερμαίνειν δυναμένοις, ἢ τοῖς δίχα τοῦ θερμαίνειν; φαίνεται γὰρ ὁ θειότατος Γαληνὸς ἐπιτάττων ἀπροσδιορίστως τῷ φιλοσόφῳ Γλαύκωνι, τοῖς λεπτύνουσι κεχρῆσθαι. ἐχρῆν δὴ οἶμαι μεγίστης οὔσης τῆς διαφορᾶς, διαιρέσει χρήσασθαι καὶ προσδιορισμῷ, ποίοις ἐπὶ ποίῳ δεῖ κεχρῆσθαι. οὔτε γὰρ μίαν ἔχει τὴν ἰδέαν τοῦτο τὸ φλέγμα, ἐξ οὗ ἀνάπτεται ὁ πυρετός. τὸ μὲν γάρ ἐστιν ἁλμυρόν, τὸ δὲ ὀξῶδες, τὸ δὲ ὑελῶδες, ἑκάτερον δὲ ψυχρὸν καὶ παχύ· καὶ διὰ τοῦτο σφηνωθῆναι ἐποίησε τὸν πυρετόν. εἰκότως ἄρα καὶ τῶν λεπτυνόντων δεῖται πρὸς θεραπείαν. τὸ δὴ ἁλμυρὸν οὐχ ὁμοίως, εἴγε καὶ θερμότης καὶ ξηρότης τοῦτ' αὐτῷ παρέχει. ὅτι δὲ καὶ θερμόν ἐστι, δηλοῖ τὸ δάκνειν αὐτὸ καὶ ζέειν τὸ ἔντερον, καὶ τὰς κακίστας ἐργάζεσθαι δυσεντερίας, καὶ οὐδὲν ἔλαττον τῆς χολῆς, ἅτε δὴ καὶ τὴν ποιότητα ταύτης ἀναδεδεγμένον. οἵ τε γὰρ χυμοὶ οὐ δρῶσι κατὰ τὴν ὕλην αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐν αὐτοῖς ὑποκειμένας ποιότητας. αὗται γάρ εἰσιν αἱ μαχόμεναι, καὶ δρῶσαι πρὸς ἑαυτάς. καὶ τὸ φλέγμα δὲ τὸ ἁλμυρὸν εἰ καὶ φαίνεται ὑγρόν, δῆλον ὅτι δυνάμει ξηρόν ἐστιν, ὥσπερ καὶ τὸ θαλάσσιον ὕδωρ. καὶ ἄλλα δὲ πολλά εἰσι τῇ μὲν φαντασίᾳ ὑγρά, τῇ δὲ δυνάμει ξηρά. ὅτι δὲ οὐ δυνατόν ἐστι τὸ ἁλμυρὸν φλέγμα διὰ τῶν φλεγμαινόντων αὐτὸ καὶ ξηραινόντων λεπτυνθῆναί ποτε καὶ διαχυθῆναι, ἀλλ' ἔτι καὶ μᾶλλον ἐπιπαχυνθῆναι, δηλοῦσι τοῦτο σαφῶς καὶ νίτρον, καὶ ἅλες, καὶ ἁλμυροὶ ζωμοί. καὶ γὰρ θερμαινόμενοι οὗτοί γε παχύτεροι γίγνονται. δέδεικται γὰρ τοῦτο Ἀριστοτέλει, καὶ αὐτῇ τῇ πείρᾳ, ὅτι τὰ φθάσαντα ὑπὸ θερμότητος παγῆναι, οὐκ ἀπὸ θερμότητος, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ἐναντίου διαλύεσθαι πέφυκε. ταῦτα οὖν δεῖ σκοπεῖν καὶ ἐπὶ τῶν ἐν σώματι χυμῶν. καὶ εἴπερ εἰσὶν ἁλμυροί, μὴ τὰ θερμαίνοντα προσφέρειν, ἢ τὰ ξηραίνοντα πάνυ ἱκανῶς, ἢ λεπτύνειν δυνάμενα, ἅπερ ποιοῦσι πολλοὶ ἐπ' αὐτῶν, ῥαφανίδα αὐτοῖς διδόντες, καὶ πέπερι, τάριχόν τε καὶ κάππαριν, καὶ τὰ σφόδρα λεπτύνοντα τῶν ἀποζεμάτων, καὶ τῶν ἀντιδότων, ὅσαι πρὸς αὐτὰ προσφέρονται. ἅπερ ἔδει γε μᾶλλον τοῖς ὑπὸ ψυχροῦ καὶ ὀξώδους χυμοῦ τοῖς ῥίγεσιν ἑαλωκόσιν ἀμφημερινοῖς ἐπιτάττειν. καὶ γὰρ ὠφελοῦνται ὑπὸ τῶν τοιούτων. ἐγὼ γοῦν οἶδα πολλάκις ἐπιδεδωκὼς ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ φλέγματος καὶ ὀξώδους ἀναπτομένου ἀμφημερινοῦ, ἅπαντα ταῦτα. ἐφ' ὧν δὲ ἁλμυρόν ἐστιν, ἢ χολῶδές τι ἀναμέμικται, ἐπὶ τούτων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τῶν λεπτυνόντων προσενεγκών τι, καὶ μάλιστα εἴπερ καὶ ἡ κρᾶσις τοῦ πάσχοντος θερμοτέρα. ἔτι δὲ μᾶλλον οὐδὲ κατ' ἀρχὰς τὰ τοιαῦτα δεῖ προσφέρειν, ἐπικρατοῦντος ἔτι τοῦ ἁλμυροῦ χυμοῦ, καὶ δυσκράτου ὄντος τοῦ σώματος. εἰ δ' ἄρα καὶ δεήσει τινὶ τῶν τοιούτων χρήσασθαι, χάριν τοῦ τὸν κάμνοντα ἐπιθυμεῖν, ἢ διὰ τὸ ἀνακαλέσασθαι τὴν ὄρεξιν, εὐκράτῳ δεῖ κεχρῆσθαι πρότερον διαίτῃ· καὶ ἐπειδὰν ἄρξηται πέττεσθαι, τηνικαῦτα τῷ κάμνοντι συγχωρεῖσθαι λαμβάνειν τῶν ἠρέμα λεπτύνειν καὶ θερμαίνειν δυναμένων ἐδεσμάτων τε καὶ * πομάτων, οἷον, σελίνου κεφαλάς, καὶ πράσων, καὶ ὀλίγου πεπέρεως, καὶ οἴνου ὀλίγου, καὶ λευκοῦ, καὶ τούτων μὴ πολλάκις. ἡ γὰρ ἐπὶ πλεῖον χρῆσις βλαβερά. ἀλλὰ σπουδάζειν εἰς πέψιν ἔρχεσθαι τῶν χυμῶν, καὶ μὴ ἐᾶν χρονίζειν,

νίζειν, ἀλλὰ καθαίρειν. ἐμμένοντες γὰρ ἔτι μᾶλλον παχύνονται ὑπὸ τῶν θερμαινόντων ἁπλῶν καὶ λεπτύνειν δοκούντων βοηθημάτων, ὥστε μηκέτι μηδὲ τοῖς καθαίρειν δυναμένοις φαρμάκοις εὐχερῶς εἴκειν φθάσαι, δυσκινήτους αὐτοὺς καὶ γεωδεστέρους ὑπ' αὐτῶν γενομένους. γνοίης δὲ ταύτην ἐπιτηδείαν οὖσαν πρὸς κάθαρσιν. καὶ πολλάκις γὰρ ὑπὸ τῆς προλαβούσης διαίτης, καὶ τῆς εὐκράτου πόσεως, τρέπεται τὰ σημεῖα τῶν οὔρων, καὶ τότε τοῖς μὴ εἰδόσιν ἄπεπτα εἶναι νομίζεσθαι τὰ τοιαῦτα τῶν οὔρων ἔνεστιν ἰδεῖν. ἀλλ' ἐπειδὴ συμβαίνει πολλάκις εἰς ὅλον τὸ σῶμα διαχεῖσθαι τὴν ὕλην, καὶ ἄλλοτε ἄλλως, ἢ δι' ἱδρώτων, ἢ ἐμέτων, ἢ διὰ γαστρὸς διαφορεῖσθαι, διὰ τοῦτο καὶ ἀνυπόστατα φαίνεται τοῖς πολλοῖς τὰ οὖρα. βέλτιον οὖν ἐστι κατανοεῖν καὶ διαγινώσκειν πότε μᾶλλον ἄρχεται λεπτύνεσθαι ἡ ὕλη, καὶ διαχεῖσθαι, καὶ ὀργᾷν, καὶ εἰς τόπον ἐκ τόπου μεταβαίνειν, καὶ οὕτω καθαίρειν, μὴ προσέχοντας μόνοις τοῖς οὔροις. δεῖ δὲ μηδ' ἀθρόαν ποιεῖσθαι τὴν κάθαρσιν, ἀλλὰ κατὰ μέρος, καὶ ἐκ διαλειμμάτων. οὕτω γὰρ ἁρμόζεσθαι δεῖ τοῖς νοσήμασι τοῖς ἀπὸ παχυτέρων ἔχουσι χυμῶν τὴν γένεσιν, καὶ ἠρέμα λεπτύνειν τε καὶ ὑποκαθαίρειν, ἕως ἂν ἀρκούντως ἔχειν δοκοίη, τὸ πολὺ τῆς ὕλης. ἐκκαθαῖρον γὰρ ἐπὶ πλέον φάρμακον λαμβάνειν, δυσκρασίαν πολλὴν ἐμποιεῖ τῷ σώματι, καὶ βλάβην μᾶλλον ἢ ὠφέλειαν ἐργάζεται, καὶ ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τῶν ἐχόντων θερμοτέραν καὶ χολωδεστέραν τὴν κρᾶσιν.

Πότε δεῖ κεχρῆσθαι τοῖς ἁλμυροῖς ἐπὶ τῶν ἀμφημερινῶν. Τοῖς δὲ ἔχουσι κατεψυγμένον τὸ ἧπαρ, ἢ τὸ στόμα τῆς γαστρός, καὶ ὀξῶδες ἐμοῦσι φλέγμα, καὶ νοσοῦσιν ἀμφημερινόν, τούτοις καὶ ἐδέσμασι θερμοτέροις εἰ θελήσειας χρήσασθαι, οὐδὲν ἄτοπον. ἀνέχεται γὰρ ὑγρὸς καὶ ψυχρὸς ὁ στόμαχος ἁπλῶν ἀβλαβῶς τῶν λεπτυνόντων. ἐθάῤῥησα γοῦν ἐγώ ποτε καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἐπὶ * προξυνομένου καὶ ἐμοῦντος φλέγμα, ἁλμυροῖς χρήσασθαι, οἷον τῇ τε καλουμένῃ ἐγκαλημένῃ, καὶ ὑδρογάρῳ, καὶ πράσοις ἀπὸ ζέματος, καὶ οἴνῳ ὑδατώδει. καὶ θαυμαστῶς ὅπως ἂν ὑγίανε, προνοησαμένων καὶ τοῦ στόματος τῆς γαστρὸς διὰ τῶν ἔξωθεν ἀλειμμάτων τε καὶ ἐπιθεμάτων, καὶ τῆς τοῦ ὅλου σώματος εὐκρασίας. καὶ ἀκόλουθον μὲν ταῦτα ποιεῖν ἐπὶ τῶν ἀμφημερινῶν, καὶ προσέχειν τῇ ποιότητι καὶ ποσότητι τοῦ φλέγματος, καὶ οὕτω τὴν ἁρμόζουσαν ἑκάστῳ δίαιταν ὁρίζειν. ὥσπερ γὰρ οὐκ ἔστιν ἓν εἶδος τοῦ φλέγματος, οὕτως οὐδὲ τὴν δίαιταν εἶναι δεῖ μίαν, ἀλλὰ πρὸς ἕκαστον εἶδος ἁρμόζουσαν. καὶ ἐπὶ πάσης δὲ φαρμακείας τὸ αὐτὸ δεῖ ποιεῖν, καὶ τὸ κατάλληλον ἐπὶ ἑκάστου ζητεῖν. πρὸς δὲ τὸ εὐχερῶς εὑρίσκειν τὸν ζητοῦντα, καὶ μὴ ἀλλαχόθεν ἀναλέγεσθαι καὶ τῶν ἀντιδότων καὶ τῶν καθάρσεων, ἐξεθέμην ἐνταῦθα τὰς διαφοράς, μετὰ τοῦ καὶ προσδιορίσασθαι ποίοις ἐπὶ ποίων δεῖ κεχρῆσθαι μᾶλλον.

Περὶ ἐμβροχῶν καὶ καταπλασμάτων. Ταῖς δ' ἐπιβροχαῖς καὶ καταπλάσμασιν οὐ δεῖ σπουδάζειν εὐθὺς κατ' ἀρχὰς κεχρῆσθαι, οὐδὲ πλήθους ἐν ὅλῳ τῷ σώματι πλεονάζοντος. δέος γάρ ἐστι μὴ διαθερμαινομένων τῶν σπλάγχνων καὶ χαυνουμένων, σύῤῥοιά τις ἐπὶ τὰ πεπονθότα γενήσεται, καὶ πρὸς τῷ μηδὲν ὠφελῆσαι, μᾶλλον καὶ βλάψομεν, ἐπαυξήσαντες τὰ φλεγμαίνοντα. ὅπερ καὶ πράττουσιν οἱ πρὶν ἀπέριττον ἐργάσασθαι τὸ ὅλον, καταπλάσμασιν ἢ καταιονήσεσι τολμῶντες κεχρῆσθαι. ἔγωγε οὖν οἶδα καὶ μὴ οὔσας φλεγμονὰς ἐπιγινομένας ἐπὶ τῇ προπετεῖ χρήσει αὐτῶν. ὅπως οὖν μὴ γένοιτο βλάβη, σπουδάζειν χρή, τοῦ πλήθους ἤδη μειωθέντος, καίπερ καὶ πέψεώς τινος ἐν τοῖς οὔροις ἀρξαμένης ἐπιφαίνε-

σθαι, τοῖς σπλάγχνοις ἐπιβάλλειν, ἐὰν ᾖ χρεία, τὰ θερμαίνειν ἢ χαλᾷν δυνάμενα. σπούδαζε δὲ τὰς μόνας χαλώσας φεύγειν, καὶ τὰς ἀποκρούειν δυναμένας τῶν ἐπιβροχῶν, ἢ καταπλασμάτων, ἀλλὰ μικτὴν αὐτῶν ποιεῖσθαι τὴν σκευασίαν. καὶ εἰ μὲν ἀσθενέστερα καὶ ῥευματιζόμενα φαίνοιτο τὰ σπλάγχνα, καὶ ἀνόρεκτος ὁ πάσχων, τῶν στυφόντων καὶ ῥωννυόντων ἐπιτείνειν χρὴ τὴν δύναμιν. εἰ δὲ φλεγμαίνοντα καὶ ὀδυνώμενα, τὰ χαλῶντα μᾶλλον. καὶ ἁπλῶς πρὸς τὸ κατεπεῖγον καὶ ἐπιτείνειν καὶ ἀνιέναι δεῖ θατέρου τὴν δύναμιν.

Περὶ ἐμβροχῆς στομάχου ἀσθενοῦντος, καὶ μετρίως φλεγμαίνοντος.

Εἰς οἴνου μέρη ε´ μίγνυε ὀμφακίου μέρη δ´, καὶ χαμαιμήλου μέρη β´, καὶ μαστίχης βραχύ. εἰ δὲ φλεγμονὴ ζέουσα φαίνοιτο, εἰ καὶ γλεύκινον ἢ νάρδινον παραπλέξεις, οὐδὲν βλάψεις, ἀλλὰ καὶ ὠφελήσεις τὰ μέγιστα. εἰ δὲ φαίνοιτο τὸ στόμα τῆς γαστρὸς οὐκ ἀσθενὲς ἔχων, ἢ ἀνορεκτῶν, ἀντὶ οἴνου, ἕψημα παράπλεκε τῇ ἐπιβροχῇ, καὶ μυροβάλανον, καὶ τῆλιν ποίει παραφεψεῖσθαι εἰς τὸ ἀφέψημα. οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν καταπλασμάτων δεῖ προσέχειν, μικτὴν ἐπ᾽ αὐτῶν γίνεσθαι τὴν θεραπείαν. καὶ ὅπου μὲν ἀνήθινον ἢ κύπρινον ἀεὶ παραπλέκων τῷ καταπλάσματι, ἢ νάρδον· εἰ δὲ ὀξείδος ἢ ψύξεως αἰσθάνεται εἰς τὸν στόμαχον, καὶ εἰς τὸ ζέμα ἐν ᾧ ἕψωνται, καὶ νάρδου κελτικῆς παραπλέκειν καὶ ἀψινθίας, καὶ ἀνήθου δεῖ σὺν αὐτοῖς. ἁλμυρὸν δὲ ἐμούντων χυμόν, θερμῶν ὄντων τὴν κρᾶσιν, καὶ μόνον τὸ χαμαιμήλινον ἀεὶ παραπλέκειν ἔλαιον, καὶ μαστίχης ἐπιπάσσειν βραχύ. ὁ δὲ καιρὸς τῶν καταπλασμάτων γινέσθω περὶ μιᾶς ὥρας τῆς ἐπισημασίας, ἐκτὸς πλείστης πυρείας, καὶ μηδὲ χρονιζέτω ἐπικείμενα. χρονίζειν γὰρ πάντα, εἴτε ἐπιβροχή, εἴτε καταπλάσματα εἴη, εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἐξ ἁπάντων αὐτά τις κατασκευάσαι δυνηθείη τὸν τόνον ἐντιθέναι δυναμένων φαρμάκων, ἀλλὰ τῷ ἐπικεῖσθαι αὐτὰ πλείονα χρόνον, ἔκλυσιν καὶ ἀσθένειαν τῆς δυνάμεως ἀπεργάζονται. ταῦτα περὶ ἐπιβροχῶν καὶ καταπλασμάτων ἡμῖν εἰρήσθω. εἰ γάρ τι καὶ τῶν κατὰ μέρος παραλέλειπται, τούτῳ τις τῷ λόγῳ ἐξευρίσκειν δυνήσεται, ἐπιβλέπων εἰς ἅπαντα, καὶ καταστοχαζόμενος τὸ συμφέρον.

Περὶ καθαρσίου.

Μετὰ δὲ τὸ λεπτυνθῆναι τὴν ὕλην καὶ διαχυθῆναι, περιέχων αὐτῷ ὀξυμέλι, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα λεπτύνειν οἶδεν ἐν ταῖς τροφαῖς, καὶ ἀποζέμασι, καὶ καταπλάσμασι, τηνικαῦτα λοιπὸν ἐπὶ τὸ καθαίρειν αὐτοὺς ἔρχου. σφόδρα γὰρ ὠφελοῦνται ὑπὸ τῶν κενώσεων· δεῖ δὲ μὴ ἀθρόως αὐτοὺς καθαίρειν, ἀλλὰ κατὰ μέρος, καὶ ἁπλουστέροις, εἶτα λοιπὸν τοῖς ἐπὶ πλέον ἰσχυροτέροις. παχεῖα γὰρ οὖσα ἡ ὕλη οὐκ εὐχερῶς εἴκει τοῖς ἀθρόαν καὶ ταχεῖαν ποιοῦσι τὴν κένωσιν. ἀγαρικοῦ γοῦν δίδου γρ. γ´ ἢ δ´ μετὰ μέλιτος. ποτὲ δὲ καὶ πλέον ἢ ἔλασσον, ἀποβλέπων πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ κάμνοντος, καὶ πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ πλεονάζοντος χυμοῦ. ἄγει γὰρ φλέγμα, καὶ οὐκ ἐᾷ χρονίζειν τὸ νόσημα.

Ἄλλο. Καὶ ὁ κνίδιος κόκκος μετὰ πέψιν διδόμενος, χρονίους ἀμφημερινοὺς ἰάσατο, καὶ καταπότια, οἷς συνήθως ἐγὼ ἀεὶ καὶ ἐπὶ τεταρταίων καὶ ἄλλων παθῶν χρῶμαι, καλῶς ποιοῦσιν ἐν ἑσπέρᾳ διδόμενα. ἔχεις δ᾽ αὐτῶν καὶ ἐν ἄλλοις ἐγκειμένην τὴν γραφὴν ἔχουσαν οὕτως, ἀλόης Γο α´, κολοκυνθίδος Γο δ´, σκαμμωνίας Γο α´, εὐφορβίου Γο S´´, ἐλλεβόρου φλοιοῦ μέλανος Γο α´, βδελλίου Γο α´, κόμμεως Γο α´, νίτρου ἀλεξανδρινοῦ Γο S´´, ἐν ἄλλῳ Γο α´ S´´. χυλῷ κράμβης ἀναλάμβανε, καὶ δίδου ἐξ αὐτῶν κοχλιάρια δ´ ἢ ς´, μηδὲν ὑφορώμενος ἢ στρόφον, ἢ ὑπερκάθαρσιν. πάνυ ἀλύπως κενοῦσιν οὐ μόνον φλέγμα, ἀλλὰ

καὶ με-

καὶ μελαγχολικὸν χυμόν· διὸ καὶ τεταρταϊκὰς ἀπαλλάττουσι περιόδους. δίδου δὲ τοὺς
κόκκους τούτοις ἐφ' ὧν ἀπεψίαι πολλαί, καὶ ἀδδηφαγίαι, καὶ ἀργὸς βίος προηγή-
σατο, καὶ ἡ κρᾶσις φλεγματικωτέρα, καὶ οὐδὲν ἔχουσα ξηρὸν ἢ δριμύ. ἐπὶ γὰρ τῶν τοιού-
των ἀβλαβῶς δίδοται, καὶ σφόδρα ὠφελοῦνται οἱ λαμβάνοντες. Αλλο ἄλυπον
ἀλάτιον σφόδρα καλόν. Ζιγγιβέρεως, πετροσελίνου μακεδονικοῦ, θύμου, σιλφίου,
κυμίνου, σελίνου σπέρματος, λιβυστικοῦ ἀνὰ Γο δ', σκαμμωνίας Γο γ' S'', ἁλῶν κοινῶν
πεφρυγμένων Γο η'. Αλλο ὡς ἡ γραφὴ τῶν παλαιῶν, κάλλιον. * Ζιγγιβέρεως Γο S'',
πετροσελίνου μακεδονικοῦ, ἐπιθύμου, σιλφίου, σελίνου σπέρματος, ἄμμεως, κυμίνου,
λιβυστικοῦ, πεπέρεως ἀνὰ < β', ἁλῶν πεφρυγμένων Γο β' S'', σκαμμωνίας Γο α' S'', τὸ
ς' δίδου ἐν τοῖς διαλείμμασιν ἑσπέρας, ὡς ἂν βούλωνται. μαλάξαι δὲ θέλων τὴν γα-
στέρα, δίδου κοχλιάριον α'· εἰ δὲ καὶ πλέον ἐργάσασθαι, δύο. * καθάραι γὰρ ἐπὶ ἀνδρῶν,
καὶ παιδίοις, καὶ γυναιξὶν ἐγκυμονούσαις ἐπὶ τὸν δ' ἢ ζ', καὶ καθόλου ὅτε μῆνα ἂν γ' ἢ
δ' κενώσας, οὕτως εἰσὶν ἀλυπότατοι καὶ ἀκίνδυνοι. δυνατὸν μὲν γὰρ καὶ μετὰ ἄρτου
δεδόσθαι, καὶ ἐν ὀξυκράτῳ, καὶ ἐν λαχάνοις. ἀλλ' ὅμως κάλλιόν ἐστιν ἐπὶ τῶν περιο-
δικῶν νοσημάτων μετὰ χυλοῦ πτισάνης ἡμᾶς αὐτὸ ποιεῖν δίδοσθαι. τοσαῦτα καὶ περὶ
καθαρσίων εἰρήσθω.

Περὶ ἀντιδότων πρὸς ἀμφημερινούς.

Στύρακος καλαμίτου, ἴρεως ἰλλυρικῆς, σμύρνης ἀνὰ < δ', ὀποπάνακος, πε-
πέρεως, χαλβάνης, ὀπίου ἀνὰ < α'· ταῦτα τρίψας, ἕνωσον πάντα, συμμίσγων αὐ-
τοῖς μέλιτος τὸ ἀρκοῦν, καὶ δίδου κυάμου αἰγυπτίου τὸ μέγεθος πρὸ τῆς ἐπισημ-
ασίας, ἀνακεκλιμένῳ ἐν τῇ κλίνῃ, καὶ συγκεκλεισμένῳ μετὰ ἐλαίου, καὶ πεπέρεως κόκ-
κων ι'. περικείσθωσαν δὲ ἄνθρακες. τοῦτο ὕπνον ποιεῖ καὶ ἱδρῶτας· καὶ κουφίζειν πά-
νυ ποιεῖ, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἐχόντων καὶ ὠμότητα πολλήν. Αλλο. Αγαρικοῦ, γεν-
τιανῆς ἀνὰ < α', δίδου μετὰ μελικράτου πρὸ τῆς ἐπισημασίας. τοῦτο λεπτύνει με-
τρίως, καὶ ἐκφράττει, καὶ διὰ γαστρός, καὶ δι' οὔρων τὴν ὕλην συμμέτρως κενοῖ.

Αλλο. Τὸ ζέμα τῆς χαμαίδρυος δίδου πίνειν τοῖς ἔχουσιν ἀμφημερινὸν πυρετόν,
ἤτοι περίοδον, ἀλλ' οὖρα πολλά καὶ κουφίζει. δίδου δὲ ἐπὶ τῶν μὴ πάνυ πυρεσσόντων,
μηδὲ ἐφ' ὧν ἡ κρᾶσις θερμὴ καὶ ξηρά. Αντίδοτος πρὸς ἀμφημερινούς. ποιεῖ καὶ
πρὸς τεταρταίους. Οπίου, ὀποπάνακος, καστορίου, δαύκου σπέρματος ἀνὰ < δ', λεῖα
ποιείσθωσαν, προσμίγε μέλιτος ὀλίγον, * ἀνδράσιν ἐν ὁλκῇ, ὀβολοὺς γ', παιδίοις γὰρ β'.
χρῶ ὡς παραδόξως διδοῦντι μετὰ οἰνομέλιτος πρὸ ὥρας τῆς ἐπισημασίας, καὶ μάλι-
στα ἐφ' ὧν μὴ ἔστιν ἁλμυρὸν τὸ φλέγμα, μηδὲ πάνυ θερμὴ καὶ ξηρὰ ἡ κρᾶσις.

Περὶ ἀλοιφῆς. Αλοιφῇ δὲ χρηστέον, ἀποβλέποντας πρὸς τὸ μέγεθος τῆς φρί-
κης καὶ τοῦ πυρετοῦ, καὶ τοῦ κάμνοντος τὴν δύναμιν. εἰ μὲν γὰρ τῆς περιψύξεως γι-
γνομένης πολλῆς καὶ φρίκης, ὁ πυρετὸς μὴ φαίνοιτό σοι πάνυ σφοδρός, μήτε ἡ δύ-
ναμις ἀσθενής, ἀλλ' ἐρρωμένη, μᾶλλον κέχρησο τοῖς ἰσχυροῖς ἀλείμμασιν, εἰς τὸ θερ-
μᾶναι καὶ μετασυγκρῖναι καὶ λεπτῦναι δυναμένοις τὴν ἐπιφάνειαν. εἰ δὲ τοὐναντίον
μήτε ἡ δύναμις ἰσχυρὰ φαίνοιτο, μήτε περίψυξις πολλή, οἵ τε πυρετοὶ σφοδροὶ γι-
γνόμενοι, τηνικαῦτα τοῖς μετρίως λεπτύνουσι καὶ ἀραιοῦσι τὴν ἐπιφάνειαν δεῖ κε-
χρῆσθαι. εἴπωμεν οὖν περὶ διαφορᾶς ἀλειμμάτων, τοῦτο αὐτὸ προσδιοριζόμε-
νοι, ποῖα μὲν ἰσχυρότερα, ποῖα δὲ ἀσθενέστερα. Αλειμμα ἰσχυρόν. Πύρεθρον, καὶ

πέπερι, καὶ νίτρον ἐξ ἴσου, καὶ γλήχωνα ὀλίγον ἑνώσας, καὶ μετὰ ἐλαίου συλλειώσας, ἄλειφε τὰ ἄκρα καὶ τὴν ῥάχιν. εἰ δὲ καὶ περὶ αὐτὴν αἰσθάνεται ψύξεως, θαυμαστόν ἐστι τὸ ἄλειμμα, καὶ πάνυ ποιοῦν τοῖς σφόδρα κατεψυγμένοις, καὶ χρονίσασιν ἐν τῇ νόσῳ.

Ἄλλο μέτριον. Πεπέρεως κόκκοι γ΄, καὶ λιβανωτοῦ χόνδρου, λειώσας ἅμα ἐλαίῳ, σύγχριε. Ἄλλο. Νίτρον μετὰ ἐλαίου λειώσας, ἀνάτριβε τὰ ἄκρα τοῦ νοσοῦντος, καὶ ἐν λουτρῷ, καὶ ἐκτὸς λουτροῦ· καὶ τὴν ῥάχιν κέλευσον ἀνατρίβεσθαι. κινεῖ γὰρ ἱδρῶτας, καὶ ὠφελεῖ. Ἄλλο σφόδρα καλόν, καὶ πολλὴν πεῖραν δεδωκὸς πολλοῖς. Ἀρτεμισίας κροκοδειλιάδος, στέατος κροκοδείλου ποταμίου ἀνὰ γο ϛ΄, ἐλαίου ξε α΄. ἑψήσας ἐκ τοῦ ἐλαίου, ἄλειφε τὸν κάμνοντα περὶ τῆς ἐπισημασίας, καὶ μάλιστα τὴν ῥάχιν, καὶ θαυμάσεις τὴν δύναμιν. καλὸν δέ ἐστι καὶ εὐῶδές τι περιπλέκειν, διὰ τὸ ἔχειν τὸ δύσοσμον τὸ ἄλειμμα τὸ ἀντιπαθείᾳ τινὶ δρᾶν. Ἄλλο ἐφ᾽ ὧν σφοδροὶ φαίνονται οἱ πυρετοί, καὶ ἡ περίψυξις μέτριος. Λαβὼν τὸν ἀφρὸν τῶν ἀποβρασμάτων τῶν λεβήτων τῶν ἐν τοῖς βαλανείοις, περίπλεξον αὐτὸ ἐλαίῳ ἄχρι γλοιώδους συστάσεως, καὶ χρίε περὶ τῆς λήψεως. τὸ αὐτὸ φυσικῶς ποιεῖ. Φυσικὰ περίαπτα.

Ὁ ἀετίτης λίθος ποιεῖ μὲν καὶ πρὸς ἄλλα πλεῖστα· καὶ πρὸς περιοδικὰ δὲ ῥίγη, καὶ μάλιστα πρὸς ἀμφημερινοὺς περιαπτόμενος. Ἄλλο περίαπτον, οὗ πολλὴν ἔχον πεῖραν. Εἰς φύλλον ἐλαίας μετὰ κοινοῦ μέλανος ἐπίγραψον, κα. ροι. α. λάμβανε δὲ καὶ τὸ φύλλον τῆς ἐλαίας πρὸ ἡλίου ἀνατολῆς, καὶ περίαπτε περὶ τὸν τράχηλον.

Ἄλλο φυσικὸν πρὸς ἀμφημερινούς. Τὸ ζωΰφιον τὸ καθεζόμενον καὶ ὑφαῖνον ἐπὶ τὸ θηρᾶν τὰς μυίας, καλῶς ποιεῖ δεσμούμενον ῥάκει, καὶ περιαπτόμενον ἀριστερῷ βραχίονι.

ή Περὶ τεταρταίου.

Ὁ τεταρταῖος πυρετὸς οὐκ ἔχει μίαν ἰδέαν, ἀλλὰ ποικίλην καὶ διάφορον. ὁ μὲν γὰρ ἐξ ὑπεροπλήσεως τῆς ξανθῆς χολῆς ἔχει τὴν γένεσιν· ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ τρυγώδους αἵματος. οὐ μόνον δὲ κατὰ τὴν ὕλην ἀλλήλων διαφέρουσιν, ἀλλὰ καὶ τὸν τόπον ἐν ᾧ συνίστανται. ὁ μὲν γὰρ ἐν τοῖς ἀγγείοις, ὁ δὲ ἐν τῷ σπληνὶ μᾶλλον. ἐπεὶ οὖν ἔχει τὸ εἶδος διάφορον, καὶ τὸν τῆς θεραπείας τρόπον εἶναι χρὴ διάφορον, καὶ οὐχ ἕνα, καθάπερ οἱ πολλοὶ νομίζουσιν. ὁ μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ μελαγχολικοῦ χυμοῦ γινόμενος, εἰκότως ὑπὸ τῶν θερμαινόντων καὶ ὑγραινόντων ὠφελεῖται· ὁ δὲ ἐξ ὑπεροπλήσεως, ὑπὸ τῶν ὑγραινόντων τε καὶ ψυχόντων, οἷον, πεπόνων, σταφυλῆς, ὀστρέων, ἰχθύων, καὶ ὕδατος, καὶ ἁπλῶς ὑπὸ τῆς εὐκράτου καὶ εὐψύχου ἀναγωγῆς, καὶ λουτρῶν χλιαρῶν. ἐμοὶ γοῦν ἐπῆλθε θαυμάσαι πολλάκις, πῶς ὁ θειότατος Γαληνὸς ἐπὶ πάντων οὐκ ἄλλην τινὰ δίαιταν ἐπιτάττων φαίνεται, εἰ μὴ τὴν θερμαίνειν αὐτοὺς καὶ ξηραίνειν δυναμένην. δίδωσι γὰρ αὐτοῖς τὴν διὰ τριῶν πεπέρεων, καὶ τὸν διοσπολίτην, καὶ ὀπὸν κυρηναϊκόν, καὶ τὴν θηριακήν, καὶ ἐν τροφῇ, τόν τε τάριχον, καὶ τὸ πέπερι. τοῦτο δὲ μάλιστα καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν πίνειν ἐπιτρέψει· καὶ καθόλου φείδεσθαι παραγγέλλει τῶν ψυχόντων καὶ ὑγραινόντων, διὰ τὸ ψυχρόν, φησίν, εἶναι τὸν ποιοῦντα τὸ πάθος χυμόν. ἀλλ᾽ εἰ μὲν τῶν θερμαινόντων ἐχρῄζεν ὁ μελαγχολικὸς χυμός, οὐ δεῖται ἐξ ἀνάγκης καὶ τῶν ξηραινόντων, εἴπερ γέ ἐστι ψυχρὸς καὶ ξηρός. τῶν θερμαινόντων γὰρ δεηθήσεται καὶ τῶν ὑγραινόντων. ἀλλ᾽ οὐ φαίνεται καὶ τῶν ὑγραινόντων τι ὅλως ἐπιτάττειν ἐθέλων, ἀλλὰ τοὐναντίον ἅπαντα τὰ ξη-

ῥαίνοντα καὶ ὑπεροπτῶντα, καὶ παχύτερον μᾶλλον ἐργαζόμενα τὸν χυμόν. τὰ γὰρ δοκοῦντα μᾶλλον λεπτύνειν, ἐπειδὴ ὑπάρχει καὶ θερμότερα πρὸς ὀλίγον μέσως δοκεῖ λεπτύνειν, ὕστερον γεωδεστέρους καὶ πολλῷ τοῦ πρὶν παχυτέρους ἐργάζεται, ἐξικμάζοντα καὶ ἀναλίσκοντα τὸ ἐπ' αὐτοῖς ὑγρόν, ὥστε διὰ τοῦτο βραδύνειν τὴν φύσιν ἐκπέττειν τὰ περιττά. ἐμάθομεν γὰρ ὅτι θερμῷ καὶ ὑγρῷ καὶ αἱ πέψεις, καὶ πᾶσα ζωογονία γίνεται. καὶ ἔστιν ἰδεῖν οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἐκτός· ὑπό τε γὰρ ὄμβρων καὶ τῆς τοῦ ἡλίου θερμασίας οἵ τε καρποὶ καὶ ἕκαστον τῶν φυτῶν ζωογονοῦνται. καὶ ἄλλως δὲ πάντα τὰ παρὰ φύσιν τῶν ἐναντίων χρήζει πρὸς τὴν θεραπείαν. τὰ δὲ κατὰ φύσιν, μᾶλλον τῶν ὁμοίων. ἰατροῦ γοῦν τοῦτό ἐστιν ἀρίστου ἔργον, τὸ θερμὸν μὲν ψύξαι, τὸ δὲ ξηρὸν ὑγρᾶναι· τὸ δὲ ψυχρὸν θερμᾶναι, καὶ τὸ ὑγρὸν ξηρᾶναι· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, τὰ ὄντα πάθη νικῆσαι τοῖς ἐναντίοις χρώμενον, καὶ πάντα τὰ δέοντα περιποιῆσαι, καὶ πάσῃ τέχνῃ, καὶ παντὶ λόγῳ σῶσαι τὸν κάμνοντα, καθάπερ ἐν πολέμῳ πολιορκούμενον. εἴποτε οὖν καὶ ξηροτέρᾳ τύχῃ διαίτῃ χρησάμενος τὸν κάμνοντα, ἢ καὶ δι' ἐπιθυμίαν, ἢ καὶ διὰ τὸ χρήζειν οὕτω τὸν κάμνοντα ξηραινόντων φαρμάκων ἢ σιτίων, οἷον, ὑδρογάρῳ, ἢ κονδίτῳ, ἢ τινι τοιούτῳ φαρμάκῳ, συμβουλεύω καὶ τότε ἅπαξ ἢ δὶς τοῦτο ποιήσαντα, καὶ μετρίως ὑποθερμαίνοντα τὸ σῶμα, πάλιν αὐθὶς ἐπὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐπανέρχεσθαι δίαιταν, τὴν ὑγραίνειν ἠρέμα καὶ θερμαίνειν δυναμένην. οὕτω γὰρ οὔτε ἡ τῶν θερμαινόντων προσφορὰ βλάψαι τι μέγα δυνήσεται, καὶ προσέτι μᾶλλον ὑπὸ τῶν ὑγραινόντων εὐλύτως ἀναλυθήσεται, δυσκίνητος ὢν φύσει καὶ ξηρότερος, ὥστε αὐτὸν λυθέντα μετὰ τὸ διαλυθῆναι, καὶ τρόπον τινὰ πρὸς ἔκκρισιν ἐπειγόμενον, εὐμαρῶς ὑπὸ τῶν κενούντων φαρμάκων, ἀλύπως αὐτὸν δυνηθῆναι κατὰ μέρος ὑποκλαπῆναι. καὶ γὰρ οὕτω δεῖ ποιεῖν ἐπὶ τῶν παχυτέρων καὶ ξηροτέρων χυμῶν, ὑγραίνειν τε αὐτοὺς καὶ ἀναλύειν, καὶ μὴ ἐᾶν χρονίζειν, ἀναλυθῆναι φθάσαντας, ἀλλὰ θέλειν αὐθὶς ὁρμᾶν ἐπὶ κάθαρσιν, καὶ εἴπερ ἔτι χρήζει, πάλιν ὑγραίνοντας καὶ λουτροῖς, καὶ διαίτῃ, οὕτως ὑποκαθαίρειν.

Περὶ τοῦ διὰ τὴν ὑπερόπλησιν τῆς ξανθῆς χολῆς κινουμένου τεταρταίου.

Εἰ δὲ ὁ τεταρταῖος μὴ φαίνοιτό σοι κινούμενος ὑπὸ τοῦ ξηροῦ καὶ ψυχροῦ χυμοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπὸ χολώδους καὶ ὑπεροπτωμένου, τότε μᾶλλον τοῖς ψύχειν δυναμένοις κεχρῆσθαι δεῖ, εἴ γε φαίνοιτό σοι καὶ ὁ κάμνων ὑπάρχων τῇ φύσει θερμὸς ἅμα καὶ ξηρός, καὶ ἀκμάζων τὴν ἡλικίαν, καὶ ψυχροπότης, καὶ ἡ ὥρα δὲ ἡ θερινή. ποτὲ δὲ καὶ φροντίδες, ἀγρυπνίαι τε καὶ λῦπαι, καὶ θυμοί, καὶ φαρμάκων δριμέων προσφοραὶ προηγήσαντο. ταῦτα γὰρ ἅπαντα χολώδη καὶ ἐξ ὑπεροπτήσεως οἶδε γεννᾶν τεταρταῖον. ἐπὶ τούτων οὖν οὐχ ἁμαρτήσεις πόμασι καὶ ἐδέσμασι κεχρημένος ψυχροῖς, οἷον, πέποσιν, εἰ ὁ καιρὸς ἔχει, καὶ θριδακίνοις, καὶ ἰντύβοις, καὶ θριδακίνῃ, καὶ πάντα γε ποιῶν ἁπλῶς, ὅσα γε ποιήσειεν ἄν τις ἐπὶ γνησίου τεταρταίου. ἀδύνατον γὰρ ἄλλως νικηθῆναι τὸν ὑπὸ θερμότητος καὶ ξηρότητος παχυνθέντα χυμόν, εἰ μή τινα τῶν ἐμψυχόντων καὶ ὑγραινόντων παραλάβῃς· ὥσπερ γε καὶ τὰ ὑπὸ ψύξεως παχυνθέντα, διὰ τῶν θερμαινόντων. ταῦτα οὖν, ὡς εἰρήκαμεν, ἅπαντα τὰ θερμαίνοντα εἰ καὶ δοκοῦσι λεπτύνειν, ἀλλ' οὖν ἐπιπαχύνουσιν. ἐπὶ τούτων οὖν ταῦτα οὐ δεῖ προσφέρειν. ἐπιπαχύνουσι γὰρ μᾶλλον ἢ λεπτύνουσι τὸν τοιοῦτον χυμόν, καὶ μάλιστα ὅσα σφοδρότερον θερμαίνειν καὶ παχύνειν ἐπαγγέλλεται. οὐ δεῖ οὖν οὔτε καταπλάσμασιν ἢ ἐπιβροχαῖς

ἐπὶ τεταρταίων σπουδάζειν κεχρῆσθαι. ἀρκέσει γὰρ καὶ μόνη ἡ διὰ τοῦ πλείονος καὶ ὑδρελαίου ἀλοιφὴ συνεχῶς γιγνομένη ἐπὶ λουτρῷ, καὶ τροφαῖς εὐκράτοις ἐπικεράσαι καὶ πραΰναι τὸ θερμόν, καὶ εἴ τι σκληρὸν ἐστὶν ἐν ἥπατι, καὶ τοῦτο χαλάσαι. εἰ δεήσει δέ, καὶ μᾶλλον αὐτῷ μόνῳ δεῖ χρήσασθαι, ἢ καὶ χαμαιμήλου * ἑψήματι, ἐν ᾧ ἡ ψήθη καὶ κόμη ἀψινθίου, καὶ φοίνικες λιπαροί, καὶ μελίλωτα. οἶδα δὲ καὶ ἐπιχρίσμασι πολλάκις χρησάμενος ἐπὶ τεταρταίου, καιρῷ πάνυ εὐκράτῳ, καθάπερ ἐπὶ τριταίου περὶ παροξυσμοῦ, διὰ κριθίνου ἀλεύρου, καὶ λινοσπέρμου, καὶ ζέματος χαμαιμήλου, καὶ μεγάλως ὠφέλησα, ὥστε μηκέτι παροξυνθῆναι τὸν κάμνοντα. μάλιστα δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ δι᾽ ὑπερόπλησιν τῆς χολῆς κινουμένου τεταρταίου, καὶ ἐπὶ * παιδίων θερμοτέρων τὴν κρᾶσιν εὐδοκιμοῦντα φαίνεται τὰ τοιαῦτα, ἐφ᾽ ὧν ἐν τῷ ὑποχονδρίῳ φλεγμονή τις ὀχλεῖ. εἰ δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ψυχροῦ τεταρταίου· οὕτω γὰρ δεῖ καλεῖν τὸν ἐκ ψυχροῦ καὶ ξηροῦ μελαγχολικοῦ χυμοῦ κινούμενον τεταρταῖον, χρήσεταί τις ἐπιρρήματι, καὶ θερμοτέρῳ πρὸ τοῦ παροξυσμοῦ, καὶ τοῦτον ὠφελήσει τὰ μέγιστα· ὥστε καὶ παύσασθαι ταχέως, καὶ δυσχερῶς εἰ συνέβη παροξυνθῆναι τὸν κάμνοντα. κάλλιον δὲ εἰ καὶ προκεκενωμένου ὅλου τοῦ σώματος, χρήσεταί τις ἐπιρρήματι, καὶ παντὶ ἄλλῳ βοηθήματι μερικῷ. ὅσοι γὰρ ἔτι ῥυπαροῦ ὄντος τοῦ ὅλου σώματος, ἢ καταπλάττειν, ἢ διαβρέχειν ὁρμῶσιν, οὗτοι μεγίστων κακῶν αἴτιοι γίγνονται. καθαίρειν δὲ δεῖ τοὺς ἐπὶ χολῇ καυθείσῃ συνισταμένους τεταρταίους, προϋγραίνοντας πλείονι τροφῇ καὶ ἀναπαύσει. τοὺς δ᾽ ἐπὶ μελαγχολικῷ χυμῷ, ὑγραίνειν μὲν αὐτοὺς δεῖ· ξηρὸς γὰρ ὁ χυμὸς διὰ τὸ γεῶδες αὐτοῦ καὶ ψυχρόν· καὶ θερμαίνειν, καὶ λεπτύνειν αὐτὸν δεῖ. τὴν δὲ κάθαρσιν δεῖ ποιεῖσθαι καὶ ἐν ταῖς ἀρχαῖς, ἀλλὰ πέψεως ἀρχομένης ἤδη. οὕτω δὲ καὶ εἰ αἵματος κενώσεως νομίσεις δεῖσθαι τὸν κάμνοντα, ὡς τοῦ μελαγχολικοῦ χυμοῦ αἰ * ὄντος μὴ ἐν ταῖς ἀκμαῖς. ὅτε καὶ ὁ χυμὸς   κρίνεσθαι. τότε γὰρ συνεπέφθη   διαπνοίας. τότε γὰρ κουφιζομένη ἡ φύσις,   περιγίγνεται τῆς ὑπολειπομένης ὕλης.   φανεῖ σοι πέψις ἐν τοῖς οὔροις, τοῦτο παράπτειν καθαρτήριον, χολὴν ἀλύπως καθαίρειν δυνάμενον, καὶ ὑπεροπτηθέντας χυμούς, τὸ διὰ τοῦ ῥοδομέλιτος σκευαζόμενον. ἔχει δὲ οὕτω. Καθάρσιον τὸ διὰ ῥοδομήλου.

Χυλοῦ ῥόδων ξε β΄, μέλιτος ξε α΄, σκαμμωνίας ὀπτῆς 𐅻 α΄, ἕψε ὁμοῦ πάντα. ἡ δόσις ἡ τελεία, κοχλιάρια β΄, ἢ ἔλαττον. εἰ δὲ μὴ πάνυ φαίνοιτό σοι ὁ χολώδης θερμὸς ὤν, καὶ ξηρός, ἀλλὰ παχύτερος ὑπὸ φλεγματικοῦ χυμοῦ νοθευόμενος, ὀλίγον ἀγαρικὸν προσπλέκειν δεῖ τῷ προειρημένῳ ῥοδομέλιτι· καὶ οὕτως ὑποκαθαίρειν καὶ τοῦτον. πρὸς δὲ τὸ ἑτοίμως συντιθέναι καὶ σκευάζειν, ὑπογράψω σοι καὶ τούτου τὴν ἔκθεσιν ἔχουσαν οὕτω, ῥόδων χυλοῦ λίτρ. α΄, σκαμμωνίας 𐅻 α΄, ἀγαρικοῦ 𐅻 δ΄, πεπέρεως γρ. β΄, μέλιτος 𐅻 ς΄· ἕψε μαλθακῷ πυρί, καὶ ὅταν συστραφῇ, ἐπίβαλε τὴν σκαμμωνίαν καὶ τὸ πέπερι, καὶ χρῶ. πάνυ γὰρ ἀλύπως κενοῖ, μετὰ τοῦ μὴ θερμαίνειν πολύ.

Καθάρσιον τὸ διὰ τῶν κυδωνίων μήλων. Λαβὼν μῆλα κυδώνια η΄, πλήρωσον αὐτὰ σκαμμωνίας· ἔστω δὲ τὸ πλῆθος τῆς σκαμμωνίας 𐅻 α΄· καὶ περίπλασον αὐτὰ σταιτίῳ ἔξωθεν, καὶ οὕτω δὸς ὀπτηθῆναι· καὶ μετὰ τὸ καλῶς ὀπτηθῆναι, ἐπίβαλε τὸ μέλι, καλῶς λειώσας, καὶ χρῶ πρὸς τὴν δύναμιν τῶν ὑπὸ χολῆς κινουμένων τεταρταίων, καὶ ἐπὶ τῶν μὴ δυναμένων φέρειν γενναῖον καθάρσιον, καὶ ἐπὶ παίδων μᾶλλον καὶ γυναικῶν. ἔστι γὰρ ἀλυπώτατον. εἰ δὲ βούλει καὶ αὐτὸ δραστικώτερον ποιῆσαι,

εἰς πυ-

σκευαζέσθω, σκαμμωνίας ℥ α', πετροσελίνου μακεδονικοῦ ℥ α', πεπέρεως λευκοῦ ℥ α', ἀγαρικοῦ ℥ S'', χυλοῦ κυδωνίων ℥ ς', χυλοῦ κιτρείων ℥ γ', μέλιτος λίτρ. α'. ἡ δόσις ℥ α', ἕψε τὸν χυλὸν μετὰ τοῦ μέλιτος· καὶ οὕτως * ἐπίπαττε τὰ ξηρὰ λεῖα, καὶ ἀπόθου εἰς πυξίδα θαρρῶν. ἔστι γὰρ πολύχρηστον τὸ βοήθημα. οὐ μόνον γὰρ χολήν, ἀλλὰ καὶ φλέγμα καὶ μελαγχολικὸν χυμὸν ὑποκαθαίρειν καλῶς δύναται. διὰ τοῦτο οὖν καὶ τοῖς νόθοις παρέχειν δεῖ τεταρταίοις. καὶ ἐπ' ἐκείνων δὲ μᾶλλον, ἐφ' ὧν καὶ ὁ στόμαχος πέπονθε, καὶ οὔτε πέττειν καλῶς, οὔτε ὀρέγεσθαι δύναται. καὶ πρὸς τοὺς ἔχοντας ἀμφημερινούς, οὕτω ποικίλως πρὸς ἅπαντα κατασκευάσαι χρήσιμον.

Περὶ ἐμέτου.

Ἔμετος δὲ ὠφελιμώτατος ἅπασι, καὶ μάλιστα τοῖς ἔχουσι παχὺ ἐν τῷ στόματι τῆς γαστρός. ἀπολεπτυνεῖ γὰρ τὸ πάχος, καὶ πέττεσθαι παρασκευάζει, καὶ διαπνεῖσθαι ταχύτερον. κάλλιστος δὲ καιρός ἐστι πρὸς ἔμετον, ἀρχομένου τοῦ παροξυσμοῦ, ἐπειδὴ καὶ τότε ναυτιώδεις οἱ χυμοὶ γίνονται, κινουμένης τῆς ὕλης, καὶ συρρεόντων τῶν χυμῶν ἐν τῷ στομάχῳ, καὶ δακνόντων αὐτόν. δίδου δὲ τὸ μελίκρατον αὐτοῖς, καὶ ἔστω μὴ πάνυ ὑδαρές. οὕτω γὰρ εὐχερέστερον ὁρμῶσιν εἰς ἔκκρισιν. οἱ δὲ πάνυ γλίσχροι ὄντες καὶ δυσαπόσπαστοι δυσχεραίνουσι πρὸς ἔκκρισιν. καὶ ῥαφανῖσι δεῖ κεχρῆσθαι, καὶ μάλιστα τοῖς χιονείοις, ἵνα διὰ τοῦ πλείονος ἐρεθισμοῦ γίνεσθαι πάντως ἔμετον συμβῇ. ἐὰν γὰρ ἀνενεχθῇ τι τῶν γλίσχρων χυμῶν, εὐθὺς καὶ ὁ παροξυσμὸς μειωθήσεται, καὶ κατὰ τὸ μῆκος ἅμα καὶ κατὰ τὸ ἔθος. ἐγὼ γὰρ οἶδα τῷ τρόπῳ τούτῳ λύσας χρονίους τεταρταίους, ὥστε τινὰς αὐτῶν * κρατοῦντος ἤδη τοῦ χειμῶνος ἀποπαύσασθαι. Περὶ διουρητικῶν. Καὶ διουρητικοῖς δὲ χρηστέον ἐπ' ἐκείνων δηλονότι τῶν ὑπὸ τοῦ μελαγχολικοῦ χυμοῦ κινουμένων, καὶ ἐφ' ὧν ὁ στόμαχος γλίσχρους περιέχει χυμούς, ἢ πολλοῖς ἐστιν ἔμφραξις πολλή. ἀρίστη δέ ἐστιν ἐνταῦθα καὶ ἡ ἑκατηρὰ λεγομένη, καὶ * ἡ κατὰ τὰ ἀλεξανδρέων εὐείδια καὶ μαινομένια καὶ μεμβείδια ἐστί. δεῖ δὲ τῶν προσφερομένων τι τούτων ἀζεῖ τινὸς προσκαρτερῆσαι τῇ δίψῃ, καὶ μὴ προσενέγκασθαι πίνειν ἐθέλειν, ὥστε δυνηθῆναι δρᾶσαί τι, καὶ τὴν ἑαυτῶν ἐνέργειαν ἐνδεῖξαι τῷ σώματι. εἶτα μετὰ τὸ διαλιπεῖν ὡς μὴ δύνασθαι καρτερεῖν τῇ δίψῃ, τηνικαῦτα διδόναι προσήκει πίνειν ἀσκαλῶνος οἴνου, ἢ γαζίτου κεκερασμένου ὅσον ἡδέως ἔχει. ἐγὼ γοῦν οἶδά τινα τῶν τεταρταϊζόντων διὰ τὸν γεώδη καὶ ψυχρὸν χυμόν, οὕτως ἀπαλλαγέντα, ταύτῃ τῇ ἀγωγῇ χρησάμενον, ἐξέκρινε καὶ διὰ γαστρὸς πρὸς τὸν πλεονάζοντα χυμόν. ἦν δὲ τὸ ἐκκριθὲν οὕτω μέλαν ἰσχυρῶς, ὥστε τινὰς ἐν φόβῳ καταστῆναι τῶν ἰατρῶν, οὐ μόνον διὰ τὴν χροιάν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πλῆθος τὸ ἐκκριθέν. ἀλλ' ἡ γινομένη μετ' ὀλίγον εὐφορία τῷ κάμνοντι, καὶ τὸ γενέσθαι μικρὸν τὸν σπλῆνα, μέγιστον ὄντα πρὸ τῆς κενώσεως, εὐθυμεῖν, καὶ μηδὲν ἔτι δεδιέναι πάντας παρεσκεύασεν. εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι τοῖς ὑγροτέροις τὴν κρᾶσιν καὶ ψυχροτέροις, καὶ εὐτραφέσι τὰς εἰρημένας δεῖ προσφέρειν τροφάς, καὶ πᾶν ὅ,τι ἂν ᾖ σμήχειν καὶ λεπτύνειν μετρίως δυνάμενον, καὶ πέψεως ἀρχομένης φαίνεσθαι. καὶ γὰρ οἱ χυμοὶ τηνικαῦτα μᾶλλον καὶ τοῖς καθαίρουσιν καὶ λεπτύνουσιν ἑτοιμοτέρως ὑπείκουσιν. ὅσοι γὰρ ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἀπέπτου πάνυ τῆς ὕλης ὑπαρχούσης, φαρμάκοις λεπτύνουσιν ἢ καθαίρουσιν ἐχρήσαντο, οὗτοι πρὸς τῷ μὴ δυνηθῆναί τι τῶν πλεοναζόντων κενῶσαι, καὶ ξηροτέρους καὶ παχυτέρους ἐποίησαν τοὺς χυμούς. εἰ μὲν οὖν ἢ τοιοῦτος ὁ τεταρταῖος, ὥστε αὐτὸν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ

καὶ γεώδεις κινεῖσθαι, οὕτω δεῖ προσάπτειν. εἰ δ' ὑπὸ τοῦ χολώδους χυμοῦ, τοῦ ἐκκαέντος καὶ ἐκτεφρωθέντος γίνοιτο, πάντα τὰ ἐναντία δεῖ προσάπτειν, ὅσα ὑγραίνειν ἢ ψύχειν δύναται, λουτρά τε γλυκέων ὑδάτων προσάγειν, καὶ εὐκράτους τροφάς, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ὥσπερ ἔχουσι τὸ εἶδος διάφορον, οὕτω χρὴ καὶ τὴν δίαιταν αὐτῶν δεῖξαι διάφορον. Περὶ ἀντιδότων. Δεδώκασι δέ τινες τῶν παλαιῶν τοῖς τεταρταΐζουσι καὶ ἀντιδότους. καὶ πολλάς ἐστιν εὑρεῖν καὶ διαφόρους ὑπ' αὐτῶν ἐκτεθείσας γραφάς. ἐξέθετο δὲ καὶ ὁ θειότατος Γαληνός· ἀλλ' οὐδὲν φαίνεται προσδιορισάμενος. ὅθεν πολλοὶ πεισθέντες ταῖς ἐπαγγελίαις αὐτῶν, εἶτα μὴ ἀκριβῶς διακρίναντες δεδωκότες, αἴτιοι μεγίστης βλάβης καὶ κινδύνων ἐγένοντο. τὸ γοῦν διὰ ὀποῦ τοῦ κυρηναϊκοῦ θαυμάζω πῶς εἶπεν ἁρμόζειν πᾶσι, καὶ συνεχῶς κεχρῆσθαι παρακελεύεται, καίτοιγε οὐ φαίνεται οὕτως ἔχον. οὔτε γὰρ ἄν τις ἀβλαβῶς αὐτὸ δοίη πίνειν ἀνθρώποις ἔχουσι * θερμὴν, καὶ ξηρὰν, καὶ χολώδη κρᾶσιν, καὶ ἐμπεσοῦσιν εἰς τὸν ἐξ ὑπεροπλήσεως τεταρταῖον. ἀλλὰ μὴν οὔτε τὰ διὰ τοῦ θείου ἀπύρου καὶ πεπέρεως συγκείμενα δοίη τις ἄν, οὔτε τὴν θηριακὴν ἀντίδοτον. ἅπαντα γὰρ ταῦτα τούτοις ἐστὶ πολέμια. κάλλιον οὖν ἐπὶ τούτων, εἰ ἐνδέχεται, μηδ' ἐπιδιδόναι ἀντίδοτον. ἀλλ' ἀρκεῖσθαι τῇ ἐμψυχούσῃ καὶ ἐπικιρνώσῃ μᾶλλον διαίτῃ, καὶ τοῖς ὑποκαθαίρουσι τὰ περιττὰ κεχρῆσθαι συνεχέστερον. εἰ δ' ἀναγκασθείης ἀντιδότῳ χρήσασθαί ποτε, προτίμα μᾶλλον ἐπὶ τῶν ἐξ ὑπεροπλήσεως τεταρταίων ἐκείνας ἐπιδιδόναι πίνειν, ὅσαι διά τε ὀπίου, καὶ κωνείου, καὶ ὑοσκυάμου σύγκεινται· καὶ τῶν οὖρα προτρέπειν δυναμένων, ἐκτὸς τοῦ πάνυ θερμαίνειν· καὶ ἐπ' ἐκείνων μᾶλλον, ἐφ' ὧν ἀγρυπνία καὶ δίψα παρακολουθεῖ. πολλάκις γὰρ ὕπνος ἐπιγιγνόμενος περὶ τοῦ παροξυσμοῦ, ἢ εἰς τὸ παντελὲς ἐπιγενέσθαι τὸν παροξυσμὸν ἐκώλυσεν, ἢ μετριώτερον αὐτὸν γενέσθαι παρεσκεύασε. πρὸς δὲ τὸ εὐχερῶς τὰς εἰρημένας ἀντιδότους εὑρίσκεσθαι, ἀναγκαῖον ἡγησάμην ἐκθέσθαι τὰς γραφάς, μάλιστά γε ἐκείνων ὧν ἔσχον πολλὴν πεῖραν· καὶ πρότερόν γε τῶν ὑπὸ τοῦ μελαγχολικοῦ χυμοῦ κινουμένων τεταρταίων. Ἀντίδοτος ποιοῦσα πρὸς τεταρταίους ὑπὸ τοῦ μελαγχολικοῦ χυμοῦ συνισταμένους. Καστορίου, μήκωνος, σμύρνης, πεπέρεως λευκοῦ, ὀποῦ κυρηναϊκοῦ ἀνὰ < η'. τὸν ὀπὸν λείωσον, καὶ βρέξας ὕδατι, περίπλεξον τοῖς λοιποῖς· καὶ ποιήσας καταπότια, δίδου περὶ ὥρας τῆς ἐπισημασίας ἐμέσαντι ἢ δειπνήσαντι, μεθ' ὕδατος. κάλλιον δὲ εἰ καὶ προσσυγχρίσαις αὐτὸν ἐν ἐλαίῳ θερμῷ ἔχοντι νίτρον ἀναμεμιγμένον αὐτῷ. Ἄλλο ποιοῦν καὶ πρὸς ἀμφημερινούς. Ὀποπάνακος, ὀπίου, καστορίου, ὑοσκυάμου σπέρματος ἀνὰ < δ'. λεῖα ποιήσας, μίξον αὐτοῖς μέλιτος ὀλίγου, καὶ δίδου τελείοις μὲν ὁλκῆς τὸ S''. παιδίοις δὲ περὶ μιᾶς ὥρας τῆς * ψεως ὀβολοὺς β'. Ἄλλο πρὸς τεταρταῖον.

Ὀποῦ κυρηναϊκοῦ, πεπέρεως, σμύρνης, πηγάνου φύλλα ἀνὰ < η', λείωσον· καὶ μίξας καλῶς, χρῶ περὶ τὴν ἐπισημασίας σὺν ὀξυμέλιτι. Ἀντίδοτος ἡ ἀχάριστος.

Ποιεῖ πρὸς πολλὰ τῶν ἐντὸς παθῶν, μάλιστα δὲ πρὸς τεταρταίους. κρόκου Γο α', ὀπίου Γο ζ', χαλβάνης Γο ζ', κασίας Γο γ', στύρακος Γο ζ', σμύρνης Γο η', καστορίου Γο ζ', κόστου Γο γ', πεπέρεως Γο δ', ναρδοστάχυος Γο ζ'. μέλιτος ἀπηφρισμένου τὸ ἀρκοῦν, δίδου κυάμου αἰγυπτίου τὸ μέγεθος, μετὰ μελικράτου, περὶ τὴν ἐπισημασίας. Ἀντίδοτος ποιοῦσα πρὸς τεταρταίους καὶ αὐτὴ θαυμαστῶς. Στύρακος καλοῦ < η', σμύρνης < β', ὀποπάνακος < η', ἴρεως < α' S'', πεπέρεως < ς', χαλβάνης < α', ὀποῦ

μήκω-

μήκωνος < α', περὶ ὥρας τῆς ἐπισημασίας τοῦ παροξυσμοῦ δίδου κυάμου αἰγυπτίου τὸ μέγεθος, μετὰ τι ἀναλαβών. Τροχίσκος καλὸς πάνυ ποιῶν πρὸς τεταρταίους. Ὀπίου παλαιοῦ, πηγάνου τῶν φύλλων ἀνὰ < β', κρόκου < α', ὑοσκυάμου τῶν φύλλων < β'. κόψας, σήσας καὶ λειοτριβήσας, ποίει τροχίσκους ἀνὰ ℥ β'. καὶ δίδου δι' ὀξυκράτου πρὸ δύο ὡρῶν τῆς ἐπισημασίας, πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ πάσχοντος. Τροχίσκος ἄλλος πάνυ ποιῶν καλῶς πρὸς τεταρταίους. Πεπέρεως λευκοῦ, δαύκου σπέρματος κρητικοῦ, ἴσα κόψας, σήσας, δίδου πρὸ τῆς ἐπισημασίας ἐν ὕδατι πολλῷ θερμῷ, κοχλιάριον. τοῦτο πολλοὺς ὠφέλησε τῶν τεταρταίων ἁπλούστερον ὑπάρχον. Τροχίσκος ἄλλος κάλλιστος, βοηθῶν ὡς οὐδεὶς ἄλλος, θεραπεύων τάχιστα· ποιεῖ γὰρ ἱδρῶτας, καὶ οὕτως ἀπαλλάττει τοῦ πολυχρονίου νόσου τὸν κάμνοντα.

Ὀπίου < α', πεπέρεως μακροῦ, ἐν ἄλλῳ πεπέρεως κοινοῦ, κασσορίου ἀνὰ < α'. οἰνομέλιτι ἀνάπλαττε, καὶ δίδου ἀνὰ ὀβολὸν, καὶ πότιζε μετ' ὀξυμέλιτος, λελουμένον καὶ μεμυκότα. τοῦτο κινεῖ πολλοὺς ἱδρῶτας, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν δυσὶ πόσεσιν ἢ τρισὶν ἀπαλλάττει. αὗται πᾶσαι τῶν ἀντιδότων αἱ δυνάμεις εἰσὶν ἰσχυραὶ, καὶ λεπτύνασαι καὶ θερμαίνειν δυνάμεναι, διὸ καὶ μᾶλλον, ὡς εἰρήκαμεν, ἁρμόζουσι τοῖς ὑπὸ μελαγχολικοῦ καὶ γεώδους χυμοῦ κινουμένοις καὶ νοθευομένοις ὑπὸ φλέγματος, μὴ συνεχῶς ἐπιδιδόναι, ἀλλ' ἐκ διαλειμμάτων πολλῶν. ἡ γὰρ ἐπὶ πλέον αὐτῶν χρῆσις ἔτι μᾶλλον ξηροτέρους καὶ παχυτέρους ἐργάζεται τοὺς χυμούς. ἀσφαλέστερον δὲ καὶ πέψεως ἤδη φανείσης, καὶ ἐῤῥωμένης δυνάμεως, καὶ πολλὴν ἐχόντων προθυμίαν, καὶ τῶν εἰωθότων φαρμακεύεσθαι, καὶ ἀναγκαζόντων ἡμᾶς καταφαρμακεύειν αὐτούς. εἰσὶ γάρ τινες οὐ βάρβαροι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι πολλοὶ δόξαν ἔχοντες ἀλόγιστον, ὥστε καὶ τέμνεσθαι καὶ καίεσθαι παρὰ πάσης αἱροῦνται φαρμακείας. καὶ τοὺς ταῦτα πράττοντας, εἰδέναι τι νομίζουσι· καὶ προτρέπονται σπουδαίως ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν, καὶ κρείττους ἰατροὺς τούτους, ἢ τοὺς ἐπιτάττοντας δίαιταν νομίζουσιν. εἰ οὖν ἀναγκασθείη τις ἐξ ἡμῶν δοῦναί τι τοῖς ἔχουσι θερμὴν καὶ ξηρὰν κρᾶσιν, καὶ ἐξ ὑπεροπτήσεως τῆς ξανθῆς χολῆς τεταρταΐζουσιν, ἐξ ἐκείνων ἐπιδιδόναι τῶν ἀντιδότων, ὅσαι μὴ πάνυ δριμύ τι καὶ θερμὸν κέκτηνται, ἀλλ' ὡς ἐνδέχεται τούτων ἀπηλλαγμέναι ἔσονται· καὶ εἰ δυνατὸν, τῶν ἐμψυχόντων μᾶλλον κεκτημέναι, καὶ ὑπνοποιεῖν, καὶ ἠρέμα λεπτύνειν δυναμένων, οἷός ἐστι καὶ ὁ Ξενοκράτου τροχίσκος, καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ χρήσιμος, ἐξαιρέτως δὲ καὶ πρὸς τεταρταίους, καὶ τριταίους. ἔχει δ' αὐτοῦ ἡ γραφὴ οὕτω. Τροχίσκος πρὸς τοὺς δι' ὑπερόπτησιν τῆς ξανθῆς χολῆς τεταρταΐζοντας. Σπέρματος μήκωνος κηπευσίμου, ὀποῦ μήκωνος ἀνὰ ℥ β', ὑοσκυάμου λευκοῦ, χυλοῦ γλυκυῤῥίζης ἀνὰ ℥ ϛ', στύρακος, ἀνίσου ἀνὰ ℥ δ', κρόκου, κασσορίου, φλοιοῦ μανδραγόρου ἀνὰ ℥ γ', τὰ ξηρὰ κόψας καὶ σήσας, ἀναλάμβανε τῷ χυλῷ καὶ ἑψήματι, ἢ γλυκεῖ παλαιῷ κρητικῷ· καὶ χρῶ θαῤῥῶν, καὶ ἐφ' ὧν μάλιστα ἀγρυπνία παρακολουθεῖ, καὶ ἡ γαστὴρ φέρεται, καὶ τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ῥευματίζεται, καὶ ὀδύνη περὶ τὸ κῶλον ἐνοχλεῖ. Ἄλλο ἁπλούστερον. Τὸ ζέμα τῆς σκορπιούρου βοτάνης βοηθεῖ θαυμαστῶς, ποιεῖ σχεδὸν ἐπὶ πάντων πρὸ τῆς ἐπισημασίας πινόμενον. ὠφελεῖ γὰρ οὐ μόνον φυσικῷ λόγῳ, ἀλλὰ καὶ τῷ διὰ γαστρὸς, καὶ τῷ δι' ἐμέτων ὑπεξάγειν τὴν ὕλην.

Περὶ τοῦ ἀρμενιακοῦ λίθου.

Ὁ δὲ ἀρμενιακὸς λίθος καλούμενος, εἴτε πεπλυμένος εἴτε ἄπλυτος ὢν προσ-

φέροιτο, κεράτια δʹ σταθμός, θαυμαστῶς πρὸς ἅπαν εἶδος τεταρταίου ποιεῖ. κενοῖ γὰρ ὡς οὐδὲν ἄλλο τὸν μελαγχολικὸν χυμόν. ἀλλὰ πλυθεὶς μὲν ὕδατι, διὰ τῶν κάτω καθαίρει μᾶλλον· ἄπλυτος δὲ, δι᾽ ἐμέτων, ἐκτὸς τοῦ θερμαίνειν, οὐχ ὥσπερ τὰ ἄλλα. εἰ δέ τινες ἀπείρως ἔχουσι πρὸς τὴν πόσιν τοῦ λίθου, ποίει καταπότια, προσβαλὼν αὐτῷ τὰ εἴδη ταῦτα, πικρᾶς κεράτια ϛʹ, ἐπιθύμου κεράτια γʹ, ἀγαρικοῦ κεράτια αʹ, ἀρμενιακοῦ λίθου κεράτια αʹ, καρυοφύλλου κόκκους εʹ, σκαμμωνίας κεράτια εʹ· ἀναλάμβανε χυλῷ κιτρίου, ἢ κροκομήλου, ἢ ῥοδομήλου, ἢ ῥοδομέλιτι. ἡ δόσις κεράτια βʹ. καλὰ δὲ καὶ τὰ δι᾽ ἐπιθύμου καταπότια, ἐκτὸς τῆς σκαμμωνίας. ἔχει δὲ οὕτως, ἀψινθίου χυλοῦ < δʹ, ἐντεριώνης κολοκυνθίδος < αʹ, ἀλόης < βʹ, μαστίχης < γʹ, ἐπιθύμου < βʹ, δίδου ἐν νυκτὶ καταπότια. καλῶς ποιοῦσι καὶ πρὸς νοθευομένους, καὶ ἔχοντας φλέγμα μεμιγμένον ὀλίγον. Ἄλλη ἀντίδοτος θαυμαστὴ πρὸς πολλὰ ποιοῦσα, μάλιστα δὲ πρὸς τεταρταίους. Παύει πόνον κεφαλῆς παλαιὸν, καὶ σκοτωματικὴν διάθεσιν, ἐπιληψίας παροξυσμοὺς, καὶ ἀγρυπνίαν κοιμίζει, καὶ μανίαν παύει, καὶ μεγάλην ὀφθαλμῶν ὀδύνην πραΰνει, καὶ ῥευματισμὸν, καὶ ὀδύνην ὀδόντων παύει, δύσπνοιαί τε καὶ πᾶσαν ἄσθματος αἰτίαν παύει· βῆχα χρονίαν, καὶ περιπνευμονίαν, καὶ πλευρῖτιν ἰᾶται ξηράν τε καὶ ὑγράν, καὶ πᾶσαν τὴν ἀπὸ τοῦ πνεύμονος ὑγρασίαν παύει, πτύελα λεπτὰ πραΰνει, καὶ εὐαναγωγότερα ποιεῖ δι᾽ ὑδρομέλιτος ποθεῖσα. εἰ δὲ αἷμά τις πτύει, δι᾽ ὀξυμέλιτος, ἢ ὀξυκράτου, ἢ πολυγόνου χυλοῦ, ἢ ἀρνογλώσσου, μέτρῳ < βʹ, πρὸς δύναμιν τοῦ πάσχοντος, βραχύ τι προστιθεὶς τῷ σταθμῷ, ἢ ὑπεξαιρεῖ. στομάχου δὲ ἐστὶ βοήθημα. τόν τε γὰρ πλάδον ἀποστύφει, καὶ ἀνόρεκτον παραμυθεῖται, παύει λυγμὸν, καὶ τὰς μὴ κρατουμένας τροφὰς δι᾽ ἐμέτων ἵστησι, καὶ πᾶσαν ἐμπνευμάτωσιν στομάχου τε καὶ κοιλίας δι᾽ ἐρυγῶν ἀναλύει, ἤπατος νυγματώδεις ὀδύνας παρηγορεῖ, καὶ ἐπὶ ἰκτερικῶν νοσημάτων ποιεῖ. εἰς γὰρ τὴν προτέραν φύσιν ἕκαστον μόριον ἀνακαλεῖται, καὶ τὴν πολυήμερον μελαγχολίαν τὴν ταραχώδη, καὶ ἀγρυπνίαν ἐπικουφίζει, σπληνὸς ὑφαιρεῖται βάρος, καὶ τὴν τοῦ προσώπου χροιὰν ἐπανάγει, φλέγμα καὶ χολὴν δι᾽ ἐντέρων κατασπᾷ, καὶ μεμερισμένην τοῖς ἐντέροις χορηγεῖ θερμασίαν, ἀναδόσεως πόρους ἀνοίγει, οὖρα δὲ διακρίνει, καὶ οἱονεὶ νεφροὺς ἐπελαύνει, καὶ οὕτως ἐκ τῶν νεφρῶν ἐπὶ τὴν κύστιν ὠθεῖ, ψαμμία τε καὶ θρόμβους ἀπὸ νεφρῶν καὶ κύστεως θεραπεύει, δυσουρίαν τε ἀναστέλλει. πάντα δὲ ἰᾶται τὰ προειρημένα πάθη ποθεῖσα. εἰλεωδῶν νοσημάτων καὶ κοιλιακῶν τοῦτο προηγούμενόν ἐστι πόμα, παλαιὰν ὑπάγει κόπρον, καὶ τὴν ἐπὶ χρόνῳ φλεγμονὴν λύει, στρόφους παρηγορεῖ, διάτασιν ἀγγείων λύει, καὶ ἠρεμεῖν ποιεῖ οὐ καρωδῶς, ἀλλ᾽ εἰς ὕπνον καθιστῶσα. τοῖς οὖν μὴ δυναμένοις διὰ στόματος λαμβάνειν, τούτοις ἔνιε διὰ γαστρὸς μετὰ τήλεως χυλοῦ, καὶ ἀνωδύνους τηρεῖ. πλεῖστον δὲ δύναται βοηθεῖν ταῖς κατὰ τὴν ὑστέραν, φασὶ, συμφοραῖς. ἤδη γὰρ καὶ τὰς ἐκ τοκετῶν ὀδύνας παρηγορεῖ, καὶ τὰς ὀχληροτάτας ἀγρυπνίας μειοῖ, ἔπαρσίν τε καὶ διάτασιν μήτρας μαλάσσει, νοσερὰν κάθαρσιν εἰς ἀνάληψιν ἄγει, καὶ τὰ στενοπόρα τῶν ἀγγείων ἀνευρύνει· αἱμορραγίας τε τὰς ὀξυτέρας εἰς ὑστέρας οὐ μόνον πινομένη ἐπιστύφει, ἀλλὰ καὶ δι᾽ οἴνου θερμοῦ ἐγχυματιζομένη στέλλει. παρηγορεῖ δὲ καὶ ἀφωνίας, καὶ διαστροφὰς νεύρων ποτιζομένη. χρώμεθα δὲ ἐπὶ ἀρθριτικῶν τε καὶ ποδαγρικῶν. ὃ δὲ βοηθεῖν πλεῖστα τοῖς κάμνουσι πεπείραται. μάλιστα δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἰοβόλων τὴν δύναμιν ταύτην ἔστιν εὑρεῖν τοῦ φαρμάκου οὐ μόνον διὰ στόματος διδο-

διδόμενον σώζειν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν παραχθέντων τόπων χριομένη αὐτὴ ὠφελεῖ. καὶ ἐπὶ τῶν σφόδρα κινδυνευόντων, ἑκατέρως δεῖ χρῆσθαι τῇ ἀντιδότῳ. ἐπὶ μὲν οὖν πυρετῶν, οὐ μόνον ἐπὶ τῶν καυσωδῶν, καὶ ἐπὶ τῶν συνεχῶν, λαμβανομένη δι᾽ ὕδατος ἢ μελικράτου, καὶ ἐπὶ τῶν συντηκτικῶν πυρετῶν, καὶ μάλιστα αὐτῆς ἡ ὑπόσχεσις. λαμβάνεται δὲ < α΄ πρὸ μιᾶς ὥρας ἢ δύο τοῦ παροξυσμοῦ. ἐπὶ δὲ τεταρταίων, πλείω χρῶμαι τῷ φαρμάκῳ, διὰ τὴν πολυχρονιωτέραν ἀπειλήν, καὶ διὰ τὸ δυσανασκεύαστον. ὁ διδοὺς τὸ φάρμακον, διεβεβαιοῦτο ἀσύγκριτον αὐτὸ εἶναι. ἡ δὲ σύνθεσίς ἐστιν αὕτη, σμύρνης < ζ΄, ναρδοστάχυος < ιγ΄, κρόκου < ιε΄, καστορίου < δ΄, ὀπίου < ιη΄, ἀμώμου < δ΄, ἀνίσου < ι΄, πετροσελίνου μακεδονικοῦ < ιε΄, σελίνου σπέρματος < ιβ΄, σχοίνου ἄνθους < θ΄, κασίας αἰγυπτίας < δ΄, πεπέρεως λευκοῦ < δ΄, πεπέρεως μέλανος < ιε΄, σίσωνος συριακοῦ < ιβ΄, στύρακος < ς΄, σεσέλεως < δ΄, ἡδυχρόου μάγματος < ε΄, μέλιτος ἀπηφρισμένου τὸ ἀρκοῦν. τὸν στύρακα πλατύνας, μέλιτι λύε, πρὸ ἐπὶ πάντων τὰ ξηρά. τὸ δὲ ὄπιον βρέχε μετὰ γλυκέος ἑψήματος, ἕως μελιτῶδες γένηται, καὶ οὕτως ἐπίβαλλε τοῖς λοιποῖς. Περὶ λουτροῦ. Εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι καὶ τοῖς λουτροῖς οὕτω δεῖ κεχρῆσθαι, πρὸς ἕκαστον εἶδος ἀποβλέποντα. θερμοτέροις μέν, ἐπὶ τῶν διὰ μελαγχολικὸν χυμὸν κινουμένων. εὐκράτοις δὲ μᾶλλον, ἐπὶ τῶν δι᾽ ὑπερόπλησιν τοῦ χολώδους χυμοῦ, καὶ γυμνασίοις ὡσαύτως καὶ ἀνατρίψει. ἐλάττονα δὲ ἐπὶ τῶν θερμοτέρων. Περὶ ἀλοιφῆς. Καὶ ἀλοιφὴ ὅπου μὲν χρή, κυπρίνῳ ἢ γλευκίνῳ ἐπὶ τῶν ψυχροτέρων. χαμαιμηλίνῳ δέ, ἢ ἐλαίῳ γλυκεῖ, ἢ ὑδρελαίῳ, ἐπὶ τῶν θερμοτέρων. καὶ ἁπλῶς πρὸς τὸ διάφορον εἶδος τοῦ διαφόρως γινέσθω καὶ ἡ θεραπεία. τὴν δὲ ἀνάτριψιν, εἴπερ καὶ ἄλλο, δεῖ παραλαμβάνειν, ὡς μέγιστον ἀγαθόν. ὅπου μέν, πλείονα. ὅπου δέ, ἐλάττονα. ἱκανὰ μὲν οὖν εἰσι καὶ τὰ εἰρημένα βοηθήματα. καὶ ὁ σύμπας τῆς διαίτης τρόπος, εἴ τις ὅλως ἐπιμόνως ἐθέλει χρήσασθαι, τὸν πολυχρόνιον τεταρταῖον ἰάσεται. ἐπειδὴ δέ τινες ὄντες ὀλίγωροι, καὶ φοβούμενοι τὸ χρονίζειν, καὶ παροξυσμοῖς πολλοῖς ἁλίσκεσθαι, βούλονται ἅπασι κεχρῆσθαι, καὶ φυσικοῖς ἅμα, καὶ περιάπτοις, ἀναγκαῖον ἐνόμισα διὰ τοὺς τοιούτους, ἐκθέσθαι καὶ περὶ τούτων εἴ τι καὶ ἡμῖν ἐκ τοῦ μακροῦ χρόνου καὶ πείρας ἠδυνήθη γνωσθῆναι. Περίαπτον πρὸς τεταρταίους, πολλάκις ἡμῖν πολλὴν πεῖραν δεδωκός. * Ὁ ἡλιοκάνθαρος θεραπεύει τεταρταΐζοντας. δεῖ δὲ λαβόντας αὐτὸν ζῶντα περιάψαι περὶ τὸν τράχηλον, ἔσωθεν πυῤῥοῦ ῥάκους ἀσφαλισαμένους. λέγουσι δὲ αὐτὸ τοῦτο ποιεῖν περιαπτόμενον οὕτως. ἔστι δὲ καὶ τοῦτο ἀληθές, καὶ διὰ πολλῆς πείρας. λαβὼν σαύραν χλωράν, περίαψον αὐτήν. καὶ τοὺς ὄνυχας τοῦ πάσχοντος τῶν τε χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν ὀλίγον περιτεμὼν ἐξ αὐτῶν, ὥσπερ εἰώθασι ποιεῖν οἱ ὀνυχιζόμενοι, δεῖ ἐν πυῤῥῷ ῥάκει ἐμβαλόντα, καὶ ἀσφαλισάμενον, οὕτω περιάπτειν. * καὶ πάλιν περιάπτοντα αὐτὴν ἀπολύειν ὅθεν καὶ τὴν ἀρχὴν ἐθηράθη. λέγουσι καὶ ἐκ τοῦ πώγωνος τοῦ τράγου εἴ τις λαβὼν τρίχας περιάψει τῷ πάσχοντι, θαυμαστῶς θεραπεύειν δύνασθαι τεταρταῖον. ὑπὸ πολλῶν δὲ τῶν φυσικῶν ἰατρῶν μεμαρτύρηται διώκειν τεταρταῖον τὸ πρῶτον ἀπὸ παρθένου ἐκκριθὲν αἷμα φυσικῶς. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ τῆς διαφθαρείσης ποιεῖν, εἴ τις αὐτὸ λαβὼν περιάψει τῷ πάσχοντι εἰς τὸν καρπὸν τῆς δεξιᾶς χειρός, ἢ εἰς τὸν βραχίονα τῆς αὐτῆς χειρός. οἶδα δέ τινα ὃς ἐθεράπευσε τεταρταῖον, τῷ τρόπῳ τούτῳ χρώμενος. ἐδίδου γυναικὶ τεκούσῃ τὸ τοῦ κάμνοντος ἱμάτιον φορεῖν, ὅπερ ἐκεῖ-

νος ἔνδον τῶν ἄλλων ἐφόρει ἄπλυτον ὄν, καὶ ἤδη μετέχοντος διαπνοῆς. εἶτα μετὰ τὸν τοκετὸν ἀντιλαμβάνων τὸ ἱμάτιον, ἐδίδου πάλιν φορέσαι τῷ πάσχοντι. καὶ θαυμαστῶς ὅπως ἀντιπαθείᾳ τινὶ καὶ λόγῳ ἀρρήτῳ, παρενοχλῶν οὐκέτι τοῦ λοιποῦ ὁ τεταρταῖος εὑρίσκετο.

Ἐκ τῶν Ἀετίου, περὶ τῶν ἐν τοῖς σπλάγχνοις ἐρυσιπελατωδῶν διαθέσεων.

Γίνεταί ποτε ἐρυσιπελατώδης διάθεσις περί τινα τῶν σπλάγχνων, καυσώδη πυρετὸν καὶ ἑκτικὸν πυρετὸν ἐπιφέρουσα. καὶ εἰ μὲν περὶ τὴν γαστέρα γένηται τὸ ἐρυσίπελας, ἐκ τούτου τὸν ἀναπτόμενον πυρετὸν, λειπυρίαν ὀνομάζουσιν· εἰ δὲ περὶ τὸ ἧπαρ, τυφώδη· εἰ δὲ περὶ τὸν πνεύμονα, κρυμώδη. δεῖται δὲ ὁ τοιοῦτος πυρετὸς ψυχόντων καὶ ὑγραινόντων πρότερον ἐδεσμάτων τε καὶ πομάτων, καὶ τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων. ὅτι μὲν οὖν ὁ ἑκτικὸς πυρετὸς ἄμικτός ἐστιν ἑτέρῳ νοσήματι, βαλανείου χρήζει, καθάπερ καὶ αἱ ἄλλαι πᾶσαι θερμότητες καὶ ξηρότητες. εἰ δὲ ἐρυσιπελατώδης εἴη διάθεσις περὶ τὰ σπλάγχνα, ἀπέχεσθαι μὲν χρὴ βαλανείου τοὐπίπαν. ψυχρῷ δὲ κατὰ μὲν τὴν ἀκμὴν τοῦ νοσήματος χρηστέον ἀγωνιστικῶς. οὕτω δὲ ὀνομάζειν εἰώθαμεν, ὅταν ἅπαξ τε καὶ ψυχρότατον καὶ πολὺ δοθείη μέν. πρὸ δὲ τῆς ἀκμῆς οὐ χρηστέον τῷ ψυχρῷ, εἰ μὴ ἀναγκασθείημεν ὑπὸ τοῦ κάμνοντος ἐν ἔθει τε ψυχροποσίας ὄντος, οὐ φέροντος δὲ τὴν δίψαν. ἔξωθεν οὖν πρόσφορον ἐπιτιθέναι δεῖ τὰ ψύχοντα. καὶ εἰ μηδὲν ἀνύῃ, τότε καὶ τὸ ποτὸν ψυχρὸν διδόναι, ἢ μᾶλλον τὰ ἐμψύχοντα τῶν ἐδεσμάτων. μάλιστα δὲ αὐτῶν ἁρμόζουσιν αἱ ὑγραὶ καὶ γλυκεῖαι θριδακίναι. πεπλυάσθωσαν δὲ ἀκραιφνεῖ ψυχρῷ ὕδατι, κάλλιστα μὲν οὕτω ληφθεῖσαι. δεηθέντες δέ ποτε παραμυθήσασθαι τὴν ἀηδίαν τῆς προσφορᾶς αὐτῶν, ὄξος ὕδατι πολλῷ ψυχρῷ μίξαντες, συγχωρήσομεν ἐν τούτῳ βάπτειν. ἔστω δὲ τὸ ὄξος ἀκριβῶς ἀποκεχωρηκὸς πάσης οἰνώδους ποιότητος. ἔξωθεν δὲ καὶ αὐτὸς ὁ τῆς θριδακίνης χυλὸς ἐπιτήδειος, ἀλλὰ καὶ ἀειζώου, καὶ σέρεως, καὶ τῶν παραπλησίως ψυχόντων κάλλιστα ἡμεῖς χρώμεθα, καὶ τὰ τῶν ὀμφάκων, καὶ ῥόδων. ἐκθλίψαντες γὰρ αὐτῶν τὸ ὑγρὸν, ἐμβάλλομεν ὄλμῳ, μετὰ ἀνδράχνης χλωρᾶς, εἶτα κόψαντες, ἐκπιέζομεν. καὶ βάλλοντες τὸ ὑγρὸν εἰς τὸ ἀγγεῖον, καὶ δήσαντες ἀκριβῶς τὸ στόμα, καθίεμεν τὸ ἀγγεῖον εἰς ὕδωρ ψυχρόν. βέλτιον δὲ εἰ καὶ χιόνι περιπλασθῇ τὸ ἀγγεῖον. ἐπὶ δὲ τῆς χρίσεως μιγνύομεν ἀλφίτῳ λεπτοτάτῳ· κἄπειτα φυράσαντες ὡς ὑγρότερον εἶναι, ἐμπάττομεν εἰς ὀθόνιον δίπτυχον. καὶ ἐπιτίθεμεν κατὰ τῶν ὑποχονδρίων, οὐκ ἐῶντες χρονίζειν, ἀλλ' ἐπειδὰν γένηται χλιαρὸν, αἴροντες μὲν τοῦτο, ἐπιτίθεμεν ἕτερον. καὶ τοῦτο διαπαντὸς ἐκ διαδοχῆς ποιοῦντες, ἄχρις ἂν ὁ κάμνων αἴσθηται τοῦ βάθους πως ψυχομένου, καὶ ἀδιψότερος γένηται. μιγνύομεν δὲ ἐνίοτε καὶ ἔλαιον ὀμφάκινον, ἢ ῥόδινον, ἐπειδὰν περὶ τὰ ὑποχόνδρια φλεγμονῶδες εἴη ἐρυσίπελας. καὶ ταῦτα μὲν ἱκανὰ εἰρῆσθαι περὶ τῶν πυρετῶν εἰς θεραπείαν ἡγούμεθα.

ΡΑΖΗ ΤΟΥ ΘΑΥΜΑΣΤΟΥ ΙΑΤΡΟΥ

λόγος περὶ λοιμικῆς, ἐξελληνισθεὶς ἀπὸ τῆς σύρων διαλέκτου πρὸς τὴν ἡμετέραν.

προοίμιον.

Ὅτι μὲν οὐδέν τι τῶν συνιστώντων τὴν ἰατρικὴν τέχνην παραλέλοιπε γαληνός, θεόσεπτε καὶ ἀξιοσέβαστε αὐτοκράτορ, οὐδέ τι τῶν σωμάτων θεραπείας τε καὶ ἐπιμελείας τὴν αὐτοῦ διάνοιαν ἐκπέφευγε, πᾶσιν οἶμαι διωμολόγηται, ὅσοι τοῖς ἐκείνου συγγράμμασί τε καὶ πονήμασιν ἐμμελῶς ἐντετυχήκασιν. οὐ μὴν ὥσπερ γε τοῖς ἄλλοις πεπόνηνται αὐτῷ αἱ πραγματεῖαι, οὕτω δὴ καὶ ἡ περὶ τῆς λοιμικῆς νόσου ἐξήπλωται διδασκαλία. ἀλλὰ μέμνηται μὲν καὶ ταύτης ἐν τῖσι λόγοις κατὰ πάροδον, καὶ ἐκ τοῦ παρήκοντος, ἐπεὶ μηδὲ σκοπὸν ἔθετο θεραπείαν τινὰ διδάξαι. ὥστε οὐ θαυμαστὸν εἰ μηδέν τι ἀξιόλογον ἔνιοι τῶν νῦν ἰατρῶν περὶ τὴν ταύτης ἐπιμέλειαν ἐνεδείξαντο, ἅτε μηδένα ἱκανὴν διδασκαλίαν καὶ ἀπηρτισμένην πρὸς τοῦ τῆς τέχνης καθηγητοῦ παραλαβόντες. ἐκεῖνο μέντοι οὖν θαύματος ἄξιον, ὅπως ὁ τὴν ἰατρικὴν τέχνην συγκεχυμένην οὖσαν διοργανώσας, καὶ περιορίσας τὰ ἀόριστα, κατέλιπε πρᾶγμα τῶν ἄλλων ἁπάντων ἀναγκαιότατον. οὐδεὶς γοῦν σχεδὸν ἀνθρώπων, ὃς οὐχ ἁλωτὸς τῷ τοιούτῳ νοσήματι καθέστηκεν. ἡ δὲ αἰτία λελέξεται ἐν τῷ προσήκοντι. καὶ μέντοι καὶ μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ γαληνοῦ ἄνδρες ἐλλόγιμοι τὴν ἑλληνικὴν φωνὴν ἔργῳ καὶ λόγῳ διαπρέψαντες, καὶ τὸν νοῦν πρὸς τὰ ὑψηλότερα τῶν μαθημάτων μετεωρίσαντες, εἰς ἄλλα μέν τινα σπουδῆς κἀκεῖνα ἄξια * ὅτι πολλοῖς ἐξεγεννήκασι. ταύτης δὲ οὐδεὶς τούτων ἐμνήσθη, οὐκ οἶδα κατὰ τὸ ὁπότερον, εἴτε οὐκ ἦν αὐτοῖς βούλησις, εἴτε οὐ προσῆν τῇ βουλήσει καὶ δύναμις. ἡμεῖς δὲ εἰ καὶ μηδὲν νῦν οἴκοθεν συνεισφέρομεν, ἀλλ' οὖν πειθόμενοι τῷ προστάγματί σου, τὴν παρὰ τοῦ σοφοῦ τούτου ῥαζῆ καλλίστην καὶ τελεωτάτην περὶ τῆς λοιμικῆς νόσου πραγματείαν σαρακηνικαῖς λέξεσιν ἐκτεθειμένην, εἰς τὴν ἑλληνίδα μεταμειψάμενοι φωνὴν, ἠνέγκαμεν τῷ κράτει σου, ὡς ἂν μηδὲ ταύτης ἄμοιρος ἡ θεόσοφός σου εἴη ψυχὴ, ψυχωφελοῦς οὔσης τῆς σπουδῆς, καὶ κοινωφελοῦς τῆς προνοίας. εἰ δὲ καὶ εὐγνώμονες καὶ δεκτέοι κριθείημεν σοι τῷ ἀγαθῷ δεσπότῃ καὶ βασιλεῖ, σοὶ χάρις ἂν εἴη τῷ προτρέψαντι καὶ κινήσαντι, καὶ καθ' ἑκάστην πρὸς τὸ ἀγαθὸν ὁδηγοῦντι. ἀρξώμεθα οὖν τὴν τοῦ σοφοῦ διδασκαλίαν ἐξελληνίσαι, τὴν ἐνυπόστατον θεοῦ σοφίαν ὁδηγὸν γενέσθαι ἐπικαλούμενοι, ἀπταίστως διελθεῖν τὴν προκειμένην θεωρίαν, καὶ μὴ ἐπὶ θάτερα μετακλίνειν, ἀλλ' ὥσπερ ἐπὶ κάλων βαίνοντες, * ἀτέρμα διαδύοντες ἔνθεν κἀκεῖθεν, ἀρρεπεῖς τε καὶ ἀπερίπολοι, μήτε λέξιν ἐπαμφοτερίζουσαν διαλαθεῖν ἡμᾶς, μηδ' αὖ νόημα ἀμφιλαφὲς καὶ ὑψιπετὲς διαδιδράσκειν. οὗτος τοίνυν ὁ θαυμαστὸς ἀνὴρ εἰς δύο ἤδη τεμὼν τὴν νόσον, εἰς ιέ τὴν ὅλην πραγματείαν ἐμερίσατο.

Τὰ ἐμπεριειληφθέντα ἑκάστῳ τῶν λόγων.

Ἐν μὲν τῷ αῳ λόγῳ, περιέταξε τὰς αἰτίας ἀφ' ὧν συνίσταται ἡ λοιμική, καὶ ὅπως σχεδὸν πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐμπίπτουσι τῷ τοιούτῳ νοσήματι.
Ἐν δὲ τῷ βῳ, περὶ τῶν ἐπιτηδείων σωμάτων πρὸς τὴν λοιμικήν, ἔγραψε.
Ἐν δὲ τῷ γῳ, περὶ τοῦ καιροῦ ἐν ᾧ ἐπιδημεῖ κατὰ πολύ.
Ἐν δὲ τῷ δῳ, τὰ σημεῖα τῆς εἰσβολῆς τῶν δύο εἰδῶν τῆς λοιμικῆς.
Ἐν δὲ τῷ εῳ, περὶ προφυλακῆς τῆς νόσου, πρὸ τοῦ φανῆναι τὰ σημεῖα τῆς λοιμικῆς. καὶ πῶς δεῖ ἐπέχειν ὅπως μὴ ὅλως συνίστηται, ἢ ἵνα μὴ εἰς ἀμετρίαν προήκῃ μετὰ τὸ φανῆναι τὰ σημεῖα.
Ἐν δὲ τῷ ϛῳ, περὶ θεραπείας τῆς λοιμικῆς.
Ἐν δὲ τῷ ζῳ, πῶς δεῖ ἐπικουρῆσαι τῇ φύσει εἰς τὸ ἐξῶσαι τὴν λοιμικὴν πρὸς τὸ ἐπιφλύξαι τοῦ σώματος.
Ἐν δὲ τῷ ηῳ, περὶ τῆς προνοίας τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ τοῦ λαιμοῦ. καὶ τῆς ἐπιμελείας τοῦ ὅλου σώματος, ὅταν φανῶσι τὰ σημεῖα τῆς λοιμικῆς.
Ἐν δὲ τῷ θῳ, εἰς τὸ ταχυπεπτῆσαι τὴν λοιμικήν.
Ἐν δὲ τῷ ιῳ, εἰς τὸ ξηρᾶναι τὰ πεπεμμένα τῆς λοιμικῆς.
Ἐν δὲ τῷ ιαῳ, πῶς δεῖ καθαίρειν τὰς λεπίδας καὶ ἐσχάρας τῆς λοιμικῆς.
Ἐν δὲ τῷ ιβῳ, πῶς δεῖ ἐξαλείφειν τὰς οὐλὰς ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ, καὶ τοῦ ὅλου σώματος.
Ἐν δὲ τῷ ιγῳ, περὶ διαίτης καὶ τροφῆς τῶν ἑαλωκότων τῇ λοιμικῇ.
Ἐν δὲ τῷ ιδῳ, περὶ ἐπιμελείας γαστρὸς τῶν συσχεθέντων τῇ λοιμικῇ.
Ἐν δὲ τῷ ιεῳ, περὶ τῶν ἐπικινδύνων καὶ ὀλεθρίων λοιμικῶν.

λόγ. α'

Περὶ συστάσεως λοιμικῆς, καὶ ὅπως σχεδὸν πάντες ἄνθρωποι ἐμπίπτουσι τῷ τοιούτῳ νοσήματι.

Λίσκονται σχεδὸν πάντες ἄνθρωποι τῇ λοιμικῇ κατὰ τάδε. ὅτι περ πᾶς ἄνθρωπος ἀπὸ γενέσεως ἄχρι τῆς ἐσχάτης πρεσβυτικῆς ἡλικίας, εἰς μεταβολὴν καὶ ξηρότητα προήκει. ὅθεν τὸ τῶν βρεφῶν αἷμα πολὺ ὑγρότερον πέφυκε τοῦ ἐν τοῖς νεανίσκοις, πολλῷ μᾶλλον καὶ τοῦ ἐν τοῖς γέρουσιν· ἀλλὰ μὴν καὶ δαψιλῆ τὴν θέρμην κέκτηνται, καθὼς καὶ ὁ γαληνὸς ἐν τῷ τῶν ἀφορισμῶν ἐξηγήσεσι λέλεκται. ἡ ἐν τοῖς παισί, φησί, θερμότης, ἀμετροτέρα τῇ ποσότητι τῆς ἐν τοῖς νεανίσκοις· ἡ δ' ἐν τοῖς νεανίσκοις, σφοδροτέρα τῇ ποιότητι. δείκνυται δὲ τοῦτο ἐκ τῆς ἀξίας φυσικῆς ἐνεργείας τῶν τε αὐξήσεων καὶ πέψεων καὶ ἀναδόσεων τῶν ἐν τοῖς παισίν. ἔοικε δὲ τὸ τῶν βρεφῶν

τὸ βρεφῶν αἷμα, καὶ τὸ τῶν παίδων, τῷ γλεύκει τῷ μήπω ἀρξαμένῳ πέττεσθαι τὴν πέψιν τὴν προσήκουσαν εἰς τὴν τελείαν πέψιν, καὶ μήπω ἔχουσι κίνησιν τῆς πέψεως. τὸ δὲ τῶν νεανίσκων, ἔοικε τῷ γλεύκει τῷ ἤδη ζέσαντι, καὶ ἐκφυσήσαντι, καὶ μεταβληθέντι ἐκ τῆς πρώτης καταστάσεως, καὶ ἀναπνεύσαντι τὸ πλεῖστον τοῦ ἀτμοῦ καὶ τοῦ περιττώματος· οἷόνπερ ἐστὶν ὁ οἶνος ὁ πεπεμμένος καὶ προαυξηθεὶς, καὶ εἰς τελείαν φθάσας κατάστασιν. τὸ δὲ τῶν γερόντων αἷμα ἔοικε τῷ οἴνῳ τῷ διαπνεύσαντι καὶ ἀποβαλόντι τὴν σφοδρότητα, καὶ πλησιάσαντι τῷ ψυχθῆναι καὶ ὀξωθῆναι. συνίσταται δὲ ἡ λοιμική, ὅτανπερ σήπηται τὸ αἷμα, καὶ ζέσῃ πρὸς τὸ διαπνεῦσαι τὰ ἀτμώδη καὶ ἰλυώδη περιττώματα· καὶ ὅταν μεταβάλληται ἐκ τοῦ βρεφικοῦ αἵματος τοῦ ἐοικότος τῷ γλεύκει, πρὸς τὸ τῶν νεανίσκων αἷμα τὸ ἐοικὸς τῷ οἴνῳ τῷ πεπεμμένῳ. καὶ ἔοικεν αὕτη καθ' ἑαυτὴν ἡ λοιμικὴ τῇ ζέσει, καὶ τῷ πομφολυγισμῷ, ὅπερ συμβαίνει ἐν τοῖς γλεύκεσιν ἐν τῷ καιρῷ τῆς ζέσεως· καὶ διὰ τοῦτο πάντες σχεδὸν ἁλωτοὶ καθεστήκασι τῷ τοιούτῳ νοσήματι, καὶ μᾶλλον οἱ ἄρρενες, ὅτι ἐξ ἀνάγκης μεταβάλλεται τὸ αἷμα ἐκ τῆς πρώτης καταστάσεως πρὸς τὴν δευτέραν κατάστασιν, ὥσπερ ἐξ ἀνάγκης μεταβάλλονται τὰ γλεύκη πρὸς τὴν μετὰ τὴν ζέσιν καὶ πομφολυγισμὸν κατάστασιν. καὶ μόλις ἂν εὑρεθείη κρᾶσις βρέφους ἢ καὶ παιδὸς μεταβαλλομένη ἐκ τῆς πρώτης πρὸς τὴν δευτέραν κατάστασιν, ἐν χρόνῳ καὶ κατὰ βραχὺ καὶ ἐφεξῆς, ὥστε καὶ τὴν ζέσιν φανῆναι καὶ τὴν μεταβολὴν ἐν τῷ αἵματι, ἐν χρόνῳ, καὶ κατὰ βραχύ. διότι τὴν τοιαύτην κρᾶσιν τὴν ἐφεξῆς οὕτω μεταβαλλομένην, ψυχρὰν καὶ ξηρὰν χρὴ εἶναι. ἡ δὲ τῶν παίδων κρᾶσις ἐναντία τούτοις. τὰ γὰρ πρι-στῶντα ὡς ἡ τῶν παίδων κρᾶσις θερμὴ καὶ ὑγρά, ὅτι ἡ τροφὴ τούτων ἐκ τοῦ γάλακτός ἐστιν. εἰ δὲ καὶ οὐ τρέφονται οἱ παῖδες ἐκ τοῦ γάλακτος, ἀλλ' οὖν ἐξ ὑπογείου καὶ ἔναγχος ταύτην ἐκέκτηντο δίαιταν καὶ τροφήν, ἢ αἱ ἄλλαι ἡλικίαι ἅπασαι. καὶ μὴν δὴ καὶ αἱ περὶ τὴν δίαιταν πλημμέλειαι τούτων, πλείονες τῶν ἄλλων τυγχάνουσι· καὶ διὰ τοῦτο σπανίως ἄν τις τούτων τούτου τοῦ νοσήματος ἐξέφυγεν. ἐξαλλάττεται δέ πως ἐν τῇ νόσῳ κατὰ τὰς διαφορὰς δήπου τῶν κράσεων, καὶ τὰς διαίτας, καὶ τὰς ἕξεις, καὶ τὸν περιεχόμενον ἀέρα, καὶ τὴν τοῦ αἵματος κατάστασιν, τὸ ἐν ταῖς φλεψὶν, ἐν τῷ ποιῷ, καὶ τῷ ποσῷ. καὶ τούτου ἕνεκεν προλαμβάνει ἔν τισι, καὶ ὑστερεῖ ἔν τισι· καὶ αὔξεται ἔν τισι, καὶ ἐλαττοῦται ἔν τισι· καὶ ἔστιν ἄγαν μοχθηρὸν τῷ ποιῷ ἔν τισι, καὶ ἧττον μοχθηρὸν ἔν τισιν. οἱ δὲ νεανίσκοι διότι ἤδη μετεβλήθησαν τὰ αἵματα αὐτῶν πρὸς τὴν δευτέραν κατάστασιν, καὶ τετελείωται ἡ πέψις αὐτῶν, καὶ διεπνεύσθη ταύτης ἡ κατάστασις τῆς ὑγρότητος ὑφ' ἧς συνίσταται ἡ σῆψις, σπανίως αὐτοῖς ἐνσκήπτει ἡ νόσος. ἐκείνοις οὖν ἐνσκήπτει, τοῖς ἔχουσι περιττὴν ὑγρότητα ταῖς φλεψὶν, ἢ μοχθηρὰν ποιότητα καὶ διακεκαυμένην ἄγαν, ἢ τοῖς ἑαλωκόσιν εὐφόρῳ λοιμικῇ ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ, δι' ἧς οὐ τελείως μετεβλήθη τὸ αἷμα πρὸς τὴν τελείαν κατάστασιν. ἐνσκήπτει δὲ καὶ τοῖς ἔχουσι βληχρὰν τὴν θέρμην καὶ πεπαυμένην. νεανίσκῳ δὲ γυμνουμένῳ, διαιτηθέντι δίαιταν εἰς πολυσαρκίαν ἄγουσαν, ἢ δίαιταν πληθύνουσαν καὶ διαφθείρουσαν τὸ αἷμα. τοῖς δὲ πρεσβύταις οὐ συμβαίνει, εἰ μὴ ἐν τοῖς λοιμώδεσι καταστάσεσι τῶν ἀέρων τῶν σηπεδονωδῶν, τῶν μοχθηρῶν. ἐν οἷς κατὰ πολὺ ἐπιδημεῖ τὸ τοιοῦτον νόσημα, διότι ὁ ἐκβεβηκὼς τὴν συμμετρίαν ἄκρον πρὸς τὴν θερμότητα καὶ ὑγρότητα, καὶ τὸ θερμὸν κατάστημα, συντείνει πρὸς τὸ νόσημα, διὰ τὸ μετακομίζειν τὸ πνεῦμα τὸ ἐν ταῖς δυσὶ

Sanguis puerorum musto, iuvenum vino defaecato, senum vappae est persimilis.

κοιλίαις τῆς καρδίας, πρὸς τὴν ἰδίαν κρᾶσιν διὰ μέσης τῆς καρδίας. εἶτα μετακομίζει καὶ τὸ ὅλον αἷμα τὸ ἐν ταῖς ἀρτηρίαις, εἰς τὴν οἰκείαν κατάστασιν. εἰπόντες οὖν τὴν αἰτίαν τῆς λοιμικῆς διὰ βραχέων καὶ καθολικῶν λόγων, ἰτέον καὶ πρὸς τὰ ἐπιτήδεια σώματα τῇ λοιμικῇ.

λόγ. β' Περὶ τῶν ἐπιτηδείων σωμάτων πρὸς τὴν λοιμικήν.

Εἰσὶ τοίνυν τὰ λευκὰ σώματα καὶ ὑγρά, καὶ πολυσαρκίαν ἔχοντα, καὶ ἐρυθρά, καὶ τὸ χείριστον, ἐὰν ὦσιν ἐπὶ τούτοις τῶν ἁλισκομένων τοῖς συνεχέσι πυρετοῖς, αἱμορραγίαις τε καὶ αἱματικαῖς διαθέσεσι, καὶ φλυκταίναις, καὶ ὀφθαλμίαις, καὶ λήμαις, καὶ ἐξανθήμασιν. εἰ δὲ καὶ χρῶνται κατὰ πολὺ τοῖς ἡδύσμασι, καὶ μᾶλλον τοῖς φοίνιξι, καὶ τῷ μέλιτι, καὶ τοῖς σύκοις, καὶ τοῖς εἴδεσι τῶν παχυμερῶν, καὶ γλυκέων, οἷον μελιπήκτοις, ἀθήραις, ἔτι χείριστα. καὶ μὴν δὴ καὶ ἡ πολυποσία τοῦ οἴνου, καὶ ἡ χρῆσις τοῦ γλυκέος γάλακτος βλαβερὰ ἐν τῇ τοιαύτῃ διαθέσει. τὰ δὲ ἰσχνὰ σώματα, τὰ χολώδη καὶ ξηρὰ καὶ θερμά, ἐπιτήδειά εἰσι πρὸς τὴν εὐλογίαν. εὐλογίαν δ' ὠνόμασαν οἱ παλαιοί, τὸ ἓν εἶδος τὸ μοχθηρότερον τῶν δύο, καθὰ καὶ παρὰ πολλῶν οὕτως ὀνομάζεσθαι ταύτην ἀκούω. ἐν γὰρ ταῖς ἑλληνικαῖς διαλέξεσι κλῆσις ταύτης οὐχ εὕρηται. ὁ δὲ σοφὸς οὗτος ἀνὴρ τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ, χάσπε ὠνόμασε· δηλοῖ δὲ ἡ λέξις τὸ κατ' αὐτό. οἶμαι δὲ ὅτι κατ' αὐτὴν τὴν λοιμικήν, ὁ λόγος βούλεται. εἰ δὲ καὶ διαφέρουσιν ἀλλήλων ἐν ταῖς διαθέσεσιν, ἀλλ' οὖν καὶ κοινότητα ἔχουσι, καὶ οὐδὲν ἀπεικός. οὐδὲν οὖν ἐστι διαφορὰν ἔχον, μὴ καὶ κοινότητα ἔχον. ἀλλ' ἵνα μὴ περὶ τοῦ ὀνόματος τὸν καιρὸν διατρίβωμεν, τοῦ σοφοῦ τούτου τὰς διαφορὰς κατὰ τὸν οἰκεῖον καιρὸν διασαφοῦντος, ἐπὶ τὸν προκείμενον τὸν λόγον ἐπανάξομεν. εἰ δὲ καὶ ἴσως λοιμικὴν ἐξανθήσουσιν, ἐὰν ἐκ τῶν ἐναντίων συμβαίνῃ, ἢ εὐαρίθμητα εἴη, καὶ ὀλιγοστά, καὶ ἀμυδρά, ἢ μοχθηρὰ καὶ ἄγαν ὀλέθρια, ἢ αὐχμηρὰ καὶ ξηρά, σηπόμενα, καὶ οὐ πεττόμενα. τὰ δὲ ἰσχνὰ σώματα καὶ ψυχρὰ τὴν κρᾶσιν, ἀνεπιτήδεια τοῖς δύο εἴδεσι τούτοις, τῇ τε λοιμικῇ καὶ τῇ εὐλογίᾳ. εἰ δ' ἴσως συμβαίη, βληχρὰ ἂν εἴη, μετὰ συνεχῶν μὲν πυρετῶν ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἄχρι τέλους, πλὴν μέτρια, πεπεμμένα καὶ πρᾳέα.

λόγ. γ' Περὶ τοῦ καιροῦ ἐν ᾧ ἐπιδημεῖ κατὰ πολὺ ἡ λοιμική.

Ὁ δὲ καιρὸς ἐν ᾧ ἐπιδημεῖ καὶ πληθύνει, ἔστιν οὗτος· τὰ ἔσχατα τοῦ φθινοπώρου, καὶ ἀρχὴ τοῦ ἔαρος, καὶ ὅταν ᾖ τὸ θέρος ἔπομβρον, καὶ πνεύσωσιν ἐπάλληλοι νότοι, καὶ ὅταν ᾖ ὁ χειμὼν ἀλεεινός, καὶ τὸ κατάστημα νότιον. ὅταν δὲ ᾖ τὸ θέρος σφοδρὸν τὴν θέρμην, καὶ τὴν ξηρότητα, καὶ ᾖ τὸ φθινόπωρον θερμὸν καὶ ξηρόν, καὶ ὑστερήσῃ ἡ βροχὴ κατὰ πολύ, περιλαμβάνει ἡ εὐλογία πρὸς τοὺς ἐπιτηδείους αὐτῇ· πρὸς τοὺς ἰσχνούς, φημί, καὶ θερμούς, καὶ χολώδεις· καὶ πολλάκις ἔν τισι χώραις, τοῖς ἐγχωρίοις ἔθεσι χρωμένοις τοῦ περιέχοντος καταστήματος, λεληθότως μεταβαλλομένου πρὸς τὸ λοιμῶδες, ἀσινῆ διέμειναν τὰ σώματα· ἐν δὲ χρησταῖς καταστάσεσιν, ἐλοιμώθησαν. αὐτίκα γοῦν χρὴ προφυλάττεσθαι ὅταν ἄρχηται ἐξαπλοῦσθαι, καὶ προσπελάζειν τοῖς ἀνθρώποις, καθὰ παρακατιὼν διηγήσομαι.

λόγ. δ' Περὶ τῶν σημείων τῆς εἰσβολῆς τῶν δύο εἰδῶν τῆς λοιμικῆς.

Τὰ δὲ σημεῖα τῆς λοιμικῆς καὶ τῆς εὐλογίας τὰ ἐναργῶς ἐμφαίνοντα τὸν παροξυσμόν, εἰσὶ ταῦτα. προηγεῖται τῶν δύο εἰδῶν τούτων τῆς νόσου, συνεχὴς πυρετός, ὀδύνη νώ-

του,

του, κνῆσις ῥινός, πτύα ἐν τῷ ὕπνῳ. ταῦτα τὰ ἴδια σημεῖα τούτων, καὶ μᾶλλον ἡ τοῦ νώτου ὀδύνη μετὰ τοῦ πυρετοῦ. σὺν τούτοις καὶ νύττεσθαι δοκεῖ ὁ κάμνων πᾶν τὸ σῶμα. ἐπὶ τούτοις καὶ σκορδινισμός, καὶ χάσμη συχνή, καὶ ὀδύνη ἐν τῷ λαιμῷ καὶ ἐν τῷ θώρακι, μετὰ δυσπνοίας, καὶ βηχός, καὶ τῆς τοῦ σώματος ξηρότητος, καὶ φλογώσεως, καὶ πτυέλου παχύτητος· εἰσὶ παρὰ τούτοις καὶ βραγχώδεις τὴν φωνήν, μετὰ κεφαλαλγίας, καὶ σφυγμῶν κεφαλῆς, καὶ βάρους· ἐπὶ τούτοις καὶ δυσφοροῦσι, καὶ ἀλύουσι, καὶ ναυτιῶσι, καὶ ἀσώδεις εἰσί. πλὴν ὁ ἔμετος, καὶ τὸ δυσφορεῖν καὶ τὸ ἀλύειν, συνεδρεύει τῇ λοιμικῇ, ἢ τῇ εὐλογίᾳ. ἡ δὲ τοῦ νώτου ὀδύνη, καὶ ἡ θερμότης τοῦ ὅλου σώματος, καὶ ἡ φλόγωσις, καὶ ἡ πύρωσις, καὶ ἡ στιλπνότης τῆς χροιᾶς, καὶ μᾶλλον ἡ σφοδρότης τῆς ἐρυθρότητος τῶν φατνίων, οἰκειότερα ἐστὶ τῇ εὐλογίᾳ. διὸ χρὴ ὅταν ἴδῃς ταῦτα τὰ σημεῖα, καὶ μᾶλλον τὰ ἐπικρατέστατα, οἷον ὀδύνην νώτου, πτύαν μετὰ συνεχοῦς πυρετοῦ, γινώσκειν ὅτι ἄρχεται ἡ λοιμική, εἰ καὶ οἰκειοτέρα ἐστὶ ταύτῃ ἡ ὀδύνη τοῦ νώτου, ὡς εἴπομεν. ἔτι δὲ ἐν τῇ λοιμικῇ τὸ ἀλύειν καὶ τὸ ναυτιᾶν, ἐστὶ σημεῖα ἐναντία, διότι ἡ εὐλογία συνίσταται ἐξ αἵματος χολώδους. ἡ δὲ ἐπιεικὴς λοιμικὴ πλείονα ἔχει τὴν ποσότητα τοῦ χρηστοῦ αἵματος, οὐ μοχθηροῦ καὶ διεφθαρμένου, καὶ διὰ τοῦτο συνεδρεύει αὐτῇ ἡ ὀδύνη τοῦ νώτου, διότι ἐπιτέταται ἡ φλὲψ καὶ ἡ ἀρτηρία μεταξὺ τῶν δυοῖν ὀστοῖν τῶν συμπαρακειμένοιν τῇ ῥάχει. μνημονευτέον οὖν τοῦ σκοποῦ τῆς ἐπιμελείας, καὶ τῆς προνοίας ὁμοῦ, καὶ καθολικοῦ λόγου. καὶ πρῶτον εἴπωμεν τὴν προφυλακήν, ὅπως δεῖ πρὸ τοῦ φανῆναι τὰ σημεῖα, ἀπωθεῖν, καὶ μετὰ τὸ φανῆναι τὰ σημεῖα, ἐκκρίνειν τὴν νόσον. τὸ δὲ δεύτερον, ταχέως ἐκμοχλεύοντα. τὸ δὲ τρίτον, τὴν πρόνοιαν τοῦ ὀφθαλμοῦ, καὶ τῶν βλεφάρων, καὶ τῶν κυψελίδων, καὶ τὰ ἐντὸς τῶν μυκτήρων, καὶ τοῦ λαιμοῦ, καὶ τῶν ἄρθρων πάντων, ἵνα μὴ συμβῇ μετάπτωσις μοχθηρά. τὸ τέταρτον, τὸ ταχὺ πεπλῆσαι τὴν νόσον. τὸ πέμπτον, τὸ ταχέως ξηρᾶναι τὰ ἐξανθήματα. ἐν δὲ τῷ ἕκτῳ, πῶς δεῖ ἐκβάλλειν τὰς ἐσχάρας, καὶ τὰ ὄστρακα, καὶ τὰς λεπίδας. ἐν δὲ τῷ ἑβδόμῳ, πῶς δεῖ ἐξαλείφειν τὰς οὐλάς. ἐν δὲ τῷ ὀγδόῳ, περὶ διαίτης καὶ τροφῆς τῶν λοιμιώντων. ἐν δὲ τῷ ἐννάτῳ, πῶς δεῖ φυλάττειν τὴν γαστέρα, ἵνα μὴ ἐκρέῃ κατὰ πολύ, καὶ εἰς ὄλεθρον καταστήσῃ. ἐν δὲ τῷ δεκάτῳ, τὰ σημεῖα τῶν ἐπιεικῶν καὶ ὀλεθρίων. εἰπεῖν δὲ δεῖ ἑνὶ ἑκάστῳ σκοπῷ λόγον καθολικὸν συντετμημένον, καὶ ἱκανόν. χρὴ οὖν φλεβοτομεῖν μειράκια, καὶ παῖδας, καὶ νεανίσκους τοὺς μήπω εἰς λοιμικὴν πεπτωκότας, ἢ καὶ περιπεπτωκότας λοιμικῇ εὐφόρῳ καὶ ἀμυδρᾷ· καὶ μᾶλλον ἐν ταῖς προδηλωθείσαις λοιμώδεσι καταστάσεσι, πρὸ τοῦ πυρέξαι καὶ φανῆναι τὰ σημεῖα τῆς νόσου. φλεβοτομητέον δὲ τοὺς τεσσαρεσκαιδεκαετεῖς. τοὺς δὲ ἧττον, σικυαστέον, καὶ ψυκτέον τοὺς οἴκους ἐν οἷς κατακλίνονται. τροφῇ δὲ χρηστέον, τοῖς δι' ὀμφακίων ἑψημένοις, τοῖς τε ὀξώδεσι πηκτοῖς, καὶ τοῖς ἁπλῶς ὀξώδεσι, καὶ ταγηνίοις ὀξυστοῖς, καὶ θριδακίναις. δίδου δὲ καὶ ὕδωρ ἐκ πηγῶν διαυγῶν, καὶ ψυχρὸν ἄγαν· εἰ δ' οὖν, ἀλλ' ἐν χιόνι κατεψυγμένον. ῥαντιστέον δὲ ἐκ τούτου τοῦ ψυχροῦ καὶ τοὺς οἴκους ἐν οἷς κατακλίνονται. προσάγατε δὲ αὐτοῖς κατὰ καιρὸν ῥοιὰς ὀξινούς, καὶ ἑψήματα τῶν ὀξινῶν, καὶ στρυφνὴν ὀπώραν, καὶ τὰ ὀξώδη τῶν κίτρων, καὶ τοὺς ὄμφακας, καὶ συκόμορα, καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις. εἰ δέ τις θερμοτέραν τὴν κρᾶσιν κέκτηται, καὶ διακαίεται, χυλὸν προσιέσθω ἀκριβῶς καθεψημένον, ἐμβληθέντα δὲ πρότερον, οἷον τὸ τέταρτον τούτου, χυλὸς ὀξινῆς ῥοιᾶς. εἰ δέ τις ἧττον διακαίεται, χρήσθω ἅμα παρὰ ἀλφίτοις μετὰ καὶ σακχάρεως. ἔχου δὲ τῶν

ὀξωδῶν τροφῶν, καὶ τῆς φακῆς, καὶ τοῦ ὄμφακος, καὶ τῶν ὀξειῶν ῥοιῶν μᾶλλον. διότι ταῦτα μᾶλλον τῶν ἄλλων παχύνει τὸ αἷμα, καὶ ψύχει, καὶ κωλύει, καὶ ἀπωθεῖ τὴν λοιμικήν. συμφέρει γὰρ ἐν παντὶ καιρῷ ἡ τοιαύτη δίαιτα, καὶ λοιμώδεσι καταστάσεσιν, ἐλαττοῖ τὴν μοχθηρίαν τῶν φυμάτων, καὶ τῶν πνιγηρῶν διαθέσεων, καὶ συλλήβδην εἰπεῖν, ἁπάντων τῶν ξανθοχολικῶν καὶ αἱματωδῶν νοσημάτων. ἐν μεσημβρίᾳ δὲ ἀποπλυθήτωσαν ἐν ψυχρῷ ὕδατι, καὶ ἐν κολυμβήθραις ἐμβιβαζέσθωσαν. καὶ νήχεσθαι ἐν αὐταῖς συγχωρείσθωσαν, καὶ διακελευέσθωσαν. εὐλαβείσθωσαν δὲ τὸ γλυκὺ γάλα, καὶ τὸν οἶνον, καὶ τοὺς φοίνικας, καὶ τὸ μέλι, καὶ ἁπλῶς ἅπαντα τὰ γλυκέα, καὶ τὰ θερμὰ ἀρτύματα, καὶ τὰ δαυκία, τά τε περιστερόπουλα, καὶ τὰ ὕπτα κρέα. δίδου δὲ ἐπὶ τούτοις ὅταν ἡ κρᾶσις αὐτῶν ἄγαν ἐστὶ θερμὴ καὶ ὑγρά, καὶ ἐπιτηδεία πρὸς σῆψιν, ἢ θερμὴ καὶ ξηρά, ἐπιτηδεία πρὸς ἔκκαυσιν καὶ πύρωσιν, καὶ ὁ καιρὸς λοιμώδης καὶ μοχθηρός, ἐκ τῶν λεχθησομένων φαρμάκων. καὶ τοῖς μὲν ἔχουσι κράσεις θερμὰς καὶ ξηράς, διακεκαυμένας, συμφέρει προσάγειν τῶν λαχάνων τὰ ψυχρὰ καὶ ὑγρά, οἷον μαλάχην, κολοκύνθην, βλῆτα, λάπαθα, καὶ τετράγουρα. κωλυτέον δὲ αὐτοὺς τοῦ μηδόλως χρῆσθαι πέποσι γλυκέσι. εἰ δὲ ἴσως μεταλάβωσι τούτου, πιέτωσαν ἐπ' αὐτῷ παραυτίκα χυλὸν τῶν ὀξωδῶν ὀπωρῶν. τρέφε δὲ αὐτοὺς τῶν ἰχθύων τοῖς μαλακοσάρκοις. καὶ ἐκ τοῦ ὀξώδους γάλακτος τὸ ὀξωδέστερον, καὶ οἷον ἰχὼρ ἐκκρινόμενον, τὸ παρὰ τοῦ σοφοῦ τούτου ἐδίπ ὀνομασθέν. τῶν δὲ πολυσάρκων καὶ λευκῶν καὶ ἐρυθρῶν * ὑφελεῖν δεῖ τὴν ψύχουσαν τροφὴν καὶ ξηραίνουσαν, τὴν παρ' ἡμῖν δηλωθεῖσαν. κοινὰ δὲ ἔστωσάν σοι παραγγέλματα τοῖς πᾶσι ταῦτα, ἀπέχειν κόπου, λουτροῦ, ἀφροδισίων, κινήσεων, καὶ τοῦ διατρίβειν ἐν ἡλίῳ καὶ κόνει, καὶ τοῦ πίνειν τὸ ἑστὼς ὕδωρ. καὶ τῶν ὀπωρῶν, καὶ ὀσπρείων τῶν κακωθέντων ὑπ' ἐρυσίβης, ἢ πρὸς σηπεδονώδη ἀχθέντων διάθεσιν, ἢ καὶ ὑγρότητος ἐμπλησθέντων. κίνησον καὶ τὰς τούτων γαστέρας, εἰ καὶ τούτου δέοιντο, διὰ χυλοῦ δαμασκήνων, καὶ δι' ὀρροῦ γάλακτος, καὶ σακχάρεως. ἀπείργειν δὲ δεῖ αὐτοὺς καὶ τῶν σύκων καὶ τῶν σταφυλῶν, διότι τὰ σῦκα ἀπογεννῶσι φλυκταίνας, καὶ συνωθεῖ τὰ περιττώματα ἐπὶ τὰ ἐκτός, εἶτα καὶ ἐμφανῆ ἀπεργάζεται τὰς φλυκταίνας πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος. ἡ δὲ σταφυλὴ ἐμπίπλησι τὸ αἷμα τοῦ πνεύματος, καὶ εἰς ὄγκον αἴρει ἕτοιμον. καὶ ἐπιτήδειον τοῦτο ἀπεργάζεται πρὸς ζέσιν, καὶ πρὸς τὸν πομφολυγισμόν. εἰ δὲ καὶ ὁ ἀὴρ λοιμώδης ἄγαν ἐστὶ καὶ σηπεδονώδης, καὶ μοχθηρός, ἀπόματτε διόλου τὸ πρόσωπον διὰ ῥόδων σταλάγματος. ἀναδεύεσθαι δὲ ὀθόνια τοῖς ὀσφραντοῖς καὶ ὑγροῖς τούτοις, καὶ ἐπιτίθεσθαι ταῖς ῥισίν. αὕτη μὲν ἡ πρόνοια καὶ ἡ ἐπιμέλεια πάνυ ὠφέλιμός ἐστιν ἐν ταῖς λοιμικαῖς καὶ διεφθαρμέναις καταστάσεσι τῶν ἀέρων, καὶ ταῖς ἐπιδεδημηκυίαις νόσοις θεοῦ συναντιλαμβανομένου. σικυαστέον δὲ τὰ νεογνὰ βρέφη καὶ θηλάζοντα, ὅσα ὑπερέβησαν τὴν πενταμηνιαίαν, ὅταν ὦσιν εὔσαρκα, λευκὰ τὸ εἶδος καὶ ἐρυθρά. διαιτητέον δὲ τὴν τροφὴν ἐν ταύταις ταῖς δηλωθείσαις διαίταις. τοῖς δὲ μεταλαμβάνουσι τροφῆς, δίδου ἐκ τῶν προειρημένων σύμμετρα τῇ παρούσῃ καταστάσει. μνημονευτέον τοιγαροῦν τῶν τὸ αἷμα παχυνόντων φαρμάκων, καὶ ψυχόντων, καὶ ἀπειργόντων σήπεσθαι καὶ ταράττεσθαι, θεοῦ συνεργίᾳ.

Περὶ προφυλακῆς τῆς νόσου, πρὶν ἢ φανῆναι τὰ σημεῖα τῆς λοιμικῆς· καὶ πῶς δεῖ ἐπέχειν ἵνα μὴ ὅλως (ζωίσῃ), ἢ ἵνα μὴ εἰς ἀμετρίαν προήκῃ, μετὰ τὸ φανῆναι τὰ σημεῖα. λόγ. ε

A Ἀπείργει καθάπαξ ἅπαν ὀξῶδες, οἷον τὸ ὄξος, καὶ τὸ ὀξῶδες τοῦ γάλακτος τυφόμενον. ἐστὶ δὲ παρὰ τοῦ σοφοῦ τῇ αὐτοῦ διαλέκτῳ ὀνομασθὲν, ὅπερ καλῶς ἡλιασθῇ, καὶ τὰ τῶν κίτρων ὀξώδη. ὠφελιμώτερα δὲ τούτων, ὅσα καὶ στύφουσι, καὶ ὀξώδη εἰσίν, οἷον ὄμφαξ, καὶ ῥοῦς συριακὸς, καὶ μῆλα, καὶ κυδώνια, καὶ ὄξινα ῥοΐδια. καὶ ἅπαντα τὰ τῇ οὐσίᾳ αὐτῶν παχύνοντα τὸ αἷμα, οἷον, ζίζυφα, καὶ φακὴ, καὶ κορίανον, καὶ θριδακίνη, καὶ κώδυα, ἴντυβόν τε, καὶ στρύχνον, καὶ σπόδιον, καὶ ψύλλιον. Ἕτερον φάρμακον παῦον τὸν προοξυσμὸν, καὶ τὴν ταραχὴν τοῦ αἵματος, καὶ τοῦ πυρετοῦ. ὀνήσιμον δέ ἐστι καὶ ἥπατι κεκαυμένῳ, καὶ ἐκκρίνει τὴν ξανθὴν χολήν. Ῥόδων ἀπηλεσμένων ἐξάγια ι', σποδίου ἐξάγια κ', ῥοῦ συριακοῦ καὶ ψυλλίου, φακῆς κεκαθαρισμένης, ὀξυακάνθης, ἀνδράχνης σπέρματος, θριδακίνης σπέρματος, κωδείας λευκῆς καὶ μήκωνος ἀνὰ ἐξάγια ε', σαντάλου λευκοῦ ἐξάγια β' S''. ταῦτα κατὰ καιρὸν προσάγε ἅμα πρωΐ, ὅσον ἐξάγια β', μετὰ γο ε' χυλοῦ ὀξυκίτρου, ἢ χυλοῦ ῥοιᾶς, ἢ ὄμφακος, καὶ τῶν ὁμοίων. ὀνίνησι δὲ καὶ ὀξοσάκχαρ οὕτω κατασκευασθέν· μέρος ὄξους δριμέος, καὶ μέρη β' ῥοδοστάγματος μιγνύσθω, καὶ ἀναδευέσθω ἐν αὐτοῖς γο ε', ῥόδων φύλλων ξηρῶν ἀληθινῶν, καὶ γο β' αἰγυπτίου ῥόδων, καὶ γο α' ῥιζομαράθρου, ἐμβρεχέσθωσαν καὶ ἔασον ἄχρι τριῶν ἡμερῶν· καὶ οὕτως ἑψήσας, διήθησον. εἶτα οὕτως ἐμβληθήτω σάκχαρ διπλοῦν τοῦ ὄξους, ἢ καὶ τριπλοῦν, καὶ ἑψηθὲν ἐν χυλῷ ψυλλίου, κυκλίσκοις ἀπεργαζέσθω, καὶ ἐν καιρῷ προσφερέσθω, τῆς χρείας κατεπειγούσης, ὅσον ἐξάγια γ', μετὰ γο α' τοῦ δηλωθέντος ὀξοσάκχαρος. ὠφελεῖ δὲ εἰς τὸ νόσημα τοῦτο μεγάλως φάρμακον οὕτω κατεσκευασμένον. δυναμικώτερον γάρ ἐστιν, ὡς ἐθεασάμεθα πολλάκις, καὶ δεδοκίμασται, καὶ τὸ δι' ὀπωρῶν σκευαζόμενον, εἰ μήτιγε τὸ παρὰ τῶν ἰνδῶν συντεθὲν ὑπερφέρει τοῦ παρ' ἡμῖν δι' ὀπωρῶν γινωσκομένου. ἐκεῖνοι γὰρ οἱ ἰνδοὶ φάσκουσιν ὅτι ἐὰν πίῃ τις τὸ παρ' ἡμῖν δι' ὀπωρῶν σκευαζόμενον, ἤδη ἐξανθήσας * τὰ ἐξανθήματα, εἰς δέκα οὐκ ἀναδίδονται. τὸ δὲ παρ' ἡμῖν σκευάζεται οὕτως, ὄξους παλαιοῦ δριμέος λίτρας γ', ῥοιᾶς χυλοῦ, καὶ ὀξώδους κίτρου, καὶ ὄμφακος, ὀξυακάνθης, χυλοῦ συκομόρου, ἀποβρέγματος ῥοῦ συριακοῦ, χυλοῦ ζιζύφου, ἀποβρέγματος φακῆς, καὶ ἀποβρέγματος ταρχοῦ ἀνὰ λίτραν α', ἐμβληθέντος ἐπ' αὐτοῖς λίτρας γ' σακχάρεως, καὶ ἑψηθέντος ἄχρις ἂν εἰς σύστασιν ἀφίκηται ζουλαπίου· εἶτα λαβὼν λίτρας δ S'', σπόδιον λευκὸν ἄριστον, λείωσον ἐν ὅλμῳ καθαρῷ, εἶτα οὕτως ἔμβαλε ἐκ τοῦ κατασκευασθέντος φαρμάκου ἤδη ζέοντος, καὶ ἀνάτριβε διὰ τοῦ ὑπέρου, ἄχρις ἂν λυθῶσι καὶ συγκραθῶσιν ἄμφω. ταραττέσθω δὲ δι' ἀλκυνείων ἱμημάτων, ἢ διὰ ξύλου κιτρίνου· πλὴν εἰ δι' ἀλκυνείων ἱμημάτων ταράξειας, κρεῖττόν ἐστι. χρὴ δὲ τούτῳ πρὶν ἢ φανῆναι τὰ σημεῖα τῆς λοιμικῆς, καὶ μετὰ τὸ φανῆναι τὰ σημεῖα, ὡς ἡμεῖς μνημονεύσομεν. ὠφέλιμον γάρ ἐστι τοῦτο ἐν πάσῃ αἱματώδει καὶ ξανθοχολικῇ, καὶ πνιγηρᾷ διαθέσει, καὶ φλυκταίναις, καὶ τοῖς τοιούτοις, θεοῦ συνεργίᾳ. αὕτη ἐστὶν ἡ πρὸ τοῦ συμβῆναι τὸν πυρετὸν, προφυλακὴ τῆς λοιμικῆς. ἀπωθεῖ γὰρ ταῦτα ἐκ τοῦ ἐπιτηδείου πρὸς ἀπώθησιν, καὶ ἀναλώτους ἀπεργάζεται τοὺς χρωμένους τούτοις, ἢ τέως δυσαλώτους, ὡς μὴ καθάπαξ γίνεσθαι τὴν μεταβολὴν τοῦ αἵματος, πρὸς τὴν δευτέραν κατάστασιν ἐν ἀκαριαίῳ χρόνῳ μετὰ ταραχῆς καὶ ζέσεως καὶ συμπτωμάτων, τῶν ἐξ ἀνάγκης ἐπικινδύνων καὶ ἐμφόβων, ἀλλὰ κατὰ βραχὺ καὶ ἐπὶ προσήκοντι αὐτοῦ χρό-

νῳ, καὶ ἐφεξῆς, ὡς γίνεσθαι τὴν μεταβολὴν πέψιν καὶ οὐ σῆψιν, καὶ χωρὶς συμπτωμάτων, καὶ πυρετῶν ἐπικινδύνων, καὶ μοχθηρῶν, καὶ ὀλεθρίων, καὶ αἱματικῶν διαθέσεων, ὅσα περ ἀνάγκη συμβήσεσθαι.

λόγ. ϛ'

Περὶ θεραπείας τῆς λοιμικῆς.

Ὅταν δὲ ὁ πυρετὸς συμβῇ ὁ ἐναργῶς παριστῶν τὰ σημεῖα τῆς λοιμικῆς, οὐ δεῖ χρῆσθαι ταῖς διαίταις ταύταις ἀσκέπτως, ἀλλὰ μετὰ τοῦ διασκέψασθαι καὶ διακρῖναι, καὶ ἐπιστῆσαι τὸν νοῦν ἀκριβῶς, διότι ὁ ἐξ αὐτοῦ τικτόμενος κίνδυνος μέγιστος ἄγαν. τοῦ γὰρ αἵματος ταραττομένου καὶ εἰς ὄγκον αἰρομένου, καὶ αὐξομένου καθάπαξ, καὶ τῆς φύσεως ἀγωνιώσης πρὸς τὸ ἀπωθεῖν καὶ ἐκκρίνειν ἅπαντα τὰ περιττώματα ἐκτὸς, καὶ πρὸς τὰ ἕτερα μόρια τοῦ σώματος, εἰ μὲν οὐκ ἀνύοι, οὐδ' ἐφίκοιτο ἡ ἐπιμέλεια πρὸς τὸ παχῦναι καὶ σβέσαι ἅπερ ἐχρῆν πρὸ τῆς εἰσβολῆς, ἀνάγκη προοξυνθήσεσθαι ἅπαξ καὶ δὶς καὶ τρίς· καὶ τότε οὐ μόνον οὐκ ἔσται ἀρήγων τῇ φύσει, ἀλλὰ καὶ ἀντιμαχόμενος καὶ ἀνθιστάμενος τῇ ἐνεργείᾳ αὐτῆς. οὐδὲ γὰρ οἷόν τε ἐστὶν ὅταν σφοδρῶς ζέσῃ καὶ ταραχθῇ, παύειν αὐτὴν, εἰ μὴ διὰ τῶν ἐπισφαλῶν ἄγαν, τῶν ὑπερβολικῶς ψυχόντων καὶ πηγνύντων τὸ αἷμα, οἷον, ὀπίου, κωνείου, χυλοῦ θριδακίνης, καὶ στρύχνου, καὶ τῶν τούτοις παραπλησίων. πλὴν οὐκ ἀκίνδυνος ὁ σκοπὸς οὗτος τῆς θεραπείας, διότι ἴσως γενήσεται καθάπαξ πῆξις τοῦ αἵματος, καὶ σβέσις τῆς ἐμφύτου θερμότητος. ὅμως εἰ μὴ ὑπερβολικῶς ψύξεις, οὐκ ἂν δυνήσῃ σβέσαι τὴν ζέσιν τῆς νόσου, καὶ ἀντιμάχεσθαι τῇ ἀγριότητι καὶ σηπεδονώδει θέρμῃ. τὰ δὲ μεθ' ὑπερβολῆς ἐμψύχοντα πολλάκις ὑπερβαίνουσι τὴν συμμετρίαν, καὶ σβεννύουσι τὴν ἔμφυτον θέρμην. ὑποθέσθαι τοιγαροῦν σοι βούλομαι ὅπερ παρεωράθη ἐνίοις τῶν ἰατρῶν, τοῖς μὲν ἐξ ἀμαθίας, τοῖς δὲ ἐκ τῆς πρὸς τὴν τέχνην φειδωλίας, ὅπως μὴ παρακεκινδυνευμένη γενήσεταί σοι καὶ ἐφάμαρτος ἡ θεραπεία. Θεραπεία. Ὅταν οὖν ἴδῃς τὰ σημεῖα τῆς λοιμικῆς, τάσιν τοῦ σώματος, συχνὸν σκορδινισμὸν, ὀδύνην νώτου, ἐρυθρότητα, ἔρευθος ὀφθαλμῶν, σφοδρὸν σφυγμὸν τῆς κεφαλῆς, καὶ σφυγμὸν τοῦ κάμνοντος μέγαν καὶ ἐξωγκωμένον, καὶ μεγάλα εἰσπνέοντα, καὶ τὰ ἤθη τῆς ψυχῆς χαλεπὰ, καὶ τὸ οὖρον θολερὸν, καὶ ἐρυθρὸν, καὶ τὴν ἁφὴν τοῦ σώματος μαλακὴν καὶ θερμὴν, οἵα δὴ ἡ τῶν λελουμένων ἐστὶ, καὶ ἔστι πολύσαρκος ὁ κάμνων, καὶ ἡ δίαιτα πληθωρικὴ, τέμνε τὴν φλέβα, καὶ ἔκχεε αἷμα πλεῖστον ἄχρι λειποθυμίας. ἄριστον δὲ ἐκχεῖν ἐκ τοῦ μέσου ἀγκῶνος, ἢ ἐκ τῶν παραφυάδων τούτου· εἰ δ' ἀφανὴς εἴη, ἐκ τῆς ἐντὸς φλεβός· εἰ δὲ καὶ αὕτη ἀφανὴς, ἐκ τῆς κρανιακῆς. πλὴν κρεῖττόν ἐστιν, εἴπερ οὐχ εὑρίσκεται ἡ μέση, ἀφαιρεῖν ἐκ τῆς ἐντὸς ἰγνύος. διότι αἱ τοιαῦται φλέβες ἕλκουσι τὸ αἷμα ἐκ τῶν ἐντέρων τῶν μεγάλων τῶν ἐν τῇ κοιλίᾳ πλέον τῆς κρανιακῆς. ὅταν δὲ οὐκ εἰσὶ ταῦτα τὰ σημεῖα ἄγαν ἐμφανῆ, πλὴν ἰσχυρὰ, ἔκχεε αἷμα ὀλίγον, ὅταν δὲ ἐλάχιστα, ἐλάχιστον· καὶ οὕτω πρόσφερε αὐτῷ τὰ σβεννύοντα τὸν πυρετὸν, ἤγουν τὰ ψυχρὰ, ὡς τὸ ἐν χιόνι ὕδωρ. καὶ ἐμέσαντι δὲ πάλιν δίδου ὕδωρ· καὶ ὅταν ἴδῃς τὰ σβεννύοντα ὅτι παύει τὸν πυρέσσοντα, καὶ ἐπανέρχεται ἡ ἁφὴ τοῦ σώματος πρὸς τὴν φυσικὴν διάθεσιν, ἔχου τῆς τοιαύτης ἐπιμελείας. ἀπωθήσεις γοῦν ἐντεῦθεν τὴν ταραχὴν τοπαράπαν τῆς λοιμικῆς, καὶ τὸν παροξυσμόν. τὰ δὲ γενναίως σβεννύοντα καὶ ἐμψύχοντα, ἔστι τὸ ὕδωρ τὸ ἐν χιόνι κατεψυγμένον, ἀθρόως καὶ δαψιλῶς διδόμενον, ἄχρις ἂν καὶ αἴσθησιν λάβῃ ψύξεως τῆς ἐν τῇ κοιλίᾳ. εἰ δὲ καὶ πυρέξει μετὰ ταῦτα, καὶ ἐπανίοι ἡ θέρμη, δὸς ἐκ δευ-

τέρου

τέρου ὅσον τελῶν λιτρῶν, ἢ καὶ πλέον. ταῦτα ἐν ἡμιωρίῳ διδόσθω. εἰ δὲ ἐπ' ὀλίγον κάμ-
ψῃ ἡ θέρμη, καὶ ἡ γαστὴρ μεμεστωμένη τοῦ ὕδατος εἴη, ἐμείτω τὰ πρῶτα, καὶ αὖθις δὸς
πιεῖν. καὶ εἰ μὲν ἴδοις ὅτι εἰσέδυ τὸ ὕδωρ, καὶ ἱδροῖ ὁ κάμνων, καὶ τὸ οὖρον κεκίνηκεν, ἔστω σοι
σημεῖον ἐναργὲς ὅτι ἐγγὺς ἡ ὑγεία. εἰ δ' οὐκ εἰσέδυ τὸ ὕδωρ, καὶ ἡ θέρμη ὥσπερ λω-
φῶσα, καὶ πάλιν ἐπαύξουσα, καὶ ἐπ' ὀλίγον ἀποδιδοῦσα καθάπερ ἦν, ἢ καὶ πλείων, ἔα τὸ ψυ-
χρὸν ὕδωρ, καὶ κλῖνον πρὸς τὰ σβεννύοντα καὶ παύοντα φάρμακα, ἃ δὴ καὶ προε-
δήλωσα. εἰ δέ γε εὐφόρως ἔχει ὁ κάμνων, καὶ μεμείωται, καὶ καθαίρεται ἡ νόσος, ἔχου
τοῦ τοιούτου τρόπου τῆς ἀγωγῆς. εἰ δὲ μετάπτωσιν ἴδῃς ἐπιγιγνομένην μοχθηράν, καὶ
ἀλγεῖ, καὶ ἰσχυρῶς δυσφορεῖ ὁ κάμνων, καὶ ἐπικρατεῖ τὰ χαλεπὰ ταῦτα, γνῶθι ὅτι ἀ-
νάγκη παραχωρήσεσθαι καὶ προεξωθήσεσθαι τήν τε λοιμικὴν καὶ τὴν εὐλογίαν. διὸ χρὴ
τηνικαῦτα ἀφίστασθαι ταυτησὶ τῆς διαίτης, καὶ σπουδάζειν ἀρήγειν τῇ φύσει, πρὸς
τὸ ἐκκρίνειν καὶ ἐκμοχλεύειν τὰ περιττώματα, ὡς ἐγὼ νῦν ὑποθήσομαι.

Πῶς δεῖ ἐπικουρῆσαι τῇ φύσει, εἰς τὸ ἐξῶσαι τὴν λοιμικὴν πρὸς τὴν ἐπιφά-νειαν τοῦ σώματος. λόγ. ζ'

Θάλψον τὸν νοσοῦντα ἐν περιβλήματι, καὶ κατάκλινον ἐν οἰκίᾳ μὴ ἄγαν ψυχρᾷ, ἐν-
δύσας πρότερον χιτώνιον μέσον, καὶ δήσας τὰ περὶ τὸν τράχηλον ἀσφαλῶς. καὶ οὕτω
ῥοφᾶν ὕδατος ψυχροῦ κατὰ βραχὺ διακέλευε, καὶ μᾶλλον ὅταν ἰσχυρῶς ἀνάπτηται
ὁ πυρετός. τὸ γὰρ ψυχρὸν καὶ κατὰ βραχὺ ῥοφούμενον κινεῖ τὸν ἱδρῶτα, καὶ συντείνει, καὶ
ἀρήγει εἰς τὸ ἐξῶσαι τὰ περιττώματα εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος· εἶτα ὕδωρ
ζέον ἐμβαλὼν χύτραις καθαραῖς, παράθες τὸ ἓν ἔμπροσθεν, καὶ τὸ ἄλλο ὄπισθεν, ὥστε
ἀνάγεσθαι τὸν ἀτμὸν πρὸς τὸ ὅλον σῶμα, πλὴν μόνου τοῦ προσώπου, ἵνα ἀραιώσῃ
τὸ σῶμα, καὶ οὕτω διαπνεύσῃ τὸ περίττωμα. εἰσπνεῖν δὲ δεῖ τὸν κάμνοντα ἡδὺν ἀέ-
ρα καὶ ψυχρόν. οὕτω γὰρ ἐπιμελουμένου σου, οὐ μόνον εὐμαρῶς ἐξωθήσεται τὰ πε-
ριττώματα, ἀλλὰ καὶ τὴν δύναμιν φυλάξεις. οὐδὲν γάρ ἐστιν εὑρεῖν ἕτερον οὐδὲ κρεῖτ-
τον καὶ συμφερώτερον ταύτης τῆς ἐπιμελείας. χρὴ δὲ σὺν τούτοις ἀνατρίβειν καὶ πυ-
ριᾶν ἐν τῷ θερμῷ ὕδατι, ὡς ἔφημεν. διότι τὰ βαλανεῖα καὶ αἱ δεξαμεναὶ καὶ αἱ πύε-
λοι, χαλεπὰ τῇ τοιαύτῃ διαθέσει. θερμαίνουσι γὰρ ἀμέτρως, καὶ διαφοροῦσι τὴν δύναμιν,
ὥστε συγκόπτεσθαι τὸν νοσοῦντα. τῆς συγκοπῆς δὲ γινομένης, ἀσχολεῖται πρὸς ἑαυτὴν καὶ
καθ' ἑαυτὴν ἡ φύσις, καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων καταφρονοῦσα. ἐπισφαλὴς ἐστὶ δ' ὁ κά-
μνων, καὶ μᾶλλον εἰ ἰσχυρῶς καὶ συνεχῶς συγκόπτοιτο. καὶ οὐδέν ἐστι σημεῖον ἐναργέστερον
τῆς ἀπωλείας ἐν τούτῳ τῷ μέρει, ἢ τὸ ἀλληλεπαλλήλως λειποθυμεῖν. δηλοῖ γὰρ ὅτι καθῄρηται
καὶ κατεβλήθη ἡ δύναμις. οὕτω δὲ τούτου γινομένου, ἴσως θλίψει ταύτην τὸ περίτ-
τωμα, καὶ σβέσει. χρὴ οὖν μὴ ἐᾶν τὴν νοτίδα μετὰ τὴν πυρίαν εἶναι ἐν τῇ ἐπιφα-
νείᾳ τοῦ σώματος, ἀλλ' ἀπομάττειν ἀκριβῶς, καὶ ξηραίνειν. καὶ ταῦτα δέ εἰσι τὰ εὐχε-
ρῶς ἐξωθοῦντα τὰ περιττώματα, ὅταν οὐχ ὑπάρχῃ ἡ φύσις βληχρά, καὶ τὰ περιτ-
τώματα παχυμερῆ καὶ δυσέκκριτα. ὅταν δ' εἴη ὁ πυρετὸς πραΰς πως καὶ πεπαυ-
μένος, καὶ ὁ κάμνων διόλου ἀλύῃ καὶ δυσφορῇ, καὶ δυσχερῶς ἐκκρίνηται ἡ λοιμικὴ καὶ
μετὰ βραδυτῆτος, ἀνάγκη μετὰ τὴν πέμπτην ἡμέραν χρῆσθαι τοῖς ἐκμοχλεύουσι
φαρμάκοις. χρὴ δὲ μὴ ταῦτα προπετῶς προσφέρειν, ἀλλὰ μετὰ διορισμοῦ καὶ δια-
σκέψεως, ὥσπερ εἰρήκαμεν, ὅταν περὶ τῶν σβεννυόντων ἐλέγομεν. τὸ γὰρ ἁμάρτημα
ἐν τούτῳ τῷ μέρει εἰ καὶ μὴ ἐξ ἴσου ἐκείνῳ τῷ προτέρῳ, ἀλλ' οὖν καὶ τοῦτο μέγα. διὸ

τοῦτο οὐ χρὴ ἀσκέπτως χρῆσθαι τοῖς τοιούτοις, ἀλλὰ χρῆσθαι τῇ προτέρᾳ ἐπιμελείᾳ, ἄχρις ἂν ἐστί σοι ἐλπὶς ὅτι οὐ δέῃ τῆς δευτέρας, καὶ μᾶλλον ἐὰν βληχρός ἐστιν ὁ πυρετὸς ὥσπερ ἐκτός, οὕτω καὶ ἐντός. τοῦτο δὴ πάντη γνώσῃ ἐκ τοῦ σφυγμοῦ καὶ τῆς εἰσπνοῆς, εἴ γε μὴ ταχεῖα ᾖ καὶ μεγάλη καὶ πυκνή, καὶ ὡς οὐκ εἰς διπλῆν ἐπίδοσιν ἢ καὶ πλείω ἥξει ἡ ποσότης τοῦ πυρετοῦ. σκοπήσεις δὲ εἴ γε καὶ οὐκ εἰς ὄλεθρον ἡ σφοδρότης τῆς θέρμης ἀπάξει τὸν κάμνοντα. τοῦτο δὲ δῆλον γενήσεταί σοι, εἰ παραβάλλοις τὸν παρόντα πυρετὸν τοῖς ἄλλοις πυρετοῖς ἐν οἷς ὁ κάμνων ἡλίσκετο, ἢ ἑτέροις τισὶ τὴν τοῦ κάμνοντος κρᾶσιν καὶ ἕξιν ἔχων. ταῦτα εἰ οὕτω συνδράμοιεν, ἀπαλλαγήσεται τῆς νόσου ὁ κάμνων. χρὴ δὲ τούτοις αὖ, εἴπερ θεάσῃ ὅτι ταραττομένου καὶ παροξυνομένου, καὶ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἐκκρινομένου, εὐφόρως ἔχει κατὰ πόδας ὁ κάμνων, καὶ εὖ ἔχει ὁ σφυγμὸς μετὰ ταῦτα, καὶ ἡ εἰσπνοή. εἰ γὰρ ἴδοις μετὰ βραδυτῆτος ἐκκρινομένοις πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος, καὶ βούλοιο ἐν τῇ τοιαύτῃ διαθέσει προσάγειν τὰ ἄγαν σβεννύοντα, ἐναντιώσασθαι φανείς τῇ φύσει, καὶ ἀπείργειν τὴν ἐνέργειαν αὐτῆς. εἰ δὲ καὶ συμβῇ μετὰ τὰ σβεννύοντα, ἀλύειν τὸν κάμνοντα, καὶ δυσφορεῖν, μὴ πρότερον τούτων συμβάντων, γνῶθι ὅτι ἡμάρτηταί σοι. εἰ δὲ καὶ σφυγμὸς καρδίας ἔτι, καὶ ἔτι τὸ ἁμάρτημα. διὸ χρὴ παραχρῆμα ἀραιῶσαι τὸ δέρμα, ὡς εἴπομεν, καὶ προσφέρειν ὕδατι θερμῷ ἐναφεψημένον μάραθρον, καὶ σελινόσπερμα, καὶ ὅσα δηλώσομεν ὕστερον, εἰς τὸ ἐξῶσαι τὴν λοιμικὴν κατὰ ἀναλογίαν τῇ τῆς θερμότητος βληχρότητι, καὶ τῆς πυρώσεως, καὶ καθὰ θεάσῃ καὶ τὸν κάμνοντα, εἴτε εὐφόρως φέρει τὴν αὔξησιν ταύτης, εἴτε καὶ μή, ὥσπερ πρότερον ἐδήλωσά σοι· καὶ ὡς διασκοπεῖς, οὕτω ποίει ἐν τούτῳ τῷ μέρει. ἰσχάδας ὠχρὰς λ', σταφίδας ἀκόκκους ℥ β', βαλὼν εἰς ὕδωρ ℔ γ', ζέσον προσφόρως ἄχρις ἂν τακῶσι, καὶ πρόσφερε τῷ κάμνοντι ἀνὰ ℔ τὸ ἥμισυ, διὰ τριῶν καταβολῶν, θάλψας πρότερον ἐν προβλήμασι, καὶ πυριάσας, ὡς ἔφημεν. Ἕτερον δυναμικώτερον, σπέρμα σελίνου καὶ μαράθρου, καὶ ἐκ τοῦ προδηλωθέντος ζωμοῦ ἑψήσας ἐν κεραμίῳ, ἄχρις ἂν ἐρυθρὸς γένηται ὁ ζωμός, καὶ διηθήσας πρόσφερε ὅσον ℥ γ'. Ἕτερον συντεθὲν οὕτω, ῥόδων ἀληθινῶν ἐξαγίων γ', φακῆς κεκαθαρισμένης ἐξαγίων γ', ἰσχάδας ὠχρὰς τὸν ἀριθμὸν ι', σταφίδας λευκὰς ἀκόκκους ἐξαγίων β', γαγγλύθης ἐξαγίων β', λαχῶν κεκαθαρισμένου καὶ πεπλυμένου ἐξαγίων β', μάραθρον καὶ σελινόσπερμα, ἀνὰ ἐξαγίων γ', ὕδωρ ℔ β', συνεψηθήτω ἄχρις ἂν καταστῇ ℔ α', καὶ διϋλίσας, πότιζε ὅσον ℔ τὸ ς'', μετὰ ξυλοκόκκων β' ς'' κρόκου, δὶς ἢ καὶ τρὶς πρὸς τὴν κατεπείγουσαν χρείαν. μνημονεύσομεν οὖν καὶ τῆς προνοίας ὧν δεῖ προνοεῖσθαι.

λδ'. η

Περὶ προνοίας τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ λαιμοῦ.

Χρὴ μετὰ τὸ φανῆναι τὰ σημεῖα τῆς λοιμικῆς, ἐπιμελεῖσθαι τοῦ ὀφθαλμοῦ πρότερον εἶθ' οὕτω τοῦ λαιμοῦ καὶ τῆς ῥινός, ὡς ἐγὼ λέξω νῦν. ἴσως δ' ἀναγκασθείημεν καὶ τοῦ θέναρος καὶ τοῦ πέλματος, διότι συμβαίνει ἀλγύνεσθαι ταῦτα σφοδρῶς, διὰ τὸ δυσέκκριτον τῆς λοιμικῆς, καὶ τὴν ἐν τοῖς τοιούτοις τόποις σκληρότητα τοῦ δέρματος. ἐπίτεγξον τοὺς ὀφθαλμοὺς ἅμα τῷ φανῆναι τὰ σημεῖα τῆς λοιμικῆς, ῥοδοστάγματι πολλάκις, καὶ ἐφεξῆς πλῦνον τὸ πρόσωπον ψυχρῷ ὕδατι πολλάκις τῆς ἡμέρας, καὶ ῥᾶνον ἐξ αὐτοῦ εἰς τὸν ὀφθαλμόν. καὶ εἰ μέν ἐστιν ἡ λοιμικὴ μετρία καὶ ἀμυδρά, ἀρκεῖσθαι τῇ τοιαύτῃ ἐπιμελείᾳ, ἀσφαλείας ἕνεκεν. ἡ γὰρ ἀμυδρὰ καὶ μετρία λοι-

μικὴ καὶ ὀλίγην ἔχουσα τὴν ὕλην, ἀσθενῶς ἐκφύεται ἐν τῷ ὀφθαλμῷ. τότε δὲ χρὴ περισσάγειν τὰ τοιοῦτα ἄγαν τὸν ὀφθαλμόν, ὅταν ἴδῃς ἐν τῇ ἀρχῇ τὸν παροξυσμὸν σφοδρὸν, καὶ πολλὴν κνῆσιν βλεφάρων, καὶ ἐρυθρότητα ὀφθαλμῶν, καὶ ἔν τισι τόποις ἐρυθρότητα, διότι ἀνάγκη ἐξενεχθῆναι ἐκφύματα ἐν τοῖς ἐρυθροῖς τόποις. τὰ δὲ γυναίως τοιοῦτα, ῥοδοστάλαγμα σὺν ῥοῒ συριακῷ βεβρεγμένῳ. εἰ δὲ καὶ πλέον βούλοιο τοιοῦ, ἀνάτριψον κηκίδια σὺν ῥοδοστάγματι. καὶ τὰ λέμματα τῆς ὀξείνης ῥοιᾶς μαραινομένης ἔρανον· τὰ δὲ βλέφαρα χρῖσον διὰ κολλυρίων συντεθέντων διὰ γλαυκίου, καὶ ἀκακίας, καὶ ἀλόης, ἐκ τοῦ καθ' ἑνὸς μέρους ἓν περαθεὶς, καὶ δὴ τὸ δέκατον μέρος τοῦ ἑνὸς τούτων, κρόκου, στάλαξον καὶ ἐκ τούτου εἰς τὸν ὀφθαλμόν. εἰ δὲ ἴδῃς ὅτι πληθωρικὴ ἐστὶν ἡ ὕλη, καὶ σφοδρὰ, καὶ πολυξάνθητος ἡ λοιμικὴ ἄγαν, καὶ ὑπονοεῖς ὅτι ἀνάγκη ἐκφυῆναι εἰς τὸν ὀφθαλμόν. τοῦτο δὲ πάντως γνώσῃ ἐξ ὧν θεάσῃ, οἷον, τὴν ἐρυθρότητα τῆς λευκότητος τοῦ ὀφθαλμοῦ, καὶ περιπέτει, καὶ ἐξοχὴν, καὶ θεάσῃ ὅτι τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ, οὐκ ἀπωθεῖ, ἀλλὰ παύοιτο μόνον, καὶ ἐπανέρχοιτο αὖθις ὥσπερ ἦν πρότερον, ἢ καὶ σφοδρότερον, ἔα ταῦτα, καὶ στάλαξον γάλα ὃν ἐξ ἄρτου κατασκευασθέντα. ἡ δὲ λοιμικὴ ἡ ἐξενεχθεῖσα ἐν τῷ ἐπιπεφυκότι, οὐ λυπεῖ τὴν ὄψιν. ἡ δὲ ἐκφυομένη ἐν τῷ κερατοειδεῖ, κατέναντι τῆς ὄψεως, ἐμποδὼν καθίσταται τῇ θέᾳ, προσόσον καὶ τὴν ὄψιν καλύπτει, κατὰ ἀναλογίαν τῆς παχύτητος καὶ τῆς λεπτότητος. μετὰ τοῦτο δὲ δεῖ προσφέρειν τὰ ἰσχυρῶς ἐκκαθαίροντα, καὶ ῥύπτοντα, ὥσπερ δηλώσομεν, καὶ ἴσως λύουσιν, ἢ οὔ. ἐὰν γὰρ παχέα ὦσιν ἐν τῷ σώματι, καὶ σκληρὰ, καὶ ἐν παρακμαζούσῃ τινὶ ἡλικίᾳ, ἢ καὶ κατὰ πολὺ ἐξανθήσειε τῷ ῥαγοειδεῖ, ἐπίσταξον αὐτῷ ἐκ τοῦ δηλωθέντος κολλυρίου, μετὰ τὸ ἀφαιρῆσαι ἐξ αὐτοῦ τὸν κρόκον, καὶ προσθεῖναι μέρος ἐκ τοῦ αἱματίτου. ἐπίσταξον δὲ πολλάκις τῆς ἡμέρας, καὶ διάδησον τὸν ὀφθαλμὸν περάφως. καὶ ταῦτα μὲν, ἅπερ δεῖ εἰδέναι σε εἰς τὴν τοῦ ὀφθαλμοῦ πρόνοιαν. εἶτα τούτω χρὴ ἐπιμελεῖσθαί σε τοῦ λαιμοῦ, καὶ τοῦ στόματος, ἵνα μὴ ἐξανθῇ ἐν αὐτοῖς φύματα καὶ φλυκταῖναι, καὶ ἀπείρξῃ τὴν εἰσπνοήν. διότι πολλάκις συμβαίνει ἐν τῇ λοιμικῇ, εἰς πνιγηρὰν διάθεσιν ἔρχεσθαι τὸν κάμνοντα. διὸ χρὴ πρὸ τούτου γενέσθαι τὴν ἐπιμέλειαν. μετὰ γὰρ τὸ γενέσθαι τὴν πνιγηρὰν διάθεσιν, οὔτε ἐλπίδα σωτηρίας ἔχομεν, οὔτε θεραπείαν. χρὴ γὰρ ἅμα τῷ φανῆναι τὰ σημεῖα τῆς λοιμικῆς, ἀναγαργαρίζειν ἐν τῷ χυλῷ τῆς ὀξείνης ῥοιᾶς τὸν κάμνοντα, ἢ ἐν ἀποβρέγματι ῥοὸς συριακοῦ, ἢ ἐν χυλῷ συκομορείου, ἢ ἔν τισι τούτοις παραπλησίοις, ἐξ ὧν ἐδηλώσαμεν ὅτε τὰ σβεννύοντα λέγομεν. εἰ δὲ οὐ παρείη τι τῶν δηλωθέντων, ἐν ὕδατι ἀκραιφνεῖ ψυχρῷ. πολλάκις δὲ τῆς ἡμέρας γινέσθω, ἵνα ἓν τῶν δύο γένηται· ἢ τὸ παράπαν μὴ ἐξανθῆσαί τι τῷ λαιμῷ, ἢ τὰ ἐξανθήσοντα ὀλίγα ὦσι. στενούμενοι γὰρ οἱ τόποι οὗτοι, ἀνεπίδεκτοι γίνονται πρὸς ὑποδοχὴν περιττωμάτων, ἀφ' ὧν εἰκὸς γίνεσθαι τὸν πνιγμόν. ἐναργέστερα δέ εἰσι ταῦτα, ὅταν μετὰ τῶν ἄλλων σημείων τυγχάνωσι βραγχώδεις αἱ φωναὶ, καὶ δύσπνοιαν ἴσχωσι, καὶ δυσχερῶς βραγχωθῶσι, καὶ δῆξιν ἔχωσιν ἐν τῷ λαιμῷ. ὅταν οὖν ἴδῃς ταῦτα σφοδρῶς οὕτω γινόμενα, τέμε μετὰ τὴν ταραχὴν καὶ τὸν παροξυσμὸν τῆς ὅλης λοιμικῆς, τὴν κρανιακὴν φλέβα. εἰ δὲ βλάβην μόνην ἐπάγει, καὶ οὐκ ὄλεθρον, οὐδὲ πνιγήσεσθαι ὑποπτεύεις τὸν νοσοῦντα, οὐδὲ σφοδρῶς διακεῖται), πρόσφερε χυλὸν ψυλλίου, καὶ ἀμυγδαλέλαιον, καὶ σάκχαρ, οὕτω κατασκευασθέντα, μέρος ἓν κεκαθαρμένων ἀμυγδάλων, καὶ μέρη δύο σπέρμου κολοκύνθης, καὶ

σάκχαρος μέρη τρία, ἑψήσας πρόσφερε· εἰ δὲ διακεχώρηκεν ἡ γαστὴρ, πρόσθες κόμμι ἀραβικὸν, καὶ σπέρμα τετρακλούρου, καὶ κατασατὸν, καὶ χυλὸν κυδωνίων. εἶτα οὕτως ἐπιμελοῦ τῶν ἄρθρων, ἵνα μὴ ἴσως ἐξανθήσῃ ἐν αὐτοῖς λοιμικὴ ἄμετρος καὶ μοχθηρὰ, καὶ διαφθείρῃ ταῦτα, καὶ ἐμφανῆ ποιήσῃ τά τε ὀστᾶ καὶ τοὺς τένοντας, καὶ συνδέσμους· διὸ ἐπείγητι πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν τούτων, ὡς ἔφημεν. χρῖσον αὐτὰ σανταλῳ, γλαυκίῳ, βώλῳ ἀρμενιακῷ, καὶ ῥόδῳ, καὶ ὄξει, καὶ ῥοδοστάγματι. χρῖσον δὲ μὴ πόρρωθεν κατὰ πολὺ τῶν μορίων· εἰ δὲ κατὰ πολὺ ἐξανθήσει, ἀποχάσας, ἔκχεε τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ μὴ ὑπερβῇ ἢ ἀναβάληται ὁ καιρὸς, εἰδὼς ὡς ὁ κίνδυνος τῆς ὑπερβολῆς ἐν τούτῳ τῷ μέρει οὐκ εὐκαταφρόνητος. μετὰ τοῦτο δὲ προνοοῦ τῆς ῥινὸς, καὶ τοῦ ὠτὸς, ἵνα μὴ ἀναφύῃ ἐν αὐτοῖς πολλὴ, καὶ βλάψῃ τὸν κάμνοντα, καὶ μᾶλλον εἴ γε ἐντὸς τοῦ ὠτὸς ἐξανθήσει. χρὴ οὖν λειῶσαι μύρμαρον μετὰ ὄξους καὶ κολλουρίου ἐσκευασμένου διὰ γλαυκίου, καὶ κροκολύτου, καὶ βάλλειν ἐντὸς τοῦ ὠτὸς, δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας. εἰ δὲ καὶ ἐν τοῖς πέλμασιν ἐξανθήσει, κατὰ πολὺ ἀνάτριψον ταῦτα δι' ἐλαίου χλιαροῦ ἐν βαμβακίοις, καὶ πυρίασον ἐν ὕδατι θερμῷ· εἰ δ' οὐ παύοιτο ἡ ὀδύνη, καὶ οὐκ εὐμαρῶς ἐξωθοῖτο ἡ λοιμικὴ, κόψας σήσαμον κεκαθαρμένον, καὶ ἀναδεύσας ἐν γάλακτι, χρῖσον αὐτὰ, καὶ ἐν ὀθονίῳ διάδησον δι' ὅλης τῆς νυκτός· εἶτα ἀφελὼν ταῦτα, καὶ πυριάσας ἐν ὕδατι θερμῷ, χρῖσον αὖθις· εἰ δὲ βούλει, φοίνικας κόψας, καὶ ἐν βουτύρῳ ἀναδεύσας, χρῖσον, ἢ ἐν ἰλυῒ τοῦ ἀπόρου τοῦ σησάμου. διότι ταῦτα καὶ τὰ παραπλήσια μαλακίζει τὸ δέρμα, καὶ εὐμαρῆ ποιεῖ τὴν ἔκκρισιν τῆς λοιμικῆς, καὶ τὴν ὀδύνην παύει.

λόγ. θ'

Περὶ ταχυπεπλήσεως τῆς λοιμικῆς.

Εἴπωμεν οὖν τὰ ταχυπεπλοῦντα τὴν λοιμικήν. ὅταν οὖν ἴδῃς τὴν λοιμικὴν μετὰ τὴν ἐξάνθησιν ὅτι βραδυπεπλεῖ, καὶ ἡ διάθεσις τοῦ κάμνοντος εὖ ἔχει, καὶ ἡ εἰσπνοὴ, καὶ ὁ σφυγμὸς σύμμετρος, καὶ εὐφόρως ἔχει ὁ κάμνων, τότε χρὴ ἀρήγειν εἰς τὸ ταχυπεπλῆσαι. εἰ δὲ ἴδῃς ταῦτα σκληρὰ, οἷαί εἰσιν αἱ ἀκροχορδόνες, καὶ ἡ διάθεσις τοῦ κάμνοντος οὐκ εὖ ἔχει, καὶ εἰς ἐπίδοσιν καὶ αὔξησιν ἥκει τὸ κακὸν, μὴ ἐπιχειρήσῃς ἐπικουρῆσαι τῇ πέψει, διότι ἀδύνατόν ἐστιν, ὀλεθρίου ὄντος τοῦ ἐξανθήματος· εἰ δὲ ἐπιεικής ἐστι, πυρίασον ἐν ὕδατι θερμῷ ἐναφεψημένων χαμαιμήλων, μελιλώτων, ἀλθαίας, ἴων, καὶ πυροῦ πιτύρων, καὶ ἐν χύτρᾳ πρόσαγε, ὡς εἴπομεν πρόσθεν. ἀπέχεσθαι δὲ δεῖ κατ' ἀρχὰς καὶ ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, ἁπάντων τῶν ξηραινόντων, καὶ τοῦ καπνοῦ, ἄχρις ἂν ἡ πέψις κατὰ λόγον γένηται· εἶτα ἀποσχάζειν ὅσα εἰσὶ μεγάλα καὶ ἄμετρα, καὶ ξηραίνειν τὸ ἐν αὐτῷ ῥοῶδες ἐν σαθρῷ βαμβακίῳ καθαρῷ. καὶ καπνὸν προσάγειν ἐξατμιζόμενον ἐκ λέποις ἀμυγδάλων ξηρῶν, ἢ μυρσίνης ξηρᾶς, ἢ ῥοδοφύλλων ξηρῶν, ἢ σανταλου, ἢ ἰτεινοφύλλου. πλὴν τοῦ ῥόδου τὸ φύλλον ἐν θερινῷ καιρῷ κρεῖττόν ἐστιν, ὥσπερ ἐν χειμῶνι, τοῦ γλήχωνος· εἰ δὲ περιττὸν ῥοῶδές ἐστιν, ἐμβαλὼν λελειωμένον ῥόδον, ἢ ἄλευρον ὀρύζης, ἢ ἄλευρον κέγχρου ἐν ὀθονίῳ λεπτῷ καὶ ἀραιῷ, κατάκλινον τὸν κάμνοντα ἐπ' αὐτῷ· εἰ δ' ἴσως θρυφθῇ τὸ σῶμα τοῦ νοσοῦντος, ποιήσας στρωμνὴν ἐκ κρίνου, καὶ ῥάνας ἐπ' αὐτὴν πάσματα διὰ βώλου καὶ μυρσίνης ἐσκευασμένα, κατάκλινον. εἰ δὲ καὶ μέρος τοῦ σώματός ἐστι τὸ θρυφθὲν, ῥάνον ἀληθινὸν πάσμα δι' ἀλόης καὶ λιβάνου, καὶ κροκολύτου, καὶ δρακοντίου αἵματος ἐσκευασμένον. καὶ εἰ μετὰ

καθ'

καθ' ἑαυτὰ διαῤῥαγῇ, ξήραινον ταῦτα. εἰ δ' οὖν, τὰ ἔγχευσον δι' ἀλῶν οὕτω, ἔλαιον
γο α', ἅλας γάγγραινον ἐξαγ' β', λειώσας ἀκριβῶς, διὰ τὸν κόχλον, εἶθ' οὕτω μίξας
τὰ ἴσα σύψει, ἀπόματτε τὸ ὅλον σῶμα ἐν τούτοις χωρὶς τῶν θρυφθέντων τόπων. τοῖς
γὰρ ἡλκωμένοις οὐ δεῖ ταῦτα φάρμακα προσάπτειν, ἵνα μὴ δῆξιν ἰσχυρὰν ἐν αὐ-
τοῖς ἀπεργάζηται. χρίσας δὲ πρὸς μίαν ὥραν, καὶ οὕτω δι' ὕδατος συνεψημένου
χρυσοβαλάνῳ καὶ μυῤῥίνης φλοιῷ, καὶ ῥοιᾶς λέπει ἀπόπλυνον. καὶ εἰ μὲν λύσουσι
ταῦτα, ἔστω. εἰ δ' οὖν, λαβὼν βῶλον λευκόν, μηδόλως ἔχοντα ἐρυθρότητα, καὶ διὰ τὸ
δέκατον τούτου ἅλατος γαγγραίνου, λειώσας ἀκριβῶς μετὰ σύψεως, χρῖσον, καὶ ἔασον
ἄχρι δύο ὡρῶν, εἶτα ἀπόπλυνον.

Περὶ τοῦ ξηραίναι τὰ πεπεμμένα τῆς λοιμικῆς. λόγ. ι'

Ο ταν δὲ τελείως ξηρανθῶσι, καὶ μένῃ ἐν τῷ σώματι λείψανον, σκόπει ὅσα εἰσὶ τού-
των λεπτὰ καὶ ἀκριβῶς ξηρά, καὶ ἄνικμα. καὶ στάλαξον ἐν αὐτοῖς σησαμέλαιον χλια-
ρόν, ἅπαξ καὶ δὶς καὶ ἐφεξῆς, ἄχρις ἂν μαλακιωθῇ, καὶ καθ' ἑαυτὰ ἐκπέσῃ. τὰ δ'
ἐν προσώπῳ, οὐ χρὴ ἐν τούτοις, ἀλλ' ἐν πισσακοελαίῳ. εἰ δ' ἰκμάδα ἔχοιεν, ξύ-
σον περάως χωρὶς ἐλαίου τινός. εἰ δ' οὐ πολὺ ὑγρόν ἐστι τὸ ἔνερθεν τῆς ἐκβληθείσης
ἐσχάρας, ἀπόματτε ἐν σαθρῷ βαμβακίῳ, ὡς εἴρηται. εἰ δὲ καθυγρόν ἐστι, ἐάνον
πάσμα ἀληθινόν, λαβὼν σμύρναν, ἢ ἀλόην, ἢ λίβανον, ἢ τινα τούτων, καὶ λειώσας, καὶ
χνοώδη ποιήσας, ἐπίχεε αὐτῷ, καὶ μᾶλλον, εἰ μεμειωμένα εἶεν, καὶ διὰ σμηχόμενα. καὶ
ἔα ἄχρις ἂν ἐξανθήσῃ ἑτέρας λεπίδας. ἐὰν δὲ ἰσόπεδά ἐστι τῷ σώματι, καὶ οὐ σμη-
χόμενα, πρόσφερε σύψιν καὶ ἅλας. εἰ δὲ ξηρά εἰσι, μή τι πρόσαγε ἄχρις ἂν καθ'
ἑαυτὰ ἐκπέσωσιν.

Πῶς δεῖ καθαίρειν τὰς λεπίδας καὶ ἐσχάρας τῆς λοιμικῆς. λόγ. ια'

Ε ν δυσὶ τόποις γίνονται) αἱ οὐλαί, ἢ ἐν τῷ σώματι, ἢ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ. ὁ μὲν οὖν ὀφθαλ-
μὸς ζοφοῦται καὶ λευκοῦται. τὸ δὲ σῶμα φυλάττει τὴν οὐλήν, ὅταν ᾖ ἁπαλόχροον καὶ
λεπτόδερμον, ὅθεν καὶ δυσίατά ἐστι. πλὴν μνημονευτέον τὰ ἐπουλωτικὰ καὶ ῥύπτοντα.
εἰσὶ τοίνυν, νίτρον γάγγραινον, ἅλας, τζαπάρικον, ἀδάρκη, καρκῖνος κεκαυμένος, στρούθιον,
νυκτερίς, * ὄψαρος, μυῶν ἀφόδευμα, ἀκόρου ῥίζα, καὶ ἐβένου ῥίνημα, μαμηρά,
λυτία, αἱματίτης, ἰάριν, σάκχαρ κεκαυμένον, ἰξὸς ὄξοις κεκαυμένον. * ἐρου τὸ πολε-
ρόν, σμύρνα, βερενίκη, κομίδι, ἔλαιον, ἀμυγδαλέλαιον, θριδακίνη ἀγρία, ξύλου ῥύ-
πος, μόσχος. ταῦτα ἄριστά ἐστι προσφέρειν μετὰ τὰ [illegible]. χρὴ δὲ τοῖς μαλακοῖς τού-
των, εἰς τὰ μαλακώτερα τῶν σωμάτων, καὶ μᾶλλον ἐν τοῖς μαλακοῖς καὶ ὑγροῖς σώμασιν.

Πῶς δεῖ ἐξαλείφειν τὰς οὐλὰς ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ τοῦ ὅλου σώματος. λόγ. ιβ'

Ε ἰς τὸ ἐξῶσαι τὴν λευκότητα ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ, σάκχαρ καὶ σακοκόλλητον. Ἕτερον
δυναμικώτερον. ἰάριν ἐξάγια ζ', σμύρνην, σκορδολάζαρον, ἀμμωνιακόν, σακοκόλ-
λητον ἀνὰ ἐξάγια ϛ', ἀδάρκην, καὶ νίτρον, ἄρτον ἀνὰ ἐξάγια β', ἄμωρον ἐξάγια ζ', μα-
μηρὰν ἐξάγια ζ', ἀναψεψηθήτωσαν ἐν ὕδατι λίτραις ι', ἢ καὶ πλέον, ἄχρις ἂν τακῶ-
σι, καὶ παχυνθῇ τὸ ὕδωρ. εἶτα λείωσον ἐν ἐβένῳ, μέχρις ἂν λάβωσι σύστασιν, καὶ ἐν
καιρῷ δέοντι ἐν μηλίῳ πρόσαγε τῷ ὀφθαλμῷ, καὶ μετὰ τοῦτο λήξας, ἔκχει τὰ μα-

λακκὰ πάσματα. καὶ εἰ μὲν ἴδῃς ὅτι ἐρυθροῦται ὁ ὀφθαλμός, ἔασον τὴν θεραπείαν ταύτην πρὸς καιρόν, διὰ τὸ εἶναι ἰσχυρὰν ἄγαν, καὶ αὖθις πρόσφερε. τὰ δὲ ἐπουλωτικὰ τοῦ ὅλου σώματος, εἰσὶ ταῦτα· λιθάργυρος λελευκασμένος, ῥίζα ξηρὰ καλάμου, ὀστῶν τμήματα, σαντάλου τμήματα, κοσόρριζον, σαρκοκόλλητον, ἀμύγδαλα πικρά, καρποβάλσαμον, ῥαφανίου σπέρμα, πέπονος σπέρμα, ἄλευρον κυάμου, καὶ ὀρύζης, καὶ θέρμων, καὶ φασούλων. ταῦτα πάντα ἑψήσας δι' ὕδατος ἐν ἀποβεβρεγμένῃ ὀρύζῃ, ἢ διὰ χυλοῦ, καὶ χρίσας, ἀνάτριβε. Ἕτερον. ἄλευρον κυάμου, καὶ * ἐρεβίνθης ἀνὰ ἐξαγίου β', σπέρμα πέπονος ἐξαγίου γ', λιθάργυρον κεκαυμένον ἐξαγίου ϛ', ῥίζας καλάμων ξηρῶν ἐξαγίου β'. ταῦτα πάντα διὰ χυλοῦ λειώσας, χρίε ἀλλεπαλλήλως, ἢ κατὰ τὰ βαλανεῖα, ἢ μετὰ τὸ ἐξαλμιασθῆναι, καὶ πυριασθῆναι τὸν νοσοῦντα ἐν χύτραις πεπλησμέναις θερμοῦ ὕδατος. εἰ δὲ καὶ λούοιτο, ἐναφεψηθήτω σὺν * θερμῷ ὕδατι φλοιὸς πέπονος, καὶ ἴα ξηρά, καὶ πίτυρον, καὶ ἐρέβινθος, καὶ ἀνάτριβε ἐπιμελῶς. Ἕτερον δυναμικώτερον. ἄλευρον κυάμου ἐξαγίου γ', πεπέρεως ἐξαγίου α', καρδαμόσπερον ἐξαγίου β', λιθάργυρον λελευκασμένον ἐξαγίου β'· ἐμβαλὼν καὶ ῥαφανίδος χυλόν, χρίσον. καὶ ταῦτα μὲν τὰ ἐπουλωτικά. εἰ δὲ καὶ ἐξαλεῖψαι βούλοιο τὴν κοιλότητα, καὶ ἐξ ἴσου τὸ σῶμα ποιῆσαι, πρόσαγε τὰ λιπαίνοντα, καὶ συχνῶς λοῦε, καὶ ἐπιμελῶς ἀνάτριβε.

λόγ. ιγ'

Περὶ διαίτης καὶ τροφῆς τῶν ἑαλωκότων τῇ λοιμικῇ.

Χρὴ οὖν τούτοις προσφέρειν χυλὸν ἀκριβῶς καθεψημένον, εἰ ὁ πυρετὸς πεπαυμένος πως καὶ πρᾳΰς, καὶ ἡ γαστὴρ οὐ διακεχώρηκε σὺν χάριτι. εἰ δὲ σφοδρὰ εἴη ἡ θέρμη, καὶ ἡ γαστὴρ ἔρρευσεν, ἔμβαλε οἷον τὸ ἥμισυ, χυλὸν ῥοιᾶς σὺν τῷ κόκκῳ αὐτῆς κεκοπανισμένῳ. πλὴν οὖν εὐλαβοῦ τὰ λέμματα τῶν ῥοιῶν, καὶ τοὺς ὑμένας ὑπακτικοὺς ὄντας. εἰ δὲ ἄγρυπνός ἐστιν ὁ κάμνων, ἔμβαλε καὶ τὸν χυλὸν τῆς πτισάνης, καὶ οἷον τὸ ἥμισυ τούτων, κωδειῶν. εἰ δὲ κατὰ πολὺ ἐκκρίνεται ἡ γαστήρ, τὰ ἴσα τοῦ χυλοῦ ἔστω, καὶ ὁ τῆς πτισάνης ὡσαύτως ἐξ ἴσου, καὶ ὁ κόκκος τῆς ὀξείνης ῥοιᾶς, καὶ τῆς κωδείας. ταῦτα ἑψήσας, ἢ ἀκραιφνῆ πρόσφερε, ἢ μετὰ σποδίου. εἰ δ' ἀναγκασθείης διὰ τὸ εἶναι τὴν γαστέρα ἄγαν ἐκλελυμένην, χρῶ τοῖς δηλωθησομένοις φαρμάκοις. καὶ μὲν δὴ καὶ χυλὸς συγκεκραμένος τῷ χυλῷ τῆς ὀξείνης ῥοιᾶς, ὀνίνησι τὸν λοιμικιῶντα, καὶ μᾶλλον τὸν τῇ εὐλογίᾳ ἑαλωκότα. ὁ δὲ τῆς κολοκύνθης χυλός, καὶ τοῦ πέπονος τοῦ ἰνδικοῦ, καὶ τοῦ τετραγγούρου, καὶ ὁ χυλὸς τοῦ ψυλλίου, καὶ ὅσα τοιαῦτα ἀπογλυνῶσι φλέγματα πρόσφατα καὶ χρηστά· πλὴν ὀνίνησι τὴν εὐλογίαν πλέον, ἢ τὴν λοιμικήν· εἰ μή γε τις μοχθηρία τῇ λοιμικῇ συνεδρεύει, καὶ σύντονος θέρμη σὺν ἀγρυπνίᾳ. τῇ δὲ πράως φερομένῃ λοιμικῇ οὐ χρὴ προπετῶς ταῦτα προσφέρειν, διότι ταῦτα ἐπεκτείνει τὸν τῆς νόσου καιρόν, καὶ ἄπεπτον ἀπεργάζεται ταύτην. διὸ κατὰ ἀναλογίαν τοῦ * νοσήματος, καὶ πρὸς τὰς ὁρωμένας διαθέσεις χρὴ τρέπεσθαι. τῇ γὰρ λοιμικῇ τῇ ἐξ ὑγρότητος γινομένῃ, καὶ ἀναπτομένῃ ἐκ θερμότητος σηπεδονώδους, χρὴ προσφέρειν σὺν τοῖς ψύχουσι τὰ ξηραίνοντα καὶ παχύνοντα, οἷον, χυλὸν ῥοιᾶς ὀξείνης, καὶ ὄμφακος, καὶ τὰ παραπλήσια. τῇ δὲ εὐλογίᾳ τὴν σύστασιν ἐχούσῃ ἐκ χολῆς ἄγαν ἐπικρατεστέρας ἐν τῷ αἵματι, προσφέρειν συμφέρει μετὰ τῶν ψυχόντων τὰ ὑγραίνοντα, ὅπως συγκραθῇ τὸ δια-

τὸ δια-

τὸ διεφθαρμένον αἷμα τοῦ ἐν εὐλογίᾳ περιπεσόντος. ἔοικε δὲ τῷ ἑστῶτι ὕδατι καὶ κεχωρισμένην τὴν σῆψιν ἔχοντι, καὶ διαπνεύσαντι τὴν λεπτότητα, τοῦ ἡλίου ἕψοντος καὶ ἀνικμῶντος ταῦτα τῷ καὶ εἰς ἄγαν κακίαν ἀχθέντι, συγκραθέντι δὲ ἐν ὕδατι ὑετοῦ, ἢ καὶ συρρέοντι, καὶ ποτίμῳ μεταβαλλομένῳ καὶ μεταποιουμένῳ. ὀνίνησι δὲ τὸν λοιμικιῶντα καὶ ἄλφιτα πεπλυμένα μετὰ σακχάρεως, ἢ ἐν χυλῷ ῥοιᾶς, ἢ ἐν ζουλαπίῳ, ὡς πρὸς τὴν κατεπείγουσαν χρείαν, καὶ πρὸς τὴν ἐποχὴν καὶ κίνησιν τῆς γαστρός, καὶ πρὸς τὴν αὔξησιν τῆς θερμότητος καὶ μείωσιν. πλὴν ὁ χυλὸς κρείττων ἐστὶ τοῖς λοιμικιῶσι, διότι εὐμαρῶς εἰσδύεται, καὶ συμφέρει τῷ θώρακι, καὶ τῷ λαιμῷ. καὶ κατὰ ἀναλογίαν ποίει μετὰ τὸ διαγνῶναί σε ὅτι ὁ χυλὸς συμφέρει τῷ τῇ εὐλογίᾳ ἑαλωκότι, ἢ τῇ λοιμικῇ, εἰ μή τις μοχθηρὰ λοιμική ἐστιν ἄγαν. εἰ δ' οὕτως ἔχει, πρόσφερε κεκαθαρμένην φακὴν μετὰ χυλοῦ ῥοιᾶς ὀξινῆς. ὠφελεῖ δὲ τούτους καὶ τὰ ἄλφιτα τῆς φακῆς, μετὰ ψυχροῦ ὕδατος. γνῶθι δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι τὸ ψυχρὸν ὕδωρ συμφέρει τοῖς τῇ εὐλογίᾳ ἑαλωκόσι, καὶ ἀκινδυνότερόν ἐστι τούτοις, ἢ τοῖς λοιμικιῶσι· καὶ σύμπτωμα οὐκ ἐπιγίγνεται τούτοις ἐκ τῆς τοῦ ὕδατος χρήσεως. ὅμως ὅταν ἴδῃς τὸν λοιμικιῶντα φλογιζόμενον ἄγαν, καὶ πυκνῶς εἰσπνέοντα, καὶ σφύζοντα, χρῶ τοῖς ἀκριβῶς σβεννύουσιν· εἰ δ' ἐπ' ὀλίγον, χρῶ τοῖς ὀλίγοις· εἰ δ' ἐπὶ πολύ, κατὰ πολὺ χρῶ. πλὴν οὖν μὴ ἐπιτρέψῃς αὐτοῖς φαγεῖν, ἄχρις ἂν ἐπανέλθῃ αὐτοῖς ὁ σφυγμὸς καὶ ἡ εἰσπνοὴ πρὸς τὴν φυσικὴν διάθεσιν· καὶ ξηρανθῶσι καὶ ἐκπέσωσιν αἱ λεπίδες.

Περὶ ἐπιμελείας γαστρὸς τῶν συσχεθέντων τῇ λοιμικῇ. λόγ. ιδ'

Ἡ γαστὴρ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διαχωρεῖται ἐν ταῖς παρακμαῖς ταύτης τῆς νόσου, καὶ μᾶλλον ἐν τῇ εὐλογίᾳ. εὐλαβητέον τοιγαροῦν προσφέρειν ταῦτα τὰ ὑπάγοντα μετακριθῆναι τὴν νόσον, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα ξηρά ἐστιν· εἰ δὲ δέοιτο ἐν τῇ ἀρχῇ, καὶ πρὸ τῆς παρακμῆς πρόσφερε· τὸ μέν, διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν θερμότητα, καὶ τὸν τῆς κεφαλῆς σφυγμόν· τὸ δέ, διὰ τὸ κουφίσαι τὴν φύσιν, καὶ ἐλαττῶσαι τὴν τῆς νόσου ὕλην, ὅταν κατὰ πολὺ ἡ γαστὴρ ἐξήρεται καὶ ἐπέχηται· καὶ τοῦτο καταστοχάσῃ πάντως, ἐὰν ἴδῃς τὸ σῶμα πρὸ τῆς φλεβοτομίας, ἢ καὶ μετὰ τὴν φλεβοτομίαν, εὐμάραντον καὶ οὐκ ἰσχυρόν. ἀλλὰ καὶ ἐξωγκωμένον, καὶ ἐξερχόμενον, καὶ προσεσαλμένον μετὰ λευκότητος καὶ βραχέος ἐρυθήματος, καὶ βληχρότητος πυρετοῦ, καὶ τὸν σφυγμὸν κυματώδη. εἰ γὰρ συνδράμουσι ταῦτα ἅπαντα, οὐ δέεται τῆς φλεβοτομίας, ἀλλὰ τῶν ἀφαιρούντων μόνην τὴν ὑγρότητα. καὶ ταῦτα ὅταν ἐμφανῆ ὦσι τὰ σημεῖα, καὶ πολυσαρκίαν ἴσχῃ, καὶ ἄχροος, καὶ ἀνέρυθρος, καὶ ὁ πυρετὸς βληχρός, τότε συμφέρει χρυσοβάλανον μόνον συνεψημένον σακχάρει, καὶ χυλῷ ῥοιᾶς ὀξύνης κεκοπανισμένης σὺν τοῖς λέμμασιν αὐτῆς. διότι ταῦτα τὰ δύο φάρμακα ἀφαιρεῖ ὑγρότητα πολλὴν τοῦ σώματος, ἄνευ τοῦ διεγεῖραι θερμασίαν τινά, καὶ μάλλον ὁ τῆς ῥοιᾶς χυλός. τοῖς δ' εἰς εὐλογίαν περιπεπτωκόσι πρόσφερε χυλὸν δαμασκηνῶν ὑγρῶν σὺν ζουλαπίῳ. φεικόμενον δὲ μὴ ἐπιθήσῃς, διότι ταῦτα βλάπτει ἐν τοῖς τοιούτοις νοσήμασιν, ὅσα τὸ μάλιστα τοὺς θερμοτέρους τὴν κρᾶσιν, * καὶ ὑγιαίνοντας. ἀνωφελὴς γὰρ καὶ ἀλύοντα τὸν κάμνοντα ἀπεργάζεται, καὶ ἐπιτείνει τὴν ναυτίαν. ὥσπερ δὲ προσήκει ἡ φλεβοτομία τοῖς τοιούτοις, ὅτε οὐκ ἔστιν ἐλπὶς ἄλλως παυθῆ-

no intelligo nisi sit nux moschata, aut malu aureu.

ναι· τὸ μὲν, διὰ τὸ κουφισθῆναι τὴν φύσιν ὑπὸ τοῦ πλήθους, καὶ ἵνα μὴ ἔξωθεν ὑποψίαν πνιγήσεσθαι τὸν κάμνοντα· τὸ δὲ, διὰ τὸ ἀφαιρεῖν τὴν πλησμονὴν καὶ τάσιν τῶν φλεβῶν, καὶ τῶν ἀρτηριῶν, τὴν ἐξ ἀνάγκης μετὰ μοχθηρῶν συμπτωμάτων γιγνομένην· οὕτω δὴ καὶ τὸ ἐκκρίνειν ἐν ἀρχῇ τῆς εὐλογίας χολώδη τινὰ χυμὸν, πλεονεκτοῦντα κατὰ πολὺ, εἶτα οὕτω προσάγειν τὰ σβεννύοντα προσηκόντως. ἐνταῦθα δὴ γνώσῃ ὅταν ἴδῃς φλόγωσιν ἰσχυρὰν, καὶ πικρότητα στόματος, καὶ ἔμετον. ὅτε δὲ οὐκ εἰσὶ ταῦτα, γνῶθι ὅτι οὐκ ἔστιν ἡ ποσότης πολλή. ὅταν δὲ διαφορῇ, καὶ ἐκδίψος εἴη ὁ κάμνων, καὶ οὐκ ἐκκρίνηται δι' ἐμέτου, ἔστιν ἧττον μοχθηρὸν κατὰ ἀναλογίαν, καὶ πρὸς τὴν πύρωσιν * καὶ ἔκκαυσιν, καὶ τὸ ἀλύειν. καὶ ταῦτα χρὴ γινώσκειν σε ἐκ τῆς ἐπιμελείας τῆς γαστρὸς, ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν δύο νοσημάτων τούτων. ὅτε δὲ διαχωρήσει ἡ γαστὴρ, ἀντὶ χυλοῦ πρόσφερε τὰ ἄλφιτα, συνεψήσας τούτοις καὶ ἄλφιτα ῥοιᾶς ὀξινῆς· προσθεὶς καὶ κομίδιον ἀραβικὸν, καὶ σπόδιον, λειώσας πρότερον ἀκριβῶς ὡς τὸν κόχλον· εἰ δὲ βούλει, πρὸ τοῦ χυλοῦ πρόσφερε ταῦτα, εἶτα οὕτω τὸν χυλὸν, ῥόδον διηλεσμένον ἀληθινὸν, σπόδιον, κίτρου τὸ ὀξῶδες, ψυλλίου σπόρον, ῥοῦ συριακὸν, ὀξυάκανθαν, κομίδιον ἀραβικὸν, βῶλον, κωδείαν μήκωνος, ἐκ πάντων ἐξ ἴσου· καὶ ἡ πρόσοδος, οἷον τὸ ἥμισυ μέρος ἐκείνων, καὶ δύο ἐξάγια, χυλὸν κυδωνίου ἁπλοῦ καὶ ὀξινοῦ. εἰ δ' ἔτι ὑπάγεται ἡ γαστὴρ, καὶ ταῦτα οὐκ ἐπέχει ταύτην, πρόσφερε τὸ ἐφὶπ, τουτέστι τὸ ἰχωρῶδες τοῦ ὀξινοῦ γάλακτος μετὰ πεφρυγμένου ἄρτου, καὶ ὀλίγου κομιδίου ἀραβικοῦ, διότι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοῖς πλείστοις ῥύσις γαστρὸς ἐπιγίγνεται. καὶ τοίνυν πρὸς τὰς ὁρωμένας διαθέσεις τὰς θεραπείας πρόσφερε.

λόγ. ιε΄ Περὶ τῶν ἐπιεικῶν καὶ ὀλεθρίων λοιμικῶν.

Καιρὸς οὖν εἰπεῖν περὶ τῶν ἐπιεικῶν καὶ ὀλεθρίων λοιμικῶν. τὰ δύο ταῦτα νοσήματα τῶν ὀξέων νοσημάτων ὄντα, τούτου ἕνεκεν τὰ κοινὰ σημεῖα προείρηκα, τῶν ὀλεθρίων φημὶ νοσημάτων καὶ ἐπιεικῶν· οἷον τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος, καὶ τὸ ἐρρωμένην ἔχειν τὴν διάνοιαν, καὶ τὸ εὖ εἰσπνεῖν, καὶ τὸ μετὰ περιχαρείας προσίεσθαι τὰ βρωθέντα βρώματα, καὶ τὸ εὐφόρως καὶ κούφως κινεῖσθαι, καὶ τὸ εὖ ἔχειν τοῦ σφυγμοῦ, καὶ τὸ καταφρονεῖν τὸν κάμνοντα τῆς νόσου, καὶ τὸ καλῶς κατακλίνεσθαι, καὶ τὸ ὀλιγάκις περιδινεῖσθαι ἐν τῷ ὕπνῳ, καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια. ἔκ τε τῶν ἀγαθῶν σημείων καὶ τῶν ἐναντίων, ἅπερ βραχέα τινὰ ἐν τῷ συντάγματι ἡμῶν τῷ ὅλῳ ἐδηλώσαμεν. τὰ δὲ ἴδια τῶν δύο νόσων εἰσὶ ταῦτα· τὰ λευκὰ τῆς λοιμικῆς, καὶ θερμὰ, καὶ μεγάλα, καὶ διῃρημένα, καὶ ὀλίγα, κατὰ τὸ μέτρον, καὶ εὐμαρῶς ἐκκρινόμενα χωρὶς λαυροῦ πυρετοῦ, καὶ χωρὶς τοῦ ἀλύειν, καὶ τοῦ δυσφορεῖν· καὶ ὅταν παύηται ὁ νοσῶν ἐν τῷ κρίνεσθαι ἐκ τῶν παθῶν πάντων, καὶ ὅταν μετὰ τὴν παντελῆ ἐξάνθησιν παύηται ὅλως καὶ ἠρεμῇ ὁ κάμνων, μηδενὸς λειψάνου ἔνδον καταμείναντος, ἢ ἐνοχλοῦντος, ἐπιεικέστερόν ἐστι, καὶ ἥττονα τὴν μετάπτωσιν ἔχει. καὶ μὲν δὴ καὶ τὰ λευκὰ, καὶ μεγάλα, κἂν πολυαρίθμητα ὦσι, καὶ συνημμένα, οὐ μόνον ἐὰν εὐχερῶς ἐκκρίνωνται, καὶ ἐὰν μετὰ τὴν ἔκκρισιν εὐφόρως ἔχῃ ὁ νοσῶν, καὶ οὐκ ἀλύῃ, οὐδ' εἰ ἡ θερμότητι πλεονεκτῇ, ἐπιεικεῖς εἰσιν αὗται· εἰ δὲ λευκὰ ὦσι, καὶ δυσχερῶς ἐκκρίνωνται, καὶ μετὰ τὴν ἔκκρισιν οὐκ εὐφόρως ὁ κάμνων ἔχῃ, μέσως πως εἰσὶ, καὶ ἐπαμφοτερίζουσι τὴν ἐφ' ἑκάτερα ῥοπήν. τὰ γὰρ μοχθηρὰ τῶν λευκῶν ὅταν συνεχῆ ὦσι, καὶ

ἀλλὰ

ἄλλα ἐπ' ἄλλοις, καὶ ὅταν ἐξαπλῶνται, ὡς γίνεσθαι τὰ πολλὰ τούτων ἕν, καὶ ὅταν ὁ κύκλος τούτων περιέχῃ χώραν πολλὴν ἐκ τοῦ περὶ τὸ σῶμα, καὶ τὸ εἶδος οἷον τὸ πιμελῆς καὶ τοῦ στέατος· καὶ μὲν δὴ καὶ τὰ ἄγαν μικρὰ τῶν λευκῶν τὰ οἷον ἀκροχορδόνες, τὰ ἀνίκμα, μοχθηρά εἰσι. καὶ τοσοῦτον ὅσον καὶ δυσχερῶς πέττονται. καὶ μᾶλλον εἰ δυσφορίαν ἔχει ὁ κάμνων μετὰ τὴν ἔκκρισιν· εἰ δὲ καὶ παραμείνῃ ἡ δυσφορία καὶ ἡ διάθεσις οὕτω τοῦ κάμνοντος ἄχρι τῆς ἐσχάτης ἐκκρίσεως, ἐστὶν ὀλέθριον. τὰ δὲ ὑπόχλωρα, καὶ ἰώδη, καὶ μέλανα, ἅπαντα ὀλέθρια. εἰ δὲ συμβῇ ἐπὶ τούτοις ναυτιᾶν καὶ καρδιώσσειν τὸν κάμνοντα, ἔτι χεῖρον, καὶ πρὸς ἀπώλειαν εὐχερέστερον. εἰ δὲ καὶ αὔξοιτο ὁ πυρετὸς μετὰ τὴν ἔκκρισιν τῆς λοιμικῆς, ἐστὶ χαλεπόν· εἰ δὲ καθαίρεται, ἐστὶν ἐπιεικής. ἡ γὰρ λοιμικὴ ἡ ἐκ τοῦ δευτέρου ἀναφυομένη δηλοῖ πλῆθος ὕλης. καὶ εἰ μὲν ἐστὶ τοῦ ἐπιεικοῦς γένους, ἐστὶν ἐλπὶς σωτηρίας· εἰ δὲ τοῦ ὀλεθρίου, ἐλπὶς ἀπωλείας. ἐπιεικεστέρα δὲ εὐλογία ἐστὶν ἡ μὴ ἔχουσα ἰσχυρὰν ἐρυθρότητα. τὰ γὰρ ὠχρά, μοχθηρά· τὰ δὲ χλωρὰ καὶ ἰώδη, ὀλέθρια. καὶ ὅταν τὰ δύο εἴδη ταῦτα οἷον σμηχόμενα, καὶ ἀφανῆ γινόμενα, καὶ αὖθις προσεσταλμένα, ὀλέθριον· ὅταν δὲ συμβῇ ἐπὶ τούτοις καὶ ναυτιᾶν, καὶ ἀλύειν, ἕψεται κατὰ πόδας ἐξ ἀνάγκης συγκοπὴ ὀλεθρία καὶ ταχεῖα· εἰ μή τι γε ἐκ διαλείμματος εἴη. ὅταν δὲ ἐξανθήσῃ ἡ λοιμικὴ ἀφ' ἧς πυρέξει, ἐκ τετάρτης φημὶ ἡμέρας, γνῶθι ὅτι ταχυκίνητός ἐστι καὶ εὐόρμητος· εἰ δ' ἄχρι τῆς τρίτης, βληχρὰ ἂν εἴη. εἰ δ' ἐν ταῖς κρισίμοις ἡμέραις ἐξανθήσει, τῶν ἐπιεικῶν ἐστι, καὶ μᾶλλον εἰ ἐν εὐφορίᾳ ὁ κάμνων ἔσεται κατὰ πόδας. καὶ ἔμπαλιν ὅταν ἄρχηται ἡ λοιμικὴ συνέχεσθαι καὶ εὐρωέσθαι, καὶ σφοδρῶς ὁ νοσῶν ἀλύῃ, καὶ ὀγκοῦται ἡ γαστήρ, ἐγγὺς ὁ θάνατος. ὅταν δὲ τὰ δύο ταῦτα νοσήματα ποτὲ μὲν σμήχωνται, ποτὲ δὲ ἐμφανίζωνται, καὶ ἀλύῃ διαπαντὸς ὁ νοσῶν, εἰσὶν ὀλέθρια. κἂν ὅπως ἂν καὶ τύχωσι κατὰ τὴν χρόαν. πλὴν σπανίως ἐν τοῖς λευκοῖς τεθεώρηται ἡ παραφροσύνη, καὶ τὸ ἀλύειν. ὅταν δὲ κατὰ πόδας τῆς λοιμικῆς συμβῇ σφοδρὰ ὀδύνη ἐν σκέλει, ἢ ἐν χειρί, ἢ ἐν ἑτέρῳ μορίῳ, καὶ ὑπόχλωρος ἢ μέλαινα φανῇ ἡ τοῦ ὀδυνωμένου τόπου χροιά, καὶ ἀτονήσῃ ἡ δύναμις, καὶ αὐξήσῃ τὸ ἄλγημα, ἐστὶν ὀλέθριον· εἰ δὲ ῥωσθῇ ἡ δύναμις, σωθήσεται. πλὴν εἰς σῆψιν ἥξει τὸ ὀδυνηθὲν μόριον· ἐὰν δὲ ὁ ἀσθενῶν εὐτονήπως, καὶ ἀποσχάσῃς αὐτοῦ τὴν ἀρχήν, ὠφελήσεις ἄγαν, καὶ τῆς σήψεως ἀπαλλάξεις. διότι οὐ χρὴ ἐν ταῖς τοιαύταις διαθέσεσι προσάγειν τῷ μορίῳ τὰ ψύχοντα, ἀλλ' ἓν τῶν δύο ποιεῖν, ἢ ἀμυχαῖς χρῆσθαι, ὡς ἔφημεν, ἢ ἐν θερμῷ ὕδατι καταντλεῖν αὐτό, ὅταν θεάσῃ τὸν νοσοῦντα ἤτοι εὐφόρως ἔχοντα κατὰ πόδας. εἴπομεν τὰς αἰτίας καὶ τὰ συμπτώματα τῆς νόσου, καὶ τὴν προφυλακὴν τῆς θεραπείας. λοιπὸν καταπαύσομεν τὸν λόγον.

Iacobi Goupyli in Alexādrū TRALLIANVM CASTIGATIONES,

earúmque explicationes, asteriscis qui tibi legenti occurrent respondentes.

Pagina 1, versu vltimo.

Τειχοποιῖς. Galenus, Paulus AEgineta & Aëtius in eadem re τειχοφυῖς dicunt.

Pagina 2, versu 9.

Μυόχοδων. Alter nostrûm codicum μυαχόδων habet, sed mēdose. Est autem μυόχοδον, τῶν μυῶν ἀποπάτημα, id est, vt Varro interpretatur, muscerda.

Pagina eadem, versu 36.

Ισυκος. Emendamus ἴσικος, ex Athenæo & Alexandro Aphrodisiensi, quorū vterque quid verbū hoc significat docet. Alexandri enim hæc verba sunt φυσικῶν προβλημάτων lib. 1. διὰ τί ὁ ἴσικος δυσέπεπτος. ὅτι κοῦφος ὢν ἐμπλεῖ ἐν τῇ ὑγρᾷ τροφῇ κατὰ μέσον τῆς κοιλίας, καὶ οὐχ ὁμιλεῖ τῷ σώματι αὐτῆς, δι' ἧς ὁμιλίας ἡ πέψις γίνεται, καὶ παρὰ τὸν οἰσοφάγον δὲ πλεονάζει, οὕτω ἡ ὄρεξις ἔρχεται, καὶ οὐ πέψις. ἐκτὸς δὲ εἰς ὕδωρ ἐμπλεῖ μὴ βυθιζόμενος, ὅτι ἐν τῇ πέψει τῶν κρεῶν ἐναπολαμβάνεται πνεῦμα κοῦφον, ὅπερ μετεωρίζει τὸ σῶμα, ὥστε τοῖς ὑγροῖς ἐπινήχεσθαι, διὰ τοῦτο δὲ καὶ χαῦνός ἐστι τῇ μετοχῇ τοῦ πνεύματος. Quæ verba in Latinum sermonem à Macrobio lib. 7. Saturn. conuersa sunt. Athenæus verò ex quibus is cibus cōstet ostēdit lib. 9. δειπνοσοφιστῶν, his verbis, εἰσαχθέντος δ' ἡμῖν ποτε καὶ δέλφακος, οὗ τὸ μὲν ἥμισυ κεκλιβανισμένον ἦν ἐπιμελῶς πεποιημένον, τὸ δέ τι ἥμισυ ὡς ἂν ἐξ ὕδατος ἑψημένον ἁπαλῶς, καὶ πάντων θαυμαζόντων τοῦ μαγείρου τὴν σοφίαν, μέγα φρονῶν ἐκεῖνος ἐπὶ τῇ τέχνῃ ἔφη, ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὴν σφαγὴν ἔχει τις ὑμῶν ἐπιδεῖξαι ὅπου ἐγένετο, ἢ πῶς ἡ γαστὴρ αὐτοῦ πεπλήρωται παντοίων ἀγαθῶν. καὶ γὰρ κίχλας ἐν ἑαυτῷ ἔχει, καὶ ἄλλα ὀρνίθια, ὑπογαστρίων τε μέρη χοίρων, καὶ μήτρας τόμοις, καὶ τῶν ᾠῶν τὰ χρυσᾶ, ἔτι δὲ ὀρνίθων γαστέρες αὐταῖσι μήτραις καὶ καλῶν ζωμῶν πλέες, καὶ τὰ ἐκ σαρκῶν εἰς λεπτὰ κατακνιζόμενα, καὶ μετὰ πεπερίδων συμπλαττόμενα. ἰσίκια γὰρ ὀνομάζειν αἰδοῦμαι τὸν οὐλπιανόν, καίπερ αὐτὸν εἰδὼς ἡδέως αὐτοῖς χρώμενον. Apicius Cælius etiā multa quæ ad hanc rē spectāt scribit lib. 2. de opsoniis & condimētis, quo in loco isicia ex piscibus fieri docet, cuius rei auctorem fuisse Heliogabalum historiæ narrant.

Pagina 3, versu 34.

Ρινίσμα. Emendamus ῥίνισμα, vt est in codicibus Dioscoridis formis excusis, vel ῥίνημα, vt in exēplaribus Galeni, Pauli AEginetæ, & Aëtii legimus. Est autē ῥίνισμα vel ῥίνημα, scobs vel limatura.

Pagina eadem, versu 39.

Græci σμύρνα & ζμύρνα ἀδιαφόρως proferunt. Quorū imitatione,

M. Cato & Plinius zmurnam ſcripſerunt, vt in vetuſtiſſimis codicibus legimus. Quare cum rei medicæ ſcriptores verbo ζμύρνης frequentiſſimè vterentur, librarii huius notam hâc compendiariam ζζ excogitarunt, cuius vim ignorantes hi qui noſtros codices deſcripſerunr, ζιζίβεει pro ζμύρνα ſcripſerunt: qui error inuaſit etiam in codices Aëtii, cuius interpretes malè ζιζίβεει pro σμύρνα multis in locis verterunt. Ne igitur errent hi qui non multùm in his auctoribus verſati ſunt, annotauimus hîc locos omnes in quibus ζζίβεει aut ζιγγίβεει pro ſmyrna malè ſcriptum eſt.

Pag. 42, verſ. 27. pag. 43, verſ. 4. pag. ead. verſ. 8. delenda vox ζιγγιβέρεως. pag. ead. verſ. 14. pag. ead. verſ. 20. pag. ead. verſ. 32. pag. 47. verſ. 11, inducẽda eſt vox ζιγγιβέρεως. pa. ead. verſ. 34. pag. 49. verſ. 15. pag. 84. verſ. 32, delẽda eſt vox ζιγγιβέρεως. pag. 117. ver. 17. pag. 118. verſ. 1. pag. eadem, verſ. 6. pag. ead. verſ. 40, delẽda vox ζιγγιβέρεως. pag. 129. verſ. 13. pag. 134. verſ. 32. pag. 143. verſ. 37, legendum eſt σμύρναν τρωγλῖτιν.

Pagina 4, verſu 4.

In ſpatiũ in vtroque noſtro codice hoc loco ſcriptura vacuum verba hæc ex Paulo AEgineta inculcauimus, κρητικῆς γῆς ℥ δ΄, vt totus locus ſic legendus ſit, λιθαργύρου ℥ δ΄, κρητικῆς γῆς ℥ δ΄, ἀσβέστου &c.

Pagina eadem, verſu 10.

Locus hic iiſdẽ verbis apud Paulũ AEginetã legitur, niſi quod θάψου in eo ſcriptũ inuenimus, quæ ſcriptura verior nobis videtur eſſe, quàm θαψίας. Eſt enim θάψος (vt ſcholiaſtes Theocriti ſcribit) ὃ κοινῶς λεγόμενον χρυσόξυλον, ᾧ τὰ ἔρια βάπτουσι καὶ ποιοῦσι μήλινα, καὶ τὰς τρίχας ξανθίζουσι: quam facultatem thapſiæ ineſſe nemo adhuc cõperit. Ea enim herba, vt Theophraſtus ait, πελιώματα μὲν ἐξαίρει, ὑπώπια δὲ ποιεῖ ἔκλευκα: quod ſic ab eo dictũ interpretor, vt thapſia ſuggillata quidem tollat, ſed cum eo vt νεκρῶδές τι relinquat. nam & Plutarchus in Phocione θάψινον ἀντὶ τοῦ νεκρώδους vſurpauit. Eius autem hæc verba ſunt, πρότερον μὲν οὖν ὀλίγοις ἔτεσι χρησμὸν ἐξήνεγκαν αἱ Δωδωνίδες τῇ πόλει, τὰ ἀκρωτήρια τῆς Ἀρτέμιδος φυλάσσειν, ὅπως ἄλλοι μὴ λάβωσιν. τότε δὲ περὶ τὰς ἡμέρας ἐκείνας αἱ ταινίαι μὲν, αἷς περιελίττουσι τὰς μυστικὰς κίστας, βαπτόμεναι θάψινον ἀντὶ φοινικοῦ χρῶμα, καὶ νεκρῶδες ἀνήνεγκαν. Totus igitur hic locus ſic nobis legẽdus videtur, στυπτηρίας < ϛ΄, σανδαράχης < ϛ΄, κρόκου < β΄, θάψου, ᾗ τινι οἱ βαφεῖς χρῶνται, κονίας &c. Verba autẽ hæc, ἣν οἱ ῥωμαῖοι ἐρβαρυβίαν καλοῦσι, induximus. Scholion enim alicuius eſſe, qui omnia nimis declarare ſtuderet, quod in legitimũ poſtea ordinem, & quaſi certum orationis atriũ ab his qui libros noſtros deſcripſerunt receptum ſit, ex eo intelligi poteſt, quod Alexander Trallianus & Paulus AEgineta (cuius codex hac etiam

labe

labe infectus est) non tam alieni in re medica fuerunt, vt scripserint thapsum, eam esse herbam quæ à Romanis rubia tinctorum, à Græcis erythrodanum dicitur.

Pagina eadem, versu 10.

κονίας πηλοποιικῆς. Videre hîc omnes possunt, quàm magnos errores literæ vnius peruersio pariat. Nam qui pro πιλοποιὸν, πηλοποιὸν apud Galenum, Alexandrum, Paulum, & Aëtium legerunt, hi non modò suã Græcæ linguæ ignorantiam prodiderunt, sed hominum corpora perdentes, medicinam infamarunt. Quis enim, nisi planè in medicina alienus, aquam ex qua figularis terra subigitur (id enim significari verbo πηλοποιὸν putant) τοῖς διαφορητικοῖς admiscuit? hic igitur error vt multis eriperetur, κονίας πιλοποιικῆς veram huius loci scripturam restituimus. Est autem κονία πιλοποιητικὴ vel πιλοποιικὴ (quæ & ὕδωρ πιλοποιικὸν, vel πιλοποιητικὸν, vel τῶν πιλοποιῶν, à rei medicæ scriptoribus vocatur) aqua, qua πιλοποιοὶ vtuntur, qui cum οἰσυπηρὰς lanas, id est succidas, tãtùm cogãt (quæ enim sordibus repurgatæ sunt, haud facilè cogi possunt) nõ dubiũ est quin vim aliquam hæ in aqua relinquãt, qua medicamentosa sit, ex quo nomen τῆς κονίας eam inuenisse suspicor. Nam vt aqua quæ per cinerem aut calcem colata est, vim aliquam inde accipit, ita ea qua lanæ succidæ abluuntur, medicamentosa est, adeóque inter κονιῶν, id est lixiuiorum genera censetur: ex qua farinam hordeaceam rectissimè Galenus coxit ad neruum punctum, lib. 6. θεραπευτικῆς μεθόδου: quam item magna ratione τοῖς διαφορητικοῖς admiscuit lib. 6. περὶ συνθέσεως φαρμάκων τῶν κατὰ γένη. Scripturæ autem huius quam restituimus, hæc argumẽta habemus. Primũ quòd qui ex terra vel luto aliquid fingit, à Græcis κεραμεὺς, καὶ κοροπλάθος dicitur, non πηλοποιός: quod verbum si per ι scripseris, significabis eo τὸν τοὺς πίλους ποιοῦντα. Est autem πῖλος (vt interpres Thucydidis scribit) τὸ ἐξ ἐρίου πηκτὸν ἔνδυμα, ὥσπερ θωράκιόν τι ὑπὸ τὰ στήθη ὃ ἐνδυόμεθα. οἱ δὲ τὸ ἐπικείμενον ταῖς περικεφαλαίαις: quo quidem modo vsus est Hesiodus ἐν τῷ, ἔργα καὶ ἡμέραι. Plato pro calceo hyberno & crasso, significatione haud lõgè à priori deflexa, vsurpauit in Symposio. Xenophõ verò pro tapete crasso, lib. 5. παιδείας. Et verbum πιλεῖν vel πιλοῦν, est lanas cogere, vt loquitur Plinius lib. 8. quo verbo Theophrastus vtitur etiã pro constipare, cui ἐναντίον ἐστὶ τὸ μανοῦν. Eius autem hæc verba sunt lib. 2. de caus. plantarum, ὁ δὲ χειμὼν πιλώσας καὶ καρκινώσας τὰς ῥίζας, συμμετέχων εἰς τὸ ἔαρ ποιεῖ τὸ μέγεθος. Vnde πίλημα deductum est, quod vulgari nostro sermone feltrũ dicitur. Alterum est quòd Aëtius ὕδωρ πιλοποιικὸν ab aliis dictum, στακτὴν τῶν πιλωταρίων appellat. Tertiũ est quòd Marcellus Empiricus ὕδωρ πιλοποιητικὸν, lixiuium vnde

coactiliarii operantur, interpretatur cap.10. Coactilia autẽ D. Lazarus Bayfius (cuius obitu Latinæ, Græcæque literæ magnũ dãnũ fecerunt) lib.34 Pandectarũ, in cap. de auro & argento legat. lanas coactas, id est (vt Plato loquitur) πιλητὰ κτήματα interpretatur. His omnibus consentit antiquissimus Pauli AEginetæ codex, in quo πιλοποιηκὸν per ι scriptum est. Sed hæ tamen peruersiones ferri quidem minus molestè poterant, modo non etiam Galenum inuasissent, eiusdẽmodíque infectionibus librum 6. θεραπευτικῆς μεθόδου, & lib.3. περὶ συνθέσεως φαρμάκων τῶν κατὰ τόπους, ac lib.6. περὶ συνθέσεως φαρμάκων τῶν κατὰ γένη, aspersissent.

Pagina 5, versu 4.

Quæ hîc in vtroque nostro codice desunt, ex Pauli codice, in quo tota scriptura conseruata est, sic restituimus. περιξυρήσας τὴν κεφαλὴν, καὶ ὕδατι ἢ νίτρῳ περιαποσμήξας, θεῖον ἄπυρον μετὰ οὔρου ἀνθρωπείου λειώσας χρῶ. Quæ verba etiam vetus interpres legisse videtur.

Pagina eadem, versu 19.

In vtroque codice nostro ἰώδες hoc loco scriptum inuenimus, quod verbum cum nullum sensum concinnum haberet, ὀξῶδες, rẽ ipsam, veterísq; interpretis auctoritatẽ sequuti, emẽdauimus.

Pagina eadem, versu 35.

Multa hîc deesse ex eo facilè intelligi potest, quòd medicamenta, quæ μετὰ τοῦ διορισμοῦ se traditurum pollicitus est, ab eo adscripta non sint. Ea tamen omnes facilè ex fine lib.1. κατὰ τόπους in hunc locum transferre possunt.

Pagina 6, versu 27.

Vitium hoc loco est in sermone, quod sic correximus, οἷον ἐστὶ καὶ τὸ ῥόδινον συγχεθὲν, ὀλίγου προσλαβὸν ὄξους. Quæ scriptura fuisse etiam videtur in codice, quo vetus interpres vsus est.

Pagina eadem, versu 22.

ὅσων. Legendum esse ὀπῶν, res ipsa ostendit.

Pagina 7, versu 8.

Locus hic ita legendus & interpungendus videtur, ἐπιμίγνυε κατὰ μικρὸν πάλιν τὸ ῥόδινον τῷ κηρῷ, ἐπιῤῥαίνων, ὡς εἴρηκα μὲν, ὕδατος καὶ, &c.

Pagina 8, versu 6.

ὥσπερ τὸ κυφώνιον. Cyphi vel χρῖσμα ex Cyphi, meo quidẽ iudicio, hoc loco auctor intelligit. Nam & Paulus AEgineta ἐν τῇ τοῦ κατάῤῥου θεραπείᾳ καὶ κορύζης, ὑγρᾶς τῆς δυσκρασίας οὔσης, olfaciẽdum Cyphi, frontíque illinendum præcipit. Quid autẽ sit κῦφι Dioscorides docet lib.1. & Gal. lib.8. περὶ συνθέσεως φαρμάκων τῶν κατὰ τόπους, & Plutarchus in cõmentario de Iside & Osiride. Cypheos τοῦ ἡλιακοῦ porrò hic auctor meminit in fine cap. περὶ ἐπιληψίας, & Paul. AEgineta

τοῦ

τοῦ σεληνιακοῦ, quo loco agit de destillationibus à capite in subiectas partes: quod manifestum argumentum est fuisse quondam Cyphi apud AEgyptios (qui Cypheos auctores fuerunt) quod Soli & quod Lunæ priuatim incenderetur.

Pagina eadem, versu 20.

ἀψινθίας ὀλίγον δώσειν. Totus hic locus in quo auctor de leniendo & intendendo medicamento agit, sic olim scriptus fuisse videtur, τοῦ φαρμάκου δὲ μείζονος ὄντος τοῦ σώματος, ἐκλύειν δεῖ τὴν δύναμιν αὐτοῦ, περιπλέκοντας τῷ βοηθήματι ἀμύλου καὶ γυναικὸς γάλακτος ἐν τῇ χρήσει αὐτοῦ. πάλιν δὲ ἐπιτείνειν βουλόμενος αὐτοῦ τὴν χρῆσιν, ἐπιμίγνυε ἀψινθίας ὀλίγον δώσειν μεθ' ὕδατος. Quæ scriptura fideliter conseruata est in codice eo, quo vetus interpres vsus est.

Pagina 9, versu 28.

Hæc descripta sunt ex lib. 2. Galeni κατὰ τόπους. Plinius etiam de perniciali odio brassicæ cum vite multa scribit lib. 24. cap. 1.

Pagina eadem, versu 35.

ὁ στερεφθινος. Legẽdum hoc loco suspicamur σαρεπτηνὸς ex D. Luca εὐαγγελιογράφῳ, Plinio, & Stephano περὶ πόλεων. Est enim Sarepta vrbs inter Sidonem & Tyrum in Phœnicia, cuius vinum commẽdatur à Sidonio Apollinare his versibus,

Vina mihi non sunt Gazetica, Chia, Phalerna,
Quæque Sareptano palmite missa bibas.

Hanc nostram suspicionem confirmat quod hic auctor in capite περὶ χολέρας, στερεφθινον οἶνον (ita enim hoc verbum eo loco scriptum est) cum vino Tyrio coniungit, quod maximè à Plinio commendatur. Quod autem à librariis hîc στερεφθινος scriptum sit, id factum esse imitatione scripturæ, quæ est in lib. septuaginta interpretum cap. 17. lib. 3. Reg. arbitror, quo in loco verbũ Sarephtha Hebraico more scriptum est. Vini Cnidii porrò, cuius hîc meminit auctor, hæc laus est apud Athenæũ lib. 1. δειπν. αἵματος γεννητικὸς, εὔτροφος, κοιλίαν εὔλυτον κατασκευάζων, πλείων δὲ πινόμενος ἐκλύει τὸν στόμαχον.

Pagina 10, versu 35.

διὰ πολλῶν δριμυτάτων χυμῶν. Priscam lectionem esse arbitror, διὰ πολλὴν δριμύτητα χυμῶν. id quod & ex veteri interprete intelligi potest.

Pagina eadem, versu 37.

ἠχούσης ἐπὶ τῶν κάτω. Legendum esse, ἠχούσης ἀπὸ τῶν κάτω, vel ἐκ τῶν κάτω, res ipsa & sermonis Græci consuetudo satis ostendunt.

Pagina 11, versu 4.

In altero codicum nostrorum sic scriptum inuenimus, δῆλον ὡς οὐ κατὰ ποιότητα μόνον ἢ ἀτμοί τινες, ἀλλὰ πλῆθος ὕλης τὸ τὴν ἔμφραξιν ἐργαζό-

μένον. In altero verò, δῆλον ὡς κατὰ ποιότητα μόνον ἀτμοί τινες, ἀλλὰ πλῆθος ὕλης δὲ τὴν ἔμφραξιν ἐργαζόμενον. Nos rem ipſam ſequuti, ex duobus illis libris, paucis verbis cōmutatis, hanc ſcripturam reſtituimus, δῆλον ὡς οὐ κατὰ ποιότητα μόνον ἀτμοί τινες, ἀλλὰ πλῆθος ὕλης τὸ τὴν ἔμφραξιν ἐργαζόμενον. quam vt probemus efficit quod à Galeno de eadem re lib. 2. κατὰ τόπους ſcriptum eſt. Sic enim ſcribit, τὰ μὲν οὖν μετὰ βάρους ἀλγήματα πλῆθος δηλοῖ.

Pagina eadem, verſu 14.

Locus hic eſt in vtroque noſtro libro manu ſcripto ſine verbo ὅτι, quod addendum putauimus, ne vitium in ſermone eſſet.

Pagina 12, verſu 5.

χλιαρῷ. Verbum hoc declarationem eſſe vocis ἀκεράτου ſuſpicamur, quod ab indocto librario è margine huc inculcatum eſt. ἀκέρατον enim ὕδωρ nihil aliud eſt quàm quod alio nomine à Græcis χλιαρὸν dicitur. Inducendum igitur eſt, vt ſuperuacaneum.

Pagina eadem, verſu 19.

πταρμικοῖς κατὰ μέρος. πταρμικὰ à Celſo dicuntur ſternutamenta excitantia, lib. 4. cap. 2. hæc τῶν ἐρρίνων nomine comprehenduntur.

Pagina eadem, verſu 23.

μελανθίου < η', ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ < η', ἐλατηρίου < δ'. Scriptura hæc mihi ſuſpecta eſt propter nimis magnū modum ſalis Ammoniaci, & elaterii. Galenus lib. 2. κατὰ τόπους (ex quo hæc deſcripta ſunt) vnā tantum drachmam ſalis Ammoniaci præſcribit, tantumdémque elaterii. Actuarius in lib. περὶ συνθέσεως φαρμάκων, medicamētorū modum à Galeno præſcriptum retinet. Eius autem verba (quoniā liber nondum formis excuſus eſt) adponam. μελανθίου < η', ἁλὸς ἀμμωνιακοῦ < α', ἐλατηρίου < α', τρίψας καὶ λειότατα ποιήσας ἀναλάμβανε σικυωνίῳ ἐλαίῳ, ἢ μύρῳ ἰρίνῳ, ἢ κυπρίνῳ, ὥστε κηρωτῆς ὑγρᾶς ἔχειν πάχος, καὶ ἀνελόμενος εἰς πυξίδα κερατίνην χρῶ, ὑποχρίων τοὺς μυκτῆρας, καὶ κέλευε ἀνασπᾶν. Paulus AEgineta medicamentum hoc ex Alexandri codice iam corrupto deſcripſiſſe videtur, potius quàm ex Galeno. De hoc tamen viri docti iudicent.

Pagina 13, verſu 27.

Vox hæc λαμβάνουσα obſcurum habet ſenſum niſi ad nomen ἡμικρανία referatur. Ita enim ſenſus concinnus eſt.

Pagina 14, verſu 10.

Suſpicamur hæc duo verba ἐσκατηρὰ & κοείαξ vel κοείαξος ex ſermone vulgi Græcorum petita, quibus τῶν ταρίχων genus aliquod ſignificatur, quo ægris vtendum in his morbis quos humor frigidus, craſſus & viſcidus creauiſſet, auctor præcipere ſolebat, vt ex multis huius libri locis facilè omnes videre poterunt. Verbū autē

ἐσκατηρὰ

ἐγκατηρὰ deductum arbitror à nomine ἔγκατα, quo ſignificantur inteſtina tum piſcium tum quadrupedum, quæ etiamnum ταριχεύεται, id eſt, ſale condiuntur.

Pagina eadem; verſu 14.

Vocem βδελλίου hîc deeſſe cõiicimus tum ex his quæ paucis pòſt dictionibus ſcripta ſunt, tum ex his quæ in cap. περὶ ἐπιληψίας leguntur. Eo enim in loco integra eſt horum catapotiorum deſcriptio, quæ ex lib. 1. κατὰ τόπους huc tranſlata eſt.

Pagina eadem, verſu 36.

Locus hic totidem verbis eſt apud Paulum AEginetã lib. 7. quẽ ob id adſcribendum putaui, vt de hac re facilius viri docti iudicẽt. Illius autẽ hæc ſunt verba, εὐφορβίου, μέλανος γραφικοῦ ἀνὰ < δ', σμύρνης τρωγλίτιδος, κροκομάγματος, πεπέρεως λευκοῦ ἀνὰ Γο γ', κρόκου < β', ὄξος τὸ ἀρκοῦν, &c. Nam medicamentorũ modus rectius ſcriptus in eo auctore videtur, vt non mirum ſit, veterem interpretem hanc ſcripturam ſequutum fuiſſe.

Pagina 17, verſu 14.

Spacium inane eſt hoc loco in vtroque noſtro codice, in quod non habuimus quod ſenſui conuenientius inculcaremus, quàm verbum ἐρίοις, quod eò audacius fecimus, quòd verbi huius veſtigia adhuc in vtroque noſtro codice extent. Vera igitur huius loci lectio eſſe videtur, ποιήσεις δὲ τοῦτο καλῶς, ἐὰν ἐρίοις περισφίγξῃς.

Pagina 18, verſu 2.

Verbum φησὶν inducimus vt otioſum & ſine cauſa inculcatum.

Pagina eadem, verſu 37.

καθὼς ἐθέλειν. Duo hæc verba abundare videntur. Cõcinnus enim ſenſus erit ſi ita legerimus, δεῖ δὲ μετὰ τὸ φαρμακεύειν, προσέχειν καὶ διαίτῃ. Præterea ſiquid addatur frigebit.

Pagina 19, verſu 11.

κυβυελατικόν. Emendamus κιβυρατικὸν ex Strab. γεωγραφουμένων lib. ιγ'. Eadem macula ſerpſit in codices Pauli AEginetæ. ὑδρομήλου autem (cuius hîc mentio eſt) γραφὴ eſt apud Paul. lib. 7. & Aëtium lib. 5. Fugiendum verò τὸ ἀπὸ κιβύρας ὑδρόμηλον auctor dicit, quòd (vt Paulus ait) οἰνῶδες eſſet.

Pagina eadem, verſu 21.

δορέκινα. Quidam putant eſſe in hoc verbo literarũ metatheſin pro ῥοδάκινα, qua voce vulgus Græcorum noſtra Perſica ſignificat. Alii hoc verbo ſignificari putãt ea Perſica quæ duracina à Latinis ob id appellantur quòd corpus eorum (vt Plinius & Palladius ſcribunt) ligno adhæreat, ægréq; auellatur, cui generi Perſicorũ palma datur, ob id ſalgamarii ſola ea ταριχεύουσι. In lib. 10. γεωπονικῶν

δωράκινα scriptum inuenio, prima syllaba producta, quod argumentum mihi est, vocem eam à Latina deflexã, cuius etiam prima producitur: quod in multis dictionibus Græci fecerunt.

Pagina eadem, versu 26.

Locus hic sic in vtroque nostro libro legitur, εἰ γὰρ καὶ περὶ αὐτὰ δόξει περιηγορεῖν, ἢ ψυχροποιεῖν. Nos rem ipsam sequuti, ὃ ψυχροποιεῖν emẽdauimus. Ita enim concinnus sensus est.

Pagina 21, versu 33.

Emendamns κιθυρατικῶν, vt paulò superius.

Pagina 22, versu 36.

ἢ ὀλιγοσιτεῖν. Priscam huius loci lectionẽ fuisse ἀσιτεῖν, faciunt vt credam, tum quæ scribuntur à Galeno lib. 5. περὶ τῶν πεπονθότων τόπων, his verbis, νεανίσκος τὶς ἡλίσκετο ὑπὸ τῆς ἐπιληψίας πάθει γραμματικὸς, ἡνίκα μάλιστα σφοδρότερον ἐδίδασκεν, ἢ ἐφρόντισεν, ἢ ἐπιπλέον ἠσίτησεν. tũ quòd huius scripturæ vestigia aliqua in altero nostrorum codicum adhuc extent.

Pagina 23, versu 30.

τῶν ἀκράτων. Prisca lectio est, ὃ ἄκρατον, quæ fideliter conseruata est in codice quem vetus interpres sequutus est. Id autem vt audacius affirmem facit quod à Paulo AEgineta lib. 3, de eadẽ re scriptum est, ἀπεχέσθωσαν δὲ κρεῶν τε καὶ ὀσπρείων, καὶ οἴνου πλείονος, ἀφροδισίων τε πλειόνων, καὶ βαλανείων, καὶ νάπυος, καὶ τοῦ πίνειν ὕδωρ εὐθὺς μετὰ τὸ λουθῆναι, καὶ μάλιστα ἄκρατον οἶνον.

Pagina 24, versu 2.

Locum hunc, veteris interpretis auctoritatẽ sequuti, ita legendum putamus, εἰ μεγαλοπλικωτέρας εἴη κράσεως ὃ παιδίον, εἰς ὕδωρ ζεστὸν ἔχον κορίανον, id est, assumat panem ex aqua vehementer calida in qua sit coriandrũ: quomodo loquutus est auctor ἐν τῇ θεραπείᾳ τῶν ἐπὶ στομάχω ἐπιληπτιζόντων. Cuius loci vt hunc esse sensum audacius affirmem, & verba hæc esse Alexandri, efficit quod de hac re scriptum est à Serapione, cap. de coriãdro. Duo autem hæc verba πάνυ θερμὸν inducimus, quòd nominis ζεστὸν declarationem esse in legitimũ contextum inculcatam suspicemur.

Pagina eadem, versu 8.

Locum hunc ita legimus, καὶ ἴντυβον ὀξει μιγνύμενον τούτοις ὠφελεῖ.

Pagina eadem, versu 24.

ἀναδρόμοις. Verbum ἀνάδρομος significat ascendẽtem. Significare itaque videtur pisces qui ex mari ascendunt. Strab. lib. ιε' γεωγραφουμένων scribit ex sententia Aristobuli, τῶν ἐκ θαλάττης εἰς τὸν νεῖλον ἀνατρέχειν μηδὲν, ἔξω θρίσσης καὶ κεστρέως.

Pagina

Pagina 25, verſu 15.

προσφερέσθω τοῖς τὸ φλέγμα καὶ τὸ μελαγχολικὸν καθαίρειν δυναμένοις. Cum hanc ſcripturam Græci ſermonis conſuetudo non ferat, ſic emẽdamus, προσφερέσθω τὰ τὸ φλέγμα καὶ τὸ μελαγχολικὸν καθαίρειν δυνάμενα. vel, vt vetus interpres legiſſe videtur, καθαιρέσθω τοῖς τὸ φλέγμα καὶ τὸ μελαγχολικὸν καθαίρειν δυναμένοις.

Pagina eadem, verſu 23.

Nota aſteriſci quæ ad hũc locũ adpoſita eſt, adſcribi debuit ad hãc vocem θεοδωρήτω, paucis antè dictionibus. Ea enim ſignificare voluimus, huius medicamenti γραφὴν eſſe apud Paul. AEginetam lib. 7. & Aëtium lib. 12.

Pagina 27, verſu 38.

Cum in deſcribendo hoc libro, librariis nomẽ θερμοδ ſæpius occurreret, hoc etiam loco θερμοδ pro Ερμοδ ſcripſerunt: hoc medicamentum enim Ερμοδακτύλικὸν...

Pagina 28, verſu vltimo.

Antiquã huius loci ſcripturã fuiſſe, κρεῶν ἀποχὴ, καὶ συνουσίας ἀφροδισίων, ex veteri interprete facilè intelligi poteſt, & ex Paulo AEgineta qui præcipit vt epileptici à venere abſtineãt. Illius autẽ verba huc non adtulimus, quæ paulò ſuperius in annotationẽ in verſum 30, pag. 23. legere potes. Sed videbũt docti homines num auctor hic ſignificet morbum comitialem primo coitu ſolui, quod quoſdam olim ſcripſiſſe ex Cornelio Celſo, Plinio, & Cælio Aureliano omnes intelligere poſſunt.

Pagina 29, verſu 8.

Ελαβον καὶ τοῦτο ἐν τυρκίᾳ. Emẽdo ἐν θουσκίᾳ. Turcæ enim nondũ erãt.

Pagina eadem, verſu 13.

Ex τοῦ νήου θεοδώρου. Corrigo ἐκ τοῦ νη΄, id eſt, ex quinquageſimo titulo Theodori, vt eſt apud veterem interpretem.

Pagina eadem, verſu 39.

Ιασπις λίθος ὁ προσαγορευόμενος καπνιαθείς. Loci huius ſcripturam ſic reſtituimus ex Dioſcoride, ἴασπις λίθος ὁ προσαγορευόμενος καπνίας, ὥσπερ καπνιαθείς. Iaſpis autem capnias ex eo appellatus eſt, quòd veluti fumo infectus non perluceat.

Pagina 30, verſu 6.

Hæc in vtroque codice ita corrupta ſunt, vt reſtitui nõ poſſint. nullum enim auxilium neque ex veteri interprete, qui vanitates has magicas neglexit, neque ex alio ſcriptore habuimus. Alterũ oraculorum tamen (duo enim oracula ſunt verſibus hexa-

metris ſcripta) ex ingenio ita emendauimus,
Μεῖζον ἀφελὼν μῦνος κεφαλῆς ποιμνήϊον ἕλκω
Μηκάδος ἀγρονόμοιο, δέρας περικάμψαις μήλου,
Ερπυστὰν πολύπλαγκτον εὐείρου ἀπὸ κόρσης.

Quæ verba etſi à Damocrate paucis poſt verſibus expoſita ſunt, tamen ita Latinè legi poſſunt,
Longum de grege tolle capellæ vertice vermem
Ruris amatricis, & ouis da tergora circum
Multiuago vermi pecoris de fronte reuulſo.

Pagina eadem, verſu 10.

Δημοκρίτειον hoc loco legendum ſuſpicamur, quòd eadem ætate (vt Plinius ait) medicinam Hippocrates & magicen Democritus illuſtrarint. ſignificare autem videtur aliquem auctor, qui Democriti ſectam ſequutus ſit.

Pagina eadem, verſu 26.

Nota aſteriſci ad hunc locum adſcripta ſignificat magnum hîc eſſe ſpatium ſcriptura vacuum, quod compleri non poteſt niſi ab eo cui à vanitatum magicarum ſcriptoribus auxilium fuerit.

Pagina 31, verſu 22.

Καὶ ἀνάρτήσεως. Literula vna peruerſè immutata huius loci ſenſum multũ perturbat. vera enim ſcriptura eſt ἀνατρήσεως, quod verbum perforationem ſignificat. vltima enim remedia, quæ morbo comitiali laborãtibus adhibentur, ſunt (vt Cornelius Celſus lib. 5. ſcribit) arteriæ ſectio, occipitii inciſio, aduſtio, & (vt Cælius Aurelianus ait) teſtæ terebratio.

Pagina 32, verſu 21.

Μόνον ἐπιθολούντων τὸ ψυχικὸν πνεῦμα. Verbum ἀτμῶν hîc deſſe ex his verbis facilè intelligi poteſt, quæ paulo antè habentur. τούτων γὰρ ὄντων, πλῆθος ἀτμῶν ἀνάγκη εἶναι ὑποτίθεσθαι, ἀναπέμπον τοὺς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀτμούς.

Pagina eadem, verſu 27.

Οσον νομίσῃς ἀρκεῖν αὐτόν. Emendamus ex Galeno, ὅσον μὴ νομίσῃς ἀρκεῖν αὐτῷ, vel ὅσον εἶναι νομίσῃς ἀρκοῦν αὐτῷ. Locus enim hic trãſlatus eſt ex lib. 3. περὶ πεπονθότων τόπων, quo loco de melancholia agit. verba autem quæ Alexander expreſſit ſunt hæc, κένωσον ὅσον ἂν ὑπολάβῃς αὔταρκες ἔσεσθαι τῇ τοῦ πάσχοντος ἕξει σώματος.

Pagina 34, verſu 26.

Πάντα γὰρ ὅσα τοιαύτην ἔχει τὴν σκευασίαν ἔχοντα τὸν χολώδη μᾶλλον αὔξει τὸν ὑπόρροπα χυμόν, οἷς δὲ ἡ χρεία καλέσει χρεϊστατικόν. Vitioſus eſt hac parte vterque codex noſter. priſcã autẽ ſcripturã hãc fuiſſe coniicio, πάντα γὰρ ὅσα τοιαύτην ἔχει σκευασίαν, τὸν χολώδη μᾶλλον αὔξει καὶ ὑπόρροπα χυμόν.

χυμόν· οἶνον δὲ, εἰ χρεία καλέσει, χρυσαττικόν. &c. οἴνου δὲ τοῦ χρυσαττικοῦ Paulus AEgineta meminit lib. 3. quo in loco χρυσαττικὸν γλυκὺ appellat.

Pagina eadem, verſu 28.

Spatium hoc loco inane ſic ex veteri interprete compleuimus, totúmque locum ſic legendum putauimus, καὶ γὰρ εἴ τι τῶν κατὰ μέρος λέλειπται, καὶ τοῦτο συνετῶς προσθήσει ἰατρὸς ἀκολουθῶν τοῖς εἰρημένοις. ἐξευρεῖν γὰρ δυνήσεται ἑαυτῷ, καὶ εἰ κρεῶν καὶ λουτρῶν δεήσει, ἢ αὔξων, &c. quanquã verbum λέγεται non omnino reiiciendum eſt.

Pagina 35, verſu 1.

Vetus interpres ſequutus eſt exemplar, in quo ſcriptũ erat ἀνατρήμασι: ſed ſenſus concinnior erit, ſi ἀνατρίμμασι legatur.

Pagina 36, verſu 1.

Aſteriſcum hoc loco adpoſuimus, vt in altero noſtrorum codicũ veſtigia eſſe participii περιπλακὼν ſignificaremus, quæ ſcriptura mala eſt. περιπλακὲν enim omnino legendum eſt, à verbo περιπλέκω, quod complector ſignificat.

Pagina eadem, verſu 23.

Locus hic ita legendus, μετὰ γὰρ τοῦ ποικίλους ἐκκαθαίρειν χυμούς, &c.

Pagina eadem, verſu 40.

ἀλλὰ διὰ τῆς κάτω γαστρὸς ὅλως εἶναι τὴν κακοχυμίαν συμφέρει. Priſcam huius loci ſcripturã fuiſſe puto, ἀλλὰ διὰ τῆς κάτω γαστρὸς ὅλως ἰέναι τὴν κακοχυμίαν συμφέρει, id eſt, ſed per vẽtrẽ inferiorẽ cacochymiã ire expedit.

Pagina 37, verſu 3.

Nota aſteriſci hoc loco verbũ γράμματα deeſſe ſignificat, quod ſic ꝛ‡ à librariis nota compendiaria depingitur.

Pagina 40, verſu 11.

Aſteriſco hoc loco ſignificamus, in altero codice noſtro legi τρισὶ, quo ſignificatur tres libros ab Alexãdro ſcriptos eſſe de oculis.

Pagina eadem, verſu 20.

Multa hîc deeſſe omnes intelligunt, quæ reſtituere facile non eſt. ex veteri interprete coniicere non potuimus, quod exemplum ſequutus ſit: ſenſus tamẽ nõ incõcinnus erit, ſi ita legamus, ἀλλ᾽ εἰ ὀδυνᾶταί τις. ὡς γὰρ καὶ περὶ πολλῶν παθῶν, οὕτω καὶ περὶ &c.

Pagina eadem, verſu 33.

ἐχομένων. Sẽſus aptus hinc elici nõ poteſt, niſi ἐρχομένων ſcribatur.

Pagina 41, verſu 17.

In ſpatium hoc inane verbũ μελιλώτων ex Galeno & Paulo AEgineta inculcauimus.

Pagina eadem, verſu 26.

οἱ περιεχόντες. Deprauatè hîc librarii περιεχόντες pro παρέχοντες ſcripſerunt.

Pagina 42, versu 15.

Locus hic obscurus non erit si (vt sermonis Græci consuetudo postulat) legatur, ἐσχειόμενον καὶ ἐνσταζόμενον ὠῶν πάχει. sic enim maximè concinnus sensus est. Paulus AEgineta in eadem re pro ὠῶν πάχει, ὠῶν λευκῷ dicit.

Pagina eadem, versu 20.

χρόκου ιϛ'. Sic in vtroque nostro libro legitur, sed peruersè, quãtùm coniicere potuimus ex veteris interpretis vetustissimo codice manu scripto, in quo vestigia adhuc extãt scripturæ, ex quibus cognosci potest, priscam lectionem fuisse χρόκου ∠ β'. De hoc viri docti iudicent.

Pagina 43, versu 34.

Locum hunc, veteris interpretis auxilio, sic restituimus, λιπαρωτέρα ἡ χρίσις: quæ scriptura huic rei accommodatissima est.

Pagina 44, versu 12.

ἢ τοῖς ἐξ αὐτῶν, ἢ σικῷ. Librarii hunc locum non intelligentes, sic perturbarunt vt intelligi non possit. veterem igitur scripturam sic restituimus, ἢ τοῖς ἐξ αὐτῶν ἰσίκῳ. de qua re multa à nobis dicta sunt. Eadẽ verba deprauata sunt in Pauli AEginetæ codice, capite περὶ θεραπείας καταρρόου καὶ κορύζης, lib. 2. Verbum autem βούλβιον quod hîc vsurpatur, à nomine Latino vulua ὑποκοριστικῶς deductum est: eo autem significatur animaliũ ἡ μήτρα, cuius esu sanguis pituitosus redditur. Quæ consequitur dictio στέρνιον petita est ex vulgari Græciæ sermone. ea enim significatur ὀστρακοδέρμου εἶδος, vt ex homine doctissimo accepi.

Pagina eadem, versu 17.

καὶ πινέτωσαν εὐκράτου, ἤπερ οἴνου. Vocem μᾶλλον addimus, vt vera & quam sermonis Græci consuetudo postulat huius loci lectio sit, καὶ πινέτωσαν εὐκράτου μᾶλλον, ἤπερ οἴνου.

Pagina 46, versu 36.

λαμβάνον καὶ ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος. Cõiunctio καὶ aliquid hîc deesse significat, quod ex Pauli AEginetæ codice, in quo fidelissimè huius loci scriptura conseruata est, restituimus. Legẽdus igitur hoc modo hic locus est, λαμβάνον μαμιρᾶ καὶ ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος, σμύρνης &c. Quid sit autẽ μαμιρᾶς idem auctor docet, cuius hæc verba sunt lib. 7. μαμιρᾶς δὲ ῥίζιόν τι πόας ἐστὶν, ἔχον ὥσπερ κονδύλους πυκνοὺς, ὅπερ οὐλάς τε καὶ λευκώματα λεπτύνειν πεπίστευται, δηλονότι ῥυπτικῆς ὑπάρχον δυνάμεως. Quæ verba conuersa sunt in Latinum sermonem ab Hermolao Barbaro, & Ioanne Ruellio.

Pagina 47, versu 3.

ἰοῦ σκώληκος. Etsi hoc loco nullum mendum est, tamen notam asterisci

asterisci adscribendam putauimus, vt significaremus Dioscoridem docere quid sit ἰὸς σκώληκος, lib.5.

Pagina eadem, versu 7.

Hoc collyrium ab Aëtio lib.6. totidem ferè verbis descriptum est, nisi quod in eo ζιγγίβεει non inuenimus, quod hîc inducẽdum etiam suspicamur, vt quod cum in margine esset annotatum ab iis qui hac nota ζζ ipsum significari crederent, in contextum postea à librariis coniectum sit.

Pagina eadem, versu 40.

Tres notæ asterisci ad hunc locum adpositæ sunt, quibus indicaremus ita esse perturbatum, vt sensum aliquem aptum elicere difficile sit. Priscam tamen lectionem hanc fuisse suspicamur, καὶ ὅτε χρήσῃ, τάραττε τὸ ἀγγεῖον, καὶ οὕτως ἀπόβρεχε τῇ μήλῃ, καὶ ὅταν πέψῃ ποιεῖ, θερμῷ ἀποπλυνῶν τὰ ὄμματα. Nihil tamen affirmamus, sed doctorũ hominum iudicio rem totam relinquimus. Coniecturam autem nostram adiuuat quod à Paulo & Aëtio de hac re scriptum est, nõ esse antè adhibenda hæc collyria quàm oculi marina aqua abluti fuerint.

Pagina 48, versu 2.

ἱερακιάδος. Videtur hîc significare auctor Hieracium, quo oculorum obscuritatem accipitres (vt scribit Plinius) discutiunt.

Pagina 49, versu 15.

Ἐβεννίνου ῥινίσματος. Emendamus ex lib.7. Pauli AEginetæ, ἐβένου ῥινίσματος. Theophrastus etiã χρήσιμον δὲ τὸ ἐβένου ξύλον πρὸς τὰς ὀφθαλμίας ἀκόνῃ τριβόμενον scribit, quod ipsum copiosius traditur à Dioscoride lib.1.

Pagina eadem, versu 32.

Βέλτιον δὲ κεχρῆσθαι ἀπόγλῳ. Locum hunc peruersè descriptum à librariis ex eo intelligi potest, quod sententiã bonam non habeat. Emendamus igitur ita, veteris interpretis auxilio, βέλτιον γὰρ ἢ κεχρῆσθαι ἀπόγλῳ, &c.

Pagina 50, versu 9.

οὐδὲν γὰρ ἔτι τότε βοηθήσεται τοῦ ὄμματος. Vetus interpres aliam scripturã sequutus est, ex qua sensus concinnior elicitur. Ita enim legisse videtur, οὐδεὶς γὰρ ἔτι τότε φόβος ἔσται, τοῦ ὄμματος ἀπειλοῦ &c.

Pagina eadem, versu 15.

κολλούριον δὲ μαξιμιανοῦ. In altero nostrorũ codicum inuenimus κολλούριον κατὰ μαξιμιανὸν, eodem sensu.

Pagina eadem, versu 23.

Hic locus tam multis mendis & peruersionibus scatet, vt propter orationis structuram amputatam, sensus ipse scribentis in-

telligi non possit, nisi fortè ita legatur, ἐπὶ δὲ τῶν μυοκεφάλων, καὶ ὑποπύων μετὰ τὸ χείρσιν ἐπιδεσμεῖν τὸ ὄμμα, ἢ ῥάκος λινοῦν εἰς ὕδωρ ἐμβρέχοντα ψυχρὸν, ἢ σπόγγον ἐν αὐτῷ ὕδατι βεβρεγμένον ἔχοντα πέριξ ῥάκος, ὥστε μὴ σύγκαυσιν ὑπομεῖναι τὸ ὄμμα. Totam hanc rem viri docti expendant, & de ea iudicent. Cæterum ratio curandi ὑποπύους διὰ μελικράτου, ex lib. 14. Methodi medendi Claud. Galeni huc translata est.

Pagina eadem, versu 37.

οὐδὲ τὴν ὀσμὴν αὐτῆς φέροντας. Rectius meo iudicio, οὐδὲ τὴν ὀσμὴν αὐτοῦ φέροντας. Est enim scammoniæ radix (vt Dioscorides scribit) βαρύοσμος, & (vt Plinius ait) nauseosa.

Pagina 51, versu 16.

Harum dictionũ altera superuacanea est. Nam recentiores Græci Psellus & Symeon Sethi μαρούλια, vel μαγιούλια appellant quas θριδακίνας alii scriptores vocant.

Pagina eadem, versu 25.

Vterque noster codex hanc scripturam habet: legendum tamen meo iudicio est, ἀναζαφῶναι δεομένου, παραπλέκεσθαι δεῖ τινὰ τῶν σιτωδῶν ταῖς ὄρνισι, &c.

Pagina 52, versu 16.

ὑποπύοις ὀφθαλμοῖς. ὕποπυοι ὀφθαλμοὶ dicũtur oculi quorum totus orbis, aut dimidium pure occupatur. Lege Galenum libro 14. θεραπευτικῆς μεθόδου.

Pagina eadem, versu 23.

Asteriscus apponendus erat ad verbum σπαθίτῃ, quo ostenderemus Paulũ AEginetã οἴνου σπαθίτου meminisse in capite περὶ χολέρας lib. 3. σπάθη autẽ (vt annotat Hermolaus) significat id vnde fructus palmæ dependet, quod coniicere licet ex verbis Theophrasti lib. 2. de historia plantarũ. Palma (inquit) ἄνθος φέρει ἐπὶ τῆς σπάθης, quod ἐλάτην etiam dici Galenus scribit.

Pagina eadem, versu 35.

καὶ ἀνατρίβει. Emendo καὶ ἀνάτριβε.

Pagina 53, versu 27.

Spatium inane repleuimus dictione ἄχημον, quæ integra erat apud AEginetam, apud quem hoc medicamentum totidem ferè verbis est lib. 3.

Pagina 55, versu 21.

Nota hæc apponi debuit ad verba hæc quæ sunt initio versus quarti, ab initio huius capitis, καὶ διὰ φλέγμα φυσῶδες, quo in loco legendum est, καὶ διὰ πνεῦμα φυσῶδες. Ita enim Galenus de hac re initio libri 3. κατὰ τόπους scribit, καθ' ὃν δὲ λόγον ἡ φλεγμονὴ τείνουσα τὰ φλεγμαίνοντα μόρια, τὴν ὀδύνην ἐργάζεται, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ πνεῦμα φυσῶδες, οὐκ

δες, οὐκ ἔχον διέξοδον, ὀδυνηρὸν γίνεται.

Pagina 56, versu 19.

Nota asterisci quæ hîc adscripta est, apponenda est ad hæc verba versus consequentis, ἐν λιθώσας, quæ inducẽda sunt, quòd ineptè ab indocto librario addita sint. Vera enim scriptura & incõtaminata est, εἰς χηλὴν βοὸς κροκίδα βρέξας καὶ λιθώσας ἐνίησι εἰς τὸ οὖς.

Pagina 57, versu 14.

φυσικῶς δὲ τοῦτο ποιεῖ καὶ οἶνος. Vetus scriptura est, φυσικῶς δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο ποιοῦσιν οἱ ὄνοι οἱ παρὰ τὰς ὑδρίας εὑρισκόμενοι, quam restituimus ex Asclepiade apud Galenum 3. κατὰ τόπους, & Dioscoride qui scribit, ὄνοις τοῖς ὑπὸ τὰς ὑδρίας, ζῶα ἐστὶ πολύποδα σφαιρούμενα κατὰ τὰς ἐπαφὰς τῶν χειρῶν, id est (vt Plinius interpretatur) animalia multipeda arcuatim repentia, tactúque se contrahentia, quæ efficaciter sanant aurium dolores, in punici mali & porri succo decocta. De his etiam Aristoteles scribit lib. 5. de historia animalium.

Pagina eadem, versu 33.

Vetus interpres legisse videtur ἐπ' ἀκόνης, vt sermonis ratio postulat.

Pagina 58, versu 15.

ἐγὼ δὲ οὐκ ἐλέγχω, &c. Hæc translata sunt ex lib. 3. κατὰ τόπους, ex quo loco multa à nobis hîc emendata sunt, quæ à librariis deprauata fuerant.

Pagina eadem, versu 28.

πάθει τῷ ὠτίῳ. In vulgatis exemplaribus Galeni τὸ ὠτὶ inuenimus. Sed hoc leue est.

Pagina eadem, versu 31.

Vterque noster codex hoc loco τῶν μοτῶν habebat, sed peruersè, vt legere adhuc licet in codice Galeni formis excuso.

Pagina eadem, versu 40.

Verba hæc, ἐμβληθέντος ἐν αὐτῇ προτέρου ὕδατος θερμοῦ, εἶτα κενωθέντος, omissa sunt ab his qui nobis Galenum formis expresserunt, à quibus etiam huic capiti titulus is præponi debuit, πυελία πρὸς ὠταλγίαν ἡ διὰ πυρίων καὶ θερμοῦ ὕδατος. Verisimile enim hanc fuisse scripturam, quum hæc in suos commentarios auctor transferret. Paucis pòst versibus in Galeni exemplaribus inuenimus, ἕτερον τοῦ καλάμου πέρας, multò significantius quàm hîc & apud Aëtium, ἕτερον καλάμου μέρος. Ad huius capitis finẽ hæc verba etiam ex Galeno & Aëtio addidimus post dictionem ἐστεγανωμένων, ἔστω δὲ ἄψινθιον ἐν ὕδατι ἀπεζεσμένον ἐν αὐτῇ, ὥστε ἀναφερόμενον, &c. Ea enim nostrorum codicum descriptores omiserant.

Pagina 60, versu 15.

διάῤῥοδα κολλούρια ε´. Emendo, διαῤῥόδου κολλουρίου ε´.

Pagina eadem, versu 35.

Apponenda fuit nota asterisci ad hæc verba, λόγῳ χρήσεως, quæ significaret veterẽ huius loci scripturã esse λόγῳ κρίσεως, quæ in codice Pauli AEginetæ conseruata est. Sic enim de hac re scribit libro 3. εἰ μὲν ἐν πυρετοῖς, ἢ ταῖς τούτων κρίσεσιν ἦχοι γίγνοιντο, μηδὲν παρενοχλεῖν· παραυτίκα γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παύονται. vt vetus interpres etiã legisse videtur. Quanquam Galenus medicamenta quæ auribus adhibentur, τῶν ἤχων causam esse scribit. Eius autem hæc sunt verba lib. 3. κατὰ τόπους, ἔσθ᾽ ὅτε καὶ ἐπὶ φαρμάκων ὠτικῶν χρήσει γίνονταί τινες ἦχοι. Ex vtraque igitur scriptura bona sententia elici potest, cum eo tamẽ vt si λόγῳ χρήσεως hoc loco legerimus, addamus hæc verba, φαρμάκων ὠτικῶν. Sic enim fiet vt auctoris sensus minimè obscurus sit.

Pagina 61, versu 26.

ἐκπέσοι. Vox hæc deerat in vtroque nostro exemplari, quam vt adderemus persuasit nobis quod de eadẽ re à Galeno scriptum est lib. 3. κατὰ τόπους. ψηφῖδος δὲ (inquit) ἐμπεσούσης τῷ πόρῳ τοῦ ὠτὸς, ἢ κυάμου, ἤ τινος παραπλησίου, ἔκκλυζε, ἢ μηλωτίδι περιελίξας ἔριον, καὶ ἐμβάψας ῥητίνῃ, ἀνάσπα, ἢ διά τινος τῶν ἐχεκόλλων φαρμάκων· εἰ δέ μοι μὴ ὑπακούοι, πταρμικὸν εἰς τὰς ῥῖνας ἐνιεὶς ἔμφραττε τὸ στόμα, καὶ τὰς ῥώθωνας. κατὰ γὰρ τὴν γενομένην ἔντασιν τοῦ πνεύματος ἐκφυσᾶται τὸ ἐμπεσόν. ποίει δὲ ἄχρις ἂν ἐκπέσῃ. εἰ γὰρ ἐμμείνῃ ἐπιφλεγμαῖνον τὸ οὖς σπασμοὺς ἐπιφέρει. Paulus etiam eo verbo in eadem re vtitur.

Pagina 65, versu 13.

ποτὲ δὲ εὐκεράτοις. Corrigo ἀκεράτοις, rem ipsam sequutus.

Pagina 66, versu 7.

περθύνων. In codicibus excusis Galeni, & recentiorum medicorum περθύμενον scriptum inuenimus.

Pagina eadem, versu 17.

διά τινος ἐπιμιξίας. Mẽdosè librarius scripsit διὰ pro μετὰ. Ita enim legendum est, μετὰ τινὸς ἐπιμιξίας.

Pagina 67, versu 38.

Hæc trãslata sunt ex lib. 6. κατὰ τόπους, quo in loco τὸ διὰ τῶν χελιδόνων describitur.

Pagina 68, versu 15.

φούκτην. Verbum hoc aliquandiu magnum mihi negotiũ exhibuit, sed postquam consequutus sum Michaëlis Pselli totius artis medicæ συνόψιν, intellexi vocem esse vulgi Græcorum, qua τὴν δεσμὴν significant. Significat igitur hîc auctor tantum furfuris frumenti, quantum manu capi possit.

Pagina 71, versu 17.

Principium huius capitis ita mihi legendum videtur, ἐφ' ὧν σκλη εία τις εἶναι φαίνοιτο πολλή, χρὴ ἀναμιγνύειν συνεχῶς ἢ πίσσαν, &c. Nam apud veterem nostrum interpretem hæc superiori capiti cõnexa sunt, vt non labor sit verbum ex superiori oratione repetere.

Pagina eadem, versu 39.

πανούκλας. Vera huius loci scriptura meo iudicio est πανικούλας, quod verbum planè Latinum ὑποκορισικῶς deductum à pano. His autem verbis antiqui (vt Nonius Marcellus scribit) tumorem sub faucibus, auribus, & inguinibus significabant. Et Plinius panos ferè parotidibus coniungit. Quanquã Cornelius Celsus Græcorum φύγεθλον pano rectè exprimi scribit.

Pagina 74, versu 16.

Est hîc in vtroque nostro codice spatium inane, quod verbo ἀπίαν, huic rei maximè accommodato repleuimus.

Pagina eadem, versu 24.

Locum hunc non attigimus, licet corruptus sit, vt putamus: nec enim ei vllam opem adferre potuimus. Genus enim illud cibi cuius auctor meminit, planè nobis incognitum est.

Pagina 78, versu 24.

σμύρναν, ἢ ζιγγιβέρεως. Induco καὶ ζιγγιβέρεως. Exposuimus autem paulò superius, vnde hic error natus sit.

Pagina eadem, versu 21.

Κο. Cõpendiaria hæc nota apud rei medicæ scriptores κοτύλην potius significat, quàm κόκκους, vel κοκκία. Itaque hîc restituo κοκκία, vt est in Pauli AEginetæ codice, & res ipsa postulare videtur.

Pagina 81, versu 2.

Verbum παχύνει quod hîc deerat, ex ingenio restituimus. Est igitur totus locus sic legendus, παχύνει γὰρ μετρίως τὰ λεπτά.

Pagina 82, versu 6.

μόελα. In altero codice ὄργανα scriptũ inuenimus, eodem sensu.

Pagina eadem, versu 15.

ἐπιμιγνύντας αὐτοῖς τοῖσι χυλοῖς. Emendamus ἐπιμιγνύντας αὐτοῖσι χυλοῖς. Significat enim auctor medicamentũ succis quibusdam admiscendum esse, vt leniatur.

Pagina 83, versu 9.

πασελώσας. Verbũ est ex sermone vulgi acceptũ, ἀντὶ τοῦ μαλάξας.

Pagina eadem, versu 18.

Locum hunc sic, veteris interpretis auxilio, restituimus, στροβίλων γο α', τραγακάνθης γο α', φοινίκων τῆς σαρκὸς γο β', ἴρεως γο α', ἀμυγδάλων γλυκέων γο β', μέλιτος ἀττικοῦ τὸ ἀρκοῦν, ἀναλάμβανε καὶ δίδου κοχλιάριον α'.

Pagina 84, versu 14.

μακροῦ. Ita locum hunc emendauimus, cum prius in vtroque codice nostro μικροῦ legeretur.

Pagina eadem, versu 32.

Codex noster vterque hoc loco habet ἀναλάμβανε. Nos ἀνάπλαττε ex Galeno emendamus.

Pagina 87, versu 1.

Librarii verbum hoc peruerterunt. Scripserunt enim μεταβολὴν, pro καταβολήν.

Pagina eadem, versu 19.

Locum hunc paulò superius emendauimus ex Strabone & Paulo AEgineta. Legendum enim est, ἀπὸ τῆς κιβύρας.

Pagina eadem, versu 32.

Huius loci priscam scripturam hanc fuisse suspicor, τοῖς οὖν θέρμην ἔχουσι καὶ σφόδρα καταξήρσεις καὶ πυρετῷ κάμνουσι τίς ἂν τούτου εὗροι κάλλιον, τῇ χολῇ καὶ μάχεσθαι, καὶ νικᾷν αὐτὴν δυνάμενον; Quæ verba sunt auctoris, nõ Hippocratis, vt huius libri descriptores putauerunt. Ad ea enim notam eam apposuerunt, qua alterius auctoris verba esse significamus.

Pagina 88, versu 6.

Immutata verba ab indocto librario locum hũc obscurum reddiderunt. Sic enim sine dubio describendus fuit, ὥστε τὸ ὕδωρ, εἰ καὶ οὐ ὡς τὸ φαῦλόν τινες ἐδόξασαν, τοῖς ἁπλοῖς ἐστὶν, ἀλλὰ πάντα τρέφειν αὐτὸ καὶ μόνον ποιεῖ, τὸ ὁδοποιεῖ, καὶ &c. Quam scripturam res ipsa & veteris interpretis auctoritas comprobat.

Pagina eadem, versu 28.

τὸ ζέον πάνυ μηκέτι τῆς φλεγμονῆς. Sermonis consuetudo, καὶ ζεούσης πάνυ μηκέτι τῆς φλεγμονῆς.

Pagina 89, versu 3.

Veteris nostri interpretis auctoritas & res ipsa nobis persuadẽt vt locũ hũc ita legamus, μᾶλλον ἢ τὸ μελίκρατον. Nã apomeliti maior vis ῥυπτικὴ inest, quàm melicrato, in quo lenis medẽdi facultas inest, auctore Hipp. lib. 3. περὶ διαίτης ὀξέων, & Gal. lib. 8. Methodi medẽdi.

Pagina 94, versu 27.

φασικλίῳ. Suspicor veterem scripturam fuisse φαριχύλῳ, quo verbo nobis far Romanorum auctor significare videtur, quod sic olim apparare solitos Archigenes apud Aëtiũ lib. 9. scribit his verbis, τὸ δὲ λεγόμενον ῥωμαϊστὶ φὰρ ἐν τοῖς τῆς ῥώμης μέρεσι σκευάζεται οὕτως, σῖτον πεπλεὸς ὀλίγον βρέξας ὕδατι καὶ ἀνασπάσας βαλὼν, πτίσσε ὅλμῳ, ὡς πτισάνην· ὅταν δὲ τὸν φλοιὸν ἀποβάλῃ, ἄρας ξήραινε ἐν ἡλίῳ, εἶτα διατρίψας χερσὶ μέχρις ἂν καθαρὸν τοῦ φλοιοῦ ἀποφήνης τὸν σῖτον, ἄληθε ἁδρότατα, ὡς γίνεσθαι τὸν κόκκον εἰς

κον εἰς δ΄, ἢ ε΄, καὶ φύλαττε ξηρόν· ἐπὶ δὲ τῆς χρείας ἕψεται ὡς χόνδρος, καὶ ἐσθίεται ἀπὸ τῶν ὑγιαινόντων, ἐπὶ δὲ τῶν νοσούντων ποικίλως σκευάζεται. Asclepiades etiam apud Galenum lib. 7, & 9. κατὰ τόπους, φαρὸς meminit, vt inde intelligi possit quod à Plinio scriptum est, far vt primum, ita frequentissimum antiquis Latio cibum fuisse, pultéque ex eo longo tẽpore Romanos vixisse. Totus igitur locus sic legẽdus videtur, μὴ παρούσης δὲ τῆς πτισάνης, καὶ χυλῷ κεχρήσθω τῷ παρὰ ῥωμαίοις καλουμένῳ φαριχύλῳ, ἢ τῷ ἀπὸ τῆς σεμιδάλεως, ἰσχυρῶς κατεψηθείσης αὐτῆς. ἐπεὶ αἱ ψύχαι γὰρ αἱ εἰς τὸ εὔκρατον, &c. Sic enim legendum arbitramur, non οἱ χυλοὶ γὰρ οἱ εἰς εὔκρατον, veteris interpretis auctoritatem sequuti.

Pagina 97, versu 26.

Nullus bonus sensus ex hoc loco elici potest, nisi ita descriptus fuerit, οὕτω γὰρ παύεται τὸ θερμὸν αὐτῆς, ὥστε μὴ δύνασθαι ἔτι τὰ δριμέα περιττώματα ῥευματίζειν τὰ ὑποκείμενα. οὕτω γὰρ αὐτῆς ἐχούσης, ψυχρὰν δυσκρασίαν ἀδύνατον οὕτω δριμὺ καὶ θερμὸν ἐπιρρεῦσαι, καὶ ἑλκῶσαί τι τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργείων, ἢ μορίων. ἐπιβρεχέσθω δ' ἐν τούτοις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τό, τε ῥόδινον καθ' ἑαυτὸ καὶ μετὰ ψυχροῦ ὕδατος ὀλίγου, πρὸς τὸ διαβῆναι τὸ ῥόδινον εἰς βάθος, παῦσαί τε τὴν θερμασίαν τὴν ἕλκουσαν ἐκ τῶν κάτωθεν, καὶ ἐπισπωμένην, καὶ ἐπιπέμπουσαν τῷ γαργαρεῶνι, καὶ τῷ θώρακι, καὶ πνεύμονι. χρὴ δὲ καὶ ἐπὶ λουτρῶν ἀλείφειν αὐτούς, ὅτε δεῖ τοῦτο πράττειν, ἐπιχέειν δὲ καὶ τοῦ ῥοδίνου, ἢ ὀξυροδίνου ψυχροῦ, καὶ ἐν τῇ δεξαμενῇ δέ, κἂν μάλιστα τύχῃ αὐτὴν εἶναι θερμοτέραν, ψυχρὸν ὕδωρ πρὸς λόγον τῆς κρατούσης δυσκρασίας, &c. Quam lectionem veteris interpretis auctoritas etiam probat, nisi quod pro ἐπιχέειν δὲ καὶ τοῦ ῥοδίνου, ἐπιχεῖν haud rectè legisse videtur.

Pagina 98, versu 21.

Huius loci antiqua scriptura conseruata est in exemplari quod vetus interpres sequutus est. legendum enim est μετὰ χυλοῦ ῥοιᾶς καὶ κηκίων, &c.

Pagina 99, versu 27.

καὶ τὸ ἐσθίειν ἐχῖνον καὶ τὸ καλούμενον μακεδόνιον. Auxilio veteris nostri interpretis priscam huius loci scripturam restituimus: hanc enim fuisse arbitramur, καὶ τὸ ἐσθίειν σέλινον καλούμενον μακεδόνιον. Nam auctor significat non esse esitandum petroselinum Macedonicum ei, cui humor acris ex capite defluit. Est enim acre, vt Dioscorides & Galenus scribunt.

Pagina 100, versu 14.

μὴ πάνυ γλίσχρον. Ita locũ hunc, rem ipsam sequuti, restituimus: mendosè enim in vtroque nostro codice δὴ πάνυ legebatur.

Pagina eadem, versu 30.

ἐὰν χυλῶδες εἴη τὸ ἀναπτυόμενον. Verba hæc inducimus, quòd cum prius in margine tituli loco scripta essent à legentibus, intra le-

gitimum postea ordinē malè recepta sunt ab his qui descripserūt.

Pagina eadem, versu 34.

γαστρὸς φθεγμόνης. Emendamus φεγμόνης, rem ipsam sequuti.

Pagina 102, versu 35.

βολβοκαστάνων. Vocem hanc deprauatam fuisse à descriptoribus, vel ex eo intelligi potest, quòd castaneæ neque ex bulborum genere sint, neque bulbis simile quicquã habeant: ex glandiũ enim genere sunt: ex quo coniicio veterē scripturã fuisse βαλανοκαστάνων.

Pagina eadem, versu 37.

Spatium illud scriptura vacuum sic replendum putamus, φακῆ αἰγυπτία. quòd lens propter vim siccandi, rei huic maximè accommodata sit. AEgyptiam autē ab auctore ea ratione dictã existimo, qua à Latinis poetis Pelusiaca dicitur. Multus enim huius prouētus in AEgypto est.

Pagina eadem, versu 38.

ζιζουλᾶν, vel potius ζίζουλον. Medici Græci recētiores multa vocabula ex aliarum nationum sermone vsurpant, cuius generis nomen ζιζοῦλα, quod planè Italicũ est. ζίνζιφα enim Psellus & Symeon Sethi dicũt. Actuarius etiam καβαλισκεύειν Italicum verbum ἀντὶ τοῦ ἱππεύειν, in lib. περὶ συνθέσεως φαρμάκων vsurpauit.

Pagina eadem, versu vltimo.

Vide quæ annotauimus superius in versum 10 paginæ 14.

Pagina 103, versu 9.

Inducimus hæc verba ἢ λυκούσας, suspicantes ab aliquo adscripta, vt τῶν καραβίδων significatio ostenderetur. Nã κάραβοι καὶ καραβίδες à Latinis Locustæ appellantur.

Pagina eadem. versu 10.

Confusus & corruptus locus, qui verbis aliter interpunctis, ordine dictionũ mutato, & leni correctione adhibita, sic restitui potest, διὰ δὲ μὴ γίνεσθαι τελείαν τὴν ῥῆξιν τοῦ περιχυθέντος, καὶ ἐχίνου, μὴ κώλυε &c.

Pagina 104, versu 25.

ὡς τὰς περιστέρας. Emendamus ὡς ἡ περιστερά, sensu id postulante.

Pagina 105, versu vltimo.

διὰ στέρνων. Hoc nomen in capite περὶ τῆς διὰ χολώδη καὶ δριμὺν χυμὸν γινομένης ὀδύνης ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, aliter scriptũ est: στέρνιον enim legitur. Tu lege quæ in eum locum annotauimus.

Pagina 106, versu 7.

Veram huius loci scripturam arbitror esse καταβάλλεται, sententia id comprobante.

Pagina 106, versu 19.

σκιλλασία μασουχᾶ est apud Paulum AEginetam lib. 7.

Pagina

Pagina eadem, versu 26.

μετασυγκρίνει. Etsi nullum mendum est, tamen asterisci notam ad hunc locum apponendam putauimus, vt hoc verbum intelligerent lectores quam vim habeat. Galenus lib. 5. de Simplic. medicament. facultatibus, ex methodicorum secta acceptũ scribit. Illius autem hæc verba sunt, οὐ μὴν προσήκει γε τὸ φθέγγεσθαι τὸ τῆς μετασυγκρίσεως ὄνομα τὴν ἀφ᾽ ἑτέρας αἱρέσεως ἀγομένων οὐδενὶ, πλὴν ὅσοι τὰ τῶν ζώων σώματα συγκρίματα νομίζουσι, καὶ ὀνομάζουσιν ἐξ ὄγκων ἀτόμων, ἢ ἐλαχίστων, ἢ ἀμερῶν, ἢ ὁμοιομερῶν, &c. Est igitur μετασυγκρίνειν (vt Dioscorides explicat) μεταποιεῖν, id est, vt Cornelius Celsus vertit, habitum corporis mutare, cutémque relaxare, & corruptum humorẽ euocare. hic auctor tamen & Paulus AEgineta lib. 3. ἀντὶ τοῦ ἀνακαμβάνειν καὶ ἀναρρωννύειν vsurpant.

Pagina 108, versu 9, & 13.

κύκκον α΄, ἢ β΄. Locus hic mendosè à librariis descriptus est: vterque enim noster codex compendiariam notam κοτύλης hoc loco habet, & id quidem peruersè. Nam veterem scripturam esse κοχλιάριον α΄, ἢ β΄, ex eo intelligi potest quod cotyle maior modus sit, quàm vt innoxiè sumi possit. Emendamus igitur veteris interpretis ope, κοχλιάριον α΄, vel β΄. Actuarius etiam & Ioãnes Mesues medicamenti huic non longè dissimilis quadrantem tantùm mane & vesperi dandum docent, qui modus duo cochliaria haud longo interuallo superat.

Pagina eadem, versu 30.

Suspicor legendum λογγίνου, vt significet auctor Longinum philosophum Syrium.

Pagina 109, versu 9.

Emendamus καὶ ἡ παρὰ ῥωμαίοις καλουμένη μέλκα, sermonis consuetudine id postulante, quomodo Paulus legisse videtur. Melcæ autem σκευασίαν omnes legere possunt lib. 18. τῶν γεωπονικῶν, nomine Praxami.

Pagina 110, versu 3.

κοιλιαξοῦ. Hoc in loco κοίλιαξος dicit quod superius κοίλαξ dixerat. Tu eum locum legito.

Pagina 111, versu 32.

ἢ παχυτέρας. Duo hæc verba hunc locum obscurum reddunt, nisi ἀντὶ τοῦ ἢ πλείονας accipiantur.

Pagina 112, versu 15.

Nota ℞ & hîc κοχλιάριον significat.

Pagina eadem, versu 33.

In locum hunc scriptura vacuum inculcauimus ea quæ in ve-

teris noſtri interpretis codice ſeruata ſunt, πεπλυμμένης καὶ ξηρανθείσης. Id autem vt audacius faceremus perſuaſit nobis quod apud Galenum lib. 8. κατὰ τόπους de eadem re ſcriptũ eſt. Hoc medicamẽtum enim eo loco his verbis deſcriptum eſt, σχοίνου ἄνθους ξυλοβαλσάμου, μαστίχης, κρόκου, νάρδου ἰνδικῆς, ἀσάρου, κινναμώμου ἀνὰ < ς', ἀλόης πεπλυμμένης < ρ', ὁμοῦ λεάνας ἀποτίθεσο, δίδου νήστει κοχλιάρια β', &c.

Pagina 113, verſu 20.

βούλβα. Vocem hanc ὑποκοριστικῶς βούλβιον ſuperius protulit.

Pagina 114, verſu 14.

Locum hũc ita legendũ putamus, διαγινώσκειν οὖν δεῖ πρότερον, εἴτε προσπεπλασμένοι εἰσὶν οἱ χυμοὶ, εἴτε περὶ τοὺς πόρους ἀναπεμπόμενοι, εἴτε περὶ τὸ κῦτος ἐπιπολάζοντες. Quam veram eſſe ſcripturam vt credam, quæ inſequuntur efficiunt, quanquam προσαπεπλεγμένοι legi etiam rectè poteſt.

Pagina 115, verſu 10.

Res ipſa poſtulat vt αὐτὴν legamus.

Pagina eadem, verſu 37.

Cõtaminatus eſt hoc loco vterque noſter codex manu ſcriptus, ſed antiqua lectio. fideliter in veteri interprete conſeruata eſt. Hic enim γλυκέα legiſſe videtur, ſententia id comprobante.

Pagina 116, verſu 40.

χαλώντων. Nota hæc aſteriſci apponi debuit ad hæc verba, καὶ χαλαστικῇ, &c. ſex antè verſibus. Significare enim eâ voluimus nos hanc lectionem reſtituiſſe, cum prius hic locus ita legeretur, ὥσπερ τῶν ἀκυρωτέρων ἐκλύτῳ καὶ χαλῶσι δεῖ κεχρῆσθαι ἀγωγῇ, repugnante ſermonis conſuetudine.

Pagina 117, verſu 8.

Suſpicor legendum νιγλέως, vt apud Celſum lib. 5. Nam quod νείλου eſt apud Galenum lib. 7. κατὰ τόπους, deprauatũ etiã mihi videtur.

Pagina eadem, verſu 13.

ὅσον ἂν ἐπιδέχεται. Sermonis conſuetudo ἐπιδέχηται poſtulat.

Pagina eadem, verſu 25.

Nota hæc adſcribenda erat ad verbum ζιγγιβέρεως, vt σμύρνης legẽdum hîc eſſe ſignificaremus.

Pagina eadem, verſu 31.

Hæc ſunt apud Aëtium lib. 13. ſed aliquantùm diuerſa, quæ quia facilè inueniri poſſunt, & aliis rebus ſtudeo, nõ curioſè apponam.

Pagina eadem, verſu vltimo.

Sumptum eſt hoc malagma ex lib. 7. κατὰ τόπους.

Pagina 118, verſu 1.

In Galeni & Aëtii exẽplaribus formis expreſſis hoc loco κύφεως inuenimus.

Pagina

Pagina eadem, versu 2.

ἐλαίου ὑδώδους. Nos rem ipsam, Galeníque, ac veteris interpretis auctoritatem sequuti, οἴνου ὑδώδους ℔ α', emendamus.

Pagina eadem, versu 40.

ζιγγιβέρεως < ϛ'. Verba hæc induximus, vt improbè huc ab imperito correctore inculcata, qui cum nota hac ζιγγίβερι significari putaret, locum hunc ita deprauauit.

Pagina 119, versu 7.

Locus hic antè in vtroque nostro codice ita legebatur, καὶ ξηρότητος, ἢ θερμότητος προσηγησαμένης, καὶ παχυνούσης τοὺς χυμοὺς, σκληρότερον τὸν ὄγκον ἐργάζονται. Nos verò ita restituimus vt legitur, sermonis consuetudine id postulante.

Pagina eadem, versu 17.

Omne etiam paruum mendum tollere cupimus, nec aliquam tam pusillam labem esse credimus, quæ in bonis auctoribus molesta non sit. Antè igitur legebatur, ὡς ἑκάστου τῶν παρόντων, καὶ &c. Nos ἕκαστον restituimus.

Pagina eadem, versu vltimo.

μαλοποδίοις. Auxilio veteris interpretis, aliorúmque locorum lectione δαμαλοποδίοις emendauimus, quo verbo significantur pedes iuuencæ.

Pagina 121, versu 13.

τῶν ἐντός. Antè legebatur ἐκτός. Nos ex Paulo AEgineta τῶν ἐντὸς restituimus. Huius enim oxymelitis σκευασία est apud eum auctorem libro septimo.

Pagina eadem, versu 17.

Harum notarum altera superuacanea est. Satis enim fuit asteriscum apponere ad verbum ℔ β', quo admoneremus non esse eundem medicamentorum modum apud Paulum AEginetam, qui ex hoc auctore eum locum in suos commentarios transtulit. Nã verior scriptura mihi videtur quæ in Pauli codice est, γλήχωνος ℔ α'. Sed de hoc viri docti iudicent.

Pagina 122, versu 5.

Nota hæc significat in altero nostrorum codicum nõ esse verbum καταιονήσεσι. Viri docti iudicent an huic loco conueniat, an inducendum sit.

Pagina eadem, versu 17.

Vidi aliquando antiquissimum Pauli AEginetæ codicem manu scriptum, ad cuius marginem, quo in loco περὶ λυγμοῦ agit, verba hæc ex nostro hoc auctore adscripta erant, ἄλλο. τῆς μηδὲν τὸ ὄνομα, καὶ παύσεται, ἢ κρατείτω τῇ ἀριστερᾷ αὐτοῦ χειρὶ ψήφους κβ'. Locus

igitur hic ſic legendus videtur, λύζων κρατείτω ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειὶ ψήφοις μ', vel ψήφοις κβ'.

Pagina eadem, verſu 34.

Georgius Valla Placentinus homo doctus & accuratus locum hunc in ſuos commentarios tranſtulit, quem ita è Græco in Latinum ſermonem conuertit, vt facilè intelligi poſſit antiquã huius loci ſcripturam fuiſſe, οὐχ ἁπλῶς βλάβην, vel οὐχ ἁπλῶς βλαβερά. Quod ipſum etiam ex veteri noſtro interprete coniici poteſt.

Pagina 123, verſu 8.

Paulus AEgineta pulchrè exponit hunc locum, lib. 3. in capite περὶ χολέρας.

Pagina eadem, verſu 33.

παλματίαν. Paulus AEgineta de eadẽ re agens παλματιανὸν protulit, quo modo & ipſe auctor paucis pòſt verſibus. Quid ſit autẽ palmatianum vinũ Hermolaus Barbarus docet lib. 5. Corollarii.

Pagina 124, verſu 4.

Locus hic ſic legitur, καὶ πρὸς ὃ δυσόμαχον ἢ φυσικήν. Nos antiquã ſcripturam fuiſſe cõiicimus, καὶ πρὸς τὸ δυσόμαχον εἶ), ἢ φυσικὴν &c. ſententia id comprobãte, & ſermonis conſuetudine id poſtulãte.

Pagina eadem, verſu 32.

ἔτι δὲ ἢ χρονίζουσαι καὶ πέπλεσθαι, &c. Locus antè ſic legebatur, ἔτι ὃ χρονίζῃ, nulla omnino ſententia.

Pagina 126, verſu 29.

ὃ τῆς περιγραφῆς εἶδος. Emendamus ὃ τῆς φλεγμονῆς εἶδος, ex Galeni lib. 5. περὶ πεπονθότων μορίων.

Pagina eadem, verſu 31.

καὶ μᾶλλον βάρεις ἡδονῆς. Scriptura priſca huius loci, meo quidem iudicio, fuit, ἢ μᾶλλον βάρους ἢ ὀδυνης σιωαίσθησιν ποιεῖ: quo modo vetus interpres videtur legiſſe.

Pagina 127, verſu 20.

Veteris interpretis ope in ſpatiũ hoc ſcriptura vacuum verba hæc coniecimus, διὰ ὃ ῥευματίζειν: quæ huic loco maximè accõmodata nobis viſa ſunt.

Pagina eadem, verſu 25.

Totus hic locus ſic legebatur in eo codice, quem ſequutus eſt vetus interpres, τὰς δὲ ψίχας ἐψηθείσας ἢ πλυνθείσας: quanquam nulla, auctore Suida, erit offenſio ſi τὰς ψίχας protulerimus.

Pagina 128, verſu 36.

τὸν ὄμφαλον. Vetus huius loci ſcriptura eſt τὸν ὅλμον, id eſt pilam, vt ex Paulo AEgineta & veteri interprete intelligi poteſt.

Pagina

Pagina 129, versu 33.

Legendum hîc suspicor τὸ ἥμισυ, id est, heminam, non τὸ S' nota cõpendiaria. hemina autem mensura liquidorum & siccorũ sine discrimine est.

Pagina eadem, versu 35.

βαλανίων. Vetus interpres legit βαλανείων, sed verbũ hoc huic loco accommodatum non est. Nos igitur retinẽdam vocẽ βαλανίων putamus: sic enim sententia idonea est.

Pagina 130, versu 6.

βακανὸν ἐστιν ἡ πυελίνη τοῦ ῥεφαίου. Hermolaus Barbarus vir doctissimus & accuratissimus scribit se hæc verba legisse in scholio quodam in Paulum AEginetam & Aëtium. Ego etiam suspicor alicuius glossam esse, vocem eam declarare cupientis, quam postea indoctus librarius in legitimum contextum inculcarit.

Pagina eadem, versu 35.

Addenda est particula καὶ antè μὴ, ex sermonis consuetudine.

Pagina 132, versu 17.

Nota hæc asterisci superuacanea est, & inducenda, quòd recta scriptura sit.

Pagina eadem, versu 39.

χόρδας. Hîc χόρδη significat τὸ παχὺ ἔντερον τοῦ προβάτου. Suidas.

Pagina 133, versu 14.

λαρισηνάς. Emẽdamus λαρισηνὰς ex Strabonis γεωγραφουμένων lib. 9. quo in loco scribit Larissam esse nomen vici Trallibus distantis XXX stadiis, his verbis, καὶ ἐν τῇ ἀσιατικῇ δ' ἐστὶ λάρισα ἡ τῶν τραλλέων διέχουσα κώμη τριάκοντα σταδίους παρὰ τῆς πόλεως, ἐπὶ καΰστρου πεδίου διὰ τῆς μεσογαίας ἰόντων κατὰ τὸ τῆς ἰσοδρόμης μητρὸς ἱερὸν, ὁμοίαν τὴν θέσιν, καὶ τὴν ἀρετὴν ἔχουσα τῇ κρεμαστῇ λαρίσῃ. καὶ γὰρ ἔνυδρος καὶ ἀμπελόφυτος.

Pagina eadem, versu 19.

ἐντέρων. Vocem hanc inducendam, vt superuacaneã & minimè huic loco conuenientem, putamus. Nam si ita scribatur, καὶ γὰρ εὔχυμα εἰσὶ, sententia bona erit: sunt enim κάστανα μηδόλως κακόχυμα, vt scribit Gal. lib. 2. περὶ τροφῶν δυνάμεων, καὶ περὶ εὐχυμίας καὶ κακοχυμίας.

Pagina eadem, versu 34.

Syncera huius loci scriptura fideliter cõseruata est in veteri interprete, qui ita videtur legisse, καὶ μετ' οἴνου τυρίου.

Pagina eadem, versu eodem.

Emendo βηρυτίου, ex Strabonis γεωγραφουμένων lib. 16. Eo enim in loco βήρυτον καὶ βύβλον μεταξὺ κεῖσθαι σιδόνος καὶ τοῦ θεοῦ προσώπου scribit.

Pagina 134, versu 9.

βισάλων. Vir quidam Cretensis doctissimus docuit nos hac vo-

ce ſignificari à vulgo Græciæ, carbones incenſos, ad aſſandos piſces comparatos.

Pagina 136, verſu 30.

Huius loci ſcriptura, & verborum interpunctio ſic peruerſa eſt ab indocto deſcriptore, vt non niſi veteris interpretis auxilio reſtitui potuerit. In codice igitur quo vetus interpres vſus eſt, ſcripturam interpunctam poſt vocem ὑγρότητα ſuſpicamur, totiúſque adeo loci hanc ſcripturam fuiſſe: κύστεως ἢ καὶ μεσεντερείου διά γε τῶν ἰδίων ἔσται σημείων, τοῦ τὴν γαστέρα μᾶλλον διαῤῥοίαις ὀχλεῖσθαι καὶ φοραῖς συνεχέσι, &c. nam auctoris ſenſus hic videtur eſſe, Aquam intercutem veſicæ, vel meſenterii perfrigeratione contigiſſe ex his ſignis cognoſces, &c.

Pagina 139, verſu 21.

βρυτίας. Emendamus βρυΐας ex Columella & Plinio.

Pagina 140, verſu 19.

ἱεροσυλίζοντα. Verbi huius deprauatio huius loci ſenſum ſic perturbat, vt non niſi ex eorum lectione qui multa ex hoc auctore in ſuos commentarios tranſtulerunt, reſtitui potuerit. Extant veteres quidam cõmentarii manu ſcripti περὶ διαίτης, ἀδέσποτοι quidem illi, ſed quos ex Alexandro confectos facilè omnes cognoſcant, in quibus hoc loco vinũ ſenium olens legitur: vnde coniicio γρουτίζοντα huius loci priſcam fuiſſe ſcripturam: verbo enim γρουτίζειν Græcorum vulgus ἀντὶ τοῦ γρουτιᾶν vtitur, quod vetuſtatem olere ſignificat.

Pagina eadem, verſu 21.

Significare videtur vinum apiatum, cuius deſcriptio eſt apud Aëtium lib. 16. deſcribitur etiam οἶνος σελινίτης lib. 8. γεωπονικῶν.

Pagina 143, verſu 5.

καὶ περιονίτιδος. Apuleius Platonicus κέστρον Græcorum & Betonicam Latinorum περιονίτιδα dici ſcribit, quòd (vt Dioſcorides ait) eius folia ſint ὅμοια δρυῒ, τὴν περιφέρειαν ἐσχισμένα.

Pagina eadem, verſu 20.

τέττιγας. Vox hæc in altero exemplari deerat, in altero ad marginẽ appoſita erat. Nos ex Galeno, Paulo (apud quẽ hæc totidem ferè verbis ſunt) & Aëtio, in legitimum ordinem coniicienda putauimus. Locus igitur ſic legendus eſt, τέττιγας δὲ ὁμοίως ξηράναντα καὶ κόψαντα. &c.

Pagina eadem, verſu eodem.

δεῖ δὲ αὐτῶν λαμβάνειν τὰ πτερὰ καὶ τοὺς πόδας. Verba hæc antè ſic legebantur, δεῖ δὲ αὐτὸν λαμβάνειν τὰ πτερὰ, &c. quo in loco λαμβάνειν, ἀντὶ τοῦ ἀφαιρεῖν ab auctore vſurpatũ eſt. nam (vt Paulus docet) cicadæ χωρὶς

τῶν

τῶν πτερῶν καὶ τῶν ποδῶν dari debent.

Pagina eadem, versu 38.

Locum hunc ita corrigimus, σμύρναι τρωγλίτιδα.

Pagina 145, versu 32.

In altero nostro codice νικανὸν, in altero verò ἱκανὸν cum mendi nota scriptum inuenimus: sed vox vtraque, meo iudicio, à descriptore peruersa est. hoc autem significare voluimus, vt viri docti locum hunc restituant.

Pagina eadem, versu 38.

Initio capitis, περὶ φλεγμονῆς τῆς ἐν νεφροῖς. Sermonis consuetudo hanc lectionem postulat, ὅτι μὲν φλεγμονὴ συνίσταται καθόλου πλήθους ὕλης ἐπιῤῥυείσης ἐν τοῖς μορίοις, καὶ μάλιστα τοῖς σαρκώδεσιν, ἅπασιν ὡμολόγηται.

Pagina 146, versu 21.

Loci huius priscam scripturam fuisse, καὶ μὴ δύνασθαι μόνη ἡ δίαιτα εἰς τὸ περιγενέσθαι τῆς κακοχυμίας, ex veteri interprete intelligi potest: quanquam rectè, meo quidem iudicio, sic legi potest, καὶ μὴ δύνασθαι μόνη ἡ δύναμις εἰς τὸ περιγενέσθαι τῆς κακοχυμίας.

Pagina eadem, versu 29.

Asteriscum hoc loco inducimus, vt qui sine causa hîc adpositus sit: locus enim deprauatus non est.

Pagina 147, versu 27.

τῆς ἀμίδος. Scriptura huius loci in altero codice nostro est κλοκίου, qua voce vulgus Græcorum matellam significat.

Pagina 148, versu 21.

εὔνοσον. Literæ à librario transpositæ locum perturbarunt: suspicor enim εὔσομον ex Dioscoride legendum esse, quo verbo ἥμερον κύμινον significatur.

Pagina 151, versu 25.

καθαίρειον, ἀντὶ τοῦ καθαίροντα, positum est.

Pagina eadem, versu 39.

Verba hæc in altero nostrorum codicum deficiunt: adscribēda tamen putauimus ex lib. 11. Galeni περὶ δυνάμεως φαρμάκων ἁπλῶν: quòd huic loco accommodatissima essent.

Pagina 152, versu 6.

Locum ita legendum arbitramur, vt paucis antè versibus, ὄρχις, ὃν τινες κυνὸς ὄρχιν λέγουσιν.

Pagina eadem, versu 27.

Coniicimus ex veteri interprete, veram huius loci lectionē esse, ἢ καὶ πολυσπέρμων φείδεσθαι. quo verbo Paulus AEgineta in eadem re vtitur. id est, abstinere oportet ab his quæ semen (vt Celsus loquitur) contrahunt.

Pagina eadem, versu 39.

Locus turpibus maculis fœdatus est ab iis, qui cum in libris medicorum versati non essent, quæ non intelligebant peruerterunt. Locum igitur sic restituimus, καὶ διὰ τῶν ἁλτήρων καὶ σφαίρας γυμναζέσθωσαν ἀντισπᾶσθαι τὴν ὕλην. Significat enim auctor, corpus exercendum esse alteribus & pila, vt in superiores partes materia retrahatur & flatus digerantur: quod efficit διὰ τῶν ἁλτήρων exercitatio, vt Galenus docet lib. 2. τῶν ὑγιεινῶν.

Pagina 154, versu 19.

Alter nostrorum codicum hoc loco habet, διὰ τὸ περιττόπαθος, eodem sensu.

Pagina 155, versu 23.

Locum hunc ita emendauimus, cum prius in vtroque codice malè scriptus esset: sic enim legebatur, εἰς κενδῖτον ἔχων πλείω.

Pagina 157, versu 36.

Locum hunc ita legit vetus interpres, καὶ κηρωτῆς ὀλίγον ἐχούσης ῥοδίνου καὶ χαμαιμήλου μιγνυῦσας αὐτῷ. cui Paulus AEgineta consentit.

Pagina 158, versu 9.

Vetus interpres legit λινοσπέρμου.

Pagina eadem, versu eodem.

Indoctus librarius locum hunc conturbauit, duobus verbis in vnum contractis. Legendum enim est, κριθῶν ὠπτημένων: quæ lectio fideliter conseruata est in codice eo, quem vetus interpres sequutus est.

Pagina 161, versu 35.

Sermonis consuetudo postulat, vt tota hæc oratio in recto casu legatur, ὡς εἴ γε χωρὶς φλεγμονῆς προηγησαμένης ἐστὶ ψυχρὰ ἡ κωλικὴ καὶ εἰλεώδης διάθεσις, συμφέρει, &c.

Pagina 162, versu 28.

Emendamus ψυχριασθεῖσαι, vt Græci sermonis ratio postulat.

Pagina 163, versu 7.

Deprauatam hîc ab indocto librario scripturam, vel ex eo coniicio quod vox κόσκισα apud scriptores non inueniatur. κοκκύγια igitur ex Psello περὶ διαίτης emendamus. Hoc enim nomen ὑποκορισικῶς deductum est à nomine κόκκυξ, qui piscis inter σκληροσάρκους à Galeno lib. 3. περὶ τροφῶν collocatur.

Pagina 165, versu 19.

Georgius Valla Placentinus hunc locum ita in Latinum sermonem cõuertit. Suis cape tibi ex cæco intestino mammosum, myrrham inuolue, & liga in pelle lupina vel canina, dato ferendum luna abeunte à sole, & mirabere.

Pagina eadem, versu 29.

Idem amuletum describitur à Marcello in lib. de medicamentis empiricis ac rationabilibus, cap. 29.

Pagina 168, versu 6.

Concinnior erit sententia si hunc locum ita legeris, σημεῖον δὲ τούτου, ὃ καὶ τῆς ἐκκρίσεως γινομένης, ἑαυτοῦ ῥωμαλεωτέρου ὂν κάμνοντα αἰσθάνεται. quanquã altera scriptura nõ omnino malã sententiã habet.

Pagina 169, versu 10.

Nihil habemus quod in spatium scriptura hoc loco vacuum coniiciamus. Nullum enim nobis neque à veteri interprete, neque ab his qui multa ex *hoc auctore sumpserunt, hac in re auxilium fuit.* Itaque locum hunc maluimus viris doctis restituendum relinquere, quam inconcinna quædam huc inculcare.

Pagina eadem, versu 15.

βρυτιαίου non βειτιαίου legendum putamus. quid autem sit vinum Brutianum Hermolaus Barbarus in corollario docet.

Pagina 173, versu 15.

πιτύρεως ἀντὶ τοῦ πιτύρου positum, vt sæpe apud recentiores rei medicæ scriptores.

Pagina eadem, versu 21.

Veram huius loci scripturam putamus esse, καὶ βουλβίῳ καὶ ἰσίκῳ, vt paulò superius.

Pagina eadem, versu 27.

Etsi rerũ series postulare videbatur, vt hoc caput adscriberemus morbis capitis, nihil tamen mutandum putauimus.

Pagina eadem, versu 33.

In altero nostrorum librorum verbum ἡ αἰτία deest: sed quoniam huic loco accommodatissimum esse vidimus, adscribendum curauimus.

Pagina 177, versu 28.

Legendum omnino est ὑπατμισμοῖς. Significat enim auctor excitandum fumum, quo musculi sedis vaporentur.

Pagina 180, versu 18.

Vera huius loci scriptura fidelissimè cõseruata est in lib. 7. Pauli AEginetæ, ῥόδων χυλοῦ ξε β', μέλιτος α', σκαμμωνίας 𐅵 δ'. ἡ δόσις τελεία, κοχλιάρια ε'. ἡ ἐλάττων, κοχλιάρια β'. ἡ μέση, κοχλιάρια γ'. quã vetus interpres sequutus est.

Pagina eadem, versu 24.

Quanquam in libris formis expressis nota hæc compendiaria κοτύλην significat, tamen necesse hîc κοχλιάριον significari, vt in superiori medicamento, & in eo quod sequitur.

Pagina eadem, versu 28.

Hoc medicamentum ab Actuario describitur in lib. περὶ συνθέσεως φαρμάκων. Sed in eo inter hos auctores variatur, quod Actuarius piper & zingiber addit. Eius autem verba (quoniam liber nondum formis excusus & peruulgatus est) adscribenda putaui. κυδωνίων πεπείρων εὐμεγεθῶν εὐωδεστάτων ζύμῃ περιπλασθέντων καὶ ὀπτηθέντων, τῆς σαρκὸς κεκαθαρμένης ℥ η', μέλιτος ἀπεφεισμένου ℥ ε', πεπέρεως, ζιγγιβέρεως ἀνὰ < β', σκαμμωνίας < ϛ'. Huius etiam medicamenti duo cochlearia vel tria dantur.

Pagina 181, versu 27.

Sermonis Græci cõsuetudo postulat, vt ita legamus, ὁμοίως γοῦν οἶδά τινα τῶν οὕτω ῥευματιζομένων ἐπὶ πλεῖστον καὶ δριμεῖ ῥεύματι, μέγιστα ὠφελούμενον ὑπὸ τῶν βοείων κρεῶν. οὐκ ἔτι γὰρ οὔτε συνεχῶς, οὔτε σφοδρῶς ἔλεγεν ἀλγεῖν τοὺς πόδας, ὥσπερ ὅτε λεπτυνούσῃ διαίτῃ κεχρημένος ἦν.

Pagina eadem, versu 33.

καὶ ἀγόνης. Emendo ἄλικος, veterem interpretem atque adeò rem ipsam sequutus.

Pagina 182, versu 26.

Nonius Marcellus annotat Recentari honestè dictum à Matio ἀντὶ τοῦ ἀνανεοῦσθαι: sed qui vinum Recentatum ἀντὶ τοῦ ψυχρανθέντος dixerit nullus ex Latinis scriptoribus adhuc mihi lectus est.

Pagina 183, versu 9.

Antiquus interpres codice Græco vsus est, in quo hæc scriptura fuisse videtur, καὶ διὰ κρόκου καὶ γλαυκίου καὶ ὀπίου βραχέος σκευαζόμενα προσφέρειν δεῖ. Quam Paulus AEgineta (qui totum caput περὶ ποδάγρας ex hoc auctore transtulit) sequitur. Illius autem hæc verba sunt lib. 3. in capite περὶ θεραπείας τῶν ἐπὶ τῷ χολώδει χυμῷ ῥευματιζομένων. πολλῆς δὲ καὶ δυσυπομονήτου τῆς ὀδύνης οὔσης, καὶ τῇ διὰ κρόκου καὶ γλαυκίου, καὶ ὀπίου χρηστέον, διὰ ὀξυκράτου λειοῦντας αὐτά, καὶ ἤτοι καταχρίοντας, ἢ μετὰ ψιχῶν καταπλάσσοντας. Videant viri docti nũ coriandri succus hîc cõueniat.

Pagina 184, versu 25.

εἰς ἡμᾶς. Verba hæc locum hunc sic perturbant, vt nulla ex eo bona sentẽtia elici possit: itaque ea inducenda putauimus, vt quæ nec à veteri interprete agnoscantur. Is enim hanc scripturam sequutus videtur, ἀναγκαῖον τοῦτο κενῶσαι περὶ γε πάντων φλεγματώδεις.

Pagina eadem, versu vltimo.

λεσβίου. Non dubium est quin vocem hanc librarii deprauarint. In Pauli AEginetæ (qui oxymelitis Iuliani σκευασίαν ex hoc auctore descripsisse videtur) codice manu scripto antiquissimo ἀσίου, in eo verò qui formis excusus est, σίου hoc loco scriptum inuenimus: quorum alterum etsi θερμαινούσης πως (vt ait Galenus) μετείληφε δυνάμεως.

νάμεως: alterum verò, vt Dioſcorides & idem Galenus ſcribunt, λεπτομερές ἐστιν, ὡς ἀδήκτως τὰς πλαδαρὰς σάρκας ἐκτήκειν, & eo cataplaſmata ad podagram fiunt: tamen neutrum, meo quidem iudicio, huic loco tam accommodatum eſt, quàm hyſſopus, vt vetus interpres, Nicolaus Alexandrinus & Gariopontus in hoc auctore legiſſe videntur. Legendum itaque hoc loco arbitror ὑσσώπου.

Pagina 185, verſu vltimo.

In altero exemplari σ̄ numeri nota deerat, quam veteris interpretis auxilio adſcripſimus.

Pagina 186, verſu 4.

Legimus in Grammaticorum commentariis σμύλλαν, qua voce ſignificatur piſcis σαῦρος, quem Gaza apud Ariſtotelem libro 9. de hiſt. animalium lacertum interpretatur. De eo autem multa legi poſſunt apud Athenæum lib. δειπνοσοφιστῶν 7.

Pagina 187, verſu 28.

Deeſſe hîc quædam, res ipſa oſtēdit, quæ in antiquo interprete conſeruata ſunt, ex quo veterem ſcripturam hanc fuiſſe intelligi poteſt, ἄμεινον οὖν ἐστιν ἐν τῷ παροξυσμῷ, τοῖς ἐπὶ πλέον διαφορεῖν δυναμένοις κεχρῆσθαι, πρότερον δὲ παρηγορεῖν. Id quod Paulus etiam in eadem re præcipit.

Pagina 188, verſu 31.

Quæ ſint illæ barbarorū ἴσκαι nondum legi: adſcribā tamē quod inueni appoſitum ad marginem veteris interpretis, vt viri docti de eo iudicēt. Auctor (inquit) quicunque ea ſcripſit, ſignificat hîc cauteria, quæ eſcæ ab edendo & conſumendo dicuntur. Nam Alexander Latinas voces, etſi Græcis abundat, nimis ambitioſè interim vſurpat, vt illud Recentatū vinum, ἀντὶ τοῦ ψυχρισθέντος, paulò ſuperius. Tribus pòſt verſibus καταχεῖν videtur malè ſcriptum pro καθελεῖν, vt ex veteri interprete cōiicere licet, & res ipſa poſtulat.

Pagina 189, verſu 17.

τήλεως γο α'. Syncera huius loci ſcriptura eſt in antiquo interprete, & Nicolao Alexandrino. Hi enim ita legunt, τήλεως ξε ά.

Pagina 190, verſu 13.

In vtroque exemplari ſunt tantū huius verbi ὑδάτων veſtigia quædam, ſatis obſcura quidem illa, ſed quæ inſequūtur, id verbum in hunc locum eſſe coniiciendum planè oſtendunt.

Pagina eadem, verſu 24.

Multa hîc deeſſe omnes videre poſſunt, quæ Pauli AEginetæ & veteris interpretis auxilio ſic reſtituimus, οὐ μόνον τοῦ κενοῦσθαι, ἀλλὰ καὶ προφυλακῆς ἕνεκα τοῦτο ποιοῦντας, φυλαττομένους ὅσα τῶν, &c.

Pagina 191, versu 2.

Vetus interpres θώρακας legisse videtur, quæ lectio huic loco conuenit.

Pagina eadem, versu 9.

εἰληφότας. Prisca huius loci lectio fuit (vt ex Nicolao Alexandrino intelligi potest) ἀμφιζῶντας. Cuius scripturæ vestigia in altero nostrorum codicum adhuc extant.

Pagina eadem, versu 10.

Nota hæc asterisci apponi debuit ad hæc verba, ἁλῶν τραγησίων, vt significetur legendum esse ex Galeno & Stephano περὶ πόλεων, ἁλῶν τραγασίων. Nam quod est apud Stabonē lib. 13. τῶν γεωγραφουμένων, ὁ τραγεσαῖον ἁλοπήγιον emendandum est ita, Τραγασαῖον ἁλοπήγιον.

Pagina 194, versu 21.

Multa hîc deesse, vel ex eo intelligi potest, quòd nullus bonus sensus inde elici possit: facile tamen non est ea restituere quæ desunt, quòd hoc in loco nullū nobis neq; à veteri interprete, neque ab aliis auctoribus auxiliū sit. Quæ autē hîc inculcata sunt, inducenda ob id putamus, quòd sine iudicio id factū suspicemur. De vetere caseo ad veteres tophos efficaci quæ scribuntur ab auctore, sumpta sunt ex Galeno lib. 10. περὶ τῆς τῶν ἁπλῶν φαρμάκων δυνάμεως.

Pagina 195, versu 28.

ἰσίου. Franciscus Vatablus qui magno damno Latinarū, Græcarúmque ac Hebraicarū literarū nuper obiit, paulò antè quàm moreretur, ostendit mihi libellum περὶ ποδάγρας conscriptū à Græco quodam medico, qui cum multa ad hanc πραγματείαν pertinētia, tū medicamentum hoc sine vllo vitio ex hoc auctore transtulit. Legitur enim in eo σίου, quod verbum (vt supra dictum est) in antiquissimo etiam Pauli AEginetæ codice in descriptione oxymelitis Iuliani legitur.

Pagina 197, versu 28.

ἀσφολάκος. Vox hæc posita est ἀντὶ τῆς ἀσπάλακος, quod verbum talpam significat.

Pagina 199, versu 21.

In spatium hoc loco vacuum verbū hoc χαμαιλέοντος coniiciendum putamus, vt totus locus sic legatur, ὁμοίως δὲ καὶ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τοῦ δευτέρου δακτύλου χαράξας τῷ ὄνυχι τοῦ χαμαιλέοντος, μολύνων τῷ αἵματι τῶν δακτύλων τῆς δεξιᾶς χειρὸς τὰ ἄκρα τὰ δεξιὰ τοῦ χαμαιλέοντος, τῷ δὲ τῆς ἀριστερᾶς αἵματι τὰ ἀριστερὰ τοῦ ζώου ἄκρα.

Pagina 204, versu 16.

Sermonis consuetudo hanc lectionem postulat, ὅταν ἀκριβῶς ὑγραίνειν ἐξ ἀνάγκης καὶ ἐμψύχειν δεῖ. γενήσεται οὕτω, &c.

Pagina

Pagina 205, versu 5.

Hæc translata sunt ex lib. 1. περὶ πεπονθότων τόπων. ἔστω (inquit Galenus) τινὰ λέγειν ἕωθεν ἀναστάντα, κνισσῶδες ἐρυγγάνειν, ἢ τῶν ἑτέρων, οἷον ὠῶν ταγηνιστῶν, ἢ δυσωδέστερον καὶ σαπρόν, ὁμολογεῖν δὲ τὸν μὲν τὸ κνισσῶδες ἐρυγγάνοντα, μετὰ τὸ δεῖπνον ἐδηδοκέναι πλακοῦντος κνισσώδους, ὁποῖός ἐστι διὰ τοῦ ἐλαίου τε ἰτρίου, &c.

Pagina 206, versu 13.

In altero nostrorũ codicum ἀμέτρῳ scriptum: sed hanc scripturam, veteris nostri interpretis auctoritatem & rem ipsam sequuti retinuimus.

Pagina 210, versu 2.

καταρκτικῆς. Reponimus hîc vocem medicis vsurpatam προκαταρκτικῆς: quam etiam legisse vetus interpres videtur.

Pagina eadem, versu 22.

Veteris interpretis exẽplar manu scriptum hoc loco habet vestigia quædã, ex quibus subodorari licet fuisse olim hoc loco scriptum ἡ συναίσθησις: quod hîc adscribendum putaui, vt viri docti iudicent num verbum id huic loco conuenientius sit, quã συναίρεσις.

Pagina 213, versu 2.

Emendamus ψυχρανθέντας.

Pagina eadem, versu 17.

Verbum hoc planè incognitum est iis qui multos annos Romæ egerunt, ex quo coniicio peruersè à librariis scriptum.

Pagina 215, versu 16.

Diximus paulò superius περὶ τῶν ἰχθύων ἀναδρόμων.

Pagina eadem, versu 24.

Nõ potuimus ne à Græcis quidem ipsis huius verbi vim doceri, vt supra diximus: ex hoc loco tamen coniicere licet piscem esse.

Pagina 216, versu 4.

Emendamus προσφαίνειν, ex lib. 1. τῶν θεραπευτικῶν πρὸς γλαύκωνα, ex quo loco hæc translata sunt. Alter nostrorum codicum habet προσφέρειν, sed non est huic loco tam aptum quàm προσφαίνειν.

Pagina eadem, versu 6.

Hæc etiam ad verbum ex 1. τῶν θεραπευτικῶν πρὸς γλαύκωνα translata sunt.

Pagina 217, versu 7.

Etsi hæc totidem verbis apud Galenum leguntur, videant tamen eruditi viri num hîc rectè legi possit ὡς ὅτι πλεῖστον, vt legisse vetus noster interpres videtur.

Pagina 218, versu 31.

Locum hunc scriptura vacuum sic ex Galeno repleuimus, ἀλέαις μάλιστα καθίσαντας.

Pagina 219, verſu 7.

Hæc ſumpta ſunt ex lib. 1. περὶ διαφορᾶς πυρετῶν, quæ pulchrè exponuntur ab Aëtio lib. 5.

Pagina eadem, verſu 10.

Ne diſſoluta oratio ſit, addendum καὶ putamus.

Pagina eadem, verſu 17.

In altero noſtrorum codicum aliter, ſed mendoſè ſcripta hæc vox eſt περιϊπτάμενον. Retinuimus autem eam quæ tum celeritati ſignificandæ apta eſt, tum lenitati caloris, in quo nihil eſt quod tactum ipſum mordeat.

Pagina eadem, verſu 21.

Locum hunc vetus interpres ita legiſſe videtur, μικροὶ δὲ καὶ ἀμυδροὶ ἐπὶ τῶν ἐκλικῶν ὄντες, λύσιν τῆς δυνάμεως σημαίνουσι, (τὸ διακρίνον), &c.

Pagina 220, verſu 13.

Deeſſe hic quædam vel quiuis intelligere poteſt, quæ addi facilè non poſſunt, quòd quæ eo loco leguntur apud veterem interpretem, non ſatis concinna videantur.

Pagina 221, verſu 10.

In vtroque codice ſcriptum eſt peruerſè προσειληφότα, ſed in altero magna ſuſpicio eſt additum fuiſſe σ ab aliquo locum non intelligente.

Pagina eadem, verſu 15.

Legendum eſt hoc loco διόπερ, vel διὸ καί.

Pagina 222, verſu 33.

Deeſt hic ὅταν, vel aliquid ſimile.

Pagina 225, verſu 21.

Quidã ex hoc loco ſuſpicantur hæc ab Alexandro ſcripta non fuiſſe, ſed ſi hi cogitauerint in aliis locis ei Galeni ſentẽtiam nõ probari, ſuſpicionem eam animo deponent.

Pagina eadem, verſu 39.

Res ipſa hoc loco hanc ſcripturam poſtulare videtur, καὶ ἡ κρᾶσις τοῦ πάσχοντος ψυχροτέρα. De hoc tamen velim vt viri docti iudicẽt.

Pagina 226, verſu 2.

In codice eo quem typographi ſequuti ſunt, ſcriptũ eſt οὐκ ἀναγκάζει, in altero verò ἀναγκάζει ſine negatione. priorem autẽ lectionem vel ex eo veriorem eſſe putamus quòd tenuata & inciſa facilius incendantur.

Pagina eadem, verſu 29.

θρυόμενα. Emendamus ex ingenio ταριχευόμενα. Nam ſalgamarii (vt paulò ſuperius oſtẽdimus) perſica ταριχεύουσι, præſertim ea quæ duracina appellantur.

Pagina

Pagina 228, versu 17.

Nullus sensus concinnus erit, nisi hæc per interrogationem legamus, πῶς οὖν δεῖ συντόμως ἀποκαθαίρειν;

Pagina 229, versu 36.

In codicibus nostris hoc loco mendi nota est, quod non potuimus tollere. Nullũ enim auxiliũ ex veteri interprete nobis fuit.

Pagina 230, versu 39.

In altero codicum scriptum φαρμάκων pro πομάτων.

Pagina 231, versu 22.

Nota hæc asterisci apponi debuit ad nomen ἐγκατηρά, qua admoneremus lectorem, nulli dubium esse quin cibus sit multo sale condîtus, vt supra diximus.

Pagina 233, versu 7.

Paulus AEgineta ἀλάπιον describit libro septimo haud lõgè huic dissimile.

Pagina eadem, versu 11.

Locus hic sic perturbatus vt nullam opem afferre potuerimus: hoc tantùm admonuisse voluimus, vt viri eruditione & iudicio præstantes veram eius scripturam restituere aggrediantur.

Pagina 236, versu 4.

In altero nostrorum codicum ita scriptum inuenimus χαμαιμήλῳ, cum spatio satis magno scriptura vacuo, quod consequitur vox ἑψήματος: sed quæ est adscripta ex altero codice lectio vera esse mihi videtur.

Pagina eadem, versu 22.

Spatia hæc inania haud facile sine meliorum codicũ ope restitui possunt: quandoquidem ex aliis scriptoribus nullum nobis hoc loco auxilium est.

Pagina 237, versu 3.

Nullus concinnus sensus est, nisi ἐπίπασσε legerimus.

Pagina eadem, versu 20.

κερατουῶτος. Sic quidem in vtroque nostro codice scriptum inuenimus, sed viri docti videant num id παθητικῶς legendum sit κεκερατημένου.

Pagina eadem, versu 23.

Ex hoc facilè intelligi potest quàm magnus esset τῶν ταρίχων vsus. Quæ autem hîc ab auctore adscribuntur, ex quibus constet haud facile est intelligere: sunt enim vulgi vocabula.

Pagina 238, versu 12.

In altero codicum vox θερμὴν non legitur: sed hoc leue est. Nã qui biliosi sunt, calidi etiam iudicandi sunt.

Pagina eadem, versu 33.

Locum hunc ita legendum esse res ipsa ostendit, περὶ μιᾶς ὥρας τῆς ἐπισημασίας.

Pagina 241, versu 29.

Scarabeũ illum significare videtur, qui ex bubulo stercore pillulam conficit ad cæli similitudinem, quam ab ortu ad occasum solem sequens, tamdiu ipse versat, dum ad mundi figuram perduxerit. Dicitur & hic ab Hippocrate κοπρίων.

Pagina eadem, versu 34.

Asteriscus ad verbum πυῤῥῷ apponi debuit, quod restituimus, cum prius πυρῷ deprauatè scriptum esset.

IN RHAZEN CASTIGATIONES.

Pagina 243, versu 20.

Verba hæc ὅτι πολλοὺς ἐξενηνόχασι, superuacanea videtur, atque ob id inducenda.

Pagina eadem, versu 22.

Locus hic diu fuit nobis obscurus, donec comperimus esse literarum μετάθεσιν, pro ἀτρέμα.

Pagina 248, versu 18.

Huius loci vera scriptura hæc esse videtur, τοῖς δὲ πολυσάρκοις καὶ ἐρυθροῖς προσφέρειν δεῖ τὴν ψύχουσαν, &c. Ita enim Georgius Valla Placentinus qui commentarium hunc in Latinum sermonem conuertit, legisse videtur.

Pagina eadem, versu 17.

Asterisci nota apponenda erat ad vocem ῥάϊπ. Ea enim significare voluimus, inuenisse nos apud vocum Arabicarum interpretes, Kaib esse lac acetosum.

Pagina 255, versu 27.

Interpres aliud exemplar sequutus est, cuius interpretationem cum omnes legere possint, eius verba non adscribam.

Pagina 256, versu 7.

ἐρεβίνθης ἀντὶ τοῦ ἐρεβίνθου positum est.

Pagina eadem, versu 12.

Addidimus ex interprete verbum θερμῷ.

Pagina eadem, versu 35.

Interpretis auctoritatem & rem ipsam sequuti, νοσήματα restituimus, cum σώματα prius scriptum esset.

Pagina 257, versu 39.

Emendamus ex interprete, καὶ ὑγροτέροις.

Pagina

Pagina 258, versu 9.

Interpres aliud exemplar ſequutus eſt, ex quo nõ facile eſt cõiicere quæ huius loci vera ſcriptura ſit.

ERANT IAM FORMIS EXCVSA OMNIA CVM locos quoſdam, ad quos aſteriſci notam appoſueramus, præter-miſſos inuenimus, quoſdam etiam cum exemplaria recognoſceremus non animaduerſos à nobis deprehẽdimus: de quibus non incommodum hîc agere putauimus.

Pagina 6, verſu 37.

Huius loci vera ſcriptura conſeruata eſt in exemplari quod vetus interpres ſequutus eſt. Sic enim legiſſe videtur, περιπλέκειν αὐταῖς καὶ ἔρδινον, ὡς δύο μὲν μέρη, &c. atque ita concinnus ſenſus eſt.

Pagina 10, verſu 24.

τοιαύτη μὲν γὰρ, ὥστε καὶ ὑποφαίαι ἡ θεραπεία τῆς μεθελκώσεως γινομένης. Locus hic ab auctore ita ſcriptus videtur, τοιαύτη μὲν γὰρ ὥστε καὶ ὑποφῶσαι τὴν θεραπείαν τῆς μεθελκώσεως γινομένης. Significat enim eam curationẽ eſſe adhibendam, quæ capitis uulneri adhiberi ſolet.

Pagina 13, verſu 20.

ἀεὶ πρὸς τὴν ποιοῦσαν αἰτίαν τὸ πάθος ἁρμόζον. Legendum videtur, ἁρμοστόν. Senſus enim auctoris eſt, ita adhibenda medicamenta eſſe, vt contra cauſam, quæ morbum excitarit, pugnemus. Vno ante verſu legimus τοὺς κάμνοντας, vt ſermonis conſuetudo poſtulat, non τῶν καμνόντων.

Pagina 16, verſu 7.

παχυτέραν. Sentẽtia melior erit ſi τραχυτέραν ſcribatur, quomodo vetus interpres legiſſe videtur.

Pagina 29, verſu 3.

In codice veteris interpretis hæc ſcriptura fuiſſe videtur, λέγουσι δέ τινες μέρος ἀπὸ κέπφου τοῦ ὀρνέου. Eſt autẽ κέπφος auis, Latinis fulica appellata, vt Gaza apud Ariſtotelem vertit. Quæ de Muſtelæ hepate ab auctore paulò ſuperius dicuntur, apud Plinium etiam leguntur.

Pagina eadem, verſu 29.

μετὰ ὕδατος κοτύλην α΄. Legendũ eſt, μετὰ ὕδατος κοτύλης α΄. quæ lectio eſt etiã reponenda in verſu qui conſequitur. Verba autẽ hæc, ἐν ἄλλῳ κοχλιάριον ἕν, inducẽda putamus, vt ex margine huc inculcata.

Pagina 30, verſu 20.

βραχιόλιον vel βραχιόνιον brachii ornamentum ſignificat.

Pagina 43, versu 21.

In spatiũ hoc loco vacuũ vocẽ ἀνὰ ex veteri interprete cõiecim⁹.

Pagina 50, versu 34.

Nullus bonus sensus ex hoc loco elici potest, nisi ita, verbis suo ordine collocatis, legatur, τὴν καλουμένην ὠμιαίαν, ἢ μᾶλλον, εἰ δυνατὸν, τὴν, &c.

Pagina 82, versu 39.

φοίνικας νικολάου. Athenæus de palmulis Nicolai, cur ita vocatæ sint scribit lib. ιδ' δειπν. περὶ δὲ τῶν νικολαείων καλουμένων φοινίκων τοσοῦτον ὑμῖν εἰπεῖν ἔχω, τῶν ἀπὸ τῆς συρίας καταγομένων, ὅτι ταύτης τῆς προσηγορίας ἠξιώθησαν ὑπὸ τοῦ σεβαστοῦ αὐτοκράτορος σφόδρα χαίροντος τῷ βρώματι, νικολάου τοῦ δαμασκηνοῦ ἑταίρου ὄντος αὐτῷ καὶ πέμποντος φοίνικας συνεχῶς. Quæ verba exposita sunt ab Hermolao Barbaro lib. 1. Coroll. cap. 158.

Pagina 110, versu 14.

Notam hanc compendiariam κυ librarii peruersè descripserũt. nam hoc loco sic scribendum fuit κυ δ', vt ex veteri interprete intelligere licet.

Pagina 111, versu 36.

ἡ δόσις κυ β', ὄρθρῳ. Nota hac compendiaria κυ librarii in multis locis huius auctoris ad significãdum κοχλιάριον, κόκκον, καὶ κοτύλην, sine iudicio vsi sunt. Itaque non incõmodum puto significare in quibus locis κοχλιάριον, deinde in quibus κόκκον, postremo in quibus κοτύλην significet. Hac igitur pagina 111, versu 36. pag. itẽ 112, versu 8. p. ead. v. 15. p. 113. v. 29. p. 130. v. 5. p. ead. v. 8. p. 159. v. 16. κοχλιάριον significare videtur. Pagina autem 127, versu 26. p. ead. v. 28. p. 134. v. 35. κοτύλην. In quibus verò locis κόκκον, ἢ κοκκίον significet, paulò superius à nobis expositum est.

Pagina eadem, versu eodem.

κράματος. Quid verbum κρᾶμα significet, intelligi facilè potest ex Plutarchi cõnubialibus præceptis, quo in loco de cõmunione rerum omniũ inter virũ & fœminã agẽs, hac cõparatione vtitur, ὥσπερ τὸ κρᾶμα, καίτοι ὕδατος μετέχον πλείονος, οἶνον καλοῦμεν, οὕτω τὴν οὐσίαν, &c. Quorũ verborũ hic sensus est, Quemadmodum κρᾶμα, licet in eo copiosior aqua sit, vinũ vocamus, sic domũ, & bona, &c. Ex quibus cõiicere facile est, vinũ copiosiore aqua dilutum, κρᾶμα veteribus fuisse. Celsus autem lib. 1. dilutam potionem appellare videtur.

Pagina 128, versu 28.

Σαμψύχου χλωρᾶς, κηροῦ, πιτυΐνης ἀνὰ < η', κυπρίνου < δ', &c. Vetus interpres hũc locũ ita legisse videtur, Σαμψύχου χλωρᾶς, κηροῦ, πιτυΐνης ἀνὰ < ιϛ', κυπρίνου κυ ϛ', &c. quo in loco hæc nota κυ κοτύλην significat. Quod annotandum putaui, vt viri docti de eo iudicent.

Pagina 151, versu 12.

Annotauimus paulò superius accepisse nos ab homine vulgarẽ

Græciæ ſermonem tenēte, στέρνιον eſſe ex τῶν ὀστρακοδέρμων genere. ſed ex hoc loco intelligi poteſt, eo nomine carnē aliquam ſignificari.

Pagina 159, verſu 33.

μετ' ὑδρομέλιτος ψυχροῦ κυάθων β'. Emendamus ex veteri interprete, μεθ' ὑδρομέλιτος κυάθων γ', id eſt, cum aquæ mulſæ cyathis tribus.

Pagina 172, verſu 36.

καὶ τὸ ἥπατι τόνον ἐντιθέναι. Sermonis conſuetudo hanc lectionē poſtulat, ὡς τῷ ἥπατι τόνον ἐντίθησι.

Pagina 191, verſu 26.

Quid ſit lapidis Aſii flos Dioſcorides libro 5, & Galenus libro 11. περὶ φαρμάκων ἁπλῶν docent.

Pagina 193, verſu 40.

Hoc medicamentum totidem ferè verbis eſt apud Paulum AEginetam lib. 7.

Pagina 194, verſu 2.

Hæc nota aſteriſci apponi debuit ad nomen ἀριστολοχίας, qua ſignificaremus locum hunc ita ex Paulo legendum eſſe, ἀριστολοχίας μακρᾶς καὶ στρογγύλης ἀνὰ S'.

Pagina 195, verſu 7.

διὰ τοῦτο ναρκεῖν καὶ ἐπιφέρειν. Emendamus διὰ τοῦτο καὶ νάρκην ἐπιφέρειν.

Pagina 197, verſu vltimo.

λασέρου. Hoc nomē planè Latinum eſt. Latini enim ſilphii ſuccum laſer appellant.

Pagina 198, verſu 2.

Eſt & apud Paulum AEginetam lib. 7. hoc ἀλάτιον totidem ferè verbis deſcriptum.

Pagina 233, verſu 30.

ἀνδράσιν ἐν ὁλκῇ ὀβολοὺς γ', παιδίοις δὲ β'. Huius loci vera ſcriptura hæc eſſe videtur, ἐπ' ἀνδρῶν ὁλκῇ ὀβολοὺς γ', παιδίων δὲ β', &c.

Pagina 249, verſu 25.

ἤδη ἐξανθήσας τὰ ἐξανθήματα. In altero codicum noſtrorum deeſt numeri nota θ', ſed addendam eſſe res ipſa & interpres ſatis oſtendunt.

DEPRAVATAE SCRIPTVRAE, QVAE DVM EXEMPLAR nobis propoſitum nimis religioſè ſequimur, in noſtro quoque remanſerunt.

Pagina 2. *Verſu* 10. δριμέος: *itidē & alibi.* 3.33. ἀνάκοπτε. 4.8. καθαίρειν. 6. *uerſu ultimo*, τῷ κανόνι. 10.15. χυλὸν αὐτοῖς. 11.15. χολώδης. 12.9. ἀποῤῥύπτειν. *ſic & alibi.* 15.34. τυγχάνει. ἡ δὲ. 17.1. ὅ, τι ἄν. *Eadem*, 17. 9.6. αὐτοὺς δεῖ. *Eadem*, 19. καὶ κωδύων. *Sic & aliis in locis.* *Eadem*, 27. ἀποξηραίνει. 21.16. σικυωνίῳ. *Eadem*, 33. κνιδίου. *ſic alibi.* 23.26. περὶ θαλάμους καὶ περιελέσφιγγον. *Eadem*, 25. ἐθεραπεύθη. 30.7. ἢ καὶ οὕτως. 32.35. ἔν τισι. 35.31. πῖλον. βανύσαις. 24.6. καυκαλίδος. *Eadem*, 22. πηλαμίδας. 38.18. τὴν ἀρχήν. 41.38. καυλῶν χυλοῦ. 42.23. νειλέως. 36.9. ἐπίνοια. *Eadem*, 21. μήκιστον ἡμέρας. 47.6. ὀστράκινον. *Ibidem*, 9. φύλλου. *Ibidem*, 17. συκάσεις. *Ibidem*, 36. κοχλιάρια ς', ὡς κοχλιάρια β'. 48.8. *poſt* φύλλου, *diſtingue.* 51.13. χρυσαττικοῦ. *ſic & alibi.* 55.35. ἀφρόνιτρον. *ſic & alibi.* 57.15. ὑδρίας. 60.4. σανδαράχην. 65.30. πεπέρεως. *Ibidem*, 35. σμύρνης βωγλίτιδος. 66.12. βαλάνων. 68.4. κρανίων. 88.39. καλόν. 89.23. γυναιξί. 94.37. ἀπαλλαγῶν. 101. *Ibidem*, 34. ἐσχηματιζομένου. 37. βρόγχοις. 103.28. γαστρί. 108.9. πέπερι πάντων. 127.25. πλυθέντας. 137. *uerſu ult.* ἐψιάθω. 145.7. θυώνοις. 156.38. πτελαίου. 158.5. ὄρνιθος μίξαντα, οὕτως. 161.5. ἀλισκομένοις. *Ibidem*, 8. ἀναῤῥωννῦντα. 164.26. βρώμῳ. 169.15. βρυτιανοῦ. 174.28. τοῦτον τόν. 235.14. ὑδροποτοῦ, ἢ κονδίτου, ἤ τινος τοιούτου φαρμάκου. 257.30. συνδραμοῦσι.

Pagina 8, verſu 16. περσοφάτου < S'.

EXCVDEBAT ROBERTVS STEPHA-
NVS TYPOGRAPHVS REGIVS,
LVTETIAE PARISIORVM,
ANNO M. D. XLVIII,
PRID. NON.
IANV.